Lumen anime Rex

FARINATOR [PISTORIUS] (MATTHIAS).

7433. Lumen animae.

Anton Sorg. Augsburg. 3 Sept., 1477.

Sm. folio; sigs. [A–E^{10} F^{8}; a–f^{10} g^{8} h–z A^{10} B^{8} C–H^{10} I^{6}]; 370 leaves (the 59th blank); 2 cols. in tables of chapters; varying no. of lines to a page; gothic characters; {Augsburg, press v, type 1}; head-lines in pt. 1 (the number of the titulus); capital-spaces and woodcut initials.

1^{a}; [blank.] 1^{b}; Liber moralitatum elegantissimus, magnarum rez naturalium ‖ (Lumen anime dictus. cum septem apparitoribus. necnon san-‖ctorum doctoz. orthodoxe fidei professorum. Poetarum eciam ‖ ac oratorum auctoritatibus. per modū pharatre scd'm ordinem ‖ alphabeti collectis) feliciter incipit. 2^{a} [Preface]; [Q]Vamuis athenaz. grecorūcz mltiplicata volumīa ‖ ... 2^{b}, l. 37; Secuntur tituli scd'm ordinem ‖ in hoc libro positorum. 58^{b}, l. 16; Tabula moralitatum super Lumen anime finit foelicīt. 60^{a}; Prologus ‖ (S)Vmmi michi pontificis fauēte gra‖cia ... 263^{a}, l. 14; Explicit. 263^{b}, col. 1 [Table of chapters]; ABiectio. C i. ‖ ... 265^{b}; De abiectione Capitulum Primum. 370^{a} [Colophon]; Liber lumen anime dictus feliciter explicit. Qui per me Antho‖nium Sorg ciuem Augusteñ. artis impressorie magistrum. post ‖ diutinam occultationem (cooperantibus michi in primis diuina‖ gratia. De post venerabilium fratrū beate Marie genitricis dei ‖ de monte Carmeli. Benigno fauore pariter z auxilio) non sine ‖ magnis laboribus. ad laudem omnipotentis dei. tociuscz triūphā‖tis ecclesie honorem z decorem. atcz in maiorem fructum ipsius ‖ militantis ecclesie piorum filiorum. simulcz vtilitatem. vbi supra ‖ stagneis karacteribus. primum in lucē ē productus. Annocz a ‖ natiuitate domini i. 4. 77. Tercia die mēsis Septembris (omni ‖ cum diligentia) completus.

Hain *10329. Proctor 1650. B.M. Bodl. Hain gives 372 leaves.

Large woodcut capital S on 60^{a} ornamented in colours; woodcut capitals of varying forms painted over or (where not printed) rubricated; paragraph-marks &c. inserted in red; Q on leaf 2^{a} inserted in blue. Some MS. additions in margins.

In contemporary stamped leather binding, wanting bosses &c. Bk.-plate of James Elwin Millard, D.D.

7433
PP. 3. 10
NA 5
Rubricated by
1491 on verso
of leaf 181. [N]S.
Barn. 1929

Lumen anime

Theophilus, a monk of the 12th Century, referred to, several times, under Titulus xlix, in this volume, was the author of a "Diversarum Artium Schedula," in which he describes the processes of the various arts cultivated in the Middle Ages. V. Labarte. "Handbook of the Arts of the Middle Ages" and Renaissance", p. 48. London. Murray. 1855.

Another edition of the "Lumen Animæ" was printed in the same year (1477.) at Augsburg by B. Zainer.

[See also Graesse's "Trésor des livres rares &c", ii. p. 552, & Hain 'Bibliotheca magica', p. 143.]

Lumen Anime. Liber moralitatum elegantissimus magnarum rerum naturalium (Lumen anime dictus) cum septem apparitoribus necnon sanctorum doctorum orthodoxe fidei professorum, *coloured initial letter, old stamped calf*
Per me Ant. Sorg civem Augusten, 1477

Hain 10324
Proctor 1050 Cat. complete
Graesse Bibl. magica
p. 143.

FROM
THE LIBRARY
OF
SIR WILLIAM OSLER, BART.
OXFORD

FARINATOR [PISTORIUS] (MATTHIAS).

7433. Lumen an
Anton
1477.

Sm. folio; sigs
I⁸]; 370 leaves
chapters; var
characters; {A
in pt. 1 (the n
and woodcut ini

1ª; [blank
gantissimus,
(Lumen anim
bus. necnon
fidei profes
rum aucto
ordinem
2ª [Pref
mltipli
tituli
-9b

v. Murr Journ. z. Kunstgesch. u. z. allgem. Litterat. 1ᵉʳ Thl. p. 58 sqq.

Hain, III, 10329
Panzer, I, 108, 39.

£3.3.0 rau

Augsburger
Zapf Beiträge Geschichte

Thl. I. S. 44. N. VI

Panzer Annal. Typograph.

Pars I. Pag. 168. ~~No 39~~

No 37.

FARINATOR [PISTORIUS] (MATTHIAS).
7433. Lumen ar
Anton
1477

Sm. folio; sig
I⁶]; 370 leave
chapters; va
characters; [A
in pt. 1 (the
and wood at in
1ª; [Mat
gantissi
(Lume
bus.
fid

E 3

¶ Liber moralitatum elegantissimus / magnarum rerum naturalium (Lumen anime dictus · cum septem apparitoribus · necnon sanctorum doctorum · orthodoxe fidei professorum · Poetarum etiam ac oratorum auctoritatibus · per modum pharatre secundum ordinem alphabeti collectis) feliciter incipit ·

1211

FARINATOR [PISTORIUS ...
7433. Lumen a...
Sm. fol...
I[6]; 370 ...
chapters ;
characters ;
in pt. I (t...
and woodc...
1a ; [bl...
gantissim...
(I...

Quamuis athenarum · grecorumque multiplicata volumina
miris · odoriferisque fragrantia doctrinarum suauissimis
ymbribus Latinorum etiam non minus · in omni scien-
cia sollicitam industriam · per varia autorum · veterum
modernorumque · redolencia pigmentaria librorum · Celestium · terre-
strium · et inferorum uaturas · gentium pollicias · sanitates viuen-
tium · ierarchias principantium · et demonum tyrannides continen-
tium · o Olyue fecunde · vinee engaddi · ficus sterilestere nescien-
tes · spice gratissime · granis plene · lucerne ardentes · semper in ma-
bus pretendende · ymo putei aquarum viuentium affluentissimi ·
Marthe felicem sollicitudinem (apum more · mel deflorum suaui-
tatibus facientium) collectam Jam sancta mater possidet ecclesia
Religionum tamen veneranda professio · nuper hora undecima (cum
tenellis trabeculis) vineam domini sabaoth ingressa (saluo cuiuscum-
que honore · et reuerencia) · tot nunc fortes ecclesie militanti produx-
it columpnas · cuiusmodi in celis astra emicare probantur Fulgentes
sicut splendor firmamenti · et quasi stelle in perpetuas eternitates ·
Que velut agricole semiantes · boues triturantes · tube buccinan-
tes · plyades emicantes · in librorum cultu · plus in hac breui morula
quam omnes residui vinitores · (vt eorum amantissimi probant codi-
ces) sunt sollicite · Pauli sectantes vestigia · qui vocatione nouissi-
mus · predicacione primus · multo lacius alijs ewangelium xpi sper-
sit · Jpi certe · omnipotentis regium vestimentum · scriptis et di-
ctis · elegantissime apparere fecerunt · Equorum diligenti labore · et
is qui pre manibus est · post diutinam occultationem (diuina vo-
lente gratia) vti preciosissima margarita · multis laboribus (ad con-
munem plurimorum vsum) in publicum productus est liber Natu-
ralium et moralium · tantam quasi in se conplectens multitudinem
quantam maritima littora solent (per mixtis nobilissimis marga-
ritis) apprehendere arenam Archana super celestium et terrestri-
um (lac sacre scripture suggentibus) manifestans · virtutes inse-
rens · vicia eliminans · ac anime peccatrici in tenebris lucens · et quo
iter possit arripere supernorum · amfractusque declinare inferorum osten-
dens · a quo etiam (nec ab re) lumen anime · aplica voluntate · me-
ruit nominari Qui quanti sit valoris et vtilitatis · estimari a quo
quam poterit minime Cum autem adhuc informis esset · simplicioribus-
que · rudis · et obscurus appareret Ego frater Mathias farina-
toris de wyenna sacri ordinis beate dei genitricis et virginis marie

de monte carmeli. lectoꝝ sacre theologie mimmus p̄cibus victus
deuote supplicantium assiduis. Ne lateret in obscuris condita v̄
tus. clara tenebris. eundem in titulos. ⁊ titulos in pagraphos
(non modico labore: put cernit̄) distinxi. Moralitates. res pit̄
naturales. p binas tabulaturas. (scd̄m ingenij mei capacitatem
nō magistrali fateor. sed simpliciori forma) consignans. Ut vel sic
alūpnis sancte matris ecclesie. diuini v̄bi p̄dicatorib⁹ (maioribus
meis colendissimis) in puo illo ere (cum paupcula muliere) in ga
zophilacium dni̅ misso. fructuosius ex affectu. pdesse possem in ef
fectu. Tanto eciā nostri plasmatoris magnalia luculenci⁹ expli=
care libuit. q̄nto sua immensa pietas indigno p̄stitit grām ampli
orem. Quo circa. deuotissime ⁊ cuz grandi humilisate vnūquēq;
oro. vt siqt boni et placidi (in eo quē ad man⁹ habet libro) quis=
quis legerit. nō mihi. ꝫ summo opifici. laudes det indefessas. Cui
⁊ sit laus ⁊ gl̄a. nunc. ⁊ p immortalia secula. Quitqt vero mīoris
vtilitacis. emendatōneq; dignū. inuentū fuerit. Cū ip̄i sapiētes
sitis, libent̄ sufferre dignemī meā insipienciā. pcereq; ignorācie. at
q; indulgentiā cōdonare obmissoꝝ. Est aūt mod⁹ infra signatus
cuiq; in hoc libro legere. seu pficere volēti (vt cici⁹ qd̄ q̄ritur pa
teat) summe neccessari⁹. Sūt enī in hoc volumine. lxxv. tituli (cū
septē apparitorib⁹) signati. scd̄m numeꝝ lrāꝝ alphabeti, et earū
dem sepius duplicatōnez. in plures pagraphos diuisi. Ubicunq;
igit̄ in aliq̄ tabulaꝝ. numeꝝ repereris ordinalē. titulū subaudi. ⁊
q̄tta fuerit lrā alphabeti sequēs. tott⁹ erit pagraph⁹ eiusdem ti
tuli. Cū aūt inueneris. Ibidē. cū lrā alphabeti positū, titulū intel
lige. antecedent̄ signatū. ⁊ solū pagraphū fore aliū, eiusdem tn̄ ti
tuli. Si aūt videris. Ibid̄, solummō. ⁊ sine lrā alphabeci notatū
tā titulū q̄ pagraphum p̄cedentes ꝯsidera reputari. Sciendū in=
sup. q cū q̄libet moralitate: nat̄alitatez inuenies pulchrā ac ele=
gantē et econuerso. Obqd̄ doct⁹ p̄dicator. q̄ nat̄alium ē amator
in tabula nat̄ali qt placeat querere poterit, cūq; inuenerit. iuxta
optatū. p ꝯsil̄em (posite moralitati) applicatōez, applicare vale=
bit. Qui vero in inueniendis miser fuerit ingenio: in moralitati=
bus positis, cum suis nat̄alitatibus q̄s simul reperiet, content⁹ ex
istere dignet̄. Hijs sic luculenter pensatis. quisq̄s qd̄ optat, sine
difficultate, pmtissime ad manū habebit.

Secuntur tituli scd̄m ordinem
in hoc libro positorum.

FARINATOR[E]
7433. Lum

De natiuitate Custi.i.
De nomine ihesu.ij
De passione xpi iij
De corpore custi. iiij
De Sancto spiritu.v
De Trinitate vi
De beata virgine vij
De angelis.viij
De Apostolis ix
De sanctis.x
De abstinencia xi
De abiectione.xij.
De ascensione.xiij
De accidia.xiiij
De Accictione xv.
De adolescencia xvi
De adulatõne.xvij
De aduentu spiritus sancti xviij
De aduentu iudeis.xix
De aduentu dyaboli.xx.
De aduentu xpi xxi
De affluencia mundana.xxij
De amaritudine.xxiij
De amissione.xxiiij
De appinquatione.xxv.
De alacritate.xxvi
De affectione xxvij.
De affectu xxviij
De aggressione xxix.
De ascensione custi.xxx
De bonitate xxxi
De benignitate xxxij
De cautate xxxiij.
De castitate xxxiiij
De casu xxxv.
De confessione xxxvij
De culpa xxxix
De septem apparitoribus lxxv
De dilectione. xli.
De dulcedine .xlij
De aggregõne lxiij
De amore mundi xliiij
De amore sui xlv
De amore dei xlvi
De amore in generc xlvij.
De amore iterum xlviij
De amore dei xlix
De altitudine diuina .l
De auditu li
De audacia .lij
De Fiducia liij
De abiectõne liij.
De beatitudine .lv
De dormitõne lvi
De elemosina lvij
De estu lviij
De exercitio .lix
De humilitate lx.
De Jubilo .lxi.
De Sanctitate lxij
De sapiencia lxiij
De sedulitate lxiiij
De semine lxv.
De sepatione lxvi
De seremitate lxvij
De securitate lxvjij
De samitate lxix
De statu vite presentis lxx
De silencio lxxi
De sompno lxxij
De sopore lxxiij
De superbia .lxxiiij
De cecitate cordis xxxvi
De contemplatione xxxviij
De extractõne xl
Finiunt tytuli.

Tabula prima rerum Naturalium.

Abissus vel sinus maris xxv E ⁊ xlix H b
Abictio renouatōnis signum liiij B
Ablutio triplex vij D
Absciso membro medulla excudienda est lvij C
Abscisio membri facit frigus lxv A
Absorpti sanguine iiij D a
Accensa corpora sunt liquoris susceptiua xiij N
Accensio debita xiij E
Accensio nimia tria facit Ibidem M
Accensio valida xlviij Q
Accensio amari coloris xxiij R
Accensio elementorum xlviij P
Accensionis ꝓprium xlviij L
Actio luminis et caloris Ibidem C
Actionem impediunt duo vij G b
Actus elegans et excellens lxxij T
Actus interpolatus diutius durat lxxiij H
Aer non humectatur aqua v E xvi D
Aer plures ceteris elementis recipit impressiones xvi B
Aer proximus vmbre xxxix K
Aer per fenestras ingreditur xlix C d
Aer inficitur quinq; modis lxi D
Aer cetera elementa in tribus precellit lxi J
Aer non videtur xxxviij S
Aer videtur ludere xlix T lxi D
Aer currenti ventus apparet v X xlix S d lv Q b lxi J
Aeris ꝓprietates vij H
Aeris passio iij N a
Aeris regio x C a
Aeris intemperiem generat̄ mare liij D
Aeris calor et frigiditas ex ore xxxvij C c
Aeris inbibitō per pistes v X xlviij J lxi C a
Aeris accensio v R xiij G
Aeris serenitas lxi D
Aeris puritas xxxiiij A
Aeris infimi et supremi natura xxxv A lx A
Alacritatis signum summitur tripliciter xxvi E
Albedo disgregat visum xxxiiij T

FARINATORIA

Amarū liquor calefactus dulcis erit xlij M.
Amarum dulcescit Ibidem G.
Amarum cibum dulcis sequitur potus xlij C
Amara videntur excellentur dulcia xlij E xxiij B
Amara est aqua maris xlij J. xxiij J
Amarudo causatur ex indigestione humoi xlij A.
Amarudinem temperat ignis xlij G
Amantes et timentes pallescunt xlviij. K
Ambulatō post meridiānam xxxvij. Z b.
Ambulāti i via linee curue i agro apparēt ij P. xxxvij P lv K
Amenorum locorum utilitas .xlix. G f
Amico debentur quatuor ij. B.
Amicus celestium numinum est sopnus lxxij D
Amimal carens cauda xiiij J lv L b
Animalia calida sunt velocia xlix. D g
Animalia albescunt in aquilone xlix. Q
Animalia ignem spirancia xxxvij L b xl A
Animalia delectantur in casu xxxv G
Animalia castrata impinguantur xxxiiij G
Animalia fugiunt serpentem preter capram xvij E
Animalia ad ortum solis respiciunt i. B xlix E o
Animalia claudant ora ad tyuacam xxxvij L c
Animalia vociferata ij. G
Animalia alludunt lingua et cauida ij X
Animalia compaciuntur dolori alieno liij A a
Animalia domestica verberata ix D
Animalia morienda saliunt x. D a.
Animalia diligunt parentes xiij. P
Animalia renouantur xxxvij. G a
Animalia capitibus carencia lxxiij. D
Animalia minantur casum post somnum lxxiij. J
Animalia in munda horrent loca munda xlix. O g in fine.
Animalia saliunt in altum tempore mortis l. P
Animalia dentibus superuoribus orbata l. J a
Animalia ignem fugiunt v. R
Animalia usu carentia x B
Animalia tarda contra montes xiiij G
Animalia terram exeunt iij L xxi C lxvij D
Animalium dormitio lvi. C.

Animalium audacia ·lij·C·
Anima intellectiua ·vi·E
Anime connexio cum corpore ·lxxij·P
Animositatem tua inferunt ·xlix R f
Angwille natura ·i·J
Anni boni et mali cognitio futura ·lvij·B·
Apparitiones hominum fantastice ·xxxvij·C a
Appetitus illicitus malus ·xli·D
Apis natura ·lxxv·E
Appoplexia accidit quadrupliciter ·lvi·L
Appoplexie effectus ·xxij·D
Appoplexie curatio ·xiij·R·xxxvij O & B a
Appinquatio corporum ad terram ·lx·E
Aqua calida laxat ·ij·M·
Aqua nutrit ·vij·P a
Aqua sparsa in ignem ·xxxvij·R a
Aqua tripliciter est supra celos ·xxxix·G
Aqua amara dulcescit quinq; modis ·xlij R
Aqua non bulitur in vase aureo vel argenteo ·xlix·Q g
Aqua fluens visa est stare ·lv·Q·
Aqua augmentatur sole occidente ·lv·D a·
Aqua stans plena est vermibus et ranis ·lix·B·
Aqua maris salsa· ·xlij·J·liij·E·
Aqua maris dulcescit in cera ·liij E
Aqua sonum imbibit ·ij·G·li·R
Aqua ex lingno stillans iij E a xxvij R a xlix G a
Aqua tarda ·xiiij D
Aqua putrida·lutuosa &c ·xiiij G
Aqua pluuialis tres habet effectus ·xxiij·M
Aqua fluens ·xiiij L·lix D
Aqua ascendit et descendit ·l·E a
Aqua contrauiatur siccitati ·xlvij·D
Aqua tendit ad aquilonem ·xlvij·D·
Aqua clara et turbida ·lxij D
Aqua dulcis et salsa mixta lv R c lxvi R
Aque natura ·xxij·C·lxx J
Aque effectus ·xxxiiij R·xxxix·G
Aque distillatio in pelium facit dormire· q̃nquagesimosex·M

FARINATORIA

Aque ꝓducentes auruꝫ et margaritas xxv. D. lv. G xlviij D
Aque stantes corrumpunt lix. D.
Aquam bibit siccitas et calor v J. xlviij G
Aquarum regalium exordium lv. J
Aquarum immersio sana xlix K g lviij. E
Aquarum immersio viuificat xxxvij O
Aquis immersis apparent cuncta viuda xxxiiij. K. xlix. A g
Aquila nascitur seremitatis tempore i. .G
Aquila abigit pullum xiiij C xxvij D
Aquile natura .i. G. l. B
Aranee natura xliij A
Arene cumulatio .xliij. G.
Arbor fructibus onusta inclinatur? .lv. Da
Arbor nascitur ex inuiuiso lapide sine semine .i. A
Arbores tremunt in aurora .i. D. xlix G b
Arbores gum effundentes .vij. L
Arbores fructificant quatuor modis .liiij. C
Arbores marcescunt ante fructum .lv. D
Arbores emittunt stillas .vij. E. xlix D
Arbores infructuose .x. K
Arbores fructuose. Ibidem
Arbores marine. .x. Z
Arbores inclinantur sex modis .x. M a
Arbores folia abiciunt .xij. K. liiij. C
Arbores quiete .xiiij. E
Arbores gum contipiunt .xlix. L
Arbores arca aquam eleuantur .l. M
Arborum fertilitas .lix. A
Arborum conexio .i. B a
Arborum radices inpetra .vi. L
Arborum subuentio .i. A. xxxv ij K b
Arpea auis .xvij. D
Ascendentes tua facere debent .xxxvij. E
Ascendentibus sex sunt necessaria. .lv. O b
Ascendere facilius est q̄ descendere xxxviij. K. l. C
Ascendere non potest corpus nisi transmutetur xxxviij. Da
Asini natura .lxxv. G

Aspectus celi in nocte ·lxi D a
Aspectus rerum venustarum ·xvi· C
Aspectus speculi quatuor facit ·lv· C a
Aspectus sursum ·xxxviij E. l· Q
Astra laudant creatorem ·xlix R
Astrorum transmissio ·lxi· R
Asub quit est ·l· Z lx O
Athomi natura ·xxxv C
Athomi ascendunt et descendunt ·lx C
Audaces fiunt timori validi ·lij S
Audaciam efficiunt tria · iij B
Audaciam faciunt duo ·lij B
Audaciam sex inferunt ·lij D
Audatiores sumus in fugore ·xlix G f
Audaciores fiunt dolores plures perpessi ·lij E
Auditus certus ·xxxiiij R a
Auditus causa est aer ·li· D
Auditus destruitur quatuor modis ·li. D
Auditus malus languidi·signum est mortis ·li. S
Aues oua amittentes ·xxiiij R
Aues excecate ·xxxvi G
Aues mergule · x J a
Aues que cadaueribus vescuntur ·iiij S
Aues querunt pullos amissos · xxiiij O
Aues diligunt noctuam dolose ·xxvij· R
Aues non bibentes ·xlix L f
Aues predones ·xxxviij M. l· R· lv P a
Aues m solo aere venantes ·lv· P b
Aues regales eleuantur ·xxxviij D. lxvij O
Aues in tenebris non canunt · ij G a
Aues aquam mtuentes moriuntur ·iiij O a
Aues graues currunt ante volatum Ibidem
Aues anxiati fugiunt ad homines · x G
Aues mstruunt pullos ·xi· B
Aues plumas abicientes ·xiij· Q
Aues aquatici·suut fetidi anhelitus ·xxiiij O
Aues ignobiles puetos abiciunt .xxvij C
Aues contrahunt pedes · xxxviij S. l· R

FARINATORIA

Aues elongate a terra ·xxxviij J
Aues in altum volantes ·l· H
Aues mdificant in sumitate arborum ·l· O
Aues resident circa aquas silenter fluentes ·lxxi D
Auis quedam concipit pullum sine carnali actione· ·i· H
Auis condiciones quatuor ·vij B b
Auis plumata leuior ·v C xlix K e
Auium attollencia in altum stragem signat ·l· Z
Auium aduentus mmius ·xx· A
Auium garritus ·xxvi K
Auium silencium ·lxxi B z C
Auium volatus ·lv X
Aurora facit siccitatem ·vij· E b
Aurora facit tremere arbores et virgulta ·i. D xlix G b
Aurore natura ·vij E b x T
Auri et margaritarum geueratio ·x· E
Aurum grauissimum metallum ·xxxiij B
Aurum delectat visum ·xlix X b lxi ij S
Aurum et argentum faciunt dulce ·ij Z xlij D xlix E c
Auster flans ·v D vij J b xxxviij B a
Austri effectus ·xlix L e
Baculus apparet ɔfractus aq̃ immissus ·iij K xvi E
·xlix L g
Balatus ouis vel agni ·ix L
Balsami natura ·iiij A
Basilisti natura ·xi C xxxvij E b
Basiliscus occiditur speculo ·vij T a
Belue marine ·vij Y a
Bellatores reddunt audaces ·xvi H
Bibicio fallit gustum ·xlix Y a
Bibitio ammalium ·xlix M c
Brachia longa eleganciam designãt ·lvij D
Bruta cõpatiuntur ·iij A a
Bubale natura ·lxxv· C
Bulire non potest aqua in auro ·xlix· C g
Calefaciende sunt manus et pedes ·iiij· H
Calidum tria efficit in corporibus ·xviij C
Calidum infrigidatur valde ·xlviij O

Calor naturalis extinguitur .xli. A
Calor aeris .xlix. M g
Cameli natura .lxx. D
Camphore natura .xxxiiij. P
Campanarum et lignorum strepitus impedit fulmen viij C
Candela ardens tripliciter extinguitur iij. B
Candela inclinata ardet melius .xlix. E g
Candela cineribus intincta .xiij. C
Canis natura .xxvi. H
Canis ligatus vomitum facit .xv. D
Canis lingit vulnera putrida .xlij. Y
Canis aggressus .xxix. E
Canis rabidi natura .lxxv. D
Canes venatici .x. H. xiiij O. lv. M b
Canes olfactum amittunt .lvj. L
Canes fodunt pedibus .xxviij. G
Canipolum animal .lxxv N
Capparis herbe natura .i. K
Caput erigimus sex modis .lxxiiij. U
Caput coronatur rosis .lxxv B
Caput paruũ indicat sapienciam .lxiij. C
Caput inclinatur quatuor modis .iij H a
Capitis passio Ibidem
Capitis inclinatio roborat auditum .li. E
Capita olfactia .xlviij R
Capita frigida .xxxiiij. S
Carbo incensus .xiij H
Castitas dispositõnem coloris conseruat .3q. C
Castitatis beneficia .xxxiiij D & L & N
Castrata animalia impingwantur .xxxiiij C
Cadere non possunt corpora .xxxv. H
Cadenti duo accidunt .lv. D
Casus indirectus .xxxv D
Casus post sompnum .lxxij. J
Casus grauis .xxxv. E
Casus scindit corpora .xxx. C
Casum timens cicius cadit .lv. C b
Cati animalis natura .lxxv. G

FARINATOR

Caude priuatio impedit cursum .xiiij J
Cecitas inducitur ex aspectione solis .xxxvi D
Cecitas inducitur quatuor modis xxxvi C
Cecitas innata resistit lumini .lxx K
Cecorum quies .ix B
Cecorum ꝓprietates .xxxvi. A ⁊ D
Celestis regis .x. P
Celo sereno cymbola et campanas facimus .lxvij. J
Celorum diuersitas .x A
Celi aspectus in nocte .lxi D a
Celi ꝓprietates .vij D ⁊c.
Celi indicia .viij. G
Celum nullius coloris .xxij E
Celum galaxiatum visiones inducit .lvi S
Centri natura .lv. N
Centrum terre inflammatur .Ibidem
Centaure et celice natura .lxxiiij B
Cerui natura .lxxiiij. B lxxv O
Cete natura .xxviij K
Cibi vnitas .lxxij. A
Cibus non sumendus .iiij D
Cibus non nutrit .xlix. D a ⁊ B f
Cibus non masticatus nocet .xlxi. D a
Cibus calidus nutrit .xlix N b
Cicomie natura .lxxv K
Cinctura quatuor habet virtutes .xv A
Cinerum ꝓprietates .xxiiij E
Cigni auis natura .x M lxxv L
Circulus est delectabiliter contrectabilis .v. Y
Circulus glaucus circa lunam .iij L a
Circulus glaucus circa solem .xxiij D
Circuli motus .lv. D
Circuli natura .v Y
Circumferuntur omnia in visu infirmorum et ebriorũ ⁊c lv B c
Ciuitates circa aquas .xlix C c
Crines vncti sanguine .iij D a
Crines molliores efficiuntur .xxxvij C b
Crines crescunt .xlix E c

Cogmitio mtellectus lxvi. J
Colli ligati effectus lvi Q
Colluctatio mdiget eloquencia xxxvij. G a.
Color voltus xxxiiij. C ⁊ G
Color viridis visum refidit xxxiiij. R
Colores mixti migrescunt xivij R
Colores sunt principium videndi ix. J
Columbe felle carent .ix G xxiij. L
Columbarum vocem condidone ix. G ⁊c.
Cõnastencia quatuor implicat i. K
Cõpadentia naturalis h: L
Consolatio infirmum releuat ij. M
Constellatio mortem mouet xxxix. O
Contemplatio xxxviij O ⁊ Z ⁊ M a
Contemplatio per cubrum xxxviij. S a
Contemplatio m rebus diuersis Jbidem R a
Contemplatio contra montes Jbidem. L a
Contemplamur remotius sub nube Jbidem K
Cor non potest pati xlix G e
Cordis influxio mala xlix. Y e
Cordis paruitas facit audadam .lij. M
Cordis dispositio lv R b
Cordis situs ..lv. G b
Corredulus auis lxxv M
Cornua omnia vacua preter cerui l J a
Corpus sanum redditur iij S a.
Corpus triangulare vi. B
Corpus luminosum tria habet vi S
Corpus augetur dupliciter xlix K c
Corpus diu sanum. dto moritur lxviij M
Corpus non ascendit nisi transmutetur xxxviij. D a
Corporis delicati ꝓpium .iij. P
Corporis effusio et receptõ loij E
Corporis purtas xxxiiij. V
Corporis sassio .xxxv. S
Corpora terre appinquancia xxxv E
Corpora non cadentia ⁘ lv. O
Corpora cadere non possunt x C xxxviij. D a. l. S.

FARINATOR

Corpora munienda vestibus ·xlix· O g
Corpora in nocte lucendia ·xli E xlix Q o
Corpora non quiescunt in altum leuata ·l· Q a·
Corpora eleuantur quatuor de causis lxxiij F
Corpora difficulter cadendia ·lx· D·
Corpora ad solem conuersa· ·vij· H b
Corpora inflammantur ·xiij· J·
Corpora liquantur quadrupliciter xxxviij C a
Corpora tripliciter alleuiantur ·xxxviij D a
Corpora tegenda sunt estiuo tempore ·xli· O
Corpora odore dulcia· sentiuntur amara ·xlij· S
Corpora ignee complexionis ·xlviij R
Corpora accensa leuiantur ·xlix E a
Corpora agilia reddit ignis xlix R a
Corpora a putrefactione conseruat ignis ·xlix H a·
Corpora sicca sunt luminis susceptiua · xlix Z b·lxiij· Q
Corpora vehementer vsta ·xlix·R o
Corpora tenua oleo limita ·lxiij R
Corporum accensio nima tua facit ·xiij· M
Corporum immersio in aquas frigidas ·xli·R·
Corui natura ·lxxv·O.
Cursus circularis ·lv·B c·
Cursum velocem sex impediunt ·xxxvij· Y b
Dandum qualitas indicat diuturnitatem ·lv D a
Dentes lati capiunt fortius xlix C a
Dentibus superioribus carent cornuta ·l· J a
Delectat hominem terra propria lv D b
Desiderium vehemens duo facit ·xli·F a·
Desiderium debilitat :lv. B b
Digitus flectit ad interiora·v·R·xlviij·E. sexagesimo quinto E a
Digitus iciunii hominis ·v· R·xlviij·E
Dilectio vehemens quatuor efficit ·xli·H
Diluuium quatuor elementorum ·lxv·C
Diluuij causa triplex. ·xvi·B
Diluuiorum causa ·xlix·C·
Dimensio triplex · vi·G
Distillatio deorsum quatuor facit ·vij·R. xlix · Y o
Diuagatio sensuum ·xxxvi· B

Dolor mortis generat saltum xlv a l
Dolor minus sentitur vbi multus est sanguis iij a.
Dolozis perpessio facit audatiam lij
Dolorem sedant tua x.
Dolorem sentimus fugiendi xlix c
Dolia duo in templo iouis xxiij
Dormitio aliquando excecat xxxvi.
Dormitio super exteram lv b
Dormitio volatilium lvi.
Dormicio diutina nocet lvi
Dormicio profunda non sompniat lv
Dormitio pstigiosa lxxiij
Dormitio supina mortifera xxxvij & septuagesp 3.
Dormitio infirmi in calore periculosa lvi.
Dormitio attractis pedibus sana lvi
Dormitionis effectus lv b
Dormitionis cause lxxij & c
Dormientes insiliunt serpentes xxxvij a.
Dormientes inuadunt serpentes lvi
Dormientis visiones lvi
Dormientis excitatio quadruplex lvi
Dormientem octo consecuntur lvi.
Dormiendus extitatio xxxvij a
Dormiendum voces dulcescunt ij a
Dormientium actio lvi
Dormientib9 appoplexia accidit xxxvij lvi.
Dormimus profundius in ortu solis lxxiij.
Dormimus diuus in calore ꝑ fugore lxxij
Dormire sedendo sanum lxxij
Dormire non posse malum lxxiij.
Dormire videre facit somprum lxxiij
Dormire non potentes applicare debent mitras plumbeas lvi
Dormitur velocius ex somnu cadentis stille lvi
Dracōnis natura lxxv.
Dromedarij natura lxxv
Dulcedo mellis relinquit sex effectus xlix f
Dulcedo facit vocem vij b
Dulcedo excellens videtur amara zz. qz

Dulcedo amarescit tribus generibus xlij. B
Dulcedo vnam aliam amaricat xlij D
Dulcedo extinguit sitim ij. C
Dulcedo expellit venenum ij C. xlix G c
Dulcedinis causa vij Q b
Dulcia nimia videntur amara xlix L d
Eale animal natura lxxv K
Ebrietas habet quatuor annexa xlix P e
Ebrij naturalit gaudent sole 38 Y, 29 B d
Ebriorum oculi .l M a
Ebur mollificatur vino .iij R
Ebur mollificatur dupliciter x L a
Ebur mollescit quinq; modis xlix X e
Eclipsis solis iij A & G
Eclipsis lune .vi P
Eclipsim fecunditas sequitur .i. M
Elementa condiuidunt qualitates lvij B
Elementa inficit mare liij. D
Elementorum accensio xlviij P
Elementorum appetitus .lv. B
Elementorum ordo et situs .xxxix. M
Elephantis natura lxxv L
Elephantem quatuor faciunt fortem .xv. C
Elephantes iuuenes Ibidem & xxviij J
Eleuantur nubes tripliciter lxi. J a
Eloquencia neccessaria colluctantibus xxxvij G a
Eloquencia facit dignitatem Ibidem E c
Embrionis vita .i. L lv G b
Emstri animalis natura lxxv C
Equi actinctio duplex .xv B
Ericij natura .xliij. B
Esse triplex vi. B
Estatis validi proprietas xxij. K
Estus solis extrahit lviij. D
Estus vehemens oculos rubescere & liguã ingrescere facit lviij A
Estus nimius occidit .xxxvij. Y
Estus nimius extinguendus propter tria lviij B
Estus exsiccat vitale humidum lviij C

Exercitatio enim lxvi: B
Euadere lupum vel vrsum xxix A
Euentus gaudiosi :lv. Kb.
Excecantur regiones altas inhabitantes l: R
Excitatio quadruplex lvi: K
Excitatio subita mala: lxxij L
Excitatio dormientium :xxxvij: M a
Exercitatōnis modus lxxij R
Exsiccat ventus plus q̄ sol :lxi. E
Extasim quatuor prerequirunt v. E
Extinctio caloris naturalis xli. E
Fantasie causa lxiij B
Fatum viij A: lv: Q
Faui mellis natura. :xlix. Q b
Fauus mellis ij: D
Fauces humescunt ad dulcedinez xlix S f
Febris indicium v E post medium
Febris generatio lxxiij: C.
Fecunditatis signa xlix: L
Felle carent columbe xxiij: L
Fellis habundancia viciat gustum xlix: T a
Fenestre raro aperte xiiij: M
Fenicis auis natura lxxv: N
Ferrum mollificatur melle iij: R: xlij C
Ferrum candens liquori immissum xxiij: G
Fertilitatis signa lix: A
Fetor oris quatuor presignat xxxvij: K
Fetor candele extincte xl: B
Fetoris mala ꝓprietas: Ibidem
Fetum in vtero occidunt tria Ibidem.
Flamma maior in aq̄ q̄ in speculo v: P: vij N a. xlix. O a
Flamma ignis sursum :xlix: M a
Flamma ignis vento impeditur l: A a
Flatus dulcis attrahit serpentes .v: L
Flatus ignei effectus. xl: A
Flatus calefacit manus :v: C in fine
Flatus apparet in frigore :v: L xl: D xlvij: C lxi: D a
Flatus retentō facit agilem :xl: C

Flatus oris virtutes ij Ca xlix Da
Flatus post sompnum deicit flores lxxiij La
Flos albus ij Da
Floris natura vij Db
Flores non eliciuntur nocte vij Ma
Floret homo ad tactum castitatis xxxiiij Ma
Flumina pce fluentes xi Aa
Fluxus sanguinis extra nares xxxvij Qa
Frequentatio locorum amenorum xxxviij Ja
Frigid a corpora fortius incendiuntur xiij Ea
Frigidatio mala xxxvij Ga
Frigus efficit seremitas lxvij Ea
Frigus infrigidat exterius et inflammat interius v La
Frigus mouet lacrimas xxxviij Ba
Frigus fortificat voces xlix Rc
Frigus mouet audaciam xxxiiij Sf xlix Gf
Frigus sempiternum l. La
Fructus mesibilis pre dulcedine xlij Qa
Forca animal lxxv Da
Forma separi non potest lxvi Ga
Forme vel esse priuatio i. Ra
Formice natura xxiiij Ba
Formice portacio xxxiiij. Ca xliij Ea
Formice sunt cibus vrsi xxvij. Ea
Fons augmentatur lv Da
Fons friget in estate xlix Pa lv Xa
Fons maior nocte q̄ die xlix Ea
Fontis maris proprietas i. Oa
Fontis clarificatio vij Rb
Fontes in littore maris dulces xxxiiij Za
Fontes mirabiles xxiij Da
Fontes frigidi circa aquas calidas xxxvij La
Fontes in fero frigidi seremitatem indicant xlix Ja
Fulmen feriens lxvij Ra
Fulmen impediunt quatuor i. Sa
Fulmen periculosum in aurora viij Ca
Fulmen excecat x Ga
xxxvi Ra

Culmen ledit intunsecus xlix Ob
Culmen fert vasa et non vinum lv R lxij J
Culmen liquefatit venarum in bursa xiij B
Culminis generatio ·x· R
Culminis mensio xiij B xlix Q o
Cumus dulcis et amarus xxiij D
Cumus demonstrat ignem xlix Ra
Cumus ascensus lxxiiij G
Cunous terre pretiosus vij S a xlvij C
Cumis inclinatio ·ij·N·vi·J

Alaudus auis lxxv k
Galaxie natura vij· Ob
Gallus siluester iungitur corruo ·xxvij. B
Garrutus auium cessat xxi· B xxvi k
Gaudij effectus xlix G a. lxi O
Gaudium facit dulce sompnium xlix Y
Gaudium perunit hominem ·xlix. G a
Gemma amittit virtutem xlix K o
Gemme nocte lucentes lxiij ·K
Genonis inditium ·liij. D
Grauiores sunt mortui viuis ·liij G
Grauitatez dimittunt corpora lv k a
Guffonis natura xxviij·C
Gumi arborum marinarum ·x. K
Gustus infirmitate capitur xxiiij B
Gustus prauus vbi habundat fel ·xlix Q a
Gustus execratio xlix·E b
Gustus consistit in duobus xlix D e
Gustum duo impediunt xlix K a
Gustum certum habent virgines xxxvij D
Gustum certum habent animalia xlix S a
Gustum delectant pingwia xlix C b
Guttur stungitur potu vehementi xlix Y c

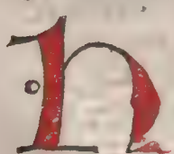

Erba sine semine nata ·i. Y
Herba sicca ij· S·xlix M o
Herba solis·vento agitata lv J c
Herba sicca et humida· lv·G c

FARINATOR

Herbe arescunt · xlviij N
Herbe aptiue serarum · x O
Homo viuus leuior · v · B · xlix J e.
Homo apparet longior · lxxiiij C
Homo floret ad tactum castitatis · xxxiiij · M
Homo rotatus delectatur in aere · xxxv · G ·
Homo delecta tur in terra ꝓpria · lv · H b
Hominis solitudo x · C
Hominem silentem inuadunt bestie lxxi · G ·
Homines cibati leues iiij · G · v A · xlix · J e ·
Homines habent stellas · viij · G ·
Homines cibati pulchri xlix · P f
Homines calidi sunt sapienciores · lxiij · K
Homines montani diu vinunt · xiiij · G
Homines raro moti · xiiij · N
Homines moriuntur · xli · C a
Hominum infirmitas · xxxvii · N
Hominum duo genera · largi et parci · viij · B
Hominum apparitõ fantastica · xxxvij C a
Horripilatõnis effectus · lxi · N
Humor augetur · xlix · S c ·
Humor inbibitur a lapide i · A
Humores quatuor lxxiij · C ·
Humectari possunt corpora preter aer · v · E ·
Humidum dupliciter occurrit xlix P d
Iaspidis natura lxxv K
Ignis ex lapide x · S ·
Ignis natura multiplex · v · M
Ignis aduentus · xiiij · K · xx · A ·
Ignis ardet mediante aqua xxxvij · K a
Ignis generat ventum xxxviij K ·
Ignis augetur in infinitum xxxix · E ·
Ignis clarus caret fumo v · Q · xli · D
Ignis ardet sine aere xli · C
Ignis extinguitur tripliciter · v · N · xli · K · xlix M a
Ignis fulminis accendit recia sub aqua xlix · T d
Ignis reicit venenum xli · P ·
Ignis elicitur ex collisione · xli · Q

Ignis de terra flammans circa patibula xli. S
Ignis habet quatuor proprietates :v: M ꝛc:
Ignis congaudet nature diuine lxi: C
Ignis celestis ij. D xlix G ꝛ K c
Ignis celestis descendit in rore v: D.
Ignis attrahit corpora . v O lxi G
Ignis vstio .xiij. D
Ignis corporalis et celestis natura .xxij. D
Ignis extingui non potest .xxxix. E
Ignis xxx. effectus :xlix J a
Ignis ledit manum .xlix K a
Igni conpatur auaricia propter octo .liij. D
Igni immissa pinguedo .iiij B
Ignem spirant animalia .l. B
Ignem accendit ventus et flatus .xlviij M
Ignem nutriunt quatuor . xlix C e
Incendio rubet celum .xlix G a
Incendium intumescit :lxxiiij. G
Infirmus debet querere medicum stiolum .xxxvij G
Infirmi dormitio in calore nociua lvi D
Infirmi fabulatio ad medicum .xxxvij. B
Infirmi recidiuatio mala .iij. C a
Infirmi natura conmunis . v Z xxvij M b lxxij C
Infirmorum consolatio ex nomine amici ij A li D
Infirmorum cogitatio xxviij D
Infirmorum subiectio .xxxvij A c
Infirmorum cibus non nutrit .xlix B f
Infirmorum proprium . xvi D
Infirmorum figura .xxxvij E a
Infirmorum signum sanitatis :lv. E a
Infirmis quatuor nocent .li. C
Infirmitas rara inducit mortem .xxxvij. M
Infirmitas sanatur octo modis xlix A f. lxxij G
Ingenij ineptitudo .xxxvi. B
Immersus non percipit voces .li N
Immersio calidarum aquarum xxxvij O
Immersio in aquas per horam no. xli. J
Inmersio aquarum frigidarum . xli. K

Inpingwantur animalia castrata xxxiiij F
Inmutatio .lxxij S
Iracundie accensio lxxiij I
Intemperies cessat xlix D d
Iubilus cōpatur gaudio quadrupliciter lxi O
Labiorum complicatio delectabilis .ij. K.
Lacrima infirmi generat crisim iij. K a
Lacrima emittit multis modis. v Z in fi. xlij. D
Lacrima emittitur. xiiij. modis lxi. R
Lacrima purgat oculos xxxvij F
Lacrime restringuntur. .iij. D
Lacrimamur cito in frigore xxxviij. B
Lacrimari facit lumen excellens xlix C e
Lac bibitum sitim extingnit xlix A a
Lactis ꝓprietates multe .xlix. O e
Lactis caprini effectus .ix F. xxxvij A a
Lacerte natura xiij O. liiij A
Languidus conualescit vel moritur .ij. A
Languidorum ꝓprium xvi. D
Lapis humorem inbibit .i. A
Lapis mollificatur sanguine .iij R
Lapis appinquans centro non cadit lxi. X
Lapis preciosus ignitus amittit virtutem .xlix. X d
Lapis ab alto in aquam cadens .ij. O
Lapis ignitus extinctus v. D. xxxiij. D xlix D e
Lapis de monte abiectus .xiij. S
Lapis cadens habet duos effectus .l. D a
Lapis preciosus reformatur .lv. S
Lapis in funda proiectus .lv. L a
Lapidis generatio quadruplex .x. G a. lxi. X
Lapidis casus grauior in aere q̄ in igne. .29. D g
Lapidis casus in aquam tria facit. xxij. D. xlix. A d. lv. L a
Lapides aquarum fluentium sperici sunt .xvi. E
Lapides emittunt radium .xli. B a
Leo natus .i. G
Leo docet venari .xi. B.
Leonis natura .vi. D. x. M
Leonis et vrsi aduentus .xxi. F

Leonis venatio •lv• M b
Leonis aggressio •xxix C
Leonis astucia cum cauda •xxxvij• D b
Leocophica bestia •lxxv L
Leopardi natura •lxxv• G
Lesus a serpente •xxxvij• D
Letantes ex corde ploxant •xxvi L
Letitie effectus •lxi O
Leuitatem efficiunt quatuor •iij J a
Lignum stillat aquam •iij E a
Lignum vmcum difficulter ardet •x•Q
Lignum in lapidem mutatur •iij •E a •vij K xlix B g
Ligua quatuor modis corrumpitur •ij M
Lingua infecta sentit amarum •ij M xxiij C
Lingua infecta amarum potum dulcem reddit •xlij• G
Lingua humesat •v B xlviij E lxi k
Lilium tuplex •lxxv• J
Limee in agro •ij• P
Liquantur corpora •xxxviij C a
Liquor dulcis in auro• ij A xlij D xlix E c
Liquor dulcis oblectat •iij E
Liquor dulcesat calore •xlij• K
Liquor amarus dulcesat •iij• G a
Liquor amarus mollificat res •xxxvij B c
Liquor in sua regione et extranea• •xlix P c
Liquor perpetue seruatur •lxxij •G
Liquoris propuetas •xxiij G
Liquores mistentur terra et aqua •lxiij P
Liquoris pinguium natura •lxxiiij• G
Loca tenebrosa •lxxi C
Loca viuda et amena •xxxviij• J a
Loca munda horrent immunda animalia •xlix O g
Locus fetidus •ij• C a •xlix J c
Locus calefactus fetidus •xlviij J
Loci vbi puus fuerunt homines quatuor accidencia lxij P
Locorum conditio naturalis •lv P b
Locucionis perfecte causa •xxxvij O a
Longeuitatis principia •xlix O f

Lucere dicetur aer ·xlix D
Lucei pistis natura ·lxxv G
Lumen solis lucere facit ·vij O
Lumen occultum oculorum ·lv M
Lumen cernitur remotius super aquam lv O a
Lumen celeste virtutem transmittit xlvij L
Lumen sine corpore nunq̃ aduenit xlviij·B lxi Y
Lumen non agit sine corpore ·xlviij C
Lumiñs. xij effectus ·vij·D a ꝛc·
Lumiñs ꝓprietates ·vij Q post medium
Lumiñs nouem effectus ·xlix B e·ꝛc·
Lumiñs octo ꝓprietates ·v C in medio xlix D e ꝛc·
Lumiñs refractio facit ignem ·lv A a
Luna contrariatur soli ·i·M
Luna causat humiditatem ·Ibidem
Luna in remotis partibus maior cernitur ·i. O
Luna maculam terre habet annexam ·xlvij O
Luna obtenebrat solem ·xxv A
Lune plene effectus ·lxxiiij O
Lune eclipsis ·vi· P
Lune dominatio ·vij L b
Lune circulus vel umbra ·iij L a·xxiij D
Lune beneficium ad solem ·vij K a ꝛ R b
Lune appiquatio ad solem ·xxv A·xlvij O
Lune multiplicatio per pannum vi P xxxviij E a
Lune umbra maior q̃ solis ·lv· O b
Lune lumen obfuscat solare xlviiij G o lxiij A
Lupus mouet raucitatem ·xl O.
Lupus delectatur carnibus humanis ·xlix A a
Lupi natura ·xvij· O·xxxvij G b
Lupi aggressus ·x K a xxix O lvi B
Lutum fit lapis ·x·G a
Lux suprema ·i·Q
Lux in vallibus et in aquis augetur ·lxiij O
Lux corporalis est tenebra ·xlix O b ꝛ lxiij·C
Lux maior in vallibus ·xlix D o
Lux maior circa umbram xlix A c lxiij K
Lucis ꝓprietates ·ix·I

Lucis celestis natura .l. C a
Luxuriosi camphoram perdunt xxxiiij D
Oculas mundat lac xlix O e
Magnes virtutes recuperat xxv B
Magnetis attractio ij T xxv B
Magnitudo est indiuisibilis in infinitum lxvi C
Mandibule stupor .v B xlix Q o
Manus eleuate effectus .iij J vij N xlix J
Manus et pedes calefaciendi .iiij D
Manus calide in febre .vij N
Mare occeanum caret mue .xxij G xxxiiij B
Mare dulcesit colatum .xxiij J
Mare salsum .xxiij D
Maus fons .i. O
Maus strepitus in mau minus auditur .lv K c
Maus octo condicones .liij D
Marcescunt arbores ante fructum .lv. D
Margaritarum natura .xxxiiij Q
Margaritarum productio .x. E
Materia corruptibilium .lv C
Maxillas impingunt cibum dulcem sumentes xlix Q e
Medicum stiolum debet querere infirmus .xxxvij G
Medicorum persuasio :xxxvij J a ꝛ D b
Medendi modus conueniens .xxxvij; E a
Mediana confert :xxxvij. K b
Meditina amara purgat :xxiij G xxxvij T b
Mediana prodest ommibus .iiij J xxxvij K b
Meditine qualitas :xlix. C f
Mediciam summendam tua requirunt xxiij G xxxvij J b
Medicinales proprietates .xxxvij E G L ꝛ E a
Medulla conseruat vitam :lxiij. Y
Medulla excudenda est absisa manu :lvij C
Medulle natura Ibidem.
Mel sanis bonum et egris malum .xlij G
Mel rore natum .ij D.
Mel crudum amarescit .ij Y.
Mellis sex effectus .xlix D f:

Membrum igne lesum .iij G xiij D
Membra frigefacta .xxxiiij S
Meridies est dextera pars celi xxv. D
Metallum non splendens .vij. R a
Metallum alleuiatur igne .xlix J g
Metallum graue natat .xxxvij A b
Metallum resoluitur in fumum lxi C a
Metalla duro corpore pulsata li. M
Metalla melle et aceto vncta diuersum contrahunt rubiginem ⁊ colorem . lv E b
Metalla auro mixta plus sonant xli. C
Metalla ignita non sonant .xxxiij. A li B
Metalla sub specie lapidum repiuntur vij R a lv E b lxi B a
Metallorum generatio vij R
Metollorum mollities .vij C
Mirice natura x. J xxvi B lv E b lxi Q
Minutis tenebra prodest vij L a
Mirre effectus xxiij A
Mirtiga q̄t sit .xlix. E f
Mitra plumbea facit sompnum .lvi P
Mobilitatem causat ignis xlix J a
Mollificantur res amaro liquore .xxxvij B c.
Monecerontis natura .lxxv . C
Montes alti .vij S a xlvij A
Montes alti vacui .l. Y
Montes alti sunt steriles xxxvi E l J
Montes alti excecant .xxxvi E
Montes alti sunt irrigui xlix D c
Montes inhabitantes agiles sunt xiiij G
Montes ascendentibus sex sunt necessaria .lv. D b
Montium fumigatō vij J
Montium accessio ix C xxi D xxxvij E a
Morbus futurus noscitur ex tribus lxix A
Morbi eruptō .xxxvij S
Mors cor diuidit .xxxvij M
Mors a celestibus corporibus x X lvi C
Mortis inditium in senibus .liij. M
Mortis aduentus xxi D
Mortis effectus triplex .xxxix D

Mortis euentus ·lvi C
Mortis signa ·xxi D xxxvij N ⁊ X a·39 M xli C a xlix E o
Mortuus niger apparet ·xxxvij· C b
Mortui grauiores sunt viuis ·liij C·
Mortuo conpatur auaricia propter quatuor · Ibidem
Mortuorum proprium ·lv A a
Morienti tria accidunt ·lvi C
Moriuntur homines ore aperto ·lv Q a
Motus rarus malus ·xiiij N
Motus violentus ·xxxv· B
Motus violentus et uaturalis ·lx· B
Motus ammalium naturalis ·i· B. lv X b
Motus frequens valet ad sanitatem ·lix C
Motum acceleranter quatuor ·xv. E
Mulierum proprietates ·xxxij· post principium·
Muniri debemus contra estum solis ·lv ij D
Muste reuiuiscunt ·xxiij· E xlix D o
Mustele natura? ·xxviij C xxxiiij C
Mustele astucia ·xxix B
Muti naturaliter sunt surdi ·xxvij· M
Mutorum prophetatio ·xxxvij J
Nauis apropinquans ad littus ·xxij J
Nauis immergitur vij A b lix B
Nauis plena et vacua xlix O c
Naufragia plura in littore liij E lxviij· D
Naufragij causa ·x· L
Nebula purgat aerem ·xlix O
Nebula hyemalis ·vij B
Nebule proprietates ·vij· B· ⁊ R ⁊ G a
Nidos faciunt aues in altis ⁊c· ·l· O
Nisi auis natura septuagesimo qn· D
Nix non cadit in mari occeano ·xxij? C liij E
Nix non cadit in frigore maximo ·xxxv· J
Nix non resoluitur ·lv D c
Nix resoluitur tribus modis ·xxxvij B b lxi A a
Niuis resolutio ·xlvij· M
Nox securior cunctis q̃ dies ·lxviij· B
Noctis proprietates ·xxxix B

Nocte resistitur magis ventis et int mpetibus xvoi. K
Nocte voces remotius audiuntur .li. K
Nocte et bubonis conditõ lxxiiij. G
Nubis aduentus xxi E
Nubis proprietates vij .D a ⁊ E a ⁊ K a
Nubes nostre regionis viij I
Nubes in terra et in aqua vij K a
Nubes consummuntur tupliciter .vij O xlix G
Nubes eleuantur tupliciter lxi I a
Nubes alta non mouetur l. G
Nubes soli opposite magis videntur xxxvij K
Nubes eleuantur austro flante xxxviij B a
Nubes fulmen emittentes .xli L
Nubium eleuatio xlix M
Numerus cnauus vi K
Nutumentum et nututiuum .nij C
Nux exterus ⁊ interus .ij E
Nux manet recens ij E xlix R b

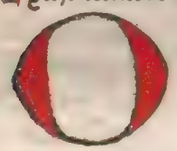

Umbratur lumẽ solis quatuor modis. xxxvi D
Oculus tactum ferre non potest .vij O a
Oculus tupliciter igneſcit .xxxvij Y a
Oculus leditur quatuor modis xlix N f
Oculi mortuorum migrescunt liij G
Oculi egri xxxiiij D
Oculi iacendi xxxvij B b
Oculi nocte lucentes xlix .B c lxiij D
Oculi caligmosi lacrumantur .xlix D f
Oculi profundi clarius vident .lxi D
Oculo patienti tua accidunt iij G
Oculum vnum claudimus xxij M xxxviij K
Oculorum clausio diuersa .l D
Ocasio thaui .iij B a
Ocasor proditor sanguine interfecti .xxxvij C
Occidunt tua fetum conceptum xl B
Odor vinee ij I iij Q xlix B b
Odor aromaticus ij L
Odor altorum montium lv. B a
Oleum benedictum x L a

Oleum vino mixtum ·iij· M
Oleum facit immergere ad horam ·xli J
Oleum non congelatur ·xiij R·lv R b
Olei conditō multiplex ·vij· D b
Olei accensio ·xiij R
Olei natatio ·v C xxxiiij R xlix Me
Olfactus requirit siccitatem ·xlviij R
Olfactum amittunt canes ·lv L
Olfactum impedit respiratio ·iij Q
Orasy animalis natura ·lxxv M
Ora mouent ex aspectu ubi ·iiij· E lxi D
Ora claudunt animalia ad contactum tyriace ·xxxvij G
Ormeniola auis ·i· P
Os contactum cibo ·iiij E
Os nunq̄ exsiccatur ·xxxvij D c·xli X
Oris flatus ·ij C xlix D a
Oris apertio ·xxxvij R
Oris lotio causat dulce ·ij M xlix G b
Oris fetor quatuor indicat ·xxxvij X
Oricis animalis natura ·lxxv C
Ortus solis vigorosus multum ·i· B
Ostia humectata ·xlix Q c
Ouis balatus versus terram ·ix L
Ouorum dispositio ·xxiiij R

Palpebras claudunt aues xiij Q
Pamis durus· ·v· G
Pamis siccus humectatur igne ·xli· Y
Pamis calidus grauior ·v G
Pamis calidi proprietates ·xlix Ge
Pannus efficitur durior ·xxxvij· C c
Parentes diligunt animalia ·xiij· P
Panthere natura ·lxxv D
Panthionis animalis natura ·lxxv·G
Pallescunt amantes et timentes ·xlviij·k
Passio terre ·iij· L
Passio non cadit in sapientem ·lxiij E
Passio interior ·ij X
Passiones vehementes ·iij· Y

FARINATOR

Dauoms natura ·lxxiiij· O
Dectora eleuata ·l· G a
Dectora mortuorum m tumescunt ·liij· G·
Deces terre mfugimus ·lv J a
Deces offendmus lxxiij K
Deum fugiditas signum est mortis xxxvij K a
Deum contractio lvi·M
Dellis sicca et humda xlix L c
Dellicam natura lxxv M
Derdicis natura ·xliij· C
Derfectio rei consistit m tubus ·vi·N
Derpetuitatis et mmortalitatis effectus lxij C
Dermutatio corporis lxxiij· K
Dersuasio duplex ·lxxij K
Destilentie aduentus viij·G xli·L
Destilencie signum xvij J·l·N
Dmguedo m manibus ·vij D
Dmguedo fouet ignem ·xlix R b
Dmguedo immissa igm ·iiij·B
Dmguedo post infirmtatem ·xxxvij· N
Dmguedmem tua exterminant ·xlix· Q g
Dmguia gustum delectant xlix C b
Distis wlneratus iij D
Distes terret fulmen ·viij· C
Distes lumen speculantur m nocte lv G a
Distes habent oculos duros iij D·v·K· xlix R o
Distes saltant xxxviij D·l· D
Distes dormiunt .lvi R
Distes tendunt contra aquam xxv C
Distes mbibunt aerem xlviij J lxi G a
Distium appetitus versus originem aquarum ·lv· J
Distium captura bona ·x· K
Distium speculatio xxxvij G
Distium respiratio ·v K trucesimo septimo C
Distium naturalis motus ·xlij· K
Dluma posita super aurum fit aqua ·ij A a
Dluma sanguine lmita ·iij· D a
Dlume difficulter mmerguntur ·xiij· Q

Plume vste fetor inficit caput ·Ibidem·
Pluuia quiescit in meridie &c ·vij· J post medium
Pluuia descendit cum nube xlix D
Pluuie triplex presagium xlix O d
Pratorum visitatio bona xlix T f
Principium leuitatis est ignis ·xlix J a
Principiorum trinitas ·vi Q
Pruina ex flatu nascitur ·i. G xlix S b
Preda aquile ·xlix B
Poma rubescunt ·xli A xlvij G
Poma in manibus dulcescunt ·xlij P
Poma cadunt ab arboribus ·xliij B
Potus auide sumptus nocet xlix B b·
Potus deducit cibum xlix M b
Potus dulcescit post cibum amarum xxxvij D b xlij C
Potus amarescit ·xxiij O xlix Q e
Poculum luxurie lxxv B
Poros corporum apit ignis xlix P a
Puer natus mortuus ·i· C a·
Puncturas non sentiens malum ·v Z
Puncture effectus multiplex v Z lxi P
Pungnatorum cautela xlix M f
Pulueris natura liij A
Puritas corporis xxxiiij Y
Puritatis effectus ·lxij C
Pustula sub lingua signum mortis xxxvij R
Odies corporis ix B·
Quietem non habet ignis ·xlix Q a
Radix arborum triplex ·vi· L
Radicis et floris situs xli D
Radium solis quatuor impediunt v D 98 D lxi T
Rana ad os canis proiecta xxvi D
Rana viridis facit silencium ·lxxi· D
Rane in aqua xiiij L lix B
Rane viridis natura xxvi G
Rane presagium xvij· J xxvi D
Ranarum lapis in capite v D ante finem
Ranarum et vipperarum clamor xxvi J

Refugium auium ad homines ·x G
Regio celestis ·iij· ♄ ⁊ M a x P
Regio deserta et quieta ·lxi R
Regio aeris ·x· C a·
Regiones altas inhabitantes excecantur ·l· R
Regionum qui inflammantur effectus ·lv A
Redolet magis herba sicca igni immissa ·lv C c
Renouatio multiplex ·liiij· B
Renouantur animalia ·xxxvij· C a
Res animata consistit in tribus ·vi B
Res plurificari ·vi· G
Res transmutantur ·xlix· R e
Res queq; elongantur a primo ente ·lxvi· E
Res non conponuntur ex vno elemento ·lv Z
Respiratio olfactum impedit ·iij· Q
Reuelationis diuine modus ·lxxij· Q
Risus effectus ·xxvi· A
Risum facit tytillatio ·xxvi C
Ros non cadit in montibus ·xlvij Q L J
Roris condicio ·vij A a
Roris proprietates ·v ♃ xlix C e
Roris casus ·vij· ♃ ⁊ M xli B xlix K lxi G a
Rosa albea albescit ·ij D a
Rute natura ·xxxiiij· E
Rute odor occidit basiliscum ·xxiij Q
Sagitta sursum proiecta ·xxxv B ·l· C lx B·
Sagitta minus ledit vicinum ·ij· R
Sanguis sub lingua extractus xxxvij B a
Sanguis extra suam regionem ingrescit ·iij· D a
Sanguis mollificat dura corpora ·iij· K a
Sanguis emanat de mortuo ·xxxvij· T
Sanguis mundus et immundus ·iij K a
Sanguis immissus igni iij T a
Sanguis ascendit in meridie xvi A xlix Q f
Sanguis extra nares xxxvij Q a
Sanguinis contemplatio ·iij K a
Sanguinis quatuor proprietates ·xxxix· C
Sanguinis attratio triplex xlix Y f

Sanguinis vestigium non apparet in mortuis •liij• C
Sanguinis aduentus in caput •xxi• J
Sanguinis vigor in regione ꝓpria et extranea lv J b
Sanguinis fluxus sursum malus •lxxiiij•D
Sanguinis ad interiora effluentis quatuor effectus iij D a
Sanguine immundi •iij• K
Sanguine carnis delectantur animalia xxvi D ⁊ xxviij G
Sal in paludes iactum xxiij Q
Salis ꝓpietates ij M ix K lxiij D
Salices marine x• B a
Saliua conuertitur in auem •i• E
Saltus in altum dispositõ •l• G
Saltus animalium x D a l P
Saltum altum tria faciunt lxxiiij S
Sanitas perfecta lxij K
Sanitas interior et exterior bona •lxij K
Sanitatis causa xxij• J
Sanitatis condicõ •lxix• K
Sanitatis natura duplex lxix• B
Sapientia maior in capite paruo lxiij• C
Sapientia sensus contrauiatur sapientie intellectus lxiij L
Sapientie attribuuntur quatuor •lxiij B a
Sapientiam facit admiratio lxiij N
Sapiens noscitur ex tribus •lxiij G
Sapiens dominatur astris •lxiij J
Scorpionis natura xvij B
Securitatis loca terra et aqua •lxviij• B
Securitatis triplex modus •lxviij C
Sedulitatis effectus quatuor •lxiiij K
Sedulitatis differentia xiiij B ⁊ C
Semen non pullulat lxv K
Semen quatuor modis aduenit et longinquis lxv B
Seminedis balneatio •xiij•K xlix K g
Senescunt pallentes et timentes xlviij K
Sensuum clausio xxxiiij K
Sensuum diuagatõ xxxv B
Sensuum euatio per aliquod delectabile xvi C
Separatio vnius ab alio •lxvi K

Melodia dulcis :ij C
Separatio facit manifestationem :lxvi C
Separatio causat turbationem .lxvi. D
Separationis diffinitio .lxvi L
Serenitas quomodo fit :lxvij L
Serenitas quatuor modis causatur :xlix D lxi D
Serenitas aque et aeris :lxvij A
Serenitas frigus efficit .lxvij E
Serenitas efficit pluuiam :vij. J lxvij C
Serenitas perpetua .lxvij. C
Serenitatis inditium .xxiij D lxvij K ⁊ M
Serenitatis effectus :xli D a
Serenitatis hyemalis et estiualis effectus :lv. L c
Serenitatem indicat albedo lune .lxvij B
Serenitatem pollicentur duo .lxvij G
Sereno celo cymbala et campanas facimus .lxvij J
Sermones delectabiles audiendi sunt :x. A a
Serpens circulum describit xxxvij A a xlvij P
Serpens deponit venenum .xxij. G xlix G g
Serpens cutem abicit : xxxiij . C
Serpens natans extollit caput . lxxiiij. R
Serpens moritur saliua .lxxv. D
Serpentis natura :ix. C
Serpentis lingua :xvij E
Serpente lesus .xxxvij. D
Serpentes transnatant aquas tardas .xiiij. D
Serpentes insiliunt in dormientes .xvij C xxxvij A a
Serpentes fugiunt vmbram .vij L a xlviij A
Serpentes facie humana .xvij G
Serpentum cibus . v. D
Serpentium et ranarum procreatio .lxxi. C
Sexus vterq; apparet in oibus animalibus pret anguilla.i. J
Sitis natura .ij. C xxxix J
Sitis excitat iram .ij C xlix D c
Sitis et esuries signa sunt mortis in senibus .liij . M
Sibulus euocat serpentes .ix. C
Silentem hominem muadunt fere .lxxi. G
Silentium conuenit sex personis .lxxi. A

Silencium habendum consilijs et in mensa — Ibidem
Silent animalia cum timent — ·lxxi· E
Simee natura — ·lxxv C
Sireme natura — ·xvij K
Speculum inficitur dupliciter — xlix K e xliij L
Speculum in aqua — vij C a xvi C
Speculum reicit formam suam — ·vij Q
Speculum ad aspectum languidi — ·iij C
Speculum concauum — ·vi k
Speculum ad medium — ·vi O
Item tuplex compositum — lxij E
Speculum in fonte repositum — lv E c
Speculi accensio — vij C a
Speculi aspectus facit quatuor — lv C a
Speculo compatur maua — vij C a
Spina dorsi — xij K
Spine sex proprietates — liij B &c·
Spuma cessat — ij Q xlix C c
Spume maris natura — x C a xli D a
Sol contrariatur lune — ·i· M
Item infert siccitatem et calorem — Ibidem
Item maior apparet — vij S
Sol tua habet in se — ·vi C
Item colorat solam aquam — xlix·D
Item lucet supra et infra — xli G
Sol allicit — xlix·Z
Solis ortus — ·i·B·& O
Solis eclypsis — ·i· M iij K & C
Solis tractio — D O ix K xlviij C
Solis multiplicatio — ·i·O vi R·
Solis effectus multiplex — iij C
Solis lumen — vij O & S
Solis aduentus — vij Z a & C b xxi C
Solis attractio mediantibus stellis — viij E
Solis inspectio tua facit — vi R xxxviij· Q
Solis aggressus facit tua — lv·D c
Solis appinquatio — xxv·G & D
Solis radium impediunt q̃tuor· D O xxxvi D xlviij D lxi C

Solis vmbra tubus conuenit ·lxxij· ☾
Solis splendor vel radius ·vi· ☉ xuj ☾
Solis aduentus super aquam ·xxi· ♄
Solis occulta virtus ·vi ☾
Solis aduentus in mane meridie et occidente ·xxi ☾
Solis contemplacio per cubrum ·xxxviij ☾ a
Solis herba vento agitata ·lv ♃ c
Sole gaudent ebrij et marum xxxviij ♈ xlix ♉ d et ♌ f
Sole occidente aque augmentantur . lv ♌ a
Solitudinis ꝑprium ·xlix ♀ f
Sompnus efficitur suauis atq; grauis tubus modis ·lxxij · ☿ ·
Sompnus profundior in sinistro latere ·lxxij· ♀
Sompnus sedendo bonus ·lxxij ♏
Sompnus quit est ·xxxvij ♌ a
Sompnus dulcis post gaudium ·xlix ♈
Sompnus prouocatur tubus modis · lxxij ♑
Sompnus infert mortem languidis . lxxij ♐
Sompnus impinguat ·lvi ♐ lxxij ☾
Sompnus profundus quatuor effectus ·lxxij ♉
Sompnus infugidatoris mors ·lxxiij ♐
Sompnus interpolatus sanus ·lxxiij ♀
Sompni appetitus bonus ·lxxij ♑
Sompni effectus ·lxxij ♀ . ♈ ♄ ♑ ꝛc·
Sompni accidencia ·lv ♈ b lxxij ♈
Sompnum sex impediunt ·lxxij ☾
Sompnum octo consecuntur ·lxxij ♉ ♄ ♀
Sompnum faciunt duodecim ·lxxij ♍
Sompnum tua secuntur . lxxij· ♏
Sompnum sequitur tristicia ·lxxij· ♎
Sompnia facit celum galaxiatum ·lvi ♑
Sompnia accidunt septem modis ·lvi ♊
Sompniorum tua genera ·viij ♉
Sompniorum natura multiplex ·lxxij ♊
Sonus dulcis . ij ☾
Sonus excellens ·ij· ☾
Sonus ignis celestis ·ij ♎
Sonum imbibit aqua ·ij ☾
Stragis future initium ·l· ♐

Strucōnis natura ·xxviij· A
Stella variatur ·vi· M
Stella qt est ·vi· O
Stella altior maior apparet ·l· T ·vij· S
Stella magis lucet in tenebra ·viij· D
Stelle accipiunt virtutem a sole ·ix· E
Stelle tripliciter in die videri possunt ·xvi· C
Stelle ꝓprietates ·vij· Q ꝛc ·viij A·
Stelle contemplantur in fonte ·xvi C xxxviij P xlix O· li J
lv· D a ꝛ E c
Stelle laudant creatorem· xlix· R lxi· A
Stelle matutine effectus ·xlix· A a ·lxi C
Stellarum dominatio in aquis ·x· O
Stellio recipit venenum de terra ·xlix· V b
Stellionis natura ·xiiij· B lxiij A a
Sternutatio iterata bonum ·xxxvij Q
Stuporis effectus ·xlix· S e
Substancie separate condicō ·lxvi D
Succus cuiuslibet herbe congelatur ꝛc ·ij· B a
Sudoris natura ·xli· T
Sudoris vasorum presagium ·xlix B·
Suffocacio nocturnalis ·xxxvij· D
Tactus delectabilis ·xxxiiij H
Tactum tria impediunt ·iij· Z
Talpe comparatur auaricia ·liij G ·septuagesꝭ quīto C
Talpe natura ·liij· G
Tecta noua citius penetrant ymbre 89· C f
Tegenda sunt corpora ·xli O
Tenebra receptiua luminis ·xlviij D
In Tenebra videmus lumen ·38· D 39 A
In tenebris non canunt aues ·ij G a
Tenebrarum natura ·xxxix A
Tenebrosa loca ·xxij B·
Tempestas ·xvi· A
Tenemus fortius humectatis manibus ·qq· R a
Terra fecundatur quatuor modis ·xxxvij· D a xlix R g
Terra ꝓpria delectat homines ·xlix· H b
Terra fecundatur et mundatur lv A
Terra alonge alba estimatur ·vij X a

Terre dispositio naturalis lxxiiij V
Terre apropinquãtia corpora xxxv Ē
Terre infectio ·iij L
Terre condicio xlvij C
Terre sustentatio viij· D
Terre proprietates vij D a et P b. xlix G
Terror causat tristitiam lxiij B
Terram sustentant stelle vij D ix E x K
Testudo liquatur xxiij N
Testudinis natura ⁊xiiij K
Thaurus siluester ·xxvij E
Thauri occisio ·iij B a
Thesauri occulti signa ⁊xlix· Z e
Tigris natura ·xiij K xxij K
Timens casum cadit cicius ⁊lv C b
Timentes et amentes pallescunt ⁊lxvij· K
Titillatio usum prouocat ⁊xxv· G
Titillationis quatuor effectus ⁊lxi· E
Titillationem patimur ⁊Ibidem
Tonitruum in aurora ⁊i D
Tonitruum contrauiatur venenosis ⁊vij⁊ M b
Tonitruum occidit fetum in vtero ⁊i⁊ D
Tonitruum quit fit xlix P a
Tonitrui generatio ·x K
Tonitrui cause et opiniones ⁊vi I
Trahunt tua naturaliter ⁊xlix N o
Transmutantur res sex modis ·xlix K e
Tristicia gignitur sex modis ⁊lxxij· D
Tristie generatio ⁊xxxvij K a
Turturis natura ⁊xxiiij C
Vapor resolutus facit mouem xxxvij B b
Vapor exalatus e mari ·x⁊ G a
Vapores terram occupant ·xxxviij G a·
Vapores eleuari signum est pestilencie ⁊l· N
Vaporum exalatio ·x· D a xxxviij G
Vas plumbeum vel lapideum xlix B
Vas vitreum et aureum ·lv· M a
Vasa vacua multum resonant ⁊x D
Venenum perimit dum penetrat ·iij K a

Denenum primo apparet dulce expost amarescit: xl ij G
Denenum reicitur ab igne xli P. xlix. K a
Deneni proprium .xxxix. C
Dentus exsiccat terram v. T.
Dentus orientalis et occidentalis vij. C
Dentus maior in aqua v. J. xlvij. B
Dentus accendit ignem .38. R: xlviij. M
Dentus exsiccat plus quam sol xlix. Q d. lxi: Z
Dentus fecundat terram v. D
Dentus apparet currenti aer xlix. S d
Dentus calidi et humidi effectus lxxiij. L
Dentus sex condiciones lxx. A &c.
Dentus mouetur contra ignem xlix. X f
Dentus australis proprietas v. D.
Denti flatus circa terram l. X
Denti cessant venientibus nobis ad montes lv. C c
Denti aduentum quatuor precedunt xviij. A
Denti cessant tempore pluuie xlix. P g
Dentum tria precedunt xviij. D
Dentorum causa . Ibidem
Dentorum vtilitas xlix. S g
Dentis pce flantibus x. L
Derecundie efficacia xxxvij. H c
Dermis nascitur sine sanguine. . i. C
Dermis nascitur e ligno .i. H
Dermium attractio i. C
Derni temporis proprietas xvi. C
Dersio animalium ad solem . i. B
Desica facit audire xlix. Z f.
Despertilionis motus et natura xiiij. M
Destis lota ad solem suspensa lxij. G
Dia demonstratur digito lv. S a
Digilia debilitat et exsiccat Septuagesimo secundo G
Digilia nocturna sana xxxvij. A
Dinum oleo mixtum iij. M.
Dinee odor ij. J iij. Q. xlix. S b
Dippere natura lxxv. D
Dirgines sunt colerate .xxxiiij. C

Virginum proprietates .xxxiiij G ⁊ J
Virga cineribus intincta .iij R a
Viridia in aqua apparent omnia .xxxiiij R xlix A g lv Y
Virtus vnita fortior .lij A
Virtus orientis .i. A a
Virtus visiua .lv. F
Virtus celestis .viij B lv G ⁊ C b
Vicere aliquid dupliciter dicitur .lxx. L
Visus nocturnalis .lxxiiij. L
Visus debilitatur .xxij. L
Visus lympiditatis causa .xxij. M. xxxvij :F
Visus roboratur viridi colore .lxi B
Visum clarificant animalia .xxi C
Visum debilitant quatuor .xxxvi. F
Visum quatuor destruunt .xxxvi J
Visiones sompniarie ex visu occisi .iij. P a
Vita nascitur in aliquo .i. N xlix J b
Vita non inuenitur in superioribus regionibus .l. D
Vita consistit in virtute animantis .lv E
Vita omnium consistit in duobus .v F :l D
Vita cunctorum consistit in virtute celica ⁊c. .lv. G
Vitam generat calor naturalis .lxix J f
Vitam efficit calor naturalis .lxij. B
Vitam efficit ignis :lxix. J a
Vitis natura .lxxv. M
Vitrum coloratum .xxvi C
Vitrum frangitur igne paruo .xxxix L xlix D g
Viuunt diu homines in montibus .xiiij G
Vmbra lune maior q̃ solis .lv. D b
Vmbra solis conuenit tribus .lxxij F
Vmbra maior et lacior .lxxiiij J
Vmbre natura :v F vij F a. xlix N e
Vmbram ante oculos facimus :xxxviij C
Vnicornis natura .xxviij. D. lxxv J
Vox excellens .ij M
Vox contra montes .x. N.
Voces resonant acucius .xvi. G
Voces in nocte melius audiuntur .xxxvij P a

Voces in littore maris ·li· G
Voces primo acute ·li K
Voces dormientium dulcescunt ·ij P
Voces acuuntur quatuor modis ·iij· D
Voces in frigore audiuntur xlix R c
Voces multe simul iuncte ·li· C
Voces in fontibus ·li· J
Voces non audiunt aquis immersi ·li N
Vocum resonantia ·ij· G xxxv J
Vppupe auis natura lxxiiij Q
Vrsi natura ·xxv F· xxix A lxxiiij P
Vlnerati dulcibus pasti moriuntur iij Q a
Vlpis natura xxviij B xxix F
Vltus hominis intumescit ·lvi Q
Ymaginatio egritudinis ·iij· O
Ymaginatio casus xxxviij L
Ymaginatio de cruentatis facit sompnum ·xxxvij R a
Ymaginatio nigri facit sompnum ·lvi O lxxij G
Ymber cessans ·ij E a
Ymber cicius penetrat nouas domos ⁊ce ·xvi G xlix F f
Ymbris et solis effectus xlix D c
Yrundinis natura ·xliij D l B a
Zephiri aduentus ·xxi D
Zephiri flatus ·lxxiiij M
Zona in longum protensa ·ij N

Finit tabula prima foeliciter

Tabula secunda Moralitatum

Abictio bonorum huius mundi in hac vita vberius fructificare facit in futura liiij C in fi.
Abictio .xij per totum et: liiij per totum
Abicere debemus mundanam felicitatē liiij A ī fi.
Abicere debet homo mundanam vanitatem vt penam eternam possit euadere xxxiij. C
Abicere debet homo spinas diuiciarum et sollicitudinū xij A ī fi
Abicit cristus hominem ab hereditate celesti xxxviij. O
Abicientes et repellentes cogitatōes vanitatis ꝛc .xiij R
Abiecta superbia. cupiditate mundana. etcetera. in domino saluamur et renouamur liiij B
Ablutio perfecta consistit in contricione. correctione. penitencie amaritudine. et caritate vij D ante finem:
Abstinencia. .xi. per totum .et lxxv. O per totum.
Abstinenciam sanitas mentis et corporis sequitur xi: A
Abstinentem dyabolus non inuadit: Ibidem. C.
Abstinentes venantur predam celestem Ibidem B
Accedentib⁹ nob̄ ad xp̄m ꝑ deuotionē cessāt venti t̄bula. xxi D
Accensio xiij per totum
Accensio carnalium voluptatum tria incomoda facit in mente humana Ibidem. M.
Accensio cordis in amore illicito; generat mortem et corruptionem eternam .xlviij: P
Accēdi volēs in aīa necesse h̄z vt in exterioꝛb⁹ extinguatur xij E
Accendnutur corda tribulata amore celico. sed polluta auaricia et voluptati extingwuntur .xiij. B
Accidia .xiiij: per totum et .lxxv. C per totum et v̄ somn⁹
Accidiam appetitus terrenorum facit .xiiij: A
Accidiosus in motu virtutum aut est lutuosus peccatis aut putridus corruptione anime etcetera .xiiij C in fine.
Accidiosus cicius putrescit et corrumpitur. .xiiij. L
Accidiosus solum praua non virtutis exercet opera Ibidez M
Accidiosus induratus nunq̄ capiet suauitatē diuiam ꝛc Ib̄ t̄ fi
Accidiosus ad quemlibet actum virtuosum est tardus: sed velox ad supplicium eternum .lxiij A a ante medium.
Accidiosi tardi sunt ad viam regni perpetui. veloces tamen ad peccatum et ignem supplicij .xiiij. B in fine.
Accidiosi degeneres sunt a patria celesti .xiiij: C.

Accidiosi fructum dignum vite eterne facere nõ possunt xiiij E
Accidiosi senciunt bonorum operum resistentiam ex praua cõsue tudine ·xiiij· N
Accidiosi et caducis rebus insistentes in lapides vertuntur ob= stinationis ·decimo C a
Accidiosi fundum sui cordis habent infectum·lutuosum et cor= ruptum ·lix D post principium
Accidiosi et segnes subito eternaliter corrumpuntur ibid̃ in fi·
Accidiosa redduntur corpora obstinata. ad quecunq; bona agen da vij N a
Accidiosos penetrant suggestiõs maligne xiiij D
Accidiosos cito capiunt demones·sed non celeres in bono Ibi= dem G in fine·
Accidiosiores efficiuntur postponentes mortis memoriam·ib̃· J
Accinctio xv per totum
Accinctio mentis quatuor efficit effectus ·ibidez A
Accingitur homo spiritualiter propter duas causas Ibidez B
Actiui destruuntur et sistunt vij N b circa mediuz
Aduersitas v J circa finem
Aduersitates dulces sunt sanctis et ꝑfectis·sed amare munda= nis ·xlij J
Aduersa sustinentes fecundiores efficiuntur in fructu operis v̄ tuosi ·l· M circa finem
Adolescencia ·xvi·per totum
Adolescencia habet in se plura pericula ibidem B circa finem .
Adolestencia d̃z in mundicia·decencia et castitate iugiter serua= ri ·xvi· D circa finem
Adolescencia delicata et carnalis non inflammatur ardore cari= tatis diuine Ibidem in fine ·
Adolescencia est latio cuiusdam vani et mundani luminis super terram cordis nostri ·xvi· F
Adolescẽtie custodia ẽ adhibenda ꝓpt̃ moꝝ cõsuetudiez xvi C
Adolescencie opa sunt distorda ad celeste edificiũ ɔstruend̃ ib̃ E
Adolescencie deuota corda·gracia celestis cicius penetrat quã in veterate malicie ·xvi· G
Adolescenti nunquam apparet celestis pulchritudo nisi dilexerit mundiciam ·xvi F in fine
Aduentus cristi in corda nostra ij· Q
Aduentus filij dei in mentem humanam ij· O
Aduentus cristi in mentem ij A a

Aduentus seu ortus xp̄i quadruplex et eius effectūs .iij. G
Aduentus cristi in mentem · omnem strepitum mundane letitie facit euanescere .xxi. B
Item fecunditatem vite perpetue efficit · graciam gingnit protegit · ꝛce; Ibidem C circa finem.
Item mstos ducit in orōnes deuotionis eterne Ibid̄ G p⁹ me.
Aduentus cristi in cor nostrum fit ad motum deuotionis et desiderij nostri xxi E circa finem
Aduentus cristi in carnem diuersis prophetarum vocibus prenunciatus fuerat .xxi. G ante medium
Item mundauit · reparauit · et illuminat Ibidem in fine.
Aduentus cristi in iudicium · tempestatis horroris et timoris generabit · ꝛce. Ibidem circa finem
Aduentus dyaboli in cor hominis · stragem mentis perpetuam inducit .xx. A. xxi. C in fine
Aduentum spiritussancti tria precedere probantur xviij D c̄ fi
Item quatuor precedere probantur Ibidem in fine
Aduentum iudicis maxime timent demones .xix. A
Aduemens cristus in mortem · homines iustos attrahit · et graues in peccatis abicit .xxi G ante finem.
Aduemente districto iudice tria contingent .xix A
Aduemente cristo in mentē hominis · mox nebula extollitur iubilationis eterne xxi A in fine.
Item cūcte virtutes mundari debent celesti lumine · xxi C in fi.
Adulatio .xvij. per totum et vbi detractio.
Adulator auscultantem et consentientem · dulcibus in facie demulcet verbis ꝛce. .xvij. B
Adulator in ore dulcia habet verba · sed in intencione venenosa machinatur maleficia. .xvij C
Adulator fetet corruptione subdolorum colloquiorum · est habitatio demonum · ꝛce .xvij. D
Adulator non ledit q̄ diu habet comodum · ꝛce · xvij D in fine
Adulator tres ledit .xvij. E in fine.
Adulator appetit hominī audienti esse consenciens · in secreto tamen insidiatur vite eius · ꝛc. .xvij D
Adulatoris agnitio · valet contra venenum adulationis xvij B
Adulatorem fugiunt cuncti p̄ter fatuos ꝛ meretrices ꝛc Ib̄ E
Adulatores · īsiliūt ꝓpentes īfernales ꝑ īhitatōꝫ dāpna · xvij C
Adulatoris consuetudo que sit .xvij. A

Affectio xxvij per totum
Affectionem debent homines a terrenis elongare xxvi K
Affectionem nostram validam in dei dilectione comitatur perfecta mentis contuitio xxxvij M a
Affectiones per manus et pedes figurantur iiij. D et v K post medium
Affectiones humanas homo velere debet v K post Medium
Affectiones animme vitam inferunt atq; mortem lxxiiij K añ fi.
Affectiones nostre castitate mumite fortes fiunt in actiombus salutiferis xxxiiij S
Affectiones et intentiones venenatas habent homines x J a
Affectiones debita fuatio abūdare facit in bonis opib9 xxvij C
Affectōmbus gradimur aut ad vitam aut ad interitum iiij D
Affectus xxviij per to.
Affectum quis habere poterit ad malum qui in oculis dei maluz equipenditur perpetrasse xxviij D
Affectum pio capiamus que operatione non possumus capere preuia xxviij B in fine
Afficitur quis ad alium qui postmodum ipsum in supremum protrahit periculum xxvij B
Afficiuntur homines inuicem non ad ipsorum profectum sed extremā confusionem xxvij A
Afflictio queuis corporalis hominī feruido in dei dilectione in dulcedinem cōmutatur xlij A et M
Afflictio omnis cessat passione xp̄i considerata attente iij D
Afflictio v J circa finem
Afflicti i hac vita debēt mētes sursū figere ad altitudinē lv A a
Afflicti subsistunt vij N b circa finē
Affluencia mundana xxij per totum
Affluencia mundana sub venustate mundanī luminis facit beatitudinem apparere &c xxij A
Item fugida est quantum ad feruorem eternorum humida ad lubricitatem &c ibidem B
Est causa omnis corruptionis spiritualis ibidē C
Item habet monstra peccatorum et turmas demoniorum latitantes ibidem C circa finem
Item ignem adauget penalitatis sempiterne ibidem G circ fi
Sicut animā in ociitate voluptate et gulositate ibidem D circ. fi

Item cor humanum feriens tres mortiferos relinquit effectus .
Ibidem I9 in fine .
Item Cicius penetrat animam maliuolam quam gracia diuina
Ibidem L circa finez
Affluencia seculi inducit frigus caritatis diuine et sompnum per
petue ceditatis Ibidem J
Affluencie mundane lumen h̄ in vita lucet . sed non in futura .
Ibidem D circa finem .
Affluencie mundane neccessaria sunt vigilia assidua . oris cōfes=
sio et virtutum ⁊c . xxij J in fine :
Affluenciam mundanam incidens generat sibi inquietudinem ⁊c
Ibidem I9 ante medium
Aggregatio .xliij per totum .
Aggregat hō diuicias ī hoc mōo se mirabilit̄ truciando xliij . A
Aggregat homo merita aliorum suorum oblitus Ibidem C .
Aggregata bona h9 mundi debet hō timore dei diuidere . Jb̄ E
Aggregare sibi debet homo meritorios actus ⁊ce . Ibidem . D .
Aggrauat9 mole mundane vanitatis debet eā abicere xxxiij C
Aggressio .xxix . per totuz
Aggressus dyaboli astutus vt hominem perdat Ibidem A ⁊
vbi dyabolus
Aggreditur dyabolū homo castus et ɔtinens secure xxix B ī fi
Aggredit̄ hō forci9 dyabolū quando post se habuerit orationes
et auxilia Ibidem . B
Alacritas .xxvi per totum
Alacritas mundi miscenda est timore et dolore . xxvi D .
Alacritas vana sepe hominē spiritualit̄ perimit ⁊ occidit Jb̄ C
Alacritas mundi pluuiam indicat imminere perpetue tribulatio=
nis . . Ibidem I9
Alacritatis signa . ostendunt homines in auditu malorum collo=
quiorum . ⁊c : Ibidem E
Alacritatis inepte conceptio . latratus diuine laudis annichilat .
Ibidem : I9 in fine :
Alacritate vana tota virtus anime detrahitur ⁊c . Ibidem A
Alat̄ ad leticiā h9 mōi reptat ⁊ tād ignib9 ꝑpetuis ɔcre : Jb̄ G
Alacres hoīes añ aduentū mortis vl̄ miserie sunt lasciui Jb̄ J
Alcior q̄nto q̄s fuerit ī hoc mōo tāto ī se maiora estiat̄ 19 J ī fi
Alciores quantum fuerint homines in hac vita tanto magis sūt
vacui gracia . ⁊c :l . Y in fine

Alti in hoc mundo mundana gloria et honore steriles sunt. ibidem J in fine.

Alti homines in sua gloria debent contemplari vilitatem proprie malicie Idem K

Altitudo diuina. Quinquagesimo per totum

Altitudo huius vite quendam splendorem vanum felicitatis fle preferre videtur. .l. Z circa finem

Altitudo huius seculi non conscenditur nisi cum pugna dei et proximi &c. Ibidem circa finem

Altitudo datur cum suauitate. sed casus cum pena. ibidem E a in fi.

Altitudinis tumoris et superbie eleuacio &c. ibidem E in fine

Altitudinis gradum humilitas concernit. Ibidem G

Altitudini mundane inest frigus dei caritatis & nebula ignorancie ibidem L

Altitudinem mundane glorie adeptus in suo casu duos relinquid effectus: l. D a in fine

Altitudinem honorum et glorie cum delectacione ascendimus; sed econtra difficulter absque metu Ibidem C

Altitudinem honorum mundanorum sequitur tribulacio &c. ibidem D in fi.

Altitudinem mundani culminis adepti. nil &c. ibidem F in fi. & M in fi

Altitudine honorum deus peccatores extollit vt &c. Ibidem B.

Altitudine mundana eleuatis nec vita spiritualis nec perpetua inest. ibidem D in fine

Alludit homo deo lingwa collaudando & in morte inuocando. ij K

Amaritudo xxiij per totum

Amaritudo penitentis vite seu penitencie. quor facit. xxiij E circa finem

Amaritudo cordis pluuiam celestis gracie concoitari indicat ibidem M

Amaritudo penitentis vite considerata morte xpi dulcescit. ibidem J

Amaritudo penitentis vite ad eternam tranquillitatem appropriare facit ibidem D

Amaritudo mundane tribulationis dulcescit homini quinque modis. xlij R

Amaritudo huius vite nulla tanta est. qui non igne diuini amoris temperetur. xlij T

Amaritudo seu asperitas presentis vite vel penitencie inbibit graciam celestem. xiij C circa finem

Amaritudinem penitencie sequitur dulcedo diuina; xlij C

Amara mortis memoria seu contricio. conseruat hominem a corrupcione mortis &c. xxiij. A

Amaritudinem passionis corporalis dulcescit meditatio pas. &c. iij G a

Amarescit xpus in crudo corde hominis &c. ij Y & Z

Ambulanti in operibus bonis omnia accidunt ad circulum meriti &c. ij P

Amenitatis celestis nitor · oculum mentis nostre in contemplationem allicit et attrahit · xxxiiij · K
Amicus noster est cristus · ij : B
Amico debentur quatuor Ibidem
Amiciciam et amorem antiqui dicunt perfectionis et nobilitatis esse principium · vi · N ante finem
Amissio · xxiiij per totum
Amissio parentum : · ibidem D in fine
Amittens celestem patriam · inquirere debet deuotione et confessione Ibidem B in fine ·
Amittentes merita propria · requirere debent aliena · ib̄ A ī fi ·
Amor celestis maior est in contritis q̄ munda mis vij N a t̄ · fi ·
Amor celestis accendit corde contrita · sed non vacua celesti gracia xiij B
Itē liquefacit hoīez existentē in custodia v̄tutū · nō aūt ⁊c · Ib̄
Non lucet in cordib⁹ tumidis et elatis · xlviij · D circa finem
Est causa leuitatis in agendo bona opera et aduersa sustinenda : xlix i a ante medium
Vitam efficit corporis et anime ibidem in medio ·
Exterminat instabilitatem carnalitatem · cupiditatem ⁊c ib̄ ī fi
Totam trinitatem flectit et ad misericordiam inducit menti humane · xlix K a in fine ·
Extinguitur ab amore illicito · ibidem · L a in principio
Non agit sua virtute in superbos sed in humiles · ibidem in med̄
Corda obstinata mollificat et imbecillia confortat · ibidem in fine
Item Suffocatur in homine · cum non habet exitum bone actionis · xlix · N a in princi ·
Item maiorem exercet virtutem in contrito · ⁊c · q̄ in felici affluencia mundana · · xlix O a in principio
Item Numq̄ potest esse inquiete Ibidem Q a circa finem
Conseruatur in amara cordis contritione Ibidem R a in fine ·
Item magis tollit miserias mundani doloris · q̄ consolatio ⁊ fauor mundanus · xlix Q o
Non penetrat corda obstinata in malicia · ibidem D e in medio ·
Item est fundamentum omnium virtutum ibidem in fine
Item est tota causa deum in presenti et futura patria cognoscēdi · xlix E e in principio
Delectat et amat oculos pure mentis Ibidem post principium ·

De mente elicit lacrimam contritōnis et sternutacionem facit salutifere confessionis· ibidem in fine·
Sanat in nobis oēm mentis elacionē et supbie tūorem· xlix C e·
Secundat et fertilē facit terrā cordis nostri. ibidez in fine et L e
Amentes dirigit in via patrie celestis et confortat ·xlix N e
Per suam virtutem expellit dyabolum hominis possessorem· Ibidem O e in principio
Maculam oēm leuat cuiuscūq; criminis ·ibidem ante finem
Est cibus solum cordium simplicium et mundorꝝ·ibidem in fine
Ebulire nō potest in cordibus auaris ꝛc· ibidem S g
Amoris celestis gracia plus datur in iuuentute q̄ in senectute· xlix S e in medio
Amorem celestem quatuor impediunt xlviij D
Amorem celestem quatuor nutriunt xlix E f
Amore celesti violenter trahimur ad celum· xlix M a in medio
Amore celesti ml mentem hominis forcius ferit· Ibidem K c
Amor dei ·xlvi· per totum ·et xlix· per totum quasi
Amor dei et deus non separantur xlix C e principio
Amor dei lacrimam infert deuotionis etcet· Ibidem in fine
Amor dei cor q̄ntiscūq; anxietatibz grauatū leue facit· xxxiij A
Amore dei ml velocius ad impediendū vindictā diuinā ꝛc· xlix· C e in principio
Amor diuinus semper maior est circa aquas pnīe ꝛc· xlvij B
Amor diuinus nūq̄ aduenit sine xp̄o qui est principium ꝛ causa omnis salutis xlviij B
Amor diuinus sequitur lacrimam deuocionis xlix B
Accidit cū suauissima refrigeratōe ꝛ interna ꝯsolatōe· ibidez D
Item agitatur iugiter actibus virtutum· ibidem S
Aperit cor ad suscipiendam dulcedinem refrigerij eterni· ibidem P a in medio
A tribulacionibus validius inflammatur si perfecte habetur ꝛc· ibidem Q a in fine
Item in corde hominis tres facit effectus xlix A d
Clarius ardet in nobis ardet si penitencia ꝛ contricione ꝛc· fuerit aspersus· ibidem Q a circa medium
Cornisecus extinctus· intrinsecus virtuosius inflāmatur·ibidem in medio
Attrahit mentem homīs ad gaudia p̄mij celestis· xlix B a

Cupliciter extinguitur in corde humano · ibidem M a in pncipio
Est summus timor pene maligne: Ibidem O a in fine
Sinceuus marcescit circa tribulatos et afflictos: Ibidem M a ante medium
Primo est remissus ꝙ in ꝓcessu in infinitum augetur: xlix D b
Nobis immissus cessat omnis miseua et dolor · ibidem G c
Quantumcūq; suauis sit tamen currentibꝫ in fatuitatibus insipidus est: ibidem B o
Item maxime lucꝫ in tenebra cautatis et vmbra humlitatis: ibidem B e in pncipio
Item non lucet in superbis: ibidem in medio
In mundanis cordibus est sine premio salutis: ibidem ante finez
In cordibus seculaubus imꝑfectus est: ibidem in fine
Amoris diuini maior ē ꝑparacio in mente humilis hois · xlvij C
Amoris diuini distillacio q̄tuor facit in corde homis xlix V o
Amoris diuini interuor et exteuor opacio · ibidem N e in fine
Amoris diuini dulcedo sex in mente hominis relinq̄t effectus · ibidem D f
Amorem diuinū plus sapiunt corda deuota et a mundanis elōgata: xlvij N
Amorem diuinū sequit serenitas gaudij sempiterni: xlix G e cir · fi
Amorem diuinū tua extermmant · ibidem Q g
Amore diuino tota salus et mentis deuocio augetur xlix X c
Amor interuus uūq; est sine laude diuina ⁊c · ibidez O a in medio
Amor perfectus caret fumo: ꝙ imꝑfectus habet cōcomitantez fumum ignorancie · ibidem R a in medio
Amor deficerij supni: hominem sibi ex toto incorpat ⁊c · xxxix: L circa finem
Amor sui xlv per totum ·
Amor mundi xliiij p totum ⁊ vbi dilectio
Amor mundi dampnabilis acuaus feut mentē ⁊c: xxiij G
Amor mundi amaꝝ reddit cor humanū ⁊ acetosum · ibidez in fine
Amore trenoꝝ venenum hauut mortis eterne. xlix Y b
Amor · xlvij et · xlviij per totum
Amor non agit sue virtutis effectum in anima nisi fueut dispsita xlviij C
Amor causat mobilitatem omnis opus virtuosi: xlix J a et R a in pncipio:

Amor inimicatur veneno prauitatis et malicie · ibidem K a i me
Amor esse anime conseruat a corruptione mortis perpetue ibid
N a m fine ·
Amor quanto diuturnior de tanto dulcior apparebit · xlix Q b
Amor diu recens permanet subter folia virtutum · ꝛc · ibid Rb
Amoris ignis non lucet in sole felicitatis mundane · Ibidem
Q a in principio ·
Amoris dulcedo extinguit sitim mundane miserie xlix P b
Amoris suauitas dulcior apparet humilib⁹ q̄ꝫ superbis · ib Sb,
Amoris suauitate · mentis nostre potencie euocantur de carcere
carnis sue · ꝛce · Ibidem T f
Amore homo mundatur a peccatis et fecundatur vbertate ope
ris virtuosi · xlix · A
Amore homines transmittūt laudes creatori vniuersitatis · ib R
Angelus per stellam significatur viij A
Angelus diuine virtutis effectum non efficit · nisi in homine gra-
to et digno · viij A circa finem
Angelus bonus · bonum a nobis exigit et virtutem qui et nos a
periculo liberat viij · G
Angelum proprium quisq̄ꝫ hominum habet ad sui custodiam d̄
putatum · ibidem in fine ·
Angeli compatiuntur tristicie et tribulationi nostre viij F
Angelorum custodiam impediunt homines a suis prauis operi-
bus · viij D
Angelorum milicia mundū a casu mortis perpetue conseruat · ib
Angl'is mediātib⁹ de⁹ reuelat hoib⁹ q̄sdā euent⁹ · viij B in fine
Angelis mediantibus gracia humanis mentibus infundit · ib E
Angelos · diuina prouidencia menti nostre transmittit qui cōfor
mant · ꝛc · viij · H
Angelica custodia terret demones infernales · viij C circa finem
Angelicam custodiam quatuor impediunt Ibidem in fine ·
Anima contrita · pura et casta vij P a post medium
Anima ex nobilitate sibi innata · habet aliquam estimationē euē
tuum futurorum · viij · B
Anima ob peccatum amittens deum · non habet cubare in volup
tate mundana · ꝛc · xxiij C ·
Anime deuote cristus quatuor donat dona · i · X

Anime medicina est xp̄us herba salutis p̄mo V
Anime deuote apparebit ihesus: ore cordis · aqua humilitatis lo-
to · ij M
Anime deuote: ihesus tota sua gracia se inclinat · ij N
Anime peccatrici: omne dulce amarꝝ videtur · xxiij C in fine:
Anime audaciam tria efficiunt : iij S
Anime virtutem tria extrahere debent xlix V f
Anime beate · debent triafacere · lv N circa finē
Anxietates sapientes sibi dñari nō permittunt : xxxiij B ·
Apcio oris confitentis sana est. et confert vitam sempiternam ·
· xxxvij A
Appetere debent homines iugiter dulcorem celestis beatitudinis
Quadragesimosecundo X
Appetere mori debent homines vt in regionem beatitudīs valeāt
euolare · lv B in fine
Appetita pficere nō valentes more canū dñt affectus fodere ꝛc ·
xxviij G in fine:
Appetibile oculis corpalibꝫ nihil est q̄ affluencia · xxij E
Appostoli designantur per solis virtutem : ix A
Item p parietes · ibidem B Itē per montes · ibidem C
Item per stellas · ibidem E Item per serpentes: ibidem F
Item per columbas G Item per lucem · ibidem I
Item per sal: ibidem K Item per oues: ibidem L
Apli vindictam expetunt de hijs qui eos nō honorāt : ix F
Appostoli sibi seruientibus mansueti apparent · ix G
Appostoli vocem cōpassionis emittunt ; ix H
Appostoli (resident circa corda tribulata et afflicta) suo auxilio ·
Ibidem
Appostoli multum cruorez effuderunt pro gloria redempcionis
nostre, ibidem
Appostoli sua doctrina et gracia adducunt homines ad regna ce-
lestia: ibidem
Appostoli exorati protegunt a tribulacionibus et eternis suppli
cijs Nono C
Appostoli totam virtutem a cristo recipiunt et nobis infundūt
Nono E

Appostoli sunt causa · q̄ homo sustentatur · ne precipitatur in vanitate huius seculi Ibidem
Appostoli letificant cor · inflammant mentem · et purgant ab omni labe · ·ix· J ·
Appostoli fundamentum sunt omnium nostrorum bonorum operum Ibidem in fine
Appostoli nos incolūes a corruptiōe eterne mortis nos cōseruāt ix K
Appostolis mediantibus donum celeste nobis datur · et cristus ad se nos trahit ix A
Appostolorum exoratio diuersa operatur ·ix C
Appostolorum patrocinia euocat sybulus virtutum et humilitas ·ix· C
Appostolorum quies indeuota anima. ·ix. G
Appostolorum intercessio ·ix L
Appropinquatio bonorum temporalium · casum maiorem facit perpetue mortis xxxv E in fine et lx E
Appropinquatio ·xxv· per totum·
Appropinquatio cordis mundani, ad cristum et ad eterna differencialis xxv A in fine
Appropinquans cristo, aurum generat virtutum: et margaritas eterne tribulationis :xxv D in fine.
Appropinquante cristo menti humane: corda que peccato mortua fuerunt reuiuiscunt ꝛce. ·xxij G
Appropinquantes morti · terrenis appetitibus volutāt̄. xxv· C
Appropinquantium auide ad mortem siue peccatum iusta contingentia· ·xxv· E in fine
Aqua redemptionis et consolationis ·iij· E a
Aqua spiritussancti · omnes humectari possunt p̄t̄ superbos· v E
Aque miserie confluunt contra hominem peccatorem vij D a
Ascensio cristi· ·xxx· per totum.
Astendit xp̄s in celum velud auis habens caudam serpentis ·i· E
Astribit̄ nemo fruitioni celesti · nisi a t̄bus separetur lxvi C i fi
Aspectus passionis cristi. ·iij· D a
Aspectu desiderabili mundane glorie excecamur mēte · 36 D i fi ·
Auaricia ·liij· per totum ꝛ lxxv· E per totum ·
Auaricia comparatur spinis · liij B Item mari Ibidem · D
Item mortuis Ibidem C

Item buffoni et talpe ibidem G Item igni ibidem D
Auaricia suo dulci odore allicit. fructus tamen eius amaritudo ē
·liij B post principium
Auaricia sub mundana felicitate magis pungit aculeo mortis et̄
ne ·ibidem in fine
Auaricia apta est ad fouendum incendia sempit̄na ibid̄ C ī p̄n
Auaricia dampnosa · nigredinem ignorancie sempiterne suis p̄
stigijs infert anime ibidem in medio
Auaricia mentem non pungit vt peccatū p̄ pnīaz effundat̄ ib̄ ī fi
Auaricia cuncta inficit et corrumpit corda hūana· ꝛc ·liij D ī p̄n
Auaricia cunctas inquietudines et sollicitudines efficit in cordi-
bus vniuersis ·ibidem in medio
Auaricia placens et cupida mox pestilenciam fore futuram indi-
cat sempiternam ibidem in fine
Auaricia deo inimica·influit ꝛ refluit tp̄e h⁹ vite·liij E in prin
Auaricia plura facit naufragia. tempore securitatis·cum non ti-
metur ibidem in medio
Auaricia p̄ cūctis vicijs hoīm corda inficit ꝛ corrūpit liij J ī p̄n
Auaricia morte suffocata strepitum efficit vllulatus·perpetuaq̄
lamenta ibidem in medio
Auaricia nunquam vehitur ad humilia·sed semper tendit ad ex-
celsa ibidem in fine
Auaricia pre ceteris peccatis exsiccat celestē grām ꝛc liij K ī p̄n
Auaricia tria mala operatur ·ib̄ L cir·fi·
Auaricia hominem debilitat·iram prouocat diuine vindicte ꝛce
·liij· M cir·finem
Auaricia pecunie. glorieq̄ mundane·indicium est mortis eterne
ibidem· in fine
Auaricie natura execrabilis est·v̄t prestigia eius non agnoscan
tur ·liij A in fine·
Auaricie vmbra occultat s̄pentes gehennales·liij· B ante finem
Auaricie cupiditas in dampnationem anime quadrupliciter in-
flammantur ·liij D ī medio
Auarus tempore mortis nequaquam eleuatur in altum glorie·
·liij A circa finem·
Auarus timet sibi pecuniam deficere et cecus est mentaliter duz
viuit ꝛce, ·liij G in medio·
Auarus aculeis oīm sollicitudinum plen⁹ esse ostendit̄· xliij B

Auarus aggregat sibi diuicias presentis seculi se multis miseriis implicando Ibidem in fine.
Auari graues sunt in bonis operibus et in casu dampnabili et enormi •liij G in medio
Auari et luxuriosi designantur per serpentes et ranas. v D p9 medium.
Auarorum ppium est in superbiam extolli •liij G in pun.
Auarorum cibus est pecunie insaciabilis cupiditas Ibiō G i fi
Auaus et cupidis non suffragatur passio saluatoris •liij G in fi
Audacia •lij. per totū
Audax efficitur in peccato. cibo peccatorum pastus •lij C.
Audax efficitur ad exercicium virtutum. cibo amaro penitencie pastus. Ibidem.
Audaciam sacramentis inducunt calor diuini amoris. et fugus pudoris •lij. B
Audaciam mentis sex faciunt •lij. D
Audaciam anime tua efficiunt •iij B
Audatiores sumus ad peccandum existentibus nobis in peccatis. etc. •xlix G f
Auditus •li. per totum
Auditus mentis corrumpitur quatuor modis. li. D. p9 pnā.
Auditus audiendi verbum dei tota causa est euocio sacra Ibidem in fine
Auditus spiritualis mentis gignitur ex aere celestis suauitatis •xxxiiij A a
Auditio frequens sermonum de custo conualescere facit a morbo peccati ,li. D.
Audiens fletus paupertum. elegantis et nobilis mentis est indicium •li. L
Audientes verbum dei in vite. morti perpetue se subiciunt •li. G in fine
Aura flante celestis gracie. homines eleuantur ad celestia. etc •xxxviij B a
Auxilia sanctorum euocat sybulus virtutum et humilitas. ix G
Auxilium sanctorum magis lucet in tenebra tubulationis quam in lumine etcetera. viij. D

Beatus nemo credit esse ex vna sola virtute. lv Z
Beatitudo lv per totum et vbi felicitas
Beatitudo datur nobis mediante cristo ·iij N
Beatitudo nichil est quam ipsa trinitas vi O cir·fi.
Beatitudo celestis in tribulatione et paciencia augmentat lv A c fi
Beatitudo vt acquiratur neccesse est vt prius marcescatur vi-
te vanitatibus ibidem D
Beatitudo nostra tota consistit in actione anime ·ibidem E
Beatitudo celestis animabus nostris connata est·lv C et M i fi
Beatitudo celestis fine carz cꝰ bet exterminatōis ibidem D cir·fi.
Item Consistit in lumine visionis beate et in calore fruitionis e
terne ibidem Q circa fi.
Aqua tribulationis non extinguitur sꝫ felicꝰ augetur ib R c fi
Transparēs efficit ad intuitum anime contemplantis lv C a
circa finem
Est subiectum totaqꝫ substancia fruitionis eterne ib G a cir·fi
Item Plena est et irrigua igne perpetue caritatis etce·ibid K a
Item corpus exterminat et animā conseruat eternalit ib R i fi
Beatitudo eterna consistit in contemplatōne diuinitatis et huanitatis xpi
lv G
Beatitudo summa aliud non est quam ipse deus·qui est prote-
ctor·etce· ibidem J circa finem
Beatitudo proueit ex intima vnione et obediēcia sctāꝝ mēciū ib Ca
Beatitudo procul repellit dolorem et miseriam ibidem M a c· fi
Beatitudo mentem purā eternaliter allicit et delectat ib O a c fi
Beatitudo lympidiꝰ aspicit a penitentibꝰ et contritis etc·ib in fi·
Beatitudo, anime peccatrici in presenti vita displicet in futura
autem etce· ibidem X a
Item exsiccat humorem penalitatis et miserie etc· ib Z a cir ·fi·
Non miseritur menti humane ·nisi ipsa mens ferueat caritate etc
·lv A b anee medium
Item Corda excecat humana quantum ad desideria illicita ibid
ante finem
Item Tumorem sedat superbie· rigorem pellit duricie et men-
tem cibat etce ibidem circa finem
Item Nunquam exterminat quantum ad sue dulcedinis fluxū
ibidem in fine

Item Consistit in diuino lumine beatissime visionis. ⁊ce. lv Cb circa finem

Item hic incipitur et alibi terminatur in videndo deum siccuti ē Ibidem G b circa finem.

Item omnem vitam efficit salutis eterne et motum laudis diuine ⁊ce Ibidem H c circa fi.

Beatitudo apparens frigus efficit penalitatis perpetue sed vera: Ibidem L c

Beatitudinis lumine neō illustratur sine gracia marie. vij. A a

Beatitudinis tres effectus .lv. A in fine.

Beatitudinis tanta est violentia, ꝙ humana fragilitas sufferre non potest sine sui. etcetera. . Ibidem: C.

Beatitudīs celestis contemplacione q̄tuor accidūt Ib C a ī fi.

Beatitudinis eterne tranquillitate aduenīente augetur bonis ꝯ solacio. ⁊c. :lv H a

Beatitudinis eterne arbor. pre fructus excellencia terrenis mentibus se applicat Ibidem. N a.

Beatitudinis vita vt instauretur. neccesse est vt vita animalis dissipetur. .lv. G b in fine.

Beatitudinis naturalis bonitas est: vt vnumquemq; attrahat ad dulcedinem sui ortus .lv. H b in fine.

Beatitudinis mentalem intuicionem tria secunt̄ Ibid H c .ī fi

Beatitudinem appetere debet cor humanum: x. E a circa fi nem

Beatitudinem adipisci volentes. oportet in naturam alterā trās mutari. .lv Q in fine

Beatitudinem. sincerius sentimus constituti in altitudinem sanctitatis Ibidem. B a in fine.

Beatitudinem homines lympidius hauriunt in nocte penitencie: Ibidem G a in principio

Beatitudinem attingere volentib⁹ sex sunt neccessaria Ibid Pb

Beatitudinem adepti. de cetero non poterunt declinare ad terrā tribulationis Ibidem: O.

Beatitudinem appetentes. suas actiones iugiter contemplari debent .lv. O b

Beatitudinem amittunt. qui tribulationi pro cristi nomine se immittere non presummunt Ibidem P b

Beatitudine degustata omnis motus anime ad tante felicitatis effectum debet anhelare . lv R b

Benignitas ·xxxij per totum
Bonitas xxxi per totum
Bonitas spiritussancti hominem exterius infrigidat. sed interius mentem accendit ·v F
Bonitatis summe perfectio consistit in tribus vi H in fine
Capiti cristus assimulatur iij D a
Capit̄ hō speclo mūdane felicitatis ⁊ necat̄ ·xiiij K
Capitur homo a demonibus·quando mundane felicitati auide inmititur ·xv C
Caritas xxxv M per totum
Caritas lxxiij per totum ⁊ vbi amor
Caritate diuina inflammatus et denuo extinct⁹ refutatur in oculis beatorum xxxiij D
Caro semper est·in cunctis suis actibus peccato et morti annexa lxvi E ante mediuz
Caro cristi attrahere debet homines ad regionem perpetuam· ·lv J circa medium
Castitas ·xxxiiij per totum et lxxv J per totum·
Castitas non aboletur in hominibus honeste conuersationis·⁊ce xxxiiij B
Castitas non cernitur in mundanis Ibidem in fine
Castitas conseruat colorem venustatis eterne et dispositionem bonam anime Ibidem C
Itez sua virtute eradicat humores corrupte intentōis xxxiiij E
Temperat excedencias cunctorum impetuum ⁊ce ·ibidem K
Item preseruat a casu peccati mortalis xxxv J in fine·
Omnem puritatis actum infert statui vite nostre· xxxiiij H·
Intellectum in actu celestis luminis dirigit et depurat ibidem O
Est proprie in cordibus cōtritis et cristo appinquantib⁹ ib̄ Q
Item merito priuatur: nisi virtutibus muniatur·ibidem Q in fi
Castitas vulnera sanat interioris hominis·a putrefactione conseruat ⁊ce· Ibidem R circa finem
Castitas vere sapiencie et artibus dei est applicanda xxxiiij V
Castitatis permanencia pestilencias non concipit mundane vanitatis xxxiiij A
Castitatis amatores certiorē habent gustū dulcedīs diuīe ib̄ D
Castitatis plures boni effectus Ibidem L
Castitatis tpe audaces sum⁹ ɔtra vicia ⁊ ī agēdo boā opa ib̄ S

Castitatem fugiunt demones vij L a circa finem
Castus q̃ diu pudicus fuerit. suo creatori placidior apparebit xxxiiij G
Castus totus in se floret et viret mistice xxxiiij M
Casta corda auidius celesti rore impinguantur . Ibidem F
Castorum vox lenescit in auribus saluatoris ⁊ cetera. Ibid̃ J.
Castra virtutum hostibus terribilia estimant̃ vij X a circa finez
Casus xxxv. per totum
Casus in sublimitate constitutorũ. Ibidem B ⁊ C ⁊ l. D a ĩ fi
Casus spiritualis ipsius mentis hominem suffocat .xxxv E
Casus in peccatum. diuidit hominem a consorcio angelorum et sanctorum Ibidem F
Casus spiritual' dampnabil' q̃ q̃sq̃ in suo casu delectat̃ Ibid̃ G
Cecitas cordis xxxvi. per totum
Cecitas cordis restaurari nõ põt nisi auxilio diuĩo. xxxvi C c̃ fi
Cecitas cordis quatuor modis inducitur . Ibidem in fine
Cecitas cordis sextupliciter emendatur lxxij C circa finem
Cecitas mentis difficulter ad actum vite sancte poterit restaurari .lxxiij. C in fine
Ceci spiritualiter .ix. B.
Ceci dicuntur iudei pagani et heretici .lxx: L
Ceci spiritualiter verbum dei audiunt. sed que salutis sunt non vident xxxvi A ante finem
Cecorum spiritualiter triplex proprium Ibidem D in fine.
Cibus celestis nichil nutrit tempore peccati xlix B f
Cibus corporis cristi frustra summitur. nisi cum feruore diuini amoris summat .xlix D a
Cibus diuinus sine deuocione sumptus conuertitur in corruptionem mentis et corporis. . Ibidem. D a
Cib⁹ corpis xp̃i maxĩe nutrit sũpt⁹ cũ feruore aõris Ibid̃ Nb
Cibus domini debet homini esse mollis humidus et calid⁹ iiij D
Cibo celesti. lingua mentis humescit humore diuini roris et amoris :xlviij E
Cibo gustato diuino. amplius non desistitur appetendo suauitatem. ⁊c. .xlix Z a
Cibato spiritualiter sustinenda queq̃ erunt leuia. v. A ⁊ iiij G
Cibum celestẽ impedit confessio ficta ne rite summat̃ xxxvij. X
Clemencia diuina a mundano ⁊ peccatore elongat̃ vij J añ fi.

Clementiam diuinam percipient corda contrita Ibidem in fi.
Cogitationes in diuinis profundati delectabiles euenĩũt. iij Da
Cogitatiões in corde hoĩs detẽte occupãt et inq̃etãt xxxviij Ga
Cogitatões nostre ymbre hũectate celestis grẽ augẽt. xlix Zc
Cogitatões de altitudine mundana insertam habet corruptio=
nem cordis .l. O
Cogitationes praue ⁊ mundane per araneas significant. xiiij D
Cogitationes vanitatis abicientes. fructificabũt vberius xiij R
Cogitationum infusio et radicatio Ibidem
Cognitio dei maxime videtur deseruire ad vitam eternam. xxij.
L circa principium
Cognitio intellectiua est perfecta eterna et perseuerans . lxvi .
J post medium et circa finem
Cognitionem mentis quatuor dissipant et excecant. xxxvi. J
Cognitione celesti vnum solum scilicet deum cognoscimus ꝫ mũ
dana plura. ⁊c. .lxxij T circa medium
Cognoscitur deus lympidius post emissas lacrimas in confes=
sione :xxxvij S
Conceptus est cristus sicut fetus auicule sine carnali actione
primo D
Concordes caritate magis suscipiunt graciam celestem. lv. B ĉ
ca finem
Concupistencia praua cito finitur :iiij B
Confessio .xxxvij per totum. et vbi peccatum vl' peccator.
Confessio conuenit dormientibus in peccato et qui spiritualiter
langwent . xxxvij K
Item debet esse querela flebilis super suo execrabili langwore.
.ibidem. B :
Item consistit in suspirys et frequenti fletu suorum scelerum ibi
dem: D.
Reconciliat et adducit consolationem eternam .ibidem. K
Mentem delectat et sanat. adauget eciam substanciam eternali=
ter. .ibidem O circa finem
Delocitatem efficit versus gaudia regni sempiterni: ibidem P :
Item delectabilis est si fit in dilectione dei et sui cognitione. ibi=
dem. Q.
Item iterata et frequenta valorem spiritualem premonstrat
anime . ibidem in fine .

Item consistit in abstinencia et elemosinarum largitione xxxvij D
Ficta vel imperfecta cibum celestem impedit ne vite summatur ·
ibidem X
Ficta · quatuor mala presignat ibidem in fine
Vera hominis intentionem sanam derelinquit ibidem X · circa finē
Item infert sanitatem perpetue vite ibidem in fine ·
A morbo precauet dampnationis eterne ibidem C a
Fit per scelerum suffocationem · xxxij Y · circa finem
Item debet nobis inferre tristiciam idest verecundiam magnam
ibidem Z circa finem
Confessio est neccessaria hys qui in eterna patria volunt princi
pari ibidem G a
Swadetur in iuuentutis et sanitatis temporibus ibidem I a in fi ·
Item amorem nutrit et conseruat celestem ibidem O a
Susceptiua est celestis gracie ibidem circa finem
Quieta est quantum ad vite securitatem ꝛc ibidem P a
Est indicium tocius salutis eterne ibidem Q a
Item Tristiciam nobis inferre debet vt iehenna timeatur et pec
catum vitetur ibidem R a
Iram dei resoluit in pietatem et clemenciam xxxvij B b
Nil aliud est q̄ scelerum radicitus exstirpatio ibidem C b
Item Est principium et causa velocis cursus ad patriam celest
em ibidem P b circa finem ·
Clarificat oculum mentis et maculas declarat iniquitatis ibidem
E b circa finem
Non sanat nisi integra fuerit ibidem P b
Item Debet esse examinata et distussa · ibidem S b
Item Debet esse amara humida lacrimosa · calida expulsiua ꝛc
ibidem V b
Prodest tam indigenti quam non indigenti ibidem X b
Confessio per medicinam significatur · xxiij F ·
Confessio in nullo homine exsiccari debet xxxvij D c
Confessio verecunda omnes v̄tutes inesse demonstrat ibid̄ M c
Confessio tria requirit xxiij F circa finem
Sanat corda scelere sauciata ibidem in fine
Debet esse humida contritione lacrimosa · xxiiij B circa finem
Pfecta sana est et perpetue vite collatiua ꝛc · lxxiij K circa finem
Confessionis eloquencia neccessaria est luctare cum demonibus
volentibus xxxvij G a ante finē

Confessionis locꝰ ꝓprius est mansio celestis patrie Ibidem K a
Confessionis eloquencia perpenditur hominis dignitas ⁊c. ibi E c
Confessionis vere et silate. integre et inperfecte differentia ibidem F c
Confessionem tria neccessario comitantur . xxxvij J b
Confessionem simulatam vel falsam. finis sequitur demoniacus ibidem L b
Confessionem sex impedinnt . ibidem Y b
Confessione cor nostrum mouetur ad bene operandum. aperitur ad laudandum. ⁊c. xxxvij M a
Confessione peccator quilibet euadere potest tormenta et supplicia eterna . ibidem. N b
Confessione defenditur homo a malignis cogitationibus ⁊c. et applaudit suo creatori . ibidem D b
Confessione debet homo abstergere sua scelera ne inueniatur a dyabolo . ibidem in fine
Confessione contrita et lacrimosa corda humana imbibunt sibi graciam celestem. ibidem B c
Confessione debet homo valide eiulare. eo ꝙ pulchritudinem anime perdiderit . lxxiiij O ante medium
Confessus sentit intus inestimabilem dulcedinem. q̃ tempore peccati non aduertit. xxxvij R b
Confessor debet esse pallidus et tristis. compaciens et condolẽs peccatori ibidem G
Contribulari debet patentibus vulneribus mortui peccatoris ibidem T ante finem
Debet ostendere peccatori tremenda spectacula ante mentis oculos. . xxxvij E a in fine.
Dulcibus verbis non violencys et tractibus debet peccatorẽ excitare ne desperet Ibidem. D a
Confessori bono cõuenit vt sine timore morbum anime perimat xxxvij E in fine
Confessorem cõuenit esse doctum in sciencia celestis patre. ibid E
Confessorem debet homo q̃rere in diuina sciencia doctũ ibi G i fi.
Confessorem celestia numia implorare oportet. ibid E a t̃ finem
Cõfessores p̃cipiũt affectꝰ mẽtis tegere ⁊ ora apire xxxvij D b
Confessoribus conuenit, vt celeriter obuient eloquencia et informatione confessis . ibidem L

Confugere debemus ad mariam in periculis vij Ya
Confugientes ad apl'os vel sanctos percipiunt quietem et tranquillitatem ix B
Item a ventis omnis timoris et periculis eruuntur ·ibidem C
Cõiunctio hominũ in deuocione et amore tria bona facit·l· Sañ fi
Cõiunctio bonorũ et malorũ molestatio ẽ ⁊ scandalizatõ ixvi K
Connascencia cristi et hominis simul ·i· Ba
Compati debemus cristo ·iij N ⁊ Ma
Compassio hominis ad proximum salutem perpetuam indicat affuturam vij N in fine
Cõpassionis visiones·aspect⁹ passioĩs cristi nob' ingerit iij Pa
Cõpunctio nis vinum·sedat tumorem superbie ⁊ce. ·iij M
Cõsolatio diuina nob' datur mediãte amore celico xlix S e ĩ p̃n
Consolatio perpetua stillat ex cristo ·iij E a
Consolationem querere debent afflicti et tribulati in sole cõtemplationis xxxviij Y
Consolatur homo coniunctus soli cristo in amore ·xlix C
Conspicitur nichil quod a deo non dependeat aut causetur immediate ·v·D post medium
Contemplatio ·xxxviij· per totum·
Contemplatio diuina tria requirit ibidem E
Contemplatio xp̃i omnia circa ip̃m clarissime videre facit ib' Sa
Contemplationem cordis quatuor sequuntur ·ibidem C a
Contemplatiuus quantomagis ascenderit·de tanto cogitare debet de casu ⁊c. ·ibidem L
Contemplatiui steriles fiunt ·vij N b circa finem
Contemplatiuum serenitas sequitur vite sempiterne xxxviij T
Contemplantes debent suos affectus distutere ·ibidem S
Contemplantes celestia tria accidunt ibidem Q
Cõtemplantibus essenciã diuinaꝫ plures p̃sone ꝯtemplãt̃ vi R
Contemplari celestia volens neccesse habet oculum affectus terrenorum claudere xxxviij A
Contemplari celestia difficulter possumus·nisi intencio mentis elongata fuerit a mundana vanitate ibid' N
Contemplari non possumus lumen veritatis·in aere vanitatis· Ibidem B
Contemplari se poterit homo sex modis ibidem K a
Contemplam² clarius dei speciez·peccata deflẽtes ⁊c xxxviij B

Contemplamur alta celorum lympidius in humilitate q̄ super bia · ibidem La
Contemplantur verius celestia afflicti et penitentes · ibidem G
Contemplantur clarius sancte vite homines Ibidem P
Contemplantur lympidius celestia oculi humilium quaz elatorum · vij · Q a circa finem
Contritio datur nobis mediante cristo · iij · N
Contritio tripliciter accidit · vij I post medium
Contricio tres relinquit salutiferos effectus · xxiij · M in fine
Contrito mentis perfecta · comitatur affectionem vel intentionem nostram ꝛce · · xxxvij · M a in fine
Contricionem cordis sequuntur quatuor · xxiij M circa finem
Conuersatio bona exterior · parum prodest sine perfecta conscientia interiori · lxij A in fine.
Conuersatio hominum in mundicia et puritate · x · C a
Cor humanum significatur per pluuiam iij · D a
Itē p oleū · xiij A
Cor humanum lucidum cognitione luminis diuini · igne amoris accenditur · xiij · G
Item elongatū a deo terrena cupit et celestia cōtempnit vij Ra
Describitur per lapidez quia frigidum graue et durum · v · D
Quatuor modis in viam salutis et gracie generatur. lxi · X circa medium.
Resoluitur tribus modis in dulcorem diuine suauitatis · lxi Ra
Item in voluptate corrumpitur · in castitate autem a corruptione seruatur perpetua · xxi A circa finem
Item nullo splendore mundane affluencie debet colorari xxij E
Ecclypsatur ne sibi luceat ihesus cristus · xxv · A
Item efficitur leue quantiscunq; malis aggrauatum si in dei aōre accenditur · xxxiij A
Extinctum in amore mundano · fonte celestis gracie inflammatur ꝛce. · xxxvij · L a
Item celestibus adaptatur · dum celesti dulcedini mentalit̄ implicatur · · xlij · G in fine
Mollescit diuinitus quinq; modis · xlix · X e
Cor peccatoris in contricione sui intumescere debet et dilatari · · xxxvij G ante finem

Cor hominis quatuor modis in confessione aperitur · ibidem D a
Item in amore dei inflammatum et denuo extinctum per peccatū fetidum efficitur · xlvij · J
Quantomagis apropinquat ad cristum · tantomagis amore fulget ad celestia ibidem O
Cor hominis deuoti igne spiritussancti inflammatur · v · G
Cor hominis · amaritudini penitencie intinctum · inflammatur in amore dei · xiij C in fine
Ad terrena inclinatum in amore dei suffocatur · xiij C
Item accensum diuinitus pulchre lucet sibi · oculisq; diuinis ꝛc ibidem A
Hinc inde diuersis virtutibus agitatum ignem pene non concipit in eternum · xiij · H
Item si delicijs immergitur durum et obstinatum efficitur ibidē in fine
Cor in dei amore inflammatum scintillas emittit dilectionis dei ꝛ proximi · xlij F
Cor oratione sursum eleuatur · iij D a
Cor passione cristi illinitum accenditur amore diuino ibidem
Cor quietum a tumultibus mundanis · citius in amore celestium inflammatur · xiij G
Cor superbum est mortuum vij Ha
Cor nō debet immergi voluptatibus ꝫ feruere in caritate xiij A
Cor debet esse perspicuum diuine caritati et graciam seruare celestem ꝛce xxxix L
Cor nostrum transmutatur in deum tribus modis · xlix F
Cor nostrum · dz esse int⁹ humidū caritate · frigidum puritate · ibidem G
Cor plenum celesti gracia · tucius et rectius fertur ad celestia ꝛc · ibidem O c
Cor quanto alcius in deum fuerit eleuatum tantomagis est gracia plenum ibidem D c
Cor nostrum quatuor modis aperitur xlix R g
Cordis superbi et humilis effectus · iij J
Cordi obstinato xp̄s congelat̄ sed v̄tuoso liquescit gracia ij Ba
Cordi humano vicijs infecto · amarescit dulcor gracie celestis · · xxiij C
Corda humana attraxit et purgauit passio cristi · iij A

Corda humana resoluūtur in misericordiam et pietatem · vij · C
Corda humana nomine marie insignita nullatenꝰ leduntur ꝛc ·
· vij · Ꝺ b circa finem ·
Corda hūana tripliciter a sua grauitate alleuiari pñt 38 Ꝺb c̄ fi ·
Item in contemplatione eleuata · reformantur gracia · q̄ cadere
non possunt · ibidem G a
Item in virtutibus exercitata; mox accenduntur in caritate di-
uina · xiij J
Corda superba omni celesti gracia sunt frustrata · l · J a cir · fi ·
Item in honoribus nimis eleuata · suorum scelerum non possunt
habere contricionem · l · S in fine ·
Sunt vacua a rore celestis gracie lxxiiij B in principio
Corda humana bonis operibus contrectata · deo et sibi sapiunt
· xlij P
Corda humana carnali amore accensa non lucebunt deo · xli ·
B a et E
Item in deum eleuata et a mundanis elongata. magis suscipiūt
amorem ꝛce · · xlvij A ꝛ · xiij · N
Ad cristum conuersa per penitenciam et confessionem dulcescūt
Ibidem G
Dulcedinem stillant tempore dilectionis diuine · xlix · N
Item creatori vniuersitatis laudes transmittunt · ibidem · R
Item Diuino amore accensa leuiora fiunt in omni actione vir-
tutum · Ibidem · Ꝺ g
Corda scelere sauciata efficacius sanat confessio et contricio ;
· xxiij · C in fine
Corda cristo applicata per dilectionem rubescunt rubore dilectō
nis diuine · xli · A ·
Corda quorum fama delectabilis ostenditur · amara esse in se ꝯ
probantur · xlij · S ·
Corda peccatorum cum fuerint accensa in dei amore vehementis
sime accenduntur · xlviij · Q
Corda vicys mundata · magis sunt susceptiua luminis diuini ꝛc
· xlix · Z · b
Corda amore reserta ad humilia se inclinant · xlix M c
Corda mundana · tripliciter mollificantur · iij · R
Corda obstinata · mollificat passio cristi · iij R a
Corda obstinata ad omīa bona sunt grauia et accidiosa vij N a

Corda eleuata non vacant temptatione ·l· G a in pncipio
Corpus custi·vehemenciorem sustinuit penam ·iij P
Corpus xpi vertit in petram ostancie ⁊ fortitudinis etne iij E a
Corpus custi quarto per totum et vbi abus
Item visum mentis clarificat et demones fugat ·iiij K
Inmundos corrumpit·et mundos a corruptione conseruat· ib·
Item Mentem refitit intellectum habilitat et dolorem mentis re
pellit ·iiij B
Sumptum a peccatore ·trahit inflammam perpetui incendij· ib
Non conuenit homini·nisi feruido desiderio appetatur q̄to C
Summere volens·debet puus amorem in se nutrire ibidem
Non debet sumn·nisi pu⁹ peccata confessione sint consumpta· ⁊ D
Item Sumptum sine speciebus deuotionis obest quarto E
Sumentes indigne eternaliter moriuntur quarto·G
Reddit animam deuotam placidam Ibidem G
Sine dispositione non debet summi ibidem J
Prodest tam indigenti quam non indigenti ibidem
Corporis custi dulcedinem duo impediunt quarto I⁹
Corpis domini sumptionē p̄uenire debemus affectu cautatis·ib
Corpore custi volens nutriri·oportet celesti nutrimento confor
mari ·iiij C
Corpore custi debati leues fiunt ad omnia sustinenda·quarto G
Correctio prelatorum et confessorum nimis aspera durat in pcu
culum ·lxxij L
Corrūpit maxime cor hominis ex fumo auaricie ⁊c·liij L in fi·
Creationis principium est beata trinitas ·vi K in fine /
Credere trinitatem·necesse ē ad beatitudinē adipiscendā vi D
Culpa xxxix per totum et vbi peccatum
Culpa a suo actore non cognoscitur nec sentitur ·xxxix C
Culpa·tripliciter accidit ·ibidem D
Culpa quosdam terret quosdā aīat·quosdaz debilitat ⁊c ib G
Culpa vt luna crescit et decrescit·iuxta fortunam ibidem in fine
Culpa fuit in celis ibidem G in pncipio
Culpa est principium et causa· pariter origo perpetue corrup-
cionis ibidem in medio
Culpa sub potestate nostra est·et non supra nos tricesimono ·
no G post medium
Item ignem cautatis extinguit·amorem puritatis inficit ⁊cete
Ibidem in fine

Culpe proprietas est mors perpetua xxxix B
Culpe commisse tres mortifeu effectus ibidem D in fi
Culpe penalitas. extenditur in infinitum ibidem E
Culpabiles aliorum conspiciunt facta. sua autem minime. ib F
Cupiditas vbi auaricia
Cupiditas mortem perpetuã designat imminere ⁊c xxxix H in fi
Item est appetitus omnis aduersitatis et penalitatis. ibidem. I
Magis estuat morte apropinquante Ibidem K
Mna cum cupido. corrumpitur et finitur ibidem L circa finez
Curatio peccatoris .xxxvij M c
Custodia angelica terret demones. viij C circa finem. Ceteta de angelis

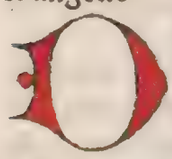

Mpnandi suum reatum. sine fine intelligent. lxvi I post medium
Declinare debent ad ortum diuini amoris humana corda .xlix E o
Decor totus interioris hominis. causatur ex commixtione castitatis et caritatis .xxxiiij G
Decor mundanus efficit penalitatem mortis perpetue .x. C a
Delectat patrem celestem laus secreti cordis .ij. D a.
Delectatur homo infeliciter. in apparente suauitate virentis voluptatis .xxij. G
Delicie mundane. interdum sunt tota causa corruptionis eterne .li. K circa finem
Demones fugiunt castitatem .vij. L a circa finez
Demones difficulter in membris hominum occidiuntur. ⁊ceteta .vij M b circa finem.
Demones nunq̃ sunt sine iehennali penalitate .xiiij. L
Demones valde sciunt perditionẽ peccatorꝝ xxvi D ⁊xxviij G
Demones vlulant eternaliter. et iugiter sanguinem nostrum sitiunt. ⁊ce .xxi G
Demones volentes insidiari. obseruant tempora voluptatis. ⁊c .xxij K circa finem
Demones vt facilius capiunt hominem. offerunt sibi affluentiaz mundanam . ibidem in fine
Demonis naturalis malicia .lxxiiij D circa finem
Desidia mentis tristiciam infert perpetuam. lxxij. G circa finem
Desidiosum hominem in via dei tua confortant .xlix K f

Desideruum honorum est stantium in peccato .l. Q ante finem
Desideruum sublimium rerum mentem aperit ad concupiscendū illicita ibidem in fine
Detractio .xl per totum et vbi adulatio
Detractio corda inflat tumorem ire et superbie. ꝛce xl. B arca finem
Detractio non aspicitur nisi in fugore tubulationis ibidem D
Detractor occulte homines occidit .xl K et B in fine.
Detractor odibilis fumum facit grandem in famationis ibiō B
Detractor in demolienda fama hominis dupliciter se occultat. ibidem D
Detractor infert raucedinem verbi hominis et dolorez animi ibidem in fine
Detractores in facie blandiunt sed retro ledunt .xvij K
Detractores in fine erunt similes demonibus in pena .xl. B
Deuocio septuagesimoquinto N per totū
Deuotio maxime fouet amorem .xlix K b
Deuotio augetur ad calorem amoris diuini .ibidem Sc
Deuotio nostra annichilatur ex quatuor .xxiiij B
Deuotionis oleum. sanat dolorem penalitatis eterne .iij. M
Deuotionis fumus inesse demonstrat spiritumsanctum v Q c fi
Deuotōnem quatuor generant .v. K
Deuotōne cognoscere possumus nobis inesse amorem diuinum .xlix K a in fine
Deuota ymaginatō passionis custi facit hominem cōpati .iij O
Deuoti homines et perfecti nullam inter se ferunt discordiam ꝛc .lx K in medio
Deus in omnibus abundantissime se diffudit .lvij E ante finem
Deus per solem designatur .v. D
Deus nosat accidiosos esse filios ab hereditate exclusos xiiij C
Dyabolus nititur obruere homines temptatōnibus ad sanctos et rectos ꝛce. .x K a
Dyabolus nunc temporis blanditur. in fine autem mortis punget ꝛce xxxvij E b
Dyabolus occiditur confessione puritate et mundicia. ibi in fine
Dyabolus infert hominī raucedinem laudis diuine et confessionis ibidem G b
Dyabolus mittit hominem audire verbum dei. sed tenet guttur

ne confiteatur Ibidem in fine
Dyabolus pascatur penalitate perpetua &c. ·xxxviij·E·
Dyabolus fugatur intuitu casti et puri mentis xxix B circ·finē
Dyabolus non aggreditur hominem pastum cibo gracie et pane verbi celestis ibidem D
Item Non aggreditur penitentem ibidē G
Gallacam ingerit mentibus humanis ·xxxiiij E circa finem
Dalidis temptacionibus aggreditur superbum sed humilem fugit ·lxxiiij D in fine·
Designatur per leonem et vrsum xxi·G et xxix K
Dyaboli aggressus astutus: vt hominem perdat ·xxix K
Dyabolum maria ocadit ·vij G a
Dyabolum homo terrere debet deuota intentione xxviij E in fi·
Dies gracie nulle sunt peccatricis vite sed nocteſ penalitatis perpetue vij K a
Dilectio ·xli per totum et vbi amor
Dilectio vera figit fundamentum in proximum &ce xli D
Dilectio dei tripliciter extinguitur in desiderio humano Ibidē K
Dilectio dei vera vitam efficit sempiternam Ibidem M
Dilectio dei facit hominem abnegare mundana &ce·ibidem K a
Dilectio dei et ꝓximi in infinitū salubriorē dilectōne mōi· xli O
Dilectio diuina nichil venenositatis in se habere potest ibidē P
Dilectio proximi facit sanitatem mentis et corporis ibi L in fine
Dilectō proximi augere facit dilectionem in corde homis·ibi. G
Dilectio spiritualis quatuor delinqt effectus in mēte hois·xli N
Dilectio fraterna elicit ignem amoris diuini ibidem Q
Dilectō carnalis·mortem eternalem infert ·ibidem ·O
Dilectiom dei immergi debemus in presenti vita ·xli· R
Dilectōnem terrenam comitatur periculum corporis et anime·
·ibidem L circa finem
Dilectionem in hac vita inceptā sequitur serenitas vite eterne·
Ibidem D a in fine
Dilectōne dei nullus ardere potest·nisi proximum sibi vnat aō·
&e ·xli· G
Diligi perfecte non potest deus·nisi diligatur et proximus ibidem G·

Dignitates in hoc mundo steriles sunt · in fructu vite eterne · l · R circa finem
Dignitates altas habentes ciciis dampnabiliter excecantur ibidem in fine
Distordia inter deum et hominem · i · M
Displicere debent praua opera confidentibus et penitentibus · · xxxvij · P
Diuitie quanto magis dulcescunt · tanto ciciis hominem deserunt · xliij B ante finem
Diuicie mundane solent plus aggrauare in profunditate peccati Ibidem · C
Diuicie mundane sunt cause arrogandi ꝛc · xiij · Q circa finem
Diuiciarum contemptus et abictõ salutem eternam opat̃ · ib̃ ĩ fi
Diuites huius seculi arescunt vij · N b circa finez
Diuinitatis natura · vi · L in fine
Diuinitatis intuitio vi · O in fine
Diuinitatis triplex splendor · ibidem P ·
Diuinitatem nullus conspicere potest ibidem R
Diuinitatem · arbor designat propter tria · vi · L
Diuinum esse vt in nobis nascatur · oportet abesse peccatuz malicie · i · R
Dolor nullus sentitur adextra · vbi passio cristi viget in mente · · iij X
Dolorem pene eterne sanat oleum deuotionis · iij · M
Dolorem anime sedant quinq; xxvij Qb
Donum celeste mediantibus sanctis nobis datur · ix A
Dormitio · lvi per totum
Dormitio in peccatis impinguat mentem diuersis cupiditatibus lvi · E circa finez
Item caput ledit spũaliter et visum in dei cognitione corrumpit Ibidem in fine
Sequitur dulcedinem vanitatis huius seculi ibidem M in fine
Prouenit ex vapore ignorancie mentis et corporis · xxxvij Z
Item hominem cecitate dampnabili obumbrat · xxxvi L
Dormitionem mentis plura mala secuntur lvi A
Dormientes in peccatis · serpentes infernales insiliunt Ibidem G
Actõnes prauas faciunt sedule spiritualiter moriuntur ꝛc ib̃ J
Dormientib9 in peccatis necessaria est excitatio ꝯfessionis ne ꝛc · xxxvij Z in fine

Dormire debemus in domino virtutib9 inherēdo ꝛc. lvi C ꝛ R
Dormire in vita carnali ꝑiculosum est valde peccatori. ibidē D
Dormim9 profundius in peccatis dum sumus in calore volupta
tatis .lxxij H circa finez
Dormimus citius in dei visione existentes in calore caritatis ibi-
dem in fine
Dulcedo .xlij per totum
Dulcedo spiritualis videtur esse amara voluptuos. xlij B ꝛ vi
cesimotercio B
Dulcedo celestium peccatrici anime insipida est .xlij E
Dulcedo celestis. peccatorib9 est mortifera. sed bonis summa me
dicina Ibidem F circa finem
Dulcedo celestis fugat mundanam et econuerso .ibidem D
Dulcedo diuiciarum huius mundi ledit oculos cordis nostri xliij
B circa finem
Dulcedo diuini amoris venenum expellit perpetue mortis. xlix.
G c
Item Sex relinquit effectus in mente hominis ibidem Df
Dulcedo spiritussancti gustatur in statu mundicie v. L
Dulcedinem corporis cristi duo impediunt quarto. H
Dulce videtur peccatori lingere vulnera meretricum luxuriosa.
. xlij Y
Dulcescente gustu mentis per internam dispositionem cuncta ad
uersa dulcescunt Ibidem O

Ecclesia vbi locus sanctus
Effigiem beatitudinis in se gerit homo 3v J in p̄n
Eiectio peccatorum per confessionem sanitatem cō
fert anime et longeuitatem vite. xxxvij S
Elemosina lvij per totuz
Elemosina larga. longeuitatem vite perpetue pollicetur lvij
A circa finem
Nobilitatem complexionis indicat spiritualis ibidez D
Elemosina quanto largius effunditur tanto melior apparebit in
ordine omnium creaturarum .lvij. E circa finem
Item per omnia conformis est actioni diuine ibidem
Elemosinam plus effundens maiora recipit ibidem in fine
Elemosinarum largitio et retractio differencialis in premio lvij
B in fine
Eleuatur homo in contemplandam dei speciem t̄pliciter lxi J a

Eleuatur nullus in regionem celestis patrie· nisi resoluatur in contemplationis ꝛce· ·xxxviij D a
Eleuantur homines dupliciter in hoc seculo·l· Y ante finem· et plura vbi altitudo
Eleuantur homines ad gloriam cum suauitate prosperitatis· ꝫ descendunt· ꝛce ·l· E a in fine
Elõgari ab igne concupiscencie hominib⁹ est salutifer xxxiiij D
Elõgari a primo ente appetit homo racione carnis·lxvi E in fi
Error dampnabilis circa trinitatem ·vi· G
Estus concupiscencie et carnis·fetorem perpetuum inducit· ꝛc· ·lviij· A circa finem
Estus peccati· nisi cito extingwatur tota substancia hominis corrumpitur ·xxxvij Y in fine
Estus cupiditatis extinguendus est propter tria ·lviij· B
Estus carnis totum humidum racionis exsiccat· ibid C· in fine
Esse essencie virtualiter continet esse existencie et consequencie· ·vi· B et quit sit·
Estimantur ea que in mundo sunt·secundum alacritatis arbitrium ·xxvi· C in fine
Ewkaristia ·iiij· per totum· et vbi corpus cristi
Euentuum futurorum aliqualis pre sciencia ·viij· B
Euentuum futurorum veritas·accipitur penes lumen sompni· ·lxxij· P in fine
Examinare debent homines opera sua ·xxvi· K
Excecati mente· ambulãt in sola nocte vite tẽbrose· ꝛc xxxvi G
Excecati menti solum gaudent mundana felicitate ·ibidem D
Excecatur status anime peccatricis ex vano labore circa transitoria Ibidem L
Exercitatio diuinarum rerum in adolescencia·valet ad acquisitionem celestium ·xvi· C
Exercicio frequenti· bona opera ab hominibus emittuntur ·lix· A circa finem
Exercicio bonorum operum agitati·fertiles erunt spiritualiter· Ibidem in fine
Exercitium bonorum operum·summe confert ad vitam eternaꝫ consequendam Ibidem C in fine
Exercentes se in bonis operibus· alcius eleuantur ad celestia· ·lix B in fine

Item ab omñ corruptione mentis et corporis conseruantur ·
ibidem D in fine
Exilire debemus de vmbra ignorancia · et transferri ad solez gra
cie ·xlviij A
Extinguitur cultus in corde hominis tubus modis· ·iij· B
Extremitates due tumitatis ·vi J
Abrica domus celestis · sancti viu sustentant xxxvi
A circa finem
Fama immutat intencionem hominis ·xlij B
Felicitas vbi beatitudo
Felicitas mundana contrariatur gracie celesti vij M a circa fi·
Felicitas mundana vbi affluencia mundana
Felicitas mundana · more auu amenesat · sed pungit in fine ꝛce·
·liiij A circa finem
Item Cuncta maiora facit apparere q̃ sint in veritate · vo L ci
ca finem
Felicitatis mundane gladem · non debet homo cum impetu tran=
sire ꝛce· ·xxviij· B
Felicitatem mundanam amplectens · consequitur caritatem me=
tis ꝛce· ·xxij B
Felicitate mundana colorat⁹ maculis miserie est respersus ꝛc
· xiiij B
Fecundus efficitur homo · si passione custi perforatur ·xiij R
Fecundantur peccatores diuinitus per tua decimo R
Festa sanctorum · quantarum sunt gradarum decimo C
Fideles debent se puus morti exponere · antequam vita anime t
minetur tercio D a
Filius dei per lucem empiream significatur primo Q
Item per odorem vinee secundo J Per Sagittam · secundo R
Item Per herbam secundo S Item D Magnetez secundo C
Filius dei aduemens menti humane · eam salire facit in amenita =
tes eternas secundo O
Filius dei venaturus predam humanam · intrauit terram / pu
us a se elongatam quinquagesimo B
Finis saluationis est tumitas ·vi A in fine
Firmamentum · significat angelorum miliciam ·viij· D

Flatus spiritum sanctum significat ·v·L
Fletus audiens pauperum nobilis mentis est inditium ·li·L
Flentes super peccata clarius contēplantur dei speciē xxxviij B
Floret mens humana. cristo irradiante ·ij·Ea
Fons diuini amoris diffusior est in nocte tribulationis q̄ ꝛcete· ·xlix E
Fontes diuini amoris·annexos habent fontes refrigery eterni ·xlix J o
Fonciuu exsiccationem castitatis·sequitur perpetua penalitas· xxxiiij Z
Fructus celestis vite in solo homine gingnitur ·ix·E
Item pre nimio dulcore in hac vita percipi non possunt·xlij Q
Fructum dignum vite eterne·accidiosi facere nō possunt xiiij E
Fructu spirituali homines non fecundantur·nisi contricione scindantur·ꝛce· ·xxxvij K b

Gaudium vbi alacritas
Gaudiuꝫ spiritus et amoris diuini mundificat corda humana. ꝛce· ·xlix Ca
Generatio v̄tutū oīm est respect⁹ ad xp̄m·i· Aa
Germinat mens humana fructum salutis xp̄o irradiante·ij E a
Glorie mundane splendor quadrupliciter obumbratur xxxvi D
Gracia spiritussancti vbi spiritussanctus
Gracia in sanctis reperta·ex marie gracia nouimus peruenisse· ·vij N b circa mediuꝫ
Gracia diuina humanis mentibus infunditur·mediantibus angelis ·viij E
Gracia celestis citius penetrat cor deuotum adolescentis q̄ ꝛce· ·xvi·G
Gracia celestis·non cernitur in statu prosperitatis et affluencie mundane ·xxij C in fine
Item tendit ad cor penitentis et humilis xlvij N
Item Datur maxime calidis in dei dilectione·humidis in penitencia·ꝛce ·xlix K
Datur magis iniuuentute q̄ in senectute ·xlix·C e in med̄
Non cadit in homines eleuatos altis honoribus·l. J in medio·
Item Cadit maxime in regione diligentium·lacrimantium·humilium·ꝛce· ·lxi·G a

Gracia celesti flante · demones nullum hominem illaqueare pos-
sunt ·xxi· D
Gracia celesti aduemente · transitoria minima estimantur · respe
du celestium ibidem ante medium
Gracie celestis humorem effudit speculum passionis xpi· iij C
Gracie celestis maior est collatio custo in mente hominis funda
to ·iij· G
Gracie celestis · homo non fit capax · nisi mens eius decoquatur
amore celestium ·xiiij G
Gracie celestis vos · solum descendit confessionis tempore xxxvij
L a
Gracie celestis fontes · lucent in confessione et fugent tempore
letitie mundane ibidem in fine
Gracie celestis · nil percipitur · nisi mania interuemente nobis do
netur ·vij M b dicta medium
Graciam celestem magis suscipiunt pacificati et concordes cari-
tate lo B e·fi.
Gratitudinis memoria / passio custi restauratur .iij ·G
Gula ·lxxv G per totuz
Gustus mentis cibum spiritualem ad debitam nutritionem ani-
me ordinat iiij E
Gustus celestis gracie corrumpitur amaritudine turpitudinis
mundane ·xxxiiij D
Gustus diuini dulcedinis consistit in esurie amoris diuini. xlix·
D e
Gustum gratie duo impediunt xlix K a.
Gustu spiritussancti de mente trahit sapor consolationis· v· S

Habitare tutum est cum custo et sub vmbra eiꝰ vij
O b
Habundans felle peccati · gustum habet corruptũ
dulcedinis diuini ·xlix Sa
Herba medicinalis anime · est custus ·i· V
Herbe compatur filius dei ij S
Homo figuratur per corpora putrida · iiij K Item Per Leo
nem . vi· D Item Per Herem · vij D
Item Per arbores ·vij L x K xiij R
Item Per montes ·vij S ante finez

Item per terram · ix. E Per arbores marinas x Z P pistes x
I a Per lacertã xiij O Per aues xiij Q Per mõtes xiij S
Per testudinem xiiij A Per aq̃ xiiij C Item P pistes · v. X
et · xlviij I, Item Per lapidem. xxij · H · Item Per formi-
cas · xxiiij · B · Item Per ferrum · vicesimoquinto B · Item
Per nauem vicesimoquinto E et I

Item Per Canem vicesimosexto H
Itẽ Per strutionem · vicesimo octauo A
Item Per wlpem vicesimo octauo B ·
Item per vnicornem · ibidem D
Item per thaurum · ibidem E
Item per Leonem vicesimonono C
Item per Mustelam tricesimoquarto E ·
Item per vaporem Quinquagesimo N

Homo deo alludit lingua collaudando et in morte inuocando ·
Secundo X

Homo non compaciens proximo et cristo · comprobatur insen
satior omni cratura · iij A a

Homo anteq̃ humiliatur concitatur in cursibus suggestionum
malorum · vij · C ante finem

Homo retipit a coniunctis mores · vij · H ·

Homo pius et misericors consequitur vitam eternam · ibid̃ i fi

Homo a deo defluxisse ostenditur et reduci in deum comproba
tur · x · A circa finem ·

Homo solus · sine alicuius sancti interuentione difficulter in aõ
re dei accenditur · x · Q

Homo prosperitatis tempore securus habitat · sed tempe mor-
tis in profundum dimergetur · xij A circa finem

Homo lesus igne mundani amoris ⁊ debet se conuertere ad ig-
nem ⁊c · xiij · D ·

Homo volens accendi in amore celesti · neccesse habet vt infu-
gidetur in exteriori ⁊ce · xiij E

Homo in statu vite meritorie pastitur gracia celesti · Ibidem
O ante medium

Homo effugit laqueos dyaboli · et tormenta inferni contempta
voluptate seculi ibidem in fine

Homo fecundus efficitur · si sui cognitione perforatur xiij · R

Homo licet agilitate sit rotatus. adeo tamen tardus efficitur in amore vt &c· ·xiiij K in fine

Homo quantum est de se velox est ad mundana tardus ad eterna ·xxij K

Homo ex luto et cinere factus est et in lutum finaliter resoluendus ·xxij O

Homo ignitus igne praue concupiscende, non producit sonum laudis diuine ·xxv B circa finem

Homo defluit ad valles mortis et miserie &c ·xxv D circa fi·

Homo in medio etatis penitere debet &c· ibidem E

Homo inuemens merita sua a demonibus cõculcata debet emtere eiulatus &c xxviij K

Homo debet esse purus et mundus corde et tribulationis tempore ad cor redire ·xxix B

Homo tempore timoris. humiliter confugiat ad consciencias cordis sui xxxiiij E

Homo dyabolum volens imitare · mundat se prius castitate · ·Ibidem in fine

Homo humilis spiritualiter sursum ascendit xxxv K in fi

Homo sine dilectione proximi in dei amore ardere non potest &c ibidem in fine

Homo semper defluit ad yma penalitatis et miserie &c·l· E a circa finem

Homo in aquas voluptatis cadens tres relinquit effectus miserabiles lv L a circa finez

Hominis propium est defluere in mortem· vix vero versus celum· insi a custo trahatur xiiij G

Homm onusta felicitate mundana· necesse est in fine humiliari ·xxiij· E

Hominem de virtute in virtutẽ euntem· non inhabitant demones· sed accidiosos ·xiiij L

Homines auium more currere debent bonis operibus. preuemendo mortem ·iij· O a

Homines non intuentes xp̃i passionem excecantur · ibidem

Homines bom malis associati corrumpuntur ·iiij· K

Homines viuentes in anima· spiritualiter viuunt &c· · v K

Homines soli sunt susceptiui gracie celestis· vij S a circa finem

Homines in periculis confugere debent ad mariam ·vij· Y a
Hoīes viciosi et malignarū suggestionum sunt corrupti vij Kb
Homines accidiosi et caducis adherentes·in lapides vertuntur obdurationis ·x·Ca
Hoīes in morte ad sanctos clamant orationibus deuotis x Ha
Homines caritate inflammati tremunt ad contactum diuine visitationis ·x·M a circa finem·
Homines debent opera sua a terrenis appetitibus elongare·ꝛce· ·xiij· Q
Homines peccatores·naturaliter in vicys delectantur·xxiij E
Hoīes magis ꝑiclitantur in statu securitatis q̄ timoris xxv· J
Homines alti statu steriles sunt ·xxxvi E
Homines miti debent ad originem salutis eterne ·xxxvij C
Homines mortui spiritualit̄ in ꝯfessione reuiuiscunt xxxvij Oa
Homines appetere debent iugiter dulcorem celestis beatitudinis ·xlij· X
Homines per peccatum semimortui·restituuntur vite priori· si immersi fuerint·di·a· ·xlix K g
Homines in fructu vite celestis quatuor modis redduntur fertiles· ·liiij C
Hominum duo genera·largos et parcos ·viij B·
Humilitas ·lx per totum ꝛ lxxv H per totum
Humilitas est causa omnis audacie·bona agendi et supplicia sustinendi ·lij· A
Humilitas iram dei mitigat ·vij· B
Humilitas maxime expedit peccatoribus ·vij L a in medio
Humilitas causatur ex cognitione proprie vilitatis ·x·La
Humilitas sola mentis nostre receptiua est amoris et felicitatis eterne ·xlviij D in fine
Humilitas proprie debetur studentibus in diuina cognitione· prudentibus·ꝛce· ·li·E circa finem
Humilis cordis operatio ·iij· J
Humilis · morte preoccupatus·exultabit imperpetuuꝫ·vi· D
Humilis est humidus rore celestis gracie·et frigidus refrigerio consolationis·ꝛce· ·xxxv·A ꝛ ·lx·A in medio
Humilis sursum ascendit spiritualiter ·ꝛce·lx·A in fine et C
Humili xp̄us odor patris diffusius se elargitur q̄ superbo ij L
Humilem et penitentem dyabolus non aggreditur ·xxix· A·

Homines fertiles sunt et fecundi gracia celesti: xiij: S.
Humiles licet interdum concupiscant vanam gloriam tamē abi
ciunt lxxiiij B in medio
Humilibus ihesus dulcescit et sapit ·ij· J
Humilibus et penitētibz fructuosa est passio xp̄i iij· Q
Iehennale diluuiū tria efficiūt :xvi: B in fine
Ignis spiritussancti extingwit igne amoris illiciti: v: N
Ignis deitatis vt perfectus essz decuit tres personas in
vnum concurrere :vi. H in fine
Ignem amoris elicit passio xp̄i de mente humana :iij: C
Ignem celesti nil fortius scindit acuciusq; penetrat mentem secū
do· O.
Ignorancia cordis nostri sextupliciter emendatur septuagesimo
secundo: E· circa finem
Ignorancia et cecitas peccatoris mortē inferūt sempiternā. Ibi
dem in fine
Ignorancia humana a demonibz superducta vesanum reddit ho-
minem: lxxiij· E
Ira: lxxv: D: p totum
Ira dei per niuem designatur decimo: C a circa finem
Ira dei tripliciter extinguitur xxxvij· B b
Ira dei non cadit super contritos et confessos ꝛc̄· ibidem in fine
Iram dei mitigat humilitas: septimo· B
Irascitur quis post factam correctionem et accenditur flamma
vindicte· septuagesimo tercio: J
Irradiante xp̄o menti humane· viret: floret, et germinat secun-
do· E a
Incarnatus est solum filius medium trinitatis sexto· J:
Inclinauit se nobis xp̄us quatuor modis tercio· H a
Inebriatōem in diuino amore quatuor secuntur xlix· P e
Infirmi spiritualiter triplex cognicio vite aut mortis quadrage
simonono· Z o
Infirmātes raro· cito miserabili morte cum minus sperant mo-
rientur tricesimoseptimo: M
Infernus in centro terre esse estimatur lv· N in principio
Ingenij ineptitudo ꝓuenit ex cecitate cordis nostri xxxvi: B
Ingratitudine nostra: xp̄m pati facimus ꝛ infirmari· iij· C a
Impedimentū hominis ꝙ non cōfitet signum est mortis· xxxvij· R
Impenitens dum viuit nullum gressum humano nomine dignuz
facit ꝛc̄; ·vicesimoquinto· C

Inmundus homo est cibus: canis infernalis xxxvij. O a
Insensatus cõ ꝓbatur: qui non cõpatitur ꝓximo ⁊ xp̃o: iij A a
Instinctus spiritussancti perfectus facit salire ad requiem. Quinto Z in medio
Intellectus anime lxvi J ante finem
Inuidia .lxxv E per totum
Inuocacio sanctoꝝ debet esse perseuerans x. M
Jubilus: lxi per totum et vbi gaudium et leticia
ubilus mentis quatuor relinquio effectus: lxi. E circa finem
ubilus mentis totam vt ita dicam trinitatez ad suam trahit regionem: ibidem G
Jubilus mentis internus. cetera dona anime p̃cellit in tribus: ibidem J circa finẽ
Ibilus mentis: cor humanum mundificat omnesq̧ virtutes anime ⁊c. ibidem O in principio
Nunquam est sine exultatõne. sancta opacione. ⁊c: ibidem in medio et in fine. nota plura:
Vitam perditam et amissam repat in statum pristinũ lxi P circa finem
Nunq̃ menti aduenit sine lumine causatiuo xp̃o: ibidem Y
Jubilum mentis dulcissima sompnia in xp̃o secuntur. lxi O post principiũ
Jubilum mentis nostre impediunt h̃ ⁊c: ibidem T
Jubilacio mentis apperit mentem. vt suscipiat influxum celestem lxi A circa finem
Jubilacionis tempore sancti viri totam celestem curiam illuminant ⁊c: ibidem C
Jubilacionis tempore. cogitatõnes nostre in deum videntur eleuari: ibidem N circa finem
Jubilacionis diuersa operacio, scd̃m diuersitatẽ iubilancium. ibidem P in fine
Jubilacionem in effabilem sancti trãsmittunt nature naturanti: xli A in fine
Jubilandi actus vigoratur in nobis per duo: ibidem B
Juuenes deum amant et amantur :xiij: P
Juuenes facili⁹ senibz sanari p̃nt a peccatis: xxxvij. J a circa fi:
Juuentus altos honoris conscendit gradus xiiij A

Judicio dei cõsiderato: obstinantur homines ob multitudinẽ peccatorum: xxxvi: R

Labiorum deuota complicacio in laude ihesu allicit: &c. secundo: R.

Lacume dulcissime puenit ex visitatõe diuina quadragesimosecundo; D: in fine

Laqueum dyaboli et tormenta inferni effugimus contemptu voluptatum seculi tredecimo. O: in fine

Largitas. lxxv: R per totum et vbi elemosina

Laus diuina nõ peragitur in statu peccati et ignorancie secundo G a

Laus ihesu in secreto cordis delectat patrem celestem secundo. D a

Laudis ihesu memorie sex effectus secundo: C a:

Laudare debemus dominum ob multitudinem sanctorum. decimo R: in fine:

Leo hominem significat sexto. D.

Ledit magis offendens dignitatem quam quantamcũq; maiestatem sexto: C

Lesionem corporis et mentis tua sedare debent. Decimo: V

Leuia faciunt nobis suplicia quatuor: Tercio. J a

Leues fiunt homines spiritualiter abati ad omnia sustinenda Quarto: G: et quinto. R

Letitia vbi alacritas

Lingue vsum perdunt peccatores dum laudandi et se accusandi in confessione. tucesimoseptimo: O.

Liquor celestis gracie in cordibus celico amore inflammatis dulcescit: quadragesimosecundo: D:

Locus sanctus quatuor felices perficit effectus. sexagesimosecundo; D:

Lodo mentis consistit in amaritudine confessionis. satisfactione &c. Tucesimoseptimo. D a

Luxuria Septuagesimo Quinto. B. per totum

Luxuriosi designant per serpentes et ranas: v: O post medium

Luxuriosi corde et ore amittunt gratiam celestem .xxxiiij. P

Luxuriosi male cõtemplantur celestia: Tucesimooctauo. E

Lux amoris corporalis. tenebra est: respectu amoris celestis:

Quadragesimonono. O b

Lux diuini amoris copiosior semper est circa humiles et pios: quadragesimonono. A c: et. D d

Lux fruitionis beate per xpm effluit in regionem celestium: Cerdo: A

Lumen diuini amoris obumbratur lumine amoris illicit Quadragesimonono G d

Lumen dicitur esse spiritussanctus octo de causis v: G

Lumen celestis gracie: non nisi per manum transfunditur. septimo B in fine

Lumen diuine gracie lucet ipsi anime eternaliter sine fine Decimosecundo D

Luminis celestis gracie et affluencie mundane differencia; Ibidem in fine

Magnus in hoc seculo depressus est in oculis dei: Sedquagesimoquarto Y in fine

Magneti cōparatur filius dei: .ij G

Mali opinantur bona huius mundi esse motus beatitudinis vere .iv. B c

Manet nil homini post hanc vitam eterne substancie xxxiiij A

Mane adolescencium significat Secundo D

Manu misericordie in homine abiecta signum est fugorus in dei caritate .viij A in fine:

Manna. Septimo per totum

Manna designatur per auroram Septimo E b

Item per austrum Septimo J b

Item per auem Septimo B b Item per celum ibidem D

Item per fauum mellis ibidem R b

Item per florem .vij D b

Item per galaxiam ibidem O b

Item per lunam ibidem L b Per lignum Septimo A

Item per lumen ibidem D a Item per nebulam .vij B

Per nubem: vij D a et R a: Per naum .vij A b

Per oleum .vij D b

Per pinguem liquorem ibidem D Per dulcem

liquorem ibidem: D b: Item per rorem. vij A a. Item per speculum: vij G a
Item per solem Ibidem F b Item per stellam vij. Q: Item per tonitruū vij M b
Item per terram ibidem D a Item per ventum orientalem. vij C. Item per vmbram vij. F a: Item per Malleū. i. Z. Item per montem; turrim et lapidem. i. A:
Maria audiendo hoc verbum aue genuit xp̄m. i. J
Maria more celi est mediatrix inter deum et hominem: i: Q
Item auxiliatur tribulatis. vij. R.
Aduenente sua gracia reuiuiscunt mortua p peccatū ꝛc. vij Z a
Aduenit nūq̄ menti sine lumine cognitōnis diuine ꝛc. vij F b
Appinquāte ea terra cordis nostri apitur: vij J b
Conseruat fortius a malis: inter omnes ciues celicos. vij. Q: in fine:
Cuncta gracie et cognitōnis transfundit et donat: vij: S in fine
Causa est omnis motus anime et bone opatōnis: vij: D:
Confert sibi deuotis in hoc mundo omnem celestem virtutem. vij. Y
Custodit ꝓtegit ꝛc; omni hora et momento et succurrit mundo sua pietate vij Z
Consolacione refrigerat estuantem: vij: F a
Confortat hominem in valore mentis et virtute: Ibidem
Cuncta nostra vota representat oculis diuinis. vij. O a
Continet in se omnem ignem caritatis diuine: vij D a circa finem
Continet in se omēs fontes gracie celestis ꝛ dulcoris: Septimo. Y a:
Cordi frigido in amore se non vnit: sed feruido in dei dilectione: Septimo D b.
Claudit meatus sensuum nostrorum: ne illicitum attrahant: Septimo. R b:
Descendens in cor hominis sua pietate serenitatem efficit ꝛc. Septimo. B a:
Declinat ad castos ꝛ humiles. Septimo E a in fine

Dominium habet. sup omnes huius mundi afflictiones Septimo L b in fine
Distribuit ignem celestis consolacionis. totum in hunc mundum Septimo N b
Ductrix est naufragancium in hoc mundo. Septimo O b
Elongari quanto magis estimatur ab homine tanto magis lucere comprobatur. septimo S in medio
Est origo et fons celestis dulcoris et amoris. vij B a
Elicit de terra cordis nostri flores &c. perpetue salutis vij M a
Est principium et origo felicitatis eterne. vij O a in fine.
Elongata a corde nostro. sicitatem infert celestis dulcoris Septimo E b in fine.
Elicit de corde hominis flammam dei dilectionis Septimo D b circa finem.
Secundat hominem magis suo interuentu intrinsecus quam extrinsecus Septimo R in fine.
Couet ignem amoris. sua consolatõne &c. vij D
Figurã representat in mente homĩs tocius felicitatis vij T a
Fugat demonia ad sempiterna inferni suplicia. vij M b in fine.
Graciam confert deuotis mentibus. in mundis cordibus auxiliuz subtrahit vij X a in fine.
Gustu deuocionis assumpta humorem gracie elicit de medulla mẽtis. Septimo D b in fine
Gracia sua in corde hominis exurgente. anime virtutes deo iubilant Septimo E b
Hominem ad celestia eleuat et suo filio repñtat. vij C a
Iram contra nos ferendam aut latam obumbrat vij B
Ignem diuini amoris cordibus influit humanis vij X
Ipsa aduenientе. aduenit et xp̃us Septimo I a in fine
Ignem diuine consolacionis in nobis generat & amoris perpetui vij N a in fine
Intercedit ad filium pro sibi deuotis vij R a
In mente hominis concepta non auxiliatur sua gracia nisi deuotis precibus poliatur Ibidem
Ignem diuini amoris accendit in corde sibi seruientis vij T a.
Intuenti deforis plena est amenitatis sed amplectanti &c. Septimo O a in fine.
Inuocata si fuerit se continere nõ poterit quin tribuat rorez gracie Septimo X a circa finem
Interpellat p nobis erecto capite ad soliũ sue plis. vij B b in fi.

Iram placat veri solis iustitie · vij · L b
Interueniente ꝑ peccatore · serenitatem efficit felicitatis superne vij · O b in fine
Lucet minime in peccatore quantum ad lumen gracie · Septimo T · in fine
Ledit mentis oculos malorum · sed bonoꝝ eternaliter delectat · Septimo P a ·
Lucet in tenebris demones fugando ꝛc · vij · S a in medio
Lucet celesti gracia eciam nobis inuitis · vij Q a in fine
Ligwam replet liquore celestis gracie · vij · Q b
Mentem nostram illuminat · vij · C a
Magis lucet castis et humilibus quam mũdanis · vij · L a in fine
Menti humane aduenienis · lacrimã efficit cõtricionis ꝛc · vij Q a
Mater xp̃i qualit̃ facta sit · vij Q b circa finẽ
Non lucet sua gracia lumine carnali ꝓhibente · vij · M a
Nutrit mentem nostram vij Q b ꝛ D b circa finẽ
Occultatur in die mundane felicitatis ꝛc · vij · T
Oracionem elicit deuotam aduentu suo ad contemplatiuum ꝛc · Septimo A a circa finem ·
Occidit dyabolum vij · T a
Oculos pietatis et misericordie dirigit ad humiles non elatos · Septimo B b
Obdurari non poterit ad instanciam peccatoris · vij D b
Pluuiam gracie celestis efficit et serenitatem vite spũalis · vij B
Pietate sua licet adhereat menti · non tamen sentitur · nisi ꝛc · vij · D in fine
Pietatis sue nullam ostendit efficaciam in igne cõcupiscencie · sed in humili ꝛc · vij Q
Preseruat totũ mundũ a casu et ruina vij D
Peccatori non lucet nisi a peccato cesset vij J a
Pietate sua humida est et fructificatiua · vij · D a in medio
Precibus nostris regitur flectitur et cogitur ad cuncta pietatis opera exercenda · vij A b in medio
Profundius immergitur menti sancte meditatõnis quam ad illicita ꝛc · Ibidem in fine
Precedit sua gracia ignem caritatis diuine · vij · M b circa finem

Qz faciat in actis contemplatiuis: tubulatis et afflictis: Septimo N b in fine

Receptaculum est anime iuste vij K in fine
Refugium est et consolacio vij K a
Repumt sua potestate fluctus mundane tubulatõis vij Y a
Superbis non lucet sua gracia Septimo D a
Suo lumine non penetrat corda obdurata in malicia vij N a
Suo dono magis lucet in penitente: contuto: puro &c: Septimo P a in fine
Succurrente ipsa: corda humana caritate ignescunt virtutes florescunt vij J b
Sitim mundane vanitatis extinguit &c: vij P b ante finem
Separatur a mente peccatoris &c: Ibidem in fine
Si non esset: xpus non tantum sua gracia hominibus luceret: Septimo R b in fine
Tubulaciones habuit: illesa tamen permansit a periculo vij Y
Trahit secum collegia angelorz et sanctorz ad adiuuandum hominem vij K in fine
Terret pnam infernalem vij D a
Vnitur peccatou: mediante lacrima deuocionis vij K
Visitat hominem magis tempore aduersitatis quam prosperitatis mundane vij C
Visum mentis nostre clarificat et wlnera sanat vij C a
Vnicatur super prauos vij E a
Velocior est ad adiuuandum cunctis sanctis vij D a in fine
Viuere et esse nostrum est perpetuum vij Q b
Naue actio in amministratõe sanguinis sui pro concepcione filij pmo P
Nauam xpus penetrauit sua incarnacione: sed natus sine corrupcione ipsius exiluit primo B et K
Nediana celestis inferenda est mediante dulcedine diuini amoris xlix C f
Nediana anime salubris est xpus primo Y
Nediatore custo mediante datur nobis beatitudo: cõtucio claustas &c: iij N
Nedium tumitatis filius incarnatus est Textо J

Meditacio passionis xp̄i omnē afflictionem sedat: · iij D
Item amaritudinem dulcessit omnis passionis corpalis: iij G a
Meditacio super maria facit nos rimari interiorem vultum · Septimo · A b ante finem
Memoria marie homines turbulentos claros facit: vij K b
Memoria passionis domini facit hominem tutum · iij C a et R a ·
Memorie passionis cristi quatuor effectus: Tercio D a
Memorie laudis ihesu · sex effectus · Secundo E a
Membra fideles significant Tercio D a
Mens humana passioni xp̄i intincta · flexiblis redditur ad omne bonum opus Tercio R a
Item multis instabilitatibꝫ mouetur :l; A a circa finem
Item cum de se dilectōnem emittit fecunditas sequitur vite eterne: Quadragesimonono: L
Item per ignem concupīe sua orbatur interna virtute: xli B a
Item in dei dilectione clarius accensa tantomagis caret fumo cupiditatis ꝛc: xli D in fine
Item cum flammā dilectōnis versus celum non dirigit suffocat̄ in lumine suo Ibidem
Mens deuota a xp̄o non inbibitur inquantum mens hominis ꝛc · Septimo P b circa finem
Mens peccatoris nusq̄ꝫ poterit esse tuta Ibidem
Mens spiritusancto inflammata: intus liquescit et exterius durescit ꝛc: Quinto G
Mens cibo amoris pasta · leuis redditur ad sustinendum omnia · ꝛc: xlix: J e
Mens diuino amore inflammata mollescit intus ꝛc: xlix G e
Item difficulter rumpitur a vite sancte ꝓposito Ibidem N c
Mens fetida et corrupta in aq̄ nō est son⁹ laudis d̄ine: xlix J c
Mens hominis instabilis vanitatiq̄ꝫ subiecta: nullam gignit ꝛc: Septimo A b circa finem
Mens penitens et contrita nutrit aīam: vij · P a circa finem
Mens pura obtenebratur fumo cupiditatis Ibidem
Mentis actinctio; quatuor virtutes efficit xv A
Mentis serenitas quatuor accidit modis xlix D

Menti humane xp̄us nūq̄ aduenit sine refrigerio et ꝓtectione · xxi · E in fine
Mentem humanam nil fortius penetrat igne celesti ij D
Mentem irrorare facit xp̄us secundo D a
Mentes humane virent florent et germinant xp̄o irradiante Secundo E a
Pallescunt tempore timoris et amoris diuini xlviij K
Item colligunt intra se aurum et gemmas perpetue glorie et honoris · xlvij D
Merita nostra cuiusmodi sunt dispositōnis xxiiij A circa finez
Meritoꝝ natura lxxij G circa finem
Mereri non valet homo in statu damptōis · xxxvij B a circa finem ·
Miracula non efficiunt sanctitatem perfectam · ꝫ ꝛc lxij B
Miseria vite presentis tria mala facit Secundo C
Misericordia vbi pietas
Misericordia per stillas significatur vij E Per rorem vij M
Misericordia d̄ina aduenit mēti in amore dei calida ꝛc vij M
Item tribulatis suam virtutem imprimit vij O
Item hominem lucere facit ꝓximo ꝑ misericordiā · ibidem in fine
Item magis accidit in nocte tribulatōnis · quam in die felicitatis Septimo G
Item elongatur a peccatoribus sed corde contritis suffragatur vij J ante et in fine
Item celitus non descendit nisi ex habundancia dei aut nostra operacione ꝛc vij M
Item defluit tripliciter in hunc mundum Ibidem
Misericordia hominis ad ꝓximum quatuor bona operat vij K
Non potest esse sine fructu perpetue felicitatis vij L
Misericordie diuine nemo expers est vij M
Misericordiam diuinam tria trahunt et astringunt xlix N o
Mollificantur corda humana Tercio R
Mores homo recipit a coniunctis vij D
Mors xp̄i non aspicitur in nocte peccati ꝫ in die virtutis iij A
Mors ꝓpria a peccatoribꝫ ignoratur xvi A

Mors spiritualis inducitur p admissionem peccati· xxi D in fine.
Mors per abyssum descubitur xxv E
Mors perpetua est culpe ꝑpetas xxxix B
Mors anime tupliciter accidit: Ibidem D
Mors summa; est a beatitudinis gloria excidere xlv D in fine
Mors peccatoribus e celo iusto dei iudicio euenit· lvi C circa finē
Mors ꝑpetua anime maxime accidit in dormicione peccati. lvi L
Mortus tempore debet homo declinare ad aquas penitencie vt se=
cure moriatur· xxviij E
Mortis memoria recedit a nobis tpe letitie· xxxvij L a circa finē
Mortis eterne signa sunt desidia et torpor. lxxiij C in fine
Mortis memoria tua fiat xxiij K
Mortis nostre in hora cogitanda est passio xpi: quia diluit pec=
cata &c· Tercio K a
Morte imminente: rubere debent oculi fletu &c: Tricesimoseptimo H a
Morte spuali tua contingunt· lvi C ante finem
Mori appetere debent homines vt ad beatitudinem valeant euola
re· lv B in fine
Mortuꝰ spualiter niger efficit in oculis dei xxxvij C b
Mortui spualit calefieri debent aquis gracie celestis vt &c: xiij K
Moritur in corde nostro xpus in salutem: Tercio Q a
Motus spus maligni de corde expellit passio xpi. iij L
Motus tempestuosos repumere debemus in adolescencia: xvi K
Motum spualē ad patriam quatuor accelebrant xv E
Mundani et excecati peccatis non assumunt in cor passionem cru
sti Tercio Y
Mundanis duo sunt insepabiliter vnita, xxiij K in fine:
Mundus exterius delectat· sed intus terret eternaliter· Ibidem
circa finem
Mundus non est sine periculo; Tricesimoquarto B
Mundus humane mentis oculum excecat· lvi M circa finem
Mundus in nichilum redigeret: si manu non succureret Septi=
mo K
Mundum a casu preseruat et ruina manu: Septimo D

Idem Cadit angelorum milicia viij: D:
Muneus et gracie celestis nil percipitur nisi mane gracia preue-
niente Septimo M b circa finem
Munus gracie celestis in se habet formam felicitatis eterne. Di-
cesimosecundo C ante medium
Munus celicū nō marcescet in hominibus ceteus sanctitate excel
lentes. ibidem
Munus celestis gracie clauorem flammaz efficit cautatis diume
.xxxiiij P
Mumcio virtutum necessaria est contra estū pue cōpie. lviij D
Mimu debemus cautela custodia t timore tc. lxviij B circa finē
Muti in confessione surdi sunt mente tc. xxxvij. D

NAtuitas xpi titulo pumo per totum
Natiuitas xpi significatur per ortum solis. pumo B
Per aurozam propter tremozem celestium et infernalium sublimitatum pumo D:
Natiuitas custi est viuificatiua. letificatiua et effectiua; .i. B
Nppatuit humilis et depressa .i. O et D
Quatuor celestia dona. donat anime deuote .i. K
Est omnium virtutum generatiua .i. Na
Bonis est vita et malis mors .i. Ca
In carne nō poest: nisi fuerit in mente per deuotōnem .i. R
Natiuitate sua xpus pbatur effundere aquas gracie .i. O
Nasci in nobis xpm per graciam necesse est: pumo L et N
Nascitur in nobis xpus per collacōnem gracie si peccatum abest
malicie: pumo R
Natus est xpus fugitatis et tribulatōnis tempore: pumo G
Natus est xpus sicut vermis eligno; pumo D
Sicut cappatus herba poducitur pumo R
Natus xpus mortuus est in cordibus nostris ꝙ viuificatur tc:
pumo G
Natura humana diuinam eclipsauit in natiuitate: pumo M
Natura diuina: cordi puro cōiungitur per graciam inseparabilit:
.lxi N circa medium
Nitor amenitatis celestis allicit oculū mentis nostre tc: xxxiiij R

Nobilitatis p̄rincipium dicunt antiqui esse amicitiam: Sexto N ante finem

Nomen ihesus: ij. per totum et de ihesu quere circa literam: V

Numerus t̄narius trinitatem significat vi. A

Nutrimento corporali spirituale nutrimentum assimilat: iiij. C

Nutriri volens corpore xp̄i. celesti nutrimento oportet conformari Ibidem

OBuiacio hominis et alicuius sancti quam vtilis. x. R

Obstinacio peccatoris in peccatis: xxxvij C c

Obstinati vt lapides. redduntur homines accidiosi: ꝛc. Decimo: C a

Obstinantur homine in peccatis cosideratōne vindicte diuine ꝛc. Tricesimosexto. R

Oculus mentis nostre in caritate dei tripliciter accenditur. Tricesimoseptimo. V a

Oculus mentis corrumpitur quatuor modis: xlix. N f

Oculus mentis contactum corporalis amoris: sine sui corruptōne sustinere ꝛc: Septimo P a

Oculi humilium. lympidius celestia contemplantur. Septimo. Q a circa finem

Oculo comp̄atur xp̄us. ꝓpter virtutem ꝓfunditatis. iij. S

Occurrere debemus ad passionem xp̄i fletibus exemplo brutoꝝ Tercio. B a

Odium naturale debet esse inter hominem et dyabolum. xv: B et Vicesimooctauo: C.

Odor patris est xp̄us secūdo. L.

Odor vinee cristi passionem significat: Tercio. Q.

Oleum deuocionis sanat dolorem penalitatis eterne. Tercio / M

Opera misericordie vbi elemosina

Opera nostra bono sunt causa cognoscendi deum. Nono: J circa finem:

Opera nostra debemus a terrenis appetitibus elongare: ꝛc. Tredecimo: Q

Opera adolescencie sunt distorta ad celeste regnum construendum Sedecimo. E

Opera nostra alta et superba. pallescunt morte perpetua. Quadragesimonono / J

Operacio nostra celestibus ãpta et terrenis implicata· Septimo: N circa finem
Operare non vales bona presenio· leuet saltem etcetera: Dicesimooctauo: C
Oracio vna perseuerans, obtinet quod poscit: vij O a
Oracio non est obtentiua nisi dirigatur spiritualiter gracia marie Septimo F b circa finem
Oracio nostra omnium sanctoꝝ est collectio :ix F
Oracio peccatoris est amara sed virtuosi dulcissima in auribus saluatoris Dicesimotercio· P
Oracionis natura ·xlviij· M
Oracione deuota mortuus cristus resuscitatur in nobis: i· G
Oraciones designantur per voces corporales ꝓpt̃ quatuor· iij D
Oraciones nostre quatuor modis in auribus diuinis tenduntur Ibidem
Oraciones sanctis directe efficiuntur valide ante solium creatoris Decimo· N
Oraciones fidelium vmbram efficiunt protectionis diuine: &c: Decimo· F a in medio
Oraciones nostre sanctis porrecte sentenciam liquefaciunt diuinam: Ibidem in fine
Oraciones virtuosoruꝫ adulescentuloꝝ preualent in auribus cõditoris Sedecimo: G;
Oraciones tempore cõfessionis melius audiuntur in auribus dei. Tricesimoseptimo· P a
Oraciones in cordibus humilitate ornatis magis resonant in ore saluatoris; li: A ante finem
Oraciones tempore tribulatõnis et penitencie citius exaudiuntur Ibidem in fine
Oracionẽs multe simul iuncte magis audiuntur in auribus dei. Quinquagesimo primo C· et M
Ordinacio diuine iusticie ·lxxiiij· Y circa finem
Ore cordis loto per aquam puritatis: mox ihus deuote anime apparebit Secundo M
Ora sua claudunt peccatores ne confiteantur :xxxvij: G c
Paciencia: ·lxxv L per totum
Pacificati et concordes caritate· lv; B circa finem
Panis verbi celestis aggressuꝫ dyaboli ĩpedit: xxix D

Parentum amissio ·xxiiij D in fine
Passio custi ·iij· per totum
Passio xpi nō cernitur in nocte peccati· sed in die virtutis· iij F
Item purgat corda humana & attraxit ea feliciter Ibidem
De mente humana elicit ignem amoris ·iij C
Dulcis est et suauis homis ꝙ amara peccatoribus ·iij· E
Per gratitudinis memoriam restauratur ·iij G
Vehementer mtenta· omnem sedat afflictionem ibidem I
Pellit motus spūs maligni ex corde ·iij L
Vehemendor fuit omni pena et quare iij P
Habet sex efficacias et virtutes ·iij Q
Virtuosior est humilibus quam superbis Ibidem
Quatuor spiritualiter efficit in mente hominis· Tercio C
In hūili mente habitat dilectione ꝙ extra hūiles migrat· iij D a
In morte est recolenda: quia peccata diluit· ibidem K a
Mollificat corda obstinata Ibidem
Bonis est causa vite et malis causa mortis Tercio D a
Ingratis et cupidis fetorem efficit suplicij eterni ·iij C a
Passionis xpi meditacio xpm facit liquefieri & distillari gracia in mentē humanam· Tercio B
Passionis xpi deuota ymaginacio facit hominem cōpati· ibidem O
Passionis xpi memoria facit hominem tutum· iij C a et K a
Passionis xpi et vulnerū· maior virtus relinquitur in mente calida amore Tercio N a
Passionem xpi non assumunt mūdani et peccatores ·iij Y
Passione xpi in mente hominis vigente nullus perapitur doloris ad extra Ibidem K
Passo xpo subsecuta est pluuia miserecordie & consolacionis eterne Tercio L a
Pati facimus xpm in gratitudine nostra Tercio C a
Pater celestis per aquilam significatur xiiij C
Patus celestis reuocacio· & ad nos sue pietatis applicacio· ibidē
Patrem celestem delectat laus secreti cordis Secundo D a

Patria celestis ꝯtinet in se lõgeuitatẽ diuꝛnitatẽ saĩtatẽ · xiiij / G
Patria celestis · spiritussancti gracia demonstratur: v R
Patrie celestis lux defluit per xp̃m in regionem celestium : iij A
Pax reddita est hominibus in necessitate xp̃i · · i · M
Peccator octo modis sanatur diuinitus ; Septuagesimosecundo
D circa finem et: xlix: A f
Peccator vnitur cum maria mediante lacrima deuocionis Septimo A
Peccator moriens amarissime plorat. xxix C ;
Peccator dum semel aut ter celestem predam non capit · mox d̃sistit ꝛc: xxix: C
Peccator quando cõfidenter confessus fuerit indicium est salutis eterne Tricesimoseptimo: B in fine
Peccator lesus a dyabolo: confessione studeat exurgere peccatuꝫ ecetera Ibidem: D
Peccator figurã in se tenet luti et tristicie sempiterne Ibidem: E a
Peccator caret deuocione · vergit ad mortem · declinat ad cruciatus ꝛc · Ibidem · Z a
Peccator morbum peccati per confessionem eiciens · viuet ꝛc: Tricesimoseptimo · M b
Peccator non sanatur nisi integram fecerit confessionem: Ibidem P b
Peccator vt integre curetur: necesse habet se subicere totaliter cõfessori Ibidem A c
Peccator quomodo a vita celesti degenerare dicatur: L b
Peccator ideo alcius extollitur in mundanis: vt periculosius cadat Ibidem in fine
Peccator quãtumcũq; malus / interdum tamẽ conatur aspicere lumen felicitatis Quinquagesimoquinto / Y a
Peccator a sompno quadrupliciter potest excitari · lvi · R
Peccatoris dies breues sunt: sed noctes pene longe et ꝑpetue · Vicesimoquinto ; G
Peccatori quator obsistunt · Quinquagesimoprimo C in medio
Peccatores ꝑ tria fecundantur: Decimo · R
Peccatores sanctis conplantati · efficiunt̃ fertiles in bono Ibideꝫ
Peccatores sanctis adherentes ipsi in sanctos ꝑmutantur. Decimo / G a in fine

Peccatores perdunt vsum lingue deum laudandi: et se accusandi confessione Tricesimoseptimo O
Peccatores aquis confessionis immersi viuaces fiunt ibidem in fi:
Peccatores semimortui dicuntur. Tricesimoseptimo D a
Pecatores arrogantes contemplantur iugiter affectus suarum operacionum Tricesimooctauo M
Peccatores in gloria hic sedentes debent contemplari vilitatem proprie malicie Quinquagesimo K
Peccatores nō audiunt iacētes in peccato Quinq̄gesimoprimo B
Peccatores hic elabūtur e manibus ꝓtectionis diuine ob immanitatem sui sceleris lxxiiij. R
Peccatores fetidi sunt et execrabiles in oculis omnipotentis dei xxiiij D
Peccatorum perpetracio ante cōmunionem quarto A
Peccatorum ꝓprium est in adolescencia quiescere a bono opere: ꝛc. Sedecimo D
Peccatorum eiectio per confessionem sanitatem infert anime et longeuitatem vite Tricesimoseptimo S
Peccatum vbi culpa.
Peccatum significat per tonitruū eo ꝙ occidit: primo D
Item per gladium Decimoquarto B
Peccatum eradicari oꝑtet per contricionem primo R
Peccatum cōmissum in festo aliquo sanctoꝝ ꝑiculosuz est. x T
Peccatum mediat inter xp̄m et nos vij Ia circa finem
Peccatum nullum transit absq; vindicta diuina. x Ca circa finez
Peccatum generat voluptatem: vanitatem. et eternam penalitatem Tredecimo S circa finem
Peccatum iteratum magis ferit ꝛc. Decimoquarto B
Peccatū conmissum latitat in cordibz peccatoꝝ: xvi A circa fi.
Peccatum lapsum in animā mortem efficit sempiternam. xxi. J
Peccatum veneno suo mentem nostram penetrat sine fine crucians: Vicesimoquinto E circa finem
Peccatum expirare debent homines, per confessionis remedium Tricesimoseptimo C
Peccatum ab homine spiritualiter mortuo. nec aduertitur nec videtur ibidem T circa finem
Peccatū totū emanere debet ad p̄ñciam cōfessoris. ibidem in fine

Peccatum omnes virtes destruit &c. Ibidem. V;
Peccatum hic bibitum dulce estimatur: sed tempore mortis amarissimum sentietur Quadragesimosecundo: P:
Peccati status: est laude diuina indignus secundo G a
Peccati aduentus supra rationem hominis & consensum et ceteta :xxi. J in fine
Peccata abhorreze debet omnis homo xxxvij. C b
Peccata per reddiuationem renata: delectabiliora de cetero erũt Ibidem in fine
Peccatis onustis nil melius nisi ferte pnitentie grauedinem. Quincesimo Septimo. C a in fine
Peccant homines ad aspectum peccatoz pnmorum: notatur in sompno. Septuagesimotercio: B;
Pena xpi excellit omnes penas. Tercio. P
Penitẽcia amara xpm anime albescere facit gracia/ Secũdo C a
Penitencia abluit peccatum. Decimo L a
Penitencia tupliciter accidit. vij. J post medium.
Penitencia etiam sera tempore mortis: est anime sanatã. Quincesimo Septimo. K a in fine
Pemtencia reddit hominem abilem et aptum ad gradam celestez .xxxix: G in pncipio.
Penitencia aspeutas ignem diuine cautatis validius accendit. xxiij. N.
Penitencie tpate et discrete et conuerso effectꝰ Ibidem circa finez
Penitens vere debet pmũ emittere desiderium felicitatis / Decimosecundo. G in fine
Penitentem dyabolus nõ egredit. xxix G
Penitentes reuiuiscunt spiritualiter; xxiij. E in fine
Penitencium informacio xxxvij N b
Penitentibus displicere debent. pue vite opa. Ibidem: P
Perfectio tumitatis. tua esse pſupponit. .vi. B.
Perfectõis pncipium dicunt antiqui esse amicdiam. Sexto N ante finem
Peucula maxime accidunt hominibus in dei dilectione fugitis. Nono: C.
Peuclitantur magis homines in statu secũritatis quam timoris .xxv/ J
Consimile habetur. .lxviij. D

Perpetuitatē efficit sanctitas deuocionis vtus ⁊ vnitas ·: lxij C
Pestilencia spiritualis causatur ex igne praue concupiscencie ⁊c·
·: xxxiiij. E circa finez
Pietas vbi misericordia
Pietas diuina dupliciter innotescit. vi· K
Pietas per stillas significatur vij· E
Item celitus nō descendit nisi ex sua habundancia aut nostra ⁊c·
Ibidem
Item defluit tripliciter in hunc mundum ·: Ibidem
Pietatis retractio signum est mortis perpetue · Quinquagesi
moseptimo ·: B in fine
Pigrum hominem in via tua confortant ·xlix K f
Piscis xp̄m significat similitudinem oculoꝝ ·: iij D
Pluuia misericordie secuta est xp̄i passionem ·iij L a
Potencie anime interiores amplius recipiunt rorem gracie· v S
Potus celestis amarescit post sumptū cibum corporalem ·: Vicesi
motercio O
Dulcescit post cibum amare penitencie ·: xxxvij D b
Potus diuini amoris plura bona facit xlix B b
Predam celestem venantur abstinentes ·xi B
Premium celeste non attingitur nisi meritis virtuosis capiatur ·:
xxviij· B circa finem
Principes regni celestis volentes esse quit deceat ·: Tricesimo·
Octauo· J a
Promptos ad suplicia nos quatuor reddunt· ·: iij J a
Prudencia vbi sapiencia
Psalmodia vbi iubilus
Pudor et virtus corporalis florere cernitur in castis hominibus
·xxxiiij J in fine
Pugna debet esse inter hominem et dyabolum xxviij C
Pugnancium cum carne· mundo et dyabolo doctrina Sedeci·
mo D
Pugnaturis in stadio huius mundi tria sunt necessaria· Quadra
gesimonono M f
Puritas vbi castitas
Puritas hominis hominem exterius infrigidat et interius inflam
mat Quinto L

Puritas vite efficitur quatuor modis: lxi/ D circa medium

Qualitas bene ordinata vitam efficit spiritualem septuagesimoquarto. X/ circa finem.

Querere debet homo cōfessorem edoctuz in diuina sciencia xxxvij. G

Querit homo necessitatem suam in vallibus huius mundi sed necessitate &c: xxviij. D

Quies anime frequentari debet &c. lxx: A circa principium

Quies que fit in dommo mentem impinguat diuina pinguedine: &c: septuagesimosecundo: S in fine

Quiescentem a bonis operibus vermes immorantur infernales: quinquagesimonono. B. circa finem

Item profundius immerguntur aquis presentis miserie. ibidem in fine.

Quiescere debent homines in cristo qui est origo ominum bonorum vicesimoquinto: C.

Quiescit homo magis in meridie amoris et in nocte penitencie &c quadragesimonono: D d

Racio in nobis debet extinguere motus brutales &c: quinquagesimooctauo. C: circa finem

Racionem hominis vie aut mortis aut vite pertranseunt vicesimoprimo: J: circa finem

Recidiuantes eternaliter in anima excecantur .xxxvij: O b

Recidiuantes audaciores sunt ad peccandum .lij. E

Recidiuantes subito moriuntur .xxxvij: N. &: lxxij: K: in fine

Recognitōnem humilem in confessione debemus preponere &c: tricesimoseptimo: K: in fine

Recuperare volens amissam beatitudinem tria necesse habet facere quinquagesimoquinto. S.

Redempcio et consolacio stillant ex cristo passo .iij: E a

Refrigeria sempiterna. ex amaritudine penitencie merentur: vicesimotercio: D. circa finem

Refrigerium beatitudinis non capiunt cupidi et auari: quinquagesimotercio. E: in fine

Refugium hominum ad sanctos: Decimo. G

Refugium ad sanctos viros: facit interesse suauitatē celestē: tricesimosexto: A. in fine

Regio cordis nostri diuersimoda est: lxi. S.

Relacionis trinitatis multiplex respectus • vi Q
Renouatio et regeneratio hominum diuersimoda xxxvij Ca
Resistendam a carne mundo et demone sentiunt accidiosi decimo quarto H
Resistere peccato et dyabolo quatuor faciunt hommem • xv. C • in fine
Retrahere a peccato • nos ipa mors conatur tce • • xiiij I
Reuelatones diuine in sompno accidentes lxxij Q tcetera

SAluatonis finis est trinitas • sexto M in fi
Salus eterna non tribuitur carnalibus • vij H circa fi
Saluandi quo hic intelligunt • in futura vita in infinitu intelligent • lxvi I post medius
Sanatur peccator mistice octo modis xlix M lxxij O circa fi = nem
Sancto vno subuemente homine • concurrit in auxilio tota celes = stis conao • decimo C circa finem
Sancti signficantur per arbores vij E
Item per aurum et gemmas • x E
Item per piscatores decimo Z
Item per planetam celestem vij G
Item per Syderea • x M
Item per stellatam regionem x C
Item per ventos decimo L
Sancti agunt in nobis semper virtutem celestem si non mois posi ti fuerunt • decimo O
Item M casu mortis perpetue humanum genus pseruant x M
Attrahunt homnes in necessitate miraculose decimo I a in fi:
Compaciuntur tristicie et tribulationi nostre • viij S
Concipiuntur per deuotionem et nascuntur per dignam laudis execucionem • x • E
Consolationis ymbrem adducunt et refugerij superni x L
Confessi sunt trinitatem personarum in diuinis existere vi Q
Deficerant a nobis constantem deneracionem • x X
Ex tribulationibus deuenerunt ad gaudia eterna x L
Eleuant homines sua gracia de mari huius vite • x C a
Secundi facti sunt per ventum aduersitatis vij E
Flectuntur ad misericordiam et pietatem • ex nostra humilita = te decimo L a in fine

Gracia sua animabus omnium fidelium se intermistunt ·x· A
Grati facti sunt deo per tribulationes et afflictiones x K
Intercessione sua semper versantur circa terram vite nostre & a
mo L
Igne nostre deuotionis inflammati·efficiunt consolationez sem
piternam ·x· P m fine
Inclusi in corde nostro faciunt refugium &ce· ibidem E a
Interponuntur inter nos·et ignem ire diuine· & amo G a ante
finem
Inclinantur hominibus sua gracia sex modis x M a in fine
Maiorem efficaciam ostendunt·uno tempore et loco quam alio
& amo· E
Non participant de ade mundane vanitatis·nec terra cupidita=
tis &ce x P circa finem
Nascuntur per graciam in anima deuota x D
Oculo pietatis respiciunt cor humanum·nisi interposita sint vi=
cia ·x· V
Radicantur in corde ficco a vicijs &ce· ·x· J
Si non fuissent·in nichilum quoum vnusquisq; per peccatum de=
uenisset & amo N in fine
Suffragantur nobis suis pijs intercessionibus &ce · & amo B
Succurrunt solum in statu anxietatis et non prosperitatis ibiq;
in fine ·x· J a
Tribulationes sunt passi in hac vita ·x· N·
Virtutem totam vite perpetue · sibi deuotis influunt x L a
Voluptati sua gratia resistunt
Sanctorum nulli9 illustratur lumine beatitudinis·sine gracia ma
vij K a
ne
Sanctorum auxilium magis lucet in tenebra humilitatis q̄ felici
·viij O
tatis mundane
Sanctorum suffragia a ruina et casu conseruant corda sibi deuo
·x C in fine
ta
Sanctorum inuocatio debet esse perseuerans ·& amo M
Elicit ignem consolationis eterne ·x· B·
Sanctorum mutua obviatio ipsis hominibus x R
Inimicia irrecuperabilis x K
Sanctorum gesta peccatoribus conuenit audire x K a

Sanctorum quilibet alicui homini aut prouincie preponitur. vt a periculo conseruet .vij G
Sanctis mediantibus. nostre orationes magis intonant in auribus dei .x D
Gracia sua nobis non perflantibus. accidunt naufragia corporis et anime .x L in fine
Sanctis adiuuantibus. homo reparatur in viam salutis pristinam .xv C
Sanctitas .lxij per totum
Sanctitatis condicio et natura ibidem J
Sanctitatem perfectam attendimus penes celeste desiderium &ce. ibidem A circa finem
Sanctitatem perfectam non efficiunt miracula sed amoris igniculi ibidem B.
Sanitas .lxix per totū
Sanitas spiritualis anime confert leticiam sempiternam &cete. ibidem A
Sanitas spiritualis cognoscitur ex claritate vultus interni. ibidem B circa finem
Sanitas mentis et corporis sequitur abstinenciam .xi A
Sanitatis spiritualis natura .xlix. B in fine
Sapiencia lxiij per totum
Sapiencia mundana. corda infrigidat ni dei dilectione et cetera. .lxiij A ante finem
Stulticia est respectu sapiencie diuine ibidem. L
Item Sunt simul inimice Ibidem L
Item Corruptibilis est fallibilis et breuis Ibidem C a circa medium
Sapiencia carnis impedit actum sapiencie diuine ibidem in fine
Sapiencia diuina transcendit humanam et angelicam rationem. .lxiij. A circa finem
Item Est causa deum cognoscendi et in beata patria speculando ibidem B circa finem
Item in humilibus magis viget quam superbis. Ibidem C et D in fine.
Item Gignitur in nobis examinatione diuine dignitatis Ibidem N

Item viuificat cor ad vite eternitatem · purificat ad tc · ibidem
O arca finem
Item Confert gaudia infinita · et efficit perpetuitatem vite tce
ibidem Y
Sapiencia vera attribuitur primo deo deinde mentibus almis ·
ibidem R
Sapiencia vera soli casti digni sunt ·xxxiiij Y
Sapiencia dei et deus vnum sunt ·lxiij C a arca finē
Sapiencie mundane et diuine operationes insimul · lxiij A in fine
Sapiencie diuine quatuor attribuuntur ibid Ba
Sapiens dominatur astris lxiij J
Sapientis propriuum ibidem E
Sapientem ex tribus cognoscimus ibid G
Scientia vbi sapiencia
Securitas lxviij p totum
Securitas eterne beatitudinis causatur ex duodecim virtutibus
·lxij A in fine ·
Securitatem sortiuntur homines in terra humilitatis · et in aqua
penitencie ·lxviij B in fine ·
Securitatem pollicemur in hac vita triplici modo ibidem · C
Securus diu de vita periculosius morietur ibidem A
Sedulitas ·lxiiij per totuz
Sedulitas bonorum actuum quatuor efficit ibidē A
Semen spirituale . fundamentum summit ex infima parte humi-
litatis ·lxv A arca finem
Suauida deficcatum mistice non pullulat nec crescit · Ibidem in
fine
Quatuor modis venit ad mentes remotas a deo · ibidem C in
fine
Senectus periclitatur arca honoris gradus · in terra miserie de-
moquarto A
Senes inueterati in peccatis · deum abiciunt et abiciuntur trede-
cimo P
Sensus bona operaui non valens infirmatio xxviij C
Sensus humani tardi in laude diuina obstruuntur tce · decimo-
quarto D

Seperatio ·lxvi per totum
Seperatio quit sit ibidem L in fine·
Seperatio ab amico vel actu gaudioso valde nos cruciat ibidem D
Seperari non potest deus ab homine· absque hominis perpetua corruptione lxvi A in fien
Seperata anima a corpore per mortem apparebunt que latuerunt ibidem C
Separati a mundanis·dominantur cunctis mundi in sultacionibus ·lxvi. D circa finem
Serenitas sexagesimoseptimo per totum
Serenitas mentis. serenitatem indicat vite eterne ibidem·A
Serenitas quietis perpenditur ex puritate animi ·ibidem B
Serenitatem mentis et consciencie duo efficiunt ·lxvij G
Senerata mente·virtutes et potencie alcius extolluntur ibidem D
Sermone diuino correctus attrahere debet manus et pedes a pruis ꝛce· xxiij H
Silencium septuagesimoprimo per totum
Silencium anime conuenit sex generibus personarum Ibidem A in fine
Silencium laudis diuine procreat suggestiones prauitatis dyabolice ibidem·C
Silentem a laude diuina dyaboli hostiliter insecuntur ibidem G
Simplices offeruntur in templum glorie ·xxiiij L
Sitis diuini amoris·tria facit ·xlix D c
Solacia et consolationes querit homo post molestiam corporalem ·liiij. A in principio
Sollicitudinis aculeos habet homo in hac vita duodecimo A
Sompnus ·lxxij per totum
Sompnus misticus·quo in domino quiescitur·triplex Ibidem A circa finem
Sompnus in pena quatuor in anima facit effectus·ibidem B circa finem
Sompnus in peccatis octo relinquit effectus in anima Ibidem in fine

Compnus in peccatis periculosior est cum fit cum consensu · ibi dem R circa finem

Compnus est amicus celestium numinum et deorum ibidem N ante medium

Compnus eterne beatitudinis causatur a duodecim virtutibus· ibidem in fine

Bonus dulcis ihesu· attrahitur a devotis et gratis ij G

Copor lxxiij per totum

Copor quietis interne· si non assumitur in nocte penitentie dãp natio subsequitur anime ibidem K

Coporamur sub aduentu penalitatis· et corpus est signum mortis ibidem G in fine

Speculum cordis nostri dupliciter infigitur xlix· K e

Speculum passionis custi· effudit humorem celestis gracie· ter· cio C·

Speculo mundane felicitatis homo capitur et necatur deinoqꝫ to K

Spes nostra ad eternam beatitudinem dissipatur· dum mens de licijs inclinatur lv D

Spes in adolescentiam posita· apparebit vana .xvi E

Spes confracta cernitur dum mingitur aquis passionis ·iij K

Spe vtimur ad sustendandum et defendendum contra dyabolus

Ibidem .v. per totum et xviij per totum

Spiritussanctus .v·

Spiritussanctus dicitur esse lumen octo de causis ·v· G

Spiritussanctus compatur vite v G Item vmbre Ibidem .v D

Item Rori v J ꝛ G

Item Vento v M

Item flatui· ibidem L Item igni v V·

Solis radio v D post medium Item Circulo xlvij E

Item Digito v K

Spiritussanctus appetit interiora non exteriora v R

Augmentat in cordibus fidelium deuotionez et contritionẽ v L

Attrahit corda serpentina sua dulcedine

Agilitatem efficit· qua homo possit aduenire celo quinto M circa finem v N

Auersatur ficto et inimicatur peccato v D

Apit poros mentis nrẽ vt vapor oratõnis exalare valeat· v P

Augmentatur per graciam in corde hominis v Q ante finem
Cursum sue actionis facit in terra cordis nostri ·quinto V
Confortat ambulantes in via patrie celestis ⁊cetera quinto S
Consummit vicia carnis·et cuncta mala diminuit·quinto Q in fine
Donatur semper forma interiori et non exteriori specie actionis ·septuagesimoseptimo E
Exsiccat magis humores tribulationis quam sol cuiuscunq; fauoris mundane ·v T
Exardescit sincerius per graciam in corde humano v Q
Fertur illuc quo motus deuoti cordis direxerit pia fide·v·R
Infrigidat hominem exterius sed interius mentem accendit ibidem S
Immergitur difficulter aquis deliciarum v V
Mobilitatem efficit cunctorum bonorum operum ·v·M
Mouet cor hominis ad perfectionem virtutum ibidem in fine
Mollificat indurata ·v N
Motum rectitudinis in mente humana efficit ·v V
Non spirat in alta cordium superborum sed humiliuz quinto T
Non agit in mentem·nisi ad hoc mistice dispositam· quinto·P
Nunquam venit cum quiete et torpore·sed cum sedula actione· v Q
Non venit sine lumine cognitionis diuine ·ibidem in principio
Nō lucet sua gracia in sole felicitatis mundane ibidem post principium
Non tenetur in corde hominis·nisi diuersis virtutibus exercitetur ibidem ante finem
Opera nostra informat caritate v S in fine
Promptum facit hominem ad bona facienda ·v B·
Principium est ⁊ causa leuitatis mentis et corporis quinto M
Preseruat a putrefactione ⁊ corruptione mortis eterne · v P
Perfecte mentem possidens fumo caret tribulationis quinto Q ante finem
Retinetur in mente hominis humilis Ibidem circa finem
Sanat mentis elationem ⁊cetera v D
Saltus inspiracionis celestis facit ad humiles quinto V
Temperat inundacionem vanitatis·aquam aduersitatis· v·M
Terret sua virtute bestias infernales ·quinto R

Vitam spiritualem efficit in cordibus humanis v. M
Virtutem suam non dat superbis sed humilibus .v N
Spiritussancti gracia sentitur in continentibus et castis xlvij G
Demonstrat patriam celestem .v K
Hominem contemplari facit altitudinem deitatis .v. C
Maior est in abstinente q̃ in guloso v K
Salutem vite efficit. terram cordis fecundat ⁊ce v D
Spiritussancti donum. percipitur in frigore iubilationis et deuocionis ⁊ce. .lxi. D a
Spiritussancti aqua. omnes preter superbos humectari possunt. v C
Spiritussancti oleum manet super humiles et non superbos v G
Spiritussancti generatio mistica est in mari contritionis et penitencie v J
Spiritussancti gracia tripliciter extinguitur v N
Spiritussancti aduentum, quatuor impediunt v D post medium
Spiritusancto mediante, hos effectus efficimus sex. ⁊c xlix D a
Splendor deitatis non lucet nisi in humili .vi K
Splendor diuinitatis triplex .ibidem O
Status vite presentis lxx per totum
Status vite presentis declinans ad terrena. adducit perpetuam miseriam ibidem A
Eius finis nil aliud est quam pluuia tristicie et doloris ibidem C
Nil aliud est quam exercitatio vanitatis in mente hnmana. ibidem G
Eius natura est defluere in mortem et velociter terminari Ibidem J
Non permanet quia aut iam non est. aut quasi non est. ibidē K
Status dampnatorum homines in maiorem sui penalitatem attrahit lv N in medio
Item in se iestimabiliter cruciatur ibid̄ i fi
Statu innocencie. ipsa mens spiritualiter iubilare videtur lxi D in fine
Statu inferiori homines sursum feruntur ad celestia ⁊cetera tricesimoquinto C
Statum peccatorum sequi debet contritio et penitencia perfecta. .lxxij D

Suadetur hominibus confessio et penitencia iuuentutis tempore ·xxxvij J a in fine
Suauitas diuini amoris dupliciter inbibitur ab hominib9 xlviij J
Suauitas spiritussancti mundanis cordibus acerba estimatur · quinto K
Sublimitas status mundi · quit faciat lx B in fine
Suffocationem paciuntur quidam in presenti &c · eorum remedium tricesimoseptimo D
Suffocatur homo ex casu spirituali tricesimoquinto E
Suffragia et orationes homines fortius aggredi faciunt diabolum vicesimonono E
Suffragiorum sanctorum imploratio octauo K
Suggestiones diaboli de corde expellit passio christi tercio L
Superbia· lxxiiij per totum et lxxv K per totum
Superbia hominis casum habet annexum perpetue dampnationis lxxiiij K circa finem
Causa est mortis sempiterne ibidem D circa finem
Animarum generat pestem ·l.· N in fine·
Superbie tumorem sedat vinum compunctionis tercio M
Superbie saltum altum . tua faciunt ;lxxiiij B
Superbiam inferunt vniuersis quatuor lxxiiij K in fine
Superbiam debet homo deponere · consideratione sue miserie · ibidem D in fine
Superbus capite celum videtur posse attingere ibidem B in fi ·
Superbus morte preoccupatus flebit eternaliter ·sexto D
Superbi ab omni celesti munere sunt vacui ·l· J circa finem
Nudaciam peccatorum et inerciam mentis noicant ·l. G a
Elate caput erigunt hic · in morte autem inclinabunt in profundum infernum lxxiij Q circa finē
Subtrahunt se duplici causa a ceteris hominibus ibidem Q circa finem
Per aerem significantur quinto E
Expertes sunt omnis vite tricesimoquinto K circa finem & sexagesimo K circa principium
Item Steules iunt ·xiij B

Superborum condicio et natura ·lxxiiij C
Superbis·deus subtrahitur et humilibus sapit ·ij· J
Superbis·non datur virtus spiritussancti·sed humilibus v N
Superbinius sex de causis ·lxxiiij D
Supplicij eterni proprium xvi B in medio
Supplicia·quatuor nos sufferre faciunt ·iij J a
Surgens a peccatis·consequuntur plura bona septuagesimoter cio L in fine
Sursum vehi debemus toto desiderio ad beatitudinem·quinqua gesimoquinto J in fine·

Tactus deum delectantes conueniunt castis hominibus ·xxxiiij D
Temporalia neminem nutriunt, nisi auaros et luxurio sos ·xxxv· E
Tempore mundane affluencie·infirmiores sumus in dei cognitio ne ·xxij L in fine
In bonis infirmamur et sancti a nobis elongantur etcete· vice simosecundo R
Tempore prosperitatis homo arescit·sed aduersitate virescit v̄ tute celesti ·xxvi· B·
Tempore afflictōnis debet homo in contemplationem celestium se erigere ꝛce· ·xxxviij· D
Tempore gracie cuncta corda euigilant ab ignorancia ꝛcete · et clamant laude diuina, ꝛce· xlix A a
Tendere debet homo ad principium atque finem qui est xpristꝰ ·l· D circa finem·
Terrena estimant homines maiora quam sunt · lxxiiij N
Thezaurus celestis sex modis inuenitur · xlix E circa finem
Timor diuinus peccatum repellit ꝛc ·xiij S in fine
Timor domini est principium et causa tocius sapiencie diuine · ·lxiij B in fine
Timenti deum bene erit in extremis Ibidem ante finem
Timet homo non timenda·et timenda non timet · xv· C
Timere magis debemus appropinquante morte ꝛc. xxv J in fi
Timindus est homo solitarius in nocte·sed plures sunt audaces ·decimo C
Tranquillitas mentis amica est deo, et omnibus sanctis · lxxij N circa medium

Transeunt per manuam omnes fontes celestis gratie .vij D a ante medium
Transire nemo potest mundanum statum · sine periculo. .vicesimo secundo G ante finem
Transitoria respectu celestium numina estimantur &cete· .vicesimo primo D ante medium
Transmutantur inter se feliciter deꝰ et homo sex modis xlix Re
Tres personales virtutes eternaliter reperte &c .vi G
Tres persone apparent eternaliter· vnum misterium trinitatis existentes .vi K
Tribulatio mundi grauis est · terremis implicato &cete· .vij L b
Tribulatione quidam fecundantur in bono · quidam per impacientiam euelluntur .vij L
Tribulati subsistunt .vij N b circa finem
Trinitas .vi. per totum
Trinitas in diuinis est aperta .vi K
Nullo fine est terminata .ibidem
Est omnis creationis principium et finis saluationis ibidem in fi
Tres habet ineffabiles qualitates .vi C
Distincta est secundum personam · sed indiuisa secundum essentiam .vi E
Multiplicem relationis importat respectum ibidem Q
Trinitatis perfectio · consistit in vnitate essentie trium personarum .vi. B
Item Tria esse presupponit ibidem in fine
Trinitatis persone / nulla alia altior · nec inferior est credenda. vi D circa finem
Trinitatis extremitates et medium .vi J
Trinitatem offendens magis leuit · q̄ si quantamcunq; maiestatem offenderet .vi. C
Trinitatem credere necesse est ad beatitudinem adipiscendam. .vi. D
Tristia per predicatores explicantur / vt praui actus restringantur .xxiij K ante medium
Tutum reddit hominē passionis tristi memoria .iij. G a

VAm homines cicius appetunt gloriam mundanam . qumquagesimo M in fine
Vanitas mundi cognoscit tpe mortis . xxv J c fi.
Vanitate presentis vite . tument oculi mentis ⁊ cecucient . lxxiij L circa finem.
Venerationem constantem desiderant a nobis sancti . x . K
Verbum dei audiunt ceci spiritualiter sed non vident que salutis sunt xxxvi A ante finem
Verbum dei cadens in cor calidum dilectione dei et frigidum ⁊c, diuersa operatur . xli B
Verbum dei pro ridiculo et puerorum ludo carnales deducunt . li J in fine
Acute resonat in mundanis, sed mox terminatur torpore obliuionis Ibidem
Verbi dei auditu homines inbibunt graciam spiritussancti. v K
Verbi dei audicio demonstratur certissima in castis et pudicis . . xxxiiij A a
Verbi diuini vox non auditur ab immerso aquis deliciarum qn quagesimoprimo N
Veste sanctitatis et innocencie indutus ⁊ce . lxij C
Vigilancia mundana quos deceat . lxxij C circa finem
Videre deum lympide in patria . quit necesse sit vicesimoscdo M
Videtur deus lympidius post emissas lacrimas confessionis ⁊c tricesimoseptimo C
Vindicta sanctorum irrecupabilis nulla sanabilis medicina x K
Vindicta diuina considerata. obstinantur homines ⁊cete, xxxvi K et vbi ira dei
Vindicat cristus iniuriam sue matris vij E a
Virginitas vbi castitas.
Viri perfecti debent claudere oculos a terrenis . ⁊cetera xxiiij A
Viri sancti totam fabricam domus celestis sustentant . xxxvi A circa finem
Viri sancti per stellas significantur xlix A a
Virtus passionis xpristi et vulnerum . maior est in mente calida amore . tercio N
Virtutes nostre sunt causa videndi et cognoscendi deum . nono J circa finem

Virtutes anime deficiunt in peccatore xxxvij G
Visio beata cooperatur ad vitam eternalem vij O a circa finez
Visus mentis, nil foris mittit sui vigoris sed intus ꝛcete. tricesimosexto J
Visus beatorum et dampnatorum differencialis est .lv G c
Visum mentis quo deus cognoscitur. quatuor debilitant. xxxvi E ꝛ J
Visitatio celestis animam in presenti consolatur ꝛce. xlij H circa finem
Vita perpetua quatuor in se continet .xli D circa finem
Vita spiritualis vt in nobis conseruetur quatuor requirit xlix J b
Vita spiritualis consistit in celesti gracia et caritate diuina .l. D ante finem
Vita presens semper habet concomitantem pluuiam tribulationis .l. X post medium
Vita presens instabilis est et inquieta ꝛce .ibidem in fine
Vita presens tempore mortis intumescit inundatione pene ꝛcete lv A c ante finem
Vita presens profundatur in scelere tribus modis septuagesimosecundo T ante finem
Vita presens assummitur vt homo vitam perpetuam consequatur lxxiij H circa finez
Vita obliquata a veritate et iusticia. capax mortis demonstratur ꝛce .ibidem in fine
Vite presentis miseria. tria mala facit secundo C
Vite perpetue principia sunt. celestis gracia. amor diuinus ꝛce. xlix O f
Vite puritas. quatuor modis efficitur lxi D circa mediuz
Vitam presentem tria sequuntur .lxxij M circa finem
Viuere nemo potest celesti vigore sine deuotione anime quinq̄gesimoprimo H circa finem
Voces orationum nostrarum tenduntur quatuor modis in auribus dei .tercio D
Voces orationum velocius a deo audiuntur tempore contricionis .li G in fine
Voces castoꝝ ciciꝰ audiunt in auribꝰ diuinis xxxv J circa finē

Voluptas mundana · exterius videtur aurea intus argentea ꝛc
·xiij O circa finem·

Spūs per arborē significat̄ ·i· A Itē ꝑ austꝝ vij O b
Item ꝑ Candelā ·iij B ꝛ ix A Per aquilam ·l· B P
Magnetem· xxv B
Item Per Solem ·iij· A xxv A et G et ·xlix Z·
Item Per Vermen ·i· C
Item Per Saluiam eo ꝙ est odor patris primo E
Item Per pistem tercio D
Per auem habentem caudā serpentis et hoc ī sua ascensiōe ·i· E
Item Per oculum tercio C
Xpristus compatur aquile · eo ꝙ proprium reliquit regnum ·
et venatus est hominem perditum primo· C
Amicus noster est propter quatuor ·ij· B
Amarescit in crudo corde sed in deuoto dulcescit secundo Y ꝛ Z
Albescit gracia anime deuote · preuia contricione et penitencia se
cundo C a
Attrahit cuncta corda hominum sua gracia ·xxi· A
Attrahit · mediante lumine et calore sui amoris ·xlviij· C
Attrahit magis corda in amore sibi vnita quam per peccatum e
longata ·xlix Z
Attrahit fideles per iubilum et gaudium pie mentis lxi M
Apparere facit intra domum cordis minutissimos defectus vice=
simoquinto A
Conceptus est sicut cuiusdam auicule pullus sine carnali actione
primo D
Confert virtuosius graciam celestem / ꝓfundatus in mēte iij C
Causa est in nobis sue beatissime visionis xxv G
Diffusius se largitur humili quam superbo ·ij L
Extinguitur tribus modis in corde hominis ·iij· B
Effectum gracie nullum ostendit nisi in corde de aurato virtuti=
bus ꝛce· ·xxv B
Cristus in carnatione sua mariam penetrauit et eaillesa ꝛcetera ·
primo S et Z
Inclinauit se nobis quatuor modis tercio D a
Lucet semper menti humane per graciam quamuis propter me
dium peccati non senciatur a nobis septimo J a circa finem·

Lumen est et splendor totius celestis patrie ix K
Latuit per tuguum sub terra .xxv B
Mouetur in corde nostro in salutem .iij Q a
Miseracordiam suam duobus mediantibus influit in hunc mun=
dum .vij G in fine
Mons est omnis tuitionis et fons omnis gracie xxv C
Xpus natus est fugacitatis et tribulationis tempore .i. G
Natiuitate sua herbe cappari assimulatur .i. K
Natiuitate sua. comprobatur effundere aquas gracie celestis .
ꝛce .i. O
Nunquam aduenit menti humane. sine refugerio et protectio=
ne .xxi. E in fine et xxv D
Nequaquam ad se trahit hominem. nisi homo amore ad eum ap
propinquet xxv B in fi .
Natus in cordibus peccatorū moritur sed viuificatur oratione
deuota .i. G.
Vt nascatur in nobis per gratiam necesse est ꝛce primo L ꝛ
N et .i. B a
Peccatores ideo altius in mundanis eleuat. vt decidat periculosi
us .l. B in fine
Quantomagis per gratiaz nobis oritur, tanto nos in peccato so
poramur. ꝛce .lxxiij G
Trahit nos ad se mediantib9 sanctis appostolis .ix K
Xpusti natiuitas primo per totū
Xpusti natiuitas. per ortum solis significatur .i. B
Xpusti natiuitas est viuificatiua. letificatiua, et effectiua. ibidem
Apparuit humilis et depressa ꝛce. .i. O ꝛ D
Bonis est vita. et malis mors .i. G a
Xpusti mors atque passio non aspiciatur in nocte peccati. sed in
die conuersationis et virtutis .iij. K
Xpō mediante, datur contritio beatitudo virtus ꝛce. .iij. N
Vesus in languore deuote nominatus. conualescere
facit ij B
Vhesus per odorez vnee significatur. quia fugat mo
t9 concupiscencie. ꝛce ij. J
Vhesus humilibus dulcescit et sapit. superbis autem subtrahit.
Ibidem.

Yhesus tota sua gracia amme deuote se inclinat • ij- A
Yhesus in corde deuoto dulcesat • sed in immundo amaresat secundo Y et Z
Yhu nomē ciat et expellit venenū spiritual' intoxicationis • ij C
Yhu nomē quāto diuꝰ meditatur tanto magis amaresat ij D
Yhesu nomen eius fructus et operationes secundo E
Yhesu nomen qui deuote non nominaueut irrationabili amma li irracionabilior est secundo F
Yhesu nomen dormientem in peccato excitat • semimortuum vi uificat ꝛc • • secundo G
Yhesu laus atꝙ memoria sex facit effectus secundo Fa
Ymaginatio deuota passionis custi facit hoīem cōpati • iij O
Ymaginatio peccatoꝝ cū dulcore resistere facit a peccatis loi O
Ymaginationem deformitatis et vilitatis nostre • sequitur quies mentis febriter in domno septuagesimo secundo G circa finem
Tabula moralitatum super Lumen amme finit feliciter •

Prologus

Domini michi pontificis fauēte gra
cia eius ꝑiter ad instinctum hūc ꝺ
creui ad laudem dei ac in salutem
ꝓximi cōpilare edereq; tractatū
eumq; quem sic non frustra condi
di/cunctis per cuncta orbis clima=
ta fidelibus/amoris diuini destina
ui stimulo agitatus Super prefa
to nimirum rennuissem opusculo
edito/timens prorsus omnino de
meis/humano generi ingenijs artibusq; ꝓdesse / nisi hij quorū
presens uotum ad rem deuentū aures oblectat michi medulo=
so inq̄ et timido audaciam et aīm in domino incussissent. Cum
enim quidam/q̇bus hoc ip̄m circa qd̄ pñs iam v̄satur nostra in
tencio opusculum innotuit timens v̄itus p̄sumpcionis diuine ɔ
fidencie q; pusillam ac ībecillis animi/ publicani me deniq; essēt
salubriter exhortati/ut eum quem ɔceperam intentum ꝓducerē
ad effectum. Eoꝝ tamen adhuc ego ip̄e non acquiescens ɔsilio
diffidens q̄ plurimū de meip̄o hunc ultro uolui palliare q̄dam
simulacōnis velamine/obtegereq; tractatum. atq; ip̄m ob hoc
reliqui imꝑfectum. Reuoluto intea duoꝝ temporꝝ aut annoꝝ
circulo cum summus pontifex quadam die tranquillius in se q̇e
tus placidusq; effectus/cepta predicti. adhuc tamen incōpleti
opis aspexisset/ veritatem q̄q; et diuersitatez mirabiliū effectu
um in natura. quos in hoc breui ꝑstringam stilo opusculo et
tractatu. mente armatus et scrutatus/oculo intuitusq; fuisset.
cepit diligent̄ inquirere/vnde/aut quo opifice/seu auctore. or
tum prelibatus liber atq; inicium habuisset Comperto autē eo
multis multum sermonem coram eo voluentibus hinc et inde q̇
causa predicti extiterat et origo operis preclari. Remundo ad
me ep̄o Legunt̄ñ lr̄is destinato assitum. me sic ad se accersiuit
sue ut astarem p̄sencie in hunc modum. Johannes seruus ser=
uorum dei salutem tibi. et apostolicam benedictionem. Non de=
cet lumen candoris fidei quisq̇s fuerit. sub modio positum nō lu
cere. librum reuera quendam. quem lumen vocant anime. preci
pio tibi sub virtute sancte obediencie. qui et tibi ut cōperi asscri
bitur. presencie mee offeras sine excusatione ꝓpria ī persona.
Cetera q̄ predicta sanctissimi patris summi pontificis contine=
bat epistola causa obmisimus breuitatis. Adhocq; deuentum
est. ut tribus michi datis in auxilium. Leone a mūdo. seuerino

tplici lingua pitissimis · vita et moribꝰ floridis · scia fulgidis ꝓui-
dis et honestis q̇ libros q̊sda de natarꝝ ordine · de greco in latinū
nondū trāslatos · diligent̄ · celeriterq̄ trāsferrēt · q̊ꝝ aīatus sola
cio p̄dictuꝫ totuꝫ ꝯpilādum v̄tute libꝝ siue et opusculū hoc sum
aggressus Triginta itaq̄ āmis · minꝰ vno · sine intermissiōe die ⁊
nocte · huic ꝯplendo insistens opi · studio inestimabili iugi diligen
cia · multis · varijsq̄ laboribus insudādo · multa legēs multa audiēs
p meip̄m diuersa auditu q̄ digna expiens et discernens · et si qd̄
fide dignum erat interserui · qd̄ aūt falsitatē hūit annexā aliq̄ · re-
puli et obmisi · Gaudeo nichilominꝰ vehement̄ · licet sit vtilitatis
modice · ē tñ falsitatis minīe lib̄ iste oī dignꝰ studio et amore In
cꝰ rei euidenciā potiores viri ⁊ elegātissimi · et grā diuina q̇ p̄nti ī
tpe iā existunt · hūc libꝝ velud meliorem factis · q̄uis fortassis ñ
faciendis tota anhelātes v̄tute appetūt ⁊ inq̇runt Preter ea sūt
et q̄dam volūia · in q̇bus multa veritatis cōtinet̄ agnicō · In hoc
autē opusclo · maior curiositas et delectatō inuenit̄ Et si nulla in
eo vtilitas alia cernit̄ · oī tñ pulchritudīe cꝰcunq̄ artis ⁊ scie · ex
hoc volūie · mens ip̄a hoīs exornat̄ Nucleꝰ etenim · atꝫ id qd̄ dul
cius in cūctis libris reperi · volumini int̄serit̄ p̄taxato Nlliq̄ am
biguum · q̇n maior vtilitas q̄ estimari valeat ex hoc nob̄ volumīe
elucescat Miraq̄ voluptas ⁊ declaracō rōnis · industrieq̄ hūane
sapienti ex hoc libro hōim · ridiculū autez ignorāti Presertim cuꝫ
ex cūctis q̄ habere potui summul̄ · libris · opuscul̄ · ꝑmonibꝰ · et vo
luminibꝰ vniuers̄ qd̄ meliꝰ verius dulcius · q̊ꝫ ⁊ vtiliꝰ fuerat hoc
excerpsi Nulliꝰ q̇tq̄ int̄serens aut miscens · qd̄ aut nō declara-
uerim aut ꝯfirmare nō possim rōnibus validis et viuidis argu-
mentis Ex multis ergo in vnum collectis numeꝝ · ph̄oꝝ assercō-
nibus varijs venatus sum vndiq̄ mira circumspectꝰ solicitudine
et cautela · q̄ in hoc opusculo ꝯtinent̄ Oblatꝰ ē tandē lib̄ hermetis
de corpibꝰ trāsmutandis Item lib̄ q̇dā laude dignꝰ · de · q · trāscē
dentibꝰ algasel Palemon autez de signis naturaꝝ Et moriētes
de zonis et clymatibus mundi Belinus q̊ꝫ de inuencōe arciū Nō
dum translati erant quos de greco ꝓprio labore transtuli in lati-
num In deleto secundo hij reperti sunt libri quodam tradente iu-
deo vꝫ Publiꝰ celsus de mirabilibꝰ nat̄e Centobiꝰ de gyro orb̄
Euax de sigillis lapidū Aristotiles de dimensionibus terre Nest
orius de occeani circulo Sed et de quodam monasterio alemanie

q̄dam michi libri delati sunt vz archita · tharentin⁹ de euentibus in natura Alkabicius in perspectis Theophilus in breuiario diuersarum arcium Cōtinus in d̄scripcōnib⁹ vniuersi Procedente vero tpe q̄dez michi retulit q̄sdam in Cathurco latitare libros volūia q̄ natē. Illuc igit̄ deuenīns p̄dicta exsolui voluīa p p̄dicto construendo ope vbi reptus est in vno volumine Constancius d̄ naturis liq̄dorum cuncta includens accidencia et effectus aque · vini · olei · niuis · roris · pluuie et pruine · Natura non obmissa · fonciūm maris · fluuij · stagni · paludis · cuiuslibet liq̄ris · Item Euenus de contentibus orbis rome inuentus est q̄ totaz natam pstrinxit celestium regionum Ea q̄ sub concauo sunt orb̄ lune edisserens luculenter Item in anglica regione in persinona quidam liber amphites videlicet in edictis philosophorum Item Pandulfus d̄ meatibus terre qui cunctas venas · meatus atq̄ aditus subterraneos conflexiones · specus · antra et interiora latibula cauernulasq̄ terrarum porositates · profunditates · concauitatesq̄ tocius seculi materialis et ambitus · subtus terram enumerat sigillatim · Nos eciam libros nequaq̄ duximus obmittnedos videlicet Ysidorum in historijs naturalibus Solinum de pbleumatibns rerum Auicennā ī · li · mineraliū ⁊ de · q · diluuijs De grā aūt ⁊ fauore q̄rdā medicorum hij mihi libri oblati sūt · s · Johs mesue in p̄ ⁊ za p̄ctica Phylaret⁹ de natis febriū Itez Plini⁹ ī speculo natali Eo eciā tpe floruerunt pisius libri hij Theophrast⁹ vz d̄ pte sensitā Alpharabi⁹ de differencia regionū Albtus ɔmentator d̄ impssionib⁹ aeris Cōmentator auerrois arabs erat · Nā floruit in arabia q̄ et ɔmentat⁹ ē libros arl̄ vniuersos Inuenī insup quendā librū palencie · q̄ sūma themestij dict⁹ ē natāliū enciū · vbi eciā encia dist inguunt̄ natalia ab entib⁹ incorruptibilib⁹ et supnis. Cōmenta eciā mihi allata sūt Simplicij ⁊ zenonis · pbleumata tūc phi famosa erāt et graciosa vniuersalit̄ toto orbe In q̄bus cūctorum effectuū ⁊ euentuū in nata caē explicāt̄ atz p̄ncipia sigillatī Ypocras ⁊ ip̄e mihi placuit dictis suis · maxie in eo quē fecit Epichmeorum al's epydimiarum libro · vna cū Johānicio collega suo Sup oīa autē magis huic opi ē ɔgruus Calcidi⁹ de nata q̄nte essencie ⁊ maxīe in thymeo Predictorum igit̄ doctorum q̄sdā obmisi nō īmerito libros · parit̄ ⁊ ɔmenta q̄b⁹ modica inesse videbat̄ vtilitas · Solos vero hos q̄ in vsu erāt tūc tpis libros volūia q̄z varia et ⁊ diuersa · ad q̄rum manu duct⁹ ɔgnoscendā veritatē eorūdē · nullo ambiguo dubioq̄ repto · veri⁹ si qd̄ sū et dulci⁹ arbitrat⁹ · horum

horum insinuacõe facta laudabili tenore multimode veritatis noticiam vt plerumque luculencius vt potero inpciar vniuersa et veritus quidem omnem lõgitudinẽ solã eã q̃ modnos delectat appetẽs breuitatẽ. Vidi cõnt condicõem hũanam tot et tãtis fore incõmodis vanitatibusque corruptã vt nil quidem veterum se vtpote esse satagãt pspectores solas vero velint et diligant nouitates Quã obrem cuiusque rei intuitu et conatu struem nouã stilo nouo efficiã et vetustatis veterum obliuioni datis iã hoim varijs rudimentis Vidi nichilominus cecucientẽ fore velamine vanitatis obtectã varie obnubilãque naturam vmbrosis adeo aspectibus obumbratã vt iã in lympida luce aĩe. mortis stet caligine vt ita dicã penitus palliata oĩ interioris iocundi solacio destituta Et si quod fructuose iam in agnicõe imbui debeat veritatis vrgens necessarium ẽ vt sibi via oñdat regni celestis verbis quidem et diuerticul modicis plibus vero naturarum effectibus et exemplis vñ et exẽplorum librum edidi p quẽ hũana imbecillitas in lũie valeat vere agnicõnis crebrius informari Constat denique affectõnes hoim iam eo quod mds in maligno positus sit viculo esse obliuionis varie infelicit mãcipatas Mnndanis. n. nunc hũanus tã auide intentus aĩmus diorum statum ac sui ipius piter et salutis inscius. obliuiõe valida ignorãcia que oppsus Vt igit ditatis pprieque salutis meõriã rite et cõgruo tpe habere valeat atque obliniõis demenciã abiciat et repellat Cõgruum ẽ vt in naturalia. q̃ quidem difficult labũt a memoria oclim mentis figat Naturalia ergo in hoc se exẽpla offerũt q̃ obliuionem mentis omnem aufferũt memoriã vero inferũt et inducũt Ad hec que iã deuentũ ẽ vt iam tãta inoluerit ac increbuerit hũana fragilitas q̃ hõ fastidit et lacescit auditor esse verbi dei. nisi ipe q̃ verbum dei pdicat aliquid quod audientibus delectabile et gratum fuerit inserat et inducat quod audientes alliciat vt corde obtempent humeros sbmittãt Hec autem a cũctis esse credit similitudo et cõformitas exemplorum q̃ cor maxĩe alliciunt et attrahunt humanum. Operam autem ad hoc dare necesse est predicatorem quẽque verbi dei ac seminatorem boni operis. qui xpm parit in auribus auditoris vt plantet et irradicet et instirpet cognicionem eterni luminis. puta omnium creatoris in corde vniuscuiusque hominis. cognicio autem conditoris ex earum dependet quas creauit rerum ordine et natura Salubre itaque ydoneumque hominibus et conueniens vniuersis quendam de naturarum librum condidi ordine mediante qua fragilitas condicõnis humane oculum valeat mentis figere. in ipsius diuinitatis lumine et candore. Reuera conueniencius quidem

ꝑoicat ope· q̄ ꝑmone· eo q vitent tacere vba loq̄ vero opera·
Sic mmz ꝑ oēz mo ̄ magis edificat ꝑmo noster mouctōe ̄ dino
rum in nata opm seu mouctōe nataliuz exemploz· q̄ ꝑmonibus
exhortacōnum q̄z libet· seu vboz Quappt libz q̄nā ̄ creatura
rum ⁊ natazz vigore cōpilare arbitroz· q̄ creaturazz menti nrē
infulgeat irradietq̄ creator Cōtestor aūt coram deo q̄ hꝰ editor
libri exstiti ob nllā mhi impendendā vanā gloriā et honorē ꝫ salu
tis ꝓximi ob desiderium ⁊ amorem Laborē autē quē habui in pn̄
ti volumīe opilando cunctos legentes ad hoc coniuro· pertraho
et astringo vt si ex eo in se et in alijs q̄d seminat ubertatis aīe ⁊ ipe
rogent me dignū celica esse in esse Quida aūt ex eis ad q̄s p̄sens
scriptuz ꝑmum deuenerat qz titulo carebat impōito me q̄rez ꝓpꝰ
nescio nomē sibi ad placitum imponebāt· Cū qz auctor libri nō ad
erat tū qz q̄ ediderat estimacōis minie apparebat Cū et ipz sibi ut
pote a se factuz vsurpantes Quida ob laudez vanā ⁊ fuuolā a-
scribebāt Et qz humlit me recognosco inoignū hoc libro tā facē
do q̄ facto censui· Jō nō glando dico merui vt summꝰ pontifex
Joh̄s hunc libz vellet Lumen anime nuncupari·

De natiuitate xp̄i Titulus ꝑmus · M ·
Lmius libro de mirabilibꝰ mundi Hoc edā inquit
vnū opm nate mirabile opbat· qd ex diuiso ⁊ ci-
nuo lapide aut mōte aut tu eminente arbore ex nō p̄-
iacēte matia vl semie alta nascat ⁊ frādosa Sz hec
mira nate diuie sunt opa Sz ꝑ arborē xp̄m quemt designau Nā
sicut arbor exsiccata arefacta nūq̄ virere frondereq̄ poterut aut
florere nisi effossa fuerut ⁊ i alio loco lūa plēa festinant celeutq̄
plātet q̄madmodū oñdit cōmētator auerrois· s· h· d plātis Mzl·
Sic mmz ꝑ omē modo xp̄s in corde nrō arefactꝰ obculpā· neq̄q̄
virere poterut ꝑ grāz aut florere nisi de radice finus p̄ne· ꝑ vio-
lentiā coactiāzq̄ mentis nrē deuocōez erutꝰ fuerut et effossꝰ· ⁊ in
corde nrō denuo lūa plena mediāte· i· maua matre sua interpellē-
te felicit fuerut implātatus Sz tūc cōuenient ꝑ lapidē mōtez ⁊ ci-
tum Maua mat oīs spei fortitudīs ⁊ vtutis cōuenientissime figu-
rat Nā sicut lapis hūorez ibibit sñ sui diuisiōe vt asserut auicēna
Mōs valde irrorat celesti ⁊ fecundat cōstellacione vt ptolomeꝰ
almaiesti· i· Et turzus natalit hz diffundere voces et somitꝰ in lō-
gum latumq̄ arcūq̄q̄ vt asserut Charentinꝰ· Sic nimiz ꝑ oēm
modū Maua dei mat· rorez diuitatis etne hūorēq̄ fecūdatis diuie

imbibit absq; sui dione corrupcõne ⁊ oi pcul fugata lesiõe more lapidis siue petre celesti fecundat impssiõe et vtute spus sancti more mõtis altꝝ ꝟz et voces somitusq; diuiorꝝ gaudiorꝝ et sanctarũ pdicacõnuz lõge lateq; diffundit p clymata orb̃ more ⁊ exemplo pulchre turris Applica ℭ B · Phs in. 6. aliũ li. In ortu q̃ sol cũcta aialia i suo mtũt trãsitu natalit ⁊ pgressu se facẽq; vtere suã ad solem orientez ⁊ iõ subiũgit dicens Oriente mimꝝ sole pisis sui mot9 oblit9 natalis q̃ ẽ insursuz cõtra aq̃ fluxũ suo rap tu et motu obuiat solatu lui et splendori ꝟz et cũcta aialia in ortu sol vtpote sol ascẽsuz ãmirãda lumẽ tũc sol aspicere natalib9 nutib9 delectant ℭ9 cã ẽ qr sol oriẽtal luẽnsq; aspect9 oiz sensuũ et alimq; ẽ euocati9 ꝟz tũc p ortũ sol xpi ntitas signat ℌ cã sicut ort9 sol viuificatiu9 valõ ẽ cũctorꝝ vegetabiliũ viuatiũ aliũ q; vtutuz vt ait Tholome9 almaiesti i. ꝟz et oĩs hõ eã quã añ non hũit vtutez vigoremq; adipisat oũ solẽ orientẽ ascendere cõ templat Plus n. vtutis influit sol in suo ortu cũctis creatis q; in meridie et occasu Signũ edã h9 ẽ p oriente sole in orientalib9 p̃ib9 horrendi fragores et strepit9 audiunt p qõ maxia tũc sol orientis vtus eluescere ꝯpbatur Patz ergo q ort9 sol viuificatiu9 valde ẽ Sic mimꝝ p oẽz mod ntitas btissima dñi nr̃i ihu xpi viuificatã ẽ deuotaꝝ oim. s. aiaꝝ et letificatã hũane angliceq; vtutis effectiuaq; etne fruicõis perpetueq; salutis Applica ℭ C · Ysidor9 in hjsto natali Dermis qoaz arca aduentũ estatis sine piacente semie inuisibilit nasat sine sanguie occultat pauimentis pietibus arboribusq; ⁊ tectis morit in hyeme reuiuiscit in uere ⁊ volat serẽo aere exñte ꝟz tũc vmis ẽ ipe xps q̃ nõ hoiez se ꝑ vmen asseruit p p̃s Dermis eã oĩs cũ pungit trahit se ad testã vt ait phs in. 6. aialium li. Sic et ipe xps vbis opunat9 blasphemie tractũ fedat pacie infinite Dermis ergo xps ẽ Applica Sic xps itaq; arca aduentũ plemtudis tpis nascit sine ullo viuli p̃iacente semie inuisibilit ac incõphensibilit a tã hũana q; angelica tõe sine sanguie fomit9 et peccati Occultat iudaicis cordib9 sub pauimẽtis hũilitatis qr pauimentũ pede titurisub pietib9 hũane fragilitatis qr sicut dom9 pieti sic hõ fragilitati immut sub arboribus spinos mseue et dolozis qr arbor dura et ugida morit in hyeme passionis reuiuiscit in uere resurrectõis volabit tandem sereno factoaere i. in die iudicy. ℭ D · Conmentat conmento · xxx · de mora omis philosphi arca pedez trometre Comtruum factuz in aurora sole ꝟz oriente periculosuz ostenditur esse valde Cui9

cã est Nã tonitruũ piculosũ ẽ qđ fit ex nubib9 frigidis ⁊ hũidis·
qz·n·frigida ẽ ipa nubes iõ in ipa factũ tonitruũ vehemencius in-
flãmat In nube nãq; frigida igñs et vapor valid9 accendũt·vt
ait phs v̄ sup̄·qz vero hũida iõ ict9 tonitrui diuci9 ĩ aere ꝯseruat
Sz tunc p tonitruuz delictuz aliqđ intelligim9 vl peccatũ Naz
sicut tonitruũ occidit fetuz in vt̄o mr̄is·mr̄ẽ minĩe senciente · vt
refert phs v̄ sup̄ Sic nimirꝝ p oẽz mod̄ peccatuz ꝯmissuz interi-
orem occidit hoĩez ext̄iori q̄dez minĩe senciente Sz tunc ꝯñt p au-
rorã seu sol ortuz xp̄i veri sol ntĩtas figurat Naz sicut in auro-
ra arbores et v̄gulta mouere tremereq; vident vt ait phs in p̄-
bleu. C9 eciã cã ẽ ipe vent9 sublimis q̄ sole oriente alta arboꝝ ⁊
domoꝝ pflare cõcutereq; videt· Sic reuera p oĩa in ntĩtate xp̄i
sacratissima atz ortu·cuncte sublimitates tã celestes t̄restres ⁊ ĩ
fernales tremũt et cõcidunt fama euentante et volãte misterij cã
mirandi Applica ¶ E · Albtus in tractatu de vijs nat̄e ⁊ artis
Saluia in vase recondita vitreo et sub fimo·xxx·dieꝝ spacõ occl-
tata in auem cõuertit caudã ſpentis generentez·merule p oĩa si-
milez ⁊ cõformez· Per q̄ dat intelligi q̄ xp̄s q̄ instar saluie odo-
rifere ẽ sũmus odor deo pr̄i·in vase vitreo ·i·in mr̄is vt̄o recondit
⁊ sub fimo hũanitatis occultat p inestimabilẽ ineffabilẽq; sui ntĩ
tatem Auis q̄dez qz in celũ ascendendo volauit Caudã hñs ſpen-
tis qz infine mdi oĩ ſpente crudelior sñaz dãpnacõis fer|et ⁊ mor-
debit·aut qz vt ſpens in deſto sic et ipe in iudicõ a toto aspiciet
mdo Applicet ¶ F · Solin9·li·reꝝ Aq̄la nascit serenitatis tpe·
ſz et e9 ntĩtatẽ indicat ipe p̄9 mltis volatib9 clamorib9q; diuerſ
Sz tunc p aq̄lam intelligit ipe xp̄s Nã sicut aq̄la sua regiõe di-
missa p̄dicta in regiõe venari satagit aliena vt dicit Amb̄ ĩ exã ·
li·8· Sic nimirꝝ p oĩa xp̄s regno dimiso ꝓprio pegrinat9 ẽ ĩ hoc
mdo vt hoĩez venaret perditũ a morte et a supplicijo sempit̄nio·
¶ G · Phs in p̄bleu. In gelu intenso frigore q̄z magno prui-
na ex flatu hoĩs gignit in ueste ori aut narib9 ꝯplicata· Per ista
dat intelligi q̄ tp̄e q̄ p̄dñabat frigiditas t̄bulacõis ⁊ miserie ꝯdi-
cõis hũane dignat9 ẽ vnigeit9 dei fili9 flatu ·s·sp̄e formã humãe
nat̄e suscipe ex intacta· ori dei applicata v̄gine q̄ nimirꝝ uestis fore
cernit oĩs innocẽcie ⁊ pudoris Applica ¶ H · Amb̄ in examerõ
li·x· Erubescat iude9 h̄eticusq; infelix q̄ xp̄m clausũ trãsituꝝ am-
bigit ⁊ natũ sñ viriliq; seĩe ꝯceptũ Nascit·n· via nat̄e v̄mis elig-
no ligno diuiso remanẽte integro ⁊ illeso Concipit ⁊ pullũ q̄dã

auicula ore colligens suũ fetuz absq; oĩ carnali ꝓcul dubio actõe
Cũ igit̃ sint opa nat̃e create ⁊ finite nat̃ate ⁊ t̃miiate cur ĩpos
sibile estimat hũane fragilitatis ꝯdicõ ip̃i oĩpotenti d̃o q̇ nat̃a est
innumerata int̃minabil̃ infinita vt filiuz suũ tp̃alit̃ generaret ĩ ṽ
gine oris sui·i·spũs sancti infusiõe et rubri ṽmiculi eligno integro
ꝓductõe saluo ṽginis vt̃o remanente Applicet̃ ¶ I · Cõmet·
Albtus.s·de nutrimento et nut̃bili In oĩbus q̇dez aĩalib⁹ dudũ
sexus vt̃q; apparuit p̃ter in anguilla De ea nãq; licite dubitam⁹
vtꝝ ꝯparem hẽat sicut et ceti q̇dez pisces· Vnũ tñ noster asserit
ph̃s al̃ium.li·v·q; anguilla viscositatẽ ꝑ aures ꝯcipiat atz fetuz
generat Sic et maria audiendo hoc ṽbuz Aue genuit xp̃m Ap-
plicet̃ ¶ R · Ph̃s in ꝓbleu· Capparis est h̃ba specõsa florib⁹ et
onusta nõ ex t̃ra culta q̃ mox cũ nata fuerit flores ꝓducit totam
aeris regionez suo odore dulcedineq; dulcorat sucum hz aureum
valde dulcem Capparis ẽ ipse xp̃s Juxta illud ysaie·xl Nonne
ego capparez ꝓduxi in solitudĩbus et in inuijs dicit dñs Xp̃s ita
q; natus ẽ ex intacta ṽgine nõ culta hũano seĩe ꝫ celesti numĩe·q̇
mox dũ natus fuerat flores ꝓduxit s·sp̃s et ṽtutis totã orb̃ re-
gionem odoris sue sanctissime fame et vite adimpleuit Sucuz in
se hũit aurositatis btẽ et dulcedĩs sempit̃ne Applica ¶ L · Cõ-
mentator auerrois·s·3·phi· Embrio q̇dem viuit vita plante· de
hinc aũt vita sensus·vltimo vita intellectus Necesse aũt ẽ vt duz
vita intellectĩa nascit̃ vtraq; vita tã vegetatiua q̃ sensitã·i· al̃is
penitus corrũpat̃ · Sz tunc vita intellectĩa q̃ ẽ vita vera et ꝑfe-
cta intelligit̃ ipse xp̃s·vita aũt sensitã ẽ vita vana vz aĩal̃ seu bru-
talis·vita aũt vegetatã seu vita plãte est vita voluptuosa ⁊ car
nalis Applicet̃ sic Hec inq̃ vita q̃ ẽ xp̃s adhuc vt ĩ aĩa nr̃ã misti-
ce ꝑ grãm nascat̃ necesse ẽ vt vtraq; iã vita tã al̃is q̃ carnal̃ in
nob̃ penit⁹ corrumpat̃ ¶ M · Tholome⁹ almaiesti·i· Est autem
valida ex nat̃a int̃ lunã et solez q̃ntum ad q̃litatũ suaꝝ ordinem
inimicicia ⁊ ꝯflict⁹ Sol inimiꝝ sp̃ inferre nitit̃ siccitatez nat̃alit̃ et
calorem·luna aũt cãt et inducit hũiditatez validã in cunctis corpi
bus ⁊ algorez Sol inq̇t ṽtualit̃ q̇dez sp̃ ẽ sicc⁹ et calid⁹· luna aũt
huĩda et frigida Est igit̃ valida int̃ solez ⁊ lunã inimicicia et con-
flict⁹ Cũ vero solez exclypsauerit et obtexerit ipsa luã mox pax
mutua ⁊ ꝯcordia ex ꝑte reddit̃ vtriusq; Regionesq; a lõge distã-
tes obtenebrant̃ tũc cessante autez tenebra lympidi⁹ illustrant̃ ⁊
in oĩ fertilitate ⁊ germĩe fecundant̃· Rõ autez hoꝝ ẽ·qꝛ cũ luna
directe obtexerit ⁊ eclypsauerit ip̃m solez·iã ex hoc ip̃o luna vici-

na et subiecta ē ipsi soli ⁊ per ɔn̄s ex toto sole deuicta ⁊ supata ⁊ in q̄litatib⁹ adeq̄ta Qd̄ autez deuictū ⁊ supatum fuerit amicabilit̄ ɔcorditerq̄ q̄escat ecce hēs p̄muz Cā fecunditatis ē ista. In eclypsi q̄dez sol et luna attrahūt vapores et hūores de regionib⁹ vniuers̄ Regiōes autez ab huōrib⁹ et vaporib⁹ expurgate in naturali exseq̄nte fructu et germīe fecundāt̄ Et tūc ꝓcedat̄ sic Sz tunc ꝑ solez ipsa diuītas. ꝑ lunā vero ipsa hūanitas figurat̄ Et tunc applicet̄ sic Grādis itaq̄ ab origine mdi discordia atz inimicicia fuerat int̄ deuz ⁊ humanā nat̄az. quā eciā ipse ds q̄dam ipūgnacōne hostili diuisq̄ ꝑsecucōnib⁹ affligebat Nunc autem in hac btīssima xp̄i ntītate q̄ huāna nat̄a diuinā exclypsauit inɔp̄hensibiliter ⁊ obtexit. pax reddita ē perpetua hoībus ⁊ deo gl̄a inexcels̄. Solaris nāq̄ diuītas d̄inaq̄ et̄nitas totū mdm obtenebrauerat ignorācia et stupore. Nūc autem in sui ntītate viceuersa illūiauit felicitatis luīe et candore ¶ N. Egesipp⁹ Iero. li. de vestigijs nat̄e Ad hoc igit̄ vt vita ī aliq̄ nascat̄ corpore. necesse ē vt corp⁹ h⁹ p̄mo in mollicie resoluat̄. scd̄o totalit̄ corrūpat̄ Tercō vt ad vitā acceptā inuiolabilit̄ ɔs̄uandā sedulo moueat̄ Exēpluz. Sumus in humāo corpore puta embrione in mat̄no vt̄o mortis adhuc q̄litatib⁹ q̄escencib⁹. qd̄ q̄dez corp⁹ vt ait ph̄s vt vitā recipiat nat̄alem p̄mo ex toto mollescit soluit̄ et liq̄tur eo ꝙ vita molliter ⁊ suauit̄ inferat̄ scd̄m ip̄m. tale corp⁹ q̄ntum ad formā sub q̄ stabat penit⁹ corrumpit̄ Corrūpit̄. n. forma mortis et gignit̄ forma vite. t̄cio ip̄m corp⁹ accepta vita agitat̄ fortit̄ et mouetur qz vita in p̄mo sui aduentu inbecill̄ ē debil̄ et in forma. Motibus autem succedentib⁹ corpis figit̄ et firmatur Sz tunc per vitā intelligit̄ ipse xp̄s Et tunc applicet̄ sic. Ad hoc itaq̄ vt xp̄s q̄ est via ex seip̄o veritas atz vita ī nb̄ ꝑ grāz misticeq̄ nascat̄ Nccē ē vt cor nostr̄ in p̄nti q̄dez in deuocōez peītus resoluat̄ ⁊ hō pariēs xp̄m in laudib⁹ ⁊ mentis totis in deū excessib⁹ et raptib⁹ felicit̄ moueat̄ Applica ¶ O. Auicēna. li. 9. de diluuijs Cōs q̄dez maris quē synum et abyssum dicim⁹ in suo nimir̄ ortu origine et effluxu ꝑuus fore oñditur atq̄ artus De hinc autem sua latitudīe in millecuplo iuxta astraperitorum sentenciam excedit latitudinē habitabilium regionum Dicunt enim astronomij rōnibusq̄ cōfirmatum q̄rum ad p̄sens opus non est. ꝙ mare ꝓut mare in mille excedit partibus ip̄am terram. Sed tunc per fōtez maris xp̄i natiuitas figuratur Nam sicut fons maris violentissimeq̄ eicit aquas et effundit vtpote velocius quam telum iacitur aut sagitta. Vt Manifeste ostendit Plinius tractatu de Mappa

mdi violentissimo q3 suo in fluxu aq̃s attrahit Quã obrem flux-
us et reflux9 maris accidit Sic mimiꝝ ꝑ oẽz mod xp̃i felix ntitas
cultu digno venerãda largissime velocissimeq̃ q̇dez cõpbat effũ-
dere aq̃s celestis grẽ de abysso ⁊ sinu mie pietatisq̃ diuie Sed et
hũas mentes violent ꝑ stuporez mentis sup tã ineffabili misterio
saluator in abyssum dme iocunditatis intrahit et inbibit et sicut
fõs maris naues mimũ accedentes violent deglutit intrahit ⁊ sb-
mergit vt recitat plini9 Sic inmiꝝ xp̃i inaudita recta ãmiranda
oĩ creature ntitas mentes ad se tota deuocõe accedentes i q̇ddaz
dinũ gaudiũ in ditatisq̃ abyssuz ꝑtrahit ⁊ submergit Et tũc ap-
plicet sic Xp̃i itaq̃ ntitas in ortu felicissimo q̇dez suo origine et
effluxu ꝑua hũil et depssa apparuit Deinde vero vt ẽ nũc sua in-
mensitate ac ineffabilitate in infinitũ excedit linguas corda et po-
tencias hoĩm et oĩm anglorꝝ ¶ P. Phs. li. alium. v. Ormenio-
la auis ẽ regia atz magis soli9 inhitata arabie regiois Hec mimi-
rum auis guttã emittit sui sanguis q̃ tãdez in aduentu solaris luis
et cãdoris viuificata auẽ i sui sp̃em generat et cõfortat Ecce xp̃i
ntitatis misteriũ tã mirandũ Ista mimiꝝ esse auis cernit mat xp̃i
hec in q̃ vgo prudentissima guttã sui purissi sanguis ꝑ cõsensũ ob-
tulit ip̃i deo. Ex q̃ q̇dem gutta aduemẽte sancti sp̃s grã hõ ds in-
tactis effus9 visceribꝰ nascit in salutẽ et cõsuacõez sp̃ei generisq̃
hũani. Applica ¶ Q. Guido in. 3. q̇dlz suo Lux atz vtus em-
pyrea et sup̃ma celestẽ pñtat orbez absq̃ e9 oĩ lesiõe lucẽ tbuens
et vtutez cũctis astris et corpib9 lũiosis Sz tũc ꝑ lucem empir-
reã et vtutem q̃ q̇dez luce ⁊ vtute nlla lux nulla vt9 alcior ip̃e di
fili9 cõuenientissime designat Sz tunc cñt ꝑ celũ q̇d apci9 q̃ ma-
riaz cõuenit dsignari Nã sicut celuz positum sitũq̃ ẽ in medio int
encia vz corruptibilia et incorruptibilia ad hoc ne violẽta ⁊ exces-
siua encium incorruptibiliuz efficacia et vtute ista inferiora peit9
corrumpãt. q̃madmod validissis octo rõnib9 Tholo9 et Calci-
di9 demõstrauerũt Sic reuera ꝑ oẽz mod Maria mat xp̃i more
celi posita ẽ in medio. i. int incorruptibilem ditatez et creaturaꝝ
rõnabiliũ ⁊ corruptibiliuz vanitatẽ ne tã abhorenda dei sña ⁊ vi-
dicta hũanuz gen9 peit9 corrũpat et feriat in infernuz. Applica.
Tunc autez notãdum ne aliq̃s errare aut obicere valeat aut p̃-
sumat q̃ licz a phis asserat q̃ encia incorruptibilia ⁊ dina nõ ha-
beãt trãsmutacõez in encia infinita tñ vitati intendendo dd q̃ di-
uina boitas sic ꝓuidit vt celuz intponeret ad tp̃andũ estum p̃mi

empirrei q3 ozb ℞ · Cõmentator auerrois·sꝫ i.phi· In hoc mimꝫ vt vna forma aut nouũ esse qđ idem ẽ in aliq̃ subiecto aut matia generet Necesse ẽ vt pmũ seu pexñs esse pmt9 amhiaret q3 i·n· supueniente nouo esse pmuz ⁊ maneret i corruptũ seq̃ret necessario q in vna re numero eẽnt duo esse ⁊ p ons illa res non vna ꝫ plures essent Dz per ista dat intelligi q ad hoc vt dmũ eẽ in ntã mente p collacõez celestis muneris grẽq nascat Necesse est vt esse pexñs nostꝫ esse vz peccatũ malicie p actuz structis ⁊ pnie pmt9 corrupat· Onũ tñ sp pstito q nõ poẽ xpi ntitas in carne nisi eqã per euocõez pñtis solemitatis in corde nat9 fuerit et i mente ℣ · Dhs·li·de impssiombus aeus Fulmen hũanuz corp9 ferens penetrat intrinsec9q3 inflãmat et tandẽ ex ipo eidens exiliens ⁊ erũpens vestigia sui idem im pietib9 circumstãtib9 corpozibusq3 relinq̃t hũano corpore integro atz saluo nllo mẽbro sancto vl leso Ecce incarnacõis mrsterium Per fulmen intelligit ipe xps Et tũc applicet sic· Xps itaq3 mauã sua incarnacõe ferens sic penetrauit inflãmauit ⁊ per suã tãtez ineffabilem ntitatez exilians nobiscũ uersat9 fuit Maua salua pit et illesa Nec mirum hoc cũ ipe ostijs clausis intrauit celo integro se sua vtute ꝑua eleuauit Mentit ergo ebyõ q xpm tãq3 per fistulã mauã asseuit penetrasse Mentit ⁊ ipe marciõ q xpm forte asseuit natuz maua corrupta ⁊ denuo restaurata ℣ · Amb. in examerõ Leo natus mortu9 pmo ẽ· validis aũt clamoribus exitat· Sic per oẽz modo xps nat9 hodie ẽ tñ mortu9 in ntis cordib9 Vt ergo ipm in nob mistice viuificem9· ipm deuotaꝫ orõnum validis clamoribus excitemus Applica ℣ · Alkabic9 tractatu de motib9 astroꝫ· aq̃lonaub9 aũ regionib9 ort9 sol sub quo splendore cernit ⁊ umbroso In ascensu aũt suo tpe succedẽte lũiosus valde cernit atz magnus Et isti9 cã reddit in hũc modo Cõstat·n· q stella qnto ppinq̃or fuerit tãto minorez ntõ aspectui se oñdit ⁊ qnto magis a nobis elõgat tãto maior apparere ꝯpbat C9 signũ ẽ q sol ⁊ luna exñtes i oriẽte ⁊ occidente q vtiq3 sunt remotissime ptes celi maiores vident q3 sunt atz estmãt Et isti9 cãz assignat phs i pbleu· in hunc modum · Multum et densum medium mgrossat ipsum obiectum Nunc autem sic est q existente sole aut luna in oriente seu occidente mltus ⁊ densus intpomit aer medi9 Quam obrẽ sol ⁊ luna in remotis mundi existentes partibus seu celi sitibus maioris lacioriscq3 forte luminis ostendunt ur · Maior probatur per signum tali modo Ut enim phus vbi supra· Q3 nummus pcsit9

in aq̃ q̃ nõ ꝓfunda fuerit mox maior q̃ sit in rei vitate appare-
bit C⁹ cã ẽ qꝛ aq̃ mi⁹ ꝓfunda mediũ densum ẽ min⁹ Aq̃ aũt ꝓ-
funda mediũ densuꝫ ẽ Sic nimiꝝ ẽ in ꝓpõito Regio inq̃ septẽtrio-
nal frigida ⁊ hũida valde est et ort⁹ sol vicin⁹ huic valde q̃mad-
mod patebit infra. Sol igit in suo ortu ꝑuus in aq̇lonari cernit
regione. eo ꝙ int ortũ sol ⁊ regioneꝫ aq̇lonareꝫ paucũ sit mediũ
min⁹ densuꝫ Sol aũt exñs in meridie aut vgens ĩ occidẽte maior
laciorq̃ apparet qꝛ inter meridiẽ et septẽtrioneꝫ mlta ẽ distancia
⁊ ꝑ cõñs mltũ mediũ atꝫ densũ Sꝫ ⁊ hec vboꝝ sñia cõueĩent d hũi-
li xp̃i natiuitate typum p̃ferre ꝯueĩt ⁊ figurã Que q̇deꝫ natiuitas
in suo ortu et ꝓgressu hũil ꝑuaq̃ oñdit ⁊ despecta Tandẽ auteꝫ
succedente ⁊ succrescente fide et religione xp̃iana lũiosa ⁊ splen-
dida apparuerit toti mundo Applica ¶ X. Cõmenta. auerrois
s. z. metha. ca. de conascencia intencõe vocabuloꝝ sep. Conascẽ-
cia inq̇t. q. implicat et importat. vꝫ cõtinuacõeꝫ. ꝯtiguacõeꝫ. sili-
tudineꝫ. vnionẽ Que. n. conata sunt cõtinua cõtigua. silia ⁊ vni-
ta sũt. P ista aũt dat intelligi ꝙ spũal cõascencia. i. xp̃i mystica
natiuitas in scã aĩa ⁊ deuota. q. dõa celestia implicat ⁊ inꝑtat vꝫ
cõtinuacõꝫ cũ xp̃o in etnitate cõtiguacõꝫ in scã familiaritate sili-
tudineꝫ si libuerit in miraculoꝝ opacõne. vnionẽ in inseperabili
cohĩtacõe Applica ¶ Y. Expositor Egidi⁹. s. li. de plãtis aꝛlis.
Herba nata in tra sñ seĩe p̃iacente vtuosa est valde medicia pol
lens. Tal hba xp̃s intelligit q̇ vtiq̃ ẽ tota vtus aĩe et medicina
sanitatis salutisq̃ etne ¶ Z. Cõmentator alexand. s. q. methe.
Ex ferro integro ⁊ in diuiso dudũ apud vges. s. ex malleo q̇da
ꝑpens exilijt ꝑ poros vꝫ ipi⁹ ferri malleo integro remanente En
nate opa Cõsida ergo diuĩe fore maiestatis opa celsiora. Xp̃us
nimiꝝ ꝑpenti ĩ sacra pagĩa ꝯpat⁹ ex malleo. i. ex vginea cella ꝓ
silijt ipa salua et integra remanente ⁊ nõ immerito q̇deꝫ btã vgo
malleo ꝯparat. qꝛ dei filiũ nob feliciter malleauit. tyrannideꝫ hostis
expulit. et sua cõuersacõe parit ⁊ exemplo nrã pectora ꝓpulsauit
¶ A a. Auiceb. li. fõtis vite Totã vtuteꝫ sumũt orbes ex orien-
te Nã in oriente incipit mot⁹ celi q̃ꝓpt ⁊ oĩs vtus ab orientis ꝑ-
tib⁹ ortũ hꝫ. ⁊ iõ sup̃ dictũ ẽ ꝙ int cetas celi ꝑtes oriental celi re-
gio plus licꝫ insensibilib⁹ ĩfluit in hũc mod. P orienteꝫ aũt xp̃i
natiuitas figurat Et tũc applicet sic Ex deuoctõe itaq̃ ntitatis
xp̃i oẽs ĩ oĩb⁹ vtutes hoĩb⁹ generant. ¶ B a. Phs de plãtis. vt
ergo due arbores in inuiceꝫ cõnectãt visisq̃ natalib⁹ ꝯnascant re-
q̇rit ꝙ vtraq̃ arboꝝ scindat et vna alti inserat Per ista aũt dat

intelligi ꝙ ad hoc ꝙ xp̄s et hō inuicez ꝑgrām cōuertant̄ atq; in tra se feliciť conascant̄ necesse ē vt tā ds q̄ hō radat̄ scindat̄ apiatur et vnū alteri mistice īserat̄ hō q̄dez ꝑ cordis deuocōnez xp̄s autez ꝑ grē collacōnez ¶ C a · Johs mesue Puer natus mortuusq; si fuerit vt frequent̄ q̄dem ⁊ ip̄m parentē ꝑimit ⁊ occidit Et iō ait phs ī ꝓbleu · Q̄ securi⁹ ē puerꝝ viuū parere q̄ necatū Mors nimirꝝ mortez efficit vita vero vitā Sz tūc ꝑ ista dat̄ intelligi ꝙ xp̄s ꝑ fidez in corde nrō nat⁹ ꝫ ꝑ ingratitudinē seu ꝑ negligenciā et peccatū mortu⁹ ip̄m hoīez in c⁹ mēte sic gignit̄ ⁊ nasciť etna morte ꝑimit et occidit Nat⁹ vero ꝑ fidez et viuus ꝑmanēs ꝑ gratitudinē et deuotōez ip̄m talez hoīez in c⁹ mente sic nascitur viuificat et eternaliter consolatur·

¶ De nomine domini Jhesu Titulus secund⁹ A

Constancius · li · de nat̄is morboꝝ Cōtigit int̄dum ꝙ dū q̄s in lāguore posit⁹ nomē alic⁹ amici ꝯtra se audiuerit nōiari quē valde diligit et ip̄e pñs nō fuerit cōtinuo a lāguore cepto certicz ⁊ conualeat in instanti Sz hoc sepe accidit vt lāguidus audiens nomen alic⁹ aīci mortui quē dilexerat ⁊ ip̄e ꝯtinuo moriat̄ Et hoꝝ cā ē quā ꝯstāci⁹ · v̄ · s · int̄serit in hūc modū Dicit · n · ꝙ dū q̄s ī lāguore positus nomē sui p̄dilecti audiuerit positi in regiōe lōginq̄ · ex hoc iā aliq̄lez tristiciā cōcipit et merorem Tādez aūt exhortacōe cōsolaciōeq; sibi astāciam ⁊ circūsedenciuz in spē magnā ponit̄ ac si vz adhuc rehitur⁹ visurusq; sit eū c⁹ nomen corā se audiuerit nōiari Illa aūt spes valida atz ꝯsolacō sanitatez vt freq̄nt̄ infirmo restituit ⁊ valorē C⁹ eciā signum ē vt ait Galienus · li · secretoꝝ · i · Proferenda inq̄t sunt v̄ba delectabilia dulcia ⁊ ornata corā eo q̄ lāguerit morbo q̄lz siue febre · Ex v̄bis enim cōsolatorijs sepissime cōualescit infirm⁹ Alta aūt ꝑtis cā et rō ē ꝙ ait phs in · ꝓbleu · Cūq; tristicia corā nob̄ ꝑtractāt̄ mox ⁊ tūc tristicia in nob̄ valida generat̄ Vñ ⁊ aliq̄s in infirmitate poīt⁹ si aliquē quem valde dilexerat enunciatuz audiuerit ⁊ noīatum corā se ita vz vt h̄ quem sic dilexerit fuerat mortuus lōge aut cōtinuo tristicia lāguentis renouat̄ et lāguens ex hoc moritur Et isti⁹ cā ē Nam morb⁹ ꝑm Cōstancium · v̄ · s · nil aliud est quaz tristis dolor tocius coniuncti in esse naturali Supueniente ergo tristicia extrinseca seu morte mox infirmitas augmentat̄ · Ex prehabitis ergo hijs euidentissime innotescit id q̄d ī p̄ncipio ex ypostasi p̄suppositū fuerat et ꝯcessum vz ꝙ ꝯtigit acciditq; int̄dum vt dum q̄s in languore ⁊c · vt supra · Sed tunc ꝑ amicum tꝑalem amic⁹ noster etern⁹ puta ihs xp̄s cōuemētissime figurat̄

¶ B · Nã sicut amico tpali ·x· ꝓuant· ꝙ· ꝙ dꝫbent vt recitat in ·s· ꝓliticoꝛ libꝛo pĥs Dumuꝫ ẽ vnũ ⁊ idem velle Scõm est mutuo mori ꝓle · taũ ẽ inseꝑabilit adhꝛere Quartũ ẽ noxia ꝓ cauere De ꝓmo sic ait tuli⁹ otra salustium Amicoꝛ ẽ si vere aiã fuerunt idẽ velle ⁊ idem nolle De scõo sic ait. Oaꝛto inſñis. pro amico sepe mori expedit Intendẽs ꝙ nõ sel· sepe autem aic⁹ qlꝫ morti se offeꝛt dꝫ qlꝫ ꝓ aĩco de tꝛio sic ait sixt⁹ pitagoꝛic⁹· aĩcus mihe erat ille q ab aĩco alñ mſi moꝛs inuenat sepaꝝ De ꝗrto sic ait apulei⁹ platõic⁹· li· de politico ⁊ ciuili· Amicus vlꝑmus ẽ q aĩco suo nõ ꝓcauerit a pecco et delicto Perfect⁹ aũt aĩcus ẽ q aĩco suo circũspectiões adhibꝫ ⁊ cautelas Sic mmꝛ ꝓ oẽꝫ modoꝫ aĩco ꝑpetuo xp̃o ihu inesse h· x· cõꝓbant· ꝓmuꝫ ẽ idem velle et nolle Vlt· n· ds ꝙ hõ sanct⁹ ute liqꝫ voluerit. non uult ꝙ ille noluerit vt ait Aug· de religiõe xp̃iana· Scõm ẽ morꝛi ꝓ aĩco ac inimico hoie de hoc reqre m· ca de passiõe Certaũ ẽ deuote aie ꝑꝛ suã grãꝫ inseꝑabilit adhꝛere Quartũ ẽ hoieꝫ a tima ⁊ morte ꝑpetua ꝓcauere pꝫ ⁊c· Applicet aũt sic Cõgit itaꝫ itdoũ vt oũ aliqs in lãguoꝛe pñtis posit⁹ inserue atꝫ uite hoc nomẽ mellifluũ ihs audiuerit deuoto aio noiam· aut e⁹ pie studuerit recoꝛdari ipe ab oi lãguoꝛe dualeat coꝛpis ⁊ aie ⁊ in actũ vite creticꝫ sempit=ne ¶ C· Phs impbleu Ot sitim valida extinguam⁹ dulcedinẽ aliꝗ oꝛe summ⁹ ꝙ assũptã delectabilit degustam⁹· Dulcia nãꝙ extinguit ipaꝫ siti Det dulcedinẽꝫ autẽ qt apt⁹ ꝙ dulcissimũ no=men ihu ab etno in mẽte õia dulcissimuꝫ ⁊ suauissimuꝫ designat Nã sicut dulcedo coꝛpal valida atꝫ magna itioꝛa assũpta coꝛpe expellit venenuꝫ q qs toxicatus fuerit ⁊ infect⁹ vt ait Auicenna li· Med· 8 C⁹ eqã cã ẽ Nã dulcedo assũpta int⁹ ab hoie sua vtute venenuꝫ attrahit· q qs infect⁹ astringit ⁊ tenet Venenũ autẽ dulcedine attractuꝫ dulcediqꝙ admixtum manere in coꝛpe neqꝙ põt misi ꝑ vomituꝫ expellat· eo ꝙ dulcedo ⁊ amautudo admixta i sil vomitũ faciãt vt freqnt Sic mmꝛ ꝓ oẽꝫ modũ hoc vocabu=luꝫ sacꝛ ihs sua immensa effabiliqꝙ vtute venenuꝫ eicit ⁊ expellit peccati q qs spualit intoxicat⁹ fuerit ⁊ infect⁹ Oꝫ tunc ꝓ siti cõt mseua designat Nã sicut sitis ira exitat· sõpnum fugat hoieꝫqꝙ vehement debilitat Sic mmꝛ ꝓ oẽꝫ mod mseua vite pñtis· ira dei ⁊ hoĩs sepe ꝓuocat· sõpnuꝫ qetis mentis fugat ⁊ hoieꝫ in via celestis prie valde debilitat ⁊ retardat Applic· ¶ D · Cõment· s· 3· methe· Illa qdẽ spes meli q ex roꝛe nascit i gramie aut in h ba· si cum hba cui adhꝛeret sumat dulcescit valde. si autem sumat

sine ħba cui adheret aũt gramme mox amaresat mmũq; acesat· Ez tunc per mellis dulcedinez et saporem xp̃m ih̃m intelligimus saluatorez Nã sicut mell fauus q̃nto vetior fuerit tãto sapit melius ac dulcesat vt recitat Cõstanꝰ· ca· liq̃or C9 eã cã stat inhoc Nã in q̃lz liq̃re dula q̃dam repit huidoitas indigesta q̃ aliq̃ lit amaresat q̃ vtiq; hũidoitas indigesta p vetustatem extimatur Sic mmiz p oia hoc nomen ih̃s q̃nto veteuꝰ p felicem mẽtis meditacõez fuerit tãto magis ipi aie sapit feliaꝰ z dulcesat· Cunc applicet sic Doc itaq; nomẽ ih̃s una cũ ħba deuotõis atz vtutis assumptũ valde dulcesat intrinsecꝰq; sapit mentis gustui et floresat ſz sine ħba puritatis z vtutis sine q̃ et nunq; ipsi mentiz oretenꝰ im mittit nec donat peitꝰ puta peccatuꝝ aie amaresat Ce· Nuc· nux q̃dez in exteriori supfide seneſat z duresat i intiori vero yma gine leneſat molleſat et dulcesat Ez tũc p nucẽ hoc nomẽ ih̃s cõuenientissime figurat Nã sicut nux diu recẽs manet subt folia germinat sub terra migresat in aq̃ amaresat pforata, Sic mmiz per oẽz mod hoc nomẽ ih̃s diu recẽs pmanet et floret subt folia sacroz opm et vtutuz fructũ vite·germinat in tra hũiliuz aioz·migresat et vilesat i aq̃ ocupie et voluptatis·amaresat ad pforacõnez ingratitudis Et tũc applicet sic Doc itaq; nomẽ ih̃s in extiori sui ipiꝰ forma et spe seneſat natalit z duresat Intꝰ vero·ipse intrinsecus intuenti leneſat mira et ineffabili dsolacõne· molleſat assidua mia et pietate·dulcesatq; perpetua voluptate· Cq· Vsitꝰ in historijs nataliũ Nata hec ẽ vociferatoz aialiũ vt dũ aliq; dulcẽ audiũt melodiã aut vocẽ aut quẽq; sonuz dulcẽ z ipa organa laxẽt sua vociferent pit z acclament q̃madmod in q̃bꝰdaz pz auibꝰ D ista aũt dat intelligi q; oi aiali irrõnali irrõnabilior ẽ censenoꝰ q ad tãtam tã q̃ suaue õmi nõis dulcedinẽ qd est xp̃s ih̃s tota mentis deuocõe organa vocis intne nõ laxaueut·nec deuotis laudibꝰ acclamaueut tãti nois excellentissimã dignitatem· Cq· Dñs in pbleu· Maxie aut ẽ int cũcta corpora sonuz sibi i bibit et attrahit ipa aq̃ Et iõ ait p̃hs. v· su. Doces iq; facte circa aq̃s minꝰ resonãt et intonãt eo q; sonꝰ natalit dsueuerit absorbi ab eis Et istius causa stat in hoc Dicemus enim q; q̃nto mollius fuerit ip̃m corpus·tanto magis vocis cuiuslibet atq; somitus susceptiuum minus aũ retentiuum, q; aũ medio modo molle fuerit sonos valde susdipit et intra se constringit· Talis autem est ipa aqua que ideo molles voces facliter attrahit et imbibit ideo vero quia humida et conpacta sonum perceptum in se retinet et constringit· Cuius eiam signum est quod recitat Cõmentatoꝛ

ſuper terciũ de aiam̃a· qui ait Juxta aquas immiꝝ echones nec ꝓpimus nec audimus ſicut cernimus et aduertimur ſicu circa montes et muros/et huius cauſa eſt Nam vox nec duram nec ſolidam tranſit materiam·mollem autem facilit̃ penetrat et ꝓtranſit·Mõtes ergo et muri duri aqua antecedens facilit̃ eſt ꝛ mollis Quapꝓt dura corpora ſonum nec ꝓpiunt nec imbibũt aqua autem magis Et ideo accidit ꝙ inter cuncta corpora max ime ſonum imbibit et attrahit ipa aqua Sed tũc ꝓ iſta datur intelligi ꝙ hic feliciſſimus quidem ſonus q̃ reſonat tam feliciter et beate·hoc nomen ihs xp̃s maxime attrahitur et imbibit̃ fructuoſe ab aqua deuotionis gratitudinisq; mẽne ¶ D· Theophilus in tractatu diuerſarum artium· Sonus excellens duos effectus in nobis efficit et relinquit Nam interiora p̃cordia omouet et cum ceſſauerit adhuc tamen ſui fragorus in auribus ſigna veſtigiaq; relinquit Quemadmodũ videmus cum ſtamus circa campanam grandem poſtq; enim campana quieuerit adhuc tamen precordia interiora noſtra tremunt et aures noſtre tinnitum ſentiũt Sed tunc ꝓ ſonum magnum atq; valid̃ hoc dulce nomen ihs conuenientiſſime figurat Nam ſicut ſonus grandis dormientemq; excitat·ſeminentẽ viuificat debilemq; recreat et confortat·ut ait Tharentinus ꝺ effectibus in natã Sic mirum ꝓ omnem modum hoc dulce nomẽ ihesus ſua immenſa efficacia et virtute dormientem in peccato excitat Nam ſemimortuum hominem eternalit̃ viuificat debilemq; ingreſſu ſeu via ſalutis miſtice recreat ꝛ cõfortat Et tunc applicetur ſic Nomen itaq; domini ihesu hos in anima deuota relinqt effitq; effectus· Nam in dei laudib9 corda humana amouet et cõpellit· ſed et veſtigia intimi ſapoꝛis in mente dulcedinisq; relinquit ¶ J· Dhs in ꝓbleumatib9 Odor vinee deſcendentibus de monte ꝺ ſus valles dulciſſimus ſuauiſſimuſq; apparet· aſcendentib9 autẽ ecõtra verſus montes aſcendens nimme odoratur. Cuius cã eſt Nam deſcẽdentes minus reſpirant aſcendentes vero magis·eo ꝙ illi magis·iſti vero minus laborent Nimia autem reſpiracõ olfactũ impedit·tpata autẽ reſpiracõ olfactũ inſtituit atq; reddit Sz tũc ꝓ odorẽ floretis vinee ihm dei filiũ queit deſignari. Nã ſicut odor vinee fugat buffones ꝓpellit ſꝑntes et ſanas circũiacẽtes efficit regiones Sic mimiꝝ ꝓ omẽz modũ dei filiꝰ xp̃s ihs ſua vtute fugat motꝰ ocupiẽ· ꝓſuaſiones ſugeſtionis maligne ſanitatẽ q̃q; ifert corpis ꝛ aie Et tũc applicet ſic· Deſcendentib9 mq; ꝺ mõte tumoris ꝛ ſuꝑbie ad valles huili

ſeminiuentem

tatis infime magis dulcescit et sapit ihs sua immensa grā et vtute ascendentib9 autem in tuōrem et elacōnem mox menti subtrahitur ipse xp̄s vt sup̄ ¶ R · Phs · in · v · politice Cōplicacō ꝯdecent̄ et delectabil̄ labioꝝ totum ꝯponit hoīez redditq; placitum se uidendentem Per qd̄ dat̄ intelligi · q ꝯplicacō labioꝝ tā mentalium q̄ corporaliū in ihu noīe dulci meōria atz laude summe demōstrat̄ allicere intuituz maiestatis clemencieq; d̄me ¶ L · Aꝝl̄ i li · ꝓbleu · Odor qdā aromatic9 q̄nto remoci9 q̄s a se exstiterit tāto sibi diffusius se extendit ⁊ q̄nto q̄s vicim9 affuerit tāto odorez thymiamatis minus sentit Et iō dicit Galienus ī descripcōnibus corpm vniuersi Odor inq̄t thymiamaticus magis ꝑcipit̄ alōginq̄ q̄ in ꝓpinq̄ Per p̄hita autez dat̄ intelligi q xp̄s ihs q̄ summus odor ē pri ꝓ nob̄ diffusius se largit̄ elōgato a se ꝑ huīlitatez seu huīlem recognicōnez minus autez oñditur hijs q̄ sua lupīa et fallente iustitia atrocit̄ et audacter vltro se iugitq; appinquāt Nota hec v̄ba beati Aug · in · 9 · ꝯfessionuz v̄ ait Hij inq̄t te dñe q̄ te norunt ignorant hy soli te agnoscāt Hoc tñ ē dictū q q̄ deum existimāt se scire ip̄m peītus nō agnoscāt Qui vero ꝑ hūilitatez se d̄m agnoscere nō p̄sumūt hij soli ip̄m intelligūt ⁊ agnoscāt · M ¶ Johes mesue in · z · p̄ctica · Lauet̄ os cū aq̄ calida ⁊ cuz sale ⁊ mox qd̄ dulce fuerit dulcissimuz apparebit C9 cā stat in hoc Nā lingua · 9 · mois corrūpit̄ in actu iudicādi atz gustandi ꝑ · 9 · q̄litates huōnoꝝ p̄dñancium in huāno corpe lingua nāq; infecta humore flegmatico ⁊ melācolico rem dulcez amarā gustui ob salsedinem salsi flegmatis repñtat · lingua autez repleta calore et cruore · i · colerico sanguineoq; huōre rem dulcem ip̄i gustui amarā felleazq; demonstrat Nunc autem sic est q aqua calida laxat et consūmit colorem et cruorem Sal autem liquefacit melancolicum flegmaticumq; cruorē et humorem Predicti itaq; humores predominātes in corpore percōsequens diffudunt se in linguam et actum lingue obstruunt et meatum · Loto itaque ore perconsequens predicti humores dissoluuntur et penitus consumuntur · Et sic ipsi gustui quod dulce fuerit dulcius apparebit · Per ista autez datur intelligi · Q loto ore cordis per aquam puritatis et mundicie mox q̄dem hoc dulce nomen Jhesus dulcissimum ad intuitum

deuote anime apparebit ¶ N · Theophil⁹ tract. diue. ar. Funis aut zona in lõgum ꝓtensa sp̄ t̄re ĩ medio sui inclinat̄ q̄ntumcũq̄ enim extrema trahãtur et distãt̄ · in medio tñ instar arc⁹ inclinatur Per ista autem datur intelligi ꝙ xp̄s fuit filis tum qz sicut in fune aut zona sic et in xp̄o ligam² trahimur hauriimur Sic ĩq̄ xp̄s dei fili⁹ ih̄s nõ in sui ꝑtib⁹ ꝫ in medio sui totus sua tota gracia et v̄tute deuote sibi aĩe se inclinat ¶ O · Auiceb. li. fõtis uite Lapis ab alto veniens intra aq̄m · sursuz ip̄az aq̄m exilire facit · Sic nimirꝝ ꝑ oẽz mod̄ ip̄e fili⁹ d̄i ih̄s aduenien̄s mẽti hũane ip̄az extra se salire facit in amenitates et gaudia et̄ne vite ¶ P · Ph̄s in ꝓbleu · Ambulãti in agro ꝑ viã rectã · lynee q̄ ocurrũt ĩ agro seu que describunt̄ in t̄ra ad circulũ v̄gunt Per q̄ dat̄ intelligi · ꝙ ih̄s xp̄s d̄i fili⁹ quẽ agꝝ toci⁹ nr̄ẽ btitudĩs eẽ credim⁹ Hic inq̄ dei fili⁹ ager dicit̄ Et tũc applicet̄ sic · Ambulãti itaq̄ in dei filio ih̄u pijs laudib⁹ opibusq̄ d̄uotis oĩa q̄ in hac vita accidũt ad circulum vergũt meriti felicitatis cõsolacõnis et premij supni ¶ Q · Cõmet · s · q · methe · Spuma q̄dez oĩs cessat cũ pinguedo aut aq̄ immissa fuerit Sz tunc ꝑ spumã p̄ñtis vite afflictionez ꝑ pinguedinẽ vero xp̄s ih̄s dei fili⁹ designat̄ Et tũc applicet̄ sic Aduenien̄te itaq̄ xp̄o ih̄u in ꝯcaua cordis nr̄i mox oĩs spuma tũc cessat afflictõis dolorisq̄ mundãe vl̄ supbia q̄ signat spumã ¶ R · Aꝝl li. ꝓbleu Sagitta ĩ vicĩo astantẽ min⁹ penetrat Qui · n · valde uicin⁹ fuerit ip̄i iacenti sagitte min⁹ ledit̄ q̄ aũt medio mõ lõge steterit magis feriet̄ a sagitta Per ista dat̄ intelligi ꝙ ih̄s d̄i filius sagitte ob · s · ꝓprietates q̄ infra ponent̄ nõ immerito ꝯpat̄ · vindicte iuste iacl̄o min⁹ ferit min⁹ ledit sibi in vicino tota vz deuocõe astantez q̄ a se nimiũ recedentez ¶ S · Cõment · auerr · s · li · de plãtis Herba sicca igni immissa fumũ grandẽ facit · h̄ba aũt viridis q̄si nullũ · Per q̄ dat̄ intelligi ꝙ dñs ih̄s h̄be ob · x · ꝯdicões q̄ int̄serent̄ infra ca · de v̄tute ñ immerito ꝯpat̄ Hic inq̄ dei filius in corde hoĩs arefact⁹ fumuz grãdez faciet perpetue ignorancie et doloris virens aũt ⁊ florẽs in mente hoĩs ꝑ sincerã afflictõz ⁊ deuorõnez vite et̄ne efficiet serenitatem ¶ T · Auiceña libro suo mineralium · Magnes quidam trahit ferrum insursum non ĩ deorsum Per ista autem datur intelligi · Q Cristus ihesus magneti ob sex effectus sicut dicitur in capitulo de xp̄o non immerito conparatur Hic inq̄ saluator noster trahit hoĩez oĩ ferro duriorez semper sursum ad celestia · neq̄q̄ autem in deorsum ad terrena

¶ D· Hugo in vidaſcolicõ· Nil ī naũe ordiẽ vniuerſo ſanctꝰ foꝛtius penetꝛat acutꝰ q̃ ſonitꝰ ignis celeſtis· Quis enim audiuit unquã virtute montes liq̃factos· ſicut pitiſſimi in natura aſſeꝛunt ⁊ affiꝛmant Exigui tactu fulmis mõtes foꝛte pluꝛimos liquefactos· Per que dat intelligi· q̃ mil foꝛtiꝰ ſcindit mentem penetratq̃ humanũ ſicut igneis celeſtis et nois domi intonatio·

¶ X· Phs in vi· alium li· Alludit autẽ ⁊ applaudit vnũqꝺq̃ alium in lingua et in cauda Per que dat intelligi q̃ vnuſquiſq̃ hominũ ꝛeo ſuo alludit myſtice ⁊ applaudit in lingua et in cauda· id est nomen domi linguatenus collaudando et caudetenus ideſt in fine ſeu moꝛte iugiteꝛ inuocando ¶ Y· Auicẽna libꝛo Med· vi· Mel cruꝺum aliqualit amaꝛeſcit· mel autem ꝛecoctũ et ꝛenuo fugefactum ſuaueſcit coꝛpaliteꝛ et ꝺulceſcit· Sed tũc p mel ſaluatoꝛ noſteꝛ ihs cõueniẽtiſſime figuꝛat Applica· Per pꝛeceꝺenꝺa autem ꝺat intelligi· q̃ cuſtꝰ ihs filius ꝺei cruꝺus in coꝛde hominis id est amoꝛe et ꝺeuotione indigeſtus aliqualiteꝛ amaꝛeſcit· ꝺeuotione autẽ et laꝺũ fꝛequenꝺa ꝛecoctus myſtice et mũꝺiꝺa fugefactꝰ ineffabiliteꝛ ꝺulceſcit eteꝛnaliteꝛq̃ ſuaueſcit·

¶ Z· Phs in pbleumatibꝰ· Liquoꝛ ꝺulcis in vaſe aureo argenteoq̃ vehemenꝺus valiꝺiuſq̃ ꝺulceſcit· in q̃libet autẽ aliotum vaſoꝛũ genꝛe minus aꝛamaꝛeſcit· Cuiꝰ cauſa eſt quia ex q̃litate vaſis ꝛecipientis qualificat ipſe liquoꝛ ꝛeceptus· vt oſtenꝺit phs ꝺno metha· Aurum autẽ et argentũ ꝺulcia· cetera autem metalla amaꝛa· ergo ⁊c· Per p̃habita autem ꝺat intelligi q̃ ihs qui natus eſt liquoꝛ et ꝺulceꝺo anime in coꝛde aureo idẽ virtuoſo et argenteo id est mundo valꝺe ꝺulceſcit· in immundis autem et amaꝛis mentibꝰ p̃mitus amaꝛeſcit· Notandũ autẽ q̃ hoc nomen ſanctiſſimũ qꝺ̃ est ihs cuſtꝰ operatuꝛ tꝛomitꝛui obꝛxx· q̃litates et effectus tomitꝛui Requiꝛe capitlo De timoꝛe.

¶ Aa· Archatinus architꝛa· Pluma poſita ſuper auq̃ caliꝺum moꝛ tꝛãſit· ꝛeſoluitq̃ in aquã· Per plumã veꝛo filius ꝺei ab etno ihs ꝺuementiſſime figuꝛat· ꝓpt q̃tuoꝛ ꝓpoꝛtiones q̃ m· ſunt ipi plume De hoc ꝛeq̃ꝛe ꝺ̃ ꝛefunctis· Per p̃miſſa aũt ꝺat intelligi· q̃ ſaluatoꝛ noſt ihs ī amoꝛe ꝺei menti aꝺuemens eſtuãti in aquaq̃ moꝛ ꝛeſoluit ꝺiuine conſolationis ⁊ ꝛefugeꝛij ſupeꝛni

¶ Bb· Cõmentatoꝛ auctoꝛis ſup li· ꝛe plantis aꝛiſ Ducꝰ cꝰ libq̃ q̃ꝛq̃ hꝺe fuſꝰ in lapiꝺe ogelat ī lingno aũt ꝺefluit ⁊ liq̃ſcit· Per iſta ꝺat itelligi q̃ ihs xp̃s filiꝰ ꝺei coꝛꝺe ꝺuro ⁊ obſtinato p meꝺitacõneq̃ ad memoꝛiã ꝛeꝺuctꝰ ſñ hũoꝛe celeſtis gꝛẽ peitꝰ ogelat· In coꝛde autem lingneo· i· ab hũoꝛe vitioꝛ auꝺo atq̃ ſicco in fontẽ celeſtis ꝛoꝛis ⁊ gꝛẽ miſteꝛualit ꝓfluit et liqueſcit

¶ C a. Aristo. in li. pbleu. Locus in quo nec motus nec sonus accidit aliqliter fetidus esse ad sensum aer ostendit et corruptus Per quod datur intelligi. quod cor hominis in quo nec motus nec sonus laudis saluatoris nostri ihesu insonuerit corruptum in dei oculis fetidum et infectum inetnum erit ¶ D a. Charem. li. viij. de euentibus in natura Flore quidem albo posito ex opposito speculi. siquis intus spexerit lacrimatur. Sed tunc per florem album dei filius ihesus xpus conuenientissime figuratur Nam sicut flos albus ad odorem sulphuris albior fit et albedinem et candorem diutine reseruabit. testante comentatore auenpote. s. 3. methe. quod ait. Rubea rosa quidem ad odorem seu fumum sulphuris albescit. rosa autem alba albedinem diu retinebit Sic nimirum per omnem modum xpus ihesus ad odorem amare contricionis et penitencie albescit per lumen gratie et candorem infert deuote sibi anime fruicionis et cognicionis eterne Et tunc applicetur sic. Xpo saluatore itaque nostro ihesu speculo cordis nostri exposito et mistice per celestem dulcedinem applicato. mox mens nostra rore et lacrimis diuini gaudij et gratie spiritualiter irrorat ¶ E a. Plinius in spe. na. Cessantibus ymbribus et illuscente sole continuo magis florent uirent et germinant gramina atque herbe. Per quod datur intelligi. quod cessantibus ymbribus vanitatis. et illuminante vel irradiante vero lumine. s. xpo per meditacionem memoriamque sacram. mox mentes humane florent virent germinantque fructum salutis perpetue quoque vite. ¶ F a. Phs in pbleu. Has nimirum oris flatu virtutes efficimus et effectus Nam flatu quidem nostro plumam sursum pellimus. puluerem abstergimus. dolorem seu lesionem sedamus. fetorem repellimus. cibum nimis calidum ad sumendum ydoneum facimus. manus frigidas calefacimus Sed tunc per ista datur intelligi quod emittentes flatum laudis atque memorie ihesu hos sibi sex effectus in nobis diuinitus relinquere comprobantur Nam tunc plumam nostre deuotionis sursum aspirando et anhelando iacimus. puluerem peccatorum abstergimus. dolorem mentis et corporis sedamus. fetorem perpetui supplicij repellimus et fugamus. cibum celestem nobis quidem abilem ad sumendum facimus. opera nostra dei caritate perpetua inflammamus ¶ G a. Aristo in. vi. alium. li. In tenebra quidem nulla canit auium Per que datur intelligi quod in statu ignorancie et peccati nulla canitur vox laudis diuine et digne memorie ihesu cristi. ¶ H a. Philosophus in pbleumatibus. Dormientibus nobis vox magis dulcescit et lenescit. valde enim in nocturnis cantibus delectamur. Per ista datur intelligi. quod vox laudis veneracionisque Ihesu Cristi in Secreto cordis nostri maxime delectat Patrem celestem. Unde dicitur Tu Autem Cum oraueris Intra Cubiculum Tuum Scilicet

cordis ꝛc. ꝛ sic ꝑ noctem intelligitur secretum cordis nostri in quo dulcescit vox laudis diuine.

¶ Auctoritates de passione xp̄i.

Augustin⁹ d̄ fide ad petr̄ Scio ꝙ eū quē xp̄i passio nō cōcutit. nlla vt⁹ nllū meritūq; saluabit Eusebi⁹ in ſmone Vt passioī xp̄i satisfacias. necesse sūmo ope ē vt martir fias aut martir esse appetas Ber. li. de consideratione Indign⁹ reuera est xp̄i felicissima passiōe q̄ nō xp̄o paciēti totis viribꝰ studuerit condolere Jeromi⁹ in epl̄a. Armabit autē in iudicio xp̄s sua insignia passionis cōtra eos q̄ suis doloribꝰ indigni extiterit ꝛ ingrati Ambro. li. de officijs Felix xp̄i passio qua ꝑditum redemit hominē. vera beata passio q̄ patit̄ intra mentē fidelem ꝓpriam ꝛ fidelē meditacōnem Ber. in floribꝰ Fleuit mirum xp̄us in cruce sup eos q̄ sui indigni futi erant passione. Hugo de sacramētis Pie credendū est ꝙ passionis frequēs meditacō tam corpalem q̄ spūalem laborem releuat ꝛ languorem Crisosto⁹ sup math. Si p̄ssuram mdi pateris passionis dnīce memor eris Sixtus phs. Nulla salus cernit̄ vbi xp̄i saluberima passio a mentis intuitu elongat̄ Richard⁹ d̄ sancto victore Pati xp̄us voluit et post passionē glorificari. vt ꝑ hoc designet eos q̄ aduersa passi sunt eternalit̄ coronari Ambro. li. p̄facionum Cutissima moriendum exhortatio vt cristi passioīs memoria cordi mortis in hora sedule inp̄matur Gregorius in registro Passio mirum cristi mentis oculis obseruata omnem virtutē in presenti ꝛ futo causat efficitq; salutem Remigius super matheum. Justus dominus si oculos sue pietatis ab eo auerterit qui passionem mente nec respicit nec agnoscit Petronius Nil tantū reprimit audaciam demonis. q̄z deuota feruensq; memoria dominice passionis Augustin⁹ de victoria cristiana Bene q̄dem gloriari poterat genus cōdicioq; humana ꝑ qua crist⁹ tāta sustinuit supplicia ꝛ tormenta Crisosto. super Math Turbularer siq̄dem et ꝓrsus desperarem si non cristi passionibꝰ armarer Ber ad kath. Justo dei iudicio ille moriturus credit̄ eternaliter ꝛ dampnandus. qui cristi passionis in tempore ingratus fuerit ꝛ immund⁹ Hugo de sacramentis Cuncta quidem corpora tā animata q̄z inanimata virtute passionis cristi credimus restaurata Fulgenci⁹ li. Mithologiarum O felix nostri dolor et passio saluatoris qui tantam spem vite nobis contulit. atq; nos fragiles mirabili ineffabili īestimabili valore muniuit Augustinus li. confes. Deficio domine in meipso dum michi tua intrinsecus occurrerit passio vere q̄dez indigno penit⁹ ꝛ īgrato.

Ber. Vnũ desidero vnũ peto toto corde tota mente. vt xp̃i passio in me ob culpam nullatenus defraudet̃ Amb̃ in p̃facio. Procul fugat omĩs timor et metus corpalis cũ tueat̃ et ꝓtegat nos dolor dñice passioĩs Greꝰ. in registro Nulla michi salꝰ nulla vtus nullus valor corpis et aĩe nisi in xp̃i felicissima passiõe Ber. in floribus Quo me deducet tã inestimabil̃ ãmiracõ vehemẽciaq; stuporis sup excellentissimo misterio dñice passioĩs Hugo d sac. Oĩa nimirum sacramenta in vtute passionis dñice nouimꝰ diuinitus instituta Cris. s. Math. Angeli nimiꝝ ad vehemenciam xp̃i passionis amare flebant. celi merebant. lapides scissi sunt. mortui surrexerũt. ⁊ miseri aduc hoĩes ĩ obstĩacia accidia ⁊ torpescũt Cassio. s. psal. Vere miror ꝙ dñs q̇ duꝫ vna gutta p̃ciosi sui sãguĩs mille mũdos potuissꝫ redimere. totꝰ tñ defluxit in sua q̃ꝫ ꝓ nobis tulit felicissima passiõe Hugo de sacramẽtis Totꝰ aũt vigor sacri baptismatis ex vtute sumit̃ xp̃i felicissime passionis. Gre in dyalogo. Nũq̃ etenĩ inetnuꝫ vtus nrã illa celesti beatitudĩe digna foret. nisi virtus xp̃i felicissime passionis ꝑficeret ⁊ suppleret. Amb̃ in p̃fa. Nõ tantũ torq̃t demoẽs metꝰ sue pene. q̃ntũ ipa vtus passionis dñice Seduliꝰ in car. pas. Cũq; n. passionis xp̃i assuũtur insignia mox cũcta fugant̃ demonia et vniuersa leuigãt̃ supplicia ⁊ tormenta Richardꝰ de scõ victore Sup habundant̃ q̇dem nobis xp̃s in sua meruit passione. nam desuper effluencia vtutis passionis cristi accipitur. ꝙ eciam fidelibus cottidie per indulgencias impartitur. Augustinus Cristus quidez passus ẽ annuẽs nos in hoc maxime sibi conformari posse dum q̇t sustinuerimꝰ pro eius gloria et honore.

Item de passione xp̃i. A.

Tt Parentinꝰ in tractatu d effectibꝰ ĩ nat̃a Cũ sol eclipsim patit̃ omẽs tunc regiones expurgat excorrupciones aerisq; malicias sibi valide attrahendo Et ideo ait Tholo almaiesti primo Qd tp̃e eclypsis regio illa sup quã eclipsis fit valde inficit̃. regiones autẽ alonge exñtes valde expurgantur. Cuius causa est. Quia eclipsis facta circa orizonta mundi attrahit cunctas aeris malicias de longinquis regionibus versus illam super quam fit aeris regionem Malicie autem ac corrupciones attracte manẽt sup regionẽ illã sup quã eclypsis fcã ꝑpendiculariꝰ q̇dẽ stabat Alit̃ aũt videtur dixisse Hugo in didascolicõ

libro·vi·q̄ dicit ꝙ sol sua v̄tute reicit malicias et̄ra ad regiones ethereas ascendētes· Tūc aūt cū eclypsatus iā ē ex hoc ip̄o sol luna interpoīta p̄occupatus ē ⁊ iō malicie et̄ra ascendūt regionemq̄ aeris inficiūt q̄ facto strages ⁊ pestilencie ꝯsecunt̄ Sz tūc ꝑ solē xp̄s ꝯuenient̄ designat̄ Nam sicut tota lux celoꝝ ex sole celi parente deriuat̄· quēadmodū recitat pl̄o de in mortalitate aīe q̄ dicit· ꝙ lux amenitatis celestis ex patre celi· vz sole in celorum lumīa ē diffusa· Sic nimirꝝ ꝑ omnē modū tota lux celestis pat̄e fruicionis visionisq̄ beate ꝑ xp̄m solē iusticie defluit in limpidissimā celestiū regionē Sz tūc ꝯsequent̄ mors xp̄i fructuosissīa per eclypsim designat̄ Nā sicut noctis tp̄e eclypsis sol̄ nimime cerint̄ nec videt̄· diei aūt tēpore clarissime ꝯspicit̄ ⁊ videt̄· sic xp̄i passio tēpore grē videbat̄ Sic nimirꝝ ꝑ omnez modū mors xp̄i et eius saluberrima passio oculo mētis seu meditacōnis scē nō aspicit̄ in nocte peccati felicitatisue mūdane· ꝫ in die ꝯuersasacōnis clarissime seu v̄tutis In statu q̄q̄ grē et salutis Et tūc applicet̄ sic xp̄s itaq̄ passionē hūano generi tam felicē paciens atq̄ mortē omēs expurgauit hūanoꝝ cordiū regiones· cuncta q̄q̄ sibi corda attraxit hūana ꝑ passionē misericordit̄ feliciterq̄ imbibens ¶ B · Phs in ꝓbleu· Cūq̄ cādela ardens inclinatur mox stillas igneas flāmeasq̄ emittit Sz tūc ꝑ candelā ardentez intellgit̄ ipse cristus Nam sicut candela ardens t̄plicit̄ extinguitur vitz a vento ab aq̄ expiguedinisq̄ defectu Juxta illud qd̄ ait Jero· ꝯtra Joūia· Cādela inquit ardens ex trib⁹ hijs a uēto aqua· oleiq̄ defectu extinguitur Qūo non extingueris cor tuum ardens vento mundane vanitatis ⁊c· Sic nimirꝝ per omnem modum cristus in corde homīs extinguitur t̄bus modis· vz vento mundane vanitatis· aqua carnalis ⁊ dampnabil̄ voluptatis· et ex defectu olei caritatis Sed tūc cōsequent̄ per inclinationem candele cristi felicissima passio figuratur· Nam sicut inclinatio candele nequaq̄ esse potest absq̄ liq̄factione distillacioneq̄ ipsius candele Candela etenī inclinata liquatur ⁊ flamma sursum versus candelam seu corpus candele ascendere nitit̄· Sic nimirum per omnez modū cristus nec passus est in corpore nec per sanctam meditationē patit̄ in deuoto corde q̄n liquefiat resoluat̄q̄ ⁊ ī labat̄ influatq̄ ꝑ distillacōnē seu grē menti humāe

¶ Item de passione cristi C

Aligasel ī tractatu d̄ forma speculi Speculū q̄dē ad aspectū languidi q̄ndam sudorē videt̄ emittere ⁊ sudorem Sz tūc ꝑ specl̄m xp̄i passio d̄signat̄ Nā sicut specl̄m

soli expositū ignē elicit si res aliq̄ ꝯbustibil' opponat̄ Sic nimirꝝ ꝑ omnem modū xpī passio expoīta menti humane ignez necessario elicit amoris delectacōnisq̄ diuīe Et tūc applicet̄ sic Speculū ita q̄ dñice passioīs hūoremq̄ effudit grē celestis ad intuitū seu memoriā aīe diligentis ¶ D · Plini⁹ in spe · na · Piscis ad litus pellit̄ dum in marinis fluctib⁹ vulnerat̄ Sz tunc ꝑ piscem xp̄m ꝯuenit designari Nam sicut piscis q̄ diu viuit oculos molles habet · mortuus autē coctusq̄ rigidos atq̄ duros · quemadmodū in · vi · alium dicit̄ Sic nimirꝝ ꝑ omnez mō xp̄s q̄ diu viuit in corde hoīs ꝑ fidem et caritatem oculos hz molles ad miserandum · mortuus aūt duros Et tūc applicet̄ sic Xp̄s itaq̄ ad litus pellit̄ q̄etis et ne seu mentis deuotiōe duz sua amarissima saucius fuerit passiōe · ¶ E · Johs mesue in p̄ p̄ctica Liq̄r eciaz dulcis valde oblectat q̄dez gustū ꝫ locū torq̄t et cruciat vulneratum Per q̄ dat̄ intelligi q̄ passio xp̄i tā salutiffera tā btā gustui ē mentis nrē delectabilis atz dulcis · ꝫ amara atz insipida peccatorib⁹ et immundis ¶ F · Alpha · tractatu de ꝑte sensitā Cūq̄ ocul⁹ patit̄ corpal' tria accidunt ⁊ ꝯtingūt vz scintille ignee apparentes · vigilie frequentes · et lacrime effluentes · Cūq̄ etenī ocul⁹ lesus fuerit q̄daz flāma exit · vigilia aduenit · et lacrima effluit habundāt̄ Sz tunc per ocl'm intelligit̄ ipe xp̄s · Nā sicut ocl's ꝓfund⁹ v̄tuosior est limpidiorq̄ in videndo · Sic nimirꝝ ꝑ omnez modū ꝑ deuotionē xp̄s ꝓfundat̄ in mēte v̄tuosior ē in collatione celestis grē ⁊ cōsolatōnis eterne Et tunc applicetur sic · · Cunque itaque cristus passus est hij tres felices ꝯtingere effectus vz flāma seu scintille infiniti amoris · vigilia sua super nos ꝓtectionis · ⁊ lacrima ꝓ nobis intercessionis · ¶ G · Bartho · in p̄ p̄ctica Cūq̄ mēbroꝝ aliqd̄ igne lesum fuerit mox igni denuo applicet̄ ⁊ dolor lesioq̄ cessabit Ꝑ q̄ dat̄ itelligi q̄ xp̄s qui dudum igne passionis les⁹ fuerat ipse eciā et nunc igne deuocōnis et amoris ꝑ ꝯpassionez ⁊ memoriā applicet̄ vt sic eius passio ꝑ gratitudinē restauret̄ · ¶ H · Philosophus in ꝓbleumati · In vehementi dolore lacrime restringuntur · Cūq̄ enī quis vehementer patitur nulla lacrima distillatur · Per que dat̄ intelligi · q̄ dum quis vehementi dolore detentus fuerit dominice passionis mox omnis cessabit luctus et lacrima afflictionis cui⁹ libet ⁊ meroris ¶ I · Constan · li med̄ · 3 · Cūq̄ man⁹ eleuate fuerint expallescunt ꝯtinuo ⁊ sanguis ab eis defluit ⁊ recedit Dimisse vero versus terram rubescunt et sangumem sibi attrahunt · · Per que datur intelligi · Q̄ dum Manus Cordium Eleuate

fuerunt p tumorē· mox expallescūt interiora sua spē·et sanguis ab eis recedit passionis dñice Declinantes autē in t̄ram p humilem recognicōnem·mox rubescunt ditus ·p amorem sibiq; attrahunt v̄tualiter in salutē ipsum dñice passionis sanguinem ⁊ vigorem ¶ R · Theophi. in breuiloq̄o diuersaꝝ arciū Baclus aque immissus·cōfractus p mediū estimat̄ Sic p omnē moduꝫ spes q̄uis valoris ⁊ gracie cōfracta cerint̄ dū intingit̄ aquis passionis dñice ¶ L · Ypocras in epychimis· Passio et infectio ip̄ius t̄re foras se pellit ſpentes atꝫ ranas. Cunq; enim t̄ra intra se patitur eaq; sub terra alia ac si fugiāt terre corruptionez foras exiliunt et erūpunt P que datur intelligi q̄ passio xp̄i mistice facta ī t̄ra cordis nr̄i foras expellit sugestiones ⁊ mot⁹ spūs maligni ¶ M · Johs mesue in p̄ practica Vinum oleo ꝯmixtū vulneribusq; infusum omnē sedat et sanat tumorē corpis et dolorem P q̄ dat̄ intelligi· q̄ vinū conpūctionis intime oleumq; deuocionis int̄ne infusa vulneribꝰ passionis dñice·omnem sedant tumorem supbie·dolorem q̄q; sanant penalitatis eterne ¶ N · Auicebron li·fōtis vite Cunq; regio etherea ⁊ celestis intemperiez passa fuerit· mox et ip̄a regio inferior intra se corrumpit̄ patit̄q; defectū Cuius signū est Nam supna regio paciens varia imp̄ssionuꝫ genera puta galaxiā ꝯmetā ⁊ asub eth̄eas q̄q; imp̄ssiones ⁊ intempies·mox ⁊ in ip̄a insita regione voces et strages pestilencie ⁊ intempies passiones q̄q; varie generant̄ Sed tunc p regionem etheream et celestem xp̄s q̄ est vere felicitatis regio conuenientissime figurat̄ Nam sicut mediante regione celesti defert̄·defluitq; in orbem lux et vita·calorq; ⁊ v̄tus corpm vniuersa·testante ptolo·almaiesti ·3·q̄ ait Eth̄ea q̄dem regio ē mediū totā v̄tutē celestē deferens in hūc orbeꝫ Sic nimiꝝ p omnē modū·xp̄o mediatore mediāte defert̄ in regionē mētis nostre lux cōtricōnis diuine·vita beatitudinis et̄ne·calor claritatis ꝑpetue ⁊ v̄tus salutis ⁊ valitudīs sempit̄ne Et tūc applicet̄ sic Cunq; itaq; xp̄s patit̄·i.passus legit̄ mox et ip̄a cordis nostri regio ꝯdolēdo fidelit̄ patiat̄ ¶ O · Cōstā·li·de Mel· Quicūq; sup aliq̄ egritudīe aut lāguore ualide ymaginat⁹ fantasiatusq; fuerit·in eandē int̄dū incidit egritudīez ⁊ lāguorē Qd̄ q̄dem ꝯtigit ex imp̄ssione forti ⁊ valida ip̄ius ymaginarie fātasticeq; v̄tutis· ⁊ iō recitat Auicenna·li· med̄·viii. qñdam ob hoc qr sup q̄d̄a ymaginabat̄ le ꝓso·le ꝓsum fore factum Sꝫ tūc p p̄hita dat̄ intelligi q̄ dū q̄s deuote sup xp̄i felicissima ymaginat⁹ fuerit passione eodē mō eodēq; dolore intra

se xp̃o cõpadendo patiť et cũ infirmi tate xp̃i ipe feliciť infirmať ¶ P · Theo⁹ omẽtator ſ. illud 3. ō aia Diam⁹ aũt molles carne aptos mẽte etce · dicit ꝓpuũ ẽ delicati ⁊ puu corpis valde a superne mente lãguore aliq̃ ſeu dolore infirmatu Xp̃s aũt delicatiſſimuz habuit puuſſmũ q̃z corp⁹ eo q̃ nataliſſimũ nulla carnis fomite inq̃natũ q̃ obzem immanez ſuſtinuit paſſioẽz oĩ pen a corpali vehemendoẽ Et iõ ait Remgi⁹ Oẽs penas collectas infimť corporales adhuc excellit ⁊ ſupgredit pẽa xp̃i ¶ Q · Plini⁹ i ſp. na · Dolor q̃dez vinee maior ſuauiorq̃ ſentať a deſcendentib⁹ vſus valles · q̃ aſcendentib⁹ vſus mõtes C⁹ cã ſtat in hoc q̃ aſcendentes valde reſpirare oportet · minima autez reſpiracõ olfactũ impedit ⁊ reſtungit vt ait omẽta. ſ. de ſenſu ⁊ ſenſato Dz tũc p dolorẽ vinee xp̃i feliciſſima paſſio deſignať ¶ ã ſicut dolor uinee ſex habz efficacias ⁊ vtutes vt dicit yſido⁹ m hiſtorijs natalib⁹ ¶ ã p̃mo fugat extminatq̃ p̃pentes. reſtaurat vires fluxũ ſanguis reſtungit q̃ fluit extra nares · muſcas occidit ⁊ vmes aereas purgat regiones · ⁊ delectat natalit cunctos hoies Sic reuera p oẽz modũ xp̃i paſſio ſex miſticas hz efficacias ⁊ vtutes ¶ ã p̃pentes infernales extminat · vires refiat ⁊ confortat defluxũ ſceleus abnegat ⁊ ſedat cogitocões immũdas pmit ⁊ exſtirpat regioẽs genauz expiat et expurgat hoiem q̃z ſolať eternalitq̃ delectat Et tũc applicet ſic. Xp̃i itaq̃ feliciſſima paſſio vtuoſior ſuauiorq̃ ꝓbatur deſcendentibus in vallem humilitatis ſeu pentendie quam uerſus montem elationis ſuperbieq̃ mundane ¶ R · Hugo in didaſ li q· Ebur mollificať vino ferzum melle vitz seu lapis ſanguinis decoctõe Per q̃ dať intelligi q̃ corda mundana felicitate eburnea mollificantur vino cpunctionis et pentendie · corda more ferzu fugida et grauida mollificantur melle deuocõnis dulcedinisq̃ intne. corda autẽ obſtinata dura puta vitrea et lapidea mollificanť ac penetrantur ſanguine ac paſſione xp̃i ſalutifera et beata · ¶ S · Theophilus in breuiario diuerſarum artiz Dua sũt que audaciam efficiunt et inducunt · videlicet fugus exterius · calor interius · ſanguinisq̃ aſpectus Per que datur intelligi q̃ audaciam aĩe et valorem tua efficiunt et inducunt · videlicet fugus · idest extinctio carnis in illicita voluptate Calor ſeu accenſio mentis in dei cautate Sedulusq̃ aſpectus ſanguinis ſeu paſſionis dominice · ¶ Q · Ptolomeus almajeſti Dumo Cunque sol Eclypſim patitur in regione ſibi Directe Per Pendiculariter

substrata hij q̃tuor cõtingũt accidunt q̃ effectus Naz terra seu t̃re regiois illi⁹ habitacõ eq̃liter renouat̃ fecundat̃ vapor magn⁹ attrahit̃ ꝫ et generalis pestilencia tunc comitatur Quoꝝ cãs assignabimus sigillatim Nam tunc terra aliq̃liter ꝓpter grandem solis et ꝑ lũe mutationẽ fecundatur ob bonam dispositionem seu expurgationez vapor sursum attrahitur ꝓpter eam que ex eclipsi accidit ascensionez Sed pestilencia q̃rundam cõseq̃tur al'ium a solis et lune mutatione et ɔt̃cacione In eclypsi nimꝝ grandis q̃litatum solis et lune accidit ꝑmutacõ vt asserit Damascen⁹ Lune expurgatio vt ait ph̃s regionis aeree valida inflãmatio vt dicit alphorabi⁹ Item magna vtriusq̃ planete ɔtricacõ vt recitat Theophrastus Sed tunc per solẽ intelligitur ipe xp̃s Nam sicut sol oriens regiones nocte infrigidatas repat et restaurat vt ait Auicebrõ li fontis vite In meridie exñs cuncta viuificat et inflammat vt asserit Auicenna li Med vi In occidente v̄gens nubes nitemperiesq̃ aeris abigit et repellit in aquilonem veniens penitusq̃ se abscõdit Sic nimꝝ per omnez modum xp̃s dei filius in carne oriens gen⁹ humanum repat et restaurat In meridie autez vite pñtis hoiez caritate viuificat et inflãmat In occidente idẽ in morte demonũ intẽpies abigit ⁊ repellit In iudicõ aũt qd̃ ꝑ aq̃lonẽ describit̃ q̃ntũ ad mĩam suã peit⁹ se abscõdit Et tũc applicet̃ sic Cũ itaq̃ xp̃s eclipsim amarissĩe passioĩs sustinuerit corpalit̃ eãq̃ hõ in mente sustinz spũalit̃ mox hij q̃tuor felicissĩe accidunt effect⁹ ⁊ ɔtingunt Nã tũc hõ felicit̃ renouat̃ d̃it⁹ fecundat̃ humana mẽs sursuz trahit̃ pestilẽcieq̃ ⁊ strages d̃monũ comitãt̃

¶ D Gharẽ li d̃ effecti i nat̃a Quatuor q̃dẽ moĩs voces tẽdunt̃ ⁊ remoci⁹ audiunt̃ p̃mo q̃dẽ si fiãt i nemore scd̃o si i nocte tcio si i doloris tpe q̃rto si i aq̃ fiãt aut in fluĩe Quoꝝ cãs req̃re in ca' de molestia Sz tunc per voces corpales mẽtalesq̃ orõnes ⁊ affect⁹ aĩe designãt̃ Nã sicut voces corporales q̃tuor moĩs acuunt̃ vz flet⁹ tpe puerili etate tẽpore castitatis ⁊ ɔtinẽcie ⁊ i estu valido seu feruore/plorãtes n acuciores voces faciũt q̃ ridentes vt oñdit ph̃s in ꝓbleu Pueroꝝ eciã vox nat̃alit̃ est acuta vt ait aꝝl in vi al'ium li Pueri aũt ⁊ infãtes tonãtes vocib⁹ nat̃alit̃ mẽtes delectãt Casti insup ɔtinẽtesq̃ ⁊ v̄gines acutas hñt voces lasciui autẽ ⁊ incõtinẽtes bubatũ faciunt vt ait galien⁹ in secretis In estu eciã magno acuciores q̃dẽ sunt voces q̃ in frigore seu algore eo q̃ i estu aer sit subtilis in frigore vero gross⁹ Sic nimꝝ

per omnez modū voces seu orōnes nrē in dei aurib⁹ acuunt̄. p̄mo vz flet⁹ lacrimaꝝ in tp̄e scd̄o in puerilitate innocēcie t̄cio ī statu puritatis et cōtinentie. q̄rto in estu seu calore caritatis diuīe. Et tunc applicet̄ sic. Quatuor itaq; moīs voces mentis nrē in diuīs auribus tendunt̄ ⁊ cici⁹ audiunt̄. p̄mo vz in nemore solitudineq; cōtemplacōis diuīe. scd̄o in nocte t̄bulacōnis ⁊ p̄ñie t̄cio ī tp̄e doloris ⁊ passionis dñice q̄rto in fluīe flet⁹ ⁊ lacrimacōnis scē. ¶ X. Phyla. in tractatu de iudicijs febriū Cūq; passio aliq̄ siue dolor int⁹ acciderit in corpe. passio q̄ mox forinsec⁹ euenerit q̄si īpfecte mīeq; sentit̄ C⁹ signū est qd̄ refert Galie. li. Med̄. v. Cūq; inq̄t p acutā q̄s pass⁹ fuerit. acuciorem q; mox dolorez exteriorez corporis neq; p̄cipit neq; sentit Sebriciātes eteni dolorē ext̄iorū apostematū ⁊ vlceꝝ min⁹ sentiūt vt ait auiceña Per p̄hīta autez dat̄ intelligi q̄ dū passio ⁊ dolor. i. memoria passionis dñice ⁊ doloris int⁹ in mente viguerit floruerit q; hūana. mox oīs dolor ext̄ior corporis nec sentit̄ nec p̄cipit̄ cruciat⁹ penalitasq; mundana. ¶ Y. Phs in pbleu. Qui vehementes corporis sustinent passiones lacrimas non emittunt. s̄z dentes inmodum morsus cōplicant et constringūt Cām req̄re d̄ ꝯtricōtie Sz tūc p p̄hīta dat̄ intelligi q̄ q̄ corde suo p piam recordatōez et memoriā illas vehementissimas xp̄i hūit passiones dentes lacrimas constringit valide ad degustandū suauitatez ꝯsolacōnis eterne ¶ Z. Johannici⁹ yzagoge. Quicūq; inmūdi sanguīe fuerint seu corrupti dolorem sentiūt. s̄z q̄ vehement̄ fuerint lāguidi vel insani min⁹ dolorosā corporis sui sentiūt passionem Sicut ait Cōstan. li. de mel. Sensum tactus impediūt tria hec. vz sanguis corrupcō. valida egrotacō. insanie q̄z ⁊ frenes̄ augmentacō Sz tunc p ista dat̄ intelligi q̄ q̄cunq; in corde suo inmūdi fuerint et corrupti ⁊ diu in scelere infirmati seu eciā mūdana insania seu frenesi excecati. neq̄q̄ sentiunt nec assumūt in cor dolorē ⁊ passionez redemptoris nrī ¶ Na. Phs ī vi. alium li Onūqd̄q; brutoꝝ et irrōnabiliū aīaliū ad aspectū doloris seu passionis aliene nat̄alit̄ comouet̄ Per q̄ dat̄ intelligi q̄ hō oī irrōnabili creatura insensatior ꝯpbat̄ q̄ nō solū doloꝝ pximi nō ꝯpatit̄. s̄z nec xp̄i passiōib⁹ seu dolori aliq̄lit̄ ꝯmouet̄ ¶ Ba. Amb̄ in exame. Obi itaq; thaur⁹ occidit̄ ac mactat̄ e⁹q; sanguis effudit̄. mox ad eū locū thauri ceti siue boues clamādo ꝯfluūt ⁊ cōcurrūt Sic nimiꝝ p oēz mod̄ ⁊ nos ad passiōz occisionē q̄z thauri p nob̄ diuīt⁹ ymolati deuotis fletib⁹ occuram⁹

et vota nrã lamentabilit offeram⁹ ¶ C a · Galie · li · i · Infirm⁹
cũ de sua ꝯualuerit passione si vento cõcussus fuerit intemperieq;
auraꝝ mox graui⁹ patit ⁊ ꝑiculosi⁹ infirmat Per q̃ dat intelli-
gi q̃ dũ xp̃s ꝓ hũano pass⁹ genere vento pulsat⁹ fuerit ingrati-
tudis nrẽ mox iterato patit ⁊ ꝑiculosiorib⁹ q̊ ad nos languori-
bus infirmat ¶ D a · Plini⁹ in spe · nat · Crines vncti sanguine
aut liniti facili⁹ euellunt Sz tũc ꝑ crines cogitacões mentiũ de-
signant Nã sicut crines q̃nto lõgiores fuerint tãto efficiũt mol-
liores vt ph̃s dicit in · li · ꝓbleu · Hoc autez tenendũ ẽ de crinibus
hũanis nõ aũt cetoꝝ aĩalium crinib⁹ vl capill · Sic nimiꝝ ꝑ oẽz
modũ cogitacões cordis nri q̃nto in diuĩs meditacõnib⁹ fuerit
lõgiores seu ꝓfundiores tãto mẽti euenĩũt ꝺlectabiliores Sz tũc
ꝯñt ꝑ sanguinez · xp̃i passio figurat Nã sicut sanguis extra suaz
natalem et ꝓpriã regionez cõtinuo denigrat et peĩt⁹ desiccat · in
regione vero sibi ydeonea rubescit natalit et hũescit · q̃madmodũ
refert Aꝝl · viii · alium · li · Sic reuera xp̃i felix passio extra regi-
onez sibi natalez ⁊ cõuenientez · i · extra mentem hũilem ⁊ feruen-
tez ignorancia obliuioneq; totalit denigrat ⁊ ab hũore cõpassio-
nis et lacrime penit⁹ desiccat In regione vero mẽtis hũil ⁊ deuo-
te q̃ xp̃o sola credit ꝯuenire · ipa xp̃i passio sanguĩs q̃dez more ru-
bescit dilectioĩs diuĩe · ⁊ hũescit rore cõsolacõis etne Et tũc appli-
cet sic Cogitacõnes itaq; xp̃i passiõe vncte ꝺitus ⁊ linite facili⁹
ecarne radicit⁹ euellunt ⁊ ĩ altitudinẽ celestis luĩs erigunt ¶ E · a ·
Joh̃s mesue in p̃ p̃cti · Ex lingno valde usto q̃daz aq̃ in extremi-
tate distillat q̃ oẽz dolorẽ corꝑis sedat ⁊ tũorez · q̃madmod̃ vide-
mus in lingnis hũidis · q̃ vtiq; ad pñciaz ignis q̃ndaz aq̃m ĩ extre-
mitatib⁹ excutũt ⁊ effundunt Sz tunc ꝑ lingnuz corp⁹ dñicum
designat Nã sicut lingnuz longo sub aq̃ iacẽs tp̃e in lapidez trãs-
mutat vt oñdit Auicẽna · li · suoꝝ mineraliuz Sic nimiꝝ per oẽz
mod̃ xp̃i corp⁹ diu sub aq̃ manens cõtcõnis ⁊ pñie · in lapidez v̄-
tit et in petrã cõstãcie fortitudĩs valitudĩsq; etne Et tũc applice-
tur sic Ex xp̃o itaq; usto igne passioĩs aq̃ exstillat nrẽ redemptõ-
nis atqz perpetue consolationis · dolorez sanans perpetue lesionis ·
tumoremq; sedans superbe elacõnis ¶ F a · Galie · secre · med̃
li · q · Tutum ergo validuz et sanum reddit ip̃m corpus dũ aliq̃
passionez sustinuerit ⁊ vicerit aut lãguorem Nã dũ aliqd̃ corp⁹
corruptionis quitq̃ in se habuerit nunq̃ tutum a superueniente
languore erit · Sed Semper Debile Et Insanum Permanere

ipm necesse ē donec p passionē aliq̄ aut lāguorē ipm expurgatū fuerit ⁊ mundatū ⁊ sic per ɔñs tutū efficit̄ validū atq̄ sanū Per p̄hīta dat̄ intelligi qd̄ xp̄s fortior ē validiorq̄ fact⁹ ex eo q̄ tam immanē ⁊ innocent̄ sustinuerit ⁊ vicerit passionē vl̄ alit̄ Ideo itaq̄ tut⁹ validusq̄ ⁊ san⁹ reddit̄ dū in corde suo patit̄ .i. passionis dñice memorat̄ ¶ G a . Phs in pbleu. P⁹ degustacōz amarissī poculi aut liq̄ris. si liq̄r est valde amar⁹ immediate ⁊ inconseq̄nter sumpt⁹ fuerit dulcis ⁊ sapid⁹ apparebit ꝓpter amaritudīs etenī intolerancīā p̄mi pocul̄ seu liq̄ris scd̄s q̄ sumit̄ pot⁹ suauescit aliq̄liter ⁊ dulcescit Sed tunc per ista dat̄ intelligi q̄ p⁹ degustationē idē meditacōez xp̄i amarissime passionis dulcescit mox ⁊ lenescit amaritudo passioīs corl̄ c⁹slibz doloris ¶ I a . Cōstā. li d̄ mel̄ Capitis q̄dem passio siue dolor ē expurgatio toci⁹ corporis oīm q̄ membroꝝ Tendunt .n. omēs dolores mēbri nat̄alit̄ in capitis regionē ibidē appetētes exitum ⁊ meatum Sz tunc per caput intelligit̄ ip̄e xp̄s Nā sicut caput hoīs inclinat̄ q̄tuorq̄ de caīs p̄mo q̄dez mortis in tēpore. scd̄o in sōpno aut sopore. t̄cio ex ɔsilio ⁊ delibatione. q̄rto auscultādi vl̄ audiendi rōne. iuxta illud q̄ ait phs in .iiij politicoꝝ. li. Quatuor inq̄t de caīs capita inclinamus vz dū q̄s ad mortē plectend⁹ ducit̄. dū q̄s sedēdo soporat̄. dū q̄s cōsilio agitat̄. ⁊ dū q̄s aut audit aut obstupescit aut verecundat̄ super effectu aliq̄ aut euētu Sic nimiꝝ per omnē mod̄ xp̄s nob̄ q̄drupliciter inclīauit se Priō vz dū p hūano genere paciebat̄ scd̄o duz in mente per deuocōnez aīe saporat̄. t̄cio dum p redemptione hūani generis debilitabat̄ ⁊ cōsilio d̄itus fruebat̄. q̄rto ob audiēdo dum deuote ⁊ fidelit̄ exorat̄ Sz tunc ɔñter per mēbra fideles q̄libz designātur Nā tp̄e mortis p̄mo oīa moriūtur mēbra añq̄ vita tota extīmīata fuerit corporal̄. testāte galieno in panchd̄ q̄ ait Pri⁹ inq̄t vita extīor puta mēbroꝝ morit̄ anq̄ vita intīor finiat̄ Et iō ait cōmentator super illud .v. metha. Cor p̄mū ē in viuendo ⁊ vltimū in moriendo Dicit mortuo intīduz corpore extīnsecus adhuc scītilla vite latitat intīnsec⁹ Sic nimiꝝ per locū a sil̄i ip̄i fideles omnes q̄s membra diximus esse xp̄i. debent p̄⁹ se morti exponere añq̄ extīminet̄ vita spiritual̄ aīe Et tunc applicet̄ sic Passio itaq̄ ⁊ dolor xp̄i debent esse passio ⁊ expurgatō cui⁹libz fidel̄ homīs ⁊ deuoti ¶ I a . Cōmen. s. iiij methe. Quatuor sunt q̄ leuitatez efficiunt ī corporib⁹ vniuersis. p̄muz est valida inflāmatio. scd̄m est aeris mlta intra corp⁹ cōmixtio. t̄ciuz est a t̄ra valida elōgatio. q̄rtuz est celi violenta attracio. Nā sursuz tendit omnis

ignicō ex natā vt ait Theophra. Item aer ē oīs leuitatis p̄nci-
pium atq; cā atestante pho in .i. de alibus Sz et corpora vehemen-
ter a tra eleuata p̄ leuitate cadere nō p̄nt. vt asserit ptolo. Itez
celesti q̄dez v̄tute et aspectu grauida q̄dam corpa leuia effecta in
altā regionē aeris eleuant. q̄madmod̄ recitat alkabicius in theo-
planetaꝝ Per p̄hita autez dat intelligi q̄ .x. q̄dez sunt q̄ leuita-
tem ꝓmitudinezq; efficiūt in oī bono ope et v̄tute. ⁊ in sufferen-
do supplicia ꝑpetua ꝓ salute Primū est vehemens amoris inflam-
macio q̄ ꝓ nob̄ misericordit estuauit Sc d̄m ē aer passionis dñice
nā in aere passus fuit. Terciū ē a tremis elōgatio q̄ mentē in deū
eleuat et sustollit. q̄rtum ē celi vl crucis scē attracō mediāte q̄ se
tractuꝝ fore assecuit ¶ Ra. Galie. li. med. x. Nullū q̄dez vene-
num ꝑimit aut occidit nisi penetret ip̄az cutē Excipim⁹ tñ vene-
num aranee Cūq; q̄s sanguinē ꝯtemplat⁹ fuerit vultum suū cir-
cularem cōspiciet pallidūq; ⁊ ꝑuū. iuxta id qd̄ ait algasel in tra-
ctatu de forma speculi Sāguis inq̄t facies repñtat circulares pal-
lidas et exiles. q̄madmod̄ pz in hijs q̄ sanguinē speculant Sz tūc
ꝑ sanguinē xp̄i passio figurat. tū qr sicut sanguis mortis ī tpe to-
tus intrahit et inbibit intra. ꝯcaua intīa q̄z cordis. vt asserit phs
vi. alium. li. Sic mimiꝝ ꝑ oēz modū xp̄i passio mortis nrē in ho-
ra maxīe ē fidelib⁹ animis inbibenda ⁊ puris cordib⁹ intrahenda
Tū qr sicut sanguis efficacissime abluit sordes cutis corpisq; to-
cius. vt recitat phileret⁹ in tractatu de iudicijs febriū. Sanguis
mq̄t vniuersa polluit corpa ꝫ ⁊ lauat et expiat vniuersa Sic re
uera ꝑ oīa xp̄i passio felicissima efficacissime sordes et peccata di-
luit vniuersa Tū qr sicut sanguis ē toci⁹ vite p̄ncipiū atz mor-
tis. vt asserit ꝯmen. s. de mor. ⁊ vi. Sanguis q̄dez san⁹ et tp̄atus
vitā efficit in humanis. sanguis aūt corrupt⁹ vni⁹c⁹q; mortem
efficit aut lāguorez Sic mimiꝝ ꝑ oēz modū xp̄i btā passio vitam
perpetuam efficit atq; mortem penes ingratitudinem et indignita
tem sumpta Tum quia sicut sanguis corpora excellent dura mol-
lificat atq; liquat Juxta illud quod refert Theophilus ī tracta-
tu diuer. ar. Ex decoctōe q̄dē sanguīs vasa vitrea ⁊ ferrea mol-
liunt Sic mimiꝝ ꝑ locū a sili xp̄i passio felicissīa mollificat corda
humana more ferri atq; vitri in malicia obstinata. Sic ergo pa-
tet q̄ per sanguinem cristi passio figuratur Et tunc applicetur sic
Cunq; ita aliquis passionem xp̄i in animo fideliter cōtemplatur

conspiciet et reperiet se circularem q̃ntũ ad eternaz felicitatẽ. pallidũ q̃ntum ad cõdignã satisfacõnem ¶ La. Cõmentator super. 3. metha. Cunq; luna obumbrationẽ aliq̃lem. i. circulum glaucũ se obtegentẽ patit̃. mox pluuia ⁊ ymbriũ inundacõ ɔmitatur Certissima. n. sumũt astraperiti fut̃e pluuie atq; ymbris inditia duz q̃dam glaucedo apparuerit circularis lune clymata obumbrantis Sed tunc ꝑ lunã intelligit̃ ipe xp̃s. Nã sicut lũa t̃re maculã atq; vmbrã iugit̃ in se gerit. iuxta illud ꝙ ait cõmẽtator sup. i. d̃. ce. ⁊ mũ. Illa. n. figura q̃ luna ꝓfert vmbra credit̃ esse t̃re macula ⁊ figura Sic nimirꝝ ꝑ omnẽ modũ crist⁹ semꝑ maculã ⁊ vmbrã in se ꝓfert in figura cõpassionis parit̃ ⁊ doloris Et tunc applicet̃ sic Cũq; ita xp̃s obtect⁹ fuit pallore passionis sue. mox pluuia consecuta est mĩe et consolacõnis et̃ne. ¶ Ma. Auicebrõ. li. fõtis vite Cunq; celestis regio orizontis vehement̃ alt̃atur ⁊ patit̃. mox cuncta corpa hũida puta q̃lia sunt metalla sudorẽ vident̃ q̃ndã emittere ⁊ humorẽ Cã tangit̃ d̃ contricõne Per ista dat̃ intelligi ꝙ ad passionem xp̃i q̃ est orizõ ⁊ passio btõꝝ debent ⁊ ip̃i humidi q̃dem mĩa ⁊ frigidi malicia sudorẽ emittere ⁊ humorẽ ɔpassionis gratitudĩs ⁊ amoris ¶ Na. Auctor. li d̃ inp̃ssionib⁹ aeris Passiones q̃dem aeris pociora sue accõnis vestigia relinquũt ĩ regiõe calida hũida ⁊ ꝓfunda Ꝑ q̃ dat̃ itelligi ꝙ passio vulnera q̃z xp̃i maiora sue v̄tutis vestigia relinquũt ĩ mente diuĩo amore calida. celesti dulcedĩe ⁊ rore humida. ⁊ ĩ meditãdo opa xp̃i sedula ⁊ ꝓfunda ¶ Oa. Ysido⁹ in histo. nat̃ali. Sunt q̃dã aues q̃ q̃ciensc̃unq; aq̃m nõ intuite fuerit excecãt̃ ⁊ moriunt̃ ĩ istãti. Sed tunc ꝑ aues hoĩes figurãt̃ Nã sicut aues graues currũt añ volatum. q̃madmodũ recitat amb̃ in exameron Sic reuera ꝑ oĩa ip̃i hoĩes auiũ q̃dẽ more currere debent ĩ bono ope ⁊ v̄tute añ volatũ mortis sue Sz tunc cõsequent̃ per aq̃m xp̃i felicissima passio figurat̃ Nã sicut aq̃ ĩ corporib⁹ aĩatis ẽ p̃ncipium vite si bñ ꝓporcionata fuerit. ⁊ ẽ p̃ntipiũ corrupcioĩs ⁊ mortis si ineq̃ta fuerit ⁊ ĩsana. iuxta illud ꝙ ait plateari⁹. li. iiij. Sic nimirꝝ per oẽz modũ passio xp̃i est p̃ncipiũ atq; cã vite b̃te dignis hoĩb⁹ atq; gratis. ⁊ est cã mortis perpetue peccatorib⁹ ⁊ ĩgratis. Et tũc applicet̃ sic Hoĩes itaq; q̃ciensc̃uq; xp̃i passionez nõ intuẽt̃ ip̃i mentalit̃ excecãt̃ ⁊ et̃nalit̃ morient̃ ¶ Pa. Macrobius. li d̃ sop̃no scipioĩs. Dum q̃s aliquez añ se occidi ferroq; viderit mltas ĩ seq̃nti nocte visioẽs sõpniarias fãtastitasq; habebit Ꝑ q̃ docemur vt dum mortez xp̃i aspicim⁹ ⁊ visiones sõpniarias

ꝑpassionis et ꝺolozis iugit ſuꝑ eius ꝺolozib⁹ habeam⁹ ¶Q a · Conſtã · li · vi · Meꝺ · Omẽs wlnerati lacteis melleiſq; ꝺbati nullo obſtãte meꝺicamie mozitũ ꝓꝺet qꝺ muit q xp̃s ꝓ nob⁹ letaliter wlnerat⁹ lacteq; et melle ntẽ ꝺuocõnis potat⁹ pauit et ꝺbatus felicit et m coꝛꝺe nr̃õ mozit m salutẽ eoq; mõ q̃ ſup̃ oñſum ẽ · ¶R a · Theo · m tracta · ꝺiuer · arꝺ · Virga ꝺneub⁹ calioris itꝰꝺa facili⁹ flectit et m reſtẽ trãſmutat. Sic mmꝛ mens humana amautuoimi mundta oñice paſſionis flexibil effict ꝺ omẽ ꝺtuoſe exercicũ actõnis ¶S a · Vꝑo m ꝓnoſ · Lacuma mſitmi cuſi mꝺicat' euemſſe · ꝓꝺet hoc mtelligitur q lacuma hois ꝓccatoris emiſſa ꝺ ꝺoloꝛẽ oñice paſſiois cuſim euemſſe mꝺicat valoris ꝑpetueq; ſalutis ¶T a Galie · m panth · Cũq; ſanguis igm imũꝺ⁹ aut mmiſſus fueut fetoꝛẽ grãꝺez valiꝺũq; emttit Sic xp̃i paſſio ꝓpt ingratitudinẽ inꝺignitatẽq; cupiꝺi t auaui fetoꝛez mterouz effict ſupplicij ſẽpitmi ¶V a · Nyl m · 6 · politice · q q̃ꝺ ꝺ cais caput inclmat teqꝛe ſup̃ ¶X a — Cõmẽ · ſ · 3 · methe ꝓluma ſanguine illiata facilie q̃z arꝺet Sz tunc q pluma mtelligit coꝛ humanũ ꝓpã ſicut pluma flatu ſurſuz pellit ſ aq̃s ꝺifficilie humectat · Sic coꝛ humanuz flatu oꝛõnis ſurſuz eleuat · ſ et ꝺifficult q̃ntuz ꝺ ſe ẽ aq̃s celeſtis gr̃ẽ humectat Sz tunc ꝺuemẽt q ſanguiez xp̃i paſſio ſignat Nam ſicut ſanguis aꝺ mtioꝛa ꝺefluẽs ſanguimei coꝛpiſ q̃tuoꝛ effect⁹ effiat t celimq̃t · ſicut ꝺiat ph̃s m̃ ꝓbleu · Nã abſoꝛti ſanguie intra vaſa t ꝺcaua coꝛꝺis coꝛp⁹ extnſec⁹ expalleſcit · auꝺacia ꝓuemt · coꝛp⁹ caleſcit t ꝑctus aliq̃lit mtumeſcit · C⁹ eciam ſignuz ẽ q moꝛtui ꝑctoꝛa hñt tumẽꝺa et mflata. qꝺ qꝺem ꝺtigit ex fluxu ſanguis aꝺ regiõz ꝑctoꝛis aꝛz coꝛꝺis Sic reuera p oẽz moꝺuz xp̃i paſſio per memoriã aꝺuemens pie menti hos q̃tuoꝛ remimq̃t effect⁹ Nã hoiez expalleſcere facit foꝛmſec⁹ q̃ntuz aꝺ mũꝺi vanitatẽ · auꝺacẽ effiat q̃ntuz aꝺ ferenꝺã p xp̃o oẽz q̃ acciꝺerut penalitatez · mentez incaleſcere facit q̃ntũ aꝺ ꝺiuinaz cautatez Ipm q; coꝛ eleuat t ꝺilatat q̃ntũ aꝺ ꝺiuitatis ꝓfunꝺitatez · Et tũc applicet sic Cũq; coꝛ humanuz paſſione xp̃i celit⁹ fueut illimitum · igne ꝺiuini ꝑpetuiq; amoꝛis ſinceuus accenꝺitur feliciuſq; inflã matur ¶X a Auicenna libꝛo ſexto · In loco q̃z aꝺ quem multus ſanguis fluit ꝺoloꝛ illatus minus ꝑcipitur et ſentitur. Cuius cauſa eſt · Nam locus aꝺ quem multus cruoꝛ confluxit inebriatus in ſanguine et humoꝛe · Qua propter ꝺoloꝛ et paſſio minus in huius ſenciuntur · Sed tunc per ſanguinem paſſio cuſti non immeuto ꝺſignatur · Nam Sicut In Moꝛtuo Coꝛpoꝛe nullum ſanguinis veſtigium repeutur · Ot ꝺicatur in ſexto alium

li· Cuius q̄dem causam diuersi diuersimode assignauerunt Nit
enim Galienus sanguinem post mortē in carnis substanciā trās=
mutau· phs autē dicit ad p̄cordia æstimau· Sic mirū p locū
a fili xp̄i q̄z passio in mortuo ob peccata hoīe nullū pēnt9 de
stigiū reperiēt Et tunc applicet sic In eo itaq; corde in qđ p de
uotā memoriā sanguis dnīce cōfluxerut passionis· met9 si acade
ut mīn9 sentiēt pene cuiuslibz seu doloris·

De Corpore custi Titulus q̄rtus N
Lmius in speculo natali· Ista ergo est cōditio balsa=
m ⁊ nata q̄ si in ipso corpora putrida condiant· peit9
corrūpuntur· Corpora autē recencia ipso límita a corrupcione
atq; putredine totalit cōseruantur Nā sicut balsamū visum cla=
rificat ⁊ suo odore ꝑpentes et buffones fugat· et dicit ysido9 in
hystorijs naturalib9 Sic mirū per omnem modū ipsa caro et
sanguis custi visum mentis clarificat ⁊ illustrat· et motus bru=
tales seu ipsos ꝑpentes infernales· i· demones repellando terrē=
do q̄q; fugat· Dz tūc cōsequent per corpora putrida corrupti
et immūdi hoīes designātur· Nam sicut corpora putrida amato
puluere seu liq̄re exsiccau oportet anteq; ad sanitatē pristinā re=
ducant Sic mirū per omnem modū ipsos corruptos ⁊ immū=
dos hoīes amaritudīe corruptionis ⁊ pnīe ab humoribus vicioz
exsiccau oportet añq; corp9 ⁊ sanguinē in qb9 perpetua exsistit sa=
nitas perdapiāt vl degustēt Deo tūc per corpora recēcia pura et
mūda· corda discubunt hūana Nā sicut corpora recencia dum
ipsa corpora putrida extinguūt mox ⁊ ipsa totalit computrescunt·
Sic eodē mō ipsa pura ⁊ mūda corda hoīm p̄ uis hoīb9 cōui=
cant ⁊ corrupti ⁊ ipsa totalit in mēte ⁊ in corpore corrūpunt
Et tūc applicet sic Inmūda itaq; corda hoīm si xp̄i corpore p=
dapauerit ⁊ sanguie· cōstat q̄ etnalit corrūpent Mūda autez
corda ⁊ corpora a corrupcōne mortis etne perpetuo cōseruant·
CB· Nudor Cūq; pīguedo aliq̄ igni immittit flāma extinuo
intūescat Dz tūc per pīguedinē corporalē celestis pinguedo idē
corp9 ⁊ sanguis dñi figurat Nā sicut pīguedo corpal cōuenie=
tissime q̄dē nutrit iuxta illud q̄ ait Galie· magis nutriūt ping=
uia q̄z arida Dis· n· pīguedo lūis nociua ē Dē lumē i humido
pigui impiguedineq; cōsistit Diguis edā liq̄t dolorē corpz se=
dat ⁊ tūorē Sic mirū ip̄m corp9 ⁊ sanguis dñi mentē etnalit
reficit atq; nutrit Lumē edā mēdātis fouet· abilitat· disponit· ⁊
omnē dolorē atq; tumorē mētis ⁊ corpis abigit ⁊ repellit Deo
tunc consequent per ignem homo intelligit p̄pua concupia inflā=
matus Nam sicut ois ignis velocit fiatur· cōbustibili nāq; de=

fiãente ꝺfiãt ois igis Sic mmz ois hõ ꝑua cõcupĩa inflãmat⁹ m tota vita sua tã mentis ꝙ corporis ãa⁹ timiatur corrũpit ⁊ fimt Sic ergo ptz Et tũc applicet Corp⁹ itaꝙ xpi sũptus ab alio ꝙ hoie obledamẽto ⁊ vicijs inflãmato ipm magis inflãmau faãt qz tãoẽ ao flãmã ꝓpetui incendij ꝓtrahit ⁊ pouat C. Cõmẽt. s. i. ꝺ gene. ⁊ cor. Optet itaꝙ vt io qꝺ nutuendũ ẽ nutumento seu ipsi nututo per oia ꝺformet Nutmentũ eteni ⁊ nutubile sũt silia m nata Qꝺ ꝙz intelligendũ ẽ ꝺ nutumento vltie digestionis Tũc n ꝺforme ⁊ sile per oia ipi rei fit nutente Bz tũc ꝙ nutmentũ corporale corporis nntmentũ ipsius aie vz corp⁹ ⁊ sanguis ꝺñi figurat Naz sicut corporale nutmentũ nõ ẽ ꝺuemens misi cum appetitu valiꝺo esuueꝙ sumat. vt ait Auicenna libro. Meꝺ. vi. Nutmentũ imꝙt esse nõ ꝺmodat ꝺuemens nec bonũ nate ydoneũ ꝙ et aptũ misi cũ valiꝺo ⁊ magno sumptũ fueut appetitu Sic mmz ipm nutmentũ celeste. i. corp⁹ ꝺñi. nulli hoi conuemens esse põt misi cum toto feruiꝺoꝙ mẽtis ꝺesiꝺeuo appetat Bz tunc per ipm nutbile ꝺuement intelligit ipe hõ Nam sicut nutbile siue io qꝺ ꝺebet nutrire calorẽ habere intensũ valiꝺũꝙ optet Sic ꝙ locũ a sili ipe hõ ꝙ sumere volueut corp⁹ ⁊ sanguis domi ꝺeb⁹ ꝑus in se nutre calorẽ aõis diui /et tũc applicet sic Optz itaꝙ ꝙ ipe hõ ꝙ volueut nutu taz efficatissio nutmento corpore vz et sanguine ꝺñi nri ihu xpi in omib⁹ celesti nutmento in puritate et mũditia ꝺformet ⁊ paut vmat D. Cõstã. li mel Neq̃ꝙ ab⁹ ẽ sumendus misi veraciter sentiatur tota fore digesta et consumpta ãbi mãtia ꝓcedentis Cã stat in hoc qz quãdiu ab⁹ ꝓcedẽs indigestus fueut ab⁹ supꝛuemẽs digeu mnie ꝙz põt Trahit aũt tũc calor indigestũ ad indigestũ ⁊ mlaplicat mãtia atz hũor et per ois infiat totũ corp⁹ Nõ ẽ ergo ab⁹ sumend⁹ si ãbus ꝓcedens ꝺsũptus nõ fuerit ⁊ digestus Bz tũc ꝙ corporalẽ ãbũ ab⁹ misticus. i. ꝺñicum corpus figurat Nam sicut ãbus corporal debet esse molle humidus et calidus /quemaꝺmodũ diãt in summa de regimine sanitatis. Sic mmrum per omnem modum ãbus dominicus debet esse mollis quantum ad inumam mentis delectationem . humidus quantum ad interuam deuotionem calidus ẽntum ad diuinam dilectionem Sic ergo patet ꝙ per ãbum temporalem corp⁹ domi ꝺsignatur Et tũc applicet sic Nullo itaꝙ hoim corp⁹ summatur dominicum misi ante per cõfessionem ⁊ pẽtenciã consumptũ fuerit omne vicium et peccatum E. Auicenna libro Meꝺ. vi. Os

sanguiez

hominis quod ad tactum cibi humescit ⁊ liquescit valorem to-
cius vite in esse homini indicat ⁊ demonstrat Sed tūc ꝑ cibum
corꝑalem cibus celestis .i. corp⁹ domī figurat̄ Nam sicut cib⁹
corꝑalis simplici modo absq; ꝯdimentis minoris ē v̄tutis et ef-
ficacie q̄ cib⁹ spēbus odoriferis aromaticisq; ꝯditus. Sic nimi-
rum cibus spūalis .i. domicum corpus simplicit̄ sumptum absq;
specieb⁹ odoribusq; deuotionis ⁊ sanctitatis minus ꝓdest .i. ob-
est Sed tunc ꝑ os corꝑis intelligit̄ os ip̄ius mentis Nam sicut
os corporis cibū totum corꝑalem q̄ sumit̄ ad debitam nutricō-
nem ordinat et disponit. Sic nimiꝝ os seu gustus ip̄ius mentis
totum cibum spiritualem ad debitam anime nutricionē ordinat
⁊ disponit Et tunc applicet̄ sic Gustus itaq; pie mentis q̄ ante
istius saluberrimi cibi sumptionem in dulcedine deuocionis hūe-
scit feliciter et liquescit valorem vite eterne in esse indicat ⁊ ostē-
dit ¶ F. Plinius in speculo naturali Aues q̄dem ille q̄ cada-
ueribus putridisq; carnibus vescunt̄. velut vultures et corui si
recentib⁹ carnib⁹ vescerent̄ ꝯtinuo morerent̄ Cuius rō stat in
hoc quia carnes seu cadauera putrefacta facilius digeruntur ⁊
transmutant̄ in substanciā aliā. carnes autē recentes dure atq;
indigestibilesq; sunt Sed tūc ꝑ aues homines designant̄. Nam
sicut aues in alto volantes circulariter mouent̄ non recto motu
nec volatu sicut patꝫ in aq̄lis ceterisq; cōsilibus auib⁹. q̄ dū in al-
tas peruenerint aeris regiones volāt tortuose circulariterq; mo-
uent̄ Sic nimiꝝ ꝑ omnem modū ip̄i hoīes altitudinē p̄ñtis secu-
li transuolātes. nō recte ꝫ indirecte ⁊ obliq̄ circulariter mouentur
Et tunc applicet̄ sic Illi itaq; hoīes q̄ putridis corruptisq; car-
nibus squalidis voluptatib⁹ vescunt̄. cū carnē recentē ⁊ in cor-
ruptā .i. corp⁹ xp̄i ⁊ sanguinē indigne sumpserīt eternalit̄ mo-
uent̄ ¶ G. Phs in ꝓbleu. Hoīes cibati sūt leuiores q̄ ieiuni
Sꝫ tūc per cibacōnem corꝑalē spītal̄ cibacō .i. corꝑis ⁊ sanguīs
xp̄i sūpcio figurat̄ Nā sicut cibacō corꝑlis hoīem iocundū facit.
sic corp⁹ dñicū aīam deuotā inestimabili q̄dā gaudio ⁊ dulcore
placidāq; amabilē reddit corā oīꝫ saluatore Et tūc applicet̄ sic
Hoīes itaq; corꝑe ⁊ sanguīe xp̄i cibati spūalit̄ ⁊ refecti leuio-
res fiūt q̄ntū ad oīa ꝓ xp̄i noīe sustinēda ⁊ agēda. q̄ꝫ illi q̄ a p̄-
dicta cibacōne abstinēt tā salutifera q̄ꝫ btā ¶ H. Phyla. ī sū-
ma d̄ regīe sanitatis Nñq̄ꝫ cib⁹ sumat̄ man⁹ ⁊ pedes in hyeme
ad ignē optīe calefiāt Sꝫ tūc ꝑ cibū corꝑalē corp⁹ dñicū desig-
nat̄ Nā sicut dulcedinē cibi corꝑal̄ duo impediūt. vꝫ morb⁹. ni-
miaq; sat̄itas Dulcia nāq; amara vident̄ hys q̄ infirmati aut ni-
mium saturati sūt Sic nimiꝝ ꝑ oēꝫ mod̄ dulcedinē atq; saporē

et corporis et sanguis xpi duo impediūt· q̄ꝝ p̄mum est infirmitas in peccatis· aliud est nimia saturitas ex reb⁹ transitorijs et mundanis Sed tūc ꝯseq̄nt̄ ꝑ man⁹ opa et ꝑ pedes affect⁹ seu affectiones figurant̄ Nā sicut in pedib⁹ stamus et gradimur· in manibus tenem⁹ ⁊ opamur Sic nimiꝝ in affectōnibus seu affectib⁹ stam⁹ et gradimur ad intitum seu ad vitā· Opibus autē nos tenemus et aut vitā aut mortē ꝓmeremur Et tūc applicet̄ sic Nūq̄ itaq̄ ille cib⁹ celestis· i· corp⁹ dñicū et sanguis a nob̄ degustet̄· necesse ē vt opa nrā ꝑit̄ et affect⁹ igne diuīe caritatis feliciter attendam⁹

¶ J· Galie· li· secre· 3· Medicina q̄dem tā nō indigēti q̄ꝫ indigēti summe ꝯfert Indigentē· n· sanat· nō indigentē in sanitate ꝯseruat Sꝫ tūc ꝑ medicinā corꝑalem ipa medicīa celestis· i· corp⁹ et sanguis dñi figurat̄ Nā sicut medicina corꝑal̄ absq̄ suffitiēti ad hoc disposicōne corꝑis minīe sūm debꝫ testante cōstātino qui ait· Nlla absq̄ disposicōe corꝑis medicīa sumat̄· eo q̄ ex h⁹ mors celeruma cōseq̄t̄ Sic nimiꝝ ꝑ oēꝫ modū medicīa celestis· i· corp⁹ et sanguis domī absq̄ disposicōne ⁊ p̄paratōe debita mētis ⁊ corporis nō sūmat̄ Et tunc applicet̄ sic· Corpus itaq̄ sumptū ꝓdē tā nō indigenti q̄ꝫ indigenti· nō indigentē· n· in saniitate vite conseruat meritū q̄ꝫ auget Indigentē vero sanat eternalit̄q̄ cōseruat·

¶ De sancto Spiritu· Titulus quītus · A· Risto· in ꝓbleu· Hō cibatus leuior ē q̄ꝫ hō cibo vacuus Sic reuera ꝑ oēꝫ modū mens spūali cibo seu gracia sp̄sſācti ꝑit̄ pasta ⁊ cibata· leuis reddit̄ ad oīa ꝓ xp̄i noīe sustinenda ¶ B· Egidius· in ꝯmēto· ii· elenco· Hō viuus leuior cernit̄ in stat̄a q̄ꝫ hō mortuus Sic nimiꝝ hō spū scō viuificatus leuior ꝓmciorq̄ reddit̄ ad oīa opa bona facienda ¶ C· Au· s· psal· lx· Auis hñs plumas leuior ē q̄ꝫ si plumis careat· ꝫ tūc ꝑ auez designat̄ hō Nā sicut auis q̄q̄ suos claudit oc̄los cuꝫ inferiori palpebra· sic hō spūsſancti grā alatus claudit oculos mentis a ꝑte inferiori ita vt sꝑ respiciat ⁊ ꝯtēplet̄ in altū d̄itatis ¶ D· Auiceña in· li· iiij de diluuijs Aust̄ flās t̄rā fecūdat· flores euocat· nubes obumbrātes generat· corp⁹ d̄bilitat· cūcta hūectat· atq̄ ex mari flat Sꝫ tūc per austꝝ scīspūs grā d̄signat̄ Nā sicut aust̄ crisim generat īfirmis· vt dicit philaretus in tractatu de crisi Sic et per omnia Spiritussancti gracia crisim causat languoris anime et salutem vite efficit sempiterne· Et tunc applicetur sic· Gracia itaque Spiritussancti terram cordis nostri fecundat q̄ntum ad honestam conuersationem seu operacionem· flores abintus euocat· i· v̄tutū floridā exercitatiōeꝫ· nubes seu vmbras generat

ɔtra mdi estũ ⁊ tribulacõnem corpus debilitat quãntum ad carnalẽ delectacõnem · mentem humectat quantum ad celestis gracie largicõnez · ⁊ ex mari flat idest nõ tribuit nisi ad amarã cordis ɔtricõnem ¶ E · Phs in pbleu · li · Oia qdem corpa humectari possunt dũ attingũt aquã · aer vero minie Sed tũc per aerem figurant tumidi ⁊ elati · Nam sicut aer int omia elemẽta plures habet intempies ⁊ tẽpestates · vt refert albert⁹ · li · d̃ impssionibus aeris Sic supbi plures paciunt aie ⁊ corpis intemperies ⁊ tẽpestates · q̃z aliq alij homies cuiuscũq cõdicionis et status humectari possunt aq̃ spũs sancti · pter supbos pariter et elatos ¶ F · Augusti · li · ɔfessiõn · Oleũ natat et manet super aquam · sup aerem vero minime Sic reuera p omnem moduz oleũ spũs sancti fert et manet super aquas humilitatis · sed non manet in aere elationis superbie ⁊ tumoris Nota q spũs sanct⁹ cõperatur igni ꝓpter · xii · ꝓprietates que cõueniunt igni ⁊ spirituiscõ Sz d̃ hoc reqre in · ca · de amore Assilatur eciã spũs sanctus ipi vite Nã sicut vita corpalis ɔsistit in duob⁹ · vt dicit i li · de morte ⁊ vita · s · in huido radicali ⁊ in calore naturali · Sic sp̃sctũs siue aduent⁹ sp̃s sancti sp est cũ hũore celestis grẽ ⁊ calore caritatis diuine Joh · mesue in p̃ practica Hec ẽ nata vmbre q corpa infrigidat extius · s̃ inflãmat intius · Et isti⁹ rõnẽ phs videt tãgere in pble · Dicit · n · q frig⁹ ab extra circũstans ipm corpis calorẽ ad intiora reuerberat ⁊ refrãgit Sz tũc per vmbrã sp̃s sanct⁹ designat Nã sicut vmbra ambulãtes ⁊ fessos ɔfortat Sic nimiꝝ spũs sanct⁹ ambulãtes i via celestis pr ie dirigit ⁊ ɔfortat · s̃ ⁊ fessos i bono ope ɔsolidat ⁊ restaurat Per vmbrã ergo spũs sanct⁹ designat Et tũc applicet sic · Hec ergo ẽ natalis boitas spũs sancti · q hoiez ifrigidat extius cõtra estũ tribulacõnis miserieq feruorẽ · s̃ intius mentẽ accendit quẽadmodũ intnã dei dulcedinẽ ⁊ amorẽ · Nota sp̃s sanct⁹ dicit eẽ lumẽ · viii · d̃ cais · s̃ · viii cõditiones q̃s habz ipm lumẽ Prima cã ẽ · qz sicut lumẽ aduenies lumi · aut nõ lucz aut nõ lucere videt · vt dicit Themisti⁹ in · 3 · d̃ aia Sic sp̃s sãct⁹ aduenies cordi mũdano luie effulgẽti neq̃q̃z emittit radiũ cãdoris luminisq diuini S cda ẽ · qz lumẽ nõ lucz p solida corpora et cõpacta vt recitat phs i · li · pble · Sic sp̃s sãct⁹ nõ penetrat sua immẽsa grã corda obdurata ⁊ i malicia obstiata · Tercia ẽ qz sicut lumẽ omnẽ ignem cãt ⁊ generat · vt ait ptolo⁹ · i · iiij · almaiesti Sic sp̃s sãct⁹ ignẽ caritatis mẽti applicat q̃ ipm diuit⁹ illuiet ⁊ accẽdat · q̃rta ẽ · qz sicut lumẽ ẽ ypossta s̃ · i · subiectũ seu sba celoꝝ · s̃ · phm · sic sp̃s sctũs ẽ fundamentũ o im floridoꝝ actuũ ⁊ vtutuz · Quinta ẽ

quia sicut lumen est causa principiũq; videndi: sic spũs sanctus ē tota causa deũ in presenti ⁊ in futa pria ɔgnoscendi. Sexta est: nam sicut ꝑm platonem puris oculis lumen ē amabile: sed egris est odibile sic spiritus sanctus delectat ⁊ amat oculũ pure mentis: sed odit et fugit ad intuitum anime delinquentis. Septima est: q̇a sicut lumen adueniens aque ⁊ speculo per refractionem magis lucet. Ut dicitur in tercio metharoꝝ. sic spiritus sanctus adueniens cordi aqua tribulationis ⁊ contritionis humiliato ⁊ more speculi depurgato. magis splendet celesti dono munereq; diuine. Octaua ē: quia sicut lumen excellēs facit in aspiciente lacrimatōnem ⁊ strenutationem. vt patet in aspicientibus solem: sicut recitat phus in ꝓbleumatibus. Sic spiritus sanctus adueniēs menti elicit lacrimā felicis ɔtritōnis ⁊ strenutationem efficit salutifere ɔfessionis. Inuocanda ē spiritus sancti gratia vt sup̄ Phus in ꝓbleumatibus flatus hominis exore ꝓcedens manus frigidas calefacit, ⁊ cibum nimis calidum frigefacit: ac ad sumendum abilem reddit. Sic spiritus sanctus a patre filioq; ꝓcedens opera nostra informat caritate grataq; ⁊ accepta facit coram altissimo creatore. Sed ⁊ cibum celestem miscet ⁊ preparat ⁊ disponit vt ip̄m nostra fragilitas sumere quidem possit G / Phus in ꝓbleumatibus. panis calidus grauior cernit̄ q̄m panis frigidus. Cuius causa est: quia in pane calido quedā adhuc aquositates incluse remanēt ⁊ vapores. Sic reuera cor scti hoīs ⁊ deuoti qd̄ vtiq; est panis suauis altissimo creatori. more calidi panis graue. i. firmũ ⁊ ɔstans efficitur. q̄ndo igne spũs sancti inflāmat̄. Item panis durus cum ad ignē in caluerit: mox intus calescit: exterius vero durescit. esibilior quidem fit. rubescit ⁊ fumescit. Sic nimiꝝ ꝑ omnia mens spiritu sancto inflāmata intus liquescit ⁊ mollescit q̄ntum ad int̄nam ⁊ inestimabilem delectationem. exterius durescit q̄ntum ad reꝝ tꝑalium abdicatōem. esibilis efficit̄ q̄ntum ad dei misticā cibationem. rubescit q̄ntum ad dei ⁊ ꝓximi dilectōem. fumescit q̄ntuꝫ ad feruidam ⁊ obsentinam orationē H / Comentator in q̄rto metharoꝝ Lapis igni tus denuoq; extinctꝰ in aq̄ ɔtinuo scindit̄ ⁊ fetidꝰ efficit̄. Sed tūc ꝑ lapidē describit̄ cor hūanū. Cum q̇a sicut lapis nat̄alit̄ frigidꝰ ⁊ grauis ⁊ durꝰ: sic cor hūanū q̄ntū de se ē sꝑ frigidū ē in dei dilectōe. graue in oī v̄tuosa oꝑatoñ. duꝝ in obstinacia ⁊ obduratōe. Ergo ptꝫ q̄ ꝑ lapidē intelligit̄ cor hūanum, et tūc applicet̄ sic. Cor ergo hūanuꝫ igne sancti spũs inflāmatuꝫ denuoq; in aq̇s deliciaꝝ suffocatū parit̄ ⁊ extīctū: mox scindit̄

q̄ntū ad etnā felicitatē / ꝛ feliciū effiᷓt q̄ntum ad etnā penalitatē
Rcē vt supᷓ · Notandum ꝙ spūssanctꝰ opat tot · tū qa sicut in
tota ignis celestis descēdit · ℔m ꝙ ait auicebꝛō li · fōtis vite · Sic
ꝑ oēz modū spū sctō mediāte descēdit i nos ignis caritatis dīne ·
tum qa sicut tos oēz sanat ꝛ sedat inflationē pit ꝛ tumozē · vt re
citat Bartholomeꝰ ī ṗma practica · Sic spūssanctꝰ sanat in nob
oēz mētis elatiōez supbieq̄ tumozē · Cū qa sicut tos magis caoit
in mane q̄m in sero · vt dicit ī · 3 · methe · Sic spūs sctī grā magis
dat in mane iuuētutis q̄m in sero senectutis seu in vespe · Cuz qa
sicut qñ cadit tos sezemtas omittat · vt ꝺz in · 3 · pte sūme naturaliū
Sic tenera ꝑ oēz modū pꝰ aduentū spūs sctī seqt sezemtas gau
dij sempitnī Cū qa sicut tos traz fecūdat · vt refert plinꝰ ī spe
culo natali · sic nimiq̄ ꝑ oēz mod sctūs spūs trā cozdis nrī fecū-
dam effiᷓt · ꝛ ad oēz actū vtutis abilitat ꝛ disponit Jℚhs in
ꝓbleu · Maior aūt sp fozte ventꝰ sup aq̄s q̄m in aurora ꝯsbatur
Cuiꝰ cōm reqte caplo de utilitate Bz tūc ꝑ ventū spūssanctꝰ fi
guratᷓ · Nam sicut ventoꝝ generatō a mari ꝛ a littoribꝰ ꝛ sugi
dis regionibꝰ incipit · quēadmodū ondit phs in · 8 · metha · In
q̄ntum enī ventꝰ exhūoubꝰ vaporibusq̄ cāt hēt generari ex ma
ri inq̄ multi hūozes resoluunt pit ꝛ vapozes · In q̄ntum aūt hē
tus ex impulsione aeris gingnit hēt in littoze generari · Naz aer
inclusus in maris littoribꝰ aq̄sq̄ supuenientibus cōcussus valide
ꝛ attatꝰ tandē cū impetu expellit ꝛ totꝰ aer fonsecꝰ cōmouet
In q̄ntuz ventꝰ ē repcussio ventilatioq̄ aeris ab aere puta fu-
gidi aeris a calido / ꝛ calidi a fugido hēt fieri in fugida regione ·
Qñ enī aliq̄ regio vehemēt fuerit inflāmata cōstat qa tūc aer
fugidus calozē ꝓpter nō patiēs regionis inde repellit · repulsus
aūt aerē obuiantē sibi mouet q̄ ꝛ a se repellit · ꝛ sic tota aeris ua
de regio cōmotat · ꝛ iō dicit cōmentator sup · 3 · methe · in diffini-
tōe vēti dñs · ventꝰ inq̄t ē repcussio aeris a fugida regione · pa
tet ergo ꝙ generatio venti ē a maris l ttoribꝰ ꝛ a fugidis regio
nibꝰ · Sic nimiq̄ ꝑ oēz modū spūalis ꝛ mistica spūs sancti gene
ratō ē i mari cōtrōis ꝛ pnie a littoribꝰ q̄tis intne ꝛ a fugidis
regionibꝰ puritatis ꝛ cōtinēde · Dicz tūc onr ꝑ aq̄s afflictō seu ad
uersitas figuratᷓ · Nā sicut aq̄ natalit ꝛ maxie resistūt ꝛ repug-
nāt siccitas ꝛ calor: testāte phō in li · ꝓbleu · q̄ ait · ꝙ aquā nata
lit duo extminat · vicz siccitas ꝛ calor · Siccitas eteni attrahit ꝛ
imbibit aquā ꝑ oēs ꝙ diminuit ꝛ extminat aq̄ · Sic nimiq̄ ꝑ oēm
modū ipi afflictōi aduersitatiq̄ maxie obsistūt siccitas carnal ocu-
pie atz calor dilatōis dine ꝙ tūc onr ꝛ ultio ꝑ tā siccitas grē dsigt

Nam sicut in t̃ra nat̃alis regio est et hitatio ranaꝝ ⁊ serpentum. iuxta illud qd̃ ait ysido. in hystorijs nat̃alibus. Oim aīaliū regio hitabilis ē sup̄ terrā: p̄ter pisces ranas ⁊ serpentes. Pisciū nanq̄ ꝓpria regio est in aq̄: ranaꝝ vero ⁊ serpentū regio t̃ra est. Sic ꝑ locū a simili in siccitate cordis ꝓpria ē hitatio atq̄ regio nat̃alis ranaꝝ infernaliū serpentū. Sic ergo patet ꝙ ꝑuentum spūs sanct⁹ describit̃/ ⁊ ꝙ ꝑ aquā mundana afflictio aut aduersitas intelligit̃/ ⁊ ꝙ ꝑ terrā mentis siccitas signat̃. Et tūc applicet̃ sic. Maior itaq̄ spūs sancti gratia ⁊ frequēcia ē in aq̄s tribulationis aduersitatisq̄ mūdane. q̄m in siccitate celestis gratie. Et tūc recurrat̃ ad p̄habita sup̄ K ¶ Phus in li. ꝓbleu. Digitus q̄dem in homīe ieiuno maior cernit̃ q̄m in homīe cibato seu cibo pasto. Cui⁹ ratio tangit̃ capl̃ de uirtute. Sz tunc ꝑ digitum spūssanctus seu spūs sancti grā figurat̃. Cum q̄a sicut digitus flectit̃ ⁊ articulat̃ ad interiora man⁹: nō autē ad exteriora. Sic nimiꝝ ꝑ omēz modū spirit⁹ sctūs semp̄ fert̃ ad intiora nō versus ad exteriora homīs: sp̄ interiora nō exteriora appetēdo. Cum q̄a sicut digito fortit̃ oīa tenent̃: sic ꝑ omēm modū mediante spiritu sancto omīa q̄ beatitudīs sunt et̃ne firmi⁹ retinent̃. Cuz q̄a sicut oīa q̄ medicare volum⁹ digito demōstrant̃. sic reuera ꝑ omēz modū mediāte spūs sancti grā nob̃ celestis patria demonstrat̃. Patet itaq̄ ꝙ ꝑ digitū spūssanctus figurat̃. Et tūc applicet̃ sic. Maior itaq̄ ē spūs sancti grā in corde abstinēcie pit̃ ⁊ ieiuno: q̄m in hoīe guloso delitijsq̄ repleto. quēadmodū sup̄ ⁊c̃. L ¶ Plini⁹ in speculo nat̃aliuz. Flat⁹ hoīs in intēso aspicit̃ frigore: qui in calore minīe videbat̃. Sz tūc ꝑ flatum spūssanct⁹ figurat̃. Nā sicut flat⁹ dulcis attrahit serpentē testāte solino li. reꝝ q̄ dicit ꝙ in q̄sdam dū dormirēt serpentes siliebāt in deserto. Qd̃ quidem accidit ex dulcedine flatus ei⁹ q̄ in loco solitudinis obdormiuit. Sic nimiꝝ ꝑ omēz modū. spiritussctūs sua dulcedine attrahit sibi corda serpētina intra fōtes celestis grē ⁊ fluenta. sz tūc ꝯñr ꝑ frig⁹ ip̄a mētis ⁊ corpis puritas designat̃. Nam sicut frig⁹ corpa aīata infrigidat exteri⁹ sz inflāmat interi⁹. vt oñdit phs in ꝓbleu. Cui⁹ cā tacta ē sup̄: sic nimiꝝ ꝑ oēz modum puritas hoīs hoīez infrigidat exti⁹ in cupiditate ⁊ cōcupiscētia ⁊ inflāmat intēnsec⁹ in caritate dīna. Sic ergo ptz ꝙ ꝑ flatū spūssctūs describit̃/ ⁊ q̄a ꝑ frig⁹ mentis ⁊ corpis puritas figurat̃. et tūc applicet̃ sic. Dulcedoq̄ itaq̄ ⁊ suauitas spiritussctī in flatu puritatis ⁊ mūdicie felicit̃ degustat̃: q̄ in feruore et estu delicate ⁊ immūde vite mentis oc̃lo pemit⁹ nō videbatur.

Rcē vt sup̄. Notandum q̄ spūssanct9 cōpat igni ob multas ⁊ varias rōnes. Dicit enī egesipp9 q̄ ignis mobilitatez i cūctis cāt corpoub9. testāte pho in li. pbleu. q̄ ait q̄ coleuca corpa mobilioza sunt. ⁊ hoc accidit ex est9 vehemētia ⁊ calous. Sic reuera p oēz modu3 spūssanct9 mobilitatē effīcit cunctoz̄ bonoz̄ operu3 ⁊ vtutum. Jtē sicut ignis ē cā ⁊ pncipiu3 oīs leuitatis. testante cōmentatore alexādro q̄ ait in cmēto sup̄ viij. phi. Aer inq̄t leuitatē effīcit. aerē vero ipe ignis leuē facit. Cā ergo pxīa leuitatis corpalis ē ipe aer. cā aūt remota leuitatis in corpib9 nō ignitis ē ipe ignis. Jgnis ergo ē cā ⁊ pncipium oīs corpalis leuitatis. Sic p locū a simili spūssanct9 ē pncipiu3 atq̄ cā oīs spūalis mētis ⁊ corpis leuitatis. Jtē sicut ignis oēz vitā effīcit in reb9 trā sitorijs ⁊ mūdanis vt pbat caldeus in thymeo. Nit enī q̄ lumē celeste vtutē suā sumat abignea q̄ trāsit ⁊ penetrat regionē. sic reuera p oēz modum spūssanct9 totā spiritualē vitā effīcit in cordib9 mētibusq̄ humanis. Jtē sicut ignis mundationē aeris aq̄ ⁊ tre exterminat ⁊ elemētoz̄ q̄litates excedentes tpat eoz̄dem. quē admodū asserit Auicēna. 3. de diluuijs q̄ ait q̄ elementū mundaret aeris perpetuaz̄ euentatōm. Elementum aq̄ p diluuioz̄ frequētatōz̄. Elemētum tre p fugous intensionē nisi ignis poctōrum elemētoz̄ malicīā tparet. Sic mirū p oīa spūssanct9 tpat ⁊ mitigat mundationē aere vanitatis aq̄m mūdane adūsitatis trā pue cupiditatis. Jtē sicut ignis agilia reddit corpa. testante yppocr. in scdo hystouaz̄ naturaliū li. q̄ dicit. q̄ corpa cōplexionis ignee ⁊ nate suo motu agilia sunt ⁊ cursu. Sic mirū p locuz̄ a simili spūssanct9 agilitatē effīcit q̄ hō adueīre q̄q̄ celo possit. Jtē sicut ignis totū celū mouet caroines q̄q̄ celi. testāte platone de immoztalitate aīe. vbi dicit qđ ignea natā mouet ipm celū spheras q̄q̄ celestes. Jntelligēdum tñ ē hoc. q̄ nō de nata ignis corpalis ꝛ de intelligētia motoꝛe celi q̄ natam ignis hrē opbat. Sic p locum a simili spūssanct9 mouz totū celū. i. totū cor hoīs aīm q̄q̄ totū ad pfectōm beatoz̄ opm ⁊ vtutuz̄ /Nō. q Jtē sicut ignis natalit̄ iinitat̄ veneno quēadmodū sup̄ dictū ē hic reuera p oēm modū spūssanct9 natalit̄ aduersat̄ ficto ⁊ iinitat̄ sceleu ⁊ pctō. Jtē sicut ignis spūalis extīguit̄ ab igne corpali. sic mirū p omnem modū ignis spūs sci extīguit̄ ab igne amous illicīti ⁊ mundani. Jtē sicut ignis celestis seu sublīatus suā actōz̄ ⁊ vtutē nō extēdit i sursū vsq̄ celū. ꝛ ineorsū vsq̄ trā testāte ptholomeo almaiesti pmo q̄ dicit q̄ ignis q̄ ē sb̄ ocauo orb̄ lune nullā ī pmic in celestia actionē. ꝛ i mfimis puta in regionē elementoz̄ suam extendit et porrigit efficaciā et virtutem Sic mirū p oēz modum

ſpūs ſanc̄9 ſuū vigorē ineffabilēq; vtutem nō extendit in alta elationis et ſupbie: ſ m infima humilitatis et recōgnitōis ꝓpue. Ite sicut ignis ſua nat̄ali actione mollificat corpa inurata et inurat mollia et liquata. vt onōit auicēna li. ſuc et mineraliuz q dicit q ignis ſua actione lapidē mollificat et reſoluit ſi vehemēs fuerit ignis et lutū molle in lapidē cōuertit. Sic nimiz p oēm modū: ſpūſſanctus ſua vtute mollificat mētes et aīas induratas et inurat hoīes viuos infirmatos. Ite sicut igns ꝑplicater extinguit. vicz ex defectu rei cōbuſtibil: exinnio intenſo fugore et exaq̄. vt tenetat cōmentator ſup. z. celi et mundo ſic reuera p omēm modū ſpūs ſancti grā ꝑplicatet in nobis extinguit: et pemt9 ſuffocat. Ex defectu vicz rei cōbuſtibilis. i. vtutum: ex fugore pc̄ōz: et exaq̄ carnaliū voluptatū ¶ O Item sicut ignis nat̄aliter attrahit corpa. vicz ad ſuā regionem. vt onōit auicebrō li. fontis vite. Sic reuera p omēz mundum. ſpūs ſanc̄9 ſua celeſti vehemētia ſurſum trahit corda humana ad ſuā regionē. puta ad celeſtia et ſupna. Item sicut ignis ver9 flāmaz ſuā ſurſum iacet in aere: ſ deorſum videt flāmā ſuā facere in aq̄ reſpectione. ignis eteni poſitus circa aquā flāmam ſuā videt eſtimat̄q; facere vſus aq̄ in deorſuz dilabendo Cui9 cāz aſſignat algazel in tractatu de forma ſpeculi. Sic nimiz p oēm modu: actio ſancti ſpūs in aere q dem ſcītatis et deuotōis ſurſum videt facere actōem: in aq̄ aūt cupiditatis et dānabilis voluptatis deorſum. i. ſceleris in forma a maligns mētibus videt facere ſuā tam beatā ſalutiferā ſalutis vicz ꝓpetue actionē Ite sicut ignis nō hns reſpiraculū ſuffocat. teſtante pho i li. pbleu. tc. et cōmentator ſup. iiij. celi et mūdo Ignis nō emittit flāmam ſ fumū cū cooptus fuerit et obtectus. in ſpecie tñ ignis pſiſtere q̄dez pōt. ptz igit̄ q ignis nō hns reſpiraculū ſuffocat. Sic nimiz p oēm modū: ſpūſſanc̄9 nō habens reſpiraculū orōnis feruore atq; laudis in humano corpore cōtinuo ſuffocat ¶ Ite sicut ignis corpa q̄ velociter inflāmat rubificat: corpa aūt q̄ diminute atq; imꝑfecte inflammat: diſcolorat pemt9 et demigrat: quēadmodū tendat cōmentator ſup. iij. metha. ſic nimiz p oēm modū: ſpūſſanctus ea q̄ ex toto inflāmat corda: rubificat rubore celeſti amore et grē Ea q̄ aūt nō inflāmat aut diminute puta p ſolū celeſtis grē cōtactū: mſticū inflāmat: demigrat vtiq; et hoc migredie penalitas mſeueq; etne. Ite sicut ignis omē corp9 a putrefactione corruptōneq; conſeruat. teſtante Galieno ſecretoz ꝑmo: q̄ ait. q aq̄ putrefactōis et corruptōis in reb9 cā ē ficatis aūt

calor supplēdo cā est. sic nimirꝝ ꝑ oēz modū. spūssanctꝰ a putre-
factōe ac corruptōe mortis p̄seruat etne. Itē sicut ignis maio-
rem facit flāmā in aq̄ q̄m in speculo. vt recitat algazel. sic nimirꝝ
ꝑ oēz modū spūssanctꝰ maiorem sue v̄tutis flāmā repn̄tat in aq̄
ctritōis ⁊ pnīe. q̄ꝫ in speculo felicitatis affluētieq̄ꝫ mūdane. Itē
sicut ignis ꝑfectꝰ nūq̄ꝫ est sine strepitu flāma ⁊ scintillis vt refert
phs in li. de mixtionibꝰ elementorꝝ. Sz hoc intelligendū est de
flāmis uō solū visibilibꝰ seu sensibilibꝰ. sz etiā insensibilibꝰ ac in-
uisibilibꝰ. ꝑm alexandrū sup. 3. celi ⁊ mūdo. Dū vaporez emittit
flāmā emittere dr: q̄a vapor ignis flāma ignis dr. Itē scintille q̄
dā sunt inuisibiles insensibilesq̄ꝫ. licet q̄dam asserūt ignez nō scin
tillare posse nisi in emissione q̄ꝝdam ꝑciū corpis inflāmati. ptz er
go ꝙ ignis nūq̄ꝫ ē sine strepitu flāmaq̄ꝫ ⁊ scintilla sic nimirꝝ ꝑ oēz
modū spūssanctꝰ nunq̄ꝫ ē sine strepitu dīne laudis siue caritatis
p̄cipue ⁊ sine scintillis delectōis intne. Et sicut ignis nō agit ni
si ī materiā dispositā ydoneāq̄ꝫ ⁊ aptā testāte ꝯmētatore sup. 3.
methe. q̄ ait ꝙ ignea vis nō est calida nisi in materia disposita et
aptata vt sup̄. Sic nimirꝝ ꝑ oēz modū spūssanctꝰ sua v̄tute nō
agit nisi in mentē ad hoc mistice dispositā ⁊ aptatā penitꝰ ⁊ or-
dinatā. Et sicut ignis sup infusa aq̄ quēdam emittit sonitum et
fragorez. iuxta qd̄ ait ꝯmētator sup. 3. posterorꝝ. ꝙ tonitruum
fragorq̄ꝫ nubiū cāt̄ ex exstinctōe ignis in nubibꝰ. ꝑ sup manatio
nem aq̄ atq̄ꝫ aqueis vaporibꝰ. Sic nimirꝝ ꝑ oēz modū spūssctūs
sup infusa aq̄ lacrimarꝝ ⁊ pnīe fragorem strepitūq̄ꝫ emittit deuo
tōis intne. laudisq̄ꝫ dīne. Et sicut ignis aperit poros oīm corpm
ad exalandūq̄ꝫ vapores pauit ⁊ hūores testāte phō in li. ꝓbleu.
q̄ dicit ꝙ ignis appꝛtiuꝰ sit pororꝝ in corpe vnoq̄q̄ꝫ. sic nimirꝝ per
oēz mod̄ spūssctūs appꝛtiꝰ ē pororꝝ mētis nrē vt exalare valeat
vapor orōis ⁊ deuotōis nrē. Q Itē sicut ignis nūq̄ꝫ adueīt
sine lumīe ⁊ calore. vt sup̄ dictū est. sic nimirꝝ ꝑ oēz modū spūs
sanctꝰ nō adueīt mēti hūane absq̄ꝫ luīe ꝯgnitōis dīne ⁊ absq̄ꝫ ca
lore caritatis dīne. Et sicut ignis sinceriꝰ inardescit ꝯspsus sale
⁊ aq̄. sic nimirꝝ ꝑ oēz modū spūssanctꝰ ī corde hūano ꝑ grāz sin
ceriꝰ exardescit cū per salez ꝯspgit̄ correctōis ⁊ pnīe ⁊ aq̄ cōtri-
tōis lacrimeq̄ꝫ deuote. Et sicut ignis nūq̄ꝫ ē in q̄ete. sz ignis sp
ē in sedula actione. testāte ꝯmentatore sup illud scd̄o de genera-
tōne ⁊ corruptōe. Ignis maxīe hēt de specie. vbi dicit ꝙ rōe ig-
nis actio est. sic reuera per oēz modū spūssanctꝰ nūq̄ꝫ adueīt cum

q̄ete acidia ⁊ torpe⁹ ꝑ bono⁹ opm v̄tutumq; sedula actione.
Et sicut ign̄is nō lucet in sole. sic ꝑ locū a simli spiritussanct⁹
nō lucet q̄dem ꝑ collationē sue gr̄ē in sole felicitatis affluentie
q; mundane. Et sicut ign̄is oū ꝓfecte arcet omē fumo caret.
ign̄is aūt imꝑfect⁹ fumū omittentem sp̄ h̄et: sic nimi⁹ ꝑ omēm
modū spiritussanct⁹ nōdum ꝓfecte acceꝑt⁹ fumum h̄et vanitatis
mūdane ⁊ hoc exꝑte peccatis aīe. Spirit⁹ autē sanctus
ꝓfecte mentē possidens humanā omē fumo t̄bulatōis molestie
q; caret. Et sicut ign̄is in magna copia vento magis accēdit
ign̄is aūt puus a vento p̄mit⁹ suffocat: sic nimi⁹ ꝑ oēm mo-
dum spūssanct⁹ per grām in corde hois augmentat. a vento t̄
bulatōis ⁊ angustie magis accendit. Spirit⁹ aūt sc̄us in mē
te humana ꝑ malicā diminut⁹ vento t̄bulatōis aduersitatisq;
mūdane p̄mit⁹ suffocat. Et sicut ign̄is nō tenet in manu absq;
lesione nisi ipa man⁹ veloc̄ moueat qđ q̄dem cōtigit exhoc
q̄a ign̄is suā non ꝓfic̄t actionē nisi in tꝑe successiuo in instanti
etem nō agit. Sic aūt in ꝓposito ē. man⁹ enim mota ignem in
vnum locū inferre actionē nō ꝑmittit: sic reuera ꝑ oēm modu⁹
spiritussanct⁹ in cor de hois nō tenet nisi diuersis v̄tutum moti-
bus exercitet. Et sicut per fumū demōstrat ign̄is. ꝑ ignē autē
fum⁹ testāte tl̄e. sup. 3. posteuo⁹ q̄ dic̄t. Demōstram⁹ autē
cām ꝑ effectū vt ignē per fumū. Qñ enī fum⁹ est ign̄is fore di
nosc̄t effectū per cām sicut fum⁹ eē dinosc̄t ꝑ ignē Sic nimi⁹
per oēs motū per fumū cuotōis in eē demōstram⁹ spūm san-
c̄tum ⁊ ecōuerso ꝑ inhitatōes spirit⁹ sancti fumum in eē dino
scim⁹ dsolatōis atq; refugerij sempit̄ni. Et sicut ign̄is cōser
uat̄ in cinere ne extīguat̄ aut suffocet̄. sic nimi⁹ ꝑ oēs modum
spūssanct⁹ in mēte hois retinet̄ ꝑ cineres humilitatis ac in cine-
re recōgn̄tōis ꝓprie vilitatis. Et sicut nat̄alit̄ ign̄is cōsumit
extīminat diminuit ⁊ exsiccat. sic n̄imi⁹ spūssanct⁹ cōsumit vi
cia carnis: extīminat incentia cūcta q̄q; mala diminuit ⁊ pecca-
ta. Et sicut ign̄is nat̄alit̄ augmentat aeres atq; aquam. Olla
etenī ipleta aq̄ modo medio ꝑ ignes sp̄ ebullit ℟ Item
aer accēsus ⁊ calefact⁹ nat̄aliter augmentat̄ vt̄s in vesica ⁊ in
ouo: q̄ si valde incaluerit rumpunt̄ ⁊ hoc aere aucto per ignē
se minimum distēdente. Et sicut ign̄is auget hūores ⁊c̄. Et si-
cut ign̄is t̄ret cūcta aīalia si accensi fuerit: sic nimi⁹ ꝑ oēs mo
dum spūssanct⁹ augmentat ī cord⁹ fidelīū aeres pie cuotio
nis ⁊ aquā pnīe ⁊ structōis. Et sicut ign̄is cūctas bestias fera⁹
q; ac animalia t̄ret. Si accensus fuerit noctis hora. vt refert

yſido · in hyſtoꝛijs naꝯalibꝰ dicẽs igne accẽſo in ſolitudine ſecure obdormũt boſes a leonibꝰ ⁊ aburſis cetis q̃q; beſtijs nemoroſis ſic mirabiliꝫ p oẽz modũ ſpũſſanctꝰ tuet ſua vtute ⁊ fugat ſerpẽtes ⁊ beſtias infernales · Et ſicut igniꝫ clauꝰ ardet circa aq̃m q̃ abſente omi aq̃ · vt refert pb̃s in li · pbleu · Cuiꝰ cã tacta ẽ ſup · ſic reuera p oẽz modũ ſpũſſanctꝰ clauꝰ ardet ſua grã ⁊ vtute circa aq̃s tbulatõis ⁊ miſerie q̃ in ſola tra cordis deſiccata ab hũore grẽ ⁊ vtutis · Et ſicut igniꝫ extinctꝰ extinſecꝰ ſinceruꝰ inardeſcit interiꝰ : quãdomodũ ait auicebꝛõ li · fõtis vite · Sic mirabiliꝫ p oẽz modũ ſpũſſanctꝰ defectus extinctõe carnalium voluptatũ ſuffocatus piter ⁊ extinctꝰ interiꝰ flãma dine vtutis exardeſcit ſinceruꝰ · Et ſicut igniꝫ flãma ſemp cedit aeri euentãti fert q̃q; ⁊ dirigit ſm motum aeris cõtrariũ · ſic reuera p oẽz modũ ſpũſſanctꝰ illuc fert q̃ motꝰ deuoti cordis direxerit pia fide /S/ Pb̃s in li · pbleu · No pmũ guſtũ cibi aut potꝰ ſtupore quidã interiores mãdibule ſentiunt ⁊ dolore · Sz tũc p guſtum cibi ⁊ potus guſtꝰ diuini ſcti ſpiritꝰ deſignat · Nã ſicut ex guſtu cibi ⁊ potꝰ ipſe hũor ſaliualis de interioribꝰ liꝫue potus elicit extrahitq; cibali humore mediãte : teſtante pb̃o vbi ſup q̃ ait · q̃ ad intuitum cibi ⁊ potus lingua humeſcit : ad cõtactuꝫ aũt ⁊ ad guſtum cibi ⁊ potꝰ multo plus · videtes enim potum deliciabilem atq; cibũ humoreꝫ de lingua eminꝰ : deguſtates aũt multomagis · ſic miraculoſe p oẽm modum intam felici guſtu ſpũs ſcti elicit extrahitq; de interiou medulla mẽtis nre q̃dam ſapor miſticꝰ cõſolatõis dulcedinis q̃ dine · Sz tunc dicit p interiores ous cartillagies ſeu mandi · potentie interious anie figurant · Nã ſicut interioreſ mãdibule ſeu cartillagies ampliores latioreſq; dentes hñt q̃m exteriores ſiue anteriores ⁊ hoc i q̃libet aiali vt recitat pb̃s in viij · aialium li · Sic miraculoſe p omẽz modũ ipe interiores aie potentie ſunt ampliores latioreſq; ad ſumẽdum coꝛẽ celeſtis grẽ q̃m ipe potentie ſenſitie · Sic ergo pt̃z q̃ p guſtuꝫ ſpũs ſcti guſtꝰ dine dulcedis intelligit ⁊ q̃ p interiores ous cartillagies ſeu mãdibulas interiores · potẽtie aie figurantur · Et tũc applicet ſic · No deguſtationẽ itaq; ſpũs ſcti : interioreſ potẽtie anie q̃ndaꝫ ſtupore mꝰ ſentiunt ſup q̃dam meſtimabili dei dulcedine ⁊ ſapore · Rcẽ vt ſup̃ /C/ Pb̃s in li · pbleumatum Ventus quidem magis deſiccat terram q̃ ſol · Cuius cauſa ſuperius tacta eſt · Sed tunc per ventum ſpũſſanctus figurat · Nam ſicut ventus non inſurſum ſed inferiuſum circa tram flat · iuxta illud q̃ ait cmentator in · 3 methe · dicẽs · q̃ ventus non inſurſum

nec ī deorsum: ꝫ supficialit᷑ vsus tram· Hic mīm᷒ p omē᷒ mo
dū spūssanct᷑ nō spirat in alta cordiu᷒ supbor᷒· ꝫ supficialiter
vsus tram hūilium aī orum· Hic ergo ptz ꝙ p uentum spirut᷑
sctūs figurat᷑· Et tūc applicet sic. Spūs itaq᷒ sanct᷑ magis ex
siccat l. ūores tbulatōis ⁊ angustie· q᷒ sol cuiuscūq᷒ fauoris cō
solatōisq᷒ mūdane/ ⁊ tūc recurrat ad p̄hīta immeditate sup̄

XO /Ruicēna li· viij· de diluuijs· Sol trahit ad se vermes ra
nūculas ⁊ serpētes ⁊ alia q̄dā grauia corpa puta aq̄s suo ra
dio lumīe ⁊ vtute Notandū aūt ꝙ nullū graue īmq̄ntū gra
ue surs᷑ū elcuat᷑ nisi p motū trāsmutatōnu᷒ īmq̄ntū vic᷒ terra
aut aq̄ resoluit᷑ ⁊ trāsmutat᷑ in vapore· vapor aūt surs᷑um latus
trāsmutat᷑ redit ꝙ p digestionē solis in aq̄m: aq̄ eteni nō ascē
dit in q̄ntū aq̄· ꝫ m q̄ntu᷒ aer vl̄ vapor· similit᷑ p̄dicta aīalia p
ut in tra iam actu nata surs᷑um nō ascendūt· ꝫ q̄da᷒ viscositas
semīaua anialiū eor᷒dē vtute solis surs᷑um trahit᷑ ⁊ in talia an
malia trāsmutat᷑· Et ideo si aliq᷒ obiceret otra p̄hīta dicens
talia nō posse surs᷑um vtute solis ascēdere aīalia· Rñdendum et
dicendū· ꝙ licet nō ascendāt in forma ⁊ in spēcie saltē anīalia
ascendūt in forma in spēcieq᷒ vapous· Dz tūc p solem īntelligi
mus ipm deū· Nam sicut ml cōspicat᷑ eē qđ nō a sole aut q̄ntū
ad suū bñ esse dependeat aut causet᷑ testāte platone de immor
talitate aie· q̄ dicit solē genera sse celū pit᷑ atq᷒ tram· Sed hoc
īntelligendū ē īmq̄ntu᷒ ipm celū lumē suu᷒ recipit a solau cor
pore· tra aūt· i· ea q̄ m tus sunt q̄ntu᷒ ad totalē sui generatō᷒
dependēt a solis lumīe ⁊ calore · Dtz itaq᷒ ꝙ ml esse dspicitur
qđ nō a sole aut q̄ntu᷒ ad suū bñ esse dependeat aut cāt᷑· Hic
mīm᷒ p oēm modū ml esse dspicit᷑· ꝙ nō a deo īmediate q̄n
tum ad totale suū eē dependeat ⁊ causet᷑· Et signant᷑ dico im
mediate: q̄a ſm beatū augustinū· Actio dei immediator ē omī
actōr · cause cuius libet· seu agētis· iuxta illud qđ ait phs in li·
de causis Cā īmq̄t p̄mana pl9 influit sup̄ effectū q̄s secundana
Dz tūc dīt p solis radiū ⁊ vtutem· spūssanct᷑ figurat᷑· Nam
sicut radium ⁊ vtutē solis q̄tuor impediūt· vic᷒ nox· eclipsis
nebula· atq᷒ nubes: vt recitat auicēb· li· fontis vite· Hic mīm᷒
p oē᷒ modū aduentū spūssancti q̄tuor impediūt ⁊ restringunt
Primū ē vox ignorātie· Secōm ē eclipsis p̄ti ⁊ malicie· Ter
cium ē nebula voluptatis· Quartū ē nubes cecitatis· Cōsequē
ter aūt ⁊ vltio p serpētes atq᷒ ranas· ipi auaru atq᷒ luxuriosi
hoies designant᷑· nā sicut serpentes sola vescunt᷑ tra herbisq᷒ ⁊
rore· vt frequēter ſm amb᷑· In examerō li· vij· Hic mīm᷒ p

oēm modū ipi auari solis t̄renis subsistūt trāsitorijs q̄q; rebus herbis voluptatis mūdane ⁊ rore felicitatis affluētieq; mundane Et sic rane doloris in tpe deglutiunt eū q̄ in capite gerūt lapidē vt recitat Belin⁹ li. ducētoꝝ lapidū. Dicit enī q̄ in ranis q̄ sub t̄ris latitāt q̄dam lapides in capite sint repti: hos autē lapides eo q̄ ledāt̄ tpe deglutire videbāt̄. Sic etiā p oēm mod̄ ipi luxuriosi atq; impediti hoīes tpe mortis seu mortifere lesionis deglutiunt eū quē in se gerebāt supficieten⁹ lapidē damnatōis ppetue ⁊ doloris Sic ergo ptz q̄ p solē ipe de⁹ intelligit̄. ⁊ q̄ p radium v̄tutemq; solis spūssanct⁹ describit̄. ⁊ q̄ p serpentes ranasq; ipi auari ac voluptuosi hoīes figurant̄. ⁊ tūc applicet̄ sic. Ipse itaq; de⁹ spiritu sctō mediāte attrahit q̄dem sibi vnūq̄tq; genus hoīm tam auaros q̄ voluptuosos/ ⁊ cōsimiles q̄cunq; vicz scelere damnatos vt sup̄

X ¶ Aristo. 8. aīalium li. Inbibit̄ aūt ipe aer a piscib⁹ nō solum p oris attractionē: ꝫ p aurium ⁊ p eam q̄ a brāas fit inspiratioz. respirāt enī pisces aerē ore ⁊ aure. Sz tūc p aerē spūs scti suauitas designat̄: nā sic aer cū sit leuissi⁹ mollissi⁹q; oīm corpm acurrente tn̄ vent⁹ fieri estimat̄. vt refert phs li. pbleu. sic mmitum p oēm modum spūssanct⁹ seu suauitas spūs sancti cū leuissima ⁊ dulcissimaq; fit oīm rerꝝ tam spūalium q̄m corpalium. acurrentib⁹ aūt p discrimina hui⁹ vite seu a mūdanis cordib⁹ acerba mmū estimat̄. Sz tūc cōnr p pisces hoīes figurant̄ nam sicut pisces cū aq̄ excocti aut igne assi oculos durissimos acq̄runt durissimasq; pupillas. vt refert plim⁹ in speculo nat̄ali. q̄ ait q̄ pisces dū viuūt molles oculos hn̄t valde. ꝫ dū mortui fuerīt eoꝝ oculi indurant̄. Sic mmiꝝ p oēm modū ipi hoīes q̄m diu viuūt vita spūali. vita inq̄m anīe: tam diu sunt spūalit̄ oculi. i. cognitōis perspicatis facilesq; ⁊ illuminati. Cūq; vero ipi hoīes spūaliter mortui fuerīt vicz ob peccatum. in aq̄ q; deliciaꝝ excocti ⁊ igne cōcupiscentie adusti mox in cōgnitōis sue oculo penit⁹ indurant̄. patet ergo q̄ p aerē spūs sancti suauitas describit̄/ ⁊ q̄ p pisces ipi hoīes figurant̄. Et tūc applicet̄ sic. Homīes itaq; gram suauitatemq; scti spūs inbibūt mistice. nō solum oris spūalis gustu: sed etiā ex frequēti v̄bi dīm sedulo q; anditu Rcē p oēz modū sicut sup̄

Y ¶ Phs in li. pbleu. Inter oīa q̄ tangere ⁊ contrectare possum⁹ corpa. circulus q̄dem magis ē delectabilit̄ cōtrectabilis. Cui⁹ cām req̄re de felicitate. Sed tūc p circulum spiritussanctus nō immerito figurat̄. Nam sicut circul⁹ ꝓiectus non currit nisi in

terra recta ⁊ plana· sic ipe spūssanctus a patre filioq; procedens motū ⁊ cursum sue felicissime actōis nō facit in tra cordis moire-ti ⁊ a deo obliquati: ſ; in terra cordis recti ab omi obliqtate mē-tis ⁊ corpis retroflexi· Et sicut arculus velocissime mouetur ad yma magnos salt9 faciēdo· Circulus nāq; ,piectus versus vallem curut ⁊ salit·sic mimiq; p oēm modum spūssanct9 saltus validos celestis inspiratōis facit ad yma hūilitatis nō aūt versus alta sup bie ⁊ tumoris· Et sicut arcul9 ,piectus p̄mo q̄dem rectaz lineā m cursu suo facit·ī fine aūt cursus sui motū arculare descubit·vide m9 enim q; arculus ,piectus p̄mo q̄dem recto modo tramite q̄q; curut·postmodū aūt arculauter q̄sat sic reuera p oēm modum spūssanct9 missus p̄mo q̄dem motū rectitudinis in mente humana effiat·postmodū autē arculum ppetue felicitatis etneq; beatitudi nis effigiat ⁊ descubit· Et sicut arcul9 aq̄ difficulter immergitur nisi cū impetu iectus brachij atq; saltus· vt refert phs vbi sup̄ sic mimiq; p oēm modū spūs q̄dem sanctus difficulter aq̄s delica tum immergit; nisi cū impetu tpamenti abstinētieq; ipe violenter deuotōe q̄q; amm̄i virtutibus immergat·seu deuotōis violetia aq̄s fidelis anīe imp̄mat· Et sicut arculus in aere q̄dem delectabilit⁊ rectitudinaliterq; defert·vt refert phs vbi sup̄·q̄ dicit·q; delecta tur aspect9 hūanus in delectatōe arculatus corpis in aeus regio-ne rect tudo q̄q; elationis in alta arculauū corpm a proidente ⁊ ab aspicēte delectabiliter oculat·sic mimiq; p oēm modū spiut9 q̄dem sanct9 delectabilit defert mētis fidelis aspectib9 oculis·vt ī fra· Sic ergo ptz q; p arculum spūs figurat· Et tunc applicet sic· Delectabilit itaq; mētis vicz intima delectatōe attingit deuo te anie misticoq; a tactu attractat: tam felicit q̄m iocunde ad etna reuera adipiscēda felicitate ppetuaq; salute Recē vt sup̄ Galienus secretorum p̄mo infitmus itaq; qui punctuam sense-ut in prdibus ea hora qua mortis rapitur extasibus viuet vtiq; et nullatenus mouetur. Sed tunc per extases corpous deuotio ī telligitur ipsius mentis· Nam sicut ad extasim quatuor requirū tur·vt ostendit Galienus in registro videlicet sensuum ebetatio corpous debilitatio·hominis a mundano strepitu sequestratio·et sancta cordis meditatio· De pmo sic ait plato in phedrone· Debetes facti sunt sensus et illuminata est rationis tota virtus· De secundo sic ait Apuleius quem sic philosophus in quinto polliore asserut peroraſſe debilitato corpore inquit obstupescimus

tota mẽte. De tdo sic ait apulei. de morte platonis. Extrepitus imꝗetuomẽꝙ mundanã fugim⁹ vt eo exorbati meli⁹ ꝑspitiam⁹ oculo mẽtis celestib⁹ imistam⁹. De q̃tto sic ait auicẽb. in li. fontis vite. Deuote sũmus mẽtes delectãt deũ. ptz itaꝙ diligẽter atꝙ sollicite applicãti. ꝙ ad extasim corpis q̃tuor re q̃rũt vt supꝫ. Hic mimꝛ ꝑ oẽz modũ ad mẽtis deuotõz in hoie generandã q̃tuor req̃runt. vicz vtutũ sensitiaꝛ extinctio corpis infirmatio. homis a mũdo sepatio ⁊ sãta cordis meditatio Hz tũt ois ꝙ punctura instig⁹ sancti spũs designat. Nã sicut puncta in regalib⁹ ⁊ pfectis aialib⁹ cãt saltũ. in vermib⁹ cõtractus. in serpentib⁹ remorsum. in oculis lacumã. in insanis ⁊ in fatuis letidã. Dicit enĩ cãis adhibitis phs in li. pbeu. ꝙ si ꝑfecta aĩalia aliq̃ acumie acuant cõtinuo saliũt. vermes cõtrahunt seu cõtractum faciũt. in serpẽtib⁹ remorsum puncta talis efficit in insanis vero ⁊ fatuis letidie q̃ndam motũ. Insanis enĩ ac fatui signũ tpe est⁹ alacutatis letidieꝙ emittũt. sic mimꝛ ꝑ oẽz modũ instinct⁹ spũs sancti ipos pfectos salire faciũt saltũ ad req̃em vite etne. Inserpẽtibus cordib⁹ in patie ac in obedie. in insanis ⁊ in pdõ fatuis letidã q̃ndã fluuolã atꝙ vanã. Error aũt soluit in hũc modum. Error inq̃ exort⁹. ex eo ꝙ supdictũ ẽ. vicz ꝙ spũssanct⁹ letidã q̃ndã faciat vanis ⁊c. vez ẽ ꝑmissiue eo modo ꝙ ꝓpheta expostulat dicens. exalta cor ꝓximi hui⁹. Hz tũc ois ⁊ vltio ꝑ pedes intentões affectionesꝙ hoim figurant. nam sicut pedes corpis añ aduentũ febus penã q̃ndã sentiũt ⁊ dolorẽ. quẽadmodũ refert Galien⁹ secreto. li. ꝑmo vbi ait. ꝙ añq̃ acadit ipa febus dolor pedum valio⁹ assentitur Hic mimꝛ ꝑ oẽz modũ affectões ⁊ intentõesq̃ humane dolere dẽnt. vl supꝫ eis dolere dẽt ipe hõ. saltẽ hora tpeq̃ infirmitatis tpalis seu spũalis ipsi⁹ mortis dolorẽ int⁹ sentiat pnĩe ac contritõis amare. Hic ergo ptz ꝙ ꝑ punctura instinct⁹ spũs sancti descubunt ⁊ ꝙ ꝑ extasim deuotõ intelligit, ⁊ ꝙ ꝑ pedes affectões intẽtionesq̃ nõ immerito figurant. Et tũc applicet sic. Homo itaq̃ si instinctũ spũs sancti i suis affectõib⁹ intẽtionibusq̃ mistice sensent ⁊ intne: extũc vite celestis signa atq̃ iudicia cõmittant ⁊c. Notandũ demq̃ ꝙ lacuma multis modis emittit. vicz ꝑ fumũ ⁊ ꝑ ventuz. ꝑ dolorẽ ⁊ ꝑ mortẽ seu hora mortis instantẽ. ꝑ reumatis affluxionẽ. per ocꝛoꝛ apostematonem seu languorẽ. ⁊ ꝑ immũdaꝛ manuũ otrectatõez. per humoritatũ in corpe infusionẽ. per pulueris amaꝛi seu liq̃s acetosi immissionẽ. per assperionẽ solis. per vehementiam amoris

tpe nebule: mortis ex infirmitate puenientis in tpe: in ebrietate aut in frigidi cibi et potus sumptione. Productus aut p singulis in correspondentibus Capl. requirat vicz in capl'o de ameitate etc.

De Trinitate. Tytulus sextus

Dyonisius li. de celesti ierarchia. Mysterium nimirum altissime trinitatis umbram transcendit estimationemque hominum flammeam et limpidam noticiam angelorum. Damascenus li. vi. Inestimabilis puenient animabus leticia omni iocunditate excellentior. Et hoc ex admiratione quam sancti habent in patria cognitionem misterio felicissime trinitatis. Plato li. de immortalitate anime. p hunc numerum trinarium soli deo virtutis sue congruum adhibuimus nos magnificare unum deum sublimum preclarum preeminentem omnibus creaturis. Commentator in vi. methaphi. quandam miram fabulationem factus est Johannes xpianus: sup plurali triplicitate seu trinitate prime veritatis principij divine. Circa cuius estimationem mens humana deficit. Quid aut in eo veritatis sit mercedis solis post hanc vitam cordibus explanescet. Hugo in glo. sup illud. Videmus aut nunc p speculum in enigmate. Necesse nimirum est ut in hac mortali corruptibili quoque vita solum credamus et non discutiamus summe incognita trinitatis: in futura aut patria p eterna retributione accipimus ut veritatem dei facie ad faciem videamus. Richardus de sancto victore. Temeritatis quidem est et presumptionis humane profunditatem rimari et abyssum inscrutabilis trinitatis: sperare autem solum credereque oportet. Et cassiodorus sup psal. Absorpti sunt petre iuncti. Cuncta quidem humana corda que iudicare et temere diffinire trinitatis in visa et incognita presumebant: ignorantia absorbuit et forsitan umbra perpetua irretiuit. Augustinus de trinitate li. vi. ut paulus. Da que non licent presumptuose aliquid scrutari aut loqui conspicua beatissime trinitatis. Cecus quidem primo in terram prostratus nobis effectus est in exemplum. ut primo quidem utpote ceca et surda: mente. vanitatem declinemus felicitatis eterne. Terre sternamur preciosa et sancta morte et tunc miremur et delectemur in visione trinitatis beatitudinisque eterne. Dyonisius li. de divinis nominibus. Cum non possumus cognoscere deum p quid est/ et p quid non est. Ideo dicendum. quod deus in se non est diuisus: quamuis sic personatus: non est varius aut diuersus utpote trinitatis essencie. sed unitate essencie trinitate persone in eternum optimus et beatus. Conmentator super. 3. methaphisice. Sicut se habet oculus nocticoracis ad limpiditudinem solaris luminis et candorem: ita intellectus

noster ad manifestissima ꝑme excelentissmeq; natꝫ. Cuiꝰ ūitatē ⁊ ūtutis pluralitatē q̄ scrutati fuerunt intellectꝰ. q̄am infinita ꝓfunditate supꝫ eiꝰ mirabilitatē obtuunt. Magister ꝓmo sniarꝫ. In una q̄dez ac indiuisibili ꝑte cōnalis ūtutis tres essenciales potentie sine diuisione ac ꝑticipatione possumꝰ repire: vicz memoriā intelligentiā volūtatem. Non ergo mirꝫ si indiuisibili deitate tres inueniant ordines ꝑsonales. pater filius spūs q̄q; sanctꝰ: sine ꝑcialitate atq; oīmoda distinctione. Diuplicꝰ in omento ad aliq̄d. Relatio ⁊ respectio ꝑsonarꝫ in diuinis nulli ꝓicamēto astrīgunt: ꝙ ab oi humana ⁊ angelica cōne īfinitū pēitꝰ elongant. Thomas de aquino in scda scde Trinitatis obscuritatibꝰ nullatenus immergamur. Nulli enī creatē pfectio adhuc innotuit ūbi dei in diuinis fūma generatō Boecꝰ li. suo de trinitate. Inscrutatio siq̄dem alte ⁊ in cōprehense trinitatis impossibilis est ⁊ inaudita tam ex ꝑte sui: eo q̄ nil altius nil sublimiꝰ ē q̄m ex ꝑte nrī: q̄a virtus nrā inaudita fragilis ⁊ nulla ē. Aug. li. de obseruātia mandatorꝫ. Ter q̄dem ꝓpheta ipa beata cherubin sanctꝰ altitudinꝫ asserit cōclamasse. vt sic trinitatem ⁊ misteriū trinitatis inducezet. q̄ misi sub typo ⁊ figura nullatenꝰ innotescat. Dyonisius li. de diuinis nominibus. Veritati trinitatis cōgruit deū nō dici tuplicez: dici verō trinum eo q̄ tuplicitas attendit. trinitas vero pluralitatē substātialitatē inferat aliq̄lē. Augꝰ. de trinitate. Qēs ergo pfectōes q̄ in deo sunt. puta intelligere misereri ⁊ huiusmodi nōne idem q̄ deꝰ est sunt peritꝰ. Cur ergo hūana fragilitas ꝑsumit ambigere ꝑsonalitates diuinas. pluralitatē aūt orām peritꝰ nō hrē Dylauꝰ li. suo de trinitate. Sicut enī deꝰ in sua incarnatione in vita ⁊ in morte miserabilis ⁊ incōgnitus apparuit sic in fine essencialitatis veritate infinite esse mirabilitatis omī intellectui innotescet. Augꝰ. li. de trinitate. O immense deꝰ nullꝰ sane si te pfecte agnoscezet viuezet in hac vita. Tu aūt dñe tue veritatis ⁊ altissme trinitatis abscōdisti vestigia: qz hō fezre nō possz diuinitatis igniculā. Boecꝰ li. de trinitate. Mentiunt inimicꝫ Ebyon marcion. cherintus: qui eq̄litatem sinceritatis meq̄libus scrupulis ꝑm excessum accepant ⁊ defectum. dicentes ꝑm ordinem ꝑsonarꝫ maioritatē ⁊ minoritatē ipsi inesse altissme deitati. Dyonisius de celesti ierarchia capitulo. ⁊ Impossibile est nobis altissme trinitatis radiū misi aliq̄ velamine nrē ignorantie obumbratū intueri. Gregoꝰ. in dyalogo. ad petrum dyaconem. vt candorem solis rutilantis possis inspicere

tua manu studes intuitū obumbrare. vt ergo puritatē limpidissi
me trinitatis valeas intueri manus applica dīni obumbraculi ac
opis vtuosi. Hugo in dydascolicon li. vij. Cum tplex celū snia
theologica ac phica cōtestet celū vicz stellatū. empyreum ange-
lorz. Nihilomī9 tñ est ⁊ celū btissime tnitatis in qd null9 san-
ctorz psistere cōpbat. Magister in sñijs distinctōe scda li. de cre
atione angelorz. Cōstat angelū in celo nō fore creatum eo q in
puncto ⁊ in instāti sue creatōis dixerit aut nā prupit in hec ver
ba. Celū cōscendā super astra celi ⁊c. Hec qdem dixisse sibi nul
laten9 cōgruisset si in celū potentialit iam actualit q fuisset. In
cui9 rei euent9 euidentiā celorz ē diuisio acqrenda. quēadmodū
sup patuit. Celū etenī tnitatis appetiuit ascēdere ⁊ vsurpatīe et
fraudulent deuictus supbia ⁊ tumore cōcupiuit: aut qa fortassis
sm egidiū nō localit neq situalit sz vtualiter qdem: q habere nō
potuit: assequi concupiuit. Aug9. de tnitate. En nunc dulcescat
misteriū sūme gaudiūq tnitatis: locut9 ē dñs vt ait legislator
ascende ī mōtem visionis ⁊c. Beda sup illud iheremie. Ducam
te in solitudinez ⁊ loquar tibi ad cor dicit. Educit nāq mentez
hois in amenitatē perpetui decoris ⁊ solitudinis: dum sue qsdā
pōñdit scintillas ⁊ vestigia dulcissime diuitatis ⁊ felicissime tni-
tatis. Aug9. sup Geñ. Aderant tres viri qs videns abraham
vnum adorauit. zara post tergum ostij. subrisit ⁊c. Aug9. li. de
tnitate dei. Repti sunt enī fōtes in achaia q in nocte frigent in
die calēt: medijs aūt horis int nocturnū ⁊ vespm exsiccāt. Stra
bus sup geñ. ad lrāz. Dicet aūt in statu patrie speculum istud.
De9 tnitatis maiestatisq eterne. Ingredere benedicte dñe pfū
dissimā tnitatis deitatisq abyssum ut suauitatis perpetue ⁊ dul-
coris solacium percipias infinitum. Augustinus super iohannem
Egredietur et ingredietur et pascua inueniet et cetera. dicit.
Glorificati quidem et beatificati in statu felicitatis eterne ingre-
dientur abyssum trinitatis et egredientur et pascua inuenient
in christi beata hnmanitate. Augu9 li. retractatōnū. Qua immē-
se deus victus dulcedine ⁊ virtute gentilitatisq detectus errore
verba agnoui vanitatis dudum platonis sentencia actenus pro-
lata. sed nutu dei et sinceritate cordis mei feliciter emendata.
In principio inquiens erat verbum et verbum erat aput deum
totum prosequens modum. ordinemq verborum vsque ad

locum/ ⁊ vbum caro facm̃ est· Hecine q̃m tm̃tatis se nisi ad veritatis indicia ex ipa sn̄ia p̄hita ⁊ dīna· Remigius sup iohā nem· diuidit vbum vbi dicit· Rogo pater vt hij vnū sint sicut ⁊ nos vnū sum⁹· Ex hoc sabellius sui erroris exhausit errou qui ausus est dicere ⁊ tenere pluralitates excessiue in diuinis· Cū enim dixit· rogo vt vnū sint sicut ⁊ nos vnū sum⁹/ et ipse semp exaudit⁹ fuerit p̄ter suā reuerētiam ideo ip̄i vnū inp̄tibile indiuisibileq; fuissent· ex destructione igit cōsequentis vt ipse asseuerat relinquit q̄ de⁹ nō sit vnus nec tnus ꝫ diuinā⁹ multiplicat ⁊ diuisus· Cui⁹ q̄dem erroris exhortatiaz malicā reperies infra. Aug⁹· li· de tm̃tate· Locutus est dns ad p̄hetam dicens· Ante me nō est formatus de⁹ ⁊ post me non erit hec verba false sumens· Arrius dicit. Si pater dixit mentitus est: q̄a post eū est de⁹ puta fili⁹· Si fili⁹ dixit mentitus est: q̄a a veritate trāsijt: nam ante eum erat pater de⁹· Relinquetur ergo vt satis fiat fidei x̄piane q̄ verba diuina eloquij non inter dum vni p̄sonaz ꝫ totali cōueniant tm̃tati· Tota nanq; mīs mul sumpta tm̃tas p̄sonaz contexit seruem p̄sonaz· vnde hec verba nō huic p̄sone aut illi sed toti cōueniunt tmtati· Au ctor li· de causis· Monas gingnit monadem ⁊ tamen suum in seip̄m reflectit actorē· Nam pater inoīnis generat filiū gig nitōne natali in seip̄m reflectēs amorē spūs sancti· Boeci⁹ li· suo de tm̃tate· Nam de aplis ipa veritas ait· Rogo pater vt hij vnū sint sicut ⁊ nos vnū sum⁹/ et subiungit· Rogo pater q̄a sp me audis Circa hoc theuti⁹ q̄ omnino pluralitē extra fe liissimā tm̃tatem posuit in dīnis· ait enī q̄ p̄ce x̄pi quē pater sp audiuit discipuli vnum facti sunt eadē vicz ycemptitate q̄ pater fili⁹ spūssanc⁹ vnum sunt essencialiter in dīnis· Nunc aūt sic est q̄ apli q̄muis caritate cōiuncti essent· nichilominus eī essencialit pluraliter q̄ distincti erāt· Ergo vt ipe false ar guit· autumatq; theuti⁹· Ipse pater fili⁹ spūssanc⁹ essencia liter plures erunt· Cui⁹ quidē erroris euidētia videbit mox infra· Aug⁹· de tm̃tate. De tm̃tate aūt ml temeraue ē dicen dum/ seo solū pie fidelit q̄ credendum· Magister in sententijs Fili⁹ quidē missus est ⁊ nō pater· nō enim adhuc diuisi fuerit ꝫ incarnatiōnē sue p̄lis totū cōfluxit olim vt credit mīsterium tm̃tatis· Simplic⁹ inp̄dicamētis· Inertes iure diximus qui subiectū suppositumq; in dīnis tmis relatōis respectibusq; con iungunt· Cetera omīa require capitulo de diuinitate

Item de Cumtate

Tytulus

Plato li. de ordīe vniuersi. Numerꝝ q̄dem t̄nariū. Ad
oēs antiq̄ aggressi sunt dicere p̄ncipiū ⁊ finē oīs rei tā
generabil̄ q̄ ingenerabil̄ ⁊ corruptibilis s̄m vniuersi-
tatis ordinē ⁊ nat̄am. Oēs etenī res vt anaxmand⁹ ait ē nume-
rus tripliciť sect⁹ seip̄m mouēs ab aliq̄ alio ente mot⁹. Quoꝝ
declaratō tāgit̄ infra capl̄o de veritate. In oī etiā corpe t̄nita-
tis q̄dā appent vestigia inq̄ntū oīs res ex t̄bus ꝯstat p̄ncipijs ⁊
t̄plex esse in se includit ⁊ inq̄ntuz in p̄ncipioꝝ finalit̄ resoluit̄ tri-
nitatē. Quā obrez oēs sapientes conati sunt dicere ip̄m numerꝝ
esse p̄ncipiū mediūq̄ ⁊ finē vniuersalit̄ oīs rei. Sz tūc ꝑ numerꝝ
t̄nariū siue t̄num btissima t̄nitas designat̄. Cū q̄a sicut numerus
trinari⁹ ē aptus ⁊ nō clausus q̄ntuz sunt alie spēs numeri vt re-
fert Calcidi⁹ in thime. Sic nimirꝝ ꝑ oēz modū ip̄a beata t̄nitas
in dīnis ē apta ⁊ patula ad fundandū lumē ꝑpetue visionis. tuz
q̄a sicut t̄nitas numeralis ē int̄minata. iuxta illud q̄ ait ph̄s li.
de arismet̄ca. numer⁹ inq̄t trinari⁹ nō ē terminat⁹ nec obclusus
aliq̄ t̄mio nec finit⁹. quēadmodum numeri pares ⁊ cōpleti. Sic
reuera ip̄a felicissima t̄nitas nullo ē fine t̄minata. s̄ ineternum ꝑ
manet vt ip̄e ex nat̄a dīnitatis agnoscit intellect⁹ remq̄ huma-
num. Cum q̄a sicut numer⁹ ternari⁹ ē acut⁹ sicut ⁊ q̄libet t̄an-
gularis figura. vt ait cōmentator in. 3. celi ⁊ mūdo. sic nimirꝝ ꝑ
locum a simili ip̄a t̄nitas btā misterialit̄ q̄dem ⁊ spūaliter ē acu-
ta. cūcta sua immensitate scindens corda hūana in p̄nti odem vita
⁊ maxīe in fut̄a. Sic ergo ptz q̄ ꝑ numerꝝ trinariū ip̄a btissima
trinitas designat̄. Et tūc applicet̄ sic. Oīs itaq̄ rō angelica vi-
delicet ⁊ hūana ꝓfitet̄ ip̄am sūmaz trinitatē esse p̄ncipiū q̄ntum
ad creationē. finē ad saluationē oīs rei create seu cuiuslibet crea-
t̄e. Rcē vt sup̄ | B | Ph̄s in vi. aīaliū li. Res siq̄dem aīata cō-
sistit in t̄bus. In calore vicz in vita ⁊ in aīa. Ex aīa nāq̄ ꝓce-
dit vita. a vita aūt ꝓuenit ip̄e calor. Sufficiētia aūt istius dicti
stat in hoc q̄ dū aīa fuerit absq̄ corpis sui vita ip̄m corp⁹ aīatū
inꝑfectuz erit. Similiter vita absq̄ calore in becillis ⁊ fragilis ē
vt asserit cōstanti⁹. Igit̄ vt ip̄a res aliq̄ aīata ꝑfici valeat ⁊ cō-
pleri nccē ē vt hec t̄a p̄hīta ꝯueniāt ⁊ ꝯcurrant aīa vicz ⁊ vita ⁊
calor. Per p̄hīta dat̄ intelligi. q̄ vt ꝑ fectio t̄nitatis plenī⁹ elu-
cesceret nccē erat t̄s ꝑsonas ꝯcurrere ī vnitatē eēncieq̄ dīne vi-
delicet animatorem patrem. vitam filium. calorem spiritū san-
ctum. Rcē vt sup̄. Notandum autem q̄ s̄m boecium in li. suo de
trinitate. vestigia t̄nitatis beate in cunctis entibus corporalibus

īnotescūt · Quis enī ambigit: q̄n in vnaquaq; re aīata q̄m in aīata sit tplex esse: vicz essēdie exīstēdie ⁊ osequēdie · Multiplicitas tñ osequēdie eoz nec diuersificat nec vāuat vnitatez entis subsequentis · Esse essendie est esse primāpale vnīuscuiusq; rei in se oānēs vtualit esse exñdie ⁊ esse oñdie · Esse vero exñdie ē esse actuale q̄ res ipa actualit ē atq; subsistit · Esse oñdie ē eē qđ cōsequit ad vtrūq;: vicz esse accēndum accētum corpaliuz q̄litatū / ⁊ ideo subiūgit boeci vt sup̄ In vnaq̄q; re tplex eē euidētissime repit: vicz q̄ ē / ⁊ q̄o est / ⁊ p̄m q; ē · Esse nimz est sendale est q̄ res res ē · Esse exñdie est q; res: seo eē cōsequēdie ē p̄m q; res ē · his enī tub9 endat ⁊ pfiat vnaq̄q; res · Per p̄ hīta intelligit q; sicut ad pfectionem tnitatis tuplex eē p̄supnit. vicz esse psonale patris qđ designat p esse essendie · esse p sonale filij qđ discubit p esse exñdie esse aūt spūs almi qđ figurat p esse adiacēdie · Respitiēdo sup̄ ¶ Hbs in p̄mo geometie · ¶ Corp9 tangulare seu corp9 aliq; tugenatū · tres habet spāles p̄cipuus corpib9 q̄litates: nam difficult quidē in terra curzēdo mouet · difficult etiā in aere p iactū ventilat / ⁊ a remotis aspidēti circulare totalit estimat · Bz tūc p corp9 tugenuz siue tuangulare tnitas psonaz intelligit in diuinis · Nam sicut magis ledit q̄ offendit ad corp9 angulare q̄m qui impingit ad corp9 circulare seu cōcauū atq; planū · Sic nimz p omēm modū magis ledit in infinitū q̄ntum ad etnam penalitatez qui ipam beatissmā offendit tnitatē: q̄m qui q̄ntūcunq; humanā offendit maiestatē · Sic ergo ptz q; p corp9 tuangulatū ipa felicissima tnitas figurat · et tunc applicet sic · ¶ Tnitas itaq; in diuinis tres si fas ē dicere hēt ineffabiles q̄litates · Nam nunq; mouere potest a perpetua firmitate Nequaq̄m ventilat in are elationis ⁊ supbie: ꝫ intuentib9 instatu patre ad circulum verget cōsolationis beat tuoinsq; eterne · Rcē vt sup̄ ¶ Vsicor9 in hystorijs natalibus · ¶ Cunq; leo venatur9 in montibus tres saltus post p̄oam facit q̄ cum si ferā aut bestiam nō apprehendit eā amplius insectare insequiq; desistit · Bz tūc p leonem homiem quem t designau · Nam sicut leo mouēs amarissime plorat · ¶ Cignus aūt dum morti appiat dulcissime q̄q; cantat vt recitat amb · examerō li · 9 · Sic nimz p omēm modum: homo more leonis mente tumidus ⁊ elatus: cū morte p occupatus fuerit · flebit etnaliter ⁊ lugebit: humilis vero et depressus aqs tribulationis ⁊ miserie more cygni immersus pit et intinctus in perpetuum exultabit · Sic ergo ptz q; p leonez

intelligit ipse homo. Et tunc applicet sic. Homo itaque in capiendo predam beatitudinis eterne tres saltus facit per fidem credendo vicz trinitatem personarum in divinis. patrem filium spiritum quoque sanctum. per quos quidem saltus si felicitatem non apprehenderit ipsam in eternum deserit et amittit. Commentator in primo phi. Constat quod ania intellectiva in partibilis est et indiuisibilis ex natura. nihilominus tamen tres anima virtutes essenciales implicat. vicz virtutem rationis. sensibitatis et vegetationis. Non ergo mirum si indiuisibili deitate tres divine virtutes atque personae distincte quidem secundum personalitatis formam. unite tamen in essencia secundum divine essencie veritatem. ipsa quidem divina unitate salua et integra indiuisibiliterque eternaliter permanente Recurrendo super. G. Ptolomeus almaiesti primo. In omni quidem corpore luminoso tria in esse naturaliter sunt reperta. vicz quedam virtus insensibilis et occulta. lucis splendencia/ et caloris vehementia. virtus quidem alia non sentit. lux autem et calor luminosi corporis sentiunt. Quemadmodum in sole cernit. quod in mirum tria hec in se habere demonstrat. Nam quedam virtus occulta in sole fore ostendit que occulte agit in corpora universa. quam nemo ad sensum percipit nec sentit. Sed et lux et calor insunt huic horum etiam nullum sine altero esse potest. sed una cum corpore luminoso indiuisibiliter uniunt. Sic nimirum per omnem modum in dei limpidissima diuinitate tres personales virtutes essencialiter et realiter sunt reperte. vicz paternitas quam nemo nunquam vidit. filialitas quam utique in terra apparuit/ et spiritus sancti pietas quam in specie ignis visa fuit. Pater nimirum inuisibili incognitaque virtuti filius lumini et splendori spiritus sanctus calori non immerito comparantur. et hee tres persone. unitatem ydemptitatem quoque essencie eternaliter sortiuntur. G. Commentator tractatu de substancia orbis. Errasse vise sunt qui unam et eandem rem numero plurificari opinati sunt. eo quod trina dimensio est vel inest omni corpori ex natura. Longitudo etenim superficies et profunditas potius contrahuntur quam diuersificant et variant ipsam rem. Sed tunc per trinam dimensionem ipsam designari conuenit trinitatem. Nam sicut trina dimensio cum substancia corporis dimensio naturam ad substanciam quam pertingit. Iuxta illud quod ait magister. h. degandauo inquit. Quantitas quidem magis profundatur in substanciam quam aliquod entium aliorum in accidentia enim non immediate sed mediante quantitate dimensionibus que in substancia sunt radicantur. Sic nimirum per omnem modum ipsa trinitas in diuinis usque ad fundum diuinitatis et abyssum peruenit inseperabiliterque

ptingit. Sic ergo ptz q p trinaz dimensionē figurari cōuenit
trinitatē. Et tūc applicet sic. Execrabilit igit damnabiliterq
oberrāt hij q vnā ⁊ tantā indiuisibilēq diuinitatē plificari as-
serūt. exeo q diuinitati incertū credit in misteriū trinitatis per
oīa vt sup. 19 Comētator sup. 3. metharoꝝ vt aūt fiat ua
lidū tonitruū fulmēq iaceat subitū ⁊ pfectū: nccē ē vt plures
nubes maxie aūt tres ꝯueniāt ⁊ ꝯcurrāt. In vna aūt nube so-
lus vapor difficult accēdit/ ⁊ accēsus difficult expellit. Pluri
bus aūt nubib⁹ ꝯcurrētib⁹ vapor intra nubes obclusus valide
inflāmat quēadmodū videmus. Corpa plurib⁹ tegumētis ob
tecta int⁹ vehemētius incalescūt. vapor insup sic accēsus velo-
cius vehemētiusq expellit. Plurib⁹ nāq nubib⁹ ꝯfluentib⁹ in
tior nubes valide exprimit ⁊ artat. Et ideo in se ꝯtentum ua
porem cici⁹ exp̄mere cōpbat. ptz igit aūt adhoc. q sic in aeris
regione tonitruū eueniat siue fulmē validū ⁊ pfectū. nccē ē vt
ad minus tres nubes ꝯfluāt ⁊ ꝯcurrāt. Ad cui⁹ etiā maiorem
euidentiā notandum est. q multiplex phoꝝ erat sñia sup toni
trui ⁊ fulmīs generatione. Quib⁹ visis principale ꝓpositum i
notescet. ait enim plato. Sequaces quoq ionichi appulegi⁹
demostenes ⁊ leucippus: tonitruum nil aliud fore q̄ terrorem
malignoꝝ spirituum ⁊ hoīm a deo p eorum peccata scelereq
immissum: quā quidem oppinionem reprobat Themistius in di
gressione sup sm posterioꝝ Anaxagores pmenides ⁊ mellisus
multū aliter opinati sunt: nil enim tonitruū fore estimāt quaz
ignem suffocatum piter ⁊ extinctum. Quēadmodum ad sensū
cernitur: dum aqua sup ignem aut sup lapidem aliquē fundi-
tur ⁊ laxat: tunc strepit⁹ validus atq fragor efficit: hanc enī
opinionem violat ⁊ repbat phus in 3. metharorum. Edox⁹
autē cicero plini⁹ empedocles ⁊ ephenus. tonitruum nil aliud
fore estimant q̄ ruptionem ipsius nubis. Et hij veritati aliq̄-
liter assenserunt. Dicebant enim vt refert ꝯmentator sup. 3.
metharorum. Cū enim omne hūidum incaluerit augmentat
naturaliter. quēadmodū vides in olla ad ignē applicata. in quā
modicū cum aq̄ fusum fuerit ⁊ p bullicōz incaluerit tunc mox
in augmentationem effluit. Nunc aūt sic est q hūidum intus
existēs cum incaluerit. p calorem augmentatū/ exitum quidem
petit: ꝫ exire neqens frigore se valide ꝯscendente ip̄am nubem
exit: in quo qdem exitu fragorē validum strepitumq emittit
quōz nimiꝝ fragorem seu nubis ruptionē predicti philosophi
tonitruum appellauerunt. Quemadmodum patet in ouo igni

apposito cui⁹ humidū cū int⁹ incaluerit·ip̄m omīo scindit̄. strepitūq; emittit· Similit̄ in vesica aere q̄dem plena pedū ꝯculcatōe rupta hoc fieri speculamur· Alterā uero q̄ndam tonitruū ⁊ fulmīs generationē facit Hugo in dyascol̄·ysidor⁹ maxīe ⁊ damascen⁹ dicētes tonitruū fieri atq; fulmē excōcussione ventoꝝ sibi obuiantiū ⁊ ꝯtra se validissime in aeris cōflāciū regione· Ex hoc enī ꝙ sibi obuiāt inuicem cōcurrūt strepitū ⁊ fragorē faciunt Ex eo aūt ꝙ cōtra se vehement̄ valideq; impingunt ignē eliciunt ⁊ emittunt: quēadmodū videt̄ in duob⁹ lapidib⁹ collisis ⁊ concussis ex q̄bus effert̄ ⁊ elicit̄ q̄dam ignis· Sed tūc q̄ndam secunt̄ errorē Auicēna ptolome⁹ auenpice alpharabi⁹ ⁊ albert⁹·q̄ tonitruū nihil aliud fore asserunt q̄m dū ventus vehemēs impegerit cōtra nubes· Contin⁹ vero Egezippus ⁊ ambrosius in examerōli·xxi·tonitruū hoc modo diffiniūt ⁊ describunt· Cunq; enim nubes vehit̄ ꝯtra nubem aut dū nubes ceciderit sup̄ nubē tonitruus mox efficit̄ atq; fulmen Aristo·vero in·3·methe·veriorez ꝯñdit tonitrui atq; fulmīs generationē· Ex demōstratione nanq; ꝓcedens dicit ad generatōem tonitrui ⁊ fulmīs tres nubes se in altū ꝯñtes ⁊ ꝯñr se hñtes exigi ⁊ requiri vicz nubē infimā mediam et sup̄mam· Nubes enī sola nec cōprimit̄ nec artat̄ vt vapor igneus validus qui ē in nubibus exp̄mat̄· Item nubes media ⁊ infima se nō inp̄munt nec coartāt: q̄a nubes media q̄muis hēat nubem sub se resistentē nō tñ nubem cōp̄mentē· Cum vero tres nubes cōcurrunt vicz infima media minū coartantur ꝑ nubem vicz supiorem dep̄mentē/ ⁊ ꝑ nubē inferiorem valide resistentē nubes sic ꝯp̄ssa minū ⁊ artata vaporem quē in se hēt ignis aut solis calore ꝑiter ⁊ v̄tute eicit·ꝑ fragorem validum ⁊ emittit· Ecce q̄a manifeste habet̄ ꝓbatum ⁊ oñsum ꝙ ad hoc vt validū ⁊ ꝑfectū eueniat tonitruū atq; fulmē·tres nubes vicz infima media ⁊ sup̄ma necessario requirunt̄· Sz tūc ꝑ nubes ipsas in dīnitate ꝑsonas cōuenit designari· Nam sicut omīs q̄dem nubes vnā ⁊ eandem regionē hēnt·vt refert plato de ordine vniuersi· Non enī vna nubiū altiorem q̄ꝫ alia hēt regionez: ꝫ in eodem interstitōne oēs nubes defluūt ⁊ mouent̄· Sic nimiꝝ ꝑ omēz modū oēs t̄nitates ꝑsone eq̄litatis ⁊ eq̄lis altitudinis hñt ex regione· ⁊ nulla ꝑsonaꝝ alia altior vel inferior ē credenda· Sic igit̄ ptz ꝙ ꝑ nubes tres in vnitate dīnitatis describim⁹ intelligimus q̄q; ꝑsonas Et tunc applicet̄ sic·vt ergo ꝑfectus esset ignis ꝑpetue dīnitatis

ex abyssi dīni inenarrabilisq; mysterij decuit vt tres nubes ī trinitate ꝑsone in vnū yridē indiuisibilēq; ꝯcurreret huc vsq;. Aug⁹ de t̄nitate li. s. cāe q̄ ꝑus dictū est ¶ J Boeci⁹ li. suo de t̄nitate: Cunq; fumiculū ꝑ aerem trahunt: in extremitatibusq; parietibus aut statuis alligatis cōstatq; ext̄mitates ꝓut ligate fuerunt sic ꝑmanēt in suspendio: medium aūt fumis t̄re inclinat̄. Per qd̄ nimirꝝ mysteriū intelligit̄ t̄nitatis: in q̄ reuera vt ita dicā due sūt extremitates: puta pater spūssanct⁹: medium aūt solū puta ipe fili⁹ terre inclinat̄ per incarnatōem: extremitates ergo scz pater ⁊ spūssanctus quēadmodū ab et̄no vinculo indissolubilitatis affixi fuerāt: sic ⁊ ꝑmanserunt ⁊ permanēt in et̄num. Medium aūt scz fili⁹ inclinat⁹ est in hunc mundū. respiciendo sup̄ K ¶ Algazel in tractatu de forma speculi. Speculum ꝯcauū ⁊ cōnexum nō plumbo ꝫ stagno obtectū tres facies intuētis cuiuslibet repñtat. ita tñ si a remotis ip̄m speculum teneat̄. Cui⁹ q̄dem effect⁹ ⁊ cāstat in hoc. ꝙ cōcauitas speculi resplendentiā vultus refrangit ⁊ reflectit in latera deorsum vicz ⁊ in sursum: quā obrem ⁊ in medio speculi vna ⁊ in sup̄ficie due se facies repñtant. Tres igitur facies ip̄m speculū ꝯcauū repñtat cuiuslibet ītuētis: ꝫ plem⁹ sup̄ req̄re. Per speculum igit̄ ip̄a t̄nitas seu dīnitas figurat̄. Nam sicut speculū nō relucet nisi mediantib⁹ pyce vel plūbo q̄ vtiq; si abstersa fuerit: nihil ip̄m speculū repñtat. Sic reuera ꝑ oīa neq̄ q̄m lucere poterit splēdor deitatis q̄ntum ad cōtemplationē ipsi⁹ mētis insi mediātib⁹ pyce hūilitatis nr̄ē ⁊ plumbo grauis correctōis ⁊ vindicte dīne. iuxta illud qd̄ ait beat⁹ aug⁹. li. ꝯfes. Duplicit̄ q̄dem dīna pietas innotescat. vicz dum q̄s humilitatē veraz habuit/ ⁊ dum manū paterne correctōis senserit. Sic ergo patet ꝙ ꝑ speculū dīnitas figurat̄. ⁊ tunc applicet̄ sic. Tres itaq; in diuinis facies ⁊ ꝑsone apparēt et̄naliter: q̄ existunt vnū misterium t̄nitatis intuēti. recurrēdo vt sup̄ L ¶ Cōmētator sup̄ de plātis aristo. Est aūt hec ꝯditio ⁊ nat̄a radicis ꝙ in monte petroso ⁊ in petra lata fuerit arbor vt tres radices figat q̄bus tripliciter petrā scindit. Et iō ait plim⁹ nat̄ali. Omīs q̄dem arbor radicat̄ in t̄ra dēsitatesq; radicū. In lap̄ aūt ⁊ ī petra siue in turri vali de eleuata radicat̄ lata arbor radicib⁹ t̄bus. Cui⁹ etiā cā tacta ē sup̄. Sz tūc ꝑ arborē dīnitas figurat̄. nā sicut arbor scissa gumi emittit mota vero fecunditatē ꝯcipit. ꝯpluta autem stillas emittit. Sic nimirum per oēm modum ipsa altissima incōprehensibilis

diuinitas scissa nrē cōgnitionis vomere · gūmi emittit suauitatis dulcedinisq; etne · mota vero valide ⁊ pulsata vento sedulitatis ⁊ cōstantie fructū cōfert vite sempitne: ꝫ cōpluta ymbbus lacrimaꝝ ⁊ pnīe stillas emittit pietatis ⁊ mīe infinite · Sz tūc oñr ꝑ radices arboris ꝑsone designant altissime tnitatis · Nā sicut dū radices arboꝝ erupunt extra tram · signat qa ipa arbor in ꝓximo arescat · Cui⁹ cā tangit infra · Sic nimiꝝ ꝑ oēz modū · dū ꝑsone dīne metas egrediunt fidei ⁊ memorie nrē signū ⁊ indicium est: qa ipa arefiet in nobis tota dīnitas q̄ntū ad fruitōem visionis beate · Sic ergo ptz q ꝑ arborē dīnitas describit · ⁊ q ꝑ radices dīne ꝑsone cōuenientissime figurant · ⁊ tūc applicet sic · Hec ergo ꝯditio ⁊ natura ē sūme dīnitatis vt tres ꝑsone tanq̄ radices sue arbori incorruptibili firmati inhereāt etnaliter sup̄ M ¶ Ptolome⁹ almaiesti · i · ¶ tella itaq; vna eadēq; exñs ī appitiones varias trāsmutat · Nā in oriente ⁊ occidente maior apparz in sero rubea · in mane aūt alba · quēadmodū in luna cōspicimus quē dū in oriente ⁊ occidente fuerit maiorē latiorēq; oñdit · Rubus aliq̄ntulum in noctis inicio: ꝫ albz tpe matutio · Hoꝝ itaq; effectuū cās sigillatim duxim⁹ adducēdas · Quāto etenī ipa luna remotior a nob fuerit: tāto maior vapor se interponit vt sup̄

N ¶ Egesipp⁹ iero · li · 3 · Perfectio quidem nobilitasq; ⁊ bonitas oīs rei cōsistit in tbus vicz in calore · lūie ⁊ amore · Circa cui⁹ euidentiā aduertendū · q ꝑdicta vba veritatē cōtrahūt exui multiplicis rōis · Et ꝑmo q̄dem ex nata cōiuncte essencie predictoꝝ veritas innotescat · Dictū est enim ꝑus q tria ꝑfectionē nobilitatēq; ⁊ bonitatez vniuscuiusq; rei arguāt ⁊ oñdant · vicz calor: lux ⁊ amor · Corpa ergo celestia ob hoc qr sunt pallide igneeq; virtutis: ideo ꝑfectiora atq; nobiliora ceteris corpib⁹ cōꝓbant · Cum qa calidū magis mobile credit vt ait phs in ꝓbleu · qd aūt mobili⁹ hoc est nobilius asserit esse oīm phoꝝ snīa ⁊ doctoꝝ · Cum qa q calidi⁹ hoc est diutinius diutiusq; durabit · vt ex intentione demōstrat ꝯmētator in de ce · ⁊ mūdo · q aūt diutinius hoc est nobili⁹ qs oīm nostꝝ dubitare ambigereq; ꝑsumet · vt refert auicebrō in li / fontis vite · Cuz qr q̄nto aliq corpm calidi⁹ fuerit: tāto mundius ⁊ purius apparebit vt ait auicēna li · vij · medi · Cui⁹ etiam cā est · Quia calidū desiccat nataliter ⁊ cōsumit vapores viscososq; hūores · Cui⁹ etiam signū est · qd iuxta vbum Galieni · Nam solū hij qui ex frigida sed qui ex calida

causa fuerunt hũores corrupti calore naturali penitus desiccantur. quanto autem aliquod corporum purius mundiusque fuerit: tanto longius diutius que durabit. Eo quod secundum platonem purius sit principium atque causa omnis incorruptionis seu perpetuitatis. Patet ergo quod perfectio nobilitas et bonitas omnis que rei ex calore congruit et pensatur. Item ex luminositate seu luciditate rei vniuscuiusque perfectio comprobatur. Nam corpora luminosa sunt calidiora. vt asserit commentator super .3. methe. Quanto autem calidiora fuerunt corpora: tanto magis perfectiora. vt supra immediate patuit. et quanto lucidius aliquod fuerit corpus: tanto purius. iuxta illud quod Constancius dicit in metha. Loca inquit tenebrosa fetida minimum sunt et corrupta. loca autem luminosa pura sunt naturaliter atque munda. Quod autem purius hoc et nobilius perfectius quidem est in genere omni. vt supra. Item quanto res aliqua maioris fuerit amicicie concordie et amoris: tanto nobilior digniorque et potior apparebit vt asserit commentator super .i. ce. et mundo. Quod tantum notescit triplici philosophorum sententia et doctorum. Ait enim Endoxus. Perfectionem nobilitatem bonitatemque omnis rei consistere in accessu eius ad actum primum et ad bonitatem primam. Qui minimum accessus esse non potest nisi concordibus et nutibus qualitatibus illius rei. Juxta illud quod ait plato de immortalitate anime. Applicantur entia primo enti per concordiam amicitiamque eternam. Egesippus vero inquit. Perfectionem cuiuslibet rei ex sui perpetuitate cognoscere et perpendi. perpetuitas autem et eternitas ex eo sunt quia ipsa entia perpetua nulla contraria recipiunt: sed perpetua tranquillitate pacificata et concordata sunt. quod signum plenius innotescit. Omnes in quam antiqui amorem atque amicitiam omnis perfectionis seu nobilitatis dicebant esse principium atque causam. Ex philosophis autem patuit euidenter quod perfectio nobilitasque et bonitas omnis rei consistit in calore: lumine et amore. Per quod intelligitur quod et ipsam summe perfectionis bonitatem consistere in tribus vicz in calore paternitatis. in lumine filialitatis. in amore sancti flaminis Recte per omnia vt supra O Algazel in deforma speculi. contemplantibus nobis speculum ad meridiem in fonte clare limpideque immersum: apparet stella quedam intra solem tres proferens splendores. Cuius causa tangetur infra: sed tunc per speculum beatissimam conuenit designari trinitatem. Nam sicut stella non est aliqua alia res quam ipsum celum. iuxta illud quod ait commentator super de ce. et mundo. Stella inquiens nil aliud est quam densior pars sui orbis et spere celestis. Ad cuius dicti euidentiam notandum quod celum secundum ptolomeum almaiesti primo quamuis sit vniforme in suo motu et cursu: nichilominus tamen habet partes

rauores ac dēſioreſ. Lumē ergo ſolis ad eas aduemies celi ptes q̄ rare ſunt trāſparentes ⁊ pſpicue ipas mox penetrat vltiorez q̄ orbez illuiat. Splēdor aūt ſolis puemiens ad ptes celi ſpiſſas ⁊ denſas eas nō penetrat ſ reflectit ⁊ radiū eiat potiorē Rcē p oēz modū vt videm⁹ in ſpeculo in q̄ ſcz plumbū ⁊ pix detgantur ipm mox ſpeculū vultū intuentis repñtat: eo q̄ radij viſuales nō recipiant in ſpeculo: ſ trāſeant ⁊ penetrāt ipm. In ſpeculo aūt ſpiſſo ⁊ denſo pice ⁊ plumbo obumbrato vultū duemen-tiſſime cōtemplamur. Sic mirabile ē in poſito. Radij nāq̄ ſolareſ raras tenueſq̄ ptes celi penetrāt q̄m obrem mi⁹ lucēt In ptib⁹ aūt celi denſis ⁊ ſpiſſis ſplēdor recipit ⁊ tenet: ⁊ ſic p refractionem lucere cernit: ⁊ talis ps celi ſtella nūcupat. Stella igit non differt a nata celi: ſ eſt idem q̄ ipm celū ſm ptem. Sic mirabile p oēz modu: ipa imitas beata mi aliud ē q̄m celū ·i· btitudo felicitasq̄ etna. Sufficient ergo ptz q̄ p ſtellaz ipſa beatiſſima imitas figurat. Et tūc applicet ſic. Cū itaq̄ ſpeculū diuinitatis intuemur in fonte puritatis ⁊ mūdicie ad meudiē cōgnitōiſ etne mox tres tū pſonaz ſplēdores in vnitate duemēteſ. eſſencie mēti diuin⁹ apparebūt Rcē vt ſup ¶ Hugo in doyaſcol· li. q· dna q̄dez et ſola luna celeſtiū orbium occupat regionē: plures tñ lune ſplendeſcere eſtimant. Dum q̄s in nouiluio· p pānum ſeucū lune radium cōtemplat. Cui⁹ cā ſup eſt viſa. Deo tūc p lunam q̄d aptiq̄ quā dinā nataz dueit deſignau. Nā ſicut luna neq̄q̄ eclipſat in die ſ in nocte q̄dem ſolū· vt recitat phs li· methe· z· Cui⁹ etiam cā eſt: q: eclipſis lune acidit ex intpoſitione tre inter corp⁹ ſolis ⁊ lune. In die ergo terra nō intpmit eo q̄ vtraq̄ corpus tam ſolis ⁊ lune ſit in die directe ⁊ ppendiculaut ſup tram· Sic reuera p oēz modū dina nata neq̄q̄ eclipſat p grām ſuā in aīa ī die felicitatis pſeuerantis q̄ mūdane ſ in nocte otutōis ⁊ pnie· Sic igit ptz q̄ p lunam naturā dinam duemt deſignau· Et tūc applicet ſic· vna itaq̄ ⁊ ſola ē dina ineffabiliſq̄ natura aſpicēti tñ fideli aie p pānum obumbratōis pñtis miſere tunū ⁊ multiplicez q̄ ſplendorē pſonalitatis felicſſie gingnere cernit ⁊ offeru· Rcē vt ſup ¶ Phs in· i· phi. Quitatez pncipioz oēs antiqui phi poſuerūt· ſine q̄bus nulla res q̄q̄ entiū in entitatis ſue ſpecie cōſeruat· Quoz q̄dem pncipioz aliud forma aliud materia· vltimū vero puatio ānexa: q̄z etiam pncipioz duo ſunt p ſe· puta materia atq̄ forma· terciū puatio inſeparabiliter etnaliterq̄ ānexa·

Sz tunc p t̃nitatẽ p̃ncipioꝝ t̃nitas ꝯuenientissime dĩnaꝝ describit̃ psonaꝝ. Nam sicut t̃nitas p̃ncipioꝝ q̃ntũ ad abstractionem ⁊ actũ rõnis vnitatẽ tñ ⁊ sui vnionẽ inseparabilẽq; exigit ⁊ requirit vt oñdit ꝯmẽtator in p̃mo methe. Nunq̃m etenĩ forma separatur a materia: neq; materia separari poterit ab ipsa forma realiter nisi s̃m intellectũ: s̃z vnũ esse in numero ip̃a hñt. Et q̃ꝝ est vnũ esse vnũ nõ separat̃ a reliquo. Sic nimirꝝ p omẽ modũ t̃nitas q̃dem psonaꝝ multiplicẽ importat relationis respectũ psonaꝝ vnitatem. nõ sp indiuisibilem essencie dĩne irrefragabilẽq; exigit ⁊ requirit Sic ergo ptz q p t̃nitatem p̃ncipioꝝ intelligit̃ t̃nitas psonaꝝ. Et tũc applicet̃ sic. Omẽs itaq; scti dei tã veteris q̃m noui testamenti ppessi sunt t̃nitatem psonaꝝ existere in dĩnis: sine q̃ nulla res nulla creat̃a cõdita cõseruat̃. Rcẽ p oẽz modũ vt sup̃ R/ Aristo. in pbleu. Cũq; q̃s solẽ eclipsatum p cribriũ intuet̃. plures soles vt estimãt speculant̃. q̃ vero sine cribro: tunc solẽ clare ⁊ limpide intuet̃ solem: lunãq; solum: puam q̃q; nubeculã speculat̃: qd̃ q̃dem euidenter ptz in elipsi solis lumĩs ⁊ candoris. Ponat̃ nanq; cribꝝ inter nos ⁊ solẽ. eclipsat̃ manifestũ est ad sensuz q nulle vt ita dicã apparent soles visui intuẽtis: sine cribro siq̃s solem inspexerit solem solũmodo atq; lunã ⁊ aliã q̃ndam nubeculam cõspiciet ⁊ videbit. Sz tunc p solem ip̃a dĩnitas figuratur nam sicut solẽ nemo põt aspicere cõtra splendorem vicz solis radiantis iaciens ipsum visum: nisi man⁹ oculis apponat aut lacrimas emittat: aut sternutatõem faciat. aut cecuciones aliqualiter q̃dem fiant. iuxta illud. qd̃ ait phs in pbleu. Cũq; solem aspicimus hij nobis effect⁹ accidũt ⁊ ꝯtingunt: nam lacrimas facimus strenutamus ⁊ cecucientes aliqualit̃ sum⁹. Sic p oẽm modum dĩnitatẽ in hac vita nec in futa null⁹ põt aspicere nisi man⁹ satisfactionis apponat: aut lacrimas cõtritõis amaritudinisq; effundat strenutatõem pnĩe faciat. ⁊ q̃ntum ad appetendũ trãsitoria ⁊ mũdana totalit̃ cec⁹ fiat. Sz tũc ꝯñr p cribꝝ hũanus status seu fragilitas designat̃. Nam sicut cribꝝ ⁊c̃. quẽadmodum sup̃ Sic ergo ptz q p solẽ ip̃a dĩnitas describit̃. ⁊ q p cribꝝ pñs vita seu fragilitas designat̃. ⁊ tũc applicet̃ sic. Cõtemplantib⁹ itaq; nobis immensitatem essenciamq; diuinam. plures mox contemplamur personas ⁊ cetera

De beata virgine Tytulus septimus. A.

Theophrastus li·cōmentoꝝ· Duo lingna actu ardentia adinuicē cōplosa q̄q̄ cōfricata pit̄ ⁊ collisa pulcre ardent ⁊ lucēt Sꝫ tūc ꝑ duo līgna maria ⁊ peccator describit̄: nā sicut duo lingna nulla v̄tute cōtinuari pñt nisi sub aq̄ putrefacta ⁊ ad instar lapidū cōuersa adinuicē cōnectant̄· vt refert Belin⁹ in tractatu de sigillis lapidū· Dicit enī ꝙ duo lingna cōtiguari q̄dem pñt cōtinuari vero minīe. Deꝝtamē q̄dam lingna sub aq̄s putrefacta cōtinuata ⁊ coadunita vel coadunata vidim⁹ nō tñ vt lingna: ꝫ vt līgna in lapidē trāsmutata· Lingnū etenī putrefactū in lapidē ꝯuertit̄· vt ait auicēna li·mineralium· Et ideo refert ꝯmentator Albert⁹ vidisse se lapideꝫ frondibus circūflexione ramosq̄ cōtinuatos toti illi masse· ꝫ ⁊ lapides cōtinuatos fore q̄ transb̄atos p̄dicto corꝑi seu lapidi asserit· Hūc autem effectū reducit ad putrefactioneꝫ seu v̄tutem putrefactiuam ⁊ transb̄atiuā ipsi⁹ aq̄· Ex p̄dictis ergo ptꝫ ꝙ duo lingna nulla v̄tute cōtinuari pñt nisi sub aq̄ aut v̄tute aquea: qꝛ ꝓm cōmentatorem sup li·deplātis aristo· Due plante hūide ⁊ aq̄se cōtinuari pñt· ⁊ hoc mediāte viscositate hūiditateq̄ aquosa· Sic inmiruꝫ ꝑ oēm moduꝫ Maria ⁊ peccator nulla v̄tute vniri ⁊ continuari pñt nisi mediāte aq̄ lacrime deuote pnīeq̄ ꝑfecte· Sic ergo ptꝫ ꝙ duo līgna maria ⁊ pctōr adinuicē ꝑ deuotionē collisa pulcrius ardent ⁊ lucēt· Maria q̄dem lumen celestis grē infundēdo: pctōr aūt rorē celestis grē dīnit⁹ inbibēdo· Rcē ꝑ oēꝫ modū vt sup̄

B Ptolome⁹ almaiesti·q· Nebula hyemalis totū estuꝫ solis infrigidat ⁊ obumbrat· Sꝫ tūc ꝑ nebulā beatā virginē ꝯuenit designari· Nam sicut nebula siue sit serotina siue matutina semper pluuiā affert: quā q̄dem pluuiā serenitas cōmitat̄· vt recitat auctor de inp̄ssionib⁹ aeris· Cui⁹ cā est: qꝛ nebula indicat humectatum esse aerē ⁊ iam actualit̄ expurgari· vt in·3·methe· qꝛ enī aer humectat⁹ est ideo pluuia: q̄a vero expurgata ideo serenitas cōmitat̄· Nebula ergo sꝑ pluuiā efficit ⁊ ꝑ ꝯñs serenitatē inducit Sic inmiꝝ ꝑ oēm moduꝫ: beata v̄go pluuiā grē celestis efficit et exꝯñti serenitatem vite sp̄ualis ꝑpetueq̄ inducit· Sꝫ tūc per estū solis ira dei figurat̄· Nam sicut est⁹ solis mitigat̄ ⁊ tꝑat̄ per frigus ipsi⁹ t̄re· iuxta illud ꝙ ait plini⁹ in mappa mundi· Aeris in q̄d regio est· ⁊ nisi frigiditate terre aque q̄ eius tꝑaretur caliditas: totāq̄ mundi machinam penitus inflāmaret· Patꝫ ergo ꝙ estus solis mitigatur et tꝑatur per terram seu per frigus ipsū

terre. sic mimiꝝ ꝑ oēm modū: ira dei mitigat̄ ⁊ tꝑat̄ per ip̄am t̄rā
i. ꝑ cordis infimā hūilitatem. Sic ergo ptz ꝙ ꝑ nebulā beata vir
go describit̄. ⁊ ꝙ ꝑ estū solis ira dei figurat̄. Et tūc applicet̄ sic
Maria itaq; totā irā dei ⁊ sniaz ferendā aut latam cōtra nos ob
umbrat infrigidat ⁊ declinat Rcē ꝑ omēm modū vt sup̄ C
Phs in li. ꝓbleu. Orientalib⁹ occidentalibusq; ventis cōflantib⁹
dissipat̄ ⁊ distrahit̄ omīs tempies nubiū ⁊ tempestas. Et istius
cā ē: q̄a occidētalis vent⁹ hūidus est. ⁊ ideo ꝑ suā humiditatem
extinguit totū ignē accensum in nubibus. ex q̄ q̄dem igne tempe-
stas ⁊ intēperies generant̄. Orietalis aūt vent⁹ frigid⁹ est q̄a ex
frigida ꝓueniēs regione. ⁊ ideo sua frigiditate nubem cōtrahit
⁊ cōstringit fulmīa q̄q; ⁊ tonitrua generari non sinit. Ptz ergo
ꝙ orientali atq; occidētali ventis flantib⁹ tēpestas dissipat̄ ⁊ re
stringit̄ omīs met⁹. Sz tūc ꝑ ventum orientalem beata v̄go de-
signat̄. Nā sicut vent⁹ orientalis in hyeme magis flat q̄m ī esta
vt et. refert phs ī. z. methe Cui⁹ cā tacta ē sup̄. sic mimiꝝ ꝑ oēz
modū beata v̄go magis ip̄m hoīem ꝑflat ⁊ visitat atq; refrige-
rat in hyeme aduersitatis seu necessitatis q̄m in estate mūdane fe
licitatis ac ꝓsperitatis. Sz tunc cōnr ꝑ ventū occidentalē intelligi
tur ip̄e homo: nam sicut vent⁹ occidētalis vt frequēter añq; fini
at̄ maxīe cōcuciat̄ ⁊ valde pulsat. Et ideo ait phs in li. ꝓbleu.
Venti inq̄t occidētales magni finiūt. i. magni exñtes finiunt̄ duz
enim maxīe irruūt signū est q̄a mox cessabunt. Cui⁹ etiā cā sup̄
est visa. Sic mimiꝝ ꝑ oēm modū ip̄e hō añ finem atq; hūiliatōez
sui maxīe eleuat̄ ⁊ sugestionū malaꝝ incursib⁹ cōcitat̄. Sic igit̄
ptz. ꝙ ꝑ ventum orientalē maria describit̄. ⁊ ꝙ ꝑ ventū occiden
talem ip̄e hō designat̄. Et tūc applicet̄ sic. Maria itaq; ac ip̄e ho
mo cōflantib⁹. maria infusione sue grē. homo aūt tota mentis de
uotione: omīs mox tribulatio atq; anxietas cessat aduersitatis
mundane. Rcē vt sup̄ D Tharentinus li. de effectibus ī na-
tura. Pinguedo siue aliquis liquor adherens manibus interdum
non sentitur: nisi man⁹ aqua abluantur. Et ideo ait philosoph⁹
libro ꝓbleu. Pinguedines inquit ablote magis augmentari vi-
dentur sicut in manibus in quibus interdum non apparet ping-
uedo anteq̄m lauentur. Cuius causa est: quia aduersantur ping
uedo atq; aqua. Cuius signum: quia simul nullatenus permiscen
tur: nisi bulliens fuerit ipsa aqua. Tunc enim pinguedo seu
pinguis liquor deorsum fertur. Sz tunc per pinguem liquorem

Maria seu marie grã figurat: nam sicut pinguedo fouet ignem·
oẽm sedat etiã tumorẽ corpisq; dolorem·sic mmiꝝ ꝑ oẽm modũ
marie cõsolatio tam immensa fouet in nobis ignem dĩni amoris·
tꝑat atq; mitigat oẽm molestiã cuiusq; supplicij ⁊ doloris. Sed
tũc ɔñr ꝑ ablutõem corꝑalem spũalis ablutio figurat: nam sicut
ꝑfecta alicui⁹ rei ablutio cõsistit in cinerositate ĩ salsedine ĩ ama
ritudine ⁊ calore. Nã cinere abluunt sordes·sale abluit venenuꝫ
amaris liq̊rib⁹ abluunt immundicie varie ⁊ diuerse·calor autem
sup oĩa purgat. Sic mmiꝝ ꝑ oẽꝫ modũ ablutio rita ⁊ ꝑfecta cõ
sistit in curiositate cõtritõis in salsedine correctõis·in amaritudi
ne pnĩe. ⁊ in calore caritatis dĩne. Sic ergo ptꝫ qꝛ ꝑ pĩguedinẽ
seu ꝑ pinguẽ liquorẽ maria describit·⁊ ꝙ ꝑ ablutionẽ corporalẽ
spũalis ablutio figurat·⁊ tũc applicet sic. Maria itaq; sua immen
sa pietate ⁊ grã licet semꝑ tanq; pinguedo assit ⁊ adhereat mẽti
nrẽ: nihilomi⁹ tñ a nob intrĩsec⁹ mnĩe ꝑcipit ⁊ sentit: donec cor
nostꝝ aq̃ frigida ɔtritõis ⁊ pnĩe totaliter abluat Rcẽ vt sup̃
E Amb· in examerõ li·6· Arbores q̃dem tribus horis stillas
emittũt in terrã·vicꝫ tꝑe pluuie·roris·⁊ nebule Sꝫ tũc per ar
bores intelligim⁹ ip̃os sctõs: nam sicut arbores fecundant ꝑcussi
one ventoꝝ·vt in li·deplãtis·Cui⁹ cã tangit infra·sic mmiꝝ ꝑ
oẽm modũ ip̃i sctĩ fecundi effecti sunt fructibusq; onusti celestis
patrie ꝑ ventũ aduersitatis t̃bulationisq; mũdane·Sꝫ tunc ɔñr
ꝑ stillas ex arborib⁹ decidẽtes ip̃a pietas ⁊ mĩa designat: nã si-
cut stilla nõ cadit ex arbore nisi aut sup habundauerit ip̃a humi-
ditas aeris aut mota fuerit ip̃a arbor: sic mmiꝝ ꝑ oẽm modum
ip̃a mĩa ⁊ pietas celitus nõ descendũt nisi ex sua sup habundan
cia vel manuũ nrãꝝ opatione v̊tuosa·Sic ergo ptꝫ ꝙ ꝑ arbores
sctĩ intelligunt·⁊ ꝙ ꝑ stillas mĩa ⁊ benignitas figurat·Et tunc
applicet sic·Mĩa itaq; ⁊ pietas t̃bus horis defluunt in hũc mun-
dum·vicꝫ tꝑe pluuie·i·tribulatõis mundane·tꝑe roris·i·cõtri
tõnis ⁊ pnĩe·tꝑe nebule·i·deuotionis ⁊ orõnis sacre·⁊ tunc vt
sup̃ G Theophylus in tractatu diuersaꝝ arciũ·Omĩa q̃dem
metalloꝝ genera·ad acredinẽ alicuius amari ⁊ accetosi liquoris
penit⁹ resoluunt ⁊ in molliciem cõuertunt·Sꝫ tũc per metalla ĩ
telligunt corda hũana·Nã sicut metalla sonora sunt dũ pendẽt
ꝫ nõ sonãt dũ iacẽt·sic mmiꝝ ꝑ oẽꝫ modũ corda hũana in auri-
bus dĩnis efficiunt sonora·dũ pendẽt in aere sctĩtatis·ꝫ nõ ĩ t̃ra
illicite voluptatis· Sic ergo ptꝫ ꝙ per metalla intelligunt corda

hũana. q̃ in mĩam ⁊ pietatẽ resoluunt̃ ad amarã ⁊ ꝓpriam mise-
riam alijs puta afflictis mẽte aut corpe miscerent̃ quẽadmodum
sup̃ G ¶ Alkabici⁹ in theorica planetaꝝ. Planeta itaq; aliq̇s
duob⁹ modis asspectũ hẽt ad ista inferiora. vicz inq̃ntum ipsum
corp⁹ infimũ dispositũ ⁊ aptum fuerit ad suscipiendũ celestem in-
fluxũ. Scdo vero in q̃ntum p̃dicte planete. alia q̃dam stella aut
planeta vicina fuerit ⁊ coiũcta. Sz tunc ꝑ planetã celestẽ sancto-
rum aliq̇s figurat̃. Naz sicut planeta q̇libet semꝑ alicui clymati
cõfert. testãte ptolomeo almaiesti. 9. vbi dicit̃ ꝙ q̃libet regio su-
um ꝓprium sibiq; deputatũ habet planetã q̃ regit̃ in suis q̃litati-
bus ⁊ ordinat̃. Sic nimiꝝ ꝑ oẽm modũ. q̇libet sctõꝝ aut alicui
homĩ aut ꝓuincie aut regioni p̃ponat̃: mediãte q̇ ipe talis homo
aut regio a ruina ⁊ ꝑiculo cõseruat̃. Sz tũc cõnr ꝑ aspectũ celestẽ
mĩa aut benignitas figurat̃. Nã sicut aspect⁹ celestis magis acci-
dit noctno tpe quã diurno. testãte Alkorak li. 8. q̇ dicit influx-
um aspectũq; celestez vtuosioremq; esse in nocte q̃ in die. Cuius
etiã cã tangit̃ infra. Sic reuera ꝑ oẽm moduz. benignitas mĩaq;
dĩna magis q̇dem accidit in nocte t̃bulatõis q̃m in die mundane
felicitatis ⁊ ꝓsperitatis. Sic ergo ptz ꝙ ꝑ planetã ipe xp̃s aut
sctõꝝ aliq̇s describit̃. ⁊ ꝙ ꝑ aspectum celestem mĩa aut pietas fi-
gurat̃. ⁊ tunc applicet̃ sic. Cristus itaq; duob⁹ mediãtibus suam
in hunc mũdum mĩam influit ⁊ pietatẽ. vicz p̃mo mediãte dispo-
sitione aptitudine q̇q; mẽtis. Scdo mediãte aliq̇ alio sctõ instar
stelle ⁊c̃. quẽadmodũ sup̃ H ¶ Albertus li. de inp̃ssionib⁹ ae-
ris. Cũq; aer rorem stillauerit in t̃ram mox serenitas elemento-
rum cõsequit̃. Cui⁹ cã tacta est sup̃. Sz tunc ꝑ aerem intelligit̃
ipe homo. Nã sicut aer q̇buscunq; elementis annectit̃ illoꝝ susci-
pit q̃litates vt oñdit ph̃s in. 4. methe. Aer nanq; igni ꝓximus
seu ãnexus ꝓtinus vtute ignis inflãmescit. Item aer aq̃ ãnexus
nimiũ aq̇sitatibus humectat̃. aer aũt t̃re vicinus terrestres a t̃ra
recipit q̃litates. Sic nimiꝝ ꝑ omĩa hõ qualibuscunq; cõiungit̃
illoꝝ q̃litates recipit atq; mores. Homo nãq; cupidus ⁊ auar⁹
assiduus ⁊ ipe cupid⁹ ⁊ auarus efficit̃. Item hõ leuib⁹ ⁊ disso-
lutis seu carnalib⁹ cõiunctus. ⁊ ipe talis reddit̃ incũctanter. sed
tunc ꝑ rorem cõnr ipa mĩa designat̃: nam sicut ros non cadit nisi
vapor q̇ in aere fuerit a solis vtute ⁊ radio dirigat̃: quẽadmo-
dũ in sũma nat̃aliũ dr. sic nimiꝝ ꝑ oẽz modũ mĩa hoĩs ad ꝓxĩm
neq̃q̃m gignit̃: nisi ipe hõ more aeris ĩ amore dei peĩt⁹ inflãmet̃

Sic ergo ptz q̄ p aerē ip̄e hō describit̄· ⁊ q̇a p rorem ip̄a homīs
mīa ⁊ pietas ad ꝓximū figurat̄· et tūc applicet̄ sic· Cū itaq̄ hō
rorē sue pietatis ⁊ mīe pluerit mox q̇dem digna retributōe cō-
sequit̄ vite serenitas sempit̄ne· Rcē vt sup̄ dictū est ¶ Con
mentator sup· 3· methe· Cūq̄ enim mōtes fumigant nebulā ele-
uantes ꝓtinus pluuia cōsequit̄· Cui⁹ cā tangit̄ infra· Sz tūc p
fumigatōez montiū ip̄a homīs cōtritio aut pnīa designat̄· Naz
sicut fumigatio montiū cōtigit t̄pliciter· iuxta illud q̄ ait auctor
li· de ip̄ssionib⁹ aeris· p̄mo vicz p alicui⁹ stelle respectū median
te q̄ trahit̄ talis vapor· Scd̄o p aeris estū validū· Tercio p ap
tionē poroꝝ montiū· De p̄mo sic ait auicēna li· 3· de diluuijs· Se
pius igit̄ nr̄is euenit t̄pib⁹ q̄ q̄dam cōstellatō apparuit q̄ violē
ter ad se traxit aq̄s ⁊ flumīa· Et iō q̇dam moti sunt vt dicerēt
statōem maris ⁊ iordanis fuisse naturalē· Tales enī aq̄s autu-
māt v̄tute alicui⁹ stelle seu planete aut alicui⁹ cōstellatōnis aut
fati sursum fore latas sicut dudū aput nos apparuit· Refert enī
ph̄s in li· de nat̄a locoꝝ q̄sdam esse regiones in q̇bus singulis an
nis aq̄ ⁊ fluīa sursum in altū ferri ⁊ ad instar muri alicui⁹ cōglo
bari· De scd̄o sic dicit auicebrō in li· fōtis vite· serenitas nat̄alit̄
efficit pluuiaz atq̄ ymbrē· Cui⁹ cā ē: q̇a in serenitatis t̄pe aeris
regio valde feruet etiā licet obtecta nubib⁹ videat̄· Regio autē
aeris estuās vehement̄ humores ⁊ vapores attrahit· ⁊ maxīe de
mōtib⁹ eo q̄ sint porosi· Quā obrē ait ptolome⁹ almaiesti p̄mo
Calor siccitasq̄ aeree regiones vapores maxīe attrahūt ⁊ hūo-
res· De tercio sic ait ph̄s in ꝓbleu· Apertis ergo poris t̄re nccē
est euaporatōes varias fieri ⁊ exalationes multas· Ptz ergo q̄
fumigatio montiū cōtigit tripliciter· vicz p alicui⁹ planete seu stel
le respectū· p estū aeris validū· ⁊ p apertionē poroꝝ· Sic nimiꝝ
p oēz modū cōtritio hoīs ⁊ pnīa tripliciter accidit· p̄mo vicz p di
uine pietatis mīeq̄ asspectū· scd̄o p estū timoris amorisq̄ diuini
ualidū· tercio p apercionē detectionēq̄ oīm vicioꝝ· Sz tūc oñr
p pluuiā dīna clemēcia seu mīa designat̄· Nā sic pluuia nat̄alit̄ q̇
dē q̇escit ī meridie ⁊ ī media nocte· testāte ph̄o in li· ꝓbleu· q̇ ait
Cessant aūt et euanescūt cūcte intēpies ⁊ pluuie in meridie ⁊ me
dia nocte· Cui⁹ cām v̄ sup̄ assignat· Oīs inq̇t res tūc maxime q̇
escit cū vincit ⁊ vincit̄: nec dū victa q̇escere nō pōt· Sz cū vice-
rit aut victa fuerit mox quiescit· Nunc autem sic est q̄ cuncte in
temperies vincūt̄ in meridie ⁊ calore· ⁊ vicūt ī media nocte Et

hoc ideo: q̄a tūc deest in aere ei⁹ calor. ergo pluuie maxime quiescunt ⁊ cessant in meridie ⁊ media nocte. Sic nimirꝝ ꝑ oēz mod̄ mīa clemenciaq̄ dīna tūc maxime cessant ⁊ euanescūt ab hoīe: cū cōstitut⁹ fuerit positusq̄ in meridie voluptatis carnalis seu mundane affluentie. atq̄ in media nocte pcti ⁊ malicie. Sic ergo ptz ꝙ ꝑ fumigatōem montiū ip̄a ꝯtritio ⁊ pnīa describit̄. ⁊ ꝙ ꝑ pluuiā dei pietas ⁊ mīa figurat̄. Et tūc applicet̄ sic. Cūq̄ itaq̄ corda hūana cōtritōm fumigauerint ad deū pnīaz q̄ cōdignā. mox clementiā ꝑcipient mīamq̄ dīnaz Rcē per oēm modū vt sup̄

R. Auctor distillatio q̄dem facta deorsum v̄sus terrā q̄tuor effect⁹ efficit ⁊ relinq̄d. Nam petrā mollificat ⁊ scindit: sonitū efficit. circulum seu foueā circularez describit/ ⁊ q̄sdam alias stillulas paruas sursum salire impellit. Sz tūc ꝑ stillationē pluuie ipsa homīs mīa ad ꝓximū designat̄: nam sicut distillatio intenso frigore nō distillat: ꝫ tectis domib⁹ ꝑ modū glaciei adheret. in calore aūt ⁊ estu maxīe distillat̄. Sic reuera ꝑ omīa. mīa hoīs in frigore ⁊ algore caritatis ad ꝓximum nō distillat: in calore autem dīni amoris maxīe ꝑ cōpassionis bn̄ficium distillat. Sic ergo ptz ꝙ ꝑ distillatōem ymbris seu pluuie ip̄a homīs mīa ad ꝓximum designat̄. ⁊ tunc applicet̄ sic. Mīa itaq̄ homīs ad ꝓximum suum q̄tuor bona operat̄. Nam petrā xp̄m ad miserendū mollificat ⁊ inclinat: sonitū laudis dīne importat. circulū ꝑpetuitatis describit ⁊ stillulas mīas deo trāsmittit Rcē vt sup̄ L. Aristo. li. de plantis. Arbores igit̄ q̄ gūmi effundunt: illo āno sine fructu esse nō pn̄t. ex hoc enim fecunditas dinoscit̄ arboꝝ cū gūmi emittere cōꝓbantur. Cui⁹ cām req̄re superi⁹. Sz tūc ꝑ arbores hoīes designant̄: nam sicut arbores q̄dam a uētis fecundant̄: q̄dam vero radicitus euellunt̄. sic nimirꝝ ꝑ oēm modū: alij q̄dem tribulatōis in tpe in bono opere ⁊ v̄tute fecundant̄. alij aūt ꝑ impatiam radicitus euellunt̄. Sz tūc ꝯn̄r ꝑ gūmi ip̄a hoīs mīa ad suū ꝓximum designat̄. Nā sicut gūmi hēt cōglutinare cōpingere ⁊ vnire. sic nimirꝝ ꝑ omīa mīa hoīs ad suū ꝓximū cōglutinat anīe ipsum deū ⁊ hoīem inseꝑabilit̄ vniēdo. Sic ergo ptz ꝙ ꝑ arbores describuntur homīes/ ⁊ ꝙ ꝑ gūmi mīa homīs ad suū ꝓximuz figurat̄. Et tunc applicet̄ sic. Homīes itaq̄ q̄ gūmi ꝓxīo suo effuderint mīe ⁊ pietatis: nequaq̄ poterūt eē sine fructu ꝑpetue felicitatis Rcē vt sup̄ dictū est. Nota de dictione isti⁹ exempli Monas gingnit monadē. ⁊ tūc in seip̄m reflectit ardorē ⁊ hoc in capl̄o de pietate

Auicebrō li·fōtis vite· Cadit aūt ros maxīe in regione calida·
hūida·vallosa·⁊ ventosa· q̄a enim calida ē iō aer illic in rorē di
gestus resoluit̄· q̄a hūida ideo ex tali regione aeris regionis ma
teria mīstrat̄ q̄a vallosa· ideo ipe vapor resolut⁹ in rorez maxīe
attrahit̄· Quia vero ventosa·i·vētis assidua· ideo vapor rorid⁹
q̄ antea in q̄ete māserat tūc diuellit̄ ⁊ trāsfert̄. Sz tūc ꝑ rorem
dīna mīa designat̄· nā sicut nulla regio expers esse pōt roris· q̄n
ipe ros cuncta humectet clymata ⁊ infundat·testāte ꝯmentatore
auerroe sup· 3·methe· Quedā in q̄t sunt ꝓuincie ⁊ insule· in q̄b⁹
pluuia nunq̄ visa ē· ros tñ copiosus ibi· Sic nimirꝝ ꝑ oēz modū
null⁹ hō nulla regio expers esse poterit dīne mīe ⁊ sup effluentis
sime pietatis· Sic ergo patet ꝙ ꝑ rorē dīna mīa figurat̄·et tunc
applicet̄ sic· Dīna itaq̄ mīa maxīe aduenit in mente in amore dei
calida·ymbre lacrimarꝝ hūida·humilitate vallosa·ꝑsecutōnibus
vētosa Rcē vt sup̄ ¶ Ypocras in p̄nosticis· Cūq̄ man⁹ ca
lide apparuerit in acuta febre· crisim indicāt mox futurā· Cuius
cā assignat̄ a phisicis in hūc modū· Crisis atq̄ valor languentis
homīs accidunt ex eo ꝙ febris manifestaq̄ languoris ab interio
bus corpis ad exteriora expellunt̄· Dictū est enī ⁊ oñsum est sup̄
caplo de calore· ꝙ mortiferꝝ ē naturā pati intrinsec⁹· testāte ga
lieno secretorꝝ·3·q̄ ait· Tutius q̄dem ē naturā pati extrinsecus
q̄m intrinsec⁹· eo ꝙ mēbra interiora delicata sunt passionis ⁊ do
loris incōsueta· Quā obrem citius allidñr ⁊ passionib⁹ q̄litati
busq̄ mortiferis substernunt̄· Cunq̄ ergo man⁹ valde estuaue
rint acutā indicāt ⁊ designāt febrē de interioribus ad exteriora
egressam fore pemit⁹ ⁊ expulsam· q̄ q̄dem expulsa vapor accidit
atq̄ crisis· Qua ꝓpter ait ꝯstanci⁹ li·medici·3· Certissima q̄dem
indicia sumim⁹ sup futura morte lāguidi siue vita· ex tactu manu
um atq̄ pedū· qñ etenī man⁹ caluerint siue pedes·signū ē ꝙ tota
febris ad exteriora vergit̄ ⁊ ꝑ oñs sanitas repat̄· Cum aūt ma
nus frigueriint atq̄ pedes signum est ꝙ tunc calor febrilis ymo
tota febris in interiorib⁹ ē de tēta ad interioraq̄ ꝯtracta· ⁊ ꝑ cō
sequēs nat̄a valde patit̄ intrīsec⁹· Ex q̄ q̄dem passione vita ex
tiat̄ subito· eo mō q̄ sup̄ oñsum ē· Et iō medici ꝑsuadēt in febre
maxīe tegi pedes parit̄ atq̄ man⁹ vt ex hac obtectōe man⁹ pedes
q̄ incalescāt· ⁊ tali mediante calore calorē febrilē de intīoribus
ad exteriora extrahant· Ex his ergo omībus euidentissime pa
tuit ꝙ man⁹ calide ⁊c̄· Sz tunc per manus ipsa nostra operatio

figurat. Nã sicut man⁹ eleuate albescũt. dimisse vero versus t̃rã rubescũt ⁊ nigrescunt. Cui⁹ cã ẽ: q̃a eleuatis manib⁹ sanguis defluit ⁊ descẽdit. ⁊ ꝑ ɔñs man⁹ expallescunt ⁊ albescũt. man⁹ aũt inclinate ⁊ t̃re immisse sanguinẽ multum accipiunt ob qd̃ ingrescunt aliq̃lit̃ ⁊ rubescũt. Sic nimiꝝ ꝑ oẽz modu3 ip̃a nr̃ã opatio celestib⁹ apta ⁊ digna albescit puritate. t̃rem̃s aũt implicata nigrescit ⁊ rubescit ꝑpetuo supplicio ⁊ horrore. Sz tũc ɔñr ꝑ crisim corꝑalem sal⁹ perpetua designat̃: nã sicut nullum infirmoꝝ crisim sortiri poterit q̃ sua desideria seq̃ voluerit ⁊ implere. testãte phylareto in tractatu de iudicijs febriũ: q̃ dicit. ꝙ desideria infirmoꝝ expleta crisim abnegãt ⁊ mortem cãnt. Cuius cã tanget̃ infra. Sic nimiꝝ ꝑ oẽm modũ sal⁹ et̃na nulli eoꝝ tribuit̃ qui desideria carnis voluerit ad implere. Sic ergo ptz ꝙ ꝑ manus opa. et ꝙ ꝑ crisim corꝑalem sal⁹ perpetua signat̃. ⁊ tunc applicet̃ sic. Cũq̃ igit̃ opera hoĩs cõpassione ⁊ mĩa ad ꝓximũ fuerint calefacta salutem perpetuã indicãt affuturã. Et tunc recurrat̃ ad p̃hita immediate sup̃ O Auicebrõ li. fõtis vite Lumẽ solis t̃re adueniens lucere facit. Circa cui⁹ euidentiã aduertendũ ẽ. ꝙ adueniẽte lumĩe ip̃a t̃ra q̃ñdam splendorẽ cõcipit quẽ q̃dem splendorẽ ꝑ refractionẽ reuerberationemq̃ solaris lumĩs sursum iacit. Et iõ ait algazel in tractatu de forma speculi. Lumen corꝑi adueniens lũioso: ip̃m corp⁹ efficit lũiosum. Ex p̃dictis ergo ptz ꝙ lumen solis t̃re adueniens ip̃am terrã lucere facit. Sz tũc ꝑ lumen solis ip̃a dei mĩa figurat̃. Nam sicut lumẽ solis calorez inp̃mit in aq̃s puta in nubes: nõ aũt in terra nec in aerẽ nec in ignẽ. Sic nimiꝝ ꝑ oẽm modum: pietas mĩaq̃ dĩna calorem sue v̄tutis inp̃mit in aq̃s t̃bulatõis ⁊ miserie: nõ aũt in terrã auaricie nec in aerẽ mundane incõstancie neq̃ in ignẽ voluptatis ⁊ ɔcupĩe. Sz tunc ɔñr ꝑ terrã intelligit̃ cor hũanum: nam sicut t̃ra intrinsec⁹ est humida frigida ⁊ nigra. sic ꝑ oẽm modũ cor hũanum intra se humidum esse debet humore cõtritõis ⁊ pnĩe frigidum ab omĩ calore p̃ueq̃ carnalis ɔcupĩe. nigꝝ vero in hũili sui recõgnitione. Sic igit̃ ptz ꝙ ꝑ lumen solis dĩna pietas ⁊ mĩa describit̃. ⁊ ꝙ ꝑ t̃raz cor humanum figurat̃. ⁊ tunc applicet̃ sic. Mĩa itaq̃ dĩna cordi humano adueniẽs ip̃m hoĩem relucere ⁊ refulgere ꝑ mĩam q̃ntuz ad ꝓximum facit. Rcẽ vt sup̃ P Phs in ꝓbleu. Nubes elõgata a t̃ra indicat siccitatẽ dñari illo ãno. Cui⁹ cã tacta est sup̃. Sz tũc ꝑ nubez intelligit̃ ip̃e xp̃s. Nam sicut nubes disparet ⁊

cõsumit̃ trib⁹ modis · vt recitat cõmẽtator sup̄ · 3 · methe · p̄mo vi
delicet p̄ estu mimiũ · tunc enĩ nubes eleuant̃ ⁊ in aerem resoluunt̃
Scdo p̄ ocussionẽ ventoꝝ inq̃ntũ venti ip̄e nubes dissipantur ⁊
ad regiones alias ꝓpellunt̃. Tercio p̄ effusionẽ pluuie atq̄ ym-
bris · ⁊ post pluuiã nubes cõtinuo euanescũt · Sic mimiꝝ ⁊c̃.
Q ¶ Nota beata vgo cõpat̃ stelle octo attentissĩs rõmibus atq̄
causis · Quaꝝ p̄ma ẽ: q̇a sicut stella efficaciã suã et vtutem non
oñdit in igne: ß aut solũmodo ac magis q̇dem in aere in t̃ra ⁊ in
aq̃ · testãte Calcidio sup̄ thymeũ platonis: q̇ ait Stella q̇dem in
ignem sup̄ celestem mihil agit · Cui⁹ rõ est: q̇a nec ip̄m diminuit
nec adauget · semp̄ enim ignis celestis in eisdem p̄manet q̃litatib⁹
⁊ mensura · vt plato phoꝝ pitissim⁹ asserebat: suaꝫ aũt magis in
aere in t̃ra ⁊ in aqua oñdit vtutem · In aere q̇dem: q̇a vt ait a-
uerrois in · i · methe · Cõiunctio stellaꝝ imp̄ssiones varias generat
in aeris regione · In t̃ra itaq̄: q̇a ꝑm Auicẽna li · suo mineraliũ
Cõstellatio atq̄ fatum cũcta generãt in t̃rem̃s · In aq̃ vero: q̇a
ꝑm phm in · 3 · methe · scdm ortũ ⁊ occasum stellaꝝ crescunt ⁊ de-
crescunt ip̄e aq̃ · Sufficient̃ itaq̄ ptꝫ q̄ in p̄mo p̄suppositum est ·
vicꝫ q̄ stella nulla suã oñdit vtutem in igne: ß solũmodo in aere
in t̃ra ⁊ in aq̃ · Sic mimiꝝ p̄ oẽm modũ ip̄a beata vgo nullam sue
immense pietatis oñdit efficaciã ⁊ vtutem in igne cupiditatis fer
uoris ocupĩeq̄ carnalis: ß in aere intime deuotõis in t̃ra hũilis
cord̃ · ⁊ in aq̃ cõtritõis pnĩeq̄ ⁊ afflictõis · Recurrẽdo ad p̄hita
immediate sup̄ · Scda rõ ẽ: q̇a sicut ait cõmentator auerrois sup̄
i · ce · mũdo · Stella ẽ densior spissiorq̄ ps ipsius orbis siue ipsi⁹ ce
li · Ad cui⁹ euidentiã notandũ q̄ sicut ait Themistius sup̄ · 2 · de
aĩa · Omẽ corp⁹ densumq̄ ⁊ spissum magis ẽ lumĩs susceptiuũ ⁊
retẽtiuũ · q̃m ip̄m qd̃ raꝝ fuerit atq̄ sparsum seu dyaphanũ aut
trãsparens susceptiuũ q̇dem magis ẽ ip̄i⁹ lumĩs opacũ ⁊ densum
Cui⁹ cã est ꝑm q̄ ait auicebrõ li · fõtis vite · Lux magis impĩgit
atq̄ offendit in tenebrã q̃m in lucẽ ꝓpter mutuã int̃ se oppositio
nem Retentiuũ vero: q̇a ꝑm Theophrastũ li · cõmentoꝝ · Lux
verberata cõtra corpus opacum ⁊ densum ip̄m tale corp⁹ pene-
trare nõ põt: tũ q̇a opacũ: tum q̇a densuꝫ Lux ergo in opaco
⁊ tenebroso seu denso aut spisso corpe diutius retinet̃ · Sic autẽ
est in ꝓposito · Inq̃cũq̄ ergo p̄te ip̄m celũ densum fuerit ⁊ opa
cũ ibi lux recipitur facilius ⁊ detinetur diutius · et hanc celi par-
tem stellã cõuenientissime nuncupamus · Et ponit exemplum de

hoc ipse algazel in tractatu de forma speculi dicēs. Speculum quidem in ea pte, vbi tenebrosum ⁊ densumq; fuerit ⁊ opacū repre-
sentat ⁊ reicit formā suā vtpote refractio tenebratioq; radiorū
faciēs in ea aūt pte vbi plumbum atq; pix abolita fuerīt ⁊ abra
sa/ ⁊ p cōns ipm speculū perspicuū atq; rarū factū ibi nulla forma
repñtat: sed visus noster ipm speculū penetrat ⁊ ptransit. Sic
ergo ē in ꝓposito: inq̄cunq; enim pte ipm celū spissum fuerit atq;
densum ibi lux q̄dam concipit ⁊ retinet q̄ stella nuncupat. Suf
ficient igit declarata ē diffinitio atq; descriptio ipsi⁹ stelle. videli
cet q stella sit densior fortiorq; ⁊ spissior ps ipi⁹ celi. Sic nimi-
rum p oēm modū ipsa mater xpi ē densiorq; ⁊ valentior ps to-
tius celestis collegij. Ipsa nāq; inter oēs ciues celicos densior ē
q̄ntum ad cōseruandū a malis omib⁹ fortiorq; ad defensandū a
demonibus existere cōprobat. Rcē vt sup dictū est R/ Ter
cia rō est: q̄a sicut stella ꝑpendiculariter ⁊ directe stās sup aliquaz
nebulā maior lucidiorq; apparet. Cui⁹ cā est vt ait phs in li. p
bleu. q̄a cōdensatio media seu aeris q̄ medius ē inter nos ⁊ stellā
ingrossat ipam stellā. nebula aūt ipm mediū aerē q̄q; ingrossat
nimiū ⁊ cōdensat. Cui⁹ signum ē vt recitat auicēna li. 4. dedilu-
uijs: q̄a exñte nebula neq; pluit neq; nigit. qd quidem accidit ex
cōdensatione ipsi⁹ aeris p nebulā ocurrentē: ergo ipsa nebula in-
grossat ipam stellā nō inq̄ntum stellā ꝫ ipsius stelle lūiositatem
⁊ claritatē. Sufficienter itaq; ptz. q stella maior lucidiorq; ap-
paret sup nebulā posita ex obliquo Sic reuera p oēz modū ipa
mater xpi maior q̄ntum ad auxilij ⁊ fauoris maioritatē lucidior
q; q̄ntum ad grē collationē apparet. sup nebulaz tribulatōis seu
molestie corpalis. Rcē vt sup. Quarta rō ē: q̄a sicut stella ma
gis alterat ⁊ fecundat tram interi⁹ q̄m exteri⁹. vt ait Tharen-
tinus euentuū natalium li. 4. Cui⁹ signū: q̄a ꝑm auicēna li. suoꝝ
mineraliū. Omīa metalloꝝ genera ipaꝝ stellaꝝ seu syderꝝ sunt ef
fectus. Cōstat aūt vt ait phs. 4. methe. metalla magis generari
intrinsecus q̄m extrinsec⁹ in interiob⁹ q̄m in exterioribus tre pti-
bus. Et ideo ait plini⁹ in speculo natalium li. 8. Interior inq̄d
ps terre aut es aut lapis ē. Et ꝓpter vehemētis frigoris cōstru-
ctionem ergo cū metalla in intimis tre ptibus magis q̄m in exte-
rioribus generent/ ⁊ generatio metalloꝝ stellaꝝ seu syderum sit
effect⁹. sequit necessario q ipse stelle magis alterāt ⁊ fecundant
tram interi⁹ q̄m exteri⁹. Et hoc est q in pncipio suppositum est
Sic nimiꝝ p omnia ipsa mater dei suo assiduo apud suum filium

intuentu magis alterat ⁊ fecūdat hoīem intrinsec⁹ q̄m extrīsec⁹ iuxta illud qd̄ ait beat⁹ Bernh̄. Ip̄a inq̄t mater xp̄i interi⁹ inē-tem visitat etiā si exteri⁹ ip̄e sensus nullaten⁹ apprehendat. ⁊ tūc recurrat̄ ad p̄hīta immediate sup̄ S/ Quinta rō est: q̄a sicut stella illi regiom a q̄ magis distare ⁊ magis elōgari videt̄ ma-gis lucet. Iuxta illud ꝙ ait ph̄s in li. ꝓbleu. Stelle inq̄t q̄nto-magis a clymate nrō distāt tāto magis lucēt. Et ideo stelle ex-istentes in oriēte ⁊ occidēte maiores esse vident̄ q̄m stelle que di-recte sup̄ nos sunt. Cui⁹ signū atq̄ argumentū ē: q̄a vt ait Pto-lomeus almaiesti. i. Sol aut luna exn̄tes in oriente et occidente maiores estimant̄ vehemētiusq̄ lucēt q̄m dum stāt sup̄ cenith ca-pitis nrī. Et isti⁹ rō talis vbi sup̄ a ph̄o assignat̄. Int̄positio inq̄t vapor̄ inter nos ⁊ ip̄am stellā: ip̄am q̄ntum ad splendorem suum maiorem apparere facit: q̄nto aūt magis a nobis distauerit ip̄a stella: tāto maior vapor interponit̄. Sequit̄ ergo ꝙ stella q̄ a nobis elōgari cernit̄ magis lucere maiorq̄ apparere cō ꝓbatur ⁊ hoc ē ꝙ in p̄ncipio tactū ē Sic ꝑ locū a simili Maria mater xp̄i q̄ntomagis ab homīe q̄ntum ad interiores corpis sensus elongari estimat̄ tāto sinceri⁹ his a q̄bus elongata fore visa ē: lucere per lumē sue grē ꝯꝓbat̄. Et ideo ait anshelm⁹ ī p̄rogatīs sc̄tē marie Cū te extinctum putaueris necesse ē vt si deuot⁹ ei fueris ei⁹ lu-mīe ⁊ grā ꝑpetuo illustreris. ⁊ tūc recurrat̄ ad p̄habita immedia-te sup̄. Sexta rō ē: q̄a lumen solis ad mūdi ꝑtes nō transfundit̄ nisi stella aliq̄ mediāte. vt ꝓbat q̄tuor rōibus Alkabici⁹ in the-orica planetar̄: q̄r̄ p̄ma talis est. Cōstat inq̄t virtutē solis esse ꝑpetuam regularemq̄ ac vniformē. vt dicit̄ in tractatu de domi-bus planetar̄. si enim sol vno tp̄e anni magis feruet q̄ alio tp̄e hoc tn̄ nō est ex irregularitate solis. ꝫ ex nimia solis elongatione ⁊ terre int̄positione. constat ergo ꝙ virtus solis semꝑ regularis atq̄ vniformis est. Quo habito cōtingeret solem semꝑ vnum ⁊ eundem effectum in terrenis facere: nisi ipsa virtus solis variare-tur ⁊ multiplicaretur ꝑm varietatem et multiplicationem ipsar̄ stellarum. Et ideo ait plato inphedrone. Natura diuina circa q̄ hoc efficit vt stelle per participationem solaris luminis effectus solis varient et distinguēt. Sufficient̄ ergo ptz ex p̄hītis ꝙ lumē solis atq̄ v̄tus celestis ad mundi ꝑtes ⁊ clymata nō trāsfundūt̄ nisi stella mediante. Sic nimir̄ per omēm modum lumen celestis

cōgm̄:ōis ⁊ grē mūdanis atq; humanis cordib⁹ nō transfundi-
tur: m̄si ꝑ mariam matrē oīs grē ⁊ salutis reducat̄. Et ideo bea
tus Bernh. in sermone de ānunciatione. Nil ergo in nob̄ salutis
esse poterit qd̄ nō ꝑ man⁹ marie trāsierit. Et tūc immediate sup̄
G/ Septima rō ē. ꝙ sicut s̄m astrologos stella oīs in die est
sub t̄ra in nocte vero sup terrā: ꝫ hoc intelligendum est de stellis
fixis q̄ mouent̄ reuolutione ipsi⁹ p̄me sp̄e. De quibusdam vero
stellis erraticis hoc secus ē. videmus enim ꝙ interdū luna noct̄no
tp̄e ē super terrā. similit̄ aūt in die. Sic reuera ꝑ oēz modū maria
in die mūdane felicitatis ⁊ affluētie more stelle nob̄ tanq̄ sub t̄ra
occultat̄: q̄a ip̄a t̄renis cupiditatib⁹ subplantatur. in nocte aūt
t̄bulatōis nr̄ē seu miserie nob̄ vtpote stella sup terrā cordis nr̄i
clarissima ꝓpalat̄ Rcē vt sup̄. Octaua rō est: q̄a sicut stella non
lucet in aq̄lone. vt ait alexander a ph̄o. in ꝓbleu. in hunc modū
Cū enim occeanū mare stagnaq; ⁊ paludes multe sint in ꝑtibus
aq̄lonis: ideo necesse ē multas ibi esse nebulas ⁊ vapores: quib⁹
exsurgentib⁹ tota illi⁹ aeris regio obumbrat̄, ⁊ ꝑ ōñs lumē stel
laꝝ ibi penit⁹ occultat̄. Quia ꝓpter hoc accidit in aquilonari seu
septētrionali plaga stellas minīe apere Et accipit̄ hic aquilo ꝓ
zona frigida ipsi⁹ mundi. Sic m̄miꝝ ꝑ oīa maria in aquilone. i.
in peccāte hoīe mīme lucere q̄ntum ad lumē gratie cōꝓbat̄. vnde
ait beat⁹ Aug⁹. Ipsa ergo maria sapīa eo ꝙ mater sic sapiētie
nuncupat̄. ⁊ ideo ip̄a ꝑ lumen sue grē in maliuola aīa nullatenus
cōseruat̄ Recurrēdo ad p̄hīta immediate vt sup̄ D/ Cōpat̄
denīq; beata v̄go ip̄i celo octo de causis. Quaꝝ p̄ma est: q̄a sicut
celū cōtinet t̄ram a casu p̄seruans ꝑit̄ a ruina vt ait Auenpice.
quēadmodū recitat cōmentator sup. 3. ce. ⁊ mundo. Inter eos
aūt qui agressi sunt assignare cām ⁊ modū q̄modo vicz aut ꝑ q̄d
ip̄a t̄ra sustentet̄ in medio: q̄dam dicebāt hoc euenire ex semiro-
tunditate: aut ex semisp̄itate ipsius t̄re. Dicebāt enim terrā esse
dispositam in modū ⁊ ad instar semicirculi ad hoc vt natare va-
leat sup aq̄s. Quidā aūt hoc ex atractione ipsi⁹ celi ⁊ stellaꝝ eue
nire asserūt Auenpice aūt t̄ram pendere in medio asserit ꝑ sustē-
tationē inq̄ntum ip̄m celū cōtinet t̄ram a casu p̄seruans ꝑiter et
ruina. Sic m̄miꝝ ꝑ omīa ip̄a beata v̄go cōtinet totum mundū
a casu ⁊ ruina p̄seruans mortis eterne. vñ ait Guido ī sermone
tota mundi machina insimul rueret. m̄si marie gratia sustentaret
Et tunc recurrat̄ ad p̄hīta immediate sup̄. Scd̄a ratio est: quia

sicut celũ ẽ cã omĩs motꝰ in inferioribꝰ: asserente cõmẽtatore in·
3·phisi·q̇ ait. Omĩs motus corpalium corpm hẽt reduci ad mo
tum p̃mi mobilis· Sic mimiꝝ ꝑ oẽm modum beata v̇go est causa
omĩs motꝰ ipsius anĩe q̇ mouent̃ ad suũ creatorẽ atq̃ oĩs mo-
tus opatõis bone quo q̇s vehit̃ ⁊ mouet̃ ad sũmam beatitudinez
Et ideo ait beatꝰ augꝰ· Omẽ bonum qd̃ a nobis agit̃ marie int̃
uentibꝰ p̃cibus nobis dat̃· Et tunc recurrat̃ ad p̃hita X
Tercia rõ est: q: sicut celũ semp̃ sibi hẽt ãnexum ignem· testante
cõmẽtatore de substancia orbis q̇ ait· Ignis ꝑpetualiter alligatꝰ
ẽ spere celesti ⁊ cõcauo orbis lune· Sic reuera per omĩa Maria
semp̃ habet ãnexum sibi ignem dĩni amoris ip̃m humanis cordi-
bus influens ⁊ ministrãs· Et ideo ait Bernh· in sermone de assũ
ptione· Maria inquit est mater omĩs salutis ⁊ grẽ: ipsa est fons
caritatis dĩne beatitudinisq̃ et̃ne· Nunq̃ enim maria sine gratia
nunq̃ sine amore atq̃ beatitudine sempit̃na· Et tunc respiciatur
ad p̃hĩta in mediate sup̃· Quarta rõ est· q̇a sicut celuz motu suo
rapit secũ omẽs stellas ⁊ planetaꝝ speras· vt ait Hugo in dya-
scol· li·3·motꝰ enim naturalis ⁊ reuolutõ ipsiꝰ p̃me spere est ab
oriente in occidentẽ· Motꝰ aũt naturalis ip̃oꝝ planetaꝝ est ecõ
uerso· Qd̃ aũt sol videt̃ moueri ab oriente in occidentẽ: hoc ẽ per
actionem inq̃ntum sol cetereq̃ stelle violent̃ rapiuntur motu ip
sius celi· Et iõ ptz ꝙ celũ motu suo rapit secũ oẽs stellas· Sic
mimiꝝ ꝑ oĩa mater xp̃i motu suo quo mouet̃ ad adiuuandũ ali-
quẽ hoĩem· rapit secũ omẽs stellas· i· collegia angeloꝝ pariterq̃
⁊ sctõꝝ· Et ideo ait Amb· in p̃fatione· Nemo nostꝝ ambigat
q̇n vbi maria aduenerit totũ sctõꝝ collegium ad existat· ⁊ tunc
vt sup̃ Y Quinta rõ est: q̇a sicut celũ omẽm v̇tutem influit
huic mũdo· testante ysidero q̇ ait· Celũ q̇dem mediante syderum
lympido lumine ⁊ calore omnem virtutem influit huic mundo·
Secus aũt est· vt quidam autumant de celo empyreo vtꝝ faci
at aliquem influxum· Nichliomĩꝰ tamen quidam hoc affirmant
quidam negant: quemadmodum recitat magister Heinricus de
Gandauo in primo quolibet· Primum autem mobile· i· ipsum
firmamentum seu ipsum celum omnem virtutem influit in hunc
mundum· Sic per locum a simili Maria omnem celestem virtu-
tem confert omnibus sibi deuotis cordibus in hoc mundo· Et
ideo ait Jheronimus in epistola· Si virtutem imitamur mariaz
omnium virtutũ fontez ⁊ originẽ amplectamur Ip̃a enĩ sibi de

uotis totã mentis ⁊ corpis vtutem tribuit ⁊ valorẽ. Rcẽ ꝑ oẽz
modum vt sup̃. Sexta ratio ẽ. q̇a celum tangit̃ ab igne seu spera
ignis nõ tñ cõburit̃ vt refert cõmentator. i. ce. ⁊ mundo. sic mirum
rum ꝑ oẽz modũ beata vgo ꝯtactũ q̇dez passa ẽ ab igne mũdane
t̃bulatõis ⁊ miserie. incõbusta tñ ⁊ illesa ꝑmansit ab omĩ ꝓrsus
ꝑiculo ⁊ dolore. Et ideo ait beat⁹ bernh̃. in sermone. Nõ solum
incõbusta mãsit mater xp̃i ab igne carnalis copule. ꝫ etiã omẽz
ignẽ in nobis extinguit p̃ue cupiditatis ⁊ ꝯcupie. ⁊ tũc vt sup̃.

¶ Septima rõ est: q̇a sicut celũ iugiter mouet̃ circa terram
ymo nisi moueret̃ ⁊ volueret̃ circa t̃ram totus mundus insimul
cõcideret̃ ⁊ coartaret̃. Et ideo ait Calcidi⁹ in thymeo. Surrex
erunt q̇dam dicẽtes nõ esse celũ id qd̃ moueri cernit̃ asserentes
rem incorruptibilẽ nulli motui nec trãsmutatõni fore subiectam.
Dicebãt aũt terram in cõtinuo esse motu. Qua ꝓpter estimabãt
celũ esse immobilẽ ꝫ moueri solã t̃ram / ⁊ q̃ ex motu terre celum
videret̃ moueri: sicut dũ q̇s currens circulariter estimat circulariter
moueri celũ ⁊ t̃ram. Hoc aũt falsum ẽ: ꝫ celũ indefessum iugiter
voluit̃ circa t̃ram. ⁊ nisi celũ iugiter moueret̃. totus mund⁹ cor
ruens rumpet̃. Sic reuera ꝑ oẽm modũ Maria omĩ hora tpe et
momẽto mouet̃ circa t̃ram. i. nos incessant̃ custodiens ꝓtegens
⁊ cõseruãs / ⁊ nisi ipsa motu sue pietatis succurreret totus mun-
dus dudũ in nihilum vergeret ⁊ rediret. Et ideo ait fulgentius
eps in sermone. Nisi maria immensitate sue grẽ succurrisset. to-
ta insimul mũdi fabrica corruissz. Octaua rõ est. Nam sicut ce-
lum ẽ cõseruatiuũ aĩaꝝ iustaꝝ. testante macrobio de somno: sci
pionis li. p̃mo qui dicit Celũ est receptaculum aĩaꝝ iustaꝝ in
q̃ cõseruant̃ a suis corpib⁹ exalantes. Sic ꝑ locuz a simili. Ma
ria ẽ in se sinuq̃ sue matne pietatis receptaculum oĩm animaruz
iustaꝝ a suis corpibus erutaꝝ. ⁊ ideo ait ansh̃. in sermone. Ipsa
inquid est conseruatrix animaꝝ nostraꝝ. ipsa spes salus ⁊ vita
oĩm hoĩm sibi seruientiũ in hac vita Na ¶ Notandũ aũt q̃ btã
vgo maria cõparat̃ rori ob sex cõditões ⁊ nat̃as q̃ cõueniunt ip
si rori. Quaꝝ p̃ma talis ẽ. sicut enĩ ros cadens in regione calida
vertitur in aquam. in regione autem frigida vertitur in pruinaz
testante philosopho in. 3. methe. qui ait Ros ⁊ pruina vnũ sunt
insubstancia et diuersificantur secundum frigidam et calidam
regionem. In frigore nanq̃ est pruina. in calore vero ros es-
se dicitur. Sic nimirum per omnem modum. Maria quidem

feruentibus ín amore uertit ín aquã celestis suauitatis et gra-
cie ín fugitiuitatis autẽ coꝛdibus ab estu carnalis concupie uer
titur in pruinam refugerij et consolationis eterne Et ideo ait
beatus ber• Maria inquit est dulcoꝛ diligẽtib9 refugeriũqꝫ ip
sis mũdis mentib9 inꝛeternũ• ℓ Secũda est• sic ãt sicut ros cadens
fumigare facit montes et nebulam dãtat circa aquas euolare
qꝫ facit nubes uarias ⁊ diuersas• testante pho in tractatu de in
pssionibus aeus qui dicit• Ros cadens ín terram euaporat p
fumigationem mundum p nebulã aquaꝝ et p eleuatõeꝫ diuer
saꝝ nubium• hec etenim tria ut ait cõmentatoꝛ sup eundem lo-
cum roꝛem arguunt descendere ad terraꝫ• Sic mirũ beata vir
go Maria menti aduenies montane cõtemplatõis fumigatõꝫ
ín de elicit deuotissime oratõis • sed aque aduenies tribulatõ
ís nebulam euaporare facit ppetue cõsolationis• tandeꝫ nubes
transuolare facit ficelissime ptectionis ac obumbratõis• Et
ideo ait Cuso9• de ppositiuis• s• Maue p ipam inquit nostra
oratõ exaudit cõsolatõ celestis tribuitur et hõ sub alis dei per
petuo obumbrat• Ba ℓ• Tercia est quia sicut ros descen-
dens ín terraꝫ seremitatẽ facit recedens uero et elongans a tra
hsus nubes ín undatõeꝫ ymbriũ generat atqꝫ cãt• testãte pho
in• i• methe• qui ait• Cunqꝫ ros cadit ad terram aer mundat
mũdato aũt aere seremitas fit ros aũt manens ín aere iam aer
humectat9 est• hmectato aũt aere pluuia cõmitat• Sic reuera
per omnia Maria mater xpi sua descendens ín coꝛ hominis pie
tate et gracia• seremitatem in pñti et ín futuro effidit tranquilli
tatis eterne• ꝫ elongata ab homie ín suo laude tepido et ingra
to per subtractionem uoꝫ sue gracie inundacio cõsequetur p na
litatis eterne• Et ideo ait• Sedulius in carmine paschali• Ma
ria namqꝫ suo nobis aduenies lumine ⁊ splendoꝛe pacem red
dit• et quietẽ ab omni inquietudine et timoꝛe• Ipsa absens ti
moꝛẽ incutit ⁊ hoꝛroꝛẽ • ℓ Quarta est nam sicut ín roꝛe ignis
descendit celestis testante ptolo• almaiesti tercio• qui ait ignis
quidem celestis dupliciter defluit in hunc mundum . videlicet
in lumine et ĩ roꝛe• Sic mirum maria ín nos descendit ignis
diuine caritatis et splendoꝛis etne felicitatis• Et iõ ait Jheroꝝ•
in epla• ad paulã et custochiũ• Mariã adeamus que est origo
et fons totius celestis dulcoꝛis et amoꝛis• C a ℓ• Quinta
cõditio roꝛis est q si inclusus fuerit ín testa oui uacua existen-
te mox solis aduemente lũie ipsam testam eleuat aliqntuluꝫ ín
aeus regionem testante cõmentatoꝛe in tercia• methe• qui dicit

¶ Titulus.

q̄ de rarefactione fit ipsius roris) corpa mediocriter grauia cū inclusus fuerit in aeris eleuare regionē Sic reuera maria in testa humani cordis per sedulam atq; deuotam inclusa memoriā ipsū hominem ad celestia eleuat suoq; filio repsentat. Et iō ait Amb. in p̄facione. Maria ergo nostra suo filio vota repsentat. Maria inq̄m nos subportat et aīat. ipsa in celestia eleuat ⁊ in celesti sblimitate celsitudineq; exaltat. ¶ Sexta roris condicio est. q̄ ros sua virtute visum clarificat illinitus tumorem ac inflaturā sedat. vulnera quoq; sanat. Clarificat quidē visū ꝓpter ꝯnatū sibi frigus ⁊ algorem. vt ait ph̄us in ꝓbleu. li. sedat tumorem q̄ ipse est mollificatiuꝰ vt dicit Galienꝰ secretoꝝ li. tercio sanat vulnera recencia non inueterata vt testat̄ Jo. mesue in prima practica. Sic nimiꝝ per omnē modū beata virgo maria visum mētis nostre clarificat tumorez ⁊ elatōem nostrā. ꝫ et vulnera peccatoꝝ nostroꝝ quibus sauciat̄ aīa sanat et reparat. Et ideo ait Ignacꝰ in ep̄. ad beatā virginem. O beatissima nostri interioris hominis medicina nos cecos illuminas tua claritate. tumidos deprimis. et elatos tua saluificas huilitate. vulneratos sanas tua inuiolabili pietate.

Da ¶. Conpat̄ insuper nubi ob q̄tuor racōes. Prima rō nubis est. quia sicut nubes t̄ram infrigidat. testāte ph̄o in li. ꝓbleu. qui dicit q̄ nubes aerē infrigidat aer vero terrā. Sic per omīa beata virgo hominez estuantē in hac vita infrigidat refrigerio ꝯsolatōnis et obumbratōis et̄ne. Et ideo ait Ansh. Si estuas refrigeriū ipsa est. si egrotas ipsa medicīa est. si succumbas fortitudo est. Ipsa in omibꝰ omīa est. cūctis nostris lāguoribus salutē tribuēsq; valorem. ¶ Scda rō est. q̄ sicut nubes tonitruū generat et euerberat ipsum fulmē. testāte ph̄o in tercio methe. q̄ dicit q̄ q̄muis ab eradio et leucippo tonitruuz fieri extra nubes estimet̄. puto ex collisiōe ventoꝝ nichilominꝰ tñ id qd̄ tonitruū d̄r enubibz v̄berat̄. Sic beata v̄go tonitruū euerberat et effuliat ip̄m fulimē quibus t̄ret p̄ncipem infernalem. Et ideo ait seduliꝰ in carmīe pascali. Maria adiuuāte nullus timor nullus horror hostilis eueniet in morte. q̄ totā insultacionem infernalis p̄ncipis iam sua virtute maria iam eiciet et euellet. Ea ¶. Tercia racio est. quia sicut nubes estu magno a terra elongat̄ cōsumit̄ et denigrat̄ atq; in yridē ꝑmutat̄ iuxta illud q̄ ait ꝯmentator in tercio methe. Estꝰ q̄dem magnꝰ nubes euolat ⁊ ꝯsuit denigrat in yridē ꝑmutat ex vehemēti nāq; estu leuis efficit̄ ⁊ ꝑ ꝯñs eleuat̄ calida fit ⁊ iō exsicat̄

quia ſm phylaretũ· Omne calidũ ſiccum vehement exuritur ⁊
ꝑ cõſequẽs denigrat quia ſm Simplicũ in cõmento qui dicit
omẽ humidũ vehement aduſtũ nigreſcit Nimirꝝ etiã nubes tũc
inflammat et ob hoc colore yoriato depingit· quia ſm qđ ait
cõmentator ſup tercio metha·ca· de yride· Ignis in humido ui-
ridis eſt in ſicco rubeus in aere luminoſo alb⁹· Et iſti ſunt ꝑn
cipales colores yridis · Patz ergo ꝙ in eſtu magno nubes a t̃
ra elongat obumbrat et in yridem ꝑmutat Sic reuera ꝑ om-
nem modum beata maria in cupido ꝑuoq ⁊ eſtuãte animo ſua
gracia elongat· ſuo lumine obumbrat·et yoriato·i· vindica-
tio colore colorat Et ideo ait beat⁹ augu⁹. Hoc deus ſeueri⁹
omnibus vindicabit dum quis matri ſue indeuotus ingratuſq
fuerit mediãte q̃ tãta bñficia tãta bona dona muneraq accepit
Quarta racio eſt quia ſicut nubes in ſuo trãſitu ⁊ volatu ſem-
per declinat verſus ſolitudines atq ualles ſicut dicit auicenna
đ diluuijs libro q̃rto· Nubes ut frequent cadũt diluuiaq mlt
ta accidũt in uallib⁹ ⁊ in ſolitudinib⁹ nemoroſis· Cui⁹ cauſã
aſſignans dicit ꝙ in vallibus aer quietus eſt nimiũ et trãſquil-
lus tranquillo aũt exiſtente aere nubes pluit ⁊ diluuiũ accidit
In ſolitudinib⁹ aũt terra poroſa eſt·et ꝑ oſequens magis nu
bium adtractiua· Aliam aũt cauſam videtur aſſignare velle.
Tharentin⁹ libro q̃rto de effectib⁹ in natura qui dicit ꝙ aqua
naturaliter appetit dilabi·ad locũ ſimile cõcauũ ꝓfundũ Nu-
bes aũt aqua eſt uallis vero vaſi ſimilis cõcaua et ꝓfunda: er
go nubes in ſuo trãſitu et volatu ſemꝑ vergit ⁊ declinat verſ⁹
ſolitudines atq ualles· Sic nimirꝝ beata uirgo maria mater dei
in ſuo felici trãſitu ⁊ volatu ſemꝑ declinat ac ſe applicat ad ſo-
litudinem caſtitatis et ad vallem humilitatis· Et ideo ait bea
atus Bern·in ſermone đ ꝯceptõne beate virginis: Caſtitas ⁊
humilitas ſibi placent qꝛ ex caſtitate deo placuit ex humilitate
vero concepit · Et ideo in caſtis et humilibus mentibus ob-
lectatur· Ca ¶· Conꝑatur inſuper beata virgo Maria
ipſi vmbre: Naꝫ ſicut vmbra infrigidat in ſe reſidentes et hoc
intelligendũ eſt de infrigidatõne interiori·licet enim vmbra ip
ſum corpus exterius infrigidat. tñ ad interiora repcuciẽdo ca
lorem corpus interius magis inflãmat· Sic nimirꝝ beata virgo
Maria refrigerio cõſolatõnis eterne refrigerat eſtuantẽ· Et
ſicut vmbra humectat teſtante pho in li· ꝓbleu·q dicit ꝙ cor-
pera obumbrata hũidiora ſũt· Quod quid nõ contingeret niſi
vmbra huida quidẽ eſſet. vmbra ergo huida eſt ideo humectat
Sic reuera ꝑ oẽm modũ mater xp̃i humectat hominem ſedulũ

¶ Titulus.

im ſua laude rore atq; humore celeſtis gracie Et ſicut vmbra recre at ⁊ ꝯfortat iuxta illud qđ ait ꝓphus vbi ſupꝝ. vmbra inquit reparatã eſt virtutis perdite et valoris vmbra ergo roborat et ꝯfortat Sic et ipſa beata virgo homines in virtute ⁊ valore mentis ſpualiter re creat et cõfortat. Et ſicut vmbra illumiat lumẽ q̃s cauſat eo mo do quo ſupꝝ tactũ eſt vs inq̃ntum vmbra tenebroſa eſt ⁊ opaca. et ideo ſplendorem ſibi obuiãtẽ magis augmẽtat per reuerberatiõem ita q; et refractionẽ radioꝝ. Sic per locũ a ſimli beata virgo mentem noſtram celitus illumnat. lumenq; celeſtis cognitõis et gracie in nobis generat atq; cauſat. Et ſicut vmbra ꝓpe ſe exiſtentẽ aerẽ ve hemẽt valideq; inflãmat ſicut ait ꝓphus in li. ꝓpleu. Aer inquit q̃ ꝓximus vmbre fuit magis eſtuat. Sic mater xpi aerem. i. homiem ſibi aſſiſtentẽ in dei caritate inflãmat ignem q̃q; diuini amoris in no bis generat atq; cãt. Ga ¶ Conpatur ecclia beata virgo maria nebule multiplici ratione. Primo q; incendiũ in nebula videt ac ſi ſol oriat vt refert Huice. li. ſõtis vite. Cuius cauſa dicet ca. de ca te. Sic per oẽm modũ omne incendiũ noſtre afflictõis ⁊ infeue pia mentis fiducia ꝓpiatũ in mariã apparebit. ac ſi xpo ſua immenſa gracia ſpiritualit oriat. ¶ Ideo ſicut nebula habet humectare cor porpa ſicut dicit auicen. libro fontis vite Omia inquit corpa ne bula humectari videntur Sic reuera mat xpi humectat humore ce leſtis roris ⁊ gracie ſpualit ⁊ impinguat. Et ſicut nebula habet ex purgare omia elemẽta. teſtante ꝓpho in tercio methe. qui dicit q; ignis expurgat inq̃ntũ cum quẽ in ſe cõtinet vaporem ꝑ effluxionẽ aeris eicit et effũdit. Aer quidem quia nebula fit ꝺ fluxus ⁊ reſolutio vaporum et humoꝝ ipſius aeris et ex cõſequẽti expurgat ipſe aer. Ideo et hoc de tra ⁊ de aqua intelligendũ eſt Nebula habet ergo ex purgare oia elemẽta ſic beata virgo maria habet expurgare omes homines elementatos. Ꝺa ¶ Notandũ aũt q; beata virgo ma ria ꝺr eſſe lumẽ ob. xvi. effectus quos in corporibus ipſum lumen efficit et relinquit. Quorum primus eſt. quia ſicut lumẽ in alta aeris regione non lucet vt ſupꝝ patuit. Dicebat enim Ptolo. alma. i. at q; Nulceb. libro fontis vite. q; in ſupremo interſticio aeris eſt sem piternũ fugus et ſempiterna nebula. Cuius etiam racõ eſt. q; ꝑm omentatorem ſup ix. metha. Lumen ⁊ calor nõ ſũt niſi in corpore dyaphano diſpoſito ⁊ receptio. Hũc aũt ſic eſt q; aer nimis alicui ñ eſt lumis ſuſceptiui eadem cã que ſupꝝ tacta eſt. Neq; caloris reten tiui vt ſupra patuit. q̃m obrem accidit in ſupremo interſticio aeris

tenebram semp esse et p ɔsequēs lumen in alta aeris regione n̄
lucet· Sed tūc per altam aeris regionē cor supbum intelligitur
⁊ elatū· Nam sicut alta aeris regio mortua dr testāte plinio in
speculo naturali qui dicit Supme regiones mortue sunt ⁊ vi=
ta carz quia nulla animalia nullūq; animatū ibi est Et ideo ait
phs in vi· alium li· Mēciunt dicentes aīalia fore aerea ⁊ corpo
rea sup quib9 platonem arguim9· Nulla enim vita in altissi=
mis aeris regionib9 inuenit Sic nimirz p omēz modū cor hūa
nū eleuatū superbūq; parit ⁊ elatū q̄ntū ad ea q̄ ipsius anime
sunt penit9 est mortuū et nō viuū ymo nullū in elato corde vi=
te est vestigiū Et tūc applicet sic Maria itaq; nō lucet luīe sui
celestis dom et gracie in corde homīs elati pariter ⁊ superbi ¶
Secundus effct9 luminis est quia nil veloci9 est quā sit lumen
testante phō in p̄mo de anīa qui dicit Apparet aūt lux ab oriē
te in occidente in instanti In eodem namq; pūcto cū corpus fu
erit luminosū est et ip̄m lumen et nichil veloci9 est quā lumen
Sicut reuera nullus sanctorz velocior ad adiuuandū atq; suc=
currendū quam beata virgo maria estimat· Ja ¶· Terci9
luminis effectus est quia sicut lumen nō lucet in aquilone vt di
cit cōmentator sup tercio metha· Cui9 causa est quia in aqui=
lone est ppetua nebula ppt stagna innumera ⁊ paludes et ppt
frigus densissimū qd occupat et obtegit altam regionem Sed
tūc per aquilonē homo immūdus intelligit seu peccator· Nam
sicut ad aquilonē naturalit tendunt omēs aque vt refert auicē
na li·v· de diluuijs Cui9 eciā causa est qr sm astrologos aqlo
est inferior pars tocius terre Sic nimirz per oēm modū ɔtra
hominē peccatorē et immūdum cōfluūt aque oīs miserie oīmq;
malorz· Et tūc applicet sic Maria itaq; neq̄quā lucere poterit
homī peccatori ⁊ immūdo nisi ab immūdicia sua cessauerit et pec
cato· ¶ Quart9 luīs effect9 est quia sicut lumē nūquā aduenit
absq; corpe lumīs cātō vt dicit ɔmētator super tercio metha·
reprobādo errorē illorz qui dicebāt coruscatōez nil aliud fore
quam radios solares relictos ⁊ detentos intra nubem· Nulla
inquit lux absq; lucente sibi appriato corpe esse pōt Sed cum
cnit lux necesse ē eē ⁊ corpe exñte luīoso lux etenī cū sit ppria
passio corpis luīosi a luminoso corpe separi nō pōt ꝫ exñte lu
ce est ⁊ ip̄m corpus lucēs et exñte lucēte corpore coexistit ip̄a
lux· Sed tūc p corp9 lucēs seu luīs cātiuū intelr ipse xp̄s· Nā
sicut corpus lucēs seu luīs cātiuū nūq̄z sine luīe est eciā si a nob
mīme videat defect9 tñ luīs nō est ex parte lumīs ꝫ ex parte

nostri. quia fortassis aduidendum difficiles inabiles q̄z sum⁹ aut fortassis aliquod aliud corp⁹ ad opacū interpositū cernimus. Sic nimirum per oēm modum xp̄us menti humane per graciā suam semper lucet eciā si a nobis minime corpalit̄ senciatur. Sed hoc quidem cōtigit nō ratōne diuini luminis q̄ semp̄ p̄sto est. ꝑ racione peccatricis aīe. q̄ inepta indispositaq̄ et inabilis est. aut ratōne peccati q̄ velud nubes int̄ xp̄m ⁊ cor nostrū in medio vt impediat positū est Sic ergo patet q̄ per corpus luminosū seu lumīs cātiuū intellgit̄ ipse xp̄us. Et tunc applicet̄ sic. Maria itaq̄ nunq̄z est absq̄ xp̄o. sed dum ipsa menti aduenerit aduenit et ipse xp̄us ꝑpetuā ad salutem. Ra ¶. Quint⁹ effectus lumīs est. q̄ ip̄m lucet in luna ꝫ sine calore vt euidenci⁹ sup̄ patuit. Cuius eciam signū est q̄ lucente luna nix nec soluit̄ nec liquat̄. quēadmodū accidit lucēte ipso sole cuius ratō habita est sup̄. Sed tūc per lunā cor mūdanū describitur nam sicut luna q̄nto magis elongat̄ a sole tanto magis lucet versus mundū min⁹ aūt versus celum. ⁊ q̄nto magis appropinq̄t ad solem tanto magis lucet versus celum minus aūt versus terraz cuius demōstratō patebit infra. Sic nimirum cor humanū q̄nto magis elongatur a deo. tanto magis lumine sue mentis lucet versus t̄ram. terrena magis cupiendo. minus aūt versus celum celestia penitus cōtempnēdo. ꝫ q̄nto magis appropinquat ad deum cognitōne et amore. tantomagis lucet ipsi deo min⁹ aūt ipsi mūdo Et tūc applicetur sic. Maria ergo lucet mūdano cordi lumīe fame excellētissime laudis p̄conij et honoris ꝫ sine calore pietatis seu clemēcieq̄ immense. La ¶. Sextus effectus lumīs est. quia limpidi⁹ lucet in tenebra et in vmbra q̄m in alio lumīe. Et ideo ait pl̄o de immortalitate aīe. Actus inquit lumīs actus tenebre est. i. actio lumīs debetur ip̄i tenebre ⁊ nō luci. Lux manq̄ lucis susceptā nō est ꝫ tenebra receptacl̄m d̄r ipsius lucis. Cui⁹ causa euidentissime sup̄ patuit vbi dictū est q̄ ꝑm platonem lumē lūie oblectat̄. Sed ꝑ tenebrā ipsa humilitas figurat̄. Nam sicut tenebra summe valet cecis atq̄ infirmis dormientib⁹ et minutis. De isto sic ait philaret⁹ tractatu de dietis. In becillibus oculis et infirmis tenebras ꝑsuadere eo q̄ lumē cecuciētib⁹ oculis noceat. sanis v̄o ꝓsit. De scd̄o sic ait galien⁹ li. secretoꝝ. viij. Claudētes inq̄t fenestras sup̄ lāguidū ⁊ infirmū ne lumē videat q̄lecūq̄. De t̄cio sic ait ph̄s in ꝓbleu. valde

aũt periculosum est in calore et in luĩe obdormisse· In tenebra autẽ ipsa dormicio conueniẽs ⁊ naturalis est. De q̃rto sic ait phylaretus in tractatu de dietis Multa corpori hũano accidũt incõmoda dũ minuti ad splendorez luĩs contemplamur tenebra autem minutis valde cõfert· Tenebra igit̃ sũme valet cecucientibus et infirmis atq; dormientib9 ⁊ minutis· Sic reuera ipsa sãcta humilitas maxĩe expedit excecatis nisi celere infirmis in omni virtuoso atq; bono ope· dormientibus ⁊ quiescẽtib9 in peccato· minutisq; et absolutis p̃ confessionẽ ⁊ satisfactionẽ ab omĩ inq̃namẽto· Sed tũc conseqñt̃ p̃ vmbrã castitas figurat̃: Nam sicut vmbraz fugiũt serpentes ⁊ trãsferunt se ad solem· testãte pho in vi· aĩalium qui dicit· Serpentes inquit nisi sunt grandes trãsisse aquas de vmbrosis s· mõtib9 versus valles· Cui9 cãm reddim9 qr fortassis vt sup̃ euident̃ patuit in mõtib9 frigus intensum est valde serpens aũt naturalit̃ fugit frigus vt recitat solin9 li· rer̃· Sed tũc dubitat̃ cur serpens qui fugit frigus serpendo de mõte ad vallẽ cũ intensius frigus maiorq; algor sit in vallib9 ꝓpt̃ rorem q̃m in mõtibus in q̃bus non cadit ros Ad qd̃ dicendũ ꝙ fortassis in mõte illo vmbra valida est et sol accedere nõ potest in valle aũt calor eo ꝙ ad vallem sol additũ hẽat ⁊ accessum Et ideo nil ꝓhibet nec repugnat si serpens ⁊ cetera· Sic itaq; pz et ꝙ serpentes naturalit̃ fugiũt ipsam vmbrã· Sic reuera p̃ oẽm modũ serpentes infernales maxime ⁊ p̃ncipalit̃ fugiũt castitatẽ· Sic ergo patz ꝙ p̃ tenebraz hũilitas describit̃· ⁊ ꝙ p̃ vmbrã castitas figurat̃· Et tũc applicetur sic· Maria itaq; sincerius lympidiusq; lucz in tenebra humilitatis et in vmbra castitatis q̃m in quocũq; luĩe mũdane et illicite vanitatis· M a ⁊· Septi9 effectus est lumĩs qr ip̃m lumẽ elicit flores herbasq; et gramĩa insentes ⁊ virgulta viridaq; de terra· vt ꝓbat· Auiceb̃· li· fontis vite in hunc modũ· Videm9 inquit auiceb̃· in calida nocte flores ñ elici de radice ꝫ in frigido die conseqñte flores apparuere multi· Ecce habes q̃a nõ calor vt quidã estimãt ꝫ lumen causat hoc· Necesse est· n· vt aut in calorẽ solis aut in radiũ reducat̃ hoc· Non enĩ in calorem· quia vt p̃ suppositũ est calor noctis flores nõ ꝓducit ergo in luĩe quia vt dictũ ẽ· in frigido die splẽdente luĩe flores apparebant huc usq;· auicebron li· fontis vite Et tũc applicetur sic· Maria itaq; elicit de terra cordis nostri flores celestis amenitatis· herbas mystice voluptatis gramĩa interne suauitatis et sentes boni opis virgulta v̄tutis viridaq; ꝑpetue consolatõis

et salutis. Octauus lumīs effectus est. quia nō lucet intuentē te
alio lumine qualicūq; vt refert Thes. super. 2. de aīa. Sed tunc
per lumē impediens seu interuenīs mundana felicitas seu volup-
tas dāpnabil' ipius homīs figurat. Nam sicut lumen qd impedit
aliud lumen omīo in parte opponit illi lumī. Sicq; pz dum ignis
ardet in die vel in sole lumē. n. ignis tunc et lumen solis aliq̄liter
opponunt. alterius nāq; et alterius nature sunt. Sic nimirū per om
nem modum lumen felicitatis mundane per oīa ɔtrariat atq; oppo
nitur lumī celestis gracie muneris q; diuini. Et tunc applicet sic.
maria itaq; tunc non lucet alio luīe puto voluptatis carnalis et
mundane affluencie ꝓhibente. Na Nonus effectus lumīs
est. qr ipm lumen nō penetrat nec lucet per solida corpora et con-
pacta. testāte pho li. ꝓbleu. qui ait. Audimus quidez per firma
et solida corpora. videmus autē mīme eo q; sonus trāseat. minime
autem ipm. Cuius rō tacta est sup. Nunc autem per solida ⁊ cō
pacta corpora corda intelligimus obstinata. Nam sicut firma soli-
daq; corpora aut cōpacta valde sunt grauia. testāte cōmentatore
super. 2. de ce. et mundo qui ait. Grauiora inqd sunt dura et cō-
pacta atq; coartata corpa q̄z corpora mollia ⁊ porosa. Qd. n. sūt
parua ⁊ exigua dimensione seu q̄ntitate in ɔpactis stat corpibus
Hoc sub multa dimensiōe parat occupatō corporis. Et ideo ait
Egesippus Jeronimi. Omne corpus vnituz ⁊ ɔpactuz grauius
atq; firmius est. q̄madmodū et oīs virtus vnita. Aliam tñ cau
sam p̄dicti effectus videt tāgere phs in ꝓbleu. s; obmittit cā bre-
uitatis. Patz ergo q; corpora firma solida ⁊ ɔpacta grauia val-
de sunt. sic nimirū per oēm modu. corda humana in malicia obstīa
ta ad omina ꝓ gloria dei sustinenda ⁊ augenda reddunt grauia
segimaq; et accidiosa tepidaq; ⁊ torporosa. Et tunc applicetur sic
Maria itaq; suo celesti luīe ⁊ cādore nequaq̄m penetrat corda ob
durata et in malicia obstinata. Decimus effectus lumīs est. qr
lumē oēm ignez cāt et generat corruptibilē. testāte ptolomeo al
maiesti. 9. q̄ dicit q; omīs spēs ignis corpalis ex lumīe gingnit et
cātur. Sed tūc p ignē intelligit amor dei. Naz sicut ignis maio
rē flāmaz videtur repñtare in aq̄ quā in speculo. sicut dicit algasel
in tractatu de forma specli. q̄ dicit q; flāma ignis larga est in aq̄
modica aūt et exigua representata in speculo. vt ad oculū appa-
ret aspicientib9 in speclm et in aq̄m circūardente ipso igne Sic re
uera per oēm modū amor celestis maiorem sue virtutis flāmam

facit in aqua cõtutõis et pñie q̃m in ſpeculo felicitatis affluẽcie q3 mũdane· Et tũ applicet̃ ſic· Beata itaq3 virgo omnẽ in nobis generat ignem ỏme cõſolatõis ꝓpetuiq3 amoris· O a. Dnoꝛdim9 effectus lumis eſt· q2 hab3 repñtare ipis oculis omnes ſiḷituoꝛmes ſpẽs ⁊ coloꝛes· Lux. n· ſm pḷm eſt ypoſtaſis coloꝝ. i· ſbiectum et fundamentũ coloꝝ. In ipo lũie eteni tã q3 in ſuo ſbo ipſi coloꝛes ſubſiſtunt ſpecieſq3 coloꝝ· Deo tũc ꝑ coloꝛes noſtre orões ſeu opa figurãt· Nã ſicut coloꝛ vn9 ſol9 pmanet in ſua ꝑſpicacitate ⁊ vtute coloꝛes vero multi inſi mḷ mixtu pmit9 dẽmgrant̃· Juxta illud qđ ait cõmentatoꝛ ſup de ſenſu et ſenſato· Coloꝛes mquid inſimul mixti mgredinẽ efficiũt et palloꝛem· Sic mmq3 per omnez modũ vna oratio ſeu actio cui pſeuant̃ ⁊ inceſſant̃ inſiſtim9 obtinet qđ appetit ⁊ expoſcit· multe vero inſimul permixte bone· ſ· et male actiones in mgredinez errozis ⁊ tenebras ignoꝛantie pmit9 permutãt̃· et tũc applicet̃ ſic· Maua itaq3 hab3 repñtare oculis diuinis cũcta noſtra vota orõneſq3 et opera deo ꝓgrata· f Duodecimus luminis effectus eſt quia lumen eſt cauſa ⁊ principium omnis viſionis ſeu actus videndi· vt ait cmentatoꝛ in ꝓo de aĩa: Nihil· n· videt̃ niſi in luie· Illis autem qui miſtãdaz ferunt ad ꝓpoſita dicentes· q quedam ſint alia q̃ vident nõ in lumie ſ in tenebra Dicẽdũ q lumẽ põt eſſe duplex v3 ſepatũ ⁊ conatũ ſcꝓtum quidã ſicut eſt lumẽ id mediãte quo videm9 diuinũ vero et innatuz ſicut ſunt illa corpoꝛa q̃ nocturno lucẽt tempoꝛe Et illa coꝛpoꝛa ſeu aĩalia q̃ in nocte in tenebra q3 videnṫ· hñt· n· talia aĩalia lumẽ ſibi innatũ et inbibitũ nat̃alit̃ mediante q̃ intemplant̃· Patz· n· q omẽ qđ videt̃ mediãte luie videt̃· Ex q̃ qui dẽ hĩtur ꝓbatũ· q aĩ ꝑſuppoſitũ eſt v3 q lumẽ ſit cã principium q3 videndi· Deo tũc ꝑ viſionẽ coꝛꝓalem beata atq3 ꝑpetua viſio figurat̃· Nam ſicut viſio coꝛꝓalis maxie coopat̃ ad iꝑaz vitam coꝛꝓalez ymo ꝓſecunt̃ ſe· q2 omẽ videns viuit et omne viuens videt vt aſtruit cmẽtatoꝛ ſup ꝓhe· metha· Sic mmq3 ꝑ oẽm motũ ipa viſio beata maxie coopat̃ ad vitã etnalem· ymo cõſecunt̃ ſe· q2 hec ẽ vita beata vt cognoſant et videãt eũ in quẽ deſiderãt angeli ꝓſpicere· Sic ergo patet q per viſionẽ coꝛꝓalem beata viſio ſeu cmẽma cgnitõ figurat̃· Et tũc applicet̃ ſic· Maua itaq3 eſt cã prĩcipiũ et oꝛigo totius feliciatis eterne viſionisq3 beate· P a. f· Decimus effectus luis eſt· q2 egros oculos magis leuit ſanos vero ſanoꝛes efficit teſtante pḷoe in thymeo qui ait· Eſt aũt egus ocul̃ odioſa lux que purus eſt

amabilis. Oculos nãq; insanos corrumpit sanos aũt delectat ⁊ al
licit ipsa lux. Sed tunc per oculos corpales corpis oculi menta-
les intelligũtur ipius mentis. Nam sicut oculi corporales nulla-
tenus sustinere valent cõtactum cuiuscũq; corporis etiam vsq; ad
minutum puluerem. testante ph̄o libro ꝓbleu. qui ait. Oculus
quidem interior ⁊ caro cute deposita ꝯtactum cuiuscũq; corpis q̃n
tumcũq; mollis sustinere nõ possunt. Sic reuera oculus ipi⁹ mẽ-
tis cõtactum corporalis ꝯtrectionis et amoris sustinnere absq; sui
totali corruptõne nũq̃ potest. Et tunc applicet̃ sic. Maria itaq;
suo immenso lumĩe et splendore egros valde ledit et corrũpit mẽ
tis oculos sanos aũt a peccatis eternalit̃ allicit et delectat. ¶ Quar
tusdecim⁹ lumĩs effectus est. quia aduenĩẽs aque aut speculo aut
cristallo seu cuicũq; corpi alteri lumioso magis lucet. Et hoc cõ
tigit ꝑ refractionẽ reiectionemq; et reuerberatõem lumĩs in dya-
phano cõcepti corpore. ſm ꝙ ait algasel in tractatu de forma spe
culi lux inquit magis lucet a corpore lucido dyaphanoq; reiecta.
Sz tũc ꝑ aq̃m ꝯtrita ꝑ speculũ pura. ꝑ cristallũ casta aia figurat̃
Nã sicut aq̃ ꝯuenĩẽci⁹ et natali⁹ nutrit q̃m vinũ vt ait ph̄s ĩ ꝓb.
vinũ inq̃t nimis dñatur nature; et sicut speculũ ex fumo ⁊ vene-
nosis aspectibus obtenebrat̃ et maculat̃. vt patet in aspectib⁹ mu
lieris mẽstruate: q̃madmodũ recitat cõmentator super de sensu et
sensato. Et sicut cristallus dũ cõburit̃ et cum tinctura debita per
miscet̃ colorem ꝓfert auri. vt dicit Theophyl⁹ in tractatu diuer
sarꝝ arciũ. Sic nimirꝝ ꝑ oẽm modũ mens penitẽs et ꝯtrita seu aq̃
ꝯtritõnis et pẽitencie ꝯuenĩẽcius aĩam nutrit q̃m vinũ alacritatis
⁊ vane leticie Sed ⁊ ipsa pura mens maxĩe obtenebrat̃ fumo mũ
dan[illegible] solicitudinibus et aspectib⁹ illicite cupiditatis; Castus autẽ
homo in colorẽ auri et omniũ virtutũ generis ꝑmutat̃. Et tunc
applicet̃ sic. Maria itaq; magis lucet suo dono ⁊ gracia in homine
penitente et cõtrito in corde puro in animo q̃z casto et hoc per re
fractionẽ spiritualis lumĩs. lumẽ, s, in mẽte nostra generans atq;
celestibus repñtans. Q a ¶. Quintusdeci⁹ lumĩs effectus est.
quia ip̄m lumẽ excellens in aspiciẽte. quidem sternutatõem et la-
crimatõem efficit. vt patet in aspicientib; solem ⁊ niuẽ sicut dicit
ph̄s in li. ꝓbleu. Sic beata virgo maria mẽti hũane aduenĩẽs la-
crimam elicit felicis ꝯtricionis ⁊ sternutationẽ efficit salutifere cõ
fessionis. ¶ Sedecimus luminis effectus est. quia ipsum lumen
clausis et cooptis oculis adhuc lucz; testãte ꝑl̄oe de immortalitate

anime·qui ait·Quantūcūq; oculos claudimꝰ ⁊ cooperimꝰ·adhuc tamen apparencia lumīs nobis inest lumē etenim copiosū sua limpiditate penetrat aliqualit̄ exteriores cutes ipsius oculi·Et ideo recitat phs in vi·li·rethorice·q̄ quibusdam cecis apparet in meridie ipsa lux·Sed tunc per oculos corpales intelligimꝰ mentales Nam sicut oculi corpales ꝓfundi non tumentes nec ad exteriora ꝓrumpentes acucius vident q̄m oculi magni et ad exteriora ꝓminentes·vt recitat Loxus in physonomia· Cuius eciā causa est quia q̄nto aliquid organū ad interiora declinauerit tanto vigorosius et virtuosius ipsuꝫ est. oculi aūt ꝓfundi magis declināt et appropinq̄nt ad cōcauū et ad fontē visionis·ergo oculi ꝓfundi melius aspiciūt q̄m oculi ꝓminentes·Oculi eciā ꝑui lympidiꝰ vidēt q̄m oculi tumidi atq; magni· qꝛ in oculo ꝑuo magis cōtrahitur et unitur ipsa virtus visiua q̄m in oculo tumente ꝓminenteq; et magno·in quo vtiq; ipsa virtus visiua dispergit̄ et in suo actu penitus dissipat̄. Patet ergo q̄ oculi ꝓfundi et ꝑui lympidius cōtemplant̄ quam oculi magni seu tumentes et extriora ꝓminētes Sic nimirꝝ ꝑ omnē modum oculi in sanctis meditatōnibus ꝓfundati hūilesq; et ꝑui lympidius celestia cōtemplantur q̄m oculi declinantes ad exteriora et ad mūdana tumidi et elati·Et tunc applicetur sic·Maria lumīe sue celestis gracie lucet nobis inuitis q̄ntūcūq; oculos obclaudimꝰ mentis nostre ipsa tñ nobis semper lucet collatōne celestis gracie· Ra ¶·Auicenna li·suorum mineraliū·Metaliū q̄libet generatū in terra nō splendet nisi aut igni cōburatur·seu q̄licūq; re alia poliatur· Cuiꝰ causam subiungit dicens·Metalla inquit repta sub specie stante ipsoꝝ lapidum dispositōnesq; et forme metalloꝝ latitant·Quēadmodū exemplificatus est Auiceb̄·li·fontis vite·cū de latitatōne formaꝝ tractatū faceret·Sꝫ tūc ꝑ metallū intelligit̄ mat̄ xp̄i·Nā sicut metallū igne vehement̄ euaporat̄ resoluit̄q; in fumū·iuxta illud q̄ ait ꝯmētator sup t̄cio methe·q̄ omē metallū vehement̄ igni ustū fumꝰ fit eo q̄ ex duplici fumo ꝫ ex sulphure ⁊ mercurio omne metallum ꝯstitutū fit·vt ī·ꝯ·methe·ad literā dicit̄·Sic nimirꝝ ꝑ oēꝫ modū maria igne nostre deuotōis excocta ac adusta·resoluit̄ in fumū orōis ac int̄cessiōis ꝓ nobis ad suū filiū p̄dilectū Sic ergo pꝫ q̄ ꝑ metallū beata v̄go designat̄·⁊ tūc applicet̄ sic·Maria itaq; in mēte hoīs ꝑ piam meditatōꝫ repta ꝯcepta ⁊ generata ñ splendet splēdore sui auxilij et gracie nisi igne deuotōis et amoris igniatur

et ductissimis atq; interstitiis medio poliatur. Ha.
Plato in phedone. Montes exaltati et eleuati magis sunt celestis lumis susceptiui. Cuius signū est q̄ refert Auicenna libro suo mineralium. In altis inquit montibus reperitur lapis magnes et lapides p̄ciosi q̄ celestis ostendatur magis agit in hos. Sed tunc per celeste lumē maria ouemit et signat. Nam sicut lumē celeste suū effectū efficaciam et virtutem cōtinet tam in tenebris q̄m in luce. sicut dicit cōmentator super libro de somno et vigilia. Tenebra inq̄t celestis lumis expers nō est. Diam⁹ inq̄t q̄ sub terra atq; sub traneis et profundissimis locis tres et pubus maior est celestis luis p̄paratio et influx⁹. Cuius rei argumentū est q̄ sm auicenna libro suo de mineralibus. et sm ph̄m in spe. naturali. Quintus terre p̄fundissim⁹ est. i. p̄fundissimis gēmis et metallis ditatus et refert Quod quidē nō contingeret nisi specialis influxio ibi esset. Item ait calcidius in thymō. q̄ maior semp̄ fit celestis influxio ipsis locis quā ipsis viventibus Item apulegius li. de morte ph̄c mis Eruerūt sibiipsis quidam oculos vt alta ad spiciendo lumia sensibiles penetrosq; facerēt atq; aptos. Patet ergo ex p̄dictis q̄ lumē celeste virtutē suam peregit et extēdit tā in tenebrā quaz ad lucē. Nihil est in rerū natura quod celestis lumis expers esse possit. Sic reuera per oēm modū beata virgo maria suam odorit potentiā et virtutē tam in tenebris infernalibus ipsos demones tenebrarū p̄ncipes terendo fugando et molestando q̄m in luce piaz mētiū ipsas cōseruando p̄tegendo iugit et tuendo. Adel sic pulchrius. Beata virgo maria suam odorit gratiā et virtutē tā in tenebrosis cordibz peccatorū ipsos cōuertendo et proteis intendendo q̄m in lucidis cordibus hoim deuotorū ipsa etiā cōsolando. Sed tūc sequēter per mōtes hoies figurat. Nam sicut int̄ ceteras tres p̄tes ipi mōtes solo maxie sūt int⁹ vacui et porosi. vt p̄bat cōmentator in terdo methe. Causa ea istius accipienda est penes cāz essentialē et accidentalē ipsorū mōtiū. Sic mirum ipsi homines soli inter creaturas corporales maxime intus sunt vacui et porosi celestis grace tractatur misq; p̄p tue susceptiui. Sic ergo p̄z q̄ per lumē celeste maria intelligit et q̄ per mōtes ipsi homies figurāt et tūc applicet sic. Homines ita q̄ elevati et marie per deuocionis ammiculū applicat. magis sunt marie grate ac influxionis susceptiui. ¶ Notandū q̄ exempla de xpo marie ducimūt. Ceteta exempla de maria. recire in ca. de martiub⁹ et maxime in registro. Ca ¶. Notandū aūt q̄ beata virgo maria comparat speculo. Nam sicut speculū

occidit basiliscum cetera q̃z animalia venenosa testãte Theophy
lo in breuiloq̃o diuersarũ arciũ q̃ dicit q̃ si ponat̃ speculũ otra basi
liscũ seu q̃mcũq̃ ꝓpentẽ et hoc in ortu solis mox splẽdor q̃ egredit̃
de speculo totã virtutem venem̃ extrahit et elicit de veneno so aia
li · Sic nimirũ beata virgo ip̃m basiliscũ ꝑimit infernalem et occi
dit illum tortuosum mortis dampnabilẽq̃ ꝓpentem · Et sicut spe
culũ visum corpalem illuĩat et cõfortat · testante cõmentatore su
per de sensu et sensato Sic nimirũ per oẽm modum mater xp̃i luĩe
sue gracie nostre mentis oculum mistice illuĩat et cõfortat · Et si
cut seculũ positum in aquã repñtat effigiem alicuius stelle: ꝓm q̃
dicit algazel in tractatu de forma speculi qui dicit q̃ si speculũ po
natur in aquam lympidã in luĩe et in feruore solis videtur ꝯtinuo
intuẽti q̃ stella aliqua pretereat ipsum solem · Sic reuera maria
mater xp̃i figuram repñtat ⁊ describit in mente fidelis homĩs effi
giemq̃ tocius felicitatis beatitudĩsq̃ celestis · Et sicut speculũ ex
positum ipsi soli accendit ignẽ ⁊ corpus inflãmat obiectum · Hoc
etenim ex refractione repercussioneq̃ lumĩs ⁊ splendoris ꝓueniẽ
tis especulo accidit corpeq̃ obiecto · Ut testatur auicebron libro
fontis vite; Sic nimirũ ꝑ oẽm modum beata virgo maria ignem
accendit diuim̃ amoris in corde sibi homĩs seruientis · Da ¶ ·
Plinius in speculo naturali: Terra quidez de foris diuersis ꝯsita
est herbis arboribus et virgultis · intrinsecus vero tota terra lapis
est · Et istius causam volẽs assignare auicenna · vij; li · suorũ mine
ralium qui dicit · Terra quidem forinsecus terra est intrinsecus
vero lapis: Quod quidem cõtigit ex hoc · quia terra de foris calo
re ac feruore sil̃ vehement̃ exsiccata cõterit̃: necnõ et aq̃s diuersis
preterfluentib9 humectata ⁊ liquata flectitur et in terre speciem
permutat̃ · Intus autem vehemẽtissimo frigore cõdensato in lapi
dem permutat̃ · Quam ob cãm plinius in tractatu de · vij · mirabi
libus mũdi agressus est affirmare vnum et cõtinuũ esse lapidem
subterraneum trãseuntem totũ mundũ · Cui etiam cõsentit Alb̃
tus ꝯmentator sup̃ mineralia Auicẽne dicens · Un9 q̃dem et cõti
nu9 est lapis q̃ occupat totã terrã · sed coloribus varijs sic depi
ctus · Prorumpit itaq̃ plini9 in hec verba Terra dicitur de foris
mollis et ꝯsita omni genere florũ ⁊ herbarũ · intus aũt lapis est.
Sed tũc ꝑ t̃ram Mariã dueĩt designari · nã sicut ꝑ t̃rã colãt̃ oẽs
fontes atq̃ oẽs aq̃ testãte pho in · 2 · methe · q̃ dicit · Colatur aũt

¶ Titulus.

per terram ipm mare. Quaz ob cam et ipsum mare salsum sal
sedinē extra ocipit. Colat q3 omis fons ois aqua p terrā. sic
mmrz p mariā trāseunt et colant omnes fontes eterne dulce-
dinis et omēs aq diuini amoris gracieq celestis. Et sicut tra
naturalit ē frigida et humida generatāq ois germis atq fru
ctus. frigida quidem est sm plom in thymeo. Terra atq aq
cūcta infrigidāt elemēta. Humida vero qr vt refert phs tra-
ctatu de mpssionib9 elemētorz. Ipsa est mat omis aque omis
eciā fruct9 trem q3 germis Ipsa est generatia testante ysido.
in hystorijs naturalib9 q dicit q sola terra fructificet plantarz
genera varia z diuersa. Cetera aūt nō fructificāt elementa. et
si alique herbe aut flores nati aparuerint sup aqs. hoc tn nō rō
ne aque s rōne est tre. Terra igit naturalit est frigida hūida
z oim fructuū collatiua. Sic mmrz p omnem modū beata vir
go maria semp de sua matnitatis ac pietatis natura frigida est
qr ipa celesti refrigerio refrigerat mentez hominis estuātem z
extinguit ignem atq suffocat infernalem. Est hūida. qr omis
roris celestis z gracie diffusiua est z fructificatia. qr fructū vi
te genuit. atq omnem in nob fructū vite ppetue meritoriū et
odignū enob elicit et in nob gingnit. Et sic tra est pncipiū atz
cā omnis ingredinis. sicut ait omentator in tercio matha. ca.
de yride q dicit traz et aqm esse pricipia ois ingredinis corpal
aerem aūt candoris. ignem vo ruboris. sic reuera p omnez mo
modū mat dei est fundamentū pricipiū z cā omnis in nob hūi
litatis q quidez hūilitas per ingredinē figurat. Et sicut terra
in se inclusum habet intensū valde feruidū q3 ignē attestātib9
Calcidio plore ceterisq vitis sapientibz et pitis. Ait. n. Cal
cidi9 in thymō. Omnes stellas lumie virtutēq suā picere ma
xime vsus centrū āgis trestris. Nunc aūt sic est. q anx terre
stris nil aliud est qm mediū seu centrz ipius tre. ergo sequit q
omēs stelle lumen virtutēq suam figant versus intima seu v
sus centrū ipsi9 tre. Relinquit ergo necessario q maxim9 fer-
uor et estus otineat in centro z in medio ipius terre. Plato
aūt ait q locus malorz hoim q vz etnalit puniunt sit in medio
ipsius tre. Et huic opinioni osentit Aug9. in de ciuitate dei.
Nunc autem sic est. q locus malorz absq igne esse non potest
saltem absq igne cruciatus supplicij et doloris vt tota asserit
sñia phorz. Opinio poetarz et fides theoloyce veritatis. patet
ergo q tra in se habet inclusum ignē siue ignis spēm vehemētē
Sic mmrz ipsa beata virgo Maria in se cōtinet z includit oiz

ignē ꝺine cautatis carbonē arꝺēuſſīe ꝺeitatis· Sic ergo pāt3 ꝙ ꝑ t
tā ītelligīt mat ꝺi Et tūc applicat ſic Maua itaq3 ꝺefous ītuēꝺ
hoīe3 plena ē oīs ameītatis at3 ſtuꝺ9 ſ3 ⁊ amplectāt ſe molī ⁊ ut
tra flexibīl apparebit· Sz ei ꝙ maue laꝺib9 tota ꝺuotōe īhꝺret ⁊
īſiſtit ipa fortis vt petra ꝺtra mala oīa apparebit· Xa ſ· Hz ī li· pble Nubes ſup ſolituꝺīe3 ⁊ ꝺeſtū ꝓpenꝺiculaut ſtās alba ꝺi
ꝺet· ſup tra3 aūt aut aquā mgra eſtīat C9 tō ē qꝺ ſm ph3 vt ſup
oē coꝛ9 luī oſū coꝛpi tēebꝛoſo oppōitū magıſ luceſat melı9q3 albeſ
at· Coꝛ9 aūt ꝺiaphanū ⁊ trāſparēs coꝛpoꝛi magıſ lūioſo oppoītū
mı̄9 luceſat· ſ3 totalīt pīt9q3 mgreſat Nūc aūt ſic ē· ꝙ nubes q̄n
tū ꝺe ſe ē· ē ꝙꝺa3 vapoꝛ ınmnoſus ſeu lumīs ſuſceptiu9 vt ait cōmē
·ſ·3· me· ſolituꝺo aūt ⁊ ꝺeſtū eſt loc9 tenebꝛoſus et vmbꝛoſus ꝓt
vitoꝛē ꝙ p̄fert tōe vitgultoꝛ· ſ· ꝙ ait algazel tractatu ꝺ vaueta
te foꝛma3· Diuꝺis mq̄t coloꝛ a remotis ī mgreꝺmē cōmutatur·
Ergo nubes ſtās ſup ſolituꝺmē aut ꝺeſtū alba ⁊ luꝺꝺa cermt̄ ecō
tra aūt ipſa aq̄ atq3 ꝺtra hñt tōe3 albeꝺīs· lic3 ꝑncipia ſint mgreꝺiſ
vt ſup ꝺictū ē· vz ꝙ ꝺtra ſit ꝑncipiū oīs mgreꝺīs h autē ꝺoꝛ ꝙ hēat
tōz albeꝺimis· vnū nāq3 oppoſitoꝛ ꝓ tōt eē cā ſui oppoīti ſ3 ꝑ actōes
mq̄ntū ſm calor cāt fug9 ⁊ fug9 cāt generatq3 caloꝛē Terra itaq3
in aſpectu lōginq̄ regiōis alba eſtimat· q̄ ꝓpt nubes oppoſita tre al
beꝺmē ipi9 tre ꝺebita hoc efficiēte q̄litatiſ mutue oppoſitōe in mgre
ꝺmē aliq̄lit ꝑmutat q̄m obꝛem nubes ipſā ꝺtra trāſuolās atq3 aq̄m
mgra eſtimat· Seꝺ tūc ꝑ nubē Maua figurat nā ſicut nubes ꝺ ge
ſta ob aere ꝺrcūſtās nullaten9 aq̄m in ſe ꝺtinere pōt q̄n ipſam effū
ꝺat ꝑ pluuiā at3 ymbrē teſtāte ph̄o in tractatu ꝺ mp̄ſſiōib9 elemē
toꝛ ꝙ ꝺicit Mox cū nubes in aquā ꝺigeſta fuerut et reꝺacta ipſa nu
bes q̄ntū ad eas q̄ ꝺigeſte ſūt ptículas īgꝛauat ꝙ aūt graue ē neceſ
ſario ferī ꝺeoꝛſū optet igit ꝙ nubes ꝺigeſta ab aere ꝺrcūſtāte moꝛ
eam q̄m in ſe hēt effūꝺat pluuiā atq3 toꝛē Sic mmꝛ ꝑ oēm moꝺū
beata ꝺgo moꝛ cū oꝛōne ꝺeuoti hoīs liq̄facta et ꝺigeſta fuerut ꝺtine
re ſe nullaten9 poteut q̄n ipm toꝛē celeſtis gracie tubuat et mfun
ꝺat· Sz tūc ꝺſeq̄nt ꝑt ſolituꝺmē huile ⁊ ꝺeuotū coꝛ hoīs ꝺeſignat
Nam ſicut caſtra ſita in ſolituꝺme tent aſpiciētes· ſicut ait ph̄s in
tractatu ꝺe· vij· mrabilib9 mūꝺi· alta mq̄ꝺ m ꝺeſto loco eꝺifiꝺa et
ſtructure mgre in ſolituꝺīb9 eſtimant· Sic mmꝛ ipa caſtra ꝺtutū
i· coꝛꝺa hūiliū ⁊ ꝺuotoꝛ hoīz tubilia aſpiciētub3 hoſtib9 eſtimāt· ſic
ergo p3 ꝙ ꝑt nubē ꝺeſcubit mat xp̄i ⁊ tunc applicet ſic· Maua er
go ſup ſolituꝺie3q3 ſāctaꝛ ſibi et ꝺeuotaꝛ mēbrū alba eſt q̄ntū aꝺ
celeſtis amenitatis ⁊ gracie collatōz ſup tram aūt mundāi ⁊ immū
ꝺi coꝛꝺis at3 ſp aq̄m carnal ⁊ illicite voluptatis mgreſatq̄ntum aꝺ

auxilij sui subtractionē ⁊ sui a peccatoribꝰ occultatōꝫ. Ya
¶ Phus in vi. aīalium li. Tempestate ingruente marina mari
ne belue ad litus cōfugiūt se ibidē a maris impetu cōseruātes
Cuiꝰ causa est Marine nāq; belue in mari petroso hītant solo
appetūt enī naturalit ipas petras sub quibus latitare valeant
et cubare sicut recitat phus v̄ sup̄. Tempestate aūt maris in-
gruente totꝰ impetꝰ maris fert in ꝓfundū arenā multā accum
mulans sup̄ petrā qd̄ maxīe quidem agnoscentes belue ad litꝰ
vergūt ne arena cōfluente subtegant Sed tūc per litꝰ maria fi
gurat Nam sicut ex littore marino ventus prouenit sicut ait
phus in tercio metha. d. Aer inqd inclusus in littoribꝰ porti-
busq; marinis cōcussionē undaꝝ fortē paciens cū impetu mag
no egredit ⁊ inuenti spēm ꝑmutat. Sic reuera mat xp̄i ex se
emittit uentū dulcissime dei suauitatis refrigerijq; ⁊ cōsolatio
nis celestis. Et sicut in littore sunt aq̄ dulces sic reuera ꝑ oēꝫ
modū in maria cōsistūt fontes omis celestis gracie et dulcoris
Et sicut ipa littora maris aliaꝝq; aq̄ꝝ rep̄mūt undaꝝ strepi-
tus impetusq; restringūt Sic nimiꝝ per oēm modū beata vir
go fluctus inundane tribulatōis ⁊ vanitatis sue potestate a de
uotis mentibꝰ reprimit ⁊ restringit Sed tunc cōsequent per
marinas beluas hoīes designant Nam sicut marine belue ante
aduentū tempestatis altū saliūt extra aquas vt recitat solinꝰ d̄
ꝓprietatibꝰ reꝝ P saltū etenī beluaꝝ extra aquaꝫ futurā cer
minꝰ tempestatē. Sic nimiꝝ xp̄i hoīes ante tp̄tatē sui casus et
ruine saliūt in altū tumoris et superbie Sic ergo pꝫ q̄ per litꝰ
maria describit ⁊ q̄ per marinas beluas ipsi hoīes figurant et
tūc applicet sic Tempestatibꝰ itaq; et periculꝰ ingruētibꝰ huiꝰ
mūdi mox hoīes confugere debent more beluaꝝ et exemplo ad
mariam ibi se vtpote in littore ab omni timore et periculis eter
nalit cōseruantes. Za ¶. Conmentator super primū d̄
generatōe ⁊ cor. Aduenīente sole ad eq̄noctialē v̄sus solsticū
estiuale ꝓpe orizonta mūdi tūc omia que hyemali tp̄e mortua
erāt viuacia fiūt tunc et terra fructificat et motus delectabitur
super terrā. Sed tūc per solem mariā cōuenit designari. Nam
sicut sine sole nullus planetaꝝ illuīatur vt demōstrat in theori
ca planetaꝝ. Sic reuera absq; marie virtute et gracia nullus
sanctoꝝ lūie eterne beatitudinis illustrat. Sed tūc cōsequent
per hyemem status peccanciū figurat nam sicut in hyeme sunt
dies breues noctes vero lōge sic in statu peccatricis vite dies
gracie vt ita dicā nulle sunt noctes vero penalitatis et miserie

ꝓlongatur vtpote quia durare inꝑpetuũ cõprobant̃· Et tunc ap
plicetur sic· Maria itaq; aduenĩente sua immensa gracia vers⁹ emi
sperium cordis nostri mox illa que in flatu peccatricis vite mortua
fuerãt reuiuiscunt ⁊ viuacia fiunt tunc ⁊ terra cordis nostri fructi
ficat ⁊ motus virtutũ est delectabilis sup̃ terram· Ab ·Phi
losophus in li· ꝓbleu· Nauis ꝓfundius immergit̃ ipsi aque quie-
scenti quam fluenti Cuius causa est quia ex motu aque cõcitatur ⁊
mouetur ipsum corpus delatũ in aqua· corpus autem dũ fertur in
aqua minus immergit̃· Secus autem hoc est de aqua quiescente in
aqua dũ corpus minus defertur magis ꝓfundiusq; immergit̃· Sed
tunc per nauim beata virgo designat̃· Nam sicut nauis ad alta ape
ritur ꝫ ad infima claudit̃ et artat̃· Nauis enim supius apta est in-
ferius vero clausa et arta· sic beata virgo ad corda alta a terrenis
voluptatibus elongata dilatatur atq; apitur suo munere et fauo
re ad corda aũt terrena et immunda mũdi cupiditate depressa clau
ditur penit⁹ et artat̃· Et sicut nauis dum scindit̃ · non in ꝑte sed
in toto· i· in medio scinditur in qua arenam seu fundũ aque cõtin-
gere conꝓbatur· Contingit aũt ipsa nauis in medio puncto sui ip
sam terram· quia circa mediũ impingit · Nauis ergo scindit̃ in me
dio sic per locũ a simili beata virgo nõ in ꝑte ꝫ in toto ⁊ in medio
sui tota scindit̃ et apperit̃ ad effundendum ex se dona graciaꝝ et ad
recipiendum in se aquas uotoꝝ oracõnumq; nostraꝝ · Et sicut
nauis vento regitur et vehit̃ sic maria vento nostre deuocõis ⁊ p̃
cibus regitur et flectit̃ cogiturq; ⁊ inducit̃ ad cũcta in nobis pieta
tis opa exercenda· Nam ꝑ aquam stantẽ et quiescentẽ nostre mẽ
tis deuocõ ꝑ nauim de maria virgine meditatõ figurat̃ Nam sicut
in aqua stante ⁊ quiesente optime cõtemplari possum⁹ vultus no
stros vt ait algazel in tractatu de forma specl̃i In aqua inquit stan
te verius nostros cõtemplamur vult⁹ q̃m in aqua mobili et fluen
te· Sic nimiꝝ in deuota mentis nostre meditatõne super maria ex
cellẽtissima et digna cõuenientissime quidem cõtemplari atq; cog-
noscere et rimari possumus vult⁹ interioris homĩs nostri· Sed tũc
cõseqñter per aquã fluentẽ mens instabilis multisq; subiecta vani-
tatibus figurat̃ · Nam sicut aqua fluens in ꝯtinua ꝑmutatõne esse
cõspicitur nũc· n· augetur nũc decrescit ꝑm motũ lune et influxiõꝫ
aliaꝝ aquaꝝ· Sed et aqua fluens nullã in se herbam generari per-
mittit · sic nimiꝝ per omnem modũ mens homĩs instabilis multisq;

subiecta vanitatibꝰ motu lune. i. fortune seu mundane affluen
cie nūc aucta nunc diminuta mouet̄ nullāq; herbā in se gingnit
spūalis ualoris v̄tutis aut salutis. Sic ergo pꝫ ꝑ naui maria de
scribit̄ ⁊ ꝑ aq̄m fluentē nostri cordis vanitas ac instabilitas fi-
gurat̄ Et tūc applicet̄ sic. Maria itaq; ꝓfundiꝰ immergit̄ me
ditatōi sancte nostre mētis q̄ꝫ vanitati atꝫ istabilitati mētis ad
illicita defluentis. B b ¶. Notandū aūt ꝙ beata virgo ma
ria ꝯparatur aui ob q̄tuor rōnes. Quarꝫ prima est. qꝛ sicut auis
in suo volatu nō respicit sursū nec sinistrorsum ꝫ deorsum ver-
sus terrā testante solino in li. rerꝫ qui ait. Auis inq̄t dum vo-
lat nec respicit retro se nec a latere nec in sursum ꝫ semꝑ in vo
latu deorsum iacit uisum. Sic mīmirꝫ ꝑ oēm moduꝫ beata virgo
oculos sue mīe ⁊ pietatis semꝑ dirigit deorsum ad t̄ram humi-
litatis nō aūt in sursum elationis neq; in latꝰ sinistre oꝑatōis
¶ Scd̄a racio est Nam sicut auis aque immersa alas distendit
suꝑ aquā. sic ꝑ locū a simili mat̄ dei immersa per graciaꝫ deuoto
homi. mox alas desuꝑ extendit diuini sb̄sidij. C b ¶. Tercia
racio est quia sicut ꝓpriū auis est super pedes quiescere vt dicit
plinius in speclo naturali ꝙ auium ꝓpriū sit cubare pedibꝰ nō
aūt in latere sicut cetera aīalia. Sic mīmirꝫ ꝑ omīa ꝓpriū esse oñ
ditur matris dei quiescere super pedes recte intētionis seu affe-
ctionis in homine atq; oꝑis virtuosi. ¶ Quarta rō est quia si-
cut auis erecto versꝰ celum capite bibit ex natura sicut refert
phꝰ in vi. alium li. Ipsis autē alibꝰ quadrupedibꝰ hoc mīme
inest. Sic reuera per oēm modū maria sibi inbibit aquā nostre
deuotionis ac orōnis erecto ad interpellandum pro nobis ca-
pite ad solium sue proiis. D b ¶. Philosophꝰ in libro.
probleu. Dulcedo aliqua siue liquor dulcis ore assumpta hu-
morem de lingua extrahit aduociferandum abile guttur facit.
interiora mollificat vicia q̄ꝫ pectoris valde sanat De p̄mo sic ait
phylaretꝰ in tractatu de dietis. In febribꝰ sepe accidit linguā
minnū desiccari ⁊ ꝑ ꝯñs debilitari languidū et infirmū. Tunc
autē sūme valet aliquem dulcorē linguā attingere nō tamē ma
sticari aut edere seu bibere qꝛ dulcia īfirmitatē augent sumptio
aūt dulcedinis extrahit humidū saliuale de lingua. qd̄ vtiq; cō-
fortat recreatq; infirmū. De scd̄o sic ait Bartholoꝰ in p̄ pra-
ctica. Dulcia caucedinē pellunt et vociferationē vocisq; dulce-
dinem faciunt. De tercio sic ait constantinꝰ de ypoc̄. passione:
Dulcia pinguiaq; mollificatiua quidem sunt omniū passionum
De quarto sic ait auicenna. Vicia pulmonis amaris liquoribꝰ
ledimus. dulcius vero continuo reparamus. Patet igitur ꝙ

dulcedo seu dulcis liquor ore assumptꝰ tres effectꝰ facit. Nã humorem de lingua extrahit vocem dulcẽ efficit interiora mollificat ꝫ et pectora lesa sanat. Sed tũc per dulcedinẽ seu dulcez liquorem maria describit. Nam sicut dulcedo omnis maxĩe est corpis nutritã testante pho vt sup̃ q̃ ait. Unicuiq; dulcia cõferunt nutrimentũ. Sic nimirꝫ beata virgo maria sola est mentis et corpis mistice nutritã nutrimentũ vite perpetue cõferẽs et adducens. Et tũc applicet sic. Maria itaq; ore seu gustu deuotõis seu deuoti sibi cordis memorialit assumpta piter et gustata hũorem inestimabilis dulcoris et gracie elicit de interiori medulla mentis nostre. E b ¶. Conmẽtator sup. 2. methe. Aurora a nobis elongata circa fines existẽtes mũdi semper siccitatem affert aurora aũt facta circa emisperiũ regionemq; nostram semp ymbrem indicat affuturã. Cuiꝰ causa talis a cõmentatore assignat. Dicit. n. ꝙ aurora a longinquis facta partibꝰ bñ q̃dem huiditatẽ nubibus indicat esse. Nichilominꝰ tñ añq̃z nubes ille versus emisperiũ nostrũ p̃ueniãt penitꝰ desiccãtur. Desiccatis aũt nubibus serenitas fit Qua ꝓpt accidit post aurorã in longinquis facta partibꝰ in finibus quoq; mũdi consequi serenitatẽ valde magnam. Contra aũt accidit in aurora facta circa nostram aeris regionem. Hec inq̃m aurora bene q̃dem humiditatẽ in esse magnã nubibꝰ indicat. Verũtñ anteq̃z talis humiditas exsiccet ventis moribz ⁊ calore t̃ram nostri climatis ac regiõis infũdit piter ⁊ humectat Qua ꝓpt bñ dictũ est ꝙ aurora facta ꝓpe nos adducit ip̃m ymbrem et est qd̃ sup̃ dictũ est. Sed tũc per auroram beata virgo intelligit. Nam sicut apparente aurora aues garriũt. Ut ait ambro. in examõn li. vi. Infirmi leuius hñt atq; meliꝰ vti ait ypoc̃. li. de crisi. i. aque diminuunt. vt ait auicenna li. de diluuijs t̃cio. Sic nimirꝫ per oẽm modũ beata virgo in corde homis per graciã exurgẽte mox ipse v̄tutes aĩe deo spiritualit iubilãdo garriũt. languor sanat mentis et corporis. ꝫ ⁊ aque minuũt tocius p̃ntis miserie et doloris. Et tũc applicet sic. Maria itaq; a nobis seu a regione cordis nostri elongata siccitatez infert celestis dulcoris et gracie. Nobis appropinq̃ns et super nos stans ymbrem nob̃ infundit tocius celestis gracie vt supra. G b ¶ Philosophus in tractatu de impressionibus aeris. Cunq; sol aduenerit emisperio nostro tũc nubes humescunt et rubescũt. Humescũt quidem quia tunc digeste sunt. rubescunt autem ꝓpter penetratõem p nubẽ ip̃iꝰ solaris luis ⁊ splendoris Sz tũc p solẽ maria

designatur. nam sicut sol nunq̃z aduenit sine lumine et calore.
vt ait hugo in diascol. libro tercio. Licet enim interdum sol
aduenens nec luceat nec inflãmet ꝫ hoc est per accidens aliquo
videlicet obstaculo ꝓhibente. Sol ergo nunq̃z aduenit absq̃
lumine et calore. Sic nimirum maria nunq̃z aduenit menti
sine lumine cognitõnis diuine et sine calore caritatis interne.
Sed tũc cõsequent̃ per nubes homies figurant̃. Nam sicut nu
bes cum sit vapor non effundit aquam nisi a sole digerat̃ testã
te ꝑho in tercio. methe. qui dicit. Nubes quidem nil aliud est
quã uapor. Vapor aũt nõ habet rõem ymbris aut pluuie nisi
digestus fuerit solis lumie et calore. Nubes ergo non effun
dit aquã nisi a sole digeratur. Sic nimirꝝ ipsi homies nequaq̃z
ex se fundunt aquam ꝑnie seu orationis effectus cuiuslibet op
tentiue nisi spiritualiter digeratur virtute graciaq̃ marie. Et
tunc applicetur sic. Cũq̃ itaq̃ Maria emisperio mentis huma
ne aduenerit per infusionẽ sui iuuaminis et gracie. mox ipsi ho
mies humescunt mistice et diuina suauitate et dulcore rubescũt
q̃ in dei dilectione et amore. G b ¶. Conmentator in tcio
ꝑhysicoꝝ. Duo sunt que cuiuslibet agentis impediunt actionẽ
primum est ab agente nimia elongatio. Sdm est pacientis in
dispositio. Et tũc applicet̃ ad mariam. H b ¶. Notandum
aũt. q̃ beata virgo maria conꝑatur oleo multiplici rõne. Pri
mo sicut oleum nullatenus cõgelari aut indurari potest. semꝑ
n. unctuosum est. liquidũ et pigwe vt ait ꝑhus in ꝓbleu. Sic
reuera maria ad instanciam peccatoris nullatenꝰ poterit obdu
rari. semper. n. ad quẽlibet hominum suam retinet lenitatẽ mol
liciemq̃ et pietatem. Sdo quia sicut oleũ frigide nõ admiscet̃
aque. ꝫ aque calide et feruenti. Sic reuera ꝑ omnem modum
maria nequaq̃z applicat se nec unit cordi frigido in amore. sed
feruido et bullienti i dei et ꝓximi dilectione. Tercio quia sicut
oleum flãmam magnam concitat in lumine et in igne. testante
ꝑho in li. ꝓbleu. qui ait q̃ oleum ꝑinguedo pariter et venenũ
flammam magnam cõcitãt si immissa fuerint ipsi igni. Sicut re
uera per omnia beata virgo flammam elicit grandem de corde
homis dei dilectõis et amoris. Quarto quia sicut oleo vnctua
corꝑa rubigine nullatenꝰ consumũtur sic nimirꝝ corda huma
na marie nomie insignita ledunt̃ nullatenꝰ rubigine sempitna
¶ Notandũ q̃ beata virgo dicitur esse oculus noster octo ra
ciombus infra positis. ꝑm octo qualitates cõdicionesq̃ et na
turas que beate marie cõueniunt. ac oculo corꝑali. Conperat̃

eciam alijs reb9 multis. Ib ¶ Comētator auerrois super methe. dicit Austro flante tra apperitur vt ipse qui in tra inclusus vapor feruat penitus euaporet. Cui9 signū est. Nam austro flante nubes multe trāsuolant aeris regionē quod quidē nō esset nisi exalatio vapor valida pcessisset. Sed tūc p austr rite et cōuenient intelligit mat xpi. Naz sicut austro flante regiones ignescūt. herbe florescūt. corpaq dulcecūt. Sic nimir succurente maria regiōes hūanor cordiū. igne caritatis ignescūt herbe virtutū florescunt. omiaq hui9 mūdi aspa grauia ac importabilia p amore xpi cōplacent et dulcescunt. Et tunc applicet sic. Flante ergo ac appinqnte maria mox terra cordis nostri aperit vt totum vaporē intime sue deuocionis sursum ⁊ in celestia dirigat et trāsfundat vt sup. Rb ¶ Auicēna de diluuijs li. tcio. Cōtes turbidi p infusionē faui mellis et salis. clari et limpidi sunt effecti. Cui9 cā tanget infra Sed tunc per fontes designant hoies. Nam sicut fontes spumantes ⁊ in se ranas pcreantes immūdi sunt naturalit ⁊ infecti et corrupti. Sic nimir per omia ipsi homies spumā vicioruz emittentes ⁊ ranas maligne sugestionis pcreātes mūdi foredinoscunt penitus et corrupti. Sed tūc ɔseqnter per fauū mellis beata virgo describit. Nam sicut fauus mellis habet opylare poros atq meatus interioris corpis. dulcia nāq opylatiua sūt splenis ⁊ epatis. fauus aūt mellis plus. Sic reuera mat xpi opylat ɔprimitq et claudit meat9 ac porositates sensuū nostror. ne qd quā quod illicitū est sibi attrahant ⁊ assumant. Et tū aplicet sic Homines itaq mente seu corpore turbulenti. p immissionē beate marie memoriā clari ac lympidi penit9 sunt effecti. Lb ¶ Cōmentator sup. 9. de ce. et mūdo. Luna quidem dñium habet super aquas. Et ideo ait phs in mirabilibz mundi. In nouilunio dispa rent aque. sed in plenilunio augmentātur. Crescente nanq et decrescente luna humores crescunt in corporibus et decrescunt Sed tunc per lunam intelligitur mater xpi. Nam sicut luna est eclypsatiua ipsius solis. inquantū interponit inter nos et ipsum solem causat pcreatq eclypsim. Sic nimir mater xpi eclypsat obumbrat ⁊ placat iram veri solis iusticie ihesu xpi. Sed tunc cōseqnter per aquas. mūdi huius tribulatō seu afflictio figurat. Nam sicut aqua dū circa terram est grossa atq grauis valde ē sed existens in alta aeris regione leuis est et sterilis similisq vapori. Sic reuera per omnia mundi huius tribulacio in terreno et depresso existens homine per peccata. grauis et importabilis estimatur. ꝫ

tribulatō aduenīēs homī a terrenis sequestrato ac eleuato: leuis et vapori similis reputat̄ Et tūc applicet̄ sic. Maria itaq; dñium habet super omīs huiꝰ mundi afflictionis miserias et dolores. vt sup̄. M b ¶. Albertus in omento sup. 3. methe. Tonitruuz itaq; ex sui natura maxīe aduersat̄ aīalibus venenosis. Cuius rō talis assignatur. Excellēs frigiditas inesse aīalibus venenosis dr vt ait Alkwinus li. 9. celi et t̄re. Nunc autē sic est ꝙ aīalibus excessiui frigoris naturalit̄ abest ignis. sicut ait ph̄us in li. ꝓble. dicens. Frigus inquit magis exasp̄at corp̄a calefacta q̄m corp̄a frigida. Cuius signū est ꝙ aqua calida citius cōgelat̄ q̄m frigida Qua ꝓpter ait ypocras. ꝙ ꝑiculosiꝰ sit corp̄a calida infrigidari q̄m frigida calefieri. Ecōtra autē frigus magis ledit et exasp̄at corp̄a calefacta si calor ille extrinsecus aduenerit. magis aūt ꝓd est corporibus calefactis a natura inq̄ntū ipsū frigus circumdans calida corpora. ipsa validius vehemēciusq; infiāmat. Calor autē aduenīens frigido corpori maxīe perimit ⁊ corrūpit. Quā obrem cōtigit. ꝙ cūcta aīalia excessiui exsīcia frigoris naturalit̄ timent ab igne. etenim magis paciunt̄ q̄m ea que igne plena fuerunt animalia. Tonitruū aūt cōseqñter ipse ignis seu splendor ⁊ apparencia ignis: exquo accidit animalia venenosa in natura frigidissima fulmine valde tonitruoq; t̄reri. Et ideo ait ph̄s in. vij. aīaliū libro Tp̄e inquid tonitrui serpentes et rane atq; pisces querūt ⁊ appetūt fundū terre Sed tūc per tonitruū intellr mater dei cū q̄ sicut tonitruū semp̄ precedit ip̄m fulmē seu fulmīs ignē tp̄e ꝫ non natura. simul. n. fiunt in eodem tp̄e et in instāti; vt in. 2. methe. ꝓbat ph̄s. illud tñ p̄us videt̄ istud posterius audit̄ Scdm veritatē tñ ipsum tonitruū p̄us fit q̄m fulmē. licet fulmen p̄us videat̄ Ad cuiꝰ euidenciā notādū. ꝙ quidam dicebāt fulmē aliud nichil fore. q̄m ignē qui creatur ex nubis ruptōne. Tonitruū vero esse asserunt ipsā met nubis ruptōnē. Cuius quidem opinionis erat democritus et leucippus q̄madmodū in. 2. methe. dr. Nunc aūt cōstat nubem prius rumpi ac scindi añq̄m ignis ex tali ꝓueniat ruptōne. Sequit̄ ergo ex p̄missis ꝙ tonitruū precedat ipsum fulmē Itē eos q̄ dicebant tonitruū esse cōcussionē ventoꝝ. sicut Theofrastus ac Alfrabiꝰ hoc idem dicere necessario assereregq; oꝑtꝫ vꝫ ꝙ ꝯcussio vētoꝝ p̄ꝰ fiat añquā ex tali ꝯcussione ignis ꝓueiat ꝫ ⁊ illi q̄ dicūt tonitruū nil aliud fore q̄m extinctionem ignis in nube

hoc idem asserunt et affirmant· Nisi n·ignis puus extinctq esset flāma ꝛ nube nullatenus euolaret · Ex p̄habitis ergo sufficienꝫ patet tonitruū p̄cedere saltem natura ipsum fuimen· licet fulmē puus videatur q̄m tonitruū· Hoc·n·accidit vt ait cōmentator in ·2. methe· Ex eo q̄ visus est nobiliꝰ q̄m auditus Cum·n·tonitruū sit causa fulmīs et causa naturalit̄ p̄cedit effectū si nō tp̄e saltē natura· vt sol ipsum splendorem p̄cedit q̄dem nō tp̄e· qꝛ simul tp̄e sunt sol atq; splendor· qñcūq;·n·est sol necesse est et ipse splē dor ſ̄ p̄cedit natura·quia sol naturalit̄ poꝛ est q̄m splendor· Hic per omnem modū beata virgo maria semper p̄cedit sua gracia et fauore ipsum ignem caritatis diuine inq̄ntum ml munerꝰ gracie celestis peꝛdipit̄ misi marie gracia p̄uenīēte nobis mīcordit implo retur· Sed tunc obseqñter per animalia venenosa ip a cōmoꝛia figurantur· Nam sicut animalia venenosa difficult̄ quidē occidun tur· ſ̄ ꝛ cum moꝛtua estimant̄· tūc aut diu viuūt aut cōtinuo re uiuiscūt· Sic mimꝫ ipsa cōmoꝛia difficulter in mentibus hoīm oc cidunt̄· ſ̄ et cū exstirpata estimant̄ p̄mitus et occisa adhuc tñ sepe in mente homīs latitando viuūt· vel foꝛtassis p̄ peccati perpetratō nem otinuo reuiuiscūt· Et tūc applicetur sic · Maria itaq; ex sue pietatis natura maxīe expugnat ꝛ fugat ipsa cōmoꝛia pellens ad ima infeꝛni ꝛ caua intra supplicia sempiterna· Nb Polimus in speculo naturali· Conuersio coꝛpm ad solis radii et splē doꝛem semp inꝛ maioꝛem nobilitatē ꝛtrahūt atq; efficacā ꝛ vir tutem· Omnea nāq; soli obuia dulcem duā facit· Mons soli oppositus aurum p̄ducit aqua in suo fluxu ad soleꝫ ꝛgens nobiles margaritas gignit aboꝛ ad soleꝫ respicīēs in foliis fructibusq; ru besat· Sed tunc per solem Maria ducit cōcipiendū· Naꝫ sicut sol totū ignē celestē influit in hunc oꝛbem· testante platoñ in phedoꝛone qui dicit Totus ignis noster coꝛpumq; omnīū ex sole ōfluxisse visus ē· Oñ ꝛ ipse sol ab antiquissimis ignea dictus est· Et si in ceteris stellis aliqua vis ignea appuit· hanc tñ a solis hauserūt lumīe ꝛ caloꝛe· Sic mimꝫ maria mateꝛ dei totum ignem celestis cōsolatōnis et amoris distribuit in hunc mundū· ꝛ si in aliqua sancꝛtorū aliqua gracia sit ꝛcepta hanc tñ ex marie mīa nouimus pue misse· Sed tunc cōseqñter p̄ vineam acti per montes cōtemplati figurantur· Nam sicut vinea dēstruitur ex figoꝛe mons steriliꝫ efficitur ex caloꝛe· aqua corrumpitur ex aliaꝫ affluencia aquaꝫ et aboꝛ aresat ex defectu humiditatū et pluuiaꝫ· Sic reuera acti

destruuntur ⁊ sistunt ex frigore caritatis diuine contemplatiui steriles fiunt ex calore mundane cupiditatis seu illicite voluptatis. Tribulati et afflicti subsistunt ꝓpter ꝯfluxū aquaꝝ mundane vanitatis. Diuites huius seculi arescūt ex defectu que in recognitōne sui fit flebilis humidatis. Sic ergo patz ꝙ per solem maria describit̄, ⁊ ꝙ ꝑ vineam actiui ꝑ mōtem cōtemplatiui ꝑ aquaz tribulati et afflicti ꝑ arborē diuites huius seculi figurant̄. Et tūc applicet̄ sic. Actiui itaqꝫ recurrētes et cōuersi ad mariam matrē dei dulcedinē faciūt eterne suauitatis. ꝯtemplatiui auꝝ ꝓducunt melliflue caritatis tribulati et afflicti gemmas thauri ꝑpetui ꝓmerentur diuites rubere in fructibus florereqꝫ in cūctis opibus actionibusqꝫ vident̄. ¶ Ob 1. Cōmētator ī. 9. methe. dicit Gala. cōuersa ad austrū serenitatem ꝓmittit in ea sup quā extensa fuerit regione. Circa qd̄ aduertendū. qꝛ diuersi de galaxie impressione diuersimode sunt locuti. Ait. n. plo in phedrone. galaxiam nil aliud fore q̄ꝫ cōgregatōm ꝑciū ignis in etherea regione. Theq. vero aliter opinatus est: dicit. n. ꝙ galaxia sit aliqua pars aeris accensa apparens in sibi supposita regione. Auenpice autē ait ꝙ sit refractio cuiusdam luīs in terra cōcaui occultanti. Sed cōmētator cū pho asserunt ipsam esse congregatōem stellaꝝ fixaꝝ in firmamēto. et hanc opinionē duximꝰ veriorem. Sed tūc per Galaxiam beata virgo figurat̄. Nam sicut galaxia est ductrix oīm eoꝝ q̄ marinis fluctibus se ꝯmittūt. testante virg. li. ymaginū. i. qui dicit Cauente galaxia nauigio insistimꝰ nullo tribulanti timore. sic nimiꝝ ipsa mater dei ductrix est oīm eoꝝ qui huius mundi naufragijs et ꝑiculis immergunt̄ quos et perducit in portum voluptatis sue et quietis eterne. Sed tunc ꝯñr ꝑ austrū xp̄m cōuenit designari; Naz sicut circa austꝝ et sub austro est hītacio hoīm sana et secura et cōueniēs. testante Alkabicio in theorica planetaꝝ q̄ dicit. Intra septem climata mundi declinancia versus austrum debita et cōueniēs habitatō hoīm repitur. Et sub quinqꝫ zonis mūdi excepta zona torrida directe ⁊ ꝑpendiculariter austro supposita: ꝫ ⁊ zona frigida sub quibꝰ nō cōuenit hītare. Sic nimiꝝ per omnia circa xp̄m et cum xp̄o aut sub vmbra xp̄i solummodo tutum est et conueniens habitare, omni proculdubio ⁊ periculo et timore. Sic ergo patz ꝙ per galaxiam Maria describitur: ⁊ ꝙ per austꝝ xp̄us figurat̄ Et tūc applicet̄ sic. Maria itaqꝫ ꝯuersa ad xp̄m ꝓ iniquo interueniēs peccatore mox serenitatem

effidat pñtis vite et felidatis serene. ℔ Ob. Commẽtator sup libꝝ de plantis ait. ꝑpriũ hoc omuscuiusq; est floris natare sup aquã. ſ mmergi in vmo valido atq; forti. Cuius cãm assignat cõmẽtator in hunc modum. Dicit. n. multa corpora sunt q̃ nõ immergunt̃ in aq̃ misi p̃us fuerunt humedata. vt patz in pãno qui aque nõ immergit̃ misi antea humedet̃. Hic et de quibusdã flo ubz ꝺ ꝑpriũ ẽ q̃ difficile ſbmergũt̃ misi itunsecꝰ hũedet̃. Omnũ igit̃ penetratiuũ est mtꝰ exteruusq; humedãs q̃ ꝑpter flos sepe in vmo mergit̃ sup aq̃m vero natat. Sed tũc p florẽ intelligit̃ mat̃ xpi. nã sicut flos naubꝰ applicatꝰ sitim aufert vt recitat plinꝰ in specto natali. In manu detentꝰ lassum recreat. vt testat̃ Soliꝰ li. rex. Sed et hoc ꝑpriũ flous est vt nõ marcesat ſ diu maneat in loco fugido et humido in loco aũt ficco et calido statue corrumpit̃. Hic reuera per omnẽ modũ ipsa beata virgo menti suaubz seu freq̃nti memorie applicata sitim omis mũdane vanitatis extinguit mambzq; bono rũ opum p tractata lassum in via huiꝰ vite reficit. Sed et hoc p ꝑpriũ beate marie cõprobatur vt nõ marcescat sua gracia et fauore in eo homie qui ab omni carnali extinctus fugefactusq; fuerit cõcupia et ardore. Sed tunc ꝺseq̃nter p vmũ deuota mens hominis designatur. Nam sicut vinum sm phm non bibitur inquantũ visnum sed inquantum dulce. sic mens deuoti hominis a custo non inbibit̃ inq̃ntum mens homis ſ inq̃ntum dulcorata dulcore suauitatis interne ac suauitate celestis roris et gracie. Sed tunc cõ seq̃nter et vltimo per aquam mens iniqui homis figurat̃. Nam sicut aqua exsiccat̃ in igne cadit in aere et fluit in terra nunq; cim fixa est aut stabilis ipsa aqua. vt ait Caldeius in thymeo. Hic p oẽm modum mens peccatoris nusquã potest esse tuta fixa seu mstabil. Desiccat̃ nãq; et extinguit̃ in igne cupie: cadit in aere felicitatis affluencieq; mũdane. et defluit in tra p̃tis vite in terraz mseue sempiterne. Et tunc applicet̃ sic. Maria itaq; natat extrinsecus ymo sepatur a mente peccatoris homis. ſ immergit̃ felicitq; ibibit̃ a mẽte hoie deuoti spũalit̃ dulcis scẽtis. Qb. Aug. li. ꝑbleu. Dulcedo vnꝰ rei cãtur ex humido tpato pauit̃ et digesto Et ideo volens diffinire dulcedinem Galienus ait. Dulcedo quidem fit ex humido tpato valideq; digesto. Sed tũc per dulcedinẽ Maria intelligitur mater dei. Naz sicut sola dulcedo nutrit, testãte auicẽ. li. m. 8. Nihil nutrit misi dulce aut iq̃ntũ dulce et sic dulcedo hũorez liq̃remq; de ligua elicit. iuxta illud q̃ ait phs vt sup.

Degustante lingua aliquod dulcedinis aut saporis mox liquescit et fluit humidum saliuale. Et sic dulcedo vniuscuiusq; rei est esse viuere q̄z suū, testante cōmētatore sup̄ de po; qui dicit. Esse inq̄d corp̄m in sui nat̄ali sinceritate dulcedīeq; cōsistit. Esse nāq; vni⁹ c⁹q; rei vnū ē vnq; dulce ⁊ bonū ē. vt dr̄ in tractatu de. q. tāscē dentib⁹: Sic reuera p̄ oēz modū Maria mat̄ xp̄i sola nutrit mētē hoīs nutrimēto cibi potusq; spiritalis. Ipsa eciā linguā mētis nostre liq̄re replet celestis plenitudinis et gracie. Ipsa eciā nostrū est viuere p̄petuūq; atq; esse. Et tūc applicetur sic. Maria itaq; mater xp̄i effecta ē ex hūido celestis gracie ex eo. q̄z gracia plena ꝫ ex spūs sācti digestione; quia spū sācto obumbrata vt sup̄.

R b ¶ Ptolomeus almaiesti. i. Si luna nō esset ipse sol nulla ten⁹ calefaceret. nec luceret; Cui⁹ racō stat in hoc. q̄z ꝑm q̄ ait Alkorak. ip̄a spera lunaris deducit ad infima virtutē solaris luīs et caloris. Scimus etenī ex dogmate Themonis q̄ duo impediūt alicui⁹ luīosi corp̄is radiū et splēdorē. Primū est illuīantis ⁊ illumīati corp̄is mutua elongatō. Scd̄m alicui⁹ alieni luīs interpositō. Qñ. n. aliqd̄ corpus luīosum a nobis valde distat ipsum nob̄ min⁹ lucet. Item qñ alquod aliud lumē inter nos. ⁊ aliud corp⁹ lumīosū positum fuerit ipsum tale corp⁹ obscurius difficiliusq; lucebit. Nunc autē sic est q̄ sol a nobis valde elongat̄. et q̄ aliarū stellarū lumē inter nos ⁊ ip̄m solem ponitur. q̄m obrem ipse sol in q̄ntum in suo lumīe quo ad nos totalit̄ impedit̄. Luna ergo aduenīens cōceptū in se lumē solis q̄ ad tantā distāciam p̄uenire nō posset ad nos trāsmittit ipsa spera lunaris. cū tenebrosa sit ⁊ opaca lumē aliarū stellarū splendorē solis impediencīū obtenebrat et occultat. vt ipse sol lympidius p̄fectiusq; lucere valeat. Exemplū ergo refert Apuleius. 3. p̄spectiue q̄ nocturno tp̄e sepe nubes tenues et porose aeris trāsuolant regionē que ipsaz terram iluīant tanq̄m lūa Quod quidē cōtigit ex eo q̄z tales nubes susceptiue sūt stellei luīs et splendoris; susceptūq; splendorem transmittūt intra clymata mūdi. Luna eciā est corpus tenebrosū et opacū vtpote vmbra terre. Cuius autem nigrum luminoso corpori applicatuz maiorem efficit radium et splēdorem q̄ q̄dem cōtigit ex eo q̄ lumē a tenebra refrangitur. ⁊ perconsequens in suo clymate augmentatur. Ex pre habitis ergo patet euidenter. q̄ si luna non esset. ipse sol sua virtute nec calefaceret nec luceret. Sic reuera si Maria ñ esset nec. xp̄⁹ sol iusticie tantū hoīes sue intīe caritatis calore

calefaceret nec ipsis intātum sua gracia luceret. Reddam⁹ ergo grates marie. que tanta operat̄ in nobis opera misericordie.

¶ De angelis auctoritates. ¶ Titulus Octauus.

Dyonisius d̄ celesti ierarchya: Angeli quidem pacis sūt Angeli in pace sunt perpetua confirmati: qui inimicos pacis in hoc mundo diuina permissione tribulant ip̄osq; coram deo accusant iugiter et inculpant. ¶ Damas. li. 6. Credimus sane q̄ nec ipsis angelis sanctis eterna felicitas absq; merito sit donata. Auctor li. de causis. Opus nature est opus intelligencie ¶ Origenes libro de vitate doctrine. Sepe homo per suam ingratitudinē et peccatū angelica se reddit ꝓtectione custodiaq; indignū. ¶ Seneca in ep̄: Sed intra spirit⁹ sanctus qui ꝓut a nobis tractatus fuerit ita et nos tractabit in corpe et in mente. Hylarius sup. M. Angelus felicitatē suā meruit in instanti creatōnis sue qn̄ se maiestati humiliter substrauit subdiditq; diuine. ꝫ eciā cottidie mererent̄ angeli nos sedule ꝓtegendo diuinis nutibusq; parando. ¶ Albin⁹ in ep̄. ad carulū. Quacūq; die sanctis angelis laudem ꝯdignam impenderis. eorūq; te cottidie custodia cōmiseris. nullo prorsus ꝑiculo aut re noxia intribis. ¶ Beda li. d̄ ritu fideliū. vnusquisq; fideliū ad hoc obligatū se noverit ⁊ astrictuz vt ip̄m veneret̄ laudibus collegium angelorū ⁊ aliquē apl̄orū p̄facit laudibus eligatq; sanctorū. ¶ Durādus in. 3. qd̄lz suo Cum dicitur angelus bonus cōfirmat⁹ est in bono, ⁊ angelus malus obstinat⁹ ē in malo. ergo vt̄q; libro caret arbitrio angelorū. ¶ Damascen⁹ li. v. Hoc ip̄m ergo firmiter ⁊ inꝑtrite teneam⁹ q̄ anime ad purgatoriū nō a demonibz ꝫ a sanctis angelis deducant̄. ¶ August. li. de l. duabus questionibus. Sūt quidem angeli qui malorū versucie in suo casu nō plenarie cōsenserunt et hij hominē n̄ molestant ꝫ in bono poci⁹ ꝓmouent ⁊ ꝯfortāt ¶ Gre. in dyalō. Vnusquisq; hoīm vnum habet angeliū sibi ad custodiaz iugiter deputatū. ¶ Dyo. li. de diuinis nomibz. Maiores inquit angeli minoribus seu inferioribus angelis voluntatē diuinam nūciant et demōstrant. ¶ Magister in sn̄is. Angeli credunt̄ in celo nō esse creati. in puncto. n. sue creatōnis dicebant illud ysa. In celum cōscendam, Distinguēdum tn̄ est de celo angelorū et d̄ celo trinitatis ¶ Dyo. li. de celesti ierarchya. Sup̄m quidem angeli que in inferioribus choris euemūt norūt vtiq;. Inferiores vero angeli sciēciam a summis accipiunt aliqualem. ¶ Magister Wilhel.

m summa sup sñias dicit Non solū homo ad ymaginē dei creatus esse dicitur. ꝙ ⁊ angelus. ¶ Exempla de angelis. ¶ N

Dicebron li. fōtis vite. Omniqōq; mmz corpz spāle vtiq; habet ⁊ sibi a cā pma deputatā alicui9 stelle ostellatōm et fatū. mediāte q̄ in esse pdūcit ofuatur et a suo esse exigēt̄bz corruptōmis pnāpijs tminatur. Circa que aduertendum. q̄ fm Calcidium tria sunt in pductione rez naturaliū. vicz punāpium mediū atq; finis. No punāpiū q̄dam sui esse difficillime mouent ipse res ꝓpt̄ enormitatē pīacētis materie. In medio difficult̄ pstistūt res ꝓpt̄ vamtatē imbibitā ipsis rebz. finē aut̄ sue corruptōmis appetunt omēs res ꝓpt̄ natalem inclmatōz rez oim ad sui corruptōez. Et ideo diuina disposuit puidencia vt vnicuiq; rez ꝓpria deputaret̄ victu celique violent̄ pnāpiuz rei ostitueut medium ofuaret: tādem ipsaz rem suis exigentibz qualitatibus fim et corruptōm permitteret: Et signant̄ dicit corruptōm pmiteret. Nam fm Ptolomeū almaiesti. i. Celum nulli9 rei esse potest corruptiuū. ꝙ tūc corrūpet aut tūc corrumpit cum ipāz rem corrumpi dfinereq; pmittit Plato aūt loquit̄ in hūc modum. Materia rez corruptibiliū est de genere non entis puatōm hñs ipsum nlom9 ānexum iugiter informis mortuaq; exīs. forti ergo mouēte indiget quo in retuz natura ostitui valeat et in esse. Item res quidem omēs mox a pmordiali sui exordio in id labi appetunt ex quo puenerūt Proueniūt aūt ex michlo. q̄m obrem in estimabili quodā dfluxu naturali āmchilau res ipse appetūt ⁊ corrūpi. Et ideo necesse summo ope esse ipsa diuina durit sapia aliq̄m celestē debeu pexistere q; virtutem. que rebus ab hu9modi dfluxu in nō esse violenter phiberet. Preterea et ipsa celestis virt9 omēs res in debito fm ph̄m cōstituent numero ⁊ mensura finem certū imponens eisdem sue duratōmis pmanendie atq; esse. Sed tūc per stellā ipe angel9 aut per ipsius stelle fatū angelica custodia dsignat. Nam sicut ipsa stella virtutē suam nequaq; influit in corpus indispositū ⁊ inceptum. ꝙ solūmodo in sbm sui virtuti ydoneū et aptatū. testante Auicenne li. mineraliū qui ait. Dispōm in materia exigit virtus celi. suā. n. virtutē ipm celum relinquit in lapide duro ⁊ nō liquido de luto. Hic reuera p oīa Angel9 dme dutis nō effectū efficit nisi in hoīe grato ydoneo atq; digno. Et tunc applicet̄ sic. Unusquisq; itaq; hoīm aliq̄m angelū hēt sibi ad custodiā deputatū mediāte q̄ ad ortū pduct̄ sñ suffocatōe in vita ofuat̄ sñ molestatōe

et tandem finem imponit homi sua sedula visitatõne · seu fraterna de hoc mũdo ad sclm futuꝝ deductione. ¶ BC. Macro · li · de sõp no Scipionis · Celestis quidẽ virtus que cuctos euentꝰ ꝓducit in rebus trãsitorijs ⁊ mundanis · quasdam suis mediãtibus inp̃ssionibus visiones immittit hũanis sensibus in sopore quibus ipsa intdum humana p̃mit̃ fragilitas ⁊ a noxijs p̃seruat̃. Circa quod notãdum ꝙ tria sunt genera sompniorꝝ que sepe deueiunt ad effectum · vt oñdit Hugo in dyascol · li. 8. Primuꝫ sompniorꝝ visionum q̃ꝫ genus est · dum humana docet̃ industria sup̃ aliquo futurorꝝ euentu per diuine seu ꝓphecie visionis immissionẽ. Sepe enim homo vt augꝰ inq̃d inspirat̃ diuino misticoq̃ instinctu. Et tunc eaq̃ sompniare sibi oñdunt̃ pꝰmodũ ad effectum irreuocabiliter perducunt̃. Scdm genꝰ visionum est ipsa vtus ymaginaria seu estimaria aĩe deputata q̃ intdum aliq̃liter et in ꝑte futuꝝ p̃cognoscit et p̃sentit percipitq̃ euentuꝫ. Ex sui nãq̃ nobilitate · vt ait Damascenꝰ humana aĩa obliq̃lem intdum cõceptum euentum futurorꝝ hẽt quẽ vtiq̃ per sompnium organis indicat sensitis. Circa hoc ẽ videdũ · ꝙ plo li · de immortalitate aĩe in q̃ndaꝫ ãmirabilẽ ꝓrũpit inopĩabilẽq̃ ꝑmonẽ in hũc modũ Antiq̃ꝝ nob̃ innotuit ex doctrina. duo fore hominũ genera · largos vꝫ atq̃ parcos · largos ditatos fore ex natura · egere aũt parcos semꝑ penes quẽ sermonẽ sic ꝓcedit · Hũana inq̃d aĩa ex nobilitate sibi innata et lympidare aliq̃ habꝫ nõ sciam ꝫ inꝑfectam estimatõeꝫ euentuũ futurorꝝ ꝑpendens igitur ipsa aĩa futuras affluere diuicias ⁊ honores instigat corpus in hunc modum · ac si diceret futuꝝ · n · est vt diteris elargire qd̃ habes · Quã obrem accidit eos qui largi fuerint ditari in posteꝝ ex natura · Conniciens autẽ aĩa perpendẽs corpꝰ adhuc in posteꝝq̃ egere ip̃m mox quidẽ instinctibꝰ suggestiõibꝰ q̃ occultis ãmonet: vt qd̃ habet facultatis ⁊ scie diligent̃ retineat ⁊ cõsuet hoc itaq̃ interserit et saltꝫ minꝰ lateat indagatores veritatis aut tñ humanã aliqualẽ futurorꝝ euẽtuum habere sciaꝫ seu estimatõeꝫ nlominꝰ tñ in ꝑfectã · Juxta illud qd̃ refert Egesippus Jeroni. Consuetus inq̃d atq̃ vsitatꝰ et verꝰ loq̃ndi modus increbruit ad modnos. ꝙ dum aliꝙ ꝑiculosũ aut timorosuꝫ imminere dinoscit̃ dicimꝰ hec mea mens p̃sciuit ac si ipsa hũc taleꝫ euentũ aliq̃lit̃ p̃sensissꝫ. Tali ergo modo ipsa nostra rõnatõ oiecturam hñs aliq̃lem seu estimatõm in sompnis · oñdit euentũ aliq̃lem scie futurorꝝ et h̃ ipsa sompnia intedrũ ad p̃signare videntur

aliquãtule veritatis: Genꝰ genus sommioꝝ atq; visionum est ex celesti impssione euemẽs atq; fato. Celestis nãq; virtus eo sꝺẽ q̃ꝺ pouet effectus quibusꝺam impssiombꝫ mspirat et immittit oꝛgamis sensibꝰq; hũamis. et hoc m pncipio ptaxatũ est. ꝺꝫ q̃ celestis virtꝰ que cũctos euentus pouet m rebꝫ trãsitorijs ꝛ munꝺamis quasꝺaꝫ mediãtibꝫ suis impssiombus visiones immittit hũamis sensibus m sopore q̃ꝰ ipsa mterꝺũ humana pmit fragilitas et a noxijs pseruatur. Q ista aũt ꝺatur mtelligi. q̃ ipsa virtus ꝺiuina q̃s ꝺaꝫ quos pouet euentus suis impressiombus hoc est angelis mediantibꝫ humane reuelat ꝛ mꝺicat tũi p q̃ꝺ ꝛ nostra sepe premitur fragilitas ꝛ a noxijs cõseruatur. ¶ Cap. iij. Nuenpice cõmentor sup. 3. methe. Descensum quippe flumis extra nubem. q. impꝺiũt ꝛ obstumgũt. ꝺꝫ ventus. pluuia splenꝺor solis ꝛ fragor deorsum ascenꝺens seu strepitus aliqualis hec. iiij. et enĩ aut nubem clauꝺuut ne fulmen exeat. aut fulmen exiens reuerberãt ꝛ restrigunt ꝛ versus terram ꝺescenꝺere nõ pmittũt. ꝫ a latere ꝛ sub nubibꝰ ipsum flectunt. De pmo sic ait cõmentator in. 3. methe. Si lignum ab alto ceꝺerit vento flante cõstat q̃ mpulsione venti nõ ꝺirecte ꝫ a latere quiꝺem caꝺet. Sic et si fulmen tpe venti grãꝺis eueneut ipm nõ ꝺirecte ꝫ a latere quiꝺẽ fert testãte alberto cõmentatore qui ait Mmꝰ nociua sunt fulmĩa que vento fueunt p uẽtata eo q̃ ventus fulmĩs restungit phibeatq; ꝺescensum De se cũꝺo sic ait Limus m speculo naturali. Pluuia ꝺistillante granꝺi fulmĩa nõ timent magis nãq; ictui resistit fulmĩs grossum quaꝫ subtile. grossum nãq; mmꝰ penetrat ipm fulmen. Huc aũt sic est q̃ pluuia grossa ꝺr. ipe tñ subtilior extat aer q̃m obrem pluuia ꝺescensum fulmĩs phibet ꝛ restungit De tꝺo sic ait. Nucebron libro fontis vite Igmis inq̃t nata ꝛ ꝺisp̃gi m calore ꝛ m splẽꝺore colligi ꝺo et vnu in tenebra ꝛ in fugore et hoc ꝓpt oppositas q̃litates fugous acꝺit ꝛ calous. Et ideo ait pꝫus m ii. probleu. Diurna fulmĩa nõ timent. Nam igmis fulmialis m luie cõapitur gigmtur et luie in cõseruat Lumẽ aũt lumie ꝺistrahitur et aliq̃liter impeꝺit vt ait Egesipꝰ Jero. Ergo ipm ꝺimnuit p̃ꝺꝺit q̃ splenꝺore. q̃m obrem ipse splenꝺor solis ꝺescensum prohibet ꝛ restungit De q̃rto sic ait cõmentator intercia pte sũme naturaliũ. Cũq; nubes ꝺeuolaueunt casumq; miate fueunt et tuma mox cõcitentus hinc inꝺe infestus strepitus ꝛ fragores cõcussione seu cõ

pulsione linguoꝝ vociferatõne vocũ humanaꝝ ⁊ murmure cãpa
naꝝ et nubes ꝓtinus dissoluunt̃ et fulmina tonitruaq; deorsũ fer
ri ꝓhibent̃· ⁊ huius est causa· Nam voces strepitus et fragores
facti inferius aerem sursum pellunt· vt oñdit ꝓhus in ꝓbleu· aer
autem sursum impulsus obstat ⁊ obuiat intempiei et fulmi descen
denti· Sed tũc ꝑ fulmẽ angelica custodia figurat̃· Nã sicut fulmẽ
suis ictibus maxime terret pisces · vt dicit plinius in speculo na
turali Sic per oẽm modũ ipa angelica custodia· qua cõseruãtur
homines maxime terret ⁊ turbat pisces·i· demones infernales
Et tunc applicet̃ sic: Quatuor itaq; angelicã custodiã impediunt
et discindunt vz ventus vanitatis mundane· pluuia voluptatis il
licite· splẽdor felicitatis mũdane ⁊ strepit⁹ impacie inquietudinis
q̃z nostre· ¶ D ¶· Conmentator sup·3· de ce: et mundo· Du-
plex olim opinio · increbruit atq; fama · quid terram susten-
taret in medio aeris absq; casu· Dicebat ergo ꝑtolome⁹· Tanta
inest motus firmamenti vehementi vehemencia · ꝙ nõ sinit moueri
cadere aut cõcuti ipsam terram· Aliter autẽ asserit Alexand̃: q̃
equaliter ex omni ꝑte celum ⁊ stellas trahere autumãt ipam ter
ram· ita qd̃ terra stellis vndiq; attracta nullaten⁹ poterit declia-
re Duo ergo sunt q̃ t̃rã cadere nõ ꝑmittũt· vz firmamentũ ⁊ mlt
titudo sideꝝ ⁊ stellaꝝ· Sed tunc ꝑ firmamẽtum multitudo angelo
rũ seu celestis milicia figuratur Nam sicut firmamentũ a suo mo
tu naturali impediũt stelle in cõtrariũ cõcurrentes· vt oñdit Sin
densi⁹ in ꝓhemio astroloyce scie· Circa qd̃ notãduz ꝙ tanta ve
locitas est motus celi ꝙ totã mũdi machinam coartaret in nichil
nisi mot⁹ aliaꝝ speraꝝ seu planetaꝝ motũ eius aliqualit̃ impedirẽt
Sic reuera celestis quidez milicie custodiã ⁊ decursum impediunt
sibi ipsi fieri homines prauis morib⁹ scis angelis obsistentes· Sz
tunc cõseqñter ꝑ stellas sanctos dei cõuenit designari· Nam sicut
stelle magis lucent in tenebra q̃ in luce· vt ait Theo· in cõmento
Tenebra receptaculũ lumis est mie vero lumẽ; sic nimiꝝ ipsi sci
suo auxilio et virtute magis lucent in tenebra humilitatis tribula
cionis et miserie quam in lumine felicitatis spei fortitudinisq; hu-
mane. Et tunc applicetur sic· Ipsum itaq; mundum totum a ca
su preseruant mortis perpetue et ruina celestis milicia angeloꝝ
collegiumq; sanctorum oim ⁊ virtutum. ¶ E ¶ Auicẽna li.
de ꝯ· diluuijs. Sol sursũ trahit vapores et inflãmat ipam terrã

mediãtibus ipſis ſtellis ſuã virtutem ptiãpans ĩfluẽſq; eiſdem.
Q que datur intelligi q; ꝺꝰ diuĩa ĩfundit virtutem et grã
tiam hũanis mentibꝫ ſanctis angelis mediãtibꝫ ⁊ intcedentibus. q
bus rãmꝫ cõtulit ſapĩa puidendaq; diuĩa. vt cũcta vota atq; de
ſideria mentis noſtre oculis pñtent maieſtati excelſe. CSuper Ian
go in dyaſcolis li. q. Celum ſemp pfert in ſe ĩdicia atq; ſigna pe
ſtilencie imundanis. vtpote ac ſi ĩſtat homĩs peſti ꝺoleat miſe
req; future. Dicem9. n. q; aduentũ peſtilencie ſup aliqꝺ clyma
ĩũdans celum tuſtia pfert ſigna puta galaxiaꝫ pallidam ſeu co
metã quibus grãdis peſtilencia dinoſcit mũdanis regionibꝫ pue
tura. Utrũ aũt cometa ſit ſtella an nõ, et vtꝫ galaxia ſic ditigua
ipſi orbi celeſti. valde dubitat a phis ſup dictis. Dicit tñ Dama
ſcen9 cometã nõ fore ſtellam ſcz caudatã. ĩmodoũ Alexanꝺ
Auicẽna atq; Theo. ſunt opinati. ſ; ĩndam collectã eſſe ignis in
etherea regione, ſꝫ ocauo orbis lũe qui peſtilẽciaꝫ huinſmodi effi
cit in mũdanis. Eugenes nlomn9 dicit cometã ſtellã eſſe immedi
ate adeo pductaꝫ ad deſignandã peſtilẽciaꝫ ſeu mortem pncipum
atq; regũ. Item de galaxia ſic ait phs in. 3. methe. Quidã mq
entes arbitrati ſunt galaxiam fore congregatõm pluriũ ſtellaꝝ in
longitudie firmamẽti, vt anax. auĉpice et leucipp9. Dorꝫ aũt opi
nionẽ reprobat dementatoꝝ in. 3. methe. Sed ptolomeus auerrois
allex. galaxiam eſſe dicũt accenſionẽ ignis ſublimatus ſub cõcauo
orbis lune in longũ ppendiculaut dyametraliť ptenſã. Talia nã
q; tuſtia quedam ſigna pfert celũ peſtilencie aduentũ. Sed tũc p
iſta datť intelligi q; chorus celeſtis milicie quedaꝫ ſigna in ſe pfert
dpaſſionis et tuſtiae ſuper tribulatõne noſtra miſeria et dolore.
CGCommẽtatoꝝ ſup li. de pomo azꝝ. Unuſq; ſq; hom ſibi qn
dam appriataꝫ habet ſtellam ſuis qualitatibus dñantẽ cui9 quidẽ
ſtelle ſeu planete aut fatu exigente. ſi et ipſe hõ debitis paſſibus
coreſpondeat aut ſatiſfeceut aut cõſenſerit pacifica et ſana viuet
incolomi q;ꝫ vita. Si vero a natura ſue ſtelle ſibi ab ipſa intelligẽ
cia naturaliť deputata diſcordauerit ſtat q; mox ſua deſtituet or
dinẽ q; ſtella. et ſic homo a ſua cõſtellatõne et fato derelictus pitť
⁊ abiectus ſubito mouetur. Iſtius aũt declaratõ ſtat in hoc. Di
cit Auicenna li. medicinaꝝ. q; natura nõ deficit in neceſſarijs ⁊ ma
xime celeſtis ĩfluencie ſeu natura puidit vnicuiq; de neceſſarijs
nec deficit: Stella itaq; ſup natiuitatẽ alicuiꝰ habens aſpectũ ipm
hominem a pmordiali ſui exordio in eſſe cõſtituit et in vita eſſe ſp

exigens et requirẽs. Quã diu ergo homo viuit et est tam diu cõ
sentit et satisfacit sue stelle seu celesti intelligẽcie alias exigencie et
quã diu sue stelle cõsentit et equat̃ tam diu res illa seu homo ille
in sua specie persistere demõstratur. Homo aũt a diuino esse iugit̃
ꝓsiliens et declinãs sue celesti exigẽcie nõ cõsentit. que nimiꝝ exi-
gencia hoc requirit vt homo in esse suo ꝑmaneat et cõsistat. Ho-
mo itaq; celesti et sue ꝓprie nõ cõsenciẽs exigencie ⁊ virtuti sue d̃
stituitur et priuat̃ sua generali stella ad gneratõez atq; cõserua-
cionẽ sui esse naturalit̃ deputata et per cõñs corrumpit̃ et morit̃ ip
se homo. Sed tunc per ista dat̃ intelligi ꝙ vnusq̃sq; hoĩ in aliquẽ
habet angeluz sibi ad custodiã deputatũ qui semper a nobis bonũ
exigit et virtutem. Cuius quidem felici exigencie si se obtp̃auerit
et cõsenserit ipse homo ab omni angustia ⁊ ꝑiculo liberat̃. Qd̃ si
dissenserit ab angelo derelinquitur mox suo ꝓrsus dimittit̃ nutri
mẽto et sic morit̃ in instanti. vt sup̃. ¶ D ¶. Constanci⁹ li-
de naturis morboꝝ. Nubes nostre regionis ⁊ climatis sup̃ ducta
quosdã ex se trãsmittit spũs ⁊ vapores qui sanguinem turbãt in
corporibus hũanis ⁊ trãsmutãt futurãq; ad esse pluuiam hũanis
sensibus rep̃sentant. Cui⁹ eciã signũ est ꝙ añ aduentũ in tempiei
alicui⁹ seu aure turbulẽte tota fantasia ꝑturbat̃ ⁊ sanguis in hu
manis corꝑibus ꝑmutat̃. Quod accidit ex eo ꝙ regio aeris nubi
lata nubibusq; obtecta q̃sdã q̃s in se habet species ⁊ vapores trãs-
mittit intra cõcaua corꝑum humanoꝝ. Per ist aũt dat̃ intelligi
ꝙ ꝓuidencia diuina sua mĩa ⁊ pietate regioni sup̃ueniens nostre
mentis quosdam trãsmittit spũs: i. angolos qui nostrã volunta-
tem immutãt diuineq; volũtati salubriter feliciterq; cõformant.
Cetera requirant̃ ca. de custodia et ꝓtectione et in registro.

¶ De appostolis. ¶ Titulus Nonus. ¶ A

Ptolomeus in. 8. almaiesti dicit. Sol trahit ad se ver-
mes ranunculas ⁊ serpentes ⁊ alia queda grauia puta
aquas. sua virtute radio luĩe ⁊ colore. Cui⁹ signũ est
quia estiuo tp̃e p̃dicta aĩalia mediãte pluuia descendere cõꝓbant̃
q̃ vtiq; ñ descenderẽt nisi v̄tute solis ascẽdissent. Sed tũc ꝑ solem
xp̃s describit̃: Nã sicut iste mat̃ial̃ d̃r esse ocul⁹ celi vt dicit pl̃o
in phedrõe sic ⁊ xp̃s ẽ lumẽ ⁊ splẽdor toci⁹ celestis pat̃e Sed tũc

cõsequent̃ per virtutem solis calorẽ ꝑiter ⁊ vigorẽ sancti apl̃i fi
gurant̃: Nã sicut tota celoꝝ actio et impssio atq; influxio mediã
tib9 calore solis luieq; et virtute defluit in hũc mundũ. Sic mini
tũ per oẽm modum donũ atq; mun9 celeste mediãtib3 sanctis ap=
postolis nobis dat̃. Et tunc applicet̃ sic. Xp̃us ergo nos qui ob
nostram noxã serpentibus similes sumus atq; rams sibi attrahit
mediãtib3 apl̃is suis sanctis. ¶ B 1. Phus in ꝓble. Cec9 omis
aut ñ videns dũ acedit ꝓpe ad ꝑietẽ ꝯtinuo sentit q̇etẽ q̇ aeris ꝑie
ti ꝓxim9 est Sed tũc ꝑ cecũ corꝑalit̃ cecus spũalit̃ designat̃. Nã
sicut ceci corꝑaliter pinguiores sunt fetidioresq; et immũdiores.
⁊ hoc ꝯtigit ꝑm Galienũ q3 quies corꝑis pinguedĩe3 efficit et cor
ruptõnes corꝑm q̃madmodũ ipse motus nõ cõsumit. Ceci itaq;
in quiete cõtinua sunt. q̃ ꝓpter pingues sunt fetidi ⁊ immũdi Sic
reuera ipsi qui sunt ceci spiritualit̃ pingues quidẽ sũt et hoc q̃ntũ
ad carnaliũ ob lectatõe3. fetidi q̃ntũ ad sui ꝑpetuã obhortatõem
ĩmundi q̃ntum ad mentis corruptõ3. Tũc ꝯseqñter per parietes
sancti appostoli designantur. Nam sicut super parietes funda
tur tota dom9. sic super sanctos apl̃os stabliit̃ ⁊ fũdatur tota do
mus dei. tam in pñti s. eccl̃ia. q̃m in futura vi3 patria suꝑna. Et
tunc applicet̃ sic. Ceci itaq; q̇ in hac vita sunt homĩes peccatores
dum ad sanctos apl̃os pia deuotõe declinantes ꝯfugiunt mox q̇e
tem aeris. i. vite pñtis ꝑcipiunt et trãquilitatẽ vite ꝑpetue asse
cunt̃. ¶ C 1. Auiceb. li. fontis vite. Dum accedim9 ad monte3
cessant venti. Sed tunc per montes apl̃i figurant̃. Nam sicut in
montibus tuti sum9 a diluuijs. vt dicit Auicebron. li. de dilu=
uij. sic in sanctis sꝑantes apl̃is tuti sum9 ab immũdatõnib3 ac tri
bulatõib3 mũdane vanitatis; Tum q3 sicut ipsi montes ꝓtegunt
et tuunt̃ hĩtantes sub se. ab ymbrib3 temptatõum a caumatibus
⁊ a niue. sic et apl̃i si deuote exorati fuerint. ꝓtegunt nos ab ym
brib9 temptatõnũ. a caumatib3 tribulatõnũ. a niuibus eternoꝝ
suppliciorꝝ Sed tunc ꝯñr per ventos hui9 vite ꝯscribũt̃ ꝑicula ⁊
timores; Nam sicut venti maxĩe habent fieri in regionib9 frigidis
et humidis. sicut dicit phus in. 3. methe. Vẽti inquit maxime acci
dunt in regionib3 humectatis frigoreq; cõstrictis: Sic per omne3
modũ mundana ꝑicula ⁊ timores maxime accidunt in hominibus
in amore dei et ꝓximi frigefactis. Et tunc applicet̃ sic. Dum ita
q; deuoti ꝯfugim9 ⁊ accedim9 ad sãctos apl̃os mox cessant venti
dis timoris et ꝑiculi. ¶ D 1. Item notandum q; oĩa animalia

domesticata dum anxiantur verberibꝫ ad ꝑietes ꝺclināt· Pietes sunt apl̄i applica vt scis ¶ E I· Conmētator auerrois super· q· methe· Tota causa q̄re ipsa terra sustentat̄ pendens in medio aere et ñ cadit· sunt ipse stelle q̄ sua virtute t̄rā vndiq̧ attrahendo cadere nō ꝑmittūt· Sed tūc per stellas appostoli figurant̄· Naꝫ sicut stelle virtutem suam a sole accipiūt eāq̧ terrenis regionibꝰ infundūt· vt dicit ꝑtolomeꝰ in· 3· almaiesti· sic teuera totā celestē virtutem a xp̄o sole iusticie apl̄i accipiūt nobisq̧ trāsmittūt celitusq̧ infundūt· Sed tūc cōseqñter ꝑ terram homīes figurantur Nam sicut ex solo elemento terre fructus gingnit̄· nō aūt in ceteris cernit̄ elementis nisi mediante terra· vt dicit Egidius sup̄ de plantis aꝝ· Sic in solo homīe fructꝰ celestis vite plantat̄ ⁊ gingnitur nō aūt in ceteris sub homīe creaturis· Et tūc applicetur sic Tota itaq̧ causa ꝙ homo sustētatur ne p̄cipitat̄ in vanitate huius seculi sunt ipsi sancti appostoli qui bonā multitudinē ad se more stellaꝝ vndiq̧ attrahentes et in mortem cadere nō ꝑmittunt· ¶ F I· Notandū ꝙ appostoli cōpant̄ serpenti· Nam sicut serpens dū incātatur vnā aurem cauda sua obstruit· aliam vero ad terram cōstringendo premit· Sic et ipsi apl̄i dū deuotis orōnibꝫ incātant̄ claudūt aurē obduratōis et aperiūt nobis aurē largissime pietatis· Et sic serpentes in plenilunio nō hñt costas ꝫ nec ipsa ossa· cartillaginē vero· vt testat̄ ph̄us in· xv· aīaliū li· Sic ꝑ oēm modū ipsi sancti appostoli qñ perfecte exorant̄· et ipsi nobis sua gracia plenelucentes et perfecte mox nulla hñt ad instar ossis aut coste duriciē· ꝫ suā suauē omnibꝫ infiuūt pietatē· Et sic nullum aīaliū adeo expetitiuū est vindicte sicut serpens· vt refert ambro· in examerō li· 8· Sic et ipsi sancti appostoli de eis qui se non honorāt vindictā a deo expetūt et implorāt· Et sicut flatꝰ hominis dulcissimꝰ est serpenti· vt recitat Solinꝰ libro reꝝ· Cuius eciam signū est· quia in hoīes ꝓpentes siliūt; nō aūt in cetera aīancia· eo ꝙ dulciorē q̄m cetera animalia hñt flatū· Sic per omnē modum oracio nostra q̄ per flatū describit̄ atq̧ deuocio dulcissima est oīm sanctoꝝ appostoloꝝ collectō· Et sicut sibilꝰ qui fit in viridi folio aut in tybia euocat ꝓpentes de cauernis· vt recitat ysidoꝰ· in hystorijs naturalibꝫ· Sic nimiꝝ per oīa sibulꝰ virtutū que ꝑ virida describunt̄ folia· ⁊ hūilitas que per tybiam designatur euocāt eliciuntq̧ patrocinia apl̄oꝝ auxiliaq̧ sanctoꝝ· Et sicut cap̄nū maxīe

attrahit serpentem · vt dicat Io. mesue in ꝑma practica. Sic re-
uerta mūdica cordis nostri q̄ p lac escubit: capūm maxime qui
dem sanctoꝝ appostoloꝝ suffragiū significat. ¶ Notāduꝫ
q̄ sancti appostoli ꝯparāt columbis ꝓpt̄ decem rationes ꝑm decē
ꝓpietates que ipsis in esse columbis ꝯpbantur Prima est quia
sicut columbe post volatū de alto dū terre insident · mox quēdam
motū faciunt circularem · vt recitat pl̄us in. x. animalium li. Sic
mīmi sancti appostoli reficientes ac quiescētes in domo duote aie
post euolatū ex gremio ꝯsolatōis eterne · p collatōꝫ celestis gra-
cie · mox circulū motu suo faciūt felicitatis eterne. ¶ Secūda ratio
est. Nam sicut columba est animal valde leue mansuetū et blan-
dum · ꝙ tñ in volatu suo cōcussione alaꝝ quendā terrorem ⁊ stre
pitū facit magnū · vt ait Ambr̄. in viij. examerō. Sic ⁊ ipsi san-
ti appostoli sibi seruientibꝫ ⁊ deuotis blandi apparent · leuesq̄ pit̄
et mansueti · ꝙ in volatu sue ꝓdicationis terrorē inferunt demo-
nibꝫ sputibusq̄ malignis. ¶ Tercia rō est; q̄ sicut colūbe que habitant
circa homīes seu in domibꝫ humani hospicij: ſ. domestice carent om
nes felle · colūbe ab habitatōne hoīm seq̄strate · ſ. colūbe siluestres
habundant quidē felle · vt recitat Plinius in. 8. speculo naturali.
Sic reuera sancti appostoli deuoti quidē recepti intra domū hos
pitalitatis hūane mox fellis obliuiscūt̄ ire ⁊ vindicte ꝓprie ¶ Ap-
stoli vō a domo cordis nostri hitacli elongati · fel in se hēre ꝯpt̄ā
tur vindicte cōtra nos iudicijq̄ austeri. ¶ Quarta ratō ē
Nam sicut columbe voce sua lugent veluti euentui alicuius tristi
dolous seu mestitie cōdolentes · vt recitat cassiodorꝰ sup̄ ps · Sic
eciā per oēm modū · ipsi appostoli vocem quodāmodo suple spūa
lem emittūt cōpassionis misere generis hūani · Quinta ratō est ·
Nam sicut columbe circa aquas naturaliter appetūt residere · vt ait
beatus G. super cañ · Sic et ipsi sancti appostoli desiderāt residere
circa aquas · i · circa corda aquis tribulatōis afflictōmisq̄ ⁊ pēnie
humectata · ipsis sue pietatis porrigentes auxiliū. ¶ Sexta ratio
est q̄ sicut columbe p̄ ceteris auibꝰ multū validōq̄ effundūt sāg
uinem iugulate · vt refert Belinꝰ li. vij; naturalium · iuxta illud v̄
gilij in Buccoli · hecine columbe mitum misere cruorē · Sic reuera
et ipsi sancti apli mītum cruorē effunderūt sanguis sui ꝓ qla re-
demptōnis nostre et ꝓ salute generis humani · Septīa rō est nā
sicut dictō ⁊ nata hec est colūbaꝝ vt ad nidos suos ceteras colū
bas attrahāt et adducāt Vt recitat ysidorꝰ in hystorijs natalibꝰ

Sic p locū a simili hec est ꝯditō sanctoꝝ appstoloꝝ adducere vz
sua gracia et doctrina alios hoīes ad regna celestia. ¶ Octaua cā
et rō est quia sicut columbe splendent circa collū ad instar aliquā
tulū pauonis sicut dicit Solinus li. reꝝ. sic et ipsi sancti apposto
li maxime splendent quo ad deum in collo veneratōnis sancte ⁊ q̊
ad nos lucent in collo p̄dicatōnis salutiffere. ¶ Nona ratō est.
quia sicut colūbe lympidos hn̄t oculos et splendentes rubicūdos
in sup̄ficie. nigros in medio regione, sic dicit ph̄s i. xij. li. aīaliū sic
⁊ ipsi apl̄i splendentes hēbant mentis oculos ⁊ lympidos. qꝛ deū
lympidissime ꝯgnouisse ꝯpbant̄ et ꝯtemplant̄. ¶ Decima rō est
quia sicut q̊ndā typice colūbe in sacrificiū assumi iubebant̄ vt legi
tur in li. ceremoiaꝝ legaliū. Sic reuera p omnē modū. ipsi sancti
apl̄i deuotis orōnibꝫ assumi p̄cipiunt̄ in sacrificium qd̄ offerre vo
lum⁹ oculis omniū cōditoris; Non in merito ergo colūbis sancti
apl̄i ꝯpantur. ¶ I ¶ Conmētator Thē⁹. sup. 3. de aīa. Est aūt
lux ypostasis. s; scn̄ ⁊ sb̄iectū oīm coloꝝ, In luce nāq; oēs colo=
res tanq̄ in suo sb̄o radicant̄ p̄iter ⁊ fundant̄. Sed tunc per lucē
apl̄i designantur. Nam sicut lux naturalit̄ letificat inflāmat et ex
siccat ⁊ purgat. Letificat quidem quia s̄m Calcidiū in Tymeo
platonis. Lux est aīatis leticia illūiatā Inflāmat aūt. qꝛ s̄m pto
lomeū almaiesti. 4. Ignis celestis influit istis rebus luīe mediā=
te. Exsiccat eciā. quia s̄m ph̄m libro ꝓbleu. Loca lucida sunt sic
ca ⁊ arida. loca vero tenebrosa sunt huīda putrida et viscosa.
Expurgat nāq; qꝛ ipsam lucē naturalit̄ fugiūt ac abhoīant̄ ea q̄
sunt mmūda venenosa p̄it̄ ⁊ corrupta vt ait Algazel in tractatu
de forma speculi. Sic eciaꝫ per locū a sil̄i ipsi sancti apl̄i luci ob hoc
merito ꝯpati letificāt cor celesti pinguedīe et dulcore. inflāmant
mentem in diuino amore. exsiccant a scelere expurgāt ab omī vi
cio atq; labe. Sed tunc ꝯn̄r p colores describunt̄ bonoꝝ opm vo
ces seu virtutes. Nam sicut s̄m ph̄m in. 2. de aīa colores sunt cā
principiūq; videndi. testante ph̄o ibidem qui dicit. Omne. n. qd̄
videtur aut est color aut hn̄s colorem; Sic reuera per oēm mo=
dum Ipsa nostra bona opa et v̄tutes sunt cā videndi ⁊ ꝯgnoscē
di deum in p̄nti pariter ⁊ in futuro. Et tūc applicetur sic. San=
cti itaq; viri dei apl̄i sunt fundamētum omnium nostroꝝ bonoꝝ
operum ⁊ virtutuꝫ. In ipsis nāq; tota nostra salus ⁊ virtus ra
dicatur pariter ⁊ fundatur. ¶ R ¶ Conparantur eciam san
cti apl̄i ipsi sali. Naꝫ sicut sal a viscositate exsiccat a corrupcione

conseruat. sic sancti appostoli viscositatē scelerꝝ in nobis extermi-
nant. ⁊ a corruptōne mortis eterne incolomes custodiūt ⁊ cōser
uant. Et sicut sal occidit venenosa animalia. vt ait phus in quin
to animaliū li. sic ⁊ ipsi appostoli sua virtute occidunt animalia
infernalia maligne venenositatis plenissima. Sicut etiā sal sparsū
super vermes ipsos cōtinuo liquefacit. vt dicit cōmētator in. 9.
methe. Sic etiā ipsi appostoli homines qui vermibꝫ cōparant liq̄
faciūt. quia ipsos resoluūt in liquorem cōsolatōnis diuine. Et si
cut dum sal immittitur stagno ⁊ paludi mox cōcitent omnes ra-
ne. vt testat Albertus cōmentator de inp̄ssionibꝫ elemētorꝝ. Sic
per omnē modū sancti appostoli cum aduenerint stagno ⁊ palu
doso cordi mox cōmouere faciunt insultatōem et strepitū huius
mundi. Et sicut sal missum in ignem cū modico de aqua ipsum ig
nem sincerius exardescere facit. vt testat phs li. suo. 9. diluuiorꝝ.
sic et ipsi sancti dei appostoli sua aduenientes gracia cordi flammeo
et ardenti. mox ip̄m inflāmant sincerius et accendūt in igne amo
ris diuini desiderijq̄ superni. L Conparantur itaq̄ apposto
li ouibus siue agnis. Sicut enim oues balatū suū vtpote flebilem
versus terrā faciūt. vt testat Ambrosius in examerō. li. 8. Sic
⁊ ipsi appostoli vocem sue intercessionis in hac tra degentibus di
rigunt et p eis ad deum voce vt ita dicā flebili iugiter intercedunt

De sanctis. Titulus decimus. A.

LAudem⁹ creatorem oīm ob diuersitatem celorꝝ ⁊ multi
tudinē siderꝝ. et ob innumerositatē diuinorꝝ numinū cele
stiūq̄ virtutū quib⁹ ñ essentibꝫ omnis in nichilū mundi
machina redijsset. Diuersitas nāq̄ celorꝝ diuersitatē effectuū in
esse cōseruat vt ait Euenc⁹ li. rerꝝ. Multitudo siderꝝ multitudinē in
fert effectuum mūdanorꝝ astruētibus calcidio ⁊ Thymeo. Innu
merositas denique celestiū numinū et vtutū in numeris resistit cor
ruptōnibus defluentibus in hunc mūdum. vt ait Endox⁹ in zinzi
meo. Sꝫ tūc p diuersitatē celorꝝ ac multitudiem syderꝝ intellr multi
tudo ⁊ diuersitas sanctorꝝ q̄ totā virtutē vitalē atꝫ essenciatiuā in
fluūt huic orbi. vt refert Thei. 2. de aīa. Et sicut sidera cōser-
uāt tra in medio aeris a casu ⁊ ruina p suā vꝫ ad se attractōꝫ vt
pbat auēpice cōmētator in. 3. de ce. ⁊ m. Et sicut celestia numina
et vtutes se corpibꝫ inferioribꝫ sua virtute iugit intermiscēt. vt re
fert Calcidi⁹ in Thymeo. Sic nimirꝝ p oēm modū sancti dei to-
tā vtutē ⁊ valorē vite ppetue deuotis sibi mentibus influūt in hoc
mūdo. Itē totū genus hūanū a casu mortis ppetue custodiūt et

cõseruuãt· Item de sua gracia et virtute aĩabus oĩm fideliũ inter
miscent· Sz tũc dñr p mũdialez machinã intlr ipse homo quilibz
Nam sicut tota mundi machina ex diuina clemẽcia defluxisse ema
nasseq; ⁊ in ipaz tandẽ finalit reducẽda fore firmissimis ab Apu
leyo rõnibus demõstrat· Sic p oẽm modũ oĩs homo a deo deflu-
xisse oñditur· ⁊ in deum reduci p vnionẽ visionis beate ꝯpbatur
Sic ergo patet ꝙ per diuersitatẽ celoꝝ sancti dei describunt· ⁊ ꝙ
p mũdi machinã hoĩm quilibz figurat· Et tunc applicet sic· Lau
demus ergo dñm oĩm saluatorem ob diuersitatem multitudinẽq;
⁊ innumerositatem sanctoꝝ oĩm quibus nõ essentibz· i· q̇ si nõ es
sent in nichilũ dudũ vnusq̇sq; hoĩm p peccatũ atq; mortis p̃cipiciũ
deuenisset· B ¶ Plinius in speculo naturali· Omĩa aĩalia que
visu siue oculis carent· aut in quibus oculi nõ apparent naturalit
appetũt noctem atq; terrã· Sed tunc p aĩalia oculis carencia scĩ
dei nõ immerito figurant· Nam sicut p̃dicta aĩalia licet oculis p̃-
uata et orbata videant· tñ q̃ntũ ad rei veritatem oculos habent
optime quoq; sub terra in nocte vident· testante aꝝ· in· x· aĩaliuz
li· q̇ dicit ꝙ oĩa aĩalia oculos hñt aut aliqd mẽbꝝ loco oculi ocu
lo simile· Et reuera oculos habere nõ vident· nichilomĩ⁹ tñ aut
in nocte aut t̃ra aut det̃miato loco eciã nõ apparentib⁹ oculis val
de ꝯtemplant· Contra dicẽtibz aũt deinceps rñdendũ illud firmis
simũ ꝯmẽtatatoris Alexand verbum q̇ dicit ꝙ natura nõ deficit
in necessarijs· Unicuiq; enim naturali corpori ipsa natura in ne-
cessarijs cõtulit et preuidit· Sic mmꝝ p omnia ipsi sancti dei sem
per nobis apud deum pijs intercessionibus suffragant· et oculis
sue pietatis et clemencie nos misericorditer intuent· licet a nobis
corporaliter minĩe senciantur· Et tunc applicet sic· Sancti itaq;
dei naturali sue pietatis inclinatõne appetunt diliguntq; noctem
tribuluatõnis et terram interne humiliatõnis· Juxta quod ait
Criso· Sanctoꝝ non est succurrere in statu ꝓsperitatis· quia nõ
est opus valentibus medicus· sed in statu anxietatis ac humili-
tatis· q; op⁹ est male hñtib⁹· C ¶ Ptolo· li· 3· de theoricis
planetaꝝ Corpa ergo que ad stellatã virtutẽ caloris eleuata fue
runt regionẽ· violent sustentant et cadere nunq̃ pñt Cuiꝰ signũ
tale phi applicabãt· sicut Calcidiꝰ asserit in thymeo· Nam sup-
posito ex ypostasi datoq; ⁊ cõcesso p impossibile· ꝙ mons aut tur
ris aliq̃ eleuata esset ad stellatã celestiũ numinũ regionẽ iam q̇dez
p̃dict⁹ mons aut turris p̃fata cade nlla possz v̄tute· ꝫ reuera pẽ
det in aere· ⁊ hec duplici rõe q̃madmodũ plo asseruit ĩ phedrone

Titulus.

Quarum prima est. qr attracta attrahenti virtuti ꝓxima et vici
na maxime attrahunt. ꝫ nunc sic est ꝙ mons predictus preuata
ꝙ turris ipsi stellate regioni corpum attracte sunt ꝓxima ⁊ vici
na ergo maxime attrahūt ⁊ nullatenus posse cadere ostenduntur
Scda est, quia corpa vehement eleuata cadere nō possunt. qr oē
quod cadit solum nō cadit quia graue. ꝫ quia a terrena attrahit
regione. Attestante cōmentatore in tractatu de naturis locorum
Nunc aūt sic est ꝙ corpus eleuatum puta mons aliq̄ quoꝙ tur
ris. dato per ypostasim ⁊ cōcesso valde eleuant et elongant cuiꝰ
elongatōis ob causam a terrestri nō possunt attrahi regione. er-
go nec percōseqn̄s cadere. Sed tūc per stellatā regionez sanctoꝝ
collegiū figurat Nam sicut vna stella ꝑm suā a primo ente impo
sitam actionū cōplente et perficiente actōm tota stellaꝝ cōgeries
cesaresꝙ cōuenit et cōcurrūt. vt tribus demōstrat argumentatōi
bus. Alkabiciꝰ in theorica planetaꝝ. Sic inmiꝝ per oēm modū
vno subueniēte sanctoꝝ fideli hoīm et deuota tota cōuenit ⁊ con-
currit in auxiliū celestis cōcio. Sic patet ergo ꝙ per stellatam re
gionem totū sanctoꝝ collegium figuratur Et tunc applicetur sic
Corda itaꝙ humana per deuocionis ac oracionis freqn̄ciaz ad sā
ctorum collegium eleuata. violent sanctoꝝ omniū suffragio ⁊ te
nore atz auxilio ⁊ fauore a casu et ruina ī peccatū ac in mortis et
ne suppliciū a calūnia cōseruant. D ¶ Aꝝ. in li. ꝓble. In do
mibus in quibꝰ in alto reposita fuerint vasa vacua valde resonāt
ipse voces; Cuius causa est. quia vacuū est causa mediūꝙ audiē
di. Sed tunc per vasa vacua sancti dei figurant. Nam sicut vasa
vacua crepant frāguntꝙ et saltant in igne. quemadmodū patet
in olla vacua posita circa ignem que vtiꝙ si plena aqua fuerit inte
gra permanet et illesa. vacua autē crepat media circa ignem posi
ta. Sic reuera ꝑ omnia sancti dei in corde cupido et auaro admo
dum ignis valido inflammato crepant et saltant quantum ad
cōdignā abhoīnatōnē ⁊ profugatōnem in quantum ipsi sancti ab
immundo cupido q̄z homīe per crepatōem ⁊ salutatōem ingratitu
dinis ⁊ cōtemptus repellunt pariter et fugant. Sic ergo patet
ꝙ per vasa vacua sancti dei figurant. Et tunc aplicetur sic. In
cordibus itaꝙ in quibus in alto. i. honore habentur ipsi sancti vo
ces mentales dulcius resonāt. Nam sicut in vasis magis resonāt
ipse voces sic mediātibus sanctis in dei auribus magis intonāt no
stre orōnes atꝙ votes ⁊ bn̄ q̄dem dicunt vasa vacua. qr a laude

ac veneratõne nostra ꝯdigna penitus alieni vacui et inanes sunt· vt sup̃· E ¶ ·Auicenna suoꝝ mineraliũ·li· In altis montibus et in aquis ad austꝝ fluentibus· ⁊ in valde ꝓfundis fontib⁹ ac in locis humẽtibus· ꝫ et in vallibꝫ ⁊ in ortis auꝝ nascitur ⁊ nobiles margarite· Sed tunc per auꝝ ac gẽmas nobiles intelligim⁹ sanctos dei· Naꝫ sicut aurũ in igne colorẽ ⁊ fumũ habet blauium et celestem· testante cõmentatore Alberto in li·seĩtaꝝ· qui dicit· ꝙ fumus auri ꝑ ignem resoluti blauius est colori q̃ꝫ celi similis· et sicut ip̃e gemme nobiles in vna terra ⁊ in vno tp̃e maiorẽ hñt efficaciam ⁊ virtutem· in alio vero terra et in alio tp̃e minorem vt dicit cõmentator de natura locoꝝ· Sic nimiꝝ sancti dei igne deuocionis nostre adusti in fumũ resoluunt̃ atq̃ colorem celi et blauiũ i· celestis gaudij nobis obtentiuum· Sed ⁊ ipsi sancti vno tempore et vno loco maiorẽ in nobis ostendunt efficaciam et virtutẽ q̃m in alio tempore atq̃ loco· Sic ergo patet ꝙ per auꝝ et nobiles margaritas sancti dei figurant̃· Et tũc applicet̃ sic· Sancti itaq̃ dei cõcipiunt̃ per deuocionẽ ⁊ nascunt̃ ꝑ cõdignaꝫ laudis ⁊ obsequij execucionẽ in solis cordibus mũdis et puris altis montibꝫ cõpatis· In flumibus ad austꝝ· i· ad deuocionẽ atq̃ ad amorem vergentibus in valde ꝓfundis et humilibꝫ fontibꝫ· i· cordibus in locis rore celesti humẽtibus· in vallib⁹ p̃nitenciũ et in ortis ꝓficẽcium· vt sup̃· F ¶ ·Phus in ꝓbleu· Vnus homo in nocte timidus· plures vero simul cõstantes audacissimi nocte sunt· Per que datur intelligi· ꝙ vnus solus in nocte p̃ntis vite homo timidus est et merito timidus esse debet· plures vero homines· i· homo pia deuotõne sanctis firmit̃ in separabiliterq̃ cõiunct⁹· hic inq̃ homo audacissim⁹ esse debet· G ¶ ·Amb· in examerõ li·x· Sepius hoc nostris euenit tp̃ibus ꝙ auis ab aue anxiata cõfugit ad hominẽ in nemore trãseuntẽ· Per que datur intelligi ꝙ homo q̃ more auis adeo euolauerit ꝑ peccatũ cũ anxiat⁹ fuerit mal̃ uanitatis et miserie a quocũq̃ sibi aduersario homĩe atq̃ hoste mox vt fugiat ad homĩeꝫ· i· sanctoꝝ aliquem pia mentis deuotõne necesse est et declinet· H ¶ ·Notandũ qd̃ vt refert Plinius in speculo naturali· Canes aduenientes p⁹ se voces hoĩm et clamores ip̃am mox feram velocius ac auidius insecunt̃· Per que dat̃ intelligi· ꝙ canes p̃daꝫ celestem insequẽtes cũ voces fauoresq̃ ac oratõnes sanctoꝝ suffragari nouerit· mox audacius inceptũ vite eterne meritũ ꝯmitant̃· I ¶ Charentin⁹ in tractatu de effectibus in natura· Cũq̃ mirice floruerit in deꝫto· annus bonus et

fertilis cõsequetur. Cuius causa in hunc modum a p̃dicto ph̃o as
signat. Mirica inquit herba est sicca sterilis atq; arida. et ideo nũ
q; floret nisi exsiccat ipsa fecũditas sterilitas q̃z terre. Cuius ra
cio est. quia s̃m cõmentatorẽ sup. 3. de ce. et. m. Actus excessiuꝰ
nõ solũ in materiam subiectã. sed eciã in materiã alienã suam actio
nem exercet nimium vehementẽ. Nunc ergo sic est. q̃ dum fertili
tas seu bonitas in terrena habũdauerit regione. nõ solum in ma
teriam subiectam. i. fecũditatis ac fertilitatis susceptiuã. s̃ in mate
riam alienam atq; fecunditatẽ et fertilitatis exp̃tem suamq; hũn
danter vigorem p̃ter et virtutem. Patz itaq; ex p̃habitis q̃ dũ
mirice floruerint in deserto annus bonus ⁊ fertilis consequatur
Sed tunc per miricas intelligunt̃ nõ immerito sancti dei. naz sicut
mirice nascunt̃ in sola terra sicca calida mõtana ⁊ insemiata. i. nõ
culta. Testante plinio in speculo naturali qui dicit. Terra nãq;
sicca ⁊ calida montanaq; ⁊ inculta miricaꝝ ⁊ ẽ herbaꝝq; inutiliũ
p̃ductiua. Sic nimiꝝ per oẽm modũ. sancti dei per fauorem sui au
xilij. maxime radicãtur ⁊ nascunt̃ in corde sicco ab hũore viciorꝝ
calido i dei dilectõe oim p̃xiorꝝ mõtano. i. eleuato a ꝯcupia t̃reno
in cultu et ñ seiato semie viciorꝝ. Sic ergo pz q̃ p̃ miricas sancti
dei signant̃ Et tũc applicet̃ sic. Cũq; itaq; sancti dei p̃ collatõz sui
auxilij in corde desp̃to a peccato floruerint ⁊ deuoto. iam ex hoc ip
so felicitas vite p̃petue cõseq̃tur. R Conmentator auerrois
sup li. de plantis aꝝ. Arbores infructuose fructuosis arboribz cõ
plantate mox efficiunt̃ fertiles ⁊ fecunde. Sed tunc p̃ arbores fru
ctuosas sancti homines figurantur. Naz sicut plante fructuose fe
cundantur per ventos sedulose p̃ flante. testante ph̃o in. vi. aĩa
lium libro qui dicit. q̃ dum venti cõcusserint valde et mouerint ip
sas palmites fructus plantaꝝ atq; arboꝝ multi erũt. Sic nimiꝝ
per oẽm modũ ipsi sancti ⁊ deo grati facti sunt per ventos tribu
latõnis afflictõnisq; varie et diuerse. Sed tunc ꝯñr per infructu
osas arbores homies figurant̃. Nam sicut arbores infructuose fe
cundant̃ per fimi appositõem; per aque influxionẽ ⁊ perforatõez
vt recitat Theophylꝰ in tractatu diuersaꝝ arciũ. Sic nimiꝝ per
oẽm modũ. ipsi peccatores homies diuinitus fecundant̃. per fimi
feditatis ac vilitatis applicacionẽ per aque seu lacrimose contritõ
nis a deo influxionem. et per cordis triplicem perforatõnem. Et
tunc applicetur sic. Peccatores itaq; homines sanctis viris per
deuocionis vinculum seu amminiculũ cõplantati p̃iter ⁊ annexi.
mox spiritualit̃ efficiuntur puta in bono opere fertiles et fecundi.

Li ¶ Phs in li. pbleu. Ventis penit⁹ nõ flantibus eo anno naufragia accidunt varia et diversa. Cui⁹ cã duplex a phis assignat̃ Ait n. Hermogẽs ꝙ ventis ꝑce flantib⁹ mare q̇escit et stat In mari aũt seu in aqua quiescente ⁊ stante naues ꝓfundius ⁊ citius submerguntur. Cuius ratõ est. quia in aqua mota et fluente violent̃ rapitur ⁊ deducitur ipsa nauis. sicut recitat Auenpice in in tractatu de specie mũdi dicẽs. ꝙ in aqua raptim fluẽte tardius submergitur. lapis iniectus quam in aqua stãte. Aliter aũt argumentat⁹ est Auiceb. li. fontis vite qui ait. ꝙ ventis nõ flantib⁹ mare ñ expurgat̃ a vaporib3. ꝫ intra se inclusis. mare aũt cũ expurgatum min⁹ fuerit magis intumescit eo ꝙ cũcta elemẽta expurgata quiescant. Cor aũt ꝯtinue intumescat ⁊c̃. q̃madmodum in. 2. methe. dicitur: mare aũt intumescẽs naufragiũ efficit. Sed tũc per ventos sanctos cõuenit designari. Tum quia venti ex mari seu ex littorib3 marinis euentant̃. vt ꝓbat ꝯmentator auerrois in. 3. methe. Sic nimirꝝ per omĩa sancti dei ex mari tribulatõnis afflictõnis quoꝝ varie deuenerũt ad littora ⁊ ad gaudia felicitatis eterne. Tum quia sicut venti ymbrem efficiũt et adducunt. testãte pho in ꝓbleu. qui ait. Cinis ventoꝝ ymber est. Sic reura ꝑ omĩa sancti dei adducunt ymbrem cõsolatõnis ac refrigerij supni Tum quia sicut venti iugiter flant circa terram. testãte plinio in speculo naturali q̇ ait ꝙ venti nec flant sursum versus celũ nec deorsum versus terram. Sic per locũ a simili. sancti viri sua intercessiõe fideli semꝑ versant̃ circa terram vite ac stat⁹ nostre: Tum quia sicut venti valde exsiccant iuxta illud ꝙ ait aꝝ. in ꝓble. Exsiccant inquiens venti magis q̃ꝫ sol. Sic nimirum ꝑ omnem modum sancti dei exsiccant in nobis humorem omnis prauitatis et malicie ac aquã tribulatõis afflictionisꝫ mũdane. Sic ergo p3 ꝙ per ventos intelligim⁹ ipsos sanctos. Et tũc applicet̃ sic. Sanctis itaꝫ dei sua nos immensa gracia nõ ꝑ flantibus naufragia accidunt coporis et anime. varia ⁊ diuersa ⁊c̃. vt sup̃. M ¶ Nota quidem sunt qui dum semel aut bis aut tercio sanctos inuocauerint nec exauditi fuerint. ampli⁹ inuocare ⁊ exorare desistunt. et tales assimulant̃ leoni qui p̃dam quã tribus nõ apprehendit saltibus dimittit. et amplius ꝑsequi venariꝫ desistit. vt refert ysido⁹ in hystorijs naturalibus. Quã obrem et tales more leonis moriuntur. qui vtiꝫ dum morit̃ amarissime quidem plorat. attestãte Ambro. in examerõ: qui ait. ꝙ Cignus moriens amenissime cantat. Leo aũt moriens amarissime plorat. Sic nimirꝝ homo sãctis

ingratus in oratõne pfundenda ad sanctos nõ p seuerant. seo in ipoꝝ auxilio intercedentibꝫ despectans tandẽꝫ mouens amauissime eternaliterqꝫ plorabit. ℌ Themisti⁹ sup. ꝫ. de aia. Dox humana vsus altos montes repcussa valida efficitur. et tãqꝫ plures voces sibi coñendentes facte sint ab omĩbꝫ estimant. Cui⁹ quidem effectus et echomis vna esse cã ac eadem opbatur. Sed tunc per altos montes sanctos cõuenit designatu. ℌam sicut ad altos nobis quementibus montes cessant venti. sic per omia. Cũqꝫ tota mentis deuotõe ad ipos veneum⁹ sanctos dei; mox cessant venti tubulatõmis periculiqꝫ mundani. Et tunc applicetur sic. Dox itaqꝫ nostre mentis repcussa versus sanctos ad soliũ creatõis valida obtentaqꝫ efficitur et ac si multe simul facte sint miseucordie sanctoꝝ aute feliciter imalescunt. O C. Auicenna de diluui is li; ꝫ. Cũqꝫ stelle in aquis dñantur. accendunt diluuia illo anno accidit mors q̃ꝫ in cunctis viuaticis seu vegetabilibꝫ nature. Sed tunc per stellas dñantes aquis sancti dei figurantur. ℌam sicut stelle semper agũt in ista infeuora ⁊ corpalia misi ista corpa ad actõem stellaꝝ in disposita fuerunt et inepta. tunc. n. ipa corpa celestia nõ agũt in infeuora et hoc nõ est ex defectu stellaꝝ seu corpm celestium. ꝫ in dispositõne infeuoꝝ corpm. vt onit Ptolomeus almaiest. q. Sic mmꝝ ipi sancti dei semp sua celesti virtute agũt in subiectum mentis nostre. misi sm nostrum inoispositũ ad tã felicem sanctoꝝ adõez fuerit et ineptuz. Et tunc applicetur sic. Cũqꝫ itaqꝫ per subtractionẽ gracie sue nobis ocadunt sancti dei moꝝ diluuia tubulatõmis et timous acadunt. morsqꝫ et pestilencia aie ⁊ corpisqꝫ cõtingunt. P C. Theofrastus li. ementatoꝝ. Regiones celestes valide inflãmate fugus magnũ efficiunt circa terram. Cui⁹ causa est. quia fugus ⁊ calor sibi naturaliter cõuersant atqꝫ vnum ab altero repellitur et figurat. Regiones itaqꝫ celestes vehementer inflãmate fugus aeus pellunt versus terram sua caliditate. Et ideo ait phus in. z. methe. q fugora et venti idem fimũt. i. eodẽ modo fiunt. Fugora etenim valde moꝝ fimũt. quia indicãt iam actu esse resolutõz fugoris ⁊ calorẽ in supma aeus regiõe q̃ quem calor fug⁹ ad iteuora reuerberat Intẽsa igit valde fugora calorẽ adesse signt ⁊ iõ fugora dũ magis sũt intẽsa magis cessãt q̃madmodũ ⁊ ipi vẽti q; ꝑm phz magm fimũt. i. dũ magm

sunt cõtinuo fiunt. Cuius eciam signũ est qđ ait phs in li. p ≈ bleu, Intensius inquit fugus esse oñdit oriente sole q̃m in media nocte. Ciuꝰ duplex rõ assignatur Duma est. qui dum magis alget magisq; fuget. qđ pfecte mfugidatũ est, q̃m qđ iam infugidau inapit. Quente aũt sole ipa terre regio inpfecte infugidata est, et hoc ppt diuturniorem ladionẽ solis sup terram. In media aũt nocte infugidat ergo intẽsiꝰ fugꝰ oriẽte sole est q̃m media nocte. Secũda rõ est: quia sole oriẽte totum fugus ab orientali regione calore orientis solis ad regionẽ nostre habitatõis versus orizonta atq; clymata emispherij nostri pellit et fugatur, ꝛ pcõsequens tũc fugora nostre regionis validius intendunt. Sic mmrũ per oẽm modũ ẽ inppositio. Regiones nãq; celestes vehemẽt accense. fugus intensum valde efficiunt circa terram. Sed tũc p regiones celestes ipos sanctos cõuenit designau. Nam sicut celestes regiones nec ptiapant nec de aere nec de terra nec de aqua. ſ solo ꝛ ppetuo informãt igne. Ut pbat omẽtator sup. z. de ce. et m. d. In regione eteni celesti aer nullus est mãntũ aer nisi sub specie ipsius ignis repugnat eciã nature ipsius terre ad tãtam distantiam eleuau, puta ad sublimitatẽ celestiũ regionum. Sed nec ipsa aqua vlla virtute esse potest in pdicta regiõe. ergo patet q vbi aqua et ignis ibi pugna natural. In celesti aũt regione pax et tranquillitas sempiterna. vt in de pomo phs asseuit. Relinquit ergo: q solus ignis maneat in celesti regione. Sic mmq; ipsi sancti nequaq; iam ptiapant de aere mũdane instabilitatis et vanitatis nec de terra cupiditatis seu grauitatis. neq; de aqua cuiuslibet illicite voluptatis, ſ solũmodo mformant igne diuine et ppetue caritatis. Sic ergo patz q per celestes regiones ipos sanctos dei cõuenit designau. Et tunc applicet sic. ſ sancti itaq; igne nostre deuotõis ac oratõis mystice inflãmati sua adeo collata virtute in terra cordis nostri fugus efficiũt cõsolatõis et refugerij sempiterni. Q C. Notandũ aũt quod vnũ solũ lignum difficulter accenditur difficulter arcet plura vero ligna applicata simul ignẽ efficiunt copiosum, Per que datur intelligi q homo solus difficulter in amore dei accẽdit. difficulter arcet. nisi ipse p mentis deuotõem et sanctoz pter sedulã apud deum intercessionem feliciter more lignorũ plium cõplicent. R / Notandũ q ex ventis sibi obuiãtibus in alta aeris regione generat tonitruũ atq; fulmẽ. vt pbat omẽtator sup. 3. methe. Q que dat intelligi q hoie

et sanctoꝝ aliquo illo quidem per laudem freq̃ntiam isto vero per intercessionem et ꝓtectionem sedulam sibi mutuo et feliciter obuiantibus: mox tonitruũ spirituale efficitur. qd̃ quidem tonitruũ ex ꝑte homĩs est intonãs in celis oracio ⁊ ex ꝑte sancti terror incussus hostibus. ꝫ et fulmen emittit̃ ex ꝑte quidem ipsius sancti subuenientis mĩe ⁊ cõsolatõnis ⁊ ex ꝑte hominis ad sanctum accedentis vere et perfecte dilectõnis. S ¶ Notandũ aũt ꝙ ex collisione excussioneq̃ lapidis cõtra lapidem. aut ferri cõtra lapidẽ elicitur ipse ignis. Per que datur intelligi. ꝙ ex collisione spũali que fit per tactum deuotõnis ⁊ oracionis ipsius peccatoris homĩs ad sanctoꝝ aliquem beatitudinis patrieq̃ celestis elicit̃ ignis eterne cõsolatõnis diuine ⁊ dilectõis. T ¶ Notandũ aũt ꝙ vt testatur ph̃us in 3. methe. Fulmen factum in aurora. i. oriente sole ꝑiculosissimũ est. Cuius rõ est quia talis ignis diu in nubibꝫ latuit. ⁊ ip̃m tale fulmẽ ip̃a nubes accendit toto noctis tp̃e ⁊ gignitur. qua ꝓpter fortissime quidem ferit. Per que datur intelligi ꝙ peccatum cõmissum in aurora. i. in nocte aut in die sanctoꝝ q̃ꝝ cũq̃ ꝑiclosissimũ est. Nox aũt seu dies sanctoꝝ festoꝝq̃ sacroꝝ aurore nõ immerito cõꝑantur quia in aurora sol oritur pluuia sequitur languidus releuatur. Sic et in nocte ac in die sanctoꝝ festoꝝq̃ sacroꝝ xp̃us cum tota sua oritur gracia. pluuia sequit̃. i. cõsolatõ ꝓtectioq̃ diuina ⁊ languidus seu peccator curatur intercessione sanctoꝝ ab omni corꝑis ⁊ aĩe molestia miseriaq̃ mundana. D ¶ Tharentin⁹ in tractatu de effectibꝫ in natura. In loco deserto et incendioso. i. in quo factum aliqñ est incendiũ herbe quedam nascuntur: que sua virtute apertiue sunt oĩm seraꝝ. cuius causam require ca. de veritate. Sed tunc per herbas huiusmodi intelliguntur ipsi sancti. Nam sicut p̃dicte herbe nõ florent nec fructificãt in t̃raꝫ ꝫ folia sua inclinãt ⁊ ponũt in t̃rã ⁊ radices longas figũt in t̃ra vt recitat p̃dict⁹ ph̃s. Sic ꝑ oĩa ipsi sancti nũq̃ in hoc mũdo appetitu ⁊ desiderio floruerunt. ꝫ folia sue ꝓtectõnis inclinãt mẽti deuote hoĩs ⁊ radices ꝯsolatõis ꝓfũdissime largissime q̃ꝫ figũt in aĩaꝫ peccatoris. Sꝫ tũc ꝯseq̃nt̃ ꝑ locũ incẽdij deuota aĩa figurat̃. Tũ qꝛ sicut locꝰ incẽdij rubescit: fumescit calescit. sic deuota aĩa ⁊c̃. Et tũc applicet̃ sic. sancti itaq̃ dei in deuota et grata sibi anima nascuntur puta per graciam. que vtiq̃ sancti nobis sunt suis intercessionibus celestis ianue apertiui. X ¶ Galienus secretorum libro ꝑmo. Est quoddam genus mortis quod a corporibus celestibus imprimitur. et huic nulla medicina obstat. Et ideo ait cõmentator super de morte et vita. Quod

in firmati fuerūt ex vicio morbi qualiscūq; medicine bñficio curari possunt· cū autem infirmitas aduenerit ex inp̄ssiōe celestiū corp̄ n mors nequaq̄ poterit declinari Et istius causa est· quia corpa celestia omnes res inferiores in certo cōstituerūt numero et mensura· Sed tūc per corpa celestia intelligimus ipsos sanctos: Nam sicut corpa celestia a corruptibilibus inferioribusq; corpib⁹ nihil aliud recipiūt nisi ignem· testante cōmētatore sup̄ de ce· ⁊ mūdo q̄ dicit· q̄ nullū elementoꝝ aut elemētatoꝝ in regionē celestiū ferri pōt nisi ignis eo q̄dem modo q̄ oñdit phs in· 2· de gene· ⁊ corruptōe· d· Ex terra quidem aqua· ex aqua aer· ex aere vero gignit̄ ip̄e ignis· qui quidem ignis in infima nō p̄manet regione· ꝫ ad ignem naturalit̄ fert̄ versus celestiū regionum· Sic nimirꝝ sancti dei nil a nobis desiderant nil recipiunt nisi ignem veneratōnis deuocionisq; ad sanctos sedule cōstancie· Et tūc applicet̄ sic· Mors itaq; seu vindicta hominibꝫ ob ingratitudinē illata a sanctis · p̄it̄ et inflicta· irrecupabilis censeat̄ nulla sanabilis medicina. ¶

Nꝝ· in p̄bleu: Cūq; valde ledimur q̄cunq; lesione corpis q; dolore· tria ad sedandū dolorem facere cōp̄bamur· Primū est q̄ dētes cōprimim⁹· scd̄m q̄ oculos claudendo cōstringim⁹· terciū est q̄ faciem versus celū leuam⁹· Sed tunc per lesionē corpalem corporis lesio puta spiritualis intelligit̄ ipsius mentis· Nam sicut in lesione corpali sanguis cōfluit et caro intumescit · Sic nimirꝝ per omnē modū in lesione spūali sanguis peccati cōfluit et tumor elatōnis et sup̄bie intumescit· Et tunc oñr per celum sanctoꝝ collegium figuratur Nam sicut celum vndiq; respicit ip̄am terram nisi aqua interposita fuerit obtegens ip̄am terram· Sic reuera per omnia sanctoꝝ collegiuꝫ oīm vndiq; pietatis oculo respiciūt cor humanū· nisi aqua interposita fuerit vicioꝝ · Et tunc applicetur sic · Cūq; itaq; ledimur dolore corpis siue mentis: tria facere nos oportet· ad sedandā oēm lesionē p̄iter et dolorem· Primuꝫ est vt dentes cordis in oracione atq; laude sanctoꝝ cōprimam⁹ spūaliter et fortit̄· Secundū est vt oculos deuotis ad sanctos lacrimis cōstringam⁹· Tercium est vt caput atq; totam mentis intencionē ad sanctoꝝ viroꝝ collegium erigam⁹· ¶ Plinius in speculo naturali· Cūq; arbores que in fundo maris sunt gūmi sursuꝫ iecerint· Hoc q̄ꝫ ipsi cōspexerint piscatores mox ad piscandū exeunt scientes se pisces in copia piscaturos· Cui⁹ causam assignat plini⁹ vt sup̄· d· Degumi inq̄t taliū arboꝝ pisces vescunt̄ et ideo

quãdiu gũmi adheret arboribꝫ. ipsi pisces confluũt illuc ⁊ in fũdo sedulo quidez manent. Pisces aũt in fundo existentes piscatoribꝫ rari sunt; e contra aũt dum gummi p̃dictaꝝ arboꝝ defluens sursum fertur, mox pisces insecunt̃ et supiorem aque supficiem petunt et per cõs facilius capiunt̃. hunc igitur piscatores per expienciam agnoscentes effectũ et h̃ in supnatacione gũmi marinaꝝ arborum super aquas. ad piscatõnis actum accelerant ⁊ festinant. Sed tũc per marinas arbores ipsi homĩes figurant̃. Nam sicut marine arbores in fundo maris ñ nascunt̃ in terra seu in fundo terreo. ꝫ ex ipsis que in fundo maris sunt fontibus. vt oñdit cõmentator sup libꝝ de plantis aꝝ. in cõmẽto vbi ait. De plantis natis in aqua et in terra a quibꝰdam impossibile tñ credit̃ plantas in aqua qualibꝫ generari: quid tñ in hoc sit veritatis requirat̃ infra. Sic nimirum per omĩa ipsi homĩes ñ debent more marinaꝝ arboꝝ cõcalescere et cõnasci terrenis transitorijs q̃ꝫ rebꝫ vanitatis mundane ꝫ fontibus immergi debent cõtritõnis ⁊ pñie. Sed tunc oñr per piscatores ipsi sancti defigurant̃. Nam sicut piscatores nat̃aliter gaudẽt sole. testante ph̃o in li. ꝓble. qui ait: ꝙ ebrij ⁊ piscatores ⁊ hy q̃ circa mare sunt naturalit̃ gaudent sole. Sic per omnem modũ ipsi sancti de natura ⁊ ratõne sue beatitudĩs ⁊ sanctitatis gaudent sole ꝑpetue et lucidissime visionis et sole splendide deuotõnis. Et tunc applicetur sic. Cũq; itaq; homĩes ipsi gũmi sue deuotõis sursum iecerunt sanctoꝝ suffragia implorando mox ipsi piscatores celestes exeũt ad actũ piscãdi. ⁊ vota nostra dño pñtandi. ¶ A a

¶ Aristotiles in sexto pollitice. Delectabiles audire sermones sup euentibꝫ gaudiosis letis pariter ⁊ iocundis gestaꝝ ⁊ p̃ncipũ antiquoꝝ omnibus ꝯuenit tam sanis quidez vt saniores sint q̃m infirmis vt cõualescere cito possint. Per que datur intelligi. ꝙ delectabiles audire sermones sup euentibꝫ gestisq; ⁊ virtutibꝫ sanctoꝝ ⁊ antiquoꝝ patrũ omnibus cõuenit tam bonis vt in sua bonitate stabilesq; maneant atq; firmi. q̃m languidis ⁊ peccatoribꝰ vt eo cicius ꝯualescere valeãt a languore sui sceleris ⁊ peccati.

B a ¶. Solinꝰ in li. reꝝ. Salices marine in marinis nate littoribus dum frondes suas maris spume applicant et inclinant ipsas spumas quas attingunt sibi adherentes motu suo sursum pertrahũt. mox talis spuma virtute solis viuificatur. et ad instar auis albe decidens natare in marinis fluctibus conꝓbatur. ¶ C a

Notandum ꝫm Galienum ꝙ agnus castus est salix marinus.

Sed tunc per salices marinos sancti viri figurantur. Nam sicut salices vbicūq; plantant̄ semp̄ cōcalescūt radices que et frondes emittūt testante cōmentatore Alberto sup̄ li. de plantis a2. qui dicit. P minīa tp̄is spacia incalescunt ipsi tre quedam arbores atq; herbe, arbores quidē vt salices. herbe aūt vt cepe liliaq; et allea que in quib9 lz humido loco reposita radices effundunt. Sic reuera per arbores sancti figurant̄, ⁊ p̄ spumā hoīes designant̄. Cum quia sicut spuma maris adherens littori siue terre interdū in lapidem p̄mutatur. vt refert Auicenna li. suoꝝ mineraliū. Sic reuera per omīa. homīes littoribz accidie insistentes ac solis t̄renis atq; trāsitorijs ⁊ caducis rebus adherētes in lapides vertunt̄. i. in obduratōes ⁊ obstinatōes p̄mutant̄. Cum quia sicut spuma in die albescit in nocte vero rubescit fluctuante mari. vt dicit ph̄s in p̄bleu. Spuma inquit maris que in die albescit in nocte rubescit. Sic per locū a simili ipsi homīes qui in die p̄ñtis vite albescūt mūdano decore lumīe ⁊ splendore. in nocte seq̄ntis vite rubesunt penalitate p̄petua ⁊ dolore. Vel modo oposito ⁊ hoc sic. Ipsi inq̄ homīes in die cōuersatōnis ⁊ vite sancte albescunt in mūdicia ⁊ puritate. in nocte autem tribulatōnis ⁊ angustie rubescunt in dei felicissima caritate. Cum quia facili9 dissoluit̄ ⁊ liq̄scit ipsa spuma in frigore difficilius aūt in calore. vt recitat cōmētator sup̄. 3. methe. sic homo facilime in mortem in peccatum resoluit̄ ⁊ liq̄scit in frigore dilectōnis diuine. difficult̄ aūt in calore et estu intime caritatis Sic ergo patz q̄ per arbores sanctos intelligim9. et p̄ spumā ip̄e homo figurat̄. Et tunc applicet̄ sic. Cūq; ergo sancti dei frondes inclinant sue gracie ⁊ pietatis homībz exñtibus in mari hui9 vite mox ipsos eleuare ⁊ mediante dei virtute spiritualiter viuificaret cōp̄bantur. Da ⁊. Auicenna li. mineraliū. Vapores inclusi in terra appetentes exituz. cōstituūt altos montes. cui9 cāz assignat ph̄s in. 2. methe. d. exclusiōe enī terre ipsius vapores cōstringunt̄ ⁊ valide coartant̄ coartati aūt et conp̄ssi exalari appetunt cōp̄mentibz aūt se laterib3 terre repcuciunt̄ et exire nō sinuntur. Inualescēte aūt vapore terra violent̄ eleuata in mōtez cōstituitur et in collem. Et ideo ait cōmentator in. 3. methe. q̄ in quibusdam p̄uincijs flumīa exsiccata visa sunt vno in anno ⁊ fluxisse in alio. Cuius causam assignans dicēs. q̄ interdum exclusione

¶ Titulus.

vaporꝝ terra eleuat. eleuata aũt terra necesse est aquã seu fluuiũ declinare ⁊ per loca alia fluere. Sed tũc ꝑ vapores inclusos in terra oratõnes sanctorꝝ seu ipsos met intelligimꝰ sanctos dei. ¶ Ea ¶ Nam sicut vapores inclusi in suo exitu ventos causant. vt ꝓbat phus in .3. methe. d. ꝙ vapores inclusi dum exeunt aerem cõmouent et cõcitant vehementer. aer aũt cõmotus vlteriorem cõcitat aerez. aer aũt alteratꝰ in longũ et in latũ in ventũ cõuertit. Sic per oẽm modũ sancti dei in terra cordis nostri inclusi ventuz faciunt refrigerij sempiterni Sed tũc ꝯñr per terram intelligitur cor humanũ. Nam sicut terra vndiqꝫ naturalit trahitur ad suũ centrũ. i. ad sinũ interiorem suũ. quod et ꝓbat phus in de natura locorꝝ d. ꝙ tota causa soliditatis et firmitatis terre est ꝑciũ terre versus centrum iugis sedulaqꝫ attractio. Naturaliter nãqꝫ oẽs partes terre tendunt ferunt ⁊ trahuntur ad suum centrũ. Sic nimirꝝ per oẽm modũ cor humanũ semꝑ debet diuinitus trahi atqꝫ allici ad centrꝝ beatitudinis eterne seu ad centrũ sue cõsideratõis intime. Et tunc applicetur sic. Sancti igitur cordi nostro ꝑ deuocionez iclusi pariter ⁊ affixi. montes cõstituũt ꝑmij sempiterni.

Ca ¶ Phs in .3. methe. Vapor exalatꝰ e mari versus aeris regionẽ: niuem descendentẽ liquefacit. in speciem aque totaliterqꝫ resoluit. Cuius signũ est ꝙ in mari occeano et meditraneo nũqꝫ cadit nix: testante ꝯmentatore vt sup̃. qui dicit ꝙ nũquaz in mari ningat atqꝫ pluat. Predicte aũt cause effectus tangit in tractatu de impssionibus aeris. vbi dicit ꝙ nix resoluit a duobz. vz a calido et humido. Vapor aũt euaporatꝰ e mari calidus est ꝑ obuiatõnem atqꝫ ꝯcussionẽ ꝓcellarꝝ: eo ꝙ ꝯcussio et modo calorem generent. Est huidus ꝓpter colligatõez aeris naturalit ipsi aque. Vaporalitas ergo cum sit calida et humida niuem in rorem pluuiãqꝫ resoluit. Sed tunc per vapores oratõnes fideliũ figurant. Naz sicut vapores nubes efficiũt. pluuiamqꝫ rorem iuxta phm in .3. methe. qui ait pluuia quidem ceticus atqꝫ res sbaliter extat vapor. Sic nimirꝝ oratõnes fidelium vmbram efficiunt ꝓtectõnis diuine cõsolatõnis eterne et rorem caritatis ꝑcipue. Sed tunc ꝯseqñter per aeris regionẽ sanctorꝝ describitur multitudo. Nam sicut aeris regio ex ꝓuidencia nature inter ignẽ et nostram regionẽ intꝑonit ne mundi machina a tã magna ignis vehemẽcia penitꝰ corrumpat

sicut ꝓbat cõmentator in de sb̃a orbis. Sic per oẽm modum mul
titudo sanctoꝝ ex ꝓuidencia diuina interponit̃ int̃ nos ⁊ ignẽ vin-
dicte iracundieq̃ diuine. Sed tũc cõseq̃nter et vltimo per niuem
ira dei intelligit̃ aut vindicta. Naꝫ sicut nulla ꝑtrãsit yemps abs
q̃ niue. testante Alberto de inp̃ssionibꝫ aeris qui dicit ꝙ q̃ntum-
cũq̃ sit regio aliqua semper hyemali tp̃e cadit nix. Omnis nãq̃
regio inp̃ssionũ aeris est susceptiua nix aũt vna ⁊ maxĩa inp̃ssio
num est. Sic reuera per omĩa nullus vnq̃ peccatũ pertrãsit absq̃
vindicta iudicioq̃ diuino. Et tũc applicetur sic. Oraciones itaq̃
nostre ad sanctoꝝ regionẽ ꝓlapse vindictam liquefaciunt senten
ciamq̃ diuinã. G a ¶ Auicenna li. mineraliũ. Lutũ adherẽs
lapidi in lapidem trãsb̃alit̃ ꝑmutat̃ Et ideo ait ph̃s li. suo de inũ
datõe ignis ꝙ lapis. q. modis generat̃ Vno modo ꝑ induratõꝫ
materie liquide alicuius. alio modo per extinctionẽꝫ igniti corꝑis
tercio modo ꝑ ꝯiunctõꝫ aq̃ ⁊ t̃re q̃rto modo ꝑ ꝯiũctõẽꝫ luti et la
pidis. Sꝫ tũc ꝑ lapides sancti figurãt̃. Naꝫ sicut lapides cũ igni
unt̃ scindunt̃ rubeiq̃ reddunt̃ vt recitat ꝯmẽtator sup. q. methe.
Sic ꝑ oẽm modũ sancti dei cũ igne nostre deuotõis fuerunt inflã-
mati mox scindũt̃ et apiunt̃ ad effũdendũ ex se solamẽ sue ꝯsolãtõ
nis. et ad recipiẽdũ seu ad inbibendũ aq̃m nostre deuotõis ⁊ ora-
tõnis. Sed tunc conseq̃nter per lutũ ipsi homĩes figurant̃. Nam
sicut in lutũ resoluũtur omẽs aq̃. iuxta illud ꝙ ait Auenpice. d.
Lapis est fex aque desiccate. Sic nimiꝝ per oẽm modum ipsi ho
mĩes sunt in quos ꝯgregant̃ et cõfluũt omẽs aque miserie ꝑpetue
⁊ doloris. Et tunc applicet̃ sic. Homines itaq̃ peccatores viris
sanctis adherentes. et ipsi in sanctos feliciter permutant̃. ¶ M a
¶ Plinius in speculo naturali. Multa aĩalia moriencia sursum sa
liũt. qui quidem effectus causat̃ ex vehemencia doloris qui in mor
te accidit cuiꝰlibꝫ aĩalis. Per que datur in intelligi. ꝙ ipsi hoĩes
saltem in statu tp̃e q̃ꝫ mortis saltum faciunt ad sanctos oracionis
deuocionis q̃ꝫ sancte. J a ¶. Solinus in li. reꝝ. Aues mergu
le ⁊ que voces suas in aquã faciunt. sui pedibus naturalit̃ attra-
hunt ad se pisces. Cuius racio ab Alberto talit̃ assignat̃. Aues
nanq̃ que aquis immerguntur. ⁊ que voces suas sub aquis faci-
unt dulcis carnis sunt. ad dulcedinem autem carnis a vine natu-
ralit̃ ꝯueniũt ipsi pisces. Sed tunc per aues mergulas ipsi sancti
figurant̃. Naꝫ sicut aues huiuscemodi in estate figore maxime cõ
stringuntur. In hyeme vero maxime estu inflãmantur. testante

¶ Titulus.

Plinio in speculo naturali qui dicit ꝙ aues ille que aquis se imer
gunt estate frigore tremūt. hyeme aūt calore estuant valde mag=
no. Sic per oēm modū ipsi sancti. in estate pñtis vite frigora tri=
bulatōnis ac persecutōnis sunt passi. in hyeme aūt mortis calorē
recipiunt ꝑpetue cōsolatōnis. Sed tunc ꝯseqñter ꝑ pisces ipsi ho
mines figurantur. Naꝫ sicut oēs pisces naturaliter quidem habēt
capita venenosa. vt refert Tybulius in tractatu viaꝝ vite. Sic
nimiꝝ ꝑ oēm modū ipsi homies q̄ntū de se est capita. i. intentōes
affectōnesq̄ peccati cōtagione et sceleris venenatas hñt. Et tunc
applicetur sic. Sancti itaq̄ ipsos in aqua huiꝰ necessitatis et mise
rie homies saltem more p̄dictaꝝ auiū attrahant et hoc ꝑ pedes sue
miraculose et ineffabilis opatōnis. Ra ¶. Ysidorus in hy=
storijs naturalibus. Lupus itaq̄ repertū homiem dormientē nō
inuadit nec euigilantē quidem nisi cū se erexerit. Unde notanduꝫ
ꝙ lupus astutissimū quidem est amīalium. sciens. n. qꝛ homo exp̄=
rupto audacior est q̄m homo añ se multis ꝯspectis timoribꝫ. Nūc
aūt sic est ꝙ homo repente euigilās nullū ante se cōspexit ꝑiculum
nec timorē et ideo audacissimꝰ est ipse homo. Cum aūt euigilaue
rit iam exꝑgefactus exquo quidem cōspectu tremefactꝰ est: et iō
ait ph̄us in. s. rethorice. Prolocutoribꝰ rethoribusq̄ et oratori=
bus ꝑsuademus. vt ꝑicula et timorosa non asspiciant. qua ꝑorare
uoluerint hora. Temptantibꝫ aūt ⁊ decipientibꝫ intentōne incuti
mus pie data vt añ se ꝯspectis timorosis euentibus ac actis de nul
lo actu rōnis exercendo ligua ac opꝛ se aliqualit̄ intromittāt eo
ꝙ omnes fortes timorosis ⁊ horrēdis visis spectaculis naturalit̄
pertimescāt. homo itaq̄ dormiens ac mox euigilans timoris inex=
pertus est. qua ꝓpter audax est. si aūt euigilatus fuerit ⁊ lupum
viderit mox terretur vt ait Ambro. li. vij. in Examerō. Lupꝰ
itaq̄ naturalibus indicijs hoc agnoscens dormientē hominem aut
mox cū euigilauerit nō īuadit. ꝫ cum ip̄m homiem exꝑgefactū et
se vidisse agnouerit. Sed tunc per p̄habita datur intelligi ꝙ no
ster antiquus inimicus dyaꝰ maxime tunc cum erexisse se viderit
homiem versus sanctos temptamētis varijs obruere obluctat̄ mi
nime aūt obdormientē in scelere et peccato. La ¶ Theophy
lus in tractatu diuersaꝝ arciū d. Ebur quidem mollificat̄ duplici
ter aut in forti aceto vini. aut in oleo bñdicti. Et ideo ait tharen
tinꝰ in tractatu de effectibꝫ ī nat̄a ꝙ ad mollificandū ebur decoctō

Oēs pisces naturaliter habent capita venenosa

Lupi aggressus

aceti sūme valet et olei benedicti. Sed tunc per ebur siue ebora in
telligimus ipsos sanctos. Nam sicut naturaliter ebur resistit ipsi
igni, vt recitat in hystorijs naturalibꝫ sanctus ysidoꝰ. sic per oēm
modum ipsi sancti naturalit̄ virtute sue gracie obsistūt igni volup
tatis aduersitatisq; ⁊ cōcupīe. Sed tunc cōseqn̄ter ꝑ acetū vini
pn̄ia figurat̄. Nam sicut per acetū vini venenum abluit̄ vnūq;q;
testante Magistro Bartholō, in p̄ma p̄ctica qni dicit ꝙ omne ve
nenū ꝯsumit̄ sup̄ infusione acetosi. Sed ⁊ ipsi serpentes sine timo
re ꝑiculoq; educunt̄ dum in aceto ⁊ uini liquoribus acuunt̄. Sic
nimirꝝ in ipsa pn̄ia vniuscꝰq; venenū malicie abluitur ⁊ peccati.
Sed tunc cōseqn̄ter per oleum benedicti humilitas figurat̄. Naꝫ
sicut oleuꝫ benedicti ex lateribꝫ cōficitur vt dicit̄ li. Galieni. oleo
q; oliue. Sic per omnē modū ip̄a sancta humilitas gignit̄ et cau
satur ex lateribus nostre recognitōnis. ꝓprieq; vilipensionis. pꝫ
igitur. Et tunc applicetur sic. Sancti itaq; ad mīam pietatemq;
flectunt̄ a duobus. vicꝫ ab aceto pn̄ie ⁊ ab oleo huīlitatis nostre

Ma I. Conmentator auerrois sup̄ de plantis arꝝ. Arbores q̄
dem sex modis terre inclinant̄. p̄mo per bluuiā. Scd̄o per niuem
Tercio ꝑ fructuū onustatōeꝫ; Quarto ꝑ vētorꝝ ꝯcussiōꝫ. Quin
to ꝑ autūpnalē aduentū. Sexto ꝑ ꝯnatā rigiditatē ⁊ ꝯflexurā sti
pitū frōdiū ⁊ radicū. De p̄mo sic ait Auiceb. li. fōtis vite. Po
ma et pluuia arbores iam inclināt, hūaum aūt genꝰ nulla tribula
tō ꝯmolestat De scd̄o dicit plimꝰ in specl̄o nat̄ali Nix grauat qꝛ
arbores t̄re incliat. alleuiatq; lingna in se obtecta vento ac alleuia
tis corpibus coadequat, De tercio dicit Amb. in examerō li. x.
Arbores onerant̄ cui ritui exemplo qui ꝯtra dixerit iusto dei iu
dicō extra fructum vite ꝑpetue ꝯdempnamur. De q̄rto sic ait so
linꝰ li. rerꝝ. Dentis inclinate arbores fertilitate se offerūt aduētu
re. De quinto sic ait Apuleiꝰ de morte pl̄onis. Autū pnali adue
niente tempe inclinacio se arborꝝ intll̄icio aīarꝝ impugnatō aīaliuꝫ
et infirmitas corꝑm hūanorꝝ. De sexto sic ait expositor sup̄ illud
de caīs. Monas gignit monadem ⁊ tn̄ in seip̄m reflectit ardorem.
Dicit oriuntur e t̄ra mutuo reflectūt dirigunt q̄ꝫ frondes pꝫ ⁊ c̄.
Sed tunc per arbores sancti figurant̄. Nam sicut arbores in soli
tudine posite minorem fructum faciunt q̄m arbores que in ortis re
ponuntur. testante cōmentatore Alberto super li. d̄ plantis ari
stotilis qui dicit ꝙ magis fructificant arbores ortenses q̄m silue
stres. Sic nimirꝝ per oēm modum dū sancti in solitudine ab omni

laude ⁊ honore fuerunt nullū fructum in mente hoīs faciunt. sed sci in ortis deuotōnis et sanctitatis plantati fructū maiorem efficiunt Sed ɔseqñter per terram ipsi homines figurant. Na sicut terra vehement inflāmata inflāmatōne inclusoꝝ vapoꝝ subterraneoꝝ tremit ɔcutit ⁊ quassat. sicut in 3. methe. oñdit phs. Sic ꝑ omnē modū ipsi hoīes inflāmati caritate tremūt ad ɔtactū cōsolatōnis visitatōnisq; diuine. Et tūc applicet sic. Sancti itaq; ꝑ collatōm homibus sui fauoris auxilijq; et gracie sex modis inclinant. Primo ꝑ pluuiam atq; ymbrē deuotōnis et lacrime. Secundo ꝑ niuē afflictionis aduersitatisq; hūane. Tercō ꝑ onustā fructificatōem opatōnis seu actionis virtuose Quarto per ventum oratōnis d̄uote. Quinto ꝑ autūpnalem aduentuz mortis territorie. Sexto per ɔnatū per graciā mistice rigiditatē ɔflexurā stipitū ⁊ frondium ac radicū. Recte vt sup̄. De abstinēcia. Titul9. xi. A.

ARistotiles in li. ꝓble. Dū flumina ꝑce fluunt fontesq; exsiccantur. sanitas corꝑm fit hoc anno larga. Cui9 cāz volens assignare dicit. Morbi inquit ex alieno et extraneo huīdo generant. Tūc aūt extraneū humidū nō est. et ea que sunt humidi extranei principia puta fontes ⁊ fluīa exsiccata sunt Qua ꝓpt exsicatis fluuijs et fontibus sanitas in corꝑibus magna erit. Per p̄habita aūt datur intelligi. ꝙ dum flumīa ventris ꝑce in gulam defluerunt fontesq; suꝑfluitatis per abstinēciam sacrā exsiccati fuerunt mox sanitas mentis et corꝑis magna erit. Cetera de ieiunio et maceratōne querant. B Notandū aūt ꝙ oēs aues vt pullos suos ad volandum instruant ad nidū insiliūt nec eos pascūt. ꝫ abstinere faciunt. sic per abstinēciam debem9 corꝑ9 et animā docere euolare. Nota ꝙ per hunc modū leo lenunculos suos venari docet. Sic eciam pater celestis p̄dam celestez venari ꝑ abstinēciam facit. Per hoc idem ꝓuocant aues ad p̄dam capiēdam. C Amb9. in exameron. Basiliscus nequaq̄ inuadit mustelam ieiunam et ruta vallatam. Sic nec dyabolus hominē abstinentem et cōtinentem. De abiectione. Titulus. xij. A

PLinij9 in speculo naturali. Cūq; spina dorsi venatores viderit inseqñtes. mox spinas q̄s in dorso gerit in insequentes abicit et ip̄os ꝑ cōsequens perimit et occidit.

Sed tunc per spīam dorsi discubit ipse homo· Nam sicut ꝺm hug witonem· spma dorsi est aīmal hñs aculeos atq; spīas in dorso et seremitatis in tpe sedet· tēpestatis aūt tpe in mteuoribz mau mis fluctibus occultat Sic per omīa ipse homo aculeos solicitudi ms vane spīasq; diuicīaz et mūdane affluencie habet in hac vi ta Prosperitatis quoq; et mundane seremitatis tempore in littou bus· Pace securitatis habitat· sed tempore mortis tempestuose atq; iudicij m pfundū ppetue mserie dimerget· ita cum si in pñti tpe demeretur· Patz igitur q per spīam dorsi intelligitur ipse ho mo· Et tunc applicet sic· Homo itaq; more ꝓdicti alis spīas di ciaz ⁊ solicitudīnū mūdanoz debet abicere ex hoc ipso debet fedare demones se more venatoz hostilibz impugnandū oibus inseqñtes vt supra· ¶ De accensione· ¶ Titulus· xiij· N

AMbrosius libro· xij· in examerō· Oleum accensum ar det ⁊ lucet ꝙ extinctum fetet· Sed tunc per oleum coz humanū intelligitur· Nam sicut oleum nequaquā misce tur nec vnītur ipsi aque· ꝙ etiam impossibile est q ipm oleum cō geletur· vt ait phūs in pbleu· Sic et ipm coz homīs nūquam mi scetu nec immergi debet in aquis illicite voluptatis· ꝙ nec more olei insugidau debet in feruore felicissime cautatis· Et tunc applicet sic· Coz itaq; homīs accensum diuinitus pulchre lucet sit i oculis q; diuinis· ꝙ extinctum mox feret· i· execrabilis atq; abhominabil efficitur· in ospectu dei ommūq; sanctoz detestabilis in oculis oīm pncipum infernoz· vt sup· B ¶ Alphorabi⁹ tractatu de in psciombus aeris· Ista esse natura igms fulmīaus cernit· q; cor pora accensa igni fulmīs humectata magis in aqua accendunt· ꝙ perfusa luto cōtinuo extinguūtur. Sed tunc per fulmē seu fulmīs ignē celestis amoz discubit· Quz quia sicut fulmen accendit media in aqua nō aūt extra aquam· vt testat cōmentatoz auerrois sup tercio methe. Sic et ipe amoz celestis· bene quidem accendit coz da humore cōtu tōnis et pñie humectata· ꝙ nequaq; accendit ab aquis celestis gracie· ¶ Cum q; sicut fulmē liqi efacit denarium in bursa· nō autē extra bursam· vt recitat cmentatoz Albert⁹ in tractatu de euentibz in natura· Sic mmz per oēm modū amoz ce lestis liq̄facit q̄dz mstice hoiem exñtem in bursa sacre custodie ⁊ vtutis ñ aūt diuagātē extra metas ⁊ tmīm sue duersatōis ⁊ salu tis Qū q; sicut fulmē magis lucz ⁊ inflāmat in nocte q̄m mdie· vt dz in tractatu pte sūme naturaliū sic ⁊ amoz celestis magis illūiat

et inflāmat hoīem nocte ɔtritōnis et pñie q̄m in die felicitatis af-
fluencieq̄ mūdane. p3 ꝛc̄. Et tunc applicet̄ sic; Hec ergo natura
oñditur esse cordiū amore celico accensoꝝ, q̄ hūectata aquis tri
bulatōnis penitēcie seu celestis gracie magis accendunt̄ diuinit⁹
ꝫ polluta luto auaricie seu voluptatis affluencieq̄ mūdane penit⁹
extinguūtur: vt sup̄. C ¶ Contin⁹ in tractatu de mixtioni-
bus elemētoꝝ. Cūq̄ candela aliqua cineribus intingit̄ cōtinuo ci-
cius accendit̄ et sinceri⁹ inflāmatur. Sed tunc ꝑ candelā intelligit̄
cor humanū. Nam sicut dum candela nimis inclinat̄ vel trāsuer-
titur ɔtinuo extinguit̄. testante cōmentatore auerrois sup̄. 3. me
the. qui dicit q̄ cū candela mediocrit̄ inclinat̄ validius accenditur
ꝫ dū nimiū euersa vel inclinata fuerit ɔtinuo extinguit̄. Sed tūc
per locum a simili. cor homīs q̄ dū more candele ad terrena nimiū
inclinatur. mox in dei amore penit⁹ suffocat̄. Sed tūc cōsequent̄
per cineres amaritudo vite seu cōtritōis vel p̄ñie designat̄. Nam
sicut cineres sibi imbibūt de aqua ſm q̄ ait L incomēsis super libꝝ
sex principioꝝ. Cineres inquit fusi in olla tātum de aqua capiunt
q̄ntum ipsa est olla eciā si in ipsa cineres nō fuissent. Cuius causā
boecius asscribit porositati cineꝝ cōmētator siccitati eoꝝ. Sic ni-
miꝝ per oēm modū amaritudo p̄ñtis vite seu aspitas p̄ñie multū
sibi de aqua imbibūt celestis roris et gracie. p3 ergo ꝛc̄. Et tunc
applicetur sic. Quātumcūq̄ cor homīs amaritudine p̄ñie vel aspi
tati vite intingit̄ mox amore dei sinceri⁹ inflāmat̄ vt sup̄. D ¶
Johes mesue tractatu de dietis. Cūq̄ aliquis igne vstus aut les⁹
fuerit. mox illud mēbꝝ sic accensum maiori igni applicet vt sanet̄
maior nāq̄ calor minorem detrahit de mēbro taliter inflammato
Per hoc dat̄ intelligi. q̄ quicūq̄ diuino amore se tactum et accē-
sum senserit. mox aīm suū debet igni diuini amoris ꝑfectius appli
care. vt sic possit in caritate dei ꝑpetue estuare: Vel aliter pulchri
us. Dum itaq̄ homo igni amoris illiciti ꝛ mūdani se lesum sense
rit mox ad ignē diuini amoris qui in infinitum maiorem se tota d̄
uotatōne ɔuertat vt et tandē mente et corpe eternalit̄ salu⁹ fiat.
E ¶ Gilbert⁹ in p̄ma practica. Ad hoc aū vt quis rite debi
te et ꝑfecte in calore naturali intrinsec⁹ accendatur necesse est vt
exteri⁹ infrigidet̄ vt corp⁹ ei⁹ frigore ɔstringat̄. Cuius nimiꝝ di
cti quāuis diuerse et varie ratōnes valeant assignari. Vna tamē
pre ceteris que est ipsi⁹ aꝝ, eligatur ꝛ in mediū ꝓducat̄ ait. n. q̄
ɔtraria a se mutuo nat̄alit̄ expellunt̄ ꝛ fugant̄. P se augmētant̄

aut ꝑ accidens. In q̃ntum vnum oppositoꝝ a reliquo constructũ atq; vinctum validius ⁊ virtuosiusq; ⁊ fortius efficitur. Frigus itaq; exterius cũ sit cõtrarium calori qui abintra est: ideo ipsum calorem ad interiora reuerberat ⁊ repellit. et sic per ɔñs q̃uis ꝑ accidens ip̃m fortiorẽ efficit frigus vt ait auicẽna. Poros corporis aut claudit aut constringit: ne ipse calor qui intrinsecꝰ est exalare ⁊ euaporare possit. Per hec dat̃ intelligi ꝙ adhoc ꝙ hõ intus in anima celesti amore diuinitus accendat̃. necesse sũmo ope est vt exterius idest in amore exterioꝝ ac mundanoꝝ infrigidet̃ ac in ardore praue ⁊ illicite cõcupiscentie penitus extinguatur

F ¶ Algazel in tractatu de forma speculi. Si speculum aliq; aut vitꝝ aut lapis lucidius ⁊ trãsparens solis radio opponat̃ cõtinuo ignis accendit̃ ⁊ corpus aliqd̃ molle inflãmatur. Sed tunc per ista datur intelligi. ꝙ si cor humanum lucidum ⁊ deuotum cõgnitione diuini luminis exponat̃ mox inde igne amoris diuine celitus accendit̃ ⁊ diuinitus inflãmat̃. vt sup̃ G ¶ Contin⁹ in tractatu de machina mũdi. Aer omis in trãquillitate seu regio quelibet quieta ⁊ tranquilla citius accendit̃ ⁊ validius inflãmat̃ Cuius signũ est: q̃a ventis flantibus aerea atq; mundialis regio frigore constringit̃. trãquillo vero existente aere validius inflãmatur. Per q̃ datur intelligi ꝙ cor quiete ⁊ trãquillitate pollẽs qd̃ vicꝫ a mundanis strepitib⁹ ⁊ tumultibus sequestrat̃ citius vehementiusq; in amore celestiũ inflãmat̃ H ¶ Egidius expositor sup̃ de substantia mundanoꝝ aristo. Carbo ignitus ⁊ accensus si in aqua extinguit̃: mox durus q̃dem efficit̃ ⁊ difficulter reaccendit̃. Sed tũc ꝑ carbonem intelligit̃ cor humanũ. Nam sicut carbo ignitus in manu teneri non põt nisi moueat̃ ⁊ ventilet̃ velocit̃ hinc inde. Cui⁹ rationem videt̃ assignare phs in ꝓbleu. in hunc modum. Omis enim actio in aliq̃nta mora fit ⁊ tpe. Cum vero carbo hinc ⁊ inde iacit̃ in vno loco sue actionis non morat̃: qua ꝓpter nec ꝑfecte posse agere cõꝓbatur/ Sic reuera ꝑ omnia cor homis hinc ⁊ inde diuersis virtutibus ⁊ bonis exercitijs agitatũ ignem pene non concipiet ineternum. Et tunc applicet̃ sic. Cor itaq; homis diuino amore inflãmatum ꝑiter ⁊ accensum. siquis delicijs immergit̃: mox duꝝ ⁊ obstinatuꝫ efficit̃. ⁊ nunq̃ aut vix amplius reaccendit̃. vt sup̃ I ¶ Auenpice sup̃. 3. phisi. dicẽs Omnia corpa vehementer accendunt̃ ⁊ valide inflãmantur; motus nanq; calorem generat tam in animatis q̃m in inanimatis P

hoc aũt dat̃ intelligi · ꝙ corda humana in virtutib9 sedule exerci
tata ⁊ mota mox accendunt̃ in caritate dulcedineq; dīna R ¶
Aristo · in li · ꝓbleu · Semineces atq; apoplexitati si aq̇s calidis i
mergant̃ viuaciores fiunt extũc · Et ideo p̃cepit galien9 corpora
apoplexijs morbis varijsq; ꝑcussa in aq̇s calidis balnĩari · Hui9
aũt rõ · m videt̃ aristo · tãgere vbi sup̃ i hũc modũ · Viuere inq̇t
calidũ est : ꝫ ⁊ calore vita plerꝫq; dependens est · P p̃habita q̇-
dem dat̃ intelligi ꝙ quicunq; spũaliter mortui seu morbo peccato
rum ꝑcussi fuerint ⁊ plagati : mox accedi ⁊ calefieri debẽt calidis
aq̇s celestis grẽ caritatisq; dīne ⁊ vt sic vite restituant̃ p̃stine ¶
M ¶ Auicẽna li · vi · medicine · Accensio corꝑis nĩmia tria facit ĩ
corꝑibus aniatis · Nam corpus imbecille reddit · sompnũ in homĩ
bus nociuũ efficit · sensus cerebꝝ corrũpit · Sic ꝑ omẽm modum
accensio in homĩe nĩmia carnaliũ voluptatũ · tria incomoda facit
in mente humana · Nam hoĩem imbecillem ad v̄tutes reddit · som
pnum mortis eterne efficit virtutes q̇q; ipsius anĩmi debilitat ob
nubilat ⁊ corrũpit N ¶ Auicebrõ li · fontis vite · Omĩa corꝑa
calida ⁊ accensa magis sunt liquoris cuiuslibet susceptiua · Cui9
cãm assignat ph̄us in ꝓbleu · dicens · Dum ex accensione nanq;
corꝑa porosa facta sunt ⁊ humiditatis magis ꝑ ɔñs susceptiua ·
Aliter vero asserebat Johãnĩcius · Corpora inquit valide accẽ
sa sua sibi innata ⁊ cõnat̃ali humiditate euacuata ⁊ p̃uata sunt
Omẽ aũt corpus euacuatum atq; exinanitũ liquoris naturaliter
est attractiuũ · Corꝑa deniq; vehementer accensa ob hoc humo-
rem sibi attrahunt ⁊ inbibunt : q̇a suo naturali humore orbata
sunt · ⁊ nouũ sibi liquorẽ appetunt haurire · Sꝫ tunc ꝑ prehabita
datur intelligi · ꝙ corda diuino amore inflãmata valide accensa
magis sunt celestis grẽ susceptiua quã si essent in caritate dei sa-
lutifera frigefacta Respiciendo sup̃ O ¶ Amb̄ · in examerõ li ·
vij · Lacerta quidem dum a serpente seu vippera infestata fuerit
mox caudam abicit · et sic alleuiata effugere quidem possit · Sed
tunc per lacertam describitur ipse homo · Nam sicut lacerta in
estate rore pascitur atq; herbis in hyeme vero sola terra : sicut
⁊ cetera animalia venenosa · vt refert ɔmentator Albertus li · de
vegetabilib9 · Sic ꝑ omẽm modum ip̃e hõ in estate sancte ⁊ me-
ritorie vite : rore pascit̃ celestis grẽ : herbisq; virẽtib9 amenitate

eterne. In hyeme vero prave ⁊ peccatuis vite⁹ pasčt terza felicitatis miserieqꝫ mūdane. Hꝫ tūc oñr per cauvam lacte voluptas seculi figuratur. Nam sicut cauva lacte fous aurei⁹ intus vero argentei sit calous. Est qdem punctiua viuezeqꝫ ⁊ moueu vicetur abiecta seu absčssa⁹ huc vsqꝫ plim⁹ in speculo naturali. Hic p omēm modū voluptas exteruus qdem vicet aurei colous ꝓpter apparentē quē in se habet vigorē⁹ candorem⁹ piter ⁊ splendorē⁹ argentei ob eam quā intus homo sentit illicitam delectationez. Est punctiua finaliter corpis ⁊ anīe ꝑpetua punctione ⁊ iam abiecta pauter ⁊ cōtempta⁹ adhuc tñ in corde homis vicet ⁊ suo motu circulau ⁊ sibi mentem p cōsensum attrahere. Et tunc applicet sic. Homo itaqꝫ cū a serpente infernali se infestau cōpeut: mox voluptatem seculi abiciat ⁊ cōtempnat. vt saltem sic effugiat laqueum dyaboli iudicū dei ⁊ tormentum infernī sempiternī P Rusto. li. x. de anīalibus. Omne animal iuuenile naturali q̄daz inclinatione pentem diligit ⁊ diligit a parēte⁹ senescens abiciat vero parentem: ꝫ ⁊ abiciť a parente. Et ideo euax de euentibus in natura. Omne animal iuuenes sues diligit senescētes spnt. Per que dať intelligi. q̄ homīes iuuenes. i. in statu sue innocentie persistentes celestē parentem diligunt ⁊ ab ipso p oñs diligunť. senescentes aūt in scelere inueterati⁹ mox ipm parentem deum abiciunt: ꝫ a deo abiciunť ⁊ eternaliter contemnuntur. vt sup Q Ambr. in examerō li. s. Omēs aues dum plumas abiciunt q̄oā modo renouanť. Hꝫ tunc p aues homines designanť. Nam sicut aues volando pedes contrahūt. vt dicit austo. li. x. anīalium. oculos suos cum inferiou palpebra sursum leuando claudunt. vt ait ysidor li. naturalium hystoriaꝝ: ꝫ ⁊ hyemali tpe minus bibunt vt refert Solinus li. rexx. Sic p omnem modum ⁊ ipsi homines xpiani more auium debent pedes. i. opa sua in volatu pñtis vite a terrenis appetitibus elongare. ⁊ ad interiora mentis indaga cōtrahere ⁊ illuc discutere ⁊ pbare. Debet etiam palpebrā cordis ad celestia sursum eleuare. debet etiam in hyeme pñsentis vite nil dulcedinis mundane bibere nec gustare. Hꝫ tunc per plumas seu pennas cōsequenter mundane diuitie figurantur. Naꝫ sicut plume ⁊ nature auditas ⁊ subtilitas in auibus sunt causa volatus eaꝝ. vt ait ornentator super. q. de animalibus. plume etiam igni uste fetorem faciunt qui inficit ipsum caput magis q̄ aliud genus speciesqꝫ fetous. vt dicit constantinus monach⁹ in ꝑma practica

¶ Vytul9

Item plume difficulter aquis immergunt: ꝫ ⁊ difficulter hume
ctantur nisi calefiant. vt recitat Euax de effectibus in natura. sic
nimirꝝ ꝑ omēm modum ipse mundane diuitie sunt causa alte vo-
landi in hoc seculo ⁊ arrogādi. Igne amoris aduste vel ad ama
te corruptōem generāt perpetuūq; fetorem. Difficilime q̊q; aq̊s
celestis humectant: ꝫ ⁊ nullatenus aque diuine dulcedinis immer
gunt: sic ptz ⁊c. Et tūc applicet sic. Homies itaq; cū mundi di
uicias abiciunt ⁊ affluentiam rerꝝ tꝑalium aspnant: mox in xp̄o
salute eterna renouant R ¶ Conmentator auerrois super li.
de plantis aristo. Arbores qui autūpnali ī tempe citius abiciunt
folia citi9 ⁊ vberi9 fructificāt ī estate. Sz tūc ꝑ arbores hoīes fi
gurant. Nā sicut arbor ꝑforata fecūdior efficit vt recitat Che
ophilus in breuiario diuersarꝝ artiū. Sic ipe hō dū passione xp̄i
cognitione quoq; sui ꝑforatur ⁊ gladio diuini amoris transfigit
fecundior mox in virtute ⁊ in adipiscentia eterne salute efficit.
Sz tunc cōnr ꝑ folia cogitatōes designant. Nam sicut in p̄mor
diali suo ortu ipa folia sunt insimul multū minuta ⁊ parua. vtpo
te visco colligata. succedente vero tpe qd̄libet illoꝝ dilatatur ⁊
locum ꝓprium sibi occupat. Sic ꝑ locum a simili: ipse cogitatio-
nes in suo exordio multe simul incidunt. ⁊ distincte cōplacentes
aut ⁊ ꝑsistentes in anīo quelibet earꝝ ampli9 ⁊ specialiter radica
tur. ptz ⁊c. Et tunc applicet sic. Quicūq; ergo homies in autū
pno hui9 vite cogitationes abiecerunt vanitatis mundane. vbe-
rius fecundiusq; fructificabūt in estate sequētis vite perpetue et
eterne S ¶ Auicēna li. 9. de diluuijs. Sepe nostris contigit
temporibus q̄ lapis casu aliquo aut tonitruo a monte abiectus
abscisus. ab eo loco fōtem ꝑpetuum scaturire fecit. Sz tunc per
montem intelligitur ipse homo. Nam sicut montes humiles fer-
tiles sunt ⁊ fecundi. montes vero alti nimium ⁊ eleuati sunt steri
les. vt recitat Plinius de .vij. mirabilibus mundi. Sic nimirꝝ
homines quidem humiles ⁊ depressi rore sunt celestis gratie fer-
tiles ⁊ fecundi. homines vero alti in hac vita tumidi ⁊ elati steri
les sunt in gingnitione fructus eterni. Sed tunc consequenter
per lapidem peccatum describitur. Nam sicut lapis cadens in
aquam spumam gingnit: strepitum efficit. ⁊ circulū describit. vt

refert Auicebrõ li. fontis vite. sic reuera ipm peccatũ cadens in mentẽ spumã generat illicite voluptatis: strepitũ efficit mundane vanitatis. ⁊ circulũ describit etne penalitatis. Et tũc applicetur sic. Frequẽter itaq; accidit q dũ p tonitruũ diuini timoris ipm peccatũ a corde homis abiectum fuerit in ipo fontem ppetue salutis ⁊ grẽ scaturire facit vt in principio supra

¶ De accidia ¶ Tytulus. xiiij. A

Ambrosius in examerõ li. viij. Testudo tardi ⁊ accidiosi motus est ob hoc qr sua viscositate velud continuata terre cõpingitur ⁊ adheret. Sz tunc p testudinẽ intelligit ipse homo. Nam sicut testudinis ppriuum est mane ascendere arbores in meridie vero inde recedere. vt refert aristo. viij. anialium li. Cui9 causa est: qa cũ sit anial frigidum ⁊ humidum soli se nitit applicare. in meridie aũt liquefactum ⁊ distensum se non potest in arborib9 cõtinere: sic ⁊ ipsius homis nanq; ppriuum solz esse in iuuentute altos honoris gradus cõscendere. in vespere aũt senectutis aut meridie etatis inde recedere ⁊ piclitare in terrã miserie sempitne. Et tunc applicet sic. Homo itaq; tardi ac accidiosi motus est in via celestis patrie ppter hoc qr sue voluptatis lubricitate vtpote aliq̊ bytumine in terrenis appetitib9 detinet ¶ B ¶ Euax li. x. de effectibus in natura. Stellio est anial tardissimum: sz velocissimũ ad gladium ⁊ ad ignẽ. Sz tunc p stellionem describit ipse homo. Nam sicut stellio aurei est coloris in toto tamen nigerrimis maculis ⁊ speculis est respsum: qd qdem contigit ex malicia sui veneni. vt recitat Tharentinus li. 3. de turmis phoꝝ. Sic p omẽm modum q̃muis homo in hac vita mundana est aurea felicitate coloratus: nihilomi9 tñ respsus est maculis ac speculis pñtis miserie ⁊ nigredine interduz mortis. Sed tunc cõnr p gladium figurat peccatum. Nam sicut gladius fortit motus ventilatusq; ⁊ fibratus fortius ferit. vt dicit phus in pbleu. sic p oẽm modum peccatũ sedule p actum ⁊ cõmissum seu exercitatum atq; iteratum magis ferit q̃ntum ad vulnus anie sempitnum. Et sicut homo in gladio faciẽ suam contemplat: sz curuam deformem ⁊ distortã. vt dicit algazel deforma speculi. Sic ⁊ ipse in peccato faciem suã aspicere potest deformem ⁊ distortam. vtpote deformidate horridam ⁊ corruptam. Sufficienter igitur patet q p stellionem homo describit q̃ntum de se est. est anial accidiosum ⁊ tardũ in via regni perpetui: sed velocissimũ ad gladiuz

ferientis peccati ⁊ ad ignez supplicij sempiterni C Amb. in ex
ameron li. x. In hoc aquila pullum ignobilem ⁊ generem esse ag
noscit: sed propter hoc ipsum abicit cadereq; permittit quando ipsum in
motu tardum ⁊ solem non valentem aspicere reperit. Sed tunc per
aquilam pater noster celestis figuratur. Nam sicut aquila habet re
nouari in fonte per allisiones proprij oris ad petram. vt refert So
linus li. rerum. sic reuera pater noster celestis in fonte renouatur
lacrimarum ⁊ penitentie: per collationem sue celestis gratie. ⁊ hoc per
allisionem seu applicationem sue pietatis paterne ad os mentis no-
stre. Et tunc applicetur sic. Deus ergo illos filios degeneres esse a
celesti hereditate agnoscit: sed ⁊ propter hoc ipsos abicit cadereq; per
mittit quando ipsos in motu sue laudis seu boni operis ⁊ virtutis tar
dos accidiososq; inuenit. ⁊ quando ipsos lumen vere agnitionis non
habere reperit D Theophilus in breuiario diuersarum artium
Ipsas aquas que paulatim atq; tarde fluunt transnatant serpen
tes. Per que datur intelligi quod ipsi homines in mortem more aque iu-
giter defluentes dum segniter torporose accidioseq; quantum ad mo
tum diuine laudis ⁊ sancte operationis vixerunt in hoc mundo mox
ipsos inhabitant penetrant ⁊ transnatant serpentes suggestionis
maligne seu penalitatis eterne E Comentator super librum de
plantis aristo. Eo anno quo arbores quiete fuerunt ⁊ non mote
seu vento agitate aut concusse non fructificant. Sed tunc per arbo
res homines designantur. eo quod secundum beatum augustinum homo sit ar
bor euersa. Et tunc applicetur sic. Quando itaq; homines in accidia
manserunt ⁊ tempore fructum dignum nunquam facere poterunt vite
sempiterne. quemadmodum vt ipse arbores F Auicenna li. 9.
de diluuijs. Aqua tarda: aut est lutuosa aut putrida: aut vermi
bus plena. Sed tunc per aquam intelligitur ipse homo. Nam si
cut aqua nullum liquorem pinguem in se retinet: sed mox reicit
nisi ipsa aqua bulliat seu coquatur. tunc enim hic insimul commi-
scetur. vt ostendit aristo. in li. probleu. Sic nimirum per omnem
modum ⁊ ipse homo nequaquam pinguedinem celestis liquoris et
gratie in se suscipere nec retinere: nec incorporare mistice poterit ni-
si mens eius tota deuotione bulliat ⁊ amore celestium decoquatur
Et sicut ipsius aque proprium est deorsum fluere nunquam vero
sursum ascendere nisi fortassis virtute solis attrahatur: sed ⁊
tunc necesse est ipsam aquam resolui in vaporem. vt ostendit
philosophus in. 3. metherorum. Sic reuera per omnem modum

quasi ꝓprium iam esse solet ipsi⁹ homīs semꝑ deorsum fluere ver-
sus mortē: nunq̄ aūt de se aut vix versus celū ⁊ patriam celestē
nisi fortassis xp̄o sole iustitie attrahat. Sz ⁊ tunc ante necesse ē
vt ipse in vaporem deuotōis: orōnis: atq; diuine dulcedinis mi-
stice resoluat. Et tūc applicet sic. Homo itaq; in motu v̄tutum
accidiosus ⁊ tardus aut ē lutuosus q̄ntum ad peccati deforma-
tōem: aut putridus q̄ntum ad anīe aut corꝑis corruptionē: aut
vermibus plenus q̄ntum ad demonum inhitatōm: vel fortassis
q̄ntum ad eternam damnatōez. Et tūc ad habendā plenitudinem
intellect⁹ verboꝝ p̄cedentiū respiciat ad p̄dicta G Plini⁹
in speculo naturali. Ipsa anīalia que tarda fuerint versus mon-
tes ipa valde leuiter capiūt venatores. anīalia aūt velocia versus
montes nullus venator capit. Sz tūc ꝑ montes celestis patria
figurat. Nam sicut in montibus ē longeuitas ⁊ sanitas ⁊ agili-
tas corꝑm ⁊ contemplatio oculoꝝ. vt dicit ꝯmentator auerroīs
sup li. aristo. de pomo. Homīes nanq; inhitantes ipsos montes
diu viuūt. vt ait plato in phedrone li. i. Item eoꝝ qui mōtana
inhitant sanitas diutina est ⁊ fortis: ut recitat Johānici⁹ yzago
ge. 3. Inhitatores montium agiles sunt in corꝑe: mobilesq; et
naturales pugillatores ⁊ cursores. vt refert simplici⁹ sup p̄di-
camenta. Liberā etiam cōtemplationē hn̄t oculi eoꝝ qui in mō-
tibus sunt. vt ait auicēna. q. sue methaphi. Sic mimiꝝ per omnē
modū in beata patria longeuitas erit: diuturnitas vite eterne
sanitas corꝑis ⁊ anīe: agilitas mobilitatis p̄cipue. ⁊ ꝯtemplatio
diuine essencie. Et tunc applicet sic. Illos itaq; homīes qui tar-
di atq; accidiosi fuerint versus vitā beatam patriāq; celestem ve-
natores anīaꝝ. i. demones cito capiūt ꝑdunt ⁊ occidunt: illos au-
tem qui abiecta segnitate accidia ⁊ torpore: ad montes eternos
veloces fuerint: nullus infernalium venatoꝝ cape poterit nec ve-
nari H Thibulli⁹ li. de uiuendi modo. Fenestras illas q̄ ra-
ro aut nunq̄ aperiunt: aranee circūueniunt occupant retibusq;
obcludunt. Sz tunc ꝑ fenestras ipsi sensus. ꝑ araneas aūt cogi-
tationes punctiue. amare. voluptuose. viscose. venenose. lubrice
⁊ mundane. seu suggestiones praue atq; dyabolice designantur.
Et tunc applicetur sic. Sensus itaq; humani: qui accidiose segni-
terq; ⁊ raro ⁊ tarde aperiuntur in laude: mox obstringuntur re-
tibus cogitationis maligne suggestionisq; ⁊ fraudis dyabolice.
vt sup̄ I Phs in. x. de anīalibus li. Omne animal tardius.

mouetur ⁊ currit cum cauda priuatum fuerit ⁊ orbatum. et iō plinius in speculo naturali. Cauda inquit in caudatis animalibus cursum ac motum valde confert. Sed tunc per caudam ipsa mors siue mortis memoria designatur. Nam sicut cauda animali ablata aut abscisa ad huc tamen aliqualiter moueri cernitur vt ait phus in pbleu. Sic per locum a simili: q̄ntumcunq; mortis memoria a corde nostro dilabitur. tamen adhuc ipsa mors pre sui amaritudine aliq̄liter ā mouere a peccatoq; retrahere nos conatur. Patet ergo ⁊ cetera. Et tunc applicetur. Omnis itaq; homo accidiosus tardiusq; mouetur quantum ad laudem diuinam ac operationez sanctam: dum abicit ⁊ postponit mortis amaram memoriam R ¶ Solinus libro rerum. Tygris animal est velocissimum: circa ignem autem adeo tardum efficitur q̄ crematur. Sed tunc per tygrim intelligitur ipse homo. Nam sicut tygris solo capitur speculo. vt recitat Ambrosius in exameron ait enim tygris animal velocissimum sit. ⁊ ideo capi non possit. nisi ī via specula exponantur. In quibus dum suam intuens pulchritudinem moratur: mox venatoribus superuenientibus capitur ⁊ necatur. Sic reuera per omnem modum ipse homo capit̄ eternaliter et necatur dum speculum mundane affluentie cum desiderio illicito contemplatur ⁊ dum in candore felicitatis transitorie delectatur. Sed tunc consequenter per ignem amor mundan9 seu carnis concupiscentia figuratur. Nam sicut ignis nunq̄ aduenit corporibus animatis absq; lesione. vt ostendit Alexander libro suo de mirabilibus mundi. Mentiuntur inquit qui dicunt quedam animalia spirare ignem in se ante habitum ⁊ conceptū Ignis nanq; sine lesione ⁊ corruptione nunq̄ est: sed forcassis talia animalia expirant flatum ⁊ vaporem igni vel fumo similem Sic nimirū p omēm modū ipse amor mundanus aut carnalis cōcupiscentia seu voluptas nunq̄ aduenit nec presenti vite absq; penalitatibus cruciatibus ⁊ lesionibus mortis eterne. Et tunc applicetur sic. Homo itaq; q̄muis in summa celeritate ⁊ agilitate sit dotatus tamen adeo tardus accidiosusq; in amore seu concupiscentia mundanorum efficitur q̄ tandem finaliter ignibus eterni supplicij concrematur L ¶ Egidius in expositionibus libro de diluuijs auicenne. In aqua fluente rane sunt in littore solummodo in aqua vero stante sunt in medio. ¶ Sed tunc per aquam stantem homo accidiosus ⁊ in seruicio dei tepid9 designat̄

Nam sicut aqua stans citius corrumpit̄ ⁊ putrescit· vt ait phus in pbleu· ⁊ ideo ait poeta· Et putrefiunt immoueant̄ aque: sic mi mirꝝ ꝑ oīa hō accidiosus tepidus atq; tardꝰ citꝰ putrescit q̄ntū ad peccatricis vite vilitatez atz feditatē ꝫ ⁊ vehementius corrū pit̄ q̄ntum ad ꝑpetue ⁊ infernalis sentine penalitatem· Sz tunc ꝯñr ꝑ ranas demones figurant̄· Nam sicut rane q̄m diu viuunt ⁊ sunt nunq̄ in cute exsiccari pñt· vt recitat aristo. 8· anīaliū li· Sic mimirꝝ ꝑ locum a simili· ipsi demones q̄m diu sunt nunq̄ ex siccari pñt ab humore iehennalis penalitatis ⁊ miserie: nec a vi scositate seu lubricitate mortis eterne· ptz ergo ⁊c̄ Et tūc appli cet̄ sic· In homie itaq; fluente de v̄tute in virtutē rane inferna les solūmodo sunt extra in littore nō ꝑuenientes ad consensum anīe· in homīe aūt stante accidioso ⁊ tepido· demones sunt in ip so medio ipsum cruciātes ⁊ cruciaturi supplitō sempiterno M Amphytes tractatu de cōmemoratōe antiq̄ꝝ· Vespertilio circula rem motū facit ⁊ distortum: ꝫ ad gladium velocissimo volatu ⁊ recto tramite insilit· Hic aūt nota assertionem poetaꝝ scz iuue nalis ⁊ oratij de natura vespertilionis· vt infra· Sz tunc ꝑ vespertilonem ipse accidiosus describit̄· Nam sicut vespertilio volat solū modo in nocte nō aūt in die: qd̄ q̄dem cōtigit ex imbecillitate vir tutis visiue· vt ait ꝯmentator sup illud methaphi· Sicut oculꝰ nocticoratis ⁊c̄· Sic ⁊ ipse homo accidiosus ⁊ tepidꝰ solūmō se exercitat in prauis actibꝰ que ꝑ noctem describunt̄· non autez in virtutibus que ꝑ diem figurant̄· Et sicut vespertilio ⁊ noctua nō bibunt· ⁊ si bibunt: puta aque alicui immerse: non tñ inde ali quid recreamīs cōsecunt̄: ꝫ cōtinuo moriunt̄· vt testat̄ Amb· in 8· examerō li· Sic ꝑ oēm modum accidiosus homo in sua ꝑsistēs accidia nūq̄ metnum bibet de inestimabili suauitate dulcedineq; diuine· ⁊ si aliquid celestis domi sumpserit mumerisq; diuini puta in sumptione corpis ⁊ sanguīs dñi· non tñ inde spiritualiter re creatur· sed velociter ex hoc ipso morit̄ eternaliter damnat̄· Et tunc applicet̄ sic· Homo itaq; accidiosus tepidusq; ⁊ segnis mo tum distortum in tota vita sua facit: ꝫ velocissimo cursu rectoq; tramite ⁊ volatu gladium mortis eterne insilit ⁊ incurrit N Phus in pbleu· Qui raro mouentur· vel quiete seu captiuitate detinentur diutina: cum incedere vel ambulare volunt: ob hoc le sionem magnam in cruribus sentiunt· vt patet in captiuis· Per que datur intelligi· q̄ hij qui in accidia diu torpuerunt cum ad

virtutes moueri voluerunt non possunt · ⁊ hoc ideo: quia resisten
tiam a praua consuetudine a carne ⁊ a mundo ⁊ a demone senti-
unt O Theophilus i breuiloqo diuersaꝝ artiū · Canes ergo
venacionis in tempore dum esuriunt ⁊ voces insequentium se ve
natoꝝ audiunt: mox tarditate sui motus deposita ⁊ torpore · fe-
ram velocius insecuntur · Per que dat intelligi · ꝙ quilibet homo
in presenti tempore si desiderium atq; esuriem regni celestis feruē
ter habuerit · ⁊ voces · i · orationes sanctoꝝ hominū sibi suffragā-
tes cognouerit: mox deposita omni segnitate accidia ⁊ torpore p̄-
dam celestem velocius insequitur intrepide ⁊ audacter

¶ De actinctione · Tytulus · xv · A

Philosophus in ꝓbleu · Cinctura q̄tuor habet virtu-
tes in corpore · Temperat enim frigus · exacuit vocem
accelerat motum · ⁊ fortem reddit hominem ⁊ audacē
Ideo inquit accingimur vt frigori obsistamus · vocem validam
faciamus · vt motum seu cursum nostrum acceleremus · ⁊ vt au-
dacter ⁊ fortiter pungnemus · Sed tunc per actinctionem corpo
ralem corporis intelligitur actio spiritualis ipsius mentis: nam
sicut corporalis actinctio corpus contrahit ⁊ coartat optimeq;
disponit · testante philosopho in · 3 · pollitice qui dicit · Coartan-
da sunt corpora ⁊ cingenda vt corpora melius disponantur · Sic
etiam per omnem modum accinctio spiritualis mentem intra se
feliciter contrahit ⁊ coartat ad celestia q̊q; ꝑcipiēda debite op
timeq; disponit · Et tunc applicetur sic · Accinctio itaq; mentis
nostre quatuor in nobis effectus efficit ⁊ virtutes · Nam frig9
temperat tribulationis: vocem exacuit sacre orationis · motum
accelerat bone operationis · fortemq; ⁊ audacem reddit ad actuꝫ
mutue cum carne ⁊ mundo dyabolo colluctationis · vt supra B

¶ Theophilus in breuiario diuersarum artium · Equus accin-
gitur duplici de causa · videlicet ꝓpter insessorem · vt sic ipsi eq̊
fortius insedeat ⁊ vt cursam velociorem faciat · Sed tūc ꝑ equū
intelligitur ipse homo · Nam sicut naturale odium naturalis q̊-
q; pugna est inter equum ⁊ griffonem · equus autem prostrat9
terre pedibus se defendit · vt dicit plinius in · 8 · naturalium specu
lorum libro · Sic etiam per omnem modum naturale ⁊ iuge odi-
um esse debet inter hominem ⁊ hostem infernalem · Homo tamē
humilitate prostratus pedibus bonorum operum ipsum vincit ·

Sed tunc consequenter per accinctionem corporalez accinctio spi
ritualis intelligitur· Nam sicut accincti consueumus ad operan
dum ad ambulandum & pugnandum ire· & hoc corporaliter· sic
& spiritualiter accingi consueumus ad operandum opus virtu-
tis ad ambulandum in via salutis·& ad pugnandum cum infer-
nalibus immicis · Et tunc applicetur sic·homo itaq; duabus de
causis spiritualiter accingatur · videlicet pter insessorem ipsum
deum·& pter cursum versus celestem patriam velocius p agen
dum·vt supra C Julius celsus libro quinto de gestis anti
quorum·Quatuor inquit elephantem fortem faciunt & audacē
videlicet accinctio fortis·ostensio sanguis·estus fortis·& punctu
ra in pedibus vltimis · Sed tunc p elephantem intelligitur ipse
homo·Nam sicut elephas timet ea que non sunt timenda· & ap
petit ea que timenda sunt· Timet enim naturaliter ipsum murem
sed non timet nec abhorret serpentem· testante ambrosio in·viij
exameron·qui dicit·q; leo naturaliter timet album gallum & ele-
phas timet murem· Sic per omnem modum ipse homo timet q̄
timenda non sunt que plus appetere deberet · vt sunt ea que ad
deum pertinent · & non timet nec veretur ea que summe timenda
sunt: qualia sunt vicia & peccata que ad petitionem hominis per
nent sempiternam· Et sicut elephas capitur & precipitatur duz
arbori alicui immittitur·aduenientibus autem iuuenibus elephanti
bus & rostra sua submittentibus & ipsum adiuuantibus relcuat·
vt dicit Plinius in speculo naturali· Sic mimiq; p omnem modū
ipse homo a petitoribus suis demonibus capit & eternaliter pā-
pitatur q̄ndo arbori mundane felicitatis nimis auide inmi cōpa-
batur adiuuantibus autem sanctis virus qui ob suam puritatem
& innocentiam iuuenes nuncupantur·& rostra sanctaq; orationū
submittentib9 releuatur·& in viam salutis pristinam repatur· Et
tunc applicetur sic· Quatuor itaq; sunt que hominem ad resisten
dum peccato & ad congrediendum cum dyabolo fortem faciunt
& audacem· primum est accinctio mentis in sancto opere & virtu-
te·secundum est sanguis ostensio·i·memoria sanguinis seu passi
onis dominice·tercium est estus in diuino amore · quartum est
punctura in contritione super malo cōmisso opere D Rusto·
m de animalibus libro·xi· Canis cunq; aliquo ligamine accinct9
fuerit siue zona continuo vomit & cibū sumptū reicit· Per q̄ da
tur intelligi·q; cum peccatores accinct9 fuerit mō spūali mox vene
nū ex se euomit sceleris & pcī E phs. 8. pollicite·iiij·sūt q̄ oēm

¶ Tytul⁹ .xvi.

motum accelerāt ⁊ festinant. Primuꝫ est corporis leuitas. scōm est ventris vacuitas. terciū est corpis cinctura. q̄rtum est timor vel res aliq̄ necessaria. Per que dat̄ intelligi. ꝙ q̄tuor sunt que motū spiritualem scꝫ ad patriā celestem siue ad v̄tutem ꝓmouent accelerātq̄ in cunctis. Primū est mentis a t̄renis affectib⁹ alleuiatio. scōm est ꝑ ieiunium ventris euacuatio. terciū est spiritualis accinctio. q̄rtum est timor de supplicio sempiterno

¶ De adolescentia ¶ Tytulus .xvi. A

GAlienus medicinalium li. vi. In meridie totus sanguis qui est in homīe nitit̄ ascendere versus caput. ⁊ hoc ideo accidit. q̄a tunc sanguis v̄tute solis sursum trahit̄ eo ꝙ ipse sanguis naturaliter sequatur motum solis. Sed tunc ꝑ meridiem status adolescentie designatur. Nam sicut in meridie atq̄ in media nocte magis resistit̄ in tempiebus ymbribusq̄ ⁊ vētis. cessant enim vt frequenter in tempies in meridie ⁊ media nocte. vt dicit phs in ꝓbleu. Cui⁹ etiā causam assignans dicens. Vnūqd̄q̄ enim tunc magis acquiescit cū vincit aut cum vincitur Tempestates aūt vincunt in media nocte ꝓpter absenciam solis ⁊ vincunt̄ in meridie ꝓpter p̄sentiam. ⁊ hoc ꝓpter feruorem solis ⁊ ideo magis cessant ⁊ q̄escunt in media nocte ⁊ in meridie. Sic etiam ꝑ omēm modum omēs motus nostri tempestuosi ⁊ omēs in tempies cordis nostri maxime debent ipsi homīes restringere ⁊ extinguere dū sunt in meridie huius vite. i. in statu adolescentie. Sꝫ tunc ɔñr ꝑ sanguinem mors carnis describit̄ aut peccatū Nam sicut sanguis latitat ⁊ non apparet in corpibus mortuis. vt dicit Johānes mesue medicinalium li. vi. Cui⁹ etiam causa ē ꝙ tunc fortassis ipse sanguis frigore coagulatus vertit̄ in substāciam carnis. vt visus est dicere Galienus: aut qꝛ totus sanguis cōtractus est ad ip̄m cor. Cui⁹ signum est: q̄a ſm constancium post mortem pectorra intumescunt. ⁊ hoc ꝓpter cōfluxum totius sanguis versus cor. Sic reuera ꝑ omēm modum: peccatum latitat cōmissum nec apparet in cordibus peccatoꝝ mortuis: sed et ipsa mors ꝓpria ab ipsis suis peccatoribus ignorat̄ nec ad memoriam reducit̄ vt sciat̄. Et tunc applicetur sic. Maxime itaq̄ ī statu adolescentie mors nostra debet ꝑ sui amaram memoriā caput nostri cordis ascendere. sed ipsum peccatum nostꝝ tunc maxime debet mentem per contritionis amaritudinem penetrare B ¶

Auicēna li. suo de diluuijs. Causa diluuij triplex est. aut enim aliqua stella occidit que dñabatur illi regioni: aut quia nubes

graues sunt: aut quia aer minium soporatus tranquillus ⁊ quietus est· De puma diluuij ratione sic ait cõmentator in tercio metherorum· Constat quasdam stellas nubibus domnau que occidunt: mox nubes eã quã in se habent humiditatẽ effurtũt· De secunda sic ait philosophus in tercio metherorum· Nubes mãt valide agrauate humorum diluuium efficiunt ⁊ aquarum· De tercia sic ait Albertus in tractatu de impressionibus aeris· Cismorose itaq; sunt ⁊ horrende ille nubes que tranquillo aere existente conueniunt ⁊ concurrunt· Sed tunc per diluuium sensibile ⁊ corporale· diluuium spirituale scilicet mortis perpetue figuratur· Nam sicut propinum esse solet diluuij materialis vt accidat in vastis solitudinibus in vallibusq; profundis· vt dicit Nahzab quarto· Cuius etiam causam reddit Alkabicius in hunc modum· Solitudines inquit sunt porose ideo ymbrem magis attrahunt· in vallibus autem aer quietus est: quamobrem in vallibus nubes citius cadunt· Sic etiam per omnem modum propinum esse solet diluuij sempiternĩ supplicijq; eternĩ· vt in ipsis desertis vastisq; cordibus accidat ⁊ vallosis videlicet gratia audis ⁊ desertis· Sed tunc consequenter per aerem adolescentia designatur· Nam sicut in aere plures fiunt impressiones ⁊ tempestates atq; pericula q̃m in aliquo alio elemento· vt dicit Auicebron libro fontis vite· Cuius etiam rationem assignans dicit· Aer nãq; ceteris elementis minium est permixtus: plenus enim est vaporibus terreis aqueis fumositatibus/ ⁊ igneis caloribus· ⁊ ideo plures in se concipit ⁊ generat tempestates· Sic reuera per omnem modum· in ipsa adolescentia plura accidunt pericula ac intẽperies seu tempestates q̃m alio aliquo statu· Et tunc applicetur sic· Tres enim itaq; sunt cause que ipsum diluuium efficiunt iehemale ¶ Prima est: quia fortassis aliquis sanctorum seu angelus qui per stellam predominantem descubitur occidit ipsi homini per peccatum per subtractionem custodie premtus occultatus· ¶ Secunda est: aut enim peccata que per nubes intelliguntur· sunt minis agrauata· ¶ Tercia est: quia ipsa adolescentia vt aer mollis ⁊ labilis minium quietatur: nec in virtuosis motibus exercitatur· vt supra. C ¶ Aristotiles in epistola ad alexandꝝ de regimine principum libro quarto· Valde cõfert ad vitam hominis prolongandam: vt vno tempore euocentur sensus: per motus delectabiles in nemoribꝰ ac in gramiribꝰ et

in pratis. ⁊ ꝑ iniectiones oculoꝝ in res delectabiles ⁊ amenas.
Cui⁹ ratio talis ē. Sensus nostri nanq; hyemali q̄dem tp̄e in ip
sis ꝯcauitatibus corp̄m tanq̄ mortui in sepulcris latitabāt diuti-
ne ⁊ torpebāt. Reꝝ ergo asspectib⁹ venustaꝝ virtutes corp̄ales
ꝑtis sensitiue de ꝓfundis cauernulis latibuloq; sensuū euocantur
⁊ a fumosis nebulosisq; ꝯcauitatibus corp̄m excitant̄ ⁊ ad actus
suos denuo restaurant̄. Sꝫ tunc ꝑ vernū tp̄s ipsa adolescentia fi
gurat̄. Nam sicut in vere seu in verno tp̄e maxīe sunt ipsis cor
p̄ibus cautele diete medicine adhibende ⁊ custodie. vt ait Con-
stancius li. de melancol. maxime enim tūc corp̄a languere ꝯtigit
Et sicut tūc corpus dispositum fuerit sic ꝑ totum ānum se hēbit
Sic nimiꝝ ꝑ omēm modum. statui humane adolescentie omnis
cautela est ⁊ custodia adhibenda: q̄a qd̄ in adolescentia moleue-
rit. iugiter inposteꝝ ꝑmanebit. Et tūc applicet̄ sic. Sūme itaq;
valet ad vitā perpetuā acquirendam ⁊ ad vitā p̄sentem vsq; ad
etatem debitā ꝓlongandam. vt in statu adolescentie. sensus hoīs
ad celestes amenitates ⁊ virtutes euocent̄ ⁊ in sacris actib⁹ diui
nisq; laudib⁹ exerceant̄. vt sup̄ D. Aristo. in li. ꝓbleu. Aer
attingens aquā non humectat̄ attingens ignē non inflāmat̄. Et
ideo Alpharabi⁹ in tractatu de mixtibilibus ⁊ mixtis. Si vestez
applicaueris aq̄ nō recipies nisi madidam humidāq; effectā. sicq;
⁊ cetera corp̄a. aer aūt aque cōtiguus minīe humectat̄: ꝫ nec ab
igne inflāmat̄ attingens aūt terram ꝯtinuo infrigidat̄. Sꝫ tūc ꝑ
aerem adolescentia figurat̄ Nam sicut aer naturaliter semꝑ ap-
petit expurgari. qd̄ ptꝫ in effusione ymbris a subis tonitrui ⁊ ful
mis. roris pruine: niuis ⁊ grandinis. que q̄dem inp̄ssiones sunt
purgamenta aeris elementi. vt asserit plato in tractatu de ordīe
vniuersi. Sic ⁊ ip̄a adolescentia maxime debet appetere expurga
⁊ in mūdicia ⁊ puritate cōtinenciaq; ⁊ decentia ac in castitate iu-
giter cōseruari. ptꝫ ergo ⁊c̄. Et tunc appllicet̄ sic. Adolescentia
itaq; inmixta aquis deliciaꝝ cōstat q̄a nunq̄ humectabit̄ rore ce
lestium grāꝝ. similiter attingens seu appetēs ignem carnalis cō-
cupiscentie. neq̄q̄ inflāmabit̄ in ardore caritatis diuine. ꝫ adole-
scencia attingens terram humilitatis: mox refrigerat̄ refrigerio
perpetue voluptatis seu vite p̄sentis honestatis E ¶ Notan-
dum q̄ dum baculus aque fluenti immittitur: quasi confractus in
medio mox videtur. Sed tunc ꝑ aqua fluentem adolescentia fi-
gurat̄. Cum quia sicut aq̄ fluēs lapidesq; rotūdos ad edificandū

inabiles indispositos ⁊ ineptos reddit· vt ait cōmentator super·
3·metherorum· Sunt inquit lapides aquarum raptim fluentium
speruci et rotundi· ⁊ hoc accidit per collisionem quam in se inuicē
lapides habent lapidesq; ⁊ aqua· Sic per omnia ⁊ ipsa adolescē-
tia quantum de se est· opera habet distorta ⁊ ad celeste edificium
construendum inabilia penitus ⁊ inepta· indisposita ⁊ indigna·
Cum quia sicut in aqua fluente naues magis eleuantur quam in
aqua stante· quia ſm philosophum libro ꝓbleumatum dicit qđ
contigit ex raptu preter fluentis aque· Sic nimirum per omnem
modum ipsi homines more nauium preter euntes in adolescentia
magis in elationez atq; tumorem animi eleuantur· Sed tunc cō
sequent̄ ꝑ baculū ipsam spem ꝯuenit designari Nā sicut ipso ba
culo vtimur ī aq̄ ad trāsnatādum ī via ad sustētādū ⁊ ad remo
uendum bestias ⁊ canes siue ad defendendum· Sic per omnē mo
dum vtimur ipsa spe ad transnatandum aquas mundane miserie
⁊ ad sustentandum contra casum impacientie ⁊ ad defendendum
nos contra insidias fraudis dyabolice ⁊ mundane· Et tunc appli
cetur sic· Spes itaq; nostra si in ipsa adolescentia posita fuerit cō
fracta ⁊ vana apparebit ¶ Ptolomeus almaiesti tercio·
In die siquidem non apparent stelle nisi aliquis speculum in aq̄m
limpidam repositum intuitus fuerit: aut in fonte profundo stete
rit: aut fortassis in aliquibus partibus aquilonaris regionis col
latus fuerit· Unde etiam ait algazel in tractatu de forma speculi
Stelle inquit videri in die tripliciter quidem possunt· Siquis enī
speculum in meridie limpido aque imposuerit ⁊ introspexerit dili
genter videret quandam stellam preterire ipsum solem· Item
ei qui in profundo fonte steterit ipse stelle velud nocturno tem-
pore apparebunt· In quibusdam etiam partibus aquilonis siq̄s
constitutus fuerit talis ob tenebrositatem illius regionis stellas
poterit intueri· Sed tunc per diem adolescentia figuratur· Nam
sicut ſm philosophum in septimo metherorum dies est stacio so
lis seu mundani luminis super terram· Sic per omnem modum
et ipsa adolescentia dici potest latio cuiusdam naui et mundani lu
minis super terra nostri cordis· Et tunc applicetur sic· ¶ In
statu ergo adolescentie nunquam aut vix apparere potuerit
stelle celestis pulchritudinis et gratie nisi ipse adolescens·

ſpeculum mundicie ⁊ puritatis inſpexerit ⁊ dilexerit ⁊ míſi in fonte ⁊ ſtatu ꝓfundiſſime caſtitatiſ ſteterit·⁊ míſi fortaſſis in aliqua regione collat⁹ fuerit ¶ Auſto·in ꝓbleu· In domibus nouis atq; tabulatis acutius reſonāt ipſe voces· Hꝫ ꝓ domos nouas ⁊ tabulatas deſcubunt adoleſcētes Nam ſicut ymber citius penetrat ⁊ ptranſit nouas domos q̄m veteres·vt ait phs vt ſup Hic etiā ymber celeſtis rorus ⁊ grē citius velociuſq; penetrat corda deuote adoleſcentie·q̄m in veterate malicie faciliuſq; ꝓ tranſit mentes mundoꝝ adoleſcentium: q̄ꝫ in ſcelere vetuſtoꝝ· Et tunc applicet ſic. Voces itaq; diuine laudis ac fidelis orōis acutius ſonāt in auribus conditoris dum fiunt in puris domib⁹·i. cordibus nouis a ſcelere tabulatiſq; virtute ipoꝝ adoleſcentuloꝝ q̄m in cordibus vetuſtis in ſcelere pc̄ōꝝ ¶ Auſto·in li·ꝓbleu· ad hoc itaq; vt bellatores atq; pugillatores audaces efficiantur validiq; ⁊ fortes: in mane ipſis vinū damus·ad fugida loca dicimus: oculus eoꝝ claudim⁹: ſanguinem oſtendim⁹· Hꝫ tunc ꝓ mane adoleſcentia figurāt· Nam ſicut ꝓprium eſſe ſolet languidoꝝ ac infirmoꝝ vt valde obdormiant ⁊ quieſcant in mane circa ſolis ortū in tantū·vt etiā interdum mortui eſſe videantur ut recitat Johānicius yzagoge· Hic ꝓ oēm modum ꝓprium eſſe ſolet pc̄ōꝝ hoim vt in mane ſue adoleſcentie in ꝓceptione celeſtis lumis obdormīāt ⁊ a bono ope penitus cōquieſcant in tantū vt etiā interdum mortui in diuinis oculis videant· Et tunc applicetur ſic. Iſtis itaq; qui impoſterꝝ pugnatui ſunt: cū carne cū vicio cum dyabolo ⁊ cū mundo: in mane·i·in adoleſcentia vinū virtutum virtuoſoꝝq; infundim⁹ ipos ad fugora loca·i·ad extinctionem interitōmq; carnis dirigimuſ oculos eoꝝ·i. deſiderua ad terrena claudimus ipſiſq; ſanguinem·i·vindictam mortis eterne vt timeant ante oculos eoꝝ oſtendimus ⁊ monſtramus · et hoc in mane·i·in adoleſcentia fieri cōprobatur

¶ De adulatione ¶ Tytulus·xvij·

Solinus in ſpeculo naturalium . Natura ſyrenarum eſt cantu ſuo dulciſſimo ſompnum mouere ipſis nautis: qui cum ſoporati ſunt loca incauta declinare negligunt·⁊ ſic ꝓiculum naufragiumq; incurrunt· Hꝫ tunc per ſyrenas intelliguntur detractores · Nam ſicut ſyrene facies habent blandas·vtpote virgineas·caudas autem acutas ⁊ pungentes· vtpote piſcinas aut ſerpentinas·vt dicit Amb̄·in examerō li·q·

Sic ꝑ omẽm modum detractores in faciem quidem delectabili-
ter leuiunt ⁊ blandiunt· finaliter autem retro hominem acute le-
dunt pungunt ⁊ perimunt· Et tunc applicetur sic· Consuetudo
itaq; ⁊ natura adulatoꝝ est suo colloquio dulcissimo et affatu
ipsos audientes ad sompnum delectationis ⁊ consensus ac securi-
tatis inducere· vt sic eos minus cautos in extremam ignorantiam
atq; miseriam valeant precipitare B ¶ Solinus in li· rerum
Scorpio quidem blandit̃ in facie: ꝫ in cauda pungit amarissime
⁊ horrende· Sꝫ tunc per scorpionem intelligimus detractores·
Nam sicut contra puncturam scorpionis nil obstat efficacius q̃ꝫ
scorpio tritus ⁊ cum oleo oliue positus suꝑ locum· vt dicit am-
brosius in examerõ li· vij· Sic ꝑ omnem modum nil valet cõtra
venenum adulationis q̃m ipse adulator oleo discretionis agnit⁹
⁊ de cetero summa diligentia refutandus· Et tunc applicetur sic
Adulator itaq; more scorpionis auscultantem quidem ⁊ consen
tientem dulcibus dimulcet verbis: in facieq; blandit̃· ⁊ tandem re
tro in absentia pestifero mortiferoq; attactu cõtra honorem ho-
minis cõprobat̃ C ¶ Ambrosius in examerõ· Apis mel ge-
rit in ore ꝫ in cauda veneno pollet· Sic ꝑ omẽm modum adula
tor quilibet in ore q̃dem melliflua gerit verba: ꝫ in cauda sinistre
⁊ praue intentionis venenosa continuat machinat̃q; maleficia
D ¶ Ysidorus in hystorijs naturalibus· Conꝑtum est ꝙ lup⁹
q̃m diu homo habet sibi amministrare cibum ipsum non ledit sed
applaudit· tandem vero cũ cibus amministrantis defecerit ipsum
q; deuorat ⁊ occidit· Sed tunc per lupum intelligitur adulator·
Nam sicut lupus fetet in anhelitu suo: vt ait amb̃· vbi sup̃· ser-
pentes gestat in aluo· vt ait philosophus libro decimo animaliũ
⁊ sub viridibus salicibus latitat· vt eo facilius capram venari va
leat· Sic reuera per omnem modum ipse adulator fetet: ꝫ et fe-
tere nobis debet propter corruptionem suorum subdolorum col
loquiorum· serpentes in se gestat· ⁊ hoc refertur quantum ad in
habitationem in se omnium demoniorum· et sub viridibus ver-
bis latitat vt obseruetur et capiat· siquis verborum perferat
sententiam aliquoꝝ· Et tunc applicet̃ sic· Adulator itaq; more
lupi q̃m diu vtilitatem aliquam se posse cõsequi a bono homĩe ⁊ fi
deli arbitrat̃ ip̃m nõ ledit· finalit̃ tñ ip̃m faucib⁹ execrabilis deo

odibilisq; detractionis deuorat ꝑimit ⁊ occidit E ¶ Aristo. x. anialium li. Serpens q̇dem habet mollem linguã ꝫ acutam venenosam ⁊ triplicatam. Sꝫ tunc ꝑ serpentem describitur ipse adulator. Nam sicut serpentem naturaliter omẽ anĩal abhomĩatur ⁊ fugit p̃ter capram cyconeamq; ⁊ ceruũ. testante plinio in speculo naturali ⁊ dicẽte. Capra inq̃m naturalit̃ serpente affricari appetit cyconiaq; ⁊ grus. cetera vero anĩalia minĩe. Sic reuera ꝑ oẽm modũ. adulatorem omẽs fugiunt p̃ter ipsos fatuos ⁊ meretrices: que ꝑ capras important̃. Et p̃ter detractores qui ꝑ cyconiias figurant̃. ⁊ p̃ter suꝑbos qui ꝑ ceruos designant̃. Adulator nanq; omĩbus homibus abhominabilis est: solũ aũt acceptabilis est ipsis fatuis detractoribꝰ ⁊ suꝑbis. Et tunc applicet̃ sic Adulator itaq; mollẽ ⁊ blandam linguã habet nihilomiꝰ tamen acutã q̇a occulte amarissime ledit ⁊ pungit venenosam q̇a famaꝫ homĩs inficit ⁊ infringit. triplicatã: q̇a seipsum ⁊ audientẽ ⁊ euꝫ cui detrahit deꝑmit ⁊ occidit: quẽadmodũ in p̃ncipio prelibatũ est F ¶ Johãnicius ysagoge li. i. ꝓprium est eoꝝ qui dulcẽ habent anhelitũ vt in ipsos serpentes insiliant. ⁊ in aliq̊ prato nemoreq; ⁊ orto obdormiunt. Cuiꝰ causam reddit dicens. Dulcedinẽ nanq; flatus ipsi serpentes naturalit̃ appetũt: ob q̃m causam tales homĩes serpentes insiliunt. Per hoc dat̃ intelligi. ꝙ in illos hoĩes qui dulcẽ adulandi hẽnt flatũ serpentes infernales insiliũt per inhabitationẽ damnabilẽ ⁊ nociuam G ¶ Aristo. x. anĩalium li. Serpentes q̇dem nr̃is appuere tempibus qui virgineas hẽbant facies ⁊ hij visu suo plurimos occiderũt. Sꝫ tunc ꝑ tales serpentes intelligunt̃ detractores seu adulatores. Et tũc applicet̃ sic. Ipsi itaq; adulatores q̃muis in facie blandiãt visu cũ sue praue ⁊ callide intentionis hoĩem ꝑimũt ⁊ occidunt H ¶ Solinus li. rerꝝ. Arpea habet faciem humanam naturaliter insidiat̃ ⁊ inimicatur homĩ. voratrix homĩs ipsa est. Per que datur intelligi. ꝙ ipse adulator in faciem quidem similis. i. consentiens esse appetit ipsi homini audienti. ꝫ in secreto insidiatur vite eius pariter ⁊ honori I ¶ Phus in ꝓbleu. Quando rane rubee in facie apparent. eo anno pestilencia futura fore dinoscitur. Per qd̃ intelligitur. ꝙ duꝫ adulatores in facie more rane rubee blandiẽtes q̃ndo simplicibus hominibus et incautis se obiciunt. mox dolũ fraudulenter moliuntur pestilencie

¶ De aduentu spiritus sancti ¶ Tytulus. xviij. A

Fontinus li. de dieſſituoſme naturali· Nouentum q̄dez venti q̄tuor hec precedere cō probant naturaliter· Pumum eſt ſtellaz cōcurſus z cōmotio·ſcōm eſt aeus humectatio·tercū eſt aeus accenſio·q̄rtum eſt maus valida ebullitio· Quoz effectuū p̄ncipia atq; cauſe aſſignabunt in p̄ſentib9 ſigillatim· De p̄mo dicit ph̄us in ꝓbleu· Quaſdam in aerea fieri regione accenſiones more ſtellaz ſcintillantes ſplendorem q; ad i ſtar ſtelle efflāmantes· Quaz q̄dem accenſionem concurſus ad ventum nunciat pluuie atq; venti · Cuius ratio eſt: q̄a teſtante ph̄o vbi ſup̄· Omis ventus p̄us eſt ſuperuus in aeus regione q̄ hic inferuus circa nos· Nunc aūt ſic eſt· q̄ p̄dicte exalationes accenſe in aerea regione ventoz ſuperu9 exiſtentium tpe cōcurrere z cōtra ſe moueri per modum ſydez eſtimant· ventum itaq; ad venturum naturalibus quibuſdam motiuis cōcurſus huiuſmodi apparentiū motiuat z demonſtrat· ita vicz q̄ tales iam p̄dicte accenſiones non ſtelle ſz ſtellis ſimilime ſint· z hoc quo ad p̄mum

B Scōi vero effect9 cauſa eſt: q̄a ſm q̄ in·3·methe· ait ph̄us Ventus nil aliud eſt quā aeus impulſio atq; humectatio aucta in aeus regione· Tota enim cauſa ventoz ac ymbruum eſt ipa p̄cedens humectatio aeree regionis· Cunq; ita ventus cauſet ipſa aeus humiditas: ſequit neceſſario q̄ naturaliter aeus humectatio p̄cedit ipſum ventū· z hoc quo ad ſcōm C Tercij cā eſt q̄a calidū tua efficit in cūctis corpib9: nam hz attrahere augere z cuncta corpa cōmouere· vt ait cmentator ſup·3·methe· aer ergo calefactus aliū vicinum ſibi aerem attrahit quo attracto ipſe aer in ſe auget z valide cōmouetur calido vicz hoc augente· Cum ergo valde accenſus fuerit ipe aer ventus cōtinuo cōſequetur: p̄cedit naturaliter ipſos ventos accēſio aeus· z hoc quo ad tercium D Quarta vero cauſa eſt: quia iuxta ſententiam omnium ph̄oz ventoz cauſa p̄capua videtur conſiſtere in violenta exp̄ſſione aeus concluſi mtra concaua viſceraq; maris: eo vicz modo in q̄ntum aerem in ſe concluſum: ipſe vnde maris violenter imp̄mant z expirant· Ex qua quidem expreſſione ſup ebullire z concitari cernitur totum mare· Mare ergo ſup ebullit naturalit q̄dez p̄us aliquā aduenit ipe vent9· ebullitio ergo maris p̄cedit naturalit ipm vētū· z hoc q̄ ad q̄rtū· Hz tūc p aduentus venti aduentus ſpūs ſancti deſignat· Nā ſicut aduentū vēti tua

precedere comprobant · vt ait phs in speculo naturali · quorum primum est infirmorum confortatio · secundum dormientium excitatio · tertium gallorum vociferatio seu canum collatratio · De primo sic ait ypocras in prenosticis · Confortant autem languidi vento superueniente frigore constringente · De secundo sic ait phs in probleu · Assueta sunt corpora a natura instantibus ipsis ventis confortari · De tercio sic ait Solinus li · rerum proprium itaque esse non ambigimus ipsis canibus atque gallis moueri a celesti constellatione maximeque a vento · suo enim vomitu ventum pronunciat euentum · Sic reuera per omnem modum aduentus spiritus sancti hec tria in nobis necessario debere precedere comprobant · vicz mentis languentis nostre confortatio · ecce primum · cordis in scelere soporati mistica excitatio · ecce secundum · sanctorum virorum valida vociferatio · ecce tertium · et tunc applicetur sic · Aduentum itaque spiritus sancti quatuor hec consequentia mistice precedere comprobant · vicz celestium syderearumque virtutum intra mentem hominis concursus seu frequentatio · cordis humani rore celestis humectatio · in dei amore inflamatio in cordis sui contritione et penitentia ebullitio ¶ De aduentu iudicis ¶ Tytulus · xix · A

Marentinus li · de effectibus in natura · Aduenientе igni corporali hij contingunt effectus · nam lingna que vicina fuerunt naturaliter incuruantur terra scinditur · et quidam vapor seu fumus exalare aspicitur · Sed tunc per aduentum ignis aduentus iudicis figuratur · Nam sicut aduentum ignis corporalis naturaliter fugiunt et abhorrent serpentes maxime vero aues · testante ysidoro in hystorijs naturalibus · qui ait · quod serpentibus atque auibus ignis naturaliter aduersatur · Sic nimirum per omnem modum · aduentum iudicis timent maxime et abhorrent serpentes infernales · Et tunc applicetur sic · Aduenientе ergo districto iudice tria hec contingent · Nam corda humana more lingnorum arida inclinantur et perpetuo incuruantur · auari seu terreni qui per terram intelliguntur · homines scinduntur tunc · et a sanctorum numero eternaliter separantur · sancti autem viri more vaporis et fumi ad gaudia celestia eleuantur

¶ De aduentu dyaboli ¶ Tytulus · xx · A

Solinus li · rerum · Cunque aues diuerse aduenerint et maxime volucres in aliquam regionem · eo anno pestilencie necesque varie accidunt et diuerse · Cuius causa est · quia aues huiusmodi ex longinqua parte siue distancia sentiunt in fectionem et corruptionem alicuius regionis · naturali enim instinctu

sentiunt ꝙ in ea terra q̃ corrupta fuerit multa cadauera sunt ꝓpt̃ cadauera ergo volucres ⁊ aquile terras corruptas petunt· Per que dat̃ intelligi· ꝙ dum maligni spũs quos ꝑ aues intelligimus alicui⁹ cordis visitauerint regionem: mox mentis ⁊ corpis stragem pestilentiamq; perpetuam indicant euenire

¶ De aduentu xp̃i ¶ Tytulus·xxi·A

Albertus cõmentator super·3·methe· Aduenente sole sup aquam cõtinuo nebula eleuat̃·quẽadmodum conspicimus in mane oriente sole fumigãt ipse aque· Sed tunc ꝑ solem intelligitur ipse xp̃us· Nam sicut sol habet attrahere omĩa que qualicunq; virtute trahi possunt sursum · iuxta illud qd̃ ait ph̃s in·3·methe· Sol inquit est principium omnis in sursum lationis· Omnia enim que sursum ascendunt ideo ascendunt: qꝛ alleuiata aut inflãmata sunt· Alleuiatio aũt omĩs atq; calor a sole deriuat̃: qua ꝓpter sol est principiũ omĩs lationis in sursum ·⁊ ꝑ ɔñs ipse sol hꝫ attrahere omĩa que qualicũq; sursuꝫ trahi possunt virtute· Sic nimirꝫ ꝑ omẽm modũ· ipse xp̃us sua immensa gratia ⁊ virtute attrahit ad se cũcta corda hoĩm que q̃licũq; virtute ascendere ad celestia sursum pñt· Sed tunc ɔñr ꝑ aq̃m intelligimus cor humanũ siue mũdanum· Nam sicut aq̃ facilime desiccat̃ ⁊ corrumpit̃ in calido·difficilime aũt in frigido· vt ostendit ph̃s in ꝓbleu· Sic nimirꝫ ꝑ omẽm modũ cor humanum in calido voluptatis ⁊ ɔcupĩe velocissime corrumpit̃·⁊ in celesti gratia desiccat̃· in frigido aũt castitatis ⁊ mundicie a corruptione mortis ꝑpetue eternaliter conseruat̃· Et tũc applicet̃ sic· Aduenente igit̃ xp̃o sole iusticie in mentem hoĩs·tunc mox nebula extollit̃ amoris ⁊ iubilationis eterne B ¶ Ph̃us in libro ꝓbleu· Cunq; aliquis in ꝓfunda solitudinis venerit: mox omĩs garritus auiũ obticet ⁊ penitus non garriunt ipe aues· Sic nimirum per omnem modum dum xp̃us suo felicissimo aduentu interiora penetrauerit mentis humane necesse sũme est mox omẽm mundane inquietudinis ⁊ leticie strepitum ⁊ garritum euanescere in hac vita C ¶ Ph̃us in libro animalium·vi· In ortu igitur ⁊ in aduentu solis luminisq; solaris: cuncta animalia venenosa de cauernis egressa visum suum clarificant ⁊ emundant in solis lumĩe ⁊ splendore· ⁊ ideo Ambrosius in exameron libro·viij· dicit· Serpentes inquit mane in solis ortu capita sua erigunt ad splendorem ad hoc vt visum suum clarificent ⁊ desiccant· Sꝫ tũc

ꝑ aduentum ſolis mateualis aduentus xp̃i ꝯſignat̃. Nam ſicut aduentus ſolis mateualis terre fecunditatẽ effi ̃at. in nube pluui am gĩgnit. maut ora yuꝺemq; ꝯſignat: ſ; in aere ſereṁitatẽ effi ̃at vt rectat Auicebꝛõ li. fontis vite. Sed mmiꝝ ꝑ omẽm moꝺum aduentus xp̃i fecunditatẽ in mentem effi ̃at vite ꝑpetue. pluuiaꝝ gingnit celeſtis gratie autoꝛam yuꝺemq; ꝺeſcubit ꝓtectionis ꝺi uine. ſereṁitatẽ q̃q; inouat tranquillitatis eterne. Et tunc appli cetur ſic. In aduentu itaq; xp̃i in mentem mox cuncte virtutes ꝺe cauernis ſuis egreſſe clauſicau t mũꝺau ꝺebent in celeſti lũ mine t ſplenꝺoꝛe ¶ Phus in li. phleu. Nouemente aũt ze phyro omṁa que ſunt coꝛpa minoꝛa ſolito eſtimant̃. Sed tunc ꝑ zephirum celeſtis gratia ꝯſignat̃. Nam ſicut flante zephyro canes nullatenus venau poſſunt. ait enim phus. nullam oꝺoꝺam foꝛe opeꝛam venationibus ꝺõ ventus ꝑflaueut zepheunus. Sed reuera ꝑ omẽm moꝺum. flante celeſti gratia ipſi canes ĩferna les nullum hominem venationis ſue laqueo ꝓtueunt irreticere. Et tunc applicet̃ ſic. Nouemente itaq; celeſti ꝺono t grata cun cta coꝛpalia tranſitoꝛia t mũꝺana vt parua atq; minĩa reſpectu celeſtium eſtimantur: ꝑ cuſto cuncta penĩtus refutantur. Galie nus libꝛo ſecretoꝝ p̃mo Ante aduentum moꝛtis coꝛporalis ipſi ſenſus penĩtus coꝛrumpunt̃. t ideo ait Ugo in oꝺoaſcol. li. q. In moꝛte etenim oculus obtegitur: lingua ſanꝺitur: tactus per ꝺit: auꝺitus intercipit: olfactus penĩtus annichilatur. Sed tũc per moꝛtem coꝛporalem moꝛs ſpiꝛitualis ſeu moꝛs anime ꝯſigna tur. Nam ſicut moꝛs coꝛporalis aꝺꝺucitur ad mĩſſionem ſebus in tra mimia ipſius interioꝛa vite. teſtante Auicenna libꝛo. 6. qui ait ꝙ q̃m ꝺiu languior exteꝛioꝛa occupauerut coꝛporum nequa q̃m mouetur ipſe homo: ſed ꝺum interioꝛa vite ipſe languoꝛ pe netrauerit mouetur ipſe homo: nullo valore meꝺicamneq; ob ſtante. Cuius cauſam ponit phylaretus in tractatu ꝺe iuꝺiciis ſebuum. tutius eſt inquit pati exterius q̃m interius. Sic per om nem moꝺum moꝛs ſpiꝛitualis inouetur per aꝺmiſſionem peccati intra intima conſenſus noſtri ¶ Phus in. 3. metheroꝝ Nubes quiꝺem magnã et ſpiſſa nunquam aꝺuenit niſi cum tur bine aut cum vento et cum vmbra. Et ideo ait phus vbi ſupra

Tempore ergo tempestatum ventus validus atq; turbo aduentus alicui⁹ nubis p̄cedere cōprobat̄. Cuius q̄dem effectus t̄plex a ph̄is ratio assignat̄. Ait enim Alpharabi⁹ in tractatu de mixtibili ⁊ de mixtis. q̄ nubes grandis multū hēt in se aerem inclusum: qui q̄dem aer violenter expellit̄ ⁊ in venti spēm transmutat̄ Aliam aūt causaz visus est dicere auicēna li. suo de diluuijs vbi ait. q̄ aduemēte nube grandi aer cōprimit̄ ⁊ artat̄. Coartatus aūt ⁊ cōpressus ipse aer in venti substantiā vertit̄ ⁊ mutatur: eo q̄ s̄m ph̄m in. 3. methe. ventus non sit aliud nisi aer valide cōcitatus. Aliam aūt cām ponit ꝯmentator sup. 3. methe. qui ait nubem frigidā valde fore. a frigore aūt aer inpellit̄ vnusq̄sq;. aduemente ergo nube grandi ⁊ tempestuosa precedere ostendit̄ ventus q̄dam. Sed tūc p nubem intelligit̄ ipse xp̄s. Nam sicut motus nubis sequit̄ motum venti. vt dicit ph̄s in. 3. methe. Sic per omēm modum motus siue aduentus xp̄i in cor nostr̄ consequit̄ ad motū venti. i. deuotionis desiderij quoq; nostri. Et tunc applicet̄ sic. Nunquā itaq; xp̄s menti humane aduenit absq; vento celestis refrigerij ⁊ absq; vmbra ꝓtectionis auxilijq; diuini. Rcē p omēm modum vt in principio tactū est ¶ Amb. in examerō li. viij. Leo ergo ⁊ vrsus homibus transeuntibus per viam aduenīunt ⁊ accurrūt saliendo pedibus quoq; ludendo. ⁊ ideo ait ysidor⁹ in hystorijs naturalibus. Vrsus itaq; dum hominem aggredit̄ p̄mo secum colluctari videt̄. Item Solin⁹ li. rer̄. Leo ergo saltat ⁊ ludit pedibus capta preda. Sz tunc per leonem ⁊ vrsuz quid aptius q̄m ipsi demones figurant̄. Nam sicut leo moriens valde plorat ⁊ febrem sibi cōnatam perpetuāq; habet. vt refert ph̄us in. xv animalium li. Vrsus etiam naturaliter sitit sanguinē ⁊ vorat formicas. vt testatur amb. in examerō libro. vij. Sic reuera principes infernales videlicz demones vlulabūt eternaliter ⁊ plorabunt. febremq; supplicij perpetui sustinebunt tanq̄ leo. nam more vrsi iugiter sanguinem martir̄ sicierunt. ⁊ nos crudelissime vtpote formicas deuorarunt. Et tūc applicet̄ sic. Sic demones humani generis inimici menti humane p consensum aduenīunt ludendo vtiq; ⁊ homibus deceptorie blādient vt sup̄ ¶ Archita tharenti⁹ libro de effectibus et euentibus in natura. Aduentus q̄dem solis in mane terrā nocte infrigidatam repat illuminat ⁊ inflāmat. aduentus autez solis in meridie terrā fertilem efficit ⁊ fecundat. aduentus aūt siquidem

¶ Gytul⁹

solis in occidente auroram gingnit. Aduentus autem solis in aq̄
lone cunctas intempies ac tempestates turbines ⁊ ventos facit.
Sed tunc ꝑ aduentum solis in orientem aduentus xp̄i in carnem
figurat̄. Nam sicut aduentus solis in orientem diuersis vocibus
animalium nunciatur. vt patet in gallorum cantu. in auium silue
strium strepitu ⁊ garritu. testante Amb. in exameron: qui ait.
Nunciat̄ autem dies in locis solitarijs ⁊ desertis vario auiū stre
pitu ⁊ garritu. Sic ꝑ omnem modum aduentus xp̄i in carnem
diuersis ꝓphetaꝝ vocibus prenunciatus quidem fuerat. longe añ
quam instaret hora natiuitatis beate. Sed tunc consequenter per
aduentum solis in meridie aduentus xp̄i in mentem designatur.
Nam sicut sol in meridie multos de terra vapores eleuat ⁊ humo
res. testante philosopho in. 2. metheroꝝ. qui ait. ꝙ vapores ma-
gis eleuantur cum terra aperit̄ ⁊ scinditur. Nunc autem sic est ꝙ
terra in meridie maxime aꝑitur: q̄mobrem in aduentu solis in me
ridiem vapores maxime eleuant̄. Sic nimiꝝ per omnem modum
aduentus cristi in mentem multos in vapores elicit ⁊ insursuꝫ du
cit orationis salutifere deuotionisq̄ eterne. Sed tunc per aduen-
tum solis in occidentem consequenter aduentus cristi in morte
designat̄. Nam sic aduentus solis in occidentem nubes leues at-
trahit graues vero repellit. testante philosopho in libro ꝓbleu.
qui ait. Existente sole in occidente nubes tenues atq̄ leues ferun
tur illuc. nubes autem graues ab occidentibus talibus partibus
repelluntur. Sic reuera aduenien̄s cristus in mortem: homines
leues a peccato sibi misericorditer attrahit. graues autem in pec
cato abicit ⁊ repellit. Sed tunc consequenter ꝑ aduentum solis
in aquilonem aduent⁹ xp̄i in iudicium figuratur. Nam sicut ad
uentus solis in aquilonem mare intumescere valde facit. sicut ait
cōmentator in. 3. metherorum. Ascribimus autem fluxum ⁊ re
fluxum maris ipsi lune. Qd̄ autem mare intumescit hoc ideo acci-
dit: quia virtus solis super ebullire facit ipsum mare: eo modo
quo infra patet. ergo ꝙ aduentum solis ihesu cristi in aquilonem
hoc est in iudicium cunctas intemperies ⁊ tempestates generabit
horroris ⁊ timoris ⁊ pruinam suscitabit maledictionis ⁊ penalita
tis eterne. Et tunc applicet̄ sic. Aduent⁹ itaq̄ xp̄i in carnem mū
dauit reparauit ⁊ illuminauit Rcē vt sup̄ M ¶ Aristoteles ī
li. ꝓbleu. In aduentu nostri subter montes: mox cuncte cessant

¶ Tytulus .xxi.

intempies atq; venti Cui⁹ causa est: q̇a vt in aqua cernimus sic ⁊ in aere fieri estimamus. Nunc aũt sic est. ꝙ aq̃ impingentes in lapidem intra se positum seu in insulam aut in montẽ velocitatem amittũt necessario sui fluxus. hoc aũt accidit ex corpe interiecto Cuius signũ est q̇a talia corpa interposita fluxum ⁊ motũ aq̃ꝝ aliqualit faciũt circularẽ. Sic p omẽm modũ fieri in aere estimamus. Nam ventus cũ nil aliud sit q̃m aeris cõcitatio. sequit̃ necessario vt venti impingentes seu aer in obuios sibi montes a suo motu ⁊ incursu aliqualiter restringunt̃. Per hoc aũt dat̃ intelligi. ꝙ in aduentu nr̃i p piam mentis deuotionem ad montem qui dicit̃ esse xp̃s. mox cessant omẽs intempies atq; venti t̃bulationis miserieq; hui⁹ vite J Galienus in li. 3. secretoꝝ. Aduẽtus sanguis versus capitis regionẽ. sompnia varia accidũt ⁊ sopores. Caput nãq; aggrauatũ vergit ad soporẽ. Sz tũc p sanguinem intelligimus peccatum. Nam sicut sanguis suo incursu et egressu efficit ip̃az mortẽ. testante Anicẽna qui ait. ꝙ mors corporalis dupliciť in humanis accidit corpibus vicz influxu ⁊ recessu sanguis a corde. vt ptz in valide vulneratis. ⁊ ĩ ɔfluxu sanguinis intra cor. Juq̃ntum ip̃m cor nimis influxu sanguis suffocat̃ vt ptz in q̇busdam mortuis. Sic p omẽm modũ ipsum peccatuz lapsum in animam: mortem efficit sempit̃nam. Sed tunc consequenter p caput ipsa ratio figuratur aut consensus. Nam sicut caput transeunt omẽs vene. testante Johãnicio qui ait. Omẽs q̇dem vene ⁊ arterie a corde incipiunt ⁊ in extremitatibus terminantur. omẽs vero transeunt p ipsum caput. Sic reuera ipsam rationem hominis ⁊ consensum penetrant transeuntq; omẽs vene ⁊ vie aut mortis aut vite sempiterne. Et tunc applicetur sic. Aduentus ergo peccati supra rationem hominis ⁊ consensum. mox sopor irruit ⁊ sompnus ingruit sempiternus

¶ De affluentia mundana. ¶ Tytulus. xxij. A

Plinius in speculo naturali. Tygris est animal velocissimum. ꝙ nimia etiam sui velocitate nulla arte capi potest Prudentes autem venatores specula aĩali ĩ via proiciunt. vt in ipsis speculis delectatim moram faciat. ⁊ sic ab insequentibus se venatoribus capiatur. Sed tunc per tygrim describitur ipse homo. Nam sicut tygris ad valles est velocissimũ ad montes vero tardum. vt recitat philosophus vbi supra. Sic reuera ipse homo q̃ntum de se est. ad valles mundane vanitatis

ꝛ miſerie penalitatiſq; eterne eſt velox atq; pronus · ad montes vero eterne felicitatis tardiſſimus · Et ſicut tygus incurſu ſuo magnos facit ſaltus · vt dicitur libro rerum · Sic mirum per omnia homo incurſu huius mundi vel vite multos ſaltus facit ſuperbie ꝛ tumoris · Sed tunc per ſpeculum mundana affluentia deſignatur. Nam ſicut ſpeculum aque immerſum ꝛ lumine ſolis oppoſitum in ſe videtur ꝛ apparere facit verumtamē ſtellas · nulla q̄m uis ſtella eſſe appareat · vt refert Algazel tractatu de forma ſpeculi · Sic per omnem modum mundana affluentia aquis voluptatum atq; delicarum immerſa · ꝛ ſub venuſtate mundanā luminis ceas mentibus oſtentata facit in ſe vtpote ſummam beatitudinē apparere verumtamen felicitas vera non eſt ſed fictidum ꝛ deluſio eſt · Sed tunc conſequenter per venatores ſagaces qui nochū ꝛ Eurum ꝛ zephirum obſeruant · qui ſunt venti dulces ꝛ humidi · vt dicitur in libro probleu · In his inquit ventis venatio facienda eſt · Sic per locum a ſimili : demones inſidiari volentes obſeruant tempora ſeu horam voluptuoſam ſeu lubricam · vt eo facilius ſue ſuggeſtionis intentum valeant adipiſci · Et tunc applicetur ſic Venatores ergo animarum · videlicet demones vt eo facilius hominem irretiant · affluentiam ſibi mundanam in curſu huius vite offerunt ꝛ propinant B ¶ Egidius ſuper de ſenſu ꝛ ſenſato · Cum quis tenebras ingreditur mox aliqualiter excecatur · viſus quoq; quodāmodo obfuſcatur q̄muis tamē in tenebris videatur · Si autem aliquis in loco obſcuro moram fecerit cōpetenter omnia que voluerit conſpicit · Et tunc per tenebram mundana affluentia deſignatur · Nam ſicut naturaliter fugida humida ꝛ fetida · vt recitat phylaretus de iudicijs febrium ſic affluentia mundana fugida quidem eſt quantum ad feruorem ꝛ deſiderium eternorum · humida quantum ad lubricitatem peccatorum · fetida quantum ad deteſtationem dei omniumq; ſanctorum Et tunc applicetur ſic Cunq; ergo quis felicitatem amplectitur affluentiamq; mundanam : mox mentis ꝛ corporis cecitatem conſequitur ſempiternam C ¶ Auicebron libro fontis vite · Eſt autem ipſa aqua omnis tempeſtatis ꝛ tempieiq; origo principiū atq; cauſa · Conſtat enim : quia roꝛ pluuia grando pruina nix vētus turbo tonitruumq; ꝛ fulmen aſub galaxia cōmeta eyuch terremotus cetereq; elementorum impreſſiones bubatus coree et conſimilia ex aquoſis vaporibus generātur · ¶ Et ideo ait

plato in phedrone. Aqua inquit pugnã infert omibus elemẽtis
Sz tunc ꝑ aquã mundana affluentia designat̃. Nam sicut aq̃ est
causa omis corruptionis ⁊ putrefactionis. vt dicit auctor vete-
ris lilij: sic nĩq̃ corpa sicca humida q̃dem sunt diuturniora: ꝑma-
nentiora. humida etenim multe corruptioni subiacet. Sic reuera
ꝑ omia ipsa mundana affluentia causa est omis putrefactionis
corruptionisq̃ spũalis. Et tũc applicet̃ sic. Mundana ergo afflu
entia omis intempiei spũali ac corporalis atq̃ ꝑpetue tempesta-
tis origo est principiũ ⁊ causa D ¶ Alkabicius in theorica pla
netaꝝ. Hec natura esse dinoscit̃ corpalis seu ignei lumis ⁊ cele-
stis ꝙ lumẽ ignis nõ apparet ad p̃sentiã solaris lumis. Sz tũc ꝑ
lumẽ ignis lumẽ celestis grẽ designat̃: nam sicut lumẽ ignis lucet
die ac nocte: sic lumen diuine grẽ lucet ipsi anie eternalit̃ sine fine
tam in nocte p̃ntis vite ⁊ miserie: q̃m in die felicitatis et̃ne. Sed
tunc cõfir ꝑ lumen solare lumẽ mundane affluẽtie designat̃. Nam
sicut lumen solare lucet in die ⁊ nõ in nocte ⁊ hoc quo ad nos lu-
cet sed tñ accendit ⁊ desiccat. vt ptz diligent̃ intuenti. Sic ꝑ om
nem modũ lumen mundane affluẽtie in die q̃dem lucet p̃ntis vite
ꝫ nõ in nocte t̃bulationis seu mortis aut vite future. ⁊ licet luce-
re videat̃ corpaliter nichilomi⁹ accendit homiem in ardore praue
ocupie ⁊ desiccat in humore celestis grẽ. Et tunc applicetur sic.
Hec ergo natura esse dinoscit̃ lumis celestis gratie ⁊ lumis mũ
dane affluẽtie ꝙ neq̃q̃ apparet lumen celestis gratie ad appresen
tiam luminis felicitatis affluentieq̃ mundane E ¶ Cõmenta
tor auerrois sup de celo ⁊ mundo. Celum nullius est coloris nec
tangi nec videri potest. Color nanq̃ qui videt̃ in esse ipsi celo nõ
ipsius celi est ꝫ medij. Sz tunc ꝑ celum cor iusti hominis desig-
natur. Nam sicut ꝑm Calcidium cor sancti homis sedes est sum
me ⁊ altissime trinitatis. Sz tunc ꝑ colorem mundana affluentia
designatur. Nam sicut ꝑm phm z de anima. omne q̃d videtur na
turaliter vel corporaliter aut est color aut est habens hunc. Sic
reuera omne q̃d corporalibus oculis appetit̃ nichil aliud est q̃m
ipsa affluentia aut ipsa habens hanc. Et tũc applicetur sic. Cor
ergo humanũ nullo splendore debet mũdane affluentie colorari: ꝫ
nec allici per illicitum desiderium neq̃ tangi per consensum F ¶
Alpharabius tractatu de permixtionibus elementoꝝ. In mari
occeano nunquã cernitur nix. Cuius ratio est: quia vapor qui-
dem humidus ascendens emari liquefacit niuẽ ab aere descendentẽ

vt ait Auicēna li. 9. de diluuijs. In mari occeano non cadit nix
sed pluuia loco ei⁹ est. Sed tunc ꝑ niuem munus celestis gratie
figurat. Cunq; sicut nix ꝑm aristo. in libro ꝓbleu. dispositionem
effigiem habet stelle vel cadens loquēdo vulgarit. sic munus cele
stis gratie in se habet formā felicitatis eterne. Tum quia sicut nix
non liq̄scit in altis montib⁹ eo ꝙ ibi aer subtilis ⁊ frigidus sit ut
dicit Albertus libro de natura locoꝝ. Sic ꝑ omnem modū mu-
nus celicum non frustrabit nec martescit in hominibus more mō
tium excellentibus ceteros sanctitate. Sed tūc consequenter per
mare occeanum mūdi hui⁹ affluentia designatur. tum quia sicut
mare occeanum nullus hoīm potest absq; naufragio ꝑtransire ut
dicit plinius in speculo naturalium. Cuius causam assignās Aui
cebrō libro fontis vite ait. In mari occeano gurgites validi sūt
Quaobrem ibi multa naufragia accidunt. Sic nimiꝝ per omnem
modum nullus hominum pertransire poterit statum mundane af
fluentie absq; naufragio atq; periculo mortis eterne. Tum quia
ꝑm phm̄ in. x. animalium libro. In mari occeano latitant mon
stra belueq; marine. Cuius causam signat in hunc modū. Mare
inq̄t occeanum petrosum est. in petroso autē mari monstra sunt
eo ꝙ intra petras latibula multa sint. Sic reuera ꝑ omnem mo-
dum in felicitate affluentiaq; mundana latitant monstra peccato
rum ac belue. i. turme omnium demoniorꝝ. Et tunc applicet sic.
In statu ergo ꝓsperitatis affluentieq; mundane. nequaq̄ cernit
munus celestis gratie neq; donum consolationis interne ¶
Ysidorus in hystorijs naturalibus. Serpens transiens fontē aut
aquam p̄mo euomit ⁊ emittit venenum. Cuius causa stat in hoc
quia ipsum venenum est frigidum in. x. gradu. vt ait constanti-
nus: sed ⁊ ipsa aqua frigida est. testante phō ⁊ dicēte. aqua ma
gis est frigida q̄m humida. Serpens ergo frigiditatem sui vene-
ni emittit. vt frigus aque ferre possit. Sed tunc ꝑ serpentem in-
telligitur ipse homo. Nam sicut serpens ꝑm Amb. in exameron
naturaliter delectatur in sybilo viridis folij. ⁊ ꝑm Solinum in li
bro rerum. in dulcedine lactis caprini: sic ⁊ ipse homo sed infeli-
citer delectatur in apparente sed fallente suauitate virentis vo-
luptatis ¶ Et in falsa dulcedine lactee seu capree vilissime feto-
sitatis Sz tūc dñr ꝑ venenū mūdi affluētia designat. Nā sicut ve
nenū in ignē missū tumescere ⁊ ascēdere ip̄m facit. ut ait euax li. de

virtutibus ⁊ effectib⁹ nature · Sic ipsa mundana affluentia atq; felicitas hui⁹ vite ignē adauget penalitatis sempiterne · Et tunc applicet sic · Homo itaq; insiliēs fontē dulcedinis diuine seu aq̄m penitentie vere ⁊ pfecte · p̄mum dēt serpentis more ex se emittere venenū · i venenosum desideriū felicitatis affluentieq; mūdane

D ¶ Thybulius de morib⁹ sancte vite · Lapis cadens in aquaz strepitū efficit · spumā gingnit · ⁊ circulū describit · Sz tūc p lapidem intelligit ipse homo · Nam sicut omīs lapis ex luto generat ⁊ ī lutū resoluit · vt oñdit Auicēna li · suoꝝ mineraliū · Sic ⁊ omnis homo ex luto ⁊ cinere fact⁹ est · ⁊ in lutū finaliter resoluend⁹ est · Sz tūc p aquā : p̄sentis seculi affluentia figurat · Nam sicut aqua stans immobilis atq; fixa : mox corrumpit ⁊ putrescit · iuxta illud Ouidij · Et putrefiunt immoueant aque · Sic ⁊ ipsa huius mūdi affluentia immobilit ⁊ fixa adherens homī · mox in corde putrescens corruptioni supplicij sempitni · Et tūc applicet sic · Homo ergo itaq; in affluentiā transitoriā incidens ⁊ mūdanam : strepitum sibi generat mūdane inq̄etudinis ⁊ vanitatis · Spumam carnalem ⁊ illicite voluptatis · ⁊ circulum eterne penalitatis · Cōstantin⁹ li · de melancolia dicit Apoplexia feriens homīem · tres in ipso relinquit effect⁹ · Nam homīem pcussum mutum reddit pallidum efficit ⁊ seminecē relinquit · Per apoplexiaz aūt mundana affluentia designat · Nam sicut s̄m auicēna li · viij · medicinalium · Apoplexia maxime ferit in sompnis in balneo ⁊ in mensa Cui⁹ causa est : q̄a tunc imbecillior natura est · Sic p omnem modū mūdana affluentia sua plaga pestifera maxime ferit anīam in sompno cecitatis : in balneo voluptatis · ⁊ in mensa gulositatis · ⁊ tunc applicet sic · Affluentia itaq; mūdana cor humanum sua damnabili peste feriens tres in hoc tpe mortiferos relinquid effect⁹ : nanq; ipsum cor mutum facit in laude diuina : pallidum · i · aptum ⁊ ydoneum ad etna supplicia ⁊ seminecem q̄ntum ad bona opa faciendo

J ¶ Johānes mesue in p̄ma practica · Valet autez ⁊ confert summo opere sanitati vt nocturno tempore vigilet · paululum os teneat aptum · ⁊ corpus maneat vestibus bene tectum Vigilia etenim superflua siccat · ⁊ oris aptio vapores malos de īterioribus pectoris expirat : sed tectura vestium cibum bene digerit ⁊ inflammat · Sed tunc per noctem presentis seculi affluentia designatur · Nam sicut nox naturaliter frigus inducit ⁊ sompnū

iuxta illud platonis in phedrone. Nox inquit plus sompnolen-
ta est frigida ⁊ quieta. Sic etiã ipsa presentis seculi affluentia fri
gus inducit caritatis diuine ⁊ sompnum ꝑpetue cecitatis. Et tũc
applicet sic. In nocte igit mundane affluentie siue in corpe neces
se est assidua vigilia: oris frequens cõfessio ⁊ laudatio. atq; vir
tutum decoratio ⁊ obumbratio K ¶ Ambrosius in exameron
libro. 6. Tpe estatis validi ⁊ feruoris hoies infirmant nubes et
ra elongant corui aquis se immergunt. scz ⁊ tẽpestas tonitrua ⁊
fulmina generantur. Per estum igitur validum aut presentis vi
te feruorem affluentia designat. Nam sicut tempore estatis vali-
di ⁊ feruoris aque exsiccant consolationis gratieq; celestis. Et
tunc applicet sic. Tempore igitur felicitatis affluentieq; mundane
homines in bonis opationibus infirmantur nubes. i. sancti aposto
li a nobis elongantur. corui idest peccatores aquis voluptatum
se immergunt. ⁊ tandem tempestates mortis perpetue consecuntur
L ¶ Theophrastus libro de virtute ⁊ potentia animali. Tẽ
pore luminis excellentis ⁊ hora debilitatis minus visos nos ipsi su-
mus. ⁊ hoc ideo: quia visus noster distrahit candore luminis at
q; minis. Et tunc ꝑ lumen humana affluentia designatur. Nam
sicut nichil insanius cecucientibus oculis q̃m lumen ⁊ splendor.
excellentis albedinis seu candoris. vt ait Calcidi9 in thymeo. sic
in cecucientibus nostre mentis oculis nil pestiferius esse diximus
q̃m lumen presentis affluentie candorem felicitatis transitorie ⁊
mundane. Sed tũc consequenter ꝑ niuem affluentiam astruo de
signari Nam sicut nix citius penetrat tecta. ⁊ domos quã pluuia
vel ymber. vt recitat phus in ꝓbleu. Sic nimirum ꝑ omnem mo
dum mundi huius affluentia citius penetrat domum anime mali-
uole q̃m ymber gratie dulcedinisq; diuine. Sed tunc vltimo per
visum dei beatissima cõgnitio figuratur Nam sicut ꝑm aristo. ꝑ
mo methaphi. visus maxime videtur deseruire ad vitam. sic ipsa
dei cõgnitio videtur deseruire atq; cooperari ad vitam sempiternã
Et tunc applicet sic. Tempore itaq; glorie affluentieq; munda-
ne infirmiores atq; debiliores sumus in dei ⁊ nostri cõgnitione
M ¶ Aristoteles in libro ꝓbleu. vt limpidius videamus vnum
oculũ claudimus ⁊ visum obumbrando qdamodo tegim9 Cui9
causam assignans dicit. ꝙ vno sensu clauso cõtigit alium sensum
qui vicinior fuerit melius roborari. Per qd datur intelligi ꝙ ad

hoc ꝙ deum in hac vita ⁊ in futura patria lympidius videamus necesse est vt oculum mentis nostre · i · desideriū a pñtis vite affluētia obtundam⁹ penit⁹ ⁊ claudam⁹ · cetera exēpla Re · ī registro

¶ De amaritudine ¶ Tytulus · xxiij · A

Mirra est amara ⁊ ꝯseruat a putrefactione · vt ait Johānes mesue in p̄ma practica · occidit muscas suo odore vt recitat plinius in speculo naturali · bibita valet contra morbum caducum · vt asserit Galien⁹ · Sic reuera ꝑ omnem modum · amara mortis memoria seu amara mortis contritio ⁊ lacrimosa · conseruat hominem a corruptione mortis eterne · occidit muscas sugestionis maligne: obstat casu ⁊ ruine anime ⁊ corporis sempiterne B ¶ Aristoteles libro ꝓbleu · Excellent̄ dulcia amara esse videntur · Cuius rationem assignās phus vbi sup̄ dicit · Excellenter dulcia nanq; obstupere faciunt ipsum sensum · Per que datur intelligi · ꝙ illa excellentissima dulcedo visitationis gratieq; celestis p̄ infinita sui dulcoris suauitate malignis cordibus amara esse videtur C ¶ Dum lingua humore colerico humectata fuerit ⁊ infecta: omne qd̄ gustatur aut percipitur amarum vtpote estimatur · Per qd̄ datur intelligi · ꝙ cordi humano amaritudine viciorum infecto pariter ⁊ corrupto · desipit ⁊ amarescit dulcor diuine suauitatis gratieq; celestis · Nil enim dulce aut suaue tā cernit̄: quod non peccatrici anime amarū esse videatur · vt sup̄ D ¶ Philosophus in libro metherorꝝ · Mare quidem salsum est fontes vero qui in littore fuerint valde dulces · Per mare amaritudo intelligitur huius mūdi: nam sicut mare ingressit: serenitatem mox futuram indicat · testante aristo · libro ꝓbleu · Sic nimirum quando amaritudo presentis vite magis terrere ingresscere ⁊ tumescere videtur: tantomagis ad eternam tranquillitatem ille adꝓximat: qui amaritudine huius mūdi vapulat · Sed tunc consequenter in littoribus future vite refrigeria figurantur · Nam sicut fontes prelibati ex mari causant̄ ⁊ per terre siue arene meatus cauernulasq; colantur · vt in · 3 · metherorum dicitur · Sic per omnem modum vite refrigeria sempiterna ex amaritudine penitentie mereantur · Et tunc applicetur sic. ¶ Vita ergo presens hic amara dicitur: seu amaritudo huius vite inanis esse ostēditur: sed non diffinitur: quia mox in viciano tanquam in labore vite cōmitantur refrigeria sempiterna · E ¶ Albertus super quarto metherorum ·

Musce mortue cineribus immerse cõtinuo reuiuiscunt. Per mu-
scas homies designant. Tum qz sicut musce naturaliter insident
squaloribus viscositatib9 seu corruptõibus delectant: sic p oẽm
modum homies q̃ntum de se est vt ita dicam naturaliter in squa
loribus vicioꝝ delectant. Sz tunc p cineres amaritudo vite aut
penitentie figurat: tum qz sicut cineres multum inbibũt de aqua
frigore obsistunt ignẽ fouent ⁊ cõseruant ⁊ ortos fecundãt. Sic
reuera p omnem modum. amaritudo p̃sentis vite seu acerbitas
ꝯtritionis ac penitentie aquã ⁊ rorem celestis grẽ sibi inbibit fri
gori q̃q̃ perpetui ac iehennalis algoris obsistit: ignez fouet ⁊ cõ
seruat diuine caritatis. ⁊ fecunditatem efficit honeste ⁊ virtuose
opationis. Et tũc applicet sic. Homies itaq̃ spũaliter mortui.
si amaritudine seu penitẽtis vite se immerserunt mox spũaliter re
uiuiscunt. ⁊ vite ꝑpetue apti erunt ¶ Aristo. li. ꝓbleu. Om
nis medicina amara magis purgat. Sz tũc p medicinam ipsa sa
luberrima cõfessio designat. Nam sicut medicina sumenda est in
mane cũ ieiuno stomacho motu cõsequente. In ortu nanq̃ diei
medicina sumpta magis operat vt ait Auicẽna. Item medicina
ieiunantib9 danda est. vt ait phylaretus in tractatu de iudicijs
sanguinũ. Item Galien9 dicit. Post sumptam medicinã motuz
⁊ de ambulationem ꝑsuadet. Sic reuera p omẽm modum ad ve
ram ⁊ ꝑfectam cõfessionem tria requirunt. vicz vt in mane iuuẽ
tutis fiat: ieiunio mediante assiduo ⁊ frequenti. ⁊ vt ip̃am confes
sionem motus boni opis consequat. Et tunc applicet sic. Sola
ergo cõfessio atq̃ contritio valida ⁊ amara citius efficaciusq̃ sa-
nat corda scelere sauciata ⁊ in bono ope cõfirmata ¶ Euax
li. de virtutibus liquidoꝝ. Omis liquor in quẽ mittit ferrum can
dens vehementius exurit q̃m ipse ignis. Sic ⁊ ipse damnabilis
amor mundi acutius ferit ⁊ exurit mentẽ q̃m q̃ntumcunq̃ calor
cuiuscunq̃ incendij. Et tunc applicet sic. Cor ergo humanũ cuz
amor vanus immittit huius mũdi: amaꝝ mox ⁊ acetosum efficit
celestis dulcedinis nullatenus ꝑceptiuũ ¶ Aristo. li. methe.
Dũ glaucus circulus circuire videt ipsum solem aut lunã pluuia
mox fore sequẽs indicat. Per qd̃ dat intelligi q̃ duz amaritudo
ip̃m cor homis circũdare cõprobat: mox ꝯcomitari pluuia cele-
stis roris ⁊ grẽ indicat ¶ Cõmentator in. 3. methe. Mare
q̃dem qd̃ salsum ⁊ amaꝝ ẽ dũ colat p cerã vel p coreũ hyrcinum

mox dulcescit · Per qd̄ dat̄ intelligi · q̄ omīs amaritudo p̄sentis vite colata p cerā mortis xp̄i ⁊ p coreū ⁊c̄ · applica scz tunc dulcescit K ¶ Boecius de cōsolatione · In templo iouis duo fuerunt dolia · vnū plenum sulphure · aliud plenū melle · Sz tunc p templum iouis iste mundus designat̄ · tum qr sicut in templo iouis tristes figure depicte erant ad corrigendū malefactores · vt dicit Tharentinus li · 2 · de machina mundiali · Sic p omnem modum nobis in hoc seculo tristes ac cyrenose effigies mortis ⁊ pene sequentis a sanctis p̄dicatoribus explicant̄ · quare territi a prauis actibus restringant̄ · Tum qr ostiū templi iouis in anteriori siue in exteriori pte fulgebat · oculosq; aspicientium demulcebat · intus vero terrebat squaloremq; ⁊ nigredinem preferebat · vt refert Cassiodorus in hystoria tripartita in editione socratis Sic etiā in exteriori sui apparentia mundus homīem in tantum attrahit et delectat · ingressum vero homīem ⁊ attractum intra se terret eternaliter ⁊ denigrat · Et tunc applicet̄ sic · In hoc itaq; mūdo duo hec vnita sunt sibi sunt inseparabiliter ⁊ annexa · vicz sulphur presentis amaritudinis ⁊ mel fallentis dulcedinis · vnde boecius vbi sup̄ · Dulcedo inquit hui⁹ vite multis amaritudinibus est respsa

L ¶ Ambrosius in exameron libro · viij · Columbe felle carēt q̄mobrem p̄cipitur vt in lybamīe dño offerantur · Per que dat̄ intelligi · q̄ iusti ac simplices veri ob hoc quia amaritudine ac felle carent dolositatis ⁊ nequicie · ⁊ ideo offeruntur loco victime ī templum glorie sempiterne M ¶ Cōmentator in · 2 · metherorum · Aqua pluuialis vehementi calore vsta · valde amara efficit̄ ⁊ sicut amaritudo pluuialis tres generat efficitq; effectus · Nanq; in firmos sanat releuat ⁊ confortat · terram fecundat · ranasq; ⁊ serpentes qui in nubibus generant̄ effundit ⁊ descendere quoq; facit · De p̄mo sic ait constantinus li · de ypotūdriaca passione · Aqua inquit pluuialis ob sui amaritudine dissentitis valet · debiles si bibitur releuat ⁊ confortat · ¶ De secundo sic ait Auicenna libro suo de diluuijs · ¶ Aqua pluuialis amara · terram facilius penetrat ⁊ fecundat · ¶ De tercio sic ait aristoteles libro metherorum · Error inquit multorum est dicentium ranas serpentesq; altius sursum attrahi ipso sole · secus autem hoc ipsum est · virtute nanque solis animalia nubis generantur · salsedineque amaritudine ipsius pluuie enubibus expelluntur ·

Sed tũc ꝑ pluuiam ipsa cordis cõtritio figurat̃. Nam sicut plu
uiã magis comitat̃ serenitas auiũq; garritus: validũ refrigeriuz
circa t̃ram. ⁊ motus delectabilis circa illã. post pluuiã etenim nu=
bes expurgant̃ ⁊ ex sequenti necessario serenitas fit. vt ait phs
in ꝓbleu. Garritus etiã auiũ naturalit̃ magnus ẽ pluuia p̃ceden
te. vt ait Amb. in examerõ. Item tꝑe pluuie ea q̃ circa t̃ram ẽ
regio infrigidat̃ Ea aũt regio aeris validius inflãmat̃: ꝫ ⁊ ip̃m
motum circa t̃ram pluuiã Galienus p̃cipit. Sic reuera ꝑ omẽm
modũ post cordis cõtritionem sequit̃ serenitas celestis amenita=
tis ⁊ grẽ. garritus laudis diuine: refrigeriũ consolationis intne
motus delectabilis opationis v̄tutum. Et tũc applicet̃ sic. Ama
ritudine ergo cordis nrĩ cõtritio: tres v̄tutes relinq̃t salutiferos
q; effectus. Nam ipsos lãguidos mente ⁊ corꝑe sanat: releuat et
cõfortat: t̃ram q̊q; cordis nrĩ fertilem ⁊ fecundã efficit: serpen=
tesq; ⁊ ranas suggestionis maligne foras eicit N Phs in li. x.
aĩaliũ Testudo liq̃t resoluit̃q; in aquã si aspgat̃ sale. Sz tunc
ꝑ testudinẽ ipse homo figurat̃. Qñdo pungit̃ diuino sermone ti=
more aut cõtritione: mox more testudĩs ⁊ exemplo contrahi de
bet intra se intima suoꝝ actuũ discussione pedumq; ac manuum a
prauis opibus retractione. Sz tunc cõsequenter ꝑ sal ipsa ama=
ritudo seu aspitas salutifere penitentie designat̃. Nã sicut sal spar
sum cum modica aq̃ sup ignem feruentius validiusq; exardescere
ipsum facit. vt dicit phs in ꝓbleu. Sic etiã per omnem modum.
amaritudo aspitasq; penitentie cũ aqua lacrime intime ⁊ deuote
ignem validius accendit caritatis diuine. ⁊ sic in mediocri quan=
titate ꝓiectum in ignẽ strepitum sonitum q̊q; facit. Sz non salis
valida massa ⁊ magna. vt oñdit Theophrastus li. de distinctio=
nibus elementoꝝ. Sic ⁊ ipsa aspitas penitentie tꝑata sonitũ di=
uine laudis efficit. Asperitas vero penitentis indiscreta irrationa
bilis ⁊ in debita nullũ strepitum efficit abilez ⁊ acceptũ in laude
diuina. Et tũc applicet̃ sic. Domo ergo more testudinis ꝯfestim
resoluit̃ in aqum gratie dulcedinisq; diuine: dum aspersus fuerit
sale asperse penitentie ⁊ amare O Johannes mesue in tra=
ctatu aridoꝝ ⁊ liquidorum. Post dulcem cibum potus etiaz qui
dulcis est aliqualiter amarescit. Per qd datur intelligi. q; post ci
bum sumptum dulcedinis corporalis amarescit ac desipit potus at
q; dulcor roris dulcedinisq; celestis. vel sic. post cibũ dulcissimuz
domini: mox amarescere nobis dẽt potus dulcoris solacij mũdani

¶ Tytulus · xxiiij

P ¶ Plinius in speculo naturalium · Fumus resolutus a linguis amarus est ⁊ oculos ledens: sed fumus resolutus de floribus dulcis · Sed tunc per lingua homines virtutibus aridi · per flores vero vita ⁊ fama floridi figurantur · Et tunc applicetur sic · Oratio itaq; amara est ipsius aridi in virtute hominis in oculis omnium conditoris: sed dulcissima vox floridi ac virtuosi homīs in auribus saluatoris Q ¶ Albertus libro de natura locorū Dum sal ꝓicitur in paludes tacent rane · Per qd̄ datur intelligi ꝙ dum salsedo seu amaritudo mortis horrorisq; eterni paludose menti immittitur: mox conticent rane inquietudinis ⁊ vanitatis mundane ac fraudis suggestionisq; dyabolice · Solinus libro rerum · Odor amarus rute basiliscum occidit · Per qd̄ datur intelligi · ꝙ odor amari cordis aut memorie: basiliscum atq; actorem occidit mortis eterne R ¶ Galienus libro · vi · Ex accēssione amari coloris in serpente fumus resoluitur in dentes et in linguam ⁊ venenum eius diuiditur · Per qd̄ datur intelligi · ꝙ ex amaritudine ⁊ infectione ipsius anime resoluitur venenuz ad dentes detractionis maligne · ⁊ hoc ipsum venenum fore creditur mortis ꝑpetue. Cetera Re · in capitulo de confessione contritione ⁊ penitentia

¶ De amissione Tytulus · xxiiij · A

Aristoteles libro · xi · de animalibus · Quedā aues sunt que dum sua amiserint oua querunt aliena. Natura nāq; qd̄ non in suo hoc in alieno studet perficere · vt ait Ambrosius libro · viij · in exameron. Sed tunc per aues homines designantur · Nam sicut aues claudunt oculos palpebrā sursum eleuando: vt dicit phylosophus de animalibus · Sic per omnem modum ⁊ ipsi sancti claudere debent oculum mentis a terrenis eleuando ad celestia palpebram valide deuotionis ⁊ sancte intentionis · Sed tunc consequenter per oua merita designantur · Nam sicut oua sunt rotunda. foris alba · intus dulcia ⁊ mollia ⁊ corporis cibatiua · Sic ⁊ ipsa anime nostre merita sunt rotunda: quia eternitatem vite conferunt · Per rotunditatem nanq; que ꝑm phylosophum fine caret ⁊ principio quemadmodum etenim vt sup̄ eternitas figuratur Sed tunc itaq; merita nostra sunt alba de foris rōne amenitatis ꝑpetue ⁊ decoris · dulcia rōe celestis grē mollia q̄ntū ad lenitatē ꝯsolatōis dīne cibatīa eo ꝙ ꝯferūt fructū

et dulcorem suauitatis eterne. Et tunc applicet sic. Homines itaq;
cū sua p peccatū amiserūt merita: mox requirere debent vt serua
re possint merita aliena B ¶ Johānes beleth li. 3. sermonuz
suoꝝ opusculo. Formica cecuciēs esse demonstrat. ⁊ ideo q̄ndo
pdit vestigia vie sue q̄rit ea mox gustu ⁊ ore. Sz tūc p gustum
deuotio intelligit: nam sicut gustus corpis corpalis corrumpit
ab infirmitate. a senio. a cibo fetido: ab ore humore colerico piter
⁊ infecto. Infirmitas nanq; gustū sicut ⁊ ceteros sensus inficit.
decipio ⁊ corrumpit. vt ait Alpharabi9 in tractatu de potētijs
anīe Item sensus q̄libet q̄q; gustus: licet gust9 q̄libet q̄q; sensus
habet ⁊ ampli9 infirmat. vt dicit expositor sup de morte et vita
liconens. Item cibus putridus ⁊ fetidus ipsius gustus ē nimiū
corruptiuus. vt dicit phs in pbleu. Os etiā colerico humore in
fectū corrumpit. ⁊ diuinit omēm gustum. vt dicit in epichimijs
ypocratis. Sic p omēm modū gustus spūalis. i. deuotio nostre
mentis annichilat atq; diuinit ex languore anīe delinquentis. ex
senio. i. ex veteratione homīs in peccatis. ex cibo spūalis peccati
putredinis. ⁊ fetoris. ⁊ ex ore infecto: anime ⁊ corporis. Sz tūc
consequent locio oris confessio designat. Nam sicut os humidū
naturaliter est in q̄libet animali. vt dicit phs in. 9. ammalium li.
Sic etiam p locum a simili ipsa cōfessio humida est rore seu hu-
more celestis gratie: vel humida esse debet humore cōtritionis la
crimose. Et tunc applicet sic. Homo ergo formice ouenientissi-
me cōpatus cum vestigia celestis amiserit patrie. confestim inq̄
rere debet gustu ⁊ ore. i. deuotione valida ⁊ cōfessione C ¶
Ambrosius in exameron libro. x. Turtur cum cōparem suū ami
serit nunquam sedet in viridibus ramis sz in aridis sepibus. Hec
ergo applicanda sunt ad anīam que deum amisit ob peccatū que
nunquam cubare dēt in viridibus voluptatis seu quietudinibus
mūdane: sz in aridis sepibus tristicie doloris merorisq; ⁊ penitē
tie donec requiescat denuo in suo dulcissimo saluatore. vel appli-
ca ad viduas D ¶ Aristo. li. 9. de anīalib9. Quādo itaq; aues
aq̄tice suos pullos amiserint requirunt eos in aq̄s se ibi inuenire
spantes. Sz tunc p aues aq̄ticas mūdam ac peccatores homīes
designantur. Nam sicut aues aquatice fetidi sunt anhelitus ⁊ in
mundis cibis puta ramis serpentib9 vescunt ⁊ aquis iugiter se in
mergunt. ⁊ oua sua ponunt in aquam. vt recitat plini9 in speculo
naturali. Sic p omnem modum peccatores homines ⁊ mundam

fetidi sunt ac execrabiles in oculis omipotentis dei cibis in mūdis vescunt̄ puta sceleris ⁊ peccati aquis voluptatum sempiterneq; miserie se immergūt. ⁊ oua sua. i. merita aquis ꝑpetue tribulationis immittūt. Et tunc applicet̄ sic. Humani itaq; homines dum aliquos de suis amiserit parentib⁹ seu rebus transitorijs aut amicis: mox ad aquas carnalis confugiunt voluptatis: siue ad aq̄s mundanaꝝ deliciaꝝ in talibus se ea que amiserant requirere posse estimantes vt sup̄. Requirantur cetera in registro

¶ De appinquatione ¶ Tytulus. xxv. A

Ptolomeus almaiesti libro. 3. Quantomagis luna elōgatur a sole tanto magis lucet versus terram ⁊ minus cōtra celum. Sed q̄ntomagis luna appinquare videt̄ ad ipsum solem: tanto magis ipsa luna lucet versus celuz. minus vero versus terram. Sed tunc ꝑ solem intelligimus ipsum xp̄m Nam sicut sol suo lumīe minutissimos athomos videri facit: ⁊ hoc intra domū: non aūt extra domum. sic ꝑ omnem modum cristus suo lumīe ⁊ splendore minutissimos defectus apparere facit. ⁊ hoc intra domum cordis non aūt ab extra in patulo mundane diuagationis. Sed tunc ꝯn̄r ꝑ lunam intelligitur cor mundanū. Nā sicut abscondit ⁊ eclipsat ipsum solem vt recitat Alkorab in theorica planetaꝝ. Luna etiam maculam ⁊ vmbrā in se gerit ipsius terre. Sic ꝑ omnem modum cor mundanū eclipsat ⁊ obumbrat ne sibi luceat diuinitus ihesus xp̄s: ꝫ ⁊ maculaz iugiter in se gerit atq; vmbram presentis miserie. Et tunc applicet̄ sic. Cor itaq; mundanum q̄ntomagis appinquat ad terrena ⁊ elongat̄ a cristo tantomagis sue mentis intentione lucet ad t̄rena. min⁹ vero ad celestia: ꝫ q̄ntomagis appinquat ad xp̄m tanomagis lucet deo ꝑ puritatē: min⁹ vero mūdo ⁊ hoc ꝑ abrenunciationē B ¶ Auicenna libro suoꝝ mineralium. Magnes non trahit ad se ferrum q̄ntacunq; distantia elongatum nisi ipsum ferruz magneti approximatum fuerit ⁊ ꝓpinquum. Magnes ergo signat ipsum cristum. nam sicut sagaces insculptores magnetem per triduum terre immergunt ⁊ in corio hyrcino includunt: aut oleo lini liniunt ob hoc vt magnes eam quam interdum perdidit efficaciam ⁊ virtutem valeat rehabere. vt refert Theophylus in breuiario diuersarum artium. Sic mirum ipse christus per triduum sub terra latuit. Corio humanitatis inclusus fuit. oleoq; pietatis et misericordie in vnctus fuit pariter ⁊ linitus. Et sicut magnes

nullius virtutis effectuz oñdit nisi in argento gestatus fuerit et
auro. In auro nempe inclusus corda confortat debilia. vt dicit
Amphytes de t̃mis phoꝝ. In argẽto vero gestatus visum cla
rificat. sensus q̃q̃ ceteros illuminat ⁊ cõfortat. vt refert Belin9
li. de virtutib9 lapidũ. Sic etiam ꝑ locuz a simili xp̃s nullum sue
celestis gratie oñdit effectuz. nisi in corde v̄tutibus deaurato. et
tũc cor cõfortat celesti robore ⁊ valore. Et nisi in corde mundi
cia de argẽtato ⁊ tũc visum mentis clarificat ⁊ illustrat. Sz tũc
oñr ꝑ ferrũ intelligit̃ ipse hõ. Nam sicut ferrũ ignitũ cõtinuo
nõ ꝓducit sonũ. sicut ait ꝯmentator sup methe. Ferrũ inq̃t ex
tinctum acutius sonat quã ferrum ignitũ. Sic reuera ꝑ omnem
modũ homo ignit9 igne p̃ue cõcupiscentie nõ ꝓducit sonum lau
dis iubilationisq̃ diuine. ꝫ extinctus. vel sic ⁊ pulchrius. ꝫ exop
positis. Homo itaq̃ ignit9 in amore dei mox amittit sonũ solacij
gaudijq̃ mundani. Et tunc applicet̃ sic. Xp̃s itaq̃ nequaq̃ ho
minem ad se trahit nisi ipse homo tota mentis intentione ꝑiter ⁊
amore ad xp̃m fidelissime appinquet. iuxta illud. Accedite ad de
um ⁊ illuminamini C ¶ Aristo. li. de motibus aq̃ꝝ. Omẽs pi
sces naturali q̃dam instinctu nitunt̃ appinquare ad originem scz
p̃ncipium scaturiginem aquaꝝ. Cuius causa ab eodem reddit̃ in
hunc modũ. Quãto enim aque ꝓpinquiores fuerint ipsi suo p̃nci
pio tanto sunt dulcissime pisces itaq̃ naturaliter aque dulcedinẽ
appetentes appinquare cõtendunt ⁊ nituntur ipsi aquaꝝ princi
pio. Sed tunc ꝑ originem aquaꝝ intelligit̃ ipse xp̃s. Nam sicut
aquaꝝ regalium origo aut est fons aut mons. vt ostendit phus
in libro methe. Ex montibus nanq̃ ⁊ ex largis fontibus aq̃ hui9
cemodi deriuantur. Sic per omẽm modum xp̃s est mons omnis
tuitionis refugijq̃ ⁊ securitatis nostre. est ⁊ fons omis celestis
gratie dulcedinisq̃ diuine. Et tunc applicetur sic. Homines ergo
quiq̃ fideles in hoc mundo nunquã desistere nunq̃ quiescere de
bent donec more piscium xp̃o qui est origo omnium bonorum in
separabiliter appinquent D ¶ Aristo. libro de naturis locoꝝ.
Aque que influxu suo appinquant ad meridiem aurum produ
cunt ac nobiles margaritas. Sed tunc per meridiem cristus de
scribitur. Nam sicut meridies est dextera pars celi. vt demon
strat phus ⁊ ptolomeus almaiesti. ꝯ. non obstante: eo q̃d de ce
lo et mundo dicitur. ꝙ quilibet meridies sit anterior pars celi.
Alius nanq̃ in vtrisq̃ sententijs latitat intellectus. Sic ꝑ oẽm

modum xp̄s est dextera pars celi quoq; residentis dei viui· Sed tunc consequenter per aquam fluentem intelligitur ipse homo. Nam sicut aqua fluens omnis: naturaliter quidem fluit deorsuz versus valles minīe vero sursuz· sic ⁊ ipse homo q̄ntum de se est semper defluit ad valles mortis ⁊ miserie: nunq̄m autem de se nisi miraculose ascendere poterit ad requiem vite sempiterne· ⁊ tunc applicet̄ sic· Homo itaq; qui influxu huius vite toto corde apropinquauerit ipsi xp̄o hic aurū in se generat virtutis ꝑiter ⁊ amoris: sed ⁊ margaritas ꝓducit perpetue retributionis ¶ Cōmentator auerrois sup· 3· metherorum· Dum naues appinquāt ad abyssum vbi mare fluit ⁊ refluit: mox ipse naues q̄dam virtute occulta ipsius abyssi violenter attrahunt̄ ac a mari inbibuntur· ⁊ ꝑ consequēs submergunt̄ Dicit̄ aūt h̄ abyssus fons maris vt papyas asserit. Sed tunc ꝑ nauem describit̄ ipse homo: nam sicut nauis vt frequent̄ scindit̄ in medio ⁊ sceleri⁹ mouet̄ de mari ad litus quā de littore intra mare· vt ostendit ph̄s in ꝓbleu: Sic nimirꝝ per omnia ipse homo scindi debet mox in medio etatis sue ꝑ penitentiā: sed ⁊ magis accelerare debet more nauis de mari huius seculi ad littora gaudij sempiterni: q̄m de littore securitatis eterne ad mare tribulationis miserieq; mūdane· Sed tunc consequenter ꝑ abyssum mors describit̄ aut peccatum· Nam sicut abyssus terram penetrat sine vllo fine· vt recitat fontinus in tractatu de clymatibus ⁊ zonis mundi· sic ⁊ ipsum peccatum suo veneno terram mentis nostre penetrat sine vllo fine ipsam pungens atq; crucians ineternum· Et tunc applicetur sic· Justo dei iudicio contigit vt hij qui tam auida siti ad mortem ac ad peccatum appximant ⁊ festinant: cum voluerint stare ⁊ non possint· sed more nauis ad abyssum appinquantis violenter intrahuntur ⁊ a mari perpetui supplicij inbibantur ¶ Plinius in speculo naturali· Hec natura esse vrsi ostenditur vt dum ad aquaz aliquam apropinquat in accessu volutetur continue circa terram Per vrsum intelligitur homo· Nam sicut dum vrsus excoriat⁹ fuerit videtur habere manus ⁊ pedes humanos: sed nequaquam dum est viuus· Sic per omnem modum ipse homo inpenitēs dū viuit: nuliū gressum humano nomine dignum facit: ꝫ dū in morte excoriatus fuerit̄ mox voluntatē pariter et affectum humane ⁊ v̄tuose actionis in se p̄fert ⁊ oñdit· ⁊ tunc applicet̄ sic· Homo

itaq; q̃ndo aque mortis ⁊ eterne miserie appinquare cernit̃ mox
in terra terrenis appetitib9 volutat̃ G ¶ Alkabicius in theori
ca planetarꝝ. Appinquante sole circa zodiacũ equinoctialẽ ver-
sus solsticium estiuale inter orizonta mundi tũc omnia que hye-
mali tpe mortua fuerant viuacia fiunt: tunc ⁊ terra fructificat ⁊
motus est delectabilis sup terrã. Sz tunc p solem xp̃s figurat̃.
Nam sicut sol est causa omĩs lumĩs ⁊ splendoris. testante pto-
lomeo almaiesti. q. qui dicit. Nil luminis est. qd̃ nõ a sole descẽ
derit. Sic ⁊ xp̃s causa est in nobis totius sue felicissime ac beatis-
sime visionis. Sz tũc consequenter p hyemẽ peccatum designat̃
Nam sicut in hyeme dies q̃dem sunt breues longe vero noctes.
sic etiaz dies vite peccantis homĩs breues: noctes vero eius pene
⁊ miserie longe ppetue ⁊ eterne. Et tũc applicet̃ sic. Appinquã
te ergo xp̃o ad regionem habitabilẽ mentis humane: mox cor-
da que peccato mortua fuerant reuiuiscũt tunc. ⁊ terra. i. corp9
homĩs bonis operibus fecundat̃: sed ⁊ motus virtutum delectabi
lis efficit̃. vt sup̃ D ¶ Alkorat li. 2. Qñdo sol appinquat
emisperio nostro versus clymata ⁊ zonas habitabilis regionis.
tunc nubes nigrescunt ⁊ rubescunt. Per solem ergo xp̃s descri-
bitur. Nam sicut sol nunq̃ aduenit sine lumine ⁊ calore. sic etiã
xp̃us nunq̃m menti humane aduenit absq; lumine ꝯgnitionis et
absq; calore celestis amoris. Et tunc appinquante ergo xp̃o ad
emisp̃ium cordis nostri: mox denigramur q̃ntum ad nigredinez
vere humilitatis ⁊ rubescim9 q̃ntum ad ruborem diuine caritatis
I ¶ Phus in pbleu. Dum naues appinquant ad litus mox
naute magis timent ⁊ explorant pfundum. Cuius causa est: qz
in littore naues citius impingunt. ⁊ p consequens constringunt̃
Sed tunc per naues homines designantur. Nam sicut naues p
fundius videntur immergi aque existentes circa litus. quaz dum
feruntur in aqua. vt ait aristo. vbi sup̃. Cuius causam assignãs
dicit. Aqua etenim que circa litus est quieta est: cedens graue-
dini ipsius nauis. aqua vero in medio sui tumultuosa est: violen
ter proferens ⁊ sustollens ipsam nauem. Sic reuera ipsi homĩes
magis piclitant̃ in littore ⁊ statu securitatis quam influctib9 so
litudinis ⁊ timoris. Sed tunc consequenter per litus ipsa mors
describitur. Nam sicut in littore maris sonitus magis auditur
quam in mari. vt refert aristotiles vbi supra. Sic per omnem
modũ tumultus ⁊ vanitas huius mundi mortis tpe ꝯgnoscit̃ et

sentitur que vtiq; in statu securitatis huius vite peiuntus ignorabantur Et tunc applicetur sic Dum ergo appinquamus ad litus mortis nostre magis est vt timeamus et vt profunditatem imminentis periculi exploremus.

¶ De Alacritate. ¶ Titulus. xxvi. A.

Aristotiles in libro probleumatum In risu sanguis recedit a corde et ex valde risu sepe homines suffocantur. Sed tunc per risum alacritas figuratur. Nam sicut in risu voces sunt obtuse et grosse os aperitur et pectora conquassantur vt ait Phs vbi supra Risus inquit voces obtusas efficit hyatum oris facit et pectora conterit Sic per omnem modum in vana mundi alacritate voces mentis ac orationis nostre in dei auribus obtenduntur os cordis ad illicita aperitur et mens varijs mundi vanitatibus conquassatur Et tunc applicetur sic In alacritate ergo vana huius mundi seculi tota virtus anime detrahitur et homo sepe mente et corpore spiritualiter suffocatur B ¶ Belinus in tractatu de iudicijs futurorum Quando mirica floret caristia hoc anno fit Per miricam intelligitur ipse homo Nam sicut mirica estatis tempore arescit in hyeme vero virescit vt dicit Plinius in spe. natur. Sic et ipse homo prosperitatis tempore arescit mente et corpore tempore autem aduersitatis virescit celesti virtute et vigore Et tunc applicetur sic. Quando itaque homo in hac vita vana atque indebita floret alacritate et gaudio tunc mox caristia celestis gracie et pestilencia mentis et anime consequitur in futuro C ¶ Theophilus. li. diuersarum arcium Qualitercunque vitrum fuerit depictum per quod videtur vel pannus eius dem coloris omnia videntur esse que per vitrum aut per pannum conspiciuntur. Per quod datur intelligi quod qualitercunque dispositus fuerit ipse homo talia et omnia que in mundo sunt estimantur ab ipso quemadmodum homo alacritate huius mundi coleratus omnia leta fore que in mundo sunt estimat et alacritatem esse in omnibus arbitratur et ideo ait Plo in phedrone Nil alacritatis vel veritatis ex parte rerum in se ipsis sed quantum ad disposicionem intellectus D ¶ Archita tharentinus Homo cum interdum ex corde letatur plorat. Per quod datur intelligi quod alacritas huius mundi mistenda est timore lacrimis et dolore E ¶ Phs in. 2. politice Alia ostendunt signa alacritatis sue in auribus in mocione capitis et in cauda Sic et ipsi mundani et brutales homines signa preferunt sue alacritatis in

auditu malorum collōqorum que per aures in mundana digni-
tate que per caput in fine vite sue que per caudam designantur
F ¶ Phus in pbleu. Ex titillacōne sub asellis aut pedibus ri
sus concitat sed talis risus interdum hoīem suffocat et occidit.
Per que datur intelligi q vana mundi alacritas que per tytilla
cōnem sub pedibus et assellis intelligit hominem sepe spiritualit
mente pimit suffocat et occidit G ¶ Solinus. li. rer Dum ra
na viridis que pnostica dicit lumen videt clamat et ad ipm rep
tat et crematur Per qd datur intelligi. q homo alacer atq va-
nus dum leticiam huius mundi seu lumen presentis seculi pspex-
erit mox vocē exaltat maīb9 et pedib9 ad ipam reptat et tandez
ignibus ppetuis concremat H ¶ Albtus. s. mineralia auicē-
ne Dum picitur ad os canis rana viridis. que pnostica dicitur
amplius non latrabit Per viridem ranam vana mūdi alacritas
designat Nam sicut rana viridis suo clamore pluuiam presignat
vñ et pnostica dicitur Sic reuera psens alacritas pluuiam indi
cat imminere perpetue tribulacōnis et miserie Sed tunc osequen
ter per canem intelligit ipse homo Nam sanguis ipius canis na-
turaliter appetitur ab omnib9 bestijs testante Ambro. qui dicit
Omīs inqt fera curat canis hausto sanguine Sic p omnez mod
maligin spirit9 valde appetūt et sitiunt sanguinez et perdicōnem
omniū peccatoz Et tunc applicet sic Cūq igit vana et inepta
hui9 mundi alacritas ore mentis concipit. mox latrat9 oīs diui-
ne laudis penit9 anichilat I ¶ Tybulli9. li. de actōnibus aīato
rum Ante aduentum pluuie clamant rane ⁊ sybilant vipere P
q datur intelligi q ante aduentum tribulacōis mortis ⁊ miserie
magis tunc alacres hoīes sunt lasciui atq mūdani qui p ranas in
telligunt cupidi et auari q p serpentes describunt K ¶ Amb. in
examerō. li. vi. Aues ī magna serenitate min9 garriūt post plu
uiam magis Sed tunc p aues hoīes designantur Nam sicut aues
in volatu suo pedes ad se contrahūt. sic et ipi hoīes more auium
et exemplo intentionem et affectōnem q̄z suam a terenis debent
illecebris elongare opa que sua ad memoriam mentis contrahe-
re et discutere et examīare.

¶ De affectione. ¶ Titulus. xxvij

Aues adiungunt se noctue non ut diligant. sed vt
lacerent et discerpant Per quod intelligitur q se
hoīes afficiunt ad aliquos non ad ipsorū pfectū et

salutez sed ad ip̄oꝝ extremam confusionem ac ꝑdicōnem B¶ Ysido⁹ in hystorijs nat̄alibus. Visum est sepius et conꝑtum ꝙ quallus siluester uingebat̄ et applaudebat coruo. coruus autem eo uerso scindebat oculos Per quod dat̄ intelligi ꝙ interdum aliq̄s afficit̄ ad alium qui postmodū ip̄m ad supremū pertraxit pericu lum C¶ Plinius in speculo nat̄ali. Ad pullos suos aues spectandos dum. s. prolem ignobilem de nido abiciunt fertilitas hoc anno magna erit Per que datur intelligi ꝙ dum homīes in affectōnibus suis iusticiam ritam debitamq̄ seruant eo ip̄o ī fructu bonorum opeꝝ uberius fecundiusq̄ habundant D¶ Amb̄ inexa. Aquila auis egregia pullum alcius ducens ip̄m cadere permittit si ip̄m esse reperit degenerē in hoc iusticiam seruans naturalez nō autem sinistram et indebitam affectōnem sed tunc applicet̄ ad ꝓpositum in p̄senti Notandum hic ꝙ est quedā affectio iusta si ad parentes q̄ntum ad obsequendum Hoc require de affectu Et q̄dam est affectio ex ignorancia vt ꝑditis obliuiose ad aliena oua.

De affectu ¶ Titulus. xxviij. A

Solinus libro rerum Cum strucio senescens ferrum nequid edere rostrum tamē acuit et collidit contra ferrū Natura quidem strutionis est manducare ferrum Sz tunc per strucōnem describit̄ ipse homo Nā sicut strucō oua sua inueniens a bestijs concultata validum lamentum emittit Ꝑ oua intelligunt̄ merita sic per omnē modū homo rediens ad cor et inueniens merita sua a bestijs infernalibus conculcata. mox more strucionis eiulat⁹ debet emittere validos et lamenta Et sic applicetur Homo itaq̄ cum ad actum sit deputatus ex natura aliquo intueniente obstaculo non potest perpetrare rostro eque valentis effectus debet attēptare et ore intencionis faciendo se humilit̄ excusare. B¶ Ysido in hijstorijs nat̄alib⁹ Visuz ē int̄dum ꝙ uulpis cum nō poterat auem capere cursu tñ intebat̄ capere ipsaz saltu saltans in aere v̄sus auem Sed tunc ꝑ uulpem designant̄ homīes Nam sicut uulpis nequaq̄ glaciem transit dum strepitum subter fluentis aque audit cum impetu sic ip̄i hoīes more uulpium nequaq̄ debent glaciem mundane felicitatis cum impetu transire. ex quo sciunt et audiunt in ip̄is latere aquas mortis perpetue miserieq̄ eterne Sed tunc ꝯseq̄nter ꝑ auem celeste premium figuratur Nam sicut auis non capitur nisi laqueis retibus et sagittis.

quibusdam odoribus eciã aromaticisq; et herbis sicut astruit the
ophilus in breuiario diuersaꝝ arciũ Sic reuera ꝑ omnem modũ
celeste p̃mium non attingitur nisi laqueis meritorie et prudentis
in dei oculis actõnis. retibus v̄tuose opacõnis sagittis sedule ad
celestia aspiracõnis odorib⁹ aromaticis feruide orõnis et herbis
melliflue deuocõnis Et tunc applicet̃ sic. Hoies itaq; cum non
possunt celestia sequi premia ꝑ cursuꝫ assidue opacõnis saltim ca
piunt per volatum pij affectus vices operꝝ ad implentis ¶
Plini⁹ in speculo nat̃ali Griffo senescens cum iam volare nõ po
test nichilominus tamen alas in ꝓgrediendo leuat Sed tunc per
griffonem intelligit̃ ip̃e homo. Nam sicut inter griffonẽ ⁊ equũ
naturale est odiũ vt dicit Solinus. li. rerum Sic nimiꝝ maxĩa
debet esse pugna et odium int̃ hoĩem quemq; fidelem ⁊ int̃ equuꝫ
idest demonem vel hostem infernalem Et tunc applicet̃ sic. Hõ
itaq; p̃uentus senio aut languore cum iam volare non potest vo
latu sedule et ꝑfecte opacõnis saltez debet leuare alas pij affect⁹
⁊ bone intencõnis vt sup̃. ¶ D Ambr̃ in examerõ li. vi. Oni
cornis dũ viderit sibi p̃dam auolasse ad arborẽ ip̃aꝫ arborẽ cornu
pulsat fortiter Sed tunc ꝑ vnicornem intelligit̃ ip̃e homo Nam
sicut natura vnicornis est venari in vallibus superuenientib⁹ au
tem venatoribus confugere ad ip̃os montes sicut ip̃e leo vt re
fert Philosoph⁹ in sexto animaliũ libro Sic per omnem modũ
natura hec homis est necessitatem suam querere et venari in infi
mis vallibus huius mundi sed ingruente necessitatis tempore cõ
fugere ad montes celestis subsidij Et tunc applicet̃ sic. Homo
itaq; more vnicornis dum sibi preda auolauerit virtuosi effect⁹
seu operis mox applicari debet cornu fidelis affectus et intentõnis
E ¶ Plinius in speculo naturali Quando thaurus siluester
cornibus vrsum non potest euadere tunc terit ipsum pede. Sed
tunc per thaurum describitur ip̃e homo. Nam sicut thaurus in
stante mortis tempore aquas petit vt videlicꝫ moriatur in aquis
quemadmodum vt ip̃e cingnus vt refert Plinius vbi sup̃. Sic
per omnem modum ip̃e homo mortis instante tempore declinare
debet ad aquas contritionis et penitencie. vt sic et ip̃e secure mo
riatur absque mortis eterne metu periculo et timore. ¶ Sed
tunc consequenter per vrsum inimicus noster videlicet dyabolus
designatur. ¶ Nam sicut cibus vrsi sunt formice vt dicit.

Ambrosius sic per omnem modum ipe dyabolus pascit formicis perpetue penalitatis et morsus conscientie eternalis Et tunc applicet sic Homo itaq; dum dyabolus cornibus assidui operis nō potest euadere saltem terat ipm pede. i. fideli et deuota intencōne

G ¶ Ambro. in exameron Quādo mustela basiliscum insequitur aut serpentem et ipe basiliscus euaserit siue serpens intrāt caueam qua morantur tunc mox mustela circuiens caueam lacrimatur. Per que datur intelligi q homo dum effugisse qd optabat conspicit mox more mustele patit et exemplo querulosis nutibus et affectum suū debet ostendere et pferre. G ¶ Phs. in. 3. de alibus Cunq; canes inuenerint taxones aut uulpes sub terra latitantes et ipos venari non poterunt mox pedibus quodammodo fodiunt et se predam appetere indicant et ostendūt. Sed tunc p canes homies designant. Nam sicut in sanguine canum delectant omnes fere ipm naturali inclinacōne sicientes testante Ambro. in exameron. qui dicit Delectat autem atq; curat omnis fera canis hausto sanguine Sic p omnem modum in sanguine. i. in perdicōne hominū omnes fere infernales. i. demones plerumq; delectantur vtpote in pdicione humani generis nimium sicientes. Sz tunc conseqnter per pedes affectus seu intentiones designantur. Nam scdm beatum Augustinū sicut corp9 pedibus sic anima diuersis vehit et mouetur affectibus Et tunc applicetur sic Moies itaq; dum terrena cupiditate occultante seu prohibente quod appetunt perficere non possunt continuo more canum debent pede voluptatis et affectus fodere et vices peragere actionis faciende vt supra

H ¶ Constantin9 monachus. libro de melancolia. Qui infirmus est valde adeo potest cogitare de sanitate vel sperare q pfecte sanat sz econuerso qntūcunq; san9 fuerit tā diu de languore poterit cogitare vel ymaginari donec infirmetur sic aliud cogitare poterit ad bonū faciendū aliqd seu virtutem gerere que vtiq; volūtas seu affect9 ipm bonū opus potest excedere vel equalere sz ⁊ ecōuerso tantū affectū habere poterit qs ad maluz q i dei ocul malū eq pendit perpetrasse

I ¶ Nota h de iuuenibus elephantibus qui dum senes elephantes ceciderint rostra sua subpodiare videntur Et sic parentes suos erigere sustollereq; nituntur.

K ¶ Item nota de cete grandibus qui quidez cete dum circa maris littora in sicco posita fuerint mox iuuenes eorum aquam rostris afferentes super parentes fundūt vt pstita

sibi aqua ad mare valeant insilire Item nota de cyconeis senes
centibus et earum pullis. que quidem applicare poterunt de presenti
scilicet de affectu.

¶ De aggresione ¶ Titulus. xxix A

Aristotiles libro de animalibus Ursus nequaquam aggre
ditur sedentem aut stantem in aqua Quapropter Ambr
in exameron persuasit nobis dicens. Cum videris lu
pum tolle lapidem et circumduce vestem et fugiet quod si ursum con
spexeris sede in terram aut fuge in aquam et resiliet a te Sed tunc
per ursum noster hostis describitur infernalis Nam sicut ursus
reperiens hominem primo cum ipso aliquantulum colluctatur deinde
de sanguinem sibi exsugit ultimo vero ipsum deuorat et conscindit.
Ut recitat plinius in speculo naturali Sic mirum per omnia hostis
noster antiquus hominem appetens perdere. primo cum ipso diuer
sis sugestionibus et temptationibus colluctatur deinde totam si
bi virtutem mentis et intencionem exugendo extrahit ad munda
na ultimo vero finaliterque et tandem ad eterni et infernalis mor
sus supplicia pertrahit sempiterna Et tunc applicetur sic. Hostis
noster antiquus nequaquam aggreditur hominem sedentem in terra
humilitatis et confugientem ad aquas penitencie et satisfacionis.

B ¶ Ambrosius in exameron li. 8. Mustela secure basi
liscum aggreditur dum circumuallerit se ruta Sed tunc per must
elam quilibet fideliu designatur Nam sicut mustela albedinem gestat
in pectore et viso sibi imminente periculo mox in nidum confugit.
et ibi latitat longa hora ut dicit Ambro. ubi supra Sic per om
nem modum homo quilibet xpianus albedinem puritatis et mun
dicie in corde suo gestare debet iugiter et seruare sed et imminente si
bi tribulationis tempore mox debet ad nidum sui cordis confuge
re et se ibi discutere querere et salubriter inuenire Sed tunc conse
quenter per basiliscum dyabolus figuratur Nam sicut basilisc9 spe
culum aspiciens continuo necatur ut recitat algazel tractatu de for
ma speculi sic et ipse dyabol9 speculatem castamque mentis purita
tem intuens et reperiens. continuo inde repellitur perimitur et
fugatur. Et tunc applicetur sic. Homo itaque dyabolum secure
aggreditur dum ruta idest castitate et continencie circumuallatur

C ¶ Solinus libro. rerum. Lieo non aggreditur predam
que inter tres sui saltus euaserit Ter namque post feram salit et
si ipsam non apprehenderit Amplius non insequitur Sed

dimittit Sed tunc per leonem peccator quilibet designatur. Nam sicut moriens leo amarissime plorat testante Plinio in specu. naturali qui dicit Leo inqt moriens amarissime plorat cingnus vero moriens amenissime cantat Sic nimirum peccator ipe moriēs aā rissime plorat per quem ploratum perpetuum fletum sibi imminere indicat Et tūc applicet sic Peccator itaq homo dum predam celestem semel aut bis vel ter imperfecte et debiliter insecutus fuerit. amplius non curat sed mox desistit et sibi tam beatā salutiferam q̄ predam auolare recedereq permittit D ¶ Ysidorus in hijstorijs naturalibus. Lupus non aggredit hominem q̄ diu potest sibi panem vel cibum ꝓicere Sic nec dyabolus hoīem aggredit nec inuadit quem conspexerit pane verbi celestis et cibo diuine gracie pastum fore et made E ¶ Plinius in spe. natura. Canis lupum audacius aggedit q̄ndo venatores viderit insequentes et eorum audiuerit voces Et sic ipe homo forcius aggredit ipm dyabolū q̄ndo post se habuerit in auxilium orōnes et suffragia sanctorum patrum F ¶ Ysidorus in hijstorijs naturalibus. Vlpis non aggreditur transire glaciem sub qua audierit gurgites aque defluentis. Sic nec dyabolus illum hominem ꝑ quem transire conspicit aquas penitencie celestis quoq et gracie.

¶ De ascensione Cristi Auctoritates ¶ Titulus. xxx.

Amb in examerō. li. 3. Quendam xp̄s mysticum in mēte facit ascensum. dum totum in se nostrum abscondit et subtrahit in altaq eri git cogitatum August. li. de natura ⁊ grā Ex descensu celestis gracie et ascensu in deum mentis humane fructus gignit felicitatis beatitudinisq eterne Athanasius pater noster in sermone Crede insane o homo xp̄iane q omīs ascensus culminis altitudinisq mundane descensus est totus in oculis maiestatis diuine et casus mortis perpetue Bern. in episto. ad karolum. Tunc vero in mille picula decidisti q̄ciens in tumorem mentis inanit ascendisti Orosius. s. illud cañ. Ascendā in palmam ⁊c. dicit Fructus btitudinis nō acclinat nisi mens nrā in deū sursū fide desideriosq ascendat Amb. li. de officijs Sicut xp̄s sua resurrectōe resurgēdū esse a peccatis edocuit ita sua ascensiōe ascensionem q̄ndam esse aīe indicauit Haymo. s. actus apl'orum Ascendit ihesus in altum ad synum gremiumq paternum vt interpellet deū et transmittat donum celicum et vt sibi attrahat cor humanum.

Bernhardus sup̄ can. Mente ergo in contemplatōne celestium ascendamus vt saltem aut sic noxia vitemus et timentes eadem ad deum ficeliter accedamus Beda super actus Apostolorum . Proprium hoc esse solet abeuntis amici vt post se consolationez dimittat In xp̄i itaq; ascensione ficeles spiritualiter eleuantur. dei consolacōne Jeronimus sup̄ regum Ascensio in deum mentis nostre duo fiunt videlicz vt deum sinceruus contemplemur. et vt a mundanis magis inquietudinibus elongemur. Gregorius in registro Descendas corde humili vt ascensum facias culmmis supernī.

¶ De Bonitate. ¶ Titulus. xxxi.

Ysonius in epistola Bonitatis nostre signa sunt. dulcis affabilitas. humilitasq; et pudor. Hugo de sancto victore. Inter omnia de quibus ammirare solet humana fragilitas duo maxime ammiratione digna estimaui. primū ē immensitas diuine bonitatis q̄ tantū p̄cere pōt oī peccatori scōm ē magnitudo hūane audacie z p̄sūpcōis q̄ tanto suo presūit resistere creatori Basilius in regula Bona inter dum iuste pretermittimus ne mala grandia seu scandala enormia inducamus Dyonisius in celesti yerarchia. Omnia appetunt bonū vt principium a quo sunt et vt finem ad quem tendunt Damascenus libro octauo. ¶ Est bonum apparens vt voluntas et non est et aliud bonum primo bono conformatū quod principium intellectuum dicimus et bonum est omniq; bono corporali dignius sublimius est. Augustinus contra faustum Bonitas itaq; maior ē omī eius potencia et virtute Rychardus de sancto victore Estimo q̄ mīl ad penitendam violencius nos inducit q̄ nostra bonitas saluatoris. Gregorius nazazenus libro suo apologetico tertio. Quatuor sunt que delectant omnīū conditorem Primum est bonitas atq; virtus cordis Secundū est penitencia peccatoris Tercium est mundicia mentis Quartū est contemplatō aīe diligētis Jeros in epistola ad volusianum Ni recte agnosceret facilius ō ficerabiliusq; esset et honestius operari bona quam mala. Oz heu multi sunt qui cum peccatrici labore penas incurrunt miseue sempiterne Boecius in epistola ad reginam ōgnem In oī bono opere tua acciouut primum est premia promereris eterna deum honoras. et proximum edificas. ¶ Aristotiles libro quinto ethycorum ¶ Nullus bonus qui non delectatur bonis operibus

neq; iustus qui non delectat in operacone iusta Plato i phedro. In multis humanus intellectus laborat erroribus nam frequent ea que bona non sunt appetit. bona autem q sunt abicit. Thes. comentator. s. de gene. et corru. Primuz bonum simplex et bonum est alia autem bona sunt bona opatione pmi Plo in thymeo. Si forma illius summi boni oculis videri posset omes ad amorem sui violent attraheret Endoxus. li. de gestis phoz Tantā dulcedinem tantā suauem et inexptam suauitatez summo bono in esse poterit tali noie dyogenes q mortem sui natalem expectare neqens igni se iniecit q illius boni efficeret particeps qd sibi videbat tā dulcis et amena res Seneca in epla ad Lucillum Velle esse bonum bonitatis indicium est Gremagist9 Contemplari summum bonū seu bonitatis inest iugiter omibus creaturis.

¶ De benignitate Auctoritates ¶ Titulus. xxxij.

ORigenes. s. ysa. Tanta est benignitas saluatoris ut magis crucient in dampnacōe peccatoris qm ipse peccator i mltitudine sue miserie et doloris Arl in d regimie pncipū Benignitas maxie decet reges. tyrannides. n. cuz subditis inferant regnum qdlibet dissipat Cris. s. math Neminez dāpnat deus conuicijs quia benignus est Plinius in speculo naturali. vi. Motus femiarum tardus est vox acutior sompnus breuis. cito lacrimantur et benignitas in eis magis viget qz i viris. Didim9 in epistola ad Alexandrum Benignitati operam semper damus neminem turbamus. castitas placet. temperancia nob inest has deo victimas ymolamus Jero. in epistola ad nepocianum de vita clericorum Crede veraciter q benignitas prelatorum salutez subditorum efficit Basilius in regula Sepe nimia benignitas platorum mores corrumpit in subditis quos rigor et asperitas reformauit Rychardus de sancto victore Ideo quidam benigni esse videntur vt fauorem affectōnis humane obtineant quidaz eni sunt asperi et austeri q se esse fautores rogoris iusticieq; ostendant quod quidem vnicuiq; abhominabile est coram deo sed sincera benignitas deo grata dinoscitur et accepta Gracianus i corpore iuris in cunctis causis et casibus per tractandis. benignitas. discrecō. atq; matura deliberacio maxime locum habent Cetera quere de pietate misericordia et clemencia

De Caritate· ¶ Titulus·xxxiij· A·

Conmentator in tercō Metheroꝝ Omne metallum quantumcunq; graue fuerit si igniat̄ mox leue aliquantulum efficit̄ sonum perdit mollescit et rubescit Per quod datur intelligi ꝙ cor humanum quātiscunq; fuerit anxietatibus aggrauatum si in amore dei celit⁹ accendatur mox leue efficitur in omni salutifera actōne sonum perdit consolacōnis leticieq; mundane mollescit in dei dulcedine· et rubescit in dei et proximi dilectione B ¶ Apulegius de morte platonis Grauissimum metallum est aurum et tamen ex hoc sua nobilitate non orbatur· Per quod instruendos viros duximus sapientes· qui licet interdum anxietatibus et molestijs aggrauentur non tamen ex hoc sua nobilitate et dignitate seu celesti adeo retribucōne defraudantur· C ¶ Platearius li· v· Dum serpens aggrauatur et anxiatur aliquo graui corpore aut lapide super se iacto mox vt exilire possit cutem abicit et dimittit Per quod datur intelligi ꝙ homo mole mundane vanitatis aggrauatus mox vt penam eterne miserie et iehenne possit euadere debet abicere cutem vilitatis vanitatis affluencieq; mundane

D ¶ Euax li· octauo de euentibus in natura Cunq; lapides igniti fuerint postmodum aque immerguntur continuo magis aggrauantur scinduntur et fetidi efficiunt̄ Sic et ip̄e homo cum in diuina inflammatus fuerit caritate denuoq; extinct⁹ carnis dāpnabili voluptate mox q̄ntum ad oīa que dei sunt nimiū aggrauatur a sanctorum consorcio scinditur et sep̄atur et vt fetens et abhominabilis in omniū beatorum oculis refutatur E ¶ Amb· in exameron libro vndecimo Arbores onuste fructibus terre inclinantur alias confriguntur aut frondibus dissipant̄· Per qd̄ datur intelligi ꝙ homo bonis operibus fecundatur aut humiliatur aut penitus annullet̄ Vel sic et pulchrius Necesse nimirum est ꝙ hominem fructibus mundane felicitatis onustum aut in fine humiliari aut a terrena felicitate penitus dissipari F ¶ Phs in xij· animaliū libro Nullum animalium grauiorem molem ferre potest q̄ formica quod quidem patet per hoc qr in duplo maiorem massam plumbi q̄ ipsa sit gestare potest Sed tunc per formicam intelligitur ip̄e homo sperans· Nam sicut formica grana aggregat pro futuro· vt supra patuit ita sperantes in domino· Applica vt nosti·

1881

¶ De Castitate. ¶ Titulus. xxxiiij. A

Avicebron libro fontis vite. Aer si in sua siccitate et in creata sibi puritate persisteret nullas prorsus impressiones gigneret in eternum Causa nanq; trãquillitatis aeris est siccitas atq; puritas aeree regionis Sed tunc per aerem intelligitur ipe homo Nam sicut in aere nullatenus sustentatur nec manet ipa terra. ignis autem ⁊ aq̃ conseruantur in aere vt recitat Albertus in mineralibus auicenne Sic per omnem modum nil homini manet post hanc vitam terrene substancie sed solummodo in ipo manere poterit et cõseruari ignis caritatis diuine et aqua felicitatis dulcedinisq; interne. Et tunc applicetur sic Homo itaq; si in siccitate puritateq; persisteret castitatis nunq̃ in se conciperet nec gigneret pestilencias et intemperies mũdane vanitatis B ¶ Philosoph⁹ in q̃rto metheroꝝ In mari occeano nunq̃ cernitur nix. Cuius ratõem assignans dicit. Ex mari vtiq; exalatõnes valide sunt humide et calide et maxime in mari occano humide quidem ꝓpter aquarũ inmanitatem calide vero et hoc ꝓpter vndarum procellarumq; conquassatõnem. Hee ergo exalationes quia humide quia calide ideo niuem liquefaciunt ante casum. Et hoc est quod subiungit philosophus vbi supra. In mari inquit occeano tempore niuis pluuie accidunt tunc Sz tũc per niuẽ castitas designat̃ Nã sicut nix non corrumpitur nec liquescit sed diu manet in sublimib⁹ mõtibus atq; locis altis vt dicitur in libro de impressionibus aeris. sic ⁊ ipa castitas aboletur minime nec liquescit nec euanescit in altis hominibus quos cõuersatio honesta sublimauit et quos amor dei a terrenis ⁊ transitorijs eleuauit Sed tũc ɔseq̃nt̃ ꝑ mare occeanũ intelligit̃ ipe mund⁹. Nam sicut mare occeanũ nullus absq; naufragio ꝑtransire põt vt dictũ ẽ sup̃ Sic ꝑ oẽz mod̃ mũd⁹ irremeabil̃ inꝑtransibil̃ esse oñdit̃ ipm nãq; null⁹ sine timore ⁊ ꝑiculo potit ꝑtransire Et tũc applicet̃ sic. In hoc igit̃ seculo vel ĩ seculari homĩe ⁊ mũdano nequaq̃ nitor seu candor cernit̃ castitatis ut sup̃ C ¶ Antho. orator. s. vi pollitice Castitas q̃dem conseruat colorem disposicõez atq; effigiem iuuentutis. Colorati nãq; conuenient̃ sunt hij qui casti sunt sed et optime disponuntur ⁊ signa iuuentutis preferunt. ¶ Per que datur intelligi ꝙ et ipsa castitas colorem conseruat venustatis eterne disposicionem quo q̃ bonã corporis et aĩe sed et effigiem prefert iuuentutis mistice

et vite sempiterne D¶ Giluet⁹ in tract. de descripcõ mib⁹ tpis ꝛ
etatis Gustum certiorem habent vgines ac casti homies. q̃ hij q̃
incontinentes sunt Sed tunc per gustum corporalem gustus spi
ritualis. s. celestis gracie figurat̃ Naꝫ sicut gustus corporalis ex
amaritudine cole seu ex infectione lingue de aliquo malo et cor=
rupto humore corrumpit̃ vt testat̃ Constãci⁹ ĩ tractatu de ypo
tũdriaca passione Sic per omnem moduꝫ gustus celestis gracie
corrumpitur seu denigrat̃ per amaritudinem feditatis turpitu=
dinisq̃ mundane Et tunc applicetur sic Casti inq̃ homines puri
tatis vꝫ amatores et cõtinencie certiorem habent gustum quantũ
ad ꝑceptionem gracie dulcedinisq̃ diuine. E¶ Ysido⁹ in hi=
storijs naturalibus Mustela inuadere appetens basiliscũ ruta se
muenien circũuallit. Cuius signum esse videt̃ quia ruta vt ait
Solinus li. rerum veneno naturalit̃ obstat. Sed tunc per muste
lam intelligitur ip̃e homo Nã sicut mustela reꝫ cernens aliquam
timorosam continuo terre cauernulas insilit se abscondens Sic et
ip̃e homo timorosa et horrenda spectacula sibi cõspiciens immine=
re. mox humili quidem aggressu cõfugiat ad cauernulam consci
encie cordis sui Sed tunc consequenter per rutam castitas desig
natur Nam sicut ruta naturaliter habet desiccare capita et sa=
nare infirma et minium desiccata testante Galieno tercio medici
narũ li. qui ait Ruta autem nociuis obstat humoribus. humidi=
tates corporis capitisq̃ desiccatis Sic reuera per omnem moduꝫ
et ip̃a virtus castitatis et continentie humores eradicat et exsic=
cat corrupte intentionis nostre Sed tunc conseq̃nter per basilis
cum dyabolus figuratur Nam sicut basiliscus mineratꝰ apparen
tem splendorem habet inducere omnib⁹ metall̃ vt dicit Theo⁹
in breuiario diuersaꝝ arcium Cupꝝ enim tingit in aurum et fer
rum in argentum si spersus fuerit puluis eius super laminas cali
das et candentes Sic minimꝝ ip̃e hostis noster antiqu⁹ vanũ atq̃
fallacẽ mitorẽ ingerit mentib⁹ cordib⁹q̃ hũanis Et tũc applicet̃
sic Mõ itaq̃ volẽs aggredi atq̃ inuade hostẽ ꝯdicionis generisq̃
hũani ꝑus more mustele circũuallat se castitate ac puritate cor=
dis sui C¶ Aꝝl in. li. ꝓbleu. Animalia castrata citius et aui
dius impinguantur Cuius racio est Quia in hijs vis seminaria v̄
titur in carnis substanciam Per quod dat̃ intelligi ꝙ corda hu=
mana castrimargiata et castitate predita mox auidiusq̃ inping
uantur rore celesti pinguedinisq̃ diuine. G¶ Jeronim⁹

contra Jouinianum Virgines quamdiu virgines sunt· ipi q̊q̃ viri quamdiu cōtinēntes sunt absq̃ rugis leniores atq̃ placidiores manent in facie· Per quod datur intelligi ꝙ quamdiu homo castus fuerit seu pudicus ipse in facie mentis sue suo creatori lenior delectabiliorq̃ ⁊ placidior apparebit ¶ Tharentin⁹ in edicōne excurie· Tactus delectabiles atq̃ molles virginibus atq̃ castis conueniunt hominibus et pudicis Sed per tactus corporales ipi tactus mistici figurant̄· Nam sicut tactus corporales optime disponuntur ex puritate sanguinis sed obcecantur ex impuritate sanguinis vt recitat Gulius capitlo de optatis· Dicit enim Ignobilitas complexionis impuritasq̃ sanguinis ip̄m tactum sicut et ceteros sensus dissipat ⁊ corrumpit. Ex puritate autem sanguinis sensus bene disponuntur Sic nimirum per omnem modum ipi tactus mistici quibus attingimus ip̄m deuz optime quidem disponuntur ex puritate consciencie et affectōnis humane Et tunc applicetur sic· Tactus igitur delectabiles et molles ipsum deum mistice delectantes solis castis hominibus conueniunt et pudicis ¶ Gulius contra katelinam Virginuz castorum et pudicorum hominum vox lenescit anhelitus dulcescit gene florescunt· labiaq̃ rubescunt Per que datur intelligi ꝙ eorum qui caste vixerunt et pudice vox quidem lenescit in auribus saluatoris anhelitus dulcescit pie oracionis gene florescunt mētis deum allicientes et delectantes labiaq̃ et fauces cordis rubescūt ip̄m sincerissime diligentes· Philosophus in quinto Pollicite· Omnis pudor et virtus corporalis in castis hominibus florere cernitur et vigere ¶ Algazel in tractatu de forma speculi Cūq̃ q̇s aq̇s immers⁹ fuerit suosq̃ apperuerit oculos aduidendū mox tā aqua quam ea q̄ in aqua sunt valde fore virida estimant̄ Sed tunc per aquam castitas designatur Nam sicut aqua excedencias elementorum temperat ad mediumq̃ reducit vt ait Calcidius in tractatu de ordine vniuersi Sic per omnem modum ip̄a sacra castitas cunctorum excedencias temperat in perpetuum et malorum mediumq̃ efficit eternorum iugiter premiorum· Sed tunc consequenter per virida ipsa celestis venustas seu amenitas designatur ¶ Nam sicut quod viride est visum in bacillem maxime reficit et confortat· Juxta illud ꝙ ait· Costantinus d̄ ypotundriaca passione·

¶ Titulus

Viridis inqt color cecuciencium visum recreat et reformat sic mi
mirum per oīa nitor venustatis amenitatisq; celestis oculuz men
tis nostre in contemplando celesti lumīe valide figit allicit attra-
hit et astringit Et tunc applicet sic Cūq; igit aliquis felicissime
immersus fuerit aquis castitatis mox sibi annuente oīm saluatore
apparebit diuinitus · viret celestis ac amenissime venustatis L
Hugo in didaco . li · 9 · Castitas humectat / alleuiat viuificat / iu
uentutem renouat · sensus confortat · corpusq; in incolomitate re
tinet et conseruat Et tunc applicet sic Nobis ergo ad p̄tum ca
stitatis iugiter declinandum est qr amenitatis eius dulcissime leni
tatis sensus nostri de ꝓfundis tenebris euocant et ad contemp-
landum lumen celestis gracie ordinant M ¶ Jero · cōtra io-
uinianum Totus in seipo floret homo ad contactū corporalit de
lectabilis castitatis · Per que datur intelligi ꝙ totus in se floret
⁊ viret mijstice ad amplexum felicissime castitatis N ¶ Egesip
pus Jero. Quis stultus non intelligit q̄niā ipsa castitas deoruz
amicissima omnem puritatem inferat statui corporali Sic reuera
⁊ nullꝰ ambigat q̄n ipa salutifera castitas omnē actū puritatis p̄
cipue inferat atq; ingerat statui vite nostre. O ¶ Egidiꝰ · in
ꝯmento · s · de ꝯsolacōe phīe Castitas depurat et illuminat omēs
sensus in actusq; suos dirigit et disponit Sic ⁊ ipa saluberrima ca
stitas oēs depurat et illuminat intellectꝰ ipos in actu celestis lu
minis dirigens et disponens P ¶ Euax de effectibꝰ in natura
Cāphora oīs perditur ab incasto Si · n · aliq̄s exn̄s incastꝰ cam-
phoram secum portat continuo ipam perdit continuoq; euanescit
Sed tunc per Camphoram celeste munus seu gracia importatur
Nam sicut camphora clariorem flammaz facit sub aqua et in aq̄
ardet etenim intra aquam · vt patet ad oculum cuiuslibet intuen
tis · si camphora ad aquam proiecta fuerit et accensa Sic per lo-
cum asimili munus celestis gracie clariorem flammam efficit cari-
tatis diuine in aquis contricōnis et penitencie · Et tunc applicet
sic · Munus itaq; celestis gracie amittitur ab incasto pectore ore
pariter atq; corde Q ¶ Belinus libro de sigillis lapidū Mar
garita sua orbatur efficacia et virtute nisi in auro recondat · Sz
tunc per Margaritam castitas importatur Nam sicut margari-
ta in solis aquis nascitur que fluunt versus meridiem vel ad au-
strum vt recitat Plinius in tercio libro speculi naturalium · Sic
per locum a simili Castitas proprie esse habet in cordibus aquis

contricōnis hūmectatis et penitencie et appinquantibus versus
solem iusticie ipm xpm. Sed tunc per aurum virtus et caritas
designatur in qua debet castitas conseruari. inde aurū dicitur ami
cum a platone in phedrone tercio aurum inquiens est ignis ami
cum eo q ab inuicem nec extminentur nec penitus corrumpant.
Sic mimirum p omīa ipa virtus amica semper esse ignis diuini amo
ris dinoscitur et pbatur. eo q vnum ab reliq foueat. Et tunc
applicetur sic Castitas itaq suo merito virtute efficaciaq pua-
tur nisi diligenter omniū vtutū genere muniatur. R ¶ Phi
losoph9 in libro probleu. Oleum mixtum aque frigide superfer-
tur sed in aqua bulliente deprimit petens fundum. Sed tunc per
oleum dulcedo seu pinguedo celestis gracie designatur. Nam si-
cut nunq sua leuitate et mollicie priuari potest iuxta philosophū
vbi supra qui dicit q oleum nullatenus congelatur Sic per om-
nem modum dulcedo pinguedoq celestis gracie priuari potit sua
mistica leuitate mollicie et virtute Sed tunc per aquam algentē
et frigidam ipam intelligimus castitatem Nam sicut aqua frigi-
da vlnera sanat iuxta illud Philareti. 3. Vlnera si ex aqua geli
da frigidaq lauantur Item a putrefactione conseruat. Vñ ait
Johannicius in practica. Putrefacta membra aqua frigida ab
luantur et a putrefactōne de cetero conseruantur Item calorez
interioribus augmentat Et ideo ait platearius libro suo de natu
ris. Aqs inqt frigidis immergantur corpora et intrinsecus vehe-
mencius inflammantur. Sic mimirum per omīa ipa castitas taz
saluberrima tam beata vlnera sanat interioris hominis a putre-
factione conseruat perpetue corrupcionis et interius nos inflam
mat igne diuine dilectionis et gracie Et tunc applicetur sic Dul-
cedo ergo ac suauitas celestis roris et gracie superficialiter et fe
liciter manat natatq super aquam frigidam vberrime castita-
tis sed ad fundum iacitur et perditur in aqua bullientis et estuā
tis illicite voluptatis S ¶ Constantinus libro suo d me
lancolia capita frigore asuefacta fortia sunt valde Cuius signum
est q ait Aristotiles libro probleumatum Membra inqt dolore
asuefacta dolorem non sentiunt. Vnde et nobiles tyranni filios
suos iuuenes fortes validosq efficere satagūt p immersionē eorz
in aquam frigidam et in niuem ¶ Sed tunc per frigus intelligit

ipsa castitas. Nam sicut in fugore audaces sumus tremimus et magis esurimus vt dicit phs vt supꝫ Sic per omnem modum castitatis in tempore existentes audaces sumus in resistendo contra vicia et in agendo opera virtuosa tremimus ad dei p̄cepta paut et mandata et magis esurimus appetentes premia sempiterna. Et tūc applicet sic Intencionesergo seu affectiones nr̄e que p̄ capita figurantur castitate p̄dite et munite fortes fiunt in omibus saluiferis actōmbus valide et robuste. ¶ Solimus in hij storijs de natis. Totus color atꝫ decor voltus nostri ex confluēcia et admixtione gignitur albedinis et ruboris Rubor enim solus sine albedine ad lepram vergit et albedo sine rubore flegmatorum atꝫ egrotantium esse solet. Sed tunc per albedinem castitas figuratur Nam sicut in albedine eciā minutissime cernunt macule. et visus noster penitus disgregatur. iuxta illud Boecij. Albedo disgregat ipm visum Sic per omnem modum in castitate et i casto homīe etiā minutissimi ōfectus et macule aduertunt reprehenduntur et corruguntur ꝑ et visus atꝫ intuitus casti cordis ⁊ amme disgregat penitus et dilatat Et tunc applicet sic Tot9 itaqꝫ color et decor nostri mtuoris homis ex confluencia conmixtione qꝫ albedinis et ruboris vel ex albedine castitatis et rubore cautatis gignitur et causatur ¶ Phs in pbleu Egus oculis elōgandum esse a sole et conmorandum in fugore persuadent medici diligenter Ignis nanqꝫ visui obstat fugus vero castitatem confert Per quod datur intelligi qꝫ salutifer summe foret cedis mētibus hoīm elongari ab igne concupiscencie ⁊ voluptatis ac appīqre ad fugora castitatis ¶ Plo. li. ō immortalitate aie Claudendi sunt sensus nostri ad candorem lumis huius mundi vt celestis influxionis eo sint apcius susceptiui. Applicacōnem require alibi et applica ¶ Charentinus. li. veritatis et fidelitatis Puritas corporis sapiencie et artibus est aptanda. Sed per puritatem corporis castitas importatur. Nam sicut puritatem corporis causat siccitas et motus Juxta illud Galieni libro Medicinarum sexto Desiccanda sunt mḳt corpora et mouenda qr siccitas puritatem efficit motus vero siccitatem gignit Sic reuera per omnem modum castitatem causat siccitas vicioruꝫ et motus siue mocio bonorum operum et virtutum Et tunc applicetur sic. Castitas itaque vere sapiencie et artibus dei sciencie solummodo est aptanda. ¶ Ypocras in epydimis Cum fontes exsiccati

fuerunt in estate grandis pestilencia consequetur Cuius causa ē. quia desiccacio fontium sterilitatez karistiāq; presignat ex nimia siccitate ꝓtinus euenire Sed tunc per fontes castitas designatur Nam sicut fontes naturalit̄ quidem omnes in estate sunt frigidi in hyeme vero in ꝑte feruidi calidiq; apparent vt recitat Auicenna li. de diluuijs Sic ꝑ omnem modum et castitas in estate pñtis vite refrigerat hoīez refrigerio celestis gracie ī hyeme vero mortis calefacit ip̄m calore consolacōnis eterne Sed tunc consequēter ꝑ pestilenciam corꝑalem spiritualis pestilencia figurat̄. Nam sicut pestilencia corporal̄ maxime habet fieri ex corruptione ignis et aque vt dicit Alphorabius. vi. Ignis nanq; in undans et aq̄ terram et aerem madidans. pestilenciam generāt corporalem Sic et pestilencia spiritualis maxime habet fieri ex igne praue concupiscencie et ex aqua delectationis humane. Et tunc applicet̄ sic. Cunq; ergo fontes in homine exsiccati fuerunt castitatis pestilencia consequetur mox perpetue penalitatis. ¶ A a ¶ Themistius sup̄ tercium de anima. Auditus castorum et pudicoꝝ hominum certissimus perhibetur Sed tunc per auditum corꝑalem hominis auditus spiritualis intelligit̄ ip̄ius mentis. Naz sicut audit⁹ causatur ex eo medio quod est aer vt dicitur in scd̄o de anima Aer inq̄t philosoph⁹ mediū est auditus Sed reuera per locum a sil̄i auditus spiritualis ip̄ius mentis ex aere celestis suauitatis roris et gracie gignit̄ et causatur Et tunc applicetur sic Auditus itaq; quo intus in anima ꝑcipitur v̄bum dei in castis et pudicis hominibus certissimus demonstrat̄.

¶ De casu Exempla ¶ Titulus. xxxv. A

Plato in phedrone libro q̄nto Hec est natura aeris infimi et supremi. vt aer qui infimus est semper sursum ascendat Aer autem excelsus deorsum semper cadit. Cuius causam ibidem Plato assignās dicit Aer inq̄t qui circa t̄ram est frigore sursum iacit̄ pellitur et fugat̄ Frigus enim magnum a se pellit corꝑa cuncta vt. 3. methe. dicit̄ Ecōtra aūt ignis q̄ in celesti spera continet̄ vz sub ꝯcauo orbis lune eū q̄ sibi ꝓximus est pellit aerem deiciēs v̄sus t̄ram Nec miꝝ q̄dez hoc qꝛ cuz omne corpus calefactum vel per consequens arefactum augmētetur ⁊ ipse aer qui continet ipsum ignem calefactus sic nimium et accensus Ideo contigit ipsum augeri ⁊ per consequens vers⁹ terram proici. Sed tunc per aerem infimum homo despectus

atq; humilis ꝺſignat̃ ℕam ſicut aer ꝑfeuor eſt hūmo⁹ fugio⁹ mobilis et vmbroſus ❡Dumious quiꝺem eo q; attingat ipam aq; fugious eo q; vicinus ſit ipi terre mobilis quia ventus mouet̃ agitat̃ vmbroſus quia nubibus obumbrat̃ ❡Sic mimiz per omnez modum homo humilis et ꝺepreſſus eſt humious humore ſeu rore celeſtis grade fugious refugeuo conſolacōmis ſalutifere. ❡Et tunc conſeq̃nter per aerem ſublimē et ſupremuz ipi in celſitudine poſiti homies ꝺeſignant̃ ℕam ſicut altus atq; excelſus aer experſ eſt omnis vite teſtante ❡Apulegio ❡Caldioq; in thymeo qui ꝺiscunt ❡In aere excelſo minuz atq; alto nulla eſſe nec viuere poſſe animalia eo q; talis regio atq; aer ſit expers omnis vite. ❡Sic mimicum per omnia homies m alto poſiti huius ſeculi expertes ſunt omnis vite tam miſtice q; eterne ❡Et tunc applicet̃ ſic ℕata igit̃ hec eſt homis humilis et ſuperbi vt homo humilis ſurſum aſcenꝺat ſpiritualit̃ eternalit̃ feratur ❡Homo vero tumious et elatus caꝺere in terram mortis perpetue conpellatur ❡Vt Phs in li. ꝑbleu. ❡Sagitta ſurſum iactā primo quiꝺem moram facere viꝺet̃ ſ; tunc mox velociſſime recedit et ꝺeſcenꝺit ❡Mora autem illa cauſatur ex ꝺefectu virtutis impellentis. eo q; ſcom phm in. 8. phiſicoz motꝰ violentus in principio ſui ſit velox in fine vero remiſſus ⁊ tarꝺus ❡Econuerſo autez motꝰ naturalis in principio quiꝺem ſit tarꝺus in fine vero velox ❡Sed tunc per ſagittaz intelligit̃ ipe homo ℕam ſicut ſagitta membramis plumaz conpingit̃ vt eo rectius in aere ꝺeferetur ſic per omnem moꝺum homo plumis ſeu pennis celeſtis amore ſeu gracie hic in preſenti acuit̃ vt eo faciliꝰ recto calle ac tramite aꝺ celeſtia prouehatur ❡Et tunc applicet̃ ſic ❡Homo itaq; in altituꝺinē ſublimatus primo quiꝺem moram q̃n ꝺam in ſtatu honoris munꝺani et gloꝛie facere viꝺet̃ et tunc mox velociſſime caꝺere conpellitur in terram mortis perpetuiq; ꝺoloꝛus ❡¶ ❡Auicebron libro fontis vite ❡Athomi ꝺum in inferioꝛi aeris regione fuerunt viꝺelicet circa terraz aſcenꝺunt et ꝺeſcenꝺūt inter ſe ventilati hinc et inꝺe ❡Cum vero aꝺ celſioꝛa aeris loca peveneruntinꝺe continue caꝺunt et ac ſi graues ſint feruntur continuo verſus terram. ❡Cuius ſignum eſt q; in altis ꝺomoꝛum ac turꝛium atq; montium athomi non viꝺentur ❡Sed tunc per athomoſ homines ꝺeſignantur. ¶ ℕam ſicut athomi extra ꝺomum aliquā viꝺeri minime quiꝺem poſſunt vt refert ❡Philoſophus in ꝑbleu

Extra domum inqt aliquam athomi nõ videntur ꝫ solummõ cõ
spicimus hos in domibus et in vmbris Cui⁹ causam reddit dicẽs
Lux inqt circa vmbras atqꝫ tenebras maior est Qua ꝓpter lu-
mine ingrediente per fenestras in vmbrosis domib⁹ hos videm⁹
Extra domum itaqꝫ athomi minime videri possunt Sic ꝑ locum
a sili hoies a seipis nisi in domo sui cordis et conscientie minie vi-
deri poterunt aut agnosci Et tunc applicet sic Hoies itaqꝫ qui i
in feriori seu seculi statu sũt pñtis vite sursuꝫ sꝑ ferũt ad celestia
sed hij qui ad supremũ venerunt honoris mundani statuꝫ aut gra
dum mox inde cadũt eternaliterqꝫ descendunt D¶ Cõmenta. s.
3. de ce ⁊. mũ. Aut. n. difficult aut indirecte cadũt leuia planaqꝫ
corpora aut accensa Leuia eteni si cadunt difficult cadũt indire-
cte et a latere vt pꝫ in pluma Plana eciã difficult cadere possũt.
et si cadunt quia aere obuiante a motu suo et a casu impediunt.
accensa autem corpa nunqꝫ cadunt nisi indirecte vt patꝫ in asub
q̃ dum cadit indirecte non perpendiculariter vero cadit qnod ac-
cidit ex eo. ꝙ asub ꝯponit ex duabus naturis vꝫ ex terra ⁊ igne
Asub nanqꝫ vapor qdem est accensus qui de terra resoluit q̃ ve-
ro rõne ignis nititur ascendere ideo accidit ꝙ motum atqꝫ casum
non rectum sed indirectum et obliquum facit Per prehabita au
teꝫ datur intelligi ꝙ homines leues. i. agrauedine corporis ⁊ cor
pore alleuiati et homines plani. i. ad suscipiendam influenciam spi
ritualiter conplanati. homines quoqꝫ diuinitus inflammati. aut
difficulter aut indirecte cadunt in peccatum et oblique eo ꝙ ca-
dunt in ꝑte cum statim possint resurgere. E¶ Philosop⁹
in tercio de ce. et mun. Onumquodqꝫ corporum quanto magis
appinquat terre tanto grauius scerilius cadere cõprobatur. vt
tactum est supra Sed tunc per terram terrena caducaqꝫ bona seu
temporalia designantur Nam sicut terra ꝓut est terra vel sim-
plex terra nullum animalium nutrit nisi vermes serpentes talpas
et ranas ista enim animalia vt ait Philosoph⁹ in quarto anima
lium libro de tra vescunt et nutriunt Sic reuera per omnem mo
dum ista bona temporalia transitoria et caduca neminem pascunt
vel nutriunt nisi auaros qui per talpas designantur. luxuriosos
qni per ranas designantur. vt mox infra patebit. ¶ Sed tunc
consequenter per casum corporalem. Corporis casus perpetuus
Ipsius Hominis figuratur. ¶ .Nam in casu Corporali

moritur et suffocat ipse homo. Ex altis nanq; decidentes homines
prius suffocantur in aere anteq; ad terram perueniant Sic reue=
ra per omnem modū ex casu spirituali ipius mentis ipse homo suf
focatur et morit in eternum Et tunc applicet sic. Quāto itaque
magis homo appinquat istis bonis transitorijs et mundanis. tan
to graui9 cadit ad terram mortis perpetuiq; doloris G¶ Con
mentator sup. 3. ce ⁊ mundo Ex casu itaq; corpus scindit vnum
quodq;. Ex vehemencia eteni obuiantis aeris cadenti corpori la
pis qui ab alto cadit aeris sepe scindit et rumpitur Sed tunc p
casum corporalez alic9 corporis casus spiritual alic9 homis desig=
natur Nam sicut casum corpalem alicui9 corporis p̄mittitur et p̄
pellitur quidam aer. vt patet in lapide grandi et graui sursum a
machina ab instrumentoq; aliquo ꝓiecto qui anteq; ad terrā ve
niat ipa terra aperitur et locus vt ita dicam in quo iaceat lapi=
di preparatur quam quidem scissionem et rupturam non lapis
sed aer p̄cedens lapidez efficit Et tunc applicet sic. Ex casu itaq;
homis in peccatum homo scindit et diuiditur a consorcio beatitu=
dine angl̄oꝝ et oīm sctōꝝ G¶ Phs in ꝓbleu. In actu q̄dem
cadendi vnumquodq; animalium delectat. Hoc est dum iam ali=
q; cadit animaliū in ipo casu delectacōnez q̄ndam sentit alium qd̄
q; Cuius signum est Nam dum aliq̄s hominū rotat aere se pene
trante delectat valde sic in ea qua quis cadit hora homo valde de=
lectatur ⁊ hoc contigit ex eo q; aer cadencia corpa magis penetrat
et ꝑconseq̄ns pruritum et horripilacōnem maiorem efficit. Sed
tunc per casuz corpalem casus spiritual puta casus in mortem de
signatur Nam sicut in casu corpali ipe homo cadens nec respira
re potest nec exspirare vt ait phus vbi sup̄ Cuius eciā signuz est
q; homo cadens ab alto prius suffocat et morit anteq; ad terram
perueniat qd̄ q̄dem non accideret nisi homo cadens respirare aut
exspirare non posset Suffocacō etenim ex duobus hijs ꝓueniūt
cum vz homo nec exspirare nec respirare potest Patet ergo q; i
casu corpali ipe homo cadens nec respirare nec exspirare potest.
Sic reuera per omnem modum in casu spirituali homo qui in pec
cato decidit nequaq; habere potest respiraculum vitale celestis ro
ris ⁊ gracie. sed nec exspiraculum laudis diuine seu confessionis
aut orōnis fructuose Et tunc applicet sic Hec ergo est condicio
ipius casus dampnabilis et ruine q; in suo casu vnusquisq; pecca
torum hominum maxime delectat H¶ Aristoteles in. tercio.

celo et mundo et conmentator in eodem. Vehementer eleuata et elongata a terra cadere non possunt sic. contemplatiui Applica.

¶ Phus in tercio metheroꝝ In intenso frigore nullatenꝰ cadit nix Sed tunc per niuem intelligitur ipe homo Nam sicut effigiem et dispositõnem habent stelle sic per omnem modum ipe homo effigiem dispositõnemq; et figuram in se gerit beatitudinis patrieq; celestis Sed tunc consequenter per frigus intensum extinctio carnalis concupiscencie et libidinis designatur Nam sicut in intenso frigore voces ingrossantur et remocius audiuntur ut ait philosophus libro ꝓbleu. Ingrossantur quidem ꝓpt̃ grossiciem aeris qui ĩ intenso frigore valde ingrossatur sed remocius audiuntur ex eo ꝙ ex ĩ tenso frigore pori t̃re clausi sunt pariter ⁊ obstructi et per consequens vocum sunt nullatenus susceptiui sic nimirum per omnem modum. in extinctione libidinis concupiscẽcieq; carnalis voces mentis. i. desideria deuoti hominis in diuinis auribus ingrossantur ciciusq; et velocius audiuntur Et tunc applicetur sic In extinctione itaq; carnalis estus et concupiscencie idest puritatis seu castitatis tempore nequaq̃ ipe homo ydoneus esse poterit cuicunq; mortali casui aut ruine Recte vt supra.

¶ De Cecitate cordis ¶ Titulus. xxxvi. A

Egidius in expositõne libri de sensu et sensato Cecꝰ omnis et non videns dum accedit ad parietes sentit quietem aeris Sed tunc per cecum corporaliter cecus spiritualiter designatur Nam sicut cecoruꝫ corporaliter ꝓprium esse solet penitus nil videre nichilominus tamẽ elongatissime optimeq; audire testante philosopho ĩ ꝓbleuma. qui ait Ceci optime audiunt certissime q̊ꝫ tangunt Et hꝰ ratõ est quia ille virtutes radiorum visualium que per oculos effundi deberent reuertantur et reflectuntur ad aures totaliter se diffundentes et actum suum facientes Et hoc est qd̃ ait Apuleius li. de morte plonis Plato inq̃t et seq̃ces sui sibi ipis oculos eruere scientes ꝙ dũ v̄tus visiua ad exteriora non diffundit̃ tota interior homĩs rõ validius confortat̃. Et iõ ait phs vbi sup̃ ꝙ ceci astuciores sunt ipis videntibus Sensus nanq; ꝯmunis et fantasia atq; ymaginacõ roborant̃ ex refractõne et confluxu radioruꝫ atq; virtutum spirituum visualium Sic patꝫ ꝙ ꝓpriũ est cecoꝝ ⁊c. vt supra Sic nimiꝝ ꝑ omnem modum ꝓprium esse solet mẽtalit̃ ⁊ spiritualit̃ excecatoꝝ hoĩm v̄ba v̄itatis large optimeq; audire nil tamen eoꝝ que ad salutem ꝑtinent conspicere ⁊ videre.

Sed tunc consequent per parietes confessores. s. sancti homines designantur. Nam sicut parietes totam fabricam alicuius domus sustentat et supportant sic et ipsi sancti viri totam fabricam domus celestis construendo sustentant et supportant. Et tunc applicet sic. Ceca itaque vel excecati cordis homines dum ad sanctos viros devote confugiunt accedunt. mox quidem interesse suauitatis sentiunt ut sup. ¶ Plus in thymeo Ineptitudo ingenij ex diuagacone et tenebra puenit sensus nostri. Cuius ro est quia ex sensibus actus intelligendi dependet et ob nubilatis obtenebratis q; sensibus et per osequens obscuratur intellectus. Sed tuc per diuagatonem siue tenebram iporum sensuum mentis cecitas figuratur. Nam sicut diuagato obtenebratioq; sensuu eradicant et extiant de corpore ipam vitam sic reuera ipa mentis cecitas vitam psentem abreuiat et vita beata in eternum pdurat Et tunc applicetur sic. Ineptitudo ergo sancti ingenij quo deus agnoscit et tenetur hic inq; talis dispositio puenit ex obcecatone seu cecitate cordis nostri ¶ Themistius. s. 3. de amma. Quatuor modis cecitas sup inducit corporalis. videlicet primo per tactum secundo p immissionem pinguium in oculum. tercio p fimu hirundinum quarto p sanguinem animalium quorundam Sed tunc p cecitatem corporalem mentis cecitas designatur. Nam sicut cecitas corporalis nulla prorsus virtute sanari et restaurari pot nisi diuina virtute sic ipa cecitas cordis humani nulla humana virtute potent restaurari nisi cum auxilio et fauore diuini auxilij. et tunc applicetur sic Cecitas itaq; cordis huani quatuor modis inducitur. pmo per tactum malorum operum secundo p pinguedines carnalium voluptatum tercio per fimum hirundinu. quarto per sanguinem peccatorum ¶ Philosophus in probleumatum Ex aspectione solis diuturna excecamur Sed tunc per lumen solis splendor mundane glorie figuratur. Nam sicut lumen solare quatuor modis obumbratur. videlicet per eclypsim. per nubem. per nebulam et per umbram sic et ipe decor et splendor mundane gle et honoris qoruplicit obumbrat. pmo p eclypsim mortis. secundo p nubem tribulatonis. tcio p nebula ignorancie qrto p noctem aduersitatis mundane. et tunc applicet sic Ex eo itaq; q sol splendorem felicitatis mundane et gle ta diu et ta desiderant et delcabiliter aspiciunt et contemplamur totaliter in mentis nre intuitu excecamur.

¶ Alb. s. phemi. metha Qui in altis comorantur montibus

subito excecant̄ ꝓpter aeris subtilitatem Sed tunc per montes alti gradus et status mundani honoris et culminis designantur. Nam sicut alti montes steriles penitus sunt et infecundi. sic per omnem modum alti gradus ⁊ status mundani culmīs ⁊ honoris steriles penitus sunt ⁊ inanes omīs fecunditatis fructusq; celestis Et tunc applicet̄ sic Homīes itaq; in altis montibus. i. honoribus et gradibus constituti in lumine celestis roris penitus excecant̄ ¶ Phus in. li ꝓbleu Quatuor visum corporalez debilitant et excecant. primū est alicuius luminis excellencia. secundū est ignis vehemencia. tercium est ventoꝝ valida impulsio quartū est pulueris conspersio nimia Sed tunc per visum corporalez corporis visuz spiritualem intelligimus ip̄ius mentis Et tunc applicetur sic Qnatuor itaq; visum mentis quo deus agnoscit̄ et videtur debilitant et excecant. primum est mundani luminis excellencia. secundū est ignis et estus seu concupiscencie carnis vehemencia. tercium est ventoꝝ afflictionum impulsiua. quartum est pulueris auaricie conspersio nimia. G ¶ Aꝝl. in septīo aīalium libro Natura est illaꝝ auium que ad lumen diei excecant̄ vt longe anteq̄ moriantur penit⁹ excecantur Sed tunc per tales aues mente excecati homines designantur Naz sicut aues ille in nocte solumodo actum sui volatus faciunt et non bibunt Sic nimirum ipsi mente exsiccati homines in sola nocte vite tenebrose ambulant et mouentur et nequaq̄ bibunt aquam celestis roris et gracie Et tunc applicetur sic Natura ergo hec est eorum qui mentaliter excecantur vt anteq̄ moriantur totaliter quantum ad lumen anime excecentur. H ¶ Theophil⁹ in breuiario diuersarum arcium Proprium est cecoꝝ vt semper sint pinguiores fetidiores et astuciores Sed tunc per cecos corporaliter ceci spiritualiter figurantur Nam sicut qui corporaliter ceci sunt naturaliter gaudent ip̄o sole vt refert Philosophus in libro probleumatum ¶ Sic reuera ipsi mentaliter excecati maxime et solummodo gaudent ipso sole mundane felicitatis et affluencie. Et tūc applicetur sic ¶ Spiritualiter ergo ceci pinguiores sunt ceteris quantum ad presentem felicitatez. fetidiores quantum ad perpetuam feditatem et astuciores quantum ad mundanam sapienciaz et vanitatem. I ¶ Bartholomeus in secunda practica. Quatuor visum destruunt et excecant. videlicet senium. infirmitas ignis humiditas. ¶ Sed tunc per visum corporis visus seu congnicio designatur mentis Nam sicut corporalis recipit speciez

visibilem intus suscipiendo nil extra emittendo testante philoso. in. 2. d anima Sic p omnem modum visus mentis nil foras emittit sui vigoris seu virtutis s; intus suscipit spem vigoris ppetui ac salutis Et tunc applicet sic Visum ergo ac cognitonem mentis q tuor dissipant et excecant. pmum est senium et vetustas sceleris seu homis in peccatis. secundum est infirmitas mentis et corporis i exercitio boni operis et virtutis. tercium est calor atq estus carnalis et praue conscientie. Quartum est Humiditas nimia deliciarum voluptatis affluencieq mundaue. K¶ Phs in scdo methe. Per ictum fulmis sepe homines excecant Sed tunc p ictu fulminis vindicta diuina seu iustum iudicium dei designat. Nam sicut fulmen ex nimia conpressione concussione ⁊ coartacone mutua inter se nubium generat Sic vindicta diuina seu infallibile ⁊ iustum iudicium dei ex coactone peccatorum hoim inquantum deus per peccata deferendum sniam cogit et vincitur Et tunc applicet sic Sepe ergo vindicta diuina iustoq dei iudico hoies excecat ⁊ obstinantur ppter multitudinem suorum scelerum in peccato vt supra.

L¶ Arl in li. pbleu Nostris sepe ctingebat temporib9 qs dam hoies dum obdormissent fore excecatos Sed tunc p obdormitonem statum intelligimus peccatorum Nam sicut obdormito causatur ⁊ anticipat p labores ⁊ ebrietates. qui. n. fessus est ⁊ ebri9 obdormit citius Sic reuera p omia ipe status peccatricis anie ex vano labore circa transitoria et ex ebrietate quam inferunt scelera et peccata Et tunc applicet sic. Contigit itaq ex statu ⁊ quiete seu obdormitone in peccatis hoiem in perpetuum cecitate dampnabili corporis et anime obumbrari.

¶ De Confessione ¶ Titulus. xxxvij A

Aristotiles de regimine pncipum. li. qrto Sana est nocturna vigilia et oris apcio Sed tunc per oris apertoez cfessio designat Nam sicut oris apcio ppue cueint dormientib9 comedentib9 currentib9 et infirmis. sic p oez mod cfessio maxie cuenit eis q dormiunt in peccato ⁊ eis q vesci volunt cibo bto ⁊ eis q currunt pntis vite in stadio. ⁊ eis q spuali qcunq languore detenti fuerit siue morbo. ⁊ tunc applicet sic Sana e ergo viteq cferes se pitne ipa vera metis ⁊ oris aptō cfitetis. B ¶ Ypocras in prenosticis. Cunq infirmus se erexerit ad medicum venientem confabulatusq secum fuerit salutis et crisis in proximo accedentis signum erit ¶ Sed tunc per confabulationem languentis

cum medico ipa sacra confessio figurat Nam sicut confabulacō illa nil aliud est qp querela languidi cum doloze. et cōsiliū medici cum terzoze vt testatur phylaretus Hic p omnem modū ipa salubzzima confessio nil aliud debet esse qp querela flebilis sup suo execrabili languoze et doloze et consilium presbiteu valido cum terzoze. Deo tunc per crisim corporis intelligit crisis spiritualis ipius mentis Nam sicut crisis nichil aliud est qp victoria nature super languozem corporis et dolozem vt ait Auicenna li. Med. Hic reuera per omia crisis mistica pie mentis aliud non est quā cum ipa anima que ratio et natura dicit sm conmentatozem. victoriam obtinuerut contra scelera siue carnem. Et tunc applicet sic Quādo ergo peccatoz ad confessionem se erexerut confidenter confessus fuerut cuncta que fecerut penitenter mox crisim immanere eterne salutis indicat osequenter ¶ Solinꝰ li. xxx. Pisces respirant aquam sed expirant spumam Et tūc p pisces homines designant Nam sicut pisces nituntur ascendere ad originem et principiū sue vt ait Ambr. in exameron. li. vi. sic p omnē modum et ipi homies niti debent ad originem atqp scaturiginem salutis eterne dulcedinisqp diuine piscium equo more Et tūc applicetur sic Homines ergo qui vt aquam sorbuerant bibentātqp peccatū ipm expirare debent per confessionis remediū vt spumā cum fletu lacumarum atqp luctu ¶ Johannes mesue in pma practica. Cum quis a serpente lesus fuerit et percussus cōtinuo ipm venenum fortiter exsugatur et percussus continuo reformatur Deo tunc per exsugatōem venenī confessio figuratur. Nam sicut predicta exsugatō consistit in ea que per linguam fit aeris attractōne et in veloci ipius venenosi humoris exspuicōne Hic et ipa cōfessio consistit in suspiriozum seu suspirabilis aeris attractione et in frequenti suorum scelez cum fletu validoo extractōne Et tunc applicetur sic Cunqp peccatoz lesus fuerit aut percussus a dyabolo mox peccatū confitente ore studeat exsugere et vere poterit cōualere ¶ Johannicius yzagoge. i. No medicum pertinet bonum audacter interficere supple morbum. Deo tunc p medicum sacerdos intelligit aut confessoz Nam sicut medicum astra celi in arte medendi obseruare oportet testante Hugone in didascolicō Hic per omnem modum ipm confessozem in scientia celestis vite seu patue pitum esse conuenit et edoctum. Et tunc applicetur sic Perfecto ergo et bono conuenit cōfessori

vt audacter sine vllo timore morbum aīe ꝑimat et peccatū. ¶ F.
Arꝛl in li. ꝓbleu Post lacrimas modate emissas clarius lympi
diusq; videm⁹ Sz tūc ꝑ visum corꝑalez visus spūalis. s. diuīoꝝ
cognicō figurat̄ Nā sicut visus q̄tuor modis corrumpit̄ p̄mo ꝑ
tactum ⁊c. vt sup̄ Sic ꝑ omnē mod̄ visus spūalis. s. ꝯgnitō d̄i q̄
tuor modis impedit̄ Deducas vt sup̄ de cecitate xxxvi. C ⁊ J.
Et tūc applicet̄ sic Post lacrimas itaq; in ꝯfessione emissas cla-
rius ⁊ lympidius itaq; deus videt̄ et agnoscit̄ ¶ G ¶ Galie⁹. li
med̄. vi. Infirm⁹ querat medicū quē in astrologica scīa edoctū
nouerit ⁊ ꝑitum Sed tunc ꝑ infirmum peccator figurat̄ Naz si
cut in infirmo peccant omēs sensus. vt dicit phylaret⁹ d̄ iudicijs
febrium Sic in peccatore hoīe omēs v̄tutes anīe deficiūt atq; sen
sus Sz tunc cōsequent̄ ꝑ medicū ꝯfessor designat̄ Nam sicut me
dicus omīs naturalit̄ est pallidus tristis luceiq; coloris vt refert
ph̄s vbi sup̄ qꝛ ex visu ⁊ ꝯpassione infirmi inficit̄ vt ait Pandul
fus et sic pallidus efficit̄ luteiq; coloris Sic reuera ꝑ oēm modū
ip̄e cōfessor pallidus ⁊ tristis esse debet ꝯpatiens ⁊ odolens pec-
catori Et tūc applicet̄ sic Peccator itaq; q̄rat confessorem quē
in omni scīa ⁊ maxime diuina edoctum nouerit ⁊ ꝑitum ¶ H ¶
Arꝛl in ꝓbleu. Omnes muti naturalit̄ sunt surdi ꝫ nō eꝯuerso.
qꝛ non omēs muti surdi sunt Per qd̄ intelligit̄ ꝙ hij q̄ muti facti
sunt in cōfessione ⁊ sui accusatiōe sunt eciā surdi int⁹ in mente q̄n
tum ad ꝑceptōnem celestis roris ⁊ grē ¶ J ¶ Hugo ī didas.
Mutoꝝ ꝓprium esse solet ꝓph̄are ⁊ ideo contigit ꝙ ceci et muti
maiorem habent a celo influenciā q̄ ceteri homīes vt ostendit cō
mentator. s. de pomo arꝛl ¶ K ¶ Albert⁹. li. de impssionibus aeris
Nubes soli opposite nigre vident̄ Sz ꝑ oppositōnē nub̄ ad solē
confessio figuratur Nam sicut talis oppositō yridem facit ⁊ ym
brem vt dicit̄ in. 2. methe. sic ꝑ omnez mod̄ cōfessio yridem facit
reconciliatōnis diuīe et ymbrem adducit consolationis eterne.
Et tūc applicet̄ sic In ꝯfessione itaq; ꝑ quā homo se veri soli iu-
sticie applicat ⁊ exponit debemus more nubiū esse nigri ꝑ reꝯgni-
tōnem nr̄i humilē ⁊ ꝯtemptū L ¶ Theo⁹. in. tract. diuer. arci.
Hoc medicoꝝ esse solet ꝓprium vt sint loq̄ces celeritq; loq̄nt̄.
Per quod intelligitur ꝙ confessoribus maxime conuenit vt cō
fessis celeriter obuient et in eloquencia sint celeres atq; promp
ti. M ¶ Philosoph⁹. in li. ꝓbleumatum Qui raro infirman
tur cuz infirmati fuerint continuo moriunt̄. Sz tūc ꝑ infirmatōz
confessio designatur Nam sicut in infirmitate morbus digeritur.

vt ait constantin⁹ ⁊ humor morbiferus expurgat̄ vt ait siluetus sic per omnem modū in confessione morbus digerit̄ anime ⁊ humor viciorꝝ penitus expurgatur Sed tunc ꝑ mortem temporalē mors perpetua designat̄ Nam sicut in morte temporali ipsum cor scinditur et totus sanguis intra ip̄m diffundit̄ vt recitat Phus in .xvi. aīalium .li. Sic per locum a simili in morte perpetua cor hominis scinditur et inenarrabili miseria et penalitate et sanguis diffunditur condigne retributōnis et vindicte Et tunc applicet̄ sic Qui ergo raro infirmantur cito morte miserabili cum minus sperauerint morientur N ¶ Amphites .li. q. medicinalium Quicunq; ergo pingues et corpulenti apparuerint post languorem constat ꝙ languor non dum exteatus est in hijs sed huiusmodi carnositas recidiuacōnis ⁊ mortis instantis indiciū est P quod intelligit̄ ꝙ illi homines qui post languorem seu confessionem sui nec ieiunio nec abstinencia macerant̄ sed carnosi deliciosi q; fuerint non ex toto sanati sunt. sed recidiuantes subito moriē tur O ¶ Arꝝl. in tractatu de qualitatibus corporꝝ sensatorum Semineces seu apoplexati homines si aq̄s calidis se immerserint. continuo viuaciores fiunt extunc Sed tunc ꝑ semineces intelligi⁹ peccatores. Nam sicut tales perdunt vsum lingue ⁊ est ꝓprium eorꝝ vt recitat Archyleus Sic reuera per omnia ip̄i hoīes peccatores perdunt vsum lingue deum laudandi et se super suo scelere accusandi Sed tunc per immersionem in aquas calidas confessio designat̄ Nam sicut talis immersio delectat inflammat sanat substanciamq; augmentat vt dicit Constanti⁹ Sic ꝑ omnem modū ip̄a felix confessio mentem delectat ineffabilit̄ inflammat salubrit̄ sanat efficaciter et substanciam adauget eternaliter Et tunc applicetur sic Peccatores ergo homīes si se aquis calidis ⁊ amaris immerserint confessionis mox viuaces fiunt tunc ⁊ in gradū p̄stinum vite perpetue reformantur. P ¶ Egidius super d̄ sensu ⁊ sensatu. Ambulātib⁹ ꝑ viā rectā apparēt linee ī agro curue. s̄z tūc ꝑ viā rectā ɔfessio designat̄ Nā sicut via recta cāt velocitatē mot⁹ ⁊ curs⁹ sic ⁊ ip̄a ɔfessio efficit velocitatē curs⁹ nr̄i v̄s⁹ gaudia regni sempitr̄ni Et tūc applicet̄ sic Ambulātib⁹ ergo nob̄ viam ɔfessiōis ⁊ pnīe linee q̄ sunt a dext̄s ⁊ a sinist̄s p̄ue uite ac si curue sint dēnt penit⁹ displicere Q ¶ Arꝝl. li. ꝓbleu. Cū sternutacō it̄ata seu freq̄ntata fuerit valorē hoīs demōstrat S̄z tūc ꝑ st̄nutacōez ɔfessio designat̄ Nā sicut sternutatō illa delectabil'

¶ Titulus

est que fit in sole vt dicit in viij animaliū li. sic illa confessio dele-
ctabilis est que fit in dilectōne dei ⁊ in cognitione sui Et tunc ap
plicetur sic Confessio itaq; iterata et frequentata valorem spiri
tualem premonstrat anime et virtutem R¶ Ypocras in p̄no
sticis Pnstula orta sub lingua que loqui hominem non sinit mor
tis indicium est Per quod intelligit̄ ꝙ impedimentum obstacu-
lumq; factum hominem confiteri et accusare se de crimine non p-
mittunt signum est mortis perpetue affuture S¶ Galien⁹
Quando morbi erumpunt ad exteriora corporis membra sanitas
et longeuitas conmittantur Per que datur intelligi ꝙ q̄ndo per
confessionem peccata eiecta fuerint vsq; ad exteriorem oris accu
satōnem. mox sanitas corporis et anime et longeuitas vite perpe
tue consequentur T¶ Auicebron li. fontis vite Ad p̄ntiam
occisoris sanguis emanat de vulneribus occisi hominis Cui⁹ causā
diuersimode assignauerūt Dicit enim Thomas in summa cō
tra gentiles ꝙ demones hoc efficiant vt inducere valeant aliquā
falsam et sinistram opinionem ⁊ hereticam prauitatem Sed du
rand⁹ h̄ asserit ex eo fortassis quia alique sanguinis gutte de oc
ciso remanserunt in vestimentis occidentis et sic sanguis nitit̄ mo
ueri ad sanguinem tanq̄ totum ad ꝑtem aut pars ad partem
Sed magister heinricus discrepat ab hijs. Dicit. n. ꝙ de oculis
occisoris eggressi sunt quidam radij visuales. quoꝝ quidem radi
orum visualiū tota v̄tus remanserat in occiso cunq; ergo supue
nerit occisor mox predicti sp̄c ⁊ radij visuales relicti in occiso ap
petunt eggredi consimilib⁹ sibi radijs in occursum et in suo eg-
gressu commouent sanguinez et conturbāt Johannes autez pa
risiens aliter sentit de hoc Dicit enim ꝙ demones efficiunt hūc ef-
fectum vt eum qui innocens est reum faciant et vt magis peccent
qui talez detineant Sed tunc per occisorem intelligimus confesso
rem. Nam sicut occisor conspectu occiso naturalit̄ ꝯcalescit ꝓ vt
ait ph̄s Oīs h̄ō naturalit̄ viso mortuo hoīe exhorrescit Sic per
oēz mod̄ confessor horrescere atq; ꝯtribulari debet patentib⁹ vul
neribus mortui pccātoris Sz tūc ꝯñt̄ ꝑ occisuz ip̄e peccator desig
nat̄ Nā sicut in occiso valde intūescit pect⁹ sic ꝑ eciā cor pccōris
in ꝯtritione sui intūescere debz penit⁹ ⁊ dilatari Sz tūc ꝑ sanguīz
figurat̄ peccatū nā sicut sāguis ī mortuo hoīe nō videt̄ nec appet
ut ait Plin. i. spe. na. vt pz sup̄ sic ꝑ oīa peccatū ab hoīe sp̄ualit̄
mortuo nec aduertit̄ nec videtur Et tunc applicet̄ sic Ad p̄ñciaz

ergo confessoris totum peccatum emanare debet de vulneribus pec
catoris D ¶ Tharentinus. li. de viuendi mō Quidam sunt q̄
nocturno tempore suffocationē patiunt̄ ⁊ loqui non possunt q̄bus
etiam videt̄ q̄ graui pondere ad instar magni montis premantur
Sed tales si linguā suā mouerint continuo tā grauis visio eua=
nescit Sed tunc consequent̄ p motionem lingue confessio figura
tur Nam sicut mocō lingue consistit in humido saliuali in humi=
doq̄ cibali. sic ip̄a sacra confessio consistit in humido saliuali ab=
stinencie et in humido cibali elemosine elargite. Et tunc applicet̄
sic Sunt ergo quidam q̄ in sompnis p̄sentis vite quasi suffoca=
tionem ⁊ extinctionem mentis et corporis patiunt̄. qui vtiq̄ si ad
uerterent grauius q̄ si celum sufferent spiritualit̄ aggrauant̄ et ta
libus nil foret vtilius q̄ mocio lingue per q̄ confessio figuratur
R ¶ Johs mesue li. p̄spicacitatōm sexto. Fetor oris q̄tuor
presignat homī imminere. s. aut pectus apostematū aut sanguinem
corruptum. aut cibum stomacho indigestum aut morbum in p̄xi
mo futurū Dulcis autem expiratō indicat sanitatem. Sed tunc
p fetorem anhelitus ficta et imp̄fecta confessio figurat̄ Nam si=
cut fetidus anhelitus cibum impedit ne cum appetitu et delectacō
ne sumatur vt ait Augus li. confes. v. Sic et ip̄a imperfecta ficta
q̄ confessio cibum celestem. i. carnem xp̄i ⁊ sanguinem impedit ⁊
abicit ne rite salubriterq̄ sumatur. Sed tunc consequenter per
dulcem expiratōnem seu anhelitum ip̄a et integra cōfessio figu
ratur Nam sicut talis expiratō caput sanum ⁊ incolume dere=
linquit iuxta Constantinum Sic per omnem modum vera ⁊ p
fecta confessio sanam hominis intentōnem atq̄ affectōnem dere=
linquit Et tūc applicet̄ sic Diminuta ergo seu ip̄fecta cōfessio q̄
tuor mala incomodaq̄ presignat aut enim indicat ip̄m cor sceleris
apostemate viciatum. aut sanguinem interioris virtutis substan
cieq̄ corruptum. aut cibum spiritualis gracie indigestū aut mor
bum mortis eterne in proximo affuturum. Perfecta autem ⁊ ve
ra cōfessio infert vite perpetue sanitatē Y ¶ Auicenna li. 8.
Nisi subito estus i corpe nimius extinguat̄ tota celeriterq̄ morte p̄
uenta sb̄a suffocat̄ Corrūpit nāq̄ substanciā calor nimius sangui
nemq̄ desiccat Sz tunc p estum nimium intelligimus peccatū Nā
sicut estus nimius tria efficit in humanis corpibus. cerebrū. nāq̄
atq̄ sensus corrumpit corpus imbecille reddit ⁊ somnū nociuū ef=
ficit sic reuera peccatū omnes v̄tutes tā sensitē q̄ intellectiē p̄tis

destruit et corrumpit corpus ad bene operandum imbecille et debile
reddit et sompnum dampnationis anime et corporis efficit. Sed
tunc consequenter per extinctionem nimij estus seu caloris ipsa sa
cra confessio figuratur Nam sicut omnis estus vel ignis extinguitur
istis modis. s. per suffocationem ignis non habens exspiraculum
extinguitur in seipso et per aque infusionem qui repugnat natura
liter igni per frigoris intensionem. et per corporum accensorum disper
sionem. Sic et ipsa confessio habet fieri istis modis videlicet per sce
lerum suffocationem per aque celestis gracie vel deuote lacrime in
fusionem per corporalis frigoris intensionem et per salutiferam vni
us ab altero sequestrationem Et tunc applicetur sic Nisi itaque sub
ito estus peccati extinctus fuerit tota hominis substancia corrumpetur

¶ Aristoteles de regimine principum li. 4. Necesse valde est vt hij
qui supino corpore et difficili respiratione dormire visi fuerint veloci
ter excitentur. talibus. n. apoplexia accidit ex indebita sanguinis
fluxione Per talem dormitionem intelligitur dormitio peccatoris in
peccatis que prouenit in eo ex vapore ignorancie mentis et corporis
Sed tunc per excitationem corporalem ipsa confessio figuratur Nam
sicut post excitationem a sompno corporali tristicia magna infertur
cunctis animalibus. s. philosophus in xi animalium sic reuera per omnem modum
ipsa confessio tristiciam magnam nobis inferre debet quia post con
fessionem per penitenciam debemus valde conturbari Et tunc ap
plicetur sic Necesse ergo valde est vt hij qui tanto sopore depres
si spiritualiter dormiunt et quiescunt per confessionis beneficium cele
riter excitentur ne morte insperata subitanee occupentur ¶ Ma
Plinius in speculo naturali li. xxv Didimus quosdam in quos insi
lierant serpentes et vipere dum dormirent qui tandem per sumptio
nem lactis caprini liberati sunt Sed tunc per serpentes ipsi demones
vel actus demoniaci figurantur Nam sicut serpentes in magno feruo
re et estu se toto rotulam circulumque describunt. sic per omnem mo
dum demones siue actus demonibus abiles circulum sibi faciunt. i.
perpetuitatem iehenne sibi prescribunt et prestituunt Sed tunc per lac caprinum con
fessio designatur Nam sicut lac caprinum cum calore sumptum dolorem curat
dentium clarificat visum vt dicitur in practica themonis Sic ipsa sacra confes
sio ori immissa cum calore dei dilectionis continuo sanat dentes ad actum
diuine laudis et ad gustum cibi celestis clarificatque visum et oculum
fidei quoque mentis Et tunc applicetur sic Ipsi ergo qui per habitationem de
monum et assiduitatem malorum operum detinentur sumendo felicis con

fessionis verba ad oris sui labia. mox ab omni piculo mentis et corporis liberant. B a ¶ Galienus in tractatu signorum et indicio rum vite et mortis Sanguis extractus sub lingua squinancias se dat et apoplexiam curat Sed tunc per talem minutionem sub lig ua confessio figurat. Nam sicut tali minutio non fit nisi cum callida con structione et colligatione ipsius colli Constringunt. n. tunc ipsum col lum vt vene lingue que antea latuerant appareant Sic per omnia ipsa confessio facienda est cum calida tortura ymo ruptura colli idest totis viribus mentis et corporis nostri Sed tunc consequen ter per squinanciam vel apoplexiam dampnationis statum intel ligi conuenit Nam sicut tempore squinancie et apoplexie nec sum mi potest cibus nec vocis aliquis vsus aut actus est squinancia nam quoque collum inflat et descendit apoplexia autem hominem mutum red dit Sic per locum a simili in tempore et in statu dampnationis mi nime datur degustari cibus celestis. sed tunc omnino ipse homo ad meritoriam dei laudem redditur inabilis Et tunc applicet sic Con fessio itaque facta veraciter et perfecte a morbo precauet dampna tionis eterne C a ¶ Constan9. li. suo de mel Quibusdam vi detur quod capitibus careant vel habeant capita nimis magna quibus eciam se tangere estimant ipsum celum Item apparet eis quod serpen tes se inhabitent et quod voces horribiles in aere audiant opinant in se audire multitudinem hominum insequentium armatorum tonitrua eciam in somnis et fulmina. isti multa audiunt. quibus vt ait Galienus nil melius foret quam portare mitras plumbeas frequen tare cantilenas et loqui rumores fabulasque diuersas Per que da tur intelligi quod peccatis onusti homines peccatores quibus fantasma ta et illusiones multe dyabolice apparent varie et diuerse. nil foret melius quam patienter ferre grauedinem satisfactionis et peni tencie et frequentare confabulationes confessionis integre et per fecte. D a ¶ Conmentator super librum de plantis Aristo teles. Quatuor modis terra aperitur vt efficiatur fertilis et fe cunda Primo per calorem. Secundo per ventum Tercio per to nitruum. Quarto per siccitatis dominium ¶ Per que datur in telligi. Quod quatuor modis cor hominis in confessione aperitur vi delicet per calorem diuine dilectionis. per ventum vane afflictio nis. per tonitruum dei timoris et per siccitatem idest amaram inter positionem confessionis. E a ¶ Jo. proscida in libro narrationum Conuenientissimus medendi modus est vt medicus

aliq̄d terribile languido p̄beat et ostendat puta ranam ⁊ h9mōi
et ip̄e infirmus medico p ordinem omīa recitet ⁊ enarret Sz tūc
per infirmum intelligimus peccatorem Nam sicut infirmus figu-
ram habet luteā atq̄ tristem. pallidi etenī naturalit̄ sunt infirmi
sic nimirꝝ p omnem modum ip̄e peccator figurā in se tenet luti et
tristicie sempiterne Sed tunc ꝯsequenter per medicum intelligit̄
confessor. Nam sicut medicus astra celi constellatōnes et vata
obseruare oportet iuxta illud ysidori. xvi. Medicus non est cui9
consideracōni constellacio celi presto non est Sic p omnez mod̄
medicum idest cōfessorem ip̄a celestia numina obseruare implora
req̄ oportet Et tunc applicet̄ sic Valde itaq̄ neccesse est vt cō
fessor peccatori illa tremenda atq̄ horrenda spectacula ante mētis
oculos ostendat iugiter et demōstret et vt infirmus. s. peccator
omīa per ordinem confessori explicet ⁊ enarret Ca ¶ No
tandum ꝙ quedam animalia renouant̄ abstersione cutis vt serpens
quedam vero abiectione caude vt lacerta quedam abiciendo cor
nua vt ceruus. quedam contundendo rostra vt aq̄la. Per q̄ dat̄
intelligi ꝙ q̄dam regenerant̄ et renouant̄ per abstersionem cu-
tis ignorancie. quidam p abiectōnem caude pungentis auaricie.
quidem p deposicōnem cornuum superbie quidam autem per con
tusionez oris in confessione Ca ¶ Arꝝl in. vij politice Col
luctantibus necessaria foret eloquencia qua se mutuo in certamīe
et luctamine pterrent Per eloquenciam confessio designat̄ Naz
sicut eloquencia neccessaria est illis q̄ debent p̄ncipari. vt ait ph̄s
de regīe p̄ncipum. li. 9. Sic confessio illis neccessaria est qui vo
lunt p̄ncipes in eterna patria ordinari Et tunc applicet sic Col
luctantibus itaq̄ in exilio huius mundi contradcīonis ⁊ demo-
nis maleficia neccessaria summe fore ꝯfessionis eloquencia Arꝝl ī
pbleu. Periculosuz et mortiferꝝ est siquis subito postq̄ incaluit
vt iterꝝ infrigidetur Per que datur intelligi ꝙ piculosius est et
mortis perpetue illatiuum cum aliquis postq̄ in confessione celi-
tus incaluerit vt iterum peccato vario gelefiat Ma ¶ Antho9
orator. s. vi. politice Dormientes excitari debent submissis ⁊ dul
cibus verbis non tactibus vel tractibus Racio qr omīs subita p
mutatio cum lenitate facienda est. Sed tunc per dormientes in-
telligimus peccatores Nā sicut dormientes semineces dicūt̄ test
ante pl̄one ⁊ q̄ ait somnū esse mediū int̄ mortē ⁊ vitā. sic ip̄i pec
catores ꝯueniētissime semimortui dici possunt qr licz viuāt corpe

mortui tamen sunt ipsa mente Et tunc applicet sic Ipi ergo pec
catores a ɔfessore suo submissis dulcibusq; vbis et lenibus excita
ri debent nõ tactibus vel tractibus violencie ne in desperationem
lapsi ꝓtinus moriant Ja ¶ Plinius speculoꝝ naturaliũ in p̃
ma parte Oẽs medici estatis in tempore immersionem in aquã fri
gidam p̃cipiunt ⁊ persuadent. quia frigus exterius corpi inductũ
estum interius efficit et calorez Sed tunc ꝑ estiuum temp⁹ sani-
tas presentis vite designatur. ¶ Nam sicut in estate infir-
mati d̃ facili curari possunt ꝫ in hyeme infirmati difficult̃ poterũt
reformari Vt ait Auicenna li. Med. vi. Sic reuera ipi pecca-
tores facilime quidem spiritualit̃ possunt sanari dum sunt in statu
valentis vite ⁊ iuuentutis q̃ si infirmati fuerint in tempore seu in
hyeme mortis et senectutis Et tunc applicet sic Medici itaq; cele
stes summa exhortacõne p̃cipiunt et persuadent immersionem in a
quas confessionis et penitencie in tempore sanitatis et ꝓsperitatis
felicitatis et iuuentutis huius vite Ka ¶ Albert⁹. s. 3 methe.
Si modicum de aqua spergat̃ in ignem continuo ipe ignis sinceri
us exardescit Sed tunc per ignem confessio designat̃. Nam sicut
ipius ignis ꝓpria regio est ipm celum vt plato asserit sic ꝓprius
locus confessionis et penitencie est mansio celestis patrie Et tũc
applicet sic Si ergo ipsa confessio cum aqua lacrimaꝝ aspgatur.
sinceri⁹ in suis sacris actib⁹ et fructib⁹ inflãmat̃ La ¶ Aug.
li. de ciuitate dei. x. Sunt fontes in acpaya qui nocte ardent et die
frigent Sed tunc per fontes achaye munus celestis gracie conue
nit designari Nam sicut lingnum extinctum in predictis foutibus
accendit̃ et accensum extinguitur vt dicit Aug⁹ ibidem Sic cor
humanum in amore mundano illicitoq; extinctum fonte celestis
gracie inflammat̃ cor autem amore concupĩeq; illicite inflamma
tum eternaliter suffocatur Sed tunc ꝑ noctem confessio designa
tur. tum quia in noctis tempore solummodo cadit ros aut pruĩa
Sic reuera solummodo confessionis in tempore ros descendit cele
stis gracie et caritatis diuine. Tum quia in nocte exeunt anima-
lia ad pascua de cauernis. sic in confessione corda humana exeũt
mistice ad sumenda vite pascua sempiterne Sed tunc consequẽ
ter per diem humanam et vanam intelligimus leticiam hui⁹ mun
di ¶ Nam sicut in die sanguis recedit a corde et in membra dif
funditur et in venas testante Galieno suo libro primo secretoꝝ
Sic per Omnia tempore inepte et vane Leticie huius mundi
Ipsa memoria mortis sanguinis et Vindicte Recedit

a mente penitus et a corde Et tunc applicet sic Cōtes itaq; cele
stis gracie ardent et lucent in nocte confessionis ⁊ penitencie sed
fugent in die alacritatis leticieq; mundane M a ¶ Albert⁹
in tractatu d̄ impressionibus aeris Dum vapor inclusus in terra ve
hementer accendit terremot⁹ ꝓtinus cōmitatur Sed tunc ꝑ va
pores intentō homīs designatur ⁊ ꝑ terre motum confessio figu=
ratur Naz sicut ī terre motu terra mouet apperitur ⁊ fontes ꝓ
ueniunt testante Pho Sic eciā ꝑ omnem modum in ipa confes
siōe t̄ra cordis nr̄i mouet ad bene operandū · aperit ad laudandū
fontes celestes ꝓueniunt ad hominem eternalit ꝯsolandum Et
tunc applicet sic Cunq; ergo intentō nostra vel affectio in dilecti
one dei vehementer valideq; accensa fuerit mox terremotus cor=
dis idest ꝑfecta mentis contricō et confessio comitatur ¶ N a
Ypocras in p̄nosticis · Cunq; infirmus morti vicinus fuerit ru=
bent oculi et nigrescat lingua Per ista autam dat intelligi dū q̄s
mortem sibi viderit imminere mox eius debent rubere oculi ex va
lido fletu et lacrimaꝝ effusione ⁊ lingua eius nigrescere ī sui accu
satōne sincerissima et confessione O a ¶ Conmentator in t̄cio
methe · Dum musce aquis immerse mortue fuerint si cineribus ca
lidis imponant continuo reuiuiscunt Sed tunc ꝑ muscas hoīes de
signantur Nam sicut musce sunt cibus aranee canis et volucris ·
sic ipe homo immundus cibus aranee erit canis et volucris infer=
nalis Sed tunc ꝑ cineres confessio figuratur · tum quia candela
cineribus intincta facilius inflammatur vt ait conmentator · Sic
cor humanum confessioni intinctum continuo disponitur vt diui=
no amore facilius accendatur Tum quia sicut cinis conseruat ig
nem sic et confessio amorē nutrit ⁊ ꝯseruat celestē Tum qr sicut
cineres valide susceptiui sunt ipius aq̄ eo ꝙ porosi sint sic sacra cō
fessio susceptā est celestis grē Et tūc applicet sic Moīes ergo in
aq̄s deliciaꝝ spūalit mortui et submersi cū in ꝯfessione incaluerit
ꝓtin⁹ reuiuiscunt P a ¶ Philosophus in ꝓbleuma · Voces
in nocte melius audiuntur quam in die · Sed tunc per noctem ꝯ
fessio designatur Nam sicut nox est quieta et humida et frigida
sic ipsa confessio est quieta quantuz ad vite securitatem · humida
quantum ad gracie infusionem · frigida quantum ad perpetuam
consolatōnem Et tunc applicetur sic Voces ergo orationis hu=
mane in tempore cōfessionis melius audiuntur in auribus maiest
atis diuine Q a ¶ Ypocras in p̄ nosticis Flux⁹ sauguis

extra nares. signum est pfecte crisis in infirmitate qualibz ⁊ lãg
uore Sed tunc per fluxum sanguinis confessio et per languorem
peccatum figurat̃ Et tũc applicetur sic Confessio itaq; fluxa ex
naribus cordis et oris est indicium tocius salutis eterne et crisis
ab omni spirituali corpis ⁊ animeq; languore R a ¶ Egidi⁹
in conmento Cõfabulatõ ymaginacõq; et fantasia de cruentatis
et sanguinolentis rebus tristiciã validã generat et somnia efficit
turbulenta Per hec oĩa confessio figurat̃ Et applicet̃ sic. Cõfes
sio itaq; tristiciã validã et visiones t̃bulentas nobis inferre de=
bet vt iehenna vz timeat̃. et tũc peccatũ amplius nullaten⁹ omit
tatur ¶ S a Plini⁹ in spe. nat̃. Cum accedim⁹ ad mõtes stati
cessant venti Sic reuera cum cõfugimus ad cõfessores mox ces=
sant venti omĩs timoris et piculi T a Theophr. in cmẽtoꝝ li.
Quanto corpora fuerint puriora tanto min⁹ aliq̃t qd̃ sibi ɔtrari
um est in se sustinere possunt vt patz de oculo Per qd̃ intelligit̃
q̃ q̃nto mundior fuerit ipe homo tãto magis id qd̃ sue saluti cõ=
trarium est per confessionẽ debet et per pniam expurgare D a
Theo⁹ in breuia. di. ar. Perfecta vniusc⁹q; rei locio consistit in
amaritudine ⁊ in cinerositate in salsedine ⁊ calore Per q̃ datur ĩ
telligi q̃ lotõ cõuenientissima ipius mentis consistit in amaritu=
dine cõtricionis in cinere humil̃ confessionis in salsedine satisfatõ
nis et in calore dei et pximi dilectõnis X a Galien⁹ li. secreto
rum suoꝝ Quãdo pedes frigescũt et puncturã nõ sentiunt langui
d⁹ morit̃ in instanti Per pedes affectõnes. per languidũ pecca=
tor figurat̃ Et tũc applicet̃ sic. Qñ itaq; in peccatore hoĩe pedes
et affectõnes frigescunt ⁊ puncturam in contricõe sui et confessi
one nõ sentiunt. ipe pcul dubio morte etna morietur Y a ¶
Theophrast⁹. li. ɔmentoꝝ Oculus tripliciter ignescit p̃mo ex ua
lida pcussione secundo ex nimio timore t̃cio ex forti int̃ dentes ali
cui⁹ lapidis conminucõe vel cont̃ciõe Sic itaq; ocul⁹ mentis no
stre in caritate dei t̃pliciter accenditur ⁊ ignescit Primo ex alic⁹
correctõnis per cussione secundo ex dei atq; iehenne timore et hor
rore Tercio ex dencium in confessione validissima collisione

Z a ¶ Albertus de impressionibus aeris. ¶ In fine ling
ni semi conbusti quedam videtur exstillare aqua. tumoruz et vol
uerum sanatam Per lingnũ intelligimus fore sumptũ peccatorẽ

¶ Titulus

Naz sicut lingnũ exustum fumo caret ad cineres q̃z vergit ⁊ ad carbones declinat sic ip̃e peccator fumo caret deuotõnis ad cineres vergit mortis et ad carbones declinat cruciat⁹ perpetui ⁊ horroris Et tunc applicet̃ sic Si homo peccator saltez adhuc in fine sue mortis emittat aquam penitencie et confessionis ⁊ lacrimas. illa erit oĩm wlnerum anime sanatam A b ¶ Theophilus in breuiario diuersaꝝ arcium Nullum est adeo graue metallũ q̃n laminatuz et subtiliatum natat sup̃ aquas sed in aere minime P hoc intelligit̃ q̃ nullus est adeo malus et peccator q̃n laminat⁹ ⁊ subtiliatus confessione et contricõne et penitencia ferat̃ sup̃ aq̃s idest non mergat̃ intra tormenta et supplicia sempiterna ¶ B b Phs in .3. methe. Vapor resolutus ex mari resoluit niuẽ in aq̃s Per vaporem confessio figurat̃ et p̃ niuem ira dei describit̃. Nã sicut nix tripliciter soluit̃ et liquat̃. videlicz a calore a vento ⁊ ab aqua. vt recitat Albertus de impssionibus aeris Sic vindicta et ira dei tripliciter extinguit̃ ⁊ penitus annichilatur vz a calore dei dilectionis a vento tribulatõnis et afflictõnis ⁊ ab aqua lacrimabilis contritõnis et confessionis Et tunc applicet̃ sic Cõfessio itaq̃ resoluta ⁊ facta ex mari humidi cordis ip̃am iram dei pi ter et vindictam resoluit et liquefacit in pietatem ⁊ clemenciam Vnde super contritos ⁊ confessos ira dei nõ cadit sed ros celestis gracie pluuia dulcedinis diuine et pruina refrigeracõnis ⁊ cõsolatõnis eterne. C b ¶ Phus in li. pbleu. Crines euulsi cũ renati fuerint molliores fiunt q̃ si rasi essent Per crines peccata figurant̃ Nam sicut crines ad nullum valent vsum nisi vt ex eis fiant ligamĩa atq̃ zone sic peccata ad nichil ordinantur nisi vt ex ip̃is laquei fiant quibus anime mancipent̃ intra supplicia sempit̃na Et sicut ip̃os naturalit̃ omnis homo abhorret in cibo et in potu sic ip̃a peccata omnis homo vereri debet et abhorere in cibo ⁊ potu sanguinis et corporis ihu xp̃i Sed p̃ euulsionem confessio figurat̃ Nã sicut euulsio ẽ eoꝝ q̃ radicit⁹ exstirpant̃ vt dicit ysi⁹ Ethy. sic ⁊ ip̃a cfessio nil aliud ẽ q̃ ip̃oꝝ sceleꝝ radicit⁹ exstirpatio Et tunc applicet̃ sic Peccata itaq̃ p̃ cfessionem eradicata et euulsa. cum p̃ recidiuatõnem renata in corde homĩs fuerũt molliora et delcabiliora d̃ cetero erũt D b ¶ Solin⁹ li. reꝝ Leo mõtes trãsiliens mox cauda sua detrgit vestigia sui itineris ĩ niuene venatoribus pateat sua uia Per caudã confessio figuratur q̃r per caudã vnumd̃q̃ alium a muscis a vermibus atz ab incomodis

se defendit et cum cauda applaudit ⁊ congratulat occurrenti. et cauda est principium et causa omnis velocis cursus in animali. sic homo per confessionem defendit se a muscis maligne cogitationis a vermibus dyabolice legionis. ab incomodis doloris perpetui quoque mortis et applaudit suo altissimo creatori Est etiam confessio principium et causa velocis cursus ad patriam curie celestis Et tunc applicet sic Homo itaque transiliens montes et colles huius seculi sua confessione abstergere debet vestigia sui sceleris et peccatine a venatore dyabolo nullatenus valeat mueniri. E b ¶ Ysidorus in hystorijs naturalibus Basiliscus veneno puatur ymo occiditur ex opposito sibi speculo Per basiliscum dyabolus interpretatur Nam sicut basiliscus ante in facie blandit vt auis pulcherrima in fine vero et in cauda deformat cauda serpentina. vt dicit Ambr in exameron li. vi. Sic dyabolus hostis noster nunc quidem blandit vt in facie postmodum in fine mortis apparebit pungens et ledens veneno mortis eterne. Sed tunc per speculum confessio designat ¶ Nam sicut speculum clarificat visum ignem efficit sibi oppositum et stelle figuram prefert si fonti fuerit immersum ⁊ maculas representat inspicientium Sic ipsa confessio clarificat mentis oculum ignem elicit caritatis melliflue et figuram prefert beatitudinis eterne et maculas declarat iniquitatis ⁊ malicie Et tunc applicetur sic Dyabolus itaque veneno sue calliditatis puat ⁊ occiditur omni mortis penalitatis genere per speculum confessionis puritatis et mundicie F b ¶ Phs in probleu. Cum aliquis ex suffocacione mortuus fuerit niger in facie apparebit Sic quando aliquis spiritualiter moritur non respirando. i. accusando et confitendo peccata mox niger videbitur et deformis in oculis omnipotentis dei

G b ¶ Ysidorus in hijstorijs naturalibus. Lupus non accipit pecudes per aurem quia clamarent. sed per guttur ne vocem emittere valeant aut clamorem Per lupum dyabolus intelligit. Nam sicut lupus raucedinem inducit occurrenti vt dicit Ambro. in exameron Sic dyabolus hostis noster antiquus sue praue suggestionis raucedinem infert homini laudis diuine et confessionis salutifere. ⁊ tunc applicet sic Dyabolus itaque non tenet hoiem peccatorem per aurem quia ipsum verba dei audiri permittit sed tenet eum per gutt ne vocem confessionis emittere valeat aut clamorem H b ¶ Auicebron libro Medicinalium. Medici diligenter persuadent infirmis custodiri ⁊ tegi ipsos pedes et aperiri ora ad respirandum ¶ Sic Confessores

medicꝰ ſpirituales ĩ infirmitatibus noſtre mentis tegꝰ ꝓpiũt ꝑ
tes opus et apertu ora integre et ꝑfecte confeſſiõis Jb¶
Conſtandus·li·de melancol No mediãnam corporalem ſumen=
dam tua neceſſaria exiguntur·ꝓmum eſt vt caliduꝫ corpus ꝓ
exiſtat ſecundõ eſt vt in ortu diei languidus ipam ſumat· tertiõ
eſt ut ea ſumpta infirmus lente ſe moueat ac hinc et inde pergat
Sic ad confeſſionez tua itaq; neceſſario exigunt·ꝓmum eſt ut
cor in dei amore incaleſcat penitus et vt in mane iuuentutis fiat ⁊
vt homo poſt ſumptam mediãnam in bonis actibus et motibꝰ ſe
exerceat Rb¶ Conmentator ſuper de plantis Arbores non
faciunt fructum niſi ſanguntur et aliqualit perforent Sic homies
ſpirituali fructu non fecundant niſi contutõne ſanant et pẽ=
tencia perforantur confeſſione valida et perfecta Lb¶ Phis·
in decimo de aialibus Omnia animalia que ſpirant ignem habent
caudas ſerpentinas vt draco·P talem flatum igneum ⁊ vene=
noſum ipa ficta et ſimulata confeſſio deſignat quia talis flatꝰ ap
paret ignis et non eſt Et tunc applicet ſic Illi homines qui imp
fectam falſamq; et ſimulatam confeſſionem faciũt caudas·i·fines
ſortiunt ſerpentum·i·demonum Mb¶ Auicenna libꝫ octauo
Natura ergo infirmi eſt ſi morbum foras extra corpus eiecerit
per ſudorem viuet vtiq; quantumcunq; infirmatus fuerit ſi autez
intus retinuerit morietur vtiq; languidus nulla virtute obſiſten
te Sic peccator ſi morbum peccati foras eiecerit per confeſſionez
et lacumarum ſudorem viuet vtiq; etiam quantumcunq; pecca=
to infirmatus fuerit ſi vero intꝰ occultauerit peccata procul du
bio eternaliter morietur· Nb¶ Phalaretus in tractatu
de iudicijs febrium· Infirmus quidem tempore infirmitatis cum
languore pungnantibus et cum morte inhibemus ne aliq̃t tangãt
videant vel audiant ſed ⁊ abus infirmis tunc modicꝰ miniſtret·
Sic peccatoribus itaq; homĩbus qui cum ſuo languore et morte
in confeſſione conflictum et pungnam grauem habent· inhibẽt
ne tali·ſ·tempore aliq̃t tangant ad illicite operandum ne videant
quantum ad praua concupiſcendum· ⁊ ne audiant malum aliq;
aut turpeloquiũ Ob¶ Algazel in tractatu de forma Speculi
Siq̃s poſtq̃s introſpexerit ſpeculũ·oculos valde claudit et manu
compumit et itez̃ inſpiciens valde claudit ſtatim tangit talem tan=
dem pemitꝰ excecari hoc facit ꝓmutacõ Sic reuera qñ q̃s ꝑ ꝺtru=
cõnem ⁊ ꝺfeſſiõez in ſpeculũ ſui cordis ſe diſcindendo inſpexerit ⁊

tunc iterato oculos mentis ꝑ peccatū clauserit. ⁊ iterꝫ se in specu
lo cordis respexerit ⁊ tandem recidiuauerit. cōtigit ad vltimum
talem hoīem penit⁹ et eternalit̄ in aīa excecari P b ¶ Cōstan
tinus in summa d̄ regīe sanitatis. Nullū corp⁹ ꝑfecte sanari pōt
nisi tota corruptio de vulnere erumpat ⁊ nichil maneat Qua ꝓp
ter bonum est vulnera tarde sanari Sic nullus peccator spirituali
ter sanari potest nisi tota corruptio viciorꝫ ꝑ confessionem erum
pat et nil fetiditatis int⁹ ꝑmaneat sed arte confessoris omne qd̄
imposterꝫ uulneratū possꝫ inficere extrahat̄. qua ꝓpter bonum est
cū ma tura deliberatōne et consilio facere confessionē Q b ¶
Phs in li. ꝓbleu. Ad sedandum aliquē dolorem in corpore qn=
qꝫ neccessaria requirunt̄. primū est oculorꝫ hinc ⁊ hinc ventilatō
videndo. secundum est cum assedente confabulatō. terciū est alic⁹
rei vel euentus delectabilis auscultatō. q̄rtum est spei ꝙ conuale
scere debeat roboratō quintum est dencium conpressio Sic ad se
dandum dolorem anime q̄nqꝫ neccessario exiguntur. p̄mum est
oculorꝫ mentis hinc et hinc in discussione sui ventilatō. secunduꝫ
est cuꝫ assedente sibi ꝯfessore vtilis sup salute anime confabulatō
tercium est rerꝫ spiritualium diligens auscultatio. Quartum est
spei eius ꝙ saluari debeat roboratio. quintum est dentiū ꝯpressio
idest vera et perfecta oīm scelerum suorum confessio R b ¶
Galienus. li. secretorꝫ. 3. Post curationem morbi sanatus quā=
dam delectatōnem sentit in se quam antea dum sanus esset nō ad
uertit quia bonum sanitatis post languorē meli⁹ agnoscit: sic post
confessionem verā confessus quandaꝫ inestimabilem intus sentit
dulcedinē q̄ꝫ antea dū in peccato detent⁹ esset penit⁹ nō aduertit
S b ¶ Auiceña. li. xi. Psuadem⁹ aūt diligenti⁹ ⁊ hortamur
vt infirmi oc̄los suos recidiuauerit cū iaceāt hīc ⁊ inde Sic ꝑsua
dendū ē infirmis peccatorib⁹ vt oc̄los cordis sui cū ad ꝯfessionem
venerint iaceant hinc ⁊ inde omnia que egerant discutientes di=
ligentissime ⁊ taxantes T b ¶ Auicenna libro sexto Me
dicina debet esse amara. hūida calida expulsiua et confortatiua.
quia amara magis lauant vt ait Philosophus in probleumatuꝫ
Humida bene laxant vt dicit Constantinus calida exsiccant. ex=
pulsiua extmināt ꝯfortatā restaurāt nat̄am hoīs languidi ⁊ īfir=
mi Sic ꝯfessio debꝫ eē aāra vt purget hūida ⁊ lacrimosa vt la=
uet calida in amore expulsiua toci⁹ īiq̄tatis et malicie cōfortati=
ua omnium virtutū corporis et anime V b ¶ Philosoph⁹
in libro probleumatum. Post amaros et acetosos cibos potus

dulcescit sic post amarum cibum confessionis et penitencie dulce-
scit potus celestis dulcoris ⁊ gracie. X b ¶ Galienus inqt
in phenno anthydotarij. Medicina pdest tam non indigenti q̄ꝫ
indigenti. non indigenti quidem vt sanitatem augeat et conseruet
indigenti vero vt ip̄m sanet et curet Sic ɔfessio pdest tam non
indigenti q̄ꝫ indigenti non indigenti quidem vt eius meritum au
geat acceleretqꝫ salutem. indigenti vero ut ip̄m cōseruet a ruina
mortis sempiterne. Y b ¶ Phs in pbleu. Velocem cursum
hoīm sex impediūt vz frigus. vie asperitas. corporis grauitas mul
titudo vestium cecitas et infirmitas Sic reuera ɔfessionem sex ī-
pediunt incomoda et restringunt. s. frigus in dei dilectione aspe-
ritas p̄sentis vite grauitas et torpor hominum multitudo vestium
idest habundancia facultatum. cecitas mentis et infirmitas delin
quentis Z b ¶ Constan⁹. 3. medicinaliū Post medicinā sūp
tam necesse est vt languidum ambulare et in calore debito per-
durare. Sic post confessionem factam necesse est peccatorem in
motu bonorum operum ambulare et in calore caritatis diuīe iu-
giter permanere A c ¶ Johes mesue in tractatu de li-
quidis medicine. Vt infirmus eo facilius curetur necesse est ip̄m
totaliter subici imperio medici et regi consilio et mandato. Sic
vt peccator facilius curet̄ necesse est vt se totalit̄ subiciat ɔfesso
ris consilio et mandato B c ¶ Phs in tercō Metheroꝝ Ex
amaro liquore mollificantur omnes res Sic per confessionem ɔ
tritōnem amaram et lacrimis humidam mollificantur corda hu
mana ad inbibendum sibi dulcorem graciamqꝫ celestem C c
Albt⁹ de imp̄ssionib⁹ aeris Pann⁹ humectat⁹ et postmod̄ exsic
catus durior efficit̄ Sic hō cōfessione et penitencia felicit̄ hume
ctatus si denuo in amore celestis grē exsiccat⁹ fuerit ɔtinuo īdu
ratur in scelere et obstinat̄ D c ¶ Aꝝl in x. aliū. li. Os in cun
ctis aīalibus nullaten⁹ exsiccat̄. Oīm nāqꝫ alīm ora seu rostra.
hūida sūt lubrica ⁊ viscosa P os ɔfessio figurat̄ Nā sicut os nl-
li aīaliū d̄negat̄ sicut dicit Sīplici⁹. s. p̄dicta. sic ɔfessio nlli hoīm
denegatur Et tunc applicetur sic In nullo itaqꝫ homine exsicca-
ri debet confessio et accātio sue culpe. E c ¶ Aristoteles in
octauo politice. Ex eloquencia bona et facunda perpendimus
hominis alicuius dignitatem seu nobilitatem et bonam naturali-
um disposicōnem. ¶ Sic ex eloquencia confessionis perpendi-
mus alicuius hominis celestem dignitatem Nobilitatem et bo-
nam interioris hominis dispositōnem. F c ¶ Phs in pbleumatū.

Cũq̃ os ex toto aptum fuerit aer calidus mꝫ exit·cũ vero ipꝫ fecte ꝫ omnmute apeuẽ:aer qui effundit·frigidus gelidusq̃ sentit Hic confessio vera et integra flatũ seu aerem emittit valide et deuote dei laudis ꝫ feruide oratõis·Confessio aũt ipfecta simulata q̃ atq̃ ficta aerem facit frigidũ·i·frictum oi salute et gracia defraudatũ·G c¶ Galienus in anthydotario veteu·Omnia aialia venenosa claudũt et obstruũt ora sua ad otactũ thyriace Hic peccatores ora sua claudunt et obstruũt ad cõtactum seu odorem felicissime cõfessionis·Vel sic et melius· Omnes demones claudũt et obstruũt ora sua(quibus ꝑua nobis suggerant et psuadent· q̃ bus aias deglutiunt hoim peccatoꝝ· et quibꝫ nos accusant et fratres nostros)ad cõtactũ seu odorẽ cõfessionis salutiffere ꝫ beate

D c ¶ ·Ar in decimo politice/Verecũdia quidem omnes virtutes inesse demonstrat·eo q̃ cũctas virtutes foueat et cõseruat· Hic cõfessio verecũda omẽs virtutes inesse demõstrat eo q̃ ipsa cunctas virtutes foueat et cõseruat·

¶ De cõtemplatõne· ¶ Titulus· ·xxxviij· A

ARistotiles in pbleu· Ut ergo impidius videam9·vnũ oculũ claudimus· Hic reuera vt impidius cõtemplemur necesse est vt vnum oculũ·i·desiderium ꝫ affectum ad trãsitoria et caduca obclaudamus· B ¶ ·Theofrastus licõmitoꝝ· Dum i intenso fueum9 fulgore cõstituti lacrimamur acriius: acriusq̃ videmus· Hic reuera cũ m fulgore·i·in extinctione praue cõcupie fueum9 cõstituti cõtinuo feliciter ꝑ nostro abluendo scelere lacrimamur ꝫ impidi9 clauusq̃ dei spẽm contemplamur

C ¶·Alphorabius in tractatu de virtutibus pris aiate· No hoc ergo vt videamus impidi9 certiusq̃ rem mireu aliquã valeamus vmbram nobis per man9 applicatõez ante oculum facimus Hic vtiq̃ vt impidius maiestatem dei cõtemplemur vmbraz nobis manuũ sacra actione faciam9· D ¶ Olim9 in speculo naturali· Pisces in feto et in estu valido resiliũt in aerem extra aquam· Hic itaq̃ homies more pisciũm in feto motus ꝫ in estu prius mseue et afflictionis debent exilire de aquis prius mseue in aerem suauitatis cõtemplatõmisq̃ diume· E ¶ Commentator sup·3·methe·Quicũq̃ altos discendũt mõtes:necesse est valꝺ vt saccellos suos fimo vel aliquo liquore fetido plenos naubus applicent· ne subtilitate aeris montani subito soffocentur· Ideo tunc per ascensum contemplacio figuratur· Ascensus talis quem tua· Nam

sicut in tali ascensu tria facere nos optet. vz curuo ⁊ inclinato cor
pore pergere. sepe pausare ⁊ suspiria valida facere; Sic reuera in
cõtemplatõne diuina tria facere nos optet. Primũ est vt nõ ere
cti vel elato corpe in tumorẽ pgam⁹. ꝫ curui ⁊ humiliati ascenda-
mus. Scdm est vt pausam a peccato ⁊ quietẽ in deo faciamus.
Tercium est vt suspiria magna p̃amoris desiderio iugiter emitta-
mus. Applica vt sup̃. ¶ Solinus li. rer. Aues in altũ volã
tes ꝯtrahunt ad se pedes. Sic hoĩes in cõtemplatõnis altitudinẽ
euolantes debent more auiũ intra se cõtrahere pedes affectõnis et
operatõnis sue sũma diligẽcia discutere. ¶ Ar in decimo
aĩalium li. Pisces quidem speculant̃ valde dũ in aqua sunt. minĩe
vero extra aquã. Sic itaq; homĩes verius cõtemplant̃ celestia.
dum sunt in aqua afflictõnis ⁊ pñie. quã dum sunt in terra felici
tatis affluencieq; mũdane. ¶ Ysidor⁹ in hystorijs naturali-
bus. In tp̃e nimiũ estuante aues regales in alciores se sustollunt
aeris regiones. Sic itaq; homĩes regales pñtis vite in estu seu af
flictonis pñtis in tp̃e. se more regaliun auium debent in altissima
cõtemplatõnis aera eleuare vt sic refrigerium ꝑpetuũ post estum
huius seculi sumere valeant ⁊ captare. ¶ Ar in v. aĩaliũ
li. Quanto aues magis a terra fuerint elongate tanto limpidi⁹
cõtemplant̃ Sic itaq; q̃nto homĩes magis a terrenis caducis et
trãsitorijs elongant̃. tanto claritatẽ celestẽ limpidi⁹ ꝯtemplant̃.
¶ Auiceb. li. fontis vite. Diligẽt̃ itaq; intuenti facilius ⁊ de
lectabilius est ascendere quã descendere. quia ascendendo locũ vbi
pedes figimus videmus. descendendo vero mĩme. Sic itaq; qui di
ligenter aduerterit multomagis. ymo in infinitum delectabilius
ascenditur in dei felicissima ꝯtemplatõne. q̃m descendat̃ ad ꝓfun-
dam vallem vanitatis miserieq; mũdane. ¶ Phus in ꝓ-
bleu. Quanto alcius ascendimus tanto magis ymaginamur casũ
Sic q̃nto aliquis in diuina ꝯtemplatõne ascenderit. tanto magis
debet ymaginari ⁊ cogitare de casu illo ⁊ ruina dampnabili mor-
tis ⁊ penalitatis sempiterne. ¶ Solin⁹ li. rer. Omẽs aues
p̃dones ⁊ alte volantes duz arboribm insident. cõtemplant̃ pedes
Sic itaq; omnes peccatores superbi et arrogantes dum arbori in-
sident hui⁹ vite ꝯtemplant̃ ⁊ aspiciũt iugit̃ pedes affectõis et opa
tõis sue ip̃ar auiũ more. ¶ Phus in ꝓbleu. Difficult̃ sur
sũ aspicit̃ nisi caput ⁊ facies coeleuent̃. Racio. qr dũ oculi sursuz

iaciuntur ipsa pupilla visiua palpebris tegitur ⁊ vis⁹ in suo actu in sursum impeditur oportet ergo vt caput cũ facie eleuet̃. Sic reuera difficulter homo celestia cõtemplari poterit ⁊ diuina. nisi intencione mentis alleuiatus fuerit ad supna. ⁊ elongatus a uanitate miseriaq; mundana. O¶ Amb⁹ in examerõ li. 9. Propter hoc ergo aquila pullũ degenerẽ agnoscit. ꝓpter hoc eciã ip̃m abicit dum eum nõ posse asspicere lympiditatẽ solaris luminis cõspicit. Sic reuera xp̃s ꝑ hoc hoĩem degenerẽ a celesti hereditate esse oñdit et ꝓpt̃ hoc hoĩem eternaliter abicit atq; sp̃nit cũ ip̃m nõ posse ɔtẽplari inuenit celestia ⁊ agnoscit. P¶ Auicẽna li. 9. de diluuijs. Qui in ꝓfundo fonte positus fuerit. ipsam celi miliciã. i. stellas ⁊ sydera cercius eciam in meridie cõtemplatur. Sic itaq; quicũq; in fonte cõstitutus fuerit sancte vite ⁊ cõuersatõis clarius cõtemplatur amenitatẽ curie milicieq; celestis. Q¶ Phus in ꝓbleu. Cũq; solem aspicim⁹ tria nobis ɔtingũt lacrimamur sternutamus. et cecucientes sumus. Sic reuera cũ celestia ɔtemplamur tria nobis accidunt. lacrimamur eteni tunc vehementi desiderio celestis curie. sternutam⁹ p̃ mestĩabili q̃m intus mente ꝑcipimus dei dulcedine. ⁊ obcecamur q̃ntũ ad splendorez decoris venustatisq; mundane. R¶ Aristo. in li. ꝓbleu. Incẽdio grandi facto ventus quidem videtur moueri cõtra ignem. Cuius signũ est. qꝛ scintille ferunt̃ versus ignem. Per ignem grandem cõtemplatõ designatur per ventuz interna mẽtis delectatõ figurat̃. Et tunc applicet̃ sic: In cõtemplatõe itaq; pie mentis seu anime diligentis quedã in t̃na ⁊ inestimabilis delectatõ atq; iubilacio cernit̃ ipsum homĩem refrigerare feliciter et ꝑflare. S¶ Ghe⁹ sup. 3. posteriorꝝ. Si in aere hoc est in sole essemus, aerem minĩe videremus ꝫ nec in igne nec in aqua. Sic reuera si sumus in aere mũdane vanitatis nullatenus lumẽ possum⁹ sũme cõtemplari veritatis ꝫ nec in igne mũdane cupiditatis. nullaten⁹ aũt in aqua carnalis et illicite voluptatis. ꝫ solũmodo in terra huĩlitatis ɔtemplari possumus spẽm altissime diuinitatis. T¶ Arꝝ de natura locorꝝ. Cũq; terra vapores q̃s in se hẽt sursum exalauerit illiq; resoluti in rorẽ ecõtra descẽderint serenitas maxĩa ɔseq̃tur. Sic nimirꝝ cũ cor humanũ vaporem celestis cõtemplatõnis sursum emiserit ad supna. indeq; descendentẽ rorem celestis gracie inbiberit dulcorẽq; ɔsolatõnis diuine mox vite ɔsequet̃ serenitas sempit̃ne. D¶ Ptolome⁹ almaiesti li. Dum stam⁹ in tenebra omĩa ea que fiunt

¶ Titulus·

ſm lumē otemplamur· ſ oū ſum⁹ m lumīe ea que fiunt m tenebris valde latent· Sic reuera dum cōtemplatui ſunt m tenebra pñs vite ⁊ templantur ea que ſunt m lumie celeſtis patrie· Et vt oū iam ſunt m lumīe otemplatōms diume requaq; otemplant vt iu dicent ea que fiunt m tenebra fragilitatis humane. X ¶ Alphrabi⁹ m tractatu ſenſi ue ptis · Cūq; ſumus ſub nube aliqua remodius otemplamur q̄m m ſeremtate mms magna· Sic reuera cum ſumus ſub nube celeſtis ⁊ ſpūalis refugerij remoa⁹ m celeſtia otemplamur· quā dum m ſeremtate mūdane felicitatis affluende dtinemur· Y ¶ Phs in pbleu· Ebrij ⁊ q̄ iuxta mare ſunt naturaliter gaudent ſole· Sic reuera iſti itaq; qui diuimtus inebriati fuerunt tribulatiq; pauter ⁊ afflicti oſolatōem querant m ſole cōtemplatōms ⁊ m calore dulciſſimi amoris· Z ¶ Az m vi⁹ aialium li· Omnia aīalia m eſtiuo tpe peius cōtemplantur· in fugore aūt melius· Sic per oēm modum omēs itaq; homies m ſtatu exīſtes cōcupie⁹ peius celeſtia cōtemplant ⁊ ſpeculantur· ſ pmanentes m fugore caſtitatis ⁊ dtinende lympidiſſme otemplātur; A a ¶ Vſidorus m hyſtorijs naturalibus· Omne animal vim bibl'm pſpicaciter cōtemplatur· Sicut patet m lince· Lmx nāq; aīal vim bibl'm eſt· q̄m obiem acutiſſme lympidiſſme q̄z videt· Sic homīes bibuli celeſtis dulcedims ⁊ amoris pſpicacius ⁊ clarius celeſtia cōtemplant· B a ¶ Phus m· 3· methe· Clante auſtro nubes alia⁹ eleuant velociſq; mouent Sic reuera flāte aura celeſtis amoris ⁊ gracie· mox ipſi homīes more nubium et exēplo m altiſſmas cōtemplatōms regiones mentis mtuitu eleuātur ⁊ a terrems molieſtijs pmitus elongatur. C a ¶ Az m· 8· methe. Quatuor ſunt que ſoluūt ⁊ liquant corpora cunctas eciam tincturas et liquores· vz amarutudo· ſalſedo· calidoitas ⁊ huīdoitas Sic itaq; quatuor ſunt que corda humana m liquores atq; tinctu ram diume cōtemplatōms liquefaciunt ⁊ reſoluūt· quor p̄mum eſt amarutudo pñie· ſcōm eſt ſalſedo diſcretōms ſeu cognitōms m time· tertium eſt calidoitas cautatis diume· quartū eſt humdoitas celeſtis roris ⁊ gracie· hec mquā· iiij· mentem reſoluūt et liquefaciunt m dulcedinem cōtemplatōms interne· D a ¶ Auicenna li· v· de diuuijs· Nullum corp⁹ q̄ntūcūq; leue ſurſum aſcendere poteut m aeris regionem· miſi tranſmutetur· m exalatōnem ſubtiliſſmam et vaporem· ſicut aqua quamuis ſit flexibilis ⁊ leuis · nequaq; tamē eleuari poteut m ſup̄mas aeris regionem miſi puus

in vapores trāsmutetur. Sic reuera nullus homo digne in regio
nem celestis patrie eleuat̄: nisi in vaporem ꝯtemplatōnis melli=
flue feliciter resoluitur. E a ¶ Ptolomeus almaiesti·3·Cūq;
in plenilunio ꝯtemplati fuerimus per pannū sericū ipsam lunam·
mox luna in numero augmentat̄·tot.n: lune quot dies lune fue=
rint estimant̄. Sic nimirꝝ cū aliquis mediante puro corde cōtem
platus fuerit in nouilunio p̄ntis vite celestem amenitatē ⁊ cando
rem ipsi celestis milicia et amenitas q̄ntum ad p̄gustatōem sui mł
tiplicatur maiorescit et inꝑpetuū augmentat̄. F a ¶ Phus in
li· ꝓbleu· Quicūq; tp̄e eclipsis solis aut lune ip̄m solem ꝑ cribꝝ
contemplatus fuerit · omnia que circa solem accidunt clarissime
manifestissimeq; videbit· Sic reuera quicūq; xp̄m solem iusticie ꝑ
cribꝝ pure ⁊ munde cōscie cōtemplat⁹ fuerit omīa que circa ip̄m
sunt clarissime limpidissimeq; videbit. G a ¶ Auicebron li·
fontis vite· Vapores q̄m diu circa terrā detinent̄ ip̄am occupāt
⁊ obtenebrant sed dum in alta eleuati ⁊ exaltati fuerint nubes cō
densantur cōtinuo ⁊ in ymbrem penit⁹ resoluūtur· Sic nimirꝝ co
gitatōes nostre quā diu in corde hoīs detinēt̄ occupāt obtenebrāt
⁊ in quietant: ꝫ dum in alta celoꝝ eleuant̄·mox in nubes ꝓtectō
nis celestis cōdensant̄·in dulcedinē roris ⁊ gracie resoluūtur·
H a ¶ Ptolomeus almaiesti·9· Corpa in altū vehement̄ eleua
ta cadere nō possunt ꝫ sursum violenter in aere detinent̄ ⁊ ꝓpt̄ ni
miam distanciam a terra nō trahunt̄· Sed tunc per talia corpora
intelligim⁹ corda humana·Nam sicut corpa grauia tripliciter al
leuiari possunt·vicz per ignem; per resolutōem·per diminutōem·
Sic reuera per omnem modum corda humana tripliciter a sua
grauitate alleuiari poterunt · videlicet per ignem celestis amoris
per resolutōem lacrimaꝝ atq; cōtritōnis. ⁊ per diminutōem infi=
me humilitatis· Applicet̄ sic. Corda itaq; humana vehementer in
cōtemplatōis celsitudinē eleuata adeo in robore atq; statu gracie
cōfirmant̄ ꝙ de cetero nullaten⁹ posse cadere cōꝓbant̄. I a ¶
Aꝝ ad alexandrū de regīe principū li·9· Maxime aūt decet p̄n=
cipes atq; reges freq̄ntare loca pratosa virida et amena· vt dum
visus res delectabiles intuetur intus in suo vigore ⁊ viribz cōfor
tetur· Sic reuera maxime decet eos qui p̄ncipes atq; reges volūt
effici in regno p̄mij sempiterni vt mentis sue cōtemplatōnis int̄=
sint visitentq; mentaliter amenitates celestes ⁊ gaudia sempiter=
na: K a ¶ Notādū ꝙ alit̄ ⁊ alit̄ cōtemplat̄ se homo in speculo

¶ Titulus.

in oleo. in aqua. in sanguine. in gladio. in lapide polito. In aqua qui se cõtemplatus fuerit certissime se veluti est in facie cõtemplatur. in speculo aũt fallit cõtemplatõ quidem omis vt asserit algazel in tractatu de forma speculi. in sanguine hõ ɔtemplat̃ faciẽ suã vt pallidã atq; nigrã. in gladio vt latam ⁊ longam. in oleo vero cõtemplatur faciẽ suam vtpote amabilẽ ⁊ iuuenilez. in lapide aũt pollito vt nimis ꝑuam. hucusq; cõmentator sup de sensu ⁊ sensato Per que datur intelligi ꝙ sex modis se homo poterit cõtemplari. Primo modo in aqua discussionis pñie seu cõtritõnis. ⁊ tunc qualis est se certissime ɔtemplatur; Secũdo in speculo felicitatis mũdane. ⁊ tũc omnis ɔtemplatõ fallit̃ ⁊ frustrat̃. quia oĩs exñs in mũdana felicitate ⁊ affluencia sibi cõplacere conꝓbat̃. Tercio in sanguine sceleris et peccati. ⁊ tunc homo niger ⁊ pallidus quãtum ad horrorem ⁊ pallorem mortis ꝑpetue apparebit. Quarto homo quisq; ɔtemplari poterit se in gladio diuine sentencie ⁊ vindicte. ⁊ tunc se dilatatũ ⁊ ꝓlongatũ cõtemplat̃ in terra cruciat⁹ ⁊ supplicia cõtemplat̃ sempiterna. Quinto in oleo roris dulcedinis gracieq; diuine. et tũc amabilis in dei oculis ⁊ delectabilis apparebit. Sexto in lapide pollito. i. in xp̃o. ⁊ tunc homo se nimis ꝑuũ aspiciet ⁊ diminutũ ad refundendũ ⁊ ad retribuendũ quitq̃ ipsi xp̃o. L a ¶ Auiceb. li. fontis vite. dum stam⁹ in vallib⁹ limpidius cõtemplamur cõtra montes. q̃m de montibus versus valles: Sic reuera cũq; in valle humilitatis steterimus limpidi⁹ cõtemplamur ad alta celoꝝ seu ad celestia q̃ si in montibz staremus suꝑbie cõtemplari possemus infima ⁊ caduca.

¶ De culpa. ¶ Titulus. .xxxix. A

Aristoteles in li. ꝓbleu. Talis tenebraꝝ natura fore dinoscitur; ꝙ qui stat in tenebra omĩa ea videt que sunt in lumĩe. seip̃m aũt ⁊ ea que sunt in tenebra minus videt. Sic nimiꝝ hec natura ⁊ cõdicio culpe dinoscitur. ꝙ quicũq; in ipsa steterint. omĩa que sunt circa viros sanctos aduertũt ⁊ ɔspiciũt seip̃os aũt et ea que sunt in tenebris ignorancie ⁊ peccati neq̃quã cõspiciunt mĩmeq; aduertunt. B ¶ Auicebron li. fontis vite ꝓprietas quidem noctis sunt sompn⁹ ⁊ mors. In nocte nãq; cũcta dormiũt aĩalia. ꝫ ⁊ in nocte vt frequent̃ hũa moritur condicio ⁊ natura iuxta illud qd̃ ait Galien⁹ secretoꝝ. 3. Saluis signis in infirmo si ꝑ noctez vixerit ⁊ ꝑ diem viuet. Applicet̃ sic. ꝓprietas itaq; ip̃i⁹ culpe sũt sõpn⁹ ꝑpetu⁹ ⁊ mors ꝑpetua q̃m timem⁹ ¶ C

¶ Phylaretus in tractatu de iudicijs febriũ· Proprium est venenũ in ꝓprio suo loco seu corpe ñ sentiri· venenũ nãq; serpentis ꝑ penti mĩme quidem obest· nec a serpente sentit̃· Ymmo si serpens veneno ꝑuatus fuerit· cõtinuo suffocatur· vt patz ad oculum in Basilisco qui est rex oĩm serpentũ· cui dum venenum per specula opposita extrahit̃· basilisc⁹ ꝯtinuo necat̃ ⁊ occidit̃· vt dicit ysido⁹ li· hystoriaꝝ· Applicetur sic ꝓprium itaq; est culpe a suo actore· nõ sentiri nec penitus recognosci· D ¶ Solm⁹ li· reꝝ· Mors corpalis tres quidem in mortis tp̃e relinquid effectus· Prim⁹ est quia scindit ip̃m cor· scd̃us est quia venas omnes a saguine euacuat et cruore· terci⁹ est· quia in cunctis sensibus vestigia relinquid sua malicie atq; pene· Sed tunc per mortem culpa designat̃· Naz sicut mors tripliciter accidit· vz ex vulnere ex lãguore ⁊ ex debita cõstellatõne· Constelatõ nãq; finem imponit necessarijs cũctis rebus· Sic reuera ꝑ oẽm modũ ipsa culpa que est mors anime tripliciter accidit· p̃mo ex letali et mortali vulnere· scd̃o ex mentis lãguore ꝑiter ⁊ torpore· tercio ex diuina ⁊ iusta ꝑmissiõe· Et tũc applicetur sic· Culpa itaq; cõmissa tres mortiferos in homĩes relinquid effectus· Primus est qꝛ ip̃am mentem a deo atq; ab eterna felicitate diuinit atq; scindit· scd̃us est quia oẽm vigorem ⁊ v̄tutem de venis anime extrahit· tercius est quia in omnibz sensib⁹ vestigia ⁊ signa sue malicie miserieq; relinquit· E ¶ Phs in· 3· de amĩa· Ignis augeri potest et extendi in infinitũ dũmodo materia cõbustibilis applicetur· Per ignem culpa figurat̃· Naz sicut ignis admixtus hũano sanguine ⁊ in vase cupreo reseruat⁹ nulla v̄tute extingui põt vt recitat plini⁹ in li· de septẽ mirabilibz mũdi Sic culpa admixta humano sanguine· i· cordi qd̃ fons dicit̃ sanguinis ꝑpetuũ ⁊ inextinguibilem ignẽ efficit· q̇ nulla nisi diuina virtute extingui poterit ⁊ deleri· Applicet̃ sic· Culpa itaq; q̃ntũ ad cõdignã sibi penalitatẽ in infinitum extendit̃ et augetur· eo ꝙ ille cõtra q̃m culpa ꝯmittit̃ infinit⁹ sit et immensus· G ¶ Notandum ꝙ culpa cõpatur sanguini ob· 9· ratões· Prima est qꝛ sicut sanguis adherens cuti denuoq; ablut⁹ mollem reddit ip̃am cutẽ· Sic reuera culpa adherens menti· si per cõfessiõem et p̃niaz abluta fuerit· mox ip̃m homĩem mollem abilemq; reddit ⁊ aptum ad suscipiendum mun⁹ celestis gracie dulcedinisq; eterne· Scd̃a est causa· quia sanguis nõ indurat̃ in vitro· testãte theophylo in tractatu diuersaꝝ arciũ· Sic reuera culpa immũda vitreaq; ⁊ pura

cõsciencia nequaq̃ obduratõis seu obstinatõis piculo poterit cõ
densari· Tercia racio est· quia sicut sanguis quosdam habet tere-
re· q̊sdã aĩare· q̊sdam debilitare· ⁊ q̊sdam demẽtes facere· Sic re
uera ꝑ oẽm modũ ipsa culpa q̊sdã t̃ret puta viros sanctos· quos
daꝫ vero aĩat ⁊ stimulat ad maiora scelera ⁊ peccata vꝫ ip̃os ma
los· quosdam aũt debilitat ad oẽm actũ virtuosum parit̃ ⁊ salu-
tis· quosdaꝫ eciam amentes ⁊ mortuos seu morti aptos efficit vꝫ
obstinatos· Quarta racio est· quia sicut sanguis sequit̃ motũ lũe
inq̃ntũ deficiẽte luna sanguis deficit ⁊ crescẽte luna sanguis auget̃
⁊ crescit· vt asserit phs in· v· alium li: Sic mimiꝝ ꝑpetracio culpe
sequit̃ ambicionẽ glorie vanitatisq̃ mũdane· inq̃ntum deficiente se
culo seculiq̃ amore deficit et negat̃ actio ipsius culpe· et crescente
voluptate lunaris seculi et auget̃ immanitas culpe sceleris et pec-
cati· G¶ Notandũ ꝙ culpa conꝑatur aque ꝓpt̃ quatuor ra
ciones· Quaꝝ prima est· quia aqua est sup̃ celũ· Sic reuera cul-
pa est vsq̃ ad celos eciam se extendit inq̃ntũ angeli culpe obnoxij
depressi ceciderunt· Circa quod aduertendũ ꝙ aqua tripliciter po-
terit esse supra celos· s· per modũ diuine virtutis: per modũ va-
poris· et per modũ aeris· Primo modo tales aquas sustentante
diuina virtute ne inde defluent aut descendãt: vt oñdit Magister
in· i· sñiaꝝ· Secundo ꝑ modũ vaporis· aiebant· n· phi q̃ndã va-
porem subtilissimũ ocupasse ipsos celos quẽ quidem vaporem an-
tiqui aque habere spẽm autũ ꝑnabãt vt refert Theophrastus li·
cõmẽtatoꝝ· Tercio per modũ aeris inq̃ntũ per aerem hic in pñti
sumit̃ ip̃m celum· et tunc cõstat aquas esse sup̃ celuꝫ· Secũda ra
cio q̃re culpa dicat̃ aqua est· quia sicut aqua est p̃ncipiũ omis pu
trefactõis et corruptõnis in rebꝰ generalibus et corruptibilibꝰ
vt oñdit cõmentator sup· i· de generatõne corruptõe sic ipsa cul
pa est p̃ncipiũ atq̃ causa ꝑiter et origo omnis corruptõnis ꝑpe-
tue et putrefactõnis sempiterne· Tercia racõ est quia sicut aqua
est sua naturali dispositõne ⁊ situatõne ordinata subter terram
non autem superr terram· iuxta illud psalmo· Fundasti super
aquas· Sic mimiꝝ culpa oĩno subter nos seu subter terrã cordis
nostri· i· sub potestate nostra est· nullatenꝰ aũt sup̃ nos· i: exce-
dens vires v̊tutesq̃ nostras· Quarta racio est· nã sicut aq̃ natu-
ralit̃ ꝯtrariat̃ igni atq̃ aeri inime aũt t̃re· ignẽ nãq̃ extinguit aerẽ
pestilentẽ efficit· terrã aũt fecũdaꝫ fertilẽq̃ facit· Sic mimiꝝ culpa
ꝯtrariat̃ igni d̃ine caritatis· aeri celestis suauitatis seu puritatis ñ
aũt t̃rene ꝯcupĩe et voluptatis· ignẽ nãq̃ extĩguit caritatis aerẽ
puritatis ĩficit ꝫ t̃re· i· voluptatis t̃rene fauet et applaudit· ¶ Id

ſed terre i voluptatis terrene fauet ⁊ applaudat. ¶ Notãdum aũt circa p̃habita q̃ de ſitu terre aliter ſentiunt theologi aliter aũt phi. Theologi dicũt terram eſſe poſitã ſuper aquas ⁊ tũc ordinẽ elementoꝝ aſſerunt eſſe talem. Ignis inquiunt ſupremũ eſt elementum. poſt ignem aer poſt aerẽ terra. poſt terram vero aqua. Phi aũt aliter ordinãt elementa. ſtatuentes p̃mo ignem. deinde aerem. tandem vero aquã. vltimo aũt terram. Ex quibꝫ iam patꝫ intuenti q̃ aqua eſt ſup terram. vt phi autumant. ⁊ eſt ſubter terram. vt theologi affirmãt. vnde cõtrouerſia magna eſt inter iſtos. ⁊ ideo ſoluendũ ⁊ dicendũ eſt. q̃ aqua ſup terraꝫ ſitu aliter eſt. ⁊ ſub terra virtualiter videlicꝫ in̄ntum terra ſuſtentatur et fundatur ſup aquas. vt ſup̃ patuit. Quod niſi aqua eſſet que adunat ⁊ conpingit terram. terra rediacta impuluerem p̃ſtus ſolueretur. ¶ Ypocras in p̃noſticis. Mulutudo ęſtiuoꝝ infirmo mortis ſigna imminentis indicat et demõſtrat. Cuius cauſa eſt. qz q̃nto languor fuerit grauior et deterior. tanto ipſa natura magis obtenebrate opprimatur. error aũt nature languoris tp̃e obſiſtit circa eſtiua ⁊ appetitus ubi illicita atq̃ potus. Sic cupiditas in homine cupido ⁊ auaro mortẽ ꝑpetuã mentis ⁊ corporis ſignat memorare in ęſtiuo diuerſaꝝ rerꝫ. ¶ Hinc. Situs eſt appetitus humidi ⁊ fugidi. Sed tunc per ſitum cupiditas figuratur. Nam ſicut ſitis exſiccat linguã vt ait azꝫ. in ꝑbleu. ſic cupiditas exſiccat linguam mentis noſtre ne guſtare valeat dulcorem ſuauitatis diuine. Applicetur ſic. Cupiditas itaq̃ eſt appetit9 humidi omnis miſerie ⁊ aduerſitatis ⁊ fugidi ſupplicij ꝑpetui ⁊ penalitatis. ¶ Azꝫ in ꝑbleu. Aer qui proximus alicui umbre fuerit validũ eſtum habet. Calor talis cauſatur aeris ex reuerberatõe radiorꝫ vbi maior eſtus reperitur. Cuius ſignum eſt; quia iuxta ſitoza maris eſtus validus reperitur. Applicetur ſic: Homo ergo ille qui morti proximus fuerit ſemp magis ac magis in cupiditatibus eſtuabit. q̃ntor. n. quis morti viciniꝫ fuerit tanto magis in cupiditatibus illicitis eſtuabit. ¶ Auicebron li. fontis vite. Vitrũ a quo igne frangitur. in magno aũt cõſolidatur ⁊ liquat. Sed tunc per vitrũ intelligitur cor humanũ. Nam ſicut vitrum eſt ꝑſpicuũ ⁊ in ſe liquores cõſeruat abſq̃ corruptõne ⁊ putrefactione. ſic cor hois debz eſſe ꝑſpicuũ atq̃ puũ diuine cautati. ſz et liquores celeſtis muneris ⁊ gracie debz intra ſe recondere ⁊ cõſeruare. abſq̃ vlla mentis cõtamiatõn. Sed tũc ofit ꝑ puũ ignẽ

¶ Titulus.

cupiditas describitur. p magnū vero ignē amor celestis gracie figurat. Nam sicut ignis pu⁹ vna cū corpe intra se ꝓiecto extinguitur ⁊ suffocatur. Ignis autem magnus corpus sibi iniectum transmutat penitus et inflammat sic cupiditas vna cum cupido corrumpit et finit ignis vero magnus amoris desiderijq; supni homiez sibi ex toto incorpat trāsbanciat ⁊ inflāmat. Et tunc applicet sic. Homo itaq; a puo igne cupiditatis spiritualit qdem frangitur a magno aūt igne cōsolidat ⁊ in interna mentis dulcedinez resoluitur et liquatur.

¶ De detractione. ¶ Titulus. .xl. A

Plinius in speculo naturali. Cuncta animalia que ignē expirant seu ignē flatū. caudas habent serpentinas Sz tūc p flatū igneū ipa detractō figurat. Nam sicut flatus igneus alium cōburit corpa inuisibilit ac insensibilit. testante plinio in li. de vij. mirabilibz mūdi. Sic ipa detractō moloꝝ inuisibilit quidem et oculte homies min⁹ cautos pimit ⁊ occidit. Et tūc applicet sic. Omēs itaq; hoies detractōnis verba ⁊ verbera more ignei venenosiq; flatus atq; anhelitus expirantes in cauda .i. in fine seu finaliter serpentibz infernalibz .i. demonibz sunt sibi .i. finem dampnatōnis ꝑpetue cū demonibz sorcient. B¶ Plinius in speculo naturali; fetor candele extincte occidit fetū i vtero materno ipo parente mime senciente. sicut ait cōmentator sup. 3. methe. Tria inqt sunt que occidūt cōceptū fetū in vtero vicz timor tonitruū et fetor candele. Sed tūc per candelā extinctā intelligimus detractorem. Nam sicut candela extincta fumem grandem emittit. Sic nimiꝝ detractor odibilis fumū grandē efficit infamatōnis ⁊ serpentine lesionis. Sed tunc cōnr per fetorē candele extincte detractio figurat Nam sicut fetor inflat calorē pallidū generat. caput debilitat. ꝫ ⁊ affluxū reumatici humoris ꝓuocat vt dicit phus in ꝓbleu. sic reuera ipa detractio corda humana inflat tūore ire ⁊ supbie mentē detrahentis pallidā efficit pallore mortis carnis et aīe rōem q̄ est caput homis debilitat. ꝫ ⁊ effluxū reumatici sermonis immūdi seu maledictōnis ꝓuocat. fetū .i. cōsensum interioris hois occidit ⁊ perimit; Et tunc applicetur sic. Detraccio itaq; detractoris sua malicia cōsensum sepe atq; interiorem nostrum hoiem ⁊ pimit. occidit. C¶ Phus in li. ꝓbleu. Qui retinent flatum nec expirant alte saliūt agilesq; effecti. Per que dat intelligi q̄ qui flatū suū a verbo detractōnis retinēt ⁊ cōstringūt nec emitūt. alcius ad cōtemplanda celestia se extollunt; D¶

Ysidorus in hystorijs naturalibus· Lupus quidem suo anhelitu homi aspicienti raucedinē inducit· quod cōtingit ex indigestiōe et putrefactione cibi interioris ipsius lupi· Sed tūc per lupū intelligimus detractorem· Nam sicut lupus dupliciter se oñdit eis que nititur alia fallere· vz sub viridibz frondibz· ⁊ veluti sit mortuus· vt recitat ambrosius in exameron li· vi· Sic nimirꝝ detractio dupliciter in dolo se occultat ad demoliendā famā homīs ⁊ honorem vz sub viridibz frondibz allicienciū dulciūqꝫ verborꝝ· ⁊ sub silacione oñdendi se mortuū in validū et infirmū· Sed tunc per anhelitū ipa dampnabilis detractio figurat· Nam sicut anhelitus aīalis ñ potest videri nisi in frigore· testante pho in pbleu· sic ipsa detractio nec aspicet nec sentit nisi in frigore tribulatōnis· cū ille cui detrahitur p frigora doli ac fraudis mollestatur· Et tunc applicet sic· Detractor itaqꝫ sua detractōne raucedinē verbi ⁊ dolorē animi infert homi cōtra honorem cuiuslibz moliendo; Cetera reqre de adulacione·

¶ De dilectione· ¶ Titulus· ·xli· A

Conmētator· s· d plātis aꝝ po· ouersa ad solē rubescūt· sic corda hūa applicata p dilectōz xpo soli iusticie· mox rubescūt rubore dilectōis dine· B ¶ Cōmētator· s· 3· methe· Ros ergo cadens in calidā regionē ipm apit ⁊ infūdit fertilem qz facit· si vero ceciderit in terram frigidā· cōtinuo vertitur in pruinā ⁊ ipam terram operit ⁊ cōstringit; infecūdamqꝫ ⁊ infertilem ipam reddit· sic verbum dei cadens in terram in dei dilectione calidā ⁊ frigidam· mox ipm apit ad sumendā celestē influenciam infundit p graciā diuinam ⁊ fertilē in diuino ope efficit et fecundā· verbū aūt cadens in terram cordis in dilectōne dei penitus frigefactam· cōtinuo vertitur in pruinā· i· in ppetuā hoīs dāpnaconē piter ⁊ vindictā· C ¶ Theophylus in bruiario diuersaꝝ arciū· Omīa metalla argento ⁊ auro cōmixta magis solito sonora efficiunt ⁊ acuta· hoc apparet in cībalis ⁊ in campanis· Sic reuera cūcta corda hoīm argento cōfecta mūdicie ⁊ puritatis auroqꝫ ornata dulcedīs dei felicissime ac caritatis sonora ⁊ delectabilia fiunt in auribus summe maiestatis; D ¶ Albertus in cōmento tercij methe· Quanto clarius aliquis ardet ignis quanto magis fumo seu resolucione fumosa caret· Nam sicut ignis cum flammam suam nō potest sursum iacere· continuo suffocatur sic mens humana cū flāmam suam versus celū dirigere nō poterit

continuo in seipsa extinguit̄ ⁊ in suo luīe penitus suffocatur· Ap
plicetur sic· Quāto clarius mens humana in dei arserit dilectōne
tanto magis carebit fumo cupiditatis praue ⁊ carnalis cōcupīe
E ¶ Conmentator theꝰ· sup· 3· de anima; Ea ergo corpa que
in nocte lucent si aliquo humore humectata fuerīt siue tactu humi
do amplius nō lucebunt· q̄ eciā magis lucent tp̄e frigido hyemali
quā estiuali· Sic reuera corda humana in dei dilectōne lucencia
si aliquo vicio fuerīt humectata amplius nisi miraculose reforma
ta inppetuū nō lucebunt· F ¶ Calcidius sup thyme· platonis
Ignis quidem nullus arderē posset· nisi aerem sibi vicinū attrahe
ret ⁊ vniret· Ignis nāq; attractiuꝰ est aeris qui sibi pximꝰ est
Cuius signū est· qr vbi aer nō est vel vbi exire vel intrare ñ pōt
ibi nullꝰ ignis est· Sic itaq; nullus homo in dei dilectione estuan
te ardere posset; nisi pximū suū vinculo dilectōis mutue ⁊ amo
ris sibi attraheret et vniret ip̄m vt se in dño pfecte ⁊ diligenter
amaret· G ¶ Alakabius in theorica planetaꝝ ⁊ ptholomeꝰ
almaiesti· q· impossibile est solem lucere versus terram quin eciaz
luceat versus celū, neq; lucere poterit versus celū quin versus ter
rā· Secꝰ est aūt hoc de luna q̄ lucet versus terrā, mīme vero v̄sus
celum· Sic reuera impossibile est hominem posse vere ⁊ pfecte dili
gere ipsum deum vel dilcionem lucere posse ipsi deo· nisi eciam dili
gat pximū vel p dilectōz luceat ipsi pxīo ꝫ nec eouerso· H ¶
Auctor· Tota radix atq; fūdamentū alicꝰ herbe ferit̄ versus ter
ram: ꝫ flos fructibusq; herbe ferunt̄ v̄sus celū: Sic reuera perfe
cta ⁊ vera dei dilectio totā suā radicē ⁊ fūdamentū figit in terraz
·i· in pximū suū vt se intime diligendo, ꝫ florez atq; fructū erigit
ad deū ipsū sincerissime diligendo, ⁊ sup omia appetendo. I ¶
Theophylꝰ in b̄uiario diuersaꝝ arciū· Cūq; aliquis oleū sumpse
rit ad os secure et sine omni timore ad horam immergi poterit ip̄is
aquis· Cuius racio est· quia oleū emissum in aquā ipsam cōtinuo
diuidit vt homo sufficienter respirare intra aquam possit· A ppli
cetur sic; Cūq; ergo aliquis oleum diuina dilectionis ad os sūp
serit mētis ōtinuo tūc secure mergi se poterit aq̄s mūdani naufra
gij ⁊ fallentis· K ¶ Phus in li· 3· de celo ⁊ mūdo· Ignis cor
palis tripliciter extinguit̄ v̄z aut in seipso· cū v̄z ipsi igni meatria
cōbustibilis nō fuerit mīstrata ⁊ a suo cōtrario puta a frigido ⁊
ab aqua· Sic per oēm modū dei dilectio tripliciter extinguit̄ in mē
te desideriosq; hūano· Primo in seip̄o qñ v̄z materia· i· occasio nō
fuerit mīstrata· secundo a suo ɔtrario· i· a peccato: tercio ab aqua

carnalis voluptatis ⁊ ꝯcupīe seu felicitatis affluencieq; mundane

L¶ Conmētator sup·3·methe· Cūq; ipa nubes fulmē iecerit versus terram · solam tempestates illo anno pesteq; varie orient̄ cū vero nubes aliqua fulmē impulverit in nubem sibi oppositā· cōstat quia illo anno fertilitas ⁊ sanitas magna erit· Sic revera cū homīes totā suam dilectionē effuderint ad terrena cōstat qd̄ piculum tūc corpis et aīe cōmittat̄ Cū vero hoīes dilectōem ad se mutuo iecerint homo q̄z ꝓximū suū igne dilectōnis foverit· ꝯstat qr tunc sanitas mentis et corpis magna erit· M¶ Aꝝ li·ꝓbleu· Calor quidem naturalis in hūano exñs corpe validus atq; fortis vitā efficit diuturnā· Cui⁹ causa est· qr vivere calidū est· ⁊ p̄mū ⁊ p̄ncipaleq; viuēdi p̄ncipium cōsistit in calido naturali· Sic dilectio dei vera et ꝑfecta in hūano exñs pectore vitam suam efficit virtute sempitnam· N¶ Constanci⁹ li·3· Desideriuz seu dilectio vehemens corpalis quatuor effectus in corpe efficit ⁊ relinquid· Corpus nāq; debilitat· pallorem generat· extenuat ⁊ exsiccat· Sic per oēm modum dilectio spiritualis quatuor in humana mente relinquid effectus· Primo ip̄m homīem q̄ntū ad carnales actus debilitat; secūdo ip̄m homīem q̄ntū ad mundana pallificat ⁊ denigrat; tercio extenuat ipsum a scelere· quarto desiccat ab hūore omnis pravitatis et malicie· O¶ Avicenna libro med̄· vi· Securi⁹ et sani⁹ ē hēre calorē vehemētē ītrinsec⁹q̄ extrīsec⁹· Et ideo ait ph̄us in ꝓbleu· Tegendū valde est estivo tp̄e ip̄m corp⁹ vestibus cooperiendū· quia calor intensus extrinsecus magis corrumpit sb̄am· Sic sanior itaq; ⁊ salubrior in infinitum est illa que intrinsecus est dilectō puta dilectio dei ⁊ proximi q̄ ea que extrinsecus est puta dilectō mūdi ipsius· P¶ Ph̄us in ꝓbleu· Quādo quid venenosum in ignem mittit̄ cōtinuo inde resilire videtur· Cuius quidem effectus talis racio a ph̄o assignatur· Dicit enī venenū naturaliter igni cōtrariari· qua ꝓpt̄ ip̄e ignis venenū iniectum eicit et expellit· Per hec dat̄ inteligi ꝙ nichil venenositatis seu sceleris aut peccati in igne diume dilectōnis esse potest; nisi aut ipsa dilectio extinguat̄ aut ip̄m peccatū venenū peccati ⁊ sceleris expellat̄· Q¶ Conmentator sup·3·de ce·⁊ m· Ex collisione ad se inficem duoꝝ corpm elicitur ipse ignis sicut ex cōcussio duorum lapidum· et ex ꝯcussione ventorum sibi obviancium elicitur ignis· Per que datur intelligi· ꝙ ex pia fraternaq; collisiōe inter se mutuo ꝓximorum elicitur ipse ignis id est amor diunorū

R¶ Constantinus libro de mel· In estate quidem summe

valet coleuca corpora ímmergi aque fugiœ· quia phus dicit ím p bleu· q m estate corpa humana valiœ sunt apta· aptis aũt corpo ubus dulcius qđ in corpore fuerit euaporaẽ pmtus ⁊ exalat· eua porante aũt humido corporis dulcioꝝ sup vincit mox colera· sup vincente aũt colera seu coleuco hũore febres acciduntꝑaccute· Applicetur sic· In pñti itaq; vita summe valet corda humana ím mergi dilectiom dei et amou vt supꝫ· ¶ Auicenna li· diluui orr· c· Dicemus aũt vt frequenẽ nocturno tpe ignem efflãmatu· de terra in calida regione· ⁊ maxime quidem circa patibula ámite uaq; ⁊ loca vallosa· Ratio huius ím auicennã· vbi supꝫ loca etem illa in quibus humana aut suspendunt aut sepeliunt corpa et maxime vallosa loca viscosa sunt ꝓpter latitatõem corpm putu dorr· loca aũt viscosa pinguia ⁊ corrupta valde diurno tpe inflã mant· nocte aut supueniente efflãmatur ignís in tali cõceptus vi scosa materua atq; terra· Per hoc datur intelligi· q ignís diume dilectionis nocte presentis vite maxime repitur circa patibula á mitteuaq; ac loca vallosa dolous meroris humilisq; estimatõis· ¶ Phus in pbleu· Quãto magis sudor abstergitur a su dante corpore· tanto magis sudor cernitur expirare· Sic ceteraq; ñto magis ipa mentis dilectõ abstergiẽ ad primũ defluendo· tan to magis ipsa dilectio more sudoris augmentaẽ ac inflammatur in corde in aioq; humano· ¶ Ypocras in epychimijs· Omis quidem appetitus ubi illicti atq; potus· aut mortez in primo aut febrem in corpore humano inducat dñau· Nũquam· n· hũana na tura illicita desiderat· nisi dum in sua obcecaueut actõne· obcecan te aũt natura cõsequitur ipsa febus· Applicetur sic· Omnis ita q; dilectio homis illicita et carnalis mortem eternalem· aut amie febrem incurabilem inducat imminere· ¶ Phus in li· pbleu· Os quidem in cunctis animalibz nõ exsiccatur nullatenus· Sic os cordis nostu nullatenus debet exsiccari ab hũore dilectõis ⁊ amo· us diuim· quã obrem brutis animalibz illud rõnabiliter inesse oñ ditur in quibz os mentis quo dei dulcedo degustatur ⁊ dilectõ ex siccatur· ¶ Rz· in li· pbleu· Panis siccus et assus q̃ntumcũ q; durus fuerit michilomi9 tñ a calore cõtinuo humectatur· Per que datur intelligi q cor humanũ q̃ntumcũq; siccũ rigidumq; et durum fuerit· mox tñ cum calore diume dilectõis incaluerit in hu more diume dulcedinis resoluitur ⁊ liquescit· ¶ Phus in vi· aialium li· Extinguiẽ aũt premi9 calor naturalis in illis hoibus

qui aut colobio p̄uati fuerunt manibꝫ aut pedibꝫ· Cui⁹ cā stat in hoc quia in abscisione manus alic⁹ aut pedis tot⁹ sanguis in quo calor naturalis cōseruat̄ totus a corpe emanauit· P hoc dat̄ intelligi· ꝙ totus calor diuine dilectōis extinguit̄ in his qui p̄uati fuerunt manibꝫ bñ opandi ⁊ pedibꝫ recte gradiendi· A a ¶ Tharentin⁹ archyta in tractatu de effectibꝫ in natura· Ex desiderio q̄dem vehemēti pallescit corpus ꝫ rubent oculi· Per q̄ dat̄ intelligi ꝙ ex valida dei dilectione pallescit ip̄e homo ⁊ hoc q̄ntū ad abnegatōꝫ mūdanoꝝ· rubescunt mētis oculi q̄ntū ad intellectus illuiatōem· B a ¶ Plini⁹ de septē mirabilibꝫ mūdi· Repiunt̄ quidē lapides p̄ciosi q̄ in tenebris quendā fulgorē ⁊ radiū emittere ꝯpbant̄· qui eciā si igniti fuerunt amplius nō lucebūt· ꝫ ⁊ omēs lapides ⁊ gēme p ignitōꝫ sua orbant̄ efficacia ⁊ virtute· Per ista aūt dat̄ intelligi· ꝙ corda hūana gēmis ac p̄ciosis lapidibus ꝯparata deo suo p lumē ꝯgnitōis lucencia· Cūq; ergo corda hūana illicite dilectōis ⁊ carnalis accensa fuerunt ⁊ ignita amplius nō lucebūt Sed ⁊ omnis mens hūana p ignitōem cōcupīe ⁊ libidinis sua orbat̄ intna efficacia ⁊ v̄tute· C a ¶ Ypocras i p̄nosticis· Hoīes itaq; in infirmitate positi si pūcturas nō senserunt in manibꝫ aut in pedibꝫ cōtinuo moriunt̄· vt ait eciam Galienus· Ratōem huius assignat ph̄us in ꝓbleu·d· Quia tp̄e mortis tota scintilla vite cōfugit ad interiora· ⁊ sic totus homo exterius q̄si mortu⁹ sit nichil sentit· Et tunc applicetur sic· Illi itaq; homines qui dilectōnis diuine pūcturā nō senserunt infallibilit̄ in mente ⁊ in corpe moriētur· D a ¶ Cōmētator sup· 3· methe· Cūq; noctis in tp̄e rubuerit spuma maris· mox serenitas cōsequet̄· Per spumā intelligitur ip̄e homo· Nam sicut spuma cicius liq̄scit in terra q̄ in aqua sicut dicit ph̄s in ꝓbleu· sic homo cici⁹ labitur resoluiturq; in mortem in terra securitatis q̄m in aqua piculi ⁊ mortis· Sed tūc per serenitatem tp̄alem ꝑpetue vite eterne serenitas figurat̄· Nam sicut in serenitate tp̄ali hec quatuor sunt reperta· vꝫ lucis copia· caloris habundācia· alium motus· auiū garrit⁹· vt recitat Solin⁹ li· rerꝝ· Sic nimirꝝ per omīa in serenitate vite ꝑpetue hec quatuor sunt cōperta· vꝫ lucis visionisq; beate copia diuine caritatis hūndancia· motus sedulus atq; frequens ipsius mentis in deū· ⁊ vox laudis seu garritus angeloꝝ ⁊ hoīm beatoꝝ· Et tunc applicetur sic· Cūq; itaq; homo in nocte huius vite in dei rubuerit dilectōe mox serenitas cōsequetur vite sempiterne·

¶ De dulcedine· ¶ Titulus· ·xlij· A

Titulus.

Aristotiles in li. pbleu. Omnis liquor amar⁹ et acetosus si in vase calido recondatur in dulcedinē cōmutatur quia amaritudo cātur ex indigestione humidi quod in corpe repitur. calor aūt digestiuus est causa dulcedinis quia illud Galieni secretoꝝ suoꝝ li. Dulcedo itaq; omnis dulcoris liquoris pariter et humoris ex calore ꝓuenit digerente. Applicet sic. Omis itaq; afflictō seu queuis corpalis passio que cordi in amore dei feruido aduenerit in dulcedinē ꝓtinus ꝯmutatur.

B ¶ Johānicius yzagog. 3. Omnis dulcedo ebrijs saciatis et languentibus amarescit. Sic omnis dulcedo spiritualis amara esse videtur hijs qui in huius mūdi voluptatib⁹ inebriant. ⁊ hijs qui locupletudine mūdana ac vana affluencia saciantur ⁊ qui lāguore spiritualiter infirmātur. C ¶ Phs in pbleu. Post amarū cibum aut acetosum pocio que ꝯsequenter dulcior apparebit. Racio est. quia obiecta sensuū immediate se modo opposito ⁊ cōtrario cōseq̄ntia magis agūt in ipsos sensus. Et tunc applicet sic Post amaritudinē ergo cōfessionis et pñie dulcissima quidem apparebit pocio celestis gracie dulcedinisq; dīne. D ¶ Amphytes li. 3. de sñcijs antiquoꝝ. In vasis argenteis atq; aureis dulcescit omnis liquor. Sic in vasis. i. in cordibꝫ deputatis ⁊ amore celico inflāmatis magis dulcescit liquor celestis gracie ⁊ dulcoris ¶ Aꝝ. li. pbleu. Excellent dulcia amara esse videntur. Racio est. quia excellenter dulcia obstupefaciūt ipm sensum. ex quo quidem stupore amaritudo quedam excellenter dulcibus messe videt. Applicet sic. Ipsa ergo celestia et diuina more liquoꝝ excellent dulciū peccatrici anime amara ⁊ insipida estimant. E ¶ Commentator auerrois sup. 3. methe. Ferrū extinctū in melle mollificatur valde et cicius liquescit in igne. Racio. quia que vehemēter dulcia fuerint corpa dura ⁊ ꝯpacta liquefaciūt valde. Per ferrū intelligitur cor hūanum quia sicut ferrū inflāmatum maleoq; cōcussum igneas scintillas emittit. sic cor hominis vehement in dei caritate inflāmatum igneas flāmasq; scintillas emittit dilectōis dei et ꝓximi. Per mel celestis dulcedo figurat. Nam sicut mel languidis ⁊ infirmis mortiferꝝ est. sanis aūt ⁊ fortibus ipm mel est valida medicina. vt dicit Galien⁹ li. secretoꝝ. i. Sic ipsa dulcedo celestis infirmis et peccatorib⁹ mortifera est. sanis aūt ⁊ recte viuētibus summa existit anime medicina. Et tunc applicetur sic. Cor itaq; humanū diuinitus mollificatur celestibusq; adaptatur. dum

celesti dulcedini mentaliter implicatur. G¶ Constatinus li. med. vi. Venenū quidem dum bibitur dulce estimat̄: postmodum aūt nimium amarescit; Cuius causa est. quia lingua infecta omnē liquorem q̄ntūcūq; amarū dulcem gustui rep̄sentat. vtpote acetosum ⁊ amaꝝ. quia lingua veneno scindit̄ ⁊ inficitur. Applicet̄ sic. Peccatum itaq; dum in p̄nti bibit̄ dulcissimū estimatur. p⁹ modum vero mortis in tp̄e amarissimū sentietur. H¶ Phus in li. pbleu. Multis quidem modis lacrime oriuntur. q̄nq; enim a dolore. q̄nq; a languore. q̄nz a dei amore. q̄nq; a fumo. q̄nq; ab aspectu solis. q̄nq; a pulueris asp̄sione. ⁊ hee omnes sunt amare. Ille aūt lacrime que a vento ⁊ a frigore resoluūtur sunt dulces. Per predictas cās lacrimaꝝ fatigatatō mūdana figuratur ꝫ per ventum celestis visitacio figuratur; Naz sicut ventus licet sit frigidus ⁊ humidus naturaliter tñ exsiccat ⁊ inflāmat. vt dicit phs in. 3. methe. sic celestis visitacio qua deus aīam hic in p̄nti cōsolat̄ exsiccat aquas omnis aduersitatis. ⁊ inflammat ignem diuine caritatis: Et tunc applicetur sic: Inter lacrimas itaq; quibus hūana fragilitas fatigatur ille que ex diuina visitatōne ꝓueniunt lacrime oñdūtur esse dulcissime. I¶ Aꝝ in. 3. methe. Aqua maris salsa atq; amara est. aqua aūt que in littore est magis dulcis. Sic aqua celestis gracie seu tribulatōnis aduersitatisq; mundane magis quidem dulcescit homī exñti in littore sanctitatis et securitatis vite amarescit aūt in mari hui⁹ seculi seu vanitatis mūdane.

K¶ Egidius in thymeo. Dulcedo corporalis cuncta attrahit corpora tā aīata q̄ inaīata. P que datur intelligi. q̄ ille est omī creatura tā aīata q̄m inaīata deterior. qui illa ineffabili dei dulcedine attractus non fuerit in hac vita. L¶ Theophylus in tractatu diuersaꝝ arcium. Omne quidem metallum auro aut argento mixtum dulciorē efficit sonū. Quā obrem ait eciam Siluetus. Corde auree ⁊ argentee dulcissime sunt. maxime aūt si bene tense fuerint. aut si ip̄m metallum in aere pependerit. Sic cor hūanū sonum mentis in auribus dei dulciorem efficit cū decoratū fuerit auro caritatis ⁊ pependerit in aere pure cōtēplatōis. M¶ Ypocras in epychymis. Omnis liquor acetos⁹ ⁊ amar⁹ cū calefact⁹ fuerit dulcior apparebit. Unde ⁊ acetū calefactōne potabile fit. ꝫ ⁊ fruct⁹ amari igne excocti esibiles fiūt extūc atq; dulces. Sic oīs passio ⁊ afflictō mūdana calore diuine dilectōis tēporata ⁊ calefacta dulcis deuoto aīo estīat̄. N¶ Alphorabi⁹ in tractatu d̄ mixtibilibz ⁊ mixtis d. ples dulcedines sil̄ mixte ꝯtīuo amarescūt ꝑ

¶ Titulus.

que datur intelligi. ꝙ plures dulcedines vicz dulcedo corpalis ⁊ dulcedo celestis simul ꝯmixte in hũano corde. mox amarescunt. i. amaritudinẽ cõtrahunt amie atq; carnis. O ¶ Constantinꝰ li. de ypodũdaca passione. Dulcescente lingua omẽ quod a lingua degustatum fuerit sapit et dulcescit. amara aũt lingua colericoq; humore infecta omnia que gustauerit acetosa estimat et amara. Cuius causam assignat auerrois sup. 3. de amĩa d. ꝙ obiecta sen suũ suas qualitates nõ oñdunt nisi qualificãte seipso sensu. Sic itaq; dulcescente lingua seu gustu ipsius mentis per internam mẽ tis dispositõem mox omĩa que circa homĩem cõtingere possunt ad uersa ꝑ xp̃i nomĩe. sapiunt et dulcescunt. P ¶ Conmentator sup. li. de plantis arꝝ. Poma quidem manibus cõtrecta que antea amara fuerant ꝯtinuo sapiunt et dulcescunt. Cuiꝰ cãm assignat in hunc modũ. Dicit enĩ ꝙ manus calide sint. ⁊ si nõ calide sint tñ ex cõtrectione seu mocione incalescunt. calor aũt digerit. digestio aũt dulcedinẽ efficit. testante auicenna. qui ait. ꝙ dulcedo omnis ex digestione humiditatis que in corpe est gignit̃ ⁊ causat̃. Appli cetur sic. Corda itaq; hũana manibz v̄tuosoꝝ atq; bonoꝝ opm cõtrectata. suauitate interne delectatõnis deo ⁊ sibi sapiunt ⁊ dul cescunt. Q ¶ Solinus li. reꝝ. Repti sunt quidam fructus qui ꝓpter suam nimiã dulcedinẽ a nullo alium poterant manducari. Et ratõ huius est. quia vt ait Galienus li. viij. med. Excellent̃ dulcia inflacionẽ lingue faciunt. lingua aũt inflata diuersisq; hũo ribus puta humido saliuali ⁊ humido cibali tumefacta in actu gu stãdi errat obiecto dulcedinis ⁊ saporis. Per que datur intelligi ꝙ quidam sunt celestis vite fructus repti ⁊ dulcoris. quos nullũ humanoꝝ cordiũ in hac vita ꝑcipere potuit nimio pre dulcore. R ¶ Cõmentator in. 3. methe. dicit. Aqua ergo amara et salsa dulcescit quinq; modis. Primo per cereũ vas per triduũ distilla ta. vt dicit ph̄us ibidem. Scdo per intincturam immissurãq; lapi dis cristalli seu pulueris cristallini testante theophylo. Tercio ꝑ immissionẽ alicuiꝰ corij et pellis. testante Galieno secretoꝝ suoꝝ li. Quarto per immissionẽ lapidis igniti. vt dicit Auicenna li. mi neraliũ. Quinto modo per vehementẽ solis desiccatõem. ſm ph̄m in ꝓbleu. Sic reuera aqua acetosa ⁊ amara mũdane tribulatõis dulcescit quinq; modis homĩ. Primo quidem per vas cereũ dñi ce passionis. per cristallinũ lapidem lucide ꝯgnitõis. per immissiõez lapidis. i. memoriã saluatoris per pellem morticine humilitatis et per siccatõem ꝑpetue caritatis. S ¶ Euax in tractatu euentuũ

in natura. Quecunq; corpa hūerint odorem valde dulcem ipa in se amara senciunt. Sed tunc per odorem ipsa fama figurat. Naz sicut odor habet ex natura ledere ipm caput. sicut ⁊ ipe fetor. testante ysidero in hystorijs naturalibus. Sic mimꝝ ipsa fama valde habet immutare ipm caput homis i. intentōem atq; cōsensum rationis. Et tunc applicet sic. Corda itaq; illa q̊ꝝ fama dulcis d̄lectabilisq; oñditur amara in se esse nimium cōpbat. C¶ Auicenna li. viij. Nulla est tanta amaritudo cuiuscūq; corpis q̄ aut nō dulcedine pmutetur. aut in sua acerbitate tempet p ignis vehemencia ⁊ caloris. sic nulla itaq; tanta amaritudo est aīe seu molestia hui⁹ vite que nō igne diuine amoris aut temperetur aut in dulcorem penitus permutet. D¶ Constentinus li. viij. med. Dulcedo vna ore assumpta aliam supuenientē dulcedinem in aliq̄lem amaritudinē seu acerbitatem pmutat. Per hec datur intelligi. q dulcedo vna fugat ⁊ repellit aliam. Dulcedo nāq; celestis. dulcedinē mūdanam in amaritudinē cōmutat: dulcedoq; mūdana dulcedinē diuinam insipidam atq; amaram humano cordi efficit.

E¶ Phus in vi. a alium li. Omnes quidem pisces naturalit cōtra aquas sursum tendunt. dulcedinemq; originis pncipijq; aq̄rū appetētes. in eo etenī loco vbi aqua scatuerit dulcissima fore oñditur. Sic homies itaq; more pisciū et exemplo iugiter sue mētis ascensu appetere debent dulcorem celestis beatitudinis ⁊ saporem. F¶ Amb. in examerō li. viij. Dulce valde estimat ipe canis lingere vulnera putrida sanguinēq; ⁊ ranas. Sic dulce videtur peccatori lingere vulnera meretricū luxuriosa. sanguinē peccatoꝝ. ⁊ ranas detrahencium.

¶ De aggregacione. ¶ Titulus. ·xliij· A

Ambrosius in examerō li. viij. Aranea aggregat sibi muscas semetipam euiscerando. adeo q inposteꝝ effusis intimis suis moritur desicata. Per que datur intelligi q peccator homo aggregat sibi diuicias in hoc mundo se totaliter euiscerando et miserabilit cruciando. vltimo vo insperate in celesti rore ⁊ dulcedine ab omni fructu celestis patrie penitus arefactus.

B¶ Solin⁹ li. reꝝ. Erici⁹ aggregare asserit sibi poma se circa trā volutādo pit ⁊ rotādo. voluit. n. se sb arbore hic ⁊ inde vt sibi hoc modo poma valeāt adherere. Sed tūc p ericiū auat⁹ designat. Naz sicut erici⁹ spinis aculeisq; plen⁹ est hñs rostꝝ porci. s̄z et venatōnis in tpe maxime cruciat ⁊ ledit ipsos canes vt refert

¶ Titulus.

Aristotiles in. vi. aīalinm li. Sic et ipse homo auarus aculeis plenus esse oñditur oīm solicitudinū et doloris. rostrū habet porci in verbis scurrilibus et mendosis ⁊ p̄dicatōis tp̄e maxime ipse auarus aīm cruciat p̄dicātis. Sed tunc oñr per poma dicie et mūdane delicie designantur. Naz sicut poma dū dulcescere incipiūt mox ab arbore sua cadunt: vt ait cōmentator sup̄ libꝝ de plantis aꝝ. Sic per oēm modū diuicie delicieq̄ mundane q̄nto magis dulcescunt et sapiunt: tanto cicius homiem deserūt et recedūt. Et sicut sucus pomoꝝ oculos ledit ⁊ corrumpit. vt dicit Batholomeꝰ in p̄ma sua p̄ctica: sic dulcedo diuiciaꝝ. deliciaꝝq̄ huius mundi maxime ledit et corrumpit oculos cordis nostri. Et tunc applicet̄ sic Homo itaq̄ auarus aggregat sibi diuicias atq̄ delicias p̄ñtis seculi se turpiter circa terrena incomoda volntando et se multis terrenis miserijs implicando. C ¶ Ambroꝰ in examerō li. vij. Perdix oliuiosa ouoꝝ suoꝝ oblita oua sibi aggregat aliena. Sic et ipse homo sue salutis suoꝝq̄ oblitus op̄m. querit ⁊ aggregat more perdicis merita ⁊ suffragia alioꝝ. D ¶ Plinioꝰ in speculo natura. Yrundo aggregat pulueres et arenas humectatis alis. Nam cum nidum cōstruit alas suas humefacit vt sic humectatis alis puluis adhereat. et ex cōseq̄nti nidū faciat. Per qd̄ dat̄ intelligi. q̄ homo agregare sibi debet sacros meritorios q̄z actus ad hoc vt cōstruere valeat nidum in celestibus humectatis diuinitus alis nostre intentōnis et affectꝰ. E ¶ Ysidorus in hystorijs naturalibus: Formica aggregata sibi grana secat p̄ mediuz ne valeant pululare. Sic ⁊ ip̄e homo aggregata huius mūdi bona timore dei debet diuidere ⁊ secare ne in corde suo p̄ amorē vsūq̄ illicitum valeant pululare. F ¶ Albertꝰ sup̄. 3. methe. In p̄fūdis locis maris siue aquaꝝ aliaꝝ magis aggregant̄ cumuli arenaꝝ. Sic per oēm modū in p̄fūditate peccati ⁊ sceleris magis aggregari solent facultates terrene diuicieq̄ mundane.

¶ De amore mundi. ¶ Titulus. .xliiij.

Macrobius li. de sompno Scipionis. Sic amanda sunt mundi optima. vt ne virtꝰ p̄iclitetur corpus si necesse est ignibus cōmodet̄: Archita tharentinus. Terreami mūdi huius amatores ad lamentabile verbum pompegij morientis. Magis inquit mūdi amor me terret. q̄m q̄ mori me op̄tet. Oracius li. Car. Crescit amor mundi quātum peccunia crescit. Non habet vnde suū paupertas pascat amorē: Magister alanꝰ

de bruitate vite Vbi fortes vbi nobiles reges vbi ⁊ p̄ncipes mū
di huius auidissimi amatores· omnes vna mortis vmbra obtexit
ꝫ hoc oīm miserabilius est· qd̄ adhuc hūana fragilitas ñ horrescit
¶ Beda in omelia sup marcū· Sic amor hui⁹ mūdi tpetur· vt
semp ille homo interior celestis ocupetur; Sydoni⁹· Heu quam
amare deserit̄ ꝙ dulcit̄ amabat̄· ⁊ crudelissimo morsu mortis va=
pulat· qui mūdi huius amātissima possidebat· Sardin⁹ in oraculis
demonū· Callitur nimirꝝ modo nimis miserabili qui spem ponit in
amore hui⁹ seculi: Alqm⁹ ad karulū· Magna creatori fit iniuria
dū q̄s pl⁹ amat mūdana q̄m celestia· Didim⁹ Rex in ep̄ ad alex·
Non in hunc mundū venimus vt seculi amorem dedicemus· ꝫ vt
abiectis omnibꝫ ad galaxie gaudia velocit̄ ꝓperemus·

¶ De amore sui· ¶ Titulus· ·xlv·

Tulius in rethorica· Amancium se tota sūt indicia· Dar=
ro in sñijs· Iniquissimū est publico bono de relicto ama
re solum se· Dalerius li· vi· Gloriosissimi laudeq̄ digni
qui apparuere reges p̄ncipesq̄ terrarum· qui tanto amore iustitie
estuabāt· ꝙ sibi ꝓprijs cū peccassent nullaten⁹ ꝑcere p̄sūebant· ꝫ
seip̄os in mortis sñiam feriebant Salustius in tugurtino· Heu fa
uent multi q̄ detestari se deberent· Gracian⁹ in corpe iuris: Ama
tor rei singularis in causis non recipitur tanq̄ testis· Tulius in
phylippica decima· Inpossibile est ꝙ amator sui iustitie metas nō
trāscēdat· Beda sup lucā· Hic est amor ordinat⁹ vt bonū q̄mq̄
sicut teip̄m diligas te bonū diligas te malū odias· Alqin⁹· Hoc
ab omni homine iustitia diuina exigit vt potius sit amator verita
tis et iustitie q̄m felicitatis sue ꝓprie· Macrobius· Cūq̄ superius
gaudijs donati fuerint amatores boni publici tunc tenebris inuo=
luent̄ penalibꝫ ceci amatores sui· Iuuenalis· Te q̄z ꝯtēptu ada=
mare diuina memēto· Prudenci⁹ de cōflictu vitioꝝ et virtutum·
Nam se siquis amat omne qd̄ est vitiat· Galther⁹ in alexand̄·
Conditur in lege ne quis sibi det vel amet se·

¶ Auctoritates· De amore dei· ¶ Titulus· ·xlvi·

Gregorius sup ezech̄· Anima sine amore nūquā esse
potest· aut· n· supernis inmitit̄ ⁊ vere beata est aut
vanis immergit̄ ⁊ misera semp est· Fulgenci⁹ super
q· mythologiaꝝ· Sileat omis lingua cadat amoris
misterio omnis rō hūana nam veri amoris dulcor oēm gustū ex=
supat corpalem ⁊ tam angelicā quam humanā obruit racionem·

¶ Titulus.

Eusebius in sermone. Veros xpi amicos non miracula sz amo
ris opa pbāt. Plato de immortalitate aīe. Si sapiēcie forma ocu
lis materialib9 vel corpalibus videri posset. cunctos ad amorē sui
violent traheret. Gre. in moꝝ. Qui deum vere amat omīa pspe-
ra ac aduersa eq̄nimit portat. Valeri9 li. viij. Tanto amore dyo
genes ad celestia p̄mia estuauit. q̄ mortem nequiēs expectare cor
poralem. igni se dedit p̄cipitem. sicq̄ spūs eius p̄ amoris desiderio
exaltauit Hugo de sancto victore. Tolle amorem ⁊ nulla res dul
cis nulla piterq̄ suauis ē. Aug9. Ea uis amoris ē vt necesse sit te
talem esse: quale est illud qd amas. Jero. in ep̄. Necesse fortas-
se est vt interdum amor dei sanctoꝝ mentibz subtrahat ne in estia
bili amoris violencia vita hic pñs subito finiat. Psius in amphy
trione. Infelix aīa q̄ nō habet qd amet. Oracius li. epsaꝝ. Ode
runt peccare mali formidine pene. Oderunt peccare boni virtutis
amore. Prosper li. epigmatuz. mens nunq̄ poterit carnis cōpe-
scere mot9 nisi fuerit xpi semp amore potata. Ambrosius in exa
merō. Ad amandū se omī tp̄e inuitat qui omī tp̄e bñficia mihi p̄
stat. Virgili9 in eneyd. li. v. Regna ruūt possessa fluūt amor oīa
vincit. Remigius sup marcū. Bñ quidez nec oculis vidit nec au-
ris audiuit nec in cor homīs ascendit q̄ntum dulcedinis in amore
dei p̄gustent hic in pñti. sz ad plenū hauriēt in futuro. Orosi9 su
per cañ. miror nimis cur deus felicissimā amīam amore languidaz
carni tam diu desinat immorari. in quo iam inestimabili omnis vo
luptatis plenitudine tam dulciter incipit dlectari. Socrates li. x.
de virtutum ordine. Amant nos dij cum virtuti insistimus. ⁊ vi
cijs contrariamus. Prudencius de conflictu viciorꝝ et virtutum.
Magna cadunt odijs parua extolluntur amore. Anshelmus in
sermone. O bone ihesu tibi adherere vita eterna est. separari a
te mors eterna est. te amare nescio quid dulcius quid melius est?
Crisostimus in omelia. Sic electorum amor proficit dum aduer-
sitatibz premit sicut ignis flatu p̄mitur vt crescat ⁊ vnde exting-
ui cernit inde validi9 roborat. Bern. li. de cōsideratōe: O duri ⁊
obdurati filij adam q̄s nō emollit tanta benignitas. tanta flāma

tam ingens ardor amoris tam vehemens amator qui p vilib⁹ sac
ōūclis tam p̄fosas res expendit· Gregorius m registro. ⁊ nūq̄
est amor dei odiosus·cp̄atur;n. magna si est · si aūt opau desicut
amor nō est. Aug⁹ li· q· cōfes· Memorare sup te bone ihu dulcis
sup mel·cogitare ō te plus quā cibus suauis·loq̄ de te plena refe
cō;nosce te pfecta dil īo·amare te vita eterna/ Bern·in floribꝫ
O bone ihu quā benignus/quā suauis· quā dulcis· quā amanor⁹
quā amplectendus·quā totus ammirabilis·quā vere domine ihu
desiderabilis. beatus homo qui te amat ⁊ expectat· Aug⁹ sup p̄s/
Nuis plumata leuior est quā si plumis careat/Sic siquis plumas
amoris applicat iugū xp̄i suauissmū leuissime portat· Cassiodor⁹
in hystoria tuptita· Cyr⁹ ergo moriens si ijs suis inquid· Nihil
amate sinceu⁹ p̄ter deos cū nil post h̄ remaneat nobisq̄ nil subde
mat p̄ter eos/ Aug⁹ li· de religione xp̄iana· Amor dei nūquā est
odiosus· ⁊ si odiosus fuerit amor dei nō est· Cetera de amore Re-
quire ca· de caritate et dilectione·

¶ Exempla de amore· ¶ Titulus· ·xlvij· ¶ K

Auicenna li;suor mineraliū · Omēs siquidē montes exal
tati ⁊ eleuati magis sunt celestis virtutis et luis susceptu
ui· Per que datur intelligi· q̄ cordia humana eleuata in
deū pia deuotōe ac elongata a vanitate mūdane felicitatis ⁊ afflu
ende·magis sunt susceptiua amoris dulcedinisq̄ diuine. Respicē
do sup· B ¶ Commētator albert⁹ in tractatu de impressionibus
aeris · Maior est euentatō ventorum in aqua quam in terra · p
uus·n·in terra ventus in mari validus oñditur ⁊ p̄batur· Cui⁹
eciam causam requre ca· de miseria mundana· Per ista dat̄ intelli
gi·q̄ semper est maior euentatō diuini refugerij ⁊ amoris circa a
quas p̄nie ⁊ cōtutōnis quā circa terram h̄uane inquietudines ⁊
merous·Recurrēdo ad p̄hita· C ¶ Ruicen̄:li·9·ō diluuijs
In p̄fundissmis locis terre·semp maior est celestis luis p̄petra-
cio ⁊ influxus· Cuius eciā signū est q̄ ait cōmentator li·de natu-
us locoꝝ· fundus inquid terre p̄fosis est gēmis ⁊ metallis cōsti
tus ⁊refertus· Per hec dat̄ intelligi·q̄ in p̄funda ⁊ humili men-
te hois semp maior est p̄petracio ⁊ influxus diuine dulcedinis et
amoris vt sup̄· D ¶ Commentator sup generatōe ⁊ corrup·
Aque q̄dem ostruant naturalit̄ ⁊ resistūt siccati atq̄ calou. Q
hoc intelligit̄/q̄ ipsi aque amoris suauitatisq̄ diuine maxime resi-
stunt siccati celestis gracie ⁊ calou cupiscēcie illicite ⁊ mūdane

¶ Titulus.

q̃madmodum in p̃ncipio p̃libatũ est. E¶ Phus in pbleu. Digit⁹ q̃dez articulat̃ ⁊ flectit̃ ad interiora ñ ad exteriora. grossiorq; apparz in ieiuno hoĩe q̃ cibato. Sed p hoc intelligit̃. q spũs sanct⁹ seu amor d̃inus qui p digitũ nõ immerito figurat̃ sp dirigit̃ et donatur forma interioris nõ aũt in spẽ exterioris ⁊ corp̃alis actionis. ꝫ eciã maior est in ieiunantibz a peccato ⁊ scelere. q̃m cibatis a plenitudine felicitatis affluẽcieq; mũdane. Respiciendo sup̃.

F¶ Phus vbi sup̃. Flatus nimiꝝ hoĩs videtur in frigore ad instar fumi. ꝫ mĩme in calore Per que intelligit̃ q amor celit⁹ seu gracia sancti spũs mistice quidez p̃cipitur ⁊ sentitur in frigore puritatis et cõtinencie. nõ aũt in calore voluptatis ⁊ cõcupĩe. vt. s.

G¶ Plinius in speculo naturali. Poma cõuersa ad solem rubescunt. Per hoc intelligit̃ q corda humana ad solem xp̃m cõuersa p pnĩam et cõfessionẽ dulcescũt intima quadaz suauitate. ⁊ rubescunt mox in dei ⁊ p̃ximi caritate parit̃ ⁊ amore. H¶ Tharentin⁹ de effectibz in natura. Aque defluentes versus austrũ. aurum ⁊ nobiles generant margaritas. Cuius quidem cãm require ca. de beatitudine. Per que intelligit̃ q mentes hoĩm p̃terfluentes ad austrũ diuine dulcedinis ⁊ amoris. mox intra se aurꝝ ⁊ gẽmas colligũt p̃petue glorie ⁊ honoris. recte vt sup̃. I¶ Aꝝ. in pbleu. Locus calefactus ⁊ de duo frigefactus fetidus quidem valde erit; Per hoc intelligit̃ q cor homĩs amore dei inflãmatũ. de nuoq; p peccatũ suffocatũ p̃iter ⁊ extinctũ. mox valde fetidũ efficitur in dei oculis ⁊ immũdũ. Recurrendo sup̃. K¶ Galien⁹ li. secretoꝝ. Corpa cõplexionis ignee in suo motu valde agilia sũt ⁊ cursu. Per que intellgit̃ q corda humana amore igneo ⁊ diuino inflãmata diuinit⁹ ⁊ succẽsa celeria atq; agilia valde sunt in eo motu et cursu qui ad celestia fit capienda. Respiciendo sup̃ ¶ I ¶ Ptolome⁹ almaiesti. Lumẽ celeste virtutẽ suã trãsmittit mediante ignea regione. quã obrem plato inquid. Lumẽ nimiꝝ q̃ndam virtutez cõcipit ab ethere. M¶ Per hoc intelligit̃ q lumẽ diuinũ nullum effectũ imprimit aĩe deuote a se nisi mediante igneo dei mellifluoq; amore. Recte p oĩa vt dictũ ẽ. N¶ Nix soluit̃ ⁊ liquatur ad lumẽ sols: ꝫ nõ ad lumẽ lune. Sed tunc per niuem ip̃m hominem designari oportet. Nam sicut nix dispositõem et effigiem habet stelle. vt refert cõmentator ni. 3 mehe: cui⁹ eciã cãm require ca. de beatitudine. Sic nimiꝝ per omnẽ modũ ipse homo

effigiem in se ꝑfert ymaginis diuine ⁊ beatitudis sempiterne; Sic mim ꝑ ꝙ per miem ipm ticogit hoiem designau· Et tūc applicetur sic· Homo itaq; more miis pauter et exemplo mystice qui dem resoluit et liquat ad lumen amoris dim· nō autem ad lumen ꝓphanū amous illiciti et mūdam· Residendo sup̄ ph̄ta· ¶ Auicenna· ad aquilonē ergo tendit naturalit aqua· Per que intelligit· ꝙ ad aquilonē pmtentis hūilisq; cordis tendit et defluit omis aqua celestis gracie et amoris· recte ⁊ ꝑ oēm modū vt sup̄ ¶ Alkabicius in theorica sua· Quanto magis luna appinq̄t ad solem· tanto magis lucet versus celū ⁊ minus vsus tra; Econtra aūt quāto magis luna a sole elongat· tanto magis lucet versus terram et mime versus celū; Deo tūc per lunā cor humanū intelligit· nam sicut luna semp habet sibi maculā ⁊ vmbrā terre annexam· vt oñdit ꝓbus de celo et mūdo; Sic reuera ꝑ oīa hūanus cor q̄ntum de se est semp habet vmbram vanitatis miseriaq; ānexam· Per lunā ergo intelligitur cor humanū· ⁊ applicetur sic· Cor itaq; homis q̄nto magis appinquat ad xp̄m· tanto magis splendore luceq; amous fulget ad celestia ⁊ eterna· et minus vsus trā sitoria ⁊ mūdana· extra aūt vt dictū ē· respiciendo vt sup̄· ¶ Vsiodorus in hystorijs naturalibus· Serpens et quidem in feruore lumis solaus circulū toto corpore globato discubit· Per hoc mtelligitur· ꝙ homo exñs in statu diume gracie et amoris circulum in se discubit ꝑpetue beatitudinis ⁊ beatissime visionis· respiciendo sup̄· ¶ Auctor sūme naturalium: Non in montibus ꝙ in vallibus cadit ros Naz loco generatōis ipsius roris regio terre ꝓxima est celo. Per hoc intelligitur· ꝙ rō in mōtibus altitudinis dignitatisq; mūdane ꝙ in vallibus hūilitatis ꝑapue cadit ros celestis amous et gracie· ¶ Algazel in tractatu de forma specli· Colores insimul mixti migrodinē efficiūt et pallorem· vnus aūt color in sua permanet ꝓsperitate et virtute· Per q̄ intelligit· ꝙ amor celestis et mūdanus insil mixti migrodinē interdū efficiūt mortis ꝑpetue ⁊ pallorē· amor aūt celestis solꝰ hītus in sua beata ꝑmanet efficacia ⁊ virtute· Recurrendo sup̄·

¶ De amore· ¶ Titulus· ·xlviij· A

Isiodorus in hystorijs · De vmbra quidez naturalit fugiūt serpentes ⁊ trāsferūt se ad solem· Sic et nos exilite deberemus de vmbra cecitatis et ignorācie ⁊ trāsferri ad solem seu estū amous celestis ⁊ gracie· respiciendo sup̄· ¶ Theophrastus li· de mentorū· Lumen nūq̄m adueniat absq; corpe lumis

causitiui. Sic reuera p oēm modū. amor diuin⁹ nequaq̄ aduenit orizonti aīe sancte ⁊ deuote absq̄ xp̄o qui est p̄ncipiū atq̄ causa omīs salutis et gracie. C¶ Auicebron li. fontis vite. Lux et calor nō agūt nisi in corpe ad hoc disposito calorisq̄ ⁊ luīs suscep tiuo. Per que intelligit̄. q̄ lux diuine cognitōnis ⁊ calor intime dilectōnis et amoris nō agunt sue virtutis effectū in aīa nisi in sa cro ope ⁊ virtute disposita fuerint ⁊ aptata. Respiciēdo sup̄.

D¶ Ptolomeus almaiest. z. Tenebra receptaculū est luīs ⁊ nō lumē. cui⁹ declaratōz infert capl̄o de cognitōe d̄ina. Sed tunc p tenebram huilitatis figuratur. Nam sicut tenebra summe valet cecis infirmis ⁊ dormientibz ⁊ minutis. q̄madmodū recitat phyla retus tractatu de dietis. Sic nimirz per oēm modū humilitas ma xime debet̄ cecis in peccato. infirmis in omni ope bono. dormienti bus in hac vita. ⁊ minutis ɔfessione cōtritōe ⁊ pnīa. Sed tūc cō seq̄nter p lumē intelligit̄ amor dei. Nam sicut lumen in alta aeris regione nūquā lucet iuxta illud qd̄ ptolomeus vbi sup̄. Est aūt in supiori interstitio aeris sempiternū frig⁹ ⁊ sempiterna nebula Cuius eciā cā tangetur in p̄mo ca. de caritate. Sic reuera p oīa amor celestis nō lucet in cordibz tumidis ⁊ elatis. Sic ergo patz q̄ per tenebram huilitas describit̄. ⁊ q̄ per lumen amor celestis fi gurat̄. Et tunc applicet̄ sic. Sola itaq̄ huilitas mentis nostre re ceptiua est amoris ⁊ suauitatis interne. nō aūt felicitatis salutisq̄ vane. Respiciendo sup̄. E¶ Phus in pbleu. Ex gustu cibi ⁊ potus lingua humescit. Per q̄ intelligit̄. q̄ ex gustu cibi ⁊ potus celestis lingua humescit mentis humore diuini roris piter ⁊ amo ris. Recurrēdo sup̄. F¶ Conmentator in. 3. methe. Sol que dam grauia sursuz tollit corpora mediante luīe et calore. Hic da tur intelligi. q̄ xp̄us trahit ad se corda hoīm mediante lumīe sue lympide cognitōis ⁊ calore sue dilectōis et amoris. G¶ Phs ī 3. methe. Attrahūt aūt maxime ⁊ inbibunt ip̄m aquam sicitas ⁊ calor. Per que intelligitur q̄ maxime attrahunt sibi auideq̄ inbi bunt aquam cōsolatōnis diuine corda desiccata ab humore praue cōcupiscencie. ⁊ calore calefacta amoris ⁊ caritatis interne.

H¶ Conmētator de ce. et m. Solis quidem radium. q̄tuor impe diūt. nox eclypsis nebula ⁊ nubes. Hic intlr̄ q̄ quatuor radiu z celestis amoris impediūt ⁊ virtutem. nox cecitatis ⁊ ignorancie. eclipsis prauitatis ⁊ malicie. nebula vanitatis mundane. nubes in stabilitatis nostre. I¶ Arz. vi. aīalium. Inbibitur autem

aer a piscibꝫ ip̄oꝝ ore ⁊ aure vꝫ ipsis brancis. Sed tūc ꝑ pisces homines designant̄. et sicut in estu ⁊ feruore solis sursuꝫ saliūt extra aquā. sic ꝑ oēm modū ipsi homīes in estu felicitatis ⁊ voluptatis mūdane sursum saliunt ꝑ tumorem extra aquam vilitatis et miserie. Et tūc applicet̄ sic. Suauitas itaq; amoris diuini ab homībꝫ inbibitur dupliciť vꝫ ore dei dulcedinē mistice degustandi. ⁊ aure verba dei sedule audiendi vt sup̄. K Phs in ꝓbleu. Timentes et amētes in hora sui timoris ⁊ pallescūt ⁊ senescūt. Cui⁹ causa est qꝛ tam timoris quā amoris sanguis intrahit̄ ad pectoris regionem. ⁊ sic corpus expallescit. Per qd̄ intelligit̄. ꝙ timoris tp̄e et amoris diuini pallescūt mentes humane q̄ntum ad splendorem felicitatis mūdane. Recte ꝑ omīa vt sup̄. L¶ Constantinus li. de melancol. ꝓprium est accensionis corꝑal. vt dum iam forinsecus infrigidata ⁊ extincta. intus tñ adhuc ꝑ vnionē ⁊ contractionē sui forcius incalescat. Sed per hoc intelligitur ꝙ hec est natura accensionis ⁊ amoris diuini vt q̄ntomagis extrinsecus infrigidatus fuerit ⁊ extinctus. tanto magis ꝑ felicem cōtractionez incalescit intrinsecus. vt p̄us dictū est. M¶ Theophyl⁹ in tractatu diuersaꝝ arciū. Natura venti atq; flatus est accendere validius ip̄m ignē. Per que intelligit̄ ꝙ natura hec est venti tribulatōnis ⁊ flatus oratōis. Dñr. n. validi⁹ accendere ignē d̄ime dilectionis ⁊ amoris. Respiciēdo sup̄. N¶ Ysidorus in hystorijs naturalibꝫ. Herbe calido tempore calida aqua ꝑfusa aut sāgume arescunt cōtinuo ⁊ marcescūt. Per hoc intelligitur ꝙ corda humana aqua dei humectata aut sanguine xp̄i pia recordacione illinita: arescūt cōtinuo ⁊ marcescunt in voluptate cōcupiaq; mundana. Recurrendo sup̄. O¶ Aꝝ in ꝓbleu. Calidū infrigidatum validissime infrigidat̄. Et ideo ait auicenna li. med̄. 3. Periculosius est corꝑa calida infrigidari. q̄m frigida calefieri. vehemēti⁹. n. qd̄ calidū est frigore ꝯstringitur ⁊ artatur. Cuius eciā signum est ꝙ aqua calida cicius infrigidat̄ q̄ꝫ frigida. Per hoc intelligit̄. ꝙ cor hoīs amore celico inflāmatū d̄nuoq; ꝑ peccatū suffocatū ꝑiter ⁊ extinctū ꝑiculosissime extinguit̄ ⁊ dolorose. Recurrendo sup̄. P¶ Auicebron li. fontis vite. Accensis valde elemētis omīs ex hoc ip̄o malicie ⁊ corruptō generat̄ pestilencie nimiꝝ causantur ex accēssiōe nimia aeris ⁊ feruore. Per hoc intelligit̄ ꝙ accensis humanis cordib⁹ in vano illicitoq; amore ex hoc ip̄o in eis gignit̄ mortis malicia corruptōq; eterna. q̄madmodū p̄us dictū

¶ Titulus.

est. Q¶ Galienus li. secretoꝝ. Corpa calore nimio cũ accensa fuerint validius et fortius accendũtur. Nam corpa frigida calefacta, vehementissime calefiunt, vt patz in silice ⁊ in ferro. Per que intelligit̃ ꝙ corda humana amoris celestis inimica puta corda peccancia cũ in diuino amore accensa fuerint vehementissime accendunt̃. Recurrendo sup̃. R¶ Aꝝ in li. ꝓbleu. Sunt aũt sicca et calida capita maxime olfactiua. Cuius eciã signũ est qđ dicitur vi. alium. vz ꝙ cũcta corpora calida ex remotis senciunt ad esse cadauera. Per hoc intelligit̃ ꝙ corda humana ab humore viciorꝝ desiccata ⁊ in amore dei felicissime calefacta magis sunt celestis suauitatis et gracie olfactiua. Respiciendo sup̃.

¶ Alia exmpla De amore dei. ¶ Titulus. .xlix. A

Plinius in speculo naturali; Post estum quidez magnũ terra mundatur ⁊ fecundat̃. Cuius causa stat in hoc ꝙ tp̃e estus maximi pori terre apiunt̃. et corrupti hũores euaporant, ⁊ per ɔn̄s terra mũdatur. ꝫ ꝑ estũ terra porosa efficit̃ pluuieꝙ melius susceptiua ⁊ per ɔn̄s fecundat̃. Sed per hoc intelligitur ꝙ homo in estu amoris mũdatur a labe peccati, et fecundatur vbertate opis virtuosi. Recte ꝑ oĩa vt dictũ ẽ. B¶ Tharentinus li. đ effectibus in natura. Cũꝙ plumbea lapidea q̊z vasa sudorem emiserint, mox in instanti pluuia cõsequet̃. Cuius eciam causam require ca. de pnĩa. Ꝑ hoc intelligit̃. ꝙ dum corda humana sudorez emiserint deuotõis ⁊ lacrime mox ymber ɔsequet̃ amoris gracieꝙ diuine. Recte ꝑ oẽm modũ vt p̃us dictũ est. C¶ Auicenna libro. q. đ diluuio. Diluuiũ sic accidit cũ luna sua virtute adiuncta fuerit ipsi soli. Cuius declaratõz require ca. đ culpa. Sed tunc ꝑ hoc intelligit̃ ꝙ tunc diluuiũ accidit homĩ ɔsolatõnis diuine cum homo soli xp̃o ɔiunct⁹ fuerit celico in amore. Recte per oĩa vt sup̃. D¶ Conmẽtator de inp̃ssionibz aeris Pluuia quidem oĩs descẽdit nube mediante et vento. Sed ꝑ hoc intelligit̃. ꝙ pluuia amoris diuini accidit nube mediante suauissima dei refrigeratõis et vento interne cõsolatõnis. Respiciẽdo sup̃. E¶ Auicẽna li. de diluuijs. Omnis fons maior ⁊ diffusior est in nocte q̃m in die. cuius causa tãgitur infra de dulcedine diuina. Per hoc intlr̃ ꝙ maior et diffusior est fõs diuini amoris in nocte pnĩe ⁊ tribulatõis quã in die mũdani luĩs ⁊ candoris. Respiciẽdo sup̃.

F¶ Plini⁹ in speclo natali. Nubes tripl̃r ɔsumit̃. vz ꝑ estũ ꝑ ventum ⁊ per ymbriũ effusiõem. Estus nãꝙ validus huĩditat em cõsumit nubium. ventus dissipat ⁊ repellit in longinquũ. maxime

aūt cōsumit et exmtīant ip̄az nubem effusio ymbriū ⁊ vapoꝝ. Sꝫ
ꝑ hoc intelligit̄ ꝙ nubes cordis nostri mystice quidez in deū trans
mutat̄ ⁊ cōsumit̄ tribus modis. per estū amoris diuini. per ven=
tum celestis refrigerij; et per effusionē ymbriū cordis nostri. Rec
te ꝑ oēm modū vt p̄us. G ¶ Auicenna li. suoꝝ mineralium
Terra intrinsecus est hūida. frigida ⁊ nigra. Sic eciā terra cor=
dis nostri intrinsecꝰ quidē esse hūida in dei caritate. frigida in dei
puritate. nigra in dei hūilitate. Recurrendo ad p̄habita. H
Alpharabiꝰ in li de mixtioībꝰ elemētorū Sol quidem rubificat
⁊ colorat solam aquā. nō aūt ignē aerez. neqꝫ terrā. videmus. n.
auroram fieri nō in igne aere siue terra ꝫ in nubibꝫ seu aqua sola:
Sed tūc ꝑ hoc intelligit̄. ꝙ xp̄us suo celesti amore rubificat ⁊ co
lorat solā aquā cōtritōnis ⁊ p̄nie. nō aūt ignē cōcupie. neqꝫ aerē
vanitatis mūdane: neqꝫ t̄rā auaricie felicitatisqꝫ mūdane. Respici
endo sup̄. I ¶ Phus in ꝓbleu. Manus eleuate in sursum palle
scunt et albescūt ꝯtinuo et nigrescūt. Cuiꝰ racio est qꝛ in eleuatō
ne manuū sanguis defluit intra corpus. ꝑ recessum aūt sanguinis
pallor naturalit̄ ꝯmitat̄. Sed ꝑ hoc intelligit̄; ꝙ opa nostra in al
tum elatōnis per tumoreē ⁊ suꝑbiam eleuata pallescūt. i. pallori
mortis ꝑpetue cōueniūt. aut opa hūilia ⁊ depressa rubescūt in dei
dilectōne ipsius melliflua ⁊ amore. Respiciēdo sup̄. K ¶ Con=
mentator in 2. methe. Ros maxime cadit ī regiōe calida. hūida
paludosa et ventosa. Per qd̄ intelligit̄. ꝙ ros celestis gracie ma=
xime infundit̄ regioni cordis nostri calide in dei dilectōne ⁊ amore
hūide in pnīa et cōtritōne. paludose ⁊ dep̄sse in omī hūiltate. ven=
tose flatu euentabili in sp̄us sancti visitatōne. L ¶ Albertus
sup de plantis aꝝ. Eo ergo anno quo arbores gūmi cōcipiunt et
emittūt: fecunditas eaꝝ ⁊ fertilitas cōsequit̄. Sic nimiꝝ per oēm
modū. cūqꝫ mentes hūane gūmi emittūt amoris dilectōnis. mox
fertilitas fecūditasqꝫ cōsequit̄ in eisdem vite sempiterne. Recte ꝑ
omīa vt sup̄. M ¶ Plinius in speculo naturali. In vehemēti
quidem estu nubes eleuari vident̄ ⁊ penitꝰ ꝯsumit̄ Per que intelli
git̄ ꝙ estu valido d̄ne dilectōis mētes eleuant̄ in altū celesti sotē
platōnis ꝯsumūt̄ ⁊ resoluūt̄ in dulcedinē dilectōnis ꝑiter ⁊ amo
ris. N ¶ Auctor. Arbores quidem stillant tp̄e pluuie roris
venti ⁊ nebule. Sic reuera per oēm modū corda hūana dulcedi=
nem in se stillant diuinitus tp̄e pluuie amoris dilectōnisqꝫ diuine
tēpore celestis gracie. tp̄e venti ⁊ refrigeratōis celicerorīs ⁊. tp̄e

nebule ꝛeuocatoꝛis ínterne. Recte ꝓ oĩa ỽt ſuꝑ. ¶ Tharen⁹ tin⁹ ꝛe effectibꝫ in natura: Qui in ꝓfundõ fontis ſtaret ſtellas in die clare lympicæq; ỽideret Cui⁹ cãm require ca. ꝛe ogmtõe. Per hoc intelligĩt qui in ꝓfundo ſteterit fonte amoꝛis ỽim ſtellas men te ỽidebit facilius gaudij ꝑmijq; eternĩ: Recte ꝓ oĩa ỽt ſuꝑ. ¶ Cõmentatoꝛ in. 3. methe. Sors quidem oĩs naturalit fuget in eſtate ꝙ calet in hyeme. Cuius eciam cauſa ỽidebĩt ca. infra ꝛe gracia Per hoc intelligĩt q; fons celeſtis amoꝛis ⁊ gracie fugeſcit refugeratq; in eſtu tubulatõis ⁊ inſeue et accendit in hyeme ad uerſitatis mũdane. Reſpicꝫ, ſ. ¶ Aug⁹ li. ỽ. ci. ꝛei. In aq̃lone nimiꝫ cũcta albeſcũt aialia. vnde monteſq; igneſcũt ignez exſpirantes copioſum. Et ideo ait plin⁹ ꝛe vij. mirabilibꝫ mũdi In ſeptemtrionalibꝫ ⁊ aquilonaubꝫ ꝑtibus ignis emontibꝫ expi rare cernitur copioſus. vñ et locus ibi purgatõis fore aſſeutur a quibuſdam. Per hoc intelligĩt. q; in ſtatu ogmtõnis ⁊ pñe qui ꝑ regionẽ intelligĩt acquilonis coꝛda humana albeſcunt pi rtate atq; igneſcunt dei pleniſſima caritate. Recte per omia ỽt ſuꝑ.

¶ Plo ꝛe in mortalitate aĩe. Hſtra ergo celoꝫ in ſanctil'atõm bus creatoꝛem vniuerſitatis extolũt laudibꝫ ſempiternis. Hic re uera per oẽm modũ coꝛda hũana in ſanctallatõibus amoꝛis diuini creatoꝛ vniuerſitatis trãſmittũt ỽotas myſticas laudis ꝑconijq; diuini. ¶ Calcidius in thymeo. Ignis quidem celeſtis cõti guus regionĩ iugiter meſtiabilitq; mouet. Per q̃ intelligitur q; amoꝛ diuinus celeſtibuſq; anexus iugit virtutũ actibus agitatur ꝑpetueq; mouet. Recte ỽt dictũ eſt. ¶ Naꝫ in pbleu. Se= remitatis aũt in tpe aer tremere lucereq; videt Per hoc intelligĩt q; in ſeremitate amoris diuini aer coꝛdis noſtri ꝑ ineſtiabili mẽtis dulcedine tremere lucereq; videt. Reſpicẽdo ſuꝑ. ¶ Nu= ctoꝛ ſumme naturaliũ. ſeremitas q̃tuoꝛ modis accidit vꝫ ꝑ effuſio nem ymbꝛis ⁊ pluuie. ꝑ ꝛeſiccatõem nebule. ꝑ ventoꝫ ꝛeuentatõ nẽ. ꝑ roꝛis ꝛefluxiõꝫ Dicem⁹. n. q; effuſis ymbubꝫ nubes ceſſant et ſeremitas omittat. Item nebula eſt purgamentũ aere regiõis purgato aũt aere ſeremitas fit. vt ỽꝛ. 3. methe. Item ventoꝫ va lida impulſio ſuo motu hũiditates ꝛeſiccat a longeq; repellit: quã quidem ꝛeſiccatõꝫ ⁊ repulſam vapoꝫ ſeremitas omittatur. magis aũt ommis roꝛis ꝛefluxio ſeremitatẽ aere regiõis generat ⁊ mou cit: Sed per hoc intell'r. q; ſeremitas mentis q̃tuoꝛ accidit modis. ꝑ effuſionẽ celeſtis gracie ꝑ ỽſiccatõꝫ nebule noſtre ceatatis ⁊ ig

norãde· p euentatõz refrigerij ⁊ cõsolatõis õme· p õfluxionẽ ro
us amoris mẽtis· ℟ Phus in vi· aliũ· Cũq; pueus ⁊ infantis
bus ardentes nati apparuerunt magis plorant· Q que intelligĩt q
cũ ardentes dei apparuerunt in mente· ardentes modũ degustãdi suau
tatẽ amoris diuini· nõ in lacumas resoluĩt dulcedis intime p̃iestia
bili quẽ intus papit gaudioz dulcore: Respiãdo supr̃· ℣ ℟
Naz in ep̃ ad alexãdrũ Post gaudiũ inquit sompnia dulcia ⁊ sua
uia sequntur· Per hoc intlligit· q post gaudiũ spũale qđ accidit m
dei dulcedine dilectõe ⁊ amore· sompnia sequentur aie paas trã
quillitatis ⁊ quietudinis interne· Recte p omia vt supr̃· ℟ ℣
Phus in 3· methe· Sol vicina corpa magis allicit ⁊ trãsmutat·
q̃m si a se fuerunt elongata. Sic ergo p oĩa xp̃us sol iustitie ma
gis quidem trãsmutat in se sibi corda vicina ⁊ vnita in amore q̃m
ea q̃ a suo p peccatũ elongata fuerunt creatori· Respiãdo supr̃
Na ℟ Plini9 in speculo naturali· Stelle matutine in tpe totũ ce
lum illuĩant. corpa aiata exitant· ⁊ fertilẽ faciũt ipam terrã· Dz
tũc p stellas sancti viri quementissime designant· Nam sicut stelle
magis lucẽt in sursum q̃ deorsum· q̃modocũq; z· almaiesti asseut
ptolome9· Sic ergo sancti viri luis sue cognitõis ⁊ amoris ma
gis lucẽt ad celestia q̃m ad transitoria vel mũdana · Sed tũc cõ
sequnter p tp̃9 matutinũ tp̃us gracie figuraĩt· naz sicut tpe matuti
no vigilãt clamãt et mouent cũcta alia· vt refert ysidoz9 in nata
libz· sic reuera oĩa in tpe amoris ⁊ gracie cũcta hũana corda euigi
lant a torpore ⁊ ignorancia· clamãt in laude õma ad oĩa que mo
uent opa virtuosa· Sic ergo pz q p stellas sancti hoies õsignant
⁊ q per tp̃9 matutinũ tẽpus celestis amoris ⁊ gracie figuraĩt. Et
tũc applicet sic· Sancti itaq; viri hoiesq; ouoti in tpe amoris õim
gaudiũ inferũt ⁊ splendorem choris celestibz colligũt seip̃os cete
rosq; aiant ad actũ opis virtuosi· ⁊ fertilem terram efficiũt cor
dis sui. Respiãdo· s· ℟ Baz Nuiceb̃ li· fõtis vite· Ignis nata
lit ad suã cũcta trahit corpa regiõez· Cui9 signũ est: nã cũcta ele
mẽta igne natalit trahunt· Dz hoc p intlle· q ignis õim amoris
mẽtez violenter adtrahit hois ad gaudia regiõis p̃mijq; celestis
Recte p oĩa vt supr̃· ℟ Caz Naz in v· aliuz· lati antes forid9 ca
piũt auidiusq; masticãt· Dz p hoc intlle· q antes spũales dilata
ti q̃ez mystice celestiũ in amore felicid9 masticãt ⁊ capiũt abũ cele
stis roris ⁊ gracie· recte p oĩa vt· s· ℟ Daz Naz in pbleu· huiusũ

cibale nõ nutrit nisi cũ appetitu desiderioq; sumptũ· vt ait Galie-
nus med· vi· Cibus nõ nutrit dũ sumit· nisi a mẽbris nutritõnis
valide attrahit ñ attrahit aũt nisi cũ appetitu desiderio q̃z magno
Sz p hoc itellr q frustra in vanũq; suit cib9 sãguis ⁊ corpis xp̃i
nisi cũ d̃siderio ⁊ feruore sumat amoris celici ⁊ d̃mi· Recte vt sup̃

E a ¶ Phylosph9· 4· methe· Cũcta quidez corpa grauia vehe
meut accensa leuiora notabilit ⁊ significãter sunt effecta· Cuius
ratõ stat in hoc· q calor terrestrem grauitatẽq; ac huiditatẽ cor-
porũ grauiũ tp̃at ⁊ desiccat saltem in actu ignitõnis ⁊ accensionis
Sed tũc per hoc intelligit· q corda hũana desidia mentis grauia
dum in dei dilectõne accense fuerint ⁊ amore. mox leuia facta sunt
in oĩ sacro ope ⁊ virtute· Recte vt sup̃ ¶ F a ¶ Phus in p-
bleu· Gaudium ergo corpis mũdat pectus illumĩat omnes sen-
sus· Sed per gaudiũ corporis gaudiũ intelligit pie mẽtis· Nam
sicut gaudiũ vehemens ⁊ incensum velocissime hoĩem pimit et oc-
cidit· q̃madmodũ recitat cõstantinus li· de melancol· Gaudiũ in-
quit vehemens cicius hoĩem perimit q̃m tristicia· Cuius eciã causa
stat in hoc· quia tp̃e vehemẽtis gaudij sanguis totus diffundit et
cor inane a sanguine virtutũ relinquit· q̃m obrem ⁊ ip̃m cor sepis
sime suffocat· Patz ergo q gaudiũ validum ⁊ intensum velocit
perimit ⁊ occidit· Sic nimirz per oẽm modũ: gaudiũ spũs gaudiũ
q amoris diuini mũdificat corda humana nostroq; cõfert intel-
lectũ splendorem candorem luĩsq; diuini· Recte per omĩa vt sup̃·

G a ¶ Tharentinus de effectibus in natura· Incendio grã-
di facto rubet celum· P que intelligitur q incendio amoris diuini
in orizonte cordis nostri mox totũ celũ rubescit· eo q amanti cõ-
gaudent ciues eterni· q̃madmodũ vt sup̃· H a ¶ Theophyl9
in tractatu diuersarz arciũ· Has nimirz emittendo oris flatũ vir-
tutes efficimus ⁊ effectus· Nam plumã sursum pellimus puluerẽ
abstergimus· dolorem sedamus· fetorẽ repellimus cibum nimis ca
lidum infrigidamus· ⁊ manus calidas frigefacimus: per ista intel
ligit q mediante flatu spiritus sancti. seu celestis amoris ⁊ refri-
gerij. has celitus virtutes efficim9 ⁊ effectus. Nam plumã sursũ
pellim9 nostre in becillitatis· puluerem nostre abstergim9 p̃uita-
tis, dolorem sedam9 cũcte penalitatis: fetorẽ carnalem repellimus
feditatis· cibũ· i· iugum tp̃am9 grauitatis· ⁊ man9· i; opa in actu
accendi9 caritatis· Recte p omĩa vt sup̃· I a ¶ Nota q amor
diuin9 opat igni, ob. xxx· cõdiciones et effectus qui igni oueiunt

et amori · Primus est nam sicut ignis mobilitatem cāt in cunctis corporibus · vt ait auicebron li. fontis vite · Sic nimirꝝ per nomē modum ignis amoris diuini mobilitatē quidem causat omīs opis virtuosi · Secūdus est nam sicut ignis est p̄ncipiū cuiuslibꝫ leuitatis · vt dicit cōmentator · ꝯ · methe · Cuius causa tacta est sup̄ · sic amor celestis p̄ncipium et causa leuitatis in agēdo bona opa · ⁊ aduersa omīa sustinendo · Tercius est nam sicut ignis omnibꝫ vitā efficit in trāsitorijs et mūdanis · vt dicit in · ꝯ · pte summe naturalis · vñ ait ph̄s in ꝓbleu · Diuere q̄dem calidū est · nā in vita omīs aīca ē est⁹ natal' cui⁹libꝫ ⁊ amoris Sic reuera p oīa est⁹ amoris et̄ni vitā efficit ⁊ inducit ⁊ corpis ⁊ aīe · Quart⁹ est naꝫ sicut inūdicionē aque ⁊ terre exterminat elementoꝝ qꝛ qualitates excedētes tp̄at eorūdem; vt ait auicēna li · de diluuijs · Sic nimirꝝ p oēm modū amor celestis inundatōꝫ extermīat aeris nostre instabilitatis aq̄ carnalitatis terre cupiditatis · ⁊ excedencias tp̄at mūdane vanitatis · Respiciendo sup̄ · Ra ¶ Quint⁹ est nam sicut ignis agilia cūcta reddit corpa · iuxta illud qd̄ ait ph̄us in vi · alium li · In omnibꝫ nimirꝝ corpibus ignea virtus velocitatem · agilitateꝫ ⁊ mobilitatē efficit · sic ⁊ ip̄e ignis amoris diuine velocitatē in nobis agilitatem q̄ꝫ efficit ⁊ mobilitatem opis grati · Sextus ē · nā sicut ignis natalit' inimicatur veneno · vt ait Johannici⁹ li · yzagoge · Cui⁹ eciā signum est · nam venenū igni iniectum mox resilire videtur: Sic per omīa ignis amoris diuini inimicat' veneno prauitatis malicieq̄ humane · Septim⁹ est nam sicut ignis totū celū mouet cardines q̄ꝫ celi · vt asserit cōmentator in xi · metha: Sed hoc intelligit' de ignea virtute celi celesti ū orbiumq̄ motrice · Sic reuera amor celicus cum in mente incaluerit totum celum trinitatis flectit · ad mīamq̄ inducit · La ¶ Octauus est nam sicut ignis extinguit' ab igne · vt ꝓbat cōmentator triphare tercio methe · q̄madmodū videmus q̄ ignis flumīs et tonitrui naturalit' extinguit' ab igne corpali · Sic reuera per oēm modū · ignis celestis amoris extinguit' ab amore d̄siderij illiciti ⁊ carnal' · Non⁹ est · naꝫ sicut ignis corpalis et sublimaris suam virtutē nō extendit in sursum versus alta celorum · sed in deorsum versus terram · vt ostendit themistius in de naturis elementorum · Cuius eciam signū est Naꝫ sicut ignis q̄ est sub ꝯcauo orbis lune in spera celestis corpis minime quidem agit · sed solum in infima et mundana; Sic nimirꝝ

ꝑt oẽm modũ · igñis celestis amoris et grade nõ agit sua effica
cia ⁊ virtute ĩ sursum seu ĩ altos tumoris ⁊ supbie. ſ ĩ deorsuz
huĩlitatis seu agñtõñis huĩlis et deuote. Decimus est nã sicut ig
ñis mollificat corꝑa mourata et ĩourat mollia et liq̃a. vt patz ĩ
ferro ⁊ luto istuo ourũ istuo molle. ferrũ itaq; igne mollificat.
lutũ aũt ĩ laterem mourat. Sic reuera ꝑ oĩa. amor celestis cor
da ĩourata ⁊ obstiata mollificat. corda aũt ĩ bꝛachia robꝛat et
cõfortat. Ma Onꝛdecim⁹ est. nam sicut igñis tuplicat extingꝫ
uitur. vz ex defectu rei cõbustibilis. ex fugore. et ex aqua. vt ait
pꝫus ĩ. z: de ce. ⁊ ĩ. Sic ꝑ locũ a sili amor diuin⁹ tuplicat ĩ cor
de suffocat extinguitur; hũano ex defectu rei cõbustibilis. i. no
stre deuocõis. ex fugore ꝑue delectatõis. et ex aqua cupiditas
tis cõcupieq; carnalis. Duodecim⁹ est. nam sicut igñis corꝑa ad
suã trahit regionẽ. vt supꝫ patuit euidẽt. Sic ĩmiz ꝑ oẽm mo
dũ ꝑ amorẽ celestẽ violent ad celi trahimur regiõz. Tredecim⁹ ẽ
nam sicut igñis flãmã suã sursũ iacit ĩ aere: ſ deorsuz vidt flãmã
suã facere ĩ aq̃ respectõe. vt recitat algazel ĩ tractatu ō forma
speculi. Sic reuera ꝑ omia. amor diuin⁹ flãmã sue virtutis sursuz
vehit in aere diume cõtẽplatiõis. ſ deorsum se trãsmittit; puta ꝑt
huĩlemq; sui agñtõem ĩ aqua cõtutõñis. Ꝛ a Quartusdecim⁹. nam sicut igñis quidã oĩs nõ hñs respiraculũ suffocatur vt
ondit Theofrastus li. cõmentoz; Sic et amor celestis nõ hñs ex
piraculũ siue exitũ sue adõñis cõfestim ĩ corde hominis suffocat
et extinguit veluti igñis. Quintusdecim⁹. nam sicut igñis corꝑa q̃
vehemẽt ĩflãmat rubificat corꝑa aũt que diminute ⁊ ĩpfecte ĩ
flãmat deformat pẽit⁹ ⁊ demigrat. vt ꝓbat cõmentator supꝫ. ꝙ.
methe. Sic ĩmiz ꝑ oẽm modũ diuin⁹ amor corda hũana que ve
hemẽt ĩflãmat rubificat eterna fruitõne ⁊ ꝑpetua visione. cor
da aũt que ĩpfecte viuificat ⁊ demigrat rubore ꝑpetuo ⁊ honore
Sedecim⁹ est. nam sicut igñis omẽ corꝑus a putrefactõne corꝛup
tõneq; ĩmune ĩcolumeq; cõseruat: q̃madmodũ ondit cõmenta
tor li. de pomo aꝛ. Sic reuera ꝑ oẽm modum igñis amoris diui
ni esse nostre amie cõseruat ab omñi corꝛuptõe mortis ꝑpetue et
a putrefactione penalitatis etne. Decimus⁹septim⁹ est nam sicut
igñis maiorem facit flãmã ĩ aqua quã ĩ speculo; vt recitat alga
zel de forma speculi. Sic ĩmiz ꝑ omia amor celestis grade maio
rem facit flãmã virtutis sue ĩ aqua cõtutõñis ⁊ pñie q; ĩ speclo

felicitatis affluencieq; mundane· Xviij⁹ est. nã sicut ignis nũq̃ est sine strepitu flãma et scintilla· ꝫ hoc intelligendũ est de igne valido et ꝑfecto· Sic ipe ignis amoris interni nũq̃ est sine strepitu laudis diuine· sine flãma actõnis sacre· et sine scintilla iubilatõis ⁊ deuotõnis· Xix⁹ est· nã sicut ignis nũq̃ est sine lumine et calore· et hoc intelligendũ est de igne actuali· Sic et ipse amor celicus nũq̃ est sine luĩe cognitõnis diuine· et sine calore cõsolatõnis eterne· Xx⁹ est· nam sicut ignis nõ agit nisi in materiam dispositã ydoneam atq; aptã: vt ait auicenua li· suo de diluuijs Sic amoris violẽcia in humana nullaten⁹ agit corda nisi ad suscipienda amoris incendia disposita fuerint ydonea atq; apta· Pa ¶ Xxi⁹ est· nam sicut ignis sup infusa aqua quendã emittit sonitũ et fragorez q̃madmodũ dicit 3· methe· Sic nimirꝝ ꝑ oẽm modum ignis amoris interni sup infusa aqua cõtritõis ⁊ pnĩe strepitũ efficit ⁊ fragorem sacre laudisq; diuine· Xxij⁹ est· naz sicut ignis oĩm apit poros corporꝝ· Juxta illud qd̃ ait phs in ꝓbleu· Ignis inquid apertiuus est oĩm meatuũ ⁊ poroꝝ in cunctis copibz tam aĩatis quaz inaĩatis· Sic nimirꝝ ꝑ oĩa· ignis amoris diuini poros laxat ⁊ apit cordis nostri ad suscipiendam dulcedinẽ refrigerij sempiterni· Xxiij⁹ est· nam sicut ignis suffocat⁹ nõ emittit flãmam ꝫ fumum Sic eciã amor celestis gracie per peccatũ suffocat⁹ in corde ñ emittit flãmam interne caritatis· ꝫ fumũ dãpnatõis penalitatisq; eterne Xxiiij⁹ est· nam sicut tonitruũ nichil aliud est q̃m extinctio igniũ in nube aqua et pluuia mediante· vt recitat phs in 2· posteroꝝ· Sic reuera per locũ a simili· summ⁹ terror ⁊ timor pene maligne est ipse ignis diuine· mediantibz vmbre ⁊ pluuia ꝯpũctionis ⁊ penitẽcie· Qa ¶ Xxv⁹ est· naz sicut ignis nõ lucet in sole· Sic nimirꝝ per oẽm modũ ignis amoris ⁊ gracie nõ lucet in sole felicitatis ꝓsperitatisq; mũdane· Xxvi⁹ est· nam sicut ignis internis inardescit circa aquas· vt dicit algazel tractatu de forma specli· Sic ignis amoris delectatõnisq; diuine sinceri⁹ inardescit circa aquas tribulatõnis afflictõnisq; mundane· Xxvij⁹ est· nã sicut ignis clarius ardet cõspersus aqua et sale· q̃madmodũ refert ꝯmẽtator· 9· methe: Sic reuera per oẽm modũ clarius in nostris ardet corporibus amor diuinus si sale pnĩe et aqua fuerit ꝯtritõis lacrimeq; cõspsus· Xxviij⁹ est· nam sicut ignis forinsec⁹ extinct⁹ magis ardet interius· vt ait phus in ꝓbleu· hoc autem cõtingit ex refractõne

¶ Titulus.

reuerberacõeq; caloris ad interiora corporis calefacti corpis Sic
nimirꝝ per omĩa amor diuinus forinsecus extinctus tribulatõib9
q; validius virtuosiusq; inflammat̃ intrinsecus. Dicesimus. ix9.
est. nã sicut ignis nũq; esse potest in quiete. vt ꝓbat ptolome9 al
maiesti. 3. Sic et amor celestis nequaq; esse poterit in quiete. q̃n
semper in sedula virtutũ floreat actione. Xxx9 est. Nam ignis in
magna copia magis accendit̃ si vento impellat̃ ignis aũt diminut9
penitus a vento suffocat̃. Sic etiam per oẽm modũ amor diuinus
si ꝑfecte habet̃ a vento tribulatõnis aduersitatisq; validius inflã-
matur. si vero habitus fuerit inꝑfecte. mox tot9 extinguit̃ mũda-
na vanitate. R a ¶ Item sicut ignis nõ tenetur in manu absq;
lesione nisi manus fortiter moueat̃. q̃madmodũ ꝯspicim9 in carbo
ne hinc inde in manu aliq̃ agitato qui manũ nullatan9 ledit si hinc
⁊ inde motus fuerit. Sic nimirꝝ ꝑ oẽm modũ amor celestis sine ꝑ
petua nequaquã assumi poterit lesione. nisi adiũcto motu exterio
ris opacionis fructuose. Item sicut ignis ꝑfectus fumo caret. in
ꝑfectus aũt fumũ cõ comitatẽ sibi habet. sic reuera ꝑ omĩa amor
quidem celicus si ꝑfectus fuerit fumo vanitatis cecitatisq; carebit
inꝑfectus aũt amor fumũ ꝯcomitantẽ sibi cecitatisq; ignorancie hẽ
bit. Item sicut ꝑ fumũ demõstram9 adesse ignẽ ⁊ ecõuerso. ꝑ ig
nem ipm fumũ vt recitat Themisti9 sup. 3. posterorꝝ. Cũq; n. fu
mũ cõspicim9 scimus q; ignis est. ⁊ si ignis fuerit fumus est. De-
mõstrãtes causam per effectum. et effectum ꝑ suã causaꝫ. Sic etiã
per fumũ deuotõis incense demõstram9 menti adesse ignẽ amoris
dilectõnisq; diuine. ꝫ ꝑ ignẽ amoris diuini fumũ inesse discernim9
deuotõnis gaudijq; interni. Et sicut cõuenienter quideꝫ ignis cõ
seruatur in cinere. sic et amor celestis in cordis amara cõtritõne.

S a ¶ Arꝝ in. vi. alium li. Certissimũ nimirꝝ hñt gustũ ea aĩa
lia quorꝝ rostra ⁊ ora forinsecus sunt cornua atq; dura illorum
enim gustus intrisecus est; Per que dat̃ intelligi. ꝙ certissimum
habent gustũ sumendi amoris dei dulcedinẽ. qui os mẽtis habent
rigidũ atq; durũ carnaliũ ad amorẽ. T a ¶ Ysidor9 in hysto-
rijs naturalibus. Inquibuscũq; aĩalibꝫ habũdauerit ipm fel gu-
stum prauũ viciatũq; nimiũ sorciuntur. Per que datur intelligi.
ꝙ qui felle habundant sceleris et peccati gustum prauũ corruptũ
q; hñt degustandi suauitatẽ amoris dulcedinisq; diuini. Respiciẽ
do ad ꝑhabita. D a ¶ Auicenna in li. medicinaliũ. vi. Quã-
tum cibus aliquis suauis saporabilis existat nichilomin9 tñ si sine

masticacione dencium vtpote vrgente esurie deglutit⁹ fuerit ⁊ incer
tus mime quidem nutrit. ꝫ in corruptõem ⁊ putredinẽ ꝑmutat.
Per que intelligit ꝙ q̃ntũcũq̃ suauis et dulcis sit cib⁹ amoris re
fectionisq̃ diuine. tñ si sumpt⁹ fuerit absq̃ masticatõne deuotõis
interne. mime quidem nutrit. ꝫ interdũ in corruptõz mentis ⁊ cor
poris se cõuertit. Recte ꝑ oẽm modũ q̃madmodũ dictũ ẽ. ¶ X a
¶ Phus in ꝓbleu. Gustũ quidem nostrꝫ duo maxime impediunt
et restringũt. vz infirmitas ⁊ saturitas. nimirꝫ ⁊ nimiũ saciati gu
stũ penitus amittũt. Per que intelligitur ꝙ gustum celestis amo
ris et gracie duo maxime impediũt. vz infirmitas mentis ⁊ satu
ritas in bonis ꝓsperitatibusq̃ mũdanis. Recurrendo ad p̃habita
Y a ¶ Constanti⁹ li. ij. med. Qui multũ bibũt ⁊ maxime po
tum dulcẽ, cibi mox gustũ desideriumq̃ amittũt. Per que intelli
gitur ꝙ corda hũana que multũ bibũt dulcedine illicita et carnali
gustũ d̃sideriũq̃ amittũt cibi amorisq̃ diuini. Recte ꝑ oẽm modũ
q̃madmodũ immediate sup̃. Z a ¶ Solin⁹ li. rerꝫ. Lupus qui
dem humanis carnibus degustatis. semꝑ imposterꝫ carnes appetit
esuritq̃ humanas. Per que datur intellegi, ꝙ homo cibo degusta
to d̃ini ꝑpetuiq̃ amoris. amplius inꝑpetuũ esurire et appetere nõ
desistit suauitatẽ diuini inestimabilisq̃ dulcoris. q̃madmodũ in p̃n
cipio dictũ est. A b ¶ Phs in in ꝓbleu. Lac quidem inbibitũ
⁊ assũptuz oẽm in omibus aĩalibz sitim seu appetitũ potus q̃mlibz
ꝓhibet ⁊ extinguit. Sed ꝑ hoc intellr. ꝙ lac inbibitũ ⁊ assumptũ
amoris diuini, mox omĩs sitis extinguit appetitus desiderijq̃ mũ
dani. Recte ꝑ oẽm modũ q̃madmodũ sup̃. B b ¶ Galienus in
panthegni. Potus auide sumptus inebriat humectat inflat lang
uores ꝯtitat. ⁊ vallidiorez sitim ꝓuocat. Per hoc intelligit ꝙ po
tus amoris auide misticeq̃ assumpt⁹ mentem inebriat celesti dul
cedine ⁊ sapore humectat rore celestis gracie. inflat sancti spũs le
uitate. languorem concitat fidelis aĩe. ⁊ validiorem sitim ꝓuocat
amoris dulcedinisq̃ diuine, Recurrẽdo sup̃. C b ¶ Auicenna
li. med. vi. pinguia gustũ delectant nostrũ. cum sint dulcia veloci
ter tñ saciant appetitũ. Pinguibus etenĩ auide delectamur. ꝫ cõti
nuo saciamur. Sed tunc per hoc intelligit ꝙ pinguedo amoris di
uini inestimabilit quidem delectant gustũ faucesq̃ cordis nostri ꝫ
⁊ velociter saciat sanat etenĩ estũ appetit⁹ desiderij q̃z nostri. recte
ꝑ oẽm modũ vt sup̃. D b ¶ Phus in li. methe. In nube frigi
da ignis et vapor validius accendñr. Cui⁹ cã stat in hoc nã omẽ

corpus infrigidatū exterius magis inardescit interius. Sed ꝑ hoc intelligit̄ ꝙ in mente frigida ab omni estu cōcupiaq; mundana. ignis delectatōis diuine ⁊ vapor deuotōis īterne validius atq; facilius accendunt̄. Recte ꝑ oēm modū vt sup̄. E b ¶ Phus in ꝓbleu. Gust⁹ quidem noster si amaritudine prius exercitatus fuerit. id quod postea dulcedinis sibi supuenerit. sincerius veriusq; degustando ꝑcipit atq; sentit, nam post amaꝝ sumptū liquorē q̄d quid postmodū sumptū fuerit cibi atq; potus dulcius apparebit. Per hoc intelligit̄ ꝙ dum gustus p̄exercitatus fuerit mentis nostre amaritudinis cōtritōis ⁊ p̄nie. mox dulcedo suauitasq; celestis amoris sincerius intus in aīa atq; verius degustat̄ Recte ꝑ oēm modū vt sup̄. F b ¶ Plinius in speculo nat̄ali. In gelu intenso frigore quoq; magno pruina efflatu hoīs gignit̄ in ea ꝑte vestis que ori fuerit aut naribus applicata. Per hoc intelligit̄ ꝙ in gelu frigore quoq; magno amoris diuini pruina gignit̄ celestis refrigerij flatu spūs sancti in veste puritatis ⁊ innocēcie cordis nostri. Recte ꝑ oēm modū vt p̄⁹. G b ¶ Aꝝ in ꝓbleu. In aurora sole vz oriente arbores ⁊ virgulta moueri tremereq; videtur. Cuius causa est. nā tūc ventus altus est summitates cōcuciens ⁊ ꝯquassans. Per hoc intelligit̄ ꝙ in aurora seu in oriente diuini amoris virgulta atq; virtutes mentis nostre moueri tremereq; in diuinis laudibus cōꝓbant̄ Recte ꝑ oēm modū vt p̄us. H b ¶ Plinius in speculo naturali. Fons quidē maris quē synū et abyssum dicimus in suo nimiꝝ ortu origine ⁊ effluxu ꝑuus fore oñditur. d̄ hinc. n. sua latitudine in milletuplo iuxta astra ꝑitoꝝ sñiam excedit latitudinē hītabiliū regionū. Per hoc intelligit̄ ꝙ fons amoris diuini q̄ synus ⁊ abyssus dicit̄ omis iocūditatis et refrigerij sempiterni in suo quidē effluxu, s; in p̄nti ꝑu⁹ ⁊ exigu⁹ estimat̄. tandē aūt in suo ꝓcessu in infinitū augeri ⁊ effluere cōꝓbatur. Recte ꝑ oēm modū vt p̄us. I b ¶ Gilbertus li. de secretis nature. ad hoc aūt vt vita in aliquo nascat̄ in corpe corporalis. necesse est est vt corpus huiusmodi p̄mo in molliciem resoluatur: scdo vt totalit̄ uita p̄stina corrūpat̄. tercio vt ad vitā cōseruandā inuiolabilit̄ sedule moueat̄. quarto vt corpus a calore naturali valide accendat̄. quēadmodū in embrione conspicimus. Primo. n. vt in embrione vita sensitiua corrūpit̄ vt vita intellectiuā assumat̄ Per hoc intelligit̄. ꝙ ad hoc vt in nobis vita spūal̄ ⁊ mystica hēatur. necesse sūmo ope est vt cor nostrū in molliciem

ĩterne dulcedĩnis resoluatur· secundo ꝫ vita pustĩna puta ꝫ vita
peccati pmitus corrumpat· tercio vt ad vitam mysticam ĩuiola
biliter cõseruandam homo ad virtutes scoule moueatur· quarto
vt cor nostrũ in dei amore valido accendat. Recte p oẽm modus
vt ꝑus· Rb¶ Hugo in dyascol· ·x· Pmguedo aũt omnis
naturaliter est ignis lumisq; fotiua· Per que intelligit ꝙ pingue-
do deuocionis nostre maxime quidez fotiua est ignis amoris di
lectõnisq; interne ⁊ lumis cognitõnis diuine. ꝗmadmodũ puus
tactum est. Lb¶ Hbus in ꝓbleu· Cibus minuz ꝑpiunt sen
tiuntq; ad tactum ipm membz languidum. membz cute deraſum
et membrum molle porosum· Per hoc intelligit· ꝙ tactum diuini
amoris magis sentit cor amore languidum· ꝗm cor cute cecitatis
ignorancieq; detectum· ⁊ cor spũaliter quidem vacuũ et porosum
vt ſ· Mb Holmꝰ li· rez· Potꝰ post cibũ sumptũ ad interiora
reducit debiteq; ad digestiõz faciendã ordinat ⁊ disponit· Per hoc
intelligitur ꝙ potus diuini amoris cibum celestis refectõnis intra
cõcaua nostre mentis deducit· et ad salutis fructusq; ꝑpetui dige
stionẽ faciendam ordinat ⁊ disponit· Recte p oẽm modũ ꝗmad-
modũ in ꝓncipio dictũ e· Galienꝰ in pantẽ· Cibꝰ cum calore ma-
gis nutrit cibꝰ eterni actualit seu virtualit magis nutrit· Hb¶
Per hoc intelligit ꝙ cibus corpis et sanguis xꝑi maxime quidem
nutrit cum calore atq; feruore amoris· ꝗmadmodum puus dic-
tum est· Ob¶ Commẽtator in ·3· methe· Sulmẽ hũanũ corꝑ
fetens ipm quidẽ intunsecus penetrat et inflãmat humano cor-po
re extunsecus in nullo saucio aut leso· Hullum· n· vestigiuz appa
ret forunsecus arsionis· ⁊ tñ intunsecus totũ corpus inficerat ẽ
Ideo per hoc intelligitur· ꝙ fulmẽ amoris celestis mentẽ penetrãs
homis intunsecꝰ quidez inflãmat ipm diuinitus ⁊ accendit· intun
secus aũt sue velociſſime actõnis nullum vestigiũ efficit aut relin-
quit· vt supꝰ dictũ ẽ· Pb¶ Hbs in ꝓbleu. Ad hoc aũt vt sitim
validaz extinguamꝰ dulcedinẽ aliquã ore assumimꝰ quã assump-
ta delectabilit ꝛgustamꝰ Pro hoc intelligit· ꝙ ad hoc vt siti mũdane
misere extinguamꝰ dulcedinẽ amoris ꝛni mẽte assumimꝰ quã ⁊ de
lectabilit intꝰ ꝓcipiꝰ ⁊ gustamꝰ· recte ꝗmadmodũ vt ſ· Qb¶
¶ Yscorus in hystorijs naturalibz· Cauus mellis ꝗnto veteriz
tãto dulciz qz ꝗdã aqsitates amare ꝛsumunt ꝓfit ⁊ exaltãt ꝗ dũ
mel fauũ erat ⁊ recẽs ꝗndã amaritudis spẽm ꝓferebãt· Pro hoc
intelligit ꝙ fauꝰ celestis amoris ꝗnto i corde hois diutinoz ꝗz fuerit

¶ Titulus·

tãto dulcior atq; suauior appebit vt s· R b ¶ Solin⁹ li· rer·
Nux diu recens ꝑmanet subt̃ folia· germĩat sub t̃ra· ṁgrescit sub
aqua· amarescit si fuerit vermibꝫ ꝑforata. exterius durescit ⁊ ri
get· intus vero mollescit ⁊ dulcescit Per hoc intelligitur ꝙ nux di
uine dulcedĩs ⁊ amoris diu recens ꝑmanet subter folia virtutis
germĩat sub humilitatis terra: ṁgrescitq; displicet ⁊ pallescit sub
aqua voluptatis· amarescit verme si ꝑforata fuerit vanitatis· du
ra exterioribꝫ vidẽt cordibꝫ ꝫ dulcescit intrinsecus feliciab⁹ aĩab⁹
recte vt ꝑus: S b ¶ Plinius in speculo naturali· Odor vinee
descendentibꝫ de montibus versus valles dulcissim⁹ apparebit sua
uissimusq; ascendentibus ecõtra versus mõtes min⁹· Causa stat
in hoc· ¶· Nam ascendentibꝫ in alta valida fit precordioꝝ respi
racio que olfactũ valde impedit ⁊ restringit· Sed per hoc intelli
git̃ ꝙ odor suauitatisq; amoris dĩm dulcior apparet d̃scendentib⁹
ad valles humilitatis q̃m ascendentibꝫ ecõtra ad montes suꝑbie
⁊ tumoris· q̃madmodũ ꝑus dictũ est· T b ¶ Johẽs mesue
in ꝑma ꝑctica· Lauet̃ os cum aqua calida et cum sale ⁊ mox qd̃
dulce fuerit dulcius apparebit· Per que intelligit̃· ꝙ lauandũ et
expurgãdũ ẽ os mẽtis nostre cũ aq̃ calida ꝯtritõis ⁊ cũ sale pñie
atq; correctõis· ⁊ tũc mox q̃dem dei amor q̃ dulcis fuerit dulcissĩ⁹
appebit Recte ꝑ oẽm modũ vt dictũ est· D b ¶ Ptolome⁹ al
maiesti· Lux q̃dem corꝑalis tenebra ṁmiꝝ ẽ respectu cãdoris luis
q; celestis· Per que intelligit̃ ꝙ lux corꝑalis illicitiq; amoris te
nebra est quidem respectu amoris ꝑpetui ⁊ celestis· vt sup̃· X b
¶ Theophyl⁹ in tractatu diuersaꝝ arciũ· Auꝝ igne liquatũ na
turaliter delectat aspiciẽtes visumq; irradiat ⁊ illustrat· Per hoc
intelligit̃ ꝙ cor humanũ igne diuini amoris liquatũ ac inflãmatũ
deum omnipotentẽ aspicientẽ delectat ⁊ visum mentis diuinit⁹ ir
radiat ⁊ illustrat vt sup̃· Y b ¶ Phs in v· aĩaliũ li· Stellio ex
aspectu in terram haurit venenũ· ⁊ ax espectu in sursum quendam
liquorem sũme medicinalẽ attrahit et inbibit· Per que intelligit̃
ꝙ homo ex aspectu: i· ex amore suo ad terrena venenũ haurit mor
tis eterne, ex amore aũt in sursum ad celestia liq̃rẽ sibi salutis eter
ne adtrahit ⁊ inbibit· Recte ꝑ oẽm modum vt dictũ ẽ· ¶ Z b·
Auicebrõ li· fontis vite· Corꝑa desiccata magis sunt luĩs suscep
tiua q̃m humectata: Per hoc intelligitur ꝙ corda humana ab hu
more vicioꝝ desiccata magis sunt luĩs diuiniq; amoris susceptiua
quam corda voluptate et cõcupĩa humectata· Recte vt prius·

dictū est· A ca Aqz in ꝓbleu· Contra vmbrā z tenebram·lux
semp copiosior repit· Sic mimz ꝑ oēm modū lux diuim amous
semp copiosior est arca tenebrā humilitatis z vmbrā pietatis· Re
spidēdo ad ꝓhita· B ca Phus in vi· alium· Oculi alium no-
cte lucentes·lucent quidez ad austz ſ nō ad aquilonē· Per que ī
telligit ꝙ oculi mētis nostre lucent in nocte pñtis vite si dueꝛsi fu
erunt ad austz amous· nō aūt dueꝛsi ad aquilonē ꝑuitatis z neq
cie· vt supꝫ· C ca Plinius in speculo naturali· Ciuitates q̄ ar-
ca aquas site sunt estatis tpe valide inflāmant· multe·n·refractō
nes z repcussiões radiozz caloris arca aquas fendunt; Per hoc
intellt ꝙ cozda hoim q̄ sita sunt arca aquas otutōnis z pnie va
lidius diuino inflāmāt accendunt ꝙ amoꝛe vt supꝫ· D ca Cō
mentatoꝛ supꝫ de plantis azz· Cessantibz ymbubz z lucente sole.
magis flozēt vigent germinātꝙ gramīa atꝙ herbe· Per q̄ intlligt
ꝙ cessantibz ymbꝛibz deuotōnis z lacume·z illucescente xp̄i dile-
ctōne et amoꝛe·mox cozda hūana flozent in omni virtutū z sacro
rū opm actōne· Respidēdo·s· E ca Gharentin9 li·9·de euen
tibz in natura· Liquoꝛ dulcis in vase aureo argēteoꝙ vehemēa9
validiusꝙ dulcesat. in quolibz aūt alioꝛz vasoꝛz genere amaresat
Deo per hoc intelligit ꝙ dulcis liquor amoꝛis diuini recōditus in
vase cozdis nostu mūdi z virtuosi vehemēa9 validiusꝙ dulcesat
ī immūda aūt aīa pmit9 amaresat· G aa Gontin9 li·i·ō equa
litatibz rezz· Spuma cessat oīs immixta sibi liaqua pinguedine et
immissa· Sic mimz ꝑ oēm modū ꝙ tunc spuma cessat oīs nostre
mseue z dolous·cū nobis immissa fuerit diumit9 pinguedo diuini
mellifluiꝙ amoꝛis vt supꝫ· G ca Galienus in panth· Dulcedo
valide sumpta expellit venenū·eo ꝙ vz mqntū dulcedo venenū at
trahit·venenū aūt attractū dulcedine q̄z mixtū vomitū effiat me-
diante quo ipm venenū eicit et fugat· Per hoc intelligit·ꝙ dul-
cedo mente assumpta diuini amoꝛis venenū expellit tremende p-
petue q̄z mortis·q̄madmodū dictū est· H ca Ypocras in epi-
chymis· Sitis valida iram excitat somnū fugat z coꝛp9 debilitat
vehement· Sic mimz ꝑ locū a simili sitis valida que dei accidit in
amoꝛe iram cōcitat cōtra actū sceleus· somnū fugat ignoꝛantie et
cecitatis·corpus debilitat q̄ntū ad actū carnalis delectatōnis·Re
cte ꝑ oia vt supꝫ· I ca Ysidoꝛ9 in hystoꝛijs naturalibz· Locꝰ
in quo nec motꝰ nec sonus nec calor accidit aliqualis· fetidus fo-
re oīdit z coꝛruptꝰ· L que intelligit ꝙ mēs humana in qua nec

motus virtutis nec son⁹ laudis nec calor diuini amoris accidit ali
qualis fetida fore oñdit̃ et corrupta· K c¶ Plini⁹ tractatu de
mirabilibꝫ mũdi· Nil in rerꝫ natura scindit et ferit forci⁹ quã so-
nitus ictusq; celestis ignis. Per que intelligit̃ ꝙ nil mentem ferit
fortius fidelis hoĩs quã ignis celestis ꝑpetuiq; amoris· q̃madmo-
dũ dictũ est· L c¶ Hugo in dydascol· li· 9· Pellis hume-
ctata in longum latumq; distenditur· ꝫ cũ desiccata fuerit· hos ef
fectus efficit· nam mota puluerem eicit. strepitũ emittit· nimiũq;
rigescit· Per que intelligit̃ ꝙ mens humana celesti rore et gracia
humectata· in longũ latũq; distendit̃ celestis ꝓfunditatis· desicca
ta aũt ab humore celestis gracie et amore: mox puluerem emittit
seu eicit vanitatis· strepitũ efficit inquietudinis· ⁊ rigescit rigore
mortis ꝑpetue et doloris· vt sup̃· M c¶ Phus in viij· aĩaliuꝫ
Omnia quidem aĩalia dum bibũt· guttura capitaq; inclinãt Per
que datur intelligi· ꝙ corda humana dũ amoris celestis bibũt re
frigeria et fluenta· ad humilia se inclinant iugiter et ad yma· Re
currendo sup̃: N c¶ Theophylus in tractatu diuersaꝝ arciũ
Virga humectata, ⁊ in cineribus calidis implicata· denuo cũ ex-
cepta fuerit flectitur faciliter et rumpit̃ difficult̃. Per que intellr
ꝙ mens humana aqua gracie humectata ⁊ in feruore amoris cele
stis intincta ꝑiter ⁊ immersa· tandeꝫ flectit̃ faciliter· ⁊ a uite sancte
ꝓposito rumpitur difficulter q̃madmodũ dictũ est· O c¶ Aꝝ
in ꝓbleu· Tucius rectiusq; vehitur nauis plena quã vacua· Sic
nimirꝫ per omnem moduꝫ cor humanũ tucius et rectius fertur ad
celestia cũ plenuꝫ fuerit celesti gracia ⁊ amore· q̃m vacuũ ab omĩ
salutifera actione· q̃madmodũ dictũ est· P c¶ Constantin⁹ de
natura morboꝝ· Liquor quidem omnis in sua naturali regione
nullaten⁹ desiccatur fusus aũt extra suam naturalẽ et debitam re
gionem marcescit ꝯtinuo et arescit· Per hoc intelligit̃ ꝙ liquor
celestis amoris et gracie mĩme desiccatur in ydonea sibi mentis re
gione· exterminat̃ aũt ꝯtinuo ĩ aliena sibi et immũda hoĩs regione
Recte vt sup̃· Q c¶ Hugo in dydascol· li· 9· Ostia humecta
ta strepitũ emittũt· ⁊ sine sonitu se aperiũt· Per que intelligit̃
ꝙ corda hũana rore celestis amoris et gracie hũectata strepitum
emitũt hũane seu mundane inquietudinis: ⁊ sine sonitu se aperiũt
gracie saluatoris· Recte per omnem modum vt sup̃. R c¶
Phus in proble· In frigida regione valde a longinquis ip̃e au-
diuntur voces· Cuius causa est· Nam intenso frigore pori terre
constringuntur· et aer immum ingrossatur· pori autem constricti

ſonū nō imbibunt ingroſſatus aer ſonū ⁊ voces diuq; retinet·q̄m obrem in regione frigida validius reſonēt ipe voces. Per hoc intel gīt q̄ in mente refugerata celeſtiū in amore deuq; reſonāt voces intunſecq; cōſolatōnis ome·q̄madmodū dictū eſt· Sc̄ Auicē na vi. meō. Omīs quidē humor augeīt ad pficiam luis et caloris Hic nimiz p oēm modū humor deuocionis noſtre augeīt ad calo rem amoris dīn·vt dictū eſt· Gc̄ Galienus li viij·Infugi dati quidem magis ſentimus dolorem· Per que intelligīt q̄ infugi dati refugeuo amoris diuini magis mox ſentimq; dolorē noſtu ſce leris ⁊ peccati· Oc̄ Auicenna li·ſuoz mineralium, Quanto mons aliquis altior fuerit tanto magis iruguis diſtillatōnibus q̄z plenus·alti nāq; mōtes magis diſtillant aqua· Per hoc intel ligīt q̄ q̄nto mons cordis hūam in deū pia deuotōne fuerit eleua tū tanto magis celeſtis rorus et grade iruguus et ſtillatōibz ce leſtis amoris extat plenus·Reſpidēdo ſup̄· Kc̄ Ypocras in epichymis· Caloze ⁊ hūore augeīt naturalit omē corpq;· Per que intelligīt q̄ caloze amoris diuim ⁊ hūore celeſtis gracie augeīt to ta ſalus ⁊ deuocio mentis noſtre q̄madmodū dictū ē· Yc̄ Cō ſtantq; li·de melancol. Contigit interdū vt dum q̄s ſubito ⁊ re pente potū ſumere voluerit·ipm gutt vehemēt cōſtringaīt intun ſecq;·⁊ in tuſſi valida reiciaīt ipe potus. ſz hoc ex feſtina p̄capitatō ne imbibiti potus accidit influencia; Per que intelligīt q̄ hoc ſepe accidit vt dū quis ſubito ⁊ repente facti ſui diſcuſſiōe potū amo ris diuini ſumere voluerit / ipm gutt mentis ſtringaīt intunſecq; ⁊ reiciaīt tam nobiliſſmq; fe iaſſmq; q̄z potus·Recte p oēm modū vt·ſ. Ac̄ Plinius m ſpeculo naturali·Cunes humectati plu uia. valde creſcunt notabilitq; augēīt·Per hoc intellgīt q̄ cogita tōs quidē noſtre ymbre celeſtis amoris ⁊ gracie hūectate augēīt in deuotōne interna ⁊ creſcūt in omī actōne meritoria ſalutifera ⁊ beata·Reſpidēdo ſup̄· Ac̄ Hugo in dydaſcol. li. q·Lapis cadens in aquā tres effectus facit·Per q̄ intelligīt q̄ cor hūa nū aduemēs aq̄ amoris dīni tres effectq; facit nā circulū diſcubit fe licitatis etne ſtrepitū efficit laudis dīne·ſz ⁊ ſpumā ipaz ſurſū du cit in altitudinē ctēplatōis intne·Recte p oīa vt ſup̄· Bc̄ Plinius m pbleu. Ebrij itaq; ⁊ q̄ circa mare ſūt maxīe gaudēt ſole ⁊ caloze Cuiq; cā ē·Nā ebrij et q̄ circa mauna hītant littora fugi di ſunt humidi q̄z valde·in ſole ergo hij naturalit delectant vt io q̄ in ipſis ſuperfluū eſt humoris·virtute caloris penitus diſiccatur

¶ Titulus.

P hoc intelligit, q hij qui inebriati fuerunt diuino amore ⁊ circa mare habitant ꝯtritōnis ⁊ pnīe maxime sole gaudent. delectant-q diuinitus in oīm saluatore. Recte vt sup. C d ¶ Cōmentator in .3. methe. In domo calida aer videt ingredi p fenestras qd quidem cōtigit ex calore sibi naturalit aerem attrahente. P que intelligitur q in mente diuino amore calida ⁊ accēsa. aer suauitatis et gracie celestis minorat. q̄madmodū p9 dictū ē. D d ¶ Albert9 in .9. methe. Musce submerse et mortue si cineribꝫ calidis applicant cōtinuo reuiuiscūt. Sic nimirꝫ per oēm modū corda humana deliciarꝫ aq̄ mortua et submersa si feruori amoris diuini intincta fuerunt ꝯtinuo reuiuiscūt. Recte p oēm modū vt p̄us.

E d ¶ Phus in vi. aīalium li. In ortu quidem solis cūcta aīalia in suo naturalit trāsitu ⁊ pgressu se faciemq suā vertere intūtur ad solem et orientem. P hoc intelligit q cuncta aīalia .i. humana corda more irrōnabiliū aīaliū declinare debent ad ortū atq influxum diuini ppetuiq amoris. vt sup. G d ¶ Themisti9 sup .3. de aīa. Corpa quidem lucencia cum tacta digitis fuerunt nocte ꝯtrectata neq lucent amplius neq splendent. Per hoc intelligit q corda homana in amore dei splēdencia si mūdanis actibꝫ fuerunt ꝯtrectata corruptōnibusq infecta. vt ante luxerant diuinit9 nō lucebūt. vt sup. G d ¶ Ysidor9 ethymol. Lumen lune ipm solarem radiū obtenebrare cernit. q̄madmodū videmus q luna stāte diurno tp̄e in nostro regione quedā videt nebula regionem aeris ocupare. Per que intelligit q lumē amoris diuini obumbrat lumīe amoris vani illicitiq ⁊ mūdani. Respiciēdo sup. H d ¶ Algazel in tractatu d forma speculi. Semp nimirꝫ maior copiosiorq lux in vallibus cernit et in aquis. in vallibus quidem ppt resplendenciam et vnionē radiorꝫ solariū luīs et caloris. similit circa aquas. Per que intelligit q semp est maior lux diuini amoris circa valles humilitatis et circa aquas ꝯtritōnis et penitēcie. Recte p oēm modū vt dictū est. I d ¶ Cōmētator li. methe. Semper nimirꝫ reptū ē vt circa aq̄s sulphureas et calidas frigidissimi eciā assint fontes. Calidi .n. fontes ꝯnatos sibi habent fōtes frigidos ⁊ algores. P q̄ intellr q fontes calidi amoris diuini semp ānexos sibi hn̄t fontes refrigerij sempiterni; vt dictū ē sup. K d ¶ Phus li. de impssionibus aeris. ppriū est eorꝫ que vehement vsta fuerunt corpa vt sup īfusa aq̄ validi9 accēdant vt pꝫ ī cemēto et in ossibus vehement vstis. Per q̄ intelligit q ppriū est eorꝫ hominū qui in amore inflammantur, vt dum aquis tribulacionis

deuotōisq; maduerunt validi⁹ feliciusq; inflāment̄· vt dictū est:

L d ¶ Solin⁹ li· rer̄· Que vehement̄ sunt dulcia amarescere aliqualit̄ estiant̄· Per que intell̄r q̄ suauitas amoris diuini q̄uis in se dulcis sit oēm dulcorem exsupans corpalem tñ peccatrici aīe in amaritudinē cōuertit̄ aliqualem· vt dictum est· p̄us· M d ¶ Ysidor⁹ in hystorijs naturalibz· Herba sicca igni immersa fumū grandem facit· herba aūt viridis q̄i nullū· Per hoc intell̄r q̄ mens hūana ab humore vicior̄ arefacta igniq; amoris iniecta fumū grādem facit deuotōnis interne· mens aūt viridis carnaliū voluptate mīme: q̄madmodū· s· N d ¶ Cōmentator, ꝯ· physicor̄· Trahūt aūt naturalit̄ tria h̄· calidū· vacuū· ⁊ simile· Per hoc intell̄r· q̄ tria d̄inam mīam trahūt ⁊ astringunt· vz caliditas in dei amore: vacuitas ab omī labe et crimīe· similitudo in spūali ꝯformatōe vt sup̄· O d ¶ Alphorabi⁹ li: de qualitatibz elōr̄· Cūq; vasa plumbea sudorem emittūt· ⁊ lapides etiam valde frigent· ⁊ aīalia pruritū senciūt auriū· pluuia ꝓtin⁹ assequet̄· Per que intelligit̄ q̄ dum corda humana sudorē emittūt ꝯtritōnis ⁊ lacrime ⁊ in mētis frigent puritate· ⁊ auriū declinatoriū senciunt in diuino sermone· signat q̄r mox menti aduenīet ymber celestis roris et gracie· Cetera reqrant̄ capitulis de caritate· Itē ca· de dilectōe· P d ¶ Constantin⁹ li· med̄· vi· Humido quidez cibali occurrit humidū saliuale· vñ autūat· Cōcupiscentibz· n· nob̄ cibū ora hūescunt Sed tunc per hoc intelligitur q̄ cum humidū cibale aduenit amori diuino· occurrit humidum saliuale deuotōnis dulcorisq; interni: vt dictum est· Q d ¶ Phylosoph⁹ in ꝓbleu· Ad primū gustū cibi aut pot⁹ stuporem quendā interiores mandibule senciūt ⁊ dolorem· Cui⁹ eciā racio tanget̄ in ca· de gustu d̄ine dilectōnis Per que intelligit̄ q̄ ad p̄mū gustū amoris celestis q̄ndam stuporem iure dulcedinis et saporis interiores senciunt virtutes ⁊ potēcie anime diligentis· Respiciēdo sup̄· Idem vent⁹ ergo magis exsiccat terrā q̄ sol· Sic nimir̄ ꝑ oēm modū vent⁹ celestis amoris et refrigerij magis desiccat terraz cordis nostri ab hūore miserie dolorisq; mūdani· q̄m sol cōsolatōnis cuiuslibz fauorisq; mūdani seu humani· Recte ꝑ oēm modū vt dictū est· R d ¶ Ysidorus in hystorijs naturalibz· Pisces cocti aut assi oculos duros hñt· Sic per oēm modū hoīes excocti carnali dulcore ⁊ assi in mūdo illicitoq; amore· mox oculos hñt rigidos atq; duros in dei felicissīa cognitōne· Respiciendo sup̄· S d ¶ Ar̄ in li· ꝓbleu· Quantū cūq; suauis sit ipse aer tñ a currētibz ventus fieri estimat̄· Cuius

¶ Titulus.

etiam cām require ca. d̄ p̄secutōne. Sed per hoc intelligit̄ q̄ q̄ntū cūq̄ suauis et dulcis sit amor diuin⁹ nichilomin⁹ tñ currentibus in fatuitatibꝫ p̄ omīa cernitur insipidus et amar⁹. vt sup̄. Ad ¶ Cōmentator sup̄. 3. methe. Ignis quidem fulmīs accēdit recta sub aque exñcia mīme aūt extra aquā. Cui⁹ etiā signū est. q̄ sagaces piscatores tp̄e tonitrui recta sua d̄ aqua extrahūt ⁊ suspendūt Sed tunc per istud dat̄ intelligi q̄ ignis amoris diuini corda accēdit humana aquis lacrimaꝝ ⁊ pnīe humectata. minime aūt ab humore celestis roris et gracie desiccata. Recte p̄ oēm modū vt dictum est. D d ¶ Phus in p̄bleu. Omnis quidem in temperies magis cessat in meridie et in media nocte: Cuius causam volens reddere vbi sup̄. phus sic p̄cedit. Vnūqd̄q̄ n. corp̄m tunc magis quiescit cū vincit ⁊ cū vincit̄ nunc aūt sic est q̄ omnis intēperies vincit̄ in meridie ⁊ vincit in media nocte: quā obrem omnis in temperies magis quiescit ⁊ cessat in meridie ⁊ in media nocte: Sꝫ tunc p̄ hoc intelligit̄ q̄ vnaqueq̄ res tūc magis cōq̄escit et cessat cum fuerit in meridie diuini amoris et in media nocte pnīe ⁊ doloris vt dictū est. R d ¶ Belin⁹ li. de sigillis lapidū. Omnis mimiꝝ gēma et lapis p̄ciosus cū ignitus fuerit. mox suā virtutē efficaciamq̄ emittit. Sic mimiꝝ p̄ oēm modū cor humanū dum per illicitū inflāmatū fuerit amorem ꝯfestim in deum suā p̄dit efficaciā et virtutē. Et recurrat̄ ad p̄habita. Y d ¶ Ambrosi⁹ in examerō li. vi. Distillacio facta deorsum mollificat duriciē sonitū efficit circulū cōscribit. ⁊ quasdaꝫ stillulas sursum salire facit. q̄mad modū videmus de stillulis cadentibꝫ d̄ tectis. Per hoc intelligitur q̄ distillatō facta deorsum diuini amoris in cor hoīs duriciem mollificat nostre rigiditatis. sonitū efficit diuine laudis. circulū describit p̄petue iocunditatis ⁊ stillas quasdaꝫ sursum salire facit deuotissime sanctitatis. Recte p̄ oēm modū vt dictū est p̄us. Ad ¶ Phus in p̄bleu. Infirm⁹ quidez si mori debeat aut viuere tripl̄r exploram⁹. p̄mo p̄ puncturā. scd̄o p̄ tytillatōꝫ validā. tercio p̄ caloris naturalis virtutē magnā. Nam dum pedes languētis puncturā acus senciūt languidus cōualescet. vt recitat phylaretus in tractatu de iudicijs febriū. Item infirm⁹ tytillatōem senciēs sub ascellis viuet. vt refert Galienus secretoꝝ suo li. i. Virtus aūt caloris naturalis valida atq̄ fortis p̄stanci⁹ vite est signū iuxta assertōem ypocratis. Sed per hoc intelligit̄ q̄ infirmos homines tripliciter agnoscam⁹ viuere si debeāt siue mori. Primo per pūcturam cōpunctōnis. secundo per tytillatōem interne iubilacionis

tercio per calorē fortem et validum dei amoris· Recte per omnē modū vt dictū ē· A e¶ Algazel tractatu d̄ forma speculi Speculū duobz modis inficit̄· vz ex fumo et ex aspectu venenoso, Pque intelligit̄ ꝙ speculū cordis nostri duobz modis inficit̄ ⁊ fedatur· vz ex fumo mūdane vanitatis· ⁊ ex aspectu vani amoris ⁊ illicite voluptatis, B e¶ Notādum aūt ꝙ celestis amor cōpat̄ lumī· nouē luīs ob effect⁹· Primo qꝛ sicut lumē maxīe lucet in tenebra ⁊ in vmbra, Cui⁹ eciā causa sup̄ tacta est sic mmꝝ ꝑ oēm modū amor puritatis maxīe lucz in tenebra hūilitatis ⁊ in vmbra felicissime caritatis Secundo quia sicut lumē in alta aeris regione nō lucet· scd̄m illud ꝙ ptolome⁹ almaiesti primo· In alta quidem aeris regione est frigus ꝑpetuū et nebula sempitna· Sic splēdor diuini amoris nequaq̄ lucet in altitudine suꝑbie ⁊ tumoris· Tercio quia sicut lumē est in luna sine omī calore· vt asserit auicenna li· suo de diluuijs Sic reuera ꝑ omīa amor diuine altissimisq̄ virtutis in mundanis est cordibus sine calore caritatis premij ⁊ salutis: Quarto quia vt lumē in aquilone est nebulosum diminutūq̄ ⁊ inꝑfectū vt recitat auiceb̄ li. fontis vite· Cui⁹ causa est grossicies aeris paludes ⁊ stagna flūiaq̄ diuersa que in aquilonaribz ꝑtibus sunt varia ⁊ diuersa· Sic ꝑ locū a simili amor celestis nebulosus ⁊ inꝑfect⁹ est in cordibz seclaribz ⁊ mūdanis· C e¶ Quinto qꝛ sicut lumē ⁊ illuīans sꝑ sunt simul ⁊ nullaten⁹ sꝑant̄ Lumē· n· nō est nisi eciā ipm illuīans corpus· sic amor dei ⁊ deus ipe qui auctor est omnis salutis ⁊ amoris nullaten⁹ sepant̄, ꝫ vbi amor ibi tota deitas adesse nat̄alit̄ cꝯpbat̄· Sexto qꝛ sicut nichil velocius est quā lumē· vt recitat Themisti⁹ in cōmento· Sic eciā ꝑ locū a simili· nil velocius est q̄m amor dei impediendo vindictaz diuinā ⁊ in ꝓuocādo dei mīaz īnīnitā. Septimo qꝛ sicut lumē sua v̄tute extrahit flores herbas insīntes viuda gramina ⁊ virgulta de terra· vt recitat plini⁹ in speculo naturali· Sic mmꝝ ꝑ oīa ⁊c̄ Reqre vltra statim in eodem ca. Octauo quia sicut lumē nō lucz interueniente alio luīe qualicūq̄· Nam et ꝑm plom lumē lumine impedit̄· Sic ꝑ oēm modū lumē amoris diuini nō lucet humano cordi interueniēte candore splendoris luīsq̄ mūdani· Nono quia sicut lumē excellens duos facit effectus· nam lacrimacionē efficit, cecitatēq̄ inducit· q̄madmodū recitat Bartholome⁹ in p̄ma practica· Nā dū solis lumē aspicim⁹ et splendorē cōtinuo lacrimamur

et aliqualiter excecamur· Per hoc intelligitur ꝙ lumē amoris celestis hos duos naturalit relinquid effectus ⁊ efficit· Nam lacrimam infert suauissime deuotōnis· cecitatemq; inducit cōtemptus mundani illicitiq; amoris· De ¶ Item sanctusspiritꝰ seu amor celicus dicitur esse lumē octo de causis· scdm octo ꝯdiciones quas habet ipm lumē· ¶ Prima causa est quia sicut adueniens lumē lumini· aut non lucet aut nō lucere videtur· vt recitat theꝰ in·3· de anima· Sic amor celestis adueniens cordi mundano amori aut lumine effulgenti mundano· nequaq; emittit radios candoris luminisq; diuini· ¶ Secunda est quia sicut lumen non lucet per solida corpa ⁊ ꝯpacta· vt recitat phus li· ꝓbleu· sic amor celicus nō penetrat sua immensa gracia corda obdurata ⁊ in malicia obstinata· ¶ Tercia est quia sicut lumen ignem causat et generat· vt dicit Ptolomeꝰ in decimo almaiesti· Sic amor celestis ignem diuine pietatis menti applicat quo ipam diuinitꝰ illumiet ⁊ accendat ¶ Quarta est quia sicut lumen est ypostasis· i· sba seu sbm colorꝝ sm phm· sic amor celestis est fundamētū oīm floridorꝝ actuum ⁊ virtutum· Ee ¶ Quinta est quia sicut lumē est causa pncipiūq; videndi· Sic amor celestis est tota causa deum in presenti et in futura patria cognoscendi· ¶ Sexta est nam sicut sm platonem lumen puris oculis est amabile· egris autez odibile· Sic amor celestis delectat et amat oculos pure mentis· sed odit ⁊ fugit ad intuitum anime delinquētis· ¶ Septima est quia sicut lumen adueniens aque ⁊ speculo per refractōem magis lucet· vt in·3· methe· Sic amor celestis aduemēs cordi aqua cōtritōnis et tribulatōis humiliato ad modū speculi depurato· magis splendet celesti dono munereq; diuine· ¶ Octaua est qui sicut lumen excellens facit in aspiciente lacrimatōnem et sternutatōnem, vt patet in aspicientibus solē· q̄madmodū recitat phs in ꝓbleu· Sic amor celestis mēti adueniens elicit lacrimam felicis cōtritōnis· et sternutatōem efficit salutiffere cōfessionis· Ee ¶ Notandū ꝙ amor celestis cōpatur rori· Tum quia sicut in rore ignis celestis descendit sm ꝙ ait Auicebron li· fontis vite· Sic per omnē modum amore celico mediante descendit in nos ignis cōsolatōnis diuine· Tum qz sicut ros omnē sanat inflatōem corpis et tumorē· vt recitat Bartholomeꝰ in scda practica· Sic p oēm moduz amor celestis sanat in nobis omnē mentis elacionem superbieq; tumorem· Tum quia

ſicut ros cadit magis ī mane q̄m m ſero·vt ar3·methe·Sic amo
rus celeſtis gracia magis dat m mane iuuētutis q̄s ī ſero ſeu m ve
ſpe ſenectutis· Cū q3 ſicut q̄n cadit ros ſeremitas cōmitat·vt ar
m·3·pte ſumme naturaliū·Sic reuera p oēm modū poſt aduen=
tū amoris diuini ſequit ſeremitas gaudij ſempitm· Cum q3 ſicut
ros terrā fecundat·vt refert Plim9 m ſpeculo naturali·Sic m=
mme p oēm modum gracia amoris diuini fecundat et fertilem effi
cit tram cordis noſtu. Ge Theophyl9 m buiauo diuerſar
acaū· Plamis quidez cū ad ignē mcalueut·mox mtus molleſat ex
teru9 vero dureſat· eſibilior quidem fit rubeſat et fumeſat. Sic
mmme p omīa mens diuino amore mflāmata mtus molleſat t liq
ſat q̄ntū ad mternā et meſtimabilem delectatōem·exteuus dure=
ſat q̄ntū ad terme tpaliū abdicatōz·eſibilis effiat q̄ntū ad mſticā
dei abatōem· rubeſat q̄ntū ad pxmi dilectōem fumeſat q̄ntū ad
ſeruidā et optimā oracionē· Id e Cōmentator m·3·methe·
Lapis igmt9 denuoq; extinct9 m aqua dinuo ſandit et fetid9 ef
fiat. Sed tunc p lapidem mtelligit cor humanū· nam ſicut lapis
naturaliter eſt fugidus grauis et durus·ſic cor humanū q̄ntū de
ſe eſt ſemp fugidūq; eſt m dei amore· graue m omī virtuoſa opa
cione durū m obſtmatōne t obduratōne. Ergo p lapidem mtel
ligit cor hūanum·et tunc applicet ſic· Cor itaq; hūanū igm amo=
rus celici mflāmatū·denuoq; m aquis delicias ſuffocatū piter t ex
tinctū·mox ſandit q̄ntum ad eternam felicitatē·t fetidū effiat q̄n
tum ad eternā penalitatē· Je Ar m pbleu·Domo abat9
leuior eſt·quam homo abo vacuus· Cuius cām require ca·de pu
ritate· Sic reuera p omīa·mēs victuali abo amoris ſeu gracia pa
ſta piter t abata leuis reddit ad omīa p xpi nomine ſuſtmenda·
Idem·Domo viuus leuior cernit m ſtatera quā homo mortuus
Sic mmme per oēm modū homo viuificatus celeſtiū m amore·le=
uior ꝓmptiorq; reddit· tc̄· Re Auguſti9 ſup ps ſexageſimū·
Auis plumata ſeu hns plumas leuior eſt q̄m plumis careat·Sz
tunc per auem dſignatur homo· nam ſicut aues clauduut oculos
cū mfericu palpebra·tc̄·infra ca·de ſcia· Sic ergo patet q; per
auē mtelligit homo. Et tunc applicet ſic·Domo itaq; pennis ce=
leſtis plumatus amoris·mox·tc̄·vt infra. Li e Auicenna
li·x·de diluuijs·Auſter flat9 terrā fecūdat·flores euocat·nubes
obumbrantes generat corpus debilitat·mentē humedat·ex mar

flat. Sed tunc per austrũ amor celestis figuratur. Nam sicut au
ster generat crisim infirmis · vt recitat phylaret⁹ in tractatu de
crisi. Cui⁹ eciã causa tacta est ca de cõfessione. Sic eciam ꝑ omia
amor celestis crisim causat languoris anime et salutem efficit vite
sempiterne · et sic patet. Et tunc applicetur sic. Amor itaq; cele=
stis terram cordis nostri fecundat q̃ntũ ad honestam cõuersatõ3
seu opinionẽ · flores ab intus euocat · i; virtutum floridam exerci
tacionẽ · nubes seu vmbras generat cõtra mundi estum et tribula
tõem. corpus debilitat q̃ntum ad carnalem delectatõem · mentem
humectat q̃ntum ad celestis gracie elargitõem · et ex mari flat · i ·
non tribuitur nisi ad amaram cordis cõtritõem. M e // Aug⁹
li · viij, cõfess. Oleũ natat ⁊ manet sup aquã, sup aerem vero mi
nime. Sic oleum diuini amoris fertur et manet sup aquas humi
litatis · sed nõ manet in aere elacionis supbie et tumoris. N e //
Johes mesue in prima practica: Hec est natura vmbre ꝙ corpa
infrigidat exterius · sed inflãmat interi⁹. Et istius phs talẽ in ꝓ=
bleu, videt̃ tangere rõem · dicit · n · ꝙ frig⁹ ab extra ipsius corpis
calorem ad interiora reuerberat ⁊ restringit. Sed tunc per vm=
bram amor celestis figuratur. Nam sicut ambulantes ⁊ fessos cõ
fortat. sic amor celestis amentes in via celestis patrie fortiter di=
rigit et cõfortat · sed ⁊ fessos in bono ope cõsolidat et restaurat.
Per vmbram ergo celicus amor figuratur. Et tunc applicet̃ sic
Hec ergo est naturalis bonitas amoris diuini ꝙ hominem infrigi
dat exterius cõtra estum tribulatõnis miserieq; feruorem · sed in=
terius mentem accendit q̃ntum ad internam dei suauitatem et dul
corem. O e // Notandũ ꝙ dulcedo atq; suauitas amoris diui=
ni ꝯparatur lacti. Nam sicut lac expellit serpentem · vt recitat aui
cenna in hystorijs naturalib3 d. Illi nimirꝝ qui serpentes aluo ge
stiunt · ad odorem lactis foras euomunt · vipperam et serpentem ·
Sic amor celicus per suam immensam graciã et virtutem serpentẽ
expellit dyabolũ maligni homĩs possessorem. Et sicut lac dolorem
sanat dencium seu tumorẽm · teste ꝯstantino li · de melancol · qui ait
ꝙ lac calidũ ore sumptum oris fugat denciũq; dolorem · Sic amor
celestis interioris gustus homĩs omnem sanat speciẽ lesionis. Et
sicut ethicã sanat et thisicam · vt recitat Johes mesue in prima p̃
ctica. Sic reuera ꝑ omnia, lac et suauitas diuini amoris omnẽ do
loris passionẽ sanat ꝑiter ⁊ languorem Et sicut lac nutrit crasse

cōuenientissime quoq; cibat: vt asserit phs in vi·alium· Sic per locū a simili· amor celestis refrigerij ꝯuenientissime quidem nutrit ⁊ reficit cibo ꝑpetui nutrimenti· Et sicut lac in se pinguedinē retinet vtualem· Sic ⁊ amor celestis virtutē in se cōtinet ꝑpetuūq; vigorē Et sicut lac maculas valde lauat· vt recitat ꝯstantiꝰ li·medicīal· 2· Sic celestis amor oēm maculam lauat cuiuscūq; labis et criminis· Et sicut lac sitim extinguit· vt recitat auicenna li·viij· Sic dulcedo amoris diuini oēm estū extiguit sitis miserieq; hūane· Et sicut lac inter omnes liquores magis infrigidat ipm corpꝰ, vt refert Galienus in panth· sic per locū a simili amor celestis refrigerij valde infrigidat estum cordis nostri a calore tribulatōis ⁊ aduersitatis huius mundi· Et sicut lac solūmodo cibus est puerorꝝ et infanciū· Sic et amor diuinus solūmodo est cibus cordium simpliciū ⁊ mundorꝝ· Pe ¶ Phus in ꝓbleu· Ebrietas corporalis quatuor habet annexa· vz demenciā extasialem vomitū vehementem· fletum seu actum flebilem· elegantem validūq; calorem· P hoc intelligit̄ q inebriacionē in diuino amore quatuor consequunt̄ vz mentis demencia mystica siue raptus· scelerꝝ vomitꝰ· dulcis lacrima atz fletꝰ estusq; seu delectacio in celestibz· Qe ¶ Arꝝ in ꝓbleu· ꝓprium est eorꝝ qui cibum dulcem sumunt dentibz impingere in maxillas· Cuius causa est· quia dulcia valde cōtrahunt ipas fauces Sz tūc per cibum dulcem amor celestis figurat̄· tum quia dulcis cibus potū insipiduz apparere facit· iuxta illud qd ait Theophylus in tractatu diuersarꝝ arciū· Post cibum dulcem amarescit potus· Sic amor celestis amarescere facit potum omnis dulcedinis corpalis· Sic patet q per cibum suauē amor dei dulcissimꝰ figuratur· Et tūc applicetur sic. Propriū ergo est eorꝝ qui cibū cōsumūt celestis dulcedinis et amoris ⁊c̄· Respiciendo sup̄ ad p̄habita: Re ¶ Cōmentator auerrois sup·3· de generatōe et cor, Sex quidem modis res adinuicem trāsmutāt̄· Primo ꝑ agētis valorem validāq; virtutē· secūdo ꝑ agentis ⁊ paciētis mutuā influxionem· tercio per solis calorem validumq; feruorem, quarto per syderum et stellarꝝ constellatōnem· quinto per vtriusq; rei ꝯformitatē· sexto per alteratōnem et mutuam coniunctōem Sed per hoc intelligitur· q deus et homo sex modis inter se feliciter transmutātur videlicet primo per agentis diuini fortem in mēte actōz validamq; virtutē· secundo per dei et homīs mutuā influxionem

tercio p xpi dilectionē misticūq; feruorē. quarto p sanctoꝝ ꝯstel
latiuā mp̄ssionē. quinto p vtriusq; vz dī ⁊ hoīs ꝯformitatē. sexto
p mutuā ꝯiunctōez. Se ¶ Ambrosi⁹ sup Johem. Ad stuporē
quidem nos inclinam⁹ ⁊ cruce signam⁹. Cūq; n. euentū subito p
cipim⁹ mirabilem ⁊ stupendū ꝯtinuo caput inclinam⁹ ⁊ crucē op
ponim⁹; Per que dat̄ intelligi. ꝙ ad stuporem qui ex diuino amo
re accidit et ꝯtigit. caput nostrū huīliati admittimus ⁊ crucis de-
uota memoria nos signam⁹. Te ¶ Constanti⁹ li. d̄ melancol.
passione. Cor igit̄ nequaq̄ pati poterit dolorem nec huīdū alienū
Per qd̄ datur intelligi ꝙ cor nostrū nequaq̄ pati poterit absq;
sui corruptōne dolorē spūalis languoris aut humorē carnalis illi
citiq; amoris, Ve ¶ Galienus secretoꝝ p̄mo. Gustus cōsistit
in esurie et siti. cū n. esurim⁹ et sitim⁹ melius tūc gustamus. Per
hoc intelligit̄ ꝙ gustus suauitatis dulcedinisq; diuini ꝯsistit in esu
rie et in siti amoris ꝑpetui et interni. Xe ¶ Theeophylus in b̄
uiloq̄o diuersaꝝ arciū Ebur q̄dez mollescit q̄nq; modis. vz vino
decoctū. oleo vnctum. corio inuolutū. igne calefactū. aceto immer
sum. Sed tunc p ebur intelligit̄ cor humanū. tum qr sicut ebur ru
bicundū virtuosius ꝯpbat̄. vt recitat ysidorus in hystorijs natu
ralibz. sic cor rubicundū caritate magis pollet omī efficacie ⁊ vir
tute. tum qr sicut ebur naturalit̄ obstat igni, vt d̄r in summa na-
turaliū. sic reuera cor humanū obstare resistere q̄z debet igni desi
deriorꝝ et appetituū immūdorꝝ. Sic ergo patz ꝙ p ebur intelligit̄
cor hunanū. Et tūc applicet̄ sic: Cor itaq; humanū liquat̄ et mol
lescit diuinit⁹ q̄nq; modis vz vino decoctū celestis roris et gracie
oleo vnctū diuine mīe. coreo inuolutū huīlitatis p̄cipue. igne ca-
lefactū amoris diuini. aceto immersum cōtritōnis et pnīe. ¶ Ye
Galienus in panth. Cūq; cor humanū illapsuz alicui⁹ sanguīs
patitur intra se ⁊ hūoris: ꝯtinuo aut totus aut medius moritur
ip̄e homo. Per qd̄ intelligit̄ ꝙ cū cor fidelis homīs illapsum ⁊ in-
fluxū patit̄ xp̄i sanguīs ⁊ amoris mox ipse homo in xp̄o morit̄ et
in eius felicissima voluptate et dulcedine sepelitur. ¶ Ze ¶ Aui
cenna li. suoꝝ mineraliū. in ea ergo regione in qua nocturno tp̄e
flāma erupit sup terrā, thesaur⁹ argenti et auri latitat copiosus
Sed tunc p thesaurū corpalem thesaur⁹ vite ꝑpetue significatur:
Nam sicut thesaur⁹ corpalis sex modis repitur: vt refert plini⁹
in speculo naturali. vz per sompnia. p venas subt̄raneas. p ama
ritudinē aquaꝝ. per duriciam lapidis. p effulminatōem ignis. per

particularem aspectū celestis ostellatōnis· Magaces, n· inuaga
tores thauroꝝ: regunt sompnijs inquirendo, venas eaꝝ inspiciūt
que subterraneis ocauitatibꝫ occultantur: amautudo aquaꝝ hoc
ipm indicat et demonstrat· Cūqꝫ vero oureseat ipe lapis· thezau
rus adesse spaṫ· effulminatō aūt hoc ipm annuit euidenter· ꝑ ꝛ as
stronomi facis ostellatōnibꝫqꝫ· Sic et thezaurus celestis sex mo
dis mystice inuenitur· vꝫ per sompnia interne deuotōnis· per ve
nas subterraneas intime discussionis, ꝑ amautudinē aquaꝝ salu
tifere cōtutōis· ꝑ diurnā pseuerātiaꝫ duuide ꝛ fortitudis· ꝑ effu
simatōem emissionēqꝫ melliflue dei dilectōnis· Sic ergo patet ꝙ
ꝑ thauꝝ corpalem thaurus vite ppetue figuraṫ Et tunc applice
tur sic· In ea itaqꝫ regione cordis in qua in nocte pñtis vite ig
nis diuini amoris exalare optabatur· thaurus celestis remunera
cionis et premij latitat copiosus· Nf O Phylaretꝰ in tra
ctatu de dietis· Infirmus ergo sanatur· viij· modis· Primo per
sanguinis effusionem· Secundo per sudoris emissionem· Tercio
per vanam medicoꝝ consolatōem· Quarto per febus totalem
ꝛ perfectam digestionem· Quinto per alicuiꝰ gaudij aut usus cō
citatōem· Sexto per cibi et potus debitum regimen et dietatōem
Septimo ꝑ medicine alicuiꝰ applicatōnem· Octauo ꝑ celestem in
pssionē; Per hoc intelligiṫ ꝙ peccatoꝝ quidem sanaṫ mystice. viij·
modis· primo vꝫ ꝑ sanguinis effusionem· i· peccati et sceleris cō
fessionem· secūdo ꝑ sudoris· i· lacrimaꝝ emissionem· demo ꝑ san
ctoꝝ virorꝝ cōsolatōem· per satisfactōnem totalem et digestionē
per usus et gaudij accendentis in dei amore cōcitatōem· per potus
cibiqꝫ celestis dietatōem misticā· per medicine spūalis applicatōez
et per celestis gracie impssiōez· B f Johannaꝰ yzagoge· Cē
pore infirmitatis cibus michil nutrit: Per qđ intelligiṫ ꝙ tpe pec
cati atqꝫ malicie mihil nutrit cibus celestis amoris ꝛ gracie· C f
Galienus li· secretorum. i· Omnis medicina est olei aut rei
alterius dulcedine inferenda· Sed tunc per hoc intelligiṫ ꝙ omis
medicina celestis est inferenda diuini amoris dulcedine mediante
D f Galienꝰ in anthꝫ veteri· Dulcedo mellis sex relinquit
effectus, nam ferrum candens sibi immissum mollificat. vlcera atqꝫ
apostemata fugat· cunctis medicinis pstolamē ydoneū qꝫ extat· a
bos cūctos ad nutuēdū tpat ꝛ adaptat· auri mūdificat· tuachā
balsamūqꝫ recentem efficit et ꝛseruat· Sed ꝑ hoc intelligiṫ ꝙ dul
cedo diuini amoris sex in mēte relinquit effectus· Nā cor nostrū

ferro durius admissum mollificat· vlcera aīe seu defectus rēpellit
et fugat· medicina celestibus apta extat· cibum celestē ipa tpat et
p̄parat ⁊ adaptat· mentē mūdificat et expurgat· sed ⁊ celestē in
nobis graciam retinet ⁊ cōseruat· E f ¶ Egezippus· Jero:
Quatuor sunt virtutes ignē nutritiue; vz celū vita infer⁹ ⁊ liqui
da impinguata· Sic quatuor sunt amoris celestis nutritiua, vz ce
lestiū meditatō gaudioꝝ, vita spūalis cordiū hūanoꝝ· memoria
cruciatuū inferoꝝ· ⁊ liquida se pinguia graciosoꝝ opm ⁊ vtutū
q̄madmodū p̄us dictū est, G f ¶ Aꝝ in pbleu· Penetrat aūt
cicius ipe ymber tecta noua quā vetera· Per que intelligit̄ q̄ ci
cius quidem penetrat celestis gracie corda a malicia renouata· q̄
in scelere vetustata· G f ¶ Plinius in speculo naturali· Auda-
ciores quidem sum⁹ exñtes in frigore q̄ in calore· Cuius cām re-
quire ca· de peccato· Sic audaciores ⁊ pmpciores sum⁹ ad pecca
ta exñtes in frigore gelitatis maligne· quā in calore amoris dile-
ctionisq̄ dīne· H f ¶ Phus in pbleu· Qui circa mare sunt na
turaliter gaudent sole atq̄ calore: Per hoc intelligit̄ vt qui circa
mare sunt ꝯtritōnis et pnie maxime gaudent sole atq̄ calore dile
ctōnis amorisq̄ diuine· J f ¶ Constantin⁹· Omne viuere cali
dum est ⁊ in calido cōseruat̄· Sic ⁊ tota vita hōmis calida debet
esse estu et feruore diuini felicissimiq̄ amoris, K f ¶ Hugo in
dydascol· li, decimo· Tria sunt q̄ ammositatē inferūt et inducunt
vz frigus extius· calor intius: sanguisq̄ aspectus· Per hoc intlle
q̄ tria sunt q̄ hoīez desidiosum ⁊ segnē in via dei aīant ⁊ cōfortāt
vz frigus corpis a carnaliū ꝯcupīa et feruore· calor intrinsec⁹ in
diuino ꝑpetuoq̄ amore et sanguīs aspect⁹ passiōis dñice ¶ L f
¶ Ysidor⁹ in hystorijs naturalibz, Aues que crudis vescunt̄ car
nibus nūquā bibūt· Per que intelligit̄ q̄ hoīes qui carnibz vescū
tur carnalibz voluptatis ⁊ ꝯcupīe· neq̄q̄ bibent aquā amoris et
dilectōnis interne· M f ¶ Phus in pbleu· Pugnaturis vinum
damus: ad frigida loca ducim⁹ et oculos eoꝝ tegim⁹· Per q̄ in-
telligit̄ q̄ pugnaturis in stadio in hoc mūdo vinū necessario ꝑpinā
dum est amoris diuini frigus applicandū celestis refrigerij· ⁊ ocu
li eoꝝ claudendi sunt ad actū appetitus illiciti desiderijq̄ immundi
N f ¶ Johes mesue in prima practica· Ocul⁹ noster quatuor
modis ledit̄ et corrūpit̄· vz a puluere ab igne, a tactu et a vento
Per que intelligit̄ qd̄ oculus mentis nostre corrūpitur et ledit̄
quatuor modis· vz a puluere auaricie ab igne carnalis amoris ⁊
concupiscēcie· a tactu cōuersatōnis male· et a vento vanitatis et

ĩstabilitatis humane ¶ Ofl Phus ō morte ⁊ vita · Punctpia longeuitatis ħ sunt humoũ radicale calor naturalis aeus tempe rata qualitas dieta seu abstmencia ordomata · castitas corpis atq; hĩt⁹ iust⁹ ꝓpordonadio hũor⁊ · medicĩe freq̃ntatõ · ꝓpua vm⁹cui⁹ q; hois dstellatõ · Q q̃ mtllt q; p̃ncipia vite ꝓpetue atz cause sunt huĩdii celestis gradie · calor amoris dilectõisq; dme aeus ⁊ ĩstabilitatis vite nostre q̃litas tpata · ieiunij atz abstmẽcie assiduitas ordmata · castitas p̃dpua et hũnda ꝓpordionata hũor⁊ tpaliũ eleia · medicĩa celestis freq̃ntadio · assidua ⁊ ꝓpua vm⁹cuusq; homis a deo dstelladio gradiosa · P fl Pes m pbleu · Doĩes dbati dba tõis tpe m wltu ceteus q̃z mẽbus sunt amemores dlectabiliores meliores floridiores ac rubicũdiores · Sic ⁊ mentes humane cele sti amore dbate · ⁊ paste · tũc felices dbatõmis m tpe sunt amemores m celesti iocundtate · delectabiliores m mterna quadam dulce dine ⁊ sapore · molliores flexibiliores q; m omm gradu salutis eterne floridiores m omm bono ope ⁊ virtute · rubicũdiores m dei felidssima cautate · Q fl Constanti⁹ li · ō melancol. · In meudie totus sanguis naturaliter sequit motũ solis · ascẽdente ⁊ enĩ ⁊ ipe sanguis ascendit versus capitis regionẽ · Sed per p̃habita mtelligit q; m meudie dei amoris totus debet sanguis nostre duotõmis ascendere m sursum diume et beatissime visionis · R fl Nuicẽna li · q · de diluuijs · ꝓpuz est solitudmũ atq; vallĩũ attrahere sibi ymbrem · Cuius eda signũ est q; diluuia vt freq̃nter acadũt m solitudmbus ⁊ m vallibus nemorosis · Sed p̃ p̃habita mtelligit q; ꝓpuum est solitudmis dtemplatõmis mterne · et vallĩũ huĩlitatis p̃dpue attrahere ⁊ mbibere ymbrem sibi celestis amoris ⁊ gradie

S fl Nz m viij · aialiũ li · Sauces hũescunt dulcedinis ad tadum · ora. n. nostra humescũt ad gustũ aut ad mtuitũ alicui⁹ dulcis sapidiq; liquoris · Sic fauces spũales aie humescunt m mensa suauitate et dulcore ad dtadũ amoris dilectõmisq; diume · T f l Nz m de regmine pndpum · declmandum sepe nobis est ad prata amena viuda quoq; loca nam amenitate pulchitudme q̃z florum sensus nostu de fumosis ⁊ tenebrosis cauernulis corporum euocãt · Sic ⁊ nos declmem⁹ ad prata mystica diume pulchitudmis ⁊ amoris · suauitate · n · amoris dulcedimsq; dme · nostre mẽtis potẽdie euocatur de carcere carnis sue ⁊ sustolluntur ad adum

cōtemplatōnis altitudisq; eterne. D f ¶ Galienus li. i. Oculi
egri caliginosi et infecti ad candoris pulchritudinisq; aspectu cōti
nuo lacrimant. Per q̄ intelligit̄ q̄ oculi imbecilles ⁊ fragiles men
tis nostre resolouūtur in lacrimā dulcedinis interne ad candorem
splendoremq; dilectōnis et amoris diuini. X f ¶ Cōmentator
sup. 3. methe. Incēdio grandi facto ventus quidez moueri videt̄
cōtra ignem Cui⁹ cā est ex eo q̄ ignis aerē sibi attrahit violent̄
aer in ventū calidū cōmutat̄. Per hoc intellr q̄ incēdio diuini sua
uissimiq; amoris, quidā vent⁹ diuinit⁹ sentit̄ obuius ꝑpetui refri
gerij ⁊ dulcoris. Y f ¶. Ypocras in epich. Tria maxime sunt
attractiua toci⁹ sanguīs ⁊ humidi, vz calor dolor et venenū. Cor
pus. n. calidū vnūqd̄q; naturaliter intumescit. silr ⁊ mēbꝝ dolo
rosum venenū q̄z infectū, quod q̄dem nō ꝯtingeret nisi talia loca
attraherent totū sanguinē corꝑis et humorez. Per hoc intellr q̄
tria sunt que totū e nobis dñt extrahere vigorē efficaciā aīe ⁊ vir
tutez. s. calor d̄ini amoris. dolor dñice passionis ⁊ venenū timoris
ꝑpetui ⁊ horroris. Z f ¶ Constanti⁹ li. de naturis morboꝝ.
Vesica impleta aere optīe audiri facit. surdi. n. audiūt hec. Cui⁹
causa est q̄ ꝑm commentatorem in. 3. de anima. Mirtiga est que
dam pellicula aere quidem plena intra aures sita que auditum effi
cit. ⁊ h̄ vesita repleta aere auri apodiata cōfortatur. Per hoc in
tllr q̄ memoria mētis nostre repleta aere amoris ⁊ suauitatis dei
optime audiri facit voces misticas cōsolatōis interne. A g ¶
Phs in ꝓbleu. Eis aūt qui se aquis immergūt et dum sub aquis
sunt oīa virida vident̄ esse. Sic ꝑ locū a sili: eis q̄ se aquis immer
gunt celestis amoris et gracie. oīa que sustinēt virida dulciaq; vi
dent̄ p̄ amoris dei dulcedine q̄m intus ꝑcipiunt pura mēte. ¶ B g
Auicenna suoꝝ mineraliū. Lignū longo sub aquis iacens tp̄e in
spēm lapidis trāsmutat̄ Sic cor hūanum diu amore celico hume
ctatum. tandem ad instar lapidis constans efficitur atq; firmum.

C g ¶ Tharentinus de effectibus in natura. Cunq; quis
homīm ad mortem plectendus ducit̄ sibi ꝯtinuo ignei radij exilire
de oculis estimant̄. Cuius cām require ca. de timore. Sed ꝑ hoc
intelligit̄ q̄ dū q̄s se adesse senserit foribz sue mortis mox igneos
dz amittere radios d̄ini ꝑpetuiq; amoris D g ¶ Theophyl⁹ in
breuiario diuersaꝝ arciū. Vitrū q̄dez a ꝑuo igne frangit̄ in mag
no aūt ꝯsolidat̄ valde ⁊ liquat̄ Sic cor hūanum a ꝑuo ⁊ breui ig
ne amoris mūdani frangit̄. ⁊ a vite gressibz penit⁹ dissipatur. a
magno aūt igne amoris diuini ꝯsolidat̄ feliciter suauit̄q; liquat̄.

E g ¶ Auctor / qñ candela inclinatur tũc sincerius ardet ⁊ scin-
tillas igneas flãmasq; extillat · Per quod intelligitur · ꝙ dum cor
humanuz in dei feruidum inclinari humilitate nititur mox inde cla
rius inflãmat̃ · et stillulas diuine laudis emittere conꝓbatur ·
F g ¶ Plinius in speculo natãli · In vasis argenteis et aureis ne
quaq̃ bulire poterit ipa aqua · Cuius cãm req̃re infra ca · d̃ ɔscia
Sed ꝑ hoc intelligit̃ ꝙ in auaris cordibz argẽto et auro mũdane
felicitatis splendentibz nequaq̃ bulire poterit amor celicus ⁊ diui-
nus · G g ¶ Solinus li · rerũ · Serpens trãsiliens fontẽ aut aquã
p̃us euomit eicitq; venenũ · Cuius cã est / Naz aqua frigida ẽ vald̃
iuxta illud qd̃ ait phs · Aqua q̃dem magis ẽ frigida quã humida
Sed ⁊ venenũ naturalit̃ frigidũ est · serpens itaq; ab excellenti ꝑi
ter naturali frigore nisi venenũ emiteret geliditatis sue · Per que
intelligit̃ ꝙ homo transilire volens fontẽ amoris diuini ante emit
tere debe venenum sui sceleris et peccati · H g ¶ Commenta-
tor sup · 3 · de ce · ⁊ m · Lapis grauius velociusq; cadit in aere quaz
in igne · Cuius causa est · Nam in igne flãma occurrens valida /
lapidis casuz impedit ⁊ restringit · Sed ꝑ hoc intelligit̃ ꝙ cor hũa
nũ instar lapidis graue ⁊ durũ faciliter quidez cadit in aere vani
tatis / nõ aũt dum existit in igne felicissime caritatis · I g ¶ Aui
cenna li · suorũ mineraliũ · Omĩa metallorũ genera vehementer ac-
censa leuiora quidem fiunt · minime quidem sonant Sic cuncta cor
da humana in dei amore vehementer valideq; accensa · leuiora qui
dem fiunt in omni virtutũ actione · ꝫ sonitũ amittũt leticie exulta-
tõisq; mũdane · K g ¶ Galienus li · secretorũ medicine · Senine
ces atq; apoplexati si aquis calidis immergant̃ · viuaciores fiũt ex
tũc · Per hoc intelligit̃ ꝙ homĩes per peccatũ quidem semimortui
et necati si aquis calidis d̃ini amoris immersi felicit̃ fuerint ⁊ intin
cti · mox vite reddunt̃ pristine actuiq; priori · L g ¶ Guido in
sermone Baculus q̃dez aque immersus ɔfractus esse videt̃ · Per q̃ in
tellr ꝙ baculus spei fortitudĩs ɔfidencieq; mũdane aquis immersus
amoris dilectõnisq; diuine · nullius durabilitatis ꝫ quod ɔfractus
fuerit penitus ɔꝓbat̃ · M g ¶ Phus li · ꝓbleu · In trãquillita
te calor aeris dñat̃ regionibz vniuersis · Per h̃ intellr ꝙ in trãquil
litate pacis intne p̃supponit̃ ⁊ dñat̃ calor amoris ⁊ caritatis etne
N g ¶ Solinus li · rerũ · Quanto calidius vnumquodq; fuerit
amĩalium a natura · tanto velocius in suo motu celeriusq; existit ·

¶ Titulus.

Per hoc intelligit̄ q̄ q̄nto aliquis hoīm calidior in dilectōne appa
ruerit ⁊ amore tanto celerior agiliorq̄ censend⁹ est in via patrie
sempiterne O g ¶ Phus in pleu. Quanto calor maior est tan
to magis sunt nostra corpora vestibz munienda. Cui⁹ cā est naz
calor immediate attingens ip̄m corpus dulcissimū qd̄ est in corpe
euaporare facit. vestiendū est ergo hūanū corp⁹ cōtra estū nimiū
et calorem Per hoc intlr q̄ q̄nto magis cor hoīs in dei incaluerit
dilectōne pariter ⁊ amore. tanto magis custodiendū vestiendūq̄
est omī bono ope ⁊ virtute. P g ¶ Conmētator in .3. methe.
Tempe pluuie cessant venti: Cui⁹ causa est. Naz tp̄e pluuie to
tus impetus aeris fert̄ versus t̄rā ⁊ sic ventos impedit ⁊ ocursus
Per hoc intlr q̄ in tempore amoris dilectōnisq̄ diuine cessant
venti omnis tribulatōnis aduersitatisq̄ mūdane. Q g ¶ Ypo-
cras ī epich. Pinguedīez naturalit̄ nostrā tria extermiant vz ae
ris siccitas. semiū. infirmitas. Per hoc intlr q̄ pinguedinē diuini
amoris tria in nobis extmināt ⁊ exsiccant. vz siccitas cordis no-
stri a gracia. semū a p̄uitate ⁊ malicia. infirmitas in actōne qualz
virtuosa. R g ¶ Plinius in speculo naturali. Quatuor modis
terra apit̄ vt efficiat̄ fertilis ⁊ fecūda. s. p calorē. p ventū. p tom
truū. ⁊ p siccitatis dñiū: Sic p locū a sili. q. modis apit̄ t̄ra cor
dis nostri vt rorem imbibat refrigerij sempiterni. vz p calorem di
uini amoris. p ventū varie tribulatōis. p tonitruū dei timoris. et
p siccitatem carnalis et illicite delectatōnis. S g ¶ Hugo in
dydascol. Ventus sedulus si pflauerit ip̄am terraz cōstat qz hoc
anno fertilitas cōsequet̄. Cuius eciā cā stat in hoc. Naz ipse vē
tus poros terre apit aut fortassis tūc terra oēs eos quos in se va
pores hūit p ventum amisit. Per hoc intlr. q̄ dū amoris ventus
diuini terrā sedule pflauerit cordis nostri fertilitas osequet̄ gau
dij sempiterni. T g ¶ Johes mesue in p̄ma practica. In ext̄
mitatibz igni semicōbusti exstillat quedā species aque summe no
stre oueiens medicine. Per que intlr qd̄ in mente q̄ dei dilectōne
vsta fuerit et amore. deus tādem stillabit finalit̄ aquā salutis et̄ne
V g ¶ Solin⁹ li. rer. Cuncta quidem in mūda aīalia munda
abhorrent loca et cibaria. ꝫ delectant̄ naturalit̄ in immūdis. Per
que intlr qd̄ immūda hoīm corda sue malicie ex natura cibum tam
suauem et mūdum abhorrent amoris dilectōnisq̄ diuine.

¶ De altitudine diuina: Auctoritates. ¶ Titulus. .l.

·l·

Augustinus cōtra faustū. Stupenda nimiꝝ est ammirā
da altitudo celestiū p̄miorꝝ. que alta vtiq; corda subt⁹
fugit elatorꝝ hoīm ⁊ humilibꝫ mentibus influit in eternū
¶ Ambrosi⁹ li. de v̄ginitate. Nichil igit̄ aliud ē illa summa beati
tudo q̄m cōtemplatōis ac ꝯgregatōnis diuine inestimabilisq; al-
titudo. ¶ Altisyodor⁹ in ep̄. ad policarpum. Que sanctissime in-
notuit caritati ꝙ iam hic nullus mūdi delectatur dulcoribus, nul-
lus ꝓrsus carnis torquet̄ doloribꝫ. quicūq; in cōtemplatōne al-
titudinem cōtemplatōis dei dulcissime fuerit resolutus. ¶ Iero
in ep̄ ad nepocianū de statu p̄ntis vite. Nōne salutis eterne iudici
um nunc vele huīliari cū p̄nti humilitati altitudo future beatitudi-
nis debeatur. Nonne eterne dampnatōis p̄sagiū hic appetere ex-
altari eo ꝙ exaltatōni hui⁹modi sempiterna deiectio infligat̄. ¶
Hugo de sacramentis. O q̄m felix ⁊ vere beata dep̄ssio humilium
aīorꝝ, ꝫ tu altitudo dampnabilis et execrabilis sup̄bcꝝ. Illis. n.
omni celsitudine alcior altitudo sup̄ celestis culmīs tribuet̄. Istis
vere perpetue diectionis hūilitas rep̄ntetur. ¶ Hylarius sup̄ ma
the. Iam nūc altitudinē ab horrore aut sreui dei que se sine p̄iculo
nūq̄ assumit̄. sine casu nequaq̄ ducatur, et sine timore mortis eterne
nullaten⁹ termīat̄. ¶ Aug⁹ ad volusiañ in ep̄. In dei tibi dixerā
veritate. ꝙ sepe in dampnatōem aīe et corp̄is altitudo sumit̄ mū
dane celsitudinis et honoris. ¶ Iero. in ep̄. ad pelagiū. Quūc irā
dei tremendā horrendamq; sniam tibi noueris imminere: cū te alti-
tudine mūdane glorie ceteris videris p̄pollere. ¶ Seneca in tu-
donte. Dum altus steti q̄i nūq̄ pauere desij redige te ad yma ex
quib⁹ cadere nō possis. ¶ Plo li. de immortalitate aīe. Ideo. n.
alta huius vite cōtempnim⁹ qtūs eternis ⁊ celestibus sinceri⁹ in
sistamus. ¶ Apulegi⁹ li. d̄ qualitate vite eterne. Altitudinē ergo
celestium p̄miorꝝ mensi sumus scd̄m magnitudinem meritorꝝ.
Virgilius in eneydos v. Inquid. via patrie celestis q̄ modo re-
stat altitudo cibi mūdani culmīs obstat. ¶ Ouidi⁹ de pōto v̄. Al
ta cadunt regna ꝫ tu tristare videris. ¶ Archita tharenti⁹. Alci
ores gradus scandentibus semp̄ ꝓcliuior patet casus. Salustius.
Ex h̄ tempore ꝙ quis se in altitudinem extulit in precipitem in pe
riculosos casus se efficit. ¶ Zenotrates li. de natura celestium.
Inimica semper extitit deorum altitudo nimia mundanorum.

¶ Titulus·

¶ Affucanꝰ li· de cõmendatõibus ꝓpiois· Quio in altis cõsi dis honoꝛibꝫ nõne humilis pusillamĩ sedes recipiet eternales· ⁊ ela ta magnanimitas regiones obtinet infernales· Ceteꝛa reqꝛe ca· de celsitudine· Itẽ ca, de mũdana gla· Item ca· de honoꝛe ⁊c̃. ifra

¶ Exempla· ℣A

ARistotiles in vi· aliũ li· Aues in altũ se tollentes ex terra pedes ñ extendũt ſꝫ cõtrahũt in volatu· Sed tũc ꝑ aues hoies designant· Nam sicut aues dicus q̃ ceteꝛa mouent a celesti cõsolatõe· vt recitat solinꝰ li· de garitu auiũ Cuiꝰ edã cã stat in hoc· nam ipe aues oẽs qdem aeree sunt naturę subtiliſq̃ opositõis ⁊ pure· vt refert yſidoꝛꝰ in hyſtoꝛijs naturalibꝫ· qd aũt puꝛ in opositõne sui fuerit ⁊ subtile celestis impſſionis oñditur susceptiuũ· q̃madmodũ recitat ptolomeus almaiesti ·z· ergo ipe aues a celestibꝫ coꝛpalibꝫ maioꝛẽ ceteꝛus alibꝫ recipiunt efficaciam ⁊ influxũ· Cuiꝰ edã signũ est qd ait hugo in oyoa scol· li· q· Multa inquit futurã seremtatẽ et pluuiã atq̃ anm futuꝛu qualitatẽ acapiũt auium oꝛdine ⁊ garitu· Patꝫ ergo q̃ aues magis celestem virtutẽ recipiunt ⁊ influxũ· Sic ipsi homies in statu vite pñtis ad hoc mũ oñt moꝛe auiũ ⁊ exemplo vt semp sint susceptiui coꝛis gracie q̃ celestis· Sic ergo patꝫ q̃ p aues quidem ipsi homies figurant· Et tũc applicet sic· Dommes itaq̃ dũ se mũdane gl̃ie eleuau cõſideꝛant, moꝛ pedes suoq̃ opm imitacõtrahũt affectõesq̃ suas nullatenꝰ mũdanis extẽdant moꝛe auiũ nec immergãt· B Solinꝰ li· reꝛ Aquila pullũ degenerẽ alaꝰ duat vt eque vehemenꝰ p̃cipitet et occidat· Sed tunt p aquilaꝫ xp̃m dei filiũ cõuenit designau· Nam sicut aquila predã venat nõ in sua ꝓpua ſꝫ in puinda seu regiõe aliena mmiq̃ remota· vt testat Plinꝰ in ſpeculo naturali· Sic dei filiꝰ vt ꝓdam hũanaꝫ venaret duduũ poitã ⁊ amissam terrã huiꝰ mũdi ingressam elongatã a se mmiũ et remotã· Sed tunc oñt p pullũ degenerẽ intelligi cõuenit peccatoꝛẽ· Nam sicut pullus degenerare dꝛ qñ nõ potest aspicere in ꝓnapio solem· iuxta illud qd refert plꝰ in vi· aliũ li· Probat inquit aquila degenerare pullos suos in aspectu solaꝛus luis ⁊ cãdous· Sic ipe peccatoꝛ a vita celesti degenerare dꝛ qñ luie agnitõis ⁊ gracie dei frustrat· Sic ergo pꝫ q̃ p aqlã xp̃s descubit· ⁊ q̃ p pullũ degenerẽ peccatoꝛ figurat· Et tũc applicet sic· Xp̃s itaq̃ peccatoꝛẽ hoiem ideo alaꝰ in mũdanã excellenciã ⁊ honoꝛẽ eugit ⁊ sustollit· vt eo piculosiꝰ ipm deiciat in yma omis

miserie et doloris. C¶ Phus in pbleu. Facilius ascendimus in alta montium ⁊ domorum, descendimus aut econtra difficult. Per que intelligit q facilit quidem cū delectacione atq securitate ascēdimus in altitudiem mūdane glorie ⁊ honoris. difficulter autē ecōtra descēdimus absq metu humilitatis ppetue ⁊ timoris D¶ Ysidorus in hystorijs naturalibz. Cūq pisces estiuo tpe in alta saliunt extra aquā. ventus mox et pluuia atq aure intemperies cōsequetur. Sentiunt enī ex natura ipi pisces aduenire pluuiam q̄m obrem velud p̄munire appetentes se radijs solaribz exponunt. Sed tunc per pisces homines designantur. Nam sicut pisces naturaliter quidem appetunt et tendūt ad p̄ncipiū originēq aquarum vt refert phs in decimo alium li. Cuius eciam signū est q motus piscium naturalis est in sursum versus p̄ncipiū originemq aquarum Et causa huius est quia quanto aqua suo p̄ncipio vicinior fuerit tanto dulcior apparebit. In ipo autē suo p̄ncipio dulcissima fore oñditur ipsa aqua: pisces ergo naturaliter appetūt p̄ncipium sue aque. Sic ipsi homies totis suis viribz ⁊ conatu nequaq̄ debēt q̄ escere piscium more. sed semper ascendere et tendere ad p̄ncipium atq finem qui est ipse deus Sic ergo patet q p pisces hoies designantur. Et tunc applicetur sic. Cūq homines sursum eleuati fuerunt in altitudinē honoris excellencieq mūdane. mox ventus in tēperies ymber cōsecunt tribulatōnis miserieq eterne. E¶ Arr in pbleu. Sagitta in altum piecta. primo quidem in p̄ncipio sui casus moram quandam facere videtur. et tūc mox velocissime cadere cōpbatur. Sed tunc p sagittam intelligit cor humanū: tum quia sicut sagitta in extremitate pennis circūuoluitur vt eo directius per aera ad suam metam ventiletur. Sic cor humanum pennis celestis amoris circumuoluit vt eo facilius ad metam quietis perpetue deferatur. Tum quia sicut vehementer agitata sagitta in aere inflammatur. iuxta illud quod ait Plinius in speculo naturali. Visa est interdum sagittam aere plumbū quod in se habuit extillasse. quod quidez ex calore accidit qui ex motu cōtingit Sic cor hominis in aere deuotōnis ⁊ suauitatis interne agitatum in dei amore felicissime inflāmatur. Sic ergo patet q per sagittaz intelligitur cor humanū. Et tunc applicetur sic. Cor itaq hoīs in altitudine tumoris et supbie eleuatū. primo quidem aliqualem

sed fictam videtur facere moram et tunc mox subito et insperate
in yma cadit penalitatis eterne. ¶ Commentator super. 3. me
the. Nubes vehementer in altuz eleuata nõ mouetur. ꝫ ꝯsumpta
velociter terminatur. Sed tunc per nubem intelligit̃ ip̃e homo:
Nam sicut nubes nubi diuncta pariter et vnita ignem eliciunt. ꝫ
et ventum sonitũq; emittunt. Juxta illud qd̃ ait phus in. 3. me-
the. Ignis validius gignitur ex cõp̃ssione nubium et valida co-
artatõne. Sic homo diunctus homini pia deuotõne et amore ig-
nem in se gignent caritatis diuine ventum cõsolatõis mutue ⁊ so
nitũ laudis diuine. Sic ergo patz ꝙ per nubem intelligitur ip̃e ho
mo. Et tunc applicetur sic. Homo itaq; in altitudinem mũdani
culminis eleuatus nec pluit quidem ymbrem cõtritõnis et penitẽ
cie nec mouetur in actum opacionis vite digne. ꝫ velociter termi
natur atq; cõsumitur igne tribulatõnis et mortis eterne. ¶ G
Hugo in dydascol. li. 4. Cũq; in alta salire volumus genua cur
uamus et terre nos aliqualiter applicamus: Per que instruimur
ꝙ dum altitudinis gradum assumimus nos humiliter incuruem⁹
et terre inclinem⁹: H ¶ Solin⁹ li. rer. Aues in altam trãsuo-
lantes aeris regionem nõ mouent alas ꝫ penitus cõquiescũt. Eu
r⁹ aũt causat̃. Aues in alta regionis aere nõ mouent ispas alas
Cuius racio quadrupliciter a naturalibz assignatur. Nam for-
tassis aut sole delectantur ob hoc quiescunt. aut sustentante aere
nõ indigent vt moueant ipsas alas. aut certe in altitudinẽ eleuate
quedam speculant̃ in ymis. aut forsitan ꝓpter laborem quẽ in sur
sum volitando habuerãt tũc ꝯquiescunt. Sed tunc per aues desig
nantur homines. Nam sicut aues dũ dormiunt oculos suos clau
dunt inferiorem palpebram sursum eleuando. Juxta illud quod
ait ysidor⁹ in hystorijs naturalibz. Cũcta inq̃d aĩalia oculos clau
dunt suos a supiori palpebra. aues aũt ecõtra cum inferiori pal
pebra oculos suos claudunt. Sic ipsi homines in sompno mortis
sue seu quietis eterne. auiũ quidem more oculos claudunt ad mũ
dana palpebrã mentis eleuantes ad celestia et superna. Sic ergo
pz ꝙ ꝑ aues hoĩes designant̃. Et tunc applicet̃ sic. Homies itaq;
in altitudinẽ trãsuolantes mũdani culmĩs ⁊ honoris mox alas nõ
mouẽt felicis amoris sed q̃escunt ab omĩ actu v̄tutis ꝑpetueq; sa
lutis. J ¶ Plin⁹ in speculo naturali. Oẽs alti mõtes steriles
sunt penit⁹ ⁊ infecundi. Cui⁹ cã est nam in altis montibz inp̃ssio
nes que fertilitatẽ faciũt raro fiũt. Sz tunc ꝑ altos mõtes alti in

hoc mundo homines figurantur. Nam sicut in altis montibus non cadit ros. vt dicit phus in tractatu de impressionibus aeris. nam ros in infimis regionibus generatur. Sic in altis hominibus dignitate et honore nequaquam cadit ros celestis gracie. Et sicut alti montes intus omino sunt vacui et porosi. vt recitat auicenna li. suorum mineralium sic alti quidem homines et elati ab omni sunt celesti munere inani et vacui. Sic ergo patet quod per altos montes alti in hoc mundo homines designantur. Et tunc applicetur sic. Alti itaque in hoc mundo homines puta in mundana gloria et honore steriles quidem sunt a fructu vite sempiterne. R. Ambrosius in exameron. Aues pedones in altis arborum residentes contemplantur pedes. Per que datur intelligi quod peccatores homines in altitudine mundane celsitudinis et glorie sedentes contemplari debent auium more pedes vilitatis proprie puritatis et malicie. L. Ptolomeus almaiesti. i. In altiori quidem interstitio aeris est sempiternum frigus et sempiterna nebula. Cuius causa stat in hoc. Nam aer subtilis caloris est nullatenus retentiuus. aer autem in superiori interstitio orizontis subtilissimus est. quam obrem nullus aut minus calor est ibi Refractiones quoque et reflectiones radiorum solarium nequaquam perueniunt illuc. quapropter accidit quod in altiori interstitio aeris est frigus et nebula sempiterna. per que intelligitur quod in altitudine mundana et dignitate sempiternum est frigus in dei caritate et nebula ignorancie et cecitate

M. Commentator super li. de plantis aristotilis. Arbores que circa aquas nate fuerunt maxima altitudine eleuantur. magnum. n. humorem in aquis habent arbores complantate. Sed tunc per arbores homines designantur. Nam sicut arbores que multis ventis mote et agitate fuerunt ex hoc ipse efficiuntur arbores fertiles et fecunde. vt recitat plinius in speculo naturali. Sic et homines qui aduersitatibus moti fuerunt et correcti fecundiores efficiuntur in fructu et germine operis virtuosi. Patet ergo quod per arbores homines designantur. Et tunc applicetur sic. proprium itaque est illorum hominum qui circa aquas vanitatis et puritatis contemplantur, vt in altitudine citius mundane glorie erigantur N. Phus in probleu. Cumque multi vapores de terra in altam eleuati fuerunt aeris regionem. hoc anno pestilencie atque strages eueniunt et intemperies regionum. Cuius causa est quia multi a terris ascendentes ad aerem humores s. atque vapores aeris inficiunt regioni. Aer autem infectus et corruptus corpora corrumpit inficitque humana. eo quod inter cetera elementa maxime ipse

aer a vaporibꝫ eleuatur· Sed tunc per vaporem quid apꝰ quã homines cõuenit ꝺesignari· Nam sicut vapores semper generant turpitudines tonitrua fulmmaq; et ventos·q̃modocuꝫ recitat Plinius in speculo naturali· Sic homes in statu pñtis vite semper generãt turpia furoris vindicte diume· Sic ergo patet q; per vapores homines ꝺesignantur· Et tunc applicetur sic· Cũq; itaq; multi in hac vita homines in altitudine elacionis et superbie eleuantur: multi ex hoc ipso animaꝝ pestes et intemperies generant· O// Ypocras in epich· Cũq; aues in altis arboꝝ sumitatibus nidos faciunt· corruptio terre intercluſa ꝺñatur· Cuius causa est· nam ex natura quidem corruptõem terre sentiunt· q̃mobrem fugiunt et in altis arboꝝ nidos faciunt· Per hoc intelligitur q; dum cogitõnes nostre in altitudine seu appetitu mundane glorie cõmorãtur corruptõ cordi nostre fore inserta indicatur· P// Phus in decimo animaliũ li· Multa quidem aialium instante mortis hora furium saliunt et post huiusmodi cõtinuo moriunt· Per hoc intelligitur q; multi hoĩm instante hora mortis sue in altitudinẽ mũdane saliunt glorie post quem saltum insperate moriuntur· Q// ¶ Phus in pbleu· Aspectus noster in alta sursum oculos vehementer capit illa hora· Sed tunc p aspectũ in sursum ꝺesiderũ atq; anhelacio ac inclinacio ad alta mũdana honoris et glorie ꝺesignat· Nam sicut aspectus in sursum solũmodo ꝺebetur stantibus et nõ pcedentibus· aspicientes· n· tantũ in sursum aut cadunt aut impingunt si pcedunt· Sic mimꝝ per oẽm modũ ꝺesiderũ altum et sublime solũmodo est stantiũ in peccato· nec pcedentiũ in ope fructuoso: Sic patet q; per sursum aspectũ ꝺesiderũ seu cupiditas mundane altitudinis figuratur· Et tunc applicetur sic· Desiderũ itaq; sublime ⁊ altum oculos mentis apit ad cõcupiscendum illicita et corpa laxat ad imbibendum supplicia sempiterna· R// Plinius in speculo naturali· Qui in altis habitant regionibus ceteris diuus hominibꝫ excecantur· Quod quidem ortigit ex mma subtilitate aeus penetrantis· quia in montanis et altis regionibꝫ subtilissimus inuenitur· sensusq; validius obtuens ⁊ instruensq; humanas· Sed per altas regiones alte huius seculi dignitates cõuenientissime ꝺesignant· Nam sicut alte regiones sunt steriles fugide et vẽtose· vt refert phs in· v· aialiũ li· Sic mimꝝ p oẽm modũ alte in hoc mũdo dignitates sterules sunt ab oĩ fructu vite etine fugide sũt ab oĩ actu cautatis dine ventose sunt q̃ntũ ad ventũ ꝺesiderantes

penalitatis sempiterne. Sic ergo patet ꝙ per altas regiones huiꝰ seculi dignitates figurantur. Et tunc applicetur sic. Qui itaq; in altis huius mundi dignitatibꝫ et honoribus cõmorant̃ citius ceteris hominibus in mente et corpe dampnabiliter excecant̃. S Auicenna li. de diluuijs. Corpora vehementer in altũ leuata cadere nõ pñt. Cuius causa est ꝑm ꝯmentatorem in .q. methe. Dnũ quodq; corpm nõ solum cadit inq̃ntũ graue. sed etiaꝫ inq̃ntum a terra trahitur. trahunt̃ aũt minus que a terra minus fuerunt elõgata. Sed tunc per corpa vehementer in altum eleuata. alta corda figurant̃. in hoc mũdo tũida et elata. Nam sicut corpa in altũ vehementer leuata cadũt tempore pluuie atq; ymbris. iuxta illud ꝙ ait phus de naturis locorum. Corpora inq̃t multa sunt q̃ multis aeris regionibꝫ sustentantibꝫ. per pluuiam aũt deorsum visibiliter sunt delata. Sic alta corda in hoc seculo et supba tp̃e pluuie cadunt in yma penalitatis eterne. Sic ergo patet ꝙ per corpa vementer in altum leuata corda alta intelliguntur tumida et superba. Et tunc applicetur sic. Corda itaq; superba que minus in altitudinẽ mundane glorie fuerunt per tumorẽ eleuata iam eo tempore nequaq̃ cadere possunt in mentis cõtricionem suoꝝ scelerumq; dolorem. T Ptolomeus almaiesti. Quanto stella aliqua altior et remotior fuerit nebuloso tp̃e. tanto maior apparens diffusiorem se oñdit. Cuius etiã signum est ꝙ dum sol et luna cetere quoq; stelle in oriente seu occidente fuerunt. maiores fore ⁊ lucidiores estimantur. Cuius causa est. nam lumẽ cui multus vapor interponit̃ splendere lympidiꝰ ꝯpbatur. vt recitat Alkabicius in theorica planetaꝝ. Nũc aũt sic est ꝙ q̃nto aliqua stellaꝝ magis fuerit elongata. tanto maior interponit̃ ip̃e vapor. q̃m obrem accidit. ꝙ q̃nto remotior aliqua stellaꝝ fuerit tanto se maiorem nostro in sui aspectuiq; oñdit. Per que datur intelligere ꝙ q̃nto in hoc mundo dignitatibus ⁊ honore altior extiterit tanto maior ⁊c̃.

D fontinus libro de elementis et elementatis. In altis regionibus aeris nulla vita penitus inuenitur. nullum etenĩ alium in superioribꝫ aeris regionibꝫ viuere demonstrat̃. huic etiã verbo cõcordat dictum aꝝ. sniaq; platonis. negat. n. aꝝ. vitã inesse altioribus regionibꝰ aeris. Sed et plato tribꝫ rationibus firmissimis cõpbauit. Sꝫ tunc per altas aeris regiones altitudine mũdana excellentes homies figurantur. Nam sicut alte aeris regiones ignis sunt in inferiores orbis climata transitiue. vt oñdit ꝯmẽtator

ſuper ꝛ̄ꝫ · de celo et mundo · Hic alti in hoc mundo homines in va
na huius mundi glorie et honore · ignē trāſmittūt in mundū dm
dicte ſentencieq; diume · Sed tunc dāt p corpalem vitā · vita ſpū
alis ſeu vita ꝓpetua dēſignatur · Nam ſicut vita corpalis duplici
ter terminat · vz ex humido radicabili deſiccato · et calore natura
li ſuffocato · vt ait phūs li · de morte et vita · In huido · n · radica
li et calore nātali tota vita hoīm aīaliumq; cōſiſtit · deficiēnbz hijs
deficit ipa vita · Hic vita ſpūalis dſiſtit in humido celeſtis gracie
in calido cautatis diume · Hic patz q; per altas aeris regiones al
ti in hoc mūdo homies dēſignant · ꝛ q; p vitam carnalem vita ſpū
lis ſeu vita ꝓpetua figurat · Et tunc applicetur ſic · In altis itaq;
hommmbz mūdana celſitudine eleuatis · nulla ꝓſus vita nec ſpūa
lis nec ꝓpetua mueitur · ℣ Phūs in li · pbleu · Dent⁹ quidez
nec flat in ſurſum nec deorſum · ſz ſolummodo circa terram · Cui⁹
cauſa eſt · Naz calor ſupioris regionis ventos inſurgētes ſurſuz
vehi ꝓhibetur · ſz motu ventoꝝ in ſurſum fortiter violēter quoq;
vaporem ventoꝝ repellit · ecōtra deorſum ecōtra aūt fluui⁹ terre
occurrens deorſum recto vento ipm ſurſum repumit · ex qua cō
trana impulſione acidit ventuz nec moueu in ſurſum nec deorſuz
ſz ſolummodo circa terram · Sed tunc per ventum vita humana
cōuemenciſſime dēſignatur · Nam ſicut ventus habet pluuiā cōco
mitantem · teſtante plimo in ſpeculo naturali qui ait · ventus qui
dem fimt̄ ois · aut cū niue aut roze aut ymbribz aut pruina · Hic
vita hmc pñs humana · ſemp habet pluuiā omnis tubulatōnis et
miſerie ꝯcomitantē · Et ſicut vent⁹ cū magis inſurgit tumultuat
q; et pulſat · ſignat quia mox ſe terminat atq; ceſſat · teſtāte phō
bi ſup̄ qui ait · Venti inquid dum magis inſurgunt mox finiunt
Hic vita hec pñs humana dum magis eleuau et inſurgere cernit
ſignum eſt quia mox inſperate et ſubito terminat · Et tūc applice
tur ſic · Vita itaq; hec pñs more venti inſtabilis inquieta nec de
bet inſurſum mundane altitudinis eleuari · nec in deorſum munda
ne cupiditatis minimum inclinari · ſz directo tramite iuſtitie ter mi
nari · ℣ Auicenna li · ſuoꝝ mineraliū · Quanto magis mon
tes altiores · tanto magis vacui et poroſi atq; aquis irrigui et pe
troſi · alti eteni montes int⁹ vacui ſunt fontes effundūt et petras
lapides quoq; gignunt · Sed tunc per montes ipſi homines figu
rantur · Nam ſicut montes alti dupliciter eleuantur · vt recitat
phyloſophus in q̄rto methe · libro · Primo quidez dum vallis ali

qua arca accidit respectu cuius mons intumescat. Secundo dum aliquis vapor in terra inclusus fuerit sibi exitus petens terram in sursum pellit et montem apparere facit. Sic homines dupliciter in hoc seculo eleuantur. primo quidem dū vallis insidie atq; mortis arca homines facta fuerit qua ipse homo receptus intumescat. Secundo dum vapor vanitatis cupiditatisq; in corde inclusus fuerit quo stimulatus ipse homo stulte et inaniter se extollit. Sic ergo patet. Et tunc applicetur sic. Domines itaq; in hac vita q̄ntus altiores fuerunt. tāto magis sunt vacui et inanes ab omni salute ⁊ gracia. sunt et magis irrugui in oī tribulatōne ⁊ miseria. sunt lapidei petrosi durantōe ⁊ obstinacia. Ad Hug in vi. aliū li Aues ne q̄q; se sustollūt in alta aeris nisi ad pugnandū. ymo altus volatus auium cōtrarietatem et stragem adesse hominum indicat et demōstrat. Sed tunc per aues homines designantur. Nam sicut gradiendo aues currunt ⁊ saliunt ante volatum. vt recitat Vsidorus in hystorijs naturalibus. Sic homines more auiū et exēplo salire curare quoq; debent bono ope ⁊ virtute añ volatū q̄m factum sunt mortis in hora sue. Sed tunc cōsequent per alta aeris huius altitudo seculi designatur, Nam sicut alta aeris q̄ndam splendorem apparentem et fulmen quarūdam stellarū fictarū apparentiū q̄dem et nō existentium p̄ferre videntur. iuxta illud quod ait phs in. 3. methe. Asub inquid stella est apparens et nō exīs in aeris regione que cū inflāmata fuerit mox cadit. Sic altitudo huius vite quendam splendorem vanum felicitatis falsi p̄ferre videtur. Et tunc applicetur sic. Domines itaq; in altitudine huiꝰ seculi nō cōscendunt nisi ad pugnandū cum deo vz ⁊ cum proximo: ꝙ ipsa altitudo hoīm pestem hoīm signat atq; stragem. Ha Hugo in dydasc. li. 8. flante vento flamma ignis nō p̄mittitur in altum aeris resilire. ꝙ dispergitur versus terram. Sed tunc per flammam intelligitur mens humana. Nam sicut flamma instar venti strepit vehit et mouetur. vt recitat cōmentator sup. 3. methe. Sic mēs humana ad instar venti multis vanitatibus ⁊ instabilitatibus vehitur ⁊ mouetur. Et tunc applicetur sic. Flante itaq; vento aduersitatis tribulatōnisq; mundane. nequaq; in altum eleuari p̄mittitur flāma nostre mentis cupiditatisq; inane. Ba Ambrosiꝰ in exameron li. viij. Nempe quidem pluuie yrundo in altiora aeris se extollit. Sed tunc per yrundinem quisq; fidelium designatur. Nam sicut yrundo si oculis effossis ceca apparuerit iterum tamē visum

oculosq; habebit· testante pho in vi· alium libro qui ait· q oculi
ɔfigantur yrundinũ dum in nido fuerint denuo ipsaꝝ oculi rena-
scuntur et clare vt antea cõtemplantur· Sic vnusquisq; fidelium
more yrundinuꝫ oculos mentis sue quos per peccatum amiserat·
debet mox iuuentutis in tempe per pniaꝫ relucrari· Et tunc ap-
plicetur sic Homim itaq; fidelium vnusquisq; tempe pluuie tribu
latõnis mũdane magis mersus exaltabitur ⁊ dirigitur creatori·

C a ¶ Ptolomeus almaiesti quarto· Nunq̃ lux celestis in sur
sum lucet versus altitudinẽ celi quin eciam luceat ad yma hui⁹ mũ
di· Per que datur intelligi q nequaq̃ mens nostra sursum debet
leuari in altitudinem huius mundi qum eciam respiciat inferiorita
tem finis sui atq; supplicij sempiterni· D a ¶ Tharentin⁹ libro
de effectibꝫ in natura· Lapis vehementer eleuatus in aeris regio
nem in suo casu duos relinquid effectus· Nam in aere scinditur ⁊
antequã terram attinget ipa terra ꝓnus aperitur· Causa primi
est vehemencia aeris lapidem deferentis qua ipse lapis dlatus scin
ditur et secatur· Secundi vero causa est violencia aeris motũ la-
pidis p̃cedentis qui quidem aer suo impetu terram penetrat et in
fringit· Sed tunc per lapidem intelligitur ipse homo· Nam sicut
lapis ignitus aque immersus aquã sibi in magna copia attrahit ⁊
imbibit· vt recitat cõmentator super· q· methe· Sic homo igne cõ
cõcupiscencie inflãmatus aquisq; immersus diliciaꝝ cõcupiẽq; im-
munde· humorem sibi imbibit validum penalitatis eterne Et tunc
applicetur sic· Homo itaq; in altitudinẽ mundane glorie eleuat⁹
in suo quidem casu duos relinquid effectus· Nam in aere lenita
tis ꝓsperitatisq; scinditur et a celesti gloria separatur· sic ipsa terra
mortis in occursum eius protinus apitur· E a ¶ Phus de na-
tura locoꝝ· Aqua ascendit sursum in alta aeris in specie ⁊ forma
vaporis· dscendit aũt in specie nivis pluuie atꝫ roris· Aqua nãq;
nõ ascendit inq̃ntum aqua cũ sit grauis ꝫ in vaporem euaporata
et exaltata· Sed tunc per aquam intelligitur ipse homo· Nam si
cut aqua semp in infima defluere nititur a terra imbibitur et facile
desiccatur· Sic homo semp defluit ad yma penalitatis et miserie·
absorbetur a terra cupiditatis et auaricie· et desiccatur ab omni
humore celestis roris et gracie· Et tũc applicetur sic· Homo ita
q; in altitudinem eleuatur mundane glorie in specie vaporis· i· ꝓ
speritatis suauitatisq; mũdane· ꝫ descendit in forma nivis et plu
uie penalitatisq; eterne· F a ¶ Plinius in speculo naturali·

In altum leuata corpa ab incursib9 ventoꝝ nõ quiescunt: Per que intelligitur ꝙ in altitudinem eleuata corda humana ab incursibus temptatõnum vacant nullatenusq; requiescũt. Phus in ꝓbleu. Nimis aũt laborat et leditur ip̃m corpus sursum ꝙ in altũ iaceat lapidem siue petram. Per que intelligitur ꝙ valde leditur lesione anime ipse homo. dum lapidem cupiditatis sue in alta iecerit mundane celsitudinis ⁊ honoris. G a ¶ Lioxus in physonomia palemonis. Pectora valde erecta in altum versus mentũ audaciam indicant et mentis inerciam arguũt et demonstrant. Per que intelligitur ꝙ pectora hominũ in supbiaꝫ tumencia ⁊ elata mẽtis inerciam et peccatoꝝ audaciã indicant et demonstrant ¶ M a ¶ Phs in li. ꝓbleu. Cũq; inebriat9 quis suos in alta iecerit oculos. mox in terram recidit et impingit. Per que intelligtur ꝙ dũ quis inebriatus fuerit mentis cecitate et ignorancia et oculos mẽtis sursum extulerit concupiscendo trãsitoria et mundana. mox necesse est vt cadit in obꝓbria sempiterna. J a ¶ Aꝝ. q. aĩalium li. Cuncta quidem aĩalia cornua habencia supioribꝫ dentibꝫ aliqualiter sunt orbata. Cuius racio est quia materia dencium ex q̃ vꝫ dentes generantur in cornua trãsmutat̃. ⁊ ideo ait Solin9 li. reꝝ Ruminãt quidẽ cũcta animalia quib9 insunt cornua sꝫ ⁊ supioris mandibl̃e dentes aut non habent aut debl̃es aut paucos. Sꝫ tũc ꝑ cornua intelligũt̃ corda hoĩm ul̃ humana tumida ⁊ supba. Nam sicut cuncta cornua intus sunt vacua. testante ph̃o vbi sup̃ qui ait. Omnia quidem aĩalia cornua habent vacua p̃ter ceruũ. Sic cuncta corda tumida et superba ab omni sunt celesti gracia vacua et frustrata. Et tunc applicetur sic. Cuncti itaq; hoĩes qui corda habent elata in altitudinẽ mundaneq; glorie eleuata. superioribꝫ mentis dentibus quibus cibus celestis ꝑcipitur sunt orbata. Cetera exẽpla ca. require de altitudine. de cõtemplatõne. Item in ca. de sublimitate. Itẽ de mũdi gloria. Item de honore

¶ De auditu.

Naymo sup apoc̃. Pari ergo astringuntur reatu et qui indigne verbum dei audiunt. et qui indigne corpus xp̃i sumunt. Hylarius super mathe. In exhortatõne verbi dei inuocanda est primũ predicatori gracia ꝓferendi ⁊ ꝑplo audiendi. ¶ Sixtus pythagoric9: Hoc igitur tempus inutiliter expendis dũ verbum dei audis et imitari spernis; aut memorie non

¶ Titulus ·

recondis. ¶ Fortunatus in omelia· Nūquā diuinis auribꝫ eius p̄ces innotescunt cuius aures ad clamorem pauꝑum obdurescūt ¶ Beda in omelia sup̄ lucam· Ille deo illudit qui eis dei verbis q̄ audiuit cōdignam ꝑagendi oꝑam nō intendit· ¶ Remigius sup̄ Johem· Qui aurē suam obturauerit ad clamorem pauꝑis clausas sibi habebit aures altissimi cōditoris· ¶ Ph̄us in ꝓbleu· Omnes sepe oscitantes minus audiunt. Cuius causam require capitulo de exemplis· ¶ Therencius in adelphys: Nullaꝫ estimo sane differenciam inter eum qui ꝓfert mendacia et eum qui mendacia cōsentit· ¶ Plautus in gurgulio· Detrahentem ⁊ detrahenti ob audientem pari arbitrio astringi reatu· ¶ Rabanus sup̄ genn̄· ad literam· Virtutis atq̄ salutis indicium est esse quē piam in audiendum bonis· ¶ Richardus de sancto victore· Nemo eoꝝ qui inuiti bona audiunt bona oꝑa ⁊ virtuosa oꝑa poterūt perpetrare·

¶ Exempla. ¶ Titulus· li· A

Aristotiles in ꝓbleu· Voces ciciꝰ remociusq̄ audiuntur in nocte quā in die· cuius causa est multiplex a ph̄is assignata· Ait·n: ph̄us vbi sup̄· ipsam noctem fore tranquillā et quietam ob quod et voces ip̄e possunt melius ꝑcipi et audiri· Anicēna vero aliter opinatur dicit q̄ nox est frigida et humida in frigido autē et in humido magis resonant ipse voces· Sed alio quodāmodo accidere opinatus est Alphorabius in cōmento· ait enī· Noctem vero vacuā a lumine et calore in vacuo autē voces melius audiuntur· Aꝝ autē vbi sup̄ aliter causatus est· q̄ dum aliquis sensuū a sua vacauerit actōne· alij sensus virtuosiores vigorosiores in suis existere actibus cōꝓbantur· Nam dum quis oculos clauserit cōstat q̄ tunc ipse melius cerciusq̄ audit· Cuius signum est q̄ ceci melius audiunt et hoc ideo quia ea virtꝰ que deseruire deberet oculis intrahitur in auditū· Sic per oēm modum est in ꝓposito noctis tempore visus noster intercipitur qua ꝓpter auditus cōfortatur et perdn̄s vox melius remociusq̄ ꝑcipitur et sentitur· Voces ergo ciciꝰ remociusq̄ audiuntur in nocte quam in die· Per voces corꝑales voces sp̄uales mentalesq̄ puta orōnes desideria sanctoꝝ cōuenientissime designātur· Nam sicut voces corporales in domibus tabulatis ac in locis ꝯcauis acute resonant et hoc ꝓpter repcussionē sonoꝝ qui in huiꝰ locis validi sunt et magni· Sic per oēm modū voces spirituales in cordibꝫ tabulatis ⁊ ornatis cōcauis et ꝓfundis magis resonāt in auribꝫ saluato

ris, Sed tūc per noctem tribulatō aut aduersitas figuratur· nam sicut noctis tēpe magis ea que celi sunt ꝯspicim⁹ ⁊ videm⁹· iuxta illud qđ ait virgilius in eneydos v· Nox inq̄ celestia numīa pandit, Sed tribulatōnis in temp maxime ea que celi·i· celestis vindicte sunt agnoscere possumus et videre · Et tunc applicetur sic· Voces itaq̄·i· oraciones et desideria et affectus mentis nostre citius audiuntur in auribus pietatis clemencieq̄ diuine q̄ fiunt in nocte tribulatōnis et pnīe quā in die affluencie felicitatisq̄ mundane

B ¶ Cōmentator sup. 4· methe· Omne q̄dem metallū minus auditur minusq̄ sonat dum iacet ac cādet· q̄ metalla que pendent acucius sonat et dulcius audiuntur· Sed tunc per metalla corpora intelliguntur humana· Nam sicut metalla vehementer accensa more aque defluūt sed et sibulum serpentis faciunt· sic corda hoīm vehementer accensa amore illicito et cōcupīa inflāmata more aq̄ defluūt in yma mortis ꝑpetue et sibulum faciunt serpentine eterne quoq̄ pene· Et tunc applicetur sic· Corda itaq̄ humana nec audiuntur nec resonant in aspectibus oculisq̄ diuinis dum iacent in peccato scelereq̄ ꝓstrata· ⁊ dū cādent igne cōcupīeq̄ inflāmata Corda aūt que pendent in aere puritatis acucius resonent in auribus dulcissime maiestatis· C ¶ Ysidor⁹ in hystorijs naturalib3 Multe voces simul cōiuncte faciunt strepitum maiorem q̄m vna vox sola q̄ntumcūq̄ grandis sit et magna· Per que intelligitur· ꝙ multe oraciones sanctoꝝ viroꝝ simul cōiunctemagis audiūtur et resonāt in aures pietatis clemencieq̄ diuine· q̄ oracio sola q̄ntūcūq̄ sit interdū virtutis et efficacie· D ¶ Phylaret⁹ in tractatu de crisi: Contigit interdum vt dum quis in langwore posit⁹ nomē alic⁹ amici coram se audiuerit nominare quē valde dilexerat cōtinuo a languore cepto crecitet et cōualeat in instanti· Cu causa est quia ad memoriam sibi hoc modo reducitur secreta cordis dilectio que infirmū itaq̄ recreat et cōfortat· Per hoc intelligitur ꝙ hoc ip̄m mystico quidem modo accidit frequenter: vt dū quis deuote sibi nomen xp̄i audiuerit predicari· ip̄e mox a peccatoꝝ morbo conualeat et a languore· E ¶ Phylosophus in probleu: Hoc autem et nobis inest vt inclinato nostro valde capite cercius que a remotis accidunt audiuntur· Cuius causa est. Nam capite inclinato sanguis refluit đ concauitatibus aurium ⁊ meringis· Concauitates autem aurium vacue sanguine et inane

in suis actibus puta in auditu validius vigorantur. Sed per incli
natōnem capitis humilitas figuratur. Nam sicut inclinacio capi
tis debetur studentibz. stupentibusq; deliberantibz prudentibz. q̄m
admodū ondit phs vi. politicoꝝ. sic ipa felix humilitas ꝓprie ma
xime debet studentibz in diuina cognitōne. prudentibz in mētisq;
cōtricione. stupentibus in effabili dei actione. deliberantibz in iudi
cijs discussionibusq; timore. Et tunc applicetur sic. Hoc aūt bo
num naturaliter diuinitus celitusq; inesse videtur vt nobis humi
liatis valde et deiectis audiantur magis auditu nostre mētis ea q̄
accidunt a remotis curie patrieq; celestis. ¶ Loxus in phy
sonomia palemonis. Hij igitur qui languēt aut penitus nō audi
unt aut difficulter audiunt indiciuz mortis p̄ferūt sibi in ꝓximo
accidentis. Cuius causa est. Nam iuxta sniaz ypocratis in epich.
Opylacio obstructōq; capitalis regiōis morti ꝓxima est imbecilli
tas audiendi hoc ip̄m indicat euenisse. q̄m obrem accidit eo tem
pore quo languidus actū amiserit audiendi mortem cōtingere vt
frequenter. Sed tūc per languidū peccatorem cōuenit designari
Nam sicut languido. q. maxime nocere videntur. que in tercio se
cretoꝝ Galienus enumerat in hunc modū. Primum est lux. se
cundū calor. terciū cibus. quartum animus turbulētus. Infirmi
enī luce leduntur calore accenduntur. cibo cōfunduntur. tristicia
occiduntur. Sic peccatori homini cuilibet. iiij. obsistere maxīe di
noscuntur. Primū est lux mūdane felicitatis ⁊ affluencie. secundū
est calor cupiditatis cōcupīeq; mūdane. terciū ē cib⁹ cōsolatōis
fortitudīsq; humane. quartū est solicitudo tristiciaq; cupiditatis
et auaricie. Sed tunc ɔñr per mortem corporelem mors spiritual
seu mors ꝑpetua figuratur. Nam sicut in morte corpali pectora
intumescunt. vt recitat solin⁹ li. reꝝ. Eleuatur pect⁹ homīs mor
tui et valde intumescit quod quidem ɔtigit ex fluxu sanguīs intra
regionem cordis. Sic in morte spūali et eterna corda intumescūt
hoīm ad inbibendum sibi supplicia sempiterna. Sic ergo patet q̄
per languidum peccator describitur. et q̄ per mortem coporalem
mors anime seu mors ꝑpetue figuratur. Et tunc applicetur sic.
Illi itaq; qui in peccatis languent et torpent et vocem dei inuiti
audiunt aut nō audiunt morti ꝑpetui se subiectos indicāt et ostē
dunt. ¶ Aꝝ in ꝓbleu. Voces que in mari accidunt per lon
ga lataq; locoꝝ spacia ab eo qui in littore steterit audiunt. Sed

tunc per mare contuacio seu pœnitencia cœsignatur. Nam sicut ma re in die migrescit in nocte aũt albescere et clarere aliqualiter esti matur. Quia causa est naz in die minor spuma. in nocte vero ma rum fluctus sursum iaciunt multã spumaz. vt dicitur in .3. methe. Sic pœnitencia quidem in die presentis vite tristiciam pferre mi grescereq; videtur. in nocte autem mortis seu vite sequentis leta ri et albescere cõpbatur. Et tunc applicetur sic. Voces ergo no stre que tempe contritõis audiunt z pœnitencie velocissime audi untur ab eo qui in littore steterit quietis eterne ommũ saluatore

Dss Commentator in secunda de anima. Principium itaq; et tota causa auditus nostri est aer intercluſus intra cauitates au rium et miungas. Sed tunc per auditum corpalem auditus ani me quo intus in mente verbum dei capitur cœsignatur. Nam si cut auditus corporalis intercipitur et cœstruitur. quatuor quidez modis. vt recitat Iohes mesue in puma practica. Primo vide licet ex infirmitate valida seu langore. secundo ex capitis lesione aut vulnere aut dolore. tercio ex auruz opilatõe seu obstructõne quarto ex sensibili seu audiencia excellenti. Sic auditus mẽtis cor rumpit quatuor istis modis. Videlicet primo ex infirmitate atz languore peccatoz. secundo ex lesione potencia az anime z virtutũ tercio ex obstructione auris cordium. quarto ab excellencia impe tuũ et strepituum mũdanoz. Sed tunc ñit per aerem ipsa mẽtis deuocio cœsignat. Nam sicut sine aere nullum viuere possunt aia lium aut moueri. vt ondit phus in .v. alium libro Cuncta inquio aialia in vita aere sustentantur et sine aere nullũ aialium tam aq̃ ticoz gressibilium volatiliumq; viuere quidem potest. Sic absq; deuotõne anime nullus viuere hominũ potest in virtute celestium et vigore. Et tunc applicetur sic. Tota ergo causa auditus audi endi verbuz dei est ipsa deuocio sacra intercluſa in cõcauitate cor dis nostri. Iss Plinius in speculo naturali. Qui in fonte ste terit foueaq; pfundas voces factas deorsum ac si sint puerorz lu dencium audiunt in pfundis. Cuius racio tacta est supꝝ. Sed per fõtes foueasq; pfũdas ipsas carnales itelligim9 voluptates Nã sicut qui in pfundis stant fontibus lumen stellaz se in die habere existimant. Juxta illud q; ait Alkabicius in .3. pspectiua libro. Stelle inquio apparent et diurno tempore hijs qui in profundo fuerunt vel fontibus. Sic qui in profunditate carnalium fuerunt

voluptatum summe celestisq; beatitudinis se habere existimāt bra
uium et obtentū· Et tunc applicetur sic; Qui itaq; in carnis ꝓfū
dati fuerint voluptate verbum dei seu vocem diuinam dum audi-
unt quā ꝓridiculo et puerorꝝ ludo spectaculoq; deducunt· R
Phus in ꝓbleu· Sonitꝰ atq; voces que extant circa aquas· pri
mo quidem et in intimo acute resonant ꝫ cōtinuo terminant· Et
istius racio est· Nam inter cetera elementa ipsa aqua maxime sibi
sonum attrahit ⁊ inbibit· voces itaq; aque absorbte subito termi
nantur: q̄uis in sui prima ꝑcussione resonare validius videantur
Sed tunc per aquas mūdane delicie figurantur· Nam sicut aqua
est principiū atq; causa omnis corruptōnis eciā in rebus trāsito
rijs et mundanis· q̄madmodū recitat Auicebron li· fontis vite·
Sic decor deliciaeq; mūdane sunt tota interdum causa corruptōis
eterne· Et tunc applicet sic· Voces itaq; allocucionis diuine acu
te q̄dem resonant circa aquas deliciarꝝ cōcupīeq; mūdane, ꝫ mox
terminantur torpore obliuionis et negligencie· L ¶ Lloxus in
physonomia· Elegantis nature indicium est et signum dum quis
humanos fletus audiens et dolores in intimis suis cōtrahitur et
vt cōpaciens dolenti homini cōtristatur· Per que intelligitur ꝙ
elegantis nobis mentis indicium est et signum dum quis fideliū fle
tus pauperū audiens aut memoriā in intimis sui cordis vtpote cō
paciens feliciter cōtristatur· M ¶ Tharentinꝰ li· de effectibꝰ
in natura· Repertum est ꝙ metalla in vnū insimulq; ꝯiuncta· dū
cum duro pulsata fuerint corpe· sonoro modo valde in humanis
auribꝫ audiuntur. Per que intelligitur ꝙ mistice metalliceq; vo
ces mentis nostre multe in vnum simulq; collecte sonoriꝰ intonāt
in auribus pietatis clemencieq; diuine· N ¶ Arꝝ in li· ꝓbleu·
Nullus sonus nullaq; vox ab immerso sub aquis ꝑcipitur et senti
tur· Quidam enī se aquis immersionis habent sciam qui dum sub
aqua fuerint nullam ꝑcipiunt vocem nullumq; sonum· P que in
telligitur ꝙ nulla vox verbi diuini ab immerso sub aquis deliciarꝝ
amodo ꝑcipitur aut auditur· Cetera omnia require ca· de verbo·
et maxime in registro· ¶ De audacia auctoritates·

Valerius li· viij· Mos erat Romanorum vt nullus ad
imꝑiale soliū coleret nisi aīositate et audacia ꝑ ceteris
imminere virtutibus ꝑcellere videretur· ¶ Origenes li·
in de calogo ꝑceptorꝝ· Heu quā dampnata ꝑsumpcio tam auda
ci animo deū offendere· ꝫ ꝓrsus nil eo ꝺtestabiliꝰ q̄m si in peccatis

quis ausus fuerit pmanere. ¶ Roaamnaus sup̄r Josue. Omne actum p̄cipitat cacoms quicūq; est audacie exhormentis. ¶ Josephus ꝯmo libro. Bepe discreto susceptoq; timore quidam bella vicerunt qui in minima secuu audacia corruerunt. ¶ Pandulfus libro de rubus regmis: Solus homo in nocte timidus est. plures vero cōstantes simul audacissimi nocte sunt. ¶ Plinius in speclo naturali. Que magna cordia gerunt timoa sunt alia. que vero p ui cordis fuerunt audacia valde sunt. vnde maiorus cordis est timidus lepusculus q̄ leo audacissimus. ¶ Solinus in terdo hystoriarū naturaliū. In pontu femine vius audacores sunt ⁊ barbate pugnant enim ante viros. ¶ Plius in .z. alium libro. Animalia castrata omī psoñs audacia sunt orbata ¶ Agellius in cromis romanoz: Qui multa ppssi sunt audacores sunt facti. ¶ Extra b9 sup illud genñ. et pallio coopiens se ⁊c. dicit. Ommis virtus audacie infungitur misi verecundia cōseruatur. ¶ Ghemistius super .z. de anima. Ira atq; audacia ex accensione sanguims circa pcordia generant. ¶ Esia9 sup illō ecclesiastid .xvi. Beat9 hō qui semp pauid9 est ⁊c. dicit. O dāpnata secuutas audacia execrabilis et presumpdo hominis delinquentis. ꝯ felix pusillanimitas hominis pauidi et timentis. ¶ Grego. sup Jobem. Et pingwi ceruice cucurrit cōtra deum ⁊c. dicit. Justo dei iudicio eternaliter interibit qui tanta aīositate et audacia deum omnipotentem offendere nō desistit. ¶ Athanasius pater noster in sermone Omni audacia mumendi sunt serui dei vt carni resistant estuanti obstant hosti pugnanti mūdo recalcatrēt m festanti. et vt cedant malignitati hoīm insultanti. Cetera require de aīositate ca. Jtez capitulo de p̄sumpdone. ¶ Exempla de eodem. ¶ Titul9. lij. A

Pylosophus in octauo alium Paruitas cordis aīositatem audaciamq; cōtigit in cunctis aīalibus Dui9 cā stat in hoc Nam in quo corde virtutes naturales contracte sunt pauter ⁊ vnite que in magno latoq; cord̄ diffuse sunt penitus et disperse. Ommis autem virtus vnita virtuosior est et efficacior quam diffusa. quam obrem accidit quod paruitas cordis cuiuslibet animalis est causa audacie et furoris. Sed tunc per paruitatem cordis humilitas designatur. Nam sicut paruitatem cordis consecuntur membra exteriora grandia atq; magna Juxta illud quod ait. Constantinus Libro de organizadone

humanoꝝ corpm. Innotuit inquit nobis ꝙ membra grãdia exte
riora corporis ꝑua intrinsecus fore mẽbra exigunt et oñdunt. Sic
ad humilitatem cordis consecunt membra magna forinsecus boni
operis et virtutis. Et tunc applicetur sic. Humilitas itaq; cor-
dis nostri est causa omis audacie bona augendi ⁊ supplicia sustinẽ
di. B ¶ Phus in ꝓbleu. Calor interior ⁊ frigus exterius au-
daciam inferunt et corda efficiunt animosa. Per que intelligitur
ꝙ calor diuini amoris interiꝰ et frigus ꝯtinencie et pudoris extrin
secus audaciam sacram mentibus inferunt et inducunt. sed et cor
da in actum salutis ꝑpetue et virtutis efficiunt animosa. C ¶
Johannicius yzagoge. Ex cibis amaris si aliquod pastum fuerit
alium et cibatum p̃ceps efficitur vehemensq; et audax. frequen-
tata et amara cibaria aĩalium. exasꝑat vnumqd̃q; et corda rigi-
da ⁊ dura eorũdem facit; Per que intelligitur ꝙ homo cibis ama
ris peccatoꝝ sceleꝝq; cibatus audax efficitur p̃cepsq; ⁊ vehemẽs
in peccato ac labilis in supplicium sempiternũ. Vel aliter et pul-
chrius. Homo itaq; cibis amaris pastus pnie audax dicitur abi-
lisq; ⁊ ꝓnus ad exerciciũ virtutis assidue et ad actuꝫ salutis eterne.
D ¶ Hugo in dydascol. li. 4. Sex sunt que audaciam inferũt
corꝑalem. Primuꝫ est sanguinis inspectio: secundũ est valida cor
poris accinctio: tercium est vindicte expeticio. quartum est ire ac-
censio. quintum est corꝑis interior accensio. sextum est corporis
exterius vel ab extra infrigidacio. Per que intelligit̃ ꝙ sex sunt
que audaciam mentis efficiunt ⁊ valorem. Primũ est frequens in
spectio sanguinis passionisq; dñice. secundũ est accinctio rigoris ⁊
cõtinencie. tercium est vindicta ꝓprij sceleris atq; culpa. quartuꝫ
est ira cõtra corporem sue negligencie et desidie. quintũ est accẽsio
in dei caritate. sextũ est extinctio seu infrigidacio a libidine et vo
luptate carnis; E ¶ Aꝝ in sexto polliticoꝝ. Qui dolorem sepe
perpessi fuerunt audaciores fiunt extunc. et suꝑuenientem dolorẽ
minus senciunt. Per que intelligitur quod qui sepe ꝑ recidiuatõꝫ
in dolorem atq; tyrannidem viciorꝝ recidiuãt audaciores ꝓniores
q; in peccatũ fiunt et se minꝰ senciunt doloremq; suũ. F ¶ An-
thonius orator super retho. Qui dudum timuerunt nunc aũt va
lidi facti sunt audacissimi tandem fiunt. Cuiꝰ cãm require ca. de ti
more. Per hoc intelligit̃ ꝙ qui timidi pusilaminesq; extiterunt; ꝫ
in domino confortati fuerunt audacissimi tandem erunt.

¶ De auaricia auctoritatates. ¶ Titulus. .liij.

Salustiꝰ in tugurtino li·3· Auaricia ergo est inimica ca
ritatis·omniꝫq virtutis emula·⁊ sancta regna dissipat·
gentes cõturbat·corrumpitq mores·aufert famã pi=
ter et honores· ¶ Hugo in dydascol' li·vi· Deus q̃tquod est to
tum sui ipsius diffusiuũ ac bonitatis sue conuĩcatiuũ omnibus cra
turis·huic nquam bono ipsa vorax et tenax auaricia maxime cõ
traria cernitur et repugnans· ¶ Hyeroniꝰ in epi': Omnis lex abi
citur omne decretum et cerimonie supplantantur vbi pstigiatur
repugnare auaricia cõprobatur· ¶ Origenes li. octauo· Auaricia
nãq plena est omni dolo assidua in mendacio capit et occidit. sa
ne dicam: q omnis prsus auarꝰ eternaliter inscribit· ¶ Egesippꝰ
Jeron· Maledictũ omne regnũ quod auaricia conditũ est· Cul
ius in cathedra Pessimũ. n·vidoꝝ auaricia papue punicibus
et rem publicam gubernantibꝫ· ¶ Seneca li· de clemncia ad nero
nem. Auaro tantũ deest quãtum habet·quia eo quod habꝫ frui
nõ auget· ¶ Juuenal' li. v· Diuicie nam sunt irritamenta malorꝝ·
¶ Valerius li·octauo·Diuicie nõ faciant ꝫ irritant possidentem·
Haymo supaposc. Omnia prohdolor regna hominis destruit aua
ricia animie insidiatur· ¶ Salustius in tugurtino·Stupenda aua
ror ignorancia qui homines omnes vellent nõ esse vt ipsi soli pos
sent opibus habundare· ¶ Tulius in phylippica·xi· Auaro quid
optas malo misi vt diu viuat· ¶ Idem in pannor·ca·x·Omnis
auarus dei ignarus est et coram semper amarus· ¶ Damascenꝰ in
in epi· Nulli dubiũ quin maior cruciatus auari omnia possidentis
q̃m pauperis penitus nil habentis· ¶ Affricanus li·de institutis·
trayanus tercenta capita palea infixa vidit quoꝝ vita auaricam
exercuit· ¶ Seneca in imbicula furente· Dato de omnibꝫ cupidita
tibus solutum esse cum ad id peruenerit cum nil illiatum queras
et roges misi quod querere rogare licitũ sit· ¶ Ambrosius in exa=
meron libro·3· Melius est pricia dampna cõtempnere q̃ exiguo
questu perpetua cõmoda nõ habere· ¶ Seneca in epi·ad neronez
Nunquã diues erit qui se credit egentẽ· ¶ Varro in scicijs libro·
vi· In nullo auarus bonus sed in se semp pessimꝰ· ¶ Terencius
in andria· Putandus semper forcior qui cupiditates quã qui ho
stes sibi subiat· Ceteta require capitulo de cupiditate ỽ ambicio
ne et honore; ¶ Exempla de eadem/

Titulus.

Aristotiles in li. pbleu. Nata est et cōdicio pulueris vt qui extra domos sunt ⁊ habitatōes hominū. nullatenus conspiciatur intra domos solūmodo videatur athomi solares cō piciunt nullatenus nec videntur nisi in domibz tenebrosis solis lumie cōsplendente. Cuius causa tangit infra ca. de congregatōne. Sed tunc per puluerē auaricia figuratur. Nam sicut puluis tempe pluuie ac humoris nullus eleuatur. vt recitat ysidorus in xv. ethoꝝ. Sic infelix auar⁹ tempe mortis et miserie nequaq̄ eleuatur in altum celsitudinis et glorie: sed immergitur in ima penalitatis eterne. Et tunc applicetur sic. Condicio itaq̄ est ipsius execrabilis auaricie et natura vt ipa eiusq̄ prestigia extra domū mentis nostre nullaten⁹ agnoscant in solis aūt mentis intimis agnicione veritatis salubriter videantur. B Notandum aūt q̄ auaricia cōparat spine ob sex condiciones pariter et effectus qui cōueniunt auaricie atq̄ spine. Primo quidem nam sicut spina in flore dulcissimi est odoris. amarum tñ et ignobilem fructū affert Sic auaricia suo vano dulciq̄ odore corda allicit vniuersa. fruct⁹ aūt eius ē amaritudo et penalitas sempiterna. Secundo q̄dem naz sicut sub spina habitare naturalit appetunt vippere et serpentes q̄madmodū phus in hystorijs naturalibz d. Sic sub vmbra dāpnabilis auaricie maxīe occultant et habitant serpentes vippereq̄ iehenne. Tercio nam sicut spina habitis floribz ⁊ folijs magis pūgit. vt refert plinius in speculo naturali. Sic auaricia duz est sub mūdane felicitatis folio atq̄ flore magis pūgit aculeo mortis eterne. C Quarto nā sicut spina desiccata int lingna aliq̄ ⁊ vgulta maxīe ignibus est ydonea atq̄ apta eo q̄ inter cetera genera lingnoꝝ ipsa pinguior extat Sic ipa auaricia per mortē arefacta summe ydonea ē et apta ad fouendū incendia sempitna. Quinto naz sicut spina nigredinē infert suo cortice ⁊ humore. vt refert Theophylus in tractatu diuersaꝝ arciū. Sic auaricia dampnosa et execrabilis sue malignitatis prestigijs nigredinem que nūquam delebitur infert anime cecitatis vz ⁊ ignorancie sempitne. Sexto naz sicut spina in sua pūctura sanguinē nō elicit nō effundit et ideo validi⁹ intūescere ipm wln⁹ facit. Sic auaricia dū mentē pūgit sanguinem sceleris et peccati nō effundit. s. per penitenciā satisfactoriam sed intus retinet per auctōm malignam. D Item auaricia cōparatur mari ob octo cōdiciones qualitatesq̄ que cōueniunt tam

mari quã auaricie dampnabili et penali · Prima est nam sicut ma-
re cũcta inficit elementa · testante cõmentatore sup · 3 · methe · vbi
ait q̃ mare infrigidat regionem etheris · humectat orizonta aeris
sed et corrumpit clymata nostre habitabilis regionis: Sic auari
cia inficit et corrumpit cũcta corda humana ꝫ et ignem infrigidat
caritatis aerem inficit puritatis · terrã intumescere facit nostre hu
militatis · Secundo nam sicut mare omẽs intempies et aeris impꝫ
siones generat: vt ꝓbat auicenñ li · 4 · d̃ diluuijs · Videm⁹ inquid
ipsos ventos turbinem et pruinã niuem pluuiam atq̃ rorem ex
marinis fluctibus generari · Sic ipa auaricia cũctas intempies in
quietutudinis solicitudinis molestiasq̃ mundanas efficit in cordi
bus vniuersis · ¶ Tercio nam sicut dum mare albescit et spume-
scit tempestatem grandem indicat affuturam · Cuius causa est qꝛ
albedo maris et spuma multum fore inclusum aerem indicat atq̃
ventum · Qui quidem ventus mare concussum valde intumescit
et perconsequens tempestas fluctuum consequetur · Sic dum in
felix auaricia albescit per conplacenciam et spumescit per amorem
cupiditatem nimiam mox pestilenciam fore tempestatemq̃ futu
ram indicat sempiternam · Quarto nam sicut ipsuꝫ mare fluit ⁊
refluit ad virtuteꝫ lune · q̃madmodũ oñdit phs in · 3 · methe · To
tam · n · cãm fluxus et refluxus maris reducit vbi sup̃ · phus · in ip
sius lune efficaciam ⁊ virtutem · Sic auaricia deo inimica influit ⁊
refluit tp̃e huius vite ꝑm motum instabilitatis mutabilisq̃ fortu
ne · Quinto nam sicut mare in se amaꝝ est dulce tñ aliqualit̃ estĩa
tur ad cõtactum cere cereiq̃ dulcoris · vt recitat phus in · 3 · me-
the · Aqua inquid maris est salsa et amara in vase tñ ex cera fa-
cto suauescit aliq̃liter et dulcescit · Sic auaricia in se fore amarissi
ma ꝯꝓbatur · licet ad tactũ mũdane voluptatis dulcescere videat̃
Sexto nam sicut mare in littore plura facit naufragia q̃m in ꝓfũ
do · vt recitat phs in ꝓbeu · Sic auaricia plura facit naufragia in
littore securitatis cum vꝫ eius malicia nec perspicitur nec timetur
q̃m in ꝓfundo timoris et suspectõnis cum eius p̃stigium ꝑspicit̃
⁊ formidatur · Septimo nam sicut mare vnũ qd̃q̃ aialiuꝫ aut pi
sciũ in se vulneratũ aut sauciũ versus littora eicit ac expellit · quem
modum recitat plinius in speculo naturali · Sic per omnia auari-
ad cia in inse saucia tandem expellit eicitq̃ in morte et litus mortis

ꝛ dampnatōis eterne. Octauo nam sicut in mari puta occeano
nix nullatenus cadere ꝯprobatur. ꝙmodōū oñoit phūs in .3. me
the. Cuius quidem effectus causa est nam ex cōcussione omodo
neq; vndaꝝ quidam ascendit sursum humidus calidus ꝙz vapor.
qui niuem liquefacit resoluitq; in aquā añquam puenat ad ꝓcel
lam. Sic in statu cupiditatis et auaricie nequaq; cadit nix puri
tis et mūdicie aut refugerij seu beatitudinis sempiternī. ¶
Notandum ꝙ auari corꝓantur mortuis ob quatuor ꝓpietates
que mortuis ꝯueniūt et auaris. Prima ꝓpietas mortuoꝝ est vt
ipsoꝝ pectora valide intumescant. Cuiꝰ eciā causa tangitur infra. Sic hoc ꝓprium fore dinoscitur cordiū auaroꝝ. vt per tu
morē elatōis extollant ꝛ in superbiam erigantur. Secūda est. nam
sicut mortuis oculi extrorsus introrsusq; migrescunt. ꝙmodōū re
tinet fōtinus li. tercio de natura mortis et vite. Cuius eciam cau
sam videt tangere phūs in pbleu. Magna inqt circa oculos mor
tis tpe accidit ꝓmutacio siue dolor. Ad locū aūt et ad membꝝ do
lorosum et sceleriter ꝓmutatū sanguis cōfluit ex natura. sanguis
aūt ad vnum cofluens locū post mortem aūt rubefacit penitus aut
migrefacit. quaz obrem contigit ꝙ mortui oculi extrorsus introrsusq;
migrescunt. Sic mentales quidem oculi in auaris ꝙntū ad agnitō
nem veritatis sue luis pallescunt penitus ꝛ migrescunt. Tercia est
quia sicut mortui grauiores sunt quam dū fuerant aut viui.
vt oñoit phūs in pbleu. Cuius eciam causa tangetur infra ca. d
beatitudine. Sic auari grauiores sunt in ope quidez bono, et in ca
su dampnabili ꝛ eterno. Quarta est. nam sicut in mortuis nullus
apparet vestigium sanguis aut cruoris. vt refert Auicenna li. me
dicinal. vi. Cuius causa stat in hoc. nam mortis in tpe totus qui
in corpe sanguis fuerat ad cauaꝝ trāsit cordis. in cuius signum ꝛ
ipa post mortem pectora intumescunt quia accidit in fluxu san
guinis in cordis seu pectoris regionē. Aliter aūt opinatus est Ga
lienus qui asserit mortis in tpe in carnis sbam ipm sanguinē trās
mutari. nullum itaq; in mortuis sanguinis apparet vestigium aut
cruoris. Sic in cupidis ꝛ auaris nullū appet vestigiū sanguis et
cruoris dei felicissime passionis aut omis celestis efficacie ꝛ virtu
tis. ¶ Notandum aūt ꝙ auarus cōparatur talpe. Nam si
cut talpa timens sibi herbas defecere et radices ꝛ insaciabiliter de
uorans ipsam terram. vt recitat yst̄orius in hystorijs naturalibz

Sed ⁊ talpa nequaquaꝫ dum viuit. sed dum moritur clare videt
Sic auarus timens ei pecunie deficere copiam ⁊ thesauri. terram
vilioris vorat edulij sed et ipse auarus cecus mentaliter est dum
viuit. sed moriens quid auaricie pene annexum fuerit clare cõtem
plabitur limpideq̃ videbit. Comparatur insuper bufoni. Nam
sicut bufo tantum terre edit quantum vno pede capit. ꝫ ⁊ cibus
huiusmodi terre in venenũ bufonibus transmutat̃ Sic ⁊ auarus
tantum quantum pede capit solummodo de terrenis capit. sed et
cibus auarorũ qui est pecunie insaciabilis cupiditas atq̃ feruor
in mortis venenum conuertitur sempiterne. Notandum
q̃ auaricia comparatur igni ob. viij. effectus condicionesq̃ que
cõueniunt auaricie atq̃ igni. Quarum prima est. nam sicut ignis
quadrupliciter inflammat̃. vt recitat cõmentator super. 3. methe.
primo vꝫ per validam euentacionem. secundo per exteriorem ex=
tinctionem. tercio per sufficiẽtis combustibilis materie administra
tionem. quarto per naturalis pinguedinis inbibicionẽ: Sic estus
cupiditatis ⁊ auaricie quadrupliciter in dampnationem anime et
corporis inflammat̃. Primo videlicet per suggestiõis dyabolice
euentacionem. secundo per extinctionem interiorem dei ⁊ proximi
dilectionem ⁊ amorem. tercio per materie cõbustibilis idest vane
cupiditatis administrationem. quarto per pinguedinis mũdane
voluptatis inbibicionem. Secunda est. nam sicut ignis corpora
que exurit dealbat rubificat ⁊ denigrat. Sic auarus humana que
exurit corda dealbat carnali pallẽte ⁊ illicita voluptate rubificat
tandem eterna penalitate ⁊ denigrabit finaliter perpetua cecitate
Tercia est nam sicut ignis inter cetera elementa plurib9
se cõmunicat ⁊ plura loca occupat vt probat auicebn. li. fontis
vite. Pluribus enim inbibitur corporibus ipse ignis q̃m elemen
torum aliqd̃ aliorum. sed et ipse ignis alciores ⁊ pconsequẽs laci
ores occupat regiones. Sic auaricia precunctis ceteris vicijs et
peccatis hominũ corda inficit occupat ⁊ corrumpit. Quarta est
nam sicut ignis aqua extinctus somtũ validũ strepitũq̃ emittit.
Sic aq̃ mortis suffocata et extincta auaricia strepituꝫ efficit q̃m
ad vlulatus perpetuaq̃ lamenta. Quinta est nam sicut ignis nun
q̃m deorsum sed semper insursum vehitur ⁊ mouetur quemadmo
dum recitat calcidius in thymeo. Instanciã tamen quidem ferũt
obicientes contra phm in hũc modũ. Ignis inquiunt celestis ⁊
etheree regiõis nõ insursum fert̃ ad celestia. sed deorsũ solũmodo

ad infima ⁊ mundana· ⁊ hoc violent· Ignis ergo nunq̃ deorsum
seo insursum vehitur ⁊ mouetur· Sic auaricia nunq̃ in deorsum
vehitur puta ad humilia· seo semper sursum tendit ad mũdi sub-
limia ⁊ excelsa. Sexta est nã sicut ignis exsiccat extminat
alleuiat ⁊ transmutat cuncta maxime corpora in que agit· vt ait
Ptolomeus almaiesti· i Sic auaricia maxime pre ceteris vicijs ⁊
peccatis corda humana exsiccat ab humore celestis gratie· extmi-
nat a celesti hereditate alleuiat in vanitate ⁊ leuitate trãsmutat
in leuitatez mortis eterne· Septima est nam sicut ignis naturaliṫ
attrahit corpa ad suã ꝓpriã regionẽ· vt oñdit auicenn̄· li· fontis
vite· Sic auaricia corda cupiditatis humane ad regionem trahit
mortis eterne· Octaua est· nam sicut ignis actualis nunq̃ est sine
lumine ⁊ calore· vt oñdit ptolomeus almaiesti· i· Sic ignis aua-
ricie nunq̃ est sine lumine felicitatis mundane ⁊ calore penalitatis
eterne· Li Algazel in tractatu de forma speculi· Speculum
quidem ex fumo ⁊ aspectu infectur venenoso· Nã speculũ in loco
fumoso reconditum tenebrescit seo ex aspectu languentis hominis
⁊ venenosi aliqs penitus maculatur· Cuius causam require capi
tulo de oscia· Seo tunc per speculũ intelligitur cor humanum· nã
sicut speculum radio expositum luminiq̃ solari· ignem in obiecto
sibi corpore porosо elicit ⁊ accendit· quemadmodũ recitat cõmẽ-
ca· de yride· Sic cor hominis soli exposito diuine contemplatõis
ignem sibi elicit ⁊ accendit diuini ꝓpetuiq̃ amoris· Seo tunc cõ
sequent̃ per fumũ auaricia designatur· Nam sicut fumus demigrat
animalia suffocat· lacrimas euocat· vt ait hugo in dydascol· li·
iiij· Sic auaricia demigrat pallore perpetuo ⁊ horrore mentẽ suffo
cat morte anime ⁊ dolore· lacrimas euocat eterne penalitatis et
miserie· Sic ergo patet q̃ p speculum cor humanum intelligitur
⁊ q̃ per fumũ ipsa amara auaricia figuratur· Et tunc applicetur
sic. Cor itaq̃ hoĩs maxime corrumpit̃ ex fumo auaricie ⁊ aspectu
cupiditatis venenose· ¶ M Ypocras in epichimis· In semo
⁊ lãguido sitis ⁊ esurues quoq̃ magna si contingerit indidũ mor-
tis erit· Cuius causa est· Nam sitis assidua esurues quoq̃ magna
in senibus ⁊ infirmis signat senes ipsos seu languidos in nutrime-
to penitus defecisse· seo ⁊ cibo sumpto nullatenus nutriri nec ci-
bari possunt· vnde ⁊ quidam senes ⁊ languidi insaciabiliter cibum
sumunt nõ tñ nutrimentũ· eo qđ nata mbecillis sit effecta· Nata
aũt infirma debilisq̃ effecta morti ꝓxima est· Seo tũc per esurien

atq; sitim auaricia seu cupiditas figurat. Naz sicut esuries corp9 debilitat visum aliqualiter obumbrat ⁊ iram concitat iuxta illud qd ait ɔstantinus ca. de dietis. Esurientes siquidem debiles sunt cecucientes fiunt. ⁊ motus iracundos faciunt. Sic auaricia hoīem debilitat in virtutum sedula actione oculos mentis excecat in dei ɔgnitione. iram prouocat diuine tremendeq; sentēcie seu vindicte Et tunc applicetur sic. Auaricia itaq; atq; cupiditas pecunie glorieq; mūdane pene mortisq; indicium est eterne. Cetera extra de auaricia require in ca. de ambicione. Item de cupiditate. de mūdi gloria.

De abiectione ¶ Titulus. liiij. N ¶

SOlinus li. rer. Lacerta caudā abicit vt effugere quidem possit serpentum ac hominum ī aduentu. Sed tunc per lacertam intelligitur ipse homo. Nam sicut lacerta anxietatis in tempore resilit in virgulta latibula querens ip̄a concaua que sunt sub terra. Sic homo pressus molestia corporali cō fugit ad solacia ɔsolacionis subsidijq; mundani. Sz tūc ɔsequent̄ per caudam mundana felicitas figuratur. Nā sicut cauda lacerte aurei est coloris extrinsecus. argētei intrinsecus. ⁊ pungendo infundit virus. vt recitat ysidorus in historijs naturalibus. Sic felicitas affluenciaq; mundana tam exterius q̄ interi9. et tam in interioribus q̄ exterioribus mentis carnisq; virtutibus more auri argentiq; amenescit. ꝫ et in fine amarissime pūgit virusq; mortis eterne inprimit ⁊ infundit. Sic ergo patet q̄ per lacertam ipse homo intelligitur. ⁊ per caudam humana affluencia figuratur. Homo itaq; abiciat felicitatem mundanam ⁊ affluenciam. vt insecucionem serpentum effugiat infernalium tam malignā ¶ B

Amb9. in exameron. Cuncta quidem animalia renouantur. duz abiciūt aut cornua vt ceru9. aut cutē vt serpens. aut plumas vt aues. aut rostrum vt aquila. aut pilos vt corpa languida. Per que intelligitur q̄ cuncta humana corpora in domino saluantur ⁊ renouantur dū videlicet abiciunt cornua superbie vt humiles qui ceruorum more sursum in celestia violenter saliunt. aut dum abiciunt cutem cupiditatis mundane huius seculi cōtemptores. qui serpentum more solum caput suum idest cristum custodiunt diligunt ⁊ intendunt. dū abiciūt plumas leuitatis malicieq; mūdane vt sunt confortati ⁊ perfecti in bono hoīes qui more auium ad cōtemplandam dei speciem eleuantur dum abiciunt rostra detractionis maliuole. qui more aquile in longis celestis patrie regiomb9

Titulus

possunt dilatari. Plinius in speculo naturali. Quecunque arbores celeriter et totaliter abiciunt sua folia tempore autumnali citius uberiusque fructificant tempore estiuali. Sed tunc per arbores homines designantur. Nam sicut arbores fertiles et fecunde quatuor fiunt modis. ut ostendit Egidius super li. de plantis aristotelis Primo per validam fortemque ventorum concussionem. secundo per arboris scissionem seu frondium ac radicum. tercio per terre pinguedinem aut fimum. quarto per immissionem aquarum seu humorum Sic homines in fructu vite celestis quatuor modis reddunt fertiles et fecundi. Primo videlicet per ventorum concussionem idest virtutum sedulam exercitationem. secundo per scissi cordis contritionem tercio per fimi proprij. idest vilitatis applicationem. quarto per immissionem humoris. idest per humidam et lacrimosam confessionem Sed tunc per folia. bona hic transitoria figurantur. Nam sicut folia dum ab arboribus defluunt nullum fructum gingnunt. sed pallorem glaucedinem quoque perferunt ad penitendum. Sic reuera per omnem modum bona huius mundi defluencia et amissa nullum fructum faciunt vite eterne sed colorem preferunt et pallorem mortis eterne Et tunc applicetur sic. Quicunque itaque homines celeriter totaliter que abiciunt bona huius mundi in hac vita. citius uberiusque in vita fructificant affutura. ut prius dictum est respiciendo supra ca. de amore quomodo aquila pullum degenerem abiciat. Cetera require ca. de contemptu. De beatitudine auctoritates. Titu. lv.

AUgustinus li. de victoria xpiana. Tanta interdum anime mee incidit delectatio que si summa beatitudo non est nescio quid est. Iero. contra iouinianum Summam beatitudinem dixerunt epicuri in corporis existere voluptate. per ypatetici in virtute. nos vero in limpidissima dei ac beatissima visione. Beba super Johannem Hec vere felicitas. hec omnium altissima beatitudo. et si salus nostra est deum ut est in puritate cernere. neccesse est nobis sue lumen gratie celitus relucere. Cassianus li. Collacionum sanctorum patrum vere autummo et affirmo quod omnis voluptas corporalis summe beatitudini comparata. amarior in infinitum est quam mille milia ihenne in eternum. respectu illius dulcissime voluptatis. que nobis preparata est in beatitudine. iam predicta require capitulo. de felicitate. Item in capitulo de eternitate. Item in capitulo de fruitione. Item de visione beata. Fulgencius li. mirthologiarum viij. Heu quam multi sunt. qui summa beatitudine frustrari vellent pocius et carere.

q̃m caduca transitoria non habere. Ideo in epistola ad paulam eustochium. Scio q̃ frustrabitur omnis spes mea ad eternã beatitudinem nisi condignam in pñti premisero actionem. Hugo de sancto victore. Hec inquaz illa ciuitas celestis sũmeq̃ btitudinis pria ⁊ exigit reqrit. vt ipsam violent̃ virtutibus ac sacris actib⁹ expugnemus. Aug⁹ contra faustum. O homo insensate miser ⁊ infelix qui pro tanta beatitudinis gloria sustinere modica perti-mescis. cum tñ mille milia penaꝝ genera ferre deberes antequã ab illa felicitate excederes. Plato in phedrone. Beatitudo animarũ in cognitiõe anime in lumineq̃ consistit. Tullius in tusculanib⁹ q̃stionibus li. 3. Non est timenda mors. quã tanta immortalitas ac beatitudo ꝯsequet̃ animaꝝ. Calcidius in thymeo. Qui sanctã vitam duxerint in hoc mundo. in futuro ea ipsa que summi dei est beatitudine perfruentur. Egesippus ideo Difficulter quidem ip̃e poterit habere beatitudinem felicitatemq̃ celestem quicunq̃ pro speram ibi habuerit beatitudinem tpalem. Aristo. li. de plantis. Empedotles ait. q̃ ad discendã summã beatitudinem tria ꝑtinẽt videlicet eterne felicitatis refutacio. mẽtis illustratio. ⁊ future felicitatis appetitus Prĩo nil est vtilius secundo nil melius. tcio nil felicius. Didimus in epistola ad alexãdrum. Ad illã celestis prĩe beatitudinem iugiter aspiramus ꝓ qua obtinenda facili⁹ grãdia ⁊ in mania nos oportet perferre. Socrates li. de virtutũ ordine Beatus ille foret cuius animus nec in aduersitate deprimit̃. nec in prosperitate fallitur. nec ꝓprij sceleris laqueo irretitur. Apuleius li. de morte plonis. Nr̃is multi apparuere temporibus. qui pre excellentissimo summe beatitudinis desiderio se acriter ꝑemerunt. vt eo cicius soluti a corpore ad illam beatitudinem peruenierunt.

Exempla

A

Avicenna de diluuijs li. iiij. Cunq̃ quedaz regiones q̃ igne perpetuo inflammantur vt in partibus aquilonaribus accidit vt frequent̃ hij tres contingũt accidũtq̃ effectus. Nam tunc fontes assunt bytumis. stagna plena pinguedinis ⁊ prata mellis sulphurisq̃ ardentis. quoꝝ causas elicimus ex eo q̃ ait plinius in speculo naturali Sunt inq̃d quidã montes ad septemtrionalem plagam qui perpetuis apparent incendijs inflammati. Circa quos fontes bitumis lacus cuiusdã pinguedinis prataq̃ mellis. sed ⁊ vallis sulphuris feruidi innotescunt. Quia enim ibi grandis t̃re adustio ideo humiditates vehement̃ digeste

bytuminis speciem preferunt ⁊ more pinguedinis lacus · p̄ta · et ad instar mellis seu sulphuris dulcescunt valide ⁊ calescūt · iuxta illud ꝙ ait cōmentator in de plātis aristo · Aqua inquit pinguis ⁊ viscosa vehementer valideq; decocta · aut gluten efficitur · aut ī pinguedinem conuertitur · aut in dulcedinem permutat̄ · Liquor valde decoctus suauem prefert melliumq; dulcorez · vt recitat ysidorus in histo · naturalibus · Sed tunc per alicuius inflammatiōz seu ignem perpetuum regionis · beatitudo seu eternitas figuratur Nam sicut ignis perpetuo impressus tp̄e sub aqua vehemenciꝰ inflammatur · quemadmodum ait phꝰ in ꝓbleu · Cuius etiā causa tangetur infra ca · de iubilo · Sic beatitudo celestis sub aqua presentis tribulationis paciencie ⁊ mundicie augmentatur · Et tunc applicetur sic · Cunq; itaq; regiones seu mētes humane beatificāt̄ hij tres contingunt accidunt q; effectus · Nam tunc fontes committantur bytuminis · ⁊ ꝑpetue firmitatis ⁊ vnionis · stagna plena pinguedinis refectionisq; celestis · pascua mellis ꝑpetuiq; dulcoris / sic ⁊ incendia diuini inestimabilisq; amoris · B Plato lib · de ordine vniuersi · Cuncta quidem elementa corrumpi appetunt ex natura · vt in regionem etheram valeant exalare · Omia elementa a natura sua degenerant dum sursum nec vaporant̄ nec exalant · videmus enim ꝙ terra naturaliter suas exalaciones sursum pellit · aqua sursum vapores iacit · aer etheri coniungit̄ · Econtra aūt dum terra exalaciones suas in se retinet corrumpitur · vt recitat Constantinus · Aqua suos non euaporans humores inficit̄ vt ait Galienus · Aer igne vacans ⁊ inanis pestilencias neces ꝓfert atq; strages vt autumat philaretus · Sed tunc per elementa homines figurantur · Nam sicut elementa dum pacificata ⁊ concordata fuerunt · maior in ipsis erit constellacio atq; fatum · iuxta illud ꝙ ait alkabicius in theorica planetaꝝ · Celestis inquit constellacio maiora sue virtutis relinquit vestigia pacificis existentibus ac concordibus elemētis · Sic ipsi homines inter se pacificati ⁊ concordes caritate · magis sunt celestis virtutis et gratie susceptiui · Et tunc applicetur sic · · Cuncti itaq; homines mori debent appetere · vt in regionem summe beatitudinis valeant euolare · C Apoloyus li · de compositionibus rerum · Constat regio hec in corruptibilibꝰ enciū corruptibilia hec penitus ad nullam nisi celestium ⁊ mūdanorum varietas interposita eternitatis

vehemenciam temparet. Per que intelligit. ꝙ tanta est violēcia vehemenciaq; felicitatis beatitudinisq; eterne. ꝙ humana quidem fragilitas ī hac vita absq; sui totali corruptiōe sufferre nō posset nisi ipsum nostre fragilitatis regimen diuina succurrente prouidencia tparet. D ¶ Commentator sup de plantis aristotelis. Omnis quidem planta anteq̄m floreat fructunq; afferat. neccesse est vt marcescat aliqualiter ⁊ putrescat circa venas. iuxta illud virgilij. Arboris ipsa putret radix cum floribus albet. Per hec intelligitur. ꝙ omnem hominem antequam floreat vigore beatitudinis eterne. neccesse prius est marcescere vite mortisq; vanitatibus cruciatibus ⁊ dolore. E ¶ Calcidius in thymeo. platonis Tota inquam vita animatorum corporꝝ in virtute consistit ptis animantis. Cum enim vnumquotq; corporum diuidatur in ptez motam eo qd̄ nichil vehat moueatq; seipsum. ideo relinquitur ꝙ actio corporum ⁊ modo vniuersa corruptio animatorꝝ ab ipsius actione anime ꝓueniat ⁊ procedat. Per que intelligitur ꝙ tota vita beatitudo quoq; nostra consistit in actione anime idest in dei limpidissima visione. F ¶ Tharentinus li. de effectibus in natura. Cuiq; sane cōnatum est lumen virtutis potentie visiue. ad hoc tamen vt virtus visiua in nocte absq; lumine exteriori completur. requiritur vt oculi aut sint pingues aut vitrei aut manu constricti ⁊ conpressi. Cuius declaratio stat in hoc ꝙ naturaliter cuilibet visui est cōnatum. nō tñ semper quilibet visus indifferenter quolibet tempore ⁊ absq; lumine poterit cōtemplari nisi fortassis oculi specialiter sint dispositi ⁊ apti ⁊ actꝰ videndi sint luminis susceptiui. Sed tunc ꝑ p̄hita intelligit. ꝙ beatitudo celestis aīabus nostris diuina ꝓuidente clemēcia est cōnata. veruntamē eo nullꝰ frui poterit nisi aut pinguis fuerit diuinitus in grā celesti. vitreꝰ puritate ⁊ mundicia oculosq; texerit suos transitoria ꝯtemnendo ⁊ mundana. G ¶ Commentator super li. de pomo aristotel. Vita quidem cunctorum animaliū consistit in virtute celica ⁊ mūdana. Cuius declaratio stat in hoc. Dictū est enim supra ꝙ virtꝰ celestis pocius encia corrumperet q̄m instantaret nisi virtus vnitiua superni agentis vehemenciam temporaret. virtus itaq; tam celestis q̄ infima ad conseruacionem encium operantur. Per que intelligitur ꝙ vita beatitudoq; eterna consistit in virtute diuinitatis ⁊ humanitatis idest in contemplatione diuinitatis ⁊ humanitatis xp̄i. H ¶ Phus in ꝓbleu. Circulus quidem ꝓiectus

primo in suo motu ⁊ cursu lineam describit. in fine autē circulari modo circulariter quiescit. quemadmodū ad sensum conspicimus in circulo ꝓiecto. qui primo quidem recto cursu mouetur. deinde anteq̄ cadat aut quiescat sperice circulariterq̄ mouetur. Sz tūc per circulum ipsa beatitudo perpetua designat̄. Nam sicut circuli figura fine caret. vt ondit phus in .3. de ce. ⁊ mun. difficulterq̄ aquis immergitur. vt ait in ꝓbleu. ⁊ nequaq̄ in sursum ꝫ in deorsum solummō vehitur ⁊ mouet̄. Sic beatitudo celestis fine caret cuiuslibet exterminationis. aquis nullatenꝰ admiscetur praue delectationis. sed ⁊ nequaq̄ vehitur in sursum suꝑbie ⁊ elaciōis. et solis tribuitur humilibus ⁊ depressis. Et tūc applicetur sic. Beatitudo itaq̄ celestis in pñti rectam describit lineam recte opatiōis in futuro aūt felicitatis modo circulariter. idest eternaliter in aīa conquiescit. ¶ Isidorus in historijs nat̄alibus. Vehement̄ siquidem appetunt cuncti pisces ⁊ mouentur contra defluxum aq̄ versus originem principiumq̄ aquaꝝ. non enim in deorsum sed in sursum contra defluxum cōmunis aque rapi cernimus ⁊ moueri. Cuius etiam cā tanget̄ infra. Sed tunc per pisces ipsos homines conuenit designari. Nam sicut pisces maxime attrahit caro igne assa. nam ⁊ hoc modo sagaces piscari visi sunt piscatores. quemadmodum recitat constātinus de melancol. li. i. Sic per oīa ipsos homines in statu vite pñtis maxime attrahere debet ad regionem perpetuam. caro xp̄i tot supplicijs passionibusq̄ assata. Sz tunc ondit per principium originemq̄ aquarū. ipsa beatitudo perpetua designatur. Nam sicut principium aquaꝝ. aut est mōs. aut fons aurum ꝓferens. dulcissimūq̄ existens. Regales aque exordium quidem sumunt aut ex monte aut ex fonte. vt asserit auicenna li. suo de diluuijs. In principio etiam aquaꝝ aurum nascitur vt frequenter. vt ondit plinꝰ in speculo nat̄ali. Dulcissima esse quoq̄ aqua dinoscit̄ ī eo loco vbi scaturire ⁊ effluere ꝯprobatur. vt in viij. de ciuitate dei asserit augꝰ Sic summa btītudo ⁊ felicitas nr̄a nil aliud est. q̄m ipse deus qui est mons eterne ꝓiectionis. ⁊ fons ꝑpetue ꝯsolatiōis. sed ⁊ ipsa beatitudo nostra. aurū ꝓfert preciositatis diuine. ⁊ dulcedine affluet voluptatis sempiterne. Et tūc applicet̄ sic. Toto itaq̄ mētis desiderio ⁊ conatu hoīes ī hac vita more piscium ⁊ exēplo in sursum vehi dñt ꝯtra defluxū vanitatis mūdane. ad fontē btītudīs sempit̄ne. ¶ Theo. li. ꝯmē. Ambulantibus nob̄ ī via linee agri quantūcunq̄ recte semicirculares

seu ad circulum vergere estimantur. Cuius eciam causa tangetur infra ca. de fruicione. Per que dat intelligi q ambulantibus nob circa agrum huius mundi lineares delicie huius mundi apparēt ad circulum fere felicitatis ⁊ beatitudinis estimantur. L. Phus in pbleu. Zephyro vento flante canes olfactum amittūt quo explorant ipsam ferā. Cuius causa stat in hoc. q zephirus ē vent⁹ frigidus ⁊ olfactum intercipiens eo qd olfactus constat in sicco ⁊ calido. vt dicit in .3. de aīa. Sed per zephirū mundana felicitas designatur. Nam sicut zephyrus efflans cuncta corpora maiora q̄m sint apparere facit quemadmodum recitat. Plinius in speculo naturali. Cuius eciam causa tangetur infra ca. de vanitate. Sic mundana felicitas. idest transitoria ⁊ caduca maiora facit ⁊ pociora apparere q̄m sint in rei veritate. Et tunc applicet sic. Flante itaq felicitate affluenciaq mundana mox hoīes olfactū amittunt anime quo explorant ⁊ venantur predam beatitudinis sempitne M. Calcidius in thymeo. Lumen quoddā nostro visui est cōtrarium qd quidem nequaquam cernitur nisi oculi claudantur et manus valide conprimant. Videmus q interdum in tenebris dū oculus leditur lumen quoddam seu ignis apparens exilire videt. Sed tunc per lumen beatitudo ppetua figurat. Nam sicut multis corporibus splendidis concurrentibus valida resplendencia augmentatur. vt asserit ambro. in exameron. Sic beatitudo celestis omnibus quidem qui in numero sunt saluandorum confluentibus ad eterna gaudia ipsa magis vigetur beatitudo celica quantū ad fruitionem ⁊ leticiam sempiternam. iuxta illud q ait beat⁹ Gre. super Ezechiel. Perficietur inquit gaudium beatorum cum collegium completum fuerit saluandorꝝ. Sic ergo patet q p lumen beatitudo describitur intelligiturq celestis. Et tunc applicet sic. Beatitudo itaq celestis nobis ex primeuo nostre creationis est collata. nō eam tamen aliquis adipiscitur nisi oculos mentis claudat contempnendo transitoria. ⁊ manu comprimat exercendo opera deo grata. N. Ptolomeus almaiesti. i. Centrum seu pfunditas terre valde inflammatum leditur. validius aūt accenditur a limpiditate celestis ⁊ etheree regionis. Centrum namq ipsius terre de se inflammatum fore creditur eo qd ibi infernus seu locus purgatorij a diuersis esse doctoribus senciat. validius vehemenciusq accenditur a celesti virtute. eo qd omnis stelle radios suos piciant versus centrum sibi inuicem in candore ⁊ lumīe

occurrentes. Sed tunc per centrum se per profunditatem ipsius terre stacio damnatorum conuenientissime designatur. Nam sicut centrum terre omnes partes terre violenter sibi attrahit ad lapidemque conuertit. iuxta illud quod ait Auicenna suorum mineralium Natura inquit centri est partes terre sibi proximas attrahere et in lapidem transmutare. Cuius etiam signum est quod circa centrum non terra communis sed lapis esse ab omnibus confirmatur. Sic ipse status damnatorum siue damnati. cunctos terrenos homines in maiorem sui penalitatem attrahit et assumit in lapidemque perpetue offensionis conuertit. Sed tunc consequenter per limpiditatem regionis etheree. beatitudo celestium designatur. Nam sicut corpa que versus etheream et limpidam celestium transeunt regionem. primo resoluuntur in aquam. deinde finaliterque in ignem. vt ostendit commenta. in. 3. de generatione et corruptione. Iste enim est ordo transmutationis et sursum vectionis ipsius terre partium quoque terre. vt videlicet terra primo resoluatur in aquam. aqua in aerem aer autem vltimo finaliterque in ignem. Sic ipse felices et beate anime que ad limpiditatem prouehi appetunt beatitudinis sempiterne. Primo quidem resolui debent mystice in aquam contritionis et penitencie. deinde in aerem suauitatis interne. vltimo vero transmutari in ignem iocunditatis beatitudinisque eterne. Et tunc applicetur sic. Collegium itaque et status infimus damnatorum in se inestimabiliter cruciatur. maxime autem a celesti beatitudine amissa inflammatur in quantum videlicet damnati se tantam amisisse beatitudinem memorantur. O Auicenna li. iiij. de diluuijs. Corpa que ad superius aeris intersticium venerint/ammodo nequaquam cadere poterunt versus terram: sed quo adusque totaliter consumantur et anichilantur detinentur circa etheream regionem. Compertum namque est grandia corpora vento et turbine aurarumque intemperie auolasse quorum nullum vestigiorum ammodo operiebatur neque locus. Per que intelligitur. quod homines qui in altitudinem venerint beatitudinisque eterne. per ventos et turbines persecutionis mundane. nequaquam de cetero declinare poterunt ad terram tribulationis et miserie. sed felicissima absorbebitur atque altissima deitate. P Philus in problem. Baculus aque immissus versus terram confractus per medium estimatur. Quod quidem contigit propter densitatem medij. speciem talis visui deferentis. Per hoc intelligitur. quod spes nostra quantum ad eternam beatitudinem penitus dissipatur.

dum mens mundanis delicijs more aque refluētis inclinat. ¶ Q
Calcidius super thimeū platonis. Fatum quidem constellacioq;
celestis ea quibus valde dñatur corpora extra suam naturam cō
dicionemq; ⁊ qualitatem traicit ⁊ transponit. constat quidem na
turam ipsius aque fore humidam. frigidā. ⁊ fluxiuam. ⁊ ecce cō
tingit cōmenta. atestante in. 3. methe. quasdam aquas stetisse sine
fluxione velud murū. feruidā ⁊ ꝯpactam. qui effectus ex forti in=
pressione celestis ꝯstellacionis dinoscit̄ ꝓuenisse. Nā ⁊ eleuaciōz
aquarum iordanis fluminis quidam causis naturalibus. tñ ordi=
nante diuina prouidencia ascripsere. multi eciā effectus euentusq;
consimiles nostris temporibus euenerunt. ex quibus innotuit eui
denter ⁊ ea corpora quibus ꝓprie celestis dñatur constellacio siue
fatum. extra se. suamq; naturam totaliter transponunt̄. quātum
natura hominis est nasci cū duabus manibus pedibusq; duobus.
impressione autem valida facta constellacionis superne. quidam
nati. inuenti sunt sine manibus/seu pedibus atq; capitibus. secus
modum iam predictum. Sed tunc per constellacionem seu fatum
q; celeste quid apcius quam sinumam beatitudinem conuenit de=
signari. Nam sicut celestis constellacio ꝯsistit in celi empyrei lumīe
⁊ calore. vt oñdit alkabicius in theori. planetarū. Sic beatitudo
celestis cōsistit in lumine visionis beate. ⁊ in calore fruicōis et̄ne
Sic ergo patet q; ꝑ constellacinrē fatumq; celeste. beatitudo per
petua figurat̄. Et tunc applicetur sic. Nos itaq; homīes quibus
beatitudinis celestis debet̄ repromissio. omnino oportet extra se
statui. ⁊ in naturā alteram tam in pñti q̄ in futuro totaliter trās
mutari. ¶ R ¶ Commentator albertus. x. ꝑte summe nat̄. liū
Ignis fulminis seu celestis vasa plena liquoribus comburit exte
rius interius vero liquorem figit illesumq; relinquit. Qua ꝓpter
ꝓsequitur in hunc modū. Comperimus inquit vasa igne fulmīs
accensa fore forinsecus ⁊ combusta. liquorē vero intrinsecus in
columen remansisse. Cuius causa stat in hoc. Naz actio vehemēs
magis agit in materiā duram valide resistentem. q̄m in materiaz
mollem flexibilem ⁊ cedentem. vnde ⁊ gladium quēdam fulgure
liquefactum vagina remanente illesa asserit commentator. Sed
tunc per ignem celestem ipsam conuenit beatitudinem designari.
Nā sicut ignis fulminis ab aqua nō extinguit̄ sed pocꝰ augmē=
tat̄. vt recitat phꝰ in. 3. methe. Sic beatitudo celestis aq̄ tribula
tiōis molestieq; mūdane nō extinguit̄ ꝫ validiꝰ feliciusq; auget̄.

Et tunc applicetur sic. Beatitudo itaq; celestis vasa humana for
insecus quantum ad corpus exterminat. intus vero quantum ad
animam figit eternaliter ⁊ conseruat. S Belin⁹ in tractatu
de sigillis lapidum. Ut lapis aliquis p̄ciosus eam quam amisit re
habeat efficaciam ⁊ virtutem. neccesse est vt oleo lini vngatur.
coreo hyrcino inuoluatur ⁊ sub terra per aliquantulum abscon-
datur. Per hoc intelligitur q̄ ad hoc vt homo eam quam amisit
per peccatum gloriam beatitudinemq; ipsum neccesse est in p̄nti
oleo deuotionis vngi. in coreo humilitatis inuolui. ⁊ sub t̄ra san
ctorum intimo desiderio sepeliri. T Auicenna li. de diluuijs.
Aque fluentes ad austrum aur̄ ꝓferunt ⁊ nobiles margaritas
Cuius etiam causa tangetur infra ca. de p̄mio. Sed tunc per au
strum eternam beatitudinē conuenit designari. Nam sicut auster
flores euocat crisim causat. ⁊ nubes obumbrantes generat. vt re
citat plinius in speculo naturali. Sic celestis beatitudo sue felicita
tis aspectu flores euocat perpetue germinis. crisim cōfert ꝑpetue
salutis. ⁊ nubes obumbrantes generat perpetui refrigerij ⁊ con
solationis. Et tunc applicetur sic. Mentes itaq; humane ī fluxu
presentis vite ad summam beatitudinē declinantes aur̄ ⁊ nobiles
margaritas proferunt celestis premij ⁊ honoris. V Ph⁹
in ꝓbleu. Cunq; quis ab alto ad yma cadit. duo accidunt in in-
stanti. naz ⁊ suffocatur ⁊ moritur et ad terram veniens ꝯfringit̄
⁊ penitus dissipatur. Per que intelligitur q̄ homo ab alto beati
tudinis eterne recidens ⁊ declinans in ipso suo casu moritur ⁊ ad
terram penalitatis veniens eternaliter cruciatur. Summa enim
mors ē vt ait aug⁹. a tanta excidere beatitudinis gloria ⁊ honore
X Isidorus in hystorijs naturalibus. Omnes q̄dem aues vt
ad alta volitent aeris regionis circulariter volitant ⁊ mouentur
quēadmodū in auibus regalibus reperitur. aquile enim ciconieq;
⁊ vultures circulariter volitando ad altas mouentur aeris regio
nes. Sed tunc per aues homines designantur. Nam sicut aues in
altum volantes pedes ad se contrahunt. sic homines in alta volā
tes conscendere diuine contemplationis. pedes debent ꝑ discussio-
nem cōtrahere sue cuiuslibet ꝓprie actionis. Per aues ergo hoīes
designantur. Et tūc applicetur sic. Homines itaq; vt in alta vo
lantes felicitatis beatitudinisq; eterne. primo debent circularē mo
tum meritoꝝ actuū ꝑhibere. Y Aristo. in ꝓbleu. Cum q̄s
sub aquis aptis oculis ꝯtemplatus fuerit. omnia quecunq; videt

viuida esse indifferenter estimabit. extra aquaz vero vnũquodq̃ ꝓprij est coloris. Per hoc intelligitur ꝙ dum q̃s sub aq̃ deguerit mundane felicitatis ⁊ vanitatis. omnia bona huius mundi indifferenter beatitudinis speciẽ. honores ⁊ virorẽ estimat habere extra aquam autem p̃ñtis miserie puta in vita futura. verum bonũ beatitudo quoq̃ vera perfecte dinoscit̃ a beatitudine apparenti. ¶ Z Auicenna li. mineraliũ. Nullus lapis nullaq̃ res perfecte cõpositionis ex solo fit igne aut aere aut aqua aut terra sola. ꝫ omnib⁹ mixtis insimul elementis. imperfectionez esse res quelibet ordinat̃. Per que intelligitur. ꝙ nemo beatus credit̃ ex solo igne amoris aut aere deuotionis. aut aqua contritionis. aut ex sola terra humilitatis sed insimul mixtis caritate puritate ꝯtritione humilitate beatitudo perpetua instaurat̃. A a ¶ Constantin⁹ li. de melancol. Cum quis dolore allicitur vehementi tandem morit̃ aptis oculis oreq̃ in sursum. Oculi eoꝝ namq̃ sursum aperti sunt qui cum dolore vehementi obeunt ⁊ secedunt. Per q̃ intelligit̃. ꝙ qui dolorem vehementẽ in hac vita sustinent afflictionis miserieq̃ mũdane. os oculos quoq̃ mentes sursum figere debent ad altitudinez beatitudinis eterne. B a ¶ Cõmen. alphorabi⁹ super desensu ⁊ sensato. In alto quidem loco aut regione montis. eminentem odorem quem circa terram non percepimus. perfectius auidiusq̃ sentimus. Cuius causa est q̃a in aere depurato ac subtiliato spẽs sensibilium depurantur subtiliantur q̃ plurimũ ipsi sensus. In regionibus aũt mõtibus quoq̃ altis. subtilis ⁊ pur⁹ valde aer ip̃e est. q̃obrez accidit odorẽ alicuius odoriferi corp̃is sentiri sinceri⁹ perfectiusq̃ in locis eminentibus et elatis. Sed tunc per odorem seu odoris suauitatem eterna beatitudo figurat̃. Nam sicut odor magis mouet olfactum brutoꝝ aĩalium q̃m hominum. vt recitat plinius in speculo naturali. Ipsa namq̃ animalia ad remociora spacia senciunt odorem quẽlibet. quã ipsi homĩes. eo qd̃ animalia quedam calidioris sint olfactus quam habeant ipsi homines. Sic suauitas felicitatis beatitudinisq̃ celestis magis interdum sua efficacia ⁊ virtute mouet corda simplicium hominum. q̃m mundana ⁊ humana sapiencia fulgidoꝝ. Sed tunc ꝯsequent̃ per altitudinẽ regionis altitudo vite mistice figurat̃. Naz sicut alta regio semp̃ ẽ ventosa. petrosa. virgultis ꝯsita. herbis vernalib⁹ referta. frigida. infecũda. iuxta illud ꝙ ait plim⁹ ĩ speculo nat̃ali. Alta inq̃t regio sp̃ vẽtis ꝯcutit̃ petris fulcit̃. virgultis ꝯserit̃. herb̃ florib⁹q̃

ornatur. frigore constringitur. infecundaq; aliqualiter fore com
probatur. Sic per omnem modum alta sancta quoq; vita ventis
inflatur sedulis refrigerij ⁊ consolationis diuine. petra munitur
fortitudinis ⁊ constantie. virgultis conseritur virtuosis. herbis
decoratur spiritualitatis anime frigore constringitur puritatis ⁊
continentie. infecunda efficitur quantum ad fertilitatem felicitatē
affluencieq; mundane. Et tunc applicetur sic. In altitudine ergo
sanctitatis cōstituti beatitudinem celestem mentis olfactu sinceri⁹
firmiusq; percipimus ⁊ sentim⁹. Ca Algazel de forma spe
culi. Aspicientibus nobis speculum quatuor cōtingunt accidūtq;
effectus. Nam sicut ipse aspiciens. ita tñ si languidus fuerit lacri
matur. venenum de animalibus in factis extrahitur. visus ebetat̄
⁊ speculum interdum aut maculatur aut scinditur quemadmodū
cernimus in infirmis. qui dum speculum fuerint intuiti infirmi la
crimantur ⁊ ipsum speculum sudorem quendā humorēq; emittere
conprobatur. Conptum insuper est q dum aliquod venenosorū
animalium speculum intuetur veneno suo priuatur penitus ⁊ or
batur. sicut basilicus. Sed tunc per speculum beatitudo seu felici
tas designatur. Nam sicut speculum plumbo piceq; abrasis per
spicuum efficitur ⁊ transparens. tunc enim per speculum penetrat
noster visus tunc cum pix ⁊ plumbum detersa fuerint ⁊ abrasa.
Sic beatitudo celestis abrasis pice ⁊ plumbo mundane vanitatis
peruia ⁊ transparens efficitur ad intuitum anime cōtemplantis
Et tunc applicetur sic. Cunq; itaq; summā beatitudinem mentis
intuitu ꝯtemplamur iiij. h̄ accidunt ⁊ contingunt. Naz ipe mēte
aspiciens in lacrimas resoluit̄ desiderij ⁊ amoris. venenū extrahit̄
cīs mundane ꝑpetueq; miserie seu doloris. obtusus visus reddit̄
ad mundana. sed ⁊ ipsa beatitudo aperit̄ celitus gaudia tribuens
sempiterna. Da Phus in vi. animalium li. ꝑm numerum
dencium ⁊ qualitatem censendus est numerus annorum qualitas
diuturnitas quoq; vite. Cuius causam quere ca. de eucharistia.
Scimus enim hos qui multorum fuerint dencium etiaz multorum
fore temporum ⁊ annorum Per que intelligitur q ꝑm numerum
et perfectionem dencium menti conuenire quib⁹ vz sumitur cibus
celestis gratie perfectio inesse dinoscitur beatitudinis sempiterne.
Ea Constantinus li. de melancolis. Cunq; quis vehementer
infirmatus fuerit aut in extasim raptus perfectaq; cōualuerit sa
nitate longa deinceps tūc sanitate atq; diuina perfruet̄. Et ideo

ait philaretus in tractatu de iudicio febrium. Post grauem languorē extirpat̄ sanitas ⁊ vita ꝯsequit̄ diuturna. Sed per hoc intelligit̄ ꝙ dum q̄s a languore p̄ntis vite conualuerit. extunc sanitate ⁊ valore celestis beatitudinis ꝑfruetur. ¶ Ga ¶ Plato de natura. Celestiū. perpetuitas eternitasq̄ celestiū corpoꝝ ex ipsa ꝓuenit vnione ⁊ obediencia nat̄ali. quā ipsum celū ad suā habet intelligenciaꝫ ⁊ motricē. maxima nimirum vnio ⁊ obediencia esse dinoscitur inter celum intelligenciāq̄ motricez. Econtra autem corruptio corpoꝝ mūdanoꝝ ex eo ꝓuenire dinoscit̄. q̄ a diuersis ꝯtrarietatibus annexis disiunguntur Sed tunc ꝑ hoc intelligitur ꝙ beatitudo ⁊ eternitas ⁊ celestiū ⁊ sanctarū mencium ꝑpetuitas ꝓuenit ex intima vnione ⁊ obediencia sanctaꝝ menciū q̄m habent ad summā intelligenciaꝫ ⁊ naturā. ¶ Ga ¶ Cōmentator albert⁹ in vi. aīalium li. Pisces quidem lumen limpidius speculantur in nocte q̄m in die. violenter enī pisces attrahuntur ad splendorem luminis nocturno tp̄e apparentis. Cuius quidem effect⁹ nō inscij quidam sagaces piscatores lumen aque immittunt vt eo facilius irreciant ipsos pisces. Sed tunc per pisces homines designantur. Nam sicut pisces exent̄ati ⁊ mortui ad p̄nciam ignis quendā motum facere vident̄. vt ait Amb⁹ in examerō li. viij. Sic homīes more piscium ad p̄nciam ignis caritatis diuine motum faciūt virtutis ⁊ salutis eterne. Sed tunc cōsequenter per lumen corporale lumem celestis beatitudinis figuratur. Nam sicut lumē ꝑm ph̄m est ypostasis idest subiectum substanciaq̄ celoꝝ. Sic celestis beatitudo est subiectum totaq̄ substancia fruicionis visionisq̄ eterne Et tunc applicetur sic. Homines itaq̄ lumē beatitudinis eterne limpidius hauriunt ⁊ degustant in nocte penitentie q̄m in die felicitatis affluencieq̄ mundane. ¶ Ha ¶ Auicenna in li. de diluuijs Sole occidente ⁊ noctis iniciato tp̄e omīs fons ⁊ aqua naturalit̄ augmentatur. Cuius causam require ca. de p̄nīa. Sed tunc per noctem beatitudo perpetua figuratur. Nam sicut in nocte omnes potencie ꝑtis sensitiue ad interiora sua concaua contracte ab omī strepitu ⁊ molestia conquiescunt. Sic in nocte trāquillitatis beatitudinisq̄ eterne ip̄e potentie anime intra concauitatem diuinitatis sublate felicit̄ ⁊ absorpte ab omī sunt in munes mundi hiu⁹ strepitu miseria ⁊ dolore. Et tunc applicet̄ sic. Sole itaq̄ ⁊ splēdore huius vite mortis in tp̄e occidente ⁊ int̄ne trāquillitatis beatitudine aduentāte. tūc prio aq̄ auget̄ et̄ne ꝯsolatiōis ip̄is bonis sup̄ eo ꝙ tantā diuīo coop̄ante btitudinē meruerūt. ⁊ aq̄ ꝑpetue miserie ipsis mal̄ sup̄ eo ꝙ tantā btitudīs gl̄am ꝑdiderūt. ¶ Ga

Ambrosius in exameron. Ut fructum arboris attingãmus pedes terre in extremitatib9 diminute infigim9. Per hoc intelligit q̃ ad hoc vt fructum eterne beatitudinis attingamus necesse est vt pedes nõstre affectionis impfecte mũdanis ⁊ transitorijs immittam9
Ra ¶ Cõmen. sup. iiij. methe. Corpa itaq; vniuersa i altitudinẽ regionis nubium eleuata omnẽ dimittunt deferunt grauitatem. ⁊ ideo ait auicẽna li. de diluuijs. q̃ dũ aliqua deorsum cadũt corpa hoc non accidit ex eo qđ sunt grauia / sed quia repulsa valide ac attracta. Densissime nanq; nubes nigerrime et aquose nunquam cadunt. quia ex natura altitudinis suam grauitatez amittũt. Qđ autem ymbrem distillant ex eo prouenit quia aut digeste sunt humiditates. aut impulse deorsum. aut detracte a terrena ⁊ infima regione. Sed tunc per altitudinem regionis nubium summã beatitudinem conuenit designau. Nam sicut altitudo regionis nubium plena est igne aere atq; aqua. sic beatitudo celestis eterna plena ⁊ irrugua est igne perpetue caritatis. aere limpiditate veritatis ⁊ aqua incorruptibilis voluptatis. Et tunc applicetur sic. Corda itaq; humana in statum beatitudinis eleuata omnem grauitatez accidiam ⁊ torporem eternaliter deferunt ⁊ amittunt. ¶ Li a ¶ Hugo in dydascol. li. iiij. Cunq; lapis infunda vehitur ⁊ rotat̃ longius remoduſq; iactur ⁊ defertur. Sed tũc per lapidem intelligitur hõ. Nam sicut lapis cadens in aquam tres effectus efficit ⁊ relinquit. quemadmodũ refert amb. in exameron li. vi. Nam strepitum efficit. spumaz gingnit. circulumq; describit. Sic homo aquis mundane inuersus voluptatis scz tres relinquit miserabiles damnabilesq; effectus. Nam strepitum facit eiulatus ⁊ clamoris spumã emittit vermis conscie ⁊ dolorus ꝑpetui et circulum descubit supplicij sempiterni. Et tunc applicetur sic. Cunq; itaq; homo in fundam rotatus fuerit operationis sancte. mox celerius defertur in longum latumq; beatitudinis sempiterne. ¶ M a ¶ Cusosto. super mathe. Vas quidem vitreum humorem sibi balsami non imbibit. vas autem aureum balsamum absorbet penitus ⁊ imbibit. Sed tunc per balsamum beatitudo seu eternitas figuratur. Naz sicut ignis naturaliter quidem a balsamo pellitur ⁊ fugatur. vt recitat galienus li. mediinalium vi. Sic ignis cuiuscunq; doloris ⁊ miserie ꝑcul prorsus pellitur a suauitate beatitudinis sempitne Et tunc applicetur sic. Vas itaq; mentis vitree mũdano lumine ⁊ splendore nequaquã sibi imbibit liquorẽ beatitudinis sempitne

sed mens humana auro cautatis rubea dulcoramenta sibi incor=
porat sempiterna. ¶ Ya C Ambrosius in exameron li. vi. Ar
bor fructibus vehémenter valideq; onusta terre se applicat ⁊ in=
clinat. Per hoc intelligitur. q; arbor altitudoq; beatitudinis etne
pre fructus excellencia terrenis mentibus se applicat ⁊ inclinat.
O a C Phus in pbleu. Lumen quidem a remotioribus cerni
regionibus super aquas repositum q̃m in terra. Cuius causa stat
in hoc q; maior est refractio reuerberatioq; ⁊ refluxus radiorum
super aquas. q̃m arca terre quaslibet regiões. Sed tunc p lumẽ
beatitudo celica figuratur. Nam sicut lumen delectat naturaliter
visum limpidum atq; clarum. corrumpit autem visum debilem ⁊
infirmum Sic beatitudo celestis mentem puritate limpidam atq;
claram eternaliter allicit ⁊ delectat. ac per osequens excecatã per=
petuo cruciat ⁊ conturbat. Et tunc applicetur sic. Beatitudo ita
q; celestis limpidius mente aspicitur super aquas contentionis et
penitencie. q̃m in terra auaricie cupiditatisq; mundane. ¶ O a
Plinius in speculo naturali. Aues predones capta preda si se in
altum extulerint illuc mox quod ceperunt cadaueris resilire ca=
dereq; permittunt. Sed tunc per aues homines designantur. Nã
sicut aues obdormientes sursum palpebras eleuando suos claudũt
oculos. vt recitat phus in vi. animalium li. Sic mimicum per oia
homines morte obdormientes debent oculos tollere sue mentis in
sursum felicitatis beatitudinisq; celestis. Et tunc applicetur sic.
Homnes in altum celestis beatitudinis se tollentes predam ca=
ptam debent reicere. vt eo expedicius ad eternam valeant beati=
tudinem remeare. ¶ Qa C Phus in vi. animaliũ li. Quilibet
ergo eorum qui morte obeunt naturali. sursum versa facie ⁊ ore
patulo mouuntur. Per que intelligitur vt vnusquisq; hominum
qui morte mouitur fidei xp̃iane debet vultum mentis. beatitudini
admittere sempiterne. ⁊ eã toto mẽtis desiderio anhelare. ¶ Ra
Hugo in dyoastol. li. iiij. Noster reuera manibus ⁊ digitis hu=
mectatis foramus tenent oia inuiolabiliusq; adherent. Per que in
telligit̃ q; mentis nostre digitis ⁊ manibus in dei humectatis cari=
tate ipsa foramina brauia tenent̃ beatitudinis sempiterne. Sa C
Hiero. in ep̃. ostra iouinia. Digito oñdit̃ via q̃ perit9 ignorat̃ sic
digito operationis virtutis semita nobis p̃monstrat̃ altitudinis
sempiterne. ¶ Ta C Alphorabius in tractatu de parte sensitiua
Corpora humectata ⁊ calefacta curua fiunt ad semidiculum quo
q; vergunt. Per que intelligitur q; corda humana celesti gratia

humectata ⁊ amore celico calefacta ad btitudinis pergunt ꝑmia
sempiterna· ¶ Io a Commentatore sup̄ e. 3. de celo ⁊ mundo
Qui in profundo fonte collocatus fuerit stellarum lumen in die
clare limpidecꝫ videbit. Cui⁹ causa tanget̄ infra ca. de castitate
Per ista aūt intelligitur ꝙ qui in profundo steterit cautatis di-
uine splendorem recipiet beatitudines sempiterne· ¶ X a Nui
cema li. de diluuijs· Omnis fons naturaliter fuget in estate ⁊ ca
let in hyeme· Cuius etiaꝫ causam require ca. de dulcedine diuina
Sed tunc per fontem beatitudo ꝑpetua figurat̄· Naꝫ sicut omis
fons ex mari ꝓuenit ⁊ procedit· vt dicit phs in. 3· methero· Sic
beatitudo celestis ex mari ꝓuenit dolorus ⁊ miserie temporalis·
Et tunc applicetur sic· Beatitudo itaqꝫ celestis in estate p̄sentis
vite peccatoꝝ amine fuget ⁊ displicet in hyeme aut̄ future vite
calesāt pre suauitate inestimabili ⁊ dulcore ¶ Y a Algazel de
forma speculi· Quantuncunqꝫ aliquis cecus fuerit limpiditatem
inde solis aliqualiter cōspicit ⁊ agnoscit· Per que intelligitur ꝙ
quantūcunqꝫ quis peccati obcecatus fuerit· nichilominus tamen
quodam instinctu interdum lumen felicitatis conat̄ aspicere beati
tudinisqꝫ eterne· ¶ Z a Magister henricus de gādauo. 3. Quod
libet suo· lux ⁊ calor in extremo gradu ignis sunt· Circa cui⁹ eui
dentiam aduertendum ꝙ ꝑm platonem li. de ordine vniuersi· Lu
men vehitur valideqꝫ refractum in luminis regione ignem efficit
corpore in obiecto· interdū aūt in multa dyaphaneyce transparē
diaqꝫ consistens ipsum lumen ignis qualitatem accipit ⁊ naturam
Calor etiā in vltimo gradu aduenies forma derelicta calorus sub
specie stare incipit ipsius ignis· vt ondit cōmentator in prio phi·
Lux itaqꝫ ⁊ calor i extremo gradu nil aliud sunt q̄m ignis· Sz
tunc per ignem celestem beatitudinez cōuenit designau· Nā sicut
ignis naturaliter exsiccat attrahit ⁊ transmutat corpa vniuersa
quemadmodum ondit phs in. 3· methe· Sic beatitudo eterna ex-
siccat humorem oris penalitatis ⁊ miserie· attrahit mētes hominū
ad se de longissima huius seculi regione· ⁊ transmutat homines de
statu p̄sentis ignominie· Et tunc applicet̄ sic Lux itaqꝫ cognitōis
diuine ⁊ calor in summo gradu cautatis eterne nil aliud sunt q̄m
pfecta cō felicitatis beatitudinisqꝫ eterne ¶ N b Oleū in ꝓbleu·
Oleum quidem inter ceteros liquores nullatenus congelatur· sed
semper habet fluidam ⁊ liquidam qualitatē· Hec enim sunt· que
nullo fugore condensant̄ vz oleū ⁊ c̄. De hac require ca· de gratia

Tunc per oleum quid aptius q̄m beatitudinem eternam cōuenit designari. Nam sicut oleū aque nullatenus admiscetur. sed ab ea se iungitur nisi buliat ⁊ ferueat ipsa aqua. vt recitat ambr⁹ in exameron li. viij. Sic beatitudo eterna seu felicitas nequaq̄ inseritur mēti humane nisi ipa mēs ferueat ⁊ buliat caritate. Et sicut oleū oculis immissum cecitatem efficit ⁊ inducit. Juxta illud quod ait Johannes mesue in prima practica. Pinguia inquit ⁊ oleata visum exterminant vehemēter. Sic beatitudo eterna corda excecat humana quantum ad desideria illicita ⁊ mūdana. Et sicut oleum tumorem cordis sedat. rigorem mollificat nutrit ꝯuenientisse ⁊ impinguat. vt recitat Aug⁹. in vi. ꝯſ. Sic btitudo eterna tumorē sedat superbie. rigorem pellit duricie ſ ⁊ mentem cibat pinguedīe dulcedinis sempiterne. Et tūc applicet̄ sic. Beatitudo itaq̄ celestis nunq̄ exterminat̄ quantū ad sue dulcedinis gaudijq̄ influxū sed felici mente se tribuens fluit ⁊ refluit in eternū. ¶ B b ¶ Constantinus li. de melancol. Desideriū quidem infirmoꝝ. languidū valde debilitat ⁊ egrotum. vitam finiens. exterminansq̄. interdū accidit cum desiderato habito ipsos infirmos sanitate pristina restituit q̄mobrem ait Galienus in panth. iiij. Desiderio quidem infirmoꝝ nec deneganda nec tribuenda penitus sunt eiusdem. Deneganda etenim non sunt aliqñ. q̄ egroti appetunt eo qd̄ desiderata tempate modiceq̄ prāta sanitatem efficiant ⁊ valorem nec concedenda totaliter ad libitum sunt ea que languidi concupiscunt eo qd̄ omne desiderium infirmoꝝ mortiferꝝ ad mortem vergēs auide ⁊ declinans. Sed tunc per hoc intelligitur ꝙ desideriū celestis beatitudinis valde debilitat ipsam carnem ⁊ motus sit extirpās eradicansq̄ carnales. sed ⁊ interdum hominem quantum ad corpus perimit ⁊ occidit. ea vero que hic desideratur beatitudo. si ꝑfecte habita fuerit ⁊ possessa sanitatem ⁊ valorem efficit sempiternum ¶ C b ¶ Ptolomeus almaiesti. i. Celestis sane virtus quāuis sua violencia omnem transcendat corpoꝝ actionem. nichilominus tñ materialia ista transmutat corpa nisi ad suscipiendū influxum celi disposita fuerint ⁊ aptata ydoneaq̄ ⁊ apta. Sz tunc per virtutē celestē eternā ꝯuenit beatitudinē designari. Nā sicut tota celestis virt⁹ consistit in lumine ⁊ calore. quemadmodum ostendit phus in. i. metherorum. Sic tota beatitudo felicitasq̄ celestis consistit in diuino lumine beatissime visionis. ac in calore felicis perpetuiq̄ amoris. Et tunc applicetur sic. Sane intuendum ꝙ celestis beatitudo ⁊ felicitas quantumcunq̄. vt ita dicam sit infinite efficacie

⁊ virtutis · nichilominus tamen ista nostra corruptibilia nequaq̃ sursum in patriam beatorum trahunt corpora nisi ipsa in presenti vita amore et virtute feliciter disposita fuerit ⁊ aptata · D b

Hugo in dydastol · li · iiij · Conscendentibus nobis montem aut gradum nimium p̃eminentem sex vtilia neccessaria quoq; forent Primum est vt nos manibus dimissis ad genua sustentemus · secundo vt nos profunde inclinemus · terciũ est vt valide respirem⁹ quartum est vt visum retro nos non ventilemus · quintum est vt faciem aliqualiter eleuemus · sextum est vt nõ festinanter sed cũ silencio ⁊ molestia properemus · Sed tunc per montem eternam conuenit beatitudinem designari · Nam sicut in mõte alto nix nullatenus resoluitur nec liquescit · quemadmodum ostẽdit phus in tercio methe · Cuius etiaz causam require ca · de puritate · Sic p locum a simili a beatitudine futuri seculi nequaquaz euanescit nix amoris refrigerijq; sempiterni · Et tunc applicetur sic · Conscendentibus ergo nobis ad montem felicitatis beatitudinisq; eterne · sex nobis fore summe neccessaria comprobantur · Quorũ primũ est vt manib⁹ sustentemur operationis sancte · secundum est vt hic in presenti humiliemur intime et profunde · tercium est vt suspiria faciamus valida contritionis ⁊ penitentie · quartum est vt nequaq̃ retro nos videamus · concupiscendo transitoria vanitatis mundane · quintum est vt mentis faciem erigamus ad alta celestis patrie · sextum est vt silencio ⁊ paciencia et quiete transeamus humiliter ⁊ modeste ad gaudia felicitatis eterne · E b

Auicenna libro mineraliũ Cuncta quidem metalla melle ⁊ aceto vncta rubiginem viridem contrahunt aut colorem blauium seu celestem aut albedinem seu candorem · Cuprum q̇dem viridem argenteũ celestem · plumbum candentem ⁊ albentem rubiginẽ contrahunt seu colorem · Sed tunc per metalla corda describimus intelligiunturq; mundana · Nam sicut metalla primitus quidem reperta · sub forma stant lapidum · per ignem aũt transeunt in speciẽ metallorum · vt recitat ysidorus ethi · vi · Sic corda humana in se reperta stant sub forma lapidum offensionis atq; ire per ignẽ caritatis diuine transeunt in speciem beatitudinis sempiterne · Sed tunc per virorem beatitudo perpetua designatur ⁊c̃ · require capi · de vindicta · Et tunc applicetur sic Corda itaq; humana melle deuotionis · ⁊ aceto amare ꝯtritionis linita mistice et vncta virorẽ contrahunt beatitudinis sempiterne colorẽ ⁊ dispositionẽ celestis

patrie·albedinemq; candorem puritatis ⁊ mundicie sempiterne·
G b ¶ Ypocras in epich·Qui in alta ꝯscendens casum timuerit
cicius ipse cadit·Adducit aūt p̄habita verba ypocras vt supra ad
innuendum ꝙ languidus ⁊ sanitate desperans·casumq; mortis
timēs·ipse eo cicius morietur·Per hoc intelligitur ꝙ hō scandēs
ī altū felicitatis beatitudinisq; eterne·si casum ⁊ periculū timuerit
terrene substancie ipse nequaq̄ valebit attingere·seu casum faciet
in serie sempiterne· G b ¶ Phus in·x·animalium·Hic ordo
generationis ostenditur embrionis·Vt enim vita se humana em
brioni seu fetui inseratur·neccesse est vt vita sensitiua scz animal
que p̄extiterat penitus corrumpatur·Constat enim ꝙ puer in
materno vtero primo viuit vita plante·deinde vita sensus/ꝫ tūc
adhuc homo nō/sed vltimo anima intellectiua infundit·que sola
hominem in humana constituit specie·isto tñ ordine obseruato vt
supueniente anima sensitiua corrūpatur anima vegetatiua·⁊ sup
ueniente intellectiua corrumpatur anima sensitiua Nec mirū hoc
videatur quia anima sensitiua in se virtualiter comprehendit aīaz
vegetatiuam/⁊ animam intellectiuam includit vtramq; virtute
videlicet tam vegetatiuam q̄ sensitiuam·iuxta illud ꝙ ait phus li·
de anima·d·Sicut triangulum in thetragano idest thegraganum
in penthagano/sic vegetatiuum in sensitiuo ⁊ sensitiuum in intel=
lectiuo·Sufficiencia aūt predictarum virtutum consistit in hoc·ꝙ
si ad aduentū anime intellectiue maneret ⁊ nō corrumpet vtraq;
anima·puta tam sensitiua q̄ vegetatiua·neccessario sequeret ꝙ
plures forme substāciales essent in eodez ī numero ⁊ ꝑcōsequēs
vnum plura esset·hoc autem est impossibile·relinquit ergo ꝙ ad
hoc vita intellectiua humano corpori inserat·neccesse est vt vita
sensitiua seu animalis totaliter corrumpatur·⁊ hoc est ꝙ in prin
cipio presuppositum erat prius Sed per vitam intellectiuaz vita
beata seu beatitudo ꝑpetua importat·Nam sicut vita intellectiua
in p̄nti quidem vita habetur cum defectu ⁊ imperfecte·in futuro
aūt perfectissime ⁊ complete iuxta sentenciam Ambrosij ⁊ plato
nis·Ambus·quidem inquit vita anime nūc aut mortua ē totalit
aut infirma·in futuro aūt supeffluet ip̄a vita·Plato inquit·mo
rimur nunc·vt eternaliter viuamus·Et tunc sic per locū a simili
beatitudo celestis hic interdum a sanctis iniciat mentibus·in futo
autē ꝑficietur·in videndo deum sicuti est facie ad faciem·Et tunc
applicet sic·Ad hoc itaq; vt vita beatitudinis instauret·necesse
summo ope est vt vita h̄ animalis t̄rena penitus dissipet· ¶ D b

Titulus

Aristo. li. de natura locorum. Mira locorum condicio et natura. nam
vnumquemque hominem suum naturale solum vehementissime allicit et delectat
Sed tunc per solum seu terram alicuius hominis naturalem beatitudo celestis
patrie conuenientissime designatur. Nam sicut languidus incurabilis
omnium medicorum sagacitate et virtute. cum ad terram natiuam venerit
continuo pristine incolumis redditur sanitati. vt ostendit iohannicius
yzagoge. Cuius etiam signum est quod medici super salutem desperantis
languidi et infirmi terram nativitatis diligenter solliciteque persuadent.
quemadmodum de regimine principum recitat philosophus ad alexandrum li.
iiij. Sic corda humana peccatis obnoxia et infirma que hec nulla
humana virtute sanari possunt atque conualescencia reuelari. cum ad
patriam beatitudinis eterne peruenerint mox eterne restituentur sani-
tati. ac si nunquam aliquid mali fuerint passi. Et tunc applicetur sic.
Mira itaque summe beatitudinis bonitas naturalis. nam vnumquemque
hominem violenter allicit et attrahit ad dulcedinem sui ortus. Ib
Philaretus in tractatu de iudicijs februum. Sanguis in sua propria
regione debitum suum humoris vigorem viuacitatemque retinet et calorem
Extra autem suam naturalem propriamque regionem desiccatur ab humore. suo
orbato vigore. moritur in sua inuidia viuacitate. infrigidatur virtutum
naturalium in calore. Per hoc autem intelligitur quod mens humana per san-
guinem vt infra patebit non immerito designata in regione sua propria
puta beatitudine eterna debitum suum retinet humorem consolationis
vigorem valoris fortitudinisque eterne viuacitatem vite incorrupte
et calorem caritatis interne. quemadmodum dictum est obmissis qua
litatibus oppositis. Rb Philosophus in vi. politicorum li. Gaudiosos
euentus magis agnoscimus et sencimus cum preteriti fuerint et transacti
quam dum actualiter sunt presentes. Reperti enim sunt quidam qui nimia
tristicia turbabantur post euentum delectabilem gaudij leticieque transactum
aspirantes et anhelantes ad se quod sibi tunc nouerunt gaudij et leticie
euenisse. Sed tunc per ista datur intelligi quod gaudiosum felicitatis et
beatitudinis euentum predestinatis solis eternaliter preparatum verius si
pie vixerimus agnoscemus cum a nobis per amissionem transierit quam
nunc vz in presenti dum nos quotidie allicit et compinguit. Lb Ari.
in viij. animalium. Vnumquodque quidem animalium cauda orbatum propria
et priuatum currit tardius accidiosius segniusque mouetur sed et vna
queque auium veri simile sua reperta cauda torpiosior fore ostenditur et
tardior in volatu. Per que intelligitur quod vnusquisque hominum tam
actiuorum quam mente lucencium accidiosius segniusque mouetur ad
stadium felicitatis beatitudinisque eterne. quam si cauda. i. memoria

fulciretur mortis sue· iuxta illud ꝙ ait Esicius super iosue· Pena oculos aperit· require infra ca· de continentia M b ¶ Isidorꝰ in historijs naturalibus· Canes post se insequenciũ venatoꝝ audientes exortationes pariter ⁊ clamores predã capiendã sicietes auidius insecuntur· Per que intelligitur ꝙ hoies predaꝫ celestis beatitudines insequentes si voces exhortationis sancte pro se audierint intonare mox eo auidius eternam cõtendunt beatitudinẽ expungnare N b ¶ Solinus li· reꝝ· Leo predam quam nõ tribus saltibus arripit venatu amplius insequi desistit· Per que intelligitur ꝙ quidam sunt in hoc mundo hoies similes leoni· qui paucos saltus faciunt continuoqꝫ desistunt in acquirẽda felicitate p̃mij sempiterni· O b ¶ Ambrosius in examerõ li· vi· Omnes quidem aues preda viuentes dum arboribus insident ꝯtemplãtur pedes· Sic hoies celesti refici preda atqꝫ beatitudine appetentes· pedes idest suas iugiter contemplant̃ ⁊ discuciẽt actiones ¶ P b Phꝰ in· x· aĩalium li· Quedam aues in solo venantur aere ⁊ nõ in aqua quibus interdum preda auolat ⁊ recedit· quia terre aut aqua post auem auolantez se immittere non presumunt· Per hoc intelligitur ꝙ quidam felicitatis beatitudinisqꝫ predam amittunt quia aquis se p̃ntis tribulationis ⁊ miserie pro cristi nomine immittere non presumunt Q b ¶ Phꝰ in ꝓbleu· Currenti q̃dem aer quidem ventus estimat̃ fieri· Per hoc intelligitur ꝙ currenti ⁊ festinanti ad stadium felicitatis beatitudinisqꝫ eterne tota vita p̃ns hoc in ventum tribulationis aduersitatisqꝫ ꝯtra felix ꝓpositũ permutatur R b ¶ Plinꝰ in speculo naturali· Hec dispositio forme ostendit̃ cordis nostri vt sursum sit latum· inferius versus terram diminutum· pariter ⁊ accutum· Per que intelligitur· ꝙ quidem cor nostrũ sursum ad alta extolli debet beatitudinis eterne in longum latumqꝫ diuine contẽplationis se extẽdens· ad terrena aũt claudi aut salubriter experiri· S b ¶ Constantinus li· de melancol· Tutum valde est lãguidos supra dextrã obdormiuisse ꝫ timorosum ⁊ periculosissimũ in sinistra Cuiꝰ eciã causa tanget̃ infra ca· de culpa· Per h̃ intelligit̃ ꝙ tutũ est obdormisse in dño supra dextrã btitudinis felicitatisqꝫ eterne· ꝑiculosum aũt ⁊ mortale supra sinistrã timoris ⁊ praue ꝯscie T b ¶ Phꝰ in· viij· aĩalium· In cunctis q̃dem aĩalibus cor in medio situ est preter in hoie· declinat enim ĩ alteꝝ latꝰ cor humanũ Per que intelligitur ꝙ vita affectionũ humana declinare debet ⁊c̃· require ca· de securitate V b ¶ Ptolomeus almaie· Maiorẽ nimiꝝ facit vmbrã

luna q̃m sol. Per que intelligitur ꝙ maiorem vmbraz vane con
solationis videt̃ facere in pñti. beatitudo felicitasq̃ mundana. q̃m
beatitudo felicitasq̃ eterna. X b ¶ Solinus in historijs natura
libus. Oriente sole motus omniũ aĩaliũ ostendit̃ esse versus solẽ
vnde ait pergentibus nobis in locis solitudinis circa ortum solis.
aĩalia visa sunt fore cliuia declinantes ab occasu. Per que intelli
gitur ꝙ oriente sole beatitudinis eterne per degustationem saluti
feram in regione nostre mentis. mox omnis motus aĩe ad tante
felicitatis effectum toto debet mentis desiderio anhelare. ¶ Y b
Commentator super de somno scipionis. Sepe nostris contigisse
temporib9 inuenitur ꝙ ex somno apparent̃ valideq̃ impresso sup̃
languore aliquo aut valore ipse dormiens aut langueat aut con-
ualeat in instanti. Per que intelligitur ꝙ homo ex felici quodam
somnio ꝙ per robur fidei in se concipit languorẽ incidat anime p̃
diuino perpetuoq̃ amore. sed ⁊ mente ꝯualeat ⁊ redeat ad statũ
salutis beatitudinisq̃ eterne X b ¶ Plinius in speculo naturali
Cumq̃ mirica floruerit in deserto constat ꝙ hoc anno fertilitas
magna ⁊ tranquillitas ꝯsequet̃. Cuius etiam causa stat in hoc ꝙ
mirica est herba infecunda penitus ⁊ ideo florere non potest. nisi
super abundauerit abundant̃. fecunda sterilisq̃ fuerit ipsa terra
super affluens namq̃ fecunditas terre. non solum ad herbas fru-
ctuosas sed infructuosas puta miricas se oñdit. relinquitur ergo
ꝙ mirica florens fecunditatem terre sup̃ abundare indicant et de
mõstrat Sed per hoc intelligit̃ ꝙ dũ mẽs humana in caritate vi-
guerit floruerit q̃ diuina. ex tunc sibi imminere celicus fructuum
fecunditatẽq̃ beatitudinis eterne indicat ⁊ demonstrat. A c ¶
Commentator in. 3. metheroꝝ. Strepitum quidem ⁊ gurgitum
maris. in mari q̃si diminute percipimus ⁊ audim9 in littore vero
validum sonũ aure p̃cipimus ⁊ p̃fectũ. Cuius etiã causa tanget̃
infra ca. de inquietudine mundana. quẽadmodum videmus dum
stamus extra nemora ⁊ virgulta. tunc enĩ validiorẽ strepitum ⁊
fragorem p̃cipimus ꝯcussiõis vz arboꝝ seu ventoꝝ: q̃m si essem9
in medio virgultoꝝ. Sed tũc p̃ mare pñs seculum designat̃. Nã
sicut mare flãte occidente intumescit valide ⁊ nigressit. vt recitat
ph9 li. p̃bleu. Cuius causa est. quia ventus borealis intra mare
flat/ q̃mobrem ipsum valde cõmouet ⁊ conquassat. ꝯcussum vero
vehementer valideq̃ nigrescit. Sic vita seu seculum afflante occi
dente mortis nostre intumescit ⁊ nigrescit in vndacione pene ⁊ te
nebrositate celestis patrie. Sed tunc ꝯsequenter per lit9 p̃petua

beatitudo figuratur. Nam sicut in littore extant fontes dulces. iuxta illud q̄ ait ph9 in 3. metheroꝝ Aqua maris in loco maris amara est. in littore vero dulcis Sic ī littore beatitudinis eterne largissimi extant fontes suauitatis ⁊ dulcedinis sempiterne. Et tunc applicetur sic. Cunq̄ itaq̄ in hac vita sumus strepitū cui9 inquietudinis ⁊ timoris non aduertim9. in futura aūt beatitudīe quanta pericula auxiliante nobis diuina gratia trāsierimus clare ⁊ limpide agnoscemus B c ¶ Aristotel' in ꝓbleu. Ebrius ⁊ infirmus atq̄ hij qui cursum faciunt circularem oīa que viderunt in circuitu ferri videntur. Cuius eciaz causa tangetur infra ca. de culpa. Per q̄ intelligitur q̄ ebrijs peccato ⁊ scelere infirmisq̄ in omni bono ope ⁊ virtute. ꝫ ⁊ eis qui discurrunt in viā vanitatis mundane omnia que sunt in hoc orbe circuitum seu circulum in se beatitudinis eterne facere estimant̄. scelerati etenī ⁊ excecatiq̄ ⁊ mundani hoīes transitoria huius mundi bona motū beatitudinis vere facere (decepti) miserabilit̄ opinant̄. C c ¶ Cōmentator de impssionibus aeris. Dementib9 nobis ad montes cessant venti sic recurrentibus nobis per mentis aspiracionem ad montes beatitudinis eterne. mox mitigantur ⁊ cessant venti tribulationisq̄ et miserie mundane. D c ¶ Plini9 in speculo naturali. Nix in altis montibus nequaq̄ resoluit̄ nec liquescit. Cui9 cā est. Nam alte regiones frigide sunt. denso frigoreq̄ constricte. Sed tunc ꝑ niuem perpetua beatitudo figurat̄. Nam sicut effigiem nix ⁊ dispositiōz habet stelle. vt recitat ph9 in 3. metheroꝝ. Sic btitudo celestis effigiem habet stelle sanctis eternalit̄ orientis. Sic patet ꝑ niuem beatitudo figurat̄. Et tunc applicetur sic. In altis itaq̄ cordibus mūdana pollentibus dignitate nequaq̄ infunditur nec liq̄scit nix refrigerij beatitudinisq̄ eterne. E c ¶ Algazel in de forma speculi. Cunq̄ speculum in fontem repositum quis contemplatus fuerit. mox stellam quandam ipsum solem preterire videbit. Per que intelligitur q̄ dum speculū intuemur felicitatis mundane. mox nobis videtur stella vanitatis ⁊ vane hui9 mūdi affluencie preterire ⁊ excellere solē beatitudinis sempit̄ne F c Solin9 li. reꝝ Redolet aūt magis si igni immittit̄ herba desiccata q̄m viridis humidaq̄ existēs. Per que intelligit̄ q̄ beatitudo celestis magis redolet menti humane. tum sine humore fuerit praue ꝯcupiscencie G c ¶ Ph9 in ꝓbleu. Qui ī lumine sunt vidēt ea que in lumine sunt. non aūt ea que in tenebris sunt. qui aūt in tenebra fuerint ea que in lumīe fuerīt clare ⁊ limpide ꝯtemplant̄

¶ Titulus

Per que intelligitur · ꝙ qui in lumine fuerint beatitudinis eterne non vident ea que sunt corruptionis perpetue · ipi enim nulle communicant tenebre siue pene · qui autē in tenebra steterint cruciat⁹ ꝑpetui seu iehenne · conspicient quid amiserint in priuatione beatitudinis sempiterne · D c ¶ Plato li · de immortalitate anime Cunq; ad solis candorem egredimur ⁊ splendorem continuo accidunt nobis tria · Nam lacrimamur · sternutamus · ⁊ cecuciētes post in parte sumus · Sed tunc per splendorem solis beatitudo perpetua designatur · Nam sicut candor solis oīm vitam motumq; efficit ⁊ calorem · quēadmodum oñdit ph⁹ in vi · polliticoꝝ · Sic beatitudo eterna sua virtute omnē vitā efficit salutis etne · omnē motum laudis diuine · ⁊ calorez caritatis perpetue · Sic ergo per solis splendorem summam conuenit beatitudinē designari · Et tūc applicetur sic · Cunq; itaq; beatitudinem eternam mentaliter intuemur tria nobis mox accidunt ⁊ contingunt · naz lacrimā emittimus amoris desiderijq; feruentis · sternutationē facimus salutis perpetue subsequentis ⁊ cecucientes efficimur animi omnia ꝓ xp̄i noīe contemnētis · J c ¶ Cōmentator sup̄ de plantis aristo · Solis herba vento valido agitata scintillanter circulariterq; mouetur · Per q̄ intelligit̄ · ꝙ corda humana virtutū exercicijs agitata motum scintillarem ⁊ circularē ⁊ hoc quantum ad eternam beatitudinem faciunt ⁊c̄ · supra · K c ¶ Ph⁹ in · 3 · metherorum Aqua salsa ⁊ aqua dulcis insimul fuse ⁊ immixte turbant̄ valde caloremq; cōtrahunt luteum ⁊ turbatū · Per que intelligitur ꝙ aqua beatitudinis tp̄alis ⁊ beatitudinis eternalis fuse ī hac vita insimul ⁊ ꝑmixte turbulenciā tenebrāq; efficiunt miserie sempitne inquantū vz quis beatitudinē segniter nō appetit eternalē · nichil ominus tñ magis diligit ⁊ appetit tp̄alem beatitudinez ⁊ fallentē vt supra · L c ¶ Cōmentator sup̄ · 3 · metheroꝝ · Serenitas hyemalis frigus efficit · serenitas vero estiualis estum validum ⁊ calorem · Sic ⁊ beatitudo apparens frigus efficit penalitatis perpetue · beatitudo autem vera calorem leticie sempiterne ·

De dormitione autoritates ·

Bernhardus Nunquid non dormit qui tamdiu ī peccatis suauiter requiescit Aug⁹ viij confeisso Quomodo recte dormiam quomodo conquiescam nisi te bone ihesu inueniam habeam ⁊ perfruar tui in me ⁊ mei in te · ¶ Gregorius in registro · Nonne ergo nos dormimus qui tam miserabiliter

nostram salutem negligimus. Jeronimus Justum est vt q̄ nūc
tanto sopore depressi sunt ⁊ dormiunt instante in penis vigilia nūq̄
in eternū a somno eternoꝝ resurgere valeant tormentoꝝ. Cas-
siodorus super ps. Nunquam dormitant palpebre sancti viri neq̄
somnus detur oculis famulis dei. donec locum in se aptum taber-
naculumq̄ acceptum suo inueniat creatori. Aug⁹ sup ps. Tūc
viri diuiciaꝝ dormierunt somnum dum nil de salute sua cogitabāt
nulla vera vite opa faciebant. sed morte p̄occupati subito. nil in
manibus inuenerunt qd̄ dignum fuerit eterna vita. quaꝫ vtiq̄ in
vita p̄nti habere nullatenus se optabant nec curabāt. sed dignū
morte perpetua. in quam siti quadaꝫ auidissima iugiter festinabāt
Hylarius super ps. Dormitauerunt omnes ⁊ dormierunt. dicit
Proprium est peccatorū in eo quo dn̄s venit tollere animam a
corpe magis torpeāt ī sopore. ¶ De dormitiōe Ti. lvi. A

Aliphorabi⁹ in tractatu de parte sensitiua. Hec itaq̄
nobis post dormitionē contingunt. Oscitamus q̄dem
lacrimamur. tument oculi. suspiria seu respiria ma-
gna accidunt. pallescit corpus. deest omnis appetit⁹
cibi ⁊ potus. ꝫ ⁊ ebes fact⁹ fit quilibet noster sensus. diminuitur
totus vigor corpis atq̄ virtus. Sed tunc p dormitionez corpis
intelligitur dormitio ipsius mentis. Naꝫ sicut dormitio corpalis
causat̄ ex humore petente sursum versus caput. testāte auicenna
sup de sensu ⁊ sensato. ⁊ ex frigore ostringente poros cerebri Sic
dormitio mentis causat̄ ex frigido humore praue intentionis ⁊ sce
leris ascendente ad caput rationis. Et tunc applicetur sic. Post
dormitionem itaq̄ mentis hec nobis ꝯtingunt. Oscitamus quidē
ore mentis sola transitoria ambiendo. lacrimamur. idest fletu per
petuo astringimur. tumēt oculi cordis nostri inquantū ī tumorē
superbie eleuamur. Suspiria valida facimus p̄ sollicitudine ⁊ ti-
more. pallescit corpus in splendore lumineq̄ diuino. deest omne
desideriū felicitatis eterne potionisq̄ ⁊ cibationis mistice hebetatur
⁊ corrumpit̄ tota virt⁹ ptis sensitiue. tota corpa virtus corpis
diminuit̄. ⁊ noster obumbrat̄ ad celestia intellect⁹. hec itaq̄ oīa
ex dormitione seu ex soporatione mentis ꝓueniunt ⁊ contingunt
B ¶ Isidorus in hystorijs nat̄alibus. Lupus quidez dormiētem
hoiem non inuadit. sed cum euigilauerit ip̄m aggredit̄ ⁊ occidit.
Cuius causa est, quia vnumquodq̄ aīalium audacius quidem est
nullo ante se ꝯspecto timore seu re aliqua timorosa q̄m si iam ali-
quid timoris aut periculi conspexisset Sic hostis noster antiquus

dyabolus dormientem hominē non inuadit suis horribilibus aspe-
ctibus ⁊ terrore donec ipsum excitatum per mortis vigiliam aspe
xerit ⁊ doloris. C ¶ Phꝰ ī viij. animalium. Omnia animalia
volatilia dormiunt nō ꝓstrata. sed pedibus incūbencia. cetera aūt
animalia puta solum gressibilia cubant vt frequenter sup̄ latera
posita ⁊ prostrata. Sic omnes homines ad celestem patriaz auo
lantes more auium ⁊ exemplo debent obdormire in dño pia mēte
requieq̄ interna pedibus bonorum operum ⁊ virtutum inherēdo
incubandoq̄ ⁊ iugiter insistendo. D ¶ Phꝰ in li. ꝓbleu. Val
de periculosum est infirmū in calore seu in calido loco obdormisse
Sic valde periculosum est peccatorem in calore carnalis vite aut
inquietudinis mundane mentaliter obdormisse. E ¶ Cōstan
tinus li. de melancolis. Ex somno nimis diutino caput ledit̄. vi-
sus corrumpitur ⁊ totum corpus discoloratur. Per h̄ intelligit̄
dormitio diutina in peccatis. Nam sicut dormitio diutina corp̄alis
impinguat ⁊ inflammat. testante auicenna. Sic nimirū dormicio
continua in peccatis homines carnaliter quidem impinguat mentē
quoq̄ hic in p̄nti diuersis cupiditatibus. in futuro aūt perpetuis
penalitatibus accendit pariter ⁊ inflammat. Et tunc applicetur
sic. Ex dormitione ergo diutina in peccatis caput idest ratio sp̄ua
liter quidem leditur visus ⁊ mentis oculus in dei cognitione cor-
rumpitur. ⁊ corpus quātum ad dispositionē suauitatis vite et̄ne
penitus discoloratur. F ¶ Cōmentator sup̄ de pomo aristo.
Mors quidem naturalis a celesti imprimitur corpore animalibus
vniuersis. dormitionis aūt tempore magis vz q̄m vigilie hoc cō-
tingit. Et ideo ꝯmentator dicit ibidem ꝙ vigilantibus augmētat̄
vita. dormientibus aūt mors. Rō. q̄a s̄m dispositiōz qualitatēq̄
materie actiones celestis corporis disponunt̄. Nunc autem sic est
ꝙ dormitiōis in tempore homo disponit̄ qualificaturq̄ ad mortē
testante phō in ꝓbleu. quia motus vite conuenit. mors autem
quieti. Sed tunc p̄ mortez corporis mors anime p̄petua figurat̄
Nam sicut in morte corporali tria accidunt. vt dicit Plato de
immortalitate anime. videlicet oris valida opercio. tumor pe-
ctoris. attractio sanguinis ad interiora corporis. Sic nimirū in
morte sp̄uali anime tria accidunt. Primum est oris ap̄cio ⁊ hoc
ad inbibendū supplicia sempit̄na. pectora interiora aīe tumefacta
cruciatibꝰ p̄petuis ⁊ īpleta. t̄ciū ē cruor oīm scelerꝝ cū verme mor
dēte ⁊ remorsu ꝯscie ad īteriora aīe attractis. Et tūc applicet̄ sic

Mors itaq; peccatorib9 e celo iusto dei iudicio ⁊ maxīe soporatis dormientibus in peccatis euenit. Circa prehabita nota ſm apulegium. ꝙ mors qñq; euenit ex vulnere. aliqñ ex languore. aliqñ ex dolore. aliqñ ex celesti constellacione. mors autez naturalis ex celo prouenit. quia ſm ꝙ ait cōmentator in. 3. de aīa. Celū q̄dē certum cunctis corporibus imposuit terminum ⁊ mensurā. ¶ G Plinius in speculo naturali. In eos qui in deserto dormiunt serpentes insiliunt. Sic in eos qui dormiunt in peccatis serpentes frequenter infernales. H ¶ Cōmentator auerrois sup de somno ⁊ vigilia. In dormitione profunda mille imprimunt a corporib9 celestibus visiones. sic in profunda obdormitiōe in peccatis. mille accidunt diuine visiones. nullatenusq; celestis luminis intuit9 tribuuntur. I ¶ Cōstantinus li. de melancol. Illi ergo q̄ dum dormiunt quendā motum faciunt hinc ⁊ inde ambulando ⁊ risum emittunt labia complanando infirmitatis in tpe insani fiūt omēs ⁊ moriuntur vt frequenter. Euigilationis autem tpe cadere aut manus aut pedes ad parietes concutere asseruntur. Sic illi qui dormiunt in peccatis motum sedulū praue actionis faciūt ⁊ illicitū vanum gaudiumq; emittūt cum infirmati in mente fuerint insani penitusq; efficiunt ⁊ spūaliter moriuntur, ⁊ cum ī morte excecati fuerint casu mortis perpetue precipitati eternaliter allidunt ¶ K Aristotelis li. aīalium. ꝙ Quatuor quidez modis quodlibet aīalium a dormitiōe excitatur ⁊ a somno. videlicet a calore. a frigore a clamore. ⁊ ex cibi digestione. Cunq; enī cibus digestus in aīali fuerit euigilat aīalium vnumq̄dq; Per que intelligit ꝙ peccator a dormitione soporatiōeq; suoꝝ scelerum quadrupliciter poterit excitari. videlicet a calore aut frigore calefacientis ⁊ refrigerātis caritatis: a clamore mundane inquietudinis ⁊ vanitatis. a dolore aduersitatis ⁊ anxietatis. ⁊ a digestione facta in mēte diuine suauitatis. L ¶ Ipocras in epichimis. Dormientibus itaq; apoplexia accidit vt frequent Huius rationē tangit ph9 in ꝓbleu. vbi dicit. ꝙ apoplexia vt frequenter accidit in somno. in balneo in mensa. ⁊ in risu. Et hoc ideo quia apoplexia ex liquacione humoꝝ accidit circa pectus. liquant aūt humores maxime in somno in balneo. in mensa. ⁊ in gaudio seu cachimo P apoplexiā mors figurat. Applicetur sic. Mors perpetua anime ⁊ corpis maxime accidit in dormitiōe in sceleribus ⁊ peccatis. M ¶ Theophi. in tractatu diuersarum arcium. Ex distillacione aque ⁊ sonitu decidentis stille in peluim. velocissime obdormitur. Per peluim iste

mundus intelligitur. Nam sicut dum peluis cadens alicui op
ponitur mox tale animal penitus excecatur. vt dicit platearius li.
naturalium. iiij. Sic mundus iste suo splendore et candore humane
mentis oculum in naturali suo vigore lumineque excecat. Et tunc
applicetur sic. Ex dulcedine itaque seu sonitu vanitatis huius seculi
in aures cordis tam dulciter distillantis continuo in ignorancia pec
catoque et scelere obdormitur. N Aristotel. in epistolari de
regimine principum. Dormitur autem cum delectatione et cum sani
tatis regimine siquis antequam dormiat pedes contrahat et contractis
pedibus somnum suum sumat. Cuius causam assignat philosophus taliter
ibidem. Dicit enim quod pedibus distensis in longum sanguis de re
gione capitis fluit versus pedes. Curuatis autem et contractis pedi
bus sanguis sursum versus caput reprimitur et sic somnus fortis
delectabilisque causatur. Per dormitionem mortem et per pedes af
fectiones mentis intelligimus. Et tunc applicetur sic Secure itaque
et delectabiliter et sane obdormit et moritur ipse homo si antequam
moriatur pedes idest opera sua intra se contrahat per amaram contricionem
et discussionem et vitam suam finiat se discusso. exemplo ipsius ia
cob de quo dicitur genesis vltimo. quod contractis ad se pedibus mor
tuus est. O Philosophus in probleu. Cum nigra ymaginati et fan
tasiati fuerimus continuo obdormimus. Per nigra mundana et
transitoria seu peccata figurantur. Nam sicut nigra corpora lumen
in se non recipiunt. sed si recipiunt nichilominus tamen reiciunt. vt
asserit algazel in tractatu de forma speculi. Sic mundana et transi
toria et peccata lumen celestis gratie non recipiunt. sed in experta
sunt omnis celestis luminis et candoris. Et tunc applicetur sic.
Cunque transitoria et mundana seu nostra peccata diligenti mentis
intuitu fantasiati fuerimus et ymaginati continuo quiescentes a
scelere feliciter in domino quiescimus et dormimus. P Con
stantinus li. de melancolis. Eis igitur qui dormire non possunt vt
mitras capiti suo imponant plumbeas sollicite persuademus. P
que datur intelligi. quod hij qui pre nimio estu cupiditatis seu concu
piscencie nec dormire nec quiescere possunt quantum ad requiem
cordis sui debent rationi sue memorie imponere mitram timoris
grauedinis. Sed tunc per somnum vite perpetue presagia figurantur
Nam sicut somnia septem modis accidunt vt refert super. v de somno et
vigilia. quorum primus est quando ipse qui somniatur nimium in
corpore debilitatus fuerit. vt dicit Theophrastus li. comentorum

Secundus modus est quando in ipso dormiēte super dominatur aliquis humor· puta aut colericus· aut fleucmaticꝰ· aut melancolicus· aut sanguineus· vt dicit hugo in dydascolis li· vi· Tercius modus est quando p̄ambuli in die p̄existent cogitatus· testante ysidoro li· de actionibus· v· sensuum· Quartus modus est quando humana natura naturali instinctu mota vel fortassis alicuius euentus futuri prescia in somnis in forma ⁊ effigie sommorum ea que futura sunt indicat ⁊ demonstrat· vt ait Endoxus li· de gestis phoꝝ· Quintus modus sommorū est· quando ex aliqua speciali coniunctione siderum mutatur ipsius hominis fantasia q̄ con mota aut permutata fuerit visiones sommiaq; inducit· vt dicit cōmentator super li· de pomo aristotelis· Sextus modus est qui ꝓuenit ex superfluitate cibi ⁊ potus· testāte philosopho ī epistola sexta ad alexandrum· Septimus modus accidit ex eo qd̄ valde viget in homine intellectus· vt ait calcidius in thymeo· ⁊ themistius super· 3· de aīa· qui ait· ꝙ ex forti īgenio impressio fit sedula sommorum ⁊ horroris penalitatisq; ac suplicij eternalis· Respiciēdo ad p̄hīta· applicetur· Q Tharentinus de effectibus in natura· Collo quidem aliqua zona colligato ligamineq; ꝯstricto mox vultus nigrescit ⁊ tumescit· ⁊ hoc contigit ex interfluxione sanguinis e uenis· ⁊ velocissime obdormitur· Per que datur intelligi ꝙ dum collum hominis zona ⁊ ligamine peccatorum constrictum fuerit spiritualiter· ⁊ ligatū in diuina laude ⁊ sui sceleris accusatione· vultus mentis nigrescit ⁊ tumescit se nigredini ⁊ tumori perpetui suplicij disponēdo ⁊ velocissime quidem ipse homo morte preuentus varia obdormiet ignorancia se eterno somnio perpetuoq; subdendo· R Plinius ī speculo naturali· Dormiunt autem pisces non in fundo terre sed in aqua lapidibus adherentes Sic homines itaq; more piscium ⁊ exemplo feliciter quidem obdormire debent in domino non attingentes terrena ꝫ solo christo perfecto animo adherentes· S Macrobius libro de somno scipionis· Cunq; celum galaxiatum fuerit ipse dormiēs plures visiones sommiaq; habebit· Cuius causam affricanꝰ ibidem dicit· ꝙ galaxia nil aliud est q̄m congregacio quarundā partium igins existētis ī aerea regiōe Ipsa aūt aeris regio vehemēt accensa magis mouet fantasiā estimatiuāq; virtutē· ⁊ sic fantasia cōui sensui somnia varia inducit tota nocte Et tūc applicet sic· cū

celum galaxiatū. iꝛest ꝛe9 quantū ad nos multis opibus cauitatis
informatus fuerit tunc ipse hō dormiens a terrens habebit mlta
somnia ⁊ visiões ꝛtēplatiōis. De elemosinis. Ti. lviij. H

Theophilus in breuiario diuersarū artium. Quicunq;
ergo manus absāsa fuerit talis in eodem latere fugus
intensum pꝛpetuumq; habebit. Ratio. Dicit enī ph9
q; illa animalia in quibus colikon. iꝛest cāsio perfecte. ptis fact
est in tali membro calefieri nunq̄m possunt. Et hoc ideo q̄a pun
ctualis ps absāsa est. Sed tunc per manum elemosina ꝛsignatur
Nam sicut manus lata ⁊ spissa longeuitatē ꝑsignat. testante pa
lemone in physonomia loxi. Sic ꝑ omnē modum elemosina lata
spissa ⁊ crassa longeuitatē vite perpetue pollicet. Et tūc applicet
sic. Quicunq; ergo hominū ipsa manus dandi elemosinas abiecta
fuerit aut absāsa constat quia talis homo fugus in ꝛi caritate in
tensum pꝛpetuūq; habebit. B // Tharentinus li. de euentib9
futuroꝝ. Eo tpe quo elementa suas sibi mutuo conditiōnt qua
litates. sanitas ⁊ pꝛosperitas magna erit. Sed q̄n elementa suas
inter se non conditiuerunt qualitates strages necesq; ⁊ pestilencie
multe erunt. Cuius rō est. quia vnumquotq; elementum quod
non ꝓpapat de accedentibus ⁊ qualitatibus alterius elemēti ipm
superumdat ⁊ dñatur super dñante autem quocunq; elemēto stra
ges ⁊ pestilencie multe fiunt. Et tunc applicet sic. Quando itaq;
hoīes inter se mutuo elemosinas fuerunt imptin cōstat q̄a sanitas
in hominibus mentis ⁊ corporis magna erit. Q̄n autē a se mutuo
viscera subtraxerunt pietatis. nec sibi mutuo opa ac elemosinas
impenderint caritatis constat q̄a tunc ex talibus hominibus pesti
lencia mortis imminebit C // Philaretus in eluidario virtutū
Cunq; quis manu aliqua aut pede priuatus fuerit. mox brachiū
aut residuum pedis ad paretem concidat. vt tota medulla inde
exeat ⁊ emanat. Ratio est. quia q̄mdiu medulla manserit in resi
duo membro cōputrescit totum membrū. Dñ ph9 in li. pbleu.
Medulla inquit principium est putrefactionis in membris ocussis
⁊ allisis. ⁊ ideo necesse est vt tota medulla inde excidat ne ipm
membrum vz crus vel brachium putrefactione penitus corrum
patur. Per prehabita aūt datur intelligi. q; quibuscunq; absāsa
fuerit manus elemosinas largiendi. vel pes recte gradiendi mox
ipsam medullam pie voluntatis ⁊ deuotionis ad pauperes concu
dat ad egenos ⁊ egentes vt tota inde mentis affectio effluēs sup
pleat q; defectus operis ac paritas elemosine penitus denegauit.

Loxus in physonomia palemonis. Lõga habere brachia elegantissima indica sunt nature. Et ideo ait austo. in vi. aialiuz li. Brachia inquit que vsq; ad genua spacio excedente duorum digitorum pertinguntnobilitatem complexionis humane elegantiã indicant nature ⁊ ostẽdunt. Sic larga elemosina seu brachia largiendi elemosinas longa. nobilitatem spiritualis complexionis eleganciamq; nature intrinsecus indicant ⁊ demonstrant. ¶ Commentator in. iiij. phisicorum de vacuo. Omne quidem corpus quanto magis effunditur tanto magis aliud corpus intra se recipere cõprobatur. Fit enim q̃ corpus intra corpus coartatu non potest quia duo corpora in eodem esse nõ possunt. Uno etenim superuemẽte aliud cedit. ⁊ uno cedente necessario submergitur aliud ne aliquid sit dare vacuum in natura. Sed tunc per talem effusionem elemosinarum intelligimus largitionẽ. Nam sicut ꝑm beatum dyonisiũ in de diuinis nominibus. quanto aliquid magis fuerit diffusiuum. tanto magis in ordine est vniuersi nobile atq; bonum. Effusio namq; sui diuine actionis similis est per omnia et conformis. Deus enim in omnibus abundantissime se diffudit Sic minimum per omnem modum. quanto magis aliquis se per elargitionem effunderit ꝓximo elemosinarũ. tanto melior pariterq; apparebit in ordine oim creaturarumq; effusio elemosine similis est per omnia ⁊ conformis actioni diuine. Et tunc applicetur sic. Omnis itaq; homo quanto magis effunderit se per elemosinarũ largitionez. tanto magis intra se recipere maiora dona ⁊ munera ꝓbat. Recurrat ad ꝓhabita. ¶ De Estu Titu. lviij. Aristotelis in ꝓbleu. Cunq; aliquis vehementer estuauerit qualicunq; desiderio vel feruore. rubent oculi cõtinuo ⁊ lingua migrescit. Per estum corpus mens in illicitis concupiscẽcijs designatur. Nam sicut estus corpis fetorẽ facit. testante pho vbi supra qui dicit q̃ minimum estuantibus corporibus corruptio ⁊ fetor accidit vt frequenter. Sic per omnem modum ipe estus concupiscencie atq; carnis fetorem perpetuum efficit ⁊ mouet. Et tunc applicetur sic. Dalde ergo estuante hoie oculi inuano rubescunt illicitoq; amore. ⁊ lingua mentis migrescit in omni salutifera actione. ¶ Galienus secretorum li. vi. Estus minus in corporibus est extinguendus ꝓpter tria. primũ est quia totaz exsiccat substanciã. secundũ est. quia totũ debilitat hoiem. tertium est qa abreuiat ipsam vitaz. Sic summa diligẽcia

estus extinguendus est cupiditatis. quia totam mentis corrūpit substanciam. atq; interiorē debilitat hoīem ⁊ debilitat ipsam vitā inquantū hoīem vita perpetua destituit atq; priuat. C Aristotelis in li. pbleu. In estu corporis nimio q circa caput est vitale ⁊ naturale humidū exsiccat. Per caput ipsa ratio designat. Naz sicut caput calorem nimium exsiccat in toto corpe. testāte galieno li. med. vi. Cerebrum inquit sua frigiditate temperat ad mediūq; reducit ipm corporis excessiuum calorez. Sic ipa ratio in nobis debet extinguere tempestuosos estiuosq; irrationabiles motus ad mediūq; reducere virtutis pariter ⁊ salutis. Et tunc applicetur sic. Estus itaq; carnis totum humidū gratuitū ipsi9 rationis exterminat ⁊ exsiccat. D Ph9 i pbleu. Neccesse est valde vt ɔtra estum solis tota diligēcia muniamur ⁊ diuersis vestibus induamur. quia estus solis dulcissimū qd in corporibus est extrahit ⁊ corrumpit. Per que dat itelligi q summe neccesse est tam ad vitam spūalem q̄ ad vitam corporalem. vt cōtra estū praue ɔcupiscencie atq; carnis summa diligencia muniamur ⁊ diuersis virtutū vestibus induamur. E Philaret9 i tractatu de dietis Persuadent aūt medici vt estu valido corpora immergātur aquis. Cuius ratio est. In estu etenim nimio euaporatur et exalat totum qd in corporibus est humidū radicale. Per quod dat intelligi. q dum in carne nostra ɔcupiscencijs atq; desiderijs estuamus. debemus ⁊ nos aquis cōtritionis ⁊ pñie immergere vt contra estum possimus carnis ⁊ illicite cōcupiscencie preualere.

De exercicio. Titulus. lix. A

Commentator super li. de plantis aristo. Eo anno quo multis ventis ipse arbores agitate fuerint ⁊ concusse. fertiles erunt valde fructibusq; onuste. Sed tunc p arbores homines designant. Nā sicut arbores in estate magis sunt humide q̄m in hyeme. vt refert plini9 in speculo naturali li. xxxi. Sic per omnē modū ipsi hoīes in statu gratie magis humectant humore roris dulcedinisq; diuine Desiccant aūt penitus ī hieme idest in statu peccatricis vite. Sed tunc p concussiōz atq; mociōz arboꝝ ipsum sacrum exercicium figurat. Nam sicut ex tali cōmocione folia ⁊ fructus cadunt ab arbore. sic ex frequenti bonorum opm exercicio folia idest bone cogitationes ⁊ fructus. idest bona opa ad hominibus emittuntur. Et tunc applicetur sic. Eo itaq; tpe quo ipi homines exercicio bonoꝝ operum agitati fuerint atq; moti fertiles erūt spiritualiter fructibusq; vite perpetue grauidi

⁊ onusti· B // Aristo·in li·pbleu· In aqua stante naues p fundius immerguntur·in aqua autem fluente alcius super aquam feruntur· Sed tunc per naues ipsi homines figurant̄· Nam sicut naues maxime scindūtur in medio· ⁊ hoc ideo quia t̄re impingūt ⁊ maius periculum sustinent in littore q̄m in mari· Sic ipsi hoīes vt frequenter periclitantur in medio tempe huiꝰ vite· ⁊ cicius in littore securitatis q̄m in mari periculi ⁊ timoris Sed tunc cōn̄r p aquam stantem vita infructuosa stans ⁊ quiescens describitur· Per aquam autem fluentem vita fructuosa seu actiua seu sedula virtutum exercicia designantur· Nā sicut in aqua stante rane habitant atq; vermes·non autem in aquis fluentibus· Sic in homīe a bonis actionibus quiescente cōmorantur rane ⁊ vermes infernales·non autem in homine se diuensis virtutum actibꝰ exercēte Et tunc applicet̄ sic· Homines itaq; existentes in vita stante et a bonis actibꝰ quiescente·aquis p̄ñtis periculi ⁊ miserie pfundiꝰ immerguntur· Sic homines in vita fluente ⁊ se in bonis actibus iugiter exercente alcius ad celestia eleuantur· ⁊ magis a mundi huius periculis elōgantur· C // Constantinus li·de ypotūdriaca passione Summe aūt valet ad vitam plongandam ⁊ ad sanitatem reformandam motus frequens tam in languidis q̄ī sanis Cuius ratio est· Motus nāq; calorem efficit tam in animatis q̄ in inanimatis·calor aūt debitus vite confert sanitatē· Itē motꝰ materiam infirmitatis conpactam ⁊ induratam dissoluit ⁊ pconsequens languidum sanum facit· Sed tunc per motum bonorum operum exercicium designatur· Nam sicut motus est actus·idest forma entis īpotencia· vt pbat phꝰ in·3·physicoꝝ· Sic p omnē modum· ipsum bonorū operum exercicium ⁊ virtutum est actus meritorius atq; effectiuꝰ eius qd̄ est in potēcia propinqua premij sempiterni· Et tunc applicet̄ sic· Summe itaq; confert ad vitam perpetuam consequendam ⁊ ad sanitatem mentis ⁊ corporis cōseruandam ipsorum bonorum exercicium sedulum ⁊ virtutū D Aristotelis in tercio meherorum· Aque stantes quiescentes ⁊ immobiles cicius exsiccantur ⁊ corrumpuntur q̄m aque mobiles ⁊ fluentes. Juxta illud poete·v̄· Et putrefiunt immoueātur aque Sed tunc per aquas stantes desidiosi accidiosiq; figurantur Nā sicut aque stantes fundum habent lutosum putridum ⁊ corruptum·vt recitat· Albertus in minoralibus auicenne· Sic reuera

ipsi homines accidiosi ⁊ tepidi fundum sui cordis infectū atq; lutosum habent penitus ⁊ corruptum. Sed tunc ꝯsequenter ꝑ aq̄s fluentes in diuinis laudibus atq; virtutibus se exercitātes hoīes designant. Nam sicut aque fluentes. sonitum magnū faciūt. atq; humano vsui puta ad molendinū valde conferunt. ⁊ lapides rotundos in fundo faciunt. Sic per omnē modū ipsi homines qui se exercitant in dei laudib⁹ bonisq; opibus ⁊ virtute. sonitū emittūt laudis diuine ad vsum conferunt exemplaritatis voluntatisq; humane. ⁊ lapides fructus condignos faciunt pñie. habentes figurā circularem felicitatis eterne. Et tunc applicet sic Homines itaq; tepidi in dei laudibus ac virtutibus atq; segnes subito eternalit corrūpunt. Hoīes aūt de virtute in virtutem defluentes ⁊ se in bonis actibus iugiter exercentes. ab omni in corruptiōe mētis ⁊ corpis īmunes eternalit ꝯseruant // De humilitate. Ti. lx. A

Plato in phedrone li. v. Hec est natura aeris infimi ⁊ supremi. vt aer qui infimus est semper sursum ascēdat aer aūt excelsus deorsum semper cadat. Cui⁹ causam assignans Plato ibidem dicit. Aer qui circa terram est ex intēso q̄ circa terram est frigore sursum iacit pellit ⁊ fugat. frig⁹ enim magnum a se pellit cūcta corpora vt in. 3. metheroꝝ dicit Ecōtra aūt ignis qui in celesti spera cōtinet videlicet sub concauo orbis lune eum qui sibi ꝓximus est pellit aerem deiciens versus terram Et tunc per aerem infimum homo despect⁹ atq; humilis designat Nam sicut aer inferior est humidus frigidus mobilis ⁊ vmbrosus. Sic ꝑ omnez modū. homo humilis ⁊ depressus est humidus humore seu rore celestis gratie. frigidus refrigerio consolatiōis eterne mobilis quantum ad exercicium operationis bone. vmbrosus quantū ad vmbram ꝓtectionis salutifere. Sed tunc ꝯñr per aerem sublimē ⁊ supremū ipsi in celsitudine hoīes positi designant Nam sicut altus aer expers est omnis vite. testāte Apuleyo calcidioq; in thymeo. Sic nimiꝝ ꝑ oīa ipsi hoīes in alto positi huius seculi exptes sunt omīs vite tam iusticie q̄ eterne. Et tūc applicetur sic. Natura h̄ est hominis humilis vt sursum ascēdat spūaliter eternaliterq; feratur. homo vero tumid⁹ ⁊ elatus cadere in terram mortis perpetue compellatur. B // Phus in ꝓbleu. Sagitta sursum iacta primo quidem moram facere videtur. sed tunc mox velocissime recidit ⁊ descendit Mora autem illa causat ex defectu virtutis impellentis. eo quod ꝑm philosophum in viij. phisicoꝝ. motus violentus in principio sui sit velox. in fine vero

remissus ⁊ tardus. Econuerso motus naturalis in principio quidem sit tardus in fine vero velox. Sed tunc per sagittam intelligitur ipse homo. Nam sicut sagitta membranis plumarum conpingitur vt eo rectius in aere verberet. Sic ipse homo penis celestis amoris et gratie hic in presenti acuitur vt eo facilius recte calle ⁊ tramite ad celestia prouehatur. Et tunc applicetur sic. Homo itaque in altitudinem sublimatus. primo quidem moram quandam in statu honoris mundani ⁊ glorie facere videtur. ⁊ tunc velocissime cadere compellitur in terram mortis perpetuique doloris. C ¶ Auicebron li. fontis vite. athomi dum in inferiori aeris regione fuerint videlicet circa terram ascendunt ⁊ descendunt inter se ventilati hinc ⁊ inde. Cum vero ad celsiora aeris loca peruenerint inde cadunt continuo ac si graues sint ferunt continuo versus terram. Cuius signum est quod in altis domorum atque turrium ⁊ montium athomi non videntur Sed tunc per athomos homines designantur. Nam sicut athomi extra domum aliquam videri minime quidem possunt. vt dicit philosophus in probleu. Sic homines a se ipsis nisi in domo sui cordis ⁊ conscientie minime videri poterunt ⁊ cognosci Et tunc applicetur sic. Homines itaque qui sunt in inferiori seu humili statu seu presentis vite sursum semper feruntur ad celestia. Sed qui ad supremum venerint honoris mundani statum aut gradum. mox inde cadunt eternaliterque descendunt. D ¶ Comentator super. 3. de celo ⁊ mundo. Corpora enim que difficulter cadunt. cadunt indirecte vel a latere. vt patet in pluma. Plume enim difficulter cadunt quia aere obuiante a motu suo ⁊ a casu impediuntur. Accensa autem corpora nunquam cadunt nisi indirecte. vt patet in asub. quod componitur ex duabus naturis videlicet ex terra ⁊ igne. Asub namque vapor quidam est accensus qui de terra resoluitur. quia vero ratione ignis nititur ascendere. ratione autem terre nititur descendere. ideo accidit quod casum non rectum sed indirectum ⁊ obliquum facit. Per prehabita autem datur intelligi. quod homines leues idest a grauedine corporis alleuiati ⁊ homines plani idest ad suscipiendam influentiam spiritualiter complanati. hominesque diuinitus inflammati aut difficulter aut indirecte cadunt in peccatum ⁊ oblique eo quod cadant in parte cum statim possint resurgere. E ¶ Phylosophus in tercio de celo ⁊ mundo. Unumquodque corporum quanto

¶ Titulus

magis appropinquat terre. tanto grauius celeriusque cadere comprobat. Sic quanto itaque magis ipse homo appropinquat bonis transitorijs et mundanis. tanto grauius cadit ad terram mortis perpetuique doloris. Cetera exempla requirantur in ca. de casu. De Jubilo.

¶ Titulus lxi. A

Plato in phedrone li. x. Miram ergo sidera atque astra scintillationem sue transmittunt intelligentie et motrici. Astra etenim celorum suis scintillationibus creatorem vniuersitatis extollunt laudibus sempiternis. Sed tunc per intelligentiam et motricem summam intelligimus deitatem. Nam sicut celi intelligentia atque motrix coniuncta est ipsi celo inseperabiliter et eterne. testante ptolomeo alpharabio et eusippo. qui ex natura mouente et natura mota vnum quoddam inseparabile asserunt et ostendunt. Sic per omnem modum ipsa natura diuina celesti et puro cordi per gratiam coniungitur inseparabiliter et eterne. Sed tunc consequenter per sidera deuoti et perfecti homines designantur. Nam sicut sidera nullam inter se contrarietatem habere prorsus comprobantur sed pace vigent et amicicia sempiterna vt dicit ptolomeus almaiesti. i. Sic per locum a simili ipsi deuoti homines et perfecti nullam inter se ferunt discordiam sed pace vigent irrefragabiliter sempiterna. Sed tunc consequenter per scintillationem ipsa interna mentis sancte iubilacio in deumque erectio figuratur. Nam sicuc scintillacio videtur lumen stelle claudere et efferre. vt dicit papias li. vi. Sic per omnia ipsa mentis iubilacio mentem humanam claudit ne aliquam vanam consolacionem admittat et aperit vt celestem influxum suscipiat et admittat. Et tunc applicetur sic. Miram ergo sancti viri et ineffabilem iubilacionis dulcedinem nature effluunt et transmittunt. B Degecius li. de partis mirabilibus sensitiue Vigoratur autem et instituitur visus noster in respectione coloris viridis atque nigri dispergitur vero per albedinem et ruborem. Sic vigoratur in nobis actus iubilandi per respectionem ac meditacionem celestis viroris et amenitatis. et contemplacionem proprie nigredinis et humilitatis. C Ptolomeus almaiesti. i. Ignis quidem celesti continuus regioni iugiter ineffabiliterque mouetur ac si nature diuine aggaudeat et applaudat. Et ideo platonici moti sunt dicere id quod moueri cernitur fore non celum. sed ethereum igneumque globum Opinati etenim sunt nullum incorruptibilium enciu motui et transmutationi fore subiectum. Celum autem est de numero incorruptibilium encium. Et tunc applicetur sic. Cor itaque hominis per meditationis et iubilationis actum celesti contiguum regioni virtute

⁊ gaudio iugiter inestimabiliterq; mouetur ⁊ in hoc aggaudet et applaudit altissime deitati. ¶ D ¶ Theophrastus li. cōmentorū Serenitatis aūt ī tpe aer tremere ⁊ ludere estimat. Cui⁹ causaz ph⁹ in pbleu. videt assignare. d. q vento flante plante q̄ ī terra fuerint motu valido titubant. Ex qua quidem titubatione lumē solare in aere diffundit tremendo pariter ⁊ ludendo. Sed tūc p serenitatem vite puritas designat. nam sicut serenitas inducitur quatuor modis. vt ondit cōmētator auerrois sup. 3. metherorū primo videlicet post effusionem ymbris ⁊ pluuie. secundo per desiccationem nebule. tercio per ventoꝝ euentationem. quarto per roris influxionem. Sic nimirum p omnem modum vite puritas efficitur quatuor modis. Primo p effusionē ymbris celestis grē secundo per desiccationem nebule nostre frigiditatis ⁊ ignorancie tercio per euentationē contritiōis ⁊ penitencie. quarto p defluxōz mīe roride ⁊ diuine. Sed tunc ɔnr per aerem intelligitur mēs humana. Nam sicut aer inficitur quinq; modis. Primo per validā e terra ascendentem exalationem. secundo per celestis regiōis validam accensionem. tercio per sui ipsius nimiaz humiditatē. q̄rto per sui ad aquam ⁊ ad terram contiguatiōz. quinto per sui tranquillitatem ⁊ quietez. Sic nimirum p locū a simili quinq; modis corrumpitur mēs humana. Primo videlicet per desideriorꝝ e t̄ra versus cor sedulam exalationem. secundo per validam in carnali cupiditate ⁊ ɔcupiscencia accensiōz. tercio p sui ipsius damnabilē voluptatem. quarto per sui ad t̄rena ⁊ ad transitoria inclinatiōz quinto per sui obdormitionem in scelere ac ignorancia ⁊ sopore. Et tūc applicet sic. In statu itaq; īnocēcie ⁊ puritatis ipsa mēs pre gaudio ⁊ dulcedine iubilatiōis interne spūaliter exultare tremere ludereq; videt. ¶ E ¶ Ph⁹ in pbleu. Titillacionē q̄dem patimur in manibus ⁊ pedibus ⁊ maxime circa pectus. Sed tūc per titillationem ipse mentis iubilus figurat. Nam sicut titillacio quatuor facit effectus. nam risum concitat clamorem prouocat. agilitatem mobilitatem quoq; causat. vitamq; exterminat. Sic nimirum per omnem modum mentis iubilus quatuor relinquit effectus. Nam risum concitat interne leticie. clamorem prouocat orationis obtentiue. mobilitatez efficit operationis sacre. ⁊ vitā extīminat carnalis ɔcupiscencie. Et tūc applicet sic. Jubilū itaq; ⁊ gaudiū mētis feliciter q̄dem patimur ex manib⁹ opationis sacre

ex pedibus progressionis trate · ⁊ maxime ex contemplatione pe
dous ⁊ mētis deuote · ¶ Plato in phedrone · Stelle siquidē
matutino in tpe celum illuminant · corpora aīata exhilarant · ⁊ ferti
lem faciunt ipsam terram · Et ideo ait Galienus secretorum · i ·
Stelle que tempe apparuerunt matutino · celum letificāt · a sopore
excitant · terram quoq; abilitant ⁊ fecundant · Sic diu sancti iu
bilationis in tpe totam celestem curiam illuminant · ⁊ trahūt suoꝝ
cordium fertilem efficiunt ⁊ fecundam: ⁊ se ipsos ⁊ alios iubilādo
ad deū excitant · ¶ Egisippus ieronimi li · iiij · Ignis quidē
naturaliter ad suam cuncta corpora trahit regionem · quia dicit
cōmentator sup · 3 · de ce · ⁊ mū · Ignis attractiuū excellit corpus
quodlibet in virtute ⁊ efficacia attrahendi · Et tūc applicetur sic
Jubilus ergo mentis humane totam vt ita dicam tumitatem ad
suam allicit ⁊ attrahit regionem · ¶ Phus in li · pbleu · Cō
spicientibus nobis aliquem cibum ora madent continuo ⁊ humes
cunt · Per que datur intelligi q; dum mentis deuotione ⁊ iubilo
conspexerimus cibum celestē mentis videlicet iubilabili gaudio ⁊
amore mox ora cordis nostri madent celesti gratia ⁊ humescunt ·
¶ Auctor li · de ipsionib⁹ aeris · Quantūcunq; suauis sit ipse
aer tñ currentibus ventus esse dicit · aer inquit currentib⁹ vent⁹
fieri estimat · Sed tunc p aerem mētis iubilus designat · Nā sicut
aer pcellit cetera elementa in rubus ꝑm tharentinum in li · de effe
ctibus in natura · videlicet i suauitate · in puritate · in pspicacitate
⁊ hoc in se · Sic p omnem modū mentis iubilus internus · cetera
dona aīe precellit in rubus · videlicz in suauitate dulcedinis diuīe
in puritate cognitionis · ⁊ sciē · ⁊ in pspicacitate visionis ⁊ fruitio
nis eterne · Et tunc applicetur sic · Quantūcunq; itaq; iubilus
mētis dulcis ⁊ suauis sit · ex sue simplicitatis sinceritatisq; natura
tñ currenti arca transitoria ⁊ mundana aīe more venti aspectus
estimat · ¶ Phus in pbleu · Ex gustu siquidem cibi ⁊ pot⁹
lingua humescit · Per qđ datur intelligi · q; ex iubilo quo degustat
cibus diuine refectionis ⁊ potus interne dulcedinis · lingua hu
mescit deuote aīe resoluta in humorē influentie sempiterne · ¶
Ph⁹ in pbleu · Humido siquidem cibali cū aduenerit occurrerit
humidū salliuale · Cūq; enī cibum sumimus mox lingua humescit ·
qđ quidem accidit ex eo qđ vnū altero extrahit · testante Galieno
secretorum li · vi · qui ait · Sicut enim siccum sicco ⁊ calidum ca
lido sic humidum attrahitur humido · Et tunc per humidū cibale

humidum celestis gratie describitur. ⁊ per humidū saliuale humidum iubilationis ⁊ deuotionis interne cōuenientissime designatur Et tūc applicetur sic. Humido itaq; cibali celestis videlicet refectionis ⁊ gratie occurrere saltē debet humidū interne iubilatiōis ⁊ deuotionis mentis nostre. M¶ Auicenna li. iiij. de diluuijs. Sol trahit ad se corpora puta ranas ⁊ serpētes atq; aquas mediāte lumine radio ⁊ calore. Sic xp̄s fideles suos attrahit hoīes per iubilum ⁊ inestimabile gaudium pie mentis. N¶ Phus in pbleu. Tempore horripilationis ɔtremiscimus ⁊ valde delectamur. Sed tunc per horripilacionē inestimabile anime gaudiū seu iubilus figurat̄. Nam sicut in horripilacione sursum vident̄ erigi omnes crines ꝑm aristo. Sic in iubilacionis tpe omnes cogitationes nostre sursum in deum vident̄ quodaz inestimabili gaudio erigi ⁊ eleuari. Et tunc applicetur sic. Tempore igit̄ iubili mētis nostre in dei timore ⁊ laude spūaliter ɔtremiscimus ⁊ ineffabiliter delectamur. O¶ Nota q̄ iubilus cordis humani compatur gaudio ⁊ leticie corporali ob. iiij. rationes. Primo sicut gaudiū mundat pectus ⁊ illuminat omnes sensus. testante pho ⁊ cōstantino. Sic mentis iubilus cor quidem humanū mūdificat. omnesq; virtutes anime illuminat ⁊ illustrat. Secundo q̄a sicut post gaudium somnia dulcia ⁊ delectabilia ɔsequuntur. vt dicit ɔmentator sup̄ de somno ⁊ vigilia. Sic p⁹ mētis nostre iubilū suauissima et dulcissima in xp̄o somnia ɔsequuntur. Tercio sicut gaudiū nunq̄ est sine risu ⁊ motu ⁊ sine benignitatis actu. testante pho in. vi. politicoꝝ. Sic iubil⁹ mentis nunq̄ est sine risu intime exultatiōis nec sine motu sancte operatiōis, nec sine benignitate et leuitate diuine cōsolationis. Quarto quia sicut vehemens gaudium voces magnas facit pectora concutit. sanguinem effundit ⁊ sepe hominē insperate perimit ⁊ occidit. Sic per omnem modū iubilus mētis voces laudationis deū magnas emittit. pectora in deuotiōe ɔcutit sanguinem peccatoꝝ ⁊ confessionem eicit. p̄ ipsum hoīem mistice quantum ad vitam carnis perimit ⁊ occidit. P¶ Aristote. li. viij. animalium. Punctura quidem inp̄fectis animalibus facit saltum. in vermibus contractum in serpente remorsum. in fatuis gaudium atq; risum. Animalia namq; perfecta ⁊ magna si pungantur aliquo acumine saliunt. vermes vero si conpuncti fuerint se mox ɔtrahunt. sed serpentes dum cōpunguntur morsum faciūt ⁊ venenum emittunt. fatui autem ⁊ insani atq; frenetici dū punguntur risum ⁊ cachinnium faciunt. Sed tūc per puncturā mētis

iubilus conuenientissime designat. Nam sicut punctura corporis ipsum semimortuum ad vitam reducit pristinam et reformat. testante ypocrate in pnosticis. Sic per omnem modum iubilus mentis vitam que in deo est spualem et eternam per peccatum perditam et amissam repat in statum pristinum et restaurat Et tunc applicet sic. Iubilus itaque mente receptus imperfectis quidem hominibus qui per perfecta designant animalia saltum facit in actum diuine contemplacionis. in humilibus aut qui per vermes describunt animalibus contractionem efficit sui in se per cognitionem culpe proprie clemencieque diuine. in peccatricibus vero et in cecis mentibus que per serpentes et fatuis figurant remorsum reiectionis et risum mane exultationis efficit et inducit. Q¶ Isidorus in historijs naturalibus: Cunque mirica floruerit in deserto fertilitas eo anno plurima assequetur. Per miricam intelligitur ipse homo. iuxta verbum zeremiticum. xxvij. ca. Et erit quasi mirica in deserto. Et tunc applicetur sic. Cunque homo in mente per suauitatem floruerit iubili gaudijque interni in pnti quidem vita pariter et futura fecunditas vbertatis perpetue consequet. R¶ Notandum aut quod lacrima. xiiij. modis emittitur. videlicet per fumum. per ventum per dolorem. et mortem. per reumatis effluxionem. per oculorum apostemacionem seu languorem. per immundarum manuum attrectacionem per nimiam capitis humectacionem. per pulueris amari seu liquoris in oculos immissionem. per solis aspectionem. per vehementem amoris accensionem tpe nebule. in ebrietate ex frigidi cibi et potus sumpcione applicacionem omnium istorum inuenies alibi S¶ Plinius in splo natali. Regio que proxima fuerit ipsi solitudini et deserto inqeta est. petrosa infecunda frigida atque sicca. Sic regio cordis nostri que proxima fuerit iubilo et amori per felicissimam annexionem et vnionem. inquieta est quantum ad sedulam virtutum exercitacionem. petrosa est quantum ad sui firmitatem et sui cum christo petra iusticie conformitatem. infecunda est quantum ad mundane felicitatis et fecunditatis abnegacionem. frigida est quantum ad carnalis libidinis et concupiscencie extinctionem. sicca est quantum ad humoris viciorum desiccacionem. T¶ Hugo in dydascoliō libro quarto. Solis quidem radium et splendorem quatuor impediunt. videlicet nox eclipsis. nebula. atque nubes. Sic quatuor itaque iubilum mentis nostre impediunt. videlicet nox sceleris et peccati. eclipsis appetitus desiderijque mundani. nebula ignorancie. et nubes felicitatis

affluencieq; mundane. D ¶ Plinius physonie li. iij. Oculi
profundi clarius limpidiusq; vident Per que datur intelligitur. q
oculi mentis in dei contemplacione ⁊ iubilo profundati clarius
limpidiusq; ⁊ delectabilius diuinam essenciam contemplant ¶ X
Phus de celo ⁊ mundo. Lapis siquidem dato ypothesi q deueni-
ret ad centrum terre ibi penderet vtiq; ⁊ non caderet in eternum
Cuius ratio est. quia cētrum terre maxime est terrenoꝝ corpm
attractiuum. Sed tunc per lapidem cor humanum figurat. Naꝫ
sicut lapis efficit quatuor modis videlicet per adhesionem alicuius
lutee partis. secundo per impressionem virtutis celestis. vt dicit
belinus. tercio per condensacionem parcium terre validā. quarto
per desiccacionem magnaꝫ. vt a pho in quarto asserit metheroꝝ
Sic per omnem modum cor hois quatuor modis in viaꝫ salutis
⁊ gratie generatur. Primo per adhesionem lutee partis idest per
applicatiōꝫ vere humilitatis. secūdo per impressionē celestis gratie
⁊ virtutis. tercio per condensacionem coartacionēq; continencie
quarto per desiccacioneꝫ praue seu carnalis voluptatis concupie
Sed tunc per centrum terre ipse mentis iubilus cōuenientissime
figuratur. Nam sicut ad centꝝ terre confluunt omnes virtutes
celestis radijq; solares. testante alkabicio in theorica planetarū.
Sic itaq; ad ipsum iubilum ꝯfluunt omnes virtutes celestis grē
radijq; solares consolacionis cognitionisq; diuine. Et tunc appli
cetur sic. Cunq; igitur cor hois ad concaui peruenerit ꝑfectionē
qd centrum. idest iubilum attigerit intro migrando ibi amplius
mox pendebit ab omni ꝓrsus casu ⁊ ruina eternaliter ꝯseruandū
Y ¶ Ptolomeus almaiesti. iiij. Lumē itaq; nunq̄ aduenit absq;
lumine corporis causatiuo. Nunq̄ enim lumen solis aduenit sine
sole Sic nunq̄ menti iubilus aduenit humane sine xp̄o causatiuo
luminis tocius ꝯsolacionis celestis gratieq; diuine. E ¶ Phus
in ꝓbleu. Exsiccat aūt ventus terrā magis q̄m sol. Per q̄ datur
intelligi. q omnē humorē mundane miserie ⁊ peccati magis q̄deꝫ
desiccat ventus iubili refrigerijq; diuini q̄m sol affluencie seu con-
solacionis cuiuslibet huius mundi. ¶ A a ¶ Cōmentator sup. 3.
metheroꝝ. Nix liquat ⁊ soluit tribus modis. vꝫ a calido. humido
⁊ a vento. Per q̄ dat intelligi. q cor humanū in dulcorē diuine
suauitatis resoluit tribus modis Primo vꝫ a calido dei dilectiōs
secundo ab humido graciose dei cōsolacionis ⁊ a uento interne et
suauis iubilacionis. B a ¶ Auicē. li. mineraliū. Metalla p̄mo
repta sub specie stant lapidum donec per ignem transeāt in speciē

metalli. Sic corda humana sub specie ⁊ forma primo stāt lapidū donec per ignem iubilacionis eterne spūaliter in misticoꝝ trāseāt speciem metalloꝝ. C a ¶ Cōmentator super .3. metherorum Omne quidez metallū vehementer igne decoctū euaporat resolui turq; in fumum preter aurū. Sic corda humana igne diuini amo ris vehementer excocta euaporant̄ ⁊ mistice resoluunt̄ in fumum ubilacionis interne seu in odorē ⁊ in fumū orationis immolacio nisq; deo placabilis ⁊ accepte. D a ¶ Aristotelis in ꝓbleu. Clat⁹ de ore ꝓcedens videt̄ in frigore. sed minime in calore. Sic donū spiritussancti mistice ꝑcipit̄ ⁊ sentitur in frigore iubilacionis ⁊ deuocōis intime. non aūt in calore est⁹ ꝯcupiscēcieq; mūdane. E a ¶ Aristotelis li. aīalium. vi. Digit⁹ quidem articulatur ⁊ flectitur ad interiora manus. non ad exteriora ex natura. Sic iu bilacio mentis sp̄ articulat̄ ⁊ declinat ad spiritū seu vitā misticaz ⁊ spūalem nequaq̄ ad exteriora. i. carnalia gesta ⁊ opa. F a Aristotelis in li. ꝓbleu. Inbibit̄ aūt aer a piscib⁹ ore ⁊ aure vz brancis. Sic aer celestis suauitatis ⁊ gratie mistice quidez inbibit̄ ore interne iubilacionis ⁊ aure obediēcie seu humilis inclinatiōis G a ¶ Albertus de impssionibus aeris. Ros maxime cadit in regione calida ⁊ humida. vallosa ⁊ ventosa. Per que datur in telligi. q̄ ros celestis gratie maxime cadit in regione calida ī dei dilectione. humida in lacrimaꝝ fusiōe. vallosa humili reputaciōe ventosa interna mentis iubilacione. H a ¶ Alkabicius in tra ctatu eucatricis ⁊ epiciclis Virtuosior ē aspectus celi in nocte q̄m in die. Virtuosiori quidem mō celestia inferiori aspiciunt̄ noctur no tp̄e q̄m diurno. Per que dat̄ intelligi q̄ ipsa diuina celestisq; natura maiorem virtutē sui aspectus transmittit in nocte iubilaci onis intime. q̄m in die felicitatis affluencieq; mundane. I a ¶ Plinius li. de vij. mirabilius mundi. Nubes tripliciter eleuātur per estum. per ventum. ⁊ ꝑ effusiōz ymbrium. Per que datur in telligi. q̄ cor hoīs per nubem non immerito designatur. ⁊ tripli quidem mō in contemplandā dei speciē eleuat̄ ipse homo. videlicet per estū validū dei dilectionis. ꝑ ventum sincere iubilacionis. per effusiōz ymbrium deuote lacrimacionis seu contricionis.

De sanctitate | Titulus. lxij. A

Iohānicius ysagoge li. de mixtio. corpm. sanitas q̄dez īte rior sñ exteriori paꝝ ꝓdest. ꝫ sanitas exterior sñ īteriori paꝝ ꝓdest ymo obest. sanitas vero interior ⁊ exterior

sola ꝓdest· Sed tunc per sanitatez corporis sanctitas intelligitur ipsius mentis· Nam sicut sanitatē ꝑfectā attendimus penes estū esurei ⁊ ruborem faciei· sicut dicit ph⁹ in ꝓbleu· Sic per omnem modum perfectam quidem sanctitatē attendimus penes celeste desiderium ⁊ aīe misticum ornamentum· Et tunc applicet sic· Sanitas exterior· idest bona cōuersacio ⁊ bona exēpla exteriora sine sanitate interiori· idest sancta ⁊ ꝑfecta ꝯscīa interiori paꝝ ꝓdest ⁊ sic de aliis applica· B ¶ Commentator auerrois sup li· de pomo aristo· Vitam quidem nostram corpalem non efficit solus corporis motus· ꝫ calor naturalis validus ⁊ intensus· Quedam enim sunt corpora que mouentur vita tñ carent· sicut maxime videmus in corporibus inanimatis arte magica suscitatis que vtiq; corpora licet motus veros· idest humanos habeant vita tñ carēt Et tunc applicetur sic· Sanctitatem itaq; perfectam non efficiūt miracula sed amoris igniculi C ¶ Cōmentator in· xi· metha· Nil autē perpetuitatez immortalitatēq; efficit in rebus vniuersis nisi puritas ⁊ intellectualitas speciei Puritas nāq; corporꝝ corruptibilibus qualitatibus sola caret Illud enim incorruptibile merito estimamus cui naturalis puritas inherere cernitur ⁊ inesse· Accipimus aūt hic puritatem pro simplicitate ⁊ vanitate vniuscuiusq; entis ⁊ rei· purum enī dicit ꝙ nullo alieno fuerit ꝑmixtū tanto magis purum ⁊ per ꝯñs eternum fore ⁊ perpetuū demonstratur· Et tunc applicetur sic· Nil aūt perpetuitatē ⁊ incorruptibilitatem in mentibus efficit vniuersis q̄m sanctitas deuotōis virtus ⁊ vnitas· D ¶ Ph⁹ in vi· aīalium li· Aquis· clara ⁊ turbida cōfluentib⁹· pisces quidem omnes fugiunt de aqua turbida ⁊ in aquam claram se recipiunt ⁊ ibidem se conseruant· Sic hoīes more pisciū ⁊ exemplo de turbulencia pñtis vanitatis confugiant ad statum ꝑfectionis ⁊ sanctitatis· E ¶ Algazel in tractatu de forma speculi· Siquis speculū ex tribus speculis connexis cōpositum introspexerit quocunq; se verterit faciez videbit quandam sue faciei similē in aere apparere ⁊ si tandez absconditū fuerit idem speculum adhuc tñ vultus introspicientis fixus ī aere apparebit· Et tunc applicet sic· Cunq; itaq; visum mētis nostre iacerimus intra speculū trium sanctitatum opere ⁊ consensu mox vultus agnitiōis superne ⁊ species visionis beate nobis quocūq; nos in dño vertimus apparebit· F ¶ Aristotelis in ꝓbleu· Cunq; aliqua vestis lota fuerit ad solis calorez radiosq; suspēsa ipsaq; postmodū aliq̄s inuestitus fuerit ⁊ indutus· mox ex motu

vestis scintille ignee exiliunt copiose. Per p̄habita autem datur intelligi. q̄ dum quis veste sanctitatis ⁊ innocēcie lota a sordib⁹ ⁊ abstersa inuestitus fuerit ⁊ indutus. mox scintillas efferet scintillacionis eterne in p̄nti. sed ⁊ visionis beate postmodū in futuro

G ¶ Theophilus in breuiario diuersaꝝ arcium. Quilibet liq̄r in loco subterraneo humido ⁊ frigido optime ɔstricto ⁊ coopto recens a corruptione immunis perpetualiter conseruatur Cuius signum est qd̄ ait Tharentinus de euentibus in natura. Mos inquit erat antiquoꝝ liquores varios recondere intra sepulcra mortuorum. qui quidez liquores postmodū ad multa centena annoꝝ incorrupti apparuerunt penitus ⁊ recentes. Ratio est. naz illud qd̄ suum ꝓprium humorem non amittit neq̄ alienū recipit diurnū erit. sic est i ꝓposito. Per hoc aūt datur intelligi. q̄ liquor sanctitatis et gratie irrefragabiliter solūmodo reconditur ⁊ seruatur in cordib⁹ subterraneis humiditate humidis celestis rore gratie frigidis algore puritatis cōtinencie atq̄ mundicie.

H ¶ Aristotelis li. iiij. de custodia moꝝ et virtutum. In eo quidem loco solitudinis vbi quondam habitasse visi sunt hoīes. nunc aūt derelicto pariter ⁊ deserto quatuor accidunt effectus et contingunt. Primus est. nam illic quidem magis pubent flores. secundo illic animalia ⁊ fere cuncte seu bestie conueniunt ex natura. tercio est ibi auium sedulus at continuus garritus. quarto est ibi vermiuz ⁊ formicarum egressus varius et diuersus. Et tunc applicet̄ sic In loco itaq̄ ⁊ tp̄e sanctitatis quatuor felices effectus accidunt et contingunt. Nam ibi neccessario inuenit̄ copiositas floridorū actuum et virtutū cōfluxus cunctoꝝ angeloꝝ. omniūq̄ virtutū celestium. ac sanctoꝝ. vox et garritus assiduus laudis diuine. et vermis discrecionis ⁊ ɔscie. hec enim quatuor sanctitatem cōueentissime consecunt̄

I ¶ Cōmentator auerrois sup. 3. methe. Fulminis quidem hec est condicio ⁊ natura. vt vasa liquoꝝ contentiua penitus destruat annichilet ⁊ cōburat. liquorem vero in statu suo figit. dilabi defluereq̄ non sinit. vñ subiūgit. d. Cōp̄tū mirū sepe est nostris tp̄ibus vt vasa vini plena fulmine feriēte penitus sint annichilata p̄iter ⁊ corrupta. vinū aūt integra atq̄ salua sup̄ficie fixū stabat nec penit⁹ defluebat. Cām req̄re ca. de caritate. P fulmē sctitas declarat̄. Et tūc applicet̄ sic. Ista itaq̄ est sanctitatis ɔdicio et natura vt carnē extrinsec⁹ p̄ sanctimoniam et castrimargiā quantū ad illicitā ⁊ prauam cōcupiscenciaz destruat ⁊ corrumpat. mentē vero intrinsec⁹ figat ⁊ stabiliat in eternum.

¶ De sapiencia ¶ Titulus lxiij. ¶ A

Ptholomeus almaiesti·3· Lumen quidem lune ipsum solarem radium ⁊ candorez obtenebrare cernit· sed ⁊ ipsum lumen solis lunare fulgur illuminat ⁊ obfuscat· Cuius declaratio stat in hoc· Dicemus etenī q̄ in die luna splendente ipm lumē solis aliqualiter obumbrat· videt enī tunc quedā tenuis nebula regionez aeris occupare· sed nec hoc ipsum nebula est nec vapor sed lumen solis lune lumine aliquantulū obfuscatū· Item constat quia lumē suū concipit ipsa luna a lumine radioq̄ solari. Econtra aūt lumen lune diurno tpe quidem obumbratur ⁊ hoc solis lumine ⁊ candore· Sed tunc per lumen lune mundana sapiencia figuratur· Nam sicut lumen lune cuncta corpa infugidat ⁊ humectat· sicut ait auicenna li. med· v· Sic p̄ omnē motū sapiencia mundana corpa cūcta humana infugidat in dei caritate ⁊ humectat mundi qualibet vanitate· Sed tunc dīc per lumē solare diuina sapiencia designat. Nam sicut lumen solis visum excecat ⁊ debilitat corporalem· Sic per omnia sapiencia diuina omnē transcendit ⁊ excecat humanā ⁊ angelicā rationē· Et tūc applicet sic· Ipsa itaq̄ sapiencia mundana sapiencia diuinam fugare ⁊ obtenebrare dicitur. sed ⁊ ipsa sapiencia diuina sapiencia mundanā illuminat ⁊ obfuscat/illuminat quidem inquantū eius vanitatem falsitatemq̄ reprehendit ⁊ detegit· obfuscat vero inquantū ipsam vera sapiencie ratione supeminet ⁊ excellit· et tunc recurratur ad ꝓhabita· B̄ Phō in ꝓbleu· Cerror quidem noster est causa omnis fantasie ⁊ visionis timorose· ⁊ cogitatio timorosa· vt refert Constantinus li· de melancolis· q̄ dum aliqui nocturno tpe timidi fuerint ⁊ suspecti sup aliquibus timorosis visionibus ⁊ nocturnis· mox ipsis quedam fantasmata apparebunt seu illusiones adesse qualecūq̄· Et istius causa est· quia ex forti validaq̄ cogitatione ⁊ timorosa opinione fortis ⁊ valida fit impressio in fantasia ⁊ in organis sensituis· ita q̄ talia qualia ymaginatus fuerit ibi fantastice apparebunt· Et huic sentencie assentire videt aug9 extra fastum qui ait Impossibile quidem est demonibus quosdā qui a nobis videntur efficere inducereq̄ effectus· ꝯ ipsi demones suis illusionibus immutant hoīs fantasiā· efficientes vt talia appareant que in rerū natura minime existunt· quia ꝯm phm· inter omnes quidem hoīs cogitatus maxime impugnat homis fantasie cogitacio timorosa· Sed tūc per timorem corpalem timor domin designat. Nam sicut timenti corporaliter· postq̄ periculum cōspexerit se euasisse magna suauitas gaudij et letice inicit ⁊ occurrit

sicut dicit ph9 in .3. politicoꝝ li. Sic nimirum per omnem modū timenti deum bene erit in extremis. Sed tunc ꝯñr per fantasiam ipsa sapiencia figuratur. Nam sicut sapiencia est mediū rōcinādi ⁊ intelligēdi. iuxta illud ꝙ ait Magister henri. de gandauo. Sic nimiꝝ ꝑ omnia ipa sciencia sapienciaq; diuina est causa deū cognoscendi ⁊ in beata patria speculandi. Et tunc applicet sic. Timor itaq; dñi est principium et causa tocius sapiencie sciēcieq; diuine.

C ¶ Calcidius in thymeo: Lux quidem corporalis. tenebra nimirum est respectu candoris luminisq; celestis. Excellit. n. ipa lux galaxie suaq; per spicacitate obtenebrat luminositatem dyaphaneitatis lucisq; mundane. Per ista aūt dat intelligi. ꝙ sapīa humana tenebra idest stulticia est respectu sciencie sapiēcieq; diuīe Unde salomon. Sapiencia humana stulticia est apud deū. ¶ D Plato li. de immortalitate aīe. Si sapiencie forma oculis videri posset cunctos ad amorem sui violenter attraheret Per que dat intelligi. ꝙ si vere diuine sciēcie sapienciеq; forma oculis mētis in pñti quidem vita videri ⁊ agnosci posset cūcta corda humana ad amorem sui violenter pertraheret. E ¶ Theophrastus ii. commentorum. ꝓprium est sapientis in eius animum nullaꝫ posse incidere passionem. Corporalis nāq; passio. omni quidem cōsilio sapienciеq; repugnat. Per prehabita aūt dat intelligi. ꝙ ꝓpriū est sapientis in aspectibus oculisq; diuinis nullā carnis admittere passionem. F ¶ Ph9 in ꝓbleu. In habentibus autem parua capita sapiencia maior viget. Circa qd notandū. ꝙ magni quidem hoīes si caput habuerint nimis paruum insipiencie signū est. Itē in hominibus paruis magna hñtibus capita stulticia perpenditur inesse quidem magna Caput aūt paruū suas non excedens limites atq; metas tam in magnitudine q̄ in paruitate cōmendabile est semper etenim magis placebit caput paruum q̄m magnum nimis Causa aūt cur capita parua sapīe sint ydonea atq; apta. tacta ē supra de corde. Per prehabita aūt datur intelligi ꝙ sapīa diuina in ꝑuis ⁊ humilibus mentibus magis viget q̄m in nimis magnis ⁊ suꝑbis. G ¶ Anthonius orator super .3. politice Ex tribus nāq;. videlicet ex capitis assidua inclinatiōe. ex futuroꝝ euentuū ꝓspexione. ⁊ ex senio seu canicie sapientem agnoscim9 vnūquēq; De primo sic ait lox9 in phisonomia palemōis. Sapiētes quidē inclināt capita sua ⁊ hoc ex ꝯtinua meditatiōe et speculatiōe q̄ in cūctant lucēt ipsi sapiētes. de scdo sic ait ph9 ī ꝓhemio rethorice

Sapiencia nõ attribuitur nisi intellectiuum perspicaci. De tercio sic ait ph9 i pbleu. Canicies indicat bene digestos fore humores capitis ⁊ vapores ex quoꝝ quidem digestiõe sapiencia inesse solꝫ Per ista aũt datur intelligi. ꝙ ex tribus agnoscimus sapientem videlicet ex cordis humili inclinatione. ex celestium premioꝝ prospectione seu suppliciorum eternoꝝ timorosa preuisione. ⁊ canicie discrecionis ⁊ prudencie. H ¶ Bartholomeus in prima practica sua. Sal qdem oculis immissum corpalibus si humidi fuerit humore vicioso ⁊ corrupto ipsos recreat protinus atqꝫ sanat. si vero sicci nimis fuerint ⁊ porosi ipsos ledit validius ⁊ corrumpit Sed tunc per sal corporale salem sapiencie ꝯuenit designari. Naꝫ sicut sal conficit eo mõ inquantum omnis humor aquositasqꝫ penitus excoquentur qua quidem excoctione ⁊ desiccaciõe facta remanet solũ sal. Sic nimirum per oĩa sapiencia vera atqꝫ perfecta tribuitur ⁊ in mente humana conficit eo videlicet mõ inquãtum omnis humor prauitatis ⁊ aquositas cuislibet vanitatis exsiccata quidem fuerint penitusqꝫ excocta. applicatiõꝫ q̃re de ꝯtemplaciõe I ¶ Ptholome9 in principio almaiesti. Vir enĩ sapiẽs dñatur astris. Sed intellectũ istius dicti require in ca. de trinitate. Per p̃habita aũt datur intelligi ꝙ homo sapiens non in ꝓprijs oculis sed in aspectibus saluatoris dñatur hanc vitã in angelicis choris. K ¶ Ph9 in pbleu. Calidi aũt hoĩes sapientiores sunt. Cuius signum est. ꝙ qui in regionib9 calidis cõmorant. sapiẽtes valde fore estimantur. Causa tangit de fruitione. Per prehabita aũt datur intelligi. ꝙ qui in calore dei dilectionis fuerint inflammati hij nimirum in dei sunt oculis sapientissime reputati. L ¶ Cõmentator sup illud methaphisice. Sicut oculus nocticoracis dicit Est aũt sapiencia sensus. inimica insidiatrixqꝫ ⁊ p̃stigiatrix sapiencie intellectus. Per prehabita autẽ datur intelligi. ꝙ sapiencia humana seu mundana que per sapienciam sensus describit inimica est sapiencie diuine que per sapienciã intelligi figurat. M ¶ Notandũ aũt ꝙ sapiẽcia in ꝓprie attribuit ipsi pti sensitiue. ergo ⁊ ipsa sapiencia sensibus non cõuenit nisi in ꝓprie methaphoriceqꝫ ⁊ transsumptiue. N ¶ Cõmentator alexander super illud. i. methaphisice ꝓpter ãmirari ceperũt philosophari dicit Sapiẽcia itaqꝫ nostra ex ãmirationibus prouenit ⁊ causat Ex eo enim ꝙ alicuius rei excellenciam fuerimus ãmirati. mox perscrutationis operam adhibemus illi rei. Per ista aũt dat intelligi. ꝙ sapiẽcia in nobis diuina ex ãmiracionibus diuine dignitatis ⁊ excellencie

gin3nitur et causatur. Dum enim in ãmirationem ducimur eius in cõprehensibilis maiestatis. mox aliqualem eius cognitionẽ con cipimus ⁊ timorem. dei aũt cognicio atq; timor principia quidem sunt sapiencie sciencieq; diuine. O ¶ Auicenna li. 3. de diluuijs In vallibus aũt maior cernitur lux sed et circa aquas valida lu minositas reperitur. In vallibus quidem ꝓpter coartationem ⁊ cõpressionem laterum montis vt dicit aristotelis in. 3. metheroꝝ Circa aquas aũt quia magna ex aquis fit repcussio ⁊ refractio radioꝝ Cuius signum est vt ait ph9 in ꝓbleu. Ciuitates inquit que circa aquas site sunt in estate nimium accẽdunt. Patet ergo ⁊c. Sed tunc per lucem seu luminositatem corporalem lux quidẽ mistica. idest diuina sapiencia figuratur. Nam sicut lux viuificat ⁊ purificat corporꝝ vnumquodq;. vt recitat auiceb li. fontis vite Sic nimirꝝ sapĩa q̃dez diuĩa cor humanũ viuificat quãtũ ad vite eternitatẽ. purificat quãtũ ad verã mẽtis sinceritatẽ. Et tũc ap ⁊ circa aq̃s cordiũ ctõritoꝝ. P ¶ Euentinus in tractatu de plicet sic Maior itaq; sapĩa sp cernit in vallib9 humiliũ animoꝝ naturis liquidorum. Permiscent aũt liquores cum terra atq; aq̃ Nullus aũt permiscetur liquor cum aere atq; igne Per ista aũt datur intelligi. ꝙ diuina sapiencia que ob similes qualitates. li quori corporali non immerito compatur. non permiscetur cum mentibus hominum cupidorum ⁊ delicatoꝝ qui per aerem ⁊ ignẽ figurantur sed beato quidem mõ coincidit ⁊ ꝑmiscetur membris tribulatoꝝ ⁊ humilium hominum qui per aquã ⁊ terrã figurant.

Q ¶ Cõmentator auerrois. 3. methe. Corpa desiccata magis quidem sunt luminis susceptiua q̃m corpora humectata. Per que datur intelligi. ꝙ corda humana ab humore viciorũ penitus desi ccata. magis quidem sunt diuine sapiencie susceptiua q̃m corda aliquo labe ⁊ crimine inquinata R ¶ Ph9 in ꝓbleu. Corpa tenua oleo delinitata ⁊ denuo indurata. ꝑuia fiunt valde luminis ⁊ candoris. Per que dat intelligi ꝙ corda humana oleo virtutũ ⁊ gratie. mistice illinita. ⁊ denuo ad mundanos insult9 obdurata magis peruia sunt sapiencie sciencieq; diuine. Ph9 in. 3. methero. Ignem quidem ⁊ lumen primo et principaliter attribuim9 ipsi celo. excõsequenti aũt corporibus ipsis que celesti orbi similia cõ formiaq; ⁊ equata in conditionibus ⁊ natura. Per ista aũt dat intelligi. ꝙ vera sapiencia primo ⁊ principaliter. attribuitur ipi deo. de hinc aũt ⁊ excõsequenti ipsis mentibus almis que ipi deo in sanctitate ꝯsimiles fuerint ⁊ conformes. S ¶ Theophilus

in tractatu diuersaꝝ artium ¶ Aurum liquatum naturalit delectat aspicientem visumq; nostꝝ irradiat ꝛ illustrat· ¶ Vnde ꝛ idem ait ¶ Natura auri est magis quidem splendere in igne sub specie ẏ3 liquous·q̃m sub forma dulcedei et ugoris·¶ Per ista autem datur intelligi· q̃ aurum sapiendę per cognitiõ3 defluens dirã in mẽtem hoĩs et liquatum·magis delectat ꝛ irradiat mentem q̃m tenebra humane ignorãde adhuc ugida ꝛ cõpacta ¶ Cõmentator auerrois sup·ij·de anima. ¶ Corpora que ex sui natura sunt luiosa magis lucent in nocte q̃m in die· ¶ Per ista dat intelligi· q̃ corda humana q̃ ex sui nobilitate sapiendę sunt susceptiua ꝛ debita prudencia quoq; informata·magis quidez lucent sue cognitionis luĩe ꝛ splendore in nocte tenebrositatis mundane·q̃m in die luminositatis terrene·lumẽ enĩ mundanum excecat·Require de splẽdore ¶ Phȳ in·vi·aialium li· Oculi animaliũ lucẽtes nocturno tpe ꝛ splendentes lucent ipsis aialibus versis ad austꝝ non lucẽt aũt aduersis seu oppositis sua facie aquilonĩ· Et ideo ait plautꝰ in gurgulione· Splendent vultus quidaz oppositi austro·ꝯ mĩme aquilonĩ· Causam require ca·de amore· Per ista autem datˇ intelligi q̃ corda hũana sapiendę opibus luminosa lucent vere solummodo ꝛ perfecte conuersa ad austrũ xp̃m lucent aũt minime ad aquilonem. idest peccatum desiderriũq; humanũ· ¶ Phȳ in ꝓbleu· Circa umbram et tenebram semper lux copiosior reperitur· Cuius causa est oppositio qualitatũ tenebre atq; lucis ex qua quidem oppositione resultat maior excellẽdia in vtroq;· Per ista aũt datur intelligi· q̃ maior cermˇ affluenda prudendę circa umbram castitatis ꝛ cõtinendę· ¶ Rusto. in viij·aialium li· Medulla ossium copiosa vitam longã efficit ꝛ et cõseruat· ¶ Hz tunc per medullam sapiencia figuratˇ· ¶ Haz sicut medulla ossium humanoꝝ letidam confert·ꝛ medulla quorundam aialiũ visum clarificat·vt recitat Constantinus. ¶ Sic per omnem modũ sapia diuina gaudia infinita offert·ꝛ mẽtis oculum clarificat ꝛ illustrat Et tũc applicetˇ sic· ¶ Sapiencia itaq; ꝛ vera cognitio mẽtis humane diuturnitatem idest perpetuitatẽ vite efficat sempiterne· ¶ Helmus in tractatu de sigillis lapidũ ¶ Sunt quedã nobiles gẽme q̃ nocturno tpe lucent copiose·ꝛ si in terra sepulte iacent igniq; valido calefiant ampliꝰ nõ lucebũt·¶ Per ista aũt datˇ intelligi q̃ corda hoĩm diuine sapie luĩe illustrata·si tre mũdane cupiditatis ꝛ igne illicite voluptatis immersa p offensum fuerit ꝛ intincta ampliꝰ nequaq; put añ luxerãt lucebũt minimeq; fulgebũt ¶ Na

[illegible]

Titulus

Stellio

Isidorus in historijs naturalibus. Stellio ex aspectu in terrā sibi haurit inbibitq; venenum. sed ex aspectu in sursum versus aerem atq; celum quendā liquorem medicinabilē summo ope sibi attrahit ⁊ gingnit. Sed tunc per stellionē intelligit̄ ipse homo. Nam sicut stellio tardissimi quidem motus ad quemlibet sui actū. velocissimi quidem ad ignē seu ad incendiū copiosum. vt recitat ph⁹ in. x. animaliū li. Sic ꝑ omnē modū ipse homo tardus quidez est ad actum quēlibet virtuosum. velocissimus aūt ad ignez. idest ad supplicium sempiternū. Sed tunc cōn̄r per aspectum in terrā sapīa mundana figuratur. Nam sicut aspectus in terrā nequaq̄ quidē fieri potest nisi cū totali capitis inclinatione anime ad terrena desideranda transitoriaq; ⁊ vana. Sed tunc cōn̄r per aspectū insursum versus celum diuina sapiencia figurat̄. Nam sicut aspectus insursum vehementer oculos apit atq; ora testāte ph̄o in ꝓbleu. Sic per omnē modū sapiencia sciēciaq; diuina ora mentis apit ad gustandum oculos quoq; aīe detegit ad speculandū dei suauitatē perpetuūq; dulcorem atq; ad eius habendā perpetuam visionem. Et tunc applicet̄ sic. Dō itaq; ex sapiencia mundana sibi haurit ⁊ inbibit venenū mortis eterne. ex sapiēcia vero diuina sibi attrahit ⁊ acquirit liquorem felicitatis eterne. B a // Plato li. de immortalitate aīe. Sapiencie quatuor attribuunt̄ videlicet opes quies. honor ⁊ voluptas. De primo aristotelis li. de pomo. Est aūt sapiencia plena diuicijs opibusq; diuinis. De secundo ph⁹ vi phisicoꝝ. Anima sedēs ⁊ quiescēs ⁊c̄. De tercio ph⁹. v. politice Naturaliter dn̄os fore dicimus sed ⁊ maxime honorandos eos q̄s sapiencia cernimus illustratos. De quarto cōmētator. xi. metha. Confert autē nobis sapiencia inestimabiles voluptates. Multo aūt magis conueniencius appriamus hec quatuor sapiencie scieq; diuine scz opes thesauroꝝ dei. quietem refrigerij sempiterni. honorem regni perpetui. ⁊ voluptatē gaudij incorruptibilis ⁊ eterni C a // Cōmentator albertus in summa naturaliū. iiij. ꝑte. Scia quidem sensus. obruit sciam intellectus. Sed tunc per sciencia sensus mundana sapiencia figurat̄. Nam sicut scia sensus est corruptibilis fallibilis atq; breuis. vt ait Themistius sup. i. posteriorum. Sic per omnē modum sapiencia quidem mundana est corruptibilis. quia corruptionē confert. perpetuā q̄z mortē. est fallibilis quia fallit oculum nostre mentis. est breuis vtpote durās ⁊ ꝑmanens vix ad punctū momenti ⁊ tpis. Sed tunc cōn̄r ꝑ sciam intellectus diuina sapiencia figurat̄. Nam sicut scia. s. intellectual

est idem cum re sua scita ꝑm ph̄m in .3. de anima Sunt inq̄t vnum sciencia ⁊ res scita. Sic nimirum per locum a simili. sapiencia q̄dez dei ⁊ ipse deus similis vnum sunt. simul quidem Naz in quocūq̄ corde sapiencia dei cernitur. ibi ⁊ deus per gratiaz cōmorat̄. vnū sunt. q̄a ꝑm Magistrꝝ in primo sentenciaꝝ. Spiritus dei ⁊ sciēcia dei vnus actus sunt. Et tunc applicetur sic. Sapiencia itaq̄ carnis obruit impeditq̄ actum sapiencie ⁊ sciencie diuine.

De sedulitate Titulus lxiiij. A

Notandum ꝙ sedulitas habet quatuor effectus. Nam ipsas res ad vnum determinat limitat ⁊ coartat. qualitates ⁊ accidencia innatatur in vnū roborat ⁊ ꝯfortat ⁊ diuagacionem quoq̄ mencium actuumq̄ negat Per prehabita aūt datur intelligi. ꝙ sedulitas sanctoꝝ actuum ⁊ virtutem obsequiorūq̄ ⁊ cultuum diuinoꝝ quatuor effectus in mēte humana efficit ⁊ reliquit. Naz ad vnū solum actum dei videlicet virtutis mentem assiduat et determinat. qualitates celestes nob̄ diuinit⁹ imprimit ⁊ innatatur in vnum puta deum roborat ⁊ confortat. ꝫ ⁊ vacacionē diuagaciōz quoq̄ abicit atq̄ negat. B¶ Cōmē. sup. iiij. ethi. In hora assiduitatis sedulitatisq̄ actus exercitatus quilibet minus ꝓmptus redditur. interueniēte aūt ocio aliquali visui ⁊ ꝓmptus magis patet. Cuius signum est. Videm⁹ ꝙ dū serotino quidem tp̄e aliquis actum aliquem exercitauerit. cōstat quia tunc actu ꝓmptitudinis caret. ⁊ facultate eiusdem actus. in mane aūt perfectus nouit ⁊ efficit actum illum. Cuius causa stat in hoc. Naz in assiduo ⁊ sedulo actu organum laborat valde. q̄m obrem ineptum indispositūq̄ redditur. cessante aūt assiduitate ⁊ sedulitate actionis illius. ocio interueniente aliquali iā ex hoc ip̄o organum actioni huiuscemodi deputatū quietatur ⁊ ꝑcōsequēs ad actum vsumq̄ abilius redditur. Per prehabita aūt innuitur ꝙ ad restaurandum ⁊ fortificandum actum diuini cult⁹ laudisq̄ parit̄ ⁊ virtutis summe valz int̄posicio ⁊ int̄sercio cōnabilis ocij ⁊ quietis. C¶ Notandū ꝙ iuxta verbū ph̄i in vi. politice. sedulitas ⁊ interpolacio opponunt̄. quēadmodū ip̄a encia ex parte sui sunt alteratiua ⁊ priuatiua. Notandū ꝙ vt ait ꝯmen. super. iiij. methaphisice. Effectus neccessarij solis debentur agētibus sedul̄ ⁊ perfectis.

De Semine Titulus lxv. A

Aristotelis li. de plantis. Semē igne siccatū neq̄ pullulat neq̄ germinat ꝫ nec crescit. Sz tūc ꝑ semē corꝑale spūale semē aīe figurat̄. nā sicut semē corꝑale radicē et

fundamentum sui germinis atq; ortus ab īferiori parte nō a superiori superficie sumit vt ait ph9 vbi supra. Cuius etiam signum est q radices iacti in terram seminis tendunt introrsum nō insursum. Sic mirum semen spūale radicem atq; fundamentum sui germinis atq; ortus sumit ex infima parte vere humilitatis · non aūt ex summo superbie ⁊ tumoris · Et tunc applicetur sic Hemē itaq; spūale · igne turpis lucu seu auaricie deficcatū · nec pullulat nec germinat mistice seo nec crescit · ¶ Notandū q̄ species alicui9 seminis quatuor modis aduenit ad terras remotas piter ⁊ longinquas · Primo videlicet p alicuius venti grātis iectiōz secundo per auium aliquarum inductionem · tercio per ymbres ⁊ pluuie distillatiōz · quarto per aliquā celi constellatiōz · De prīo Plinius in speculo naturali dicit · Ingruit vt interdum venti a quibusdā regionibus celi qui in suis incursib9 quarundā herbaz semina attulere · que quidem herbe minime vise sunt in illo terre climate quo nascunt · piper enim ⁊ crocus nardus anamomum ⁊ balsamum in quibusdam nata apparuere regionibus · in quib9 a natura non fuerunt generationis huiuscemodi est ventus grādis causa · De secundo sic ait ph9 in ꝓbleu · Pisces quidaz in quibusdam pcreati apparuere stangnis ⁊ paludibus · vbi nunq̄ aliquis visus est pisas · Cuius etiam signū est · q̄ in altissimis quibusdam montibus pisces nati sunt ī aquis ⁊ vuulis valde exiguis · Cui9 aūt generationis causam reducimus in allatiōz quarundā auium eo videlicet mō inquantū aues mergule · ille vz aues que ad pascendum aquis immergunt · illaz nāq̄ auium rostro ⁊ ori semia adherent que longe ante ꝓiecta erant a pisibus · q̄ quidem semia aut in ꝓfundo iacent · aut in aque medio sup natant · Ista autez pisium ꝓiecta semina rostris aut pedibus auium adherencia · ab auibus iam predictis se montanis denuo aquis immergentib9 in missa paludibus atq; stangnis pisces procreant vbi nulli pisces vnq̄ erant · ¶ De tercio sic ait Auicenna li · 3 · de diluuijs · Quatuor nobis innotuerunt diluuia · vz diluuium · ignis · aeris · terre · ⁊ aque · Diluuiū aūt aque ⁊ aeris alienatiuū est · i · alienoz corporum actiuum allatiuum · Circa qd̄ est notandum q̄ diluuiū ignis nil aliud est q̄m inundatio ignis seu aliqua incensio valida alicuius regionis · Diluuium aūt aeris nil aliud est q̄m inundatio ⁊ superfluitas aeris atq; venti · Diluuium autem aque nil aliud ē q̄m diluuiū nili ⁊c̄ · Diluuiū vero tre nil aliud est q̄m inundatio

arene defluentis ex aere. De diluuio ignis legit de sancta agatha Item in historia longobardorum. Item de visionibus tundali. Item de euentibus hybernie. De diluuio aeris agitur in historijs psarum vbi dicit. quod tanti turbines atque venti interdum conueniunt et concurrunt vt ciuitates et villas auferant et sustollant que tandem nullatenus apparebunt. De diluuio aque require de nilo. Est autem nili diluuium principale quod accidisse dicit temporibus noe. Nunc autem redeundo ad propositum dicendum quod diluuium aeris atque aque est ventus grandis atque pluuia que aliena nobis adducunt semina puta de remotis prouincijs et longinquis. De quarto sic ait Ptholomeus almaiesti primo. Latissima virtus celi. Nam viuificat generat fecundat diminuit et augmentat. Nam vbi nulla proiecta sunt semina ibi celesti constellacione et virtute quedam nate sunt herbe incognite et inuise. Sed de hoc etiam require ca. de neccessitate. Patet ergo etc. Sed tunc per semen corporale semen intelligimus spirituale. Nam sicut semen corporale nimis profunde terre iniectum neque pullulat neque crescit. Causa huius est quia semen profundatum non habet aeris respiraculum. Sic nimirum per omnem modum semen spirituale quod est verbum dei nimis profunde in corde hominis seminatum. omni interdum flore caret bonorum operum et virtutum. Et tunc applicetur sic. Semen itaque spirituale quatuor quidem modis deuenit ad mentes a deo remotas pariter et longinquas. Primo videlicet per celestis refrigerij deductionem. secundo per auium. idest sanctorum asportacionem. tercio per celestis gratie distillacionem. quarto per celestem a deo infusionem. ¶ De separatione ¶ Titulus lxvi. ¶ A

Commentator Theophrastus super li. de quatuor transcendentibus. Quorumcunque est vnum esse. vnum non separatur ab alio absque corruptione eius. Similis autem hec est sentencia huic verbo quod ait Alpharabius super de pomo aristotelis. Quorumcunque inquit est vnum esse. vnum non separatur ab alio sine corruptione idest vnum non corrumpitur sine altero Intelligendum tamen hoc est eo modo si vnum illorum esse sit equale alteri et vnum non fit ab alio. Vnde non habet locum dicta proposicio in illo esse quod resultat ex corpore et anima. Anime nimirum et corporis est vnum esse. et tamen corrupto vno non corrumpitur reliquum et hoc ideo. quia illud esse non est vtriusque equaliter sed vnius ab altero puta esse corporis est abesse anime. His ergo incidentaliter introductis ad propositum redeamus. Patet itaque quod quorum est vnum esse. vnum non

separatur ab alio absq; totali eius corruptione. Per ista autem
datur intelligi. q ex vnione mistica dei aīeq; deuote quoddaz re
sultat esse indiuisibile ⁊ diuinum. ⁊ ideo tl'm esse est vnum esse
Juxta illud Jo. xvi. Vt vnum sint sicut ⁊ nos vnū sumus Deꝰ
itaq; per subtractiōz sue gratie separi non potest ab homīe absq;
totali eius perpetua corruptione. Respiciendo supra. B ¶
Plato li. i. de immortalitate aīe. Nullum quidem enciū eternitati
asscribitur nisi separatum fuerit a materia magnitudine ⁊ a motu
A materia quidem. quia omne hñs materiaz. vt ait cōmentator
auerrois li. suo de sub'a orbis. est transmutabile Q aūt transmu
tabile est. hoc ipsum corruptibile. quia s'm ph'm in xi. methaphi.
q transmutat' non est vniforme. ⁊ neccessario est corruptibile. si
corruptibile ergo nō eternum. patet ergo primum vz q nullum
encium eternitati asscribitur nisi separatū fuerit a materia. a magni
tudine quidem. quia omnis magnitudo diuisibilis est in infinitum
vt oñdit ph'ꝰ in. i. phisicoꝝ ⁊ in vi. In primo de generatione et
corruptione. in de celo ⁊ mundo. ⁊ in. iiij. metha. li. Quod autez
diuisibile est. eternum non est. eo qd s'm Calcidium in thymeo.
eterna indiuisibilitate sunt. Nam ipsa perpetua sunt vnione con
cordi atq; vnita. Tria inquit sunt vt ait Calcidius vbi supra. q̄
nunquā diuisionē recipiūt in eternū. vt res incorporalis. res et'na
vt ipsum indiuisibile qd est punctus. ergo ex destructiōe oñtis in
fert' q nil et'nitati asscribit' nisi q separatū fuerit etiā a magnitudīe
C ¶ Notandū aūt q magnitudo ē diuisibilis in infinitū non s'm
ptes eq̄les. s; s'm ineq̄les ptes. quēadmod' in. i. phisicorū asserit
ipse Thomas. Item omne cōtinuū seu magnitudo diuisibilis est
in infinitū non naturaliter s; mathematice. quia nulla spēs carnis
adeo pua poterit demonstrari quin adhuc possim ymaginari puta
mathematice minorem carnis speciē. vt vbi supra oñdit Albertꝰ
in ordine cōmen. A motu vero. nam s'm ph'm in. 3. phisicorum.
Motus est actus entis impotencia inquantū huiusmodi. idest in
quantum impotencia. sicut alteracio est actus rei alterabilis Itē
idem in eodem paꝝ infra. Motus non est ens sed via in ens. Vbi
aūt ens impotencia aut non ens fuerit. ibi eternitas non erit. q̄a
s'm egesippum Jero. lib. iiij. Eternitas solis conuenit entibus
actuatis ⁊ perfectis in sua specie de quorum rōne ipse motus non
est quēadmodum supra tactum est. Sufficienter ergo oñsum est
q nullum quidem encium eternitati asscribit' nisi separatuz fuerit a
materia. a magnitudine. ⁊ a motu. Sed tūc per ista dat' intelligi

q nullo quidez hominum eternitati seu fruicioni celesti digne asscri
bitur·nisi a tribus prehabitis mente ⁊ corpe separetur·videlicet
a materia malicie corporalis·a magnitudine mundane ⁊ trasitorie
dignitatis·⁊ a motu et strepitu mundane et vane inquietudinis
⁊ laboris·Recte vt supra· D¶ Ph9 in·xi·metha·Subie qui
dem separate nullis sunt transmutacionibus passionibusq subiecte·
Cuius declaracioz require ca·de perpetuitate Sed tunc p subas
separatas hoies a mundanis quantu ad effectum separati vanitatib9
figurantur·Nam sicut subie separate dñantur ⁊ regut principa
turq entibus naturalib9 vniuersis. vt firmissimis pbat roibus
Ptholomeus almaiesti·i·vñ etia ait·Proculus li·suo de causis
Opus inquit nature est opus intelligencie·Sic nimiru p omnez
modum·ipsi fideles a mundanis ⁊ transitorijs separati dñantur
soli et principant cunctis mundi insultacionibus et portentis que
quidem omnia ipsi largo animo aspernant·Et tunc applicet sic·
Illi itaq qui spe sua in deo posita ab istis vanis ⁊ trasitorijs fue
rint separati·nulli transmutacioni puta a deo·aut passioni puta in
pñti seculo ⁊ futuro aliqualiter sunt subiecti E¶ Auicebron
li·fontis vite·Vnaqueq res ratione sue materie semper nititur
elongari et separari a primo actu ⁊ ente·Ratione autez sue forme
approximat ⁊ vnitur ipsi actui atq enti primo Sz tunc p materia
ipsam carnem conuenit designari·Nam sicut materia semp est pri
uacioni annexa·queadmodum in·i·phisicoz ⁊ i·ij·de generatioe
et corruptione dicit·Sic nimirum per omne modum·caro qdez
ipsa semper est in cunctis suis actibus peccato et morti annexa et
sicut materia nunq corrumpit·iuxta illud q ait ph9·i·phisicoz
Materia est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis·Sic reuera p omnia
⁊ ipsa caro nequaq simpliciter anichilatur aut corrumpit quin
vna cum aia sua aut in eterna vita·aut in pena perpetua eternalit
et finaliter collocetur·Sed tunc cñr per formam ipsa anima de
signatur·Nam sicut forma est agendi ratio vt ait comenta·sup
iiij·phisicorum·Sic nimirum per locum a simili ipsa humana aia
est principiu ratio atq causa meritorie agendi·aut gaudia·sup
pliciaue merendi. Et tunc applicet sic·Homo itaq omnis roe
sue carnis·semper nititur appetitq elongari ac separari a primo
ente et actu qui deus ipe est·ratione autem specie seu anime semp
suo inniti appetit saluatori· G¶ Themistius comentator de
gradib9 in tractatu formaz·Separacio latitacioni obstat omni

Titulus

Cunq; enim aliqua ab inuicem separātur mox omnia que antea latuerant expatescere demonstrant̄. Per ista autē dat̄ intelligi q̄ dum caro ⁊ aīa per mortem ab inuicem sepantur. mox omnia añ q̄ latuerāt ⁊ ab humanis oculis abscōdita erāt clarissime elucescunt. Juxta illud qd̄ de vlixe dictum est. q̄ vz sapiencior erat moriens q̄m viuēs. Multa enī vlixes in morte agnouit que vite tp̄e penitus ignorauit. G ¶ Lincoiensis. Forma immersa materie separi non potest nisi illa materia formam p̄dictā deserat ⁊ sub illa stare p̄cipiat eo videlicet mō quo supra. P ¶ Ph9 in pbleu. Cum quis ab eo quem valde dilexerat separatur ꝯtinuo plus turbatur q̄m dum separi se aut separandum fore se memorabatur. Cuius euidencia ⁊ causa stat in hoc qd̄ ait ph9 vt supra. Sicut enī non habita magis desiderant̄. habita aūt iam vilescunt ⁊ quodāmodo non curant̄ Sic ⁊ bona dudum habita ⁊ mō non habita magis cruciant atq; torquent. quēadmodū ait Galienus Bona hīta ⁊ amissa magis nos cruciant q̄m si habita nō fuissent penit9 nec possessa. Valde ergo nostro cruciamur aīo ⁊ torq̄mur dum ab aliquo amico aut actu gaudioso sepamur. Per ista aūt datur intelligi. q̄ nil amarius esse dinoscit̄ q̄m separi ab illo delectabili aspectu mitissimi saluatoris. J ¶ Guido in. 3. qd̄l3

Tota itaq; nostri cognitio intellectus ex separatione specierꝝ a materia gingnitur ⁊ causatur. Nam quāuis sensus noster versetur solūmodo circa hoc ⁊ nunc. intellectus tñ semper abstrahit. Sz ⁊ intellectus actio. figitur ⁊ sistitur circa segregationem specierum a materia magnitudine ⁊ a motu. ⁊ huius ratio est. quia vt ait ph9 in. i. posteriorꝝ. cognitio nostra circa. puta cognitio intellectā semper est verorꝝ ⁊ perpetuorꝝ. quia false intelligimus que aliqñ falsa erunt aut aliqñ non erunt. vnde intellectus semp̄ est verorꝝ ⁊ perpetuorꝝ. Veritas aūt ⁊ perpetuitas ī vniuersalitate solūmō conseruatur. Vniuersalitas aūt non est nisi per separationem a materia ipsarum specierū. qd̄ ⁊ manifestum est ex qualitatibus obiectorum. Obiecta enī alia sunt ipsius intellectus. alia ipsi9 sensus Intellectus enī obiectum est q̄ dicas rei non signata sz abstracta obiectum aūt sensus est non qd̄ditas sed accidentalitas. non autē accidentalitas realis. sed intencionalis ⁊ specifice a subō ⁊ corpore separate. Ex omnibus ergo his patet q̄ tota nostri cognitio intellectus ex separatione a materia specierum gingnitur ⁊ causatur. Sed tunc per cognitionem intellectiuam que est cognitio vera ⁊ p̄fecta. diuina cognitio seu beata visio figurat̄. Nā sicut cognitio

intellectiua est perfecta · eterna · eternaliter pseuerans · iuxta illud
q ostendit Magister in sentencijs de vtroq statu hominum tam
damnatorum q̃ saluandorum · Damnandi nãq sine fine suum reatum
intelligent ⁊ agnoscent · iuxta illud Isaie · xlvi · Et vermis eorum
non morietur · sed ⁊ saluandi · id qd in pñti intellexerũt hoc ipm
⁊ alia in infinitum plura perpetualiter intelligerent ⁊ agnoscent
⁊ in fidem et argumentũ huius ausus est dicere Phus li · de pomo
in hunc modum · Id ergo q aĩa nunc intellectiua tanta corporis
mole · onereq depssa intelligit cui ambiguũ quin cũ separata fuerit
aĩa · melius verius ⁊ plenius intelligat videat ⁊ agnoscat · Separata
nimirũ a corpore aĩa intelligit que intelligit ⁊ nunc et multo plus
Relinquitur ergo q post mortem carnis in seperatione videlicet
corporis ⁊ anime · aĩa intelligit omnia que ĩ hac vita vnita corpi
intellexit · Ex quo habetur q intellectus seu cognicio intellectiua
est eterna ⁊ eternaliter pseuerans · Sic nimirum per omnẽ modũ
ipsa dei cognicio visioq beata eterna est sine fineq eternaliter per
seuerans · Et tunc applicetur sic · Tota itaq cognicio diuina vi-
sioq beata ex separatione affectuũ nostrorum a transitorijs prouenit
⁊ causatur · K Cõmentator auerrois super · iiij · metherorum
Aqua quippe salsa ⁊ aqua dulcis ꝯfuse inuicem ⁊ cõmixte quan
tumcunq vtraq aqua limpida sit ⁊ clara nichilominus tñ tur-
batur ⁊ fetida efficit · separate aũt vtreq · idest separatim existentes
ille aque clare ⁊ limpide remanebũt · Per p̃missa dat intelligi q
boni ⁊ mali simul coniuncti magis turbãtur ⁊ molestantur scan
dalizanturq ex mutua quidez parte · separati aũt ⁊ sequestrati a se
inuicem in suis manent statibus inpmixti · L Constantinus
li · med · Cuncti quidem medici nituntur morbum separe a morbo
leso pariter ⁊ morboso · Per que dat intelligi · q longe separari
est cura ⁊ sollicitudo · timor q̃z oĩs a corde · timore solicitudineq
leso · Nota separacio nil aliud est ex altera sui pte q̃m vnio dũ enĩ
aliud ab altero saparatur sibi vnire ⁊ appropinquare cernitur ·

De serenitate · Titulus · lxvij · A

Auctor li · de impressionibus aeris · Serenitas aque sere
nitatem aeris indicat ⁊ demonstrat · Sagaces nãq per
spicatores euẽtuum aeris futurorum · serenitatẽ aeris ex
q̃ete ⁊ serenitate aquarum coniciunt ⁊ ppendũt Dicit aũt serenitas
aque · claritas aque · limpiditasq ⁊ quies Per premissa autẽ dat
intelligi · q serenitas mentis nostre · serenitatẽ infert ⁊ p̃mõstrat

vite sempiterne B ¶ Phi⁹ in .ij. methe. Serenitatem futuraꝫ arguimus ex albedine ipsius lune. Per que datur intelligi. ꝙ serenitas mētis interne quietis ⁊ vite perpenditur ex animi nostri intima puritate C ¶ Cōmentator auerrois sup ij. metheroꝝ Serenitatem quidem omnē neccessario pluuia consequet̄ Cuius ratio est. quia serenitas calida est ⁊ sicca. calidū aūt ⁊ siccum humores attrahit ex natura. Econtra aūt pluuiam quidem omneꝫ serenitas comitatur. quia expurgato aere serenitas fit. aer auteꝫ expurgatur facta pluuia. Quamobrē accidit ꝙ serenitatē quāqꝫ pluuia ꝯsequet̄ ꝫ ⁊ pluuiā serenitas comitat̄ Per q̄ dat̄ intelligi ꝙ serenitatē mētis pluuia celestis roris ⁊ grē ꝯseq̄t̄ ⁊ ꝙ pluuiaꝫ pñie serenitas ꝯseq̄t̄ vite etne. D ¶ Plini⁹ i spe. na. Sereno facto aere. aues quidem regales maxime solite in regiōes aereas eleuantur. Cuius causa stat in hoc. Nam in serenitate aer q̄ circa terram est nimium inflammat̄. aer aūt qui in alto est frigid⁹ est valde. aues ergo serenitatis in tpe valde eleuantur in aere vt illic aliqualia sumāt refrigeria. Per que dat̄ intelligi. ꝙ sereno facto aere mētis nostre mox virtutes ⁊ potentie alcius extollūt in splē dorem cognitionis diuine E ¶ Auempice in. iiij. methe. Serenitas hyemalis frigus efficit ⁊ algorem. serenitas aūt estiualis estū generat ⁊ calorem. Quorum cause stant in hoc. Videmus inquit auempice ꝙ sicut corpora niue obtecta illesa a frigore ꝯseruātur sic regiones nubibus niueis obtecte. a frigore conseruantur illese Econtra aūt sicut corpora niue detecta mox a frigore ꝯstringunt̄ ⁊ penitus corrumpuntur. sic ⁊ regiones hiemali tpe serene facte ⁊ nubibus obtectis vacue a frigore nimium constringūtur. Per ista aūt datur intelligi. ꝙ serenitas corporalis que per serenitatē hyemalem describit̄ frigus efficit validum doloris miserieqꝫ mundane. serenitas auteꝫ spiritualis puta deuote ⁊ tranquille anime que per serenitatem estiuam intelligitur. calorem efficit consolationis delectationisqꝫ diuine. F ¶ Ptolomeus almaiesti quarto. In altis nimirum montibus perpetua serenitas est. Si quit enim turbulencie euenerit subter montes illos preterit ⁊ trāsibit. Per ista ergo datur intelligi. ꝙ in altis puta a terrenis eleuatis cordibus ⁊ a mūdanis inquietudinibus elongatis perpetua inheret serenitas tranquillitatis vite perpetue atqꝫ pacis. G ¶ Auctor lib. de impressionibus aeris. Duo sunt que serenitatem infallibiliter pollicentur. videlicet aurora serotina. atqꝫ yris

Quarum causa stat in hoc. Nam tam aurora serotina atq; iris humores extrahunt ⁊ vapores. aurora etenī serotina trahendo ad se vapores de regionibus ipsas expurgat pariter ⁊ emundat qd̄ et iris efficit. expurgate aūt regiones serenitatē concipiunt ex natura; Sed tunc per auroram serotinam et rubentem intelligitur amor. per iridem vero virentem ipse timor; Et tunc applicetur sic. Duo itaq; sunt que serenitatē mentis et conscientie efficiunt et inducunt. videlicet amor et timor. D ¶ Plinius in speculo naturali. Sereno existente aere cuncta animalia subterranea exeunt et ascendunt; Per que dat̄ intelligi. q̄ nostra anima serena existente mente et corpore. tunc potentie ad sumenda exeunt pascua vite eterne. J ¶ Auctor. Sereno celo exñte cimbala acuta ⁊ bene sonora efficimus et campanas. Serenitatē etenī aeris obseruant hi qui huiuscemodi innitunt̄. Sed per ista dat̄ intelligi. sereno corde ⁊ animo bene sonoras et acutas transmittimus voces omnipotenti deo. K ¶ Aristotiles ī li. pble Contes in sero frigidi serenitatē magnā indicant et pmittunt. Per que dat̄ intelligi. q̄ dū mentes humane frigueunt ab estu praue ɔscientie ⁊ calore serenitatē extunc sibi indicāt euenire pacis ⁊ felicitatis eterne. L ¶ Ph9 in probleu. Serenitas corporalis fit victo frigore ⁊ supueniente calore. Per ista aūt dat̄ intelligi q̄ serenitas spūalis fit victo frigore carnis nostre et vincente calore celestis roris ⁊ gratie. M ¶ Plinius in speculo nat̄ali. In principio q̄dem estatis folia arboꝝ vegetata circulariter atq; mota serenitatē p̄nosticant̄ protin9 affuturā. Per que dat̄ intelligi. q̄ dū in hac vita nostre cogitationes et desideria in actu eternitatis circinata seu circulariter feliciterq; mota serenitatem accipient comodaq; interna. ¶ De securitate ¶ Ti. lxviij. ¶ A

Phs in proble. Corpus pmanens diu sanū cū egrotauerit velociter morit̄. Cui9 q̄dem effectus cām assignat. Galienus secretorū suoꝝ li. i. d. Q cū corpus diu sanū. inexpertū est languoris. inexptum aūt velocius fortiusq; a superueniente labore allidr̄ ⁊ dolore. Corpus itaq; pmanens diu sanū cum egrotauerit cici9 morietur. Per ista aūt dat̄ intelligi. q̄ homo vita diu nimis tutus pmanens ⁊ securus cū defecerit aut periculo subcubuerit cuilibet aut timori periculosius ⁊ grauius morietur. B ¶ Euenti9 li. iiij. Nox q̄dem securior ē. q̄m dies cunctis aīantib9 terre. naturalit̄ aūt magis timemus nocte q̄m die. Ad

cuiꝰ euidentiam notãdũ · ꝙ vt ait phꝰ de animalibꝰ. Pax ⁊ trã-
quillitas redit vniuersis · Cuidue etiã est obuiare hoiem alicui
bestie in nocte q̃m in die: vt refert Ambrosius in exameron li·
x· Per ista informat hũana fragilitas vt in nocte ⁊ in tenebra
securitatis vane maxie mumamur cautela custodia ⁊ timore Ja
cobus in hystorijs naturalibꝰ · Securitatẽ omnes fugiunt aues
in terra ⁊ in aq̃· Cuiꝰ signñ est ꝙ dũ aues in aere ceteris auibꝰ
puta p̃dombꝰ impugnant mox ad terrã cõfugunt aut ad aquã
Per q̃ dat intelligi· ꝙ securitatẽ atq; sui status firmitatẽ cupidi
tates hoies in terra hũilitatis ⁊ in aqua pñe seu contentionis

¶ Notandũ ꝙ securi sumus a bestijs ⁊ a feris tuplici q̃-
dam mõ· videlicet sedendo· iacendo ⁊ dormiendo. Sedendo q̃dam
securi sumus ab vrsis· iacendo ab apris siluestribus atq; porcis·
dormiendo vero a lupis· De primo ambrosius in exameron l·x
Ab vrsis si inuaderis in terrã resiꝛe ⁊ transibit. De secũdo solinꝰ
li· xxij· Ea q̃dam alia que secando ferunt· iacentẽ aut ꝓstratũ
hoiem non allidunt· De tercio ysidorus in hystorijs naturalibus
Lupus dormientẽ hoiem non inuadit sed cũ euigilauerit· Per p
habita aũt dat intelligi· ꝙ securitatẽ in hac vita policemur tu-
plici q̃dam mõ· videlicet sedendo in sede interne cogitationis· iacen
do in terra hũiliationis ⁊ dormiendo sopore deuotionis ⁊ interne
quietudinis. ¶ Phus in probleu· In littore q̃dam mauis
naues cidus submergunt· Per hoc aũt dat intelligi ꝙ in littore·
securitatis vane cidus piclitant ⁊ submergunt mentes humane·

De sanitate ¶ Titulus· lxix· A

Johannicꝰ yzagoge Sanitas est lex· mobilis atq; fra-
gilis· Econtra aũt infirmitas ẽ tristis debilis ⁊ quere-
Circa primum notandũ · ꝙ sm ypocratẽ in epichimis
Ex rubus p̃dat agnoscat q; futurus morbus· videlicet ex quadã
tristicia ⁊ torpore· ex q̃dam lassitudine ⁊ immobilitate· ⁊ ex q̃-
dam corpulis imbecillitate · Imminente etenĩ languore alq̃ sue
morbo sanguis ingrossat· ingrossatus aũt sanguis tristiciã infert
Jtẽ imminente morbo pori totiꝰ corpis meatuũq; ⁊ arteriarũ ob
cludunt: vt ait ostan: Opilatis aũt pit ⁊ optis corpis totiꝰ me
atibꝰ atq; pulsus ingruit ipse morbꝰ· Jtẽ appropinquante languore
mẽbra interiora tugescũt ⁊ durescũt· vt ait auicenna· q̃re tu-
mꝰ dẽs debilitas corpis imbecillitas q; tangit· Econtra autẽ
sanitate ingente corpis sanguis ẽ clarus meatus remanent ap-
molliunt ⁊ optime disponunt organa ⁊ mẽbra corpis vniuersi

Sanitas ergo est leta mobilis atq; fortis. sani nanq; naturaliter letant̄ agilesq; sunt faciliter mouent̄ ⁊ in vigore naturaliū viriū valide roborant̄. Sic reuera per omnia sanitas spūalis puta sanitas anime atq; valor leta est q̄a confert leticiā sempiternā. mobilis est q̄a mouet ⁊ impellit ad operationē sanctā. fortis est quātū ad firmitatē fortitudinēq; internā. B ¶ Costantinus li. de mel. Natura sanitatis est oblectari in vigilia ⁊ in motu. Naturalit̄ enī illi qui sani ex toto fuerunt vigilare appetunt ⁊ moueri. Sed tunc per sanitatē corporalē spūalis sanitas figurat̄. Nā sicut sanitas corporis dinoscit̄ ex colore oculi atq; vultus. vt dicit phus in iiij. animaliū li. Oculi eī bene dispositi puta perspicui clari vt cristallini sanitatē indicant. Item color vultus rubeus atq; albus. Sic nimirū per omnē modū sanitas spūalis dinoscit̄ ex lympiditate spūalis oculi ⁊ ex claritate vultus interni. Et tunc applicet̄ sic. Natura itaq; spūalis sanitatis est exercitari in vigilia laudis timorisq; diuini ⁊ ī motu operis virtuosi. Cetera in registro quere ¶ De statu vite pñtis. ¶ Ti. lxx. ¶ A

Status pñtis vite comparatur vento ob sex conditiones. ⁊ qualitates que p̄fert in se ip̄e ventus. Nam sicut ip̄e ventus qui aliq̄liter deorsum flat versus terrā pluuiam affert. ventus aūt qui sursum aliq̄liter fert̄. quē turbinē nuncupamus puluerē eleuat ⁊ serenitatē imminere indicat: vt recitat Plinius in speculo naturali. Nō repugnat aūt hoc verbū ei qd̄ sup̄dictū est. videlicz q̄ ventus neq; flat sursū neq; deorsum: sed solūmodo circa terrā. Licet enī non simplicit̄ ventus moueatur sursum nec deorsum. mouet̄ tamen aliqualiter ⁊ in parte deorsum atq; sursum. Sic reuera per omnē modū status hui⁹ vite declinans a transitoria ⁊ terrena pluuiā adducit perpetue miserie ⁊ doloris. status aūt pñs more turbinis atq; venti. sursum vergēs ad celestia ⁊ eterna puluerē humilis conditionis nostre eleuat. serenitatē perpetuāq; importat. B ¶ Et sicut ventus montiū interuentu maxime impedit̄. vt recitat albertus in. iij. parte sume naturaliū. sic ⁊ status nostri honoris mundani ⁊ glorie interuentu maxime a salutis ꝓposito impedit̄. C ¶ Et sicut finis venti pluuia est ⁊ ymb̄ testante ph̄o in probleu. qui ait Ciniunt̄ aūt omnes venti pluuia ⁊ ymbre. Sic nimirū per omnē modū finis status pñtis vite nil aliud est q̄ pluuia tristicie ⁊ doloris

D ¶ Et sicut ventus dum magis tulmultuat atq; pulsat

signat quia iam cessat. vt dicit phus in probleu. Venti inqt fim entes magm sunt. Sic reuera per omnē modū status pñtis q̄nto magis tumultuat ⁊ insurgit. tanto cicius vehemētius p̄cipitat atq; cadit E ¶ Et sicut ventus piculosus ⁊ mortiferus val de oñdit esse cunctis q̇ morbo q̄licunq; grauati fuerint ⁊ detenti vt ait constantinus li. de mel. Sic per locū a simili periculosus q̇ dez ē status pñtis vite cunctis q̇ qualicunq; morbo spūali grauati fuerint ⁊ detenti. F ¶ Et sicut ventus discontinue in hac q̇dem flat. sic ⁊ ipse stat⁹ pñs discontinue in hac vita durat nec aliq̄liter discontinuitatis more p̄seuerat. G ¶ Et sicut vētus ml aliud est q̄m aer cōmotus ⁊ hinc atq; inde agitatus. Circa q̄ notandū. q̄ vt ait phus in. iij. metheroꝝ. Pluuia ⁊ nubes idē sunt in substantia. similit quoq; aer ⁊ ventus. Ventus ergo ml aliud ē q̄m aeris cmotio. Sic mmiꝝ per omnē modū status vite pñtis ml aliud ē q̄m vanitatis in mente hūana exercitatio.

H ¶ Item status vite pñtis compatur tenebre ꝓpter sex cās ob sex conditiones q̄ inesse ipsi tenebre dinoscunt. Sz de hoc req̇re de ignorantia Notandū q̄ status pñtis vite compat aeri languori nocti q̄ alibi inuenies in diuersis I ¶ Hugo i dydascol. li. iiij. Natura aq̄ ē semp defluere ⁊ moueri velocitq; putrescere ⁊ consūmi. Sed tunc p aquā statū pñtem conuenit designari. Nā sicut aqua sedeci habet conditiones ⁊ naturas. Sic mmiꝝ per omnē modū status pñtis ⁊c. De hoc req̇re ca. de hoie Et tunc applicet sic. Natura itaq; ⁊ status pñtis vite ē semp defluere in mortē ⁊ moueri ⁊ velocit terminari ⁊ corrūpi K ¶ Aristoteles in probleu. Cecitas innata. i. a natiuitate inducta omni lumini resistit naturalit ⁊ repugnat ꝓpter illud lumen qd illusiue q̇dem ex lesione oculi gingnit ⁊ causat. Ceci enī casualit q̄ntuncunq; fuerint obcecati adhuc tñ vestigia lucis atq; luminis aspiciunt nisi hora vehementis supplicij aut doloris. Cunq; enī a'i q̇s ictū aut plagā in oculo percipit lumen quoddā se sentire agnoscit. Sed tunc per cecitatē status pñs figurat. Nam sicut cecitas non ē in genere entiū ⁊ natura. vt oñdit phus in. vij. metha. Accidens inqt non est ens sed entis. negationes aūt ⁊ priuationes multomagis p̄uatiua eī ⁊ negatiua entia nō nisi cmitatiue reductiue aut anoloice. quēadmod oñdit tho. de aq̇no ī tractatu de ente ⁊ eēntia d. Priuatiōes aūt entia nō sunt. cecitas vero ē p̄uatio puta visus ergo cecitas nō ē ens: aut q̄si nō ē quēadmodū

⁊ ipsa priuatio. Sic nimirũ status quidem pñs aut iam non est aut quasi non est: non enĩ est de genere sed numero entiũ permanentiũ fixo perpetuo quoq; mõ. L ¶ Et sicut cecitas solis illis appriari ⁊ conuenire dr qui quondã viderunt ⁊ mõ excecati sunt quẽadmodũ ostendit cõmentator in iij. methafi. vbi dr ꝙ lapis non est cecus nec lignũ cecũ dr. quia nec lapis videt aliqñdo neq; lignũ. Instantia aũt ferunt q̇dam dicentes ꝙ ceci nati nunq̃m viderunt. ergo ceci dicendi non sunt. Ad qd̃ soluendũ aduertendũ ꝙ aliqui dupliciť videre dr: aut inquantũ iã actu videt. aut inquantũ aptũ natũ est videre nec tñ videt. Cecus itaq; a natiuitate q̃uis nunq̃m viderit tñ habet naturalẽ aptitudinẽ videndi. ⁊ ideo cecus a natiuitate cecus potest dici. Sed tunc per cecitatem status pñtis vite designať. Et tunc applicet sic: Status vel cecitas pñtis vite maxĩe appropriať his qui primo viderunt spiritualiť cognitione fidei splendorẽ ⁊ veritatẽ lucis eterne sanctissime trinitatis: sed mõ excecati sunt puluere ⁊ fumo voluptatis. ac terre vanitatis: sed pagani ⁊ iudei ⁊ omnes increduli ꝓprie etiã dicunť ceci. q̇a q̃zuis lucẽ vere cognitiõis nunq̃m habuerit tñ naturaliť est eis innata scintilla luminis diuini cõgnitionisq; sui plasmatoris ¶ De silentio ¶ Titulus lxxi. ¶ A

Aristoteles in. vi. politicoꝝ li. Sub silencõ q̇dem loqui ⁊ agere conuenit sex ꝑsonis siue sex generib⁹ ꝑsonarũ videlicet puellis timidis. infirmis. furib⁹. pueris ⁊ astutis. Reddunť nãq; lenes placideq; puelle ex dulci ⁊ silente vt ita dicã colloquio ⁊ affatu. Timidi etiã si volunt tñ nequeunt nisi sub silentio fabulari. Item infirmoꝝ vox est semꝑ submissa sub silentio ⁊ acuta. p̃terea fures silentiũ suũ q̃runt: sed ⁊ tumultũ atq; strepitũ alioꝝ puerorũ etiaꝫ bonã formam. indolem quoq; sanã accipimus ex quiete ⁊ silentio eorundẽ. Item astuti ⁊ sapientes magnificant sub silentio sua facta. hucusq; aꝝl vbi supra. Patet ergo ꝙ sub silentio loqui ⁊ agere sex generib⁹ conuenit. personaꝝ: Sꝫ tunc per silentiũ corporale silenciũ spũale puta aĩe designať. Nã sicut silentiũ corporale maxime persuadeť in consilijs ⁊ in mensis. vt ait phus in. vi. politice. Quoꝝ cause stant in hoc ꝙ in consilijs rei euentus magis patet audienti q̃m cõsulenti ⁊ loquenti. Item in actu edendi dũ quis locutus fuerit cibus de ore eius salit. quaꝓpter politicũ fore ostendiť ⁊ ciuile vt silentiũ maxime obseruet in consilijs ⁊ in mensis. Sic nimiꝝ per omnem

modū silentiū quidem seu quies anime maxime frequentet̄ dum
q̄s intra se consiliū habuerit sup̄ vita beata: aut dū fuerit in xp̄i
mensa. i. in sumendo pascua sempiterna. Et tunc applicet̄ sic. Si
lenciū itaq̄ anime maxīe conuenit sex generib⁹ personarū. videli
cet castis ⁊ continentib⁹ q̄ per puellas ⁊ virgines figurantur ti
midis ⁊ pusillanimib⁹ q̄ deū timere filialit̄ comprobant̄ hūilib⁹
⁊ peccatorib⁹ q̄ per infirmos designant̄. Itē vim regno celesti
inferentibus q̄ per fures important̄. Itē ab omni labe innocen
tibus q̄ per pueros intelligunt̄. ⁊ ipsis contemplantib⁹ qui per
astutos ⁊ sapientes conuenientissime describunt̄. B ¶ Am
brosius in exameron li. vi. Omnes q̄dem aues a garritib⁹ canti
b⁹ quoq̄ suis cessant ⁊ silent circa maiorez feruorē serenitatēq̄
estatis. Sed tunc p̄ aues hoīes designant̄. Nā sicut aues in suo
euolatu de terra volant contra ventū: vt ait phs in. i. aīaliū li.
Omnes inq̄t aues naturalit̄ quidē dū a terra se eleuant p̄ vola
tū contra ventū alas suas verberant Sic nimirū ipsi hoīes in suo
volatu ad quietē videlicet celestis patrie debent more auiū ⁊ exē
plo resistere ⁊ opponi vento vanitatis inq̄etudinisq̄ mundane.
Et tunc applicet̄ sic. Omnes itaq̄ hoīes velut aues silencium de
bent assumere ⁊ q̄etem ab operibus actibusq̄ peruersis. ⁊ hoc in
medio sue vite calore. i. dū magis viguerit in virib⁹ sui corporis
⁊ honore C ¶ Solinus li. rerū. In loco quidē in quo tene
bre fuerint silenciaq̄ assidua ⁊ hūores. serpentes ⁊ rane cetereq̄
bestie pestilentes naturalit̄ procreant̄. Cām require de exercitio
Per ista aūt dat̄ intelligi: q̄ in corde hūano tenebris cecitatis ⁊
ignorantie atq̄ silencio vigi laudis diuine prepedito serpentes.
⁊ rane. i. motus ⁊ suggestiones prauitatis dyabolice iugiter p̄
creant̄. D ¶ Isidorus in hystorijs naturalib⁹. Circa aq̄s
silent̄ leuit̄q̄ fluentes residere naturalit̄ appetunt ipse aues. Sz
tunc p̄ aquas silent̄ ⁊ leuit̄ fluentes. mentes silentes ⁊ quiete fi
gurant̄. Et tunc applicet̄ sic. Ipse itaq̄ celestes virtutes maxīe
residere appetunt circa mentes p̄uiam hui⁹ vite cū quiete ⁊ silen
tio defluentes. E ¶ Aristoteles in. vi. aīaliū li. Cuncta q̄
dem aīalia dum valde timent silent. Per q̄ dat̄ intelligi. q̄ ⁊ ipsi
hoīes se positos in arto ⁊ timoroso loco periculoq̄ videntes ad
silenciū internū ꝯfugiant aīe ⁊ quietē. F ¶ Phs in probleu.
Accedentib⁹ nobis ad profunda solitudinis ⁊ deserti silent aues
Per q̄ dat̄ intelligi. q̄ venientibus nob̄ in p̄fundā cōgnitionis.

ꝛ contemplationis diuine·mox silent ꝛ quiescunt omnes nostre potentie a natiuitatibus solicitudinis inquietudinisq; mundane·

¶ Ambrosius in exameron·li·vij·Silentem hominẽ in deserto fere cicius bestieq; inuadunt·quia cuncta aialia voces humanas abhorrent puta siluestua atq; ignẽ ex natura tonitruum atq; fulmen·Per que dat intelligi ꝙ silentẽ hominẽ·i·a diuinis laudibus quiescentẽ bestie et fere infernales scz dyaboli maxime hostibiliterq; insecunt ¶ Albertus de natuus locoꝝ·Rana viuois in os ꝓiecta canis ipm obmutescere facit perpetuoq; silere·Per que dat intelligi·ꝙ rana peccati per recentẽ confessionem ꝓiecta in os canis infernalis dyaboli facit ipm silere perpetuo ne contra nos valeat accãndo in die iudicij latrare

De somno ¶ Titulus·lxxij· ¶

Constantinus in anthydrario veteu· Omitatẽ quidem cibi ꝛ appetitũ somni persuadent phia q̃dam omnes·Sicut enī cibus cũ appetitu sumptus solũmodo nutrit·sumptus aũt cũ desiderio ꝛ sine appetitu frustra ꝛ inanit̃ manducat· Sic somnus factus cũ appetitu ꝛ desiderio valde recreat·somnꝰ aũt supfluus quẽ non appetit q̃litas dormientis potius debilitat q̃m confortet. Et ideo d·aꝛl·in problem·Somnolenti inq̃t existentes si obdormiemus valde sanitatis robore confortamur· seo si somno immergimur ꝛ in somnis iacuemus talis insomnietas magis debilitat q̃m si totaliter vigilaret· Sed tunc ꝓ somnũ corpous somnus spũalis·i·mentis deuocio designat̃· Nã sicut somnus prouocat̃ tubus modis· vt onit Macrobius li·vj·de somno sapionis· Primo videlicz ꝓ inclinationẽ capitis versus pectus. secundo per clausurã oris· tercio ꝓ confucationẽ frontis Ceteros modos ꝛ cãs requre ca· de iubilo ꝛ de dormitione· Sic mirabiliter per omnia misticus quidem somnus quo qs in dño requiescit effiat̃ tubus modis·videlicz ꝓ inclinationẽ hũiliationis·ꝛ ꝓ obclusionẽ praue elocutionis·ꝛ per confucationẽ pnie ꝛ contucionis·Et tunc applicet̃ sic· Persuadent itaq; omnes vnitatem simplicitatẽq; ubi ipsius mentis· seo ꝛ desiderii valioũ somni in deo perpetui ꝛ quietis· ¶ Continus li·vi·de discuptionibꝰ rerũ·Dec ergo nobis post somnũ accidunt ꝛ soporem exsiccatur ligua pallor ꝛ discoloratio omittat̃·ostatio frequens·distẽsio totius corpous oimq; membroꝝ·vsus redditus debilis ꝛ obtusus· color assequit capitalis nulla adest delectatio ubi ꝛ potus·ꝛ

⁊ tunc manus ⁊ caput digitis confricant. Sed tunc ꝑ somnum corporalē corporis somnus execrabilis intelligit in peccatis seu perpetuis in tormentis Nā sicut somnꝰ profundus q̄tuor facit effectus. vt oñdit Constantinus li. suo de melancol. Nā dormientes ⁊ soporatos ambulare in somnis compellit. loqui facit dētiū collisionē efficit. ⁊ linguā interdū mordere ꝑmittit: ait eī ꝙ hi qui profundū somnū faciunt in somnis sepe ambulant. locunt. dentes constringunt. linguā discrepunt. Quoꝝ q̄dem effectuum cās reducimus in fortē impressionē ymaginarie fantasticeq̄ virtutis. Sic nimiꝝ per omnē modū somnus in peccatis seu somnꝰ in tormentis q̄tuor in aīa facit effectus. Nā ipsos peccatores facit ambulare. facit enī progredi de pena in penā. loq̄ compellit ⁊ enarrare suā miseriā sempiternā. dentiū stridorē ⁊ lingue vorationē efficit. Et tunc applicet sic. Somnus itaq̄ hominis in peccatis viij. in aīa relinq̄t effectus. videlicet lingue in dei laude exsiccationē. mortis ꝑpetue discolorationē parit ⁊ pallorē. oris ad suscipienda tormenta oscitationē. visionis beate obtusionē. corporis in tormentis extensionē. capitis ⁊ conscientie perpetuā torsionē. nullā cibi celestis delectationē. capitis ⁊ mannū. i. mentis ⁊ corporis in cruciatibꝰ perpetuis cōfricationē. C ¶ Ipocras in prenosticis. Infirmus q̄dem post somnū esuriē sentiens. atq̄ sitim perfectā mox sibi crisim indicat euenisse. Sed tunc ꝑ infirmū intelligimus peccatorē. Nā sicut infirmus sanat octo modis ꝑm octo sn̄ias peritoꝝ. Primo per sanguinis effusionē naturalē puta per nares aut per aures. non per minutionē aut per oris execrationē. que aliqñ inducunt mortē. testante Galieno ⁊ constantino de ypotundriaca passione. Secundo ꝑ sudoris emissionē vñ galienus Sudor tpe febris ⁊ languoris ꝑfectam sanitatē generat ⁊ importat. Tercio ꝑ variā medicoꝝ consolationē Juxta illud ꝙ ait auicenna li. regiminū vij. Consolatio inquiens valida infirmū releuat ⁊ confortat. Quarto ꝑ febris cōpletā ⁊ totalē digestionē. testante philareto in tractatu de iudicijs febriū qui ait. laborandū necessario est tādiu in languore quo ad usq̄ materia febriū per calorē naturalē totalit digerat. Quinto per alicuius risus gaudijq̄ validi concitationem. Unde phs. ad Alexandru. de regimine principum li. q̄rto d. Sed ⁊ tu Alexander gaudia tibi finge ad ꝓlongandos gradus sanitatis ⁊ vite

Sexto per cibi ⁊ potus debitū regimē ⁊ dietationem · vt ait phi
laretus in tractatu de dietis · Tota inq̄t salus ⁊ valor languen/
tis ex eo ꝙ debite dietat̄ ꝓuenit ⁊ causat̄. D ¶ Septimo ꝑ
medicine applicationē · testante Galieno li · secretoꝝ suoꝝ qui ait
Natura nostra ad tantū iā deuenit virtutū suarū ⁊ actuū detri/
mentū ꝙ ex languoris statu nō valet resurgere · nisi alicui⁹ iuua
mine medicine · Octauo ꝑ celestē impssionē · testante Gwidone ·
q̄ ait in sūma medicinaliū · iiij · Viā medicine ꝑcurrentes medericq̄
debilib⁹ lāguidisq̄ volentes cursū astroꝝ diligenti intuitu perlu
stremur · ex ipso nanq̄ celi cursu crisis languentis hominis gin/
gnit̄ ⁊ causat̄. patz ergo ⁊c̄. Sic nimiꝝ per omnē modū pecca/
tor octo modis diuinitus celitusq̄ sanat̄. Primo q̄dem per effu
sionē sanguinis · i · omnis inq̄nationis · Secundo per emissionē su
doris · i · deuote lacrimationis · Tercio per medicoꝝ · i · cōfessorū
sedulā exhortationē · Quarto ꝑ scelerū pnie beneficio digestionē
Quinto ꝑ interni gaudij mentis concitationē · Sexto ꝑ dietatio
nē ieiunij ⁊ abstinentie · Septimo per satisfactionis applicationē
Octauo per celestē impssionem diuine pietatis ⁊ clementie · Et
tunc applicet̄ sic · Peccator itaq̄ post somnū peractū suoꝝ scele
rum si sitiuerit esurieritq̄ quantū ad opera satisfactionis pnieq̄
condigna · signū atq̄ indiciū est sanitatis perpetue crisisq̄ et̄ne ·
E ¶ Galienus li · viij · secretoꝝ Scimus ex febriū qualitate
ꝙ somnus mortē intulit languidis vt frequent̄ Cuius quidem ef
fectus cā q̄druplex reddit̄ rationib⁹ apertis Primū est Galieni
secunda ꝯstantini · tercia ypocratis · q̄rta est aꝝl̄. Sed tunc ꝑ so/
mnū corporis cordis ignorantia ⁊ cecitas designat̄ · Nā sicut so/
mnū corporalē sex impediunt ⁊ restringunt · Primū est sommio
rū varia visio ꝑm auerroū Secundū est aspera ⁊ dura ꝓstracō
Terciū est naturaliū secessuū aduencio · Quartū est cibi ⁊ pot⁹
digestio: vt dicit phs in · x · aīaliū li · Quintū est alicui⁹ doloris ·
aut compunctionis inflictio · Sextū est fragoris ⁊ strepitus ali/
cui⁹ frequētatio · Sic nimiꝝ per omnē modū · ignorantia cecitas
q̄ cordis nostri sextuplicit̄ emendat̄ ⁊ impedit̄ · Primo per so/
mniorꝝ · i · celestiū prennoꝝ intuitū ⁊ visionē · Secundo per aspe
rā ⁊ durā in hac vita prostrationē · Tercio per sudoris seu natā
lis secessionis · i · ꝯfessionis emissionē · Quarto ꝑ cibi ⁊ potus ce/
lestis misticā sumptionē ⁊ digestionē · Quinto ꝑ contritionis cō
pūctionisq̄ felicis admissionē · Sexto ꝑ predicationis strepitū ·

⁊ clamationē Sed tunc consequent̄ per mortē corporalē mortē
spūalē conuenit designari. Et tūc applicet̄ sic Ignorantia itaq;
⁊ cecitas hominis peccatoris mortē ⁊ soporē inferunt sempiter/
nū. G Egidius expositor super de somno ⁊ vigilia. So/
mnus impinguat. vigilia aūt debilitat ⁊ exsiccat. Sed tunc per
somnū corporalē mentis q̇es aut contemplatio figurat̄. Nam si
cut in somno somnia que accidunt longius tp̄c occupare vident̄
q̄m ip̄m met tp̄c sit quo tp̄c deducit̄ ⁊ tractat̄ vt probat Theo
phrastus li. iij. ɔmentator dicit Somnior ego vno noctis spacio
tanta ⁊ tot que explere non possem vno anno integro. Cuius
cām req̇re de sopore. Sic reuera per oīa q̄ nobis in dei contēpla
tione beneplacita sup̄ mundana vanitate accidunt somnia illudē-
di in mō longiora diut̄nioraq; vident̄ esse quā rei veritas inferat
vite nostre. Verbi gratia. Viuat homo centū annis ⁊ tunc mo-
riat̄ q̄si vnū vix erit post mortē estimat̄. Sed tunc consequent̄
per vigiliā ipsa huic mūdo in vigilantia figurat̄. Nā sicut vm-
bra solis conuenit laborantib⁹ timentib⁹ ⁊ dijs. testante ph̄o in
vi. politice q̇ ait. ꝙ hi qui laborant vigilant. ⁊ hi q̇ timent. vt se
custodiant. ⁊ qui deoꝝ fungunt̄ officio. Sic nimiꝝ per omnem
modū mundana vigilātia maxīe condecet laborantib⁹ ⁊ fatigatis
in hoc mundo. timentibus .i. desp̄antib⁹ de dono solatioq; diuino
⁊ eis q̇ more deoꝝ potentes sunt in hoc seculo illi semp̄ laborant
⁊ vigilant p̄ transitorijs congregandis Et tūc applicet̄ sic Ea
itaq; quies mentis que fit in dño seu ipsa diuina contēplatio mē
tē impinguat ⁊ humectat diuina pinguedine. mundana aūt vigi
lantia exsiccat ab omni hūore celestis roris ⁊ gratie. G
Ph̄s in probleu. Cicius ergo somnū capiūt q̇cunq; sup̄ aliqua
nigredine ymaginati fuerint aut pallore. vñ subinferēdo ait. Ni
gra in nostra concipimus fantasia ⁊ continno obdormim⁹. Per
p̄habita aūt dat̄ intelligi. ꝙ dū nigra nostre deformitatis vilita
tisq; ⁊ hūilitatis intima ymaginatione aspicimus mox q̇ete mētis
videlicet a peccatis feliciter in dño obdormimus. Del aliter ⁊ pul
crius. Cunq; itaq; nigra hui⁹ mundi p̄icula mentis intuitu ima-
ginati fuerimus ⁊ cōsensu. mox somnū capimus in p̄petuo gemi
tu atq; luctu D Aristotiles in probleu. Obdormim⁹ aūt
cicius in calore q̄ in frigore exñtes Per que dat̄ intelligi ꝙ cicius
q̇dem ⁊ profundius obdormimus ⁊ somnū capimus in scelere ⁊
in morte dū fuerimus in calore voluptatis ⁊ concupīe. q̄m si esse

mus in frigore penurie ⁊ abstinentie atq; felicis continentie; vel aliter ⁊ pulcrius q̇dem. Cicius inq̃m obdormimus in dei beatissima visione exñtes. i. viuentes in calore caritatis diuine. q̃m ĩ frigore corporis cuiuslibet ⁊ malicie. J ¶ Aristoteles in vi. animaliũ li. Post somnũ q̇dem cuncta aĩalia cũ surrexerint casũ minant̃ parit̃ ⁊ ruinã. pedes etenĩ debilitant̃ in cunctis aĩalibus post soporẽ. Cui⁹ cã est. q̇a ſm ph̃m vbi supra. Somni dormitionis quoq; tpe totus vt pote sanguis ascendit sursũ versus caput surgentia itaq; aĩalia anteq̃m sanguis intra pedes aduenerit ip̃m aĩal imbecille reddit̃ in pedibus ⁊ infirmũ. Per q̃ dat̃ intelligi ꝙ cuncti q̇dem hoĩes post somnũ quẽ faciunt in peccatis minant̃ sibi ipsis ruinã penalitatis eterne perpetue quoq; mortis

K ¶ Autor de regimine sanitatis. Cunq; q̇s ex somno euigilans rursus obdormierit constat q̇a tunc profundiorẽ somnum facit. Sed tunc per somnũ corporalẽ somnus intelligit̃ in peccatis. Nã sicut somnus corporalis in sinistro factus latere profundior ẽ q̃ somn⁹ in latere dextro fact⁹. testãte ph̃o in proble. qui ait. Profundius q̇dem obdormimus in sinistro latere q̃m in dextro. Cui⁹ etiã cã est. q̇a cor perfluxũ paciens ad se sanguinis ꝓfundiorẽ somnũ efficit. q̇a cor suũ est in sinistro latere. Sic m̃mꝝ per omnẽ modũ. somnus in peccatis factus profundior ac periculosior fore comprobat̃ q̇ fit in sinistro. i. cũ consensu. Et tũc applicet̃ sic. Cunq; a somno q̇s peccatoꝝ per confessionẽ ⁊ penitentiã excitatus fuerit. iterato per recidiuationẽ incidit in peccatũ. mox profundiorẽ somnũ. i. eterne morti faciet idoneũ atq; aptũ. L ¶ Cõstãtinus li. de melancol'. Cunq; q̇s a somno quẽ cepit subito ⁊ cũ terrore fuerit excitatuo imposterũ ex hoc vesanus ẽ freneticus quoq; factus Per prehabita aũt dat̃ intelligi correctio prelatoꝝ ⁊ maxie confessoꝝ q̇ sepe dũ dormientẽ in peccatis minis acrit̃ aspeq; excitare conant̃ in frenesim. i. in desperationis periculũ ducere comprobat̃ M ¶ Johannes ꝓscida in viatico medicine. Sanior inq̇t est somnus dũ q̇s sedendo dormitauerit q̃m siq̇s simplicit̃ prostratus sup̃ pauimentũ aliq̇d obdormiuisset. Sed tunc per somnũ vitã intelligimus iã p̃ntem Nã sicut post somuñ tria secunt̃ videlicꝫ valida suspiratio tussis ⁊ sputi excreatio. sicut d. ph̃s expositor sup̃ li. de sõno ⁊ vigilia Sic m̃mꝝ p̃ omñ mod̃ p⁹ hãc vitã tria subsecũt̃ vꝫ valida sup̃

celida ſuſpiratio ⁊ vllulatio·tuſſis·i. luenꝫ pene frequẽtatio ⁊ aline·i·fletus ⁊ eiulatus excreatio. Et tũc applicẽt ſic. Tuđior itaq; vita ẽ que ducãt ſedendo in tranq̃llitate ſanctitatis·q̃m ſimplicit̃ proſternendo in terra pñtis miſerie ⁊ vanitatis. ¶ Notandũ q; duodecĩ ſunt q̃ ſomnũ facũt ⁊ inducunt·primũ eſt lauta cibatio·ſecundũ eſt labor laboriſq; frequẽtatio·tertiũ ẽ plena inebriatio·q̃rtũ eſt guttuus conſtructio·quintũ eſt oculorum clauſio·ſextũ eſt fabulaꝝ relatio·ſeptimũ ẽ aque in peliũ cẽſtillatio·octauũ eſt cantillenaꝝ obaudicõ·nonũ eſt dormientis rotatio·decimũ eſt pedũ contractio·vndecimũ ẽ capitis obtectio·duodecimũ eſt mitraꝝ impoſitio. Sed tunc p ſomnũ corporalẽ mentis ſecuritas ⁊ tranq̃llitas ſeu ſomn⁹ perpetue bẽtitudinis figuratiue tum q̃a ſicut ſomnus eſt amicus celeſtiũ numinũ ⁊ deorum· vt oñdit Macrobi⁹ de ſomno ſapientis li·iij· Sic mimꝫ p omnẽ modũ tranq̃llitas ſecuritaſq; mentis amica eſt deo ⁊ omnib⁹ ſanctis eius. Et tunc applicẽt ſic· Somnus itaq; tranq̃llitatis ſecuritatiſq; interne atq; bẽtitudinis ſempiterne a duodecĩ puta virtutib⁹ efficit̃ ⁊ cauſat̃·Primo ex lauta cibi celeſtis recreatione· ſecundo ex laboris ſancti ⁊ operis boni frequentatione·tertio ex plena mentis in dei dulcedine inebriatione·q̃rto ex guttuus mentalis cõſtructione ne quicq̃m vicelicz intus ſnmat̃ illicite·quinto ex oculoꝝ clauſione ab omni mundane ⁊ illicita cupiditate·ſexto ex fabulaꝝ·i·ſanctarũ predicationũ relatione·ſeptimo ex aq̃ contucõis ⁊ pñie in peliũ mentis noſtre felici diſtillatione·octauo ex cantilenaꝝ·i·canticorũ ſpũaliũ obaudítione·nono ex dormientis hominis in dei laude rotatione· decimo ex capitis obtectione. i·todius mentis hũiliatione·vndecimo ex pedũ contractione·i·oꝑm ſuoꝝ diſcuſſione· duodecimo ex mitre·i·correctiõis debite impoſitione·vt ſupra ¶ Apuleyus li·de morte platonis· Quicunq; itaq; intellectus fuerit elegantis in ſomnis ſomnia multa habent· Et ſtet tunc tota ſnia in ſuſpenſo vſq; ibi· Redeundo ergo ad effectũ dicemus ⁊c̃. ¶ Notandũ ergo circa prehabita q̃ vt recitat theophi·ſuper·iij· de aĩa d· Quidã reperti ſunt in turma phoꝝ·qui conati ſunt dicere aĩam tanta ⁊ tam inſolubili connexione fore corpori·organiſq; corpis conſtructã q̃ ipſa nec in pñti q̃dem· nec in futuro abſq; corpore intelligere q̃z poſſit ¶ Dumodialẽ ſui erroris tantũ ſumentes ex eo q̃d dixerat phus in primo de amma· Hĩa inquiens nõ intelligit

sed homo per animam · non aduertens id qd postmodū omittat.
Separat aūt hoc ab hoc tanqm incorruptibile a corruptibili.
Fundamentū sue friuole positione statuentes id qd ait Aximā-
drus · q si aīa aliquid intelligere posset sine corpore · sequeret ne-
cessario q anima intelligeret corpore separato aut mortuo · Cō
sequens arbitrati sunt falsū esse ergo ⁊ antecedens Ab hoc ergo
errore volens in viā veritatis reducere apuleyus platonic⁹ ph⁹
iā predictos aggressus est dicere · q qcunq elegantis fuerint in
tellectus in somnis · somnia multa habent · Per hoc enī q dicit in
somnis somnia contingere varia ⁊ diuersa · tollit error eoꝝ qui
argumentati sunt ⁊ ꝑalogizati temere · friuoleq · ⁊ vane animaꝫ
nullā posse actionē ꝑagere ⁊ virtutē · dū quis somnū arripuerit
⁊ saporē · Nūc aūt nil aliud restat rationib⁹ validis inducere ⁊
probare · nisi q aparitiones in somnis somniorꝝ sint actus poten
tiaꝝ anime ⁊ virtutū ad qd qdem probandū · somniorꝝ natura
q̄druplex a ph̄is assignata diuersis in mediū producant · Nata
inqm prima somniorꝝ est hoīem a futuris periculis premunire ·
Juxta illud q ait Salustius in tugurtino · Super multo inqui
ens nobis diuina bonitas prouidit comodo ⁊ salute Non solum
enī nos vigiles · sed ⁊ per somnia excitat · āmonet ⁊ conseruat ·
Scīam nimirū ipsa diuiua natura nostro intellectui elargit ; vt
ipsa videlicet anima hoīem dormientē premuniat · somniorꝝ imp̄s
sionibus diuersoꝝ · Et signant dicit dormientē non vigilantem ·
Sed tunc isti⁹ cām pertractat omentator super de somno ⁊ vi-
gilia lucidissime in hunc modū . Constat inqt q dū vigilat ipse
homo tota virtus intellectualis ac rationis valde distrahit ac ni
miū impedit · sicut dicit ph̄s in · vi · ph̄oꝝ li · Judices inqt ⁊ hi q
sapīe operam dant operibus mox cū a somno surrexerint verita
tis principijs inherent ⁊ insistunt Cui⁹ rationē ph̄s assignat ubi
supra d · Q sicut cibus somni tpe digerit ; ⁊ in medullā sanguīs
transmuttat sic ⁊ somni tpe principia conclusionū ⁊ veritatis di
gesta · in medullā transeunt scīe atq artis · Per ista aūt dat in-
telligi · q dū vigilat homo tota virtus rationis maxīe distrahit
⁊ hoc ideo qa pars intellectiue virtutis descidit · ⁊ sensibus mini-
strat · Ecōtra aūt somni accidere videm⁹ tpe · nulla ē tūc ꝑs rati
onis q̄ circa sensus occupat ꝫ sola ⁊ tota ī se rō occupat inter-
ne maximeq qescens : ⁊ ideo p̄ncipia veritatis ei⁹ q̄ naturalit
reuelacōib⁹ ⁊ discussiōib⁹ rōis īuenit magis mēti aduenīūt sōm

tempore · q̃m dũ vigilat ipse homo · Oñ ⁊ plato de immortalitate aie dicit · ꝙ somma que accidunt super aliq̇bus principijs veritatis · certissima ⁊ per se uota sunt conclusione ⁊ virtute · Oñ ⁊ sciencie futuroꝝ que facultatẽ oĩm transcendunt sensuũ · maxime sunt ex parte celi · ex visione sommaria intellectus hũani · Veritas enĩ futuroꝝ q̇a difficillima ẽ ⁊ ideo vnitate ⁊ puritate intellectui principij capit̃ ⁊ tenet̃ Vnitas aũt ⁊ puritas intellectus maior esse ostendit̃ in somno q̃m in vigilia · q̇a in somno intellectus intra se vnit̃ penit⁹ ꝯq̇escens ⁊ exterioribꝰ sensibꝰ mĩe permiscetur · in vigilia aũt hũana ratio multis irritat̃ ⁊ infundr̃ organis ab vnione dispergit̃ ⁊ admixtione sui cũ sensibꝰ penitus maculat̃ veritas itaq̧ euentuũ futuroꝝ magis accipit̃ penes lumẽ somni alicui⁹ q̃m vigilie qualiscunq̧ · Aĩa itaq̧ ex sui nobilitate futuroꝝ p̃scia hominẽ premunit a periculis dormientẽ magis q̃m vigilem ⁊ in somnis · Declarata est ergo sommioꝝ prima qualitas ⁊ natura · hoĩem videlicꝫ a futuris periculis premunire · ¶ Q Secunda autẽ natura sommioꝝ est influxũ recipere diuine sciẽcie cognitionisq̧ ⁊ reuelationis · Cui⁹ cãm ⁊ modũ diuersi diuersimode assignarunt doctores · Dicit enĩ Richardus de scõ victore · ꝙ celestis scĩa puta sciencia futuroꝝ non hẽtur quibuscunq̧ motibus vigentibus ipsius corporis : nunc aũt sic ẽ ꝙ in vigilantia vigilant cuncte corporis passiones atq̧ motus · In somno aũt penit⁹ conq̇escunt · ergo dignũ fore arbitror maiorem confluxũ celestis reuelationis ⁊ scĩe fieri ea hora · dũ quis dormit q̃m cum vigilat · Et ꝙ celestis reuelatio nequaq̃m det̃ motibꝰ vigilantibus q̇buscunq̧ · ⁊ motus corporales magis q̇escant dum dormit q̃m cũ vigilat ipse homo · Aliã aũt rationẽ videt̃ assignare hugo de sacramentis in hunc modũ · Dicit enĩ reuelationẽ diuinã tante fore vehementie ⁊ virtutis · ꝙ si immediate homini absq̧ visione sommaria ⁊ enigmate euenirет · ip̃m vtiq̧ extigueret ⁊ necaret ⁊ ideo diuina in hoc nobis prouidit clementia · ꝙ tunc nobis sue effundit influxũ scĩe · cũ ipse homo magis mediate ip̃m poterit capere ⁊ haurire · hoc aũt maxĩe est in somno : ⁊ ideo subiungit inferens hec verba · Posito inq̇t ꝙ aliq̇s dormiat tp̃e vehemẽtis tonitrui aut tempestatis manifestũ est ꝙ talibus ꝯtingẽtibus ⁊ exñtibus ipse dormiens sapĩam q̇dem habere potest de intemperie aliqua aut alia re horrenda · minus aũt terretur ⁊ permutat̃ seu distemperat̃ ⁊ horrendis illis fragoribus ⁊ spectaculis dũ dormit

q̃m dum vigilat Hoc idem affirmat ꝯmentator super de sensu ⁊ sensato d. Alicui⁹ inq̃m agentis excedens vehemẽtia minus ledit non sentientẽ q̃m sentientẽ hoiem. Nunc aũt sic ẽ ꝙ homo dormiens minus sentit q̃m dũ vigilat. Somnus nanq̧ obnubilat omnes sensus. ergo conueniens ẽ ⁊ dignũ reuelationẽ e celo fieri sommiantib⁹ magis q̃m vigilantib⁹. Et ideo ait beatus Dionisius in diuinis nominib⁹. Impossibile inq̇t ẽ nobis lucere diuinã radium nisi aliq̊ velamine obumbratũ. Predicte aũt cause Aug⁹ videt̃ consentire li. de concordia ewangelistarũ. Aliã deniq̧ cãm assignat Aug⁹ contra faustũ in hunc modũ. Reuelatio inquit diuina si vigilantib⁹ nobis fieret duo possunt accidere q̃ nos fallerent ⁊ seducerent a via veritatis. Primũ est nã posset nos q̇dez hũana fragilitas ad inuentionẽ future veritatis sue ascribere facultati ⁊ ex hoc ipso in tumorẽ sup̃bie eleuari. Secundum est q̇a posset idẽ homo opinari hui⁹cemodi reuelationẽ non esse a deo. sed a suo ꝓprio ad inuentã ingenio ⁊ sic se nec regeret nec custodiret ꝑm formã diuine reuelationis. Aliã nimiꝝ rationẽ videtur tangere beatus Gregori⁹ in primo dyalogoꝝ li. ad petrum diaconũ suũ. Nunq̇d inq̇ens non consideras beatã visionẽ sub typo visionis sommiarie figuratã. non enĩ ꝓphas inspirauit de⁹ dũ vigilarent corpore. sed dũ vigilarent mente. Cum enĩ dormiens homo semimortuo similis sit ⁊ visio ꝓphetica in somnis ꝓphis inspirata sit. constat intelligi ꝙ sicut visio seu interna mentis inspiratio non accidit nisi corpore vtputa semimortuo. sed ⁊ ipsa beata dei visio non dat̃ viuentib⁹ nobis huic corpore atq̧ mundo. ꝫ mortuis q̇dem ⁊ sepultis in xp̃o. ⁊ sic patet secunda nat̃a sommiorũ. R// Tercia natura sommioꝝ ẽ exercitare ⁊ illuminare ip̃m aliq̃liter intellectũ Cui⁹ declaratio sumenda ẽ ex eo ꝙ ait Theophrastus in ꝯmentoꝝ li. de parte sensitĩa. Manus inquit exercitata in arte aliq̃ ea hora qua ipsa manus minus disposita. ydoneaq̧ ⁊ apta fuerint ad talẽ artẽ aut actionẽ postmodũ agilior abilior quoq̧ erit. Quãobrem astruit ph̃s ĩ. i. politicoꝝ li. iuuenes fore inbuendos in arte q̃libet aut facultate eo tp̃e q̊ magis duri ⁊ obstinati dinoscunt̃. Cui⁹ q̇dem cãm assignat d. Q̃ enim in duro ⁊ forti sub̃o radicatum fuerit ⁊ plantatum inesse q̇dez ꝑpetuo cõprobat̃ ⁊ ideo ait ph̃s in li. proble In purieli etate qd̃ semel inbiberint hoĩes et̃nalit̃ retinebũt. c⁹ cãm assignat d.

Durum inq̃m est pueorum ingeniũ ⁊ qd̃ duro inserit̃ dificillime oboletur. Arbor inquit que suffodit̃ ⁊ fecũdat̃ eo tempore quo difficulter fecũdari potest aduenientе tp̃e fructuũ ⁊ viroris fertilissima quidẽ erit vtputa siquis mox hyemale tp̃e hoc fecerit. fecunda ⁊ fertilis in estate valde erit. His ergo premissis notãdũ ꝙ tp̃e obstinationis ⁊ duricie ipsius intellectus hũani maxĩe est ipse somn⁹. In somno nãq; omnes sensus animeq; virtutes totalit̃ conquiescunt rigescunt ⁊ durescunt vt patuit supra. Somnia nanq; itaq; exercitant ⁊ fecundant intellectũ puta diuersis visionib⁹. ergo somniorꝝ natura est exercitare illuminare ipsum aliqualit̃ intellectũ. Cũ enĩ intellectus tunc maxime fecundetur cũ tali hora exercitat̃ qua minus dispositus ydoneusq; ⁊ aptus fuerit ⁊ somnia ex sui natura exercitent intellectũ ea hora q̃ minus disponit̃ ⁊ idoneitat̃ puta in somno vt ex antecedentibus patuit. sequit̃ ergo necessario ꝙ natura somniorꝝ est irradiare aliq̃lit̃ intellectũ. ¶ Quarta natura somniorꝝ est ĩmutare totũ corpus. testante auicẽna med̃. li. viij. Periculosũ nimirũ est dũ quis in languore positus super aliq̃bus terribilibus somniatus fuerit. Quia tenera corpora q̃lia sunt corpora infirmorꝝ valde quidẽ a somnis grauib⁹ immutant̃. Ad cui⁹ euidentiã notandũ ꝙ vt ostendit ph̃s in li. probleu. Ex cogitationib⁹ validis etiã in ipsis perfecte sanis tota hominis substancia immutat̃. Cogitans enĩ quis sup̃ iniuria sibi illata aliq̃: aut desiderat suo cogitatu sup̃ aliqua re appetibili ⁊ amata: aut aĩo reuoluens suo turbationẽ perpessam. constat vtiq; ꝙ ille q̃dem furet. iste aut languebit. alius vero dolebit aut flebit: Cõmouet̃ enĩ totũ corpus hũanum ad passiones ipsius aĩe. multo ergo fortius etiã mutat̃. ⁊ ip̃m totũ corpus ex visionib⁹ somniorꝝ. patz ergo ⁊c̃. ¶ Redeundo ergo ad effectũ dicemus. ꝙ q̃cunq; intellectus fuerĩt elegantis. in somnis somnia multa habent. Cui⁹ q̃dem cãm reddimus in hũc modũ. Actus elegans ⁊ excellens difficult̃ q̃escit. vt ostendit ꝯmentator super. iij. de celo ⁊ mundo. nunc aũt sic ẽ ꝙ intellectus magnus est actus aĩe excellens in vigore parit̃ ⁊ virtute q̃mobrem contigit. ꝙ quicunq; intellectus fuerint elegãtis ingenij q̃z p̃spicatis ⁊ boni. in somno somnia multa habent. Ratio nanq; taliũ non quiescit. sed discurrendo mouet̃ dormientibus vigilantibus quoq; illis. Sed tunc per intellectũ celestis cognitio figurat̃: Nã sicut sentire possum⁹ quidem plura simul

ıntelligere vero non ms̄i vnū solū ꝑm ph̄m methero·vi·de partibus qđitatis ⁊ diffimtis· Sic mimꝫ per omnē modū mūdana cognitione plura simul cognoscere possumus ⁊ amare· celesti vero cognitione ⁊ perfecta vnū solū scz ipm deū· Ex tunc consequent per ipm somnū intelligit vita pñs· Nā sicut somnus suauis effiat atq; grauis tubus modis· videlicz dū qs valde inebriatus fuerit· Item dū qs ex toto sup ventrē pstratus iacuerit· Item dū qs capite nimis inclinauerit vt oñdit autor summe de regimine sanitatis· Sic mimꝫ per omnē modū· vita quidem h̄ presens ingrauat ⁊ in scelere profundat tubus modis· scz dū quis nimū delicijs voluptatibusq; mundanis inebriatus fuerit· secūdo dū qs ex toto peccato prostratus in terra iacuerit· tercio dū qs terrena nimio inclinato capite affectatus fuerit· Sed tunc consequent per somnū future vite merita figurant· Nā sicut post letitiā· tristia sequūt somnia· iuxta illud q̄ ait plinius de mappa mundi· Nata inqt sommoꝫ ē tristi mō gaudia comitau· tristiciaz aūt somnia consequ leto mō· Sic mimꝫ per omnē modū· natura hec esse dinosat meutoꝫ vt post gaudia huiꝰ mundi meuta consequātur tristicie ⁊ luctus sempiterni ⁊ econuerso vt nosti· Et tunc applicet sic· ita videlicz q̄ quandoq; diuine cognitionis fuerit elegantis ipsi somni quidem tpe pñtis vite ⁊ future meuta multa habent ⁊ beatissime dei somnia visio mis· IO ¶ Dicis i· vi animaliū li· Post somnū aūt vnicuiq; animaliū inest tristicia naturalis· Cuiꝰ cā stat in hoc· Nā tristicia gingnit ex modis· videlicet ex turbulentia ipsius sanguinis· ex nubilatione capitis· ex lesione seu dolore corporis· ex timore· ex mediterande rei inspectione ⁊ ex alicuiꝰ periculi imminentis naturali quādam precogitatione. Ex tunc p somnū conuenient statū intelligimus peccatorū Nā sicut in somno maxie indormimus in languores· ⁊ nobis maxie pustule ⁊ postemate oriunt· qa dicit Plato· li· vij· Nata inqt magis se nitit expurgare dū qs dormit q̄m dū qs vigilat Et tunc applicet sic· Post statū itaq; peccatoꝝ vnicuiq; hoīm tristicia indebite debet contritionis pniecq; perfecte· X ¶ De obmissis aūt supra agendū est nunc· Quo eternī subdubio remanserunt quantū ad suas cās paut ⁊ effectus· In quo nanq; nostra ratio posset errare: Primū ē q̄ post letitiā tristia secunt somnia· Secōm ē q̄ somnia interdū sanitatē inferunt atq; mortem Tertium est q̄ actus somniorum oppositum tuentum inferunt· Quartū ē q̄ somnia luna hīta i effectu efficacia ⁊ significatiua sūt

Quintum est ꝙ somnia ignorata postq̃m eueneunt certiora sunt Sextũ est ꝙ somnia assidua maxĩe conueniunt piscib⁹. Septimũ est ꝙ somnia habita super aliq̃ amicoꝝ. grandia ⁊ euentura sunt Octauũ est ꝙ ꝓpriũ somniorꝝ est vt ipsis habitis continuo excitemur. Sed tunc q̇dem primi cã est. Dicit enĩ expositor. Durandus super li. de somno ⁊ vigilia. ꝙ somnia tristia naturalit̃ causant̃ ex sanguine moto ⁊ turbato. Cui⁹ etiã causa stat ĩ hoc ꝑm constantinũ li. iiij. corporaliũ passionũ. Cũ sanguis perturbat̃ ⁊ mouet̃ mox purũ in puro permiscet̃ ⁊ ex tali permixtione tristicia naturalit̃ ꝯmittat̃. Nunc aũt sic est. ꝙ ex gaudio atq̃ risu hũanus sanguis valde mouet̃ ⁊ perturbat̃. vt ait phs in li. probleu. Cui⁹ etiã cã stat in hoc. quia risus seu gaudiũ fluere ⁊ labi facit sanguinẽ congelatũ parit̃ ⁊ compactũ. ergo inq̃m risus ⁊ gaudiũ ⁊ sanguinẽ maxime ꝯmouent ⁊ perturbant ꝑturbato autẽ sanguine ⁊ ꝯmoto tristia somnia naturalit̃ ꝯmittant̃. ergo concludit̃ ꝙ post leticiã somnia tristia ꝯmittent̃ Et hoc quo ad primũ. V ¶ Secundi q̇dem causa. Nã somnia duplici accidunt tp̃e videlicꝫ in sanitate ⁊ in mortis lãguore. Somnia itaq̃ que sanis accidunt interdũ sanitatẽ maiorẽ aut mortem inferunt eoꝙ ꝑm ptolome. li. de erroribꝰ hũanorũ actuum somnia disponant ⁊ qualificent totum corpus vt dictum est prius. Somnia nanq̃ super sanitate ⁊ valore sanitatẽ sepe inferunt ⁊ valorem similit̃ somnia de futura morte sepe mortẽ inferunt quadã suaui incognita ⁊ virtute Item somnia illatã fore dici possunt mortis atq̃ vite inquantũ significatiua sunt qualitatũ earundem. maxime aũt ipsa somnia languidũ exterminant ⁊ infirmũ: Quandam enĩ virtutem hũane facultati inignitã si non sanis saltem languidis corporibus inferunt ⁊ immittunt. Et hoc quo ad secundũ dicta sufficiant. videlicet ꝙ somnia interdum sanitatem inferuut atq̃ mortem R ¶ Tercij aũt cãm cur videlicet somnia oppositum inferant. Require ca. de torpore. Notandum tñ ꝙ somnia corporalia oppositũ euentum inferunt. somnia aũt mistica seu ꝓphica eundem quẽ ostendunt effectum inferunt ⁊ euentum.

Ka ¶ Quarti vero cã est. Nam somnia significatã habent fieri. hora qua cerebrũ vaporibus ⁊ hũoribus minus humectatũ fuerit ⁊ repletũ. Juxta illud qd̃ ait Theophilus in tractatu diuersarũ artiũ. Somnia inquit que nobis ĩ mane accidunt magis q̇dem vident̃ significare. q̃m ea que aut in principio aut ĩ medio

noctis accidunt somnia: ⁊ hoc ideo · quia capitalis regio in prin/
cipio ⁊ in medio noctis multis vaporib⁹ occupat̄ · quibus vtiq̄
vaporib⁹ frustrata ⁊ non significatiua somnia generant̄ · in fine
aūt noctis aut somni iā digestis capitalib⁹ vaporib⁹ ⁊ consum/
ptis · regio capitis ꝑmanet libera penitus ⁊ euacuata. q̊ quidem
contingente significatīa accidūt somnia. Patz ergo ꝙ somnia si
gnificatiua habent fieri tali hora qua ip̄m cerebrū minus op̄ssum
fuerit vapore ⁊ hūore · Talis aūt hora est in defectu ipsius lune.
iuxta illud ꝙ ait Constantinus de natura morboꝝ · Aucta inq̄t
luna augent̄ omnes vapores ⁊ hūores capitis corporisq̄ totius.
decrescente aūt luna decrescit ⁊ diminuit̄ ipse humor capitis atq̄
vapor · Quaꝓpter accidit ꝙ somnia lune habita in defectu effica/
cia ⁊ significatiua sunt B a ¶ Quinti vero cā est · nā somnia
facile ⁊ labilia a memoria ex celesti habent fieri cōstellatione atq̄
impressione · vt ait Johannes sup̄ danielē: Sicut etiā patut in
nabuchodonosor cui somniū elapsū fuerat a mente · Ratio autez
predicti ē q̄a valde leuit̄ dulcitq̄ vtputa visibilit̄ mouent ⁊ trās
mutant ipsa corpa · Somnia etiā ⁊ visiones ipsis fantasijs huma
nis inferunt leui mō · vt ondit ptolomeus almaiesti · i · Patz er
go ꝙ somnia facile labilia a memoria ex celesti fiunt impressione
Somnia nanq̄ vt dictū ē · ex celestib⁹ ꝓuenientia constellationi
bus atq̄ fatis leuia sūt: ⁊ ideo facile mobilia seu labilia · Somnia
aūt ex impressionib⁹ prouenientia sui corporis vt pote a fortib⁹
vaporibus generata minus labilia sunt a memoria: nunc aūt sic ē
ꝙ somnia q̄ ex celesti impressione prouenīūt efficacia sunt ⁊ signi
ficatiua. C a ¶ Sexti ratio ē quā interserit ph̄s in · ij aīaliū
li · Somniant̄ hoīes sed valide lucide ⁊ ꝑfecte · somniant̄ ⁊ cūcta
animalia sed indeterminate valde · inter q̄ maxīe somniant̄ aues
⁊ pisces ⁊ hui⁹ cā est · viscositas lubricitas ⁊ pinguedo piscinoꝝ
capitū · Aues aūt vident̄ dormire q̄a calidi sunt cerebri omnes
aues: vt asserit ph̄us vbi supra · accensio aūt cerebri somnia pro
uocat ⁊ importat: vt ait Ebrien⁹ de effectibus somniorꝝ patz er
go ⁊c̄. D a ¶ Septimi vero talē venabunt̄ rationē · Dicit
enī omentator super li · de pomo aꝝl · talē esse naturā cathene au-
ree seu innexionis vniuersi q̄ per cathenam auream ꝑm ph̄m de/
signatur · ꝙ effectus coniunctorum ex natura corporum participa
tur naturaliter a corporibus sibi astrictis naturalit̄ ⁊ coniun-
ctis sicut videmus fieri vt frequenter · ꝙ dum alicuius hominis
parens mortuus fuerit · hoc ipso communiter anno talis homo ·

aut moritur: aut fortassis grauiter infirmatur: quia in suo parente: aut amico naturali mortuo pars quedã decisa est ordini vniuersi: ⁊ ideo ait. Themistius super. iiij. li. aꝝl. de cardinibus celi. Mirã esse naturã competi anime mundi ⁊ vniuersi ordinis. Cũq; enĩ aliq̇s eorũ qui nobis naturali cognatione coniuncti fuerint ⁊ astricti. ad centũ miliaria distans a nobis moritur. mox et in ipsa tali hora cor nostrũ aliq̃ tristicia tangitur et mouetur. Sic mirũ accidit in somnis vt dũ aliq̇s nostrorũ alicui naturalium amicorũ periculi contigerit aut meroris. mox a natura aĩe mundi ⁊ ordinis vniuersi seu celestis q̇dem fati quendã illapsum in somnis patimur tristicie ⁊ meroris. quo q̇dem habito et ostenso. patz ꝙ somnia habita super aliq̊ amicoꝝ grãdia ⁊ euentura sũt

E a ¶ Octaui aũt ratio stat in hoc. Nam somnia exercitãt ipsos sensus: vt probat comentator super de somno ⁊ vigilia. quia sensus ⁊ ratio exercitata valide resipiscunt. exercitati autez sensus ip̃m hominẽ excitant a sopore quẽadmodũ ad literã ostẽdit ph̃s de somno ⁊ vigilia. ¶ De sopore ¶ Ti. lxxiij. ¶ A

Aristotiles de regimine principũ ad alexandrũ epl̃a. xij Cunq; soporem noctis interuallo capere non poteris scito quia grandis permutatio tui corporis consequetur. Cum enĩ diem absq; sopore deduxeris cibatusq; ⁊ lassus satis sis et hanc dormire soporariq; non potes. necesse foret te prescire ĩ aliq̇bus tui conditionibus q̃litatibusq; corporis valideq; permutari. Cui⁹ cãm videtur assignare ꝯstantinus li. de melancol. in hũc modũ. Cunq; hora sopori congrua soporẽ denegauerit recusaueritq; nature permutatio grandis indicitur homini ipsi dormienti Sed tunc per ista exempla tibi o homo assume. agnosce enim ꝙ dũ in nocte pnĩe soporẽ quietis deuotionisq; interne capere non poteris. grandis tibi permutatio in damnationẽ corporis ⁊ aĩe consequetur B ¶ Ph̃us in probleu. Videntes vnũ soporem depressum. ⁊ nosipsi continuo soporamus. Per que datur intelligi ꝙ dũ aliquẽ sopore prauitatis ⁊ malicie detentũ conspicimus ⁊ oppressum. mox ⁊ nos cecitate obtecti in peccato damnabibiliter soporamus. C ¶ Theophilus in tractatu diuersarũ artium Sopor prestigiosus. prestigio incantatoꝝ ⁊ furũ impressus hominibus. difficulter ad actũ vigilie restauratur. Cui⁹ cã est. quia malefica ⁊ prestigia sagacitas totã virtutẽ ꝑtis sensitiue immutat ⁊ extra rapit totaliterq; . quantum ad organicas actiones

permit ⁊ transmutat. Sed tunc per soporē prestigiosum ab incantatoribꝰ furibusq; super inductū. infernalē cecitatē ⁊ ignorātiā maleficio demonū hūanis mentibꝰ sup inductā intelligimus. Nā sicut sopor prestigij hoīem in auū ⁊ arrepticiū efficit ⁊ relinq̄t. vt dr̄ li. v. ymaginū. Sic nimirꝝ p omnē modū ignorantia cecitasq; hūana a demonibus sup ducta. hoīem eternalit̄ vesanū ⁊ arrepticiū efficit ⁊ relinq̄t. Et tunc applicet̄ sic. Sopor itaq; seu ignorantia aut cecitas mentis nostre difficult̄ q̄dem ad actū vite sancte poterit restaurari. eo videlicꝫ mō vt sup̄ dictū ē. D ¶ Aristoteles in li. probleu. Timide ergo ⁊ incaute sub piculo videlicet dormientes cū soporati fuerint somno dulci ⁊ grandiq; suauiq; nimiū opprimēt. Et ideo ait constantinus sup de somno ⁊ vigilia timor profundū somnū efficit. Huiꝰ aūt cā est. Nā cor sanguine mad dū ⁊ infusū somnū inducit validū ⁊ profundum. Nunc aūt sic ē q timoris in tpe ip̄m cor sanguine nimiū suffocat̄. De ratione ei diffinitiā ē timoris sanguinē implere ad cordis cōcaua ⁊ profunda. Cuiꝰ etiā signū ē q in timore corpora expallescunt. ergo timor somnū inducit validū ⁊ profundū. Per prehabita aūt dat̄ intelligi. q q̄nto quis sub maiori periculo ⁊ timore fuerit detentus. tā iam soporē grandiorē ⁊ profundiorem q̄ntum ad corporē ⁊ ignorantiā suā capit ⁊ h̄ precipua vanitas in hūanis. Vel aliter ⁊ pulcrius. Quanto itaq; aliq̄s maiorē timorez aut caurelā custodiāq; habuerit tanto suauius securiusq; in dn̄o poterit mistice soporari. E ¶ Constantinus li. vi. med̄. d. Qui vehement̄ infrigidati fuerint ⁊ sanguine exsiccati. ac si suauit̄ soporati fuerint moriunt̄. Per ista aūt dat̄ intelligi. q qui vehement̄ infrigidati fuerint in dei perpetua caritate. ꝫ ⁊ hūore exsiccati spūalit̄ dulcedinis gratieq; diuine q soporati in scelere q̄escentes eternalit̄ moriunt̄. F ¶ Philaretus tractatu de iudicijs febriū. Sudamus aūt ⁊ somniamur valde febris ad aduētū: sed etiā ipse sudor continuus q̄z sopor febris ē indiciū ingruentis. Primi q̄dem cā est. Nā febris gingnit̄ ex eo q vnus q̄tuor hūorꝝ in hūano corpore dn̄atur. vnus etenī hūmor cū predn̄atꝰ fuerit alios hūores p assiduū sudorē eicit ⁊ expellit. expulsis autē ⁊ eiectis ceteris hūoribus magis incipit predn̄ari talis humor q̄ sic ceteros hūores expulit ⁊ eiecit. ceteris nāq; expulsis ⁊ eiectis hūoribus ille solus super ē in corpore remanetq; hūano valde predominans ille humor febrem efficit ⁊ languorem. q̄a q̄tuor

sunt humores ꝑm cõplexiones · videlicet sauguineus · colericus · flegmaticus ⁊ melancolicus · Secundi vero causa ẽ · constat mirũ ꝙ sanguis in hoĩe substantiaq; corrupta febrẽ inducit ꝑiter ⁊ languorẽ · languent enĩ ⁊ moriunt̃ cuncta corꝑa suo sanguine ⁊ hũore substantiaq; corruptis · Nunc aũt sic ẽ · ꝙ sanguis corruptus mirũ ingrossat̃ · ingrossatus aũt ⁊ vt ita dicã coagulatus soporẽ grandẽ inducit validũq; torporẽ · Sed tunc ꝑ somnũ ⁊ soporẽ aĩe intelligim⁹ desidiã ⁊ torporẽ · Nã sicut sopor corꝑalis turbatũ ⁊ tristẽ reddit hoĩem dũ euigilauerit ⁊ aliqd̃ mesticie seu meroris circa ip̃m acciderit · iuxta illud qd̃ ait Macrobius li · de somno scipionis · Cunq; inq̃ens aliq̃s euentus tristis circa dormientẽ acciderit · mox sopor terret hoĩem aut ꝑ visionẽ aut ꝑ tristẽ appitionẽ tam in vigilia q̃m in somno · Sic mirũ ꝑ omnẽ modũ ipsius mentis desidia atq; topor homin euigilanti ꝑ mortẽ tristiciã infert perpetuã atq; merorẽ · Et tunc applicetur sic · Soporamur itaq; ⁊ lascemus ⁊ torpemus valde febris · i · penalitatis perpetue sub aduẽtu · ꝫ ⁊ ipsa desidia ⁊ torpor aĩe indicia sunt mortis sempiterne G Phs in probleu · Sole oriente profundi⁹ soporam⁹ · Cui⁹ cã stat in hoc · Nã calore hũore vergentibus versus caput · caput obnubilat̃ ⁊ obtenebrat̃ valde · caput aũt obnubilatũ obtenebratũq; diuersis vaporib⁹ ⁊ obtectũ soporẽ concipit validũ ⁊ profundũ Nunc aũt sic ẽ ꝙ oriẽte sole calor ⁊ hũor totus ascendunt ⁊ tendunt ad capitis regionẽ Cui⁹ etiã cãm assignat phs in probleu · Motũ solis inq̃t sequit̃ motus sanguinis ⁊ hũoris · In ortu aũt suo sol ascendit ergo ⁊ sanguis ascendit tunc puta versus capitis regionẽ · Et icirco accidit ꝙ sole oriente profundi⁹ soporamur · Sed tunc per ista intelligit̃ · ꝙ fragilitas ⁊ vanitas hoc ẽ mentis nostre conditiõis miserieq; hũane · vt q̃nto magis xp̃c nobis ꝑ gratiã suã orit̃ · tãto econtra ⁊ nos in peccato ⁊ ignorantia soporamur. D Ipocras in prenosticis Sopor somni · i · qui somni fit tꝑe supine seu supino mõ iacente corꝑe mortiferus cõprobat̃ · Sed tunc ꝑ soporẽ vitã intelligim⁹ iam p̃ntem · Nam sicut sopor corꝑm a natura tribuitur ⁊ dominatur corporibus ad hoc vt se mediante ipsa corpora quietem capiant diucius quoq; viuant vt ostendit Commentator · Alexander super librum de sompno ⁊ vigilia ·

Et signant̄ dicit. Dico videlicet corpora mediante sompno quie
scant ⁊ diutius viuant. Circa ꝙ notandū. ꝙ vnusquiq; actus in
terpolatus ⁊ habitus cū q̇ete durat diutius longo tp̄e ꝑseuerās
Juxta illud ꝙ ait. Calcidius in thymeo. Actus q̇dem intercisus
interpolatusq; q̇ete diuturnior ē q̄m actus cotinuus omni inter/
polatione ⁊ q̇ete vacuus. Q̄ eni interdū q̇escit diutius fortius a
git. eo ꝙ interpolatio atq; q̇es fortitudinē mutuis vicibus ⁊ suc/
cessibus efficiant ⁊ conseruent. Sic per omnē modū ē in proposi
to. Nā vita nostra nostre nature elegancior precipuus quoq;
actus. sopor aūt q̇es vite est. ergo ⁊ sopor actus nostri naturalis
quies est. vita ergo nostra sopore q̇escit mediante. sed ⁊ per cō
sequens ꝓlongat̄. Patet igit̄ ꝙ sopor corporib⁹ ad hoc tribuit̄
⁊ donat̄ vt diuci⁹ viuant ⁊ q̇escant. Sic nimirꝝ per omnē modū
vita p̄ñs more soporis arrepti ad hoc assumit̄ ⁊ tenet̄ vt homo.
q̇etem ⁊ vitā perpetuā consequat̄. Sed tunc per supinitatē vi.
te p̄ñtis obliq̇tas figurat̄ Nā sicut supinū ꝑm papiā quinq; mo
dis d̄r. Require de peccato. Et tunc applicet̄ sic. Vita itaq; su-
pina. i. a veritate ⁊ iusticia obliquata mortifera fore. i. capax
mortis perpetue demonstrat̄. J ¶ Ph̄s in. vi. animaliū
li. Vnūquodq; aīaliū dū excitat̄ a sopore indignantis ⁊ iracun-
die efficit̄ mox nature. Vñ etiā ait Galienus. Vini inq̇t bibuli.
⁊ somnolenti facilit̄ indignant̄ ⁊ iracundia inflāmant̄. Per qd̄
dat̄ intelligi. ꝙ hec ē cecitas conditionis hūane vt dū quis a so/
pore sceleris sui per correctionis beneficiū excitat̄. ipse aut irascit̄
vt in flāmā vindicte ⁊ iracundie accendat̄. K ¶ Autor li. de
regimine sanitatis. Sopor interpolatus vigilia. suauis ⁊ sanus
oñdit̄ esse valde Cui⁹ nimirꝝ cā reddit̄ in hunc modñ. Vapor in
q̇t ph̄s de morte ⁊ vita. collectus soporis in tp̄e intra corpora ꝑ
vigiliā exspirant̄. exspiratis aūt sup̄fluis vaporibus somnus si
acciderit proueniet vtiq; ex purissimo ⁊ dulcissimo qd̄ est in to-
to corpore ⁊ talis sopor necessario dulcis ⁊ suauis ē. patet ergo
⁊c̄. Sed tunc per soporē statū intelligimus peccatorꝝ. Nā sicut
in soporis tp̄e q̇dam claudunt oculos suos aperiunt nichilomin⁹
tñ apertis oculis nihil vident. vt recitat Constantinus li. de mel
lancol. Cui⁹ cām req̇re de cupiditate ⁊ auaricia Sic nimirꝝ per
omnē modū in statu q̇dem peccati q̇dam hoīes apertis oculis su
is ad suū interitū excecant̄. Sz tunc per vigiliā confessio ⁊ p̄nia
figurat̄. Nā sicut vigilantia diut̄na sana q̇dem. nocturna autem

mortifera ⁊ insana: testãte Galieno in panth: qui ait: Sanitati arridet ea q̃ in die ẽ vigilia: valde aũt hũanam corrumpit subam ea vigilantia q̃ tpe fit nocturno: Sic reuera ꝑ omnẽ modũ confessio seu pnĩa facta in die luminis id ẽ ꝑfecte sue recognitionis: sana ⁊ vite perpetue collatiua est: facta aũt in nocte cecitatis ⁊ ignorãtia puta sui sceleris atq; culpe · aĩe q̇dem ẽ sũme mortifera ⁊ insana. Et tunc applicet sic. Status itaq; peccatoꝝ confessione ⁊ pnĩa interpolatus ꝑiter ⁊ emendatus suauis ⁊ sanus mistice comprobat. L Tharentinus li. de effectibus in nata. Cunq; q̇s a sopore euigilatus surrexerit ⁊ mox herbã floridã id ẽ floribꝰ abundã anhelitu ꝑflauerit · continuo flores ⁊ folia defluunt atq; cadunt. Cuiꝰ cã stat in hoc · q̇a flatus hominis postq̃m repente surrexerit a sopore · valde ẽ calidus ⁊ humidus · calidũ autẽ ⁊ hũidũ exteriores superficies coporũ abijciunt ⁊ ꝓpellunt sicut videmꝰ in aĩalibus aq̃ calida madefactis q̃ vtiq; cutẽ crines ⁊ pilos abicijunt renouata. Et premissis q̇dem assentire videtur Plinius in speculo naturaliũ q̇ ait · Ventus calidus ⁊ humidus rosas frangit ⁊ fructus diuinit de arboribꝰ folia abicit atq; frõdes. Cuius rõ stat in hoc · q̇a laxat stipites arboꝝ atq; frondes: Sed tũc ꝑ soporẽ vite nostre feditas vel sanitas designat · Nã sicut ex sopore tument ipsi oculi; vt dicit phs in de aĩalibus. Sic nimiꝝ ꝑ omnẽ modũ · ex vite pñtis vanitate oculi tument ⁊ cecucient mentis nostre. Et tunc applicet sic. Cunq; itaq; aliquis ex torpore ⁊ vanitate pñtis vite per infusionẽ gratie celestis euigilauerit puta ⁊ surrexerit excicatus ⁊ continuo herbã florentẽ ⁊ virentẽ que xp̃c est pia deuotione ⁊ feruida oratione perflauerit · mox flores diuini homini deuoto celitꝰ fluent ⁊ decident ꝓuehentes in statũ fructus ⁊ premij sempiterni Cetera exẽpla require de dormitione ⁊ de somno. ¶ De supbia / Ti lxxiiij A

Commentator auerrois sup. iij. metharo. Quatuor inq̇t sunt q̃ in altũ faciunt queq; corpa eleuari Primũ ⁊ principale ẽ leuitas · secundũ caliditas · terciũ est celi attractio: q̃rtũ est a terris elõgatio. De primo sic ait phs. Cũq; absolute leuia fuerint corpa necessario sursum eleuant · ⁊ nisi sursũ lata ⁊ prouecta fuerint subito corrũpunt quẽadmodũ patet in igne qui nisi sursum ascendere permittat continuo suffocatur De secũdo sic ait phs in · iij · de celo ⁊ mundo · Pꝰq̃m inq̇t de primo ⁊ principali insursũ vectiõis elocuti sumꝰ p̃ncipio puta leui

Nunc aũt de altero sequit̃ in hũc modũ. Est ⁊ aliud sursum adi
tionis principiũ qd̃ colorẽ nuncupamus qd̃ vtiq̃ cuncta insursũ
vehi corpa facit accensa nãq; corpa vehement̃ naturalit̃ tendunt
fursũ De tercio sic ait Auicebron li. fontis vite Non solũ inq̃t
ex eo quia leue insursum trahitur vnumquodq; . sed ex eo quia
ex celesti trahitur orbe quemadmodum ignis quemadmodũ ⁊
terra. Ignis enĩ ascendit quia igne attrahit̃ ip̃ius celi. vt asserit
ptolomeus in almaiesto. Terra non cadit ꝫ stat q̃a a celo sustẽ
tat̃. vt autumat Theophrastus. De q̃rto sic ait ꝯmentator aui
cenna li suo de diluuijs. Quecunq; nimirꝝ vehement̃ a terra fue-
rint elongata altiusq; ascendere hec appetunt ⁊ nitunt̃. vt patet
in nubibus altis que adeo estatis tp̃e vident̃ ascendere q̃dammõ
nequaq̃m poterunt apparere. patz ergo ⁊c̃. Sed tunc per ascen
sum in altũ superbia figurat̃ Nã sicut ascensus ⁊ descensus in re
bus corporalib⁹ nequaq̃m ab inuicẽ poterunt separari. iuxta qd̃
a t Calcidius in thimeo. Necessario inq̃t omne qd̃ ascendit ite-
rato defluet ⁊ descendit ⁊ hoc mediante transmutatione testante
ptolo. almaiesti. iij. qui ait. Transmutant̃ inq̃m ad inuicẽ elemẽ
ta. Fit enĩ ex aere ignis per rarefactionẽ aerei corporis. ex igne
aũt aer per sui videlicz extinctionẽ. ex terra nãq; fit aqua. ex aq̃
aer per reiterationẽ. euaporationẽ quoq; magnã. Patet igitur
q̃ omnis ascensus descensũ sibi connatũ habet naturalit̃ ⁊ affixũ
Sic nimirꝝ per omnẽ modũ. omnis q̃dem superbia ⁊ elacio hoĩs
necessario casũ ⁊ descensũ habet annexũ damnationis perpetue
quoq; mortis. Et tunc applicet̃ sic. Quatuor inq̃m sunt q̃ sup̃bi
am inferunt vniuersis. Primũ est leuitas dissolutionis humane
secundũ cupiditas ⁊ concupĩe caliditas. terciũ ẽ celi. i. mũdam
honoris attractio. q̃rtũ a terra sue hũilitatis elongatio. B
Phs in. vi. aĩaliũ li. Omnia cornua sunt vacua preter cornu cer
ui. Per que dat̃ intelligi: q̃ cuncta corda hũana arrogantia ⁊ su
perba a rore celestis gratie sunt vacua. Per ceruos enĩ hũiles
intelligimus ⁊ depressos. Nã sicut ceruus licet cornua habet. tñ
ip̃e abicit tp̃e sibi deputato. ex hoc ipsoq; ceru⁹ naturalit̃ reno
uat̃. Quẽadmodũ refert ambro. in exameron li. viij. Sic nimirꝝ
per omnẽ modũ ipsi hũiles ⁊ depressi licet ĩterdũ vanã concupi
scant gloriã ⁊ tũorem sine quibus nulla mens hũana esse potest.
Ait enĩ aug⁹. q̃ vane glorie nil obstat nisi oratio. Sed ⁊ ipsa
oratio tumorem habet. tamen ipsi inq̃m humiles ⁊ depressi hoĩes

conceptā in se superbiam ⁊ tumorem abijciunt ⁊ contemnunt.
Et tunc applicet sic. Corda aūt humiliū elata id ē sursum lata ī
diuinā ⁊ super hūauā supnaturalē speculationē vacua non sunt
sed intus plena celesti rore dulcedine quoq; ⁊ sapore. quēadmo-
dū ⁊ ipsa ceruoꝝ cornua non vacua ꝫ plena sunt Euax ⁊ aarō
de occultis nature. Siq̄s ceutaureā atq; celicā simul tritas in po-
tu sumpserit aut in cibo. mox capite q̄dem suo celū attingere se
estimat. post digestionē aūt factā vtriusq; q̄dem herbe conspicit
se illusū. Per q̄ dat intelligi. q̄ dū q̄s herbas sumpserit carnalis
voluptatis concupīeq; mundane. mox q̄dem capite supbie ⁊ tu
moris celū se putat posse attingere. post digestionē aūt ⁊ defe-
ctū vtriusq; se deceptum penitus conspiciet ⁊ illusū. C
Phs in probleu. Cūq; q̄s nocturno tpe luna splendente nem⁹
densum ptransire videt multo maior longiorq; apparebit q̄m sit
Per ista aūt dat intelligi. q̄ dū q̄s nocturno tpe hui⁹ vite splen
dente luna felicitatis mundane nemus pertransierit deliciaꝝ volu
ptatisq; mundane. mox maior ⁊ longior q̄ntū ad magnitudinez
elationis ⁊ sup bie estimat. quā in rei veritate censeat D
Autor Sex mox modis caput erigim⁹. videlicz ad bibendū. ad
alta speculandū. ⁊ dū aliquē sentimus dolorē. ad risus validi seu
cachinni concitationē. a somno excitationē. sed ad adorationem.
Dū enī bibimus. alta conspicimus. dolorē sentimus. risum faci-
mus. a somno euigilamus. ⁊ adoramus caput erigim⁹ ⁊ leuam⁹
Sed tunc p capitis erectionē superbia figurat. Nā sicut ex ere-
ctione capitis facies pallescit. Cui⁹ cā est. nā ex erectione valida
capitis sanguis defluit in dorsalia. defluente autē sanguine a facie
facies pallescit. Sic mirū per omnē modū. ex nostre mentis fa-
cie ⁊ tumore pallescunt gene ⁊ facies ipsius aīe pallore ⁊ tristiā
mortis sempiterne. Et tunc applicet sic. Sex ergo de causis sup
bimus parit ⁊ tumem⁹ videlicet ad hoc vt venenū perpetue mor
tis imbibamus. vt alta celi id ē honoris mundani appetamus. vt
dolorē perpetuū sentiamus. vt vane lecacitati rideamus vt a som
no q̄etis eterne euigilemus. ⁊ vt demonia adoremus. E
Phs in probleu. Cū difficultate aūt picimus ⁊ labore lapidē in
sursum Per q̄ dat intelligi. q̄ cū difficultate annexa perpetuoq;
labore sursū iacimus in altū tumoris ⁊ superbie lapidē quēq; acti
onis hūane G Auerrois expositor sup de morte ⁊ vita. Na
tura hec ē pinguiū liq̄ꝝ vt sursū ascendāt ī aq̄ ⁊ ī igne. deorsū ve
ro descendunt in aere ⁊ in terra. vt pz ītuenti. Sz tūc p pīguia

corporũ superbos intelligimus ⁊ eletos· Nã sicut corpora pinguia corpora arefacta maxime mourant· Sic mutatũ per omnem modũ· superbi paut ⁊ elati cũ ex toto ab hũore celestis gratie fuerunt arefacti· mox mourant obstinatia ugoris sempiterni Et tunc applicet sic· Natura itaq; ⁊ conditio hoc ẽ hoim superborũ vt arrogent ⁊ ascendant in aq̃ voluptatis mundane· ⁊ in igne carnalis ⁊ praue ocupie· descendant aũt ⁊ cadant in aere ⁊ i terra penalitatis ⁊ mortis eterne· ¶ Charentinus archyta de effectibus in natura· Incendio facto valido atq; grandi si fumus valde ascenderit constat qđ incendium intumescit· si aũt ex obliquo ascenderit incendiũ deprimet Cuiꝰ cã stat in hoc ꝙa ꝑm phm in li· probleu· Omis igis habens validũ respiraculũ augmentat· fumo aũt directe ascendente· constat ꝙa igis tũc magnũ respiraculũ habet quapter valide augmentat· depresso aũt fumo igis respiraculũ minus habet· q̃mobrẽ deprimit ⁊ arrat· Sed tunc per fumũ intelligit ipse homo· Nã sicut fumus proximus igi ⁊ similis igi ẽ ⁊ cõformis· Juxta illud q̃ ait phs in iij methero· Fumus imꝺt igi proximus flãmeus ⁊ igneus valde ẽ Sic immiz per omnẽ modũ· homo igi proximus ⁊ vianus ꝑ cupiditatis ⁊ concupie· tandẽ more fumi igi proximi in ignez celeste transmutabit sempiterne· Et tunc applicet sic· Cumq; itaq; homo more fumi ⁊ exẽplo vehement in altitudinẽ superbie fuerit eleuatus mox sue mortis perpetue penalitatisq; eterne incendiũ augmentat· ¶ Aristotiles in. vi· aialiũ li· Nialia itaq; capite aut mẽbro capitali carẽtia· gutt habent yzophanũ atq; latũ· Nã q̃dam bestie composite sunt per oia hoibus similes ⁊ conformes q̃ capite carere vise sunt patula tñ guttura habuerunt· Sed tunc per caput superbia figurat Nã sicut a capite descendit ⁊ defluit omis morbus sicut dicit phus in probleu· Liq̃ta imꝺt que circa caput est humiditate cãtur omis febris· Sic reuera per oia ab ipsa ꝺem superbia ⁊ tũore defluit ⁊ descendit omis morbus mortis sempiterne: Et tunc applicet sic· Omnes itaq; capite carentes oĩs tũoris ⁊ superbie guttura habent ladora ad imbibendũ sibi rorem dulcedinis sempiterne·

¶ Phs in probleu· Quanto altior aliq̃ fuerit umbra tãto maior estimat· ⁊ q̃nto remotior fuerit tanto maior ⁊ longior apparebit· Ez tunc ꝙ umbrã intelligit ipse hõ· Nã sicut umbra in meridie minor esse dicet Sic mutatz ipse hõ exis in meridie· i·

in media etate ⁊ maiori sinceritate sue vite minor esse comꝓbat̄
q̄ntū ad breuitatē ⁊ timorē felicitatis ⁊ vite ꝓprie. Et tunc appli
cet̄ sic. Quanto enī aliq̄s homo altior fuerit in hoc mundo: ⁊ q̄n
to remotior fuerit a gaudio sempiterno. tanto in se maior valen
tiorq̄ estimat̄ K ¶ Autor. Quicūq̄ suo inꝓgressu sursum re
spiciunt. pedes ad terrā offendunt ⁊ impingunt. Per que datur
intelligi. ꝙ hi qui suꝑbie ⁊ elationis motu visū sursū iaciunt ad al
ta ⁊ magnifica hui⁹ mundi. pede id ē opere ⁊ affectione sua offen
dunt ⁊ impingunt ad lapidē xp̄m ⁊ ad terrā cruciatuū eternoꝝ
L ¶ Euentius de effectibus somniorꝝ. Qui visionē habue
rit nocturnalē ac si altos montes ascendere debeat. hūiliationē de
pressionēq̄ indicat statuū hūanoꝝ Per q̄ dat̄ intelligi. ꝙ dū q̄s
ymaginaria fantasticaq̄ ⁊ vana estimatione opinioneq̄ suꝑba
se alta suꝑbie ⁊ tumoris appetierit. ipse sibi hūiliationē depressio
nēq̄ perpetuā intentabit M ¶ Constantin⁹ li. de melancol̄
Cūq̄ aliq̄s vehement̄ egrotatus fuerit ⁊ ex hoc vires toti⁹ ho/
minis debilitate fuerint atq̄ sensus. corꝑa sua grandia ⁊ inania
sed ⁊ grandes visiones ⁊ spectacula estimant se videre. Per que
dat̄ intelligi. ꝙ hi qui minis peccato ⁊ malicia fuerint egrefacti.
mox debilitate mentis cecitateq̄ cordis corrupti se suꝑbis nutib⁹
maiores fore estimant ⁊ oñtant q̄m ipsoꝝ fragilitas ⁊ condicio
exigat ⁊ exposcat N ¶ Phs in probleu. Vento flante zephi
ro oīa q̄ sunt. maiora fore q̄m sint ab hominib⁹ estimant̄. Sunt
tunc per ciphyrum huius munde delicie figurantur. Nam sicut
dū zephirus perflat terram canes venari non possunt vt ait phs
vbi supra. Sic hoīes existentes in delicijs hui⁹ mundi estimāt ter
rena maiora q̄m sint: ⁊ non pñt gaudia venari sempiterna. O
Solinus li. rerꝝ: Pauo extensam caudā cū deformitatē pedū cō
spexerit mox deponit. Sed tunc per pauonē intelligit̄ ipse homo
Nā sicut pauo nocte eiulans suā se pulcritudinē quā tunc nō vi
det estimat amisisse. quaꝓpter eiulatū emittit validū ⁊ clamorez
vt recitat ysidorus in historijs naturalib⁹. Sic nimirꝝ per omnē
modū. ipse homo in nocte q̄dem pñtis vite eo ꝙ pulcritudinē aīe
sue perdiderit ob peccatū. lacrimabilt̄ voce in confessione debet
valide eiulare. Et sicut pauo in pleniluuio q̄dem lapidē gestat ī
capite sicut dicit phs in. viij animalium. Dicit enim ꝙ Pauo in
pleniluuio lapideū habet caput. i. lapidē gerit ī capite. sic luceus
omnes habet dentes. serpens omnes costas. In defcū aūt lune

pauo priuat̃ lapide. luceus dente: ⁊ serpens costarũ varietate:
Sic reuera per omnẽ modũ. homo in plenitudine mundane feli
citatis lapidẽ in se gerit scandali offensionisq; diuine. Et tũc ap-
plicet̃ sic. Homo itaq; extensã caudã elationis ⁊ superbie depo
nat more pauonis dũ pedẽ conspexerit sue miserie deformitatis
⁊ mortis. P ¶ Ambrosius in exameron li. vi. Vrsus hoĩem
stantẽ ⁊ erectũ agredit̃ diris ip̃m morsibus discerpendo. hoĩem
vero iacentẽ ⁊ prostratũ pretergredit̃ ⁊ declinat. Sed tunc ꝑ
vrsũ dyabolus figurat̃. Nã sicut natura vrsi ẽ sanguinẽ primo
sorbere ⁊ bibere de corpore. capite ⁊ pede. deinde aũt ip̃amet cor
pora discerpere ⁊ vorare. vt ondit Ambrosius vbi supra. Sic
nimirꝝ per omnẽ modũ. naturalis malicia demonis ẽ. totã nobis
virtutẽ ⁊ rrõnẽ in pñti q̃dẽ extrahere. ad vltimũ vero ip̃m hoĩem
sibi adiudicatũ ob peccatũ perpetuis morsibus discerpere ⁊ vo
rare. Et tunc applicet̃ sic Dyabolus itaq; hostis noster antiquus
tẽptationibus agredit̃ validis stantem ĩ supbiaq; erectũ. declinat
aũt ⁊ fugit hoĩem iacentẽ hũilit̃ ⁊ prostratũ. Q ¶ Solinus
li. rerꝝ. Vpupa ẽ auis formosa nimiũ ⁊ supba. nihilominus tñ
in stercoribus req̃escit. nidificatq; ⁊ cubat. Sed tunc ꝑ vpupã
supbos intelligimus ⁊ elatos. Nã sicut vpupa in gressu volatuq;
caput valde leuat. in somno aũt ꝓfunde declinat vt recitat So-
linus vbi supra. Sic nimirꝝ superbi hoĩes ⁊ elati in gressu vola-
tuq; huius vite caput alte erigunt ⁊ superbe. in morte aũt incli-
nabit̃ ⁊ merget̃ in profundũ mortis sempiterne. Et tunc appli-
cet̃ sic. Superbi itaq; quantuncũq; in hac vita in honoribus ele-
uent̃. nihilominus tñ in stercoribus mortis perpetue requiescent
R ¶ Solinus li. rerꝝ. Serpens q̃dem altius extollit caput na
tans in aqua q̃m prosiliens in terra. Sed tunc ꝑ serpentes hoĩes
intelligimus peccatores. Nã sicut serpentes difficult̃ tenent̃ ma
nibus ꝓpter lubricitatẽ viscositatẽq; sui corporis. vt ait Ambro
sius in exameron li. vij. Sic nimirꝝ per oĩa peccatores in hac vi
ta hoĩes serpẽt q̃dem ⁊ elabunt̃ e manibus protectionis diuine ob
immanitatẽ sui sceleris ⁊ malicie. Et tunc applicet̃ sic. Peccato-
res itaq; in hoc mundo hoĩes q̃dem caput suũ erigunt altius ma-
gisq; superbiunt in aqua deliciarꝝ ⁊ transitorie voluptatis q̃m in
terra. i. in recognitione ꝓprie vilitatis S ¶ Theophilus in
tractatu diuersarũ artiũ. Tria saltũ grandẽ altumq; efficiunt.
Primũ ẽ baculus in manibus. secundũ est inclinatio incuruacioq;

precedens in pedibus: terciū est flatus detentus in corpore ⁊ non expiratus. Ut enī alte saliamus tria hec facimus: Nā primo pedes seu genua incuruam⁹. baculū applicamus: ⁊ flatū minime expiramus. Sed tunc per ista dat̄ intelligi: ꝙ tria sunt. que saltū altū faciūt supbie ⁊ tūoris: Primū ē baculus spei fortitudinisq; mundane: secundū ē pedū id ē affectionū inclinatio felicitatis trāsitorie ⁊ terrene terciū ē flat⁹ detent⁹ deuocōis oracōisq; interne

T ¶ Ambrosi⁹ in exameron li. vi. Inter omnes quidem aues noctua atq; bubo maxīe a ceteris auibus discerpunt̄: Sed tunc per noctuā supbos intelligim⁹ ⁊ elatos. Nā sicut noctua duplici q̄dem de cā latrare diurno tpe estimat̄. vt recitat phs in: viiij. li. aīaliū: Prima est q̄a noctua cecuciens ē lumen diei nequiens aspicere ⁊ videre. Secuuda ē: nā in reꝓbando errorē zenōis q̄ cuncta aīalia intellectū habere asseruit sic ait: Mentitus ē zeno q̄ intellectū brutis attribuit aīalib⁹. Ambiguū nanq; ē virū noctua ideo non volitet nec diurno q̄dem tpe. q̄a putat se adeo pulcrā fore ꝙ premimia pulcritudine se timeat irreceri ⁊ capi Sic minirū per omnē modū. superbi hoīes duplici vtiq; de cā a ceteris se hoībus subtrahunt ⁊ occultant: aut q̄a ceci vtputa nō videntes ꝙ eadē miseria sunt obtecti cū ceteris q̄s supernūt hominib⁹ aut fortassis ideo q̄a in se sibi complacentes vident̄ nimis pulcri vtpote ac si eoꝝ contubīnio ⁊ consortio ceteri hūiles pauperesq; hoīes sint indigni: Et tunc applicet̄ sic: Supbi itaq; ⁊ elati homines maxīe pre ceteris hoībus ab auibus id ē demomb⁹ spūalit̄ ⁊ corpalit̄ id ē mente ⁊ corpe discerpunt̄. D ¶ Cōstantin⁹ li: de passionibus corpm. Sunt q̄dam q̄bus sanguis assuefactus est a natura. vt ad altā semper capitis confluat regionē. ⁊ hi nūq̄m sam̄ permanent in hac vita. aut enī febribus vapulabūt aut litargia torpebunt. aut per acutis ⁊ cansomib⁹ febrib⁹ ⁊ molestijs subiacebunt. ⁊ hui⁹ tres rōes a phisicis assignant̄. Prīa ē peucippi ⁊ galieni q̄ asserunt ꝙ capite languefacto totū percon/sequens corpus febricitat ⁊ languescit ex ascensu sanguinis ⁊ a lapsu caput infirmat̄ minimūq; languescit. Secunda ē auicenne q̄ ait. vi. med. li. Causant̄ aūt omnes febres parit̄ ⁊ languores ex eo quia humores morbiferi in capitis cōcauo collecti ad intima infimaq; corpm defluūt ⁊ descendūt. R Tercia rō est: Johāni cij yzagoge. q̄ ait ꝙ sanguis corrūpit valde dū in loco fuerit pu

tudo frigido ⁊ corrupto. Sic videmus in extremitatib⁹ corpis in q̄bus magis q̄dem corrūpit̄ ipse sanguis eo ꝙ membra huius cemodi sicut in parte frigida ⁊ corrupta. vtpote magis a corde elongata. Sic nimirū est in ꝓposito. Caput nanq̄ ē membrū frigidū q̄dem valde eo ꝙ medulla capitis puta cerebrū ⁊ ipsum frigidū nimis sit sanguis ergo sedule ⁊ frequent̄ defluens intra caput in ipso velud in regione non sibi appriata a natura ꝫ aliena aliq̄liter corrumpit̄. ⁊ extra naturā ponit̄ suaꝝ qualitatū. ⁊ sic pz q̄d dictū ē prius. Sed tunc ꝑ sanguinē affectiones aīe designant̄. Nā sicut sanguis ē principiū viuendi ⁊ moriendi: vt ostendit philaretus in tractatu de iudicijs febriū. Dispositio inquit q̄litas quoq̄ bona ipsius sauguinis vitā diurnā efficit ⁊ longeuā sanguis aūt emergens calorē ⁊ vitā suffocat ⁊ extinguit. Sic ꝑ omnē modū affectiones aīe ⁊ vitā inferūt atq̄ mortē Qualitas enī bene ordinata vitā spūalem efficit parit̄ ⁊ eternā. Inordinatio aūt ⁊ obliq̄tio ipsaꝝ qualitatū affectōnū suo debito p̄ncipio puta a deo mortē inferre oñditur sempiternā. Et tunc applicet̄ sic. In q̄buscunq̄ itaq̄ hominibus affectiones aīe sursum in altum elationis ⁊ suꝑbie deferunt̄. constat ꝙ nequaq̄m sani ēe possunt in corpe ⁊ in aīa in p̄nti q̄dem vita parit̄ ⁊ futura. Y

Phs de ordine vniuersi. Hoc nimiꝝ naturalis a primoq̄ ente ordinata terre fore dispositio demonstrat̄: vt q̄cunq̄ eius pars magis eleuari ⁊ tumere videt̄ ipa inferior esse estimet̄. ⁊ q̄cunq̄ pars seu regio terre inferior hūiliorq̄ credit̄ ipsa altior q̄ntum ad rei veritatē ⁊ existentiā comprobet̄. Per que dat̄ intelligi. ꝙ h̄ diuina iusticia ⁊ veritas ewangelica ordinauit. vt quicunq̄ homo in hoc seculo in superbiā extollit̄ ⁊ eleuat̄. ipse in dei oculis humilior ⁊ inferior reputet̄. Et q̄ntto q̄s in hoc seculo humilior extiterit. tanto plus exaltabit̄ in eternū. Et tunc applicetur sic Quicunq̄ apparet hic magnus in oculis hoīm. ille in veritate depressus ⁊ infimus est in oculis dei. Sed quicunq̄ itaq̄ homo apparet paruus ⁊ despectus atq̄ humilis in conspectu hominū. ille reuera magnus est ⁊ magnificabitur in conspectu altissimi saluatoris. vnd̄ in luca: Omnis qui se exaltat humiliabitur. ⁊ qui se humiliat exaltabitur Vt igitur eternaliter exaltemur cū sanctis ⁊ electis dei Hoc ipse nobis patrare dignetur qui est per secula cuncta deus beuedictus AMEN.

Titulus lxxv· De septē appariorib9 ¶ M

Ifit saul apparitores vt capent dauid·i. Re·xix· Dauid qui interpretat̄ desiderabilis signat peccatorē· cui9 conuersionē tota celestis curia desiderat· Saul signat dyabolū· q̄ ministerio apparitor9 suor9·i·vij·cuminaliū peccatorū mittit captiuare dō·i·peccatorem· Et sic saule reprobato a deo & dauid loco eius electo· ita dyabolus postq̄m detrusus fuit a regno videlicet empyreo & reprobatus a deo: & homo ad regnum possidendū creatus ·eundē hoiem psequitur dyabolus & impugnat mīsterio·vij· apparitor9 suor9·i·vij·mortaliū peccator9 Dum9 apparitor ē superbia quā mittit dyabolus contra peccatorē qui sedet sup dromedario armata armis aureis ·ducens sup galeam pauonē· in clipeo aq̄lam· in tunica leonē·in manu gladiū latum Superbia dr vemīte in dromedario qđ est aial veloc̄issimū · q̄a in vno die longius laborat & curit q̄m equ9 in trib9 ·sicut d· Io· sup Mathe· Hic superbi valde veloces sunt ad superbiā exercē/ dā: q̄a ꝑm Augu. Superbia est puerse celsitudinis appetit9 In conuemens enī & puersū est hoiem esse supbū ꝓpter ingressum ī mundū: progressū in mundo & egressū de mundo: Dñ Bern̄: O hō q̄ superbis terra & cinis: Gñ: Cinis es & in cinerē reuibis· Bern̄· O homo q̄ superbis puluis & cinis ·cui9 conceptio culpa ·nasci miseria· viuere pena· mori angustia; Idem Consider̄a hō· vñ veneris & erubesce ubi es & ingemisce·quo vadis & ptremisce: Iob: Memēto qđ sicut lutū feceris me: Idē Compat9 sum luto: assimulatus sum fauille & cineri: Est etiā inconuemens hoiem esse superbū cui9 creator fuit hūilis; Dñ Matthe· Discite a me q̄a mitis sū & hūilis corde: Drumo dicit q̄a mitis sum: quia ꝑm Iako· Inter superbos semp iurgia sunt; Secundo d·& hūilis corde: Dñ Bern̄· Quantuncūq̄ te hūiliaueris xp̄o humlior non eris· & sic superbi veloces sunt ad peccatū: Dñ prouer·i· Pedes eor9 ad malū curr̄unt: ps: Veloces pedes eor9 ad effundendū sanguinē: Idē· Non veniat mihi pes superbie Doteste dr ducere in galea pauonē· q̄ talis ē nature· Si inspic̄it extendit pennas suas in cauda vt videat̄ & laudet̄· Sic faciunt superbi q̄ ostendunt superbias suas in preciosis vestib9: Dñ sal. Ne glorieris vnq̄m in preciosa veste tua: Demde dr habere in clipeo leonē coronatū: q̄a sicut leo ē rex & princeps aīaliū· ita superbiā monuit primo dyabolus: & omnes superbi immitant̄ dyabolū & ipse ē rex eor9: Vnde dns dixit eū esse p̄mcipē mundi id ē ꝑm mundū

Titulus lxxv. De septē apparitoribꝰ ¶ A

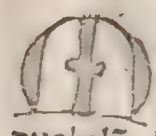

Misit saul apparitores vt capent dauid. i. Re. xix. Dauid qui interpretat̄ desiderabilis signat peccatorē. cuiꝰ conuersionē tota celestis curia desiderat. Saul signat dyabolū. q̇ ministerio apparitoꝝ suoꝝ. i. vij. criminaliū peccatorū nitit̄ captiuare dd̄. i. peccatorem. Et sic saule reꝓbato a deo ⁊ dauid loco eius electo. ita dyabolus postq̄m detrusus fuit a regno videlicet empyreo ⁊ reprobatus a deo: ⁊ homo ad regnum possidendū creatus. eundē hoīem ꝑseq̇tur dyabolus ⁊ impugnat ministerio. vij. apparitoꝝ suoꝝ. i. vij. mortaliū peccatoꝝ Primꝰ apparitor ē superbia quā mittit dyabolus contra peccatorē qui sedet sup̄ dromedario armata armis aureis. ducens sup̄ galeam pauonē. in clipeo aq̇lam. in tunica leonē. in manu gladiū latum Supbia d̄r venire in dromedario qd̄ est aīal velocissimū. q̇a in vno die longius laborat ⁊ currit q̄m equꝰ in tribꝰ. sicut d. Jo. sup̄ Mathe. Sic superbi valde veloces sunt ad superbiā exercēdā: q̇a ꝑm Augu. Superbia est ꝑuerse celsitudinis appetitꝰ Inconueniens enī ⁊ ꝑuersū est hoiem esse supbū ꝓpter ingressum ī mundū: progressū in mundo ⁊ egressū de mundo: Vñ Bern̄: O hō q̇d superbis terra ⁊ cinis: Gn̄: Cinis es ⁊ in cinerē redibis. Bern̄. O homo q̇d superbis puluis ⁊ cinis. cuiꝰ conceptio culpa. nasci miseria. viuere pena. mori angustia; Idem Considera hō. vñ veneris ⁊ erubesce ubi es ⁊ ingemisce. quo vadis ⁊ ꝯtremisce: Job: Memēto qd̄ sicut lutū feceris me: Idē Compatꝰ sum luto: assimulatus sum fauille ⁊ cineri: Est etiā inconueniens hoīem esse superbū cuiꝰ creator fuit hūilis; Vñ Matthe. Discite a me q̇a mitis sū ⁊ hūilis corde: Primo dicit q̇a mitis sum: quia ꝑm Salo. Inter superbos semp̄ iurgia sunt; Secundo d. ⁊ hūilis corde: Vñ Bern̄. Quantuncūq̄ te hūiliaueris xp̄o humilior non eris. ⁊ sic superbi veloces sunt ad peccatū: Vñ prouer. i. Pedes eoꝝ ad malū currunt: ps̄: Veloces pedes eoꝝ ad effundendū sanguinē: Idē. Non veniat mihi pes superbie Potestea d̄r ducere in galea pauonē. q̄ talis ē nature. Si inspicit̄ extendit pennas suas in cauda vt videat̄ ⁊ laudet̄. Sic faciunt superbi q̇ ondunt superbias suas in preciosis vestibꝰ: Vñ sal. Ne glorieris vnq̄m in preciosa veste tua: Deinde d̄r habere in clipeo leonē coronatū: q̇a sicut leo ē rex ⁊ princeps aīaliū. ita superbiā induxit primo dyabolus: ⁊ omnes superbi immitant̄ dyabolū ⁊ ipse ē rex eoꝝ: Vnde dn̄s dixit eū esse principē mundi id ē ꝑm mundū

viuentium: Unde Job. Ipse est rex super omnes filios superbie. Deinde habet aquilam in tunica. que talis nature est. q̄ pullos suos ad volandum prouocat super eos volitans. Sic superbi prouocant ⁊ inducunt: ⁊ docent pueros suos superbiam: Aquila etiam pullos examinat contra solem. ⁊ respicientes audacter contra solē. fouet diligit ⁊ nutrit. sed auertentes oculos abicit de mundo qui nutriunt̄ a fulica. Sic superbi faciunt pueros suos superbos ⁊ eos imitantes in superbia diligunt ⁊ exaltant. sed pueros humiles ⁊ deo seruientes abiciunt contēnunt deridūt ⁊ tales diligunt̄ ⁊ nutriunt̄ a deo q̄ significat̄ per fulicā. q̄ semp̄ habitat in profundo maris. q̄a sicut mare abundat in aquis. sic deus contra tales abundat in gratia ⁊ in consolationib⁹. Item aq̄la habet varietatē in pennis. sic sup̄bi hn̄t ⁊ diligunt vestium varietatē. De q̄bus Ja. v. Vestimenta vestra a tineis comesta sunt. Thesaurizatis vobis vindictā in die ire. Jo. Aliena nanq̄ rape conuincit̄. qui tp̄alia vltra necessitatē retinere comprobat̄ Deinde dicit̄ sup̄bia habere gladiū latū in manu q̄a sup̄bus potestati sue multos subire mitit̄. Grego. Excusari a culpa nequeūt que habende potestatis amore perpenetrant̄. Bern̄. sup̄ lucam. Quotiens hominib⁹ preesse desidero totiens deū meū post ire cōtendo. ⁊ tunc vere non sapio ea que dei sunt. q̄a dn̄s in lu. dix. discipulis: Ego aūt in medio vestri sum sicut q̄ ministrat. Hec superbia impugnans hoīem pro uerberibus verbis vtit̄ ⁊ prauis consilijs. s̄m Augu. de conflictu vicioꝝ ⁊ virtutū. q̄ dicit in persona sup̄bie. Certe multis ⁊ pene omnib⁹ melior es verbo scīa diuicijs honorib⁹ gratia ⁊ potentia. cunctos ergo despice. cūctis temeti p̄m. superiorē attende. q̄a s̄m Job: deus potentes non abicit cum ipse sit potens ⁊c̄.

B

Secundus apparitor ē luxuria. q̄ sedet super vrsum. habens in galea sertū de rosis. in clipeo ducit syrenē. in tunica basiliscū: in manu poculū aureū plenū immundicia Luxuria d̄r venire in vrsu q̄a vrsus seq̄tur dulcedinē mellis donec cadit in foueā. ⁊ sic capit̄ ⁊ occidit̄. Sic luxuriosus sequit̄ dulcedinē peccati donec cadit in foueā eterne mortis: Dn̄ puer. xxv. Mel inuenisti comede q̄ sufficit tibi id ē si impugnat te temptatio carnis. vincas eam recordatione amaritudinis que sequitur eam: Unde ecclesiastici. xviij. Post concupiscentias tuas nō eas ⁊c̄ Prouer. xxiij. Fouea eī profunda ē meretrix. i. luxuria Jdē. v. Pedes ei⁹ descendūt vsq̄ ad mortē. ⁊ ad īferos gressus

eius penetrat ecclesiastici. ix. Nõ des formicarijs. i. luxurie aĩam tuã. ne pdas te ⁊ hereditatẽ tuã scz celestẽ. Deinde dicit̃ habere caput coronatũ rosis q̇a luxuriosi libent̃ habent ornata capita. ⁊ precipue mulieres. faciũt sicut serpens q̇ totũ corpus exponit pro capite. Dñ prouer. vij. Ecce mulier occurrit illi ornatu meretriceo preparata ad capiendas aĩas: ⁊ seq̇tur. statim eã quasi bos seq̇tur ductus ad victimas: ⁊ ignorat ꝙ ad vĩcula trahitur donec trãsfigat sagitta iecur eius. Aug⁹ Quid facit in facie xp̃iana purpureus ⁊ ceruleus color q̊rum alt̃ ruborẽ genarũ labiorũq; mentit̃. alter candorẽ oris ⁊ colli. fomenta libidinũ impudice mentis indicia sunt. ⁊ infra. Ornatus iste non domini est ꝫ est velamen antexp̃i Idẽ. Qua fiducia erigis ad celũ vultũ quẽ conditor non agnoscit. Cyprianus Cugiãt caste mulieres ⁊ pudice. incastaꝝ ⁊ impudicaꝝ mulierũ ornamenta. Idẽ. Auro ⁊ margaritis ⁊ monilib⁹ ornate. ornamenta cordis ⁊ pectoris ꝑdiderunt Idẽ Quid ornata virgo procedit. q̃i viꝝ habeat aut querat. Quid matrona corrupta procedit q̃i virũ non habeat. aut aliũ q̃rat. Bern̄ Ex cordis thesauro sine dubio procedit q̇d quid foris apparet viciorꝝ. vanũ cor vanitatis notã ingerit corpori. ⁊ exterior supfluitas. interioris vanitatis indiciũ ẽ. mollia indumenta mollicẽ animi indicat. non tantũ curaret̃ corpis cultus: nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus. Deinde d̃r ꝙ hyrundines indificant in his rosis. q̇ eã fimo suo excecant. Per hyrundines nigras ⁊ velocit̃ volantes signantur cogitationes male ⁊ velocit̃ ex visione talis ornatus orientes. Dñ prouer. ix. Auerte faciẽ tuã a muliere compta. Prouer. v. Nõ cõcupiscat illius pulcritudinẽ cor tuũ ne capiaris nutib⁹ eius. Idẽ Virginẽ ne conspicias ne forte scandalizeris in decore ei⁹. Idez Ne respicias mulierẽ multiloquã ne forte incidas in laqueos illius. Per hoc ꝙ d̃r ꝙ luxuria sit excecata fimo hyrundinũ signat̃ ꝙ luxuriosi ꝑ tales cogitationes malas ex tali ornatu ꝓcedẽtes excecant̃. sicut duo senes de pulcritudine susanne. Dañ. xiij Sic sampson fuit excecatus per dalidã vt legit̃ iud̃. Deinde ducit in clipeo syrenẽ q̃ dulcit̃ cantat. q̊ cantu delectati nauigantes in somnũ resoluunt̃ ⁊ tunc per eã submergunt̃. Sic faciunt luxuriosi viri ⁊ mulieres q̇ fundunt verba dulcia ꝓmissoria prouocatam ad luxuriã. Dñ prouer. v. Cauus distillans labia meretricis ⁊ nitidius oleo guttur eius. nouissima autem eius absinthiũ. Jo.

Nos ad patriam tendentes mortiferos syrenarũ cantus surda debem⁹ aure transire Post h̄ ducit in tunica basiliscũ qui solo vi su hoīem occidit si eũ primo viderit Sic luxuriosi ꝑ vagabundos oculos ⁊ intuitus venenosos se mutuo occidunt. Grego· Sit recte retributionis ⁊ dei exaīne· vt qui exteriori oculo neglient̄ vtit̄· interiori iuste priuet̄· Sicut contigit dauid de bersabee· De inde dicit̄ luxuria habere poculũ aureũ in manu sua · ⁊ quicunq; vult ex eo bibere illi dat· sicut d̄r apoc·xviij· Vidi mulierẽ seden tẽ super bestiã ⁊ poculũ aureũ hñtem in manu sua intus plenum abhominatione ⁊ in mundicia fornicationis sue· Vel describe eaꝫ sic· ꝙ luxuria venit contra hoīem hñs arcũ in manu sua· Quid ꝑ arcum nisi temptationes· quid ꝑ pharetram nisi cogitationes · quid per sagittas nisi delectatiiones · q̄d ꝑ vulnus nisi consensus alñ vsq; ad opus productus· De his in p̄s· Ecce ipsi peccato res id ē demones vel caro vel mundus· intenderũt arcũ· ꝑauerũt sag· su· in pha· vt sagit· in obs· rectos corde· De h̄ arcu d̄r in p̄s· Dedisti metuentib⁹ te significationẽ vt fugiant a facie arcus · q d· O deus tu dedisti metuentib⁹ te figniſicationẽ id ē signũ casti tatis videlicꝫ in teipso· in matre tua · in multis alijs sanctis vt fu giant a facie arcus id ē tẽptationes non delectando· non consen tiendo· non ad opus perducendo·

C ¶

Tercius apparitor est auaricia qne pugnat cõtra hoīem ⁊ sedet super quoddã aīal q̄d dicit̄ Orix · super galeam ducit ymaginẽ talpe· in tunica ducit q̄ddaꝫ aīal emstra in clipeo ducit aīal q̄d dicit̄ monocerentes· Nota auaricia dicit̄ venire in aīali q̄d d̄r orix· hoc aīal morat̄ in affrica vbi terra ca ret aq̄ vñ semꝑ sitit ⁊ nunq̄m saciat̄ · ⁊ significat auaros q̄ semꝑ sitiunt pecuniam ⁊ nunq̄m saciant̄· Dñ eccī·xiiij· Insaciabilis est oculus cupidi· Idẽ·v· Auarus non implebit̄ pecunia· Aug⁹· de verbo dñi· Inexplebilis ē sola auaricia diuitũ· semꝑ rapit ⁊ nunq̄m saciat̄· nec deũ timet· nec hoīem reueret̄ · nec patri parcit nec matrẽ agnoscit· nec fratri obtempat· nec amico fidẽ seruat viduã opprimit pupillos inuadit· liberos in seruiciũ reuocat· te stamentũ falsum ꝓfert· res mortui occupat· quasi nõ ipse q̄ hoc facit moriat̄· Deiñ ducit talpã suꝑ galeã q̄ radices frugũ ⁊ her baꝝ edit· ⁊ significat auaros v̄surarios p̄emptores qui anteq̄m

fructus terre oriant̄ ⁊ crescant p̄emunt· Crisosto. Sup omnes mercatores maledictus est vsurarius· Est enī vsura vt ait Aug9· cū quis plus exigit q̄m accepit· Talpa etiā est ceca ⁊ signat auaros excecatos per auaritiā· Vñ ecclesiastici· xxi· Exenia ⁊ dona excecant oculos iudiciū· deutro· xvi· Non accipias personā nec munera· q̄a munera excecant p̄s: Oculos suos statuerūt declinare in terrā· Idē super cecidit ignis scz auaricie ⁊ non viderunt solē· i· xp̄m solem iusticie· Talpa etiā in fame terram comedit ⁊ herbis parcit· sic faciunt auari· Vñ ecclesiastes· vi. Est ⁊ aliud malū qd̄ vidi sub sole ⁊ q̄dem frequent̄ apud hoīes vir cui deus dedit diuicias substantiā ⁊ honores ⁊ nihil deest aīe eius ex omnibus q̄ desiderat nec tribuit ei potestatē deus vt comedat ex eo ꝫ homo extraneus· hoc ē vanitas ⁊ magna miseria· Sicut nec rana audet saciari de terra putat semp qd̄ deficiat· Deiñ ducit in clipeo emstrum siue asperiolū q̄ est aīal paruū qd̄ in estate congregat cibos vt habiat in hyeme· Postea vero masculus in hyeme feminam expellit de antro· quia auidior est in sumendis cibis mare· Femina autem callida est ⁊ foramen facit in altera parte cauerne ⁊ vescitur furtim· Sic faciunt aliqui diuites auari vxoribus eorum qui congregando labores ⁊ diuicias vxores diligunt que fidelit̄ laborant· Et tunc de ipsis non presumentes ab eis cellaria obseruant ne expendant ⁊ ad saturitatē comedāt ⁊ scrinia ⁊ claues soli obseruant vt soli comedant sine vxorib9 suis· O stulti nonne mulier decipit adā· sampsonē· salomonē· dauid: cauete ne etiā decipiant vos· Audi q̄d dicit sapiens Breuis omnis malicia sup maliciā mulierꝝ· Et tñ possessio diuiciarꝝ non ē delectabilis sine socio· Vñ señ· Nulli9 boni sine socio iocunda est possessio: Deinde ducit in tunica q̄ddam aīal qd̄ dr̄ monocerontes qd̄ nunq̄m viuū capit̄: sicut dicit Jacobus Capi non potest interimi potest· nunq̄ viuū venit in hoīs potestatē sed mortuum: ⁊ signat auaros q̄ nolunt se subdere consilijs doctorꝝ p̄dicatorū confessorꝝ: in restituendo ablata iniuste viui subici nolunt consilijs āmonitionib9: ⁊ sic aliqñ moriunt̄: q̄a toto tp̄e vite sue fuerunt rebelles deo ⁊ vicarijs suis: nec ieiunare· orare elymosinas dare volunt· limina sanctorū visitare nolunt: ⁊ etiā reddere nolunt: cū tñ dicat Aug9: Non dimittit̄ peccatum nisi restituat̄ ablatum: Vnde ecclesiastici· ix· Auaro nihil est scelestius· i· pei9 Idem Nihil est scelestius q̄m amare pecuniam: h̄ enī animā suā

venalem habet: Augustinus: Cum oīa vicia in homine senescāt auaricia iuuenescit. ¶ D

Quartus apparitor est ira que pugnat contra hoīem. hec venit sedens super camelū. in galea ducit nisū. in clipeo canē rabidū: in tunica quoddā monstrū quod dr forca. Ira dr venire in camelo qd est aīal. vt dicit Jaco. q̄ seruat longo tpe irā. ⁊ habet rancorē pseuerantē de malis sibi illatis. Sic faciunt iracundi q̄ mox vt lesi fuerint rapiunt in iram ⁊ si possunt se vindicant: ⁊ si non possunt tunc in volutante rancoris perseuerāt. De q̄bus dr ecclesiastici. vij. Ne sis velox ad irascendū q̄a ira in sinu stulti req̄escit. Ecclesiastici. xxviij. Homo homini reseruat irā ⁊ a deo q̄rit medelā. Idē Relinq̄ proximo tuo nocente te. ⁊ tunc deprecanti tibi peccata soluent Idē Memento nouissimoꝝ ⁊ desine inimicari. Aug⁹ Sicut acetū corrūpit vas si diucius ibi fuerit. sic ira corrūpit cor si in aliū diem durauerit. Idē. Ira nihil aliud esse q̄m vlciscendi libidinē diffinierunt Camelus etiā diligit turbidas aq̄s. ⁊ claras turbidas facit Sic hō iracundus discordias amat. cōcordias destruit. ⁊ rixas prouocat. Vñ prouer. xv. Vir iracundus prouocat rixas. qui paciens ē mitigat suscitatas. Idē: xxij. Noli esse amicus iracundo neq̄ ambules cum viro furioso ne forte discas semitas eius ⁊ sumas scandalū aīe tue. Post h̄ ira dr habere auē in galea que dr nisus. q̄ talis nature ē: vt dicit liber rerꝝ. q̄ omnis auis p̄daꝫ capiens pcit sui generis auibus pret nisus q̄ suū parē comparē pseq̄tur ⁊ capit si preualet: ⁊ hec habet omune cū hoīe. nā homo hoīem psequit Vñ ecclesiastici. xxviij Homo in hoīem similē nō habet mīam: ⁊ de peccatis suis deprecat. Ipse dū caro sit reseruat irā ⁊ ꝓpiciationē petit a deo. q̄s exorabit pro delictis suis. q. d: nemo. Idē: Omne aīal diligit simile sibi. Audiat iracundus Augu. q̄ dicit: Non poterit habere concordiā cū xp̄o q̄ discors voluerit esse cū xp̄iano. In euangelio. Qui irascit fratri suo ⁊c̄ Post h̄ dicit ducere canē rabidū in tunica. Canis rabidus dicit habere defixos oculos sup terrā ⁊ nunq̄m eleuatos ⁊ nullū cognoscit. sic oculi iracundi semp sunt rubei ⁊ defixi in terrā ⁊ nullū recognoscunt ⁊ tales oculos habuit Cayn defixos in terram ⁊ noluit cognoscere fratrem suum sed interfecit eum Gene. Iratus ē caym vehementer ⁊ cōcidit vultū eius ⁊ surrexit aduersus

fratrem suũ ⁊ interficit eum. Deinde dicit habere quoddã mon
strũ marinũ in tunica qđ dicit Forca qđ talis est nature. vel đr
bos marinus. qđ est contra alia aĩalia mitissimũ. vt dicit arꝛl nisi
contra suã feminã cũ qua semp pugnat donec ip̃am interficiat ⁊
ducit tũc aliã. ⁊ sic cũ secunda ⁊ cũ tercia facit: ⁊ signat viros ira
cundos ⁊ impacientes q̇ nunq̃m viuunt pacifice cũ vxorib⁹ suis
Ad tales dicit Salomon ecclesiastici q̃rto Noli esse sicut Leo
in domo tua euertens domesticos tuos ⁊ opprimens subiectos
tibi. Audi q̇ talis es impaciens contra vxorẽ tuã ⁊ eã ꝓuocas
ad iracundiã q̃m mercedẽ iñ habebis. vñ dicit salon ecclesiastici.
xxv. Cõmorari leoni ⁊ draconi magis placebit. q̃m habitare cũ
muliere neq̃m. Idẽ. Non ẽ ira super irã mulieris. Idẽ breuis
omnis malicia super maliciã mulieris. Aliud exemplũ de hoc su-
me in vippera qđ est quoddã genus serpentinũ qđ habet faciem
hũanã vsq̃ ad vmbilicũ. cetm vero vt Cocodrillus. qđ ẽ aĩal
q̃drupes in terra ⁊ in aq̇s eque valens. sicut dicunt Solin⁹ iaco
bus Vippera mas. absentẽ feĩam q̃rit: ⁊ eã blando sibulo vocat
ea aũt aduenientẽ ob reuerentiã eius omne venenũ euomit Ecu
besce ergo vir q̇ semper seuis in vxorẽ tuã. que consolo ambo/
bus nobis in hoc. ⁊ sic deterior es vippera. q̇ non q̃ris pacem ꝫ
retines venenũ iracundie. Vñ prouer. xvij. Melior est buccella
sicca cũ gaudio. q̃m domus plena victimis cũ iurgio. Audi ⁊ tu
mulier q̇ habes talẽ virꝛ. q̇d đr prouer. xv. Rñsio mollis frãgit
irã. sermo durus suscitat furorẽ. ergo sis paciens contra. q̇a do
minus dixit eue geñ. Sub viri potestate eris Et illud Hester. i
Cuncte vxores tã maiorꝛ q̃m minorꝛ deferant maritis suis hono
rẽ. Audiant ergo tales in matrimonio discordes. q̇d dicit Gre.
Discordes ⁊ si boni operis fructus in suis actionibus proferũt.
ꝓfecto multi sunt. qui ex vnitate caritatis oriuntur. ¶ E

Quint⁹ apparitor est inuidia que venit sedens super dra
conẽ: ⁊ ducit mdũ cũ appibus in galea. vespertilionẽ in
clipeo serpentẽ in tunica. Inuidia đr venire in dracone
q̇a venenũ non habet tñ morsus eius malus ẽ. q̇a venenosa come
dit. ⁊ multũ nociuus. ⁊ signat detractores. q̇a detractio ex inui/
dia nascit. q̇a licet homo ex natura non habeat venenũ malicie.
tñ morsus ei⁹. i. verba detractoria sua q̃ ex inuidia oriunt. illis q̇
bus detrahunt multũ nocent. q̇a illud venenũ malicie quo alij de
trahit non ex se ꝫ a dyabulo sumit. Vñ dicit Aug⁹. Detractor

⁊ libens auditor · vterq; portat dyabolū i ore suo · Et sicut mor
sus draconis nociu⁹ ē · sicut sunt verba detractoris q̄ntū ad ip̄m
⁊ ad eū q̇ audit ⁊ de q̊ dicit · Aug⁹ · Inuidus conuertit aurū in
cuprū · gēmas in lutū · granū in paleā · mel in fel · Post hoc ducit
mōū cū apibus in galea · Apis enī in ore mel habet · ꝫ in cauda
aculeū q̊ pungit · sic faciunt inuidi ⁊ detractores p̄nte hoīe habēt
dulcia verba · ꝫ eo absente pungitīa ⁊ nociua ⁊ vulneratiua Vñ
prouer · xxiij · Ne comedas cū hoīe inuido ⁊ ne desideres cibos ei
us ⁊ seq̇tur · Comede ⁊ bibe dicet tibi · ⁊ mens eius non ē tecum
Leū · xix · Non maledices surdo: i · absenti non detrahas p̄s · Cir
cunderunt me sicut apes · Vñ cauendū est a talibus · quia dicit ·
Bern̄ · Plus nocet lingua adulatoris q̄m manus persecutoris ·
Deinde inuidia ducit in clipeo vespertilionē · q̄ sine lesione nō po
test videre lumē · ⁊ signat inuidos q̇ non possunt videre prospe/
ritatē ⁊ successus bonos alioꝝ · sine lesione cordis · Sen · · Vtinā
si fieri posset · ꝙ inuidi vndiq; oculos haberent · vt de omnibus
successibus torq̄rent̄ · Tales inuidos oculos habuit saul ad da-
uid: Vñ d̄r · i · Re · xviij · Non rectis oculis aspiciebat saul in da
uid · Post h̄ dicit̄ serpentē ducere in tunica qui ingrediens in a-
quā venenū deponit · ⁊ rediens non inuenit caput allidit terre ⁊
pre dolore morit̄ · ⁊ signat auaros malos ⁊ inuidos ex inuidia ꝑ
uersum consiliū dantes · ꝫ qñ consiliū eoꝝ non ducit̄ ad effectum
dolent: ⁊ aliqñ seipsos occidūt · sicut legit̄ de athytophel q̇ seip̄m
suspendit · q̇a non fuit factū consiliū suū qd̄ dederat cōtra dauid
ij · Re · xvij · Vñ ecclestici · xvij · Cacienti consiliū neq̇ssimū super
ip̄m deuoluet̄ · Ansh: Magis puto saluationē sp̄andam eius qui
parū boni fecit: ⁊ factis aliorū fauet: q̄m illi⁹ q̇ multa ⁊ inuidet
Vnde s̄m Augu: de conflictu vicioꝝ ⁊ virtutum: Inuidia dicit
In q̊ illo vel illo minor es · cū ergo eis eq̄lis ⁊ superior sis; q̄n
ta vales q̄ ipsi non valent: non ergo tibi aut superiores esse aut
eq̄les debent quō cernere potes qd̄ hi honorant̄ · tu vero conte-
mneris · istis diuicie afluunt tu pauper es · hi sapīa clarescere vi/
dent̄: tu licet sapientior sis tamen non appares. ¶

Sextus apparitor est accidia · que sedet super asinum · in
galea ducit ymaginē symee; in clipeo bubalū · in tunica
leopardū Accidia d̄r veīre ī asino: asin⁹ eī ē ī posterioribꝰ fortis ꝫ
añ ubi crucē portat debilis; Sic accidiosus ī spūalib⁹ debilis ē in

ĩporalibus fortis · ad virtutes debilis: ad vicia fortis · Vñ Je. Fortes sunt retrorsũ ⁊ non ante Gregorius · Justoꝝ est fortitudo carnẽ vincere ꝓprijs voluptatib⁹ contrariare · delectationẽ vite pñtis extinguere · hui⁹ mundi aspera pro eternis amare ꝓspitatis blandimenta contẽpnere · aduersarioꝝ metũ in corde superare · Idẽ hũana aĩa quia ad deũ solũ appetendũ facta ẽ · omne aũt ꝙ infra appetit minus ẽ in re · vñ ei non sufficit nisi ꝙ deus · hinc est ꝙ huc illucq; spergit · ⁊ ab vnaquaq; re fastidio impellẽte remouet · Deinde ducit ymaginẽ symee in galea que est talis nature ꝙ libent nuces comedit · ꝫ inueniens amarã corticẽ abicit ⁊ dulcẽ nucẽ · sic piger desiderans dulcẽ fructũ vite perpetue ⁊ ĩueniens viã q̃ ducit amaraꝫ totũ abijcit · q̇a nichil vult pati pro dulcedine celestis prĩe: O piger audi q̇d dicit aplus · Oportet nos per multas tribulationes intrare regnũ dei · Bern̄ · O bone ihu q̃m pauci sunt q̇ velint ire post te · Post hec debet habere in clypeo bubalũ · q̇ talis est nature sicut dicit liber rerũ · si ei fuerit graue onus vltra voluntatẽ impositũ · statim ꝯmotum in terra prosternit: nec defacile cogit ad surgendũ nisi onus alleuiet ⁊ signat pigros · qui cũ confitent ⁊ cũ eis pnĩa condigna vel facilis vel breuis iniungit statim contra confessorẽ ꝯmouent indignatione ⁊ in pacia ⁊ rẽnuũt sufferre pnĩam · Audiant tales q̇d dicit Job · Qui timet pruinã irruet super eũ nix · Aug⁹ · Nullũ bonũ irremuneratũ · nullũ malũ impunitũ: Deinde dr̃ habere in tunica Leopardũ q̇ talis ẽ nature: vt dicit Solinus cũ domesticat mittit ad predã capiendã quã si q̃rto vel q̇nto saltu non capit subsistit ⁊ iratus ruit in venatorẽ nisi ei offerat bestiã aliã etiã generat ex leone ⁊ pardo: ⁊ signat pigros q̇ qñ fundunt orationes ad deũ trib⁹ vel q̃tuor vicibus: ⁊ si non exaudiant statim cessãt ab orationib⁹: Audi o talis q̇d dicit scriptura: Oportet semper orare ⁊ nunq̃m deficere Et aplus Sine intermissione orate · Secundũ Augu · in deconflictu vicioꝝ ⁊ virtutũ: Si nimis laboras corpus euisceras · si nimis ieiunas corpus eneruas · si sepe lacrimas effundis oculos amittis · si oras insaniã capitis incurris · q̇esce ergo vt ꝑm aplm rõnabile sit obsequiũ tuum · ¶ B

SEptimus apparitor est gula que solet hoĩem impugnare: ⁊ sedet sup quoddã animal quod dr̃ Catus · ⁊ ducit vulpem in galea · ⁊ luceũ piscem in clypeo ⁊ in tunica quoddam animal quod dicitur panthio · X ¶ Gula

dicitur sedere super aīal quod dicit̄ catus quod est talis nature ꝙ tres boues vel q̄tuor simul cū cauda sua trahit in antrum et deuorat· vt dicit Solinus et signat gulosos qui nūq̄ saciant̄· sicut iudei in deserto qui nō poterant saciari cibo celesti et manna quo pauit eos dn̄s ꝫ desiderabant carnes et pepones et cibos egypcioꝝ· tunc dn̄s dedit eis carnes in habundācia· De quibus p̄s· Mandu cauerit et saturati sunt nimis .¶ Sequitur et adhuc esce erant in ore eoꝝ ⁊c̄· ¶ Ecclesiastici·xxxvij· Noli esse auid⁹ in omī epulatōe· Audiant tales quid dn̄s dixit ad ezechielem· Fili homīs panem tuū in pondere comedes· ⁊ aquā in mensura bibes· De quibus dicit apl̄us·phyl̄·tercio· Multi ambulant quos sepe dicebaꝫ vobis·nunc aūt et flens dico inimicos crucis xp̄i quoꝝ finis interius·quorum deus venter est· Glo·quia quidquid faciunt· pro ventre faciunt quasi ipsum ventrem deum faciunt quia hoc ab homine colitur ꝙ pre ceteris diligit Aug⁹· Multi cōmedunt quasi cras moriti· multi edificant quasi semp̄ victuri Deinde gula ducit vulpem in galea que est dolosa·vt dicit ysidor⁹ et talem habet cōsuetudinem foueas quas sibi tax⁹ facit vulpes defedat suo stercore vt Taxus fetorem fugiat et sic eas inhabitat ⁊ signat dyabolum qui per crapulam templū dei qd̄ est homo· sicut dicit apl̄us· Templum dei sanctuꝫ est quod estis vos· violat maculat defedat vt hinc deus effugiat et ipse inhabitet· quia gula est requies dyaboli mathei·xij·Cum immūdus spiritus ⁊c̄· Loca arida sunt hommes tempate viuentes· in quibꝫ dyabolus nō inuenit locum ꝫ in gulosis· Unde dyaboli dixerūt lu·Mitte nos in portos· Post hoc dicitur ducere piscem in clypeo qui dicitur luceus qui p̄ nimia pinguedine dicit̄ excecari et sic capitur·et signat gulosos qui ꝓpter nimiam gulam in cōsciencia sua excecant̄· De quo dicit Job· xv· Caciē eius opuit crassitudo· Et nota sicut cec⁹ facilit̄ offendit pedem suū et subito cadit in foueam et hoc sepe· sic gulosus et ebriosus excecatus a gula faciliter cadit in multa peccata · Post hoc ducit qd̄dam aīal in tunica qd̄ dicitur panchio·quod est aīal admodum canis in statura et nutritur delicatis cibarijs et habet ruffam pellem velud sanguinem · sed cum moritur pellis ruffa et decora perdit decorem· et signat gulosos qui delicatis cibarijs nutriunt corpus vt pulchrum et decoꝝ sit et tn̄ illum decorem perdet in morte cum dabitur vermibus et serpentibus ꝓ esca. Unde bern· O hō cur carnem tuā preciosis rebus impinguas ⁊ adornas

quã post paucos dies vermes deuorãt in sepulchro: Idem: Qui iam sedebat gloriosus in throno. modo iacet sepultus in tumulo. qui modo vescebatur delicijs. modo consumitur a vermibus: qui prius sedebat gloriosus in aula modo iacet fetẽs in tumba: Idem Quid fetidiꝰ humano cadauere: quid horribilius mortuo homine cuius erat in vita gratissimus amplexꝰ: fit in morte horribili aspectus: Idem Ista caritas destruit caritatem: hec discretio discretionez confundit: talis misericordia crudelitate plena est: qua vz ita corpori seruitur: vt anima iuguletur. que etenĩ caritas est carnem diligere: et negligere spiritum: que discretio totum dare corpori: et anime nichil: qualis misericordia ancillã reficere: et dñiam interficere: nemo ꝑ huiusmodi misericordiã speret se ꝯsequi mĩam Ieromꝰ: Nichil sollicitiꝰ ꝓuidendum est quã vt solennem diem nõ ciborum habundancia quam spiritus exultacione celebremus. quia valde absurdum est nimia saturitate velle honorare martires: quos scimꝰ deo placuisse ieiunijs. Item gula dicit ꝑm augu: in conflictu: Comedamus ⁊ cibamus ⁊ bibamus vtamur creaturis dei: ad esum. n: deus omnia munda creauit. qui saturari cibo respuit: quid aliud quã concesso munere cõtradicit: cum eciam deus in paradiso cõmedere iusserit:

De septem virtutibus: Nota sicut dyabolꝰ mittit vij: ꝑdictos appitores. i. vij. vicia capitalia ad rapiendum peccatorem. Sic deus mittit septem virtutes principales cõtra vicia ad ꝓtegendum hominem quia ꝑm augu virtutibus nemo male vtitur et ꝑm Ambrosium. Egressus vicij virtutis opatur ingressum: Et hee septem virtutes possunt significari per septem nuncios quos misit rex asuerus ꝑ regina vasti: hester. ¶ Prima virtus est humilitas que ꝓcedit contra superbiam. et sedet super pantheram: et ducit in galea ꝑ serto florentem vitem. in clipeo duas scalas. in tunica griffonem: Humilitas dicitur venire contra superbiaz que priuat hominem virtutibꝰ: in panthera. quod est animal: vt dicit Solinus ꝙ suauitate oris sui attrahit multa animalia: Sic humilitas attrahit homin ⁊ dat ceteras virtutes ⁊ quid mirum si humilitas dat homini virtutes: quia ipm s. sanctum qui est fõs a quo fluunt omnes virtutes trahit in cor hoĩs: Unde ysa: Sup quem requiescet spiritus meus: nisi sup mansuetum et humilem corde: Bernhardus. O humilitas regina virtutum: mors viciorum. nutrix virtutum: sciencie decor: religionis vigor: trinitatis

hospicium sanctispiritus receptaculum· Idem· Humilitas hauri
torium sapiencie· vas gracie· via celi: reclinatorium dei· ps. Qui
emittis fontes in cõuallibus· Quid aliud sunt valles nisi humiles
in has valles emittit dominꝰ fontes virtutũ. Deinde dicitur habe
re in galea ꝓ serto florentem vitem· Vitis florens per virtutem
suam vermem venenosuꝫ qui dicit Borax fugat· quia ille serpens
naturaliter fugit odorem florẽtis vitis· sicut dicit liber rerꝝ. Florens
vitis signat humilitatem florentem· que fugat et vincit dyabolum
qui est plenus veneno inuidie. Unde cum beato anthonio offensa
fuissent recia dyaboli· que extendit per totum mundum dixit· qs
potest euadere ista· Responsum est ei ꝙ humilitas omĩa euaderet·
Post hoc ducit in clipeo duas scalas per vnam descendit ⁊ per ali
am ascendit· per vnam humiliatur ⁊ per aliam exaltatur· Prima
scala habet tres gradus· quia sicut dicit Rabanꝰ· humilitas hẽt
tres gradus Primus est subdere se maiori et nõ p̃ferre se equali
Secundus est subdere se equali et non p̃ferre se minori Tercius
est subdere se minori ⁊ nulli se p̃ferre· per hos gradus homo humi
lis descendit: Secunda scala similiter habet tres gradus Primus
gradus est quia humilem aliquando deus in p̃nti exaltat quod
patet in saul. i· R· xv: et in multis alijs. Secundus gradus est·
quia anima humilis separata a corpore ante iudicium exaltabitur a
terra in celum: Tercius gradus est quia post iudicium humilis cũ
corpe et anima exaltabitur in gloria Mathe· Qui se humiliat ex
altabitur ⁊c̃· Ysidorꝰ· Homo disce te humiliare vt exalteris· ne
exaltatus humilieris· Humilitas aũt casum nescit· humilitas lap
sum nõ nouit· humilitas nũquã lapsum passa est· Deinde ducit in
tuĩca auem que dicitur griffo que est auis magno corpe adeo vt
armatos homĩes occidat· vt dicit Jacobus· que in sicilia auꝝ et
gemmas in quodam loco in accessibili custodiunt· ⁊ signat humi
litatem que fortissima cõseruatrix virtutũ est· Gre· Perit omne
quod agitur nisi humilitate custodiatur· Ysidorus· Qui sine hu-
militate ceteras virtutes ꝯgregat quasi puluerem in ventum por
tat· Humilitas dicit ſm augustinũ in cõflictu viciorꝝ ⁊ virtutum
O homo memento quia puluis es quia cinis es: quia putredo es
vermis es et si aliud es nisi tanto te humilies· quanto magnus es
perdis omnino quod es· Nunquid tu alcior quã primus angelꝰ
nũquid tu splendidior in terra quã lucifer in celo: ꝙ si ille de tan-
ta sublimitate per superbiam cecidit: quomodo tu ad tantam celsi
tudinem superbiens conaris ascendere:

Secunda virtus est castitas que ꝓcedit contra luxuriã et secat in vnicornu/ et habet in galea sertum ex lilijs cã didis croceis viridibus et dicit in clipeo angelum depictum in tunica lupum/ ¶ Castitas dicitur venire in vnicornu. qđ est animal ita acre sicut dicit ysidorus· vt capi nõ possit· Sed ita capitur puella virgo in silua ponitur· et vnicornis aduemens casti corporis pudicitiam veneratur/ caput in sinu suo reclinat sicq; soporatus deprehenditur· Hoc animal signat xp̃m qui ante incarnacionem a nullo poterat capi siue deprehendi. sicut dicitur Job xxiij· Si ad orientem ibo non apparet·si ad occidentem non intelligam· quod si ad sinistram quid agam non apprehendam eum· Item hic fuit quondam iratus sicut patet in peccatis que punit in celo/ in paradyso/ et in terra multipliciter· Hunc vnicornẽ virgo manua sua castitate in silua siue in deserto huius mundi posita sinu vteri sui cõcepit et tenuit. donec a venatoribꝫ iudeis detineretur et occideretur· Unde dicitur· Quia quẽ celi capere nõ poterant tuo gremio detulisti/ Bern· Tu sola digna inuenta es in tua virginali aula rex regum & dominus dominandum a regalibus sedibus veniens ꝑmam sibi inter filios hoim mansionẽ eligeret De inde dicitur ducere in galea sertum ex tuplicibus lilijs· vicz albis croceis viridibus que signat tuplicem castitatam/ vicz virginalẽ coniugalem et vidualem· De quibus dicit Bern· Bona est castitas iugalis·melior cõtinencia vidualis·sed optima pudicicia virginalis· Post hoc ducit ducit depictum angelum in clypeo· ꝑ quod intelligitur ꝙ virgines ducunt angelicam vitam in terra· Unde Hyero· In carne preter carnem viuere est plus agelicum quaz humanũ· Glosa sup Marhe·xxvij·sup illud· In resurrectõe neq; nubent neq; nubentur/ sed sunt sicut ãgeli dei; dicit sic. Supergreditur virginitas conditõm humane nature; per quam homines angelis similantur· Cusos/ Castitas est res angelica per hanc eni solam singulariter homines angelis simulantur/ Deinde ducit lupum in tunica· Lupus si te sequitur paulatĩ ipso vidente·aliq signum medium pone inter te et ipsum et subsistet·sicut dicit Ambrosi9· Ita debet facere castus homo quem lupus fraudulent9 & astut9· i/ dyabolus sequitur impugnacionibus et temptacionibus carnis ponit inter se et eum signum crucis et munit se cum eo; et vincet eum· Unde Origenes· Obi signum crucis cum fide & timore dei ꝑcesserit nichil ibi nocere poterit mimic9· Item· Tanta est

fides crucis xpi· vt si in mente fideliter habeatur nulla libido possit
p̄ualere· ꝫ ad memoriam illius omnis peccati et mortis fugit exer
citus· Item castitas dicit s̄m aug⁹· O homo cogita q̄d post hanc
vitam recipias· si·n· pie et caste vixeris sine fine gaudebis· ⁊ si im
pie et luxuriose vixeris eternis incendijs subiacebis· Et sequitur
O quam breuis est ꝯcubit⁹ hora qua perditur vita futura· ¶ R

Tercia virtus est largitas que dicitur venire cōtra aua
riciam· ⁊ sedet super quoddam animal quod dicit̄ Eale
et fert in capite galeam ornatam Jaspidibus· in cli=
peo ducit galandrū auem· in tunica cyconiam· ¶ Largitas dicit̄
venire cōtra auariciam in quodam animali quod dicit̄ Eale, q̄d
est animal simile equo duo cornua habet· cū se defendit vnum cor
nu pretendit et aliud replicat· Hoc animal signat verꝫ largū ho
minem cū pugnat cū vicijs et cōcupiscencijs ad ledendum ea per
largicionem elemosinaꝝ vnum cornu p̄tendit· i· vnam manum ad
dandum elemosinam· sicut dicitur ꝓuer· vltio· Manum suā ape=
ruit inopi· Onde Ambrosius· Extende manum tuam sepius ad
pauperem qui te obsecrat· Extende vt ꝓximū iuues· vt vidue fe
ras p̄sidium· eripias eū quem vides iniuste cōtumelie subiacere·
Augustin⁹· Redime te homo dum viuis· redime te ip̄m dum po
tes· ne mors te p̄ueniat et vitam simul et p̄cium perdas· Sed al
terum cornu· i· alteram manū retrahit· quia cauet sibi ab illicito
lucro· a rapina· a furto· ab vsura· et sic de alijs· quia dicit sapiēs
Qui offert victimaꝫ d̄ substancia pauꝑis· quasi qui victimet filiū
in cōspectu patris· Gre· Quidq̄d in dei sacrificio ex scelere offert̄
omnipotentis dei nō placat iram ꝫ irritat· Ysidor⁹· Nichil ꝓficis
si alterum inde reficis vnde aliū inanem facis. ꝯtempnat ista mise
racio nō ꝓpiciatur· Aug⁹· Qui totum tribuit pauperibus quod
abstulit addit pocius peccatuꝫ peccato q̄m minuat· Gre· Elemo
sina illa redēptoris nostri oculꝰ placet que nō ex illicitis et iniqui
tate cōgeritur· ꝫ que de rebus cōcessis ⁊ bene cōquisitis impendit̄
Ambrosi⁹ Si nō potest alteri subuenire nisi alter ledat̄· ꝯmodius
est neutrū iuuari quā alterum ledi· Deinde largitas ducit in capi
te galeam ornatam iaspidibꝫ· Jaspis est nobis lapis qui facit ho
minem tutū et securū timore postposito· et signat largitatē elemo
sine que facit hominem securū in multis· primo quia peccata pur=
gat· Danielis· Peccata tua elemosinis redime· Mathei· xi· Da=
te elemosinā et ecce omnia mūda sunt vobis· Secundo ardorē tēp
tatōis extinguit· Ecclesiastici· iij· Ignem ardentem extinguit aq̄

et elemosina resistit peccatis Tercio tp̄alia bona mltiplicat ꝓuer:
Honora dominū ꝺ tua substancia: sequitur: vt impleatur horrea
tua ⁊c̄: Quarto dantis vitam ꝓlongat. Thobie: iij: Pietas ad
omīa valet habens ꝓmissionem vite que nūc est et future: Quin
to sanctoꝝ suffragia impetrat: Ecclesiastici: xxv: Cōclude elemo
sinam in sinu pauperis et ipsa orabit ꝓ te. Gre: Pauꝑes nō sunt
cōdemnendi vt egeni. ꝑ sunt diligendi vt patroni: Item reddit
securum: Thobie. q. Siducia magna coram summo deo erit ele-
mosina: Item a morte eterna liberat. Thobie: xij: Elemosina ab
omni peccato i. a morte liberat et non pacietur. aniam ire ad te
nebras Thobie: ipsa est que facit inuenire vitam eternaz. Aug⁹
Dis esse optim⁹ mercator egregi⁹ fenerator. prudens mercena
rius. da quod nō potes retinere. vt cōsequaris quod non potes
amittere: da modicum vt cōsequaris centuplum: da rem ꝑiturā
vt cōsequaris eternam. Ecce in hijs facit elemosina hominez secu
rū et tutum. Post hec ducit in clypeo galandrū auem. que talis
est nature sicut dicit. Ysidor⁹ et iacobus. Si ducitur ad infirmuz
vtrū infirmus mori vel euadere debeat cognoscit: quia si faciez ab
infirmo vertit et eum videre despicit signum est mortis; si autem
oculos aduertit signū est vite. Nam attēdit ad faciez eius ⁊ om
nes infirmitates egroti colligit intra se visu suo et in aera volat.
ibi eas ad aciem solis cōburit et dispergit. et statim sanatur infir
mus Hec auis signat hominem pium ⁊ misericordem: ad quem cū
infirmus: i: pauper venerit vel ipse ad eum: cognoscit vtꝝ talis
pauꝑ sit filius mortis vel vite. i. cognoscit vtꝝ dignus sit elemo-
sina vel nō. quia mali ⁊ peccatores qꝛ sunt filij mortis eterne non
sunt digni elemosina et patrimonio xp̄i. ꝫ boni et deum timentes
et deuoti et casti q̇ sunt heredes vite eterne sunt digni. ab hijs vero
qui indigni sunt auertit faciem suam nō miserando eis et non dan
do eis elemosinaz qui sunt filij eterne mortis: Unde Crisos. Da
indigenti et nō saltanti: vt nō cum tuis elemosinis animā tuam ꝑ
das. et illius cui das. Ad eos vero qui sunt digni ⁊ heredes vite
eterne aduertit faciem et omēs infirmitates eius colligit intra se
id est considerat quibus indigeat. si est famelicus pascit. si sitit
dat ei potum. si nudus vestit. si hospes colligit. si infirmus et capti
uus visitat eū et non solum per exteriora. sed eciaz per interiora
cordis miserijs eius ꝯpaciendo. Dñ iob. xxxi. Cōpaciebatur aīa
mea pauperi. Gregorius. in moral. Ille ꝑfecte tribuit qui cum
qd afflictio porrigit afflicti se animum suum vt prius in se dolētis

passionem transferat ⁊ tūc cōtra dolorem illius per ministerium occurrat. Per hoc quod dicitur ꝙ ad aera volat et ibi infirmitates cōsumit: intelligitur: quia homo ꝙ conpatitur pauperi corde interius ope exterius tantūmodo facit ꝓpter gaudia celi et tribulatōnes diuinas cōsequendas. Unde ps. Dispersit i. diuersis dedit pauperibꝫ: iusticia eius: i. merces manet in seculum seculi. Deinde ducit in tunica cyconiam auem: que talis nature est: sicut dicit Basilius magnus: ꝙ de pull' suis vnam dat domino loci in quo nidificat quasi tributum. Hec auis docet hominem esse largum in decimis dandis. Unde dicitur Mal. iij. Reuertimini ad me et ego reuertar ad vos dicit dominꝰ exercituū et dixistis: in quo reuertemur quia vos cōfigitis me. et dixistis in quo cōfigimus te. In decimis: in primicijs: in penuria: maledicti vos estis et me vos cōfigitis. Inferte oīm decimam in horreum meum vt sit cibꝰ in domo mea et ꝓbate me super hoc dicit dominus. Si. n. apperuero cataractas celi et effundam vobis benedictionem vsqꝫ ad habundanciam et increpabo ꝓuobis deuorantem. s. brucū et nō corrumpet fructus terre vestre nec erit sterilis vinea in agro vestro: dicit dominꝰ exercituum et beatos vos dicent omēs gentes et eritis vos terra desiderabilis dicit dominꝰ exercituum. Item largitas dicit ꝑm augꝰ de cōflictu. Stultum est cōgregare temporalia que durare nō possunt. et negligere celestia que amitti non possunt. quia quanto quis amplius habere ceperit. tanto amplius habere cōcupiscit. sicqꝫ vt modum in cōcupiscendo non habeat. L

Quarta virtꝰ est pacīa q̄ ꝓcedit otra iram et sedet super Elephantem. in galea fert Cygnum. in clypeo leocofonam. in tunica ouem. ¶ Paciencia ꝓcedit contra iram sedens in eleuante qui cicius mansuescit omnibus animalibus sicut dicit Jacobus et ita capitur ⁊ occiditur. Due virgines locantur in deserto vbi habitant. vna habente vrnam. altera gladium ⁊ cātant dulciter. quibus auditis accurrit elephas et innocenciaꝫ virginum naturaliter cognoscens. castitatem veneratur. lambensqꝫ pectus et vbera virginum delectando. sic resoluitur in soporeꝫ. tūc illa cū gladio vetrē ꝑforat. altera sanguinē vrna morientis recipit Hoc animal signat xp̄m cuius vna puellarum. s. synagoga fudit sanguinem. altera vero s. ecclesia suscepit. Et sicut elephas cicius mitescit omnibus animalibus. ita xp̄us fuit pacientissimus omibꝫ

hominibus dans nobis exemplũ paciencie: ps. Quoniã paciencia
mea tu es. idest paciencia tua fecit me pacientem. et ipse dixit di-
scipulis suis: Discite a me quia humilis et mitis sum corde. Iero
nimus: Ego cogito cogitatiões pacis et nõ afflictionis Et ap9
heb. xij. Per paciencia occurramus ad propositum nobis cer-
tamen aspicientes in auctorem fidei et consumatorem ihesum xp̃m
qui ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta.
Super quod verbum dicit augustinus. Omnia bona contempsit
xp̃us homo vt contemnenda monstraret: ⁊ omnia terrena mala
sustinuit que sustinenda precepit. vt nec in illis quereret felicitas
nec in istis timeretur aduersitas. Ambrosius. Auctor pietatis in
in cruce pendens testamenta diuidens in secularibus negocijs pie-
tatis officia diuidebat. persecutionẽ apostolis. corpus iudeis. pri
spiritum. virgini paraninphum. latroni paradisum. peccatoribus
infernum. crucem xp̃ianis penitentibus commendabat. Ambro
sius super lucam. Quid enim michi prodest carere sceleribus nisi
fuero mansuetus atq; mitis. nam qui seq̃tur viam rectam. sequi
tur vtiq; illum qui dicit. Discite a me quia mitis sum et humilis
corde. Deinde fert cignũ in capite q̃ est auis. ⁊ dicitur a canendo
quia quando hec auis morti appinquat gaudet ⁊ cantat cũ iubilo
et cantu: Hec auis signat martires qui letantur et cum laude dei
mortem passi sunt. Unde dicitur de apostol' auct. Ibant apostoli
gaudentes ⁊c. Et dominus dixit discipulis suis Gaudete et exul
tate ⁊c. Unde col. i. In omni paciẽcia et gaudio gratias agẽtes
deo: Hoc fecerunt multi martires qui cum gaudio intrauerunt
carceres et cum leticia passi sunt multa tormenta ⁊ gratias retu
lerũt deo q̃ eos dignat9 est ad sanctoꝝ suoꝝ numerũ aggregare
Post h̃ dicitur ducere in clipeo leocofonã que est bestia vt dicit
Iacobus q̃m persecuntur leones q̃m si capiunt discerpunt. ⁊ tñ
mordendo eos leones simul cum eis moriuntur: Hec bestia signat
martires pacientes q̃s ꝑsecuti sunt leones scz ꝑsecutores ecclesie
tiranni. sicut nero. dyoclecianus. maximian9 ⁊ ceteri qui sanctos
ꝑsecuti sunt eos et occiderunt in corpe. ⁊ seipsos in aĩa et in corpe
quia multi eorum sunt percussi et occisi in corpore diuino iudicio.
Unde de talibus dixit dominus discipulis suis Nolite timere eos
qui occidunt corpus ⁊c. Bern. sup q̃ habitat: Bonum mihi tri-
bulari dum mõ ipse sis mecum q̃ regnare sine te expulari gloriari
sine te. bonũ mihi in tribulatione magis amplecti te in aĩo habere
te mecum q̃m esse sine te vel in celo vel in terra. Unde ps. Quid
mi chi est in celo et a te quid volui super terram: Augustinus de

pacienda dei inuitat malos ad penitendam sicut flagellum dei ad pacendam dei erudit bonos. Deinde ducit in tunica ouē que sola voce cognoscit parentem suum. Vt dicit Jacobus. Hec signat pacientem hominem qui voce cognoscit redemptorez suum. quādo dixit pater ignosce illis quia nesciunt quid facūt. Hac voce mlti martires cognouerunt deum qui in passionibus eorum orauerunt pro persecutorib9 suis. sicut beatus Stephanus z multi alij. sic debet quilibet homo facere redemptus sanguine christi. tribulaciones libenter sustinere. inimicas indulgere. pro eis orare. Osi dominus. Orate pro persequentibus z calumniantibus vos vt sitis filij patris vestri zc. Vel dic q pacientia ducat in tunica volturē que cum viderit pullos suos dirus impinguari dolet. quapropter rostro vulnerat eos vt macerētur. Hec auis signat deum q filios suos dilectos percutit. vel alios percutere et turbare permittit ne impinguentur. ixest ditentur temporalibus beneficijs vel carnalibus delicijs. Gregorius si passio christi ad memoriam reducatur michil tam durum quod non equo animo tolleretur. Et aug9. dicit. Hominem vincis humana felicitate. diabolum inimici dilectione. Exemplum Princeps qui nō potest duobus inimicis resistere. cum vno face pacem vt alterum vincat: Sic tu fac cū homine pacem vt vincas demonem.

M

Quinta virtus est caritas que procedit contra inuidiam. et sedet super orasium. ducit i galea corradulū in clipeo pellicanum. in tunica aurpiam. Caritas dicitur procedere contra inuidiam sedens super orasium quod est quoddam animal. vt dicit liber rerum cui natura dedit decus super omnes bestias in colore. vt omniū colorū genere sit tinctum. et est statura vt ceruus. Hoc animal signat caritatem que est ornata omni virtutum colore. quia caritas ornat hominem omni virtutum colore z ornatu. quicunq habet hanc virtutem omnes virtutes habet. Gregorius: Caritas virtutes ceteras perfectiōes sue maxime solidat. quisquis in ei9 radice inserit. nec a viriditate deficit nec a fructu marcescit. Deinde ducit in galea corradulum auem. que est auis predans. z tantūmodo m ꝓda diligit cor z cupit saciari corde: Hec auis signat deum qui solum hoc requirit ab homine vt ei hō prebeat cor z diligat eum ex toto corde. Dñ puer. xxxiij. Prebe fili cor tuū mihi z matth. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo. z cañ. v. Pone me sicut signaculum super cor tuū. Bern. Fons vite caritas est nec viuere aiam

diximus que de illo nõ hauserit. haurire quomõ potest ex eo nisi
presens fuerit fonti qui caritas est que deus est pñs igitur deo ẽ
qui amat deum. Post hec ducit in clipeo pellicanũ qui est auis sicut
dicit aug⁹ diligens pullos. sed cũ pulli sui sibi fuerint importum
eos occidit et per triduum plangit et seipsum in latere rostro per
cutit ⁊ sanguĩe ꝓprio viuificat: Hec auis xp̃m signat qui dilexit
hominem sed cum homo per inobedienciaꝫ fuit sibi importun⁹ oc
cidit eum. idest sentenciam mortis super eum. sed dilectione homis
ductus planxit eum tribus vicibus scꝫ in natiuitate sup ciuitateꝫ
in cruce. ⁊ ꝓprio sanguine viuificauit eum: Vñ ap̃lus: Qui cum
essemus mortui viuificauit nos deo in sanguine suo. Augustinus
Multos filios dei fecit vnigenitus filius dei. emit fratres sibi san-
guine suo. probauit reprobatus. redemit venditus / honorificauit
iniuriatus. viuificauit occisus. dubitas ꝙ dabit tibi bona sua. qui
non dedignatus est suscipere mala tua. Et nota ꝙ pellican⁹ post
lateris apercionem in tantũ debilitatur ꝙ nidum suum exire neq̃d
⁊ pulli pro cibo suo et matris exire compelluntur. sed quedaꝫ ex
eis nec matrem nec se pascunt. quedã vero se et non matrẽ que
dam vero se et matrem. sed cum mater conualescit. pios ⁊ nutrit
et diligit. alios odit et eicit: Sic facit christus qui in pauperibus
⁊ infirmis debilitatur. sed multi sunt qui nec se in anima. ⁊ xp̃m
in pauperibus pascunt. quidam vero tantum se in corpe nutriũt
hos odit et abicit deus. Vñ dicit eis. Ite maledicti ⁊c̃. Quidaꝫ
vero se in anima et xp̃m in pauperibus nutriunt hos diligit. Vñ
dicet eis. Venite benedicti: Deinde ducit in tunica arpiam. que ẽ
auis vt dicit Adelinus. habens faciem humanam. primum quem
videt hominem rapit et dilacerat. inde veniens ad aquã suã faciẽ
contemplatur. se sui similem occidisse intelligit queꝫ plangit omĩ
tpe vite sue aliqñ vsq̃ ad mortẽ: Hec auis signat hominez deum
diligentẽ qui cõsiderat ꝙ xp̃s similis sui in humanitate ꝓ peccatis
mortuus est. dolet. flet. ⁊ plangit mortem. et passionez eius omĩ
tempore vite sue: Vñ Greg⁹: Deus qui vera caritas est studet
de malo bonum elicere. vt de vendicione Joseph saluaciõꝫ aliorũ
a fame. de sua passione nostram redempciõꝫ. de martirũ passione
glorificaciõꝫ. sic et tu hõ si diligis deũ stude oĩa mala tua ⁊ alioꝝ
conuertere in bonũ vt sis imitator saluatoris ¶ N

Sexta virtus est deuocio que ꝓcedit contra accidiã. ⁊
sedet super quoddã animal qd̃ dicit̃ campolũ. ⁊ habet in
galea sertum de rutis in quibus sedet philomena dulcit̃

canans agnophilonem auem in clipeo. fenicē in tunica. Deuocio
dicitur procedere contra accidiā ⁊ sedere in campolo. qd̄ est am-
mal sicut dicit liber rerum qd̄ vnum montem post alium ascendit
hoc animal signat deuotum hoīez qui vadit ⁊ ascendit de vna vir
tute ad aliam. ps̄. Ibunt de virtute in virtutem. Bernhardus
Qui ascensiones in corde suo disponunt qui de virtute in virtutē
eunt videre deum deorum in syon eo felicius merentur in retribu
cione quo summo bono magis adherere studuerūt puriori cōuer
sationis ordine. Ambrosius super lucam. Connexe sunt sibi con
catenateq; virtutes. vt qui vnam habet. plures habere videatur
Gregorius in moꝝ. In peccatoris pectore debet incessanter spes
⁊ formido coniungi. quia incassum mīam sperat si non de misera-
cione confidit. Isidorus. Omnis iust⁹ spe et fortitudine nitet q̄a
nunc illum ad gaudium spes erigit. nūc illum ad formidinē timor
iehenne adducit. Gregorius. Oportet vero semper et de dei mise
ratione confidere et de nostra infirmitate formidare: Augustin⁹
Respira peccator ne desperes / spera in eo quem times. affuge ad
eum a quo fugisti. inuoca importune quem superbe prouocasti.
Deinde ducit in galea sertum de rutis in quibus sedet philomena
dulciter cantans. Per rutam viridem intelligitur castitas q̄ debz
esse in deuotione in qua castitate philomena idest xp̄s dulciter de
lectatur misericordiam et gratiam suam. s̄m merita nobis modu
lando. Unde Bern̄. Castitas sine caritate lampas est sine oleo.
subtrahe oleum lampas non lucet. tolle caritatem castitas non
placet. Gregorius in moꝝ. Per humilitatis custodiam seruāda
est mundicia castitatis. Deinde deuocio ducit in tunica fenicē auē
que talis est nature vt dicunt naturales. q̄ est alba ⁊ tantūmō
vna in natura. que cum senescit. tunc in centum annis semel reno
uatur ⁊ hoc sic. Fenix cū senescit tunc in secreto loco colligit sar
menta et lingna faciliter incendenda. deinde volat sursum ad ar-
dorem solis et incendit. ⁊ tandem volat ad struem lignoꝝ et incē
dit. ⁊ sic ibi comburit tandem ex cineribus eius pluuia conuolutis
generat vermiculus. et ex vermiculo nouus fenix. Sic xp̄s ihe-
sus solus et vnus deus semp̄ manēs apud patrē et spiritūsanctū
vnus deus. volēs se in igne caritatis renouare struem lignorū. i.
corp⁹ sancte marie elegit. ⁊ ibi se mediāte diuina caritate spirit⁹
sancti nascendo renouauit. Applica sic Deuocio dicitur ducere in
tunica fenicē / sic deuoti homines debent semper omnem intentionē
habere ad dominum Ihesum cristū. et sic in die iudicij feliciss̄me

renouantur. Unde ps. Jacta in domino curam tuam ꝛc. Item Ad te leuaui oculos meos ꝛc. ꝛ hoc semper cum timore et spe ꝛ continencia. et omni virtute. Unde Jeronimus: Sit in te noua grauitas. honestas admirabilis. stupenda verecūdia. mira pacien cia. virginalis incessus. et vere pudicicie habitus. sermo semper modestus et in suo tempere proferendus.

O

Septima virtus est abstinencia siue tempancia siue ieiu nium. que procedit contra gulam. sedens super ceruum ꝛ ducit in galea nidum cum iuuenibus coruis. in clipeo lintherem. in tunica serpentem. Abstinencia dicitur venire cōtra gulam sedens in ceruo. qui cū vulneratus fuerit sagitta. comedit herbam sibi notā et statim eicit sagittā: Hoc animal signat hoīez qui cum intemperate impinguatus fuerit et vulneratus sagitta luxurie statim querat et recurrat ad herbā abstinencie cibi ꝛ potꝰ et sanabitur. Unde Bernh. Jeiunium non solum est abstinencia peccatorum. sed etiam exstirpacio viciorum. non solum obtinet veniam. sed meretur gratiam. non solum delet peccata que con misimus/ sed et repellit futura que committere poteramus: Isi Sicut omnes carnales cupiditates abstinencia resecant. ita oēs virtutes anime edacitatis vicio destruūtur. Prouer. xxix. Qui delicate a puericia nutrit seruum suum. idest corpus postea senciet illum contumacem Deinde ducit in galea nidum cum coruis iuue nibus: Corui iuuenes quādiu non nigrescunt a parentibus non pascuntur sed deus pascit eos/ qui signant homines deo ꝯfidentes ꝛ spem suam in deum ponentes quos deus pascit sicut helyā pauit per angelum. per mulierem. et per ceruos. danielem per abucuc. egidum per hynulam. per duos ceruos macharium. ꝛ sic de alijs Post h̄ ducit in clipeo lintherem qui tantūmodo viuit piscibꝰ q̄s sub aqua capit. sicut dicit liber rerum: Hoc animal signat hoīez qui nutrit se per fidelem laborem suum. Unde ps. Labores manuū tuarum qui manducabis ꝛc. Gregorius: Mira securitas aliena non querere. sed vnuscuiusq; diei sufficiencia contentum manere ex qua vz securitate etiam perhennis requies nascitur. q̄a a bona et tranquilla cogitatione ad gaudia eterna transit Idem. Disca mus esurire vt nobis ꝓpter abundanciam sequentem nostra hic inopia placeat. ne nos ventris neccessitas ad culpam trahat. ne peccatū menti indigencia suggerat. Deinde ducit in tunica serpen tem quē saliua ieiuni hominis interficit. vt dicit Ambrosius: Sic

homo serpentem spiritualez scilicet dyabolum vincit per ieiunium Ambrosius: Ieiuni hominis sputum si serpens gustauerit moritur Vides quanta vis ieiunij sit Augustinus in conflictu viciorum &c. Vtrumque horum verum est que dicis. dicit abstinencia contra gulā ne homo fame moreretur deus ad esum omnia munda creauit. & ne mensuram comedendi excederet abstinenciam imperauit. vnde cum deus in paradiso dedit licenciam comedendi etiam precepta dedit abstinendi. ibi Quacunque hora comederitis moriemini Sic hec septem virtutes de quibus dictum est procedunt cōtra septē vicia p̄dicta. et econuerso: Vñ Isido. de summo bono: Interdū vicia cum virtutibus confligūt vt ipso certamine exerceatur vel ab eleuacione animus cōcussus restringatur. Seneca. Vicia sine modo et ordine persequenda sunt. q̄a modū & ordinem nō habent

Explicit

Abiectio. Ci.
Abbas. ij.
Abstmencia. iij.
Midaa. iij.
Amautuo. v.
Adolescencia. vi.
Anxietas. vij
Alacutas. viij
Anima. ix et. xxij
Animus. x
Aspeutas. xi
Acceleracio. xij
Abusio. xiij
Accepcio psonaz. xiiij
Acidia. xv
Adiutoiuum; xvi
Aduentus domin. xvij
Aoulacio. xviij
Aduocati. xix
Audacia. Cytulo. lij
Ambicio. xx
Amissio terum. xxi
Amor Cytulo. xliij
Angelus Cytulo. viij
Antixpus. xxiij
Apostoli. xxiiij
Ascensio. xxv
Auaucia Cytulo. liij
Auditus Cytulo, li

Asptimus. xxvi
Catitudo
Ellum. xxvij
eneficium. xxviij
Benignitas Cytulo, xxxij
Blasphemia
Bomitas Cytulo. xxxi

Autas. xxix
Aro. xxx
Astitas vel otinencia. xxxi

Cleucus. xxxij

Cogitacio. xxxiiij
Coactio vbi exactio
Compassio. xxxiiij.
Communitas. xxxv
Concordia vbi pax
Concupiscencia. xxxvi
Confessio xxxvij
Confidencia xxxviij
Coniugium xxxix
Conscientia xl
Consideracio sui xli
Consilium xlij
Consolacio xliij
Consuetudo xliiij
Contemplacio xlv
Contemptus xlvi
Contencio vbi discordia
Continencia vbi castitas
Contucio xlvij
Conuersacio xlviij
Conuersio xlix
Conuicium l
Cor vel mens li
Corpus vbi Caro
Correctio lij
Creacio vel creator liij
Crudelitas liiij
Crux lv
Cupiditas lvi
Curiositas lvij

Ampnum vel damp
nacio. lviij
Are vbi liberalitas
Debitum lix
Decima lx
Delicie lxi
Desideruum lxij
Despectus vbi cõtemptus
Desperacio lxiij
Detractio lxiiij

Deus·lxv
Deuocio·lxvi
Dyabolus·lxvij
Dilectio·lxviij
Discere·lxix
Discrecio·lxxij
Disciplina·lxx
Discordia·lxxi
Diuicie·lxxij
doctrina·lxxiiij
Doctor Ibidem
Dolor·lxxv
E Brietas·lxxvi
Ecclesia·lxxvij
Lectō·lxxviij
Elemosina·lxxix
Eloquencia·lxxx
Episcopus vbi prelatus
Error·lxxxi
Eucharistia·lxxxij
Exactio·lxxxiij
Exercitacio·lxxxiiij
Excōuincacio·lxxxv
Excusacio·lxxxvi
Exemplum·lxxxvij
F Abula lxxxviij
Auor·lxxxix
Estū vbi solēnitas
Idees·xc
Fidelitas
Fiducia vbi confidencia
Fornicacio vbi luxuria
Fortitudo·xci
Fortuna vbi ꝓsperitas
Fraternitas·xcij
Fraus vel dolus·xciij
Furtum vbi rapina
G Audium·xciiij
Gloria bona·xcv
Gloria mala·xcvi
Gloria eterna xcvij·
Gracia xcviij·
Gratitudo xcix·
Gula ·c·
H Eresis ci·
Omicidium cij·
De homine ciij·
Honor ciiij·
Honestas cv·
Hospitalitas cvi·
Humilitas cvij·
I Actancia cviij
Eiunium cix·
Gnorancia cx·
Impietas vbi pietas
Impaciencia vbi paciencia
Incarnacio cxi·
Indulgencia vbi venia
Infidelitas vbi fidelitas
Infirmitas cxij·
Infernus cxiij·
Inimicicia cxiiij·
Ingenium cxv·
Ingratitudo cxvi·
Iniurgia cxvij·
Innocencia cxviij·
Instabilitas cxix·
Intencio cxx·
Inuidia cxxi·
Ipocrisis cxxij·
Ira cxxiij·
Iudex vel iudicium cxxiiij
Iuramentum cxxv·
Iusticia iustus cxxvi·
Iuuentus cxxvij·
L Abor cxxviij
Acrima cxxix·
Asciuia cxxx
Laus cxxxi·
Leticia vbi gaudium

Lex. cxxxij.
Liberalitas. cxxxiij.
Libertas. cxxxiij.
Libido. cxxxv.
Loquacitas. cxxxvi.
Lucus vbi lasciuia
Luxuria. cxxxvij.

Magister. cxxxviij.
Magnanimitas. cxxxix.
alica. cxl.
Mandatum. cxli
Mansuetudo. cxlij.
Mala. cxliij.
Martirium. cxliiij.
Matrimonium vbi cõiugium.
Maturitas. vbi modestia.
Medicina. cxlv.
Meditacio vbi cõtemplacio
Mendacium. cxlvi.
Mercacio. cxlvij.
Meritum. cxlviij.
Milicia. cxlix.
Miraculum. cl.
Miseria. cli
Misericordia. clij.
Modestia. cliij.
Monachus. liiij.
Mors. clv.
Mulier. clvi
Mundus. clvij.
Munus. clviij.
Murmur. clix.

Natiuitas. clx.
Natura. clxi.
Egligẽcia. clxij.
Nobilitas. clxiij.
Nocumentum. clxiiij.

Obedientia. clxv.
Obprobriũ vbi ouidũ
Bstinacio. clxvi.
Occasio. clxvij.
Ocupacio. clxviij.
Odium. clxix.
Oppressio vbi exactio
Opus clxx.
Oracio. clxxi.
Ornatus. clxxij.

Pacientia. clxxiij.
arentes. clxxiiij.
assio. clxxv.
Pastor vbi sacerdos.
Patria. clxxvi.
Paupertas. clxxvij.
Pax. clxxviij.
Peccatum. clxxix.
Peccãdi necessitas vel cosuetudo
Peccandi recidiuacio
Pena vel punicio. clxxx.
Penitencia. clxxxi.
Perfectio. clxxxij.
Peruiculum clxxxiij.
Periurium vbi iuramentum
Perseuerancia. clxxxiiij.
Peticio. clxxxv.
Phya. clxxxvi.
Pietas. clxxxvij.
Pigricia vbi accidia
Placere vbi adulacio
Potestas. clxxxviij.
Preceptum vbi mandatum
Precestimacio. clxxxix.
Prouidencia diuina Ibidem
Predicacio. cxc.
Prelacio. cxci.
Premium vbi meritum
Presumpcio. cxcij.
Prodicio. cxciij.
Profectus. cxciiij.
Promissio. cxcv.
Proximus. cxcvi.

Prosperitas ·cxcvij
Prouidencia diuina v̄ p̄destinatō
Prouidencia hūana v̄ prudencia
Prudencia ·cxcviij
Pudicicia vbicastitas
Pugna vbi bellum
Pusillanimitas ·cxcix
Querere deum ·cc·
Rapina ·cci
Reconciliacio ·ccij
Rex vel regimē ·cciij
Religio ·cciiij
Relinquere ·ccv
Remuneracio ·ccvi
Reprehensio vbi cōuitium
Radiuacio ·ccvij
Restitucio ·ccviij
Resurrectio ·ccix
Reuerencia ·ccx
Sacerdos ·ccxi
Sacramentum ·ccxij
Salus ·ccxiij
Sanctitas vel sanctus ·ccxiiij
Sanitas ·ccxv
Sapiencia vel sciencia ·ccxvi
Satisfactio ·ccxvij
Scandalum ·ccxviij
Sciencia vbi sapiencia
Scriptura sacra ·ccxix
Secularis ·ccxx
Securitas ·ccxxi
Senectus ·ccxxij
Seruitus ·ccxxiij
Seruicium ·ccxxiiij
Simplicitas ·ccxxv
Symonia ·ccxxvi
Sobrietas ·ccxxvij
Societas ·ccxxviij
Sollempnitas ·ccxxix
Sollicitudo ·ccxxx
Explicit Tabula·
Solitudo ccxxxi
Sortilegium vel
Diuinacio ccxxxij
Spes ccxxxiij
Spiritussanctus ccxxxiiij
Studium ccxxxv
Stulcicia ccxxxvi
Subiectio ccxxxvij
Suffragium ccxxxviij
Superbia ccxxxix
Superfluitas ccxl
Suspicio ccxli·
Taciturnitas ccxlij
Temperancia ccxliij
Temptacio ccxliiij
Tempus siue tp̄ale ccxlv
Testimonium ccxlvi
Timor ccxlvij
Tribulacio ccxlviij
Trinitas ccxlix
Tristicia ccl
Tumultus vbi solitudo
Venia ccli
Verbum cclij·
Verecundia ccliij
Veritas ccliiij
Victoria cclv
Vicium cclvi·
Violencia cclvij
Virginitas cclviij
Virtus cclix·
Vita humana cclx·
Vita eterna vbi gl̄ia eterna
Voluntas cclxi·
Voluptas cclxij·
Votum cclxiij
Vtilitas cclxiiij
Vsura cclxv·
Vxor vbi coniugium
Xp̄ianus cclxvi
Xpistus cclxvij

De abiectione Capitulum Primum.

Athanasius in epl'a ad altisiodoꝝ. Tunc in dei vera citer accendi poteris caritate. si abiecta seculi vanitate sponte ꝓ xp̄i noīe oī mūdana carueris facultate ¶ Eusebius in epl'a fidelibus in egypto: Crede mihi fili knīe et ignosce ꝙ rebus ablatis corruptibilibꝫ validius sisti poteris in celestibus ¶ Methodius libro d̄ quīqꝫ mīlibus coronatoꝝ. Dnum peto a te ne deneges seruo tuo domīe ihesu xp̄e aufer a me omnem mūdanam gloriam et honorem et fac me tue celestis glorie coheredem. ¶ Ambrosius libro de cōtemptu mundi. O miser homo q̄nta fraude illuderis q̄nto dolo decipieris. ꝫ quanto laqueo irreteris qui times tibi mūdanā auferre sub'am. et nō times tibi auferri aīam tam excellentissimam creaturam. ¶ Iero. in epl'ari. Ablacionem ergo mundane sb'e: illacionēqꝫ iniurie pacienti animo tollerare hoc magis reuera miraculū estimo. quā mortuos suscitare ¶ Remigius super marcū. O homo miserabilis. insensate. ea que dei sunt abstulisti. quia creatori tuo nullam laudem. nullum obsequium impendisti. vide ne fortassis et tibi inopinate anima auferatur. et sempiternis suplicijs affligatur. ¶ Haymo super apoc̄. Ex pacto ergo omnia dona gratuita ⁊ naturalia auferuntur. ¶ Ambrosius libro de virginitate. Nisi. abstuleris a corde fomitem malicie. estum praue cōcupīe. dulcedinēqꝫ voluptatis mūdane, nequaq̄ gustum celestis gracie inbibere poteris et hauire. ¶ Hylarius sup mathe. Ablatis q̄ nos impediūt rebꝰ t̄p̄alibus. mox ad celestem patriam facilior pꝫ auditus. velocior qꝫ ꝓgressus. ¶ Augꝰ in ep̄. ad volusianū. Abiecta ergo que te retrahit corpis grauitate. mox ineffabili inestīabiliqꝫ intus in aīa delectaberis voluptate. ¶ Bern. ad cartusienñ. Abiecta pusillanimitate et ammi timore. omne quod aduersitatis ingruerit sufferre possumus ꝓ dei gloria et honore. ¶ Haymo sup actus apl'oꝝ. En dulcor celestis gracie. qui omnē dulcedinem. omnem gustum corpalem supgredi ꝯꝓbatur. nichilominꝰ tñ si abiectus fuerit. torpor anime in amaritudinem cōmutatur. ¶ Beda in omelia. Ille solus vere beatus. qui abiecta mundi gloria et honore. in suo solo se figit et stabilitat cōditore. ¶ Ambrosius de virginitate. Cecitas q̄dez cordis nostri. veritatē agnitōis diuine et gustū celestis gracie impetit ⁊ restringit. que si abiecta fuerit. mox splendor

celestis luminis et dulcor diuine dulcedinis apparebit. ¶ Sydo
nius in ep̄. Nichil est tam bonum tam dulce, tam amenum. tam
suaue, quod non scelerate anime displiciat et vilescat. sed abiecto
scelere. nichil adeo durꝝ. aspum existit. quod non ꝓ xp̄i nomine
placeat et dulcescat. ¶ Crisostoꝰ in sermone. Abiciēda sunt ista
transitoria et caduca. que nos a bono intento retrahunt. a via ce
lestis regni p̄pediunt. et mentis oculum fallunt penitus ⁊ seducūt
¶ Petronius libro de vanitate vite presentis: Heu cum quāto
timore ⁊ periculo ista transitoria possidentur: nisi: n: hec abiecta
fuerint. ⁊ cōdempnata. nullus dignus esse poterit gloria sempiter
na. ¶ Gre. in registro. In p̄senti ergo vita necesse est. aut ascen
das: aut descēdas. aut fortassis stes: aut ambules: abice ergo a te
que agrauant in ascensu vt eo cicius ad quietem peruenias. que
deprimunt in descensu: ne forte cadas in statu: vt facilius iter ar
ripias. in ꝓgressu ne lassus quidem fias: ¶ Secundus phs: Quid
est felicitas. abiectio temporalis cure: contempus rei ꝑiture: ⁊ ad
epcio patrie affuture: ¶ Fortunatus in omelia: Dis beatus esse
abice molem carnis tue. | De abbate. Capitulum :ij.

Basilius in libro exhortatōm. Prefecerūt te famuli dei in
abbatem. iuste dampnaberis. nisi vite pretuleris sanctita
tem. ¶ Richardus de sancto victore. Stupendum omni
no horrēdūqꝫ spectaculū. dum quis noīe functus fuerit p̄positi: ac
abbatis. et a tramite declinauerit sanctitatis. ¶ Bern: in libro de
consolacione. O quā dampnabilis: execrabilisqꝫ p̄sumpcio in eo
cernitur. qui gradum abbacie amplectitur. et discors opibus re
peritur: ¶ Rabanus in omelia: Facta bona seu mala: que agunt
subditi: adtribuenda omnia nō immerito sunt abbati: ¶ Strabꝰ
sup actus aplorꝝ. ꝓpria oris sui sentencia se ferit et ꝑimit dāpna
bilē q̊ꝫ reddit. q̊ culmē abbatis cū ascēderit prauis cū sue vite nō
opibꝫ ꝯtra dicit: ¶ Bern. in ep̄: ad policarpū. Pericula tua si no
sces aut abbas ñ esses. aut inuitꝰ abbas fieres: aut factꝰ huīliter
viueres et transires. ¶ Ysidorꝰ libro de vita monastica. Sancti
tas abbatis sine exemplis. aut exempla sine sanctitate. que vtili
tas in vtrisqꝫ. sanctitas aut cum exemplaritate. et exēpla cū san
ctitate: optime cōuenit in abbate. ¶ Cassianus. libro collacionuꝫ
sanctorum patrum. Multis te periculis noueris irretitū in omni
ea que salutis est actōe penitus impeditū dū te abbatis seu p̄positi

dignitate videris te in signem. ¶ Hugo de sancto victore. Qui abbacie seu p̄lature officio fūgitur et honore cōstat q̄ multo se labore afficit et dolore ¶ Cipriānus martir de .xij. abusionibus seculi. Prelat⁹ impius abbas furiosus. monachus curialis. pauper superbus. senex auarus nōne suis actibus omnes hij et officijs abutuntur. ¶ Fulgencius libro quarto mitologiarum. Asperitas minima abbatis signum quidem sue p̄fert sanctitatis. s̄ sepe ruinam infert subditis. Cetera quere de iudicibus. Item de rectoribus. Item de p̄positis. Item de p̄latis.

¶ De abstinencia. ¶ Capitulum. .iij.

Aliquinus in libro dyalagorum ad karulū. Dic michi obsecro que vnq̄ virtus fuerit aut sit aut esse possit. que nō per abstinenciam decoretur et sine abstinencia penitus dissipetur. ¶ Ysidor⁹ de summo bono. Ipsa reuera abstinencia est ianua regni celestis suffocacio sceleris. extinctio libidinis. principium omnis sacre actōnis. fundamentū humilitatis. fons sanitatis. perfectio sanctitatis. causa toci⁹ salutis. origo et exordiū oīs boni opis et virtutis Ambrosi⁹ in p̄facione. Astinencia siquidem est inimica demonū. extirpatrix viciorum. nouerca cunctorum malorum. expers viciorum. tota causa actuū honestorum. principiū et finis virtutū omniumq̄ bonorum. ipsa sola futurorum maxime particeps premiorum. Sydonius in ep̄ri dicit. Abstinencia vitam p̄longat castitatē cōseruat. deū placat. demones expugnat. intellectū illuīat mentem corroborat. vicia domat. carnem exsupat. cor ip̄m in dei amore p̄trahit et inflammat. ¶ Hylarius sup̄ mathe. Sine abstinencia nullum bonum cōcipitur. nullus vite fructus gignitur. nullus actus finem debitum assortitur. et quid vltra dicam absq̄ abstinencia nullum p̄rsus sacrificium. nullus obsequium. nullū votum deo gratum fore et acceptum cōp̄batur. ¶ Eusebius in sermone. Abstinencia mentem placidam reddit. homīem ad bene augendum p̄parat et disponit. deū omnipotētem allicit. cor ad suscipiendum rorem celestis gracie abile efficit. vicia abicit. demones expellit. ¶ Poeta versus Gule pone metas. vt sit tibi longior etas. Idem abstineas. fortis fit semp̄ etas. ¶ Hugo de sancto victore. Miram sibi virtutem abstinencia vendicat. nam demones in cantantibus nequaqam obtemporat nisi per triduum in cibo et potu abstineant. ¶ Dionisius de diuinis nominibus.

In nullo prorsus lucet diuinus radius · nisi abstinētia q̄s fuerit ⁊ castitate preditus · Aristoteles in epl̄a ad alexandrū · Ad hoc omni die abstineas: vt esurias · cū vero esurieris · mox comedas Damascenus li · iiij · Sana nobis abstinentia indicit̄ · nā saturato ventre · lux diuina nequaq̄m cernit̄ · Johannes mesue in prima practica Abstinentes edere ꝑmittim⁹ · que voracibus penitus denegam⁹ · Cetera req̄re de tꝑantia · de ieiunio de maceratione De amore dei q̄re supra · Item de amore mundi · Item de amore sui: Item de auaricia · Item de auditu verbi dei · Item de audacia Itē de altitudine mundana ¶ De amicicia Ciiij ·

Tullius contra Salustiū · Amicicia nisi inter bonos nūq̄m esse potest · Thymeus in pl̄one · Nunc amicū sibi deus instituit · qui lumine intellectus proficit · virtutibusq̄ insistit · Señ · in epl̄a ad lucillū · Amicicie ꝓprium est · idem velle · idem nolle: Aristotiles · v · polititce: Amicis bene velle: politicū ⁊ iustū est Alq̄nus in dyalogo ad karul̄ · Jam de numero est brutoꝝ · q̄cunq̄ non delectat̄ in contubernio amicoꝝ · Sardinius li · de oraculis diuinoꝝ: Amicabiles dij semper · hostijs sacrio ꝑis ⁊ virtutis · Tulius in ꝑadoxis ca · iiij · Inimici reconciliati maximi amici fiunt: Gracianus in apparatu iuris: Nec ꝓbata vero ⁊ deo grata amicicia · dū quis vno pro amico zelo amicicie agitat̄ · ⁊ mortuo pro amoris studio: bonis operib⁹ ac orationibus fidelit̄ suffragat̄ · Sibilla in prohemio oraculi · Mundaꝝ de⁹ est aīarū semꝑ amic⁹ · nostra deo grata semꝑ astra natura · Eonodius in completione libroꝝ arthymij · Melior ē semper alien⁹ intimo amore alteri adunatus · q̄m amicus cognationis vinculo alligatus · Heymo super apoc̄ · O quāta miseria fletu quā digna adhuc semper erit huic mundo · si tam hi q̄ amicoꝝ parentumq̄ connectunt̄ spmtbl̄o morsu se molliunt̄ trudere ⁊ iaculo traiciūt venenoso · Salustius in tugurtino · Grande donū a deo fore cōcessum hoibus ipsa amicicia cernit̄ · sine qua humana cōditio · nec bene esse · nec honeste posse viuere comprobat̄ · Calcidius in thymeo pl̄onis · Pulcra amicorū contubernia · in quibus semꝑ dij complacuere sibi · Sydonius in ep̄a · Animata voluntas · maior omni opere censeat̄ · Plato in phedrone li · iij · Plane a natura humana degenerat · qui plurimorum habere amiciciam non delectat: Richardus de sancto victore · Amicicia domini in omnibus

imitatur · mortuis suffragatur · in amicicia opus delectat · in amicicia tota humana fragilitas sustētatur · sed ⁊ nostra imbecillitas adiuuatur · Sidoni⁹ in epl'ari · Difficile est in re prospera amicos probare · in aduersa semper facile · Gullius in rethorica ca · xvi · Nihil est qd̄ non toleret amicus qui perfecte diligit · Seneca ad lucillum: Ita amicus esto vt inimicus esse non timeas · Aristotiles · vi: politice · Pro amico expedit occidi · sed ⁊ aduersa q̄libet sustinere oportet · Plato in phedrone: Nonne amici nomen magna dignitate colendum est: Cetera de amicicia requirātur ca · de pacto: Item de cōcordia · Item de vnione · Item de fide ⁊ in exemplis:

De Amaritudine C · v ·

Hermes termegistus ad asclepiū · Amarissima mors: quam voluptas precesserit · ⁊ tanto vnusquisq; finem sortietur amariorem · quanto in hoc mundo vitam duxerit dulciorem · Aristotiles in probleu · Ea que sunt excellenter dulcia amara esse videntur · Constanstinus li · de melancol · Amaritudo cordis mentem accelerat in turbatis · Seneca li · de clementia ad neronem: Nam corde amarus solus auarus est · Cassiodorus super · p̄s · Omnis pena huius vite dulcis est respectu eius · que post hanc vitam peccatorib⁹ presto est: Beda super mathe: Amaritudo cordis · mentem delectat · angelos letificat · deum placat · Joseph⁹ · iiij · animalium libro · Dudum benignitas ⁊ amicicia regna strauit que nunc miro modo amaritudo ⁊ discordia hominum prophanauit · Apulei⁹ libro de morte platonis · Amaritudine cordis consūptum · rapiet celiter mors: Sixtus pytagoricus · Cordis in amaritudine positi · nullum gratum · nullum pulcrum opus est Damascenus libro xxviij · Est quedam amaritudo sanctorum virorum: quā omni gaudio ⁊ dulcedine plenam reor esse · Boecius de consolatione · Mundana nanq; felicitas · multis amaritudinibus est respersa · Plato libro de naturis deorum · Cultus diuini tristes requirunt animos ⁊ amaros · Euentius · Omne violentum est triste ⁊ amarum · Auicenna libro · vi Colerici homines voraces sunt · ⁊ hoc prouenit ex amaritudine colerici humoris eorundem · Galienus libro in anthidotario veteri · Amara magis purgant: magis laxant: ampliusq; exsiccant · ⁊ a putrefactione qualibet longius diutiusq; conseruant:

Cetera require de contritione. Item de confessione. Item de de penitentia.

De adolescentia C. vi.

SEneca in epla ad lucillū. Adolescēs luxuriosus peccat senex vero luxuriosus insanit. Sidonius in epla. In periculosis semper ipsa adolescentia casibus versatur. nunc eī fluctuando diuersimode periclitat. nunc tumultuando ad vanitates innumeras incitat. Rabanus in omelia. Ea que bona fiunt in adolescentia. diuino sunt aspectui gratissima. Claudianꝰ in maiori volumine. v: Constringitq; suos motꝰ prudens adolescens. Iuuenalis. Fit quoq; mente demens. sibi quisq; viuens adolescens. Hugo in postilla super illud. Exibit homo ad opus suū. dicit. In adolescētia tua bona age opera. nā operari frustra est ī hora mortis. proxima vespertina. Esicius sup illud prouer. Mane semina semen tuū. dicit. In tue mane adolescentie. regnū reqre virtutū. sparso semine. difficile nanq; ē fieri circa vite terminū. qd̄ in adolescentia est neglectū ⁊ obmissum. Strabus sup illud geñ. Mane surgens iacob ⁊c. dicit. In sua adolescentia surgebant sancti summo mane. dñm pro suis reatibus in enarrabilibus gentibus exorare. Tullius in tusculanarijs qōnibus. Statimq; in adolescente cernimꝰ cuius moris. cuius ue consuetudinis sit futurus.

De anxietate. C. vij.

MAcrobius de somno scipionis. Aīas ergo iustas. sedes galaxie leta recipiet. fedas vero post hanc vitā. in expta anxietas qdem premet. Origenes sup Mathe. In quacunq; ergo anxietate positis sola iuuat mīa conditoris. Cicero ethymolioꝝ li. iiij. Mirā quandā anxietatē imminentem poete fabulant. dū corpus h̄ graue a nostrū ⁊ anima separatur. Virgilius in Eneidos. v. Qui reus ē culpe. heu q̄m minis anxiꝰ ipse est. Ouidius methamorphoß. iij. Nā qui deliq̄runt: anxia corda gerunt. Persius in amphytrione. Vbiq; diues anxiat. ß paup tutus etiā corā latrone viat. Dñ cantabat vacuus coraz latrone viator. Ipocras in prenosticis. Sp̄c anxius in infirmo mortis fungit inditio. Cetera quere de timore ⁊ cetera similia.

De alacritate C. viij.

DEmostenes ad vltimū. Sūma cū alacritate mortē plato astruxit expectandā. Nam grandia gaudia aīabus solutis a mole corporis conferuntur. Salustius contra kathelinam. Quod alacritate datur. gratissimum demōstratur.

Therencius in andria. Alacritas nobis placet in virtute. displi
ceat in crimine Cassiodorus in hystoria tripertita. Alacritatem
bonorum nequaq̃m reprehendimus sed gaudium malorum peni
tus condemnamus: Ouidius de ponto. Ite alacres anime vestri
nunq̃m moriuntur honores: Oraci9 libro carminũ Longeuosq̃
dies habeant alacri cordis. Sardinius libro de oraculis diuino/
rum. Diuinus nanq̃ cultus exigit alacritatem vultus. ⁊ mundi
ciam intellectus: Theophrastus. Sepe contingit nimiam alacri=
tatem hominum presagium esse tristium euentuum futurorum:
Gullius in paradoxis. Alacritas mores destruit ⁊ virtutes:
Cetera quere de leticia ⁊ de gaudio.

De Anima. C. ix.

Augustin9. Anima creando infunditur infundendo cre
atur: Bernhandus super cañ: Multe tibi delicie cum fi
lijs hominum eterne deus: quorum animas in paradi/
sũ tue ineffabilis voluptatis ⁊ dulcedinis elegisti. Cassiodorus
super ps̃. Abscondita est ab oculis meis omnis dulcedo conso/
lacioq̃ diuina: donec tu misericors deus locum inuenias in me ⁊
anima mea requiescat in te. Fulgentius libro quarto mitholo=
giarum. Quale ergo gaudium peccatrici anime esse poterit que
lumen celi non conspicit sed inuolutam peccatorum caligine se a/
gnoscit. Crisostom9 in sermone. De tibi qui mortem times car
nis temp̃aneam ⁊ non times mortem anime tam horrendam. ag=
nosce miser homo quia mors anime mille neces exuperat carnis
tue. Ambrosius in exameron. Anima ergo expers sceleris: sue
carnis non consentiens incentiuis: sed a b omni carnali illecebra
libera penitus ⁊ immunis iam eo ipso in se omni genere fruitur
celestis gaudij ⁊ dulcoris: Damascenus libro. vi. Tunc rite di
spenitur ipse homo si caro ipsius anime subiciatur dominio. ani
ma autem deseruiat soli deo. Boecius de trinitate: Constat quia
anima peccati obnoxia in nullo eorum que dei sunt aut que ad be
atam vitam pertinent poterit delectari Jero. in epl̃a contra Jo
uinianũ. Domanda est caro omnibus viribus ⁊ conatu. ne aĩe
male pereant. Bern. super can. O quam dulcis. q̃m beata. quã
suauis. q̃m vere delectabilis ⁊ amena est ipsa sitis aĩe diligentis
Aug9 in soliloq̃o. Tantã interdũ in aĩa mea sensi dulcedinem

que vtiq; si beata vita non est tunc nescio quid est Orosius sup
can Tunc sancti viri dicit liquefacta anima que in dulcedine ce/
lestis gratie celitus fuerit resoluta ⁊ suo dilecto affixa insepara
biliter ⁊ annexa Hylarius super Mar Nõne damnatione foret
digna hec infelix anima · que suum non amauerit creatorem · qui
summum bonum · tota salus · spes · vita · valor · ⁊ virtus nostra ẽ
presertim cũ ipa semper ab eterno · fautor nostre salutis extiterit
⁊ amator ⁊ aĩarum nostrarum dulcissimus consolator · Seduli9
in carmine pascali · Surge anima mea extollere extra te · decor
dei paradisus voluptatis eius · cur corporis nebulosa caligine de
primeris extendere in deum · ⁊ eo q̊d oculus non vidit nec auris
audiuit salutari poculo potieris · Aug9 in quolibet membro tota
⁊ integra est anima · Damascenus li · viij · Caro ergo ⁊ anima
habentur per opposita: nam vbi caro infirmatur · anima in omni
virtute que a carne subripit salubriter roboratur · Aug9 li · re=
tractionũ: Anima ergo patitur igne corporali Hugo de sancto
victore · O beata anima · que consolationẽ non a carne sed a solo
suo recipit creatore · Aug9 li · viij · cõfessionũ · Unde dñe creasti
animam ꝓpe te · carnẽ ꝓpe nihil · Aristotiles libro de anima · Aĩa
est actus corporis organici phisici impotentia vitam habentis · O
uidius de ponto · Ite alacres anime uestri nunq̃m moriunt hono
res · Phs vi · phoꝝ Anima sedẽs ⁊ quiesceus fit prudens Tlx ·
in ꝯmento super de anima · Immortalitatẽ aĩe plato in phedrone
firmissimis assertionibus comprobauit: Aristotiles in · iij: de aia
Anima non intelligit · sed homo per animam · Item in eodem ·
Qui dicit animam gaudere ⁊ tristari · simile est ac si dicat ipsam
texere vel edificare · Plato libro de ĩmortalitate anime · Tanta
inest nobilitas animabus · vt inter deum ⁊ inter humanam ani/
mam medium nullum sit nisi intelligentia · Phs in de anima · Se
parat enim hoc ab hoc id ẽ anima a corpore tanq̃m perpetuum a
corruptibili · Tullius contra salustium · Non est timenda mors
quã immortalitas seq̃tur animarum · Varro in sentencijs li · vij ·
Valde aũt tristant anima ⁊ corpus ad sui separationem · ⁊ hoc
ꝓpter naturalẽ ⁊ intimã quã ad se hñt vnionẽ · Calcidius in thi
meo · Grandia aderunt gaudia aĩabus sacris · cum a mole atq;
corpore solute fuerint sue carnis · Cetera require de mundicia · de
puritate · de mente · de paradiso spirituali · Item de animo ·

De Animo

C · x ·

Abbas serapion libro collationum sanctorum patrum. In animo meo semper hoc statui: vt prius velim velle mori. anteq̃m in deum meum quantuncunq; parua cõmittere criminalia. Isidorus de summo bono. Nunc deus cõmẽdat. qui prospera ⁊ aduersa equo animo portat. Beda super ad rõ. Et facta que ignorantur quo animo fiant semper sunt ad melius iudicanda. Athanasius in sermone. Nec tuꝰ semper animus meditetur qualis nascens ingressus sis. ⁊ qualis moriens futurus eus. quod vtilitatis appareat in ingressu. quid penalitatis euenat in decessu. Ambrosius libro de officijs. Celix ille qui in animo suo hoc cõstituit. vt cõmissa deplangat. ⁊ plangenda amplius non admittit Egesippꝰ iero. Grandis adest summo deo de lectatio. si animus noster immunis fuerit a delicto. Richardus de sancto victore. Roborandus est noster animus contra carnẽ. animus enim humanus passionibus corporis dissipatur. ⁊ oble damentis carnis penitus excecatur. Petronius: Nec ratio nostre salutis expostulat. vt animum firmum contra mundi impetꝰ teneamus. Sixtus pitagoricus. Sic humanus ute tenetur animus si incundanter figatur in celestibus ⁊ mundanis. nec inclinatus fuerit nec innexus. Haymo super apoc: Animus noster nequaq̃m celestibus implicatur ⁊ vere miser est. aut mundanis non immergitur ⁊ semper beatus est. Crisost in tractatu de illustribus vius. Nec quinq; in animo tuo recogita ⁊ reuolue: videlicet xpi salutiferam passionem tuam quam transgressionem mortis amaritudinem. extremi iudicij vidissitudinem. penalitatez quoq; mortis perpetue ⁊ horrorez: Origenes li. de mõstica vita Cohercendus est animus noster ab omni genere concupiscẽtie. ⁊ imbuendus omni bono opere ⁊ virtute. Anthoniꝰ orator super rethoricam. Quod animo tuo excogitas. hoc maturo agas consilio ⁊ timore. Bcñ. in epla. xij. ad iudillum. Cubus hous animus tuus dispensetur. presentia ordina. futura prouide. preterita recordare Egesippus iero. Ho mortem dum accesseris. tnus semper animus suspectus habeatur. Socrates libro de virtutum ordine. Animus humanus admodũ flãme succensus impellitur. sed felix est qui hanc impetum in diuinis occupauerit. Hardinꝰ li. de oraculis diuinorum. Danus omnis humanus animus est. qui summo bono in aspectu huic misere vite inmitur atq; hoc mũdo naufrago. irretitur. Demostenes ad altinum: Proprium est sapientis: eius animum nulla molestia concuti. nec turbati.

Phus. v. politice. Q animus noster diu retinet hoc sibi mox cõ
nascitur. Enodox9 li. de gestis phorũ. Animos puros sibi solos
vendicant omnes dij. Apuleius li. de morte plonis. Nil aliud
q̃m voluptas animum retrahit a virtute. Calcidius almaiesti.
ptolomei. Animus sapientis in omni sua actione deum aspicit ⁊
veretur

De Asperitate C. xi.

Cassianus li. collationũ patrum. Didi enim q̃ ruinam
sepe intulit multorũ. nimia asperitas prelatorum. Dir
gilius in eneydos. v Aspera vita tenet ad celica regna
migrantes. Eusebius super illud Non sunt condigne passiones
dicit. Hec summa felicitas. felix iocunditas iniuste nobis datur
nisi virtus aut labor noster seu vite asperitas mereamur Aristo
tiles de regimine principũ Benignitas reges maxime decz. aspe
ritas enim nimia si erga subditos habeatur. regnũ quodlibet dis
sipatur. Prosper. Asperius nihil est humili. dum surgit in altũ
Cassiodorus in hystoria tripertita. Asperrimam vitam duxe
runt sancti patres. veruntamen adhuc seruos se dicebãt inutiles
Ouidius in methamorph. Non est eterris mollis ad astra via.
aspera corda dei munera conspiciunt Sedulius in ꝑo carmine. A
spera sublimen vita facit hominez. Basili9 in regula. Asperitas
excessiua abbatis. signum quidem eius prefert sanctitatis. sed rui
nam sepe infert subditis. Effrem li. de heremitica vita. Semper
elegendus est abbas qui sit benignus. modestus humilis ⁊ pudi
cus. benignitate enim qui inter nos infirmus fuerit fouetur. qui
nimia asperitate in peccatum lapsus moreretur. Cetera reqre
de rigore.

De Accellatione C. xij.

Augustinus. Accelandi preceptum habent quicunq; ve
re penitent. Didimus in epla ad Alexandrum regem.
Non in hunc mundum venimus. vt in ea libeat consiste
re. sed ad aliam quandam regionem. que bonis presto est felicit
ꝓperare. Fortunatus in omelia. Festinemus fratres illam san
ctam ingredi ciuitatez. nam in numera sunt viatorum pericula vi
arum. vite discrimina infinita. que nos retrahunt ⁊ retardant.
Bern. li. de consideratione. O infelix ⁊ damna celeritas ad pec
cata. nam cum quis infirmitate aduersitate senio. aut morte pre
occupatus fuerit. ⁊ cessare noluerit. a malignitatis cursu stare
non poterit. sed cursu asuefacto raptus ⁊ mortuus in eternum ꝑ
ibit. Hilarius li. suo de contemptu mundi Festinare nos optet

fratres carissimi: sumentes celeritatis exemplum: in vestimento pariter ⁊ in ferro: illud quidez inueteratum a tineis comeditur: illud vero fetus factum rubigine consumitur: Beda libro suo de morte ⁊ vita. Sic curras ⁊ sic viuas. vt omni hora. omni momento: morti paratus appareas. Ambrosius in libro prefacionū Absurdum nimis foret. vt eterna felicitas vlli detur. nisi toto mētis desiderio iugiter desideret. nemo aūt desiderare cōprobat. nisi ad tante felicitatis patriam velocissime gradiatur. Crisost: super actus. Necesse valde est vt in surgendo a peccatorum requie omni modo festinem⁹. ⁊ ad thronum celestis gratie ⁊ glorie ꝓperemus: domin⁹ enim vt fur in nocte veniet ⁊ maxime cū homo victurum se diucius opinatur. Origenes super cañ. Nō solum accelerandum est vt a peccatorum vexibus resurgamus. sed ⁊ vt celorum pnīa velociter capiamus. Bern̄. in floribus: Omnibus nobis dictum est. surgite ante lucem. mortem carnis naturam estimo habere lucis. eo ꝙ in morte ea que agimus vel egimus clarissime elucescant. vt ergo fratres mei in die hui⁹ lucis que tam dubita. subita. ⁊ incerta est: honeste ambulemus. solicite virtutum tegi ornatibus festinemus. Iero. libro epl̄a. Dictum est omnium apl̄orum principi sancto petro. Surge velociter nobis. vt surgamus celeriter ad statum quietis eterne in regulam ⁊ exemplum. Nemo enim nouit q̄ntum ⁊ quando viuat sed quanto quis se vitam habiturum sperat. tanto celerius terminat: Gre⁹. in registro. Magna nobis indicitur necessitas ad penitentiam festinandi: cum vtiq; cum si aliquis mox in iuuentute surgeret: adhuc sibi grandis ⁊ timorosa via restaret. Bern̄. in epl̄a ad cartusiēses. Cessant ocia absint fastidia: cum sit humana sic natura condita. vt contra mortis impetus ⁊ euentus celeriter homo sine mora vite spargat semina sempiterne. Cetera require de festinatione ⁊ penitentia

De abusione C. xiij

Bernhardus in apologia Magna abusio parcitas putatur auaricia. sobrietas austeritas credit̄. silentium tristicia reputat̄. loquacitas affabilitas. cachinacio iocunditas. mollicies vestimentorū ⁊ equorū fastus honestas. lectorū supfluus cultus mūdicicia. Bern̄. ibidē. Magna abusio ē. vt corpus regl̄arit̄ induat̄ ⁊ ꝯtra regulā suis vestib⁹ aīa nuda deserat̄

Bern⁹ in epl⁹: Mira abusio domus ardet. ignis instat a tergo. ⁊ fugienti prohibetur egredi⁹. ⁊ hoc ab his q̄ incendio posiū sunt Hugo li⁹. ij⁹. de claustro anime⁹. Duodecim sunt abusiones claustru⁹ quibus tota religionis summa corrumpitur scz prelatus negligens. discipulus obediens. iuuenis odiosus: senex obstinat⁹ monachus curialis religiosus causidicus habitus predosus ab⁹ exquisitus⁹ rumor in claustro⁹ lis in capitulo⁹ dissolutio in choro irreuerentia iuxta altare. Ciprianus de xij. abusionibus seculi. Duodecim sunt abusiones seculi. scz sapiens sine operibus. senex sine religione. adolescens sine obedientia. diues sine elymosina. femina sine pudicicia. dominus sine virtute. xp̄ianus cōtentiosus pauper superbus. rex inimitis. Episcopus negligens. plebs sine disciplina. pp̄lus sine lege. Gilbertus. Ridiculosa res aut magis periculosa. speculator cecus. doctor insanus. precursor claud⁹ prelatus negligens. preco mutus.

De Acceptione personarum C. xiiij.

Augustinus super illud. Jacobi. ij⁹. Fratres mei nolite in personarū acceptione ⁊c dicit. Si hanc distantiam sedendi ⁊ standi ad honores ecclesiasticos referamus. nō est putandum leue esse peccatum. in personarum acceptione habere faciem dñi glorie. Quis enim ferat eligi diuitem ad sedem honoris ecclesie. cōtempto paupere instructiore sanctiore. Idem in sermone. Absit domine vt in tabernaculo tuo pre pauperib⁹ accipiantur persone diuitum. aut pre ignobilibus nobiles. quando potius infirma mundi elegisti. vt confundas fortia. Ambrosius super malachiam. Inter omnia peccata sacerdotum maximum ē q̄ non causas sed personas considerant. ⁊ despecto iusto pauperem iust⁹ diuites honorant⁹. Jo. super amos. Nō sanguinis vicissitudo sed virtutis cognatio proximos facit. quicūq; aut consanguinitate aut amicicia. vel econuerso hostili odio vel inimicicijs in iudicando ducitur. peruertit iudicium xp̄i. qui est iusticia. Gregorius in omelia. Judicare digne de subditis nequeunt. qui in subditorum causis non mutata. sed odium vel gratiam consequuntur. Ysidorus de summo bono. Judices iniqui errant a veritatis sententia. dum intendunt qualitatē persone. ⁊ exulant sepe iustos dum improbe defendunt iniquos. Hugo Acceptio persone ē quedaz fatua reuerentia exhibita alicui; non causa debita ſ; p̄pter timorē vel vtilitatem. Innocentius de contemptu. Pauper clamat: et

nullus exaudit · loquit̄ diues ⁊ quilibet applaudit · diues locut⁹ est ⁊ omnes tacuerunt · ⁊ verbum illius vsq; ad nubes ꝑducunt pauper locutus est ⁊ dicunt · quis est hic ⁊ nō offenderit subuertent eum · clamat vim paciens · ⁊ nullus exaudit · vociferatur · ⁊ non est qui indicet: diuiti dicunt · tu sede hic bene · pauperi vero sta tu illic · vel sede sub scabello pedum meorum ·

De accidia ¶ C · xv ·

Gregorius in omelia · Accidia est de virtutum laudabili exercicio vtriusq; hominis languida deiectio · Bern̄ · in epl̄a · Accidia est animi quidam languor · cum legere nō libet · orare non delectat · meditationes solicite non senciunt̄ · Idē bern̄ · O homo impudens ⁊ imprudens milia milium ministrant ei · ⁊ decies cētena milia assistunt ei · ⁊ tu sedere presumis Beda · Recte piger vocabulo denominat̄ · qui vult regnare cum deo · ⁊ non laborare pro deo · delectant premia cum pollicent̄ · deterrāt certamina cum iubentur · Leo papa in sermone · Non dormientibus prouenit regnum celorū · nec ocio ⁊ desidia torpentib⁹ · beatitudo eternitatis repromittit̄ · Jo · Cassiodorus: Experimēto probatum est · accidie impugnatione non declinando fugiendam sed resistendo sperandam: Aug⁹ de cōflictu viciorum ⁊ virtutū Topor ⁊ ignauia dicunt · si lectionibus cōtinuato studio semper insistis · oculorum caliginem incurris · si indesinenter lacrimas fundis · ipsos etiā oculos amittis · si per te latis vigilijs psalmorum censum persoluis: insaniam capitis acquiris: si quotidiano labore te conficis · ad opus spirituale non consurgis · Tullius de tusculanarijs qōnibus · Pigricia est animi inherentia vel fatigacio · q̄ quis bonum inchoatum consumare fastidit · Sen̄ · in epl̄a · lxxij · Luxurioso frugalitas pena est · pigro supplicij loco labor est · desidioso studere torqueri est ·

De adiutorio ¶ C · xvi ·

Augustinus de doctrina xp̄iana · Homines omnes eque diligendi sunt · sed si non omnibus prodesse possis: his potissimum subueniēdū est · qui pro locorum ⁊ tp̄m vel quarūlibet rerum optunitatibus · constrictius tibi quadaz sorte iungunt̄ · Idem de verbis dn̄i · Nihil sic probat amicū · sicut onera amici portacio Idem in sermone · Non facile inueniunt̄ in aduersitate presidia · que non fuerint in pace quesita · Ambrosius Si non potest alteri subueniri: nisi alter ledatur · comodius est

neutrum iuuari· quã grauari alterum· Jero· in epl'is· Vult enĩ
deus vnũquenq; alterius angustias vt ꝓprias sentire ⁊ quõ sibi
in tali tribulatione si esset cuperet subueniri: ita ipse alteri ꝓpter
deum subueniri non postponat· Grego· in omelia· Habens intel
lectum curet omnino ne taceat· hñs rerum affluentiam a mĩa nõ
torpescat· hñs artem qua regitur: vsum illius cum proximo ꝑ-
ciatur: habens loquendi locum. apud diuitem pro pauperib9 in-
tercedat· Bern̄· Tunc amor tuus ad teipsum tꝑans erit ⁊ iust9
si quod ꝓprijs subtrahitur voluptatibus· sanctis necessitatibus·
non negetur· sic amor socialis efficitur· cum in cõmune protrahi
tur· Cassiodorus in epl'a· Oleum pietatis ⁊ miſaciõnis quanto
copiosius in fraternas necessitates effunditur· tanto donis poci
oribus augmentatur· Idem Age sic aliud· vt tuum non obliui
scaris negocium· amicis ita prodesse debemus· vt nobis non no-
ceamus· Valerius in sermone· Satis ibi vacillat humanum stu
dium· vbi non requiritur dei auxilium· Sen̄· Homini iocundo.
⁊ probo miserrimum est: si eum amare debet quem non iuuat;
Sen̄· in prouer· Habet in aduersis auxilia qui in prosperis aco
modat: Idem Qui succurrere perituro potest· cum non succur
rit· occidit: Idem de moribus· Succurrere paupertati amicorũ
stude. ymo potius occurre. Idem· A quo merueris frustra auxi
lium petis· ab alio expecta· alteri id quod feceris

De aduentu domini

C·xvij·

Augustinus super Jo· Nulla causa veniendi xp̄o dño
nisi peccatores saluos facere· tolle morbos tolle vulnera
⁊ nulla est causa medicine· venit ergo de celo magnus
medicus· quia per totum iacebat vbiq; egrotus· Idem· Pater
⁊ filius ⁊ spiritussanctus veniunt ad nos· dum venimus ad eos·
veniunt subueniendo: veniunt illuminando· venimus obediendo
venimus metuendo· veniunt implendo· venimus capiẽdo· Amb'
super lucam: Ille iustus venit ad nos peccatores· vt expeccato
ribus faceret iustos· pius venit ad impius· vt nos faceret pios·
humilis venit ad superbos: vt ex superbis faceret humiles· Je
ro· super Matie· Signũ aduentus dñici· est in toto orbe ewan-
geliũ predicare· vt nullus sit excusabilis: q̃d iam completum est
aut in breui certo complẽdum esse· non enim puto aliquam re-
mansisse gentem: que Christi nomine ignoret. Beda super can-
tica· Venio vt errantes corrigam· ⁊ infirmantes adiuuem·

⁊ dubitantes in fide confirmem · ⁊ bene agentibus fructibus perfecti quasi suauissimis pascar · ⁊ certantes ab hostium defendam insidijs · ⁊ victores hostium visionis perpetue mee coronā remunerem · hec in persona domini · Cetera require de incarnatione ·

De Adulatione C · xviij

AUgustinus super ps̄ · Adulatio ē fallaci laude seductio Idem duo sunt genera persecutorum scz vituperantium ⁊ adulantium · sed plus persequitur lingua adulatoris q̄m manus persequentis · Idem falsa laus adulatoris ⁊ simulata dilectio mentes a vigore veritatis emollit · Idem sicut sumenda sunt amara salubria. ita semper vitanda est pernitiosa dulcedo · Idem li · confe · Sicut adulantes animi peruertunt: sic inimici litigantes plerumq; corrigunt · Idem super ps̄ · Adulātium lingue ligant homines in peccatis: Idem de ver · Magis optabo a quolibet reprehendi q̄m adulatorie laudari · nullus enim reprehensor formidandus est · quia est amator veritatis · laudator vero errat ⁊ confirmat errorē · Ambrosius li · de officijs Emollitu adulationibus non solum fortitudinis non esse sed etiā ignauie videtur: Joh̄ · in epla · Beata mens que nec adulatur alī: nec adulanti credit · que neq; decipit alterum · nec ipsa decipitur · Item idem: Rumuscios ⁊ gloriosos ⁊ palpantes adulatores q̄ si hostes fuge · Idem super · ps̄ · Nihil est quod tam facile corrūpat mentes hominum sicut adulatio · plus enim nocet lingua adulatoris q̄m gladius persecutoris · Jo · in epla · Nos ad patriam festinantes · mortiferas syrenarum cantus surda aure transire debemus · Gregorius omelia · xij Impiguat caput oleum peccatoris cum demulcet fauor mentem adulantis · Ibidem Qui auditis blandicijs in altum se extollit · quid aliud q̄m aurum reprobum fuit · quod fornax igne cōsumpsit · Bern̄ · super · can̄: Qui de amore non venit honor · non honor sed adulatio est. Crisost: in policeracon de vestigijs phorum li · iij · Sicut finis oratoris est dictione psuasisse · ⁊ medici medicina curasse · sic adulatoris finis est suaui colloquio decepisse: Beda super lucam · Ipsa peccati nutrix adulatio · q̄ sicut oleū in flāmis: in culpa ardentibus solet āmministrare fomētum · Hugo Adulator ē qui tacet ⁊ dat cōsensum ne offendat illū quē credit habere ppiū: Joē Adulator ē amicus in obsequio hostis in cōsilio consultus in verbo turpis in facto letus ad prospera fragilis ad aduersa inflatus ad obsequia anxi⁹

ad obprobria: immoderatus ad gaudia: facilis ad humana. diffi
cilis ad honesta. Cassiodorus. Licti adulatores cũ cenas ditum
captant. nihil plus meditantur: quã id quod putant grauissimũ
auditoribus esse. Ibidem Adulacio blanda omnibus applaudit
omnibus salue dicit. prodigos vocat liberales. auaros parcos ⁊
sapientes lasciuos curiales. garrulos affabiles. obstinatos con-
stantes: pigros maturos ⁊ graues. hec sagitta leuiter volat ⁊ ci
to infigitur. Petrus rauennañ: in epla: Eliminat a palacijs ad
ulacio veritatem. illi soli in magna tum gratiam admittunt: qui
palpãt blandicijs: ⁊ aures fame bibulas calice babilonis inebri
ant. Alanus de planctu nature. Quiꝰ pestis pestilentia percuci-
untur principum laterales. palatim canes. adulacionis artifices.
fabri laudis falsitatis. hi sunt qui in magniloqua cõmendationis
tuba in diuitum auribus citharizant: qui mellice adulacionis fa-
uos foras eructant. qui vt emũgant munera. caput diuitis oleo
adulationis inungũt: prelatorum auribus puluinaria laudis sub
iciunt. cum ab eorum palleis. aut ficticium puluerem excuciunt:
aut vestem sophystice deplumant in puluere. Gullius de tuscu-
lanarijs qõnibus libro. viij. A turba q̃ntum potes te separa ne
adulatoribus latus prebeas: artifices sunt ad capiendos superio
res: sine illis etiam si bene caueris non eris: sed mihi crede si capi
eris ipse te trades: Idem. Alexander cum in obsidione cuiusdã
vrbis circuisset muros: ictu sagitte percussus: cum represso sang
uine sicci vulneris dolor cresceret: ⁊ crus obstupuisset coactus
obsistere: Omnes inquit iurant me esse filiũ iouis ꝫ vulnus hoc
hominem me esse clamat. Idem nos faciamus dicamus vos qui
dem dicitis me esse prudentem: ego aũt video inutilia: multa con
cupiscam nocitura optem. Idem: intus te ipsum considera. non
qualis sis alijs credis. Idem: O te felicem hominem si nihil ha-
bes ꝓpter quod quisquã tibi menciatur. Idem: Malum hominẽ
blande loquentem agnosce tuũ laqueum esse. habet enim suũ ve-
nenum blanda oratio

De aduocatis

C. xix.

AUgustinus in sermone. Nihil impudencius arrogãtia
aduocatoꝝ: q̃ garrulitatẽ autoritatẽ putant: ⁊ parati
ad lites in subditos tumide intonant Ambro: in ꝑmone
Iuste aduocato dr redde q̃d accipisti q̃niã ꝯtra veritatẽ fecisti

iniquitate affuisti. iudicem fefellisti. iustam causam oppressisti de
falsitate vicisti: Bern. super ezech: Justus aduocatus nullo mō
iniustas causas accipit: nec verba dare pro iniusticia consentit.
Bern: de consideratione. Verbulosum aduocatum et studentem
eloquentem. cum sapientie sit inanis non aliud q̄m iusticie hostē
reputes: Hi sunt qui docuerunt linguas suas loqui grandia: cū
operātur exigua. largissimi promissores: paucissimi exhibitores
disserti aduersus iusticiam. eruditi pro falsitate. sapientes sunt.
vt facient malum. bene autem facere nescierunt: Isidorus: iij. de
summo bono: Antiqui forensem eloquentiam: caninā facundiam
nuncupabant: eo q̄ causidici incertaminibus causarum: obmissis
que agunt veluti canes alterutrum latrant. Sydonius in epla:
Hi sunt qui causas protendunt adheriti: impediunt pretermissi.
fastidiunt admoniti obliuiscuntur locupletati; hi sunt qui emunt
lites: vendunt intercessiones deputant arbitros iudicanda dictāt
dictata euellunt attrahant litigaturos: protrahunt transfigētes
Cassiodorus. Hi sunt qui negant ciuitatibus inducias mercato/
ribus nundinas emptoribus mensuras reuerentiam clericis ori=
ginem nobilibus locum prioribus cunctis iura distinctis priuile=
gia. quibus nullum genus hominum ordinum temporum cordi ē
Idem: Hi sunt in conuiuijs scurre in exactionibus arpie: in col
locutionibus bestie: in questionibus statue: ad intelligendum sa=
xei: ad iudicandum lingnei: ad ignoscendum ferrei. ad amicicias
pardi: ad facecias vrsi: ad fallendum vulpes: ad superbiendum
thauri et ad consumendum mōitanri: Alanus de planctu nature
Siquis armatur pecunia tanq̄m loricis argenteis torrencis im=
petum. tuliani fulgur hectorei robur virtutis erculee versipelles
vlixis vilipendet astucias: In tantū etenim habendi fames incā
duit vt dyaletice muta sit subtilitas rethorice languescat vtilitas
nisi nūmorum porat pluritas: Idem Si in aurem iudicis vel ad
uocati susurret pecunia. orphey lira. carmen amphyonis. musa
virgilij: voce pecunie suffocatur: quid plura vbi nummus loqui
tur. tulliani eloquentia in tuba raucessit nisi nūmus militat hecto
ree nnlicie fulgura compescuntur vbi pugnat pecunia: virtus ex
pugnat herculea. nūmus vincit nūmus regnat nummus imperat
vniuersis: Tullius in prologo rethorice: Nunq̄m deerit multi/
plex conuentus florenorum: si tantum presentia fuerit nūmorum
Innocencius de vilitate conditionis humane. Sepe cās tantum

differunt. ꝙ litigantibus plus q̃m totum auferunt: quia maior ē expensarum sumptus· quā sententie fructus: nec terminantur negocia pauperum cepta · quousq; eorum marsupia sint euacuata· cum tamen scriptum sit · gratis accepistis gratis date · ipsi vero nec gratiam gratis dant· nec iusticiam iuste reddunt · lucrum in archa: damnum in conscientia· sed quid prodest homini si lucret̃ totum mundum· anime vero sue detrimentum paciatur·

De Ambitione C.xx

Augustinus super ps̃· Quotiens hominibus preesse desidero· totiens deo meo preire contendo: Ambro· super lu: Erugo mentis· est appetentia dignitatis: Idem ꝓpe oim criminum fontes· hec tria monstrantur esse gratia viciorum scz gula· iactantia ⁊ ambicio· cause aūt cupiditatis sunt: carnis delectatio· spes gule· ⁊ auiditas potentie· Gre· Sicut ijs qui inuitatis rennuit· quesitus refugit· sacris est altaribus admouendus · sic qui vltro ambit vel importunum se ingerit· est procul dubio repellendus· naz qui sic nititur· ad altiora conscendere q̇d agit· nisi vt crescendo decrescat · ⁊ ascendendo interius· exterius in profunda descendat · Bern̄: O ambicio ambicientium crux· quomodo omnes torques · omnibus places · nil acrius cruciat· nil molestius inquietat: nil tamen apud miseros mortales celebrius negocijs eius· Idem in sermone· xl̃me· Ambitio subtile malum· secretum virus· pestis occulta· doli artifex: mater ypocrisis liuorum parens · viciorū origo: tynea sanctitatis: excecatrix cordium: ex remedijs morbos creans: ex medicina languorem generans; Petrus Rauenna· Ambicio est quedam synna caritatis Caritas enim paciens est pro eternis: ambicio patitur omnia ꝓ caducis· caritas benigna est pro pauperibus· ambicio diuitibus· caritas omnia suffert pro veritate · ambicio ꝓ vanitate vtraq; omnia credit omnia sperat· sed longe dissimili modo· Innocentius de vilitate nature· Ambiciosus semper est pauidus · semper attentus· ne dicat quod displiceat· humilitatez simulat · honestatem mentitur · affabilitatem exhibet· benignitatem ostendit· subsequitur ⁊ obsequitur · ⁊ cunctos honorat: vniuersis inclinat: frequentat curias: visitat optimates· assurgit ⁊ amplexat̃· applandit ⁊ adulat̃: Tulli⁹ ī rethorica· ambicio multos mortales falsos fieri coegit. aliud clausū in pectore aliud ī ligua ꝓruptū habere·

amicicias · inimicicias q̄ non ex re · sed ex comodo estimare · ma/
gisq̄ vultum quā ingenium bonum habere · Señ · lxxxvi · epl̄a ·
Grauissimum genus egestatis est in diuicijs in opia · relinq̄ am/
bitionem · timida res est vana ventositas nullū habet terminum

De Amissione C · xxi ·

Aug⁹ de verbo domini Potes aurum perdere ⁊ vo
lens · potes domum · potes honores · potes ipsaꝫ car
nis salutem · bonū vero quo vere bonus es · nec inui=
tus accipis ⁊ nec inuitus amittis · Aug⁹ in enchedriō
Sine dolore non pereunt · q̄ cum amore possessa sunt · Gre · ij · li ·
moꝝ ⁊ Magna consolatio in rerū amissione est · illa tp̄a ad mentē
reducere quibus nos contigit res quas perdidimus nō habuisse
vt dū vnusquisq̄ intuetur q̄d aliquando ille non habuit · dolorē
tp̄et q̄ amisit · Idem in moꝝ · Sine dolore amittit̄ ⁊ quiquid sine
amore possidetur que vero ardent̄ diligimus habita · grauiter su=
spiramus ablata · Isidorus de summo bono · Cum graui dolore
amittunt̄ ⁊ que cum magno amore habent̄ · minus aūt carendo do
lemus ⁊ que minus possidendo diligimus · Señ · xl · epl̄a · Nihil p̄/
dit qui se habet · circumspice istam q̄ circa nos agunt insaniam ⁊ q̄
cum nos plurimis lacrimis amittimus · Scies non damnū in hijs
molestū esse ⁊ sed opiōm damni · pecuniā minorem habebis nempe
⁊ molestiā gratiam minorem nempe ⁊ inuidiam scꝫ minorem ha=
bebis · Señ · de remedijs fortuitorū · Pecuniaꝫ perdidi ⁊ illa q̄m
multos perdidit pecuniam perde fortassis te illa perderet · pecu ·
p̄di · o felicem si cum illa auariciā p̄didisti · pecu · p̄di · anteq̄m tu
haberes alius ante perdiderat · libros amisi · stultus est qui mortē
mortalium deflet · perieruut parituri habebant ille cui⁹ magis es
sent quā tui · apud te preciario morabantur educandos tibi illos
fortuna mandauerat recipit illos nō abstulit · Oculos perdidi ha
bet ⁊ nox suas voluptates · non intelligis partem esse innocen/
tie cecitatem ⁊ huic oculi adulterium monstrant huic incestū huic
domum quam concupisceret ⁊ huic vrbem · irritamenta viciorum
sunt duces solummodo oculi · Nudus exeo sed existi · omnia p̄/
didi · ꝫ cum omnibus p̄ire potuisti · cogitas quid perdideris ⁊ sed
non q̄d euaseris · Pecuniam perdidi ⁊ eris nunc in via expeditior
domi tutior · exonerauit te fortuna si intelligis ⁊ tuciore posuit lo
co · damnum putas remedium est · deflens miserum te calamitas
q̄ opibus exclusus es tuo vicio ista tibi iactatur ⁊ tam tristis est

non tam moleste ferres si tanq̃m ꝑiturus habuisses. Vxore bonam amisi. vtrum inueneras bonam. an feceras? si inueneras habere te posse aliaꝫ. ex hoc intelligas si feceras bene. tibi spera res ⁊ saluus est artifex. Item amicum perdidi. si vnicum erubesce. quid intanta tempestate ad vnam anchoram stabas. alium quere? ⁊ tamen eũ queras vbi inuenies. quere inter liberales artes in cui⁹ recta ⁊ honesta officia. quere in laborib⁹. ad mensam res ista non queritur. Sen. lxiiij. epl̃a. Id agamus vt iocunda nobis amissorum fiat recordacio. nemo libenter ad id redit. q̃d sine tormento cogitaturus est. Sen. epl̃a. ix. Stilbor al̃s Byas capta patria. amissis liberis. amissa vxore. cum ex incendio publico solus ⁊ beatus exiret. tandem interroganti demerito nunq̃d omnia perdidisset respondit. nil inquid perdidi omnia mea mecũ sunt? iusticia. virtus prudentia. nihil bonum putare potuit quod eripi posset. Valerius maximus. Visis omnibus amissis. omnia inquid mea bona mecum porto. pectore enim illa gestabat? non humeris nec oculis videnda. sed animo estimanda. que domicilio mentis inclusa? nec mortalium nec deorum manibus labe tractari queunt? De amore. de amicicia. de angelis. de anima quere sup̃

De anima Autoritates. C. xxij.

AUgustinus de doctrina xp̃iana. O anima xp̃iana euigila. ⁊ si qua in te sit virtus caritatis que omnia sustinet domini tui imitare vestigia. considera q̃ milia martirũ tritam tibi fecerunt viam. transierunt virgines. transierũt martires? transierunt pueri ⁊ puelle? ⁊ adhuc times. transi quia ducet te ille: qui est via veritas ⁊ vita. via non errans. veritas nõ fallens. via non deficiens. via in exemplo. veritas in promisso. ⁊ vita in premio. Augustinus in sermone. Quid est quod velis habere malum. dices mihi. nihil omnino? Non vxorem: non filium? non filiam? non seruum non ancillam? nõ tunicam; postremo non caligam: ⁊ tu vis habere malam vitã? rogo te prepone aĩam tuam calige tue. Aug⁹ de spiritu ⁊ anima Felix anima q̃m diu pietas respicit. humilitas subicit. penitentia reducit. obedientia condonat. perseuerantia perducit. caritas vnit. Gregorius. in dyal̃. Tres vitales spirit⁹ creauit op̃s deus? vnum q̃ carne non

tegitur · alium qui carne tangitur · sed non cum carne moritur ⁊
tercium qui carne tegitur ⁊ cum carne morit̄ · primus angelorū
secundus hoīm · tercius brutorum aī alium Bern̄ · in sermone Ad
imaginem quippe dei facta anima rationalis ceteris omnibus oc
cupari potest ⁊ repleri omnino non potest · capacē enī dei · quidq̄d
deo minus est non implebit · Bern̄ ⁊ in sermone ⁊ Sic beate anime
cui citra conscientie puritatis · capitale trāq̄llitas ⁊ opertoriū secu
ritas ⁊ vt in hoc interim strato ⁊ dormiat delectabilit̄ ⁊ feliciter re
q̄escat · h̄ est anime suauissima ⁊ saluberima requies · conscientia
munda ⁊ quies secura ⁊ Idem ⁊ Quid indecentius ⁊ q̄m curuā recto
corpore gerere aīam ⁊ Idem super cañ ⁊ Cadit asinus ⁊ inuenit
qui se subleuat ⁊ cadit anima ⁊ non ē qui manum opponat · Bern̄
⁊ Hugo de aīa ⁊ O anima insignita dei ymagine ⁊ decorata simili-
tudine ⁊ desponsata in fide ⁊ dotata in spiritu ⁊ redempta sanguine ·
deputata cum angelis ⁊ capax beatitudinis ⁊ heres bonitatis ratio
nis particeps ⁊ quid tibi cū carne ⁊ nunq̄m vilius sterq̄linium in-
uenisti ⁊ Jo ⁊ Crisos ⁊ de reparatione lapsi · Si aīam negligamus
nec corpus saluare poterimus ⁊ non enī anima pro corpore ⁊ ꝫ cor
pus pro anima factum ē ⁊ qui ergo q̄d primū est negligit ⁊ q̄d in
ferius est excolit vtrūq̄ corrumpit qui vero ordinem seruat ⁊
q̄d primum est colit · etiā si negligat q̄d secundū est per primum
saltem saluabit̄ ⁊ secundū · Isydorus de summo bono · O homo
q̄d miraris syderꝝ altitudinem ⁊ profunditatem maris animi tui
abyssum mitra ⁊ mirare potes Quida sanct⁹ O aīma mea egre
dere quid dubitas egredere quid times lxxv annis xp̄o seruiuisti
⁊ adhuc times mortem Sen̄ xxxi epl̄a Tutū iter ⁊ iocundum est
ad q̄d natura te instruxit dedit tibi illa que si non deserueris par
deo consurgis parem ante deo te pecunia non faciet deus nudus
est fama non faciet deus nihil habet pretexta non faciet nec osten
tatio tui nemo nouit deū licet multi mali male de illo existiment
⁊ impune non turba seruoꝝ lectitā tuā portantium deus ille ma/
ximus potentissimus quia ipse vehit omnia nec forma quidem ⁊
vires beatum te facere possunt nihil horum non patitur vetusta-
tem quid ergo animus ⁊ Sed hic rectus bonus magnus q̄d aliud
voces hunc quā deum in corpore humano hospitantē hic anim⁹
tā inquietē rationū quā in libertinum quā in seruum potest cade
re Seneca in prouer Nihil magnum est in rebus hūanis nisi aī
mus magna despiciens ¶ De antixpisto C · xxiij

Augustinus .ij. epl'a ad hesycium. Qui tenet teneat: donec de medio fiat: ⁊ tunc reuelabitur ille iniquus: quem dominus Ih'us interficiet spiritu oris sui. docet nos anti/xp̄m manifeste futurum. siquidem ipsum videtur aliquando euidentiore significatione tetigisse. interficiendū spiritu oris domini ih'u xp̄i. sed post quantum temporis istud tempus erit: nec saltē obscure locutus est. Ambrosius Non prius venit xp̄t. q̄m regni rationis defectō fiat ⁊ appareat antixp̄t qui interficiet sanctos reddita rationis libertate sub suo tñ noīne Isydorus li. i. de summo bono. Anteq̄m antixp̄c appareat. virtutes ⁊ signa cessabūt quibus quasi abiectorem ecc̄am persequatur audacius; Ob hāc enim vtilitatem cessabunt sub antixp̄o miracula ⁊ virtutes: vt per hoc sanctorum clareat pacientia ⁊ reproborum. qui scandalisabuntur. leuitas ostendatur ⁊ persequentiū audacia ferocior efficiatur. Isidorus ibidem: Antixp̄i multa membra precesserunt ⁊ praue actionis merito cap̄ ꝓprium preuenerunt ſm sentenciaꝫ apostoli

De Apostolis C. xxiiij.

Augustinus in sermone. Quis iam nunc desperet aut de humilitate generis aut de magnitudine criminis cū videat sic mundasse celestis gratie fontem: vt ⁊ piscatorē regibus preponeret: ⁊ persecutorem apostolis coequaret. ille dū alimenta quotidiani victus querit in pelago. factus est diues in xp̄o cui reges ⁊ naciones fallantur in seculo. Paulus vero dum vrget gladijs sanctos fidei suscepit iugum. ⁊ maijgister factus est gentium. forma martirū. formido demonum. indultor criminū: fonsq̄ virtutum. Augustinus in sermone de apostolis. Dedit dominus potestatem apostolis super naturam: vt eam curarent. super demones vt eos eicerent super elementa vt ip̄a immutarēt super mortem vt eam contemnerēt. super angelos vt corpus domini cōsecrarent: Hec etiam potestas data est successorib⁹ suis puta sacerdotibus. Augustinus .ij. epl'a ad uolusianū: Ex paucissimis ⁊ impitissimis ⁊ abiectissimis multiplicant̄ nobilitantur sublimant̄: copiosissima agmina. clarissima ingenia cultissima eloquia doctorū acutorū ac facundorū. Itē aug⁹ in ſmone de apl's xp̄s ihesus petrū ⁊ andreā: ⁊ alios per quos operatus est salutē in medio terre non de foro iustiniani: ſꝫ de simplicitate piscatoria legit̄ assumpsisse. inflat eī sapīa hui⁹ mūdi: ⁊ legū vētosa loq̄citas

elegit enim non reges · non senatores sed non phos · sed plebeios
pauperes · indoctos · piscatores · ineruditos liberalibus disciplinis
imperitos · grãmatica · non armatos dyaletica · non rethorica infla
tos · piscatores xp̃c cũ retibus fidei misit paucissimos · atq; ita ex
omni genere tã multos pisces: ⁊ tanto mirabiliores · q̃nto rario
res etiã ipsos phos cepit Jo. super Mathe · Piscatores illitera
ti mittunt̃ ad predicandũ · ne fides credentiũ · non virtute hũana
sed eloquentia ⁊ doctrina dei fieri putaret̃ · Jo · Criso · in omelia
O mirabiles quoq; fluuios nobis genuit paulus · non scdm pa-
radisi fontẽ q̃tuor tantũ · sed etiã multo plures · ac quotidie fluẽ
tes · non terrã irrigantes · sed aĩas hoĩm ad producenda germĩa
virtutũ suscitantes quis ergo explicãda pauli merita sermo suf
ficiet: que lingua laudibus eius inuenit̃ equalis: cum omnia que
sunt in homimb9 · bona vna aĩa possideat · ⁊ ea cuncta plene atq;
cumulate · nec solũ bonũ hominum · sed etiã qd̃ plus est angeloꝝ.
Itẽ Crisos · Paulus celi ciuis · ecclesiarũ columna · angelus ter-
restris · celestis homo · sicut eĩ missum in ignẽ ferrum · totum pro
fecto ignis efficitur · sic paulus caritate succensus · totus effectus
est caritas · Crisos · super Mathe · Misit xp̃c aplos · quasi sol ra-
dios suos · quasi rosa suauitates sui odoris · q̃si ignis scintillas suas
dispersit: ⁊ sicut sol in radijs suis apparet · sicut rosa in odoribus
suis sentit̃: sicut ignis in scintillis suis aspicitur · sic in illoꝝ virtu
tibus xp̃i potentia agnoscit̃: Quis enĩ videns discipulos bene in-
structos · non sciam magistri collaudet · faciebat ei mirabilia xp̃c
faciebant ⁊ discipuli eius · ⁊ inter mirabiliũ operationes: maior
fama virtutum crescebat · Bern̄ in sermone · Merito sanctis apo
stolis attribuit̃ · qd̃ in sapĩe libris legitur · Hi sunt viri mĩe siue
quia mĩam consecuti · siue quia mĩa plenĩ · siue quia misericordit̃
a deo donati nobis: Leo papa in sermone petri ⁊ pauli · Igne
sanctispiritus quasi viue lucis fonte · xp̃c aplos suos perfudit: vt
ipsi postmodũ vniuersum mundũ tanq̃m xij · solis radij · ac toti-
dem lampades veritatis illuminarent · ⁊ inebriati nouo vino re-
pleant ac irrigent scĩa corda oĩm ꝓplorũ · Basilius super illud ·
Vos estis lux mundi: Veniente luce diei egritudines alleuient̃ ·
hoĩes a somno excitant̃ · aues garriũt bestie ad latibula sua fugi-
unt: Sic luce aplorꝝ veniẽte mũdus fuit edificat9 in credendis ·

fecundatus in opibus bonis: alleuiatis peccatis: excitat9 a negli
entijs: aīmatus ad ɔtemplationem celestiū: ereptus de ptāte de-
monū. Maximus in sermone. Paulus intra humana raptus est
ad terciū celum: celestia secreta ɔgnouit. vt ecclesiaꝝ futur9 do-
ctor inter angelos disceret: qd̄ inter homīes p̄dicaret. Seneca.
xij. epistola. Aue mi paule karissime: cū sis vertex / ⁊ altissimoꝝ
oīm montium cacumē: vis ita latere: ita sim ꝓximus tibi. vt alt̄
tuus deputer: nam qui meus apud te est locus: qui tuus velim
vt meus. optarem enim eius esse loci apud meos: cuius sis paule
apud xp̄ianos. Cassiodorus. Quā tubam totus orbis iure vene
nerat̄: quē constat geminata felicitate cecinisse: q̄ndo nec emulum
repit nec equalem

De ascensione domini Capitu. C. xxv.

AUgustinus de fide. Ubi vero sit corpus dñi: cum in ce
lo curiosissimū ⁊ supuacuum est querere / tantumodo in
celo esse credendū est. Idem. Corpus non ascendit: sed
leuatum est in celum: illo leuante qui ascendit. Augustinus super
apoc. Raptus dei filius est ab humanitate ad diuinitatē in trans
figuratione a passibilitate ad immortalitatē in resurrectione. a mi
noritate ad pr̄is eq̄litatem in ascensione: quia q̄ntus fuit descen-
sus a synu patris ad patibulū crucis: tantus fuit ascensus a pati-
bulo crucis. vsq; ad dexteraꝫ patris. Aug9. Dñs noster ihesus
xp̄s dum naturam humanam syderibus portauit. credentibus ce
lum patere posse monstrauit dum vincentem in celestibus eleua-
uit. victorem mortis quo sequamur ostendit. Idem. Nos cristi
mors viuificauit: nos resurrectio erexit. nos ascensio cristi conse-
crauit. Jeronim9 sup illud. Attollite portas Virtutes ministre
p̄cedentes xp̄m in ascensione. ad alias virtutes celestes clamant
vt viam dño venienti aperiant: eiq; occurrāt. reserate inquiunt
celestes aditus venienti dño: eternales ingressus pateant. aperiā-
tur etheree ianue / ⁊ eternaꝝ ediū valde / ⁊ introibit rex glorie in
celum. vt ad dexteram patris interpellat ꝓ nobis. Gregori9 in
omelia. Vultis saltus eius ɔgnoscere. de celo venit in vterum. de
vtero venit in p̄sepium. de p̄sepio venit in crucem. de cruce veit
in sepulchꝝ. de sepulchro redijt in celum. Bernhard9 sup cañ.
Ascensionis. quatuor dicim9 esse gradus. p̄ma ascensio ad cor.
scd̄a in corde. tercia de corde. quarta sup cor. In prima timetur
dñs. in secunda audit̄ consiliarius. in tercia desideratur sponsus.

in q̃rta videt̃ deus. Crisostomus. Natura cui⁹ causa paradisus cherubin custodiebat̃: hodie sup̄ cherubī cū summo honore suscepta est/ ⁊ natura cui dictum est: terra es ⁊ in terram ibis: hodie in celū ijt. ⁊ sine termino sup̄ celos regnat. Hylarius. x. de t̃nitate. Fit verbum caro idē homo deus: qui homo est in celis est/ ⁊ qui deus est de celis est: ascendit descendens: ꝫ descendit nō descendēs est qui erat/ ⁊ qui est nō erat. Leo papa in sermone. Non solū hodie paradysi possessores firmati sumus: ꝫ sup̄na celoꝝ in cristo penetrauim⁹: ãpliora recepti p̄ suā ī effabilē gl̃am: quā per dya. inuidiam p̄dideramus: qꝛ quos dyabolus de primi habitaculi felicitate eiecit: hos dei filius ꝯcordatos ad patris dexterā collocauit Idem in sermone. Non ociose inter resurrectionem ⁊ ascensionē xl. dies transire debuerunt: qꝛ magna cōfirmata sunt sacramenta magna reuelata sunt mysteria in ei⁹ dyre mortis angustia aufertur metus anie. simul ⁊ carnis immortalitas declarat̃: in his ī sufflatio spūs sancti infundit̃: ī his beato petro sup̄ ceteros ouil̃ dñici cura mandat̃. Beda. Nemo ascendit in celū: nisi qui de celo descendit: quisquis ergo in celum ascendere desiderat: ei qui de celo descendit/ ⁊ in celo se vera fidei ⁊ dilectionis vnitate coniungat. Jo. Crisostomus de symbolo. Refrena irā. expue maliciaꝫ expugna luxuriam/ ⁊ de peccatis virtutibus fecisti gradum q̇ ducit in celum. De auaricia. de auditu quere sup̄

De baptissmo. Capitulum. xxvi.

Augustinus de vnito baptissmo. Tantū valet baptismus p̄ hoīem ꝯtemptibilem: q̃m per apostolum datus. Iste nec istius: nec illius: sed xp̄i ꝯgnoscit̃. Augustinus sup̄ Jo. Baptismus talis est: qualis est ille: in cuius ptāte datur: non qualis p̄ cuius ministeriū datur. Gregori⁹ in moꝝ. Spūssanctus etiam ante baptismum gentilium corda p̄fudit qui nunq̃m in iudeoꝝ mentibus: insi post aquam baptismatis: venit auxilium circumcisio. ¶ Rabanus de distinctione clericorum. Baptizati vtunt̃ albis vestibus vt prime q̊ꝝ nccītatis faciem vetusti erroris pān⁹ suffocauerat: habit⁹ scd̄e regeneratōis glorie preferat indumentū. Tegit̃ p⁹ sacrā vnctionē caput ei⁹ mystico

velamine. vt intelligāt se dyademate regni / ⁊ sacerdotali digni-
tate potiu Rychardꝰ de ptāte ligādi Infideles ⁊ criminosi: bap
tismū cū fide suscipients: sic absoluunt. a debito dampnatōis. vt
non tenant debito expiatōis. fideles vero ⁊ criminosi post lapsuꝫ
vere penitētes: sic absoluunt a debito dampnatōis. vt teneantur
debito expiatōis. Sꝫ cur queso expiant difficilius: nisi qꝛ offen-
dūt grauiꝰ. Cass. sup ps. Inbaptismo sic omīa ⁊ originalia de
licta / ⁊ ꝑ peram cōmissa mundant. vt illi nos restituat puritati. in
qua adam noscit esse ꝓcreatus. De beatitudine sup

De bello. Capitulum. xxvij.

AUgustinus cōtra hereses. Donabit creanti victoriam
qui creandi dedit audaciā. non ergo hostium turba nos
non bellancium forma: non quasi fulgens vitrea treat
armata. goliā magnū: robustū: armis terribilem: ingentiqꝫ tba
munitum. dauid solus ꝑuus: atqꝫ inermis vno lapidis iactu ꝓ-
strauit: tota phylistinoꝝ castra turbauit: atqꝫ fugauit. Idez de
verbis dñi. O homo iam nō vicisti: qꝛ de tuo p̄sumsisti: qui presu
mit de viribus sensus: añquam pugnet: ipse ꝓsternit. Amb. de
offi. Incassum ꝯtra exteriores inimicos in campo bellum geritur
si intra ipsa vrbis menia: ciuis insidians habet. Bernh. in sermo
ne. Utilior ē in cōflictu lorica ferrea: q̄m stola linea. sic enim illa
sit in mīmis ꝓbata cōflictibus: qua viriliter in maiori certamīe
stare possitis. Cass. sup ps. In prelijs concitatis. gloria vincen
tis semꝑ apparet. nam vtꝰ probat latere. que non fuit explora-
ta certamīe. Idem. Ars bellandi si non preludit: cum fuerit ne-
cessaria non habetur. Discat ergo miles cristi in ocio ꝑficere ꝙ
possit in bello inimicos subito subicere. ¶ Sydonius in epistola.
Non dat tot pugna socios. quot solet mensa cōuiuas. Valeriꝰ
maximus. Si egregium est hostem deicere: non minus tamen lau
dabile infelicis scire misereri: quia sicut infert gloriam bellica vir
tus. ita p̄cipuum amorem clementia meretur. Vegecius de re mi
litari. Scientia rei bellice. dimicandi nutrit audaciam: nemo enim
facere metuit. qd̄ se bene didicisse confidit ⁊ in certamine bellato
rum. exercitata paucitas ad victoriam ꝓmptior est. ruralis au
tem ⁊ in doctora multitudo exposita est ad sedem Tullius in tu-
scularijs q̄stionibus. Cum tempꝰ nccitatis postulat decertandū
est manu: ⁊ mors seruituti. turpitudiniqꝫ anteponenda est: nam

occidi pulchrum est: sed ignominiose seruire. ¶ Petrus rauenna.
Audacter veteranus suum cruorem spectat. qui scit se vicisse
post sanguinem. rudis miles ad aciem concurrit. qui causam belli
nescit ⁊ vim bellatoris ignorat. pricia enim est non segnicies cum
sensi miles veteranus accedit. ¶ Seneca. Male vincit quem pe
nitet victorie. melius enim est ignoscere quam post victoriam pe
nitere. Seneca in epistola. Bellum ita suscipitur vt nichil aliud
q̃m pax quesita videat. pua sunt arma foris si nõ ẽ ꝯsilium domi

De beneficio | Capitulum. xxviij.

AUgustinus. Beneficium est beniuola actio. tribuens.
captansq; gaudium. tribuendo id qd agit. Augustin⁹
sup Jero. Ante dei oculos: nunq̃m est vacua man⁹ a
munere. si archa cordis repleta est bona voluntate. Ambrosius
super lucam. Nescit virtus mensuram gratie: nec contemptam
ferre qd accepit. sed vltro cumulare qd sumpserit. nec inferior
sit beneficio. licet equetur officio. Cass. in epistola. Gratiam pri
cipis voluntas nuda non asserit, nec beneficium dici potest. quod
nulla vtilitate sentitur. ¶ Petrus rauenna in quodam sermone
Impiti ⁊ omnino inutiles: elegantioribus beneficijs ⁊ officijs
ampliantur. diuitie acumulantur diuitibus, ⁊ non est qui respi
ciat pauperem ⁊ mendicum. Helyseus vasa vacua implebat, ⁊
deficientibus oleum dedit: hodie vero contemnuntur vasa vacua
⁊ plena super implentur: lingua in siluas ⁊ aque in maria deferũ
tur: arenti terre aqua subtrahitur, ⁊ fluĩa que non indigent irri
gantur. ¶ Seneca in epistola. Errat qui beneficium accipit li
bencius quam reddit. hylarior esse debet qui soluit: quam qui mu
tuat, ⁊ letior esse debet qui ere alieno accepti beneficij exoneratur
quam qui obligatur. ¶ Seneca ibidem. Beneficium est quod
alienus dat. Alienus enim non est: qui potuit sine reprehensione
cessare: ideo beneficium est: quod quis dedit. cum illi liceret etiam
non dare. ¶ Seneca in secunda epistola. Hec enim beneficij
inter duos lex est. alter statim obliuisci debet dati. alter accepti
nunquã qui dedit beneficiũ taceat. narret q̃ accepit. Seneca ibi
dem. Tacite dãda sunt bñficia. vt sint solis q̃bus ꝓsunt interdũ

etiam ipse qui iuuat fallendus est · vt habeat: nec a quo accepit sciat · Seneca ibidē · Sunt quedā nocitura impetrantib9: que non dare ꝫ negare beneficium Seneca ibidem · Nullū tam immansuetum anīal · qd non capit ide beneficium mitiget / ⁊ in amorē sui v̄rat · Leonū ora a magistris in pune tractant · elephantoꝝ feritatem in seruile officium tenet cibus · Seneca · Ingratum est beneficiū: qd diu int manus dantis hesit: qd quis egre dimittere vis9 est / ⁊ sic daret tanq̄ sibi eripet · Grata aūt sunt beneficia pata · facilia occurrentia: vbi nulla mora fuit: nisi in accipiētis verecundia · Seneca ibidē · Nullū est tam plenū beneficium: qd non vilificare malignitas possit: nullū tam angustuz: qd non bonus inter pres extēdat · Seneca ibidē · Beneficium qui dare nescit: iniuste petit: beneficium accipe · est libertatē vendere: beneficia plura recepit: qui scit reddere · Socrates Plus gaude datis bn̄ficijs: quā acceptis · illa enim glorie: hic necessitati vident esse subiecta · De benignitate · De bonitate quere supra

De caritate Capitulum · xxix.

AUgustinus de laude caritatis · In caritate paup est diues: sine caritate omīs diues est paup · hec in aduersitatibus tollerat: in ꝓsperitatibus tempat · in duris passionibus fortis ē / in bonis opibus hylaris est · in tempalibus ditissima · in hospitalitate latissima: int bonos fratres letissima · inter falsos pacientissima: in abel ꝑ sacrificium leta · in noe ꝑ diluuium secura · in abrahe ꝑegrinatione fidelissima / in moyse inter iniurias leuissima · in dauid tribulatōibus mitissima: in t̄bus pueris blandos ignes innocent spectat · in machabeis seuos ignes tollerat · casta ī susanna sup viꝝ · in āna post viꝝ: in maria p̄ter viꝝ: libera ī paulo ad arguendū: humilis ī petro ad obediendū: humana in xp̄ianis ad confitendum: diuina in xp̄o ad ignoscendum: quid dicam de caritate · Si linguis hoīm loquar ⁊ angeloꝝ: caritatem autem nō habeam nichil suz: ipsa enim est anīa lr̄āꝝ: ꝓphecie virtus: sacramentoꝝ salus: scie stabilimentum · fidei fructus · diuicie pauperum: vita morientium · Augustinus in omelia · Radix oīm bonorum est caritas / ⁊ radix oīm maloꝝ est cupiditas / ⁊ simul ambe esse non pn̄t: qꝛ nisi vna radicitus euulsa fuerit · alia plantari non potest: sine causa aliquis conat ramos incidere · si radicem non cōtendit euellere · Augustinus de laude caritatis · Habere omīa sacramenta ⁊ malus esse non potest · Aug9 de doctrina xp̄iana ·

Sola caritas est que vincit omnia / et sine qua nihil valent omnia
et que vbicunque fuerit trahit ad se omnia: amate scienciam et an-
ponite caritatem: sciencia si sola sit inflat: quam vero caritas edifi-
cat scienciam: non permittit inflari. Augustinus. Caritas est actio
rectitudinis: oculos semper habens ad deum: glutinum animarum.
societas fidelium: ocio non frigida: actio non fracta: non fugax.
non audax: non preceps. Gregorius in pastorali. Tunc ad alta
caritas mirabiliter surgit: cum ad yma proximorum se misericor
diter attrahit / et que benigne descendit ad infima: valenter recur
rit ad summa. Gregorius in omelia. Ut multi arboris rami ex
vna radice prodeunt. sic multe virtutes ex vna caritate generan
tur: nec habet aliquid viriditatis ramus boni operis: sed non ma
net in radice caritatis. Bernhardus epistola secunda. O bona
mater caritas que siue foueat infirmos: siue exerceat prouectos
siue arguat inquietos. diuersis diuersa exhibens. sicut filios dili-
git vniuersos: cum te arguit mitis est: cum blanditur simplex est
pie solet seuire: sine dolore mulcere. patienter nouit irasci: humi-
liter indignari: caritas hominum mater est et angelorum: non so-
lum que in terris sunt: sed que in celo pacificauit: ipsa est quam deus
homini placauit / et hominem deo reconciliauit. Cassiodorus super
ps. Caritas est mors criminum virtus pugnantium: palma vi-
ctorum: concordia mencium: societas electorum. quasi fides conci
pit. ad quam spes currit: cui profectus omnium bonorum fuit.
Leo papa in sermone. Caritas est robur fidei. fides est fortitu-
do caritatis / et tunc verum nomen est: ac verus est fructus amba
rum cum insolubilis manet vtriusque connexio. Hugo de lau-
de caritatis. Nescio siquid maius in laude tua dicere possum: quam
vt deum de celo taheres / et hominem de terra ad celum eleuares.
magna virtus tua. vt per te vsque ad huc humiliaretur deus / et
vsque ad hoc exaltaretur homo

De carne. Capitulum. xxx.

Augustinus super Jo. Spiritus deficit. vbi caro requi
escit. vt enim caro mollibus. sic anima duris nutritur.
illam blanda renouent. hanc aspera exercent. Jero. in
epistola. Quocunque pergamus nobiscum inimicum idem carnem portamus
vinum et adolescentia. duplex incendium voluptatis. Gregorius.
Nos gestamus laqueum nostrum nobiscum circumferamus inimicum carnem

nostrã. loquor de peccato in natã: in peccato nutritam: corrup-
tam nimis in origine. ꝫ multo amplius praua ꝯsuetudine viciatam
Hinc est ꝙ tam acriter aduersus spũm ꝯcupiscit. ꝙ assidue mur
murat ⁊ impatiens est discipline: qd illicita suggerit: qd nec ra-
tioni obtempat: nec vllo timore inhibet. Bernhardus sup cañ.
Irã/ metũ/ cupiditatẽ/ ⁊ gaudium/ velud qñdam animi currum
bonus auriga regit ⁊ in captiuitatẽ redigit omẽm carnalẽ effectũ
⁊ carnis sensum ad nutũ rationis obsequiumq; vtutis. Bernh.
in sermone. Cur carnem tuã p̃ciosis rebus inpinguas ⁊ adornas
q̃m post paucos dies vermes deuorant in sepulchro / ⁊ animam
tuã bonis opibus nõ adornas. que deo ⁊ angelis eius p̃sentanda ẽ
in iudicio. Cur ergo aniam tuã vilipendis/ ⁊ ei carnẽ p̃ponis: do
minam ancillari/ ⁊ ancillã dñari: magna abusio est. Crisostomus
Corpe molli reddito ⁊ delicato. necesse est ⁊ aniam ꝑticipari ex
corpis morbo. Innocentius de vilitate ꝯdicionis humane/ ⁊ hu-
go de claustro anime. Attende homo quid fuisti ante ortũ/ ⁊ q̇d
es ab ortu vsq; ad occasuz: atq; quid eris post hanc vitã. ꝓfecto
nichil fuisti q̃ndo nõ eras. postea de vili materia factus/ ⁊ in vilis
simo panno inuolutus. menstruali sanguine in vtero materno
fuisti nutritus. tunica tua fuit pellis secundina. sic indutus ⁊ or-
natus venisti: nec memor es quã vilis sit tui origo. Nichil enim
aliud homo: quã sp̃ma fetidum: saccus stercoꝝ: cibus vermium
versus post hoiem vermis. post vermẽ fetor ⁊ horror. Sic in nõ
hoiem: vertit omnis homo. Cum fex: cũ limus: cũ res turpissi-
ma simus. vnde supbimus: ad terram terra redimus. Seneca. xij
epistola. Fateor nos gerere corpis nostri tutelã: non indulgen-
gum illi ꝫ seruiendum nego. multis seruit qui corpori seruit. Idẽ
Sic gerere nos debemus: non tanq̃ ꝓpter corpus viuere debeamus
ꝫ tanq̃ nos possumus sine corpore. corpori tamen indulgeamus.
quantuz bone valitudini satis est. Seneca. Maior sum ⁊ ad mai
ora genitus. quam vt mancipium sim corporis mei: certa liber-
tas est. Sapiens itaq; multum cum meliore ac diuina sua parte
versatur cum hac querela ac fragili q̃ntum necesse est

De castitate ⁊ ꝯtinencia Capitulum. xxxi.

AUgustinus Castitas est virtus: sub iugo rationis im
petum libidinis refrenans. Idem Castitas est per edo-
mitas vicioꝝ furitas munda ⁊ honesta totius corporis

habituꝺo. Auguſtinus de vita clericorum. Non dicatis vos ha-
bere animos pudicos ſi habeatis oculos impudicos: quia impudi
cus oculus impudici cordis eſt nuncius. Auguſtinus ſuper ma-
theum. Audeo dicere ſuperbis continentibus expedit cadere. vt
in eo ipſo in quo ſe extollũt humilientur. quid enim prodeſt cui
eſt continenda ſi dominetur ſuperbia. Auguſtinꝰ in ſermone. In
ter omnia certamina cuſtianorum duriora ſunt certamina caſti-
tatis: nam ibi continua pugna ⁊ rarior victoria. rara enim con
cordia ſponſe ⁊ pudicie. rara auis in terris. migra ſimilima cigno
Ambroſius de virginitate. vbi neceſſitas imponitur caſtitati. au
ctoritas datur libidini. itaq; nec caſta eſt que metu cogitur: nec
honeſta que mercede conducitur. Jeronimus in epiſtola. Qua-
que virtute polleas. quibuſq; operibus mteas. ſi angulo caſtita-
tis careas. omnia per terram trahes. Gregorius in moralium.
Nulla enim eſt caſtitas carnis. quam non cõmendat humilitas
mentis. Bernhardus in epiſtola. Differunt quidem inter ſe ho-
mo pudicus ⁊ angelus. ſed felicitate: non virtute: ſed ⁊ ſi illius
caſtitas felicior. huius tamen fortior eſſe cognoſcitur. Caſtitas ſi
ne caritate/lampas eſt ſine oleo: ſubtrahe oleum lampas non lu-
cet/tolle caritatem caſtitas non placet. Yſidorus de ſummo bo-
no. Nequaq̃m in ſenectute continentes vocandi ſunt. qui in iuuẽ
tute luxurioſe vixerunt. tales non habent premium: quia labor⁹
certamen non habuerunt. eos enim expectat gloria: in quibus fu
erunt glorioſa certamina. Joh. Criſoſtomus ſuper Mattheum
Hec ſunt que incorruptam conſeruant caſtitatem ſcilicet ſobrie
tas: operis aſperitas: cultus in habitatio ſenſuum: raritas ſermo
nis cum honeſtate/euitatio oportunitatis ⁊ perſone ⁊ loci ⁊ tem
poris. Cyprianus. Pudicicia eſt ornamentum nobilium exalta
tio humilium nobilitas ignobilium. pulchritudo vilium: ſolamen
merendum. augmentum omnis pulchritudinis: decus religionis
minoratio cupidum. multiplicatio meritorum. creatoris omnĩ
dei amica. Beda ſuper hester libro quarto. Exptis vicio-
rum illecebris. difficilius quam incognitis caremus. Et mino-
ris labor⁹ eſſe incognitam carnis cauere voluptatem. quam
reicere iam cognitam. Johannes Criſoſtomus. Maior
eſt virtus ac ſublimior gratia. In ternam libidinem carnis
extinguere: quam nequicias demonum extunſecus irruentes

signo deo ac vtutis altissime potentia subiugare. Tullius. Pudicicia ē virtus. non solū impetu libidinis cohercens: sz ⁊ signa cohibens. Seneca de q̄tuor vtutib⁹. Hac mediocritatis linea ꝯtinētiam ꝯseruabis. vt nec voluptati deditus: ꝓdigus/ ⁊ luxuriosus appareas: nec auara tenacitate: sordidus. aut obscur⁹ existas

De clericis Capitulum. xxxij.

AUgustinus de singularitate clericoꝝ. Cum etiā laycos hic deceat: ne aut extraneas plashemandi occasiones. aut oꝑtunitatē fornicatōis ostendāt. maxime tamē hec necessitas clericos vehementer ꝯstringit. Jeronim⁹ in epistola. ad nepocianū. Cōtempnit̄ clericus: qui sepe inuitat̄ ad prandium ⁊ nō recusat vnquā petentes: raro accipiam⁹ rogati. beacius est magis dare q̄m accipe. Jeronim⁹. ibidem. Negociatorem clericum: ex inope diuitē: ex ignobili gloriosum. quasi q̄ndam pestem fuge. Jeronimus. Clericus qui de bonis suis sustentari potest. si accipit qd̄ pauperꝝ est. sacrilegium ꝓfecte ꝯmittit. atq; ꝑ abusionem talium. iudiciū sibi manducat ⁊ bibit. Si egis ⁊ accipis. das po⁹ q̄m accipis. si aūt non eges ⁊ accipis. rapis. Bernh. de consideratione ad eugeniū papam. Miror cuius ordinis sint vestri clerici: nam in ꝯgregatione tꝑalium se habent vt layci. in apparatu nobili vt milites. in acquisitione reddituū vt clerici. sz nō laborāt vt layci: neq; pungnāt vt milites: neq; euangelizant vt clerici. ⁊ cū vtriusq; ordinis esse cupiunt. vtꝝq; deserunt vtꝝq; cōfundūt Bernhard⁹ in sermone. Cū cuncti status hoīm aliq̄d habeant laboris/ ⁊ aliq̄d voluptatis. clerici inter hec nouo q̄daz artificio discernentes: totū qd̄ delectat in q̄libet elegerunt/ ⁊ totū qd̄ molestat respuerunt: a militibus acceperunt suꝑbie fastum: amplam familiam. equoꝝ falleras/ ⁊ nobiles apparatus: a mulieribus dependentes collo pelles. vinum/ molliciem/ balneum/ ⁊ gloriam. a rusticis fructus agroꝝ: horrea plena: sz bene cauent militaris loryce pondus: muliebrē declinant verecundiam. oēs rustici ⁊ agricole victum sibi labore acquirunt. hij delicie affluunt/ ⁊ tamen aduenientе fructuum tempore: promptuaria eoꝝ tritico/ ⁊ vinū bibunt vue meracissimum/ ⁊ inde incrassanter: inpinguantur/ ⁊ dilatantur. Cum ergo surgere ceperint homines quilibet in ordine suo. isti cum quibus resurgentur. si diuertere volunt ad ipsos milites exsufflabunt sic cuncti homines a suis finibus arcebunt eos.

et isti q̇ in nullo fuerũt ordine / vbi putas ꝙ collocabunt̃. restat ergo vt illum locum sorciantur: vbi nullus ordo. sed sempiteruus horror inhabitat / ⁊ sint in laloribus demonum: qui in laboribus hominum non fuerunt. Prosper libro primo. de vita contemplatiua Peccata populi mei cõmedunt: sed sicut nihil proprium nõ peccata sed alimenta: quibus indigere videntur accipiunt. ita possessores non instrumenta q̇bus habundant: sed aliena peccata suscipiunt

De Cogitatione Capitulum. xxxiij.

AUgustinus. Quicquid pudet dicere / pudet cogitare. ẽ tutissimum atq; perfectum vt asuescat animus sollicita semper ⁊ peruigili custodia discernere / ⁊ cogitationes suas ad primum animi motum. vel probare. vel reprobare qd̃ cogitat. vel vt cogitationes bonas alat. vel saltem malas extinguat. Jeronimus in epistola. In illa tantum cogitatione peccatum est: que suggestionem consensum mentis dedit. que malum suum blande fouet. que in fectõem gestat inrumpere Huius cogitatio etiam si aliquo impedita casu non impleat voluntatem nihilominus actione criminis condemnatur a domino. vt illlud in euangelio legimus. Qui viderit mulierem ⁊c̃. Gregorius in moralium. Magno studio superflue cogitationes amputande sunt. sed tamen amputari funditus nequaq̃m possunt. semper enim caro superflua generat: que semper spiritus ferro sollicitudinis rescindat. Hugo. Cogitatio est inprouidus animi respectus. ad euagationem pronus. Cassiodorus. Quocunq; tempore non cogitas deum: puta te tempus illud amisisse. Cesarius Incipiam⁹ bonas cogitationes diligere / ⁊ statim ab illis que male sunt nos dignabitur dominus liberare. Seneca de q̃tuor virtutibus. Cogitationes vagas ⁊ inutiles / ⁊ velud somno similes non recipias pro quibus si animum tuum oblectaueris cum omnia disposueris tristis remanebis

De conpassione Capitulum. xxxiiij.

AUgustinus in epistola ad sebastianũ. Pia est ista tristicia / ⁊ si dici potest beata miseria vicijs alienis t̃bulari nõ implicari merore vel dolore ꝯtrahi: cũ amore attrahi. Grego⁹. li. vij. mora. Cum aliene infirmitati cõpatimur. valencius a nr̃a roboram². Tanto q̇sq; ꝑfectus est: q̃nto ꝑfectius sentit dolores alienos. Grego⁹ in omelia. Sic mens ꝑ cõpassio-

nem doleat. vt etiã larga man⁹ affectũ doloris ostendat Bernh.
de cõsideratione. Si doles cõdoleo: si non deleo tantum / ⁊ maxĩe
sciens a salute longi⁹ absistere membꝝ qđ obstupuit ⁊ egrum se
se non sencientem ꝑiculosius laborare. Bernh. ibidem. Deuotus
miles nõ sentit sua: cũ benigni ducis cõtuet̃ vulnera. Crisosto-
mus sup̄ epistolam. Inpossibile ẽ scire afflictiones afflictoꝝ: ei q̇
exp̄imentum afflictionis nõ habuit. Hugo. triplex est mod⁹ cõ
passionis. Est quippe cõpassio: alia ex vicio: alia ex nat̃a: alia
ex virtute. Cõpassio ex vicio est: q̃ndo affectus illic reprehensibi
dolore tangit̃: vbi prius illicito amore tenebat̃. Cõpassio ex na-
tura est: q̃ndo ex insito sibi pietatis affectu / animus alienis erũp
nis condolet: quotiens contra pietatis vel humanitatis mensu-
ram nr̃am. p̃mi siue affligi videt. Cõpassio ex virtute est: q̃ndo
ꝓpter deum alienis doloribus cõpatimur: cum scilicet iusticiam p̃
mi vel innocentiam affligi videmus. Cõpassio ex vicio culpabi-
lis. Cõpassio ex natura irreprehensibilis est. cõpassio ex virtu-
te laudabilis. Prima reprehenditur. secunda nec culpam habet.
quia ex merito nature est: nec premium: quia ex virtute non est
tercia laudatur. Hugo de claustro anime. Tria sunt per que ꝓ
batur vera cõpassio scilicet occulta beneficia: paup̄tas / ⁊ mors.
Beneficium enim si occulte impendatur. humane laudis exting-
uit fauorem: quãdo autem pauperi miseretur aliquis temporalis
remouet spem retributionis: cum pro cristo mortem pati non
remuit amorem mundi preponit. hec enim sunt tria illa: que solẽt
enumerare cõpassionis membra: humanus scilicet fauor / tempo-
ralis scilicet retributio / ⁊ amor mundi. Innocentius de contemp
tu mundi. Cuius pectus tam ferreum: cuius cor tam lapideũ. vt
gemitus non exprimat: lacrimas non effundat cum proximi vel
amici morbum vel interitum intuetur. vt pacienti non cõpatiatur
⁊ dolentibus non condoleat. Ipse ihesus cum vidisset mariam ⁊
iudeos plorantes / infremuit spũ: t̃bauit se metip̃m ⁊ lacrimatus ẽ

De cõmunitate Capitulum. xxxv.

Augustinus. Quicquid sceleris ⁊ iniquitatis inebriat
multitudinẽ: amittit examĩs veritatẽ. Iero. ĩ epistola
ꝯtra Rusticũ monachũ. In solitudĩe cito surrepit sup̄
bia: dormit q̃ndo voluerit facit qđ voluerit: tu aũt q̇ in ꝯmũitate
viuis non facies qđ vis ꝯmedes qđ iuberis subiceris cui non vis

seruies fratribus. p̄positum monasterij timeas ⁊ diligas vt pen
tem. Leo papa in sermone. Plenissima peccatoꝝ obtinet̄ abso=
lutio: q̄ndo totius ecclesie vna est oratio / ⁊ vna ꝯfessio. Si enim
duoꝝ vel triū sanctoꝝ pio ꝯsensu omīa que poposcerint dn̄s pre
standa ꝓmittit: qd̄ negabit̄ multoꝝ milium plebi vnā obseruan
tiam pariter exequenti / ⁊ per vnum spūm ꝯcorditer supplicanti.
Leo papa ibidē. Publica p̄ferenda sunt ꝓprijs / ⁊ ibi intelligen=
da est p̄cipua ratio vtilitatis: vbi vigilatura ꝯmunis. Cass. epi=
stola. ix. Nam si disparibus calamis nō ꝯuenit vnum melos edi=
cere. multū multo magis prudentibus aptum est: iustum cōcor=
di voce suadere. Seneca. xxix. epistola. Stulta auaricia mortaliū
possessionem ꝓprietatemq; discernit: nec quicquā suum esse cre=
dit: qd̄ est publicum: ac sapiens nichil iudicat suū magis q̄m tuū
illi cum humano genere consortium est. nulla essent cōmunia vbi
pars illoꝝ ꝑtineret ad singulos. Cōcordia vbi discordia ⁊ pax.

De concupiscentia | Capitulum. xxxvi.

Augustinꝰ de sermone dn̄i. Qui viderit mulierē ad con
piscendū eam. i. hoc fine ⁊ hoc anīo adtendit vt eā con
cupiscat qd̄ iam nō est delectationi carnis ꝫ plane con
sentire libidini ita vt non refrenet̄ illicitus appetitus ꝫ si facultas
fuerit sacie t̄: hic mechatus est. Gregorius libro. vi. moꝝ: Caro
non ꝯcupiscit̄: penset̄ quid sit examīs / ⁊ intelligitur quid amatur
Nichil quippe sic ad obdomandū desideriorꝝ carnalium appetitus
valet: q̄m vt quisq; hoc quod vinū diligit: quale sit mortuū pen=
set. Bernh. sermone. ix. sup̄ cañ. viscus quidem praui desiderij ⁊
delectationis terrene anīam violare nōn patit̄ / ⁊ citius detrahit
mentē si forte aliq̄ndo subleuat̄. Ysidorꝰ li. ij. de sūmo bono. Cō
cupiscentia carnis ē motꝰ aīe t̄pis. in affectu sordide delectatōnis

De confessione | Capitulum. xxxvij

Augustinus sup̄ p̄s. O homo quid times cōfiteri. id qd̄
p̄ confessionem scio. minus scio q̄m id qd̄ nescio. cur cō
fiteri erubescis peccata tua. peccator sum sicut ⁊ tu. ho=
mo sum. humanum a me nichil alienum. confitere homo homini.
homo peccator homini peccatori. elige qd̄ vis. si non confessus la
tes. in confessus damnaberis. adhoc deus exigit confessionem vt
liberet hominem humilem. adhoc damnat non confitentē. vt pu
niat superbum. Augustinus ibidem. Confessio est salus animaꝝ
dissipatrix viciorum restauratrix virtutū. oppūgnatrix demonū

quid plura, obstruit os inferni: portas aperit paradysi. • Ambrosius de Joseph. Plurimum suffragatur deo verecunda confessio, et penam quam defensione euitare non possumus: pudore releuamus. • Ambrosius super beati immaculati. Cessat enim vindicta diuina. Si confessio precurrat humana. Gregorius in moralium. Hec sunt vere humilitatis insignia. iniquitatem suam quemque cognoscere, et cognitam voce confessionis aperire. Gregorius in pastorali. Vulnera clausa plus cruciant: nam cum putredo que interius feruet eicitur. ad salutem dolor aperitur. Bernhardus super can. Cur morsus a serpente fugit conscientiam sacerdotis. ad quem cum magis oportuerat tanquam ad sinum recurrere ecclesie matris. • Bernhardus in epistola. Absque confessione iustus iudicatur ingratus, et peccator mortuus reputatur: confessio ergo peccatoris est vita: iusti gloria. • Crisostomus super matheum. Si sufficeret fides cordis. non creasset tibi deus os. si sufficit tibi quia cognoscis cristum, et non confessus eum fueris coram hominibus: sufficit quod te cognoscit cristus, et si non confiteatur te coram deo. • Ysidorus libro ech. Confessio est per quam anime morbus latens: spe consequende venie in dei laudem aperitur Cassiodorus super ps. Illis non iudex sed aduocatus est cristus qui se propria confessione damnarunt. • Leo in sermone. Non remanet in iudicio ad damnandum: quod fuerit confessione purgatum. • Valerius in sermone. Maxima spes est salutis recuperande fontem nosce languoris. • Seneca. Inicium salutis: noticia peccati: nam qui peccare se nescit. corrigi non vult. ideo quantum potes teipsum argue. • Seneca in epistola. lvij. Omnia vicia in aperto leuiora sunt: morbi quoque ad sanitatem tunc inclinant: cum exabdito erumpent. ac vim suam proferunt, et auariciam et ambitionem et cetera vicia ratis humane. tunc perniciosa scias esse. cum simulata sanitate subsidunt

De confidencia Capitulum. xxxviij.

Augustinus de singularitate clericorum. Aduersaria est confidencia que periculis vitam suam pro certo commendat, et lubrica spes est que inter fomenta peccati saluari se sperat. incerta victoria est inter hostilia arma pugnare, et impossibilis liberatio est flammis circumdari, et non ardere. Bernh. in sermone. O homo securum habes accessum ad deum, vbi mater ante filium. filius ante patrem. mater ostendit filio pectus et vbera. filius ostendit patri latus et vulnera ibi non potest esse vlla repulsa

vbi tot cōcurrunt caritatis insignia. Tullius. ꝯfidencia est ꝑ q̄m
magnis ⁊ honestis rebus. multum ipse animus in se fiducie cum
spe collocauit. Cassiodorꝰ sup ps. Magna ꝯtra dyabolum arma
sunt in suis viribus fiduciam non habere: sed deum rogare: qui ad
uersarium possit opprimere. De cōiugio. Capitulum. xxxix.

AUgustinus de fide ad petrum. Quia egritudini semper
cōsulendum est. ꝓpterea si cōtigerit p̄mo priuari cōiu-
gio. si voluerit scd̄as vel tercias inire nupcias: nullū de
illis peccatum habebit. si eas caste seruauerit. Jeronimꝰ in epi-
stola. Tolle qd̄ peius est / ⁊ ꝑ se non erit bonū nubere. Gregoriꝰ
in moꝝ. Bonū est cōiugium: ꝫ mala sunt q̄ circa illud ex huius
mundi cura succrescūt. Ysidorus sup mach. Quos deꝰ cōiunxit
homo nō sepet. subaudi violenter sine lege absq̄ ratione: nō enī
homo separat: q̄s pena damnat: q̄s reatꝰ accusat: quos malefici-
um coartat. Crisostomꝰ in omelia sup mathe. Omīs res per q̄s
cunq̄ causas nascit̄ ꝑ ipsas easdem absoluit̄. matrimonium enim
nō facit coitus ꝫ voluntas / ⁊ ideo nō illud separacio corporis. ꝫ sepa
cio voluntatis. Hugo de sancto victore. Non est vxor ducenda
sapienti p̄mum: qꝛ studiū phie impedit: nec posse quēq̄m libris ⁊
vxori seruire ꝑiter. Valerius. Optima femīa q̄ rarior est femice
amari nō pōt sine sollicitudinis amaritudīe. Valeriꝰ. Jupr rex
t̄renus qui ⁊ dictus ē celoꝝ rex p̄ singulari strēnuitate corporis
⁊ incōparabili mentis elegancia post europā mugire coactus est
Amice ecce q̄m bonitas sup celos extulit femīa brutis cōpauit.
poterit ⁊ te femina cogere ad mugitū: si nō es maior ioue. Dyo
genes phs. Nulla tam bona est vxor: in qua nō inuenias qd̄ cō
queraris. Sicut nichil superiꝰ benigna cōiuge: ita nichil infesta
muliere crudelius. Pytagoras phs. Duo genera lacrimaꝝ ha-
bent̄ in oculis feminaꝝ. veri doloris vnum: insidiaꝝ alteꝝ. Sene
ca. Mēnt locū maledicti crebre nupcie: mulier que multis nubit.
multis non placet. Seneca in prouer.

De consciencia. Capitulum. xl.

AUgustinus in q̄dam sermone. Quid obest illi si de ista
tabula eū vult delere ignorātia. si eundē de libro viuen-
cium nuuq̄m ꝓpria deleat ꝯscīa. Ambrosius de officijs.
Bene sibi ꝯscius falsis nō debet moueri cōuicijs: nec estimare plꝰ
ponderis in alieno esse cōuiuio. q̄m in suo testimonio. Gregoriꝰ

sup ezech. In omni qd dicitur semp tacite recurrere debemus ad mentem / et interiorem testem / et iudicem requirere. quid enim prodest si omēs laudent / et cōsciencia accusat. aut quid poterit obesse si omēs derogent / et sola ɔscientia defendat. Bernhardus in sermone. Bonum ergo parat habitaculum deo: cuius nec ratio decepta: nec voluntas puersa: nec memoria fuerit inquinata. Ysidorus de summo bono. Semper consciencia serui dei humilis esse debet / et tristis. vt p humilitatem non supbiat / et p vtilem merorem cor ad lasciuiam non dissoluat. Ysidorus libro soliloquiorū Nulla pena grauior pena conscientie. vis autem nunqm esse tristis: bene viue. secura mens. tristiciam leuiter sustinet: bona vita semp gaudium habet: consciencia autem rei semper in pena ē. nūquam securus est. reus animus. mens enim male consciencie agitatur pprijs stimulis. Ysidorus ibidem. Conscīa munda est: que nec de preterito iuste accusatur: nec de presenti iniuste delectatur Crisostomus sup mathe. Nūmisma cesaris aurum est. nūmisma dei homo. insolidis cesar videtur. in hominibus autem deus agnoscitur. ideo diuicias vestras cesari date. deo autem conscīe vestre solam reseruate innocentiam. Homo libro de anima. Sub agni pelle vulpinam conscīam abscondebam: vulpina plane consciencia: tepida ɔuersatio. animalis cogitatio. ficta confessio: breuis et rara cōpunctio: obedientia sine deuotione: oratio sine intentione. lectio sine edificatione. sermo sine circumspectione. Cassiodorus. Quid acquiri putatur vbi bona conscientia perditur. aut in qua parte possit homo proficere. si se innocentiam pbatus fuerit amisisse. Seneca. xlvij. epistola. Quid autem prodest recondere se et oculos hoīm auresq vitare. bona ɔsciencia turbam aduocat: mala autem in solitudine anxia atq sollicita est. Si honesta sunt que facis omnes sciant. si turpia quid refert neminem scire cum tu scias. O te miserum si ɔtempseris hunc testem. Seneca ibidē. Mala ɔsciencia sepe tuta est. secura nunquam. ita nihil ei cōmiseris nisi quod amico cōmittere velis Idem. Nullum conscium peccatorum tuoꝝ magis timueris quam temetipsum. alienum potes effugere. te autem nunquam. nequicia enim ipsa est sui pena

De consideratione Capitulum. xli.

AUgustinus libro quarto de ciuitate dei. Remotis obstaculis insanie. Opinionis scelera nuda iudicentur Nuda pensantur. Nuda inspicientur. Falsa

tegimīa ⁊ vane laudis glorie auferent̄/ ⁊ apparebunt miserie pec
catoꝝ. Aug⁹ sup mathe. Magis cogitare debetis qd̄ vobis desit
q̄m qd̄ vobis assit: qd̄ habes: caue ne ꝑdas: qd̄ nondū hēs sup-
plica vt habeas. In q̄ntum sis mīor est ꝯsiderandum: non in q̄n
tum es maior. Aug⁹. de t̄m. Laudabilior est amic⁹ cui nota ē
infirmitas ꝓpria: q̄m qui ea non respecta/ menia mundi/ vias syde
rum/ fundamenta terraꝝ/ ⁊ fastigia celoꝝ scrutet̄. Jōe. in quo-
dam sermone. O homo si ꝯsideres quid ꝑ os: quid ꝑ nares. cete-
rosq; meatus egrediat̄: nunq̄m uilius sterquilimū inuenisti. Gre
gorius in moꝝ. Quanto q̄s minus videt se: tanto minus sibi di-
splicet/ ⁊ q̄nto maioris grē lumen ꝑcipit. tanto amplius rep̄hen
sibilem se esse ꝯgnoscit. Gregorius in moꝝ. Quatuor sunt quali-
tates q̄bus iusti viri anīa in ꝯpunctione vehementer afficit̄: cum
aut maloꝝ suoꝝ reminiscitur ꝯsiderans vbi fuit: aut iudicioꝝ dei
sentenciā metuens/ ⁊ secū querens ꝯsiderat vbi erit. aut cum ma-
la vite p̄sentis attendens sollerter merens ꝯsiderat vbi est. aut cū
bona sup̄ne patrie ꝯtēplat̄: q̄ q; nec dū adipiscit̄ lugens ꝯspicit v̄
non est. Bernh. sup cañ. Scio neminem absq; sui ꝯgnitione sal-
uari. de qua m̄miꝝ mater salutis orit̄ humilitas/ ⁊ timor dñi: que
sunt inicium sapientie ⁊ salutis. Crisostomus sup mathe. Alter al
terius cito culpam intelligit. suam aūt difficile. q; homo in causa
alterius tranquillū habet cor. in sua turbatur. ꝑ turbatio autē
cordis non ꝑmittit homīem considerare qd̄ bonum est. Anshelm⁹
in medi. O quā grauis angustia si me inspicio non tollero me ip
sum. si me ꝯsidero terret me facies mea. si me non considero fallit
me damnatio mea. si me videro horror est intollerabilis. si non vi
dero mors incurabilis. Ambrosi⁹ in exameron. Reuera omniū
causaꝝ difficilimū est seip̄m ꝯgnoscere. Hugo libro. 3. de anima
Frustra enim cordis oculum erigit ad videndum: qui non dum
ydoneus est ad videndum seipsum. ¶ Idem libro primo
Melior es si teipsum agnoscas. quam si te neglecto: cursus sy-
derum: vires herbaꝝ. cōplexiones hominum. naturas animaliū
celestium. hominum. ⁊ terrestrium scientiam haberes. Bernhar-
dus in medi. Multi multa sciunt ⁊ seipsos nesciunt. alios inspiciūt
⁊ seipsos deserunt. Hugo. Magnus accessus ad deum est ꝯgni-
tio infirmitatis sue. Seneca. Animus cottidie ad rationem red-
dendum est vocandus. Seneca ī prouer. etiā quid sis obliuisci in
terdum expedit. nisi estimatis viribus aggrediaris sarcinam

subiacebis

De Consilio Capitulum.xlij.

Ambrosius de offi. Aduertendum q̄ in acquirendis cō silijs. plurimum valet vite probitas. virtutum prerogatiua: benivolencie visus. facilitatis gratia. Quis in sceno fontem requirat: quis de turbida aqua potum petat. Itaq̄ vbi luxuria est. vbi in tpancia. vbi vicorum confusio: quid in de sibi aliquid hauriendum existimet: quis vtilem iudicet cause aliene quem videt in vtilem vite suo: quomodo enim potero eū iudicare consilio superiorem: quem videro moribus inferiorem. Ambrosius quid tibi prodest habere sapientiam si consilium neges: si consulendi pecuniam includas. clausisti fontem. vt nec alijs influat: nec tibi prosit. ¶ Gregorius in moralium. Dolor fortitudo destruitur nisi per consilium fulciatur. Idem in moralium. Dare stulto consilium cautatis est. dare sapienti: ostentationis. dare vero tempore peruersitatis sapientie. ¶ Degerius. Nulla consilia meliora sunt sicut illa: que ignouerit aduersarius antequam facias. ¶ Tullius in rethorica. Consilium est examinandarum gubernandarumq̄ causarum subtilis profectus. Deliberatio est autem quodlibet inceptum plena maturitatis et solertie considerato. ¶ Cassiodorus. Magna est et infinita prudentia quam nemo sic assecutus. vt eam non necessario per alios querere videatur. ¶ Idem. Plurimum laudis iuuenes moribus suis applicant. quotiens de negociorum meritis ambigentes ad priorum consilia decurrunt. ¶ Petrus Rauenna. In magnorum discriminum angustijs vbi domestica consilia remedium non inueniunt eorum suffragia implorantur: quorum prudentia in altioribus negocijs experientia diuturnior approbauit. ¶ Seneca in epistola. Tunc consilia sunt salutaria cum tibi alludit vite prosperitas. tunc te velut in lubrico retinebis: nec tibi dabis impetus liberos sed circumspicies quo eundum sit: et quo vsq̄. ¶ Seneca de ira. Maxime sunt contraria consilio. festinatio et ira. velox consilium sequitur penitentia. ¶ Seneca. Diu delibera. dato facto. nil curare. hoc est insanum esse. nil posse. hoc est mortuum viuere. Seneca in prouer. Repultus sit sermo apud te. quem tu solus audieris. consilio melius vinces. quā iracundia. Seneca. Deliberādū

est quicq̄d statuendum est. semel deliberare vtilia mora est mitis
sima. Mora omis: odio est: ꝫ facit sapientiam. Seneca ibidem.
Fortuna homī plus quā consilium valet. malo consilio. femine
vincunt viros. Ibidem. Recta consilia cape possumus si que lede
re nos poterunt agnoscamus

De consolatione Capitulum. .xliij.

Augustinus sup io. Hoc est qd̄ nos letificat in omībus
opibus: laborib9/ ⁊ piculis vite huius. amor noster in
deū/ ⁊ pium studium: ⁊ certa spes/ ⁊ feruor spūs. Au-
gustinus ibidem. Si pauptas augit. si luctus mestificat / ⁊ dolor
corpis inquietat. si vlla calamitas vexat. assint homīes boni: qui
nō solum gaudere cū gaudentibus: ꝫ flere cū flentibus norūt. leui
unt aspa. releuant grauia/ ⁊ supant aduersa. Ambrosius Con
solatio/ mitis debet esse nō aspa: q̄ magis dolorē leuiat. feruorez
mitiget: q̄m ꝯmotionem excitet. Jeronim9 in epistola. Paupta-
tem times. ꝫ beatos paupes cristus appllat: labore t̄reus: nēo ad
letha sine sudoribus coronat. de cibo cogitas: ꝫ fides famē non ti
met. deus ipse oīm rector ac dn̄s. cum oīm angeloꝝ milicia. cer-
tamen tuū expectat. tibi ꝯtra dyabolum dimicanti: parat eternita-
tis coronam. Gregorius in registro. Facilis erit ꝯsolatio: si int̄
flagella que patimur: que fecimus: ad memoriā delecta reuocam9
atq̄ hic iam nō flagella: ꝫ dona esse ꝯspicimus: si que carnis dele-
ctatione peccamus. carnis dolore purgamus. Seneca. Non sis
miser ante tempus: cū illa que velud imminencia expauisti: fortas
se nunq̄m ventura sint. Seneca in epistolis. Noli mala tua face
re tibi grauiora / ⁊ te querelis onerare. leuis dolorem simul illi
opinio adiecerit

De ꝯsuetudine. Capitulum. .xliiij.

Augustinus libro. vi. de musica. Solet recta opinio. p̄
uam corrigere consuetudinem/ ⁊ praua opinio: rectaz
deprauare naturam. Augustinus de doctrina xp̄iana.
Consuetudo quasi scd̄a ⁊ q̄si affabricata natura dicit. Hec au-
ctoritas p̄cedit p̄mam. Augustinus li. vij. confe. Liex peccati ē
violencia ꝯsuetudinis: qua trahit inuit9 aīmus: eo merito quo ī
eam volens illabit. Aug9. li. de diff. Mos est simul habitantium
consensus. qui inueteratus ꝯsuetudinem facit. Jeronim9 in epi-
stola. Aspam ⁊ in suauem nobis virtutum viam nimia facit vici
orum ꝯsuetudo: q̄ quasi in alterā ptem trāsferat. inuenit semita

iustitie leuis. Grego⁹ in omelia. Dsitata culpa obligat mentem vt nequaq̃m surgere possit. ad rectitudinem conatur ⁊ labitur. qꝛ vbi sponte diu ꝑstitit: ibi etiã cum noluerit coacta cadit. Bernhardus sup cañ. Abscidant̃ ferro acute cõpunctionis vultus in veterate ɔsuetudinis. si est acerbus dolor: leniatur vngwento deuotionis. Ysidorus li. soliloquioꝝ. Difficile est peccati ɔsuetudinem vincere. prauus vsus vix abolitur: assidua cõsuetudo viciuꝫ in naturam cõuertit: sceleribus astrictus. vix ab eis diuelli potest Basilius. Non ꝑuus est labor. vt se aliquis a priori non bona ɔsuetudine reflectat. Maximus in sermone iuxta pom. Qui non asuescit virtuti cum iuuenescit. A vicijs nescit discedere q̃ndo senescit/ ⁊ ecõtra qd̃ in iuuentute addiscit̃: in matura etate ɔseruat̃ Cyprian⁹ in sermone. Consuetudo sine veritate vetustas erroris est: ꝓpter qd̃ cũ errore sequamur veritatẽ: scientes ꝙ veritas vincit: veritas vicꝫ ⁊ inualescit in eternũ/ ⁊ viuit ⁊ optinet in secula seculoꝝ. Seneca li. 3. rethorice sue Sic fit vbi homĩes maiorem ꝑtem in tenebris agunt. vt nouissime solem quasi suꝑuacuũ fastidiant. Seneca in epistola. Tunc aũt cõsumata est infelicitas vbi turpia non solum delectat: ꝫ etiã placent/ ⁊ desinit ⁊ remedio locus: vbi que fuerant vicia mores sunt. Seneca in prouer. Bonarum rerum nimia consuetudo est pessima: gratissimum est imperium consuetudinis

De ɔtemplatione Capitulum. xlv.

AUgustinus in epistola. Qui didicerunt a dño ihesu cristo mites esse ⁊ humiles corde. plus cogitando ⁊ orando ꝓficiunt: q̃m legendo ⁊ audiendo. Ambrosius in epistola. Tuta vita est in qua nihil sit qd̃ timeas: que cõpensat̃ mentis placiditate: leuatur vsu: sustentat̃ ocio: nõ occupatur alienis molestijs/ non vrgetur vrbanis discursibus. Hec in iudea vsq̃ hodie ꝑseuerat consuetudo: non solum aput nos: sed etiam aput hebreos. vt etiam qui in lege dei meditantur die ac nocte/ ⁊ prẽm non habent in terra: nisi solum deum totius orbis foueantur misterijs. Gregorius in moralibus. Contemplari dei sapientiam non possunt. qui sibi videntur esse sapientes. quia tanto ab eius luce longe sunt. q̃nto aput semetipsos humiles nõ sunt. Grego⁹ sup ezech. Perfect⁹ ꝑdicator nõ est. q̇ ꝓpter ɔtẽplatõis studiũ oꝑanda negligit vel ꝓpt̃ opinionis instanciã ɔtẽplanda postpoit

Bernhardus sup cañ. Noli mmis insistere oculis ꝺtemplationis
q; melioꝛa sunt vbera p̃dicationis: nam ⁊ si rachel formosioꝛ. lya
tñ fecundioꝛ est. Bernh. de ꝺsideratione. Tria sunt que oculum
intelligende cõfundunt. atq; a cõtemplatione veꝛi lumis exclu-
dunt scz tenebꝛe peccatoꝝ. recoꝛdatio eoꝝdem peccatoꝝ/ ⁊ cura
terꝛenoꝝ actuũ: ꝺtra tuplicem moꝛbum: tuplex remediũ est: nã
p̃mus eiat p confessionem. scꝺus p oꝛationem. teꝛtius p quietez
Beda sup Lucam. Activa vita est panẽ tubuere esuuenti. ver-
ba sapientie nescientẽ docere. errantem corrugere. ad humilitatis
viam supbientem ꝓximum reuocare. infirmitatis curam gerere
que singulis quibuscunq; expediant dispensare. in commissis
nobis qualiter subsistere valeant prouiꝺere. Hugo. Tria
sunt genera meditatõnũ. vnum in scriptuꝛis. vnũ in creaturis.
vnũ in moꝛibus. p̃mum surgit ex ãmiratione. scꝺm ex lectione.
teꝛtium ex circũspectione. Admiratio generat questionem. ques-
tio m vestigationem. in vestigatio inuentionem. lectio ad cogni-
scendam veritatem mateꝛiã mmistrat: meditatio coaptat: oꝛatio
subleuat: opatio cõpmit/ ⁊ ꝺtemplatio ī ipsa exultat

De contemptu Capitulum. C. xlvi.

Hugustinus libꝛo de catheꝛizandis rudibus. Omia cõ-
tempnit: qui non sola q̃ntum potuit: sed etiam q̃ntum
voluit habeꝛe ꝺtempnit. Ambꝛosius in sermone. Sicut
solet generari ex assiduitate contemptus. sic accenditur ex ipsa
caritate ꝺuotio Jeꝛo. Hunc sunt cõtempnenda pua: sine q̃bus
magna cõstare non possunt. Jeꝛo. in epistola Gaule abiratur qꝺ
ex: unsecus heret: hoc fecit socrates thebꝰ. fecit antistines: fece-
runt plurimi phi. quos vicioſissimos legimus. Gregorius in regi
stro. Sup altitudines terꝛe sustollitur: qui etiam ipa que alta ⁊
gloꝛiosa p̃sentis ꝺcentur seculi. per mentis ꝺspectum calcat.
Bernh. sup cañ. Si regum regie maiestatis: humanis legibus
capite plecti sanxitũ est: q̃s finis ꝺtempnentium ꝺinam omi potẽ
tiã erit. Crisostmoꝰ. Cõtempne ꝺuicias ⁊ eus locuplex: ꝺtem
pne gloꝛiã ⁊ eus gloꝛiosus: ꝺtempne supplicia immmcoꝝ et tunc
eos supabis. ꝺtempne remissionẽ ⁊ quietem ⁊ tũc eam acapies.
Seneca. Gaule cõtempnet omia: qui ad cõtemptum sui vemit.
vis ergo habeꝛe omia: cõtempne omia. Contẽdo vbi discoꝛꝺia
Continentia vbi castitas

De contritione Capitulũ. C. xlvij.

Gregorius in moralium. Alia est ꝯpunctio siue cõtricio que ꝑ amorem nascit: alia que ꝑ timorem: q̃a aliud est supplicia fugere. aliud est p̃mia desiderare. Gregoꝰ. in moraliũ. Qui nescit lugere qd̃ grauat. non vz ꝓferre qd̃ subleuat. Crisostomꝰ de ꝯpunctione cordis. Sola cõpunctio est que facit aniam horrescere purpurã. desiderare ciliciũ/amare lacrimas fugere risum. Crisostomus ibidem. Cõtricio est humiliati cordis vera ꝯpunctio: magna agere ⁊ humilia loqui: iusta opari/⁊ sup peccatis timere ⁊ tremere. Cassiodorꝰ sup ps̃. Gemitus dictus est geminatus luctus: quẽ merito fideles appetunt: quẽ diligẽtes cõsolatur: penitentes emendat. dyabolum fugat. xp̃o conciliat. amaritudo dulcis: lacrime felices. salutaris afflictio. Cass. Dñs nescit differre quẽ ꝯpuncto corde sibi senserit supplicare. Hugo. Contricio est gemebundi cordis ꝯmotio salutaris: seip̃m lacrimarum erũptione testificans. Ibidem. Hugo. Contricio est ꝯpunctio cum lacrimis oriens ex recordatione peccati ⁊ timore iudicij Innocentius. Sciat se culpabiliter durum ⁊ dure culpabilem. qui corꝑalem amici sui mortem deflet/⁊ spũalem anime sue mortem non deplorat. Seneca. Magna pars bonitatis est velle fieri bonum. Idem. Quibusdam egris gratulatio est cum ipsi egros se esse sensere ¶ De ꝯuersatione ¶ Capitulum. xlviij.

Augustinus de doctrina xp̃iana. Quisquis rebus p̃tereuntibus strictius vtit: quã se se habent mores eoꝝ cũ quibus viuit: aut intemꝑans: aut supsticiosus est. quisquis vero sic eis vtit. vt metas ꝯsuetudinis bonoꝝ inter q̃s versatur excedat. aut aliud signat aut flagiciosus est. In omnibus enim talibus non vsus reꝝ: sed libido in culpa est. Ambrosius in epistola. Magis mores cõmendant statum: q̃m status mores: etenim quo status inferior: eo virtus eminentior. Jeronimus in epistola. Falsus rumor certo opprimitur/⁊ vita posterior iudicat de priori. Gregoꝰ in moraliuz. Non valde laudabile est bonum esse cum bonis: sed bonũ esse cum malis. sicut enĩ grauioris culpe est inter bonos bonum non esse. ita immensi est preconij bonum etiam inter malos exstitisse. Ysidorus li. soliloquioꝝ. Sic in gestu tuo grauitas. in motu simplicitas: in incessu honestas. nihil decoris: nihil lasciuie: nihil petulantie. nihil insolertie. nihil leuitatis in tuo incessu appareat. Animus enim in corporis

gestu apparet/ ⁊ species corpis simulacꝝ est mentis: figuraq; ꝓbi
tatis. Ysidorus ibidem. Sancta conuersatio confundit inimicum
edificat proximum: glorificat deum. Leo papa. Cor hominum
de operum ostenditur qualitate/ ⁊ foras mentium species detegit
actionum. Crisostomus. Philosophus sic inter hostes viuendū
censuit tanq̄m inter amicos/ ⁊ inter amicos ac si medijs hostijs vi-
ueretur. Hugo. Disciplina est conuersatio bona ⁊ honesta: cui
parum est: non male facere: sed studet etiam in his que bene agit
irreprehensibilis apparere. Hugo. Disciplina ex quatuor per-
pendi potest: ex gestu/ motu/ affatu/ ⁊ victu. Gestus autem re-
prehensibilis est: si est aut mollis: aut dissolutus: aut tardus: aut
citus: mollis signat lasciuiam: dissolutus negligentiam: tardus
pigriciam: citus siue impetuosus inconstanciam. Seneca in
epistola. Omnia omnium rerum si bene obseruentur iudicia sunt
⁊ argumentum morum: ex minimis poteris cogitare impudicuꝫ
idest lasciuum. Seneca. Barbarissimum est morum / sermo
iocundus: ⁊ animus dolosus. Quidam se domi contrahunt: fo-
ris dilatant ⁊ extendunt. Seneca. Tunc felicem te esse iudica
cum poteris in publico viuere: cum te parietes tui tegent non
abscondant. Seneca. Ita viue vt nichil tibi cōmittas. nisi
quod cōmittere etiam inimico tuo possis. Seneca. Omnes
pares tibi facias: inferiores superbiendo non contempnas: supe-
riores recte viuendo non timeas.

De conuersione Capitulum. xlix.

Augustinus sup ps. vt sic homo aliud ꝯuertat se ad illū
a quo creatus est: recedendo enim refrigescit/ receden-
do tenebrescit: accedendo clarescit: a quo enim habet vt
sit. apud illum habet vt bene sit/ ergo qui vult simul esse cum deo
non ab illo recedat/ sed ad illum accedat. Augustinus libro cō
fessi. Cum inhesero tibi/ ex omni me: nusq̄ erit labor ⁊ dolor/ ⁊
vna erit vita mea: tota plena te: nunc autem quem tu imples sb̄
leuas eum/ ⁊ quia tui plenus non sum: ideo mihi omniū sum.
Augustinus ibidem. Scio quia male mihi est preter te: non so-
lum me extra me: sed in me ipso/ ⁊ omnis copia que deus meus
non est/ egestas mihi est. Augustinus in sermone. Ouis per-
dita nunquam reuertetur nisi pij pastoris misericordiam conse-
quetur. Ambrosius in sermone. Si aurum tibi offeram: non
mihi dicis cras veniā: ꝫ iam exigis: nemo differt; nemo excusat.

redemptio anime ꝓmittitur / ⁊ nemo festinat. Jero. in epistola. Nunquã est sera conuersio: latro de cruce transijt ad paradysum. Grego⁹ in moralium. Vitã vniuscuiusq; cõuersi: inchoacio blanda ꝑmulcet / ⁊ aspera medietas ꝓbat / ⁊ plena ꝑfectio roborat. Bernhardus sup cañ. Solet inter ꝑmordia cõuersionis acrius insurgere temptatio praue cõsueudinis / ⁊ vix possunt extingui iacula ignita dyaboli. Ysidor⁹ de summo bono. vicia añ cõuersionem q̃si pacem in homĩe habent: q̃ndo autem expellunt̃ acriore v̄tute cõsurgunt. Ysidorus. Multos remissa cõuersio in ꝑstinos errores deducit: ac viuendi tempore resoluit. Petrus Rauenna in sermone. Non locoꝝ mutatio: sed ꝯuersio sensuum aduersa depellit: merores fugat: desꝑationes abicit: excludit angustias / ⁊ intra domicilium sinceri pectoris leticie diuine eternam ꝑparat irrisionem

De conuicio Capitulum. l.

AOgustinus. x. libro ꝯfess. Si vtilitate ꝓximi moueor in laudibus meis: cur minus moueor si quisquã ab alijs iniuste vituperetur q̃m si ego: cur ea cõtumelia magis mordeor que in me: q̃m in alium / eadem iniquitate corã me iacit̃. Bernh. in sermone. Leuis quidem sermo quia leuiter volat: ꝫ grauiter vulnerat. leuiter trãsit: sed grauiter vrit: leuiter animũ penetrat: sed non leuiter exit: leuiter ꝓfertur: sed non leuiter reuocat̃. facile volat: ideo facile caritatem violat. teneꝝ membrum lingua. attamen vix teneri potest. Valerius in sermone. Nichil seuius: nihil violencius / amaris / asperisq; sermonibus: quoꝝ vulnera tanto difficilius curant̃: q̃nto facilius ꝓferuntur. Seneca in epistola. Malis displicere laudari est. nullam auctoritatez habet sentencia. vbi qui damnatus est damnat. Male locunt̃ de me homĩes: qui bene nesciunt loqui. faciunt non qđ mereor: sed qđ solent. Seneca. Turpia ne dixeris. paulatim enim pudor reoꝝ ꝑ verba dediscitur. Non potest generosus animus cõtumeliam pati. Seneca in epistola. Si merito obiurgauit te aliquis. scio quia ꝓfuit si immerito scio quia ꝓdesse voluit. Sydonius in epistola. ꝓdigus in pena: parcus in misericordia: furore repletus. pietate deficiens. verbo falsus. opere imperfectus: vicijs deditus domino indeuotus: crudelitate herode sensus

De corde Capitulum. li.

AOgustinus sup Johãnem Ne duplici corde: de suo ꝑtem faciunt deo / ⁊ ꝑtem faciunt dyabolo: iratus deus. quia sic ibi pars dyabolo descendit / ⁊ totum dyabolus

possedit Aug⁹. de verbo dñi. Beati mūdo corde: non exteriorib⁹ oculis: ꝫ corde videbit deus. Jero: sup math. Cor habet gulos⁹ in uentre: lasciuus in libidine cupidus in luctus / auarus in pecunia Grego⁹ in mo:aliū. Omnipotens deus / humanū cor estuit cum relinquit: edificat dum replet. Bernhard⁹ de cōsideratione. qđ est cor duz / ipsum est qđ nec cōpunctione sanatur: nec pietate molitur / nec mouet p:ecibus / mms non cedit / flagellis mouet. Ingratum est ad beneficia: infidū ad consilia: seuum ad iudicia. im verecundū ad turpia impauidum ad picula: inhumanum ad humana: temerarium ad diuina / obliuiscens preteritoz: presentium negligens: futura non puidens / quid dicam: ipm est qđ nec deū timet: nec hominem veretur. Bernhard⁹ sup cañ. Non discordat cor tuū a facie tua: non habeas faciem sursum: ꝫ cor deorsum Ibidem. Aput homines cor ex verbis apud deum vero verba pensant ex corde. Hugo libro de ania. In omi nanqꝫ creatura que sub sole vanitatibus occupat mundanis: nihil humano cor: de sublimius: nihil nobilius: nihil deo similius reperit. qua ꝓpter nihil aliud requirit a te: nisi cor tuum. Cassiodorus. Dis face de fratre tuo quale cor habeat / attende unde libentius ꝫ frequentius loqt. exhabundantia enim cordis os loquit. Corp⁹ ō caro.

De correctione Capitulum. lij.

Augustinus de diffinitione. Correctio est errorem innatum / vel consuetudine factum / freno cōmis inhibere. Augustinus. Quicquid lacerato animo dixeris / premptentis est impetus / non cautas corrigentis / dilige. ꝫ dic quicqd voles. Augustinus in epistola. Non omnis qui parat amicus est / nec omnis qui verberat inimicus / quia qui frenetucum ligat ꝫ litargicum excitat ambrosius molestus. amboz amat: amboz sanat / ambo quamdiu egri sunt indigantur: sed ambo sanati gratulantur. Ambrosius in pastorali. Qui cordis sui domum excolere no valet / quomodo pluumorum adhibebit diligentiam: ꝫ qui peccati trabem ex suo non potest eruere oculo. quomodo ex alterius oculo poterit amputare festucam. ¶ Ambrosius super Matheum. Grauissimus nodus in ligno non potest expelli. nisi grauissimo oppressione. ¶ Ambrosius super Lucam. Plus profidit amica correctio. quam accusatio turbulenta. illa pudorem incutit. Dec indignationem mouet.

Nouit deus mutare sentenciam. si tu noueris emendare delictum
Iero. in epistola. Quomodo potest p̄ses ecclesie auferre malum
de medio ei⁹/ q̄ in delectū simile corruit Idē Que est ista iusticie
inimica bonitas: culpare criminosos/ ⁊ vulnera eoꝝ vsq̄ ad diez
iudicij incurata seruare. Grego⁹. in moraliuz. Regat discipline
vigor mansuetudinē/ ⁊ mā suetudo ornet vigorem/ ⁊ sic alterum
cōmēdet ex altero. vt nec vigor sit rigidus: nec man suetudo dis
soluta. Grego⁹. in registro. Manifesta peccata nō sunt occulta
correctione purganda: ꝫ palam sunt arguendi: qui palam nocēt
Gregorius in pastorali. Tunc ꝓteruos melius corrigimus. cū
ea que bene egisse credunt mala acta monstramus. Bernhardus
sup cañ. Maiora crimina ⁊ tarde credenda sunt cum audiuntur.
⁊ citius punienda cum veraciter agnoscunt. Bernhardus. Pre
lati nostri calicem linquunt/ ⁊ camelum degluciunt. dum maiora
p̄termittentes minora discuciūt. Ysidorus de summo bono. Qui
delinquentē supbo vel odioso animo corripit/ non emendat ꝫ p̄
cutit. Ysidorus. Qui blando verbo castigatus non corrigit. acri
us necesse est vt arguatur. Crisostomus. Circa vitā tuam esto
austrus circa alioꝝ benignus. audiant te homines parua mandan
tem/ ⁊ grauia facientem. Origenes in omelia. Dum sacerdotes
vni ꝑcunt. vniuerse ecclesie moliuntur interitum. Rabanus sup
matheum. Ita peccat qui videt fratrem peccare ⁊ tacet: sicut q̄
penitenti non indulget. Prosper. Leuiter castigatus exhibet re
uerentiam castiganti: aspitati aūt nimie increpationis offensus.
nec increpationem recipit nec salutem. Leo papa. Odio habeā
tur peccata: non homines corripiant tumidi: tollerentur infirmi
Cass. Malum cum ꝑseuerat auget/ ⁊ remediabile bonum est in
peccato accelerata correctio. Petrus rauenna. Peruersum cor
rigere nihil aliud est: q̄m stimulare insanum: q̄m oleum adhibere
camino/ ⁊ ventis incendia supare. Hugo de sancto victore. Diffi
cile est cor induratum malicia. ad formam discipline/ ⁊ ad speciez
honestatis incuruare. Seneca de clemencia ad neronem. Nō mi
nus turpia sunt principi multa supplicia: q̄m medico multa fune
ra. Seneca in epistola. Obiurgationi semper aliquid blande ad
misce. facilius penetrant verba que mollia vadunt. Seneca. Vi
cia transmittit ad posteros: qui presentibus culpis ignoscit: bonis
nocet: qui malis parcit. Idem. Nobilis equus vmbra virge

regit: ignauus nec calcaribus concitari potest: vulgi inpiciam ad
res iustas sola ostringit necessitas

De creatione. Cap. liij.

Augustinus libro. xi. de ciuitate dei. Tria quedam maxime scienda de creatura nobis oportuit intimari: scilicz quis eam fecerit, p quid fecerit: quare fecerit. Si ergo querimus quis fecerit: deus est, si per quid: dixit & facta sunt. si quare fecerit: quia bona est. Nec enim auctor est excellētior deo nec ars efficacior dei verbo, nec causa melior: q̄m vt bonum crearetur a deo bono. Augustinus ibidem. Ex perpetuitate creaturarum: intelligitur creator eternus, ex magnitudine omnipotens. ex ordine & dispositione sapiens. ex gubernatione bonus. Bernhardus in sermone. Considera septem in beneficio creationis. q̄ creauit te sine cōmodo suo. vnde ps. Bonorum meorum non indiges: sine merito tuo: quia nihil ante promeruit: qui penitus nihil fuit. Cogita qualem te fecit, secundum corp9 egregiam creaturam: secundum animam magis egregiam: vtpote ymaginem creatoris insignem: rationis participem, beatitudinis sempiterne capacem. Considera & dominationis potestatem: terror enim hominis: super cuncta animantia imminere decernitur. Considera ergo lagitatis administrationem: quanta tibi largitus est ad eruditionem: quanta ad consolationem: quanta ad correptionem, q̄nta ad delectationem: quid inde gratias agas. Bernhardus de diligendo deo. Si totum me debeo pro me facio: quid addam iam p me refecto: hic modo. nec enim tam facile refectus, quā factus. In primo opere me mihi dedit. in secundo se: & vbi se dedit: me mihi reddidit: datus ergo & redditus, me p me debeo, & bis debeo, sed quid domino p se tribuam, nam etiam si me milies rependere possem: quid sum ad deum meum

De crudelitate Capitulum. liiij.

Augustinus de cōflictu vicioꝝ & virtutum. Sepius enī cōtigit. vt leuiter ac cū dulcedine correptio plata spernitur: & contra humilitatis verba. despectionis iacula emittunt pteruia. Cass. Quid pdest crudelibus persequi: quos vident semp psecutōibus augeri. Seneca li. de moꝝ. Euitabis crudelitatē: & ministram crudelitatis iram. Idem. de clementia. Crudelitas nihil aliud ē: q̄m atrocitas anī in penis exigēdis. crudeles vocabo: qz puniendi cām habent: modum non habent

De sancta cruce Capitulum. lv.

AUgustinus in sermone de parasceuē. Crux xp̄i nobis totius causa beatitudinis est: hec nos a cecitate liberauit erroris/hec a tenebris reddidit luci/hec debellicos reddidit q̄eti/hec alienos deo ꝯiūxit: lōge ꝯstitutos ꝓximos presentauit: hec ꝑegrinantes ciues oñdit: hec discordie amputatio ē hec pacis firmamentū: donoꝝ oīm habundans largicio. Ambrosius in sermone. Auctor pietatis in cruce pendens testamentum cōdidit: singulis pietatis opa distribuens: apl'is ꝑsecutionem iudeis corpus/patri spūm. virgini paranīphum: latroni ꝑadysuꝫ peccatoribꝰ infernū: xp̄ianis vere peintentibus crucē ꝯmendauit. Iero. in epistola. Dei filiꝰ sustinuit ignominiam crucis/ ⁊ tu bonos putas qui felicitate istius seculi ⁊ delitijs ꝑfruunt̄. Gregoꝰ. in omelia. Duobus modis crux tollit̄: cum aut ꝑ abstinentiā afficitur corpus: aut ꝑ cōpassionem ꝓximi affligit̄ animus. Bernh. sup cañ. Xp̄s in passione pacientiā exhibet: humilitatem cōmendat: obedientiam implet: caritatem ꝑficit. his v̄tutum geminis q̄tuor cornua crucis ornant̄/ ⁊ ē supeminens caritas: ad dextris obedientia/a sinistris pacientia: in ꝓfundo radix virtutum humilitas. Bernhardus in sermone. O vere celestis planta: p̄ciosior cunctis: sanctior vniuersis. o vere lingnū vite: qd̄ solū fuit dignū portare salutis fructū. Cass. Crux est hūiliū: in vita tuicio/superboꝝ deiectio. victoria xp̄i: ꝑdicio dyaboli/infernoꝝ destructio/celestium cōfirmacio/mors infidelium: vita iustoꝝ. Iohānes Crisostomus. Crux est xp̄ianoꝝ spes/romanoꝝ victoria mortuoꝝ resurrectio: cecoꝝ dux: cōuersoꝝ via: claudoꝝ baculꝰ pauperꝝ consolatio: arbor resurrectionis: lignum vite eterne. Damascenus. Crux xp̄i clauis ꝑadysi: hic infirmoꝝ baculus: pastorum virga ꝯuertentium manuductio. ꝓficientium ꝑfectio: anime salus ⁊ corporis: oīm maloꝝ auersio/omnium bonoꝝ datrix

De cupiditate Capitulum. lvi.

AUgustinus ad comitem quendam. Superbia ⁊ cupiditas intantum vnum malum. vt nec superbia sine cupiditate: nec sine sup̄bia cupiditas possit inueniri. Augustinus. Tantomagis inheret deo quilibet: q̄nto minus diligit ꝓprium. Ambrosius libro de offi. Cum augere opes/agregare pecunias: occupare terras possessionibus/cupimus prestare diuitijs: iusticie formam exuimus: bn̄ficentiam ꝯmunem amittimus.

Gregorius in moralium. Cui cupiditas dominari dicit̄/ subiect9
malis omnibus demonstrat̄. Bernhardus in sermone. Nihil in
hac vita labriosius: quā desiderijs terrenis estuare: ⁊ nihil hic
quietius. q̄m huius seculi nihil appetere. Crisostomus in omelia
sup math. Qui semel est xp̄i seruus effectus: non erit mammone
famulus. Idem. Apposicio diuiciaꝝ maiorem accendit flāmam.
⁊ vehementior fit cupido. Leo papa in sermone. Virum catholi
cum ⁊ p̄cipue sacerdotem deo/ sicut nullo implicari errore: ita nul
la optet cupiditate violari. Petrus rauenna. Omnium maloꝝ
radix est cupiditas. transgressionis mater. magistra nocendi. p̄
ma pilaria iniquitatis. auriga malicie/ siccaria virtutū. seditionis
origo: fouea scandaloꝝ. Innocentius de vil. condi. humane.
Radix maloꝝ est cupiditas: hec sacrilegia committit/ ⁊ furta ⁊
rapinas exercet: ⁊ predas: bella gerit ⁊ homicidia. symoniace
vendit ⁊ emit. inique petit ⁊ recipit: iniuste negociat̄ ⁊ feneratur
instat dolis ⁊ imminet fraudibus. dissoluit pactum ⁊ violat iura
mentum/ corrūpit testimonium/ ⁊ puertit iudicium. Innocenti9
ibidem. Tria maxime solent homines affectare. scilicet opes. vo=
luptates. ⁊ honores. De opibus praua. de voluptatibus turpia
de honoribus vana ꝓcedunt. Nam opes generant cupiditatem
⁊ auariciam voluptates pariunt gulam ⁊ luxuriam. honores nu
triunt supbiam ⁊ iactantiam. ¶ Seneca in epistola. Nunquam
parum est. quod satis est/ ⁊ nunquam multum: quod satis non
est. neminem pecunia diuitem fecit. Seneca. Fortissima pestis est
cupiditas. que solet egenos facere quos capit. dum finem querē
di non inuenit. Seneca in ꝓuer. Alienum nobis nostrum plus
alijs placet. effugere cupiditatem. regnum est vincere

De curiositate Capitulum. lvij.

AUgustinus libro. x. cōfessionum. Curiosum est genus
hoīm ad cognoscendam vitam alienam. desidiosum ad
corrigendum suam. Augustin9 in sermone. Multo fe
licius inuenit syderum conditorem humilis pietas. quam syde=
rum ordinem superba curiositas. ¶ Augustinus de uera rel.
In cōsideratione creaturarum non est vana ⁊ paritura curiosi=
tas exercenda. sed gradus ad immortalia ⁊ semper manentia fa
ciendus. Iero. in epistola. Cibus demonum est carmīa poetaꝝ
secularis scīa. rethoricoꝝ v̄boꝝ pōpa. nulla ibi securitas v̄itatis

nulla iusticie refectio repit̄. studiosi earꝝ. in fame veri ⁊ virtutuꝫ penuria ꝑmanebunt. Bernh̄. in sermone. Curiosus foras egredit̄ ⁊ exteriora ꝯsiderat: qui sic int̄na despicit. futura nō ꝓspicit. Idem. Multi student plus alta q̄m apta ꝓferre: ⁊ erubescūt plana ⁊ humilia: ne hoc solum scire videant̄. Prosper. Que deus occulta esse voluit non sunt scrutanda/ que aūt manifesta fecit non sunt negligēda/ ne ⁊ in illis illicite curiosi: ⁊ in his damnabiliter ingrati inueniant̄. Hugo. Curiositas. est suꝑflua inuestigatio ad se non ꝑtinentium. Rychardꝰ de sancto victore. O q̄nti veritatē querūt. non in veritate: ſꝫ in vanitate: ⁊ q̄nti inueniunt/ non ad veritatem: ſꝫ ad vanitatem/ ⁊ qd̄ miserrimum est. in verbis vite lucra mortis negociant̄. Petrus rauenna in sermone. Odibilius nihil est subtilitate. vbi est sola subtilitas. Idem. Maximū viciū subtilitas est nimis se ostendere. vilissima aūt est dissimulatio subtilitatis: que effectu apparet. habitu latet. Petrus rauēna. Que vtilitas est cedulas euoluere. firmare v̄botenus sūmas: ⁊ sophismatum versucias inversare/ damnare scripta veterꝝ. ⁊ reꝓbare oīa que inueniunt̄ in suoꝝ cedulis magistroꝝ. Glosa suꝑ eccle. Sobrius intelligere in omibus optimus est. qui reficit animam nec grauat mentem. vnde mel inuenisti. ꝯmede qd̄ sufficit tibi. ne forte saciatus euomes illud. ⁊ ꝑiures nomen dei tui. Seneca in epistola. Quid te torques. illaceras in illa questione. q̄m subtiliꝰ est cōtempsisse quam soluere

De damno Capitulum. lviij.

AUgustinus in sermone. Non sapit lucꝝ qui dolet dānum. fortior est in confōne cristi. qui damna non timuit. q̄m qui lucra cōtempsit. Gregorius in moraliū. Aptus damnationis testis est ipse timor iniquitatis: quia timet̄ qd̄ agitur/ ⁊ tamen malum non vincitur qd̄ timetur. Cassiodorus in epistola. Melius est enim presencia damna contempnere: q̄m ex iguo questu ꝑpetua ꝯmoda non hrē Seneca in prouer. Lucꝝ sine damno alterius fieri non potest. damnum nisi exhabundantia raro venit. ¶ Seneca. de remed̄. fortuitorum. Omnia perdidisti. cum omnibus perire potuisti. Noli conqueri ꝙ inciderus. gaude ꝙ euaseris. qui se habet nichil perdidit. Dare vbi liberalitas

De debito Capitulum. lix.

Gregoꝰ sup ezech. Sic sub auctoritate supbia ⁊ huma
nus tumor sub hũilitate se palliat. vt sepe nec ille va-
leat ꝯsiderare q̇d deo: nec iste quid debeat ꝓximo. Gre
goriꝰ in moꝝ. Deputemꝰ indulgentiã datam q̃si pecuniã mutua
tam/ quo plus nobis credit̃ ex benignitate: eo debitores ampliꝰ
tenemur in ope. Gregoꝰ. ibidem. Stultus ẽ debitor. q̇ gaudens
mutuatas pecunias accipit/ ⁊ tempus q̊ reddere debeat non attẽ
dit

De decima Capitulum. lx.

Augustinꝰ in sermone. Hec ẽ dñi iustissima cõsuetudo.
vt si tu illi decimã non dederis: tu ad decimã reuocaberis
idẽ demonibus: q̃ est decima ꝑs angeloꝝ associaberis.
dabis in quid impio militi: q̇d nõ vis dare sacerdoti. Augustinꝰ
ibidem. Si decimã dederis: non solũ habundantiam fructuũ reci-
pies: ꝫ ⁊ sanitatem anie ⁊ corꝑis ꝯsequeris: q̃ decimas dando/ ⁊
terrena ⁊ celestia possumus p̃mia ꝓmereri. vñ qui decimas dare
noluerunt: res alienas inuadunt/ ⁊ dñm: qui dignatus ẽ accipere.
Augustinus in sermone de decimis. Attende quid creatura: deci-
ma inter intellectuales creaturas est homo: quia angeli in nouez
ordinibꝰ/ decimus aũt ordo ẽ hoim/ ⁊ ideo est homis decimã solue-
re. vt ruinam angeloꝝ valeat supplere. Jero. in glosa Malach.
Quia nõ reddidistis decimas ⁊ p̃micias: idcirco in penuria ⁊ fa
me maledicti estis: qua dum parua subtrahitis: vbertatem posses
sionum vestraꝝ ⁊ totã habundantiã frugũ ꝑdidistis. Crisosto
mus sup math. Justiciam: misericordiam: ⁊ fidem: ꝓpter suam
gloriam mandauit deus: sed decimas ꝓpter sacerdotes. Johãnes
Crisostomus. Sacerdotes qui ꝓpter decimas corripiunt populũ
⁊ maiora peccata videntes tacent: docent colare culicem ⁊ deglu
tire camelum idest a modico abstinere ⁊ maiora cõmittere

De delitijs Capitulum. lxi.

Augustinus in sermone. Qui dat ꝓ modica delectatio-
ne illud ꝓ quo se tradidit/ stultum xp̃m reputat mer-
catorem. Ambrosius in epistola. Quicunq; a puericia
dederit se delitijs/ manebit in seruitute. vt viuens mortuus sit.
Gregoꝰ in moꝝ. Hij frequenter maiores t̃bulationes ex carne
suscipiũt: qui carnis voluptatibus delectant̃. Crisostomus. Si-
cut impossibile ẽ vt ignis inflãmet̃ in aq̃: ita impossibile ẽ ꝯpũctio-
nem vigere in delitijs. Bernh. in epistola. Mens asueta delitijs.
nec exculta discipline sarculo. multas ꝯtrahit sordes. Facile onꝰ

afflictionis senciunt q̄ vti suauibus delitijs ꝯsueuerunt. Seneca i epistola. Estimāt animos amenitas nimia. quālibet viā iumenta parciunt: quoꝝ durata in aspo virgla est: in molli plaustriq; pascue saginati cito substernunt. Innatū est ab illo mundi cōditore/ qui nobis viuendi iura descripsit. vt salui essemus: non vt delicati delitijs misere/ ac solliciter omnia cōparentur

De desiderio Capitulum. lxij.

Augustinus sup ps. Qui desiderat: ⁊ si lingua taceat/ corde cantat: qui aūt non desiderat: quolibet amore: q̄libet clamore aures hoīm feriat: intus mutus est deo. Amb. Quanto diutius abest qd̄ desideratur/ tanto expectantis desideria maiora quadam via amoris ignescunt: caro deficit/ ꝫ cupiditas alitur ⁊ augetur. Gregorius in omelia. Si sancta desideria dilectione crescunt: si aūt dilectione deficiunt: desideria non sunt. Gregorius in moralium. Valentiores voces apud secretissimas aures dei non verba faciunt sed desideria: eternam enim vitam si ore petimus nec corde desideramus clamantes tacemus/ si vero desideramus ⁊ ore tacemus tacentes clamamus. Seneca. Etiam celeritas in desiderio mora est. Despectus siue derisio vbi ꝯtemptus

De desperatione Capitulum. lxiij.

Augustinus de symbolo. Latro agnouit/ petrus negauit. in petro demonstratur quemquam iustum non de se presumere debere. Augustinus de penitentia. Ne desperando augeamus peccata/ ꝓpositus est penitentie portus: rursus ne desperando augeamus: datus est dies mortis incertus. Amb. sup lucam. Nemo diffidat: nemo veteꝝ conscius peccatoꝝ premia diuina desperet/ nouit dn̄s mutare sentenciam. si tu noueris emendare delictum. Ambrosius. Incumbit virtuti seculi/ qui desperat de adiutorio dei. Crisostomus. Illius eterne ciuitatis ianuas nobis desperatio claudit: spes apit: fiducia latum prebet ingressum: Ysidorus de summo bono. Nullus despare debet veniā etiam si circa finem vite ad penitentiam ꝯuertatur: vnumquemq; enim deus de suo fine/ nō de vita preterita iudicat. Idem In vita hominis finis querendus est: quoniam deus non respicit q̄les an̄ viximus: ꝫ q̄les circa finē vite erimus. Leo papa. Sceleratior omibus o iuda ⁊ infelicior extitisti/ quē nō pnia duxit ad dn̄m: sed despatio traxit ad laqueum. Hugo. Prima salus est declinare culpam. secunda non desperare veniam. Victorinus.

Desperatio est ad vite statum · vel virtutum redditum ⁊ fracta
spei gubernatio · Seneca · Nemo se mutat qui se mutari sperat

De detractione Capitulum · lxiiij ·

AUgustinus in glosa · Plus nocent in membris detra-
hentes xp̄o: quia anīas creditoꝝ interficiunt: q̄m qui ei
us carnē mox resurrecturā ꝑemerunt · Ambrosius By
linguis serpens habet̄ atq; letalis / eo q̄ dyabolus minister aliud
loquat̄ lingua · aliud corde meditetur Jeronimus · Caue ne aut
linguam aut aures habeas prurientes idē ne aut ipse alijs detra
has aut alios audias detrahentes · Jero: Incōgruū est corpe la-
tere / ⁊ lingua ꝑ totum mundum vagari · Gregorius in pastorali
Non maledices surdo ⁊c̄ · Surdo maledicere est absenti ac non
audienti derogare · coram ceco offendiculum ponere · est discretaꝫ
q̄dem rem agere: sed tñ ei qui lumē discretionis non hēt scandali
occasionem prebere · Bernhardus de ꝯsideratione · Omnem q̄ pa
lam veret̄ dicere / qd̄ in aure loquit̄: suspectum habeas · Idem ·
Detractor ⁊ libens auditor · vt̄q; dyabolum portat in lingua ·
Ysidorus de summo bono · Non solum ille reus est qui falsum de
alio ꝓfert: ꝫ ⁊ is qui cito aurem crimibus p̄bet · Cass̄ · Dentes
dicti sunt a demendo: ideo pulchre lingue detrahentium dentes vo
cantur · qui sicut illi ꝑtes demunt / ita ⁊ isti opiniones hoīm corro
dunt · Bernhardus in sermone · Nunquid non vippera est ling
ua detractoris ferocissima · plane nimiꝝ que tam letaliter inficit
flatu vno Nunquid non lancea est lingua ista ꝓfecto acutissima
que tres penetrat ictu vno · Hugo · Detractio est locutio ex in
uidia ꝓcedens / bona alioꝝ denigrans · Gullius · Sit enim nescio
quomodo · vt magis in alijs cernamus siquid delinquitur · q̄m in
nobis · vnde poeta · Cum tua ꝑuideas oculis mala lippus in vn-
ctis · Cur in amicoꝝ vicijs tam cernis acutis · Seneca in epistola
Nulla tam modesta felicitas est · vt malignitatis dentes vitare ·
Seneca in ꝓuer · Difficilē oportet aurem habere ad crimina ·

De deo Capitulum · lxv ·

AUgustinus super Johannem · Deus tibi totum est · si
esuris · panis tibi est · si sitis aqua tibi est · si in tenebris
es · lumen tibi est · si nudus es · immortalitate tibi vestis
est · Augustinus libro · vi · ꝯfessi · O vera summa suauitas omni
suauitate dulcior / sed non carni ⁊ sanguī · omni luce clarior · omī
secreto interior · omni honore sublimior / sed non sublimib⁹ in se ·
Augustinus libro septimo confessi · O eterna veritas / et vera

cautas ⁊ cara eternitas: tu es deus meus. ¶ Augustinus in soli
loquijs. Deus. vera ⁊ summa vita. in quo ⁊ a quo: ⁊ per quem
bona sunt: que bona sunt omnia: deus: a quo auerti cadere: ī quē
conuerti resurgere: in quo manere consistere est: deus: a quo ex
ire mou/ ⁊ in quem redire reuiuiscere/ ⁊ in quo habitare viuere
est deus: quem nemo amittit nisi deceptus: quem nemo queut nisi
admonitus. quem nemo inuenit nisi purgatus. Augustinus su=
per pater noster. Deus est in seipso sicut alpha ⁊ o/ in mundo
sicut rector ⁊ auctor/ in angelis sicut sapor ⁊ decor: in ecclesia si=
cut paterfamilias in domo/ in anima sicut sponsus in thalamo: in
iustis sicut adiutor ⁊ protector: in reprobis sicut pauor ⁊ hor=
tor. ¶ Augustinus super ps. Quid mihi preter deum est/ dulce
non est. quicquid mihi vult dare dominus meus/ auferat totū
⁊ se mihi det. ¶ Augustinus in epistola. Non est quo fugias
a deo irato. nisi ad deum placatum/ ⁊ econuerso. ¶ Augusti=
nus in epistola. Deus totus oculus est quia omnia videt. totus
manus est: quia omnia operatur. totus pes est: quia vbiq; est.
Ambrosius super lucam. Non in loco deus videtur: sed mundo
corde/ nec corpalibus oculis deus queritur: nec circumscribitur
visu nec tactu tenetur: nec auditur affatu: nec auditur incessu/ ⁊
cum absens est videtur: ⁊ cum presens est non videtur. ¶ Gre=
gorius in moralium. Creator omnium deus pater omnipotens
vbiq; est/ ⁊ vbiq; totus est: ⁊ tunc minus inuenitur: quando is
qui vbiq; totus est in parte queritur. ¶ Gregorius in moralium.
Deus manet intra omnia: ipse extra omnia/ ipse super omnia.
ipse infra omnia. superior est per potentiam/ inferior ad sustenta
tionem/ exterior per magnitudinem. interior per subtilitatem.
sursum tegens/ deorsum continens. extra circūdans: interius pe=
netrans. Bernhardus. Deus partibus non constat. vt corpus
non affectibus distat vt anima: non formis substat. vt omē qd
factum est. Bernhardus. Quam dives es in misericordia/ quam
magnificatus in iustitia/ q̄m munificus in gratia. Domine deus
noster/ non est qui similis sit tibi. munerator copiosissime. remu
nerator equissime: liberator pijssime. gratis respicis humles.
iuste iudicas innocentes. misericorditer etiam saluas peccatores
¶ Bernhardus de consideratione. Quid est deus/ longitudo.
latitudo: sublimitas: ⁊ profundum. Longitudo propter eter=
nitatem: latitudo propter caritatem/ sublimitas ꝓpter maiestatē

ꝓfundum ꝓpter sapientiam. Idem. Deus amat vt caritas: no-
uit vt veritas/sedet vt eq̄tas: dñatur vt maiestas: regit vt p̄n-
ceps: tuetur vt salus: opat̄ vt virtus. reuelat̄ vt lux. assistit vt
pietas/que omīa faciunt angeli/facimus ⁊ nos/ sed longe inferio
ri modo. Origenes sup̄ iudi. Onusquiq; qd̄ p̄ceteris colit quod
sup̄ omīa mirat̄ ⁊ diligit. hoc enim deus est: si qd̄ illud est: qd̄ in
dilectionis laude p̄ponderatur. hoc tibi deus est. Cass. Deus nec
splene ridet: ne vultu subsannat: ita ergo dei vocatur retributio
peccatoꝝ. Hugo de claustro aīe. Sicut enī nullū est momentū q̄
homo non vtat̄ vel fruat̄ dei bonitate ⁊ mīa/sic nullum debet esse
momentum quo eū presentem nō habeat ī memoria. Omne tem
pus in quo de deo nō cogitas: hoc te cōputa p̄didisse. Alanus.
Deus est splendor nunquā deficiens. vita indefessa nō moriens.
fons semp̄ scaturiens: seminale vite seminarium: sapientie princi-
pale principium/iniciale bonitatis inicium. Seneca ad Lucillum.
Prope deus est/tecum est/intus est mi lucille: sacer inter nos spi
ritus sedet: malorꝝ bonorꝝq; nostroꝝ obseruator ⁊ custos/hic ꝓ
ut a nobis tractus est/ita nos ipse tractat. Bonus vero vir sine
deo nemo est ¶ De deuotione ¶ Capitulum. lxvi.

Augustinus super p̄s. Non putrescit cor. si leuetur ad
deum: frumentum tuum si haberes in inferioribus ne
putresceret: leuares illud ad superiora. frumento tuo
queris mutare locum/ ⁊ cor p̄mittis putrescere in terra. frumen
tum leuares ad superiora. cor leua in celum. Augustinus super
Johānem. Si habet animus vnde oblectet̄ extrinsecus: sine deli-
tijs manet interius. Augustinus sup̄ Johānem. Nescio quid in
corporaliter ⁊ spiritualiter in nobis facit deus: qd̄ nec sonus sit
qui aure percipit̄. nec color qui oculis discernat̄: nec odor qui in
naribus capiatur/ nec sapor qui faucibus iudicetur: nec durum
⁊ molle qd̄ tangendo sentiatur: ⁊ tamen aliquid est qd̄ sentire fa
cile est explicare non possibile. Gregorius in omelia. Si nos vir
tus deuotionis in intimis afficit. omnis strepitꝰ praue suggestio
nis obmutescit. Bernhardus super cañ. Non omnibus eodem
modo data est gratia ista scilicet deuotio. porro thomas in latere
iohannes in pectore. petrus in sinu patris. paulus in tercio celo.
secreti huius gratiam sunt assecuti. Bernhardus super cañ. Mel
in cera. deuotio in litera: alioquin litera occidit: si absq; ꝯdimēto

spiritus glutieris. Bernh ibidem. Est vngentum ꝯtritionis: est vngentum deuotionis / ⁊ est vngentum pietatis. ꝑmum pungitiuum dolorem faciens. scdm tempatiuum dolorem leniens. terciuꝫ sanatiuum morbum expellens. Cassiodorus in coll. Melius est deuotum in minoribus quam indeuotum in maioribus ꝓfessionibus inueniri. Hugo de sancto victore. Deuotio est feruor bone voluntatis: quem mens cohibere non valens: certis manifestat indicijs

De dyabolo Capitulum. lxvij.

Augustinus. Internas anime cogitationes dyabolum non videre certi sumus / sed motu eas corporis ab illo ⁊ affectionum indicijs colligi ⁊ expimento didicimus. secreta autem cordis solus ille nouit ad quem dicit: tu solus nosti corda filioꝝ hominum. Augustinus plurimumq; dyabolus vult nocere non potest: quia potestas ista sub potestate est: nam si tãtum posset nocere dyabolus q̃ntum vult / aliquis iustorum non remaneret. Ambrosius. Anima nunq̃m a corpore vinceretur. nisi prius a dyabolo teneretur. Gregoriꝰ in omelia. Profectio dyabolus vincitur: quando mens nostra in temptamenta eius ad delectationem atq; consensum non contrahitur. Gregorius ibidem. Iniustum est seruire dyabolo: qui nullo placatur obsequio Bernhardus in sermone. Demonum est mala suggere: nostrum est non consentire: quotiens eis resistimus / totiens eos supamus angelos glorificamus / deum honoramus qui incitat vt pungnemꝰ adiuuat vt vincamus: consolidat ne deficiamus. Crisostomus super matheum. In primis grauis ⁊ insufferabilis est impetus dyabolus. ꝙ siquis forti animo sustinuerit eum in primo. in secundo inueniet eum infirmiorem: quanto enim plus ꝑcussus fuerit / tanto magis refrigescit ⁊ deficit. Ysidorus de summo bono. Demones triplici acumine presciencie vigent. scilicet subtilitate nature. expientia temporum: reuelatione superiorum potestatum. Ysidorus. Quanto propinquius finem mundi dyabolus videt / tanto crudelius persecutiones exercet. vt qui se continuo damnandum conspicit: socios sibi multiplicet cum quibus iehenne ignibus adducat. Ysidorus. Dyabolus serpens est lubricus. cuius si capiti idest prime suggestioni non resistitur: totus in intima cordis dũ non sentit illabitur. Cyprianus in epistola. Lata ⁊ spaciosa itinera vite letalis: illic illecebre ⁊ mortifere voluptates: illic dyabolus blanditur. vt fallat: arridet vt noceat: allicit vt occidat.

Petrus rauenna. Dyabolus mali auctor: nequicie origo. rerum hostis: corruptor seculi. homīs semp inimicus: ille laqueos tendit lapsus parat/ foueas fodit. ꝯparat ruinas/ stimulat corpa/ pungit animas: cogitationes suggerat: immittit iras: dat virtutes odio: vicia addit: amori errores serit. discordias nutrit: pacem turbat: affectus dissipat: humana violat/ diuina temptat

De dilectione Capitulum. lxviij.

Augustinus sup Johānem. Dilectio sola discernit int̄ filios dei ⁊ filios dyaboli. signent se omēs signo crucis. respondeant omēs amen. cantent omnes alleluia: baptizentur omēs/ intrent ecclesiam/ impleant pietes basilicaꝝ: nō discernuntur filij dei a filijs dyaboli. nisi caritate Augustinus de spiritu ⁊ anima. Miser ego q̄ntum deberem diligere deum meum qui me fecit: cum non eram. redemit cum pieram. non enim eram ⁊ de nihilo me fecit. non lapidem/ non arborem/ non aliquid de animalibus. ꝫ homīem me voluit esse. dedit mihi viuere/ sentire/ discernere. reduxit me de exilio. redemit me de seruicio. vocauit me nomīe suo vt memorale suum semp esset apud me. vnxit me oleo leticie quo ipse erat vnctus. vt ab vncto essem vnctus/ ⁊ a xp̄o dicerer xp̄ianus. Augustinus in glosa sup illud. Ordinauit in me caritatem. p̄mo diligendus est deus. scd̄o parentes: inde filij. post domestici. qui etiam si boni sint. malis filijs preponendi sunt. inimitos autem non sicut teipsum. sufficit enim ꝙ non odio habeamus illos Gregorius in registro. Pro magno diligi nō debet quiquid fine concludit̄. illa appetenda. illa semp in ope sunt diligenda/ que nec inuenta transeunt/ nec adepta deficiunt. Gregoꝰ Nihil est preciosius deo/ virtute dilectionis/ nihil est desiderabilius dyabolo/ extinctione caritatis. Bernhardus sup cañ. Quando ignorabam me instruxit. q̄ndo errabam me reduxit. quando peccabam me correxit/ q̄ndo steti me tenuit/ q̄ndo cecidi me erexit/ q̄ndo iui me duxit/ q̄ndo veni ad eum me suscepit/ ⁊ subdit. nec ꝓ his omībus quid rependā ab eo. nisi tantum vt diligam. non enim melius/ nec decētius. q̄m p dilectionem rependi pōt. qd̄ p dilectionem datū est. Hugo. Dilectio dei ē omīa ꝯmoda ⁊ incōmoda postponere cā fruendi. Dilectio ē ꝓximi p̄uata ꝯmoda postponere cā fruendi amico. Fulgencius in sermone. Nccē est vt q̄ te p̄cesserit dilectōis thesaurꝰ. illic etiā cogitationis sequat̄

effectus · ideo veritas ait vbi est thesaurus tuus / ibi est ⁊ cor tuũ
Cass. super ps. Diligere / quasi de omibus eligere. Ignis est ca-
ritas dei · virtutũ ꝓgressionibus crescens · que q̃ntomagis cõcu-
piscit / tanto efficacius ampliat. Idem · Inaudita est dilectio · q̃
amicum diligit / ⁊ presentiam eius non amat · Seneca in prouer ·
Nihil est qd̃ nõ tolleret: qui ꝑfecte diligit · Discere Cap̃ · lxix ·

AUgustinus in epistola · Ad discendũ qd̃ opus est nul
la etas sera videri potest: qd̃ si vis magis decet docere
q̃m discere: magis tñ decet discere q̃m ignorare · Iero ·
in epistola · Nihil ꝓdest facienda didicisse ⁊ nõ facere / melius est
nescire aliquid: q̃m cum ꝑiculo discere · Gregorius nazazenus ·
Optabile est mihi ⁊ ꝑ carum vsq̃ ad vltimã discere senectutem
quem nulla etas ad ꝑdocendum sufficere potest · Hugo · Ab om
nibus libenter disce qd̃ tu nescis / quia vtilitas ꝯmune tibi facere
potest / qd̃ natura cuiq̃ fecit · Sapientior omibus eris si ab om-
nibus discere volueris / qui ab omibus accipiunt: omibus dicioreſ
sunt · Rabi moyses · Tria sunt vt ait alexander que impediunt
homiem apprehendere veritatem rei scz amor altitudinis: subtili-
tas ac ꝓfunditas rei inuestigande / ⁊ ignorantia inquisitoris siue
breuitas potentie sue in apprehendendo · Cass. Desiderabilis est
lrãꝝ eruditio: que naturã laudabilem eximie reddit · vnde sapiẽ
tior fiat ornatior · ibi enim prudens inuenit vnde sapientior fiat ·
ibi bellator repit vnde animi virtute roboret / ibi princeps acci-
pit quomodo ꝓpls sub equalitate ꝯponat / nec enim aliqua in mũ
do potest esse fortuna: quam lrãꝝ non augeat gloriosa noticia ·
Idem · Qd̃ in iuuentute non discit: in matura etate nescit · ars
enim bellandi si non preludit · cũ fuerit necessaria non habetur ·
Cass. Nihil tam incredibile: qd̃ non discendo fiat ꝓbabile · Se
neca · Quid est stultius q̃m qꝛ diu nõ didisceris / non discere om-
nis etatis stola admittit / tam diu discendũ est / q̃m diu nescias · si
ꝓuerbio credis · q̃mdiu viuas / etiam sem̃ discendum est · Seneca
Mores primũ · mox sapientiã disce / que sine moribus male discit
Seneca · Ocium sine lrĩs est mors: ⁊ mui hominis sepulthura

¶ De disciplina ¶ Capitulum · lxx

GRegorius li · xiiij · moraliũ · Cor qd̃ sine sapĩa est exal-
tari non habet: qꝛ humana mens sicut male eleuata in
infimis premitur sic bene pressa in sublimibus leuatur ·
Bernhardus · Disciplina ceruicem submittit · ponit supercilia

cōponit vultum: ligat oculos: cachinnos cohibet moderat linguā
frenat gulam: sedat iram. format incessum. Cyprianus. Disci-
plina est custos spei. retinaculum fidei: dux itineris salutaris: fo-
mes ac nutrimentū bone indolis. ingrā virtutis. facit in xp̄o ma-
nere. semp ac iugiter deo viuere: ad pmissa celestia ⁊ diuina pre-
mia puenire. Hugo. Quāuis in nullo tempore ⁊ loco disciplinā
suam homo deserere debeat. diligentius tñ ibi ɔseruanda est: vbi
vel neglecta pluribus generat scandalum vel custodita bone imi-
tationis exemplum. Pytagoras. Qui breui tempore p pudore
disciplinam non patitur: omni tempore in pudore insipientie per-
manebit. Seneca educatio ⁊ disciplina mores facit / ⁊ illud sapit
vniusquisq; qd̄ didicit

De discordia Capitulum. lxxi.

Augustinus. Discensiones nunq̄m debent amari: sed ali
q̄ndo tamen aut a caritate nascunt̄ / aut caritatem pro-
bant. Ambrosius. Meli⁹ est emigrare cum gratia. q̄m
cohabitare cū discordia. melius est sine lite abire. q̄m cum iurgio
residere. Ambrosius. Cōtencio est inpūgnatio veritatis. cū con
fidencia clamoris. Jero. Quisq̄s corpus affligit ꝫ ɔcordiam de-
serit: deum q̄dem laudat in tympano: ꝫ non laudat in choro. q̄a
ibi discensio ē. vbi inuidia est. vbi ɔcordia non est: ibi chorus non
est. Gregorius in pastorali. Discordes tam diu nullum opis sacri
ficium deo immolant. q̄mdiu a pximoꝝ caritate discordant. Ysi
dorus ethymol. Discordia est aliquoꝝ discensio: quos p̄us amo
ris vinculum colligauit. Cōcordia est ɔuenientium in rectitudīe
amoris. indirupta quedā ⁊ vnica ɔplexio. Sediciosus est q̄ dis-
sensionem animaꝝ facit / ⁊ discordias gingnit. Cass. Summope
iurgia fuge: nam ɔtra parem auceps est. cum superiore furiosuꝫ
cum inferiori sordidum. maxime autem contra fatuum ɔtentionē
inire. nam absentem ledit qui cum ebrio litigat Seneca in puer.
Principium discordie est aliquid ex ɔmuni suum facere. Turpi
us nihil est q̄m cū eo bellū gerere. cū quo familiariter vixeris

De discretione Capitulum. lxxij.

Gregorius in moralium. Plurimum virtus cum indi-
screte tenetur amittit̄. cum discrete intermittit̄ plus te
netur. Bernhardus sup cañ. In cunctis nobis semper
debet p̄esse discretio / ⁊ quasi moderando singulas discernere volū
tates: nec opinio verisibilis fallat: ac decipiat sermo versutus.
ne qd̄ bonum est malum. ne qd̄ malum est bonum esse credatur.
Bernhardus super cañ. Discretio quippe omni virtuti ordinem

ponit: modum tribuit/ decorem ⁊ perpetuitatem confert: Est ergo discretio non tam virtus quam quedam moderatrix virtutum ordinatrixque affectuum/ ⁊ doctrix morum: tolle hanc ⁊ virtus vicium erit. Ysidorus. Quicquid boni cum discretione feceris virtus est: quicquid sine discretione gesseris vicium est: virtus enim indiscreta: pro vicio reputatur. Ysidorus. Discretio est in diuidicandis rerum causis: prouida humanarum mentium moderatrix. Idem. Ratio est gerendorum ordo ex causa veniendum. vt quicquid facias ac dicas intelligas. Petrus rauenna. Cunctam disciplinam regulans moderetur equalitas discretionis: nec vel nimia remissio nutricia sit criminum: vel impia discretio patricida virtutum. Idem. Discretio virtutibus modum imponit: sine qua virtutes sunt vicia. Nam si assit timor ⁊ non discretio/ transit in desperationem: si dolor in amaritudinem. si amor in adulationē si spes in presumptionem: si leticia in dissolutionem: si ira in furorem. Tullius. In omnibus negocijs prius q̄m agrediantur adhibenda est discretio Juxta illud poete v̄. Qui plus posse putat sua q̄m natura ministrat, Posse suum supans se minus esse pōt.

¶ De diuitijs ¶ Capitulum. lxxiij.

Augustinus in epistola. Diuicie seculares si desunt/ nō per mala opera querantur in mundo: si autem assunt per bona opera seruentur in celo: animum virilem ⁊ cristianum nec debent si accedant extollere/ nec debent frangere si recedunt. Augustinus super matheum. Vere ille sunt diuicie/ quas cum habuerimus perdere non possumus. Augustinus. Difficile est vt non sit superbus qui diues est: tolle superbiam diuicie non nocebunt. Augustinus. Aurum est materia laborum/ periculum possidentium/ aurum enumeratio virtutum: aurum malus dominus: proditor seruus. Aurum magis cruciat apud quem largius fuerit: aurum amanti se nichil de sua possessione permittit/ refundens reatum suum ei cui vsum negat. Augustinus in omelia. Ideo rogans diues non exauditur in tormentis: quia rogantem pauperem non exaudiuit in terris. ¶ Ambrosius. Diuites discant non in facultatibus crimen haberi: sed in his qui vti nesciunt: nā diuicie vt impedimēta sunt reprobis: ita bonis sunt adiumēta v̄tutis. Jero. Qui diuiciarum seruus ē diuicias custodit vt seruus

qui aũt seruitutis discusserit iugum: distribuit eas vt dñs. Gre
gorius in omelia. Sole diuitie vere sunt: que nos virtutibus di=
uites efficiunt. si ergo fratres diuites esse cupitis: veras diuicias
amate. Idem. Terrena substancia eterne felicitati ꝯpata pondus
est/ non subsidium. temꝑalis vita eterne vite ꝯpata: mors est po
tius dicenda: quã vita. Bernhardus in sermone. Vere diuicie nõ
opes sunt ꝫ virtutes quas secum ꝯscia portat vt imperpetuum
diues fiat. Crisostomꝰ. Diuiciaꝝ sequela est luxuria: ira intem=
pans/ furor iniustus. arrogantia suꝑbia omnisq; irrationabilis
motus. Crisostomꝰ suꝑ math. Omnia bona mundi triplex inte=
ritus tollit: aut ex seipsis veterescunt. aux luxu dñoꝝ suoꝝ consu
muntur/ aut ab extraneis dolo vel violentia vel calumpnia diri=
piuntur. Rabanus. Omne terrenum vel erugine cõsumit vt au
rum ⁊ argentũ. vel putredine ⁊ vermibꝰ vt vestis ⁊ lignum/ ⁊
qđ in his immune est a furibus vel predonibꝰ tollit vt lapides p̃
ciosi. in his ergo omne genus auaricie reprehendit. Petrus rauẽ
na. Auri custos/ seruator argenti/ securitatem non habet. nescit
quietem/ ⁊ tibi deest securitas. quies perit. pena diues est ille. nõ
censu. Petrus rauenna. Aurum erogare bonum est. reponere
malũ. ꝯtempnere validũ fugere. ꝑsecutũ: quia sicut vincere vir
tutis est. ita felicitatis euasisse Valerius in sermone. Nil tibi ꝓ
derunt diuicie. si diuiciaꝝ beneficijs non vtaris: nam pars mendi
citatis est cõgestam secreto pecuniam possidere. Valerius. Nihil
clausum constat: qđ argento auroq; non pateat: nihil occultuꝫ
qđ non pecunia indagante sit ꝯgnitum. Hugo. Diues dicit a di
uo: qui quasi deus nihil creditur indigere. Seneca in epistola.
Quid refert q̃ntum illi in archa: q̃ntum in horreis iaceat. si alie
no inhyat. si non quesita: ꝫ querenda cõputat. Non enim pauꝑ
est qui minus habet: sed qui plus cupit: nec plus habet: ꝫ qui mi
nus cupit/ diues est. Seneca. Si cui sua non vident amplissima.
licet totius mundi dñs sit miser est: qui aũt sibi satis est. cum di=
uitijs natus est. Seneca. Nemo alius est deo dignus: quaꝫ qui
opes ꝯtempsit. Seneca. Nemo nascit diues: quisq̃s exit in luceꝫ
visus est lacte ⁊ pane esse ꝯtentus. ab his nobis regna non suffi=
ciunt. Si ad naturam viues nunquã eris pauper. si ad opinioneꝫ
nunq̃m eris diues. exiguũ/ natura desiderat. opinio immensum

De doctrina Capitulum. lxxiiij.

Augustinus de doctrina xp̄iana. Doctor ⁊ ductor id agere debet vt nō solum intelligat: verꝝ etiam libenter ⁊ obedienter audiat. Aug9. Sicut gratus est q̇ ꝯgnoscenda enubilat: sic onerosus qui in ꝯgnita incultat. Aug9. super Joh. Si me posses docere qd̄ nescio: non solū te verbis, ſ̄ etiam pūgnis cedentē: deberem pacientissime sustinere. Amb. sup beati ī maculati: Ante vita q̄m doctrina querēda est: vita bona sine doctrina grām hz. doctrina sine vita integritatē nō hz Glo. Pfectō discipuloꝝ gaudiū ⁊ corona ē mgrōꝝ, fruct9 enī mgrī obedīa ē discipuli: ⁊ ei9 bona ꝯuersatio: coronaz dat mgrō. Glo. q̇ ꝯgrua disciplina vnumquēq̄ arguit, eruditum se: ꝓbabilem: doctorem. incōspectu oīm ostendit: nec etas iuuenilis in doctore despiciēda est: quē vita ⁊ discretio cōmendat. Gregorius. Tanto quisq̄ minus ostenditur doctus: q̄nto minus paciens. neq̄ enim potest veraciter bona docendo inpendere. si viuendo nesciat aduersa equanimiter tollerare. Gregorius. Doctrina cum omni imperio docetur, que prius agit q̄m dicat. Nam doctrine subtrahit fiduciam q̄ndo ꝯsciencie p̄pedit linguam. Bernhardus in epistola. Expto crede, ad amplius inuenies in siluis: q̄ in angulis. lingua ⁊ lapides docebunt te. qd̄ a magistris audire non possis. Hylarius. Intelligentia dcōꝝ. ex causis est assumenda dicendi, quia nō sermoni res, sed rei est sermo subiectus. Crisostomus. Si artē vsumq̄ dissocies. vtilior est vsus exp̄s artis: q̄m ars que sui vsum nō habet. ars infecunda est sine vsu, ⁊ vsus temerarius sine arte. Crisostomus in policracō. Doctrinam accipiamus non mores. apibus herbe non sunt necessarie sed flores. sic ⁊ vos doctrine flores colligite, ⁊ ꝯuersationem malam relinquite. Crisostomus. In lectione non verba sed sanctitas est amanda: sepe autē repit simplicitas veridica, ⁊ falsitas cōposita: que hominem suis erroribus illicit: ⁊ per lingue ornamenta laqueos dulces aspergit. Origenes. Clausum habeat os peccator: quia qui seipsum nō docuit. alium docere non potest. Bedo. Crustra sibi officium doctoris vsurpat: qui discretionem katholice fidei ignorat. Sydonius Miser est qui ante cōpulsus est docere quam discere. ⁊ ante presumens bonum predicare. q̄m facere. Petrus bleseñ. Quia fragilis est memoria: ⁊ rerum turba non sufficit, ideo egregie doctorem informare videtur qui dicit. Quicquid precipies esto

breuis. vt cito dicta percipiant/ animi dociles teneant/ quia omne
superuacuum pleno pectore manat. Idem. Sciencia gloriosa
possessio/ in plures dispersa non perdit et distributa per partes: mi-
norationis detrimenta non sentit/ sed eo diuturnius perpetuata sene
scit/ quo publicata fecundius se diffundit. Tullius in rethorica.
Sepe nobis minor est intellectus longitudine/ magis quam
obscuritate narrationis. Tullius. Picia docendi in tribus con-
sistit: natura: doctrina: vsu/ natura ingenio: doctrina sciencia: vsu
assiduitate. Seneca. Nunquam nimis dicitur quod nunquam satis discitur
quibusdam remedia monstranda sunt: quibusdam incultanda
sunt. Seneca in epistola. Quid faciendum sit a facie ire: discendum
est. Quod nosti: sine arrogantia postulanti impartiens: que nescis: si
ne occultatione ignorantie tibi postula impertiri. Seneca. Eum eli
ge doctorem. quem magis admireris cum videris: quam cum au-
dieris. Seneca. Cupio omnia que scio in alium trasfundere/ et in
hoc gaudeo discere. vt doceam. Nullius boni sine socio: iocunda
est possessio. Seneca. Doctrine et eloquentie ornamenta in pro
nunciatione aperta/ et conuenienti corporis gestu consistunt

De dolore Capitulum. lxxv.

Gregorius in moralium. Qui peregrinationem pro patria
diligit/ dolorem etiam inter dolores nescit. Idem. Miti-
gat vim doloris: considerata equitas seuientis. Ibidem.
Tanto quisque perfectus est: quanto perfectius sentit dolores alienos.
Seneca. Summi doloris intencio/ inuenit cito finem. Idem. Vin
ceris a dolore si cesseris: vinces si te contra dolorem intenderis.
Seneca. Animo dolenti nihil oportet credere/ etiam innocentes
cogit mentiri dolor. Homo ne sit sine dolore/ fortunam inuenit.
leso doloris remedium: est inimici dolor

De ebrietate Capitulum. lxxvi.

Augustinus in epistola. Ebrietas est flagitionum om-
nium mater. culparumque nutrix: radix criminum. ori-
go viciorum. turbatio capitis. submersio sensus: tem-
pestas lingue/ procella corporis: naufragium castitatis: amentia
temporis: insania voluntaria: ignominosus languor. turpitudo
morum: dedecus vite. honestatis infamia. anime corruptela.
Aug9 in epistola. Valde turpe est. vt quem non vincat homo: vincat li-
bido/ et obruatur vino/ qui non vincitur ferro. Aug9 in sermone Ebrie
tas est blandus demon: dulce venenum/ suaue peccatum/ quam qui habet

seipsum non habet: qz qui facit: peccatū non facit/ sed ipse totꝰ ē peccatum. Ambꝫ. de pēitentia. Ebuosus cū absoꝛbet vmū: absoꝛbēt a vmo: abhominatē eo: aspiatē ab angelis/ eructēt abhomi nibus: extituit a virtutibus/ ofundit a demonibus: cōculcatur ab omībus. Ambrosius. Ebuosus cōfundit naturā: amittit grām poit gloꝛiam: incurrit damnationem. Crisostomus. Nihil ē ita demoniacū sicut ebuetas/ t lasciuia/ que est mater oīm vitioruꝫ Ante omīa aūt nocet clerīs ebuetas que oīm radix peccatoruꝫ t nutrix est. Hugo de sancto victoꝛe. Ebuetas iudicium ratio nis obfuscat: otentiones t bella procurat/ robur t naturalem vir tutem eneruat: infirmitatē geneꝛat: mortē naturalem importat. rebus tpalibus spoliat/ t qđ eternus est diuinam maledictionem inducit. Petrus Rauenna. Ebuetas in alio crimen est/ in sacer dote sacrilegium: quia alter animam suā necat vino/ sacerdos spi ritum sanctitatis extinguit. Idem. Ebuetas est mater litium: fu rorus genitrix: petulantie magistra. vbi enim regnat ebuetas ra tio exulat: intellectus obtundit: cōsilia deuiant/ iudicia subuertun tur. Seneca in epistola. Quēadmodum multo dolia ipsa tūpun tur: t omne qđ in ymo iacet. in summam partem vis calorus eie ctat: sic vino estuante: quicquid in ymo iacet abditum: effertur t poit in medium. Seneca. Ebuetates cōtinue animos in furo rem adducunt. Nam cum sepe apud se non sunt consuetudinem insanie: durata vitia vino concepta etiam siue illo valent. violē tiam enim violentia sequitur. Innocentius. Quid turpiꝰ ebuo so cui fetor in oꝛe: tremor in coꝛpoꝛe: qui pmit stulta: poit oc culta: cuius mens alienatur: facies transformatē. nullum enim se cretum vbi regnat ebuetas. Oratius Secundi calices/ quē non fecere disertum

De ecclesijs Capitulum. lxxvij.

Augustinus. Ecclesia est quedam forma iustitie idest omune ius omnium/ in cōmune oꝛat: in cōmune opeꝛa tur: in cōmune temptatē: sine ecclesie katholice societate nec baptismus alicui pdesse potest: nec opa misericoꝛdie: misi foꝛ te vt minus torqueatē. Hylarius. Hoc habet ecclesia ppium. vt tunc vincat cum leditur: tunc intelligat cum arguatē: tunc ob tineat dum deseutē. Idē Hoc eccē ppriū est. Ecclesia dum pseq tur floꝛet/ dum oppimitē cresat/ dum otempntē pficit: dum ledi tur vincat/ dum arguit intelligit/ tūc stat cum supau videtē. Gre gorius i moꝛ. Quid inquio arcturu noīs/ qui in celi axē ostitutꝰ

septem stellaꝝ radijs fulget: ꝯsi ecclesia vniuersalis expuniture arcturus iꝺq; semp versat ⁊ nunq̃m mergit: sic ecclesia ꝑsecutiones tollerat/ ꝙ sine defectu perdurat. Gregorius in epistola. Archa: cessante diluuio: in monte requieuit: qz vite huius correptione cessante: cũ malorꝝ opeꝝ fructus transierit: in celesti patria sancta ecclesia: velut in excelso monte requiescat. Gregoꝝ in mozꝝ. Tunc sancta ecclesia valencius in veritate refitur/ cum ardentius ꝑ veritate fatigat. Bernhardus in apolog. O vanitas vanitatũ/ sed nõ vanior q̃m insanior. fulget eccã in parietibus ⁊ eget in pauperibus/ suos lapides auro induit: ⁊ filios suos nudos deserit: desumptibus egenorꝝ: seruit oculis diuitum. Bernh in sermone. Omio ꝓditorem se esse nouerit quicunq; est ille: qui vicia quelibet in hanc domum conatur inducere: ⁊ templum dei speluncã vult facere demoniorꝝ. Ecclesia est media inter celum. qõ est locus tantum bonorꝝ: ⁊ infernũ: qui est locus tantũ malorum/ ꝙ ecclesia recipit indifferent tinue bonos ⁊ malos/ qõ signatur ꝑ archam que recepit munda ⁊ immunda animalia Rabanus. Differencia est inter synagogam ⁊ ecclesiam. synagoga cõgregatio/ ecclesia vocatio dicitur. Hugo. Ecclesia est singulariter celium vniuscuiusq; ciuitatis cõgregatio. Hugo de clausto aime. Tua possumus assignare tabernacula/ scilicet materiale/ misticum, ⁊ morale ioest tabernaculum moysi/ tabernaculum xpi. tabernaculũ cuiuslibet iusti. Tabernaculũ moysi fuit ex diuersis generibus ornamentorꝝ cõuemens structura/ tabernaculum xpi est ecclesia: tabernaculũ iusti quelibet fidelis anima. vnum fit ex linguis imputribilibus. aliud ex sanctis animabus. terrenum ex donis ⁊ virtutibus. Moyses suũ erexit in heremo/ xps in mundo. iustus in animo. Petrus rauenna. Ecclesia magis incipit esse liberrima cum ad finem seculi erit ꝓducta. tũc enim passionibꝰ electorꝝ ꝯpleb̃itur numerus bonorum

De electione Capitulum. lxxviij.

Augustinus. Quis ferat siquis diuitem eligat ad sedez honoris ecclesie: contempto paupere instructõre ⁊ sanctiore. Augustinus in sermone. ad episcopalem dignitatem eligi non debuit: qui minora officia gubernare non didicit quia cura nauis illi cõmitti non debuit qui remum tenere nõ nouit. Jeronimus. Sicut in ordinationibus malorum princeps est peccatoꝝ: qui tales constituit/ sic in ordinatõe sanctorꝝ ꝑnceps

est eorum iusticie· qui bonos eligit Iero. Queritur cur non Johannes electus est virgo scz vt esset caput ecclesie· respondetur· etati delatum est: quia petrus senior erat· ne adhuc adolescens et pene progresse etatis hominibus preferretur· Leo papa Valde iniquum est et absurdum vt imperiti magistris· noui antiquis· rudes preferantur emeritis· Cass Necesse est prudentissimum eligere qui possit contra subtilissimos disputare/ et in conuentu doctorum sic agere· ne susceptam causam/ tot erudita possint ingenia superare. Petrus rauenna in sermone· Lingua siluarum non oliua: non ficum: non vitem: sed rampnum sibi eligunt in regem/ et egressus est ignis de rampno: et deuorauit cedros lybani· Apuleius· Hec est iusta ex equitate prouenens pticio· vt meliores semper in officijs preferentur/ pessimi autem ciues/ aut minus boni· luce careant dignitatis· Seneca in epistola· Aliquis vir bonus eligendus est nobis: ac semper ante oculos habendus· vt sic tanquam illo spectante viuamus/ et omia tanquam illo vidente faciamus· Magna pars peccatorum tollitur si peccatoris testis assistat

De elemosina Capitulum. lxxix·

AUgustinus in enthiridion. Qui ordinate vult dare elemosinam· a seipso debet incipere: et eam sibi primo dare· est enim elemosina opus misericordie verissime: quia dictum est· Miserere anime tue placens deo· Augustinus ibidem· Multa sunt genera elemosinarum/ que cum facimus adiuuamur vt nobis dimittantur peccata: sed ea nihil est maius: quam cum ex corde dimittimus peccata· Augustinus in sermone· Elemosina mundat peccata/ et ipsa interpellat pro nobis ad dominum: quia quicquid pauperibus dederimus ipsum integre possidebimus· Augustinus· Secundus est ager pauperum: cito reddit donantibus fructum· via celi est pauper: per quam venitur ad patrem: incipe ergo erogare si non vis errare· Augustinus in sermone· Dicit tibi cristus/ da mihi ex eo quod dedi tibi· da et redde: habuisti me largitorem: fac me debitorem/ habeam te feneratorem temporalia mihi das: eterna tibi restituam/ te ipsum tibi reddam: quando te mihi reddidero· Augustinus in epistola· Si vis esse mercator optimus: fenerator egregius: da quod non potes retinere vt recipias quod non poteris amittere: da modicum vt recipias centuplum: da temporalem possessionem· vt consequaris eternam hereditatem· Ambrosius de officijs· Beatus plane de cuius domo nunquam vacuo sum pauper exiuit· neque enim quisquam magis

beatus: q̃m qui intelligit super pauperis necessitatem / ⁊ infirmi-
atq; inopis erumpnam. Ambrosius super Beati immaculati. Il-
le intelligit super pauperem / qui largitur pauperi / nam quid pro
dest misereri pauperis: nisi alimoniam eidem largiaris. Jeroni-
mus in epistola. Sunt qui pauperibus parum tribuunt vt am-
plius accipiant / q̃ magis venacio applicanda est q̃ elemosina. me
lius enim est non habere qd̃ tribuas / q̃m imprudenter petere qd̃
desideras. Jeronimus in epistola. Pars sacrilegij est: rem pau-
perum dare non pauperibus / laudent te esurientium viscera: non
ructuantium opulenta cõuicia. Gregorius in moꝝ. Mundari p̃-
us debet animus qui elemosinam prebet / quia omne qd̃ datur deo
ex dantis mente pensatur / ⁊ ab omnipotenti deo munus ex manu
non accipitur / quod corde obligato in malicia offertur. Grego-
rius in pastoral. Tot pene cottidie diuites ꝑmunt: quod mori-
entium pauperum apud se subsidia abscondunt. Nam cum que-
libet necessaria indigentibus ministramus: sua illis reddimus / nõ
nostra largimus. Johannes Crisostomus super matheum. Si
indifferenter omnes omnibus dederimus semper miserebuntur.
si autem discutere ceperimus nunquam misericordiam prestabi-
mus. Idem. Que stulticia est illic relinquere vnde exiturus es ⁊
illuc non premittere quo iturus es / illic ergo substantiam tuam
colloca. vbi patriam habes. Crisostomus. Melius seruatur pe
cunia que in dextera pauperis collocatur: hanc calumpniator
non extorquet: inuidus non criminatur / latro non aufert / fur
nocturnus non diripiet / seruus fugam meditans non inuadit / ꝫ
semper est tuta: semper integra. semper salua. Rabianus. Nil
plus valet curationi anime quam elemosinarum largitas. quia
frustra pro peccatis rogatur cum manus ad deum expandit / qui
has ad pauperes non extendit. Petrus rauenna. Manus pau-
peris est gazophylacium xp̃i. vnde quicquid pauper accipit: cri-
stus acceptat. Da ergo pauperi terram vt accipias celum: da
nũmum vt accipias regnum. da micam. vt accipias totũ. Leo
in sermone. Da qd̃ accipias: sere qd̃ metas: sperge qd̃ colligas.
q̃muis non habeas nisi qd̃ acceperis: nõ potes habere nisi qd̃ dede
ris. Valeri⁹ ĩ sermone In faciẽdis elemosinis nõ ẽ cuiusquã acci
piẽda ꝑsona: nec habendũ electionis iudiciũ: qꝛ res q̃ necessitati
seruit erogatõis ordinẽ nõ requirit / vbi imminebit necessarias: nõ
opus ẽ vt ꝑsonas discucias De eloquẽtia Cap̃. lxxx.

Gregorius in moꝝ. Ille enim bene loquendi facundiaꝫ ꝑcipit: si synū cordis ꝑ recte viuendi studia extendit. nec loquentē ꝯscia p̄pedit: cum vita linguam antecedit Cass. sup ps. Eloquens est ille qui scit ꝑua submisse: media tēꝑate, magna gaudent dicere, qui scit inuenire preclare: magnifice disponere: apte ⁊ figurate variare. Idem. Bonus doctor ꝓhemiat apte, narrat apte: arguit acriter, ornat excelse: docet: delectat, ⁊ afficit. Ysidorus. Sepe repit simplicitas veridica, ⁊ falsitas cōposita: que homiem suis erroribus allicit, ⁊ ꝑ lingue ornamenta laqueos dulces aspgit. Tullius in rethori. Vitiosum est ī re seuera: delicatum inferre sermonem. Tullius. Eloquentia est ydoneoꝝ verboꝝ ⁊ sententiaꝝ ad ꝓnnnciationem accomodatio cōtinens voces, vultus, gestus, moderationē cū venustate. Seneca de sententijs oratoꝝ. Inquirenti quidam q̄modo optime possit discere, seneca, respondit. Si nihil dixeris, nisi qd̄ bene scieris. Episcopus vbi prelatus

De Errore Capitulum. lxxxi.

Augustinus in epistola. Diligendi sunt homīes vt eoꝝ non diligant errores. Augustinus. Non nullis errare ꝓfuit aliqñ, sed in via pedum, non in via moꝝ. Ambrosius. Nihil granius q̄m errantem adeo deseri. vt se reuocare non possit. Gregorius in moꝝ. Non nulli dum plus exq̄runt cōtemplando q̄m capiunt: ꝫ vsq̄ ad ꝑuersa dogmata erūpunt. ⁊ dum veritatis discipuli esse humiliter negligunt, magistri errorum fiunt. Seneca in prouer. Bon⁹ animus, nunq̄m erranti obsequium accomodat

De eucharistia Capitulum. lxxxij.

Augustinus ad ianuarium. Peccata si non tanta sunt. vt ex cōmunicandus quisq̄ iudicet non se a cottidiana medicina dominici corporis debet separe. Augustinus. Cottidie eucharistie ꝯmunionem ꝑcipere, nec laudo, nec vitupero, omibus tñ dominicis diebus suadeo ⁊ hortor: si tñ mens sine voluntate peccandi sit. Ambrosius. Vide quid agas sacerdos. ne febrienti manu corpus xp̄i attingas, prius curare vt ministrare possis versus. Tāgere qui gaudes meretricem: qualiter audes palmis pollutis, corpus tractare salutis. Ambrosius. Si quotiēscunq̄ effunditur sanguis in remissionem peccatorum: debeo semper illum accipere. vt semper michi peccata dimittantur: q̄ semꝑ pecco, semper debeo habere medicinam. Idem. Qui vulnus hēt

ſemper medicinam requirit: vulnus eſt: quia ſub peccato ſumus: medicina eſt celeſte ⁊ venerabile ſacramentum. Jeronimus ſuper lucam. Mente noſtre reconciliationis cauſa hoc ſacrificium conſtitutum eſt. vt ſi ſacrificij precepta contempſeris: ſacrificij remedium ſentire non poteris. Gregorius in omelia. Cibus dulcis eſt corpus ⁊ ſanguis xpi: qđ iudas accepit indignus. Bernhardus in epiſtola. Sacramentum dei altiſſimi ſuſcipiendum eſt: non diſcutiendum: venerandum: non diiudicandum: fide ſortitum: non innatum: traditione ſanxitum: non ratione inuentum. Johānes Criſoſtomus ſup math. Sicut corpalis cibus: cum ventrem ingreſſus aduerſis humoribꝰ occupatū: amplius ledit: magis nocet ⁊ nullum preſtat auxilium: ita ⁊ iſte ſpūalis cibus: ſi aliquem reperit maligmitate pollutum: magis eum punit: non ſua natura: ſed accipientis vicio. Yſidorus de ſummo. Qui ſcelerate viuunt in eccleſia ⁊ comunicare non deſinunt: putantes ſe tali comunione mundari: diſcant nihil ad emendationem proficere. Remigius in gloſa De tradentibus xpm ad crucifigendum: ſed de cum maligna cōſcientia ſub ſacramento ſumentibus illū: ⁊ ſi nō tradant iudeis ad crucifigendum: tradunt ipm tm membris immunda ad ſumendum

De exactione Capitulum. lxxxiij.

Gregorius in morali. Exigimus quod veſtro debetur ordini: ſed non impendimus qđ ſubiectorꝝ debemꝰ cordi. Criſoſtomus ſuper math. Non gaudent martires quando ex illis pecuniis honorantur: in quibus pauperes plorant. Yſidorus de ſummo bono. Magnū ſcelus eſt rem pauperum prestare diuitibus. ⁊ de ſumptibꝰ inopum acquirere fauores potentum. Arenti terre aquā tollere ⁊ fluia que nō negent irrigare Lucanus. Nulla fides pietaſq; viris qui caſtra ſecuntur: vena leſq; manus ſibi vas vbi maxima merces

De Exercitatione auctoritates Capitulum. lxxxiiij.

Yſidorus de ſummo bono. Cum ſit vtilis ad inſtruendum lectio: adhibita collatione maiorem intelligentiaꝫ prebet. melius enim eſt oſcitare qm legere: collocatio docilitatem facit. Degedus. Omnes artes ommaq; opera cottidiano vſu ⁊ iugi exercitatione proficiunt: qđ ſi in paruis verum eſt. qntomagis in maximis decet cuſtodiri. Tullius. Exercitatio ē aſſiduus vſus ⁊ cōſuetudo. Seneca. Qđ ſi in ipſa re trepidare noluerus an rem exerceas. Boecius de diſciplina. Sicut prudēn-

ta sine iustitia parum vel nihil ꝓdest, iustitia vero sine prudentia multū: sic sine vsu scia pax/ vsus aūt sine scia multum.

De excōmunicatione Capitulum.lxxxv.

AUgustinus in sermone. Nos a cōmunione quēquam ꝓ hibere possum9: q̄muis hec phibitio non dicta sit mor= talis: seo medianalis. Gregorius in omelia. Hic vt ip sa ligandi ac soluendi potestate se puuet: qui hanc ꝓ suis volup tatibus ⁊ pro subiectoꝝ moribus exercet. Origenes super leui. Interdum fit: vt aliquis non recto iudicio eorum qui presunt ecclesie depellatur: ⁊ foras mittatur

De excusatione Capitulum.lxxxvi.

AUgustin9 de sermone. Cepisti nō defendere peccatum tuū: iam inchoasti iustitiam. Aug9. Desinunt esse pec= cata que ꝓpter grauiora vitanda suscipiunt: sicut enī in rebus vtilibus non vocat damnum qđ ꝓpter maius lucꝝ amit titur: sic ⁊ in rebus sanctis non vocatur peccatum cum admittit ne grauius admittetur. Jeronimus. Multitudo sotiorum: impu= nitatem non facit cuminum. Jeronimus in epistola. Non est fa cile malum de ꝓfecta etate credentū: q̄m vita preterita defendit ⁊ honorat vocabulum dignitatis. Gregorius in moꝝ. Ostituꝫ generis humani vicium est iterando peccatū cōmittere/ ⁊ omissū negando abscondere/ ⁊ conuictum defendendo excusare. Grego rius in morali. Peccatum peccato addit/ qui culpe q̄m fecit: pa= trocinia defensionis adiungit. Bernhardus. Caue aliene conuer sationis esse aut curiosus explorator: aut temerarius iudex. Ysi= dorus. Quāuis vera sint credenda non sunt nisi que certis indi= cijs cōprobantur/ nisi que manifesto examine conuincuntur: nisi que ordine iudiciario publicant: non enim qui accusatur/ sed qui conuincitur reus est. Seneca. Nullum putaueris locū sine teste excusatorem querere: vicium est/ non posse pretēditur: sed nolle in causa est. Obmitte excusationem/ nemo peccat inuitus: omē peccatum voluntarium est. Seneca. Puerum etas excusat. fe minam sexus extraneum libertas: domesticum familiaritas

De exemplo Capitulum.lxxxvij.

AUgustinus. Qui inconspectu populi male viuit/ q̄ntuꝫ in illo est eum a quo attenditur occidit. Ambro= sius. Est insitum bonis. vt castum pudicus: prudentem

sapiens/ miōrs liberalem affectu pio diligat / ⁊ virtutes suas in
alijs amet. Jero. in epistola. Domus episcopi ⁊ cōuersatio q̄si
in specula posita est in gratia publice discipline: quicquid fecerit.
illud sibi omēs faciendum putat. Jero. in epistola. Sancta ru-
sticitas solum sibi ꝓdest/ ⁊ q̄ntum edificat exemplo ⁊ vite meri-
to ecclesiam xp̄i/ tantū nocet si destruentibus nō resistat. Inno
centius. Absq; sermone ꝯuersatio q̄ntum exemplo ꝓdest: tantū
silencio nocet. Nam latratu canum: ⁊ baculo pastoꝝ: deterrenda
est rabies luporꝝ. Gregorius in moralium. Volantia animalia se
vicissim feriunt alis suis: quia sanctoꝝ mentes in eo qd̄ superna
appetunt ꝯsideratis inuicem alterius virtutibus excitantur. Ala
enim sua me ꝑcutit: qui exemplo sanctitatis me ad melius accen-
dit/ ⁊ ala mea vicinum animal ferio. si aliqñ alteri opus bonum
qd̄ imitetur ostendo. Gregorius in pastorali. Nemo amplius in
ecclesia nocet: q̄m qui ꝑuerse agens: nomen vel ordinem sanctita
tis habet: delinquentem nanq; hunc redarguere/ nullus p̄sumit.
⁊ in exempli culpa vehementer extendit: q̄ndo ꝓ reuerencia or-
dinis potior honoratur. Bernhardus in sermone. Non tibi vi-
detur grauiorē ab eo xp̄s sustinere ꝑsecutionem: qui suggestione
maligna exemplo ꝑnicioso scandali occasione ab eo ꝑuertit ani-
mas q̄s redemit/ q̄m a iudeo qui sanguinem suum fudit. Bernh.
in epistola Pulcherrimus ordo est ⁊ saluberrimus. vt onus quod
portandū imponis/ tu portes p̄or/ ⁊ ex te discas: qualiter opor-
teat alijs moderari. Leo papa. Validiora sunt exempla q̄m v̄-
ba: ⁊ plenius opere docetur q̄m voce. Cesarius. Quantis exem
plum vere humilitatis ⁊ ꝑfecte caritatis ostenderis: cum tantis ⁊
ꝓtantis eterna premia possidebis. Cesarius. Benedicta a deo aī
ma illa: cuius humilitas confundit superbiam: cuius pacientia
ꝓximi extinguit iracundiam: cuius obedientia pigriciam alterius
tacite increpat. cuius feruor inertiam/ alieni torporis exsuscitat.
Cassiodorus. Claras enim suas maculas reddunt/ si illi ad q̄s
multi respiciunt. aliqua reprehensione sordescunt. Tullius. Exē
plum. est alicuius facti vel dicti preteriti: cum certi autoris noīe
ꝓpositō. Seneca. Ex vicio alterius sapiens emendat suū/ opti-
mum est maioꝝ sequi vestigia: si recte precesserunt. Seneca. Si
bene egeris: ipse tibi persone auctoritatem dabis/ viri boni ē scire
pati: nec facere iniuriā: auctor malus: bonā rem turpem facit

De fabula Capitulum .lxxxviij.

AUgustinus. Apud actores seculariũ lrãꝝ/mus loquit̃ muri/ ⁊ mustela vulpecule. vt ꝑ narrationẽ ficta m: ad id qd̃ agit̃ verax referat̃ significatio. Amb. Fabula ⁊ si vim veritatis nõ habeat: tñ rationem habet: vt iuxta eã possit veritas manifestari Ysidorus ethymol. Fabule a fando dicte qꝛ non sunt res facte/ ꝫ tantũmodo loquendo dicte. Alanus. In supficiali lrẽ cortice falsum resonat lyra idẽ fabula poetica: interius v̄o auditoribꝰ intelligentie secretũ altioris eloquit̃. vt exteriori falsitatis subiecto putamĩe/ dulciorem nucleum veritatis secreto intus lector inueniat. Seneca. Existimo necessas non ex eadem causa qua poetis. sed vt imbecillitatis nostre ammicula sint/ ⁊ vt dicentem ⁊ audientem in rem presentem adducant. Alias auctoritates quere mendacio

De fauore Capitulum. lxxxix.

GRegorius in morali. Qui ꝓ virtute quam egit humanos fauores desiderat: rem magni meriti vili precio venalem portat. Maximus in sermone. Non possumus simul ꝓ vno ⁊ eodem opere fauorem mundi expetere/ ⁊ premium celestis vite acquirere. Seneca vicesimanona epistola. Nunq̃m volui placere populo/ nam que ego scio non probat populus/ q̃d probat populus/ ego nescio. Quis enim placere potest cui non placet virtus: malis artibus: popularis fauor loquitur/ simile m te illis facias oportet: alioquin non probabunt/ nisi agnouerint. Seneca. Nunq̃m multis placeas: sed qualibet stude/ maximum in eo vicium est: qui non vult melioribus placere/ sed pluribus. Festum vbi sollennitas

De Fide Capitulam. xc.

AUgustinus de verbo domini. Nulle maiores diuicie. nulli thesauri: nulli honores: nulla huius mundi maior est substancia/ quam est fides katholica. que peccatores homines saluat. cecos illuminat. infirmos curat: cathecuminos baptizat: fideles iustificat: penitentes reparat: iustos augmentat. martires coronat: virgines ⁊ viduas ⁊ coniugales casto pudore conseruat: clericos ordinat/ sacerdotes consecrat: in eterna hereditate cum sanctis angelis collocat. Augustinus. Ille apud deum plus habet loci/ qui plus attulit. non argenti. sed fidei. Idem. Quid est fides. nisi credere quod non

vides. Idem. Noli intelligere vt credas / sed crede vt intelligas. intellectus merces fidei est. Amb. de virginitate. O thesaurus omnibus opulentior fides. o virtutibus corporeis omnibus fides fortior / medicis omnibus saluatior. Gregorius in omelia. Diuina operatio sine ratione apprehendit: non est mirabilis: nec fides hēt meritum: cui humana racio prebet experimentum. Grego9. Tunc enim veraciter fideles sumus. si qd verbis promittimus / operibus implemus. Bernhardus sup cañ. Que non inueniat fides: attingit in accessa / apprehendit ignota / cōprehendit immensa. apprehendit nouissima: ipsam denique eternitatem / suo illo latissimo sinu quodamodo circūclusit. Crisostomus sup math. Sicut semp discere est signū nunqm posse pficere: sic testimonium semp querere. signum est nunquā velle credere. Idem. Fides lampas est: quia sicut lampas illuminat domū: ita fides animam. Crisostomus. Fides religionis katholice / lumen est anime. ostium vite. fundamentum salutis etne. Hugo. Fides est voluntaria certitudo absentiū sup opinionem et infra sciam constituta. Cass. Tantum crescit amor fidei. qntum de flāma subtractum fuerit corpali. Tullius. Fides est pceptio veritatis rerum cum assertione: siue causarum cognitione. Seneca. Fides sanctissimum humani pectoris bonum est. nulla necessitate ad fallendum cogit: nullo corrumpit pmio: vre inquid: cede: occide: non pdam. Seneca. Viri boni est etiam non pollicitā fidem seruare. maximum maioribus nostris: fidem nemo vnqm pdit / nisi qui non hēt. Fiducia vbi confidencia. Fornicatio vbi luxuria

De fortitudine Capitulam. xci.

Augustinus. Qui vera fortitudine fortis est: nec temere audet: nec inconsulte timet. Idem. Nemo est qui non magis dolorem fugiat / qm affectat. Ambrosius. Non mediocris animi est fortitudo / que sola defendit ornamenta virtutum oīm / et iustitiam custodit. Augustinus. Stultus sicut luna mutat. sapiens non metu frangit / non potestate mutat. nō attollit psperis / nō tristibus mergit. Iero. sup Iohel. Iusti et fortis viri est: nec aduersis frāgi. nec in psperis subleuari / sed in vtroque esse moderatū. Iero. Fortitudo atque constantia via regia est. a qua declinat ad dexterā. qui temerarius est et ptinax ad sinistram qui formidolosus est et pauidus. Gregori9 in moralium Fortitudo destruit. nisi p consilium fulciat / qr qua plus se posse

cõspicit: eo virtus sine moderamine deterius inp̃ceps ruit. Gregorius in moꝝ. Justoꝝ fortitudo est carnẽ vincere: ꝓprijs voluptatibus ꝯtraire: delectationem vite p̃sentis extinguere. huius mundi aspera ꝓ eternis p̃mijs amare / ꝓsperitatis blandimenta ꝯtempnere aduersitatis metum in corde simulare. Reproborum fortitudo est: transitoria sine cessatione diligere: contra flagella conditoris insensibiliter ꝑdurare: ab amore reꝝ tꝑalium nec aduersitate quiescere: ad inanem gloriam etiam cum vite detrimento ꝑuenire / malicie augmenta exquirere: bonoꝝ vitam non solũ verbis ac moribus: ꝫ etiam gladijs impugnare: in semetipsis spẽ ponere / iniquitatem cottidie: sine vllo desidij defectu ꝑpetrare. Bernhardus de ꝯsideratione. Bonus circuitus qui si iusticia q̃rit / prudentia inuenit / fortitudo vendicat / tꝑantia possidet. vt si iusticia in affectu: prudentia in intellectu / fortitudo in effectu: tꝑantia in vsu. Cassiodorꝰ super ps̃. Vir vocatur auribus / qui nescit in aduersis tollerando deficere: aut in ꝓsperis aliqua elatione se iactare: sed animo stabili defixus ⁊ celestium reꝝ cõtemplatione firmatus manet semꝑ in pauidus. Tullius in rethorica sua. Fortitudo est immobilis inter aduersa gloriosa animi claritudo: res arduas pulchre ad ministrans / que nec aduersis infestando frangitur / ne ꝓsperis blandiendo eleuatur. Tullius. Constancia est inter fluctuantes causas ⁊ ꝑsonas / nulla mentis concuti trepidatione. Seneca. Fortis ⁊ cõpositus animus est: qui nec ablatum quicquam sibi sentit / nec abiectum: sed in eodem habitu quocunq; res cedunt. Fortuna vbi prosperitas

De fraternitate Capitulum. xcij.

Rabanus. Vera fraternitas est: que fratrem veneratur deuotum / corripitq; solutũ / q̃ presenti obsequitur. absentem non rodit / sano applaudit / infirmum non deserit / placatum non prouocat: iratum vt maiorem metuit. Abbas Joh. in coll. Hec est vera fraternitas / que nullis nunquã casibus scinditur: q̃m non solũ dissociare vel delere locoꝝ vel temporꝝ interualla non preualent: ꝫ nec mors quidem ipsa diuellit. Ibidem. Hec est vera fraternitas ⁊ indirupta: que gemina amicorum ꝑfectione ac virtute concrescit cuius semel initum fedus: nec desideriorum varietas: nec contenciosa dirũpat ꝯtrarietas voluntatum De fraude Cap̃. xciij.

Augustinus. Fabula est p quã motibus deceptorijs veritas palliata: vel odium alterius. vel ꝓprium ꝯmoduꝫ intendit. Amb. Venena non dant: nisi melle circũlinita: ⁊ vicia non decipiũt nisi sub specie vmbraq; virtutũ. Grego⁹ in moꝝ. Sciendũ q̊q; est. ꝙ tribus modis fraus ipa ꝯmittit: q̊a p hanc ꝓcul dubio aut tacita cordis humani gratia. aut fauoris aura/ aut res quelibet exterior desiderat. Grego⁹. ibidẽ. Verba ꝓposita instituta sunt. vt nõ se inuicem homĩes fallant: sed ut in alterius quisq; noticiã cogitationes suas ꝓferat. Bernh. sup cañ. Diuturna fraudatio/ tedioꝝ est nutrix: suspicioꝝ fomes/ impacientie fax: nouerca moritũ/ desꝑatõis mater. Cyprian⁹. Minus plus timend⁹ est inimicus: cũ laceratus subripit: q̃m cum ꝑ pacis ymaginẽ fallens/ occultis accessibus serpit. Ysidorus ethy Dolus est cũ aliud agit/ aliud simulat. Callidus est. q̊ exitum v̊tutis dolo ac fraude mutat. Petrus Rauẽna. Quidam simpliciter viuũt: ⁊ in omibus ꝓsperant: qui versant in dolis/ ⁊ eis quelibet aduersant. Cass. Jus enim exigit sagittam fraudis redire in dolosum verticẽ sagittantis. Valerius: occultum ⁊ insidiosum malum ꝑfidia: cuius efficacissime vires sunt mentiri ⁊ fallere fructus. Seneca in ꝓuer. Fraus est accipe: qd̊ non possis reddere. repelli se homĩes facilius q̃m decipi ferunt. Curtũ vbi rapina

De gaudio Capitulum. xciiij.

Augustinus libro. x. confess. Est gaudiũ qd̊ non dat impijs: sed eis qui te gratis colunt. quoꝝ gaudium tu ipse es: ⁊ ipsa est beata vita: gaudere de te: ꝓpter te ipsa est/ ⁊ non est altera. Augustinus sup ps. Temporalibus gaudent: qui bona eterna desiderare non norunt. Augustinus de cõflictu viciorꝝ ⁊ virtutum Inepta leticia dicit. vt quid animi gaudium intus abscondis/ egredere in publicum letus. dic aliquid foris. vnde tu vel ꝓximi rideant/ fac eos letos tua leticia. Jeronimus. Animi leticia/ interdum corꝑis dolores mitigat. Grego⁹. in moꝝ. Dignum est itaq; vt in se semꝑ homo meroris inueniat qui derelicto creatore. gaudium in se querebat. Gregorius. Jubilus nanq; dicit. q̃ndo ineffabile gaudium mente concipitur/ qd̊ nec abscondi possit. nec sermonibus apiri. ⁊ tamen quibusdam ꝓditur motibus. q̃muis nullis ꝓprietatibus exprimatur. Gregorius ĩ moralium. Jubilatio dicitur. cũ cordis leticia oris efficacia

non expletur: sed quibusdam modis gaudium prodit. ꝙ ipse q̇ gaudet/ nec regere preualet nec explere. Bernhardus in sermone. Illud est verꝝ ⁊ summum gaudium qd̄ non de creatura ꝫ de creatore concipitur/ qd̄ cum acceperis nemo tollet a te: tibi aliun de cōpata omnis iocunditas meror est. omnis suauitas dolor ē omne dulce amarꝝ est/ omē decorum fedum est/ omne qd̄ delectari potest molestum est. Cesarius. Verum gaudium non possidet̄ nisi pax ⁊ iusticia teneatur. Prima enim est/ ⁊ quasi radix iusticia. scd̄a pax. tercia gaudium. De iusticia nascitur pax. de pace gaudium generatur. Cassiodorus. Mensura leticie. de magnitudine nuncij venit. ⁊ tanta fit alacritas animi. quanta fuerit consideratio rei. Seneca. Magnū alienū tuum ne feceris gaudium

De gloria bona Capitulam. xcv.

AUgustinus. Gloria est frequens de aliquo fama cum laude. Crisostomus in omelia. Si gloriari cupis gloriam despice/ ⁊ omnibus eris gloriosior. Cassiodorus in epistola. Magna est eius gloria. qui nullis laudibus crescit/ ⁊ nullius vituperatione minuitur. Tullius. Gloria est alicuius magnifici vel bone artis: patens preconium. Idem. Vera enim gloria radices agit: ficte aūt omnia: celeriter tanq̄m flosculi decidūt neqꝫ simulatum quicquid potest esse diuturnum. Valerius. Expedita ⁊ cōpendiaria via eos ad gloriam peruenire socrates dicebat q̇ id agerent: vt quales videri vellent. Seneca in ꝓuerbijs. Heu quam difficilis glorie custodia est

De vana gloria Capitulum. xcvi.

AUgustinus super ps̄. Inanis gloria huius seculi fallax est suauitas. est ⁊ infructuosus labor. ⁊ perpetuus timor: ⁊ periculosa sublimitas: inicium sine prouidentia. finis cum penitentia. Augustinus de conflictu viciorum ⁊ vir. Inanis gloria dicit. Age bonum quod vales/ ostende bonum cūctis quod agis. vt bonus a cunctis dicaris. vt sanctus ⁊ venerabilis a cunctis prediceris. vt dei electus voceris. vt nemo te condempnat. Nemo te despiciat: sed vniuersi debitum tibi ⁊ honorem persoluant. Ambrosius in pastorali. Non est tanti gaudij excelsa tenere. q̄nti meroris ē de excelsis corruere: nec tantā glaꝫ seq̇ post victoriā/ q̄ntā ignominiā post ruinā. Iero. in epi. Inanis

gloua · est mordinatus animi motus: quo aliquis ꝑuam de sidera
rat excellentiam· Gregoꝰ in mor. Sub hoste quē prosternit
mout: qui de culpa q̄m superat eleuat. Gregoꝰ·li·vi·moralium
Cum bene viuit valde timendū est: ne mens despectis ceteris/de
gloua singularitatis eleuet. Bernhardus in sermone· Time sa
gittam: leuiter volat: leuiter vulnerat·leuiter penetrat: sed dico
tibi non leue infligit vulnus/dato interficit: nunq̄ sagitta hec va
na gloua est· Crisostomus sup math·Nichil enim ita pecunias
ocupiscere facit vt gloue cupido· ꝓpter hoc nanq̄ famulor̄ gre
ges/equos auro opertos/ & argenteas mensas expetunt homines
non vt vtilitatem ac voluptatem impleant: sed vt multis osten
dantur· Crisostomus· O insipiens/quid tibi prodest post mor
tem ista memoua·si vbi es torqueus: & vbi non es laudatus·
Hugo de anima· Dic michi vbi sunt amatores mundi: qui ante
pauca tempora nobiscum erant: nichil ex eis remansit nisi cineres
& vermes &c̄· Quid profuit illis inanis gloua: breuis letitia/mū
di pompa·carnis voluptas/falsse diuicie· magna familia/ & mala
concupiscencia/vbi usus: vbi iocus/vbi iactantia/vbi arrogan
tia· · Petrus Rauenna· Diuicias quidem & honores sollicitu
do inseparabiliter cōmutat: mundi pompa/ & fauor populi: fumus
& aura est subito euanescens· Valerius· Nulla est tanta humili
tas/que dulcedine gloue non tangatur· · Hugo de vanitate
mundi· Vanitas est/ que nec pulchritudinem cōfert continenti·
nec fructum laboranti/nec fulimentum intenti· Boecius·3·de
consolatione psa·6· Gloua quam fallax sepe: quam turpis est/nō
in iuua tragitus exclamat: gloua in milibus mortalium·nichil
aliud facta q̄m auri inflatio facta magna. Poeta virgilius· Cal
sus honor iuuat fallax infamia terret· Seneca· Qui sordido vehi
culo erubescit: preciosso glouatur: qō ad rem ptinet mule sagina
te/quid ista vehicula celata/quid falleze deaurate: quid monilia
demissa pectoribus: ista nec dominum facere possunt meliorē: nec
mula· · Seneca de moribus· Nunquid fortis se fortem glouia
bitur: quem corpus egritudo effecit infirmum· Nunquid diues
in opibus suis glouiabitur: cuius spem fur vel tyrannus arrupu
it· · Seneca in prouerbijs· Cito ignominia fit superbi glo
ria·

De gloua eterna Capitulum·xcvij·

Augustinus de moribus. Tanta est pulchritudo iustitie tanta est iocunditas lucis eterne. vt etiam si non liceret in eo amplius manere quam vnius diei mora propter hoc solum innumerabiles anni huius vite pleni diuitijs et circumfluentia bonorum temporalium/recte: meritoque contemnarent. Augustinus de ciuitate dei. In ciuitate dei: rex veritas/lex caritas: dignitas equitas/pax felicitas: vita eternitas. Sed in ciuitate dyaboli: rex falsitas/lex cupiditas: dignitas iniquitas/vita temporalitas. Augustinus super Johannem omelia. Ibi ymmidici angelorum chori: ibi societas supernorum ciuium/ibi dulcis sollennitas/a peregrinationis huius tristi labore redeuntium: ibi festiuitas sine fine/eternitas sine labe serenitas sine nube. Augustinus de ciuitate dei. Quod deus preparauit diligentibus se/fide non capitur/spe non attingitur: caritate non apprehenditur: desideria et vota transgreditur: acquiri potest/estimari non potest. Hieronimus in epistola Nullus labor durus: nullum tempus longum videri debet/quod gloria eternitatis acquiritur. Bernhardus. O vere felix et gloriosa sacietas: o sanctum conuiuium. o desiderabiles epule: vbi nimirum anxietas nulla: nullum poterit esse fastidium/quin sacietas summa et summum inerit desiderium. Bernhardus in sermone. O beata regio paradysi: o beata regio deliciarum: ad quam suspiro de valle lacrimarum: vbi sapientia sine ignorantia/vbi memoria sine obliuione. vbi intellectus sine errore: vbi ratio sine obscuritate fulgebit. beati qui habitant ibi/et laudabunt deum in secula seculorum amen.

¶ Crisostomus. Nulla erit in futuro discordia: sed cuncta consona: cuncta conuenientia: omnium enim sanctorum erit vna concordia Prosper. Futura vita vbi credit esse beate sempiterna: sempiterne beata/vbi est certa securitas: secura tranquillitas: tranquilla iocunditas: felix eternitas/eterna felicitas/vbi est amor perfectus/timor nullus/dies eternus/alacer motus/et vnus omnium spiritus. Prosper. Futura vita: vbi ipsa ciuitas que est angelorum sanctorumque congregatione beata: meritis fulgentibus micat/eterna salus exuberat: veritas regnat/vbi nec fallit quisquam: nec fallitur. vbi nullus heres beatus eicitur/vbi nullus miser admittitur. Rabanus Ad fidem plures veniunt/et ad celeste regnum pauci perducuntur. omnes enim canonici vocantur ad electionem/sed vnus eligitur Cassiodorus. Bene dicitur dominum celum extendere/vbi meretrices et publicanos eum constat admittere. Boecius. Eternitas. est diuturnitas sine inicio

⁊ fine/ ⁊ carens omni mutabilitate

De gratia | Capitulum·xcviij·

AUgustinus super Johānem. Si gratiam ideo dedit ti
bi deus quia gratis dedit: gratis ama: noli ad premium
diligere deum/ ipse sit premium tuum. Augustinus in
enchiriō. Sola gratia discernit redemptos a ꝑditis/ quos in vnaꝫ
contriuerat massam ꝑditionis: ab origine ducta causa cōis. Au-
gustinus. Dei gratia cur ad istum veniat ad illum non veniat.
occulta esse causa potest: iniusta non potest. Augustinus in ser-
mone. Talis est gratia spūssancti: vt si in corde tristiciam inuenit
cōsumit: ⁊ dissoluit: si desiderium ꝑmansiuum facit: si trepidacio
nem etiam abicit. Ambrosius. Oberior est gratia quā precatio.
semper enim plus dominus tribuit/ quaꝫ rogatur. Ambrosius.
Gratia vehementior est ad diligendum q̄m natura: reddendo va
cuatur pecunia. gratia autem ⁊ habendo soluitur: ⁊ soluendo re-
tinetur. Gregorius in moralibus. Dum nos gratia omnium re-
spectus illuminat cuncta mentis nostre nobis abscondita mani-
festat. Bernhardus gratiā in tribus consistere arbitror/ in odio
preteritoꝝ maloꝝ: in contemptu presentium bonoꝝ/ ⁊ desiderio-
rum futurorum. Bernhardus super cantica. Gratia balsamum
purissimum est. ⁊ ideo purum/ solidum: ⁊ profundum vas req̄-
rit. Crisostomus. Aliquando plurimumq̄ vitam habentes mun
dam/ non accipiunt gratiam/ quare: ne in superbiam eleuentur.
ne inflentur verbositate iactancie: ne altitudo muneris neglientio
res efficiat. Prouer. xxix. Pauper ⁊ creditor obuiauerunt sibi
vtriusq̄ illuminator est dominus. Glosa Bede. Pauper est hu-
milis auditor/ creditor predicator/ qui sibi obuiant/ cum in vnā
pietatis gratiam conueniunt: vtriusq̄ illuminator est dominus.
quia nec iste predicat/ nec ille credit: sine dei munere. Unde: sine
me nihil potestis facere

De gratitudine | Cap̄·xcix·

AUgustinus sup ps̄. Quid est tota die idest sine inter-
missione laudare/ in prosperis: quia consolaris/ in aduer-
sis: quia corrigis: anteq̄m essem quia fecisti. cum essem
salutē dedisti. cū peccassem qꝛ ignouisti: cū diuersus essem qꝛ ad-
iuuisti. cū ꝑseuerassem qꝛ coronasti. Aug⁹. in epl̄a. Quid meli⁹
animo geramus ⁊ ora ꝓmamus/ ⁊ calamo exp̄mamus. quaꝫ vt
deo grās referam⁹: hic nec dici breui⁹: nec audiri leti⁹. nec intel-
ligi gratius: nec agi fructuosius pōt. Crisosto. Optīa bn̄ficioꝝ

custos est ipsa memoria beneficiorum / et perpetua confessio gratiarum. Crisostomus. Amoneo vos. vt dominum semper benedicatis: si venerint mala benedicite. si dissoluantur mala. si prospera venerint benedicite / et perseuerabunt prospera. Cass. Meliora meretur suscipere / qui collata bona de corde non probatur amittere. Seneca. Hec certe iusticie conuenit / suam cuique reddere beneficio gratiam iniurie talionem

De Gula Capitulum. c.

Augustinus de conflictu. Dentris ingluuies dicit. Ad esum / dominus omnia munda creauit: et qui saturari cibo renuit. quid aliud quam diuine ordinationi contradicit. Ambrosius in sermone. Male domine seruit gule / que semper expetit: nunquam expletur. quid enim insaciabilius ventre: hodie suscipit / cras exigit: cum impletus fuerit / disputatur de continentia: cum digesserit vale virtutibus dicitur. Ambrosius. Fames amica virginitati est / inimica lasciuie / saturitas vero castitatem prodigit nutrit ille cebram. Jeronimus in sermone. Semper saturitati iuncta lasciuia est. vicina sunt sibi neuter et genitalia: pro membrorum ordine ordo viciorum. Gregorius. Non cibus sed appetitus in vicio est. vnde et lauciores cibos plerumque sine culpa sumimus / et abiectiones non sine reatu conscientie degustamus. Gregorius in moralibus. Pene semper epulas comitatur voluptas: nam dum corpus in refectionis delectatione resoluitur / cor ad inane gaudium relaxatur. Bernhardus in apologetico. Melius est exiguo sanguine ad vsum vesci: quam ventoso leguine vsque ad ructum exsaturari. precipue cum et esau non de carne: sed de lente sit reprehensus / et de ligno adam non de carnibus damnatus: et ionathas exgustu mellis non carnis morti iudicatus. Econtra vero helyas in noxie carnem comedit: abraham angelos gratissime pauit: et de ipsis sua fieri sacrificia deus precepit. Bernhardus ibidem. Paulus thymotheo modico vino vtendum consuluit: et dominus ipse bibit: ita vt vim potator appellatus sit apostolis quoque bibendum dedit: insuper et ex eo sacramentum sui sanguinis edidit / Johannes Cass. Nunquam poterit ardentes concupiscentie stimulos inhibere: quisquis desideria gule refrenare nequiuerit. Hugo. Gula est solius corporis illecebrosus auidus ciborum appetitus. Seneca. Quicquid auium volitat: quicquid piscium natat. quicquid ferarum discurrit / nostris sepelitur ventribus. quere: cur nunc subito moriamur / quia mortibus viuimus

Seneca·lxi·epistola·Ventri obedientes: animaliũ numero cõputamur: non hoim· Ibidem·Una silua pluribus elephantibus sufficit·homo vero pascit terra ⁊ mari· Innocentiꝰ de uil· Inicium vite homis aqua ⁊ panis/ gulosis non sufficiũt fructus arborum: nõ grana leguminũ·non radices herbarꝝ: non pisces maris non bestie terre/ nõ aues celi: sed queruntur pigmenta· pantur aromata: ⁊ nutriuntur altilia ⁊c̃·id· Ibidem·Gula paradysum clausit·primogenitum vendidit: suspendit pistorem: decollauit baptistam: nabusardan princeps cotorum templum incendit: ⁊ ierusalem totam euertit·balthazar in conuiuio manum contra se scribentem aspexit mane·techel phares: ⁊ eadem nocte interfectꝰ est a caldeis

De heretico — Capitulum·ci·

AUgustinus de officijs·Hereticus est: qui pro alicuius temporalis cõmodi ⁊ maxime glorie principatusq; sui gratia: falsas ac nouas opiniones gingnit vel sequitur Idem. Hereticus est qui conceptam noui erroris perfidiam: pertinaciter defendit· Hieronimus·Resecanda est putrida ⁊ scabiosa ouis·a caulis repellenda· ne tota domus/ massa: ⁊ pecora·ardeat·corrumpatur· putrescat intereat. Bernhardus super cantica· Plus longe nocet falsus katholicus/ quam si verus appareret hereticus· ¶ Crisostomus super Matheum· Sicut cauendi sunt qui habent speciem bone vite propter dogma nequicie: sic ⁊ hij qui integre fidei ⁊ doctrine sunt: ⁊ turpiter viuunt· Hugo· Cisma error est pertinax: katholicam pacem in singulari ꝑturbans ecclesia

De homicidio — Capitulum·cij·

AUgustinus libro primo de ciuitate dei: Qui sine aliqua publica administratione maleficum interfecerit: velud homicida iudicabitur· Et tanto amplius. Quanto sibi potestatem: a deo non concessam vsurpare·

non timuit. Augustinus sup Johānem. Homicida dicit dyabolus: non gladio armatus: nō ferro accinctus: ad homiem venit. verbū semnauit ⁊ occidit: noli ergo putare te nō esse homicidam qndo fratu tuo mala psuades. Gregorius sup ezech. Tot occidimus/quod ad mortem ire cottidie tepidi ⁊ tacentes videmus Bernhardꝰ in sermone. Qui bonum odit m homie: nunqm potest ut homicida appellari. adhuc viuit homo ⁊ ille reus est mortis cius. Cassi. Nec inter est quis occidat. si innocentem aliqs occidendum esse pnuncet

De homine Capitulum. ciij.

Ambrosius in li. de Joseph. Procliuis ⁊ mutabilis est in vtrūqꝫ humana cōditio. vt quocunqꝫ intendeut eo ppedat ⁊ vergat. vel ad studia virtutum/vel ad illecebra delectorꝫ. Gregorius li. iiij. moralium. Ad hoc homō positus erat in paradyso. vt si ad conditoris sui obedientiaꝫ vinculis castitatis astringeretur/ad celestem angelorꝫ patriam: qndoqꝫ sine carnis morte transiret. Bernhardꝰ. Deus tustis ⁊ lacrimosa mutatio. vt homo paradysicola: terre domus/celi auis/domesticꝰ dñi sabaoth/supnorꝫ spirituum/⁊ celestium cohetes virtutum/tepē tina se conuersione inuenit: ⁊ pter infirmitatem iacentem in stabulo/⁊ pter pecoriam similitudinem indigentem feno ⁊ pter in comitam feritatem alligatum presepio. sicut scriptum est. In chamo ⁊ freno ⁊c. Crisostomus super mathēum. Omnem creaturam sensibilem deus armatam creauit ⁊ munitam: alios velocipedum cursu: alios unguibus/alios pennis/alios cornibus/hominem solum sic disponit vt virtus illius sit ipse deus: ⁊ in eo qꝫ infirmiorem eum fecit in ipso/fortiorem esse voluit in se. vt necessitate infirmitatis coactus: semper necessitatem habeat querere dominum. Crisostomus math. x. Pre omnibus malis homo ē pessimum malum/quelibet bestia unum habet ⁊ ppue malum/homo autem omia. Hugo. Vide homo dicit mundus qmodo amauit te. qui pter te fecit me: seruio tibi quia factus sum pter te. vt tu seruias illi qui fecit me ⁊ te/me pter te ⁊ te pter se. si sentis beneficium redde debitū. si accipis benignitatem. redde cautatem Seneca in epistola Quid in homine ppuum ratio. hec recta ⁊ cōsumata felicitatem hominis impleuit. ergo si omnis res cum bonū suum pfecerit laudabilis est. ⁊ ad finem nature sue puenit. homī autem suum bonum ratio est. si hanc perfecerit laudabilis est. ⁊ finem nature sue tetigit. hec ratio perfecta virtus vocat. eadēqꝫ

honestuz · id itaq; vnum bonum in homie est: qd homis est · Quid
aūt sit vir bonus dicam · vir bonus q honeste se factuz putauerit
faciet sine pecunia si laboriosum erit faciet / etiaz si damnosum erit
faciet: etiam si piculosum erit: rursus qd turpe erit nō faciet: etiā
si pecuniam afferat: ⁊ si voluptatem: etiam si potētiā: ab honesto
nulla re detrebitur: ad turpia nulla spe mutabit · Seneca in pro-
uerbijs. Qui es tibi non desidia sit / ⁊ cum ab alijs luditur / tu san
cti aliquid honestiq; tractabis · Seneca ibidem · Sicut formosa
pictura est cum nulla pars errat: sic ⁊ formosus: in quo nulla ps
peccati feda est

De honore Capitulum · ciiij ·

AUgustinus de ciuitate dei libro · q · Reges gentium na-
cionumq; imperium penes reges erat: quo ad fastigiuz
honoris non ambitio popularis: sed spectata inter bo-
nos moderatio puehetat · Jeronimus in epistola · Vbi honor nō
est ibi cōtemptus est: vbi contemptus ibi frequens iniuria: vbi
aūt frequens iniuria ibi ⁊ indignatio / vbi indignatio ibi / quies
nulla / vbi quies non est / ibi mens approposito sepe deicitur / vbi au
tem p inquietudinem aliqd aufertur exstudio / minus fit ab eo
qd tollitur / ⁊ vbi minus est: perfectum dici non potest: ex hac su-
putatione illa sentencia nascit: monachum in patria sua perfectuz
esse non posse: perfectum autem esse nolle delinquere est · Jeroni
mus ibidem · Non est dignum vt inde exigas honorem: vnde re-
fugis laborem · Gregorius in moz · Dii mali preposi tisunt ɔtra
veritatem exigunt honorem ab omni rectitudine sequentium cor
da subuertunt · Crisostomus sup math · Drā dignitatis facta est
inter sanctus · vt vnus sit epus: alius minister / ɔtumacia carnis
coegit / ⁊ puersitas mundi / ⁊ opatio inimici / honores vident esse
sed reuera non sunt ymo ministeria · Crisostomus ibidem · Qui-
cunq; desiderat primatum celestem / sequatur humilitatem terre
strem / non est qui maior fuerit in honore / ille maior: ꝫ qui iusti-
or / ille maior · ¶ Crisostomus · Honor verus virtus animi est
hic honor nec a cesaribus prestatur: neq; adulatione conqueritur
neq; pecunia preparatur: nihil fucati in se habet / nichil simulati ·
nihil occulti / huiꝰ honoris successor: nullꝰ ē accusator: nullus in
gratus · Hugo · Quidā honores fugiūt vt honores ipsis obuient

fingunt subesse vt possint p̄esse: sepe enim gloria vt acquiratur ꝯtempnit̄: ⁊ mundus vt obtineat̄ relinquitur. Casē li. iiij. epistola. Dignū enim videt̄: vt qui est sciencie p̄ditus: reddat̄ honore reuerendus. Salustius. Gloriam ⁊ honorem/ ⁊ impium: bonꝰ ⁊ ignauus eque sibi exoptat/ ꝫ bonus vera via nitit̄ hinc: ꝫ ignauo qꝛ bone artes desunt dolis atq; fallacijs cōtendit. Seneca epistola. 3. Homīes candidatos/ viros bonos dicimꝰ/ quos obuios si nomen non occurrit/ dominus salutamus. Seneca in epistola. Pecunia ex quo in honore cepit: verus verꝝ hortor cecidit

De honestate Capitulum. cv.

Augustinus libro. ij. de ciuitate dei. Tanta est ꝓbitatis vis ⁊ honestatis/ vt omīs vel pene omīs/ eius laude moueatur: humana natura nec vsq; adeo sit turpitudine viciosa/ vt totum amittat sensum honestatis. Ambrosius libro. ij de officijs. Tantus splendor honestatis est/ vt vitam beatam efficiat trāquillitas cōsciencie/ ⁊ securitas innocentie. Tullius libro tercio. de officijs. Nihil turpe faciendum viro bono: etiam si ex omni ꝑte lateat: etiam si omnes deos homīesq; celare possumus. Sapientis enim est ꝓprium/ nihil qd̄ penitere possit facere: nihil iniuste: sed splendide: constanter: grauiter: honeste omīa. Seneca in epistola. Ita viue vt nihil tibi cōmittas. nisi quod committere etiam inimico tuo possis

De hospitalitate Capitulum. cvi.

Augustinus contra hereses. Discite xp̄iani: sine discretione exhibere hospitalitatem: ne forte cui domum clauseritis: cui humanitatem negaueritis: ipse sit deus. Ambrosius libro de officijs. Tanta est apud deum hospitalitatis gratia/ vt ne potus aque frigide a premijs remuneratio nis immunis sit. vides quia abraham deum recipit hospicio/ dum habentes q̄rit: vides qꝛ loth angelos recipit: vnde scis/ an ⁊ tu cū suscipis hominem suscipias xp̄m. Jeronimus super math. x. Hospes per famam eligendus est populi: ⁊ iudicio vicinorum: ne peregrinationis/ p̄dicatōis dignitatis/ suscipientis infamia deturpet̄. Crisoper matheum. Qualem mercedem habet: qui ꝓpter deum ꝑegrinatur: talem habet qui suscipit ꝑegrinantem/ ⁊ fiunt ambo equales: ⁊ qui ꝓpter deum refrigerat/ ⁊ qui ꝓpter deum laborat. Seneca. Socrates/ cum hospites suos satis tenui cena suscipe paret

⁊ amicus eius hec ei imperaret/respondit: si bom viu sunt: eq̃ mmiter ferent: si mali nõ curabuntur: si res tua tbi non sufficat/ parcendo fac vt tei sufficias

De humlitate Capitulum·cvij·

AUgustinus de verbo dñi· Discite a me non mundum fabricare/non cuncta visibilia ⁊ inuisibilia creare: non in ipso miracula facere: ⁊ mortuos suscitare/ sed quẽ mitis sum ⁊ humilis corde. Cogitas magnam fabricam cõstituere celsitudinis: de fundamento pus cogita humilitatis· Augustin9 de verbo dñi· O medicinam ommbus consulentem· omnia tumentia cõpumentem: omnia tabescentia reficientem: omnia superflua resecantem· omnia deprauata corrigentẽ· que superbia sanari põt si humlitate filij dei non sanatur· que auaricia sanari potest: si pauptate filij dei non sanatur: que iracundia sanari potest· si dentia filij dei non sanatur· Ambrosius· Bona humilitas ẽ· que mihil appetendo: totum qõ cõtempnit adipiscatur· Ambrosius super lucam· Nihil excelsius humlitate: que quasi superuos nescit extolli/ quia nemo id affectat qõ infra se iudicat· Ambrosius de officijs· Non immoderata humilitas: sed que habet sui moderatiam ⁊ scientiam laudatur: scio humiliari ideest in quo loco· qua moderatione: quo fine/in quo officio/in quo munere/ nescivit phariseus humiliari: ideo deiectus est· Hieronimus super matheum· Humilitas est obseruatrix custosq̃ virtutum: ⁊ mihil est qõ ita deo gratum faciat ⁊ hominib9: q̃m si vite meuto non magni. sed humilitate infimi videamur· Gregorius in moralibus libro·xviij· Tanto fit quisq̃ viliot deo/quanto pretiosior sibi/tanto pretiosior deo/quanto pter eum viliot sibi· Gregorius in omelia· Qui sine humilitate virtutes congregat: in ventum pulverem portat· Gregorius· Humilitas vera est: qua quis de se parua existimat: ⁊ bona alterius: sine inuidia ⁊ liuore cõmendat· Gregorius. Deut omne qõ agitur/si non humlitate custoditur· Bernhardus de·xij·gradibus humilitatis. Humilitas est virtus qua hõ verissima sui cognitione: sibi met ipsi vilescit· Bernhardus in epistolis· Pone in te fundamentum humilitatis: ⁊ puenies ad fastigium cautatis. vis capere celsitudinem dei/ cape prius humilitatem custi· ¶ Sola est virtus humilitas: lese cautatis reparatio· ¶ Bernhardus ibidem· Nulla splendidior gemma in omni precipue ornatu summi pontificis: quam humilitas·

nempe si amittetur illa/virtutū aggregatio: non nisi ruina. Cris
ostomus sup math. Velle esse sup omnes vitupabile est: sustine
re aūt alterꝫ sup se: nimis est gloriosum. Hugo li. iiij. de claustro
anime. Discite a me qꝛ mitis sū ꝛc. Ecce mel humilitatis/cū dul
cedine mansuetudīs Sicut enī mel ꝯcordat in ꝯfectionibus medi
cine/cū omībus diuersitatibus specierꝫ: sic ex humilitatis dulcedi-
ne: cōdiuntur omīa genera virtutum. Basilius exameron. Tria
sunt que radicata nutriūt humilitatem/ scꝫ assiduitas subiectio-
nis/cōsideratio ꝓprie fragilitatis/ꝛ ꝯsideratio rei melioris. Cassi
odorus sup ps. Erubescant elati/vbi credunt habere locum sup
biam/cū celum ꝛ terrā ab humilitate videant occupatam Cassi
odorus. Per humilitatem membra xp̄i sciunt dyaboli vicisse sup
biam ꝑ hanc fideles supra regna ꝓficiūt ꝑ hanc supbia tyranni
ca supat̄. ꝑ hanc in eternum martires coronātur. nec pōt dici ꝑ
fectus qui hac virtute est p̄uatus.

De Jactācia. C. cviij.

AUgustinus xij. de ciuitate dei. Jactantia non est vici-
um laudis humane/sed vicium peruerse anime amantis
humani laudem/spreto consciencie testimonio. Grego
rius in moralibus. Hostes ad rapinam ꝓuocat/qui suas eorum
noticie diuicias denudat Crisostomus sup matheum. Noli te q̄c
q̄m putare fecisse cum feceris/ꝛ plenissime cuncta fecisti. Ysido-
rus de summo bono. Dum causa iactantie pauper pascit̄: etiam
ipsum misericordie opus in peccatum cōuertit̄. Ysidorus. Occul
ta qd̄ agis in q̄ntum vales: ꝙ si ex toto non vales: sit in animo
occultandi voluntas: ꝛ non erit de ostentatione nulla temeritas
Valerius maximus. Nichil est ꝙ magis diminuat laudis pre-
conium: quam suos assidue iactitare successus/ꝛ singulis diebus
anni vendere diem vnum

De ieiunio Capitulum. cix.

AUgustinus super Johannem. Jeiunium magnum ꝛ
generale est: abstinere ab iniquitatib9: ꝛ illicitis volup
tatib9 seculi: qd̄ est perfectum ieiunium. Augustinus ī
sermone. Jeiunium purgat mentem: subleuat sensum/ carnem
spiritui subicit: cor facit contritum ꝛ humiliatum/concupiscencie
nebulas dispgit/libidinum ardores extinguit: castitatis vero lu-
men accendit. Aug9 ibidem. Jeiunium verbositatez non amat.
diuiciaꝝ supfluitatē indicat: supbiam spnit: humilitatē ꝯmendat

prestat homini seipsum eligere quod est infirmum et fragile.
Ambrosius de helia. Ieiunium mors culpe. excidium delictorum.
remedium salutis. radix gratie. fundamentum est castitatis. hoc
gradu ad deum citius peruenitur. hoc gradu helias currum ascen
dit. ¶ Ieronimus. Ieiunium non solum perfecta virtus. sed ce
terarum virtutum fundamentum est. et sanctificatio. ⁊ pudicicia
atq; prudencia. sine qua nemo videbit deum. ¶ Gregorius in pa
storali. Nō deo sed sibi ieiunat. qui ea que ventri ad tempus sub
trahit. non in opibus tribuit. sed ventri postmodum offerēda cu
stodit. Gregorius in omelia. Illud ieiunium deus approbat. vt
h̄ qd̄ tibi subtrahis alteri largiris, vt vnde tua caro affligitur.
inde egentis proximi caro reparetur. ¶ Bernhardus in sermone
Si sola gula peccauit. sola ieiunet ⁊ sufficit. si vero peccauerit et
membra cetera. cur non ieiunent ⁊ ipsa. Ieiunet ergo oculus a
curiosis aspectibus ⁊ omni peculancia. vt bn̄ humiliat⁹ coherceat
in penitencia. qui male liber vagabatur in culpa. Ieiunet auris
nequiter pruriens a fabulis ⁊ rumoribus. ⁊ quecūq; ociosa sunt
ad salutem minime ꝑtinentia. Ieiunet lingua a detractiōe et mur
muratione. ab inutilibus varijs atq; scurrilibus verbis. interdū
quoq; ob grauitatem silencij. ab ipsis que videri poterant neces
saria. Ieiunet manus ab ociosis signis. et ab omnibus operibus
quecunq; non sunt imperata. sed vt multo magis anima ipsa ieiu
net a vicijs ⁊ propria voluntate sua. etenī sine ieiunio hec cetera
a domino reprobantur sicut scriptum est. quia in dieb⁹ ieiuniorꝝ
vestrorum voluntates vestre inueniuntur. Crisostomus super
matheum. Qui peccat et ieiunat. nec se humiliat sed substācie sue
parcit. Leo papa. Non culpatur infirmus ieiunium soluens. a
quo cibos accipit pauper esuriens. non escam sumendo polluitur
qui elemosinam parciendo mūdatur. Idem. Tale est ieiuniū sine
elemosina. qualis est sine oleo lucerna. Fulgencius. Ieiunijs sic
est adhibenda temperies. vt corpus nostrū nec saturitas excitet
nec inedia immoderata debilitet. Maxim⁹. Ieiuniū xp̄iane gētis
debet esse refectio. debet pacez nutrire non iurgia. quale illud est
ieiunium qd̄ non vesceris carnibus. et de ore tuo omī esca sordi
dius egreditur maledictum. Quale illud est sanctificatur venter
ieiunio. et polluitur lingua mendacio. Petrus raue. in sermone
Ieiunium scimus esse dei arcem xp̄i castrum. murū spiritus sancti

vexillum fidei · castitatis signum · sanctitatis trophæum ·

De ignorancia Capitulum · cx ·

AUgustinus de verb. apo · Melius est nescire q̃m ignorare orare · melior est fidelis ignorancia q̃m temeraria scia Augustinus ibidem · Pessime matris ignorancie · pessime eidem due filie sunt · scilicet falsitas ⁊ dubietas · illa miserior · ista miserabilior · illa perniciosior · ista molestior · Gregorius in moꝝ · Qui enim lucem videt · scit qd̃ de tenebris estimet · nam qui candorem lucis ignorat · ⁊ obscura pro luce approbat · Gregorius li · i · moꝝ · Cum nostram ignorancia cognoscimus · ieiunus aliena onera tolleramus · nunquam deus mentem deserit / que in peccatis se veraciter cognoscit: Bernhardus in ep̃ · Multa sciẽda nesciunt̃ aut sciendi incuria · aut discendi desidia · aut inquirendi verecũdia ⁊ quidem huiusmodi ignorancia non habet excusationem: Hugo Ebetudo mentis est acute rationis obtusio · carnalis intemperancie crassis sensibus inducta Seneca in puer · Tollerabilior est pena viuere non posse q̃m nescire · Impietas vbi pietas · Impaciencia vbi paciencia ·

De incarnatione Ca · cxi ·

AUgustinus de verb. apo · Non liberaretur humanũ genus · nisi sermo dei dignaretur esse humanus · Si ergo homo non perisset · filius hominis non venisset · Augu · ibidem · Dicit michi iudeus incredulus quem admodũ arida virga fronduit et floruit / ⁊ nuces protulit · ⁊ ego dicam sibi quomõ virgo concepit ⁊ peperit · sed profecto iudeus nec virge poterit explicare conceptum · nec ego virginis partũ · Gregorius in ome · Vis inquit eius saltus agnoscere de celo venit in vteꝝ · de vtero venit in presepium · de presepio venit in crucem / de cruce venit in sepulcrum · ⁊ de sepulcro redijt in celum · Bernhardus in sermone · Venit medicus ad egrotos · redemptor ad vẽditos · ad errãtes via · ad mortuos vita · Crisostomus ome · v · Scio quia verbum caro factum est · sed quomodo factum sit nescio · omnis creatura ignorat: Hugo · Opus restaurationis est incarnacio verbi · cum omnibus sacramentis suis / siue que precesserunt ab inicio seculi · siue que secunt̃ · Indulgencia vbi venia · Infidelitas vbi fidelitas

De inferno Capitulum · cxij ·

Augustinus. Melius est dubitare de occultis / q̃m litigare de incertis. Illum quippe diuitē in ardore penaꝝ ⁊ illum pauperez in refrigerio gaudioꝝ esse intelligendos nō dubito / ſ̄ q̃modo intelligenda sit illa flāma inferni / ille sinus abrahe / illa diuitis lingua / ille digitus pauperis: illa sitis tormenti: illa stilla refrigerij: vix fortasse a mansuete querentibus. cōtenciose aūt certantibus nunq̃m inuenitur. Gregorius in moralibus. Quisquis ad tolleranda mala inferni descenderit / nequaquā vlterius ad lucem redibit / qꝛ nequaq̃m vltra mīa ꝑcentis liberat: quos semel in locis penalibus iusticia indicantis damnat. Gregorius. xx. libro moralium. Juxta modū culpe pena distīguitur / ⁊ scd̄m modum criminis vnusquisq̄ damnatus inferni igne cruciabit̄. Gregorius ibidem. In inferno erit frigus intollerabile / ignis inextinguibilis. vermis immortalis: fetor intollerabilis: tenebre palpabiles: flagella cedencium / horrida visio demonū confusio peccatoꝝ / desꝑatio omnium bonorum. erit enim miseris mors sine morte: defectus sine defectu: quia mors ibi semper incipit: ⁊ deficere nescit. Bernhardus in sermone. Ibi clamabit pilosus ad pilosum / vnus ad alium. demon ad demonem / ꝑcute. dilacera: interfice. velociter spolia ⁊ detrahe: cito predare infer prunas / ⁊ ebullientibus impone lepotibus. Bernhardus in sermone. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium: fletus quidem ob ignez qui non extinguit̄ / stridor ab vermē qui non morit̄: plane fletus ex dolore / stridor dentium ex furore. Ysidorꝰ de summo bono. Ignis iehenne ⁊ lucebit miseris ad augmentum. vt videant vnde doleant / ⁊ non lucebit ad consolationem: ne videant vnde gaudeāt Hugo libro. iiij. de anima. Infernus latus: sine mensura: ꝓfundus sine fundo / plenus ardore incōꝑabili / plenus fetore intollerabili: plenus dolore innumerabili / ibi miseria / ibi tenebre: ibi odor nullus / ibi horror eternus / ibi nulla spes boni. nulla desperatio mali

De infirmitate Capitulum. cxiij.

Augustinus. Qui veram odit corporis infirmitatez: humane tractandus est: qui autem falsam pretendit. ⁊ cōuinci non potest. deo dimittendus est. Jeronimus in q̃dam epistola. Corporis debilitas nimia etiam vires anime frangit: mentis quoq̄ ingenium marcescere facit. quicquid cum modo ⁊ temꝑamento fit: salutare est. Gregorius libro. v. morali.

Considerata infirmitas ꝓpria: mala nobis excusat aliena. Hugo libro. 2. de anĩa. Quosdam p̃sciens deus multa peccare posse: flagellat eos / in infirmitate corpis ne peccent: vt eis vtilius sit frangi languoribus ad salutem: q̃m remanere incolomes ad damnationem. Petrus rauenna. Quidam prolibito suo viuunt. ⁊ semper sunt vegetati: q̃dam a regulis ypocratis non deuiant ⁊ assidue sunt infirmi. Seneca. lxxij. epl̃a. In omni morbo tria grauia sunt / metus mortis: dolor corpis: intermissio voluptatis. Seneca epistola. 2. Nihil eque sanitatem impedit: sicut remedioꝝ crebra mutacio: non ꝯualescit planta que sepe transfert̃. Nichil magis egris prodest q̃m ab eo curari a quo voluerit

De inimicicia Capitulum. cxiiij.

AVgustinus in euch. Elemosina nichil est maius: qua ex corde dimittimus qd̃ in nos quisq; peccauit. Ambrosius. Si is non relinquid ꝑentes ꝓpter nomen dei: non est deo dignus: q̃ntomagis qui diligit eius inimicos / acceptus esse deo poterit. Gregorius in pastorali. Virtus est coram hominibus inimicos tollerare: ꝫ coram virtus deo diligere. Gregorius in moralibus: Humana mens omnem quem inimicum tollerat: etiam iniquum ⁊ impium putat. Crisostomus. Grauissimũ genus inimicicie est esse corde aduersarios / ⁊ lingua simulare deuotos. Boecius libro. 2. de consolatione. Nulla pestis efficacior ad nocendum: quam familiaris inimicus. Seneca libro de moꝝ. Quod est homini inimicissimum: alter homo inimicicias moderate exerce. Seneca in ꝓuer. Nulle sunt occultiores insidie q̃m hee que latent in simulatione officij / aut in aliquo celsitudinis nomĩe.

De ingenio Capitulum. cxv.

AVgustinus in sermone. Nichil per aliquod ingenium ita astruitur: quin ita acre ingenium econtra inueniatur. ¶ Jeronimus in glosa. Apis acriter pungit: ⁊ mel conficit: sic in paruo corpore anima ingeniosa: ⁊ doctrina viget. ⁊ doctrine suauitatem profert. ¶ Gregorius. Abscondere talentum in terra: est acceptum ingenium in terrenis actibus implicare: ⁊ non lucꝝ spirituale acquirere. Bernh. in apologetico. Semper in robusto ⁊ vegetato corpe: animus mollior iacet atq; tepidum cor / ⁊ rursum in corde debili ⁊ infirmo fortior viget ꝓmptiorq; spũs. Ysidorus de summo bono. Quidam

dei iudicio donū sciendę quia negligunt acapiunt. vt duruſs de rebus creditis puniant. tardiores autē ideo qđ scire cupiunt difficulter inuenīt. vt p maxīo exercicio laboris. maxīm pmiū hēant retributionis Petrus rauenna. Non semp ingenij vena respondit ad votū. & q̄ndoq; dicta laudabiliora casualiter scribenti se offerunt. que p studij vehementiam & laboriose meditationis indagine inuenīu non possunt. Seneca de tranquillitate animi. Nullum ingenium pōt esse magnū. nisi q̄m hēat aliqđ admixtū de furia

De ingratitudine Capitulum. cxvi.

Gregorius in omelia. Sicut bonū p contumelias meliores existūt. ita semp recti de beneficio peiores fiunt. Bernhardus sup cañ. Ingratitudo inimica est animę. exinanitio meritoꝝ. virtutum dispersio. beneficioꝝ perditio. ventus vrēs siccans fontem pietatis. roremē misericordie. fluenta gratie. Bernhardus sup lucam. Peremptoria res est ingratitudo. hostis gratie. inimica salutis. quem nihil ita displicet deo. presertim in filijs gratie. quēadmodum ingratitudo. Crisostomus sup matheum. Quanto maiora beneficia sunt hominibus constituta. tanto grauiora peccantibus iudicia. Petrus rauenna in epistola. Nichil est qđ adeo indignationem prouocet altissimi. sicut ingratitudo. ipsa est malorū prouocatio. beneficiorū exinanitio. meritoꝝ exterminatio. Tullius libro de officijs. Gratiaꝝ actio. est p gratia suscepti muneris. votiua munerātis laudatio. Hugo. Gratias deo agere. est totum deo & nihil hominī attribuere. Seneca. Ingratus est aduersus vnum beneficium. aduersus alteꝝ non erit quorum oblitus est. interdum in memoriā eorū que exciderunt reducet

De iniuria Capitulum. cxvij.

Augustinus. Contumelia. est dictis vel factis turpia inferre. Ambrosius. Qui non repellit a socio si potest iniuriam. tam est in vicio non minus punitur. qui ille qui infert. Hieronimus. Nos in dei iniuria benigni sumus. & innostus cōtumelijs exercemus odia. Gregorius libro. xxx. moralium. Tunc illata vicia bene tollerā9. cum insecreto mentis. ad mala pterrata recurrim9. Gregorius ibidem. Gloriosius est iniuriam tacendo fugere. q̄m respondendo superare. Crisostomus sup math. In xpi iniurijs patientem esse laudabile est. iniurias aūt dei dissimulare vituperiū est. Si vindicare vis sile. & funestā

ei dedisti plagam. Idem. Discamus exemplo xp̄i nostras iniu-
rias magnanimiter sustinere/ dei aūt iniurias nec vsq; ad auditū
sufferre. Ysidorus. Iniuria: est verbo vel facto cū amico iniuste
agere. Exprobrare: est in faciem maledicere. Cass. Grauissimum
genus iniurie est: vsq; ad pedem cōtumelie ꝑuenire. Rabanus.
Nescio quis nostrum hec possit implere: vt laceretur ob ꝓbrijs
fama nostra/ ⁊ exultemus in dño. Valerius episcopus in sermo
ne. Oltra felicitatem constat esse victorie: inimicum saluum fecis
se/ nec iniuriam vindicasse. Gullius. Qui non defendit: neq; ob-
sistit iniurie si potest/ tam est in vicio: q̄m si parentes aut amicos
aut patriam deserat. Gulli⁹ de amicicia. Turpe est maxime homi
ni virtuoso reiterare iniurias: ⁊ odioꝝ sopitos cineres denuo su
scitare. Seneca in ꝓuerbijs. Memoria beneficioꝝ fragilis/ iniuri-
arum tenax. Seneca. Iniuria iniuste irrogata/ ei⁹ infamie ē qui
fecit. Idem. viri boni est pati. Seneca. Difficile est iniuriam cō-
uenire cum pacientia

De innocentia Capitulum. cxviij.

Augustinus. Illa est vera innocentia. que nec inimico
nocet. Idem. Vera innocentia est: vbi integritas est
sine peccato/ redditio est sine debito: flagellum sine me-
rito. Idem. Qui enim ⁊ sibi nocet/ non est innocens. Ambrosi-
us in exameron. Innocentia ⁊ integritas leui sorde aspa viola-
tur: ⁊ gratie sue munus amittit. Hieronimus. Innocens inter
ipsa tormenta fruitur consciencie bone/ ⁊ cum de pena metuat de
innocentia gloriatur. Bernhardus sup cantica. Non mediocris
tytulus virtutis: inter prauos viuere bene/ ⁊ inter malignantes
innocentie retinere candorem/ ⁊ moꝝ lenitatem. Crisostomus in
omelia. Gaude innocentia ⁊ exulta. gaude in q̄m/ quia vbiq; il-
lesa es: vbiq; secura: si temptaris proficis/ si humiliaris erigis/ si
pugnas vincis: si occideris coronaris: in seruitute libera es/ in pe
riculis tuta/ in custodia leta: tibi omnis reatus addicitur: tibi
vniuersa malicia subiugatur: te potentes honorant/ suscipiunt
principes: magnates exquirunt/ tibi boni parent. mali inui-
dent: zelant emuli: inimici succumbunt: vnquam poteris victrix
non esse. Etiam si inter homines iustus iudex tibi defuerit.
Hugo. Puritas innocentie conseruata. Cons

est ⁊ origo omīs sciencie ⁊ virtutis. Tullius de officijs Innocē
tia est puritas animi. omēm iniurie illationem abhorrens. Sene-
ca in ꝓuerbijs. Triunphus innocentie est. nō peccare vbi liceat
in quem plus potes peccare. desine. // Seneca in malis sperare
bonum nisi innocens. nemo solet

De instabilitate auctoritates Capitulum. cxix.

IOhānes cassianus. Tria sunt que vagā mentem stabi
lem faciunt. vigilie. meditatio. ⁊ oratio. quaꝝ assidui-
tas ⁊ iugis intencio: cōferunt anime stabilem firmitatē
Hugo. Stabilitas est mentē fixam obtinere: nulla locoꝝ vel tē-
porum varietate in diuersa iactare. Tullius. Vir est qui contra
byformes fortune euentus / vniformi mentis ꝯstancia militat p̄-
munitus. Seneca in epistola. Maximū indicium male mentis est
fluctuacio / ⁊ inter simulationem virtutum: ⁊ amorem viciorum
assidua iactacio

De intentione Capitulum. cxx.

AUgustinus. Qd̄ non bona intentione facis / nichil tibi
ꝓdiderit: quia q̊modo feceris: non quomodo illi eue-
nerit / tibi imputabit̄. Gregorius. Omni cura seruan-
dus est a malicie puluere oculꝰ cordis / ne hec qd̄ in actione rectū
in hominibus ostendat: apud semetipsum ꝑ vicium elationis in-
torqueat. Gregoꝰ. in moꝝ. Sicut fabrica columpnis / colūpne
autem basibus innitunt̄ / ita vita nostra in virtutibus. virtutes
vero in intima intentione subsistunt. Bernhardus de precepto.
Vt interior oculus vere simplex sit: duo illi arbitror esse neces
saria: scz caritatē in intentione / ⁊ veritatem in electione. Idem.
Bonum ꝓrsus cōdemnat intencio praua / ⁊ malum non penitus
excusat recta. Crisostomus. Causa actū poterit decorare: si aut
necessitate subsistat / aut vtilitate vigeat: aut honestate splendeat
cū affectu mentis tota valeat substancia operis colorari. Opus
nō ex se: sed ex causa fit crimē / nec aliq̄ virtutis ostentatione cla
rescit / cui voluptas originem p̄bet. Seneca in li. moꝝ. Nihil int̄
est: q̊ anīo facias qd̄ viciosum ē fecisse / quia facta cernunt̄ aīmus
vero nō videt̄. nulla enim laus est non facere: qd̄ facere nō possis

De inuidia Capitulum. cxxi.

AUgustinus de verbis dñi. Inuidia est / filia supbie: ꝫ
ista mater supbia nescit esse sterilis: vbi fuerit cōtinuo
parit: suffoca matrem / ⁊ non erit filia. Augustinus in
sermone. Inuidia. est odium aliene felicitatis: respectu inferioꝝ.

ne sibi equentur/ respectu superiorum/ quia eis non equatur: respectu parium quia sibi equantur. ¶ Gregorius libro quinto moralium. Paruulus est qui inuidia occiditur: quia nisi ipse inferior existeret/ de bono alterius non doleret. ¶ Gregorius in omelia. Inuidi color pallore afficitur oculi deprimuntur mens accenditur membra frigescūt. sic in cogitatiōe rabies. in dentib9 stridor ¶ Crisostomus super matheum. O inuidia que sibi semper est inimica: nam qui inuidet/ sibi quidem ignominiam facit: illi cui inuidet/ gloriam parat. ¶ Prosper. Tantos inuidos habet iuste pene tortores/ quantos inuidiosus habuit laudatores ¶ Hugo. Inuidia est in suum actorem reciprocatio/ de bono alterius tabescens animi cruciatus. ¶ Idem. Inuidia iustius est nichil: que protinus ipsum auctorem punit excruciat q̄ suuz ¶ Petrus Rauenna. Huic scilicet inuido vultus minax/ toruus aspectus/ pallor in facie: in labijs tremor: in dentibus stridor verba rabida: ⁊ effrenata conuicia: ⁊ manus ad violentia ꝓmpta virgi. Pallor more sedet matres in corpore toto ⁊ cetera. Petrus Rauenna. Oirum fortem excitat ad virtutis exercitiuz alieni liuoris aculeus: nec mentis oculos torpere permittit inuidia detractorum. Jacob qui in baculo suo iordanem transierat non redijsset cum duabus turmis: nisi eum inuidia esau agitasset Joseph non impasset egipto: nisi ipsuz fratꝝ inuidia vendidissz Scriptum quippe est. Abel esse non potest: quem chayn malicia non exercet Alanus. Inuidia qd̄ monstrosius monstrum. qd̄ damnosius damnum, que culpabilior culpa/ que penalior pena: hec est erronee cecitatis abyssus/ humane mentis infernus cōtencionis stimulus: corrixationis aculeus. ¶ Valerius maximus. Quidam interrogatus quomodo inuidos non haberet/ respondit. Si nichil inquid ex magnis rebus habueris/ atq̄ nichil feliciter gesseris: nam sola miseria caret inuidia. Seneca. xvij. epistola. Inuidiā effugies si te non ingesseris oculis/ si bona tua non iactaueris. si scieris in synu gaudere. ¶ Seneca. Utinam inuidi oculos haberent in omnibus ciuitatibus. vt de omnium felicitatibus torquerentur. Nam quanta felicium sunt gaudia tanta inuidorum sunt tormenta. ¶ Seneca. Nunquam melius torquebis inuidos / quam virtuti ⁊ glorie seruiendo.

Si non inuideris maior eris / nam qui inuidet minor est

De ypocrisi Capitulum · cxxij ·

AUgustinus sup ps · Simulata equitas / nõ est equitas
sz simulatio ⁊ duplex iniqtas · Idem in glosa · Ypocri-
ta qui latine dicit simulator auarus est : qui dum iniq
agens desiderat de sanctitate venerari · laudem vite rapit aliene ·
Ambrosius in sermone · Latet plerꝫq sub tristi amictu lasciuia ·
⁊ deformis horror vili veste subtexit · vt secreta petulantium te-
gantur animoꝝ · Jeronim⁹ · Si castum me simulo · ⁊ aliud est in
cõsciencia / habeo gloriã mercenarij : ⁊ supplicia peccatoris · Et
in ꝯpatione duoꝝ maloꝝ / leuius est malum apte peccare quam si
mulare ⁊ fingere sanctitatem · Gregorius libro p̃mo moꝝ · De
peccatori terrã ingredienti duabus vijs · duab⁹ quidẽ vijs terrã
peccator ingredit : q̃ndo dei est qđ ope exhibet : ⁊ mundi : qđ per
cogitationẽ querit · Grego⁹ · Quid est vita ypocrite nisi quedaꝫ
visio fantasmatis / que hec ostendit in ymagine : qđ non habet ex
veritate · Gregorius in moral · Ypocrisis / est virtutũ simulatio
ne : clausum vicium abscondere : ⁊ arte palliare · Bernhard · ypo-
crite volunt esse humiles sine despectu · pauperes sine defectu / be-
ne vestiri sine sollicitudine : delicate pasci sine labore / alijs adulan-
tes : alijs detrahentes : mordaces vt canes : dolosi vt vulpes / sup
bi vt leones : intrinsecus aũt sunt lupi rapaces : mellis dulcedinẽ
idest inanis glorie ⁊ latentis lasciuie vt vrsi q̃rentes : volunt esse
sine auctoritate iudices : sine visu testes : postremo falsi accusato-
res : ⁊ omni veritate carentes · Bernh · Serpit hodie putrida ta
bes ypocrisis ꝑ omne corpus ecclesie : ⁊ quo coleratius : eoq ꝑ ri
culosius quo ꝯũius · Crisostomus sup math · Nulla res sic exter
minat bonum sicut simulatio : nam malum sub specie boni celatum
dum non ꝯgnoscit / non cauet · Crisostomus · Phariseoꝝ iusticia
erat in ostentatione opis / non in rectitudine intentõnis · in locu-
tione : non in ope / in corpis afflictione · non in mandatoꝝ obser-
uatione : in minoribus obseruantijs relictis grauioribus legis ·
Hugo in medita · Exitus manifestat qđ a pricipio celabatur / ⁊
que dubia sunt in origine ꝓbantur a fine · Petrus rauẽna · Ypo-
crisis subtile malũ · secretum virus · venenum latens · virtutum fu
cus · tynea sanctitatis · ypocrisis secreta simulat · ꝓspera fallit · cu-
riosa mentit · ⁊ crudeli arte virtutes truncat mucrone virtutuꝫ

ieiunium ieiunio pimit: oratione orationem vacuat: miam misera
tione psternit. Ypocrisis cognata febri: frigidi poculo ppinat ar
dorem: qd corpibus est ydropis: hic ypocrisis animabus. vñ ora
tius. Nunqm te fallant animi/ sub vulpe latentes. Impia sub
dulci melle venena latent/ Seneca. lxxx. epistola. Virtutem bo
na sequit fide: qui se non exornat ⁊ pingit. Seneca ibidem. Nun
qm bona fide vicia mansuescūt/ tygres ⁊ leones nunqm feritatez
exinūt/ aliqndo submittunt/ ⁊ cum minime expectaueris exaspat
coruitas mitigata/ Seneca in prouerbijs. Malus vbi se bonum
simulat/ tunc est pessimus

De ira Capitulum. cxxiij.

Augustinus in epistola. Sicut acetum corrumpit vas
si diutius ibi fuerit: sic ira corrumpit mentem si in aliū
diem durauerit. Augustinus. Furor nullus est ita
breuis qui non tam ex malicie pposito qm euentu subito ctingit
Augustinus super ps. Ira fratris si fuerit inueterata: iā odiuz
est. Ira perturbat oculum/ odium extinguit: ira vestuca: odiuz
trabes est. Augustinus ad dyascoꝝ. Nulli irascenti ira sua vide
tur esse iniusta: ira enim inueterascens ita fit odium: dum quod
iusti doloris admixta dulcedo diutius eam in vase detinet: donec
totum acescat vasqꝫ corrumpat. Ambrosius. Resiste ire si po
tes: cede si non potes: si preuenerit/ preoccupauerit mentem tuā
iracundia: ⁊ ascenderit in te: non relinques locum tuum: locus
pacientia est. Ambrosius de paradyso. Incentiuū ad male ope
randum/ aut iracundia/ aut cupiditas esse consueuit. Ieronim⁹
super Iohel. Est ira que iusticiam dei non operatur, ⁊ furori p
xima/ mentis sue impotem facit: in tantum. vt labia tremant: den
tes concrepent: vultus pallore mutetur. Gregorius libro qnto
morali. Per iram sapientia perditur. vt quid: quo ve ordine agē
dum sit nesciatur. Gregorius ibidem. Quanta sit iracundie cul
pa pensare possumus/ per quam pacientia. vt quid: quo ve ordi
ne sit agendum/ omnino nesciatur: quia nimirum intelligentie lu
cem ita subtrahit: cum mentem permutando confundit. Idem.
Per iram spiritussancti splendor excutitur/ qui super humilem ⁊
quietum requiescere dicitur. Ysidorus libro pmo soliloquioꝝ.
Si non potes iram vitare: tpa si non potes furorem cohibere/
tene silentium pacientie: tacendo/ citius vincis. ¶ Rabianus.

Qui cum causa irascitur/non fratri irascit: sed vicio/qui vero irascitur fratri respiciendo ad nature conitionem: vel fidei vnitatem. reus erit iudicio. Beda. Hec est natura ire vt dilata languescat & pereat. prolata vero magis & magis conflagret. Cass. sup ps. Melior est qui vincit iram: quam qui capit ciuitatem. Idem. Vbi est feruida vindicta/nō est temperata iusticia. Hugo. Ira est aī subiecta tempestas/que dum inordinate se cōcutit/cor hominis ad insaniam pertrahit. Seneca li. de ira. Ingentis ire exitus furor est. & ideo ira vitanda est/non moderationis causa sed sanitatis. Seneca. Nihil inter insanum: & iratum est: nisi vnus dies: alter semper insanit/ alter semper irascit. Seneca. Ad bonum virum cito morit iracundia. Culmen est: vbi cum potestate habitat iracundia: grauissima est probi hominis iracundia. Idem. In amore/semper mendax iracundia est. iracundiam qui vincit: hostem maximū superat: iratus: etiam facinus consilium putat

Iudex vel iudicium Capitulum. cxxiiij.

AUgustinus contra manicheos. Duo sunt in quibus temerarium iudicium cauere debemus / cum incertum est quo animo quod factum sit: vel incertum est qualis futurus sit/qui nunc vel bonus: vel malus apparet. Augustinus de ciuitate dei. Ignorantia iudicis plerumque est calamitas innocentis Augustinus de symbolo. Ille supernus iudex nec grati a preuenitur: nec misericordia flectitur: nec pecunia corrumpitur: nec satisfactione vel penitentia mitigabitur. Ambrosius. Mitigat iudicem pudor reorum. excitat autem pertinacia denegantium. Ambrosius. Iudicis non est sine accusatore damnare/quia dominus iudam licet fuisset fur/cum non esset accusatus minime abiecit. Ieronimus super matheum. Quotiens diem illum considero toto corpore contremisco. siue enim cōmedo/ siue bibo: siue aliquid aliud facio/semper videtur illa tuba terribilis sonare in auribus meis. Surgite mortui venite ad iudicium. Gregorius in omelia. Iudicare digne de subditis nequeunt: qui in subditorum causis: sua vel odia vel gratiam sequentur. Gregorius in omelia Presentis tpis ita agenda est leticia. vt nunquam amaritudo sequētis iudicij recedat a memoria. Gregorius in morali. Diuina iudicia dum nesciuntur: non audaci sermone discucienda sunt / sed formidoloso silentio veneranda. ¶ Bernhardus. Veniet in quam veniet dies iudicij. Vbi plus valebunt pura corda.

q̃m astuta verba · cõscientia bona · q̃m marsupia plena ⁊ ubi iudex non falletur verbis · nec flectetur donis · Crisost · super Mathe ; Exurgente rege celesti iudicare viuos ⁊ mortuos · virtutes angelice mouebunt̃ : terribiles ministri terribilẽ dñm precedentes · Isidorus de summo bono · Grauius lacerantur pauperes a prauis iudicibus · quã a crucientissimis hostibus · nullus enim predo tam cupidus in alienis · q̃m iudex iniqu⁹ in suis · Idez Qui recte iudicat ⁊ premium inde remunerationis expectat · fraudem indeo perpetrat · quia iusticiam q̃m gratis impartire debuit · acceptione pecunie vendit · Idem · Quatuor modis humanum iudicium · peruertitur · timore ⁊ cupiditate · odio · amore ; Ansh · A dextris erunt peccata accusantia ⁊ a sinistris infinita demonia · subtus horrendum chaos inferni · desuper iudex iratus : foris mundus ardẽs intus conscientia vrens : ibi vix iustus saluabitur ⁊ heu miser peccator sic deprehensus ⁊ quo fugiet ⁊ latere est impossibile · apparere est intolerabile ⁊ Beda · Statera dolosa · non tantum in mensuratione pecunie · sed in iudiciaria discretione tenetur · qui aliter causam pauperis ⁊ aliter potẽtis ⁊ aliter sodalis · aliter audit ignoti ⁊ Cass. Tam diu iudex dicit̃ q̃m diu ⁊ iustus putatur · q̃a nomen quod ab equitate sumitur per superbiam non tenetur · Petrus rauenna · Nihil adeo gloriose lucet · in iudice ⁊ sicut amare ⁊ exhibere iusticiã · sine omni acceptione persone ; Idem · Officium officialium hodie est iura confundere · lites suscitare · trnasactiões rescindere ; dilatare · innectere : supprimere veritatem · fouere mendacium · questum sequi · equitatem vendere · hynniare actionibus ; versucias conscinnare ⁊ Sñ · Molestius est inter duos amicos · q̃m inter duos inimicos iudicare · Iudex enim bonos erit nemo ; nisi qui de se alterum cognouerit

De Iuramento · ¶ C · cxxv ·

AUgustinus de verbis apli · Ecce dico caritati vestre ⁊ qui per lapidem iurat periurus est · Aug⁹ ibidem · Ille qui hominem prouocauit ad maiorem iurationez ⁊ scit eum falsum iuraturum · vincit homicidam · quia homicida corpus occisurus est · ille animam · ymo duas animas ⁊ eius quẽ iurare prouocauit ⁊ suam · Gregorius super Mathe · Non penitus iurare prohibuit ⁊ sed occasionem periurij quod perfectius est euitare docuit ⁊ Isidorus de summo bono · Quacumq; arte verborũ

quis iuret: deus tamen qui conscientie testis est. ita h̄ accipit: sicut iuratus intelligit. Crisost: super mathe: Nemo est qui frequenter iuret qui aliquando non periuret: sicut qui consueuit multa loqui aliquando loquitur importuna

De iustitia ¶ C. cxxvi.

AUgustiuus; Hec est perfecta iustitia: qua post potiora ⁊ minus minora diligim⁹. Idem aug⁹. Nimia iustitia incurrit peccatum: tempata iustitia facit perfectos. salsitudinem correptionis. amor proximi. sol iustitie condiat. Amb: Male se rōm redditurum putet. qui regulam summe rectitudinis ignorat. Ambro. de officijs: Iustitia est. que nil alienū vendicat. que cuilibet dat quod suum est. que negligit ꝓpriam vtilitatem. ⁊ seruat cōmunem equitatem. ⁊ scōm ipsum prima iustitia in deum. secunda in patriam. tercia in parentes. quarta in omnes. Iero: Omnes virtutū species. vno iustitie nomine continentur. Grego⁹. li. i. moꝝ. Sepe ipsa nostra iustitia ad examen diei iustitie deducta in iustitia est: ⁊ sordet in districtione iudicis. quod in operatione fulget operantis. Grego⁹ in rē. Iustum est homines propter iustitiam diligere. non autem iustitiā propter homines preponere Bern̄. in ſmone Bona vinea iusti ymo bona vinea iustus; cuius virtus vitis. cuius actio palmes cui vinum testimonium conscientie: cui lingua torcular expressionis. ⁊ lacrime pie contribulatorum iniuste sunt amantium. Anshelmus in li. cur deus homo. Iustitia est animi libertas. tribuēs vnicuiq; ſm propriam dignitatem. maiori reuerentiam. pari concordiam: minori disciplinam. deo obedientiam. sibi sanctimoniam. inimico pacientiam. egeno operosam misericordiā. Cass. super ps: Iustitia non nouit patrem. non nouit matrem. veritatem nouit. personam non accipit. deum imitatur: Ciprian⁹. Iustitia regis: pax ꝓplorum est. tutamen patrie. immunitas plebis munimentum gentis. cura languorum: gaudium hominum. temperies aeris. serenitas maris. terre fecunditas; solacium pauꝑm hereditas filiorū. ⁊ sibi metipsi spes future beatitudinis. Tullius Iustitia virtutis splendor ē maxim⁹. eq̄ viri boni noīant̄. Sen̄ Quisquis iustitiam sectari desiderat: prius deum time ⁊ ama.

Vt ameris a deo · amabis enim deum: si in h̄ illum imitaberis · vt velis omnibus prodesse ⁊ nulli nocere. Sñ: Ita iusticie regula tenenda est · vt reuerentia discipline eius · neq; nimia negligentie ꝯuitate despecta vilescat: neq; seueriori atrocitate durata · grām humane amabilitatis amittat. Sñ · in prouer. Ab alio expectes quod alteri feceris · prestabis parentibus pietatem · cognatis dilectionem · pacem cum hominibus habebis. bellum cum vicijs p̄stabis · amicis fidem · omnibus equitatem

De iuuentute ¶ C · cxxvij.

Ambrosius de viduis · Vicina est lapsibus adolescētia q̄a variarum estus cupiditatum · feruore calentis inflamatur etatis. Ciprian⁹. Sicut in senib⁹ sobrietas ⁊ mox perfectio requiritur: ita ⁊ adolescentibus obsequiū ⁊ subiectio · ⁊ obedientia rite debetur: Ciprianus ibidem · Sicut fructus non inuenitur in arbore · in qua flos prius non apparuit. sic in senectute honorem senium consequi non poterit · qui in adolescētia discipline alicuius exercitatione non laborauerit · Cassiodorus: Diuicie senum non sunt canicies capitis · sed industrie iuuentūtis · nec plium annorum circulis · sed laborum preteritorum meciende. Cassiodorus in epla · Nulla erit processu tp̄is difficilis clementia principi · quod in annis puerilib⁹ didicit seruire pietati. Señ xv · epla. Magnum expecta gaudium · cum puerilem annū deposueris · ⁊ te vnum phie transcripseris · adhuc enim non puericia sed quod est grauius puerilitas remanet · Et h̄ quidem peius ē · quod aūctem habemus senium · vicia puerorum · nec puerorum tantū sed infantium

¶ De labore ¶ C · cxxviij.

Augustinus · Cicius auditur vna oratio obediētis · q̄m decem milia contemptoris · talis fuit oratio phei · Gre in moꝝ · Non deseres in laboribus persistere · quia subleuacio laboris · est visio collaborantis · Iero · in epla: Nullus labor durus · nullum tempus longum videri debet. quo gloria eternitatis acquiritur · Bern̄ · super cañ: Qui in labore hominū non sunt. in labore profecto demonum erunt · Leo papa · Libentius suscipitur labor pro desiderio voluptatis · q̄m pro amore virtutis · Señ · xxxvij · epla · Generosos animos labor nutrit · laborez si recuses parum esse posce · non est viri timere sudorem · Señ · ibidem · Si qua per laborem recte feceris · labor cito recedet · beneficium dum viuitis non abscedit: si qua per voluntatē prauam

nequiter feceritis · voluptas cito abibit · nequiter factum · apud nos semper manebit:

De lacrima C. cxxix.

AMbrosius · Lacrimas petri lego · satisfactionem non lego · sed quod defendi non potest · ablui potest · lauant lacume delictum · quod voce pudor est confiteu · lacume veniam non postulant · & merentur · Iero · in epla · O lacuma humilis · tua est potentia · tuum regnum · tribunal iudicis non times: minicis tuis accusantibus silendum imponis · non est qui te accedere vetet · si sola intras · vacua non redibis · magis cruciabis dyabolum qm pena infernalis · quid plura · vincis inuincibilem · ligas omnipotentem · inclinas filium virginis: Iero · super ysaiã · Oratio deũ lenit · sed lacuma cogit · hec vngit illa pungit · Gre · Holocaustum siccum est bonum opus · quod oationis lacume non infundunt · holocaustum pingue est · quando hoc qđ bñ agit corde humili & per lacumas irrigatur · Bernñ · super cañ: Lacrime penitentium · sunt vinum angelorum · qa in illis odor vite: sapor gratie · gustus indulgentie · sanitas recedentis innocetie · recõciliationis iocunditas · & serenate conscientie suauitas: Bernñ · de contemptu mundi · Felices lacrime: quas benigne manus conditoris absterget & beati oculi · qui in talibus liquefieu eligerunt · qm eleuau in superbiam qm omne sublime vitare qm auaudie & petulandie famulau · Crisost · in sermone · Nemo ad deum aliqñ flens accessit · qui non qđ postulauit accepit: nullus ab eo beneficia volenter optauit · qui non impetrauit · ipse enim est qui consolatur flentes · volentes curat · penitentes informat · Crisost · super mathe · Sicut post vehementes ymbres · mundus aer ac purus efficitur · ita etiaz post lacumarum pluuias serenitas mentis sequit: Cassiodorus super ps · Fletus dibus est animarum corroboracõ sensuum · absolutio peccatorum · refectio mentium · lauacrũ culparum · Deo · ble · Multis enim consolatio sunt lacume: & ex parte maxima · magnitudinem doloris minuunt · dolor siquidem speciem ignis geut · quia dum tegitur · plus ignescit:

De lasciuia C. cxxx:

CRisostomus super mathe. Vbi saltatio·ibi dyabolus: neq; enim deus ad hoc nobis dedit pedes. vt cum camelis saltemus·sed vt cum angelis chorum faciamus: in saltibus letantur demones; & exultant mimstri demonum· Tullius de officijs: Sicut pueris non omnem ludendi licendam damus·q; eam que ab honestis actionibus non sit aliena·sic & ipso ioco aliquid probi ingenij eluceat· Tullius·Non ita generati a natura sumus· vt ad iocum & ludum facti esse videamur·sed ad seueritatem potius ·& ad quedam studia grauiora atq; maiora: Ñ· Sic te geras sapienter: vt nullus te habeat tanq̃m asperum ·ne contemrat quasi vilem·illi autem qui in ludo deficiunt·neq; ipsi dicunt aliquod ridiculum·& dentibus molesti sunt·quia sc3 moderatos aliorum ludos non recipiunt· Ñ·de·iiij: virtutib9 Dia tolerabilia preter turpitudinem crede·a verbis quoq; turpib9 abstineto·quia lumina eorum in pudicaz nutut: Sermones vtiles magis q̃m facetos ama & affabiles·miscebis interdum seriis iocos: sed temperatos: & sine detrimento dignitatis & verecūdie Nam reprehensibilis usus est; si immodicus·si pueriliter infusus si muliebriter fractus·Odibilem quoq; hominem facit risus: aut superbus·& clarus·aut malignus·& furtiuus·aut alienis malis euocatus·

De laude

C: cxxxi·

AUgustinus in sermone·Laus humana·non appeti a sapiente: sed subsequi debet & recte facientem·vt illi proficiant· qui etiam imitari possunt quod laudant· Aug9 Securitas laudis·in laude dei est·ibi laudator securus·vbi non timet ne de laudato erubescat· Idem·Bonum laudare·non laudato·sed laudantibus prodest: Augustinus ibidem·Nec vane gaudere debemus quando laudamur: nec contristau quando vituperamur·quia nec damnare iniuria. nec coronare potest laus aliena: Iero·in epla· Plures in hoc ipso placere cupiunt: q̃o placere contemnunt·& mirũmmodum·laus dum vitatur appetitur· Iero: Si vere te laudabilem esse cupis·hominum ne requiras·quia q̃muis alicui sit facile laudem non curare dum negatur est tamen difficile ea non delectari dum offertur· Grego; in mor. Sepe bono opeu dum laus humana obuiat ·mentē operantis immutat·q̃ q̃muis quesita non fuerat ·tñ oblata delectat

Gregorius · Qui inochoate virtutis ab humano ore laudem reci
pit: quasi plantati ligni ante tempus pomum comedit · Bern̄·
Laus in nobis · referatur ad ipsum laudabiliū vniuesorū auto
rem ⁊ ligatorem · non ficte · Cassiodorus in epl'a: Iustum est vt
bene gerentibus · laudis tribuatur assensus · Apulegius in li · de
dictis sanctitatis · Generosus est qui parentes laudat · diues est
non credo fortune · validus est: egritudine fatigabitur pernix ē ·
abijt in senectutem · formosus · expecta parum ⁊ non erit: Sen̄·
In homine id quodq; laudandum est q̄d ipsius est: familiaꝫ for
mosam habet: ⁊ domum pulcrā · multum serit · multum fenerat ·
nihil horum in ipso est · Sen̄: in epl'a: Lauda pce · vitupera pa9
semper enim reprehensibilis est nimia laudacio · aut immoderata
vituperatio · illa siquidem adulatione · ista malignitate subiecta ē
testimonium veritati · nō amicicie reddas · Sen̄: Sit tibi tam tri
ste laudari a turpib9 · q̄m si lauderis obturpia · Sen̄ · li · de mor̄ ·
Bonum est laudari · sed prestantius est esse laudabilē · neminem
cito laudaueris · neminem cito accusaueris · vicium est omnia cre
dere · vicium est nihil credere · Sen̄ · in prouer · Parua laude est di
gnus · qui tantum miseris antefertur · lasciuia ⁊ laus · nunq̄m ha
bent concordiam · q̄m magnū est nolle laudari ⁊ esse laudabilem ·
Leticia vbi gaudium

De lege C · cxxxij ·

Augustinus · Dei caritas est · lex data est · vt gratia que
retur: gratia data est: vt lex impleret · Isidorus · ethi ·
Facte sunt leges: vt earum metu humana coherceatur
audacia: tutaq; sit inter improbos innocentia · ⁊ in ipsis improbis
formidato supplicio refrenat̄ nocendi facultas · Isidorus ibidē
Erit lex honesta · iusta · possibilis · ꝑm naturam ꝑm consuetudinē
patrie · loco temporiq; conueniens · necessaria · vtilis · manifesta
quoq; ne aliquid per obscuritatem in captione contineat · nullo
priuato comodo · sed pro communi ciuium vtilitate conscripta ·
Isidorus ibidem · Octo genera penarum in legibus contineri tul
lius scripsit · scꝫ damnū · vincula · verba talionem · ignominiā · exi
lium: seruitutē ⁊ mortem · Leo papa · In his reb9 · in q̄b9 nihil
statuit certum scriptura diuina · mos populi dei · vel instituta

maiorum pro lege tenenda sunt. Idem Meditatio legis ē. non solum in legendis scriptuiris. sed etiam in his que scripta sunt faciendis. Cassiodorus: Quid enim potest esse melius: q̄m homines de bonis legibus confidere. ⁊ casus reliquos non timere. Iura pubica. certissima sunt humana vite solacia. infirmoꝝ auxilia potentum frena. vnde ⁊ securitas venit. ⁊ conscientia proficit:

De liberalitate.

C. cxxxiij

Augustinus de distin. Liberalitas. motus quidem est animi. faciens ⁊ approbans liberas largitiones. sine spe retributionis. Ambrosius. Nemo plus tribuit. q̄m q̄ sibi nihil reliquit: Amb: Non solum q̄a q̄ntū. sed ⁊ de quanto ⁊ quo animo detur. Ambro. Non probatur liberalitas ve' largitas. si q̄d alteri largitur. alteri quis extorqueat. ⁊ si iniuste q̄rat. ⁊ dispensandum putat. Ambro. ibidem. Perfecta est liberalitas vbi silencio quis tegit opus suum. ⁊ necessitatibus singulorum occulte subuenit: quē laudat os pauperis. ⁊ non labia sua. Iero. Considera ne xp̄i substantiam imprudenter effundas. i. ne immoderato iudicio rem pauperum tribuas. non pauperibus Gregoꝝ: in moꝝ. Nunq̄m est vacua manus a munere. si archa cordis repleta est bona voluntate: Leo papa. Nulli paruus ē census. cui magnus est animus. Idem. Si non est oīm equalis facultas. debet esse par pietas. quoniā fidelium largitas: non de muneris pensat̄ pondere sed de beniuolentie quantitate. Cassio. Honestius est rem negare. q̄m longos terminos dare. quia minus decipitur cui celeriter negatur. Valerius in sermone. Parua ex voto offerentis. magna fiunt munera: Boecius de consolatione. Tunc solum preciosa est pecunia. quando vsu largiendi desunt possideri. Sñ. li. de bñ. Multoq̄ gratius venit. q̄ facili: q̄m q̄d plena manu datur. Sñ. ibidem Officium liberalitatis est omni potenti dare. deos imitari. si deos imitaris. da etiaꝫ ingratis nam ⁊ sceleratis sol oritur: ⁊ pyratis patent maria

De libertate

C. cxxxiiij.

Augustinꝰ de vera religione. Omne delectat vera libertas. ab amore rerum mutabilium liber esse appetat: ⁊ quē regnare delectat. vni oīm regnatori deo subiectus sit. Augustinus de correctione. Prima libertas voluntatis erat posse peccare. nouissima erit multo magis non posse peccare. prima imortalitas erat posse non mori. nouissima erit multo maior

non posse mori: prima erat perseuerãtie potestas bonum posse nõ deserere. nouissima erit perseuerantie felicitas. bonum non posse deserere. Bern. de libero arbitrio: Cum nobis triplex posita sit libertas: a peccato. a miseria. a necessitate. hanc vltimo loco positam contulit nobis in cõditione natura. in prima restauramur a gratia. media reseruatur nobis in patria. dicatur prima libertas nature. secunda gratie. tercia glorie: prima habet multũ honoris: secunda plim virtutis: nouissima cumulum iocunditatis. Gullius. Liber est ijs estimandus. qui nulli turpitudini fuerit. Sen. Quid eques aut libertinus aut seruus. nomina ex ambitione. aut iniuria nata. Sen. Quid sit libertas queris. nulli rei seruire. nulli necessitati. nullis casibus fortunam in equum deducere. Sn. Liber non ẽ quẽ superbus inflamat animus.

De libidine Autoritates ¶ C. cxxxv.

AUgustinus de fide ad petrũ. Sine libidine non est parẽtum concubitus. ob hoc ex eorum carne nascentiũ non potest sine esse conceptus: Ambro. Libido velut festuca est cito accendit̃ prope consumit̃. Jero. Non vsus rerũ sed libido vtentis in culpa est: Jero. in epla: Libidinosa mens ardentius honesta sequit̃. ⁊ q̃d non licet dulcius suspicatur. Jero In serico ⁊ in pannis eadem libido dominat̃. nec regum purpuram timet: nec mendicantium spernit squalorem. Jero. Venter mero estuans. cito spumat in libidinẽ. neuter enĩ ⁊ genitalia vicina sunt. ⁊ vnum alteri subministrat. ex vicinate enĩ membroꝝ sequit̃ cofederatio viciorum: Gullius in reth. Nulla facilior ad maleficium causa q̃m turpis amor: ⁊ intemperans libido commoueri potuit. Sn. li. de moꝝ. Libidinis initium continebis. si exitum cogitaueris:

De loquacitate ¶ C. cxxxvi.

AUgustinus: Absit vt multiloquium deputem quando necessaria dicimur. quãta licet sermonum multitudine. aut prolixitate dicantur. Ambro9. Quãplures vidi loquendo in peccatum incidisse. vix quẽpiam tacendo. Ambrosius. Ingreditur mors per ostium tuũ: si falsum loq̃ris: Jero. Nihil tam facile. q̃m vilẽ plebẽ ⁊ indoctã uolubilitate lingue decipe. que quidq̃d non intelligit plus miratur. Grego9 in moꝝ.

Praui sicut in incessu leues sunt · ita in locutione precipites · qa
qo leuius consciencia concipit · leuior protinus lingua profert: Gre
gor⁹ · ibidem · Si illatas molestias lingua tranquille diceret a cõ
sciencia dolor emanaret · vulnera enim clausa plus cruciant: quia
cum putredo que intus feruet eicitur ad salutem dolor aperitur ·
Bern̄ · in sermone · Venerum membrũ lingua · ⁊ tamen vix tene
ri potest · substancia qdem infirmum atq; exiguum · sed vsu mag
num ⁊ valide inuenitur · tenuis est ⁊ lata · ideo aptissimum euacu
andis sordibus instrumentum · Bern̄ · Leuis quidem sermo: qa
leuiter volat · sed grauiter vulnerat · leuiter transit sed grauiter
vult · leuiter penetrat animum · sed non leuiter exit · leuiter pro
fertur · sed non leuiter reuocatur · facile volat · ideo facile cauta
tem violat · Ysidorus Vanus sermo cito polluit mentem · ⁊ fa
cile agitur q̄ libenter audit · Hugo li · ij · de aīa · Vanus sermo
vane consciēcie est index: mores hominis lingua pandit ⁊ qualis
sermo ostenditur · talis animus approbatur · quomā ex abundācia
cordis os loquitur · Hugo ibidem · Lingua dicitur quia ligat
adulando · mordet detrahendo · occidit mentiendo: ligat ⁊ ligari n̄
potest · labilis est ⁊ teneri non potest · sed labitur ⁊ fallit vt ang
uilla · penetrat vt sagitta · tollit amicos · multiplicat inimicos mo
uet uxas seminat discordias · vno ictu multos percutit ⁊ occidit
Agellius · Sapiens sermones suos precogitat ⁊ exaīat · prius in
pectore · q̄m proferat in ore · Quidam apytagora querens · quo
modo inter sapientes discipulos computari posset · respondit: ser
ua silencium · donec tibi loqui fuerit necessariū · si nihil dixeris ni
si q̄ bene scieris · si gesseris optima ⁊ locutus fueris pauca · Nā
silencium signum est sapiencie · ⁊ loquacitas signum stulticie · ne
festines respondere · donec fuerit finis interrogationis · nec quic
q̄m in cōmuni cetu soluere temptes · cum sapientiorem te esse cō
spexeris · Pytagoras in suis preceptis · Sen̄ · in epla: Nō multis
verbis opus est · sed efficacibus · semina modo spergenda sunt ·
Sen̄ · in prouer · Ymago animi · sermo est · qualis vir · talis ora
cio · Magnum vocis ⁊ silencij temperamentum · garrulo non re
spondere · Ludus vbi consolacio ⁊ lasciuia

De luxuria

C · cxxxvij:

Augustinus · xij · de ciuitate dei · Luxuria non est vicium
pulcrorum vel suauiū · sed anime peruerse amantis cor
poreas voluptates neglecta tempantia · quo aptamur

spiritualibus · Augustinus de confli· Luxuria dicit· Cur te in voluptate tua modo non dilatas · cum te quid sequatur ignoras acceptum tempus in desiderijs perdere non debes · quia q̃m cito pertranseant nescis ⁊ si enim deus misceri hominem in voluptate carnis nollet · in ipso humani generis exordio masculum ⁊ feminam non fecisset · Aug⁹ de doctrina xp̃iana. Luxuria inimica deo inimica virtutibus · perdit omnem substantiam ⁊ ad presens voluntatem declinens. futurā non desinit cogitare paupertatē. Jero Qui luxuriat̃ viuens mortu⁹ est etiā ferreas mētes libido domat · que maiorem in virginibus patitur famem · dum dulci⁹ putant omne q̃d nesciunt; Jero · O quā acerbus fructus luxurie · amarior felle · crudelior gladio · Idē · O ignis infernalis luxuria cuius materia gula · cuius flama superbia · cui⁹ scintille praua colloquia · cuius fumus infamia · cuius cinis inopia ⁊ cuius finis iehēna · Grego⁹ in mor̃ ⁊ Malum luxurie aut cogitatione perpetrat̃ aut opere · callidus enim aduersarius noster ⁊ cum ab effectu operis expellitur · secreta cogitatione polluere nititur · Bern̄ · in sermone Alia est carnis luxuria · qua castitatem corrūpimus · alia cordis est · qua de castitate gloriamur · Crisostomus sup̄ mathe Vicium libidinis facile ex vacantia ⁊ ocio nascitur · nā diffinitio amoris hoc est anime vacantis passio · ideo dicit Poeta · Ocia si tollas piere cupidinis artes · Beda · Breuis est voluptas fornicationis sed perpetua pena fornicatoris · Hugo · Luxuria est immoderata carnis petulantia ⁊ dulce venenum ⁊ importuna lues · p̄niciosa porcio · que humanum corpus debilitat · ⁊ virilis animi robur eneruat · Idem · Venus est illecebrosa voluptas · adulterina iocūditas · que mel habet in ore ⁊ fel in corde · aculeū in dorso Innocenti⁹ de vilita · conditionis humane O extrema libidinis turpitudo · que non solum mentem effeminat ⁊ sz corpus eneruat non tantum maculat animam · sed fedat personaz · Omne nanq̃ peccatum quod fecerit homo extra corpus suum est ⁊ qui autem fornicat̃ in corpus suū peccat Semper illam precedunt ardor ⁊ peculantia · semper comitat̃ fetor ⁊ immundicia · semper sequunt̃ dolor ⁊ penitentia · Phs · ij · eth · Venus est dolosa ⁊ ei⁹ corrigia est varia ¶

De magistro ¶ C · cxxxviij ·

Augustinus in sermone. Periculosum est magisterium· disciplinatus securus est· Ideo ps· Auditui meo dabis gaudium ⁊ leticiam ·securior enī est verbi auditor ·q̄m verbi prolator· Iero· Magistrū sibi in grāmatica elegit donatū in rethorica victorinum· in theologia grego· nazazenum Similr theophrastus sibi elegit arr̄l: phm ·Plato socratē· regina austri sapientissimum salomonem: Hyl· Optimus lector est· qui dictorū intelligentiā expectet ex dictis postq̄m imponat Hugo ī dyda scol· Principiū discipline humilitas· cui⁹ non multa sint documēta· Hec tria precipue ad lectorē vel auditorem pertinent· primo vt nullā sciencia nullam scripturā vilem teneat ·secundo vt a nemine discere erubescat· terciū vt cū sciencia adeptus fuerit ·ceteros non contemnat· Boecius de disci· Nulla res discipulis ita est perniciosa· sicut vita magistri contumeliosa;

Magnanimitas ¶ C·cxxxix:

Vallius de officijs Viros fortes magnanimos· esse eo sdē volumus veritatis amicos minimeq̄ fallaces· Idē· Ad magnanimū ptinet· nec perturbationi: neq̄ homini neq̄ fortune succumbere· Idē Ad magnanimū pertinet: ea que videntur acerba ita ferre· vt nihil a statu nature discedat· vel a dignitate sapientis· Idem magnanimitas est virtus spontanea difficiliū agressus ⁊ rationalis· Sñ· de q̄tuor virtutibus· Si magnanimus fueris nunq̄m iudicabis tibi contumeliā fieri de inimico· dices non nocuit modo· sed aīm nocendi habuit· Sñ· Eris magnanimus si pericula nec appetas· vt temerarius· nec formides vt timidus· nā timidum non facit aīm: nisi reprehensibilis vite conscientia · Señ: in epla· Magnianimi est· magna contemnere, ⁊ malle mediocra q̄m nimia: Señ· de moribus· Nihil est magnum in rebus humanis: nisi magno animo despicias

De malicia ¶ C·cxl·

Augustinus in ench· Melius iudicauit deus de malis bene facere· q̄m mala· mala nulla est permittere· Aug⁹ Malignitas est mala voluntas hominis ·cum vltra non possit vel beneficijs grates non referre· Augustinus in epistola· Malicia est per quam moribus deceptorijs ·veritate palliata· vel odium alterius· vel ꝓprium comodū attendit: Amb: in exameron·

Malicia est mentis atq; animi deprauacio. a tramitate veritatis deuia. que in criminosorũ animis frequenter obrepit. Ibidem Mala non sunt. nisi que crimine mentem implicant. ⁊ cõscientiã ligant. Gre. Sicut ignis amoris mentẽ exigit. ita ignis malicie inuoluit. quia ⁊ spiritussanctus cor quod replet eleuat. ⁊ ardor malicie ad inferiora semper incuruat. Grego⁹. xij. mor. Mens praua semper in laboribus ẽ. quia aut molitur mala que inferat vel metuit ne hoc sibi ab alijs inferantur. ⁊ quidquid contra proximos excogitat. a proximis formidat. Bern. super can. Habz malicia currum suum rotis q̃tuor consistentem. scz seuicia. impacientia; audacia. imprudentia valde enim velox est currus iste ad effundendum sanguinem. qui nec innocentia sistitur. nec patientia retardatur. nec timore frenatur. nec pudore inhibetur. Trahitur autem duobus p̃nicibus equis. ad omnem perniciem patissimis. terrena potentia. ⁊ seculi pompa. porro possident duob⁹ equis aurige duo. timor ⁊ liuor. ⁊ timor quidam pompaz. liuor potenciam agit. Crisost. super mathe. Cohici omnino nequit animus. praua semel voluntate viciatus. quia scelus sape nescit. ⁊ ira consilium non habet. Idem Sicut ignis qñ amplius lingua suscepit. in maiorem flamam erigitur. sic anima mala q̃nto magis veritatem audierit. eo amplius in malicia excitatur. Cassio. super. ps. Nequitiam veteres diffinierunt. voluntariam esse maliciam. inq̃m non casu incidimus sed spontanea voluntate versamur. nequã dictus est. quasi nequaq̃m i. nullo tempore aptus. Richardus. Malicia est ex oposito. ⁊ deliberatiõe. malo ognito prauo animo consentire. Tullius. Inuentor malorum est. qui aliquã malam consuetudinem. vel aliquod tormentum primus inuenerit. Sñ. in prouer. Male facere qui vult. nunq̃m nõ causam inuenit. maliuolus semper sua natura vtitur.

De mandato. C. cxli.

Augustinus de paradiso. Siquis vnum mandatum custodiat. ⁊ aliud preuaricatur. nihil ei prodest. Aug⁹. super ps. Non est amicus recti. qñ si fieri posset malet id q̃ rectum est non iuberi. Bern. de preceptis. Contempt⁹ in omni specie mandati pari pondere grauis. ⁊ cõmuniter damnabilis est. neglectus añ infixis grauior. tolerabilior in mobilib⁹ mãdatis. Bern. ibidem. Sum deus. sum homo. vicarius dei mandatum. quodcunq; tradiderit. pari profecto obsequendum est cã.

pari reuerentia deferendum. vbi tñ deo contraria non precipit homo. Bern. Prelati iussio vel prohibicio non pretereat terminos professionis: nec vltra extendi. nec contrahi circa debet. nil me prelatus prohibeat horum que promisi. nec plus exigat q̃m promisi: Crisos. super mathe. Mãdata moysi in actu facilia sunt vt nõ occidas ⁊ ideo in remuneratione modica ⁊ in peccato magna. Sed mandata xp̃i vt non irasceris in actu facilia. ⁊ ideo remuneratione magna ⁊ in peccato minima. Cassio. super p̃s: Merito dedit preceptum. qui p̃misit exemplum: Leo papa. Nihil arduum humilibus vel asperum mitibus: ⁊ facile omnia p̃cepta veniunt in effectum. quando ⁊ gratia pretendit auxilium. ⁊ obedientia mollit imperium. nec dura necessitate ibi seruitur. vbi diligetur quod debetur

De mansuetudine ¶ C. cxlij.

Augustinus de verbo domini in monte: Mites sunt. qui cedunt in probitatibus. ⁊ non resistunt in malo. ꝫ vincunt in bono malum Ambro: Homo mãsuetus cordis est medicus. Idem Quid enim mihi prodest carere sceleribus. nisi fuero mitis atq; mansuetis. Ambro. Beatus qui ⁊ serenitatem ⁊ mansuetudinem tenet. vt altero disciplina seruet altero innocencia non obprimatur. Iero: Mitis est. quẽ non rancor. vel ira afficit sed omnia equanimiter sustinet. non irritat. non irritatur nec nocet. nec nocere cogitat: Bern. in sermone: Sunt quidam mites sed q̃mdiu nihil dicit vel agitur nisi pro eorum arbitrio. patebit autez q̃m longe sint a vera mansuetudine. si leuis oriatur occasio. Isidorus in soliloquijs. Magna est virtus. si ñ ledas a quo lesus es magna est fortitudo. si etiã lesus remittas magna est gloria si cui potuisti nocere parcas: Hugo Beniuolẽtia est bona erga aliquid voluntas. vltra q̃m videlicet affectum suum protendens. Benignitas est largitas rerum per compassionẽ. clementia est tp̃ancia animi. in potestate vlciscendi. vel leuitas supioris aduersus inferiorẽ. Hugo. Clemens dicit animus quando est tener ad compaciendum facilis ad remittendũ. promptus ad subueniendum. Cassiodorus Mansuetus appl'am⁹ manu consuetos id est pacientes ⁊ mites qui alienas iniquitates tolerant. nec aliquẽ grauare presumũt. Idẽ Ornat⁹ ei bonorum oim. est sincera benignitas. q̃ nunq̃m est sola que de virtutibus

cognoscitur esse generata. Tullius de officijs. Mansuetudo est motus animi: cum vtrumq; statum mundi lance pensas equalis Tullius: ij: reth. Clemencia est virtus. per quã animus concitatus in odium alicuius. benignitate retinetur. Señ: de clementia ad neronem. Clementia est que alieno sanguini tanq̃m suo p̃cit. ⁊ scit hominem. non esse homine prodige vertendum.

De sancta Maria C. cxliij.

AUgustinus de natura ⁊ gratia: Excepta sancta virgine Maria. de qua propter honorem domini. nullã prorsus habere volo questionez. inde enim scimus q̃ ei plus collatum fuerit gratie. ad vincendum ex omni parte peccatum. quia concipere ac parere meruit eum. quẽ constat nullum habuisse peccatum. hac ergo virgine excepta: si omnes sanctos ⁊ sanctas cũ hic viuerent congregare possemus. ⁊ interrogare. vtr̃ essent sine peccato. quid fuisse responsum putam⁹. nisi quod ait Johannes. si dixerimus: quia peccatum non habemus: ⁊c̃. Ambrosius in sermone. Auctrix peccati eua. auctrix meriti Maria. eua occidendo obfuit. Maria viuificando profuit: illa percussit: ista sanauit: Aug⁹ in sermone; Aue Maria ⁊c̃. dominus tecum in corde. tecum in ventre. tecum in vtero: tecum in auxilio. Aug⁹ super lucam: Felicior partus spiritualis q̃m carnalis. beatior enim Maria fuit concipiendo xp̃m fide q̃m carne. materna eĩ ꝓpinquitas nihil ei profuisset. nisi felicius ip̃m fide q̃m carne gestasset. Ambrosius: Talis fuit maria. vt eius vnius vita. oĩm sit disciplina. Jero. in sermone. Talibus enim decebat oꝓpignorare muneribus vt esset gratia plena. que dedit celis gloriam. terrisq; pacẽ refudit fidem gentibus. finem vicijs. vite ordinem. moribus disciplinam. Jeronimus ibidem. Q̃ natura humana. terra. creatura omnis non habuit. vsus nesciuit. ignorauit racõmens non capit humana. pauet celum. stupet terra. creatura omnis etiam celestis miratur. hoc totum est q̃ per gabrielẽ marie diuinitus nunciatur. ⁊ per xp̃m adimpletur. Jero. Ceteris virginibus per ꝑtes prestat̃ gratia: Marie vero se tota infudit plenitudo gratie. q̃ fuit in xp̃o. Jero. Non ẽ in mundo locus dignior vtero virginali; in q̃ dei filiũ maria suscepit. nec in celis regali solio. q̃ mariã dei filius sublimauit. Jero. Si diligenter attendas: nihil ẽ virtutis aut splendoris. nihil gratie. ⁊ nihil cãdoris. q̃d non resplendeat in virgine gl̃osa. Berñ. in sermone.

No beatam virginem sicut ad mediū: sicut ad archanū dei · sicut ad rerum causam: sicut ad negocium seculorū · respiciunt · & qui in celo sunt · & qui in inferno habitant: & qui nos precesserunt & qui nos sumus · & qui secunt̄ · & nati natorum · & qui nascent̄ ab illis · illi qui sunt in celo vt restaurant̄ · & qui in inferno vt eripiā tur: & qui precesserūt vt ꝑhibe fideles inueniant̄ . & qui seqñtur · vt glorificentur. Bernñ · in sermone · Ille solus o virgo beata tuas laudes fileat: qui te fideliter inuocatā · sensenit vnq̄m in suis necessitatibus defuisse: & quid mirū si inuocata adest · que etiam non inuocata presto est · Bernñ · in sermone · O venter capacior celis: diffusior terris · latior elementis: qui illum continere valuit quē totus mundus comprehendere non potuit: & qui tubus digitis molem terre appendit · Bernū · in sermone · Quis mie tue o benedicta longitudinē · latitudinem · profunditatem · sublimtatem queat inuestigare: nam longitudo eius vsq; ad nouissimum diez inuocantibus eam sub uenit vniuersis: latitudo eius replet orbē terrarum · vt eius mia plena sit omnis terra · sic sublimtas eius ciuitatis superne inuenit restaurationem · & profundum eius sedentibus in tenebris · & in umbra mortis obtinuit redemptionem Bernñ · in sermone · Maria omnibus omia facta est · sapientibus & insipientibus copiosissima caritate debitucem se fecit · omnib9 mie sinum aperit · vt de plenitudine illius accipiant vniersi · captiu9 redemptionem · eger curationem: tristis cōsolationem peccator veniam · iustus gratiam · angelus leticiam: demq; tota gloriam trinitas · filij persona carnis humane substantiam · vt nō sit qui se abscondat a calore eius: Crisost: super mathe · O inestimabilis laus marie · ioseph plus credidit castitati q̄m vtero tumescenti: plus gratie q̄m nature · conceptionē vidit · seo fornicationē non estimauit · possibilius credebat mulierē sine viro concipe· q̄m mariā posse peccare · Cassio · in epla: Tu patrona hūam geneus · tu afflictis rebus medicina singulaus · quis tuo non egeat munere · cum sit peccare commune ¶ De martiuo ¶ C · cxliij:

Ogustinus sup ꝑs · Seculi hoies infeliciter felices sunt · martires autem feliciter infelices erant Augustinus de verbis apostoli Iniusta est pro martire orare · cuius debemus orationibus commendari · Gregoꝰ · in omelia · Nos sine ferro & ferramine martires esse possumus si patientiam in animo veraciter custodiamus: Gregorius · Duo sunt quippe martirij

genera: vnum in publico: aliud in mente simul in actione. itaq; esse martires possumus. etiam si nullo ferro percucientiū trucidemur. Bern. in sermone: Q martiriū grauius est. q̄m inter epulas esurire. inter vestes multas ⁊ preciosas algere. paupertate premi: intus diuicias quas offert mundus. quas ostentat malignus. quas desiderat noster appetitus: Cisosto. Egestas bene tolerata ꝓpter xp̄m facit martirium. Cipriānus in epl̄a: Hoc enim baptisma scz martiriū in gratia maius: in potestate sublimius: in honore preciosius. Matrimonium vbi coniugium. Maturitas vbi modestia. ¶ De medicina ¶ C. cxlv.

Augustinus in sermone. Nouit medicus quid salutifferum. quid ve contrarium petat egrotus. egroti estis. nolite ergo medico dictare. que nobis medicamina velit apponere. Iero. Omnis medicina habet ad tempus amaritudinē. sed postea fructus doloris sanitate monstratur: Grego. in pastora. Improbus ⁊ imperitus est medicus. qui alienū mederi appetit. ⁊ ipse vulnus quod patitur nescit. Bern. super can̄ O sapientia. q̄nta arte medendi. in vino ⁊ oleo. anime mee sanitatem restauras. fortiter suauis. ⁊ suauiter fortis. fortis pro me ⁊ suauis mihi. Petrus rauen. Cōmune quidem medicorum vicium est semper circa egritudines variare. vnde si tres vel q̄tuor ad infirmum veniunt. nequaq̄m in assignatione esse vel exhibitione cure conueniunt. Sn̄. in epl̄a: Medicorum consilia deuita q̄ parum docti. ⁊ satis seduli officiosissime multos occidunt. Sen̄. in prouer. Crudelem medicum in tpantia facit. male secum agit qui medicum heredem facit. Meditatio vbi contemplacio. ¶ De mendacio ¶ C. cxlvi.

Augustinus super Io. Quoniā deus pater genuit filium veritatem. sic dyabolus lapsus genuit filium quasi mendaciū. Aug⁹ de verbis apl̄i. Cū humilitatis cā mētiris: si non eras peccator anteq̄m mentiebaris. mendendo efficieris q̄d euitaueras Aug⁹ in ench. Mihi aūt non absurdū videt̄ omne mendaciū esse peccatū. ꝫ multū interest q̄ aīo. ⁊ de quib⁹ rebus q̄sq; mendiat̄. non enī ita peccat qui consulendi sicut nocēdi voluntate mentit̄. nec tantū ille nocet q̄ viatorē mendēdo in aduersū iter mittit: q̄ntū ijs qui viā vite mēdacio fallente deprauat: Gre: in mor. Non nunq̄m peius est mēdaciū meditari q̄m loqui. Nam loqui plerumq; precipitationis est meditari vero

studiose prauitatis. Crisost. super mathe. Concessum est dyabo
lo interdum vera dicere. vt mendacium suum rata veritate cõ
mendet. Idem Mendacia si non habent quem decipiant. ipsa sibi
mentiantur: sicut ait ps. Mentita est iniquitas sibi: Isidorus de
conflicto viciorum & virtutum. Nec artificioso ingenio. nec sim
plici verbo oportet decipere quenq̃m: quia quolibet modo menti
atur quis offendit. Pe. bles. Quidam in suis mendacijs gratio
si sunt. quidam semper laborant esse veredici & mendacissimi re
putãtur. Grego⁹ & aug⁹: Mendacium est falsa verborum pro
batio. cum intentione fallendi. ¶ De mercatione. C. cxlvij.

Aug⁹ super ps. Desiderio tuo locum facis dyabolo. ec
ce enim dyabolus ꝓposuit lucrum & mutuauit ad frau
dem. lucrum habere non poteris. nisi fraudem feceris.
sed lucrum esca est. fraus laqueus. Ambro. Vilis se vult esti
mari xp̃c. vt ab omnibus ematur. ne quis pauper detereatur.
Crisosto. super Mathe. Super omnes inquit mercatores. plus
maledictus est vsurarius. quia mercator dat vt non illud repe
tat: iste autem plus quã feneratur. & suum iterum repetit. & ali
enum cum suo tollit. Cassiodorus. Siquidem per bullam quere
re nephas est: per maria periculum; per falsitates obprobrium:
per agriculturã vero licitum est. honestum vero est lucrũ per q̃d
nemo ledit iuste acquiritur & nulli preiudicatur: Tullius Sor
didum est eorũ officiũ: qui emunt a mercatoribus q̃d statim ven
dant. nil enim proficiunt. nisi quẽadmodũ mentiantur: agricul
tura enim nil melius. nil vberius: nil in homine libero dignius;
Hanc laudat oracius. Beatus ille qui procul negocijs. vt pri
sca gens mortaliũ: paterna rura bob⁹ exercet suis. solutis omni
fenore. ¶ De merito ¶ C. cxlviij.

Augustinus li. confes. Quisq; tibi enumerat vera. meri
ta sua. quid tibi enumerat. nisi munera tua. Aug⁹. de⁹
auctor est meriti. qui & voluntatẽ applicat operi. & op⁹
explicat voluntati. Aug⁹ super mathe. Simplices & indocti re
gnũ celorũ rapiunt. & nos cũ literis nostris ad infernũ descendi
mus. Gre. in mor. Magna sunt actiue vite merita. ꝫ contẽplati
ue pociora. Bern. in sermone. Hoc totum hominis meritum. si
totã spem suã ponat in eo. qui totũ saluũ facit. sufficit ad meritũ
scire. q̃d non sufficiant merita. Bern. sup can: Preposterus ordo

est ante meritum exigere premium · ⁊ ante laborem sumere cibū
Bern̄· in sermone · Domine multi volunt tecum conregnare: ꝫ
non compati· volunt venire ⁊ non querere · volunt consequi ⁊
nō sequi· Crisos: de ꝯpunctione cordis· Et si millies moriamur
⁊ si omnes virtutes anime expleam⁹· nihil dignum gerimus ad
ea: que ipsi a deo percepimus: Crisost· in omelia Quidq̄d gesse
ris parum est· quiquid feceris minus est· omne enim meritū bre
ue est comparatione donorum: numera beneficia si potes. ⁊ tunc cō
sidera quid mereris· Crisost: ibidem· Si totum tempus vite hu
ius occupent obsequia· laudes teneant· gratiarum actiones insi-
stant· non poteris pensare ꝙ debes· Cassiodorus. Qui enim est
ordine vel dignitate primus· debet esse meritorum laude precipu-
us· Ibidem· Differri non debent merita fidelium· vt ad studia
bonorum actuum prouocentur vota cunctorum· Idem dignum
est vt fructus laborum sequantur vota fidelium· ⁊ superior gra-
dus accipiatur· quem gestarum rerum integritas affectus com
mendat· Valerius in sermone· Parum laudis habet virtutum
corona: que ex labore non descendit · potest quidem habere pal-
mam· sed non habet gloriam; hec est magnarum ratio virtutum
vt quanto plus homo laborat· tanto plus mercedis accipiat· ¶
De milicia ¶ C·cxlix·

Augustinus de verbo domini· Militare non est delictum
sed propter predam militare peccatum est· nec rem pu
blicam gerere criminosum est: sed ideo agere rem pu-
blicam· vt rem familiarem potius augeas· videtur esse damnabi
le: ꝓpterea enim prouidentia quadam militantibus stipendia cō
stituta sunt· ne dum sumptus queritur: predo crassetur· Vegeci
us: Nil enim neq̄ firmius: neq̄ felicius· neq̄ laudabilius est re
publica· in qua abundant milites eruditi· Vegecius li· ij: Plim
enī terroris hostibus armorum splendor importat · quis credat
militē bellicosum· cui⁹ dissimulatione· situ ac rubigine arma fedā
tur· Idem vege· aut inopia· aut sumptibus· aut terrore melius
hostē domare· q̄m prelio iniquo· ampli⁹ solet fortuna potestatis
habere q̄ntū virtus· licet eī ars plimū ꝓsit· tñ ad defensionē suā
potest accāre fortunā· Pe· bles· Nihil detestabilius ē nota pro-
ditionis in milite, licet ioab fortit oīa vicerit· non computatur
tñ in cathalogo fortiū dauid· quia fortitudinē eius: prodicio ei⁹
in abner ⁊ amasā denigrauit· Sola fidelitas ē· que dilatat gloriā

propter que pacē firmat · ⁊ terrorem incutit inimicis · De ibidē
Nihil damnabilius est in milite q̄m ocium · per quod vsus armo
rum dediscitur · nutritur busillaītas · vires fatiscunt · obrepit in-
ercia; ⁊ ad immundicie actus · animus occupatur: Julius fron
tin⁹ refert · cum scutum cuiusdam vidisset gemmis ⁊ auro multi
pliciter adornatum · dixit se non mirari · si tanta diligentia hono-
rasset · in q̄ plus presidij q̄m in ense haberet · Refert ꝑides · Nō
pictamur: non aurum ⁊ lapides: sed scutum diuulsum · fractam
galeam · ebetem gladium faciem vulneratam: cedere militibus ad
ornatum · Idem · Porro ordo militum nunc est ordinem non te
nere · nam cuius os maiore spurcicia verborum polluitur · qui dete
stabilius iurat · qui minus deum timet: qui ministros dei vilifi at
qui ecclesiam nō veretur · iste hodie in cetu militum fortior ⁊ no-
minatior reputatur · Idem · Qui contra inimicos crucis vires
suas exercere debuerant · in potibus ⁊ ebrietatibus pugnant · va
cant ocio · marcent crapula · vitamq̄ degenerem in immundicijs
transeuntes · nomen ⁊ officium milicie dehonestant · Sen̄ in epl̄a ·
Nullum laborem recusant manus · que ab aratro ad arma trās
feruntur · q̄mlibet viam paciuntur iumenta: quorum durata in
a spera vngula est · in molli ⁊ palustri pascuo saginata cito subte
reuntur · fortior aūt miles ex fragoso venit · sed ille vnctus ⁊ ni-
tidus · in primo puluere deficit · Sn̄: in prouer: Ducis in consilio
posita est virtus militis

De mirabile C · cl ·

Augustinus li · x: de ciuitate dei Quidquid ergo mirabi
le fit in hoc mundo · profecto min⁹ est q̄m totus hic mū
dus id est celum ⁊ terra ⁊ omnia que in eis sunt · que
certe deus fecit · Nam ⁊ omni miraculo quod fit per hominem ·
maius miraculum est homo · q̄muis ergo miracula visibilium na-
turarum videndi assiduitate vilescunt · tamen cū ea sapienter in
tuemur · ⁊ vsitatissimis rarisq̄ maiora sunt; Aug⁹ · li · xxij: de ci ·
dei: Aliter magi faciunt miracula · aliter xp̄iani · aliter mali · Ma
gi per priuatos contractus cum demonibus · boni xp̄iani per pu
blicā iusticiā · mali xp̄iani per signa publice iusticie · Ibidē Ideo
nō omnibus sanctis ista miracula attribuunt̄ ne ꝑniciosissimo er
tore decipiātur infirmi estimātes ī talib⁹ factis ēe maiora dona ·
q̄m in operib⁹ iusticie q̄bus vita et̄na ꝯparatur: Aug⁹ li · confes:

Nihil mirabilius in rebus humanis q̃m diligere inimicos. Iero
super Mathe: Prophare: & virtutes facere. & demonia eicere:
interdum non est eius meriti qui operatur. sed vel si invocato
nomine xp̃i hec agit: vel ob contemnationem eorum: qui invo-
cant: vel eorum utilitatem qui vident & audiunt. Gregorius
in omelia. Caritatis & pietatis miracula amate. que tanto secu-
riora sunt. q̃nto & occulta; Ibidem: Diuina miracula & semp
debent consideratu per studium. & nunq̃n discuti per intellectum.
Ibidem. R̃om de occulto dei consilio querere nihil aliud est/ q̃m
contra eius consilium superbire Crisos. super Mathe: Quatuor
mirabiles mutationes fecit dominus: de piscatore primum ecc̃e
pastorem. de persecutore magistrum gentium & doctorem. de pu
blicano primum euangelistam. de latrone primũ celicolam. Cu
sost. super mathe. Mirabilius est videre hominem conuicia passũ
& nõ motũ. q̃m hoiem vulneratũ & cõcussum nõ cadentẽ. Hugo
Res multis modis apparent mirabiles. aliq̃n ex magnitudine.
aliq̃n ex paruitate: aliq̃n quia rare. aliquando quia pulcre

De miseria

Cicli.

Ambrosius de offic: Miseria est copia tribulationis. & in
opia consolationis. quoniã multiplaue q̃s patitur. &
a nemine releuatur. Hug9 de verbo domini. Qui nequi
ter vult viuere. nonne tanto miserior esse conuincitur. quanto
facillius eius voluntas impletur. Hug9 de tumitate. Magna ho
minis miseria cum illo non esse: sine quo non potest esse. Iero.
Apud x̃pianos non qui patitur sed qui facit contumeliam miser
est. Berñ. in sermone. Generalis est humano generi miseria tri
plex si diligenter aduertimus. nam & faciles sumus ad seducẽdũ
& debiles ad operandum. & fragiles ad resistendum Si discerne
re volumus inter bonum & malum decipimur. si temptamus fa-
cere bonum deficimus. si conamur resistere malo decipimur & su-
peramur Berñ. in. xij. gradibus Sicut pura veritas nõ nisi pu
ro corde videtur. sic miseria fratus. non nisi misero corde seruat̃
Berñ. in pmone Homo natus de muliere &c̃. In doloribus ge-
neramur: in tenebris confouemur/ in doloribus ptuumur. ante
exitũ miseras matres oneramus: in exitu more vipereo lacera
mus. mirũ q̃ non ipsi laceramur. Innocentius de miseria condi
tionis humane. Quare de vulua egressus sum/ vt videre laborez
& dolorẽ. & consumerent̃ in confusione dies mei. Si talia locut9

est de se ille quem deus sanctificauit in vtero qualia loquar de me quē mater mea genuit in peccato. ⁊c̄. Idez. Quis ergo det oculis meis fontem lacrimarū. vt fleam miserabilem humane conditionis progessum. damnabilē humane dissolutionis egressum ⁊c̄ Boecius de consolatione: Sapiens miser: plus miser est q̄m rusticus: miser enim scit exagerare causas dolendi. quas rustit⁹ miser ignorat. Señ. de remedijs. Miserior es cum omnē fraudem oculis rapis q̄m si omnino oculos non habueris

De Misericordia C.clij.

Augustinus de officijs: Misericordia est animi dolentis affectus: cum additamento benficij. vt compaciamur ꝓximo. ⁊ largiamur de ꝓprio. Idem Nihil ad mīam sic inclinat q̄m ꝓprij periculi cogitatio. Idem Non ē quo fugias a deo irato. nisi ad deum placatū. Idē. Beati illi qui subueniunt miseris quoniā eis rependit̄. vt per misericordiam dñm de miseria liberētur: Aug⁹ Multo misericordius operat̄ quis circa aīas infirmoꝝ. qui bone fame seruos dei consulit: q̄m erga corporum egrotantiū. qui panem esurientibus tribuit: Ambro. Omnis sūma discipline xp̄iane in misericordia ⁊ pietate est. q̄ꝫ aliq̄s seq̄ñs si lubricā carnis patitur. sine dubio vapulabit. Idem. Mīa largior vbi fides promptior. nihil tam cōmendat xp̄ianum q̄m miseracio caritatis. Iero⁹. ad nepocianum. Non memini me legisse mala morte mortuū: qui libenter opera pietatis exercuit. habet enim multos intercessores. ⁊ impossibile ē multorū preces nō exaudiri: Gre⁹. in moꝝ: Misericordia a misero corde vocata ē. eo quod vnusquisq̄ intuetur quēpiū miserum. ⁊ ei compaciens de dolore animus tangitur: ipse cor miserum facit. Gre⁹ in omelia Respicere pauperem: exaudire precem: largiri stipem. prebere defensionem: magna mentis latitudo est. Berñ. in sermone. Magne mīe q̄tuor filie. scz amissio amaritudinis. subtractio oportunitatis: virtus resistendi. ⁊ sanitas affectionis. Io: crisos. Mīa est salutis presidium. fidei ornamentum. ꝓpiciatio peccatorum. hec est q̄ iustos probat. sanctos roborat. dei cultores oñtat: Rabanus. Qui esurientem pane verbi reficit. ⁊ sicientem potu sapientie refrigerat. qui errantem in domum patris reuocat. qui innocentem protegit. qui infirmum fide assumit ⁊ confirmat. qui tribulatos consolatur qui oppresso subuenit conpaciendo vel cōsolando. veram dilectionem adimplet: Leo papa. Misericordie

virtus tanta est: vt sine illa cetere etiam si sint · prodesse non pñt Cassiodorus in epla: Benigni quippe principis est · ad clemētie comodum transilire terminos equitatum · quando sola est misericordia tibi · omnes virtutes honorabiliter cedere nō recusat Hugo · Differunt misericordia ⁊ miseratio · sicut fons ⁊ riuulus · misericordia enim quasi fons est affectu · miseratio quasi riuulus effectu · Valerius in sermone · Precedentis misericordie beneficium perdidit: qui putat esurienti solum sufficere quod donauit · ille autem ad dominum integros misericordie fructus premittit a quo pauper nunq̄m tristis abscedit: Seneca: Crustra rogat: qni misereri non potest ·

De Modestia C · clvj ·

AUgustinus in re · In omnibus motibus nostris: nil fiat quod cuiusq̄m offendat aspectum · sed quodq̄d nostram deceat sanctitatem · Ambrosi⁹ li · iij · Sermones proferamus · libra iusticie examinatos · temporantia cordis habeat animi mundiciam · iusticia misericordiam · prudentia pacem · fortitudo mansuetudinem · Bern̄: de consideratione · In te consistito · non infra deici · non supra atolli · non euadere in longius · non extendi in lacius: tene medium · si non vis perdere modum · locus medius tutus est · medium sedes modi · ⁊ modus virtus · Leo papa in sermone · Melior est gradus lectioni pariter rectū q̄m velocita festia per deuiñ · Hugo Modestia ē cultū ⁊ motū ⁊ omnem nostram occupationem vltra defectum ⁊ citra excessum sistere · vnde poeta · Est modus in rebus · sunt certi denique fines · Quos vltra citraq̄ nequit · consistere rectum · Tulli⁹ · Moderalitas est seruata propria virtute omnibus iuste pieq̄ morib⁹ cōuiuentium se contemperare;

De monacho C · cliiij:

AUgustinus ad aurelium · Nimis dolendum est si ad tā ruinosam superbiam monachos subrogamus · ⁊ tali cōtumelia clericos dignos putamus · vt scilicet dicatur · q̄ malus monachus bonus clericus est · cum aliquando bonus etiaz monachus: vix bonum clericum faciat · Jeronim⁹ · O monache quiescis corpore · stat anima tua ⁊ non psallis deo · Maledict⁹ homo qui facit opus dei negligenter: Jeronimus · Sicut martires laudāt dominum pure in regione viuorum · ita ⁊ monachi q̄ die ⁊ nocte psallant domino · debent eandez puritatē habere martirū

siquidez ipsi martires sunt. qd eī faciūt āgeli in celis hoc monachi faciunt in terris: Jero. in epla. Si cupis esse q diceris monachus id est solus: quid facis in vrbibus. que vtiq non sunt solorū habitationū sed multorum. Idem Constat monachū in sua patria perfectum esse non posse. Idem Quid facit monachus in celis feminarū. que sibi volunt priuata ⁊ sola colloqa. ⁊ arbitros fugientes oculi. sanctus amor impacientiā non habet: Idē. Monachi dum patri matriq miserentur: suas animas perdiderunt: Bern. in apolog: Habitus noster qd ⁊ dolens dico. qui humilitatis solet esse insigne. a monachis gestat superbe. vix iam in nostris prouincijs inuenim9 quo vesti dignemur. miles ⁊ monachus ex eodem panno pciuntur sibi tugullam ⁊ clamidē. Bern. in epla. Labor ⁊ latebre ⁊ volūtaria paupertas. hec sunt monachorū insignia. h vitam solent nobilitare monasticam. nostri autē oculi omne sublime vident. nostri pedes omnē forum circueunt. nostre lingue in omnibus audiunt consilijs. nostre manus omne diripiunt patrimoniū. Bern. super can. Legumina inquit ventosa sunt. caseus stomachum grauat. lac capiti nocet. potū aque non sustinet pectus. caules nutriunt melancoliaz pori colerā accendunt: pisces de stangno aut de lutosa aqua. mee complexioni non congruunt: qle est hoc vt in oībus fluuijs agris. ortis: cellarijs repiri vix possit. qd comedas. puta te queso monachum. n medicum. nec iudicandū de complexione sed de professione. Isidorus de summo bono. Summa monachi virtus humilitas. summum vicium est superbia. Idem Tunc autez monachum se qsq iudicet. quando se minimum estimauerit. etiam cum maiora virtutum opera gesserit. Hugo de claustro anime. Monachi claustra sibi faciunt: quibus homo exterior teneri possit sed vtinā caustra facerent: quibus homo interior ordinate teneretur. Hugo de. xij. abusionibus. Ordo claustri ⁊ ordo curie diuisus est. ibi sedet in insidijs cum diuitibus in occultis. vt interficiat innocentez h audi. non sede cum consilio vanitatis. ⁊ cum iniqua gerentib9 non introibo. Ibi insidiaris vt rapias pauperem. rapere pauperem cum attrahit eum. hic dicis. Odiui ecclesiam malignantiū ⁊ cum impijs non sedebo. Ibi. dextera est repleta muneribus. h lauas inter innocentes manus tuas Ibi laudatur peccator in desiderijs anime sue. ⁊ iniquus benedicitur. h benedicitur deus. Si vis ergo esse monachus curialis: laudas qd non debes. defendis

quod non expedit · operaris q̊d non licet : loqueris q̊d non decet

De morte

C · clv ·

AUgustinus de ciuitate dei libro primo · Mala mors putanda non est : quā bona vita precedit · neq; enim facit amaram mortem : nisi quod sequitur ipsam mortem · Augustinus de ciuitate dei libro : xxi · Prima mors animaz pellit nolentem a corpore · secunda mors animam noletem tenet in corpore : Augustinus ad dyascorum · In quo quencunq; inuenerit suus nouissimus dies · in hoc eum conprehendet mundi nouissim⁹ dies · quia qualis in isto die moritur · talis in die illo iudicabitur Augustinus · Latet vltimus dies vt obseruentur omnes dies · sero parantur remedia · cum mortis imminent pericula · Augustinus super Johannem Quid est mors relictio corporis · depositio sartine grauis · sed si alia sarcina non portetur qua homo in iehennam precipitetur · Idem · Nichil sic reuocat a peccato · q̄m frequens mortis meditatio : Augustinus · Non est male mori qui bene vixerit · ⁊ vix bene moritur qui male vixerit · Ambrosius in examerō · Nudi omnes nascimur : nudi morimur · nulla discrecio inter cadauera mortuorum · nisi forte quia grauius fetent diuitum corpora distentā luxuria · Jeronimus · Memento mortis tue ⁊ non peccabis · qui se quotidie recordatur esse moriturum contemnit presentia ⁊ ad futura festinat : Gregorius libro · vij : mor̄ · Antiquus hostis ad capiendas peccatorum animas · tempore mortis crudelitas effrenat̄ violentia · ⁊ quos viuentes blandicijs decipit morientis seuicijs rapit Gregorius in omelia · Moram vltimam idcirco dominus noster nobis voluit esse incognitā · vt semper possit esse suspecta : vt dum illaz preuidere nō possumus · ad illam sine intermissione preparemur : Bernhardus in sermone · Nouissima sunt quatuor · mors · iudicium · iehēna · gloria : quid horribilius morte · quid terribilius iudicio · quid intollerabili⁹ iehenne · ⁊ quid iocundius gloria · Bernhardus in sermone : Miser homo quare omni hora te non disponis : cogita te iam mortuum : quem scis de necessitate moriturum : distingue quare oculi vertentur in capite · vene rumpentur in corpore ⁊ cor scindetur dolore · Bern̄ · in epl̄a · Bona mors iusti ꝓpter requiē melior ꝓpter nouitatē · optīa ꝓpter securitatē : econtra mors peccator̄ pessima · mala siq̄dez in mūdi amissione · peior ī carnis separatione ·

pessima in vermis igniscq; duplici contritione: Bern. idem Precio
sa mors sanctorum. preciosa plane. tanq̃m finis laboris. tanq̃m
victorie consumacio. tanq̃m vite ianua. ⁊ perfecte securitatis in/
gressus: Isiderus de summo bono. Illi deplorandi sunt in mor/
te. quos miseros infern⁹ ex hac vita recipit nõ quos aula celestis
letificandos includit. Sen. in fine epl̃arum. Nemo scit nostrum
quã ꝓpe versetur terminus. sic ita formemus aĩm. tanq̃m ad ex
trema ventum sit vem̃entem. Nemo hylaris mortem recipit. m̃
si qui se ad illam diu composuerit. Sen. ibidem. Cum multũ am-
bulaueris redeundum est: stultum est timere. q̃d non possis vita
re. Sen. Omnes dies velut vltimus ordinandi sunt. de felicitate
hominis vltimus dies indicat. Sen. Optimum est mori anteq̃m
optes mori. incertum est quo loco te mors expectet: tu illaz in
omni loco expecta. Idem Ante senectutem curaui vt bene viue
rẽ: in senectute vt bene moriar. bñ aũt mori ẽ libenter mori Sñ.
Mors nõ ẽ glorioso. ꝫ fortiter mori gloriosum est: nemo mortẽ
suã laudat: sed eũ cui⁹ mors abstulit animũ. Sen: li. de moribus
Stultum est somno delectari. mortem horrere: cum somnus assi
duus sit mortis imitacio: Sen: in prouer. Deu q̃m timidus est.
qui se moriturum putat. honesta turpitudo est mori pro bona cã
lex vniuersa que iubet nasci ⁊ mori. mori felicitas est. anteq̃m
mortẽ inuoces. tollerabilior est qui mori vult. q̃m q̃ male viuere

De Muliere

C. clvi.

AUgustinus li: de singularitate clericorum. De carboni/
bus scintille dissiliunt. de ferro rubigo nutritur. morbo
aspides sibillant. ⁊ mulier fundit concupiscentie pestilẽ-
tia. Amb. li. i. de dauid: Sampson validus ⁊ fortis leonem suf
focauit. sed amorem suum suffocare nõ potuit. vincula soluit ho
stium: sed suarum non soluit nexus cupiditatum. messes incẽdit
alienas. sed vni⁹ ipse mulieris accẽsus igniculo. messem sue vir
tutis amisit. Ambrosius ibidem: Janua dyaboli via iniquitatis.
scorpionis percussio: nociuũq; genus est femina: cum proximat
stumulat. ignem accendit. flamigero igne percutit conscientiam
pariter habitantis. ⁊ exhaurit fundamenta montium. si cũ viris
femine habitent viscarium non deerit dyaboli. Ambrosius. Si
pudicam queris feminam. q̃m bene videris conuersantem dilige
mente non corporali accenssu frequentes. nemo miles cum vxo-
re pergit ad bellum. femine cũ viris habitantes germinãt spinas

⁊ archana montium acuto mucrone percuciunt. Jeronim⁹ ad nepocianū. Hospiciolum tuum: aut raro aut nunq̄m mulierum pedes terant omnes puellas aut virgines xp̄i. aut equaliter ignora. aut equaliter dilige. Vide ne sub eodē tecto manseris. nec in preterita castitate confidas. nec sampsone fortior. nec dauid sanctior. nec salomone potes esse sapientior. Memento semper q̄ paradisi colonum de possessione sua mulier deiecit. Unde poeta. Adam sampsonem ⁊c̄. Jeronimus: Femina pulcra cito adamatur. feda facile concupiscit. difficile custoditur. quod plures amant molestum est possidere quod nemo habere dignatur. minore cum miseria deformis habetur q̄m formosa seruatur. Crisostomus super matheum: Quid aliud est mulier. nisi amicicie inimica. ineffugabilis pena. necessarium malum. naturalis temptatio. desiderabilis calamitas. domesticum periculum. delectabile detrimentum. mali natura: boni colore depicta: Hugo super illud: Fauus distillans labia meretricis. ⁊c̄. In fauo enim duo sunt. mel ⁊ cera. ⁊ in facie meretricis similiter duo scilicz decor ⁊ gratia. hoc est pulcritudo oris. ⁊ dulcedo sermonis. Cera succendit ignem. mel prebet dulcedinem. sic pulcritudo meretricis igne libidinis inflammat carnem. blandiendo vero lenoticinantis sermonis subuertit mentem. stillat mel ex cera: dū meretrix verba sua mollit. ⁊ facit dulcia. hanc autem dulcedinē eterne mortis amaritudo comitatur. vnde sequitur ibi nouissima illius amara quasi absinthium. ⁊ acuta quasi gladius byceps. Valerius in epl̄a. Det tibi deus. amice op̄s omnipotentis femine fallacia non falli Tullius reth. Virus ad vnum quodq̄ maleficium singule cupiditates impellūt. mulieres. ad omnia maleficia cupiditas vna ducit. muliebrium enim viciorum omnium fundamentum est auaricia. Seneca: Aut amat. aut odit mulier. nihil tercium. dediscere flere feminam est mendacium. Duo genera lacrimarum habētur in oculis feminarum: veri doloris vnum. insidiarum aliud. Mulier cum sola cogitat mala cogitat

De Mundo C. clvij.

Augustinus ad dyascorum. Mundus iste periculosior est blandus q̄m modestus. ⁊ magis cauendus cū se illicit diligi. quā cum āmonet cogitq̄ contemni. Aug⁹.

ibidem. In hoc mundo non timere. non dolere. non laborare. nõ periclitari impossibile est. sed plim interest qua causa. qua expectatione. quo timore quisq; patiatur. Augustinus in epla. Mũdus transit ⁊ cõcupiscentia eius. quid vis vtrum transire cum tempore? an xp̃m amare ⁊ securum viuere. Aug⁹ in sermone. Ecce ruinosus mundus ⁊ sic amara q̃m si dulcis esset. o munde immunde tenes me pariens. quid faceres si maneres. q̇d faceres dulcis. si amarus alimenta mentiris Ambro. de virginitate? Distite in hoc mundo. supra mundũ esse. ⁊ si corpus geritis uolicet in uobis ales interior. Grego. in moꝝ. Sancti viri. quia nichil hui⁹ mundi appetunt? nullis proculdubio tumultibus in corde p̃muntur. Idem ibidem. Ille hui⁹ mundi veraciter mala sentit. q̇ eius bona inhyanter appetit Berñ? Cui xp̃c incipit dulcescere. necesse est amarescere mundum. Bernhar? super can? Plenus ẽ mundus spinis. in terra sunt. in tua carne sunt. versari in his ⁊ minime ledi. diuine potentie est. ⁊ non virtutis nostre. Berñ. in sermone. Mundus est. vbi malicie plurimum? ⁊ sapientie modicum. omnia sunt omnia viciosa. omnia lubrica. omnia opaca tenebris ⁊ obsessa laqueis. vbi periclitantur anime. affliguntur corpora. vbi omnia vanitas ⁊ afflictio spiritus. Berñ. Mund⁹ clamat ego deficiam? caro clamat ego inficiam. dyabolus clamat ego decipiam. xp̃s vere dicit ego reficiam. Crisosto. super mathe Habemus pro mari mundum. pro naui ecclesiam. pro velo penitentiam. pro gubernaculo crucem. pro nauta xp̃m. ⁊ pro vento spiritum sanctum Petrus rauẽna. Callax est hic mundus. finis dubius. exitus horribilis. iudex terribilis. pena infimbilis: Sñ. in epla. Amor mundi nos in fortune potestatem adducit. h̃ amissis liberis mestus. h̃ sollicitus egris? h̃ turpibus ⁊ aliq̃m passus infamam tristis? hanc ymaginem aĩo tuo postpone vel ꝓpone.

De Munere.

C. clviij.

Ambrosius? Munera excecant oculos iudicum. ⁊ vim autoritatis inclinat. Jero. Facile contemnitur clericus. qui sepe vocatur ad prandium ⁊ non recusat. nũq̃m petentes raro accipiamus rogati? Grego⁹ in omelia. Ante dei oculos. nunq̃m est vacua manus a munere. si archa cordis sit repleta bona voluntate. Gregorius in moꝝ? Non abel ex muneribus. sed ex abel munera oblata placuerunt. Crisostom⁹ de simbulo Quis nõ erubescat dicere. q̇d mihi dabis vt tibi iusticiã

faciam nonne simile est ac si dicatur. Quid vultis mihi dare vt me ipsum abnegem. officium perdam ⁊ domum vendã? Isidorꝰ de summo bono. Tres sunt munerum acceptiones. quibus contra iusticiam humana vanitas militat id est fauor amicicarum. adulacio laudis. ⁊ corporalis acceptio muneris. facilius aũt peruertitur animus rei corporee munere. q̃m gratie laudisq; fauore Cassiodorus. Oblatio enim muneris tynea est regiminis. Pe. bles. Peremptorium enim ẽ in principe. vel aurum adorare munerum. vel fauorem querere personarum. testante ꝓpha. In q̃rum manibus iniquitates sunt? dextera eorum repleta est muneribus? Transibũt iniquitates in penam. ⁊ munera in dolorem. quia testio iob. Ignis deuorabit tabernacula eorum, qui munera libenter accipiunt.

De Murmure? C. clix.

AUgustinus super iob. De re nulla magis deum offendisse ille populus iudaicus dictus est. q̃m contra deum murmurando. Gregorius in moꝝ. Qui contra sup̄ positam sibi potestatem murmurat. liquet ꝙ illum redarguit. qd̃ eandem hoĩm potestatem dedit: Bern̄. de consideratione. Si ijs q̃ murmurat ꝑm animam mortuus est. qui instigat? quomõ viuit Isidorus libro tercio de summo bono. Discat non murmurare qui male patitur. etiam si ignorat cur male patitur. per hoc q̃sq; iuste se pati arbitretur. quia ab illo iudicatur. cui nunq̃m iniusta iudicia sunt. Hugo. Susurratio est per quam odiose adulationis vel derogationis sibilo. quodam alter in alterius odium excitatur. Susurrium est inter amicos discordiam seminare? Cyprianus in epl̃a. Qui contenciosus ⁊ mumurans extiterit. iuxta arbitrium prioris tam diu peniteat. tam diu culpe q̃litas extat.

De Natiuitate xp̃i C. clx.

AUgustinus super Johannẽ. Nobilitas fuit xp̃i nascentis in virginitate ꝑientis? nobilitas ꝑientis in diuinitate nascentis: Ambrosius contra hereticum. Mihi enim impossibile est? generationis scire secretum? mens deficit. vox silet. non mea tantum? sed etiam angelorum supra potestates. ⁊ sup̄ cherubin ⁊ supra seraphin ⁊ omnem sensum est. quia scriptum est pax xp̃i supra omnem sensum est. quõ non est supra omnem sensũ tanta generatio. tu ergo manũ ori tuo pone scrutari ñ licet

superna misteria. licet scire q̄ natus sit non licet discutere quō natus sit. h̄ enim querere metus est. ineffabilis est enī illa generatio. Unde ysaias Generationem eius quis enarrabit. h̄ humanum sensum ⁊ intellectum excedit. h̄ nō capit humane intellect⁹ ratio sed prudentie fidelis professio Gregori⁹ in omelia. Celi rege nato. rex terre turbat⁹ est. quia nimirum terrena altitudo cōfunditur. cū celsitudo celestis aperitur. Bern̄. super can. Fratres generationem istam quis enarrabit? angelus nunciat? virt⁹ obumbrat. superuenit spiritus? virgo credit. virgo ꝑturit virgo permanet. quis non miretur. nascitur verbum infans. ibi agnoscitur longitudo breuis. latituto angusta. altitudo subdita. ꝓfunditas plana. ibi agnoscitur lux non lucens. verbum infans. aqua siciens. panis esuriens. Bern̄. in sermone. Jesus xp̄s filius dei nascitur in bethleem iude. iesus saluator quid tam necessariū perditis. quid tam optabile miseris. quid tam vtile desperatis? Bern̄. in sermone? Ubi aula regia. vbi thronus? vbi curie regalis frequentia. nunquid aula est stabulum? thronus presepium. ⁊ totius curie freqn̄tia. ioseph ⁊ maria. Crisost. super mathe. Non illius est fabri filius quem putatis. sed fabricatoris omnia. qui fabricatus est auroram ⁊ solem. Leo papa. Adorant magi in carne verbū. in infantia sapientiam. in infirmitate virtutez. ⁊ in hoīnis veritate dn̄m maiestatis. Fulgencius. Hec stella nunq̄m apparuit? quia nunq̄m puer iste eam creauit. ⁊ magis ad se venientibus p̄uiam deputauit. Cassio? super p̄s. Licet deus cūctos dies creauit. singulariter tamen hūc diem fecisse dicitur. que xp̄i domini natiuitate sacratus est. in quo merito exultari conuenit ⁊ letari. quoniā in eo ⁊ dyabolus ius perdidit ⁊ salutem mund⁹ accepit.

De Natura.

C. clxi.

Augustinus in quadam epl̄a. Nullum quippe vicium ita contra naturam vt nature deleat extrema vestigia Ambrosius? Vince naturam diligentia. exclude corporis somnum. naturam nobis formare non possumus. possumus diligentiam? Hugo Natura creatrix? est quedam vis ⁊ potentia diuinitus rebus insita. alia ex alijs in suo genere producens: Tullius. Natura autem fureat nouerca homini? proiecto corpori fragili? anxio ad molestias. molli ad labores. prono ad libidines. Seneca in quadam epl̄a. Tenenda est via quam natura

prescribit·nec ad illa declinandū·illam sequentibus omnia facilia ⁊ expedita sunt contra illam intentibus non alia via est q̄m contra aquam nauigantibus·

De Negligentia C·clxij

Gregorius in moz. Si curare parua negligim⁹ insensibiliter seducti: audacter etiam maiora perpetremus· Boecius de disciplina scolauum· Sicut in vnoquoq; opere mater est negligentia·ita vniuerse doctrine ⁊ discipline nouerca est negligentia· Seneca in epla: Turpissima est iactura· que per negligentiā fit· ni hoc enim fallimur q̄ mortem non prospiamus: magna pars iam eius preterijt·quicquid etatis retro est mors tenet·tu vero omnes horas cōplectere· Hugo· Negligentia est animi torpor. quo quis minus diligens est in consequē do quod exequi debet

De Nobilitate C·clxiij·

Hieronimus in epla. Sola apud deum libertas est non seruire peccatis· Summa apud deum nobilitas est clarum esse virtutibus· Iero·in epla· Ille apud deum preest potior·non quē nobilitas generis nec dignitas seculi· sed quem deus facit ⁊ sancta vita commendat Gregor⁹ in dyal· Non nullis solet nobilitas generis pare ignobilitatem mentis vt minus se in hoc mundo despiciant·qui plus se ceteris aliquid fuisse meminerunt. Crisostomus super math· Ille clarus·ille sublimus·ille nobilis·ille tunc integram nobilitatem suam ostēdit·si dedignetur seruire vicijs·⁊ ab eis non superari· Crisost· ibidem: Melius est de cōtemptibili genere clarum fieri·q̄m de claro genere contemptibilem nasci· Melius est vt in te glorient parentes·q̄m tu in parentibus glorieris: Cassiodorus in epla· Sicut indigna posteritas laudes antiqui generis abnegat·ita preclara de patribus egregie dicta confirmat· Seneca in epla· Eis q̄ non sunt nobiles nati sed facti·nihil crudeli⁹· Iuxta illud· Aspera nisi est humili·dum surgit in altum· Seneca·xxxvij·epla· Habet hoc optimum generosus animus·q̄ conditatur ad honesta·neminem excelsi ingenij virum ·humilia delectant ⁊ sordida· Seneca libro de moribus· Nobilitas animi·generositas est sensus·nobilitas hominis est generosus animus:

De Nocumentis C·clxiiij·

Augustinus super Io: Caim⁹ est est q̄o agit inordinata cupiditas: vt noceat alteri· Ieronimus in epla·Quantum ad peccati rōm pertinet nocuit qui nocere disposuit

Bernhardus in sermone. Utinam soli impugnarent nos maligni spiritus cum suggestionibus suis. & nihil nocerent homines pernitiosis exemplis. persuasionibus importunis. sermonibus adulationis vel detractionis. atq; alijs mille modis. Crisostomus. Et si omnes qui mare aut terram inhabitant conuenant ad ledendum. nocere nequaq̃m potuerunt ei. qui a seipso non leditur. Isidorus de summo bono. Raro leditur homo ab extraneis. si sui eũ non ledant. magis enim insidijs nostrorum q̃m aliorum pericliamur. Seneca in epla. Ridiculum est aliquem odio nocentis innocentiaz suam perdere. Insidiosissime nocet cui gratie agimur pro iniuria.

De Obedientia

C. clxv.

Augustinus. Quis iniquus. q̃m velle sibi obtemperari a minoribus. & nolle obtemperare maioribus. Gregorius in moz. Obedientia non seruili metu. sed cauratus affectu seruanda est. non timore pene. sed amore iustitie. Gregorius in moz. Obedientia sola virtus est. que menti virtutes ceteras inseruit. insertasq; custodit. Melior est obediẽtia q̃m victima. obedienti a iure preponitur victima. quia per victimas aliena caro. per obedientiaz vero voluntas propria mactatur. Bern̄. de nova militia. Nec studium bone actionis. nec odium sancte contemplationis. nec lacuma penitentis. extra bethaniam esse poterũt Bern̄. Verus obediens mandatum non procrastinat. sed stati parat aures auditui. linguam voci. pedes itineri. manus operi. & se totum intus colligit. vt mandatum peragat imperantis. Johanne Cassio. Nullo autem vicio tam precipitem dyabolus monachum pertrahit ac perdurat ad mortem q̃m cum eum neglectis consilijs seniorum. suo iudicio persuaserit. diffinitionisq; confidere Hugo de. xij. abusionibus Inobedientie morbus ex superbie tumore procedens. sicut sanies ex vlcere. sic ex superbia contẽptus manat. Hoc autem tribus modis mederi solet. videlicet emplastro. vngento. ferro id est exemplo boni operis. verbo exhortationis. & disciplina correctionis. Tullius. Inobedientia est ex duricia mentis obstinate cui debeas imperanti nolle obtemperare. Obprobrium vbi conuicium.

De Obstinatione

C. clxvi.

Augustinus viij. confe. Suspirabam ligatus non ferro alieno. sed mea ferrea voluntate. ex peruersa voluntate facta est consuetudo. vt dum consuetudini nõ resistit.

tandem neceſſitas generatur. Hugo de.xij. abuſionibus. Tres ſunt ſpecies obſtinatorum. prima eorum qui ex correptione proficiunt ſecunda eorum qui ex cõmunatione deteriores fiunt tertia eorum qui emendationem promittunt & non faciunt. Ex correptione manaſſes factus eſt melior. nabal ex comminatione factus eſt deterior. pharao ex afflictione durior. Gullius. Pertinacia eſt. ex irrationabili & inflexibili mentis obſtinatione: melioribus nolle cedere. Seneca in epſis. Tunc eſt conſumata infelicitas vbi turpia non ſolum delectant ſed & placent. & deſinit eſſe remedia locus. vbiq; fuerant vicia mores fiunt.

De Odio C. clxviij.

Ambroſius in epſa. Nullus fructus ocij ymmo magis diſpendium. odioſus eſau: amiſit primatus benedictionez quia maluit cibum acapere quã querere. Jerom. in p. Odium paut faſtidium. exercicium famem. fames autem miromodo dulcia reddit. que faſtidium facit inſipida. Jeromimus in ſermone. Semper aliquid operis facito. vt te dyabolus occupatum inueniat: nõ enim facile capitur a dyabolo. qui bono vacat exercicio. Gregorius in omelia. Omne verbum odioſum qd locuti fuerint homines. reddent de eo rationem in die iudicij. odioſum quippe verbum eſt. qd aut vtilitate rectitudinis. aut ratione ruſte neceſſitatis caret. Gregorius in omelia. Nunqm dei amor eſt odioſus. operatur etenim magna ſi eſt. ſi vero operari renuit amor dei non eſt. Bern̄. in ſermone. Odioſitas eſt mat nugarum: nouerca ommium virtutum. ipſa enim eſt que virũ fortem fortiſſime precipitat in reatum. facit enim ſuffocare virtutẽ nutrire ſuperbiã & viam conſtruere ad ieiennam. Bern̄. in epſa Odioſum eſt qd nullam habet vtilitatem vel vtilitatis intentionem: Proſper. Qui odioſa quiete perfruitur. niſi ſpiritualit̄ vixerit more pecudum viuit. Leo papa in ſermone. Non dormẽtibus prouenit regnum celorum nec odio & deſidia torpentibus beatitudo eternitatis ingeritur. Caſſiodorus in epſis. Natura quidem humana. ſicut dei laboribus inſtruitur ita per ocij torpendia ĩ fatuatur. Seneca. Odium ſine literis mors eſt & viui hominis ſepultura. omnia nobis mala ſolitudo perſuadet: circumſpice ſingulos. nemo eſt cui nõ ſanctius ſit cum quolibet eſſe quã ſecum. Seneca. Nullus mihi per odium dies exit. partem noctui ſtudijs uendico non vaco ſomno. ſed ſuccumbo & oculos ingula

fatigatos cadentesq; in opere detineo. Occupatio vbi sollicitudo.

De Odio C. clxviij.

AUgustinus de nouo cantico: Tria sunt genera hominũ que odit deus. remanentem. retro redeuntem. oberrãtem: Excitandi sunt remanentes. retro redeuntes reuocandi sunt. errantes in manu reducendi sunt: tardi exhortãdi sunt. celeres imitandi. qui non proficit remansit in via. qui forte a meliori declinat proposito ad id quod deterius relinquerat: reuersus est retro. qui viam deserit a via errauit. Augustinus. Hoc est perfecto odio odisse. vt vitam non homines oderis. nec vitam propter homines diligas. Idem. Festuca in oculo ira ẽ trabes in oculo odium est. Augustinus. Odium est vetus ira. ex pluribus causis collecta. diurno tempore perseuerans. Gregorius in omelia. Tunc bene animam nostram odimus. cũ eius carnalibus desiderijs non acquiescimus. cum eius appetitũ frangimus. ⁊ eius voluptatibus reluctamur. Crisostomus sup matheum: Sicut rex in ymagine sua honoratur. sic deus in homine diligitur ⁊ oditur. non potest hominem odire qui deum amat. nec potest deum amare qui hominem odit. Crisostomus ibidem. Hec est pungna periculosa. ⁊ hec gloriosa victoria. qui poterit odire quod amat: ⁊ amare quod odit: Boecius de consolacõe. Bonos quis nisi stultissimus oderit malos vero odisse ratione caret. Cassiodor9. Perfectum odium est homines diligere. ⁊ vicia eorum semper horrere. Seneca. Peiora sũt tecta odia q̃m apta ꝓpterea te loquax inimicus minus q̃m taciturnus offendet. Op̃ssio vbi exactio

De opere Autoritates C. clxix.

AUgustinus super p̃s. Sic doce me vt agam. non vt omnino sciam quid agere debeam. Augustinus. Bonũ opus fiat non timore. sed amore. non formidine pene: sed dilectionis iusticie: Augustinus super iohannem: Bonum ⁊ rectũ ẽ omne q̊d agimus. si nec memoriaꝫ decipiat obliuio nec error intellectum. nec iniq̇tas voluntatẽ. ab his tribus ẽ omne q̊d agim9. Iero. Vnusq̇sq; pro operib9 suis mercedẽ accipiet. nec p̃nt in die iudicij aliorũ v̊tutes. aliorũ vicia subleuare. Gre9. in omelia. Probatio dilectionis exhibitio est operis Gre. in moꝝ

In opere perfectus non est. cui adhuc lingue prauitas detrahit
nec in sermone laudabilis. qui hoc quod loquitur opere non ostendit. Leo papa in sermone. Non solum illa nostra sunt. que ipsi
gerimus sed etiam illa. de quibus in aliorum actione gaudemus.

De Oratione C. clxx.

AUgustinus super ps. Oratio tua locutio est ad deum.
quando enim legis deus tibi loquitur. quando oras cum
deo loqueris: Idem Tunc porro in toto corde clamat
quando aliunde non cogitatur. tales orationes rare sunt multis
crebre paucis. utrum vero cuique nescio: Augustinus in sermone
Oratio si pura est: si casta fuerit. celos penetrans vacua non re-
dibit. Idem. Oratio oranti est subsidium. deo sacrificium. demo-
nibus autem flagellum. Idem. Plus placet deo latratus canum
mugitus boum. grimitus porcorum. qm cantus cleuco rum luxu
antium: Augustinus. Oratio est anime sancte presidium: angelo
bono solacium. dyabolo supplicium. gratum deo obsequium. et pe
nitentia religionis. laus tota. perfecta gloria. spes certa. samitas
incorrupta: Augustinus De quotidianis leuibusque peccatis. sine
quibus hec vita non ducitur. quotidiana oratio fidelium satisfacit
Idem Oratio deum ungit. et lacuna expungit. Augustinus Ora
tio est refectio ieiuniorum. durum diam cordis emollit. austeritatem
temperat. ieiunium dulcificat. Sicut enim sine potu nō est plena
refectio. sic et ieiunium sine oratione non potest animam perfecte
nutrire: Ambrosius: Sit oratio pura simplex dilucida atque ma
nifesta. plena grauitatis et pondus non affectata elegantia: sed
nō intermissa gratia Ambrosius in exameron. Si pro te roges
tantum. pro te solus rogabis. si autem pro omnibus roges. o
mnes pro te rogabunt Idem: Multorum preces impossibile est
contemni: Jeronimus. Jeiunio passiones corporis. oratione pe
stes sanande sunt mentis. Jeronimus. Quotiens pro centum am
mabus psalmus vel missa canitur. tantum prodest cuilibet. quntū
si pro quolibet canaretur Gregorius. xvi. moz. Tunc cor fidu
ciam in oratione accipit: cum sibi prauitas vite nulla contradicit
Item lix. Omnipotens deus sepe eius precem in perturbatione
deseruit: qui precepta illius in tranquillitate contemnit: Ibidem
Dignum profectio est: vt ab eius beneficijs sit extraneus. cui9
iussionibus non vult esse subiectus. Gregorius in pasto. Talis
requirendus est ad exorandum promptus ad placandum: quia cū

iis qui displicet ad intercedendum mittitur. irati animus ad de/
teriora prouocatur; Gregorius in omelia. Illam deus orationē
non exaudit. cui homo quā cum psallit non attendit. Idem in
moz. Conditoris auribus illa maxime oratio commendat. qua
pro inimicis quoq; intercedere mittitur. Bernhardus Nemo no
strum paruipendat orationem suam. dico enim vobis q ipse ad
quem oramus non paruipendit eā. sed postq̄m egressa sit ab ore
nonne ipse scrubit eam in libro suo? & vnum e duobus sepate in/
dubitanter possumus? quoniam aut dabit quod petimus. aut q̄o
nouit vtilius. Crisostomus super matheum: Non voce clamosa
pulsandus est deus. sed conscientia recta placandus. quia nō est
vocis. sed cordis auditor. Crisostomus. Petentis negligentia re
prehenditur. vbi dantis mia non dubitatur; Isidorus de sum/
mo bono. Duob9 modis oratio impeditur: ne impetrare quisq;
valeat postulata: hoc est si aut quisq; mala committit: aut alie/
nenti sibi debitum non dimittit. Ibidem. Orationibus munda
mur: lectionibus instruimur. vtrumq; bonum est si liceat. si non
liceat neutrum melius est orare q̄m legere: Basilius libro nono
Psalmus demones fugat. angelos ad adiutorium salutis inuitat
scutum est in nocturnis terroribus. diurnorum requies labo/
rum tutela puerus. iuuenibus ornamentum. solamen senibus. mulie/
bus aptissimus decor. Valerius maxim9. Socrates nihil vltra
ad diis mortalibus petendum arbitrabat q̄m vt bona tribuerēt
quia hi demde scirent. quid vnicuiq; esset vtile. Cassiodor9 Ipsi
us est oratio perfecta. cuius & causa clamat lingua & actus & ser/
mo & vita & cogitatio. Cassiodorus. Psalmodia est consolatio
flentium. cura dolentium. sanitas egrotorum. ħ anime remediū.
ħ miserarum omnium cognoscitur esse suffragium. nam qui tali
munere priuatur. ab omni beneficio consolationis excluditur.
Cassiodorus. Oratio serenat cor: abstrahit a terrenis. mundat
a vicijs: subleuat ad celestia: reddit capaci9 & digmus ad acci/
enda bona spiritualia. Hugo. Oratio est pie mentis & humilis
ad deum conuersio. fide spe & caritate subnixa

De Ordine C. clxxi.

Gregorius in registro: Ne hi qui ordinati sunt peant
prouidere debet quales ordinentur. vt prius aspiciantur
si vita eorum continens in annis pluuimis fuit. & studiū

lectionis si in amore habuerint. Idem in registro. Nullus debet ad altare accedere. nisi cui⁹ castistas ante susceptum ministeriū fuerit approbata. Origenes super leuiticum: Agnoscat vnusquisq; ordinem. ⁊ quid dignum sit eo ordine quem suscepit intelligat. ⁊ ita libret actus suos. ita etiam sermonem. incessum quoq; ⁊ habitum moderetur: vt cum ordinis sui professione conueniat; ne audiat dici de se a deo. quia ꝓpter nos plasphematur nomen meū inter gentes.

Ornatus C.clxxij.

Augustinus in sermone. Animaduerteudū est. non in solo rerum corporearum nitore atq; pompa: sed etiam in ipsis sordibus lutuos esse posse iactantiam: ⁊ eo periculosiorē. quo sub nomine seruitutis dei decipit: Aug⁹: Quanta amentia est effigiem mutare nature. picturam querere. tollerabiliora. ꝓpe modum in adulterio crimina sunt habēda: Ibi nāq; pudicicia. sed hic adulterat̄ humana natura. Ambro. in exameron. Deles picturaz dei mulier. si vultum tuū materiali candore oblinias. si exquisito rubore perfundas: Iero. in epla. Destes pulcras ⁊ nigras eque deuita. nam candidi ornatus ⁊ sordes pi modo fugiendi sunt. quia alterum delicias alterum gloriam redolet: Ieronimus. Inter sericum ⁊ lintheamina quibus tibi videris fulgidus ⁊ formosus. intellige te nudum. concissum. sordidū meodicantem. Ieronimus si vir vel mulier se ornauerit ⁊ vultus hoīm ad se prouocauerit: ⁊ si nullum inde sequatur damnum iudicium tamē pacietur eternum. quia venenum attulit si fuisset qui biberet. Gregorius in omelia: Sunt non nulli qui cultū subtilium preciosarumq; vestium non putant esse peccatum. qd̄ videlicet si culpa non esset. nequaq̄m sermo dei tam vigulanter exprimeret ꝙ diues qui torquebatur apud inferos bisso ⁊ purpura indutus fuisset. Bern̄. super missus est. Quid de habitu dicā in quo iam non calor sed color requiritur. magisq; cultui vestiū q̄m virtuti insistitur: putet dicere vincuntur in suo studio muliercule quando a monachis precium affectatur in vestib⁹ non necessas. Bern̄. in apol. Danum cor. vanitatis noticiam ingerit copori: ⁊ exterior superfluitas. interioris vanitatis indicium est Mollia indumenta animi mollicie indicant. non tanto curaret̄ corporis cultus: nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus: Cipianus. Serico ⁊ purpura indute xp̄m sincere induere

non possunt: auro ⁊ margaritis adornate ⁊ monilibus ornamen
ta mentis ⁊ corporis perdiderunt: Innocentius de vilitate con/
ditionis humane: Superbus autem vt magnificus videatur. sa
tagit vestiri duplicibus indui mollibus. preciosis ornari. Sz qd
est o homo preciosus ornatus. nisi sepulchrum foris de albatum
intus aūt spurcicia. iacinctus. purpura crocus ⁊ byssus in limo
putrescūt. aurū ⁊ argentum. lapides ⁊ gemme in luto sordescūt
dignitas ⁊ potestas in puluere. honor ⁊ gloria male sedent in ci/
nere. Seneca de moribus. Adolescens si femineis te adornaueris
iniuriam facere cogitas

De Pacientia

C. clxxiij

Augustinus de pacientia. Virtus animi que paciētia di
citur tam magnum dei donum est. vt etiam ipsius qui
nobis eam largitur pacientia predicetur. Augustinus
super ps. Omnes iniquitates que fiunt in terra ad tempus. om
nes felicitates hominum malorum: omnes labores iustorum me/
ditanti die ac nocte legem dei. nulli sunt ⁊ tollerat omnia deus:
Ambrosius sup beati in macl. Illud est magnificum si subiectꝰ
contumelijs iudicium dei laudes. si vexatus egritudine iudicia dei
depreces: si te inopia non reuocet quo minus laudes iusticiaz dei
Gregorius in moꝝ. Nullus pefectus est. qui intus mala proxi
morum paciens non est: qui enim equanimiter aliena mala non
tollerat. ipse sibi per impacientiam testis est. quia ab omni ple/
nitudine longe distat. Gregorius super ezech. Pacientia vera ē
que ⁊ ipsum amat quem portat. nam tollerasse ⁊ odisse non est
virtus mansuetudinis. sed velamentum furoris. Gregorius in
omelia: Doctrina viri per pacientiaz noscitur. tanto ergo quisq;
minus ostenditur doctus. quanto conuincitur minus paciens.
Idem. Nulla sunt bona que agimus. si non equanimiter proxi/
morum mala tolleramus. Gregoriꝰ in moꝝ. Nunq̄m ē pacien/
tie virtus in prosperis. ille vero paciens est. qui ⁊ aduersis arte
ritur. tamen a spe rectitudinis sue non curuatur. Idem. Ipsa
qne mater est omnium custosq; virtutum. per impacientie viciū
virtꝰ caritatis amittitur. Bern. in sermone. Paupertatē equo
aio ferre virtus pacientie est sponte appetere sapientie laus est.

Crisostomus super mathe. Primus gradus p̄acientie est non in cipere in iusticiam. secundus postq̄m inceptum est equalibꝫ non vindicari. tercius est non facere vexanti ea que passus est ꝫ qui escere. q̄rtus tribuendo se ipsum impaciendo mala. quintus ē amplius tribuere quā ille vult qui fecit. sextus non odio habere q̄ operatur hoc. septimus est diligere. octauus bene facere. nonus pro ipso deum deprecari. Origenes. O tu qui reus es noli exilium tuum cum merore suscipere. non enim mereberis mīam. si irasceris ad penam. Hugo li. iij. de anima. Magna virtus est si non ledas a quo lesus es. magna est gloria si cui noceri potuisti parcas. v̄. Nobile vindicte genꝰ est ignoscere victo. Hugo de claustro anime. Impacientia est. impetuosum animi motum non refrenare. Cassiodorus super p̄s. Pacientia est honestatis aut vtilitatis causa. rerum arduarum ac difficilium voluntaria ac diuturna perpessio. Cassio. Nihil potest esse fortius. nihil egregiꝰ q̄m audire noxia. ⁊ non respondere contraria. Tullius. Pacientia ē virtus contumeliarum. ⁊ omnis aduersitatis impetus equanimiter portans. Valerius maximus. Equaliter se in aduersis gerere quid aliud est. quā seuientem fortunā in adiutoriū sue pudore victam conuertere. Señ. in epl̄is. Nihil impacientius impericia. q̄rationes audire dedignatur. Idem. de moꝝ. Libenter feras q̄d necesse est. donec pacientia vincetur. In prouer. phorum. Xeuephō maledicenti sibi cuidā. tu inquit maledicere didicisti. ego econtra didici maledicta contemnere.

De Parentibus C. clxxiiij.

AVgustinus in sermone. Amandus est generator. ꝫ preponendus est creator. Ambrosius. Primus gradus pietatis est iste. vt quos actores tibi voluit esse deus. honora obsequijs. abstineas cōtumelijs. nec vultu ledenda est pietas parentum. Ieroni. Meretur cecitatis sue subire supplicium. qui parentum vultus toruo vultu despexerit ⁊ elatis oculis despexit pietatem matris ⁊ patris. Gregoꝰ in omelia. Diligamus illos qui nobis cognatione coniuncti sunt. ⁊ quos proximos nouimus diligamus. ⁊ quos aduersarios in via dei patimur odiendo ⁊ fugiendo nesciamus. Crisostomus super mathe. Nō iubet simplex odio habere parētes. sed si voluerit plus deo diligi in h̄ odio habeantur. Beda super illud. Ecce mater tua Discꝰ amor possessionis. affectus cognationis. cupiditas honoris. voluptas carnis

quibus anima irretitur · ne pennis contemplationis per plateas ie
rusalē currere possit · Petrus rauenna in sermone · Auelle a sole
solis radium ⁊ non lucet · riuum a fonte ⁊ arescit · ramum ab ar
bore ⁊ exsiccatur · membrum a corpore ⁊ putrescit · separa filiū
a deuotione paterna · ⁊ iam non est filius · sed frater ⁊ collega il
lorum · Valerius Justissime quidem pro vindicta parentum ac
donorum violacio expedienda est · Seneca in epla · Contemptū
tibi omnium opto · quorum tibi parentes optauerunt? Socra/
tes in prouer · phorū · Iratus filio ipse te coherce pater filio mo
desto nunq̄m graue est quod pater iubet impossibile Interroga
tus gay⁹ a quibusdam cum plures filios haberet / quis eorum ne
quior esset · qui tibi inquit obuius fuerit?

De passione domini C · clxxv ·

Augustinus de virginitate · l · Inspice vulnera pen/
dentis? sanguinem morientis · precium redimentis cicatri
ces resurgentis · caput habet inclinatum ad osculandū ·
cor apertum ad diligendum? brachia extensa ad amplexandum?
totum corpus expositum ad redimendū · Idem? Cusus est sang
uis medici · ⁊ factus est medicamentum frenetici · Augustinus li ·
de quatuor virtutibus · Filius dei ad crucem ducitur · ex palma
que vera palme victoria · spinis coronatur · qui peccatorum spi
nas venit constringere · ligatur qui soluit compeditos · ligno su=
spenditur · qui erigit elisos · aceto potatur fons vite · di ciplina ce
ditur · salus vulneratur? vita moritur occidit ad tempus vitam
mors? vt imperpetuum a vita occideretur mors? Ambrosius in
sermone · Auctor pietatis in cruce pendens testamentum condi=
dit · singulis opera pietatis distribuens · apostolis persecutionem
iudeis corpus · patri spiritum · virgini paranīphum · latroni pa/
disum · peccatori infernum? xp̄ianis penitentibus crucem · Idem
Doles domine non tua vulnera sed mea · non tuam mortem sed
meam infirmitatem · Jeronimus super matheum · Omnis creatu
ra compatitur xp̄o morienti · sol obscuratur terra mouetur · pe=
tre scinduntur? velum templi diuiditur · sepulchra aperiuntur · p
quo solo christ⁹ patitur · Bern̄ · in sermone · Caput angelicum
tremebundum spūtibus densitate spinarum pungitur · facies

pulcra pre filijs hominum. sputis iudeorum deturpatur: oculi lu
cidiores sole caligantur in morte. aures que audiunt angelicos
cantus. audiunt peccatorum insultus. os quod docet angelos. fel
le et aceto potatur. pedes quorum scabellum adoratur cruci cla/
uo affiguntur. manus que formauerunt celos sunt in cruce extē
se. et clauis affixe. corpus verberatur. latus lancea perforatur
et quid plura. non remansit in ea nisi lingua vt pro peccatoribꝰ
exoraret. et matrem discipulo cōmendaret. Gregoꝰ. in omelia
Nihil adeo graue quod non equanimiter tolleretur. cum Xpi
passio ad memoriam reducatur: Cetera de passione q̄re supra:

De Patria C. clxxvi.

AUgustinus super ps. Cui peregrinatio dulcis est. non
amat patriam: si dulcis est patria. amara est peregrina
tio. Idem. Odit valde patriam. qui sibi bene putat cū
peregrinatur. Beda. Non solum dominꝰ et caput ꝓphaꝝ qui a
moyse ꝓpha nominatur: sed helyas et cetere ꝓphe minus in pa/
tria. q̄m in ceteris ciuitatibus sunt honorati. quia ꝓpe modum
naturale est. ciues ciuibus inuidere. Cassio. Nimis dulcis est re/
cordacio patrie que in hostili terra probatur existere. nam q̄ntū
h̄ amara. tanto fit illa suauior. Nemo potest diligere. quod ha/
bitatores intelligit non amare. vnicuiq; patria sua carior ē: Cū
ctaq; animalia ibi se norunt refugere vbi longissima cupiunt eta
te constare. Ouidiꝰ li. i. de ponto. Nescio qua natale solum dul
cedine cunctos ducit: vt immemores non sinit esse sui. Valerius
li. i. Eque virtutis est et bona patrie auxisse. et eius mala in se
transferre voluisse: Agellius: Patria enim carere non est malū
quia forti viro omnis locus patria est. Socrates enim nō stul
te exilij liberationem. domestici seruituti ante posuit. Sñ: Patri
am meā transire non possum: oīm vna est. extra hanc nemo ꝓici
potest. non patria mihi interdicitur ꝫ locus. In quancunq; ter
ram venio in meam venio: nulla terra exilium est. sed altera pa
tria est: patria est vbicumq; bene est. Illud autem per q̄d bene
est in homine non in loco. Si enim sapiēs est peregrinatur si stul
tus exultat: Sñ: Nemo patriam diligit quia magna: ꝫ q̄a sua

De paupertate C. clxxvij.

Augustinus de verbis apostoli. Non tibi displiceat paupertas tua. nichil ea potes diues inuenire. vis cognoscere qm locuplex sit celum emit. Aug⁹. Bonum est facultates cum dispensatione pauperibus erogare. melius est p intentione sequēdi dominum insimul donare. et absolutū sollicitudine egere cū xpo. Aug⁹. Dis pphie magistra nobis est inopia. nō ita laudamus ioseph. cum frumētum distribuerat. sicut cum carcerem habitabat. Idem. Dij sunt pauperes spū. qui qñ faciunt aliquid bonū deum laudant. quādo aliquid mali se accusant. Idē Secundus est ager pauperum. dato reddit donantibus fructum. Dia celi est pauper. per quem venitur ad patriam. inope ergo erogare si non vis errare. Ambrosius. Nichil grauius. qm vt fratres nostros superbo oculo despiciamus. consortes nobis. intollerabili repellamus fastu. Gregorius super Ezechielez. Paupertas inopia mentis est non in quantitate possessionis. nam qui cum paupertate bene conuenit diues est. Gregorius in pastorali. Offerenda est eis consolacio quos caminus paupertatis excoquit atq illis inferendus est timor. quos consolacio gloue temperat extollit. Crisostomus. Paupertas est manu ductur quedam in via. que ducit ad celum. Leo papa. Semper diues in christiana paupertas. nec pauet in isto mundo indigencia laborare. cui data est in omnium rerum domino omia possidere. Hugo de claustro anime. Paupertatis tres sunt species. sunt enim quidam qui rebus temporalibus egent sed inuiti. et hec egestas vocau solet. egent enim rebus et egent bona voluntate q dicius nichil esse pōt. Sunt alij qui rebus abundant. sunt tamen pauperes spiritu. et hec est aurea paupertas. quia licz affluant diuicie. corda tñ nolūt apponere. Tercia est mediocritas. quā phi vocant frugalitatez que est paupertas voluntaue. Cassi. super ps. Pauperes cristi sunt qui non solum pro suis malis verum etiam p totius calamitatibus mundi intercedere comprobantur. egent in hoc seculo. sed sunt locupletes deo. vicijs vacui. sed virtutib⁹ pleni. despecti hominibus. sed acceptabiles deo. Innocencius de vil. condicōis humane. O miserabilis condicio mendicantis. et si petit. pudore confunditur et si non petit. egestate consumitur. sed vt mendicet necessitate compellitur. deū causatur iniquū q non recte diuidit

proximum criminatur malignũ · ꝙ non plene subueniat indignat̃ murmurat · imprecatur · Unde Salomon: Melius est mori · q̃m indigere · Seneca in ep̃. Facile est pascere paucos ventres · ⁊ bñ institutos · ⁊ nichil aliud desiderantes · quaꝫ impleri paruo fame · magno fastidio · paupertas contenta est desiderijs instantibus satisfacere · Seneca Ob hoc vnum amanda est paupertas · quod a quibus ameris ostendit · panem ⁊ aquã natura desiderat · Sene · Redige te ad parua · ex quibus cadere non potes · Inest paupertati sine qua nichil est iocundum securitas · Idem in prouer · Nudum latro dimittit · etiam in obsessa via pauperi pax est · Philosophus · Solum hoc incomodum paupertas patitur · ꝙ nõ possit egentibus subuenire · Valerius maximus · Humile tugrium virtutes recipit · angustus locus · magnarum virtutum turbã capit

De pace — Capitulum · clxxviij ·

Augustinus de verbo domini · Pax est serenitas mentis tranquillitas animi · simplicitas cordis · vinculum amoris · consortium caritatis / hec est que insultaciões tollit bella compescit · iras comprimit · superbos calcat · humiles amat · discordes sedat · inimicos concordat · cunctis est placida · nescit extolli · nescit inflari · hanc qui accepit teneat · qui perdidit repetat · qui amisit exquirat · quem qui in eadẽ non erit inuentus · a patre abdicat̃ · a filio exhereditat̃ nichilominꝰ a spũsancto alienꝰ efficit̃ Augꝰ de ciui · dei · Tale bonũ est bonũ pacis: vt in rebus creatis nichil grõsius solet audiri · nichil delectabilius cõcupisci · ⁊ nichil vtilius possideri · Spiritus enĩ humanus nunquaꝫ viuificat membra · nisi fuerint vnita · sic spiritussanctus nunquam viuificat ecclesie membra · nisi fuerint in pace vnita · Jeronimus super p̃s · Infelix populus dei nõ potest in bono tantam habere concordiã quantam mali habent in malo Gregorius in moꝝ · Nemo vires suas in pace cognoscat · si ei bella desunt virtutum / experimenta nõ prodeunt · Idem in pastoꝝ · Si dei vocantur filij · qui pacẽ faciũt proculdubio sunt filij sathane · qui paceꝫ confundunt: Gregoriꝰ naꝫazenꝰ Melior ẽ talis pungna · q̃ deũ ꝓximũ facit / q̃m pax illa

que a deo separat. Bernhardus super can̄. Pax hominibus bone voluntatis. non bone seo plane inique volũtatis est. qui nequaq̄ pace contentus. superbo oculo ⁊ insaciali corde. inquietus anhelat ad glouam mundi. non pacem proinde retinens. nec glouaz apprehendens. Hilarius super Mathеum Intantum humane pacis custus studuit cõcordie. vt vnitatis merito. omīa que a deo precanda sunt impetranda esse confirmet. ⁊ vbi duo vel tres pari spiritu ⁊ volũtate collecti sunt. ibi se medium eorum polliceatur futurum. Isidorus de summo bono Concordia malorz cõtraua est bonorum. et sicut optandum est. vt pacem bñ habeant ad inuicem. ita optãdum est vt mali sint discordes. impeditur enim iter bonorum. si vnitas non diuiditur malorum. Rabanꝰ. Pax que de ore predicatoris offertur. aut requiescit in domo si in ea fuerit filius pacis. aut ad eum predicatorem reuertitur tanquaz fructus. Leo papa in sermone. Hunc est vera pax hominis et vera libertas. qñ ⁊ caro animo iudice regitur. ⁊ animus deo prefide gubernetur Hugo de claū. anime False pacis tres sunt species. est enim pax estimata. pax simulata. pax impata Cassio. super ps̄. Pax est concordantium in bono animorz ordinata trãquillitas. Idem Pax vera est concordiam habere cum mouibus probis ⁊ litigare cum vicijs. Cassiodorus in epistola. Decet regalis apicis curam generalitatis custodire concordiam. quez ad laudem regnantis trahitur. si ab omnibus pax ametur. quid enī principem melius predicet. q̄m quietus populus. concors senatꝰ ⁊ tota respublica morz honestate vestita Seneca de morz. Quietissimam vitam agerent homines in terra. si hec duo verba a natura rerum omnium tollerentur. meum. ⁊ tuum.

De peccato Capitulum. clxxix.

Augustinus super Johannem Peccatum nichil est. et nichil fiunt homines cū peccant. Idem de vera religiõe Nullum peccatum cõmitti potest nisi dum appetunt ea que custus contempsit. aut fugiunt que ille sustinent. Idez de ecclesiasticis dogma. Nullus sanctus ⁊ iustus caret peccato. nec tñ ex hoc desinit esse iustus vel sanctus. cum affectu teneat sanctitatē Augustinus in ec. Nullus scelus eorum deo tam ab hominabile fit. q̄m preterita peccata vnicuiq̄ nostrum dimissa reminiscendo gaudere ⁊ inde exultare. Idem de duabus animabus. Peccatum

est voluntas retinendi vel consequendi qd iusticia vetat. ⁊ vnde liberum est abstinere. Augustinus in sermone domini. Tribus gradibus ad peccatum peruenitur. sugestiõe. delectatione. ꝯsensu Ambrosius. Peccare in spiritumsanctum. est per maliciam ⁊ inuidiam fraternam impugnare caritatem. Jeronimus sup amos Primum peccatum est cogitasse que mala sunt. secundum cogitationib⁹ acquieuisse peruersis. tercium est ꝙ deterius opere conplesse. quartum post peccatũ non facere penitenciaꝫ et in suo sibi complacere delicto. Gregorius super Ezechielem. Hoc inter peccatum ⁊ delictum distat ꝙ peccatum est male facere. delictum vero bona delinquere. que sunt in opere tenenda. vel peccatũ est in opere. delictum in cogitatione. Gregorius in omelia. Vsitata culpa obligat mentem. vt nequaquam surgere possit. ad rectitudinem conatur ⁊ labitur. quia vbi sponte dui persistit ibi et cum noluerit cadit. Gregorius in omelia. Peccatum tribus modis admittitur. nam aut ignorancia. aut infirmitate. aut studio perpetratur/ ⁊ grauius est quidem infirmitate. q̃m ignorancia. sed multo grauius studio. q̃m infirmitate peccatur. Bernhardus. Posse enim peccare datum est homini. non vt proinde peccaret. sed vt gloriosior appareret. si non peccaret. cum peccare posset. Bernhardus. in quodam sermõe. Quare peccas. quia nescis q̃d facias. absit. quia cogeris vt facias absit. sed q̃a placet vt sic facias. Isidorus de summo bono. Tanto maius peccatum esse cognoscitur. quanto maior qui peccat habetur. crescit enim delicti cumulus. iuxta ordinem meritorum. ⁊ sepe qd minoribus ignoscitur. maioribus imputatur. Ibidem. Maioris culpe est manifeste q̃m occulte peccare. dupliciter enim reus est qui aperte delinquid. quia agit ⁊ docet. Cassiodorus super ps̃. Tribus modis. omne peccatum contrahitur. primus delictorum gradus est non reddere bona pro bonis. secundus reddere mala pro malis. terci⁹ est tribuere mala pro bonis. Econtra hec sunt tria laudabilia. primum impendere bona pro bonis. secundum malum pro malo non reddere. tercium perfectissimum gen⁹ virtutis est bonum ꝓ malo tribuere. Seneca. Ideo peccamus. quia de partibus vite omnes deliberamus. de toto nemo deliberat. Idem Bonus vir est. qui vsqꝫ perducit affectu animi. vt nõ tantũ peccare nõ velit ꝯtiã nõ possit. Idem in ꝓuer. Plurimiqꝫ metu peccare cessant

non innocentia profectõe tales timidi · nõ innocentes sunt dicẽdi Seneca ibidem · Bis peccas · cũ peccato obsequium accommodas · nichil peccant oculi · si non animus oculis impet · Peccandi necessitas vbi consuetudo ·

De pena Ca · clxxx ·

HOgustinꝰ li · 3 · de libero arbitrio · Illa est pena peccati iustissima · vt amittat vnusquisq; id quo bene vti noluit cũ sine vlla difficultate posset si vellet · idest vt qui sciens recte non facit amittat scire quod rectum sit · & qui rectum facere cum posset noluit · amittat posse cum velit · Augustinus in sermone · Qui in aliud seculum distulerit fructum conuersionis · puus purgabitur igne purgationis · hic ignis & si non sit eternꝰ mirco tamen modo grauis est · supat enim omnem penam · quam vnquam homo passus est in hac vita · vel pati potest · Jeronimꝰ super Ezechielem · Cui dubium · quin inter tres peccatores imo impios · gentilez · hereticum & ecclesiasticũ · multo maiorib9 penis dignus sit · qui maiorus fuerit dignitatis · Jeronimꝰ in epistola Tanto rectius maiori supplicio dignum iudicauerim aim · quãto vicijs suboit instrumenta virtutum · Gregorius in mora · Sicut vno sole omnes tanguntur · nec tamẽ sub vno ordine omẽs estuamus · quia iuxta qualitatem corporis sentitur etiã pondꝰ caloris sic damnatis & vna est iehenna que affligit · & tamen non omnes vno calore comburit · Gregorius li · xxx · moz · Ad distructi iuvicij iusticiam pertinet · vt nunq; careant supplicio · quorum mens in hac vita nunquam voluit carere peccato · & nullus iniquo dẽ terminus vlcionis · quia quãdiu valuit · habere noluit terminum culpe · Gregorius in moz · Justum est vt quos culpa simul inquinat · par etiam pena constringat · Bernhardus de cõsideratiõe Quid tam penale · q̃m semper velle quod nunquaz erit · & semper nolle quod nunquam non erit · Crisostomus super Mathẽu Justius est enim iniustum iuste euadere · q̃m iustum iniuste punire · quia reus & si semel euaserit potest iterum perire · innocens autez si semel perierit · iam nõ potest reuocari · Hugo li · i · de anĩa Quis putas tunc meroreut · que tristicia · cum separabuntur impij a consorcio iustorum · & a visione dei · cum dantur in potestatem demonum · ibunt cum ipsis in ignez eternum · ibiq; semper erunt sine fine i luctu & gemitu · vbi erit dolor intollerabilis · fetor inopabil

timor horribilis mors corporis ⁊ anime·sine spe venie ⁊ miserico
die·vbi nec qui torquet aliquando fatigatur·nec qui torquetur
aliquando mouetur. seo sic mouentur vt semper viuant·⁊ sic vi
uent·vt semper mouantur·Cassiodorus super ps̄. Occultā cul-
pam sequitur aperta percussio·vt malis exteriorib⁹ interna pu
niantur·⁊ cor publice corruit quod latenter peccabat. Valeri⁹
maximus: Lento enim gradu ad vindictam sui procedit ira·et
tarditatem supplicij grauitatem pensat. Seneca in prouer. Satis
penarum est potuisse punire grauia · cum pena est quē post factū
penitet

De Penitencia Capitulum·clxxxi·

Augustinus: Melius est modica amaritudo in fauib⁹
quam eternum tormentum in visceribus. Ibidē. No-
lite negligere qđ vos pius dominus peccantes sustinet
quia quanto diuius expectat vt emendetis·tanto grauius iudi-
cabit si neglexeritis. Augustinus in soliloquijs: Inanis est pe-
nitencia·quam sequens coinquinat culpa·nichil prosunt lamenta·
si replicant peccata·nichil valet de malis veniā poscere· et denuo
mala iterare. Augustinus libro de penitencia: Penitencia lāguo
res sanat·reprobos curat·mortuos suscitat·sanitatem auget·gra
tiam conseruat·claudis gressum·auris copiaz· cecis restituit vi
sum·vicia fugat·virtutes exornat·mentē munit ⁊ roborat. Joē
Qui per penitenciaz peccata diluit·angelice consors felicitatis in
eternum erit. Ambrosius. Egressus malicie·virtutis operatur
ingressum·eodemq; studio quo crimen excluditur·innocencia co
pulatur: Augustinus in ep̄·Nichil peccare solius dei est. emen-
dare sapientis·⁊ corrigere erratum: ⁊ penitenciaz agere peccati
Ambrosius: Sicelior factus est petrus postq̄ fidem se perdidisse
defleuit·atq; ideo maiorem gratiam repperit quam amisit: Jero-
nimus super Matheum: Amaritudinem radicis dulcedo pomi cō
pensat: periculā maris spes lucri delectat: dolorem medicine spes sa
lutis mitigat; qui deciderat nucleum frāgit nucem: penitencia agit
q̄ vult eterno adherere bono: Grego. in ome: Quot habuit in se
mala oblectamēta·tot de se inuenit holocausta·querit ad natas
virtutū natas vicioꝝ·vt totū quiret deo i pnia quicq̄t ex se dē

cõtempſerat in culpa · Idem in omelia · Qui vere pœnitet · laborẽ non abhorret · ſed quicquit ſibi pro culpa quam odit iniungitur · tacita conſcientia amplectitur. Ibidem Deus ⁊ ſi pœnitentiã ſpopondit · peccanti tamen craſtinum non promiſit · Bernhardus in ſermone. Equum indomitum flagella domant · animã vinculũ contudo ſpiritus · ⁊ aſſiduitas lacumarum . Idem in ſermone · Nunc lauandi tempus eſt · nũc purificatiõꝫ patet eſſe neceſſariã quando nemo mũdus a ſorde · nec infans cuius vita eſt vmꝯ dici Criſoſtomus. Si erramus parcam pœnitentiã imponendo / melius eſt de miſericordia diuina rationẽꝫ reddere ẽm de auſteritate · vbi enim paterfamilias eſt largus · diſpenſator non debet eſſe auarus ⁊ ſi deus benignus / vt ꝙd ſacerdos auſterus · Idem · Circa vitã tuam eſto auſterus / circa aliorum benignus: audiant te homines parua mandantem · ⁊ grauia facientem. Criſoſtomus · Non eſt graue cadere luctantem / ſed iacere victum / non eſt peremptum in prelio vulneratu / ſed poſt vulnus acceptum deſperationem curandi · medelam vicerũ denegare. Iſidorꝯ de ſummo bono · Pœnitentia eſt medicamentum vulneris · ſpes ſalutis. per quam peccatores ſaluantur · per quam deus ad miſericordiam prouocatur · que non tempore penſatur, ſed profunditate luctus ⁊ lacrimarũ Cipriauus · O pœnitentia quid de te noui referam · omnia ligata tu ſoluis · omnia clauſa tu reſeras · omnia aduerſa tu mitigas · oia contuta tu ſanas · omnia confuſa tu lucidas · omnia deſperata tu animas? Petrus raue · Quis in ſeculo peccauit enormius paulo quis in religione grauius petro / illi tamen per pœnitentiam meruerunt aſſequi non ſolum miniſterium · ſed magiſterium ſanctitatis

De perfectione Capitulum · clxxxij ·

Auguſtinus In plenitudine caritatis patria ꝓceptum iſtud implebitur? Diliges dominum deum tuũ · Iero · Perfectus ſeruus chriſti · nichil preter chriſtum habet aut ſi aliquid preter chriſtum habet · perfectus non eſt. Idem in epiſ. Hec eſt in omnibus ſola perfectio · ſue imperfectionis cognitio Gregorius in omelia · Tanto quiſq; ꝓfectus eſt · quanto perfectius ſentit dolores alienos · Bernhardus in epiſ. Nemo perfectus eſt · qui perfectior eſſe non appetit · ⁊ in eo perfectiorem quiſq; ſe probat · quo ad maiorem tendit perfectionem · Bernhardus in ſermõe: Bonũ acquirit gradum qui bene miniſtrauerit · melioreꝫ forte qui bene de vacauerit · optimus autem qui perfectus erit in

vtroq̃. Cyprianus. Fiat voluntas tua ⁊c̃. Volũtas dei est q̃m
christus ⁊ docuit et fecit. humilitas in conseruatiõe. stabilitas in
fide. verecundia in verbis. in factis iusticia. in operibus misericor
dia, in moribus disciplina. iniuriaꝫ facere non posse. ⁊ factã posse
tollerare. cum fratribus pacem tenere. deum toto corde diligere
amare in illo quod pater est. timere qd̃ dominus est. cristo nichil
omnino preponere. quia nec nobis quicquã ille p̃posuit. Abbas
moyses. ieiunia. vigilie. meditacio scripturarum. nuditas, ac pri
uacio omnium facultatum. non perfectio. sed perfectõnis instru-
menta sunt. quia non in ipsis consistit discipline finis. sed per illa
peruenitur ad finem. De periculo Ca. clxxxiij.

Augustinus. Nimium preceps est. qui transire ꝯtendit
vbi conspexit alium cecidisse, ⁊ vehemẽter in frenis est
cui non incutitur timor alio ꝑeunte. Amator autez est
salutis sue. qui ⁊ vetat aliene mortis incursum. ⁊ ipse est ꝓuidus
qui sollicitus fit cladibus ceterorum. Bernhardus in sermone.
Periclitat̃ castitas in delicijs. humilitas in diuicijs. pietas in ne-
gocijs. veritas in multiloquio. caritas in hoc mũdo. Seneca Bo
na turpitudo est. que periculũ vindicat. cicius inuenitur periculũ
cum contemnitur. nunq̃m periculum sine periculo vincitur. Per
iurium vbi iuramentum De Perseuerancia Ca. clxxxiiij.

Gregorius in moꝝ. Incassum bonum agitur. si añ vite
terminum deseratur. quia frustra velociter currit. qui
prius q̃m ad metas peruenerit deficit. Bernhardus in
ep̃. Pseuerancia ẽ vnica filia regis summi. finis virtutũ. earũq̃
consumacio. tociusq̃ boni repositorium. ⁊ virtus sine qua nemo
videbit deum Idem Bernhardus in ep̃. Absq̃ perseuerancia. q̃
pugnat victoriam. nec victor palmam cõsequitur. nutrix est ad
meritum. mediatrix ad premium. soror paciencie. constancie filia
amica pacis. amiciciaꝝ nodꝰ. vnanimitatis vinculum. sanctitatis
ꝓpugnaculum. tolle ꝑseuerancia m. nec obsequiũ mercedem habꝫ
nec beneficium gratiam. nec laudem fortitudo sola est. cui eternitas
redditur. Vñ dominꝰ. Qui ꝑseuerauerit vsq̃ in finẽ ⁊c̃. Seneca
Turpe est cedere omnino luctare cum officio qd̃ semel recepisti
non est vir fortis ac strennuus qui laborem fugit. nisi crescat illi
animꝰ ipa reꝝ difficultate. Idẽ nichil ẽ qd̃ nõ expugnet ꝑtinax
c pa. ⁊ intẽta. ac diligẽs cura. Idẽ. In excelso ẽ beata vita. sed
ꝑseueranti penetrabilis De Peticione Ca. clxxxv

Augustinus de verbis domini Cum aliquando tardius dat deus · commendat dona · non negat · diu desiderata dulcius obtinentur · cito aũt data vilescũt. Grego. Cũ is qui displicet ad intercedendum mittitur · irati animus ad deteriora prouocatur: Isidor⁹ de summo bono Nõ impetrat a deo bonum quod poscit · qui eius legi non obedit · si enim id quod de⁹ precipit facimus id quod petimus sine dubio obtinemus: Crisostomus: Petentis negliencia reprehenditur vbi de dantis misericordia non dubitatur: Hugo · Supplicacio est · quando desideriũ mentis cum magna deuotione exprimitur. Cassiodorus sup ps. Iustum est vt iugiter rogetur · qui si non petatur offenditur. Cassiodorus in ep. Honestius est rem negare · q̃m longos terminos dare · quia minus decipitur cum celeriter negatur. Seneca in prouer. Non petas quod negaturus fuisti · nil negabis quod petiturus fuisti. Idem · Ingenuitatez ledes cum indignum roges negat sibi ipse · qui quod difficile est petit.

De Philosophia Capitulum. clxxxvi.

Augustinus de vera religiõe · Si qua vera philosophi dixerunt · ab eis tanquam ab iniustis possessorib⁹ sunt in vsum nostrum vendicanda · Augustinus li · vi · de ci · dei: Philosophi eo dampnabilius colebant ydola · quo illa que mendaciter agerent agebant · sic agebant · vt cum apostolo vera citer agere estimarentur · Crisostom⁹ Res siquidem mõstruosa est philosopho curialis · ⁊ dum vtrunq; esse affectat · neutrũ est: eo qd̃ curia philosophiam excludit · ⁊ ineptos curiales philosophus vsquequaq; nõ recipit · Hugo in dydas · Quicunq; ad sciencia pertingere cupit · si relicta veritate arcium · reliquis se implicare voluerit · naturam laboris plurimaz inueniet · ⁊ fructum exiguum · Hugo ibidem · In Philosophis enim fuit venerabilis ymago virtutis · dum sine fide ⁊ dilectione sub̃a virtutis esse non possit · Alexander de naturis rerum. O felicia antiquorum tempora in quibus ipsi imperatores mundum regentes · seipsos philosophis dederunt · vt patuit de alexandro macedone · de iulio cesare · de ptholomeo rege · cuiuslibet enim regni gloria creuit in immensum · q̃mdiu arcium liberalium studia in ipso floruerunt · victoria enim milicie ⁊ gloria ⁊ philosophia · quasi simul cõcurrũt

⁊ merito · q̄a philosophia vera · docet iuste et recte regnare · vñ
per me enim reges regnant · ait sapiencia: Cassiodorus super ps̄
Astrologiam sacrilegam summa intentione fugiamus · q̄m etiam
nobilium philosophorum iudicia damnauerunt · Tullius · Phia
est disciplina omnium rerum diuinarum ⁊ humanarum rationes
inuestigans · Idez omnium rerum philosophia dux · ⁊ virtutum
indagatrix expulsatrixq; viciorum · tu inuentrix legum · tu magi
stra morum ⁊ discipline fuisti. Seneca in ep̄. Taz diu liberalib9
artibus immorandum est · q̄m diu animus agere meli9 nō potest
Seneca. Multis ad philosophādum obstitere diuicie · pauptas
autez expedita. est secura · aut ergo pauper sis · aut paupi similis
si animo vacari vis · Seneca · Tacere docet philosophia · nō di-
cere · ⁊ hoc exigit · vt ad legem suā quisq; viuat · ne orationi vita
disenciat · vt verbis opera concordent · Idem Hoc enim turpissi
mum est · quod nobis obici solet · verba philosophie · non opera
nos tractare · Idez ad lucillum · hoc michi promittit philosophia
vt me parem deo faciat

De Pietate

Ca · clxxxvij ·

AOgustinus in sermone Penes deum nec pietas sine iu
sticia est · neq; sine pietate iustitia · celesti sensu sine boni
tate eq̄tas sine eq̄tate bonitas nō habet̄ · eq̄tas sine bo
nitate seuicia ē · ⁊ iusticia sine pietate crudelitas Amb̄ · sup beati ī
maculati · Pietas · amica pentib9: grata deo · dñm ɔsiliat · neccessi
tudines fouet · vt cultura merces pentū · filiaꝝ stipendiū · pietas
inquam / iustoꝝ tribunal · egenoꝝ portus · miseroꝝ suffragiū · in-
dulgencia peccatorum · Ambrosius · Sepe flectit humanitas · qd̄
nec virtus potuit superare: nec racio: Jeronimus in ep̄ · Nemo
debet pietatem anteferre religioni · qui amat filium aut filiaz sup
me · non est me dignus · dicit dominus · Gregorius in moꝝ · Ille
bene agit · que pia sunt vt colat in proximis · riuus misericordie
de iusticie fonte ducatur · Ibidem · Beneficium debet exhiberi per
pietatem · ⁊ bonum verbum tribui per humilitatem · Gregorius
in omelia. Pensemus si possum9 dispensationem superne pietatis
stantibus si ceciderint minatur penam · lapsis vero vt surgere ap
petant promittit misericordiam. Idem in mora · Nulla est sciēcia
si vtilitatem pietatis non habet ⁊ valde iutilis est pietas · si sciēcie
discrecione caret · Bernhardus in epistola · O clementissima pie

tas · que non sua desinit largiri beneficia / non solum ibi nullum inuenit meritum · sed plurimumq; etiam vbi totum inuenit ꝯtrariũ Hugo de claustro anime: Pietas est ex benigne mẽtis dulcedine grata omnibus auxiliatrix affectio ⁊ diuini cult⁹ religiosa deuocio. Cassiodorus in epistola. Hec est enim perfecta pietas · que anteq̃ flectatur precibus · nouit considerare fatigatos. Tullius Pietas est per quam sanguine iunctis · patrieq; · beniuolencie · officium · ⁊ diligens tribuitur cultus: Solinus. Eximia ciconijs inest pietas · nam quantum temporis impenderũt fetibus educãdis tantum et ipse a pullis inuicem aluntur. Idem Leonum clemencie indicia multa sunt · ꝓstratis ꝑcunt · in viros poci⁹ q̃m in femias seuiunt · infantes non nisi magna fame perimunt · nec a misericordia separantur. Pigricia vbi accidia. Placere vbi adulacio

De Potestate Capitulum · clxxxviij

Augustinus de singularitate clericorum. Arcius diuitibus quam pauperibus inuidetur, ⁊ non inopes sed locupletes inquietat infestacio seua latronum Plus duces ⁊ principes q̃m milites ab hostibus appetuntur in pugna · et violencius propulsantur ventis ⁊ turbinibus culmina quecũq; sunt alciora · ideo magis magisq; quo plus ceteris vnusquisq; potest · magis sciat esse sibi metuendum. Gregorius in moꝝ. Cogitacõ si assidue mentem excoquit · omnem superbie tumorem premit ⁊ potestatem acceptam non honorẽ · sed onus estimari facit · Gregorius ibidem. Tunc solum potestas bene geritur · cũ nõ amando sed timendo retinetur · que vt ministrari recte valeat oportet primum · vt hanc non cupiditas · sed neccessitas imponat: Idez Bona est ordine suo potencia · sed cauta regentis indiget vita: Gregorius in registro. Summum in rebus bonum est iusticiaz colere ac sua vnicuiq; vita seruare ⁊ in subiectos non sinere · qd̃ peccatũ est fieri · sed quod equũ custodiri. Crisostomus: Sicut potentes potenter tormenta paciuntur · sic et iusticie premijs fruentur plenius / si recte exercuerint potentatũ: Valerius episcopus · Semper accrescit apud indignos mores · cum potestate supercilium. Tulli⁹ in sua ret: Potẽcia ẽ ad sua ꝯseruãda, ⁊ alteri⁹ obtinẽda ydoneaꝝ reꝝ facultas: Petrus ra. Potencia dñi non minor est in regno potentissimo transferẽdo · q̃ ĩ tugurio pauꝑis euertẽdo

Seneca de clemencia ad neronem: Princeps debet esse sermone affabilis · accessu facilis · vultu quo maxie populos demulcet amabilis equis propensus · iniquis acerb9 · talis inquid a tota ciuitate amatur · defenditur · colitur: Preceptum vbi mandatum ·

De Predestinacione Capitulum · clxxxix ·

Augustinus li · de predestinacione. Predestinacio est diuine voluntatis per gratiam electio: Augustinus de libero arbitrio: Sicut tu memoria tua non cogis facta esse que preterierunt · sic deus presciencia sua non cogit facienda que futura sunt. Augustinus · Predestinatorum ita certus est numerus · vt nec addatur eis quisquã · nec minuatur ex eis · tene ergo quod habes. ne alius accipiet coronam tuam · si enim alius non est accepturus · nisi iste perderit · certus est numerus. Idem Predestinacio dei est multis causa standi · nemini est causa labẽdi Augustinus super Johannem · Nemo venit nisi tractus · quare illũ trahat ⁊ illũ non trahat · noli velle iudicare · si nõ vis errare Gregorius in dyal: Presciencia est vnumquanq; rem antequaz veniat videre · ⁊ id qd futurum est · priusquã presens fiat p̃uidere Gregorius in mora. Prefixi dies singuli ab eterna dei p̃sciencia nec augeri possunt nec minui · nisi contingat vt ita presciantur · vt aut optimis operibus longiores fiant · aut pessimis breuiores.

De Predicacione Capitulum · cxc ·

Augustinus super Johannem. Sic debet esse sermo dei fidelibus · tanq̃m pisci hamus: Idem Frequenter in lõgum protractus sermo · caret intelligencia. Augustin9 de doctrina christiana. Predicator laboret · vt intelligenter ⁊ libenter audiatur · ⁊ hoc se posse magis pietate orationum · quam oratoris facultate non dubitet · ⁊ sit pri9 orator añq̃m doctor. Augustinus Aperi os tuum · sed prius vt aperiat̃ implora · vita enim verbũ erigit ⁊ acquirit · sermo eni sine vita non est dei ꝯmo Jeronimus super ysa · Magnum discrimen est · dei tacere ꝯmões ob triplicem causam · vel propter timorem vel propter pigriciã vel adulacionem: Idem in ep̃ · Non confundant opera sermonez tuum · nec cum in ecclesia loquaris tacit9 quelibet respondit · cur ergo que dicis ipse non facis · delicatus magister est · q̃ pleno ventre de ieiunijs disputat · accusare auariciam ⁊ latro potest · sacerdotis christi os · cum mente concordet. Jeronimus. Omne quod

non edificat audientes · in periculum vertitur loquencium · Jero
nimus ibidem · Sicut lixiuium per cinerem humidum fluēs · lauat
⁊ non lauatur · ita bona doctrina per malum doctorez · animas cre
dencium lauat a sorde peccatorum. Gregorius Sermo dulcedinē
non habet · quem vita reproba infra consciencia remordet ·
Gregorius super Ezechielem · Ille sermo ab audiente libenter
accipitur · qui a predicante cum passiōe anī profertur . Ille lo
qui veraciter nouit · qui prius bene facare didicit: Idem in ome
nisi intus sit qui doceat · doctoris lingua exteriꝰ inuanum laborat
Gregorius in pasto · Lex ipsis predicatoribus imposita est · vt
ipsi viuendo illuminant que loquendo suadere festinant · nam lo
quendi auctoritas perditur · quando vox opere non adiuuatur ·
Idem in moral · Ille vberes fructus predicationis colligit. qui
semina bone operationis premittit. Idem Obi consciēcia remor
det reatum criminis. linguam ligat timor confusionis. Gregoriꝰ
in moꝝ · Debet subtiliter is qui docet prospicere · ne plus audeat
quā ab audiente capitur predicare · Gregorius in omelia: Ad
regnum eterne beatitudinis ꝑuenire non valet · qui non vult ope
implere qđ docet · nam cuius vita despicitur · restat vt eius pre
dicacio condemnatur: Crisostomꝰ in omolia · Qui predicatiōis
suscipit officium · non opertet mollem quidem esse atq; resolutum
sed fortem ⁊ per cuncta robustum · Origenes in omelia Sicut cibis
⁊ delicijs caro · ita spiritus verbis diuinis conualescit · nutrimēta
ergo spiritus sunt · diuina lectio · orationes assidue · ꝫmo doctrine
Prosper de vita contemplatiua · Fides ex auditu · auditus aūt ꝑ
verbum dei · dicit apostolus . Si ergo quilibet sine predicante nō
audit · sine auditu non credit · sine fine nō intelligit: sine intellectu
bene non agit · verbum dei predicandum est · vt audiens credat ·
credens intelligat / ⁊ intelligens bonum opus perseueranter exer
ceat. Idem Predicator non in verborum splendore · sed ī opm
virtute · totā predicandi fiduciam ponat · Seneca in ep̄ · Ad rem
mouearis · non ad verba composita · naꝫ oracio eius qui veritati
operam dat · in composita debet esse et simplex · Seneca li · de mo ·
Oratorem reputa · si tibi ipsi ante omnes qđ oportet ꝑsuaserit ·
nichil enim turpius est · quam que obicitur in obiciente cognosci
passionem · De Prelacione Ca · cxci ·

AUgustinꝰ li · de ouibꝰ Si multas oues errare plāginꝰ
ve quorum humeris ⁊ lateribus ⁊ cornibus factum est

Augustinus de verbis domini; Diligendus est pastor · tolleran
dus est mercennarius · sz cauendus est latro · Augustin⁹ in szmo ·
Nichil est in hac vita facilius ⁊ lecius · ⁊ hominib⁹ acceptabili⁹
episcopi · aut prespiteri officio · sed si perfunctorie atq; adulatorie
res agatur · nichil apud deum miserius · Aug⁹ ibidez · Nichil est
in hac vita ⁊ maxime hoc tẽpore difficilius · laboriosius · piculosi⁹
episcopi · aut prespiteri officio · sed apud deum nichil beaci⁹ · si eo
modo militet quo noster imperator iubet · Ambrosius in suo pa-
sto · Honor ⁊ sublimitas episcopalis / nullis poterit comparati-
onibus adequare · si regum fulgori compares · ⁊ principiũ dya
demati · longe erit inferi⁹ · q̃m si plumbi metallum ad auri fulgorẽ
compes · quippe · cum videas regum colla ⁊ principium · submitti
genibus sacerdotum · ⁊ deosculata eoꝝ dextera · oratiniobus eoꝝ
se credent cõmuniri · Ambrosius ibidem · Nichil in hoc seculo ex
cellencius sacerdotibus · nichil sublimius episcopis reperiri potest
vt cum dignitatem eorum oculis demonstramus · digne noscam⁹
quid sumus / ⁊ quod sumus professione · actione pocius q̃m noie
demonstremus · vt nomen congruat actioni · et actio respondeat
nomini · Ambrosius · Magna sublimitas debet habere magnam
cautelam · honor grandis · grandiori debet sollicitudine circũualli
cui plus creditur · ab eo plus exigitur · Jeronimus in ep̃ · Aput
viros bonos indigna fit ipsa dignitas · quaz multi indigni possidẽt
frustra se enim iactat habere dignitatẽ · cuius non exhibet opera-
cionem Gregorius in moꝝ · Subtilissima ars viuendi est · culmẽ
tenere · gloriam reprimere / esse quidem in potencia: sed potentem
se esse nescire · ad largienda dona potentem se agnoscere · ad repe-
tenda noxia omne quod potenter valet ignorare: Gregorius in
registro · Sicuit is qui inuitatus rennuit · quesitus refugit · sacris
est altaribus admouendus · sic qui vltro ambit · vel importune se
ingerit est procul dubio repellendus · Gregorius in moꝝ · Male
se rectum putat · qui regulam summe rectitudinis ignorat · non
debet hominum ducatum suscipere · qui nescit homines bene viuẽdo
preire · Gregori⁹ in pastorali · Ab imperitis magisterium pasto
rale qua temeritate suscipitur · quando est ars arciũ regimen aĩa
rum: Bernhardus in epistola · Si rebus raritas precium facit ·
nil in ecclesia preciosius · nil optabilius est · bono / vtiliq; pastore ·
Crisostomus in dyalogo: Multo consilio ⁊ prudencia opus est

pastoris · ⁊ mille vt dicitur oculis ad speculam · dum vndiq; hebe
tudinem earum quas gubernat animaruum. Isidorus de summo
bono: Quanto quisq; in inferiori constitutus est loco · tanto in
maiori versatur periculo. Idem · Omne quod superueniet · plus
meroribus afficitur · quam honorib⁹ gaudet. Prosper: Fili hoīs
speculatorem dedi te domui israhel · si impio locutus non fueris ·
vt se ab impietate sua custodiat / ⁊ ille perierit · sanguinem ei⁹ de
manu tua requiram · verba prophete sunt: Petrus raue · Qui-
dam ante dignitatis adoptionem satis considerabiles extiterunt
sed super candelabrum ecclesie constituti · lucem in tenebras · ⁊ fa
mam in infamiam conuerterunt: Petrus raue · in episto · Certe
nimis absurdum est in prelato scurrilitati operam dare · et labia
christi ewangelio consecrata · immunda ⁊ in damnabili verborū
procacitate polluere. ¶ Innocencius de uil. condiciōe humane ·
Statim vt ambiciosus promotus est ad honorem · in superbiā ex
tollitur · ⁊ in iactanciam effrenatur · non curat prodesse · sed glo-
riatur preesse · presumit se meliorem / quia cernit se superiorem

De Presumptione Ca · cxcij

Augustinus in glosa · Nulla presumpcio perniciosior ·
q̄m de propria iusticia aut sciencia superbire · Gregori⁹
in mor. Quanta licet doctrina mens polleat · grauis
est impericia velle docere sapientiorem · immēsa enim presumpcio
est · a seniore sibi reuerenciam exigere · silencium imperare meliori ·
Bernhardus de duodecim gradibus. Presumptuosus primus
in conuentibus residet · in consilijs primus respondet · non vocat⁹
accedit: non iussus se intromittit · reordinat ordinata · reuertit
facta · quicquit ipse non fecit aut ordinauit · non recte factum nec
pulcre estimat ordinatum. ¶ Bernhardus ibidem · O superba
presumpcio presumptuosa superbia / que non solum angelos deo
voluit adequare · sed homines presumpsit deificare · porro quos
erexit depressit · ⁊ quos exaltauit humiliauit / hec turrim euertit ·
linguam confudit · goliam prostrauit · amon suspendit · Cassiodo
rus super p̄s: Omne malum execrabilius redditur · quando pub
lica presumptione tractatur · Valerius in sermone Cum non sit
nostrū qd̄ sumus quō nostrū est qd̄ habemus / stulticie genus est

vt cum alij debeas vite beneficiū tibi asscribas ornamēta virtutū Degecius. impita rusticitas plura ꝓmittit. ⁊ credit se scire que nescit

De Prodicione Capitulum. cxciij.

AUgustinus ad rusticum monachum. Judas de aposto latus fastigio. in prodicionis tartarum labitur. nec familiaritate conuiuij. nec intinctione buccelle. nec obsequij gratia frangit. vt hominem traderet quē filium dei nouerat Ambrosius. instrumento pacis mortem irrogas. seruus dominū discipulus magistrum. sic prodit (quasi inquit) per instrumentum pacis. perimis ipsam pacem. de osculo. machinaris ipsam ꝓdicionem.

De Profectu Capitulum. cxciiij.

AUgustinus super ps̄. Cum ceperit homo cristianus cogitare. proficere īcipit. pati linguas aduersanciū. quiq; illas nō dum passus est/non dum proficit quicūq; illas non patitur. nec conatur proficere. Augustinus super ps̄. Quātumcunq; hic profecerimus nemo dicat. sufficit mihi iustus sum qui dixit remansit in via. nō nouit ꝑuenire vbi dixit sufficit mihi ibi hesit. Gregorius in moꝝ. Nemo quantum proficit. nisi inter aduersa cognoscit. Cassiodorus in ep̄. Sequens etas cum aliqua opinabili nouitate succedat. nā si gloriosum est posteris ad vitā extendere facultates. quanto prestancius hereditarias agere virtutes.

De Promissione Capitulum. cxicv.

CAssiodorus in ep̄. Quid inhonestius. rem negare. aut longos tenminos dare. terminū termino addere rogāti. est hoc tempore calliditas negandi. Petrus ra. in ep̄. Timeo ne in vestra promissione illud vulgare prouerbium locū habeat. dum herba crescit. equus moritur. ⁊ dum fugans canis mingit. fugiens lupus euadit. Glosa. Sunt qui plura ꝓmittūt ⁊ pauca reddunt et eos quibus menciendo promittunt. inimicos sibi faciunt. Seneca Prius q̄m promittes deliberes. ⁊ cum promiseris facies

De Proximo Capitulum. cxcvi.

AUgustin⁹ de moribus. Non diliges proximū tanq̄m teipsum. si non ad id bonum ad quod ipse tendis adducis. Cassiodorus Proximos diligimus sicut nos ipsos cum nulli malum facimus. ⁊ omnes similiter vt nos metipsos. affectiōe tractam⁹.

De Prosperitate auctoritates Ca. cxcvij

Augustinus de verbis dñi: Nemo frangitur aduersorum molestia. qui prosperorum delectatione nõ capit Augustinus super Matheum. Ideo deus felicitatibus terrenis amaritudinem miscet: vt alia queratur felicitas. cuius dulcedo non est fallax. Augustinus in ep̃. Prospera huius mũdi aspectatem habent veram. iocunditatem falsam. certum dolorẽ. incertam voluptatem. durum laborẽ. timidam quietem. cum plenam miseria. spem beatitudinis inanem. Ieronimus super ysaiaz Nam res longa mortalium est. omnisq felicitas seculi dũ tenet amittitur. cum enim tribulationi tempus aduenerit. omne quod preteritum est. nichil adiuvat sustinentem. Ieronimus in epistola. Difficile imo impossibile est. vt et presentibus et futuris qs fruat bonis. vt et ventrem et ibi mentem impleat. vt de delicijs ad delicias transeat. et in vtroq seculo primus sit. vt in terra et in celo appareat glorios⁹. Gregorius in moz. Cũ quis positus in prosperitate diligitur incertum est vt vtrum prosperitas an psona diligatur. amissio autem felicitatis. interrogat vim dilectionis. Gregorius in pasto. Presentis vite psperitas aliquando idcirco datur. vt ad meliorem vitam prouocet. aliquando vt in eternus plenius damnet. Bernhardus de consideratione. Quid profuit illis superbia. quid diuiciaz iactancia. breuis letitia. mũdi pompa vana voluptas. mala familia. mala cõcupiscencia post voluptatẽ vbi iocus. vbi usus. vbi iactancia. vbi arrogãcia. heu de tanta letitia. quanta tristicia. Crisostom⁹. Nouerca virtutum felicitas vel psperitas beatulis suis sic applaudit vt noceat. sic in via fortunatos obsequitur vt in fine premiem operetur. Petr⁹ rauen. Boecius de consolatione li. ij. In omni aduersitate fortune. infelicissimum infortunij genus est aliquando fuisse felicem. Idem in sermone: Sepius in alto quis tollitur. vt ruens fortius conquassetur. naz sepe videtur fortuna in principio psperа nũciare sed medium et in finem replet multis aduersitatibus et concludit. Quam multis amaritudinibus humane felicitatis dulcedo respersa est. Seneca ad lucillum. Omnia que superfluunt nocent. segetem nimia sternit vbertas. rami onere franguntur. ad maturitatem non peruenit nimia fecunditas. Seneca libro quinto de thoroce. Ludit de suis fortuna muneribus. et que dedit aufert.

que abstulit reddit. Seneca in epistola: Non habet ut putam⁹ fortuna longas manus: neminez occupat: nisi herentē sibi: Tull. in reth. Errant. qui in ꝓsperis omnis impetus fortune putant fugisse: sapienter cogitant. qui temporibus suis casus aduersos reformidant: Innocencius Semper humane leticie. tristicia repē tina succedit: ⁊ qd̄ incipit a gaudio desinit in merorem. Idē Subito cum non suspicatur in fortunium accidit. calamitas irruit: morbus inuadit. mors intercipit q̄m nullus euadit. Prouidencia diuina vbi predestinacio. ꝓuidencia humana vbi prudencia.

De prudencia Ca. cxcviij.

AUgustinus de singularitate clericorū. Vbicūq; fuerit prouidencia: frustrantur vniuersa contraria: vbi autē prouidencia negligitur: omnia contraria dominantur. Augustinus de moꝝ ecclesie. Prudencia est amor eorum quibus adiuuatur. ab eis quibus impeditur sagaciter eligens. Ieronim⁹ ꝓuidencia dei omnia gubernantur: et que putatur pena medicina est. Gregorius in omelia Minus iacula feriunt que prouidentur ⁊ tollerabilius mala suscipimus. si contra hec clipeo prouidencie munimur. Isidorus li. eth. Prouidens dicitur quasi porro vidēs perspicax enim est ⁊ incertorum prouidet casus: Isidorus. Caucio est prudencia in discretione viciorum: speciem virtutis preferencium. Prudencia est racio docta a gratia studens vitare cōtraria iusticie propter iusticiam. Petrus ra. Quāto maiora timent̄ esse dispendia: tanto promptior et perfectior debet esse cautela. Tullius Inprudencia est obtenebraccio mentis. qua quis minus ꝓuidus est. in prouidendo p̄terita vel futura. Idem Prouidēcia est presens nocio/futuroꝝ pertractans euentum. Seneca de iiij. virtutibus: Si prudenciam amplecteris: vbiq; idem eris: Idem Prudencie ꝓprium est examinare concilia. ⁊ nō facili crudelitate ad falsa ꝓlabi. Idem De dubijs nō diffinias. sed suspensam tene sentenciam. Seneca ibidem. Si prudens est animus tuus/tribus temporibus dispensetur: p̄ncia ordina. futura prouide. preterita recordare nam qui nil de preteritis cogitat/vitā perdit. q̄ nichil de futuro premeditat̄ in omnia incautus incedit. Seneca de moꝝ Quitquit a sapiente diligenter preuidetur. cum ad rem agendaꝫ peruentum fuerit/facilius superatur ⁊ discernitur: Melius est añ mpus occurrere. q̄m post vulnus datum remedium querere:

Seneca in prouer. Bonum est in alieno malo fugienda intueri. ruina precedencium posteros docet. ⁊ caucio est semper in reliquũ lapsus anterior. Seneca ibidem: Melius est p̃cauere q̃m pauere vtili⁹ est erubescere q̃m pauescere: pudicia est vbi castitas. pungna vbi bellum.

De pusillanimitate Ca. cxcix.

CAssiodorus in ep̃. Segnissimus est corpore cum se ad prouectum cognoscat inuitasse. Petrus raue. Pauper sensus qui paruis incumbens ꝑdidit magna, ⁊ in hyãs temporibus ponit sempiterna. Seneca. Cõtentus esto negocijs in que descẽdisti. luctare cum officio quod semel recepisti, turpe est omnino cedere.

Querere deum Capitulum. cc.

AUgustinus super ps̃. Querite faciem eius semper. Si semper queritur quando inuenitur. an semper dixit in tota vita qua hic viuitur. Jam deum inuenit fides, sed adhuc querit eum spes. caritas autem ⁊ inuenit eum per fidem ⁊ eum querit habere per spem. vbi tunc sic inuenitur vt vltra non queratur. forte ⁊ cum facie ad faciem viderimus eum sicuti est. adhuc erit sine fine querendus. quia sine fine est amandus: Augustinus super Johannem. Queramus inuenendum. queramus inuentum. vt inueniendus querat̃ occultus est. vt inuentus queratur immensus est. Augustinus sper ps̃. Q̃ difficilius queritur. solet dulcius inueniri. Gregorius in moꝝ Querite dominum dũ inueniri potest, modo non videtur domin⁹ ⁊ prope est, in iudicio videbitur ⁊ ꝓpe non erit. Bernhardus. Nemo te domine q̃rere valet. nisi qui prius inuenerit. Bernhardus in ser. Si nolumus lustra querere dominũ. queramus veraciter. queram⁹ frequent̃ queramus perseueranter. facilius enim est celum ⁊ terraꝫ trãsire q̃m vt sic querens non inueniat. ac petens nõ accipiat. et sic pulsanti non aperiatur. Seneca in ep̃. Id quere qd̃ potes inuenire id disce quod potes scire. id opta quod optare cor hoĩs potest

De Rapina Capitulum. cci.

AUgustinus de verbis domini. Si in ignem mittitur qui non dedit rem propriam vbi putas mittendus est. qui inuasit alienam. non nocẽt mala preterita. si nõ placẽt Augustinus in sermone: Si penale est clanculo aufferre. multo maioris pene est violenter eripere. Rabanus: Quid recipiet qui aliena tulerit si semper ardebit qui sua non dedit Fulgencius

Si sterilitas in ignem mittitur · rapacitas quid meret · ⁊ si iudiciū sine misericordia erit illi · qui non fecerit misericordiam · quale iudicium erit illi · qui fecit ⁊ rapinam · Cassiodorus super ps̄ Sicut ouis tondentem se non increpat · ita nec iustus cupiditatem se expoliantis non accusat · Cassiodor⁹ in ep̄ · Pauperibus non dare · abstulisse est · Tullius in reth̄ · Quis dicat vtile hominem in incōmodo alterius suum cōmodum augere · et alterum altero aliq̄d detrahere · hec est magis cōtra naturam q̄m mors · q̄m pauptas q̄m dolor · Tulli⁹ Rapina est ex auide mētis impetu violēta alienarum rerum distractio · Valerius maximus · Quesitum erat a socrate cur rideret · qui respondens ait. Video magnos latrones ducentes paruum latronez ad suspendium / qui digniores sunt suspendio · sacrilega inquit numīa pumūtur · sed magna in triūphis feruntur · Seneca in ep̄ · Nulli cui rapina feliciter successit gaudium rapti imposterꝝ durauit ·

De recōciliatiōe · Ca · ccij ·

Augustinus super Matheum · Si absens est · valde non pedibus corporis: sed animo humili te prosternas in cōspectu eius · cui oblaturus es · si presens reuocand⁹ est ad amorem · ab eo veniā petendo si eum lesisti · vel si te leserat cordis rancorem dimittendo · Ambrosius super ep̄ · Non quare q̄s fuerit · sed quid sit · preterita enim nec condemnant · nec iudicant Gregorius in dyal̄ · Sciendum est · ꝙ ille recte delicti sui veniam postulat · qui prius h̄ quod in ip̄o delinquitur relaxat · Crisosto · super Matheum · Si cogitatu offendisti · cogitatu reconciliare · si verbis · verbis · factis · factis · Quid enim ꝓdest si vnus ad deū ꝓ te orat / ⁊ alius aduersum te deum interpellat · Isidor⁹ de summo bono · Crustra ꝓpiciari sibi deum querit · qui cito placari ⁊ in proximum negligit · Seneca · Dissensio ab alijs a te reconciliacio incipiat / cum ignoscis ita beneficium tuum tempora / vt nō ignoscere videaris sed absoluere · quia grauissimū pene genus est · ꝯtumeliosa venia ·

De regimine ⁊ rege Ca · ccviij ·

Augustinus super Johannē · Recta domus vbi vir imperat · femina obtemperat / rectus ergo ipse homo · vbi spiritus imperat · caro seruit · Augustinus in ep̄ · Pro omnibus tibi subiectis que in domo tua sunt / rationē deo reddes Augustinus super ps̄ · Omnia indigent dominio · misera ⁊ felicia

quia sine illo miser non subleuatur. ⁊ felix non regitur? Grego. in moꝝ. Omnis qui in dispensandis terrenis rebus p̄sidet. oculti hostis iaculis lacius patet? Gregorius in pastora Sepe suscepta cura regiminis. cor per diuersa diuerberat. ⁊ impar quisq; inuenitur ad singula dū confusa mente ducitur ad multa. Gregoriꝰ nazazenus in apolog. Reuera michi videtur esse ars arcium ⁊ disciplina disciplinarum. hominez regere. qui certe est inter omnes amantes maxime ⁊ moribus rarius. ⁊ voluntate diuersus. Gregorius in moꝝ. Summus locus bene regitur. cum is qui preest vicijs pocius. q̄m fratribus dominatur. Crisostomus. Quemadmodum certantibus ventis mare concutit̄. sic regibus sibi aduersantibus populus regni vexatur? Crisostomus Principatus nō sanguini debetur / sed meritis. ⁊ inutiliter regnat. qui rex nascit̄ ⁊ non meretur. Rabanus in glosa. Tunc ciuitates sunt bene ordinate. tunc sancte ecclesie res recte aguntur. cum et forciores viribus neccessarijs insistunt. ⁊ seniores maiori prudencia prediti. de his que agenda sunt salubriter consulunt. Isidoꝰ de summo bono. li. iij. Reges a recte agendo vocati sunt. ideoq; recte faciēdo regis nomen tuetur / peccando amittit̄. Recte ergo illi reges vocantur. qui tam semetipsos q̄ subiectos bene regendo modificare nouerint. Prosper in sentencijs suis. Nō caret regia potestate qui corpori suo nouerit racionabiliter imperare. vere dominator est terre. qui carnem suam regit legibus dipline. Sidonius: Crebris prouincialium sermo est. animum bonum nō tam de magnis fructibus. q̄m de iuste regnantibus existimandū? Boecius li. i. de consolatione. Sentencia platonis est. beatas fore respublicas. si eas vel studio sapiencie regerent. vel earum rectores studere sapiencie contigisset? Seneca in epistola. Ut in corporibus. sic imperio grauissimus est morbus. qui a capite diffunditur? Ibidem Si vis omnia tibi subicere. te subice rationi. multos reges. si te ratio rexerit. vis ergo do tibi magnum. rege teipsum. Socrates in exhortationibus suis. Qui multarum habet potestatem rerum primum purgare conscienciam debet. vt qui delicta corrigit. non admittat

De Religione Capitulum. cciiij.

AOgustinus in regula. Non dicatis aliquid proprium sed sint vobis omnia communia ⁊ distribuat̄ vnicuiq; vestrum a preposito suo victus ⁊ tegumentū non eq̄lit̄

omnibus · qui non equaliter valetis omnes · sed pocius vnicuiq; · sicut cuiq; opus fuerit. Et rursus illi qui aliquid videbantur in seculo esse · non habeant fastidio fratres suos qui ad illam sanctã societatem ex paupertate venerunt / magis autez studeant non de parẽtum dignitate · sed de pauperum fratrum societate gloriari. Jeronimus super Matheum: Latro est ⁊ domum dei conuertit in speluncam latronum · qui lucra de religione sectatur. Jeronimus in epistola. Quid facit sub tunica penitentis regius animus qui alios vult regere · ⁊ a nemine regi · alios iudicare · et a nemine iudicari: Idem Sunt diciores monachi q̃m fuerant in seculo. possident opes sub christo paupere · quas non habuerant sub dyabolo locuplete: ¶ Jeronimus de seipso. Natus in paupere domo et tugurio rusticano qui vix milio ⁊ pane crebrano rugientẽ saciare ventrem poteram · nunc simulam ⁊ mella fastidio: Gregorius in moꝝ. Multi de inchoata iusticia laudari appetunt · p̃esse ceteris melioribus concupiscunt · quos plurimũq; dũ iuxta votum presens prosperitas sequit̃ · multo plus q̃m prius fuerãt de sanctitatis habitu peiores fiunt. ¶ Bernhardus super missus est: Dideo q̃ non parum doleo · post spretam seculi pompam. nõ nullos in scola humilitatis superbiam magis adiscere. ac sub alis mitis humilisq; magistri graui⁹ insolescere · ⁊ impaciẽtes ampli⁹ fieri in claustro · q̃m fuissent in seculo: ¶ Bernhardus in sermõe Tu qui in congregatione es · bene viue · ordinaliter · socialiter · et humiliter · ordinaliter tibi · socialiter proximo · humiliter deo: Bern̄ · in epl̃a · Claustralis paradisus ad suauẽ spirantis austri clemenciam · q̃t tot floribus vernat · quot virtutib⁹ abũdat · Isido · Professiõz tuã habitu ⁊ icessu demõstra · vt sit in icessu tuo simplicitas · in motu puritas · in gestu grauitas · in incessu honestas: ¶ Hugo de claustro anime · Abundans est pauperi religio · mediocri sufficiens · tollerabilis diuiti / infirmis larga · delicatis compaciens · forcioribus moderata · penitentibus misericors · peruersis seuera · bonis optima · hec sunt beneficia religionis. ¶ Hugo ibidem · Quatuor sunt in habitu religionis notabilia · scilicet vilitas ⁊ superfluitas · paucitas · ⁊ preciositas · In vilitate · vana gloria · ⁊ simulacio · in p̃ciositate · superbia · ac delectacio · in paucitate

intollerancia. siue despacio · in superfluitate amor seculi. non am
or celi · amor palacij · non paradisi notatur ¶ Hugo de · xij · abusi
onibus claustri Habet enim lex claustralium iudices ⁊ testes · at
q̄ cōsiliarios suos · In lege etenim domini duo testes sunt · vita
⁊ consciencia · duo iudices · meditacio ⁊ sciencia · duo consiliarij ·
amor dei ⁊ ꝓximi · bonus testis bona vita · bonus iudex bona ꝯ
sciēcia · coram deo testis est consciencia · coram homīb⁹ vita Hu
go ibidem · An nescis dyabolū expulsum a thalamo celi · adam a
thalamo paradisi. iudam a thalamo xp̄i · Idem Supstitio dicitur
vere religioni sup addita falsa religio Cassiod super psalmis
Religionis affectus non solum deuocione corporis. sed magis ar
chano geritur cordis: Idem hec tria studia ociorum sunt in clau
stro · vagacio oculorum · superfluitas verborum · peruersitas cogi
tacionum · hec tria vicia eiciunt fratrem de claustro. Eusebius in
quodā sermone Verus religiosus debet esse vector quietis / fugax
voluptatis · appetitor laboris · paciens abiecticnis · impaciens ho-
noris · pauper in pecunia · diues in consciencia. humilis ad merita
superbus ad vicia: Petrus raue · in sermone: Juxta sentenciaꝫ
cordis mei · si paradisus in hac presenti vita est · vel ī claustro vl
in scolis est: quicquid enī extra hec duo est · plenum est anxietate
inq̄etudine · amaritudine · formidine · sollicitudine et dolore · Idē
Nudus adletha forcius dimicat · natator exuitur vt fluuiū tran
seat: viator exoneratur a sartinis vt expedicius currat: Tullius
Religio est per quam remeriti famulatu cerimonie diuini cultus
exercentur:

Relinquere Ca · ccv ·

AUgustinus de vita clericorum Quid ꝓdest dispergēdo
dare pauperibus · ⁊ pauperem fieri · cum anima misera
superbior efficitur · diuicias contemnendo quam fuerat
possidendo. Augustinus in omelia · Qui celestis vite dulcedinem
inquantum possibilitas admiserit perfecte cognouerit · ea q̄ in t̄ris
amauerat libenter cuncta derelinquid: Jeronimus sup Matheū
Ecce nos relinquimus omnia ⁊c̄ · Omnia relinquid · qui volunta
tem habendi deseruit: Idem Apostoli quantum ad diuicias nihil
sed quantum ad voluntatem totum mundum relinquerunt · Je-
ronimus in epistola · Licet in collo tuo paruulus dependeat ne-
pos · licet sperso crine ⁊ scissis vestibus · vbera quib⁹ te nutrierat

mater ostendat. licet in limine pater iaceat. per calcatum perge patrem. per calcatam perge matrem. siccis oculis ad vexillũ crucis euola. solum pietatis genus est. in hac re te esse crudelem.
Gregorius in omelia: Multum enim relinquit. qui sibi nichil retinuit. multum relinquit. qui quamlibet parum totum deseruit.
Gregorius ibidem. Quisquis stimulo diuini amoris excitat⁹ h̄ possessa reliquerit. illic proculdubio culmen iudiciarie potestatis obtinebit ¶ Gregorius in omelia. Si vultis. omnia retinendo relinquitis, vt tamen tota mente ad eterna tendatis Si enī nihil in hoc mundo amando possidetis. etiaꝫ possidendo cũcta relinquitis
Bernhardus in sermone: Qui relinquere disponis omnia. te q̄ꝫ inter relinquenda numerare memento: ¶ Ibidem Zacheus cui laus est in ewangelio dimidium bonorum suoꝝ dedit pauperibus sed ego multos zacheos hic video. qui nichil sibi ex omnibus relinquere ¶ Isidorus de summo bono. Si ita quisq̄ꝫ renunciat q̄ possidet omnibus. vt suis non renunciat moribus. non est christi discipulus. qui enim renunciat rebus suis. sua abnegat. qui nõ renunciat suis moribus. seipsum abnegat ¶ Johannes cassiodo. Nemo est qui non habeat quod dimittat. vniuersis renunciauit facultatibus mundi. quisquis affectũ possidendi eas radicitus amputauit. ¶ Beda in glosa. Hoc distat inter renunciare omib⁹ ⁊ relinquere omnia. quia renunciare conuenit omnibus. qui ita licite vtuntur mundanis que possident. vt tamen mente tendant ad eterna. relinquere est tantummodo perfectoꝝ. qui omnia temporalia postponunt ⁊ solis eternis inhyant: ¶ Rabanus: Non sufficit ad perfectionem omnia relinquere. nisi post contemptas diuicias saluatorem sequatur. idest relictis malis faciat bona, facilius sacculus contemnitur: q̄m facit voluntas. multi diuicias relinquentes. dominum non sequuntur.

De Remuneratione Ca. ccvi.

Boecius li. v. de consolatione. Manet speculatoꝝ desup occultorum prescius de⁹. bonis premia. malis supplicia dispensans. nec frustra sunt in deo posite spes precesq̄ꝫ q̄ cũ recte sunt inefficaces esse non possunt aduersami ergo vicijs virtutes colite ad rectas spes animũ subleuate. humiles p̄ces in excelso porrigite. Cassi. i ep̄. Muniunt p̄mioꝝ exẽpla virtutes. nec quisq̄ꝫ ẽ. q̄ nõ ad moꝝ summã nitat̄ ascẽdere. qñ remuneratũ

non relinquitur quod conscientia teste laudatur. Cassiodorus li. iij ep̄. Equum est enim vt vnicuiq; proficiat labor suus. et sicut exponendo cognoscit incomodo. ita rebus perfectis consequat̄ augmenta. Idem Gloriosum quidem est honores passim impendere sed laudabilius bene meritis digna patrare. Reprehensio vbi cōuicium vel correctio.

De Recidiuacione Ca. ccvij.

Augustinus in ep̄. Nullum scelus coram deo tam abhominabile fit. q̄ preterita peccata vnicuiq; dimissa reminiscendo gaudere ⁊ inde exultare. Augustinus in glosa Post lauacrum mundus esse negligit. qui post lacrimas vite innocenciam non custodit. Crisostomus super Matheum. Venisti per viam fornicacionis. ambula per viam castitatis. venisti p viā auaricie. ambula per viam elemosine. si autem per precedentē viā redibis. iterum sub regno vadis herodis. Crisostomus in omelia. Cogita homo grauiorem esse culpam post veniam. renouatū vulnus peius dolore post curam. molestius hominez formidari p⁹ gloriam. Crisostomus super Matheū. Qui gaudet in bonis que inuenit. ⁊ recordatur mala que euasit. difficile redit ad malum Isidorus de summo bono. Vniuscuiusq; casus tanto maioris est criminis. quanto priusq̄ caderet maioris erat virtutis.

De Restitucione Capitulum. ccviij.

Augustinus de verbis aposto. Quod inuenisti ⁊ non restituisti rapuisti. quantum potuisti fecisti. quia non pl⁹ potuisti ideo nō plus fecisti. qui alienum negat si posuit tollit. Augustinus in ep̄. ad macedonem. Si res aliena propter quam peccatum est cum reddi possit non redditur. non agit̄ penitencia sed fingitur. si autem veraciter agitur. nō remittet̄ peccatū nisi restituatur ablatum. sed vt dixi cum restitui potest. Origeñ. in omelia. Multi sine peccato esse putant. si alienum quod inuenerint teneantur et dicuntur. deus dedit michi. cui habeo reddere. discant ergo peccatum hoc simile esse rapine. siquid inuentum nō reddant.

De Resurrectione Capitulum. ccix.

Augustinus in ench. Resurgent corpora sanctorum sine vllo vicio. sine vlla deformitate. sine vlla corruptione onere. difficultate. in quibus tanta facultas. quanta felicitas erit. Augustinus in sermone. Surrexit christus. exultet vniuersus mundus. quia sicut omnis creatura luctiuago doluit

ploratu in morte creatoris sui· sic triumphalē ab inferis redditū leta suscipiant resurgentis: ¶ Augustinus in sermōe· Ab antro sepulcri resurrexit diuina caro phenicis· quaz cinamonia decoxerat pietatis: Granum frumenti quod solum in terra mortificatū est in passione· multum fructum attulit cum resurrexit· solus enī mortuus est· sed solus minime resurrexit ¶ Augustinus ibidē Tres mortuos inuenimus a domino suscitatos visibiliter/ ꝫ multa milia inuisibiliter· quot autez mortuos visibiliter suscitauerit· q̄s nouit· non enim scripta sunt omnia signa que fecit· que si scripta essent· arbitror totum mundum non posse libros capere ¶ Augustinus in sermone. In hac die pecccator de indulgencia desperare non debet· si enim latro paradisum meruit· cur non mereatur cristianus· ⁊ si dominꝰ illi cum crucifigitur miseretur· multo magis huic miserebitur cum resurgit· naz si passionis humilitas tantum prestitit confitenti· resurrectionis gloria quantum tribuet deprecanti· largior enim solet esse ad prestandum leta victoria/ quam addita captiuitas: ¶ Augustinus in glosa· Raptus est dei filiꝰ ab humanitate ad diuinitatem in assumptione· a passibilitate ad immortalitatem in resurrectione· a minoritate ad patris equalitatem in ascensione· quia quātus fuit descensus de sinu patris ad patibulum crucis· tantus fuit ascensus a patibulo crucis vsq̄ ad dexteram patris: ¶ Ambrosius in epistola. Hec est dies quaz fecit dominꝰ. Quis inquit dies· nempe ille q̄ tribuit viuendi principium· lucis exordium. auctor luminis ipse dominus ihesus cristꝰ qui te semetipso ait· ego sum inquit dies· qui per diem ambulat non offendit. ¶ Jeronimus in epistola. Cerne manus iude quas fixeras· cerne latus ratione· qd̄ foderas· videte corpus an idem sit qd̄ dicebatis clam nocte tulisse discipulos. ¶ Gregorius in moꝝ· Redemptor noster suscepit mortem ne mori timeremus ostendit resurrectionem vt nos posse resurgere confidamus·

Crisostomus super Matheum. In omni re aut actu virtus agēdi spes ē futuri· qui enī arat· arat vt metat. qui pugnat· pugnat vt vincat/ et post pauca· tolle ergo spem resurrectionis· ⁊ soluta est obseruancia omnis pietatis: Damꝰ: Si resurrectio non est neq̄ deus est· neq̄ prouidencia est· tunc casu omnia feruntur et aguntur: ¶ Bernhardus in sermone· Proth dolor tempus peccandi terminus· recidiuandi· facta est resurrectio saluatoris

Cassiodorus: Resurget iustus vt iudicet. peccator vt iudicetur impius vt sine iudicio puniatur. Cassiodorus super ps. Affligamur in eius passione. gaudeamus in eius resurrectione. sic enī possumus ipsius dici. si eius dispensacionibus mereamur aptari. Maximus in sermone de pasca: Est in cristo homine vniuscuiusque nostrum caro. sanguis. et porcio. vbi ergo porcio mea regnat. regnare me credo. vbi dominatur sanguis meus. dominari me sencio vbi glorificatur caro mea. me gloriosum esse cognosco: Rabanus in glosa. Quia in paradiso mulier propinauit viro mortem. a sepulcro mulier viris annunciauit vitam. vt occasionis sexus muliebris fuit introductio mortis. ita hec ex pietate sexus muliebris pronuncia vite/vt que transfuderat culpam. transfuderet et gratiam Seneca in epistola. Desinunt ista non perimunt. et mors quā pertimescimus ac recusamus intermittit vitam nō eripit. veniet iterum qui nos in luce reponet dies.

De Reuerencia Capitulum. ccx.

Gregorius super Ezechielem. Boni reuerendi sunt ne offendantur. ne fortasse per eos ille prouocetur ad irā qui eorum corda semper inhabitat: ¶ Isidorus li. iij. de summo bono: Cham filij noe sentencia damnantur. qui suorum prepositorum culpas in publico produnt. habituri sem meritum et iaphet. si reuerenter operiunt: Tullius in reth. Dignitas est alicuius cultu et honore et reuerencia digna auctoritas. Ibidem Obseruancia est per quam homines aliqua dignitate añcedentes cultu quodam et honore veneramur. ¶ Tullius ibidem: Reuerencia est virtus aliqua prelacione sublimitatis debite honorificacionis cultum exhibens. Idem Veneracio est virtus. qua reuerenciam exhibemus maioribus. in corporis humiliacione. gestu et nutu. et verborum emissione. ¶ Valerius maximus: Pytagore tanta veneracio ab auditoribus tributa est. vt que ab eo acceperant. in disputationem ducere nephas putarent. ¶ Boecius li. iiij. de consolacione: Non possumus ob honorē reuerencie dignos iudicare. quos ipsis honoribus iudicamus indignos. ¶ Seneca in epistola: Bonus ergo sine deo nemo est. ¶ Seneca lv. ep. Multum egerunt qui ante nos fuerunt. sed non peregerunt. suscipiendi tamen sunt et ritu deorum colendi. quam venerationem

preceptoribus meis debeo. eandem illis preceptoribus generis humani. a quibus tanti boni inicia fluxerunt:

De Sacerdote Capitulum. ccxi.

Augustinus in epistola. Nemo in ecclesia tantū nocet. q̄m qui peruerse agens nomen vel ordinem sanctitatis vel sacerdotis habet delinquentem. namq; hunc nullus redarguere presumit. et in exemplum culpa vehementer extenditur. quando pro reuerencia ordinis peccator honoratur. Augustinus. Non despecta. non vetula. absq; affinitate particulariter suscipienda est. ad domesticum obsequium. quia magis cito delinquitur. vbi sine suspicione securum potest esse delictum. Augu. in glosa. Prespiteri qui bene presunt vita ⁊ doctrina digni habentur a subditis duplici honore. scilicet vt spiritualiter eis obediant. et exteriora bona ministrent. ¶ Ambrosius in epistola. Nichil in sacerdote tam periculosum apud deū. tam turpe apud homines. q̄m q̄ senciat veritatem non libere pronunciare.

Ambrosius in sermone. Ex inordinata ⁊ indisciplinata multitudine sacerdotum. hodie datur contemni nostrum venerabile sacramentum. nam qui debuerunt esse vicarij apostolorum ⁊ filij petri facti sunt socij iude. preambuli antixp̄i. ¶ Gregorius super Ezechielem: Grandis dignitas sacerdotum. sed grandis ruina si peccant. letamur ad ascensum. sed timeamus ad lapsum. nō est tanti gaudij excelsa tenuisse. quanti meroris de sublimioribus corruisse Jeronimus super ageam prophetam: Sacerdotis enim est scire legem. ⁊ ad interrogationem respondere de lege: ¶ Gregorius in omelia: Nos qui ex oblacionibus fidelium viuimus quas illi ꝓ suis peccatis obtulerunt. si comedimus ⁊ tacemus. eorum ꝓculdubio peccata manducamus. Gregorius ibidē: Pensate fratres quante damnatōis est. sine labore ꝑcipe mercedem laboris. quāti criminis est. precia peccatorum accipere. ⁊ nichil contra peccata predicando dicere ¶ Gregorius. Causa sunt ruine populi sacerdotes mali. qui enim se pro populi peccatis intercessores obiciat si sacerdos qui orare debuerat maiora committat: Bernhardus in epistola: Quicquid preter neccessarium victum ac simplicem vestitum de altari retines. tuum non est. rapina est. sacrilegiū est ¶ Crisostomus. Sacerdocij aspice dignitatem. agitur in terris sacerdocium. sed officium celestibus negocijs tontinetur. nō enim homo. non angelus. non archangelus. non alia aliqua creatura

non virtus·sed ipse sanctus sanctorum hoc munus instituit·atq; adhuc manentes in carne ministerio fungi prestitit· Crisostomus ibidem: Per ipsos christum induimus·per ipsos dei filio conungimur·per ipos membra beati ipsius capitis efficimur·quomõ ergo isti nobis non solum reuerendi·magis q̃m regès·aut iudices·sed etiam magis honorabiles erunt q̃m parentes·Crisostom⁹ ibidẽ Sapientissimum esse oportet & perspicacẽ in omnibus sacerdotẽ & mille vt dicatur ex om ni parte oculos habentez·quippe qui nõ solum sibi/sed etiam populo viuat. Crisostomus super Matheũ Bene agente populo· vnusquisq; pro suo merito remuneratur sacerdos pro bonis ommũ· habebit enim pro pprijs bonis aureã & pro acquisitione aliorum aureolam . Isidorus de summo bono Sacerdotes pro populorum iniquitate dampnantur·si eos aut ignorantes non erudiunt·aut peccantes non arguunt· Hugo de claustro anime·Tres sunt pastoris voces·scilicet suauis. dulcis & alta·suauis ad infirmum·ad mouentem dulcis·ad surdum per tinet alta· De Sacramento Ca·ccxij·

Augustinus lib· de baptismo: Sicio quia lapis ex aqua fructum ferre nõ potest· et per lapides canales transit aqua ad areolos·& in canali lapideo nil generatur·sed ortus plurimum fructum affert·spiritualis virtus sacramenti vt lux pura ab illuminandis recipitur·sed per immundos transiens non coinquinatur·Augustinus de corpore christi·Intra katholicam ecclesiã in ministeriũ corpus & sanguis domini·nil a bono maius·nil a malo minus perficitur sacerdote·quia non in merito consecrantis·sed in verbo perficitur creatoris·& virtute spiritus sancti. Augustinus in epistola. Omnia sacramenta cum obsunt indigne tractantibus·prosunt tamen per eos digne sumentibus· Augustinus de sacramentis. Sacramentũ·est visibile inuisibilis rei signum· De Salute Ca·ccxiij·

Augustinus li·de diffinici· Nullum credimus ad salutẽ nisi deo inuitante venire·nullum inuitatum salutez nisi deo auxiliante operari·nullum nisi orantẽ deum auxiliũ prometeri·nullum voluntate deo pure·sed permissione· Gregorius super Ezechielem·Nullum omnipotenti deo tale sacrificium est·quale est salus animarum· Crisostomus super Matheum· Monstratur q̃ nõ omnes diuites peunt nec pauperes saluantur

Vniuersi. sed ex istis ⁊ illis saluantur et pereunt. ¶ Hugo de sacramentis. Tria sunt que ab inicio, et ante aduentum christi. et post. ad salutem obtinendam neccessaria sunt et fuerunt. scz fides ⁊ sacramenta fidei. ⁊ opera bona. sine q̄bus sal⁹ haberi nō potest

De Sanctitate. Capitulum. ccxiiij.

AUgustinus de diffi. Nullus sanctus ⁊ iustus caret peccato. nec tamen ex hoc desinit esse sanctus vel iustus. cū affectu teneat sanctitatem. ¶ Augustinus de doctrina christiana. Ille iuste et sancte viuit. qui rerum integer estimator est, ipse est qui ordinatam habet caritatem, ne aut diligat qd̄ nō est diligendum. aut non diligat quod est diligēdum. aut ampli⁹ diligat quod minus diligendum est. aut minus diligat quod amplius diligendum est. aut minus aut amplius quod eque diligendus est. ¶ Augustinus ibidem. Ista sunt que sanctitatis causa seruanda sunt. pudicicia corporis. castitas aīe. ⁊ veritas doctrine. Idem de ciuitate dei. Quanto est quisq; sanctior ⁊ desiderij sancti plenior. tanto est eius inorando fletus vberior. ¶ Ieronimus in epistola Ab omni nequicia mundum neccesse est esse. ⁊ dolo: q̄ cupit regnare cum christo ¶ Gregorius in moꝝ. Sancti viri quo alcius apud deum virtutum dignitate proficiūt. eos subtili⁹ indignos se esse deprehendunt. ¶ Bernhardus in sermone. In sanctorum festiuitatibus gaudere ⁊ confundi debem⁹. gaudere q̄a patronos premisimus. confundi quia eos sequi non possumus ¶ Bernhardus ibidem. Summo opere nobis desideranda sunt suffragia sanctorum. vt q̄ possibilitas nostra non obtinet. eorū intercessione donetur. ¶ Crisostom⁹ super Matheum: Que est ista iusticia sanctos colere. ⁊ sanctitatem contemnere. prim⁹ gradus pietatis est sanctitatem diligere. deinde sanctis. quia nō sancti ante sanctitatem fuerunt. sed sanctitas ante eos ¶ Beda super lucam. Plena laudacio est. que genus: mores. officium. factum, iudiciumq; conprehendit. genus in maioribus. mores in equitate officium in sacerdocio. factum in mandato. in iustificacione iudiciū ¶ Petrus raue. in ser. Nascitur iohannes maior homine. par angelis. tuba celi. preco christi. archanum patris. filij nuncius. signifer superni regis. peccatorum venia. iudeorum correccio. vocacio gencium. ⁊ vt ꝓprie dicam. legis et gratie fibula. ¶ Crisostom⁹ Io. Virtutum scola magisterium vite. sanctitatis forma norma iusticie. virginitatis speculum. pudicicie titul⁹. sanctitatis

exemplum. penitẽcie via. peccatorum venia. fidei disciplina. legis summa / ewangelij sanctio. apostolorum vox. silencium ꝓphetarũ lucerna mundi. officium precoris: preco iudicis. deo testis. tociꝰ medium trinitatis: Gulgencius in sermone. Stephanꝰ vt nois sui coronam meruisset accipere caritatem pro armis habebat. et per ipsam vbiq; vincebat. Prosper de vita contemplatiua: Augustinus episcopus acer ingenio. suauis eloquio. secularis literature ꝑitus. in ecclesiasticis laboribꝰ operosus. in quottidianis disputacionibus clarus. in omni sua actione compositus. in questionibus soluendis acutus. in ꝯmunicendis hereticis circũspectus in exposiciõe fidei nostre katholicus. ĩ explanãdis scriptis canonicꝰ tantꝰ hereticoꝝ omniũ malleꝰ fortissimus Paulinꝰ in ep̃. ad au. O lucerna digne sup candelabrũ eccie posita / q̃ late katholicis vrbibus de septiformi ligno pastũ oleo leticie lumẽ effundẽs. derisas licet hereticoꝝ caligines discutis. ⁊ lucez veritatis a cõfusiõe tenebrarum splendore clarifici sermonis enubilas / os enim tuum fistulam aque niue. et venam fontis eterni merito dixerim. ac fontis aque niue salientis in vitam eternam. cuius desiderio sitiuit in te anima mea. ⁊ vbertate tui fluminis inebriari terra mea:

Isidorus. eth. Augustinus tanta scripsit. vt diebus ac noctibus non solum scribere libros eius quisquaz. sed nec legere quidez vz Idem Jeronimus. vi. milia librorum origñ legisse fatetur.

De Sanitate Capitulum. ccxv.

Jeronimus: Quid boni habet sanitas languor ostẽdit ⁊ in comparatione grauioris morbi. nos sanos esse credimus. Isidorꝰ eth. Sanitas est integritas ⁊ temporancia nature. ex calido et humido. quod est sanguis. vñ sanitas dicta est. quasi sanguinis status. Cassiodorꝰ in epistola. ¶ Qui enim est mentis gaudio recreatus. facilius membrorum recipit sospitatem:

De Sapiencia Capitulum. ccxvi.

Augustinus de vera religione: Qui se diligit stultũ. nõ proficiet ad sapienciam. nec fiet quisq; qualis eẽ cupit nisi se oderit qualis est Augustinus de libro arbitrio Hec circa sciencia gratia hominis scire. quia ipe nichil est per se ⁊ quoniã quicquid est ex deo est. ⁊ propter deum est. ¶ Augustinus. Qui se dicit scire qd̃ nescit temerarius est. q̃ se negat scire quod scit. ingratus est. ¶ Ambrosius ad constancium. Hec est

sapiencie et scientie recta distinctio. vt ad sapienciam pertinet eter
narum rerum cognicio intellectualis. ad scienciaz vero temporaliū
rerum cognicio rationalis. Ambrosius ibidem. Sapienti michil
alienum. nisi qđ virtuti incongruum. quocunqz accesserit sua oīa
totus ei mundus possessio est. qui toto eo quasi suo vtitur. Hie
ronimus in glosa. Qui thesauros effodit terram reicit. foueaz in al
tum facit. sedulus insistit. donec inueniat qđ querit. Sic qui the
sauros sapiencie inuenire desiderat. omne pondus terrenum a se re
iciat. in se fossam humilitatis faciat. nec quiescat. donec inueniat.
Glosa super paralipō. Non aurum. non diuicias. non terrenam
gloriam salomon a deo petijt. sed vt sciat populum dei regere. et
iudicare. si hoc elegit rector corporum. multo magis hoc eligere
debent rectores animarum. Gregorius in moz. Duius mundi
inquit sapiencia est cor machinacionibus tegere. sensum verbis
velare. que falsa sunt vera ostendere. que non sunt falsa demon
strare. hanc qui sciunt/ceteros superbiendo despiciunt. Grego
rius ibidem. Justorum inquit sapiencia est falsa euitare. bona
grata exhibere. mala libencius tollerare qm facere. nil per osten
tacioz fingere. sensum verbis aperire. vera vt sunt diligere/nullā
iniurie vlcionem querere. pro veritate contumeliaz pati lucrum
putare. Gregorius in moz. Ad veram sapienciam peruenire
non possunt. qui false sue sapiencie fiducia recipiuntur. Gre
gorius nazazenus in apol. Prima sapiencia est vita laudabilis. z
apud deum pura mens. per quam puer puero iurguntur. et san
cti sancto sociantur. Idem. Sapiencia illa clara est. non q̄ in ver
bis volat. sed que virtutibus constat. Gregorius in moz.
Ille scire deum familiaq̄ appetit. qui pre amore pietatis nescire
desiderat quos carnaliter seuit. Bernhardus in epistola. O
vtinam saperes z intelligeres ac nouissima prouideres. saperes q̄
dei sunt. intelligeres que mundi sunt. prouideres que infernū sunt
profecto inferna horreres. superna appeteres. que autem mundi
sunt contemneres. Crisostomus ex policraton li. iij. Precep
dit enim sciencia virtutis cultum. quia nemo potest fideliter petere
quod ignorat. z malum nisi cognitum sit non cauetur. Isidorus
de summo bono. Plurimiq̄ accepta sciencia literarum non ad dei
gloriam. sed ad suam laudem vtuntur. dum de ipsa extolluntur
z ibi peccant. vbi peccata emendare debuerunt. Isidorus li. etē.

Sapiens dictus est a sapore · quia sicut gustus est adeptus ad discretionem saporis ciborum · sic sapiēs ad dinoscendum rerū atq; causarum. ¶ Isidorus de summo bono · Quanto sunt maiora literature studia · tanto animus arrogancie fastu ⁊ inflatu maiore intumescit iactancie. ¶ Hugo de vanitate mundi: Frustra in nobis diem cognicionis abundancia crescit · si in nobis diem cognicio dilectionis flama non agnoscat. ¶ Rych · de contemplacione Nichil sapiencia ardencius diligitur · nichil dulcius possidetur · Hugo de claustro anime: Ocium stulticiam · labor sciencia generat ¶ Cassiodorus super ps: Primus gradus est sciencie quādo ceperimus intelligere minime quod nos ante scire putamus · Cassiodorus in epistola · Sciencia violencia non aufertur · antiq̄tate non corrumpitur · abscōsione minuitur · et communicacione multiplicatur · ¶ Tullius in epistola: Sapientis est nichil admirari cum acciderit · nichil anteq̄ euenerit non euenire posse arbitrari: ¶ Petrus raue · in ep̄ · Tocius prudencie compendium in literis continetur · si respublica regenda est · si prelia cōmittenda sunt / si castra metanda · si machine erigēde · si renouandi aggeres · si ꝓpugnacula facienda · si iusticie cultus · si reuerencia legum · si futurarum gencium amicicie sunt seruanda: ¶ Alanus: Cum sapiencia temporibus nostris nullius fructꝰ premietur · stipendijs nullius fame eā fauoris aura extollat · ipsa vero pecunia honoris titulos · et laudis emat preconia · sola cum sapiencia super omnes possessionem p̄eminet gloriosa possessio · que spersa colligitur · erogata reuertitur · publicata suscipit incremētum · hec est sol ꝑ quē mentis lumē diescit in tenebris · cordis oculus · deliciosa animi paradisus · hec in celeste terrenum · hec in mortale caducum · hominē in deum deifice imitationis auctoritate conuertit. ¶ Seneca in epistola: Hic scio neminem bene posse viuere · sed nec tollerabilit̄ quidem sine studio sapiencie: ¶ Seneca in prouer. Rem maximam promittit tibi sapiencia · vt te reducat tibi · Non ex singulis vocibus sapientes expectandi · sed ex perpetuitate atq; constancia

De Satisfactione · Capitulum · ccxvij ·

Hugo · i soliloquijs · Satisfacere est peccatoꝝ causas excidere ⁊ sugestionibꝰ eoꝝ aditū nō indulgere · Augu · in ench · De q̄ttidianis / breuibꝰ leuibusq; peccatis · sine

quibus hec vita non ducitur · quottidiana fidelium oracio satis-
facit Gregorius in pasto. Nequaquam satisfacimus nisi ab iniquitate
cessamus · nisi voluptates quas dileximus econtrario oppositis
lamentis insequamur. Leo papa in sermone. Oratione propici
acio dei queritur, ieiunio concupiscencia carnis extinguitur · ele-
mosinis peccata redimuntur · simulque per omnia dei ymago in nobis
renouatur · De Scandalo Ca · ccxviij ·

Ieronimus super Matheum: Sicut neccesse est ignem
calere · et niuem frigere · ita neccesse est vt iniquitas mun-
di erroribus plena scandalo pereat · perfectorum vero
caritas · pietatis operibus luceat · Ieronimus super Matheum
Qui scandalisatur paruulus est · maiores enim scandala non re-
cipiunt. Gregorius super Ezechielem. Inquantum possumus sine
peccato · vitare proximorum scandala debemus · si autem de veritate
scandalum nascitur · vtilius scandalum nasci permittitur · quam veri-
tas relinquatur. Bernhardus. Non omnia scandala equa sunt
lance pensanda · aliter namque accipienda sunt scandala pusillorum ·
et aliter phariseorum · illorum quippe scandalum de ignorancia · isto-
rum de malicia descendit, isti scandalisantur quia veritatem nesciunt
isti quia oderunt · // Bernhardus super canticum · Nemini blanditur
veritas · neminem palpat · nullum seducit · aperte denunciat · quem
ve homini illi per quem sandalum venit · Sciencia vbi sapiencia
De sacra scriptura Capitulum · ccxix.

Augustinus ad volusianum. Que disputationes · que li-
tere quorumlibet philosophorum · que leges quarum-
libet ciuitatum · duobus preceptis sunt comparanda · ex
quibus dicit christus totam legem et prophetas pendere · scilicet
diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, et proximum tuum
sicut teipsum. Augustinus ibidem. Hic philosophia, quem omnis
omnium naturarum cause in deo creatore sunt · hic ethica quem
bona vita et honesta non aliunde formatur · quam cum ea que diligen-
da sunt diliguntur · hic est deus et proximus · hic loyca · quem ve-
ritas lumenque anime rationalis non nisi deus est · hic etiam lauda-
bilis reipublice salus · neque enim optime custodit ciuitas · nisi fun-
damento et vinculo fidei firmeque concordie · cum bonum commune
diligitur · quod summum atque verissimum deus est. Augustinus
de doctrina christiana. Quicquit homo extra sacram scripturam

didiscerit. si noxiũ est. h̄ damnatur. si vtile est h̄ inuenitur. et cuꝫ ibi quisq; inuenerit omnia que vtiliter alibi didicit. multo abundanciꝰ ibi inueniet ea. que nusq; alibi inuenire potuit. ¶ Augustinus super gñ. Maior est huius scripture auctoritas. q̄m omis humani ingenij perspicacitas. ¶ Augustinus de vera religione Si in scriptura sacra tantum essent. que facilime intelliguntur. nec studiose quereretur ne suauiter inueniretur veritas ¶ Augustinus de baptismo. Sanctarum scripturarum. auctoritatibus colla sudenda sunt. vt intellectum quisq; per fidem inueniat. Ambrosius. Celestium scripturarum alloquia diu terere ac polire debemus toto animo ac corde versantes. vt fucus ille spiritualis in omnes se venas anime diffundat. Jeronimus in epistola Vtere inquit. lectione diuina. vite speculi feda corrigendo pulcra conseruanda. et pulcriora faciendo. scriptura enim speculum est. feda ostendens. ⁊ corrigi docens. ¶ Jeronimus. Pinguissimus sermo diuinus est. omnes habet in se delicias. quicquid voluerit ex sermone diuino nascitur. ¶ Jeronimus. Qd̄ de sacris scripturis auctoritatem non habet. eadem facilitate contemnitur qua probatur. ¶ Gregorius in moꝝ. Scriptura sacra mētis oculis quasi speculum quoddam opponitur. vt ibi interna facies nostra videatur. ibi enim feda. ibi pulcra nostra conspicimus. ibi sentimus quantum proficimus. quantumue a profectu longe distamus. ¶ Gregorius scriptura sacra aliquādo nobis cibus est aliquando potus. cibus est in locis obscurioribus. quia quasi exponendo frangitur ⁊ manducando glutitur. potus vero est i locis apercioribus. quia ibi sorbetur sicut inuenitur. ¶ Gregorius Scriptura sacra ostendit stateram suam in edificatiōe moꝝ. ostēdit altitudinem in promissione premiorum. ostendit horribilem aspectum in terroribꝰ suppliciorꝝ. recta est enim in preceptis alta in promissis. horribilis in minis. ¶ Crisostomus super Matheū Inter mille secularium sermonum talenta vix centum denarios spiritalium poteris inuenire verboꝝ. imo nec decez quidē obulos Isidorus de summo bono. Omnis scripturaꝝ latitudo in oratiōe dominica. et simboli veritate concludit. Isidorus ibidem Quāto magis quisq; in sacris eloquijs assiduus fuerit. tanto ex eis vberiorem intelligenciam capit. Hugo de archa noe. Sacra scripta est liber vite. cuius origo eterna. cuius incorpacio essencia. cuius cognicio vita. cuiꝰ scripta indebilis. cuiꝰ inspectꝰ desiderabil. cuiꝰ

doctrina facilis · cuius sciencia dulcis · cuius profunditas inscrutabilis · cuius verba innumerabilia · ⁊ vnum tamē verbum omnia · Hugo de anima · Nichil in hac vita dulci⁹ sentitur · nichil auidi⁹ sumitur · nichil ita mentem ab amore mundi seperat · nichil sic animam contra temptationes roborat · nil ita hominem excitat ⁊ adiuuat ad omne opus ⁊ ad omnem laborem · sicut studium sacre scripture. Hugo ibidem: In refectorio sacre scripture tres mēse idest tres intellectus diuine scripture ponuntur · videlicet historialis · misticus et moralis: Prima mensa simplicib⁹ · scd̄a doctorib⁹ tercia cōmunis est vtrisq̄: In prima cib⁹ est gressior · in secūda subtilior · in tercia dulcior. Prima continet saporem exemplorum secunda vim misteriorum · tercia dulcedinem morum: Prima pascit miraculis · secunda figuris · tercia verbis · Cassiodorus Vere coruscus liber psalmorum / sermo laudabilis · cura sauciati cordis fauus interioris hominis · occultarum lingua virtutum · que sup̄bos humilitati inclinat · reges pauperibus subdit · affabilitate paruulos nutrit

De Secularibus Capitulum · ccxx ·

Ambrosius super beati in maculati · Incumbit virtuti seculi · qui desperat de adiutorio dei · Gregorius in mor̄ · Hunc mundus accipit / qui ad desiderāda mirabilia nō surgit: Seculares enim mentes quāto magis foris per secularia desideria dilatant · tanto magis sinum cordis ab eius recepciōe angustant: Crisostomus super Matheum · Sicut homo graues habens oculos melius in loco tenebroso q̄m in sole positus videt · sic homo terrenus in terrenis est astutus · ⁊ in spiritualibus cecus · Petrus raue · Hij sunt martires seculi · mundi professores · discipuli curie / milites helequini · per multas siquidem tribulatiōes iusti intrant in regnum celorum · hij tamen per multas tribulatiōes promerentur infernum ·

De Securitate Ca · ccxxi ·

Augustinus li · v · confessiōn · Nemo debet esse secur⁹ in vita ista que tota temptacio nominatur vt qui fieri potuit ex deteriore melior · non fiat etiam ex meliore deterior: Augustinus nemo securus est in his bonis que potest inuit⁹ amittere · veritatem autem atq̄ sapienciam nemo amittit inuitus Jeronimus de clerico ⁊ muliere: Nunquam securus cū thesauro tenetur latro inclusus · nec infra vnam cauernam habitans cum lupo tutus est agnus · sic mulier et clericus. Gregorius in mor̄ ·

Sepe mens dum virtutis sue securitate resoluitur. insidiante aduersario in opinate culpe telo perforatur. Ibidem. Incassum munita sunt cetera. cum locus vnus de quo hosti patet aditꝰ nõ est munitus. Ibidem. Sepe quem temptationis certamen superare non valuit. sua deterius securitas strauit. Bernhardus in sermone. Nusquaz est securitas fratres. nec in celo. nec in paradiso. multo minus in mundo. In celo enim cecidit angelus sub presencia deitatis. in paradiso adam de loco voluptatis. in mũdo iudas de scola saluatoris. ¶ Cassiodorꝰ super ps. Nichil potest esse securius. q̃m illi omnia committere. qui nouit suis cultoribꝰ congrue pro futura patrare. ¶ Tullius in reth. Securitas est incomoditates imminentes ⁊ rei inchoate affines non formidare ¶ Seneca. Securitatis magna porcio est nichil inique facere cõfusam vitam et perturbatam potentes agunt. tantum metuunt. quantum nocent.

De Senectute Capitulum. ccxxij.

Augustinus. Cum sibi homines optant senectutem. q̃d aliud optant. nisi longam infirmitatem. Idem sup ps Sit senectus nostra puerilis. et puericia senis. idest vt nec sapiencia nostra sit cum superbia. nec humilitas sine sapiẽcia. ¶ Augustinus in sermone. Infancia vestra innocencia sit. puericia reuerencia. adolescencia paciencia. iuuentus virtus. senium meritum. senectus nichil aliud q̃m canus. sapiensq; intellectus. Augustinus ibidem. Cum cũcta vicia in sene senescant. sola auaricia iuuenescit. ¶ Ambrosius in exameron. Quid naturam accusas o homo. habet illa impedimenta quedam. senectutez ⁊ infirmitatem. sed senectus ipsa in bonis moribus dulcior. in consilijs subtilior. ad constanciam subeunde mortis pocior ad reprimendas libidines forcior. infirmitas corporis sobrietas est mentis. ¶ Ieronimus in ep̃. Nemo enim tam fractis viribus ⁊ decrepite senectutis est. vt non se putet vnum adhuc annum esse victurum. ¶ Ieronimus in epistola. Omnes pene virtutes mutantur in senibus. et crescente sola sapiencia decrescunt cetere virtutes. Hugo de clau. aĩe. Int̃ omnes abusiões huiꝰ seculi sola maior ẽ senis obstinacõ. q̃ morti ꝓxiꝰ mortis nõ abhorret aduẽtũ Hugo Tres sunt nuncij mortis. casus. infirmitas. senectus. casus dubia

infirmitas grauia· senectus certa nunciat. casus nunciat mortem latentem· infirmitas apparentem· senectus presentez· Crisosto· Canicies tunc est venerabilis/ quando ea gerit· que canem decēt cum vero iuueniliter conuersatur· plꝰ iuuenibus ridiculosus erit Cyprianus. Plus omnibus religioni operam dare senibus conuenit· quos presentis seculi florida etas transacta deserit Cassio· in epistola: Nichil est qd̄ senectuti magis noceat· ac dies hom̄s magis abreuiat· q̄m tristicia. languor animi· atq; ira· nichil enim est hylari senectute hylaritate iocundius: Seneca in epistola. lij· Nichil turpius est· quam senex viuere insipiens· Idem numera annos tuos ⁊ pudebit eadem velle qd̄ volueras· moriātur ante te vicia: Idem Desine velle senex· que noluisti puer: Seneca ibidē Monstro similis est auaricia senilis/ qui et stulcius ē· vt dici solet q̄m via deficiente augere viaticum· Idem Anus cum ludit· morti delicias facit. heu q̄m miserum est fieri metuendo senem: Innocencius de vil· condicionis humane· Senex facile prouocatur· cito credit· ⁊ tarde discredit· tenax ⁊ cupidus· tristis ⁊ querulus velox ad loquendum· ⁊ tardus ad audiendum· laudat antiquos et spernit modernos· vituperat presencia commendat preterita· suspirat ⁊ anxiatur· torpet ⁊ infirmatur· Unde poeta: Optamus senium· cum venerit est male ventū· ¶ Seruitus Ca· ccxxiij·

Augustinus li· iiij· de ciuitate dei. Bonus si seruiat liber est· malus autem si regnat seruus est. nec vnius hom̄is sed quod grauius est tot dominorum· quot viciorum: Ambrosiꝰ. Seruit quicunq; vel metu frangitur· vel dilectione irritetur· vel cupiditatibus ducitur· vel indignatiōe exasperatur vel in errore deicitur. seruilis enim est omnis passio Innocenciꝰ de vilitate condicionis humane· O extrema condicio seruitutis· natura liberos genuit. sed fortuna seruos constituit· seruus cogit̄ pati· ⁊ nemo sinitur compati. dolore compellitur ⁊ nemo ꝯdolere permittitur: Seneca in epistola: Qui seruitutem contempsit· in qualibet turba dominancium liber est· Seneca Pauci seruitꝰ plures seruitutem tenent. Idem Qui in seruos suos irascitur ⁊ crudelis est· satis ostendit potestatem aduersus alienos sibi defuisse. Idem Seruis tuis hylarem te prestes· non superbe· superiorē te colant pociusq̄ timeant

De Seruicio Capitulum· ccxxiiij.

Augustinus super Johannē: Vis vt seruiat caro tua anime tue. deo seruiat anima tua/ debes regi vt possis regere: Gregorius in ome: Nemo enim potest in vna eademq; re omnipotenti deo seruire. atq; eius hostibus gratū existere. nam deo amicum se negat qui eius placet inimico. Gregorius in moꝝ. Non nulli terreno iudici etiaꝫ tota die assistere fortes sunt. in oratione vero coram domino ⁊ vnius hore momento lassantur. Cassiodorus super ps: Deus sustinet vt corrigat. flagellat vt erudiat. probat vt prestet. si fas est vt celum non cooperiat terram. potest fieri vt dominus non protegat sibi purissime seruientem. Seneca de sentencijs oratorum. Hec est consuetudo nostra o diuites. tamdiu cordi vobis sumus/ q̄m diu vsui ⁊ iniuriam vocetis finem seruitutis. Seneca in prouer. Bonorum crimen est officiosus miser. heu q̄m miserū est discere seruire nisi sis doctus dominari. Silencium vbi taciturnitas:

De Simplicitate Capitulum. ccxxv.

Augustinus. Habeto simplicitatem columbinā/ ne tibi q̄m malum machineris. ⁊ serpentinam astuciā. ne cuiusq̄m subplanteris insidijs. quia nō multum distat ī vicio decipere vel decipi. Augustinus in ome: Simplex eris si te mūdo non implicaueris sed explicaueris. explicando enim te a mundo simplex. implicando duplex eris: Jeronimus super cris. Prudēcia absq; simplicitate malicia est. ⁊ simplicitas absq; ratione stulticia nominatur: Gregorius in moꝝ. Nichil simplici corde felicius quia qui innocenciam erga alios exhibet. nichil est quod pati formidet. Bernhardus in sermone: Omnibus nobis in conuersiōis inicio nulla virtꝰ magis neccessaria est. q̄m simplicitas humilis et grauitas verecūda: Beda in omelia. Simplicitas sine rectitudīe dissoluta est et stulta. rectitudo autem sine simplicite austera nimirum existit et dura. vnde vtraq; virtus coniuncta perfectum reddit hominem.

De Symonia Capitulum. ccxxvi.

Ambrosius in suo pastoꝝ. Nam et leprā cum yesi a sancto suscepisse se credant heliseo. qui gradum sacerdotalem se existimant pecunijs comparare: ¶ Jeronimus in epistola. Sepe sinistra principia ad felices perueniunt exiitus. vt Jacob per supplantacionem peruenit ad benedictionem.

vt fruges que leprosa manu seritur. munda tamē metitur: vt ex adulterino concubitu pulcra soboles nascitur: Sic et pecunia q̄ per simoniam acquiritur: felicem exitum habet. cum pauperibus pro futura erogatur. sed nichil horum simoniacis patrocinatur: Gregorius in registro. Sicut episcopum non decet manum q̄m ponit vendere. ita minister vel notarius non debet in ordinatione eius vocem vel calamum vendere: Petrus ra. in ep̄. Certe accepcior est apud deum iusticia q̄m prebenda: ideo cum in vtroq; possit simonia committit. damnabilior tamē est omnis venalitas in exhibicione iusticie q̄m in vendicione decime vel prebende:

De sobrietate Capitulum. ccxxvij.

Augustinus li. ad sacras virgines Sobrietas est mētis ⁊ sensus membrorum omnium corporisq; tutela. castitatis. pudicicieq; munimē. pudori ꝓxima. amicicie pacisq; serua, honestati semper coniuncta. criminum. viciorumq; omniū profuga: Augustinus ibidem: Sobrietas temeritatem fugit. pericula cuncta declinat. mutuis officijs obtemporat. superbiam detestatur: domum familiamq; cum moderatione gubernat. fidem sibi committentibus seruat: Crisostomus: Simplicior victus ⁊ mensa mediocris plurimum iocūditatis habet ⁊ voluptatis. ecōtrario vero diuitum mense execrabiles quidem ⁊ horride ac membrorum cōtaminacionis plene: Origenes. in omelia: Sobrietas omnium virtutum est mater. econtrario ebrietas omniū viciorū Cassiodor⁹ super ps̄. Ebrietas felix. sacietas salutaria. q̄ quāto copiosius sumitur. tanto magis sobrietatē mentibus donare dignatur Boecius de conso. Paucis enim minimisq; natura cōtenta est. cuius sacietatem si superfluis velis vrgere. aut in iocundum qd̄ infuderis fiet. aut noxium. Seneca in epistola. Hanc sanā et salubrem formam vite tenete. vt corpori tātum indulgeatis. quātum bone valitudini satis est. cibus famem cedat pocio sitim extinguat. vestis frigus arceat. domum munimentum sit. aduersus infesta corporis: Seneca Sine fastidio implend⁹ est venter/ quid enim ad rem pertinet. quid accipiat perditurus quicquid acceperit: Tullius de offi. Sobrietas est affectus moderacionis contra incentiua crapule. ⁊ diluuium ebrietatis

De societate Capitulum. ccxxviij.

Augustinus de ciuitate dei. Nullo modo fit minor accedente siue ꝑmanente ꝯsorte possessio bonitatis/imo possessionem bonitatis q̃nto latius/tanto cõcordius indiuidua socioꝝ possidet caritas. Gregorius in omelia. Tollerandi vbiq; sunt ꝓximi: qꝛ abel fieri non valet: quem malicia caym nõ exercet. Crisostomus sup̄ math. Bonus malo si cõnectitur. vt aut pares reddunt̃: aut cito ab inuicem seperantur: amicicie enim pares/aut querunt: aut faciunt. Crisostomus ibidem. Reꝝ natura sic est: vt q̃ndo bonus malo coniungit̃: non ex bono malus melioretur: sed ex malo bonus cõtamĩatur/ diuersitas enim rerũ nunq̃m potest habere concordiam: ⁊ multos sollicitat societas nephanda. Bernhardus de cõsideratione. Viciosus cõsciencias viciosorum non refugit: ⁊ vbi omnes sordent/ vnius minime fetor sentitur. Ysidorus de solilo. Melius est habere maloꝝ odiuꝫ q̃m consortiũ/sicut bona multa habet ꝯmunis vita sanctoꝝ/ sic plurima mala societas affert maloꝝ. Hugo libro de anima. Amabilis socius omnibus est officiosus ⁊ nulli onerosus: quia deuotus ad deum: benignus ad ꝓximum: sobrius ad mundum. Petr⁹ rauenna. Melior est societas simplicis inter sapientes nutriti/ quã prudentis cum lectatoribus educati/dulcior est aspera vita sapiẽtis inter sapientes/q̃m dulcis inter insipientes. Seneca epistola xi. Magna pars peccatorum tollitur si peccatori testis assistit. aliquem habeat animus quem vereatur: cuius auctoritate secretum suum sanctius faciat. Seneca. Omnium societatum nulla p̃stancior est/q̃m cum boni viri moribus similes sunt familiaritate coniuncti. Seneca epistola. 6. Nulli⁹ rei bono sine socio/ iocunda est possessio. Idem. Ante circumspiendũ est cũ quibus edas ⁊ bibas: quam quid edas ⁊ bibas. Idem. Comes facundus in via pro vehiculo est

¶ De solemnitate. ¶ Capitulum. ccxxix.

Augustinus libro de. x. cord. Quotiens enim dies natalicios sanctorum celebramus: quotiens virtutes ipsoruꝫ recolimus quibus claruerunt in terris: vt ad gloriam illius a quo totum habuimus referamus. Aug⁹. ibidem. Melius faceret iudeus in agro suo ad vtile: q̃m in theatro sediciosus existeret/ ⁊ meli⁹ femĩe eoꝝ in die sabbati lanam facerent: quã tota die in neomenijs suis impudice saltarent. Gregorius in regi. Dominico die a labore cessandũ est/atq; omni modo insistenduꝫ

omibus vt si qd negligentie p sex dies agitur: p diem resurrecti
onis dominice expictur. Jeronimus in epistola. Valde absurdū
est nimia saturitate velle honorare martirem / quem sciamus deo
placuisse ieiunijs. ¶ Gregorius in omelia. Quid prodest inter
esse festis hominum / si contingat de esse festis angelorum

¶ Sollicitudo vel occupatio ¶ Capitulum. ccxxx.

Gregorius libro. v. morum. Plus in hoc mūdo honor q̄m
despectio occupat: et magis prosperitatis sublimitas: q̄m
necessitatis aduersitas grauat / mens dum blanda occu
patione premitur: libens ad exteriora deriuatur. Gregorius in
moralibus. Non nunq̄m qui quietus alicuius esse meriti credit
positus in qualibet actione dicitur. ¶ Gregorius ibidem. In istis
visibilibus que intuemur. cor nostrum extra se spergitur / et q̄c-
quid de se intrinsecus agatur obliuiscitur: dum extrinsecus occu-
patur. ¶ Gregorius ibidem. Occupatio secularium dignitatum
tanto facilioribus vicijs premitur / quanto maioribus curis gra
uatur. ¶ Gregorius ibidem. Sepe misericors deus quos suos te
nere diligit. eos sollicite ab exterioribus actionibus custodit.
Bernhardus in sermone. Preoccupatum quippe secularibus ne
gotijs animum: sancta delectatio declinat / nec misceri poterunt
vana veris / eterna caducis: spiritualia corporeis / summa ymis.
vt pariter sapias que sursum sunt / et que super terram. ¶ Rych
ardus de sancto victore. O infelix anima quid sollicita es erga
plurima: porro cum vnum sit necessarium: dilige vnum in quo
sunt omnia: et ibi fige cor tuum et desiderium: nam felices illius ci
uitatis ciues cuius participes in idipsum: mundus enim transit et
concupiscentia eius. ¶ Ysidorus eth. Sollicitus dicitur quasi
sollercitus in quantum scilicet aliquis ex quadam sollertia animi
velox est ad prosequendum ea: que sunt agenda. Valerius epus
in sermone. Nam sicut homo nunq̄m inuitus bene seruit / ita nec
occupatus bene cōmendata custodit. Seneca epistola. Vbicun
q̄ sum / ibi mecum sum / rebus enī me nō trado: sz comodo

¶ Solitudo tumultus ¶ Capitulum. ccxxxi.

Augustinus de singularitate clericorum. Minus vo-
luptatibus stimulatur qui non est vbi frequentia vo-
luptatum. Et minus auaricie molestias patitur: qui
diuicias non videt. ¶ Jeronimus in epistola. Sapiens nunq̄m

solus esse potest, habet enim secũ omnes que sunt, ⁊ qui fuerunt bom̃: ⁊ aim̃ liberꝝ ⁊ quocũq; vult ꝓfert ⁊ confert: ⁊ qd̃ corpe non potest cogitare ꝯplectitur: ⁊ si hoim̃ inopia erit loquitur ⁊ cũ deo: nunq̃m vnus solus erit. Gregoriꝰ. Si carm̃ qd̃ licet abscidimus: mox in spiritu qd̃ delectat, inuenimus: intentiom̃ quippe am̃me si exterior euagatio claudit̃, interior accessus apitur. Bernhardus. Malũ qd̃ nemo videt nemo arguit: vbi aũt non timetur rep̃hensor: securus accedit temptator. Origenes in omelia. Quã diu quis ꝑmixtꝰ ẽ turbis, ⁊ in multitudine fluctuantiũ voluptat̃: nec vacat soli deo nec segregatus est a vulgo: potest esse sanctus. Valerius maximus. Crates cũ videsset secreto ambulantem adolescentulum interrogauit q̃d illic solus faceret. me cum inquid loquor, cui crates, caue inquid rogo ⁊ diligenter attende, ne cum homine malo loquaris. Seneca. Omm̃a nobis mala solitudo ꝑsuadet. nemo enim est: cui non sanctius sit cum quolibet esse quam secum. Seneca in epistola. Nil tam damnosum bonis moribus, quam in spectaclo residere. Seneca. Iocundum ẽ esse secum: cum quis se dignũ diutissime quo fruatur efficit. Idẽ Non viuas aliter in solitudine, aliter in foro. Idem. Fuge multitudinem. fuge paucitatem, fuge etiam vnum pro populo: ⁊ populus pro vno satis sunt michi, satis est vnus, satis est nullus. Seneca in epistola Omnes vacant qui volunt: neminem res secuntur, ipsi illas amplexantur: ⁊ argumentum felicitatis occupationem esse putant

¶ Sortilegium diuinatio ¶ Capitulum. ccxxxij.

AUgustinus libro de natura demonum. Varro dixit diuinationum quatuor esse genera, terram: aquam, arerem: ignem: idest: geomantiam: ydromantiam: aeromãtiam: pirromantiam. ¶ Augustinus libro de ciuitate dei. Qui super saluatore salutem vult habere, ⁊ sine vera sapientia estimat se prudentem fieri posse: non sanus sed eger: non prudens ꝫ stultus, in egritudine assidua laborabit: ⁊ ĩ cecitate noxia: stultus ⁊ demens permanebit. ¶ Ieronimus. Non debemus sub exemplo ione sortibus credere, vel illud de actibus apostolorum huic testimonio copulare: vbi sorte mathyas in testimonium eligit̃. ¶ Gregorius Siquis ariolos, auruspices, vel incantatores obseruauerit, aut phylacerijs vsus fuerit anathema fit. Ysidorus li.

rth. Sortilegium est quoddam genus culture ydolorum: ex de-
monum consultationibus futura predicando

¶ De Spe ¶ Capitulum. ccxxxiij.

AUgustinus de caritate. Qui gaudet de spe. tenebit et tē qui autem spem non habet/ ad rem non poterit peruenire. ¶ Augustinus in ench. Fides credit: spes et caritas orant: sed sine fine esse possunt. ¶ Ambrosius. De diuina miseratione tunc sperandum est amplius: cum presidia humana defecerunt. ¶ Jeronimus et Seneca. Omne opus leue fieri solet: cum eius preium cogitatur: sed spes premij solacium fit laboris. ¶ Gregorius in moralibus Spes in eternitate animū erigit: et idcirco nulla mala exterius que tollerat sentit. ¶ Gregorius in moralibus. De spe incassum presumit/ qui timere deum in suis operibus renuit. Idem. De creatore desperare: est spem in creaturam ponere. ¶ Bernhardus in sermone. Si michi premia promittuntur per te obtinenda sperabo: si insurgant aduersum me prelia si seuiat mundus: si fremat malignus. si propria caro aduersus spiritum concupiscat: ego in te sperabo. ¶ Bernhardus ibidem. Qua considero in quibus tota spes mea cōsistit caritatem adoptionis: veritatem promissionis: potestatem redditionis. Cassiodorus super ps. Spes est virtus qua speramus premium vite eterne/ iustorum meritis reddendum. ¶ Seneca in epistola. Spes est vltimum aduersarum rerum solacium memorie minimum quisq; turbuit plurimum

¶ De spiritu sancto ¶ Capitulum. ccxxxiiij.

AUgustinus in epistola. Sanctum semper in me opus spira vt cogitem: compelle vt faciam: suade vt te diligā confirma me vt te teneam: custodi me ne te perdam. ¶ Jeronimus super marcum. Spiritus sapientie negligentiam impigre repellit: spiritus intelligentie diligentiam rationabiliter q̄ ut/ spiritus consilij prouidentiam prudenter inuenit: spiritus fortitudinis virtutis instigationes fortiter retundit: spiritus scientie obliuionem lubricam diu esse integre non sinit/ spiritus pietatis humanā fragilitatē clementer mulget: spiritus timoris dei impudicā ignorantiā ardenti decoquit et bñ replet. Jero. ibidem. Sapia domū edificat: intellect9 gubernacula inuenit ciliū bona discreta facit: virtus in patientia animam possidet/ scientia diuicie: dei et salutis acquiruntur: pietate prosperitas presentis

vite ⁊ future ꝯsistit: timore humanitas ꝯseruat̄ ⁊ omne peccatū expellit̄. Gregorius in moꝝ. Habitare in corpe aniam ꝓbant vitales sensus corpis / habitare in ania spūm ꝓbat vita spūalis illud ex visu ⁊ auditu dinoscitur: istud ex caritate ⁊ humilitate ceterisq; virtutibus comprobatur. Gregorius in omelia. Spiritussanctus in columba ⁊ igne apparuit: quia omne cor qd̄ eius gratia tangitur ⁊ mansuetudinis lenitate tranquillum / ⁊ zelo iustitie fit accensum. Gregorius in omelia. In terra datur spiritus vt diligatur proximus / ecelo datur spiritus vt diligatur deus: sicut ergo vna est caritas / ⁊ duo precepta / ita vnus spiritus ⁊ duo dona. Bernhardus in sermone. Spiritus hiesu: scilicet bonus / scilicet sanctus / scilicet rectus: scilicet dulcis: scilicet fortis: infirma roborans / aspera planans: corda purificans. Leo papa in sermone. O quam velox est sermo sapientie / ⁊ vbi deus magister est cito discitur quod docetur. Beda in omelia. Nulla in discendo mora est: vbi spiritussanctus doctor adest

De Studio: Capitulum. ducentesimum tricesimumquintum

Hugo in epistola. Sedulo monendi sunt scolastici. vt humilitate induti cristiana: discant non contempnere: quos ꝯgnoscunt morum vitamq; verborum deuitare. Jeronimus. Sic ipsa lectis temperatura tibi finem consilium non lassitudo imponat. Crisostomus Omnino iniquum est nobiliora ingenia studijs dehonestari moribus: ⁊ eos quos ardua ⁊ grauia expectant officia voluptatis ⁊ vanitatibus occupationis agitari. Ysidorus de summo

bono. Omnis profectus ex lectione ⁊ meditatione procedit: que enim nescimus lectione discimus: que discimus meditationib9 cõseruamus. ¶ Origenes. Punge oculum: ⁊ dabit lacrimã: strige mentem ⁊ dabit intellectum/ nihil enim tam incredibile quod non discendo fiet probabile. ¶ Hugo libro tertio dydascol. Tria sunt studentibus necessaria: natura/ exercicium: disciplina. In natura consideratur vt facile audita percipiat: firmiter teneat: in exercicio vt labore ⁊ sedulitate naturalem sensum excolat in disciplina vt laudabiliter viuens: mores cum sciencia cõponat Tria sunt que precipue studij legentiuz obesse solent/ scilicet negligligentia/ imprudentia: ⁊ fortuna/ ¶ Hugo ibidem. Noli contempnere mima quia paulatim defluit: qui minima contempnit si primo alphabetum discere contempsisses: vtinam inter gramaticos tantum nomen non haberes. Hugo ibidem. Prudens lector vel auditor omnes libenter audit/ omnia legit: non scripturam/ non personam: non doctrinam spernit/ ab omnibus indifferenter quid sibi deest/ ⁊ qd deesse videt querit: non tantum q̃ntum sciat/ sed quantum ignorat ⁊ desiderat. Hugo ibidem. Studium est assidua ⁊ sagax retractio cogitationis/ quod inuolutuz explicare niteris vel scrutaris penetrare occultuz. Ibidem. Meditatio est frequens cogitatio: modum: ⁊ causam: ⁊ rationem. vniusquisq; rei inuestigaris. Idem. Studium est animi assidua. ⁊ vehemens applicatio: ⁊ ad qd agendum cum summa volũtate occupatio. ¶ Seneca in epistola. Studia te clarum ⁊ nobilem efficient/ sine studio eger est animus. Idem. Studio me dabo/ omnia alia negligenda sunt/ vt huic assideamus. Idem. Omne quidem tempus ydoneum est studio salutari. ¶ Seneca in epistola. Ocium sine literis mors est/ ⁊ viui hominis sepultura alit lectio ingenium ⁊ studio fatigatum. ¶ Idem. Non refert quam multa sciat luctator: si scit quantum victorie satis est: sic in studio multa delectant: pauca vincunt. Idem. Certis ingenijs innutriri etiam immorari velis ad trahere qd in anio fideliter sedeat. Seneca in epistola. Studijs ⁊ diuitijs pariter vacare non potes. nec animam illam dignatur habitare sapientia: quaz

vidæt factam in æsideriis ⁊ curis tpalib⁹ inuolutam· Idem. Labor scolasticus oaum est: sed oaum negoaiosum/ ⁊ qđ animū reoit ad honesta sollicituz· si vis vacare animo aut paupær fis aut paupeu simlis oportet/ multis enim ad prehabitandum obsiste re diuiae/ paupertas autem expedita est ⁊ secura

¶ De Stultitia — ¶ Capitulum·ccxxxvi·

AMbrosius· Resanænda est insipienti potestas/ nõ audiendæ libertas: insipientis in libertate ruina vehemẽtior est/ Gregorius in moralibus· Stulti tanto intensius de aliens iudicant: qnto sua pfundius ignorãt· Idez· Stultus viator est/ qui in via amena prata cõspiaens: obliuisãt quo tenaebat· Ibiaem· Quanto quisq; intus amplius stulaior fit: qnto conãt exterius sapiens vidæri· Ysidorus libro ethi· Stultus est qui p ignominiam non amouet ad dolorem: ⁊ qui non mouet miuua· Seneca· Inter ceteta mala hoc habet stultitia: semper incipit viuere· Seneca· Stulto nulla re opus est: nulla re uti scit. sed omnibus eget· Idem· Omnis stultitia laborat fastidio sui· humilis res est stultitia abiectio sordida seruilis: multis affectibus ⁊ seuissimis subdita· Idem in epistola· Si quando fatuo de lectau volo: non est mihi longe querendus: me udeo

¶ De subiectione ¶ Capitulum·ccxxxvij·

GRegorius in pastoz. Curandum est ut rectorem subditis· ⁊ matrem pietas/ ⁊ patrem exhibeat disciplina· atq; inter hec sollicita circũspectione puidendum· ne aut distructio ugida: aut pietas sit remissa· Gregorius in registro· Sic erga subiectos sollicitudo laudabilis exhibeatur/ cũ mansuetudine disciplina sic cũ discretione correctio: ira tẽmigitas mitiget· tẽmigitatẽ zelꝰ exacuat/ ⁊ ita altez odiat ex altero/ ut nec immoderata vidio plus qm optet affligat: nec itez frangat recti tudinẽ discipline remissio· Ysidorus de sũmo bono· Non eut caro subiecta anie: nec vida rationi: si animus non est subditꝰ creatou· Tunc aũt recte nobis subijciuntur omia q̃ sub nobis sunt· si nos subijcimur ei: a quo nobis illa subiecta sunt

¶ Suffragium ¶ Capitulum·ccxxxviij·

AUgustmus· Sunt quos mihil adiuuant oziones que fiunt p mortuis: siue pro eis fiant quoꝝ tam mala sunt meuta: ut nec talibus digni sunt adiuuau· siue p

quorum tam bona: vt talibus non indigeant adiuuamentis. Aug⁹
Nō estimemus ad mortuos q̊rum curā agimus peruenire: nisi qd̄ p
eis/siue altaris: siue orationum: siue elemosinarum sacrificijs: solen-
niter supplicamus. Augustinus libro questionum. Tempus
qd̄ inter homīs mortem: et vltimam resurrectionem positum est.
animas abditis receptaculis cōtinet: sicut vnaqueq; digna est.
vel requie/vel erumpna: pro eo q̄ sortita est in carne dum viue
ret: neq; ne gaudium est defunctorum animas pietate suorum viuen-
tium releuari: cum p illis sacrificium mediatoris offertur: vel eli
mosine in ecclesia fiunt. Augustinus ibidem. Cum ergo sacrificia
siue altaris / siue quarumcunq; elemosinarum p baptizatis defunctis
omnibus offeruntur: pro valde bonis gratiarum actiones sunt
pro non valde bonis propiciationes sunt: pro valde malis etiam
si nulla sunt adiuuamenta mortuorum qualescunq; sunt consula-
tiones viuorum. Augustinus ibidem. Monumenta non ob
aliud dicuntur: nisi q̄ hij qui viuentium oculis morte subtracti
sunt: ne obliuione etiam cordibus subtrahantur. in memoriam
reuocent/et admonendo faciant cogitari: vnde monumentum eo
quod moneat mentem nuncupatur. Ad hec ergo sunt adiuuamē
ta mortuorum/vt dum homines recolant vbi sunt posita eorum
quos diligunt corpora. eisdem sanctis illos tanquam patronis su
sceptos apud deum adiuuando et orando cōmendent

De Superbia. Capitulum. ccxxxix.

Augustinus. Magna est miseria superbus homo: s̄ mai
or misericordia humilis deus/flectamur facile ne fran-
gamur. Augustinus de natura et gratia. Cetera
vicia in malefactis valent: sola superbia etiam in recto est cauen-
da. Augustinus de ciuitate dei. Audeo dicere superbis: vtile
est cadere in aliqd̄ aptum et manifestū peccatum: vt displiceant
qui iam sibi placendo ceciderant. Salubrius. enim petro displicu
it q̄ndo fleuit: q̄ sibi placuit q̄ndo presumpsit. Hoc etiam dicit
sac̄ p̄s. Imple facies eorum ignomīa et querent nomen tuum do
mine. Augustinus in sermone. Si vix tolleratur diues su-
perbus/pauperem superbum quis ferat. Idem in sermone. Ver
mis diuiciarum est supbia. difficile est vt non sit superbus qui di-
ues est/tolle supbiam diuicie non nocebunt. Augustinus. Quid
pdest dispgenda dare pauperibus et pauperem fieri: cum anima

misera supbior efficitur diuicias cōtempnendo: q̄m fuerat possi-
dendo. Augustinus in epistola. Humilitas homines sanctis ange
lis similes facit: ⁊ superbia ex angelis demones facit. Augustin⁹
de confli. Superbia dicit. multis imo pene omībus melior es/ ver
bo: sciencia/ diuitijs: honoribus/ ⁊ cunctis carnalibus vel spiritua
libus suppetunt carismatib⁹: cunctos ergo despice: cunctis te met
ipsum superbiorem attende. Hieronimus in epistola. Superbia
nacione celestis/ sublimium appetit mentes/ ⁊ quasi ad ꝓprios re-
uolans ortus/ appetit gloriam ⁊ puritatem hoīm irrumpere: que
de gloria ⁊ puritate angeloꝝ erupit. vt quos inuenit participes
nature: faciat consortes ruine. Gregorius in moralibus. Viciū
superbie ab ipsa radice secandum est: vt dum latenter oritur: tūc
in glorianter abscidatur: nature ꝓuectu vigeat: ne vsu roboret̄.
Gregorius in moralibus. Radix quippe cuncti mali ⁊ regina
omnium viciorum superbia est/ de qua scriptura attestante dicit̄.
Inicium omnis peccati superbia. Septem principalia vicia de su
perbie virulenta radice proferuntur: ⁊ his septem superbie vi-
cijs nos captos dyabol⁹ tenuit: idcirco redemptor noster ad spi
rituale liberationis bellum septiformis gratie plenus venit.
Gregorius in moralibus. Quatuor sunt species quibus omnis
tumor arrogantium demonstratur: cum bonum aut a semetip̄is
habere se estimant: aut si sibi datum desuper credunt/ pro se acce
pisse meritis putant: aut certe cum iactant se habere qđ non ha-
bent: aut despectis ceteris singulariter videri appetunt habere qđ
habent. Bernhardus in sermone. Septempliciter occupa-
uit nos lepra superbie: si in ꝓprietate possessionum/ in gloria vesti
um/ in voluptate corp̄m/ in ore quoq̄: similiter ⁊ in corde. In
ore cum in aduersis murmuramus ⁊ in ꝓsperis arroganter cō-
mendamus, in corde propria voluntas ⁊ proprium consilium.
Bernhardus in sermone. Supbia de supernis celestibus ad ynia
precipitat. Humilitas ab ynis ad alta leuat. angelus in celo ad
tartara corruit/ homo in mundo ad celum ascendit. Ysidorus
ethy. Superbus dictus est/ quia super vult videri quod est: qui
enim vult supergredi qđ est: supbus est. Idem Arrogantia est
animi motus quo quis mouetur ad iactandum se habere qđ nō
habet. Origenes in omelia. Quid superbit terra ⁊ cinis. vt
homo arrogantia subleuetur/ oblitus quid erit: ⁊ quam fragili
vasculo contineatur/ ⁊ quibus stercoribus immersus sit: ⁊ q̄lia

semper purgamenta de sua carne ꝓiciat. ¶ Hugo. Iactancia est fastu mentis id agente/ maiora quam sunt de se promittere. idez Superbia est elatio viciosa: que inferiorem despiciens: superioribus ⁊ paribus satagit dñari. ¶ Hugo de anima. Superbia in celo nata est: sed velud immemor/ qua via inde cecidit illuc postea redire non potuit. ¶ Hugo de claustro anime. Quatuor enim sunt que trahunt elationis currum/ scilicet amor dominandi: amor proprie laudis: contemptus ⁊ inobedientia: rote vero sunt iactancia mentis ⁊ arrogantia: verbositas ⁊ leuitas: auriga in hoc curru est spiritus suꝑbie: amatores mũdi sunt qui ferunt̃ in hoc curru/ infrenes sunt equi volubiles rote: auriga peruersus ⁊ qui portantur infirmus. ¶ Cassiodorus suꝑ p̃s. Suꝑbia de angelo dyabolum fecit/ ⁊ homini mortem intulit: ⁊ cõcessam beatitudinem vacuauit: omnium maloꝝ mater. scelerum fons/ vena nequicie. ¶ Innocentius de vilit. conditionis humane. Suꝑbia turrim euertit: linguã cõfudit/ ꝓstrauit golyam/ suspendit vriã interfecit michanorem: ꝑemit anthyochum/ pharaonem submersit/ ⁊ sennachib interemit: sedes ducum superboꝝ destruxit ⁊ radices gentium supeboꝝ arefecit. ¶ Seneca in sentencijs oratorum. Nunquã in solido stetit superba felicitas: ⁊ in gentium impiorum/ magna fastigia obliuione fragilitatis humane collapsa sunt

¶ De superfluitate ¶ Capitulum. ccxl.

AUgustinus in epistola. Nichil tam necessarium quam ognoscere quid non sit necessarium. ¶ Hieronimus in epistola. Quicquid corpora nostra defendere potest ⁊ humane succurrere imbecillitati. quos nudos natura ꝓfudit hec vna appellanda est tunica. ⁊ quicquid in presentibus alimentis ẽ necessarium: hec vnius diei victus appellatur

¶ De suspitione ¶ Capitulum. ccxli.

CRisostomus suꝑ math. Sicut difficile est aliquem suspicari malũ qui bonus est. sic difficile est aliquẽ suspicari bonũ qui ipse malus. Crisostomus. Omnis homo se estimat alteꝝ: fornicarius neminem putat castum/ castus de fornicario non facile suspicatur. superbus neminem putat humilem: humilis neminem putat esse superbum/ sic qui non est ex deo sacerdos/ neminem putat sacerdotem ex deo. ¶ Ysidorus de summo bono. Facilius vicia vniuscuiusq; quam virtutes intendi

mus/nec quid boni quisq; gesserit agnoscere sed quid mali egerit perscrutemur. ¶ Seneca libro moꝝ. Hoc habet omnis insanus vt qd̄ ipse insanit in idem putet ceteros seuire

¶ De taciturnitate ¶ Capitulum. ccxlij.

Ambrosius de officijs. Quā plures vidi loquendo peccatum incidisse. vix quemquam tacendo: ideoq; tacere nosse difficilius est: quam loqui: Scio loqui plerosq; cum tacere nesciant: rarum est tacere quemquam/cum sibi loqui nichil prosit/ sapiens est ergo qui nouit tacere. ¶ Jerommus in epistola. Diu considera quid loquendum sit/ ⁊ adhuc tacens prouide: ne quid dixisse peniteat. Sapiens vt loquatur multa prius considerat/quid: aut cui: quo loco/ vel tempore dicat. vñ poeta. Perpendit sapiens quid: quomodo. quando loquatur. Profert insipiens subito quicquid meditatur. ¶ Gregoriꝰ in moralibus. Ille recte scit dicere: qui ⁊ ordinate nouit tacere. ¶ Gregorius in pastoꝝ. Plurimumq; nimis taciti. cum iniuste aliqua paciuntur: eo in acriorem dolorem prodeunt vulnera quippe clausa plus cruciant: quia cum putredo que intus feruet eicitur/ ad salutem dolor apitur. ¶ Gregorius. Quasi quoddam nutrimentum verbi est censura silencij. ¶ Gregorius in pastoꝝ. Sicut incauta locucio in errorem protrahit: ita indiscretum silencium eos qui erudiri poterant in errorem derelinquid. ¶ Crisostomus. Malum hominem tacendo melius quaꝫ respondendo vincere potes. ¶ Valerius in sermone. Aliquotiens nimia taciturnitas stulticie ascribitur. sicut ⁊ verborum nimietas ad furorem refertur. ¶ Cassiodorus in epistola. Hec est regalis proculdubio virtus/ celerius necessaria sentire: ⁊ tardius in verba prorumpere/nescit enim penitenda loqui: qui preferenda prius suo tradit examini. ¶ Sydonius. Pytagoras discipulis audientibus/ prius legitur tacendi pacientibus: q̄m loquendi monstrasse doctrinam. ¶ Valerius maximus. Solō cū alijs loquentibus taceret: interrogatus vtrum propter inopiam verborum: aut ꝙ stultus esset taceret: respondit. ¶ Nemo stultus tacere potest: cur ergo solus linguam cohibes: quia inquit dixisse me aliquando penituit. tacuisse nunquam. ¶ Seneca. Loqui ignorabit qui tacere nescit. expedit tacere

ꝓ se: magis q̃m loqui ꝯtra se. Seneca in epistola. Nihil eque ꝓ
derit q̃m quiescere: ⁊ mīmum cū alijs loqui: ⁊ plurimum secum.
Idem li: moꝝ In hec incumbe vt libencius audias q̃m loquaris
qd̄ tacitum esse velis nemī dixeris: auribus frequencius: q̃m ling
ua vtere. Idem. Quicquid dictur⁹ es: añquā alijs tibi dixeris
Seneca in ꝓuerbijs. Tacitur nitas stulto homini pro sapientia
est. Tacere qui nescit: nescit loqui

¶ De tꝑancia ¶ Capitulum. ccxliij.

Ambrosius de officijs. Tempancia maxīe honestati cau
satur decoris ꝯsideratio spectatur ⁊ loquet̄. Prosper.
Tempancia facit abstinentem parcū/ sobrium: modera
tum: pudicum: tacitum: ⁊ verecundum: hec virtus si in anīo ha-
bitat/ libidines frenat/ affectus tꝑat: desideria sancta multiplicat
viciosa castigat: omnia intra nos cōfusa ordinat/ cogitationes p̄
uas remouet: sciās inserit/ ignem libidinose voluptatis extinguit
mentem tacita trāquillitate cōponit/ ⁊ totam semꝑ ab omni tem
pestate viciorum defendit. Seneca in epistola. Tempancia vo-
luptatibus impat: alias odit atq; abigit: alias dispensat ⁊ ad sa
num modum redigit

¶ De temptatione ¶ Capitulum. ccxliiij.

Augustinus super p̄s. Vita nostra in hac ꝑegrinatione
non potest esse sine peccato: sine temptatione: quia ꝓ-
fectus noster ꝑ temptationem nostram fit/ nec sibi q̄s-
q̃m innotescit: nisi temptatus: nec potest coronari nisi vicerit/ nec
potest vincere nisi certauerit/ nec potest certare: nisi inimicum ⁊
temptationes habuerit. Augustinus de singularitate clericorū.
Tam diu dyabolus sopitum ignem sine vllis flāmis occultat do
nec duas faculas iungens simul ambas accendat/ ⁊ tam diu ces-
sat seuice sue tela supponere donec sicut peritus venator quos oc
cisurus est laqueis vinculis alliget. Augustinus sup p̄s. Tan-
tum admittitur dyabolus temptare quantum tibi ꝓdest: vt exer
cearis/ vt ꝓberis/ qui te nesciebas a te ipso mueniaris. Augusti
nus in sermone. Duplicem aciem producit mundus contra mili
tes xp̄i/ blanditur enim vt decipiat: terret vt frangat/ non vos
teneat voluptas ꝓpria: non vos terreat crudelitas aliena: ⁊ vi-
ctus est mundus/ ad vtrosq; aditus occurrit xp̄s/ ⁊ non vincit̄
xp̄ianus. Ambrosius. Nulla mens est: nulla anima: que non re
cipiat etiam maloꝝ motus aggrestes cogitationū. Idem. Deus

ipse ommum rector ac dominus / cum omnium angelorum milicia certamen tuum expectat: tibi contra dyabolum dimicanti parat eternitatis coronam. ¶ Jeronimus. Dum paruus est interficere nequicia eliuatur in semine. ¶ Gregorius in moralibus. Hostis noster quantomagis nos sibi rebellare conspicit. tanto amplius expugnare concendit/eos enim impulsare negligit: quo quieto iure se possidere sentit. ¶ Gregorius in moralibus. Vbi temptationi in corde nascenti festine non resistitur: eadem qua nutritur mora roboratur. ¶ Gregorius in pastor. Humanum est in corde temptationem perpeti: demoniacum vero est temptationis certamine z inopinione superari. ¶ Idem Vbi inimicus decipiam ponit: vbi semitam mentis conspicit. ¶ Gregorius in moralibus. Antiquus hostis ex propria certamine dum se succumbere considerat ad alia temptationum bella restaurat. ¶ Bernhardus in sermone. Potest inimicus excitare temptationis motum: sed in te est si volueris dare/siue negare consensum. ¶ Crisostomus. In primis grauis z insufferabilis est ineptus dyaboli/quod siquis forti animo sustinuerit: in secundo inuenit eum infirmiorem. ¶ Origenes. Sicut caro si sale non aspergitur statim fit migra: z corrumpitur ita z anima nisi temptationibus assiduis saliatur: continuo resoluitur z relaxatur. ¶ Leo papa in sermone. Non desinit hostis temptationis laqueos vbiq; pretendere. vt quo quomodo ficem credendum valeat corrumpere. ¶ Idem. Nulla sunt sine temptationum experimentis opera virtutis: nulla sine perturbationibus fides: nullum sine hoste certamen: nulla sine congressione victoria. Prosper. Ne magnam vilitatem fidelium materia est reseruata fidelium certandum: vt non superbiat sanctitas: dum pulsatur infirmitas. ¶ Hugo declaustro anime. Quatuor sunt temptationum cē. Prima est loci amenitas: vt ciuitates z opida/que nō tantum ex situ loci amenitatez recipiunt. sed ex habitancium gratia. Secunda vero causa est locus diuiciarum/ vbi enim diuicie ibi piculum. Tercia vero causa est preciosus ornatus. vt est equum pinguium/z vestimentorum exquisite varietates. Quarta autem mulierum species quarum vox blanditur auribus: z facies oculis

Augustinus. Inter tpalia ⁊ eterna hoc inter est: ꝙ tẽporale plus diligit̃ anteq̃m habeatur / vilescit autẽ cum aduenerit. non enim saciant aĩam / ꝫ eternũ ardentiꝰ diligit̃ adeptum: q̃m desideratũ. Augustinus in sermone. Discernẽdum est quid p̃cedat eternitate: q̃d tpe: quid electione: quid origine. Eternitate sicut deus oĩa / tpe sicut flos fructum. electione sicut fructus florem: origine sicut sonus cantũ. Augustinus. Callax in tpalibus bonis suauitas: ⁊ infructuosus labor: ⁊ ꝑpetuus timor / ⁊ ꝑiculosa iocunditas / inicium sine ꝓuidentia / ⁊ finis cum penitentia. Jeronimus. Nihil longũ q̃d finem habet: eternitati ꝯpatum omne tempus breue est. Idem. Ne dicas tpa priora meliora fuere q̃m nunc sunt: virtutes faciũt dies bonos / vicia malos. Bernhardus in sermone. Nemo vestꝝ parum estimet tps q̃d in verbis consumit̃ ociosis. volat verbum irreuocabile. volat tempus irremediabile. Bernh. Nil preciosiꝰ tempore / ⁊ heu nil hodie vilius inuenitur / transiuit dies salutis / ⁊ nemo recogitat / nemo sibi ꝑire diem: ⁊ nunq̃m redituꝝ curat / sed sicut capillus de capite. sic nec momentum ꝑibit de tempore. Seneca in epistola. Fluunt omnia ⁊ in assidua diminutione sunt: corpora nostra rapiuntur fluminum more: quicquid vides currit cum tempore: homo est fluida materia / ⁊ caduca / ⁊ obnoxia omĩbus causis. Seneca in prouerbijs. Omnia aliena sunt / tempus tantum nostrum est: cottidie deterior est posterior dies.

Testimonium Capitulum. ccxlvi.

Ambrosius. Tres testes vnum sunt: sicut Johannes dixit: aqua sanguis ⁊ spiritus / vnum in mysterio non in natura: aqua ergo testis est sepulture. sanguis vero testis est mortis: spiritꝰ testis est vite. Ysidorus de sũmo bono. Testibus falsis coniunctis tarde veritas reperitur: ꝙ si superati fuerint examine iudicis / cito manifestantur: nam sicut in vnitate prauorum grandis est fortitudo / ita in seperatione maior infirmitas. Ysidorus. Testis tribus personis est obnoxius. primum deo quem periurando contempnit / ⁊ secundo iudici quem mendendo fallit: postremo innocenti quez falso testimonio ledit Origenes. Siquis ea que videt in proximi sui delicto. vel nõ iudicat: vel in testimonio vocatus: non que vera sunt dixit: peccatum q̃d ꝯmisit ille qui celat / ipse suspiciet: ⁊ pena ꝯmissi reuertet̃

ad conscium. Cassiodorus. Sepe enim ꝓ bonis malum testimonium damus, ⁊ de bonis mala dicimus nescientes. Tullius Inferendo testimonio q̃ntacunq; alicui sit auctoritas, ꝓpter coniunctionem affinitatis minor putanda est. ¶ Seneca in prouerbijs. Nullum putaueris esse locum sine teste.

¶ De Timore ¶ Capitulum. ccxlvij.

Augu9. i epl'a. Qñ tiore pene, nõ amore iustitie fit bonum nõ dũ bñ fit bonñ: nec fit i corde qd̃ fieri videt̃ in ope, q̃ndo mallet homo non facere si posset impune. ¶ Augustinus. Quid times homiem, homo in dei sinu positus: tu de illius sinu cadere noli: quicquid ibi passus fueris ad salutem valebit, non ad ꝑniciem. ¶ Augustinus sup ps̃. Timor presens securitatem generat sempitnam, time eum qui super omnes est, ⁊ hominem non formidabis. ¶ Jeronimus. Timor dei corrigit. timor hoim differt actionem: sed voluntatem non aufert: ⁊ auidiores ad crimen reddit: quos aliq̃ndo a crimine suspendit. Gregorius in moralibus. Qui timet deum nihil negligit, timere deũ. est nulla que facienda sunt bona preterire. ¶ Gregorius ibidem In via dei a timore incipitur vt ad fortitudinem veniat̃. Nam sicut in via seculi audacia fortitudinem ita in via dei timor fortitudinem gingnit. ¶ Gregorius. Nullum genus mortis bono ⁊ recto inuenti hominẽ metuendum. ¶ Gregorius in pastoꝝ. Si adhuc a praua actione formidata pena prohibet: profecto formidantis animum: nulla spiritus libertas tenet: nam ⁊ si penam non metuet: culpam proculdubio perpetraret. Ignorat itaq; gratiam libertatis, quem ligat seruitus timoris. ¶ Bernhardus in sermone. Deum time ⁊ mandata eius obserua hoc est omnis homo, ergo si hoc est omnis homo, absq; hoc nihil homo. ¶ Crisostomus in sermone. Facile deuiat a iustitia: qui in causis non deum sed homines pertimescit, hec timor peccandi facultatem differre potest: voluntatem auferre non potest, solus enim dei timor est, qui mentes corrigit: fugat crimina: innocentiam seruat: perpetem tribuit facultatem. ¶ Johannes Cassiodorus. Principium nostre salutis sapientieq; scd̃m scripturas timor dñi ẽ: de timore dñi nascitur conpunctio salutaris, de conpunctione procedit ab renunciatio idest nuditas ⁊ cõtemptus omniũ facultatum

de nuditate humilitas ꝓcreatur: de humilitate mortificatio voluptatum generat: de voluptatū mortificatione exstirpant atq; marcescūt vniuersa vicia: de viciorꝫ expulsione virtutes fructificant atq; succrescunt: de virtutū pullulatione puritas cordis acquirit: ꝑ cordis puritatem aplice/caritatis ꝑfectio possidet. Vera est beati antonij sentencia. Hugo de anima. Si amor dei te non teneat: saltim teneat ⁊ t̄reat timor iudicij: metus iehenne: laquei mortis/dolor in ferni: ignis vrens/vermis corrodens: sulphur fetens/flāma tartarea ⁊ omnia mala. Cassiodorus. Humanus timor diffidenciam tribuit: diuinus aūt spei firmamēta cōscendit. Idem. Cum audis qd̄ dominus tuus dulcis est: attende quid diligas: cum audis ꝙ rctūs: attende quid timeas. vt amore ⁊ timore dei excitatus legem eius custodias. Seneca. Desinis timere si sperare desieris: spem metus consequitur. Idem. Plura sunt que nos terrent q̄ ꝑmunt ⁊ sepius opinione laboram⁹ q̄m re. Seneca. Numerare eos noli qui tibi metum faciunt: spiritu3 tibi tam vnus eripiet quā vnus dedit. Seneca in ꝓuerbijs. Nemo tam timidus est: vt malit semper pendere / q̄m semel cadere. Seneca. Qui insidias timet in nullas incidet: nec cito perit ruina qui ruinam timet / semper enim metuendo sapiens vitat malum. Nam inimicum q̄muis humilem: docti est metuere. Juxta illud virgilij. Parua necat morsu / spaciosum vippera thaurum. A cane non magno sepe tenetur aper. Seneca. Stultum est timere qd̄ vitare non potest. Tutissima res est: nil timere preter deum. Timidum non facit aīm: nisi reprehensibilis vite ꝯscia mala

¶ De tribulatione ¶ Capitulum. ccxlviij.

AUgustinus. Nullus seruus cristi sine tribulatione est si putas te non habere persecutiones / nondum cepisti esse cristianus. ¶ Augustin⁹ super ps̄. flagellum interius ⁊ exterius glorificat creatorem / cōpellit nolentem / erudit ignorantē / custodit virtutē: ꝓtegit infirmitatē: excitat torpentē hūiliat supbientē: coronat innocentē / inicat ad mortem sp̄ viuentem. ¶ Augustinus. Non facile inueniuntur in aduersitate presidia: que non fuerunt in pace quesita. ¶ Gregorius in moralibus. Tanto spes in deo solidior surgit / quanto pro illo quisque grauiora pertulerit: quia nequaquam retributionis gaudiū de eternitate colligitur / quod non hic prius pia tribulatione

seminatur. ¶ Gregorius. Carmen in nocte: est leticia in tribulatione. Idem. Aurem cordis tribulatio aperit: quam sepe prosperitas huius mundi claudit. ¶ Gregorius in moralibus. Tanto quisq; aduersitate minus vincitur: quanto contra illam presciendo patus inuenit. Idem in moralibus. Tanto maior fiducia mentem roborat quanto hanc fortior pro veritate afflictio angustat. Gregorius in moralibus. Tribus modis nos conditor interrogare consueuit: cum aut fragili discretione nos percutit: et quanta nobis insit vel desit pacientia ostendit: aut que nolumus nobis precepit, et nostram nobis obedientiam patefacit: aut aliqua nobis occulta aperit: et aliqua abscondit: et mensuram nobis nostre humilitatis innotescit. ¶ Bernhardus in sermone. Fratres in hoc mundo: quasi in campo certaminis positi sumus, et qui hic dolores aut plagas aut tribulationes non susceperit, in futuro gloriosus non apparebit. ¶ Beda in glosa. Ne indignemini: si mali in hoc mundo floreant, et vos patimini: quia non est xpiane religionis in mundo exaltari, sed deprimi: mali nihil habent in celo: vos nihil in hoc mundo. ¶ Petrus Rauenna in epistola. Omnis cordis aut corporis afflictio: intra meritum et fructum salutis est sine pacientie condimento. ¶ Hugo. Afflictio est, quando pro his que non habet: quis per insipientiam vritur. ¶ Innocentius de uilit. conditionis humane. O quanta mortales angit anxietas: affligit cara: sollicitudo mollestat, dolor affligit, conturbat tristicia: contristat turbatio: pauper et diues. seruus et dominus, denique bonus et malus, omnes mundanis cruciatibus affligimur: et mundanis afflictionibus cruciantur: experto crede magistro: si impius inquid fuero, ve mihi est, et si iustus non leuabo. ¶ Cassiodorus. Parua tolleramus, si recordemur quid biberit ad patibulum: qui niuitat ad celum. ¶ Seneca. Nichil eripit fortuna, nisi quod dedit: virtutem non dedit, ideo non detrahit itaq; sapiens nichil perdit

¶ De Trinitate ¶ Capitulum. ccxlix.

Augustinus de trinitate. Ubi queritur vnitas trinitatis scilicet patris et filij et spiritus sancti. Nichil periculosius alicui erratur. ¶ Nec laboriosius aliquid

queritur, nec fructuosius aliquid inuenitur. Augustinus de verbis dñi. Videmus solem in celo currentem: fulgentem. calentem similiter ignis tria habet: hoc est motum lucem, & feruorem: diuide ergo si potes solem vel ignem: & tunc demũ diuide trinitatẽ. Bernhardus in sermone. Est trinitas a qua homo cecidit. scilicz memoria. intelligentia: & volũtas: & est trinitas in quã iste cecidit. scz impotentia ignorantia ocupiscentia. Bernhardus ibidem Inquirere de trinitate puersa curiositas est, credere & tenere sicut sancta ecclesia tenet fides & securitas est: videre autem eam sicuti est, perfecta & summa felicitas

De tristicia — Capitulum. ccl.

AUgustinus libro ofessionum. Memoria quasi venter ẽ animi: leticia vero atq; tristicia quasi cib9 dulcis & amarus. Jero9. Nulla res ita inebriat nec anĩ pturbatio idest tristicia que ducit homĩem ad mortẽ: licet abhominanda ebrietas est. Augustinus libro. iij. de anima. Vis nunq̃m esse tristis bene viue: bona vita semper gaudium habet. Seneca. Tristicia si potes non admisseris: si non omĩbus ne ostenderis. Idem. Nunquã tristis sis si tibi ipsi ĩ omodo vixeris. Idem. Ad tristẽ ptem strẽnua suspicio. Seneca in sentencijs oratoꝝ. Socrates virtutem sic coluit vt nunq̃m vultuz eius leticie: blanda vanitas hylararet: nec tristicia nlla otraheret. Tumult9 vbi solitudo

De venia — Capitulum. ccli.

AUgustinus de regula clericoꝝ. Nullus debite grauioris pene accipit veniam: nisi qualemcunq; & si longe minorem q̃m debeat soluerit penam. Augustinus de verbo dñi. Audistis formam. si septuagies septies xp̃s peccata tibi donauit: si huc vsq; ignouit: & vltra negauit, pone & tu limitem. & vlterius noli ignoscere. Augustinus de verbis domini. Dimitte nobis debita nostra: ne dicas in lingua ignosco, & corde differas, nouit enim: cui dicas: vocem tuam homo audit: conscienciaz tuam deus inspicit: melius est cum clamas in ore: & dimittis in corde, quã blandus ore, crudelis in corde. Augustinus. Negligens: inimicicias finire obliuiscitur. ptinax: veniam non vult cõcedere cum rogat: supbus: verecundus, veniam petere dedignatur: his tribus inimicijs viuunt homines: sed animas in quib9 nõ moriunt occidunt: contra negligentiam memoria vigilet, contra

pertinaciam mia · contra superbam verecundiam submissa pru-
dentia · Ambrosius. Discas frequenter ignoscere: nec indigna-
tionem tenere: nihil enim quo possit offendi cui ignoscendi est cō
suetudo · Ambrosius super matheum · Pulcherrimum affectande
conuersationis exemplum / qđ tam cito latroni venia relaxatur
et vberior gratia quam precatio / semper enim plus tribuit quaz
rogatur · ¶ Jeronimus · O formidolosa sententia / si parua
fratribus non dimittimus: magna nobis a deo non dimittuntur
¶ Bernhardus · Quam liberaliter dominus omnium donauit in
uiuam · vt iam nec damnet discendo: nec confundat in prope-
rando / nec minus diligat imputando. ¶ Ysidorus de summo bo
no · Multi aliorum vicia cernunt: sua non aspiciunt: et cum ipsi
maximis criminibus obnoxij teneantur / peccata minora fratri-
bus non dimittunt · ¶ Petrus Rauenna · Lidus peccati sui
veniam petit / qui peccanti libenter ignoscit · ¶ Seneca · Magna
rum virtum est negligere lacentem · ¶ Seneca in prouerbijs ·
Optimum est semper ignoscere · tanquam si tu ipse cottidie pec-
ces: alteri sepe ignosce · tibi nunq̄z ·

¶ De verbo dñi ¶ Capitulum · cclij ·

¶ Augustinus de verbis domini · Simul pluit dominus su
per segeces: et super spinas: sed segeti pluit ad horreuz
spinis ad ignem et cum vna pluuia / sic verbum domini
oēs cōpluit / videat vnusquisq̄ qlem radicem habeat videat qs-
q̄ tuo trahat pluuiam bonam · si eam trahit vt generet spinas ·
nunquid ideo pluuia dei accusanda est: antequam veniat ad radi
cem: dulcis est pluuia illa / dulce est verbum dei / donec veniat ad
cor malum · ¶ Augustinus · Quid vobis plus esse videtur ·
verbum dei: aut corpus cristi · si vultis verum respondere / hec vti
q̄ dicere debetis / q̄ non sit minus verbum dei quam corpus x̄pi ·
et non minus reus est / qui verbum dei negligenter audierit: quā
ille qui corpus x̄pi in terram negligentia sua cadere permittit · ¶
Ambrosius in sermone · Quisquis verbo dei pascitur · terrenum
pabulum non requirit: nec enim potest panez celi capere / qui pa
ne reficitur terre / nec ventus curam habere poterit / qui alimen-
tum verbi celestis acquirit · ¶ Ambrosius · Quomodo possunt
verba dei dulcia esse in faucibus tuis · in quibus est amaritu-
do nequicie · ¶ Gregorius in omelia · Plus est verbo ·

dei pabulo diduram imppetuum mentem reficere: qm ventrem morture carnis terreno saciare. Gregorius in moz. Verba dei tūc verus mens intelligit: cū in eis semet ipsam queut. Bernh. sup cañ. Queut anima verbū cui osentiat ad correctionem: quo illumnet ad cgnitionem: quo muitat ad virtutem: quo reformetur ad sapientiam: cui conformetur ad decorem: cui mauteretur ad fecunditatem: quo fruatur ad iocunditatem

De verecundia ¶ Capitulum. cclij.

AMbrosius de officijs libro pmo. Pulchra virtus ē verecūdia: t suauis gratia: que non solū in sanctis: ꝫ etiaz in ipsis spectat sermonibus: ne moduz pgrediaris loquendi: ne quid indecoz sermo resonet. Speculum enim mentis plerꝙ in verbis refulget. Ambrosius ibidē. Est enim verecundia pudicie comes/ cuius societate castitas ipsa tutior ē. Hinc hic ptulit publicanum t emendauit eum: qui nec oculos suos audebat ad celos leuare. Ambrosius. Verecundia cū sit omnibus etatibus/ psonis. temporibus/ t locis apta/ tñ adolescentes: iuuenes maxime decet. Ambrosius. Quicꝙ i virgine comes singulaz virtutum est pudor: hec indiuiduus debet esse virginitatis: sine quo non potest esse virginitas. Idem. Erubescere debemus t dempnare peccatū non defendere: quez pudore minuit culpa/ defensione tumulat. Jeronimus. Sit sermo virginis pudorosus: modestus/ t ratus/ nec tam eloquentia pciosus: qm pudore. Idem. Quicquid pudet dicere/ pudeat etiam cogitare. Gregorius in omelia. Sicut verecundia laudanda est in malo. ita reprehensibilis in bono/ erubescere enim malū sapie est: bonuz vero erubescere fatuitatis. Bernhardus sup cañ. Quid amabilius verecundo adolescente/ qm pulchra/ t qm splendida gemma moz est verecundia in vita t vultu adolescentis. Bernhardus Verecundia soror est continence: nullum eque manifestum indicium columbine simplicitatis. ¶ Valerius maximus. Verecundia parens est omnis honesti consilij/ tutela solemnium officiorum in gratia innocentie cara proximis/ accepta alienis: omni loco/ omni tempore fauorabilem per se referens vultum. ¶ Seneca. Bonum in adolescentie signum est: cum illi ex alto rubor effunditur: magis in iuuenibus apparet quibus t plus calorus est t teneta frōs. ¶ Seneca in epistola. Mutuendus est

pudor· qui q̃mdiu in animo durauerit: aliquis erit spei bone loc⁹
Idem in prouer: Turpia ne dixeris· Paulatim enim pudor per
verba discutitur

De Veritate ¶ C·ccliiij·

AUgustinus in epl'a· Veritas ⁊ dulcis ⁊ amara est: q̃n
dulcis est parcit· ⁊ quando amara curat· Augustinus
super Johannem: Si de veritate scandalum sumitur·
vtilius permittitur· q̃m veritas relinquatur· Augustinus de tri
nitate: Nullus reprehensor formidandus est amatori veritatis·
Augustinus in epl'a· Incõparabiliter pulcrior est veritas xp̃i
anorum· q̃m helena grecorum· Idem· Qui veritatem occultat·
⁊ qui proderit mendacium vterq; reus est: ille quia prodesse nõ
vult· iste quia nocere desiderat· Jeronim⁹ in epl'a· Mẽtiri atq;
iurare lingua tua prorsus ignoret· tantusq; in te sit veritatis a-
mor· vt quicquid dixeris iuratum putes· Jeronim⁹ super eze·
Non meretur audire veritatem· qui fraudulenter interrogat·
Gregorius in omelia· Nihil est ad defendendum puritate tucius
nihil ad dicendum veritate facilius· Bernhardus de gradibus
humilitatis· Inquirimus veritatem in nobis· in proximis· in sui
natura· in nobis metipsos diiudicando· in proximis eorum ma-
lis compaciendo· in sui natura mundo corde contemplando· Be-
rnhardus in sermone· Non amat veritas angulos· non ei diuer
soria placent: in medio corporis stat vita disciplina quibus stu-
dijs delectatur· Crisostomus super mathe· Nõ solum proditor
est veritatis qui mendacium pro ueritate loquitur sed qui non li
bere pronunciat veritatem quã pronunciare oportet· aut non li
bere defendit veritatem quã defendere oportet· Cassiodorus in
quadam epl'a: Veritas rerum atq; vtilitas semper a paucis sapi
entibus melius inuenitur· q̃m per multitudinem clamorosam di-
scuciatur: multitudo enim onerosa· nihil habet honesti· Seneca in
epl'a· Diuites cum omnia habeant· vnum eis deest scz qui verũ
dicat: Idem· Nimium altercando amittitur veritas

De Victoria ¶ C·cclv·

AMbrosius in officijs· Nõ est gloriosa victoria: nisi vbi
fuerint gloriosa certamina· Bernhardus in epl'a· Ve-
re tuta pro xp̃o ⁊ cum xp̃o pugna ẽ: i qua nec vulnera
tus· nec prostratus: nec conculcatus fraudabilis a victoria: tan
tum ne fugias· sola causa quã perdere possis victoriam· fuga est·

fugiendo potes illam amittere: moriendo non potes: & beatus si pugnando moriaris quia mox coronaberis. Seneca in prouer: Victoria sine aduersario breuis est laus. bis vincit qui se vincit in victoria. bis interimitur. qui suis armis perit.

De Vicio ¶ C. cclvi.

Ieronimus in epla. Tibi non tantum expellenda sunt q̃m vicia refellenda. qđ vtiq; facilius est non suscipere. q̃m suscepta semel deponere: nec eorum tanta dulcedo ẽ vt ea debeamus preferre virtutibus. Jeronimus. Duo sunt ex omnibus vicia. que maxime homines decipiunt sua voluptate: gula scz ac libido. que deponere est difficilius. est quo eis vti dulcius. Jeronimus ibidem. Summa tibi sciendа: summa noticia. vt vicia virtutesq; distinguere que quicq̃m contraria semp sibi sint. aliqua tamen ex eis tanta iunguntur similitudine. vt discerni omnino vix possint. Gregorius in moz. Si forti nos studio contra vicia intentiua stringimus. ipsa etiam vita ad vsum virtutis imitamur. Gregorius libro quinto moz. Quamuis p omne vicium quod perpetratur: humano cordi antiqui hostis vicio infunditur. in hac tamen nequitia id est inuidia tota sua viscera serpens concutit & imprimendo malicie pestem vomit. Gregorius in moz. Capitalia vicia tanta sibi coniunctione coniunguntur. vt non nisi de altero proferant. Gregorio in moz. Duma vicia decepte menti quasi sub quadam ratione se ingerunt. sed que sequntur dum mentem adhuc in infamiam pertrahunt. quasi bestiali clamore mentem confundunt: Hugo: Vicium est affectus naturaliter preter ordinem. & supra mensuram ordinem transgrediens. que non mouetur ad ea que non debet. mensuram excedens quã do mouetur plus q̃m debet. Cassiodorus. Iniqua via est: que nos perducat ad vicia. recta vero virtutum. que nobis indulgentiam tribuit ad salutem. Seneca in epla. Multum proderit vicia sua proiecisse: si cum alienis vitandum est. Seneca Vicia te mercede solicitant. auaricia pecunias promittit. luxuria multas ac varias voluptates: ambitio purpuram & plausum. & ex hoc potentiam & quicquid potentia potest. Seneca in epla. In vicia alterius alterum eruimus: quomodo ad salutem reuocari potest. quem nullus retrahit. & populus impellit: Seneca. Amica vicia non feras: facis tua. Idem in prouer. Cum vicia prosint. peccat qui ratione facit. naturale vicium est negligi qđ commune est

De Violentia ¶ C. cclvij.

Augustinus. Nemo inuitus bene agit. etiam si bonum ē quod facit. Augustinus in ench. Multa enim bona prestantur inuitis. quando eorum consulitur vtilitati non voluntati. q̄m sibi ipsi inueniuntur inimici esse. Crisostom⁹. In ecclesia non coactum sed quiescentem oportet ad meliora cōuerti non est eī qui curare possit inuitum. Valerius maximus. Plus valet quod violentia cogit. q̄m qd̄ suadet ⁊ precipit verecūdia Seneca Nulla res tam facilis quin difficilis sit. si inuitus facias Seneca in epl̄a. Da operam ne quid vnq̄m inuitus facias non enim qui iussus aliquid facit miser est. sed qui inuitus

De Virginitate C. cclviij.

Augustinus super p̄s. Quid prodest integra caro. mente corrupta. melius est humile coniugium. q̄m superba virginitas. Augustinus ibidē Que est virginitas mentis? integra fides? solida spes sincera caritas. Augustinus ad sacras virgines. Dominica virgo debet agnoscere quib⁹ p̄ceptis conueniat insistere. vel a quantis vicijs debeat abstinere. Idem Dominica virgo primitus publicos debet vitare conspectus? ⁊ platearum frequentiam deuitare. atq; in domo posita operi lanificio insistere. vel lectioni diuine. Idem Dominica virgo nec ornatu capitis: nec habitu come. nec oculis erectis aut letis. s̄ cu-nibus ad terrā cum vultu deposito procedat. ne in se viles ducat amores. ⁊ si non peat. alijs causa perditionis existat: Augustinus ibidem? Dominica virgo ab omni inuerecundo sermone vel risu debet se penitus abstinere. ⁊ cum silentio ⁊ disciplina? omnez vitam suam ornare. Idez Dominica virgo nec sermonis iactantia? nec diuicijs. nec generis nobilitate se debet extollere. sed in humilitate ⁊ paupertate spiritus? xp̄o accepta debet q̄mdiu vixerit permanere. Augustinus de viduitate. Bona est pudicicia coniugalis? melior continentia vidualis? sed optima virginalis? Ambrosius. Supergreditur virginitas conditionem humane? nature. per quam homines assimulantur angelis. Maior tamen victoria virginum q̄m angelorum. angeli enim sine carne viuūt virgines vero in carne triumphant. Ambrosius de virginitate Claude vas tuum ne vngentum effluat. claude virginitatis claue verecundiam loquendi. abstinentiam gloriandi. Ambrosius. Pulcritudinem quis potest maiorem estimare decore virginis. q̄ amatur a rege. probat̄ a iudice? dedicat̄ domino consecrat̄ deo

Jeronimus: Audenter loquar cum omnia possit deus. suscitare virginem non potest post ruinam. vult quidem liberare de pena. sed non vult coronare coruptam. Gregorius. Flos est virginitas. flos martirium. flos actio bona. in orto virginitas. in cāpo martirium. bonum in thalamo. Isidorus de summo bono. Virginitas altus mons est ad quem angelus hortatur. sed qui videt se non posse ascendere maneat in segor id est in matrimonio. q̄a melius est mediocri bono vti. q̄m per rupta libidinum precipitari. Idem. Virgo carne non mente. nullum premium habet in repromissione Ciprianus. Virginitas est soror angelorum: victoria libidinum. regina virtutum. possessio omnium bonorum ¶

De Virtute

C. cclix.

Augustinus. In hac vita virtus est non. nisi diligere qd̄ diligendū est: id diligere prudentia est. Idē. Mens non habere potest regnum virtutum. nisi prius excusseris iugum viciorum Ambrosius. Nulla sine labore virtus: quia labor processus est virtutis. Ambrosius. Nescit virtus mensuram gratie. nec contemnia conferre quod acceperit. vult cumulare quod sumpserit. ne inferior sit beneficio licet equetur officio. Jeronimus in epl̄a. Omnes virtutes sibi herent. vt qui vna caruerit omnibus careat. qui ergo habet vnam. omnes habet. Gregorius in mor. Quid est virtus nisi medicamentum. ⁊ q̄d est vicium nisi vulnus. Crisostomus: Non est ad virtutem ulla talis exhortatio. qualis est peccatorum recordatio: Prosper. Sicut virtus onerosa est vicio. ita virtutis amico. viciosa est amara voluptas. Seneca in epl̄a. Virtus regna. vrbes. prouincias temporat. ⁊ leges colit. amicicias inter propinquos: liberosq̄ dispensat officia. Seneca. Nulla possessio. nulla vis auri ⁊ argenti pluris estimāda est. Vnusquisq̄ commēdat virtutem in qua viget ⁊ reprehendit vicium in quo non deliquit. Seneca. Omnia beneficia in luce se collocari volunt: sed tamen nullum theatrum virtuti conscia maius est: Idem: Nulli non est virtus ⁊ viuo ⁊ mortuo retulit gratiam si illam bona secutus est fide. Seneca in prouer. Scias eum multis virtutibus abundare. qui alienas amat ¶

De Vita presenti

C. cclx

Augustinus. Longitudinem vite huius sentire nō facit. nisi spes viuendi. nam nichil videtur esse celerius. q̄m quicquid in ea iam preteritum est: cum ergo dies iudicij venerit tunc sentient peccatores quoniā non sit longa omnis vita que transit. Augustinus in sermone. Non est vera vita nisi vbi feliciter viuitur. nec vera corrupcio. nisi vbi salus nullo dolore corrumpitur. Augustinus super iohannem. Vita hoc est vita dubia. vita ceca. vita erumpnosa. q̄m homines tumidant. dolores exterminant. ardores desiccant. aera morbitant: esce inflāt ieiunia macerant. ioci soluunt. tristicie consummunt solicitudo coartat. securitas hebetat. diuicie iactant. paupertas deicit. iuuentus extollit. senectus incuruat. infirmitas frangit. meror deprimit ⁊ post hec omnia interemit. vniuersis gaudijs finem imponit. ita vt cum esse desierint. nec fuisse putentur. Augustinus super iohannem. Vita hominum media est inter vitam angelorum ⁊ pecorum. si viuit homo s̄m carnem: pecoribus comparatur. si viuit s̄m spiritum angelis sociatur: Ambrosius in sermone. Tantis malis hec vita repleta est. vt comparatione eius. mors remediū putetur esse non pena. Jeronimus super amos: Nihil fugacius seculo rebusq̄ seculi. quas dum tenemus amittimus: ⁊ per infantiam. puericiam. iuuentutem. ac virilem ⁊ languescentem ad maturam etatem annosq̄ vltimos senectutis. vtiq̄. vij: spacia filo vitam describit humanam. mutamur ⁊ currimus. ⁊ nesciētes ad mortis terminos peruenimus: Gregorius in moꝝ. Secreto dei consilio agitur. vt eius peregrinationis tempore. electorū vita tenetur: via quippe est vita presens qua ad patriam tendimus ⁊ idcirco h̄ occulto iudicio frequenti perturbatione conterimur ne vitam pro patria diligamus: Gregorius in moꝝ: Mala vite presentis tanto durius animus sentit. quāto pensare bonū quod sequitur negligit. Tullius reth. Qui nihil habet in vita iocundius vita. ijs cum virtute vitam nō potest colere: Valerius. Humana vite conditionem precipue primus ⁊ vltimus dies cōtinet Seneca in epl̄a. Nemo q̄m bene viuat: sed q̄m diu curat. cum oībus contingere vt bene viuant vt diu nulli. Seneca ibidē Nil ad rem pertinet quo loco desinas. quocunq̄ voles desine: tantū bonam clausulam impone: Idem. Quidā tunc incipiunt viuere cum desinendū est. ymo quidaz ante desierūt viuere. q̄m incipent

Idem pulcrum est consummare vitam ante mortem. & exacta re secure reliquam sui temporis partē. Idem De partibus vite omnes deliberamus: de toto nemo deliberat. Idem. Omnes infantes tertia nuda excipit. non te puderat sordius viuere. cum nasa. Idem. Longa vita bonis optabilis est. optabili9 bonis fruitur bona conscientia. malis hominibus vtilissimum est cito fugere. Seneca. Sapiens cogitat qualis vita non quanta sit. non enim viuere bonum est: sed bene viuere. Idem. Homo vite cōmodatus est. non donatus. heu q̄m multa penitenda incurrunt viuendo diu. Idem. Non viuit cui nihil est in mente. nisi vt viuat. ede & bibas & bene viuas. non viuas vt tantum edas & bibas; Socrates in suis exhortationibus. Vita eterna vbi gloria eterna

De Voluntate

C. cclxi.

Augustinus de vanitate: Mala volūtate vel sola quisq̄ miser effiatur. sed miserior potestate: qua desiderium male voluntatis impletur. Augustinus de ciuitate dei. Cū se voluntas relicto superiore ad inferiora conuertit: efficit mala. non quia malum quo se conuertit. sed quia peruersa est ipsa conuersio. Ibidem. Nemo querat efficientem causam voluntatis; male non enim est efficiens sed deficiens. quia nec effectio sed defectio est. Augustinus Quicquid vis & non potes. factum deus computat. Idem. Bona voluntas est qua appetimus recte honesteq̄ viuere: & ad summam sapientiam peruenire. Idem: Dilige & quid vis fac. nihil tam facile bone voluntati: q̄m ipsa sibi. & hoc sufficit deo. Augustinus de verbo domini. Cum vult non potest. quia quando potuit noluit. ideo per malum velle. perdidit bonum posse. Bernhardus in omelia. Nil offertur deo digius bona voluntate. voluntas autem bona est sic proximi aduersa sicut nostra pertimescere. sic de prosperitate proximi sicut de nostro profectu gratulari. Bernhardus in sermone. Cesset volūtas propria & infernus non erit. in quē enim deseuiet ignis. nisi in propriam voluntatem. Bernhardus in epla. Voluntati nec leges imperant. nec principes dominantur: libera est. & maxime si spiritu ducitur: quia vbi spiritus: ibi libertas. Idem. Sola interdum bona voluntas sufficit. cetera nō prosunt si sola defuerit Bernhardus Infamis infantib9 & dormentib9 nihil qđ faciunt

vel bonum vel malum imputatur · quia minime sicut sue non sūt compotes rationis · sic nec vsum retinent proprie volūtatis· Bernhardus super cañ: Grande malum propria voluntas· qua sic vt bona tua bona non sint· quomā enim modum sibi ponit hūana cupiditas· nonne qui per vsuram acquirit pecuniam modicā semper mundum lucrari conaretur vniuersum· si non deesset possibilitas si suppeteret voluntati facultas· Cassiodorus super ps· Voluntas est a volatu quem animus quo vult mirra velocitate transfertur· Seneca in epla· Valentior enim omni fortuna est voluntas· & in vtranq; partem ipsa res suas ducit beateq; ac misere vite sibi causa est·

De Voluptate

¶ C·cclxij·

Augustinus de singularitate Clericorum· Mus voluptatibus stimulatur· qui non est vbi frequentia est voluptatum · & minus auaricie molestias patitur qui diuicias nō videt· Ambrosius· Nihil prodige satis ē voluptati· semper famen patitur sui qui alimentis perpetuis nescit adimpleri· Jeronimus in epla· Semper voluptas famen sui habet & transacta non saciat· Isidorus de summo bono· Licet sepe in medio carnalium deus protegat vitam electorum· tamen satis rarum ē vt quisq; inter seculi voluptates positus a vicijs maneat illibatus· Isidorus in synonis Voluptas est cum quadam lubrica sua uitate ad illicita fede mentis inclinatio· Seneca in epla· Industrius est animus & a blandimentis voluptatum procul abstrahēdus· Idem Qui voluptati cessere· cedendum est dolori· cedendū est labori· cedendum est paupertati·

De Voto·

¶ C·cclxiij·

Augustinus in epla· Quia iam uouisti· iam te astrinxisti· aliud tibi facere non licet· non talis eris si non feceris qđ vouisti· qualis manisses si nihil tale uouisses· minor enim tunc esses non peior· Augustinus· Non te vouisse poeniteat ymo gaude iā tibi non licere· qđ cū tuo detrimento licuisset felix necessitas qui in meliora cōpellit· Jero· In vouendo fuit stultus q̄ discretionē nō adhibuit & in recedēdo impius· Isido· In malis promissis resande fidem· inturpi voto muta decretum qđ incaute vouisti nō facias· impia ē promissio q̄ scelere adimplet

Petrus rauena. Sancti quidem ⁊ honesti propositi dilatio ma/
gna ruina est. Vnde sapiens: Quicquid potest manus tua cum
instantia operare: qui non est hodie: cras minus aptus erit. Se
neca. Sic viue cum hominibus tanq̃m deus videat. sic loquere
cum deo: tanq̃m homines audiant. Bernhardus: Melius est nõ
vouere. q̃m votum non reddere. Bernhard9. Absq; necessitate
remissio voti. non dispensatio. sed preuaricatio est: ⁊ restrictio
contra voluntatem. murmur est. non profectus. Idem. Iuste
exigitur ad soluendum. qui non cogitur ad vouendum. Berñ:
Ego non arbitror minora vota impedire debere maiora. nec deũ
exigere quodcunq; sibi promissum bonum. si pro eo melius ali/
quid fuerit persolutum.

De Vtilitate. C. cclxiiij.

Bernhardus in sermone. Vtilior est in conflictis lorica
ferrea. q̃m stola linea. licet hoc oneri sit. alia honori.
Cassio. Comodũ debet esse cũ modo tantũ si mensurã
equalitatis excesserit. vim sui nominis non habebit: Tullius.
Mihi aũt non minori curae est qualis res publica post mortẽ meã
futura sit. q̃m qualis hodie sit

De Vsura C. cclxv

Ambrosius de dauid. Et esca vsura est. ⁊ vestis vsura ẽ
⁊ quodcunq; sorti accedit vsura est. quod velis ei no/
men imponis vsura est: Crisostomus super matheum.
Similis est pecunia vsurarij morsui aspidis. percussis enim ab a
spide. quasi delectatus vadit in somnum. ⁊ per suauitatem sopo/
ris moritur. quia tunc venenum latenter per omnia membra de-
currit Sic qui vsuram acceptam sub tempore quasi beneficiũ sen
tit: sed vsura per omnes facultates decurrit. ⁊ totum conuertit
in debitum. Vxor vbi coniugium.

De Xpiano C. cclxvi.

Augustinus de vita xpiana: Ille vere xpianus est qui
omnibus misericordiam facit qui nulla mouetur iniuria
qui alienum dolorem tanq̃m proprium sentit. cui9 men/
sam nullus pauper ignorat: qui hominibus inglorius habetur vt
coram deo ⁊ angelis glorietur. qui terrena contemnit. vt possit
habere celestia. qui opprimi pauperem se presente non patit qui
miseris subuenit. qui ad fletum flentibus prouocatur alienis. q̃

bene faciebat paulus qui dixit: Quis infirmatur ⁊ ego non infir
mor. Augustinus ibidem: Xp̄iani nomen ille frustra sortit̄. qui
xp̄m minime imitatur. quid enim tibi prodest vocari quod non
es. ⁊ nomen vsurpare alienum. sed si xp̄ianum te esse delectat. q̄
xp̄ianitatis sunt gere. ⁊ merito tibi nomē xp̄iani assume Grego
rius. Nō queritur in xp̄iano initium sed finis. Crisostomus in
omelia O xp̄iane delicatus es miles: si putas te posse sine pugna
vincere. sine certamine triumphare. fortiter dimica atrociter in
bello concerta. Cyprianus. Xp̄ianus nemo recte dicit̄: nisi xp̄o
moribus coequetur. Maximus in sermone. Tota vita xp̄iani
hominis: si ꝑm ewangelium viuat: crux est atq; martirium

De xp̄o Autoritates C.cclxvij.

Augustinus: Esuriuit xp̄us qui omnes pascit: sitiuit per
quem causatur omnis potus. ⁊ qui spiritualiter panis ē
esurientium. fonsq; sicientium. ab itinere terrestri fatiga
tus est. qui se ipsum nobis viam in celum fecit. velut obmutuit
⁊ obsorduit coram conuiciantibus per quem mutus locutus est
⁊ surdus audiuit vinctus est: qui de infirmitatum vinculis nos
soluit. flagellat⁹ est. qui omni flagella dolorum de hominum cor
porib⁹ expulit. crucifixus est: qui cruciatus nostros finiuit. mor
tuus est: qui mortuos suscitauit: sed ⁊ resurrexit nunq̄m moritu
rus. ne ab illo quisq̄m sic decederet: mortem contemnere quasi
nunq̄m futurus. Ambrosius: Ambulare vis. ego sum via. falli
non vis: ego sum veritas: mori non vis: ego sum vita: Augusti
nus de vera religione. Tanta vita christi in terris per hominem
quem gessit. disciplina morum fuit. omnia enim bonū mundi xp̄t
contempsit: que contemnendo docuit. ⁊ omnia mala sustinuit. q̄
sustinenda precepit. Aug⁹ super ioh. Attulit xp̄s veritatem vt
doctor. mansuetudinē vt liberator. iusticiā vt cognitor. Amb.
super lucā. Xp̄s oībus omnia fact⁹ ē pauper pauperibus. diues
diuitibus. flens flentib⁹: esuriēs esurientibus. siciens sicientibus.
profluus abundantibus. in carcere cū paupere est: cum Maria
flet. cū apostolis epulatur. cum samaritana sitit. in deserto esurit
vt cibus primi hominis quē preuaricacione gustauerat. ieiunio

dominus soluereture. Ambrosius. Nemo tibi xp̃m potest auferre: nisi te illi auferas. Ambrosius m sermone. Omnia habem9 in xp̃o: et omnia in nobis xp̃s. si vulnere curari desideras medicus est. si febribus estuas fons est. si grauatus iniquitate iusticia est: si indiges auxilio virtus est. si mortem times vita est. si tenebras fugas lux est. si celum desideras via est. si abum quetus alimentum est. Jeronimus ad paulam: Xp̃c sanctificatio est sine qua nemo videbit faciem dei: xp̃c redemptio id est redemptor et pretium. xp̃c omnia vt qui omnia propter xp̃m dimiserit. vnũ inueniat pro omnibus et possit libere clamare. pars mea dominus. Gregorius m omelia. Redemptor noster homo nascendo. vitulus moriendo. leo resurgendo et ad celos ascendendo aquila fact9 est. Bernhardus. Mors christi a morte. vita ab errore. a peccato gratia liberauit. Idem in epla: Aliud sequi Jesum. aliud tenere. et aliud manducare. sequi salubre consilium. tenere et amplecti solenne gaudium. manducare vita beata. Bernhardus super cañ. Gemina dulcedo suauitatis exuberat m pectore domini Jesu. longanimitas in expectando. et facilitas in donando. Nomen iesu q̃m carum. q̃m vile. vile: sed salubre. si vile non esset. mihi non effunderetur. si salubre non esset. me non lucraretur. Jesus mel in ore. melos in aure: iubilus in corde. Bernhardus sup cañ. Nomen iesu lucet predicatum. pastit precogitatum. lenit et vngit inuocatum. qui ita exercitatus reparat sensus. virtutes roborat: vegetat bonos mores: castas fouet affectiones. Bernhardus super cantica. Nihil ita sicut hoc nomen ihs ire in eptiã cohibet. superbie tumorem sedat. liuoris vulnus sanat. luxurie fluxum restringit. libidinis flammam extinguit. sitim auaricie temperat. ac totius concupiscentie prurigmem fugat. Bernhardus super cañ. Habemus christum iesum ex patre nascentem. in patre cubantem. cum patre sedentem. sub patre pendentem. a patre ambulantem: pro patre stantem. sine patre morientẽ. Bernhard9 in sermone. Sub christi scapulis. quatuor nobis beneficia conferuntur. sub his enim abscondimur: sub his ab incursu accipitrũ et miluorum protegimur. sub his umbraculũ salubre refugerat et nimium solis feruorem repellit. sub his quoq; alimur et fouemur. Damasce: Nomen enim christi exprimit veritatem psone

in duabus naturis. exprimit etiam dignitatem regiam ⁊ sacerdo
talem ⁊ gratie plenitudinem propter vnctionis prerogatiuam
Cassiodorus. Sicut ligat dyabolus qui peccata cõnectit. ita sol
uit christus. qui debita dimittit. Hylarius. Quid iugo Christi
suauius. quid onere leuius probabilem fieri scelere. abstinere bo
num velle. amare omnes? odisse malum. eterna consequi. presen
tibus non capi. nolle inferre alteri qd̃ sibi ipsi perpeti sit molestũ
Finito libro sit laus ⁊ gloria xpisto. AMEN.

Liber lumen anime dictus feliciter explicit. Qui per me Antho
nium Sorg ciuem Augusteñ. artis impressorie magistrum. post
diutinam occultationem (cooperantibus michi in primis diuina
gratia. De post venerabilium fratrũ beate Marie genitricis dei
de monte Carmeli. Benigno fauore pariter ⁊ auxilio) non sine
magnis laboribus. ad laudem omnipotentis dei. tociusq; triũphã
tis ecclesie honorem ⁊ decorem. atq; in maiorem fructum ipsius
militantis ecclesie piorum filiorum. simulq; vtilitatem. vbi supra
stagneis karacteribus. primum in lucẽ ẽ productus? Annoq; a
natiuitate domini. i. ꝯ. ʌʌ. Tercia die mẽsis Septembris (omni
cum diligentia) completus ¶

f F225l
1477